STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 52

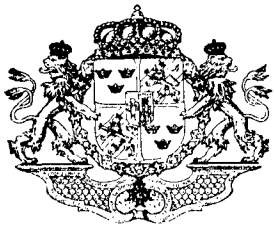

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1942

Nr 7-Nr 12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1942: 7-12.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19422

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 52

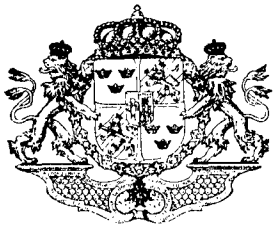

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1942

Nr 7-Nr 12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INNEHÅLL

Fastighetsomkostnadernas förändring åren 1937—1941 567
Levnadsförhållanden inom hushåll med understöd av fattigvården 577
Kortare meddelanden
Levnadskostnadsindex och krigstillägg i Kanada 587
Folkpensioneringen åren 1939 och 1940 . 588
Bränsleransoneringen skärpes 589

Periodiska översikter

På alkoholistanstalter intagna under år 1941 590
Den privata arbetsförmedlingen under år 1941 594
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1941 595
Kollektivavtalen under andra kvartalet 1942 597
Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i andra kvartalet 1942 . . 599
Levnadskostnaderna omkring 1 juli 1942 604
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under juni 1942 . . . 622
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juni 1942 624
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 626
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna april 1942 632
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 634
Litteraturöversikt 648
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 653
Författningar rörande sociala frågor . 653

INDEX

Coût de l'entretien et frais divers des immeubles de 1937 à 1941.
Conditions de vie dans les ménages secourus par l'assistance publique.
Courtes notices.
Indice du coût de la vie et suppléments de vie chère au Canada.
Les pensions nationales en 1939 et 1940.
Restrictions dans le rationnement des combustibles.

Aperçus périodiques

Alcooliques internés en 1941.
Les bureaux de placement privés en 1941.
Les bureaux d'infirmières en 1941.
Les conventions collectives pendant le 2e trimestre 1942.
La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 2e trimestre 1942.
Coût de la vie le 1er juillet 1942.
Marché du travail.
Le marché du travail pendant juin 1942.
Activité de la Commission du marché du travail en juin 1942.
Communications de la Commission du marché du travail.
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Avril 1942.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Lois concernant les questions sociales.

Articles principaux du Bulletin.

Coût de l'entretien et frais divers des immeubles de 1937 à 1942. A la demande du Gouvernement, l'A. T. P. S. a effectué une enquête sur les modifications dans les frais divers des immeubles depuis 1937 dans 31 localités. L'enquête se base, d'une part sur les renseignements fournis par 777 propriétaires d'immeubles touchant les revenus, dépenses, etc. pendant les années 1937—1941, d'autre part sur les déclarations d'impôts pour 1 178 immeubles. C'est cette documentation qui a servi à illustrer le mouvement, du coût des réparations, de l'entretien et autres dépenses courantes. En outre, l'A. T. P. S. a reçu d'autorités compétentes, d'organisations et d'entreprises certains renseignements relatifs à l'étendue et au coût de différentes sortes de travaux et services. P. 567.

Conditions de vie dans les ménages secourus par l'assistance publique. L'étude des comptes ménagers pour novembre 1941 montre que les dépenses alimentaires dans les ménages secourus par l'Assistance publique occupent de 50 à 60 % du total des dépenses, la proportion variant selon le nombre et l'âge des membres de la famille. Le loyer, le chauffage et l'éclairage représentaient de 24 à 34 % des dépenses totales. La consommation des denrées alimentaires était inférieure à la normale, non seulement en ce qui concerne les aliments relativement chers, mais aussi certains aliments essentiels comme le pain, la farine et le lait. On pouvait remarquer certains efforts pour tirer le meilleur parti possible des ressources limitées, mais l'alimentation, comparée à celle des ménages non secourus, était cependant plus pauvre en chacun des éléments ayant fait l'objet d'une enquête et restait inférieure à la norme établie par les physiologues quant à la teneur en fer et en vitamines A et B_1. P. 577.

Alcooliques internés en 1941. L'A. T. P. S. a l'intention de publier désormais chaque année un compte-rendu des principaux chiffres et renseignements touchant l'internement des alcooliques et l'article du Bulletin est le premier de cette nouvelle série d'aperçus périodiques. En 1941 existaient en Suède 16 établissements pour l'internement des alcooliques, contenant environ 1 000 places, dont 4 avec 300 places appartenaient à l'Etat, 10 avec plus de 600 places étaient »officiellement reconnus» et 2 avec 80 places étaient entièrement privés. Le nombre des personnes internées au cours de l'année a été de 971, dont 24 % dans des établissements de l'Etat et 64 % dans des établissements reconnus. Plus de la moitié des internés venaient de la ville de Stockholm et des départements de Malmöhus, Göteborg et Bohus dont la population, cependant, ne comprend qu'un quart de celle du pays entier. Dans 87 % des cas, l'initiative de l'internement avait été prise par les Commissions de tempérance et dans les autres cas par la police. 68 % des alcooliques ont été internés de force. L'âge moyen était 44 ans; 96 % étaient des hommes, 4 % des femmes. P. 590.

Les conventions collectives pendant le 2e trimestre 1942. Un accord a été conclu pour les travaux de flottage et de voies de flottage dans le Norrland et la Dalécarlie, relativement à un supplément de vie chère de 8 öre, en plus des salaires horaires précédemment en vigueur. La première convention concernant le pays tout entier a été signée pour les réparateurs de bicyclettes. Ont été convenues aussi des modifications dans les conventions intéressant les métiers graphiques, le personnel des ateliers mécaniques des chemins de fer de l'Etat, des tramways de Stockholm et d'autres groupes de métiers. P. 597.

La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 2e trimestre 1942. Bien que d'importants changements dans la consommation soient devenus nécessaires depuis le 1er trimestre de cette année par suite du rationnement plus sévère de la viande, la valeur nutritive de l'alimentation pendant le 2e trimestre ne présente pas de modifications notables, à l'exception d'une certaine différence saisonnière dans la teneur en vitamines. En comparaison avec le niveau d'avant-guerre, la teneur en albumine, fer, vitamines B_1 et C se maintient constante et seule la valeur en calories est tombée de quelques centièmes tandis que la teneur en vitamine A demeure très sensiblement diminuée. P. 599.

L'indice du coût de la vie, sur la base de 1935 était monté au 1er juillet 1942 d'une unité et était 152. Dans l'ancienne série sur la base de juillet 1914 = 100, l'indice s'était également élevé d'une unité et était 237. Le poste des impôts a été calculé selon de nouvelles directives par le ministre des finances. P. 604.

Le marché du travail en juin 1942. Les demandes pour 100 places disponibles ont été de 103 en juin contre 110 en mai. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était à la fin de mai 5·9 % contre 8·1 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant des secours s'était abaissé au cours du mois à 7 941, ce qui constitue une diminution de 2 119. P. 622.

Häftets huvudinnehåll.

Juli 1942.

Fastighetsomkostnadernas förändring 1937—1941. På Kungl. Maj:ts uppdrag har socialstyrelsen verkställt en undersökning av fastighetsomkostnadernas förändringar sedan 1937 i 31 orter. Undersökningen har baserats dels på uppgifter från 777 fastighetsägare beträffande intäkter och utgifter m. m. under åren 1938—1941, dels på självdeklarationer för åren 1937—1941 beträffande 1 178 fastigheter. På grundval av detta material belyses utvecklingen av ränteutgifter, reparations- och underhållskostnader och övriga löpande omkostnader. Dessutom har socialstyrelsen från sakkunniga myndigheter, organisationer och företag inhämtat vissa uppgifter angående omfattningen av och priserna på olika slags arbeten och tjänster. Sid. 567.

Levnadsförhållanden inom hushåll med understöd av fattigvården. Bearbetningen av hushållsräkenskaper från november 1941 har givit vid handen, att livsmedelsutgifterna inom hushåll understödda av fattigvården upptaga 50—60 % av de samlade utgifterna, något varierande allt efter hushållens storlek och sammansättning. För bostad, bränsle och lyse gåvo hushållen ut 24—34 % av hela utgiftssumman. Livsmedelskonsumtionen understeg den normala icke blott i fråga om dyrare matvaror utan även beträffande vissa elementära livsmedel, såsom bröd, mjöl och mjölk. En viss anpassning efter de begränsade tillgångarna kunde observeras, men näringstillförseln understeg ändå den vanliga inom icke understödda hushåll i alla undersökta avseenden ävensom den av näringsfysiologerna uppställda normen i fråga om järn och vitamin A och B_1. Sid. 577.

På alkoholistanstalter intagna under år 1941. Det är socialstyrelsens avsikt att en gång årligen lämna en redogörelse för viktigare data rörande intagningarna på landets alkoholistanstalter, och föreliggande uppsats utgör den första i denna nya serie av periodiska översikter. — Under år 1941 funnos 16 alkoholistanstalter med tillhopa c:a 1 000 vårdplatser, därav 4 statliga med 300 platser, 10 s. k. erkända anstalter med över 600 platser och 2 helt enskilda anstalter med 80 platser. Antalet under året intagna personer var 971, varav 24 % kom på statliga och 64 % på erkända anstalter. Mer än halva antalet intagna personer kom från Stockholms stad samt Malmöhus och Göteborgs och Bohus län, vilkas befolkning likväl icke utgör mer än en fjärdedel av rikets. I 87 % av fallen hade initiativet till intagningen kommit från vederbörande nykterhetsnämnd och i övriga fall från polisen. 68 % av alkoholisterna voro tvångsintagna. Medelåldern var 44 år; 96 % voro män och 4 % kvinnor. Sid. 590.

Kollektivavtalen under andra kvartalet 1942. För flottleds- och flottningsarbeten i Norrland och Dalarna har överenskommelse träffats om kristillägg med 8 öre utöver tidigare gällande timlöner. Det första riksavtalet för cykelreparatörsfacket har slutits. Ändringar i avtal rörande de grafiska facken, verkstadspersonalen vid statens järnvägar, Stockholms spårvägar m. fl. ha överenskommits. Sid. 597.

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i andra kvartalet 1942. Ehuru betydande förändringar i konsumtionen blivit nödvändiga sedan första kvartalet i år, bl. a. genom kött- och fläskransoneringens skärpning, företer näringstillförseln i andra kvartalet inga anmärk-

ningsvärda förändringar utöver viss säsongväxling i vitamintillförseln. I förhållande till nivån före kristiden hålles sålunda tillförseln av äggvita, järn, vitamin B_1 och C fortfarande väl uppe och ligger kalorivärdet blott några få procent lägre, medan alltjämt tillförseln av vitamin A är anmärkningsvärt nedsatt. Sid. 599.

Levnadskostnadsindex med 1935 som bas steg den 1 juli 1942 med en enhet till 152. I den äldre serien med juli 1914 = 100 steg indextalet även ledes en enhet till 237. Skatteposten har omräknats enligt särskilda direktiv från chefen för finansdepartementet. Sid. 604.

Arbetsmarknaden under juni 1942. Utvecklingen på arbetsmarknaden under juni kännetecknades av å ena sidan en fortsatt tillströmning av arbetskraft till de industriella arbetsområdena och framför allt till byggnadsverksamheten samt å andra sidan en alltmera markerad brist på folk till vedavverkningarna. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde endast 103 i juni mot 110 i maj. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde vid utgången av maj 5·9 % av medlemsantalet mot 8·1 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under juni nedgått till 7 941, vilket innebär en minskning under månaden med 2 119. Sid. 622.

Socialstatistiska diagram.

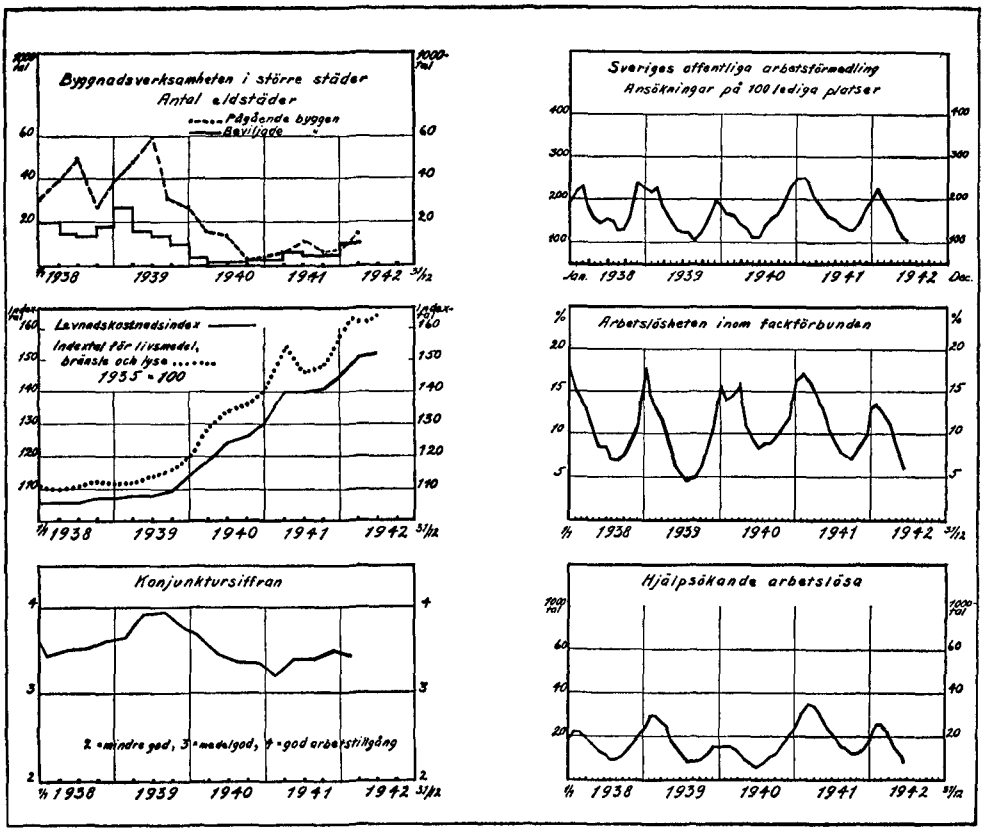

Fastighetsomkostnadernas förändring åren 1937—1941.

Socialstyrelsen erhöll den 17 april 1942 Kungl. Maj:ts uppdrag att verkställa undersökning dels av de förändringar i fastighetsomkostnaderna, som inträtt under tiden från utbrottet av pågående stormaktskrig, dels om de ytterligare förändringar av sådan art, som kunde förväntas under nästkommande hyresår. För fullgörande av detta uppdrag — resultaten skulle redovisas före den 1 juni — har inom styrelsen verkställts dels en statistisk undersökning, baserad på uppgifter från fastighetsägare, dels en statistisk bearbetning av vissa deklarationsuppgifter, dels vissa enquêter rörande olika omständigheter, som påverkat fastighetsomkostnadernas utveckling. Den 30 maj 1942 ingav styrelsen till Kungl. Maj:t en preliminär redogörelse för undersökningens resultat.

1. Fastighetsägarnas uppgifter.

Materialets omfattning. Efter överläggning med representanter för Hyresgästernas riksförbund och Sveriges fastighetsägareförbund utarbetades ett frågeformulär, vilket utsändes till ägarna av 2 382 fastigheter i 31 orter. Med undantag för Stockholm voro samtliga utvalda fastigheter representerade såväl i den på materialet från 1939 års allmänna hyres- och bostadsräkning baserade representativa bostadsundersökningen som i 1941 års partiella hyresräkning. Beträffande Stockholm företogs urvalet av fastigheter med ledning av ett av Stockholms stads statistiska kontor verkställt urval av huvuduppgifter till mantalsskrivningen för 1942. Endast sådana fastigheter ha medtagits, som innehålla tre eller flera bostadslägenheter och som icke i högre grad använts till andra än bostadsändamål.

Av de inkomna formulären har man bearbetat inalles 777, vilka innehöllo fullständiga uppgifter om utgifterna för räntor, reparations- och underhållsarbeten och övriga löpande omkostnader under vart och ett av åren 1938—1941.

Vid bearbetningen ha de redovisade fastigheterna fördelats på sex ortsgrupper, nämligen Stockholm, Göteborg, Malmö, städer med 30 000—100 000 invånare (Örebro, Borås, Gävle, Västerås, Linköping, Karlskrona), orter med 10 000—30 000 invånare (Karlstad, Kalmar, Sundsvall, Trollhättan, Uddevalla, Östersund, Växjö, Trelleborg, Luleå, Nyköping, Sundbyberg, Kiruna) och orter med under 10 000 invånare (Huskvarna, Oskarshamn, Skara, Höganäs, Avesta, Nybro, Lysekil, Strängnäs, Sollefteå, Simrishamn). Vidare har man skilt mellan fastigheter med och utan centralvärme, byggda senast 1919, resp. 1920 och senare (till den sistnämnda gruppen ha även hänförts fastigheter, som undergått mera genomgripande ombyggnad sedan 1920).

De undersökta 777 fastigheterna innehöllo sammanlagt 9 686 rena bostadslägenheter, 64 delvis för bostadsändamål avsedda lägenheter och 981 andra

lägenheter och lokaler. Det sammanlagda taxeringsvärdet uppgick den 1 januari 1938 till 135·9 milj. kr. och den 1 januari 1942 till 135·0 milj. kr. Motsvarande tal för skuldsumman — varmed här avses allt upplånat kapital, som använts i eller disponerats för fastigheten — voro 94·8 och 93·5 milj. kr.

För varje fastighet har man beräknat det sammanlagda *hyresvärdet,* d. v. s. summan av a) hyresvärdet för bostad, som bebotts av fastighetsägaren, dennes familj och personliga tjänare, b) uppburna hyror (inkl. eventuell särskild ersättning för uppvärmning, vattenförbrukning, sotning m. m.), c) det uppskattade värdet av bostadsförmån i fastigheten för vice värd, portvakt, gårdskarl o. dyl. Det sammanlagda hyresvärdet för samtliga redovisade fastigheter uppgick under vartdera av åren 1938—1941 till resp. 11·2, 11·3, 11·4 och 11·8 milj. kr.

I nedanstående tablå anges de redovisade fastigheternas fördelning på ortsgrupper samt efter byggnadsår och förekomsten av centralvärme, ävensom det sammanlagda hyresvärdet inom olika fastighetskategorier.

Antal fastigheter (f) och sammanlagt hyresvärde 1938 i 1 000 kr. (h).

	Fastigheter utan centralvärme, byggda				Fastigheter med centralvärme, byggda				Samtliga fastigheter	
	senast 1919		1920 och senare		senast 1919		1920 och senare			
	f	h	f	h	f	h	f	h	f	h
Stockholm	43	983	2	35	41	1 696	89	4 441	**175**	**7 155**
Göteborg	17	117	2	22	9	186	21	372	**49**	**697**
Malmö	15	103	2	8	10	140	19	416	**46**	**667**
Städer m. 30 000—100 000 inv.	99	440	7	21	14	344	58	419	**178**	**1 224**
Orter m. 10 000—30 000 inv.	98	303	15	97	51	311	68	478	**232**	**1 189**
Orter m. under 10 000 inv.	59	135	7	27	18	92	13	58	**97**	**812**
Samtliga orter	**331**	**2 081**	**35**	**210**	**143**	**2 769**	**268**	**6 184**	**777**	**11 244**

Ränteutgifter. I nedanstående tablå återges dels relationstal för ränteutgifterna i olika ortsgrupper, uttryckta i % av hyresvärdet 1938, dels indextal med ränteutgifterna 1938 som bas. Uppgifterna avse räntor, som *faktiskt erlagts* under resp. år, och ej under året *upplupna* räntor.

	Ränteutgifter i % av hyresvärdet 1938				Index (1938 = 100)		
	1938	1939	1940	1941	1939	1940	1941
Stockholm	36·7	35·5	35·5	36·3	97	97	99
Göteborg	26·8	26·8	29·2	30·7	100	109	114
Malmö	33·2	32·7	34·2	34·2	98	103	103
Städer med 30 000—100 000 inv.	20·8	21·2	24·4	24·7	102	118	119
Orter med 10 000—30 000 inv.	25·2	26·2	28·9	28·9	104	115	115
Orter med under 10 000 inv.	18·3	18·4	21·0	21·3	100	115	116

I Stockholm och Malmö utgjorde ränteutgifterna en väsentligt större del av hyresvärdet 1938 än i övriga orter. I Göteborg samt i orter med 10 000—30 000 invånare ligga motsvarande relationstal högre än i städer med 30 000—100 000 invånare och i orter med under 10 000 invånare. I samtliga ortsgrupper utom

Stockholm framträder en ökning av ränteutgifterna från 1938 till 1941, minst utpräglad i Malmö.

Vid jämförelse mellan olika fastighetstyper inom samma ortsgrupp finner man, att ränteutgifternas storlek i förhållande till hyresvärdet 1938 under hela perioden 1938—1941 i allmänhet varit större för nyare fastigheter med centralvärme än för övriga kategorier. I Stockholm framträder en minskning av ränteutgifterna för denna kategori med 2 %. I Göteborg är ökningen av ränteutgifterna för nyare moderna fastigheter lika stor, i Malmö och städer med 30 000—100 000 invånare mindre och i orter med under 30 000 invånare större än den genomsnittliga ökningen för samtliga kategorier.

Variationerna i fråga om ränteutgifternas storlek böra ses i samband dels med räntesatsernas förändringar, dels med skuldsummans storlek och dess relation till taxeringsvärdet. Dessa omständigheter belysas i nedanstående tablå.

	Stockholm	Göteborg	Malmö	Städer med 30 000—100 000 inv.	Orter med 10 000—30 000 inv.	Orter med under 10 000 inv.
Skulder i % av taxeringsvärdet:						
1 jan. 1938	73·1	69·2	75·9	59·4	60·2	45·1
1942	73·0	68·7	73·4	57·4	60·7	43·0
Index för skuldsumman (1/1 1938 = 100)						
1 jan. 1939	100	100	98	99	107	103
1940	99	98	98	99	107	101
1941	99	98	98	99	106	99
1942	98	98	96	98	104	98
Ränteutgifter i % av skulder 1 jan.						
1938	3·9	3·5	3·9	3·8	3·8	3·5
1939	3·8	3·5	3·9	3·4	3·7	3·4
1940	3·9	3·9	4·1	4·0	4·0	4·0
1941	3·9	4·1	4·1	4·0	4·1	4·1

Räntesatserna såväl för obundna som för nyutlämnade bundna inteckningslån ha genomgående stegrats från 1938 till 1941, men denna tendens har delvis motverkats därigenom, att många fastighetsägare vid omplacering av äldre bundna lån, som förfallit till betalning under åren 1938—1941, erhållit avsevärda räntesänkningar. Den sistnämnda tendensen torde ha varit av särskild betydelse i Stockholm och Malmö, där de bundna inteckningslånen utgöra en större del av de undersökta fastigheternas totala skuldsumma än i övriga orter.

Reparations- och underhållskostnader. I nedanstående tablå anges utgifterna för reparations- och underhållsarbeten, uttryckta i % av hyresvärdet 1938, samt indextal för deras utveckling 1938—1941:

	Reparations- och underhållskostnader i % av hyresvärdet 1938				index (1938 = 100)		
	1938	1939	1940	1941	1939	1940	1941
Stockholm	12·3	13·1	17·2	15·3	106	140	124
Göteborg	17·1	14·7	16·3	17·3	86	96	101
Malmö	15·4	18·0	21·4	15·6	117	139	102
Städer med 30 000—100 000 inv.	18·0	21·6	22·6	18·6	120	126	103
Orter med 10 000—30 000 inv.	19·4	19·3	22·6	18·5	100	116	95
Orter med under 10 000 inv.	22·9	21·6	21·5	23·0	94	94	100

Kostnaderna voro i Stockholm, Malmö och orter med 10 000—100 000 invånare högre 1940 än föregående och efterföljande år, vilket i huvudsak förklaras av de omfattande skyddsrumsanläggningarna under detta år.

Reparationskostnaderna visa stora olikheter icke blott mellan olika ortsgrupper utan även mellan olika kategorier av fastigheter. Nedan visas reparations- och underhållskostnaderna år 1941 i % av hyresvärdet 1938 och motsvarande indextal för fastigheter utan centralvärme samt fastigheter med centralvärme, byggda före, resp. efter 1919.

	Reparations- och underhållskostnader 1941 i % av hyresvärdet 1938				Reparations- och underhållskostnader 1941 indextal (1938 = 100)			
	Fastigheter utan c.v. byggda		Fastigheter med c.v. byggda		Fastigheter utan c.v. byggda		Fastigheter med c.v. byggda	
	senast 1919	1920 o. senare	senast 1919	1920 o. senare	senast 1919	1920 o. senare	senast 1919	1920 o. senare
Stockholm	19·3	·	23·0	11·4	99	·	134	129
Göteborg	20·3	·	16·8	16·7	70	·	94	133
Malmö	22·0	·	17·4	13·1	87	·	108	103
Städer med 30 000—100 000 inv.	22·5	14·5	25·1	9·4	107	71	103	99
Orter med 10 000—30 000 inv.	22·8	27·1	19·1	13·6	100	130	70	115
Orter med under 10 000 inv.	25·0	33·5	25·5	9·6	94	148	111	66

En specialundersökning har utförts beträffande de 607 fastigheter, för vilka specificerade uppgifter lämnats rörande olika slag av reparationskostnader. I nedanstående tabell återges relationstal och indextal för de olika posterna år 1941.

Olika slag av reparations- och underhållskostnader år 1941.
a: i % av hyresvärdet 1938; b: indextal (1938 = 100).

	Stockholm		Göteborg		Malmö		Städer m. 30 000–100 000 inv.		Orter m. 10 000–30 000 inv.		Orter m. under 10 000 inv.	
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
A. *Reparations- och underhållsarbeten inom lägenheterna*	8·2	107	10·4	94	9·9	97	8·5	78	10·4	76	10·4	73
Tapeter, målnings- och tapetseringsarbeten	4·3	101	5·0	81	5·9	99	4·2	82	5·5	82	5·5	71
Ersättning för förslitna korkmattor	0·6	125	0·2	34	0·3	121	0·2	42	0·5	65	0·0	12
Snickeriarbeten	1·1	113	1·4	105	1·2	93	1·1	59	2·2	91	2·3	76
Plåtslageriarbeten	0·3	118	0·3	53	0·2	95	0·6	116	0·6	86	0·6	55
Övriga arbeten	1·9	113	3·4	150	2·3	95	2·4	83	1·6	51	2·0	96
B. *För fastigheten gemensamma inre reparations- och underhållsarbeten.*												
a) inkl. skyddsrumsanläggning	4·3	186	5·8	133	3·2	106	9·6	191	4·9	128	6·5	107
b) exkl. skyddsrumsanläggning	3·5	153	4·4	106	2·4	80	6·7	133	3·8	101	5·1	91
Målningsarbeten	0·3	91	0·3	69	0·1	29	0·5	78	0·4	63	0·4	48
Snickeriarbeten	0·2	174	0·3	45	0·2	75	0·4	119	0·5	134	0·3	26
Rörarbeten	1·7	193	2·2	214	1·1	80	2·5	159	1·4	79	1·4	117
Elektriska arbeten	0·4	100	0·6	112	0·6	105	0·5	70	0·6	114	2·2	162
Skyddsrumsanläggning	0·8	·	1·4	·	0·8	·	2·9	·	1·1	·	1·4	·
Övriga arbeten	0·9	163	1·1	66	0·4	97	2·7	164	1·0	172	0·8	71
C. *Yttre reparations- och underhållsarbeten*	1·7	84	1·8	91	2·1	154	2·1	61	3·2	130	5·5	178
Murning, fasadbehandling o. dyl.	0·4	57	0·3	58	0·6	146	0·2	13	1·5	230	1·9	·
Målningsarbeten	0·2	101	0·4	53	0·5	139	0·2	72	0·5	78	0·7	49
Plåtslageriarbeten	0·8	114	0·6	177	0·4	265	0·5	66	0·6	117	0·9	199
Övriga arbeten	0·3	66	0·5	122	0·6	137	1·2	125	0·7	91	2·0	170
Samtliga reparations- och underhållsarbeten.												
a) inkl. skyddsrumsanläggning	**14·2**	**118**	**18·0**	**103**	**15·1**	**104**	**20·3**	**105**	**18·6**	**92**	**22·4**	**95**
b) exkl. skyddsrumsanläggning	**13·4**	**112**	**16·6**	**96**	**14·3**	**99**	**17·4**	**89**	**17·5**	**87**	**21·0**	**91**

Övriga omkostnader. Som »övriga omkostnader» betecknas följande utgiftsposter: avlöning till vice värd och portvakt, utgifter för vattenförbrukning, gårdsrenhållning (inkl. sophämtning), sotning, gaturenhållning, elektrisk ström, bränsle och försäkringsavgifter. I nedanstående tablå angives summan av dessa utgifter i % av hyresvärdet 1938 samt indextal (med utgifterna 1938 som bas) för åren 1939—1941:

	Övriga omkostnader i % av hyresvärdet 1938				indextal (1938 = 100)		
	1938	1939	1940	1941	1939	1940	1941
Stockholm	18·0	18·7	20·8	25·5	104	115	141
Göteborg	17·2	18·0	21·5	26·2	105	125	153
Malmö	20·1	21·3	24·2	30·4	106	121	151
Städer med 30 000—100 000 inv.	18·5	19·0	24·2	27·5	103	131	149
Orter med 10 000—30 000 inv.	22·4	24·7	29·5	32·9	110	132	147
Orter med under 10 000 inv.	22·3	25·9	27·2	30·4	116	122	137

Enligt en specialundersökning beträffande de 686 fastigheter, för vilka specificerade uppgifter lämnats över de olika utgiftsposter, som ingå i denna grupp, visa dessa mycket betydande variationer mellan olika ortsgrupper och fastighetskategorier. Då bränslekostnaderna ingå i »övriga omkostnader», bli dessa, uttryckta i % av hyresvärdet 1938, naturligen genomgående avsevärt större i fastigheter med centralvärme än i omoderna fastigheter. Då vidare bränslekostnaderna för centraluppvärmda fastigheter från 1938 till 1941 i stort sett stigit till det dubbla, har givetvis även stegringen av totalutgifterna inom denna grupp varit avsevärt starkare för fastigheter med centralvärme än för omoderna fastigheter. Om bränslekostnaderna undantagas, framträder för samtliga fastighetskategorier en stegring av »övriga omkostnader» från 1938 till 1941, som i Stockholm utgjorde 10 %, i Göteborg 13 %, i Malmö 6 %, i städer med 30 000—100 000 invånare 14 %, i orter med 10 000—30 000 invånare 14 % och i orter med under 10 000 invånare 10 %.

Nedan återges relationstal och indextal för de olika utgiftsposterna år 1941.

»Övriga omkostnader» år 1941.

a: i % av hyresvärdet 1938; b: indextal (1938 = 100).

	Stockholm		Göteborg		Malmö		Städer m. 30 000–100 000 inv.		Orter m. 10 000–30 000 inv.		Orter m. under 10 000 inv.	
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
Avlöning till vice värd	1·6	115	1·9	111	1·8	110	1·3	116	1·2	111	2·0	103
» » portvakt	3·6	118	2·0	119	3·5	108	2·5	123	3·0	127	2·8	121
Utgifter för vattenförbrukning	1·8	79	1·5	99	2·6	79	2·0	97	3·3	100	3·4	104
gårds- och gaturenhållning	1·3	128	2·1	113	1·5	103	2·0	146	2·3	122	3·0	117
sotning	0·5	121	0·7	117	0·4	116	0·8	113	0·8	126	1·2	115
elektrisk ström	1·1	109	0·8	107	1·1	137	1·1	95	1·1	116	1·0	112
bränsle	12·7	203	14·3	218	16·0	235	13·9	187	16·7	206	14·4	192
försäkringsavgifter	0·7	110	1·4	95	1·4	110	1·5	113	1·9	113	2·2	103
övriga omkostnader	1·7	121	1·7	157	1·8	150	0·5	104	2·9	114	1·4	107
Samtliga utgifter	**25·0**	**143**	**26·3**	**153**	**30·0**	**150**	**25·6**	**145**	**33·2**	**147**	**31·3**	**137**
D:o exkl. bränsle	**12·3**	**110**	**12·0**	**113**	**14·0**	**106**	**11·7**	**114**	**16·5**	**114**	**16·9**	**110**

Hyresintäkter och omkostnader. Hyresintäkterna ha under åren 1938—1941 stigit i samtliga ortsgrupper, starkast i orter med 10 000—30 000 invånare. I nedanstående tablå återges indextal (1938 = 100) för hyresvärdet, för summan av ränteutgifter, reparations- och underhållskostnader och övriga omkostnader samt för skillnaden mellan dessa summor.

	(a) Hyresvärde			(b) S:a räntor, reparationer o. övr. omkostn.			(a)—(b)		
	1939	1940	1941	1939	1940	1941	1939	1940	1941
Stockholm	100	101	105	100	110	115	100	84	84
Göteborg	100	99	102	97	110	122	105	82	72
Malmö	99	99	103	105	116	117	86	61	74
Städer med 30 000—100 000 inv.	101	101	104	108	124	124	91	70	77
Orter med 10 000—30 000 inv.	106	108	112	105	121	120	110	81	97
Orter med under 10 000 inv.	102	104	108	104	110	118	100	93	90

Om man från det av fastighetsägarna redovisade hyresvärdet förutom räntor, reparationskostnader och övriga omkostnader hade subtraherat ett avdrag för värdeminskning, skulle man ha fått en summa, som ungefärligen motsvarat den enligt deklarationsmaterialet beräknade nettointäkten, d. v. s. skillnaden mellan samtliga intäkter och samtliga avdrag (jfr sid. 573). De inkomna uppgifterna ha icke möjliggjort en sådan beräkning. Då emellertid värdeminskningsavdragen i stort sett torde ha undergått mycket obetydliga förändringar under åren 1938—1941, kan man räkna med att nettointäkterna för de undersökta fastigheterna under denna period minskats starkare än vad som framgår av den sista ovan återgivna indexserien.

Skatter. Beträffande 711 fastigheter ha uppgifter erhållits om den kommunala fastighetsskatt, som erlagts under åren 1938—1941. Den utgjorde i % av taxeringsvärdet den 1 jan. 1938, resp. 1 jan. 1941:

	Stockholm	Göteborg	Malmö	Städer med 30 000—100 000 inv.	Orter med 10 000—30 000 inv.	Orter med under 10 000 inv.
1938	0·33	0·43	0·42	0·44	0·47	0·51
1941	0·44	0·65	0·50	0·52	0·51	0·55

Skatteutgifternas storlek i förhållande till hyresvärdet 1938 samt deras utveckling 1938—1941 framgår av nedanstående tablå:

	Erlagd fastighetsskatt i % av hyresvärdet 1938				indextal (1938 = 100)		
	1938	1939	1940	1941	1939	1940	1941
Stockholm	4·3	4·2	4·8	5·6	99	113	131
Göteborg	4·7	4·9	5·6	7·1	103	118	150
Malmö	4·8	4·8	5·1	5·6	99	106	116
Städer med 30 000—100 000 inv.	4·6	4·8	5·2	5·5	105	112	120
Orter med 10 000—30 000 inv.	5·4	5·5	5·7	5·9	103	106	110
Orter med under 10 000 inv.	5·8	6·1	6·1	6·5	104	105	111

I justitiedepartementets promemoria med förslag till lag om hyresreglering (S. O. U. 1942:14) har framhållits, att en höjning av den kommunala fastighetsskatten i viss omfattning borde betraktas som omkostnadsökning för fastig-

heterna, när det gällde att avgöra, om och i vad mån hyreshöjningar skulle anses berättigade. Socialstyrelsen uttalar i sin redogörelse för undersökningen av fastighetsomkostnaderna, att det icke torde kunna ifrågakomma att som en omkostnad för en fastighet betrakta annat än den del av fastighetsskatten, som svarar mot den outnyttjade delen av garantiskatteavdraget, d. v. s. differensen mellan 5 % av taxeringsvärdet och fastighetens verkliga nettointäkt (såvida denna varit positiv). Enligt ett sådant betraktelsesätt skulle t. ex., om nettointäkten för en fastighet ett visst år utgjort 2 % av taxeringsvärdet, 60 % av den fastighetsskatt, som utgår året näst efter det år, vartill nettointäkten hänfört sig, uppfattas som en omkostnad, som belastar fastigheten som sådan, under det de återstående 40 % skulle betraktas som skatt på fastighetsägarens inkomst av fastigheten.

2. Deklarationsuppgifterna.

Enligt kungl. förordnande den 24 april och 8 maj 1942 har socialstyrelsen från överståthållarämbetet i Stockholm och resp. länsstyrelser infordrat fastighetsbilagor till inkomstdeklarationer för åren 1937—1940 (1938—1941 års taxeringar) samt beträffande Stockholm även för år 1941 för de fastigheter, till vilkas ägare frågeformulär utsänts. Dylika bilagor ha inkommit beträffande 2 212 fastigheter. Bearbetning har skett beträffande 1 187 fastigheter. Hittills ha därvid följande poster gjorts till föremål för bearbetning: 1) taxeringsvärde, 2) hyresvärde för bostad åt ägaren, dennes familj och personliga tjänare, 3) hyresintäkter, 4) diverse omkostnader (d. v. s. löpande omkostnader utom räntor), 5) kostnader för reparation och underhåll av byggnader, 6) samtliga intäkter, 7) samtliga avdrag. Det är socialstyrelsens avsikt att bearbeta uppgifterna rörande skulder och ränteutgifter i samband med en fortsatt bearbetning av det betydande antal deklarationsuppgifter, som inkommit för sent för att kunna beaktas i den preliminära redogörelsen.

Vid bearbetningen av deklarationsuppgifterna har man med termen *hyresvärde* betecknat summan av hyresvärdet för bostad åt ägaren, hans familj och tjänare samt influtna hyror (inkl. ersättning för uppvärmning m. m.). Värdet av bostadsförmån för vice värd, portvakt o. dyl. ingår icke i det sålunda beräknade hyresvärdet, liksom ej heller i de deklarerade omkostnaderna. Deklarationsuppgifterna äro sålunda icke exakt jämförbara med fastighetsägarnas uppgifter.

Som *omkostnader* betecknas de utgifter, som i deklarationsformulärens fastighetsbilagor redovisats under rubriken »diverse omkostnader», nämligen: avlöning till vice värd, portvakt, gårdskarl o. dyl. (exkl. bostadsförmån); arbetslön och annan omkostnad för trädgård; utgifter för vattenförbrukning, renhållning, uppvärmning, belysning o. dyl.; utgifter för försäkring av byggnader; kostnader för reparation och underhåll av byggnader; övriga omkostnader.

Med *nettointäkt* avses i denna undersökning skillnaden mellan intäkter och avdrag (d. v. s. summan av räntor, omkostnader och värdeminskningsavdrag), oavsett huruvida denna varit positiv eller negativ.

Omfattningen av den hittills verkställda bearbetningen av deklarationsuppgifterna framgår av nedanstående tablå:

	Stockholm	Göteborg	Malmö	Städer med 30 000–100 000 inv.	Orter med 10 000–30 000 inv.	Orter med under 10 000 inv.
Antal fastigheter	214	70	53	315	350	185
Sammanlagt hyresvärde 1938 (1 000 kr.)	8 942	1 053	473	1 554	1 675	606

Vissa huvudresultat av den sålunda företagna bearbetningen meddelas i nedanstående tablå:

Omkostnader, reparationskostnader och nettointäkter enligt deklarationsuppgifterna.
a: i % av hyresvärdet 1938; b: indextal (1938 = 100).

	Stockholm		Göteborg		Malmö		Städer med 30 000—100 000 inv.		Orter med 10 000—30 000 inv.		Orter med under 10 000 inv.	
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
Omkostn. (exkl. räntor)												
1937	31·8	95	42·9	101	36·3	89	35·4	96	39·6	101	38·4	93
1938	33·5	100	42·3	100	40·9	100	36·9	100	39·3	100	41·4	100
1939	33·6	100	43·5	103	42·5	104	37·1	100	41·2	105	41·5	100
1940	38·7	116	46·0	109	44·0	108	42·4	115	48·2	123	43·5	105
1941	41·2	123	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Reparations- och underhållskostnader												
1937	13·5	97	21·1	103	18·6	90	17·7	98	19·1	98	20·3	89
1938	13·9	100	20·4	100	20·7	100	18·0	100	19·4	100	22·7	100
1939	13·5	97	20·2	99	22·7	110	17·1	95	20·0	103	21·8	96
1940	16·0	115	20·7	101	20·0	97	16·4	91	20·1	104	19·3	85
1941	14·9	107	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Nettointäkter												
1937	16·4	92	16·6	89	24·4	108	28·5	98	23·4	90	32·5	102
1938	17·7	100	18·7	100	22·5	100	29·0	100	25·9	100	31·9	100
1939	19·9	112	19·2	103	19·4	86	29·7	102	24·9	96	32·9	103
1940	14·9	84	10·7	57	14·7	66	22·9	79	17·7	68	30·6	96
1941	15·6	88	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·

Man finner bl. a., att de sammanlagda *omkostnaderna* (exkl. räntor) år 1940 för de undersökta fastigheterna i varje ortsgrupp överstego omkostnaderna under vart och ett av åren 1937, 1938 och 1939. I Stockholm framträder en fortsatt ökning av omkostnaderna från 1940 till 1941.

Utgifterna för *reparations- och underhållsarbeten* ökades i samtliga ortsgrupper utom Göteborg från 1937 till 1938. År 1939 voro reparationsutgifterna i Stockholm, Göteborg, städer med 30 000—100 000 invånare och orter med under 10 000 invånare *mindre*, i Malmö och orter med 10 000—30 000 invånare *större* än 1938. Från 1938 till 1940 framträder en ökning av reparationsutgifterna i Stockholm, Göteborg och orter med 10 000—30 000 invånare, men minskning i Malmö, städer med 30 000—100 000 invånare och orter med under 10 000 invånare. I Stockholm ha reparationsutgifterna minskats från 1940 till 1941.

Det är av intresse att jämföra de relationstal och indextal för samtliga omkostnader (exkl. räntor) och för reparations- och underhållskostnader, som erhållits genom bearbetning av deklarationsmaterialet, med motsvarande relationstal och indextal enligt fastighetsägarnas uppgifter. Vissa huvudsiffror återges i nedanstående tablå.

	Stockholm	Göteborg	Malmö	Städer med 30 000–100 000 inv.	Orter med 10 000–30 000 inv.	Orter med under 10 000 inv.
Reparationskostnader 1940 i % av hyresvärdet 1938:						
enligt deklarationerna	16·0	20·7	20·0	16·4	20·1	19·3
» fastighetsägarnas uppgifter	17·2	16·3	21·4	22·6	22·6	21·5
Samtliga omkostnader (exkl. räntor) 1940 i % av hyresvärdet 1938:						
enligt deklarationerna	38·7	46·0	44·0	42·4	48·2	43·5
» fastighetsägarnas uppgifter	38·0	37·8	45·6	46·8	52·1	48·7
Indextal för reparationskostnaderna 1940 (1938 = 100):						
enligt deklarationerna	115	101	97	91	104	85
» fastighetsägarnas uppgifter	140	96	139	126	116	94

Man finner, att relationstalen för *samtliga omkostnader* (exkl. räntor) i % av hyresvärdet 1938 enligt fastighetsägarnas uppgifter voro *lägre* än motsvarande tal enligt deklarationsmaterialet för Stockholm och Göteborg, men *högre* för övriga ortsgrupper. Relationstalen och indextalen för *reparationskostnader* enligt fastighetsägarnas uppgifter voro i samtliga ortsgrupper utom Göteborg högre än motsvarande tal enligt deklarationsmaterialet.

Dessa olikheter mellan de båda undersökningarnas resultat kunna tänkas sammanhänga dels med skiljaktigheter i fråga om de båda materialens sammansättning, dels med att fastighetsägarna i frågeformulären icke redovisat de olika utgiftsbeloppen efter alldeles samma principer och med samma uppdelning som de i deklarationerna upptagna avdragsposterna. Det må även erinras om att posten »hyresvärde» enligt deklarationsuppgifterna icke inkluderar värdet av bostadsförmån för portvakt, vice värd o. dyl., under det dessa förmåner inräknats i hyresvärdet vid bearbetningen av fastighetsägarnas uppgifter.

Nettointäkterna ha enligt deklarationsuppgifterna genomgående minskats från 1938 till 1940. I Stockholm framträder en ökning av nettointäkterna från 1940 till 1941. Nettointäkternas minskning under år 1940 torde till väsentlig del ha betingats av de stora utgifterna för skyddsrumsanläggningar detta år.

3. Uppgifter från myndigheter, organisationer och företag.

Vid sidan av de ovan refererade statistiska undersökningarna har socialstyrelsen från sakkunniga myndigheter, organisationer och företag inhämtat vissa uppgifter, ägnade att belysa dels omfattningen av olika slags reparations- och underhållsarbeten och vissa andra med fastighetsförvaltningen förbundna arbeten och tjänster, dels priserna för dessa arbeten och tjänster. Dylika upp-

gifter ha erhållits beträffande vattenförbrukning, gaturenhållning, sophämtning, sotning, elektrisk ström, portvakts- och maskinistlöner, murnings- och hantlangningsarbeten, snickeriarbeten, målnings- och tapetseringsarbeten, ersättning för förslitna korkmattor, plåtslageriarbeten, elektriska arbeten och rörarbeten.

Enligt dessa uppgifter ha taxorna för vatten och gaturenhållning med ett par undantag icke förändrats från 1938 till 1941. Däremot redovisas en höjning av taxorna för sophämtning i åtskilliga orter och en höjning av sotningstaxorna i samtliga orter, för vilka uppgifter erhållits. I fastigheter med centralvärme har antalet sotningar av värmeledningspannor väsentligt ökats på grund av vedeldningen.

Lönerna för organiserade fastighetsarbetare ha i fastigheter utan centralvärme höjts i anslutning till ramavtalen. För vedeldning i centralvärmehus utgår dessutom ett särskilt tillägg.

Priserna för alla slag av reparations- och underhållsarbeten ha genomgående stigit avsevärt under perioden 1938—1941. Å andra sidan har reparationsarbetenas omfattning väsentligt minskats. Uppgifter från fackliga organisationer tyda på en stark minskning från 1938 till 1941 beträffande omfattningen av snickeriarbeten, målnings- och tapetseringsarbeten samt plåtslageriarbeten. Enligt uppgifter från Linoleum-Aktiebolaget Forshagas försäljningscentral har försäljningen av linoleum för slitageersättning avsevärt nedgått från 1938 till 1941.

Levnadsförhållanden inom hushåll med understöd av fattigvården.

Preliminära uppgifter.

I samråd med statens institut för folkhälsan och medicinalstyrelsen utför socialstyrelsen på Kungl. Maj:ts uppdrag en hushållsbudgetundersökning, omfattande ett par tusen hushåll, som fört kassabok över sina inkomster och utgifter under 28 dagar i november 1941. Tidigare ha på grundval av detta material redogörelser publicerats om ekonomi och livsmedelsförbrukning bland inkallades familjer (Soc. Medd. årg. 1942, sid. 201) och om pensionärernas levnadsförhållanden (Soc. Medd. årg. 1942, sid. 8). En särskild bearbetning av uppgifter från ett antal hushåll, som erhållit understöd av fattigvården, har företagits och resultatet föreligger nu i preliminärt skick. I denna grupp ingår även ett fåtal hushåll, som visserligen icke haft fattigvårdsunderstöd utan barnbidrag och tilläggspension men som i ekonomiskt avseende kunna jämställas med de egentliga fattigvårdshushållen.

Primärmaterialet och dess sammansättning. Hela antalet hushåll med understöd av fattigvården o. s. v., vilkas räkenskaper bearbetats, utgör 224. Deras fördelning på ortsgrupper och landsdelar framgår av följande tablå:

	Östra Sverige	Småland o. öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket
Orter med under 10 000 inv.	6	17	9	12	9	**53**
» » 10 000—25 000 »	—	3	9	9	5	**26**
» » 25 000—75 000 »	14	4	10	11	11	**50**
Malmö med förorter	—	—	7	—	—	**7**
Göteborg med förorter	—	—	—	50	—	**50**
Stockholm med förorter	38	—	—	—	—	**38**
Samtliga orter	**58**	**24**	**35**	**82**	**25**	**224**

Man kan givetvis icke antaga, att de 224 fattigvårdshushållen — för korthetens skull komma de att kallas så i fortsättningen — äro i alla avseenden representativa för fattigvårdshushåll i allmänhet. Tablån visar, att västra Sverige med Göteborg är starkt överrepresenterat i materialet, medan södra Sverige är underrepresenterat. Emellertid torde försörjningsförhållandena för de allra minsta inkomsttagarna icke förete alltför stora olikheter i skilda delar av riket, åtminstone så länge man håller sig till städer och tätorter, såsom här är fallet, varför ingen nämnvärd olägenhet kan förorsakas härav. Det bör påpekas, att det är fråga om stadshushåll, då endast ett och annat hushåll från den egentliga landsbygden deltagit i undersökningen. Överhuvud taget förekomma inga jordbrukar- och lantarbetarhushåll i materialet.

Fattigvårdshushållens fördelning på olika hushållstyper framgår av tab. 1. Undersökningen avser i främsta rummet att belysa levnadsförhållandena bland

Tab. 1. Kontanta inkomster och utgifter i genomsnitt per hushåll under bokföringsperioden (fyra veckor, huvudsakligen i november 1941).

	Hushåll bestående av							Övriga hushåll	Samtliga hushåll
	1 vuxen med barn 0—15 år	2 vuxna med							
		0 barn	1 barn 0—15 år	2 barn 0—15 år	3 barn 0—15 år	4 barn 0—15 år	5 o. fl. barn 0—20 år		
Antal hushåll	*21*	*15*	*35*	*27*	*24*	*13*	*41*	*48*	*224*
Kontanta inkomster, kr.									
Mannens inkomst	2	34	42	36	44	77	98	49	51
Hustruns inkomst	14	2	7	12	—	7	2	6	6
Barnens bidrag	4	—	2	—	3	—	37	69	23
Fattigvårdsunderstöd[1]	77	80	68	103	100	88	92	65	82
Folkpension	1	—	21	16	16	2	11	34	16
Barnbidrag	30	—	5	18	15	11	15	25	16
Annat understöd	24	34	27	14	14	32	15	17	20
Övriga inkomster	29	5	7	6	5	12	16	9	11
Summa inkomster	**181**	**155**	**179**	**205**	**197**	**229**	**286**	**274**	**225**
Utgifter, kr.									
Livsmedel, spritdr. o. tobak	110	84	103	113	137	140	192	149	135
Därav livsmedel	109	81	100	111	136	138	190	148	134
Bostad, bränsle och lyse	35	44	36	48	40	52	40	50	43
Kläder och skodon	20	8	13	26	12	32	39	28	24
Övriga utgifter	15	26	26	24	19	32	30	28	26
Därav för inventarier	2	—	4	6	5	5	5	4	4
» » försäkringsavg.	2	5	3	4	3	4	3	3	3
Summa utgifter	**180**	**162**	**178**	**211**	**208**	**256**	**301**	**255**	**228**
Balans	+1	−7	+1	−6	−11	−27	−15	+19	−3

barnfamiljer med fattigvårdsunderstöd, varför man vid urvalet av hushåll strävat efter att få med relativt många hushåll med barn. Hushållsgruppen 1 vuxen med barn består till största delen av änkor med barn.

En jämförelse mellan fattigvårdshushållen och de stadshushåll utan understöd, som under fjärde kvartalet 1941 deltagit i socialstyrelsens konsumtionsundersökningar, visar, att antalet personer per hushåll var större inom fattigvårdshushållen, nämligen 5·3 mot 4·3 personer.[2] Det kan nämnas, att av de olika hushållstyperna hushåll om 2 vuxna med 5 och flera barn under 20 år i genomsnitt bestå av 7·9 personer, hushåll om 1 vuxen med barn under 15 år av 4·0 personer och övriga hushåll av 4·9 personer. Antalet konsumtionsenheter i medeltal för samtliga hushåll utgjorde enligt skalan för kalorier 3·72 och enligt skalan för äggvita 4·57, medan motsvarande uppgifter för stadshushåll voro 3·26 och 3·95.[3]

Inkomster och utgifter under bokföringsperioden. I tab. 1 lämnas en sammanställning av hushållens inkomster och utgifter under de 28 dagar, som bok-

[1] Eller kommunalt pensionstillskott.
[2] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 327.
[3] Beträffande konsumtionsenhetsskalorna hänvisas till Soc. Medd. årg. 1941, sid. 226.

föringen omfattat. Tabellen avser i huvudsak endast kontanta inkomster och utgifter. Uttag av besparingar, kassabehållning vid periodens början och lån ha redovisats mycket ofullständigt och de ha därför ej upptagits som inkomster vid den statistiska bearbetningen. Likaså har man bortsett från utgifter för återbetalning av lån. Värdet av livsmedel, som tagits ur förråd, har räknats både som inkomst och utgift, likaså värdet av livsmedel och beklädnadspersedlar, vilka erhållits som understöd eller gåva.

Fattigvårdshushållens genomsnittliga kontantinkomst under perioden uppgick till endast 225 kr. Den genomsnittliga månadsinkomsten bland hushåll, som deltaga i socialstyrelsens löpande konsumtionsundersökningar, har de senaste kvartalen utgjort omkring 300 kr. Att de här redovisade fattigvårdshushållen i väsentlig grad voro beroende av understöd för sin försörjning framgår därav, att mannens inkomst uppgick till endast 23 % i genomsnitt, hustruns och barnens bidrag till 13 % och övriga inkomster, som icke hade karaktären av understöd, till 5 %, vilket tillhopa gör 41 %. Fattigvården bidrog med 36 %, medan 23 % härrörde från understöd av annat slag, nämligen tilläggspension eller invalidunderstöd, som åtnjöts av 37 hushåll, barnbidrag, som utgick till 40 hushåll, arbetslöshetsunderstöd m. m.

Den genomsnittliga månadsinkomsten ökas på det hela taget med stigande barnantal, i de medelstora hushållen till följd av ökat understöd, i de största hushållen på grund av ökade bidrag från barnen.

Utgifterna ha beräknats till 228 kr. i medeltal för samtliga hushåll. Livsmedelsutgiften utgjorde den dominerande utgiftsposten, 135 kr., vilket var 59 % av hela utgiftssumman. Per person och dag uppgick livsmedelsutgiften likväl endast till 91 öre, mot 1·24 kr. bland hushåll utan understöd enligt socialstyrelsens konsumtionsundersökning för fjärde kvartalet 1941. Per konsumtionsenhet och dag uppgingo motsvarande belopp till 1·30 resp. 1·61 kr. per dag. Utgifterna för andra ändamål än livsmedel äro givetvis under en så pass kort bokföringsperiod som 28 dagar i rätt hög grad beroende på tillfälligheter.

Inkomster (kontanta och in natura) under de tre första kvartalen 1941. De hushåll, som deltogo i budgetundersökningen under november 1941, hade att utöver förandet av kassabok, på särskilda formulär anteckna dels inkomster, dels utgifter för vissa beklädnadsartiklar, inventarier och sjukvård under de tre första kvartalen av år 1941 samt årskostnaden för bostad, bränsle, skatter och förenings- och försäkringsavgifter. I tab. 2 lämnas en översikt av hushållens inkomster under de tre första kvartalen 1941. Den samlade familjeinkomsten visade en ganska stark ökning med stigande barnantal främst på grund av ökad arbetsinkomst för familjeförsörjaren. Mannens huvudinkomst, som i genomsnitt för samtliga hushåll uppgick till 560 kr. eller 27 %, ökades sålunda från 295 kr. eller 20 % i hushåll utan barn till 1 085 kr. eller 42 % i hushåll med 5 och flera barn. Detta får anses vara en naturlig sak, då det här är fråga om hushåll, som åtnjutit fattigvårdsunderstöd. Den inkomstgräns, under vilken hushållen anses berättigade till sådant understöd, är givetvis lägre i de mindre hushållen än i de större.

Tab. 2. Inkomster (kontanta och in natura) i genomsnitt per hushåll under de tre första kvartalen 1941.

	Hushåll bestående av							Övriga hushåll	Samtliga hushåll
	1 vuxen med barn 0—15 år	2 vuxna med							
		0 barn	1 barn 0—15 år	2 barn 0—15 år	3 barn 0—15 år	4 barn 0—15 år	5 o. fl. barn 0—20 år		
Antal hushåll	*21*	*15*	*35*	*27*	*24*	*13*	*41*	*48*	*224*
Kontanta inkomster, kr.	**1 533**	**1 412**	**1 445**	**1 701**	**1 799**	**2 069**	**2 163**	**2 026**	**1 812**
Mannens huvudinkomst	154	295	368	409	692	915	1 085	435	560
» biinkomst	4	89	46	46	96	102	107	49	65
Hustruns arbetsinkomst	142	106	69	43	27	34	5	104	65
Barnens bidrag	5	—	2	—	7	—	121	370	103
Understöd m. m.:									
pension o. dyl.	205	148	204	196	247	228	125	346	221
fattigvård	620	522	529	687	541	484	429	399	508
krigsfamiljebidrag	52	—	38	122	87	121	120	65	78
annat	340	141	172	136	74	174	82	135	147
Andra kontanta inkomster	11	111	17	62	28	11	89	122	65
Naturainkomster, uppskattat värde, kr.	**229**	**98**	**125**	**186**	**218**	**397**	**405**	**186**	**230**
På grund av arbetsanställn.	—	—	8	15	—	3	20	11	9
Såsom understöd	160	69	85	101	130	242	240	107	140
Andra	69	29	32	70	88	152	145	68	81
Summa inkomster	**1 762**	**1 510**	**1 570**	**1 887**	**2 017**	**2 466**	**2 568**	**2 212**	**2 042**

Årsutgifterna för bostad, bränsle och lyse. Tab. 3 innehåller en sammanställning av de uppgifter, som erhållits angående årsutgifterna för bostad, bränsle och lyse. Endast i fråga om bostäder utan centralvärme (149 hushåll) ha utgifterna för dessa olika ändamål kunnat specificeras. Kostnaderna för lägenheter med centralvärme förete en ökning från mindre hushåll till större. Beträffande utgiften för lägenheter utan centralvärme är det svårare att finna en sådan tendens, då materialets ringa omfattning och ojämna fördelning

Tab. 3. Årsutgifter för bostad, bränsle och lyse i genomsnitt per hushåll.

	Hushåll bestående av							Övriga hushåll	Samtliga hushåll
	1 vuxen med barn 0—15 år	2 vuxna med							
		0 barn	1 barn 0—15 år	2 barn 0—15 år	3 barn 0—15 år	4 barn 0—15 år	5 o. fl. barn 0—20 år		
Utgifter i kr. för bostad, bränsle och lyse:									
För samtliga lägenheter	780	719	695	735	715	944	913	805	789
För lägenheter med c.-v.	958	690	869	881	1 082	1 162	1 168	967	1 003
För lägenheter utan c.-v.	691	738	643	673	619	730	642	757	685
Därav:									
bostad (enbart)	477	567	464	458	385	459	369	528	464
bränsle	148	107	123	148	139	184	201	148	148
elektrisk ström	31	27	33	40	49	47	58	45	42
kokgas	35	37	23	27	46	40	14	36	31

på olika ortsgrupper påverkar resultatet. Så t. ex. betala hushåll utan barn den högsta hyran för lägenheter utan centralvärme, vilket helt förklaras av att 7 av 9 lägenheter inom denna kategori ligga i Stockholm och Göteborg. Det kan ytterligare nämnas, att av samtliga lägenheter voro 15 egna hem, därav 7 med och 8 utan centralvärme.

Beräknad årsbudget för fattigvårdshushåll. På grund av de föreliggande uppgifterna har en approximativ beräkning av årsbudgeten för fattigvårdshushåll företagits (tab. 4).

Inkomstbeloppen har man erhållit genom att multiplicera de i tab. 2 redovisade inkomsterna under de tre första kvartalen 1941 med $^4/_3$.

Utgifterna för livsmedel har man erhållit genom att multiplicera livsmedelsutgifterna under bokföringsperioden med 12. Strängt taget borde man ha multiplicerat med 13, eftersom bokföringsperioden omfattade 4 veckor. Det befanns emellertid lämpligare att välja den förra siffran, dels för att få inkomster och utgifter att någorlunda stämma överens, dels emedan familjer av det slag, undersökningen avser, gärna köpa och äta något bättre, när deras mathållning liksom står under uppsikt. Utgifterna för bostad, bränsle och lyse ingå med de totalbelopp, som redovisas i tab. 3. Utgifterna för kläder och skodon ha erhållits genom uppmultiplicering av de redovisade utgifterna för dessa ändamål under de tre första kvartalen 1941. Skatteposten avser de belopp, som återfinnas på de senast utdelade krono- och kommunaldebetsedlarna. »Övriga utgifter» ha delats upp på inventarier, förenings- och försäkringsavgifter samt sjukvård.

Innan några slutsatser dragas av den konstruerade budgeten, måste ännu en gång beräkningarnas approximativa karaktär och materialets bräcklighet framhållas. Det framstår som otvetydigt, att livsmedelsutgifternas andel av den totala utgiftssumman är mycket stor för fattigvårdshushållen. Livsmedelsprocenten ligger mellan 48 och 61 för olika hushållstyper. Resultatet stämmer väl med den tidigare nämnda livsmedelsprocenten, som framräknades från utgifterna under den 28 dagar långa bokföringsperioden. Det kan påpekas, att den livsmedelsprocent, som gäller för hushåll om 2 vuxna utan barn (48), nära svarar mot den man funnit för makar med folkpension i den tidigare undersökningen om folkpensionärernas levnadsförhållanden (47). Som ytterligare jämförelse må nämnas, att i 1935 års budget för i arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer med 2 à 3 barn livsmedelsutgifterna beräknas uppgå till 35 % av samtliga utgifter. Livsmedelspostens relativa andel får emellertid numera anses ha ökats till c:a 40 % till följd av dyrtiden.

Utgifterna för bostad, bränsle och lyse växla mellan 24 % och 34 % av hela utgiftssumman. Denna hyresprocent synes riktigare och sannolikare än den som kan beräknas på grundval av de bokförda utgifterna under november 1941. Förklaringen är givetvis den, att hyran ofta betalas kvartalsvis och därför ej kommit med annat än i vissa fall under bokföringsperioden.

Av utgifternas samlade belopp använde fattigvårdshushållen 82—88 % till utgifter för livsmedel, bostad, bränsle och lyse.

Tab. 4. Beräknad årsbudget för fattigvårdshushåll.

	Hushåll bestående av							Övriga hushåll	Samtliga hushåll
	1 vuxen med barn 0—15 år	2 vuxna med							
		0 barn	1 barn 0—15 år	2 barn 0—15 år	3 barn 0—15 år	4 barn 0—15 år	5 o. fl. barn 0—20 år		
Inkomster, kr.									
Kontanta	2 044	1 883	1 927	2 268	2 399	2 759	2 884	2 701	2 416
In natura	305	130	166	248	290	529	540	248	307
Summa inkomster	**2 349**	**2 013**	**2 093**	**2 516**	**2 689**	**3 288**	**3 424**	**2 949**	**2 723**
Utgifter, kr.									
Livsmedel (inkl. spritdr. o. tobak)	1 320	1 008	1 236	1 356	1 644	1 680	2 304	1 788	1 620
Bostad, bränsle och lyse	780	719	695	735	715	944	913	805	789
Kläder och skodon [1]	196	84	95	187	197	280	310	275	214
Skatter [2]	33	192	117	74	55	83	95	55	83
Övriga redovisade utgifter [3]	58	98	121	125	120	156	178	152	133
Därav för inventarier	16	—	8	7	24	18	40	33	22
» föreningsavg.	7	19	10	12	29	49	33	16	20
» försäkringsavg.	29	62	63	72	47	51	59	65	58
» sjukvård	6	17	40	34	20	38	46	38	33
Summa utgifter	**2 387**	**2 101**	**2 264**	**2 477**	**2 731**	**3 143**	**3 800**	**3 075**	**2 839**
Balans	−38	−88	−171	+39	−42	+145	−376	−126	−116

Livsmedelsförbrukningen. Uppgifterna angående fattigvårdshushållens livsmedelsförbrukning ha bearbetats på samma sätt som vid socialstyrelsens löpande konsumtionsundersökningar. Resultatet lämnas i tab. 5, som också innehåller motsvarande uppgifter för vissa andra hushållsgrupper. Fattigvårdshushåll om 1 vuxen med barn ha jämförts med »beredskapshushåll» (d. v. s. hushåll, där mannen varit inkallad) med 3 barn.[4] I övrigt har jämförelse skett med ett urval av hushåll, där mannen ej varit inkallad under bokföringstiden och där inkomsterna varit normala. Dessa hushåll, som i tabellen betecknats som »övriga hushåll», tillhöra kategorin arbetare i industri o. dyl. samt lägre tjänstemän.[5]

Nästan genomgående är den genomsnittliga konsumtionen lägre i fattigvårdshushåll än i övriga hushåll. Detta gäller speciellt sådana varuslag, för vilka direkt ersättning av billigare slag kunnat erhållas. Man må exempelvis jämföra förbrukningen av ägg med mjölk, smör med margarin, kött med köttben, kaffebröd med matbröd, grönsaker med potatis, färsk frukt med konserverad frukt och kaffe med kaffesurrogat.

Även en jamförelse olika varugrupper emellan ger intrycket, att fattigvårdshushållen i viss mån sökt anpassa sin konsumtion på ett ekonomiskt sätt. I fråga om potatis och socker är underkonsumtionen gent emot övriga hushåll

[1] Omfattar av kläder endast gångkläder. I posten skodon ingår icke utgifter för skolagning.
[2] Avser det debiterade skattebeloppet. I vilken utsträckning detta betalats är icke känt.
[3] Omfattar endast de delposter, som angivas i tabellen. Utgifterna för inventarier avse endast större och dyrare föremål.
[4] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 205 o. 206.
[5] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 332, tab. 4.

Tab. 5. Genomsnittlig förbrukning av livsmedel under 28 dagar (huvudsakligen i november 1941) dels i hushåll, som erhållit fattigvårdsunderstöd (F), dels i beredskapshushåll (B) och dels i vissa andra hushåll (Övr.).

Varuslag m. m.		1 vuxen med barn under 15 år		2 vuxna med nedanstående antal barn under 15 år										2 vuxna m. 5 o. fl. barn 0—20 år	Övriga hushåll
				0		1		2		3		4			
		F	B	F	Övr.	F	Övr.	F	Övr.	F	Övr.	F	Övr.	F	F
Antal hushåll		*21*	*32*	*15*	*38*	*35*	*98*	*27*	*116*	*24*	*70*	*13*	*25*	*41*	*48*
» *personer per hushåll*		*4·0*	*4·0*	*2*	*2*	*3*	*3*	*4*	*4*	*5*	*5*	*6*	*6*	*7·9*	*4·9*
Mjölk, oskummad	l	49·6	55·6	30·1	31·4	43·2	46·2	52·7	60·8	63·4	73·3	73·7	72·2	93·8	64·1
» , skum- o. kärn-	»	0·7	0·6	1·9	0·6	1·1	0·9	0·7	3·5	1·7	1·9	—	4·4	7·8	3·4
Grädde	dl	3·0	5·4	8·8	7·9	6·3	8·1	5·9	9·3	7·5	7·6	8·1	9·4	9·2	4·6
Ost	hg	4·8	7·0	4·6	5·2	6·7	8·7	6·7	10·8	8·9	11·0	8·1	13·6	11·3	12·4
Ägg	»	5·8	11·4	6·9	9·3	5·0	10·9	5·0	13·3	6·8	15·0	7·1	12·0	6·6	8·2
Matfett, alla slag	»	39·6	40·6	26·3	21·8	31·5	33·6	38·2	42·8	49·2	52·8	51·8	54·5	75·8	53·6
smör	»	33·1	35·2	18·7	18·3	26·0	27·8	29·6	32·8	37·3	39·3	31·6	40·0	46·6	39·8
margarin	»	6·5	4·9	7·1	2·3	5·3	4·6	8·0	8·5	11·3	11·6	18·7	13·6	27·4	12·1
annat	»	—	0·5	0·5	1·2	0·2	1·2	0·6	1·5	0·6	1·9	1·5	0·9	1·8	1·7
Kött o. fläsk	»	69·9	95·6	62·2	72·1	73·5	85·3	83·1	107·9	100·3	119·3	107·7	122·4	142·1	111·2
nöt- o. kalvkött m. ben	»	14·1	15·3	16·1	12·1	16·4	16·9	14·3	21·4	20·9	23·6	22·3	20·0	19·9	21·5
» » » utan »	»	3·2	3·6	1·2	3·1	3·1	2·7	2·3	3·9	2·2	2·1	4·0	3·0	2·9	3·4
malet kött	»	12·8	16·1	8·1	6·8	11·9	10·2	11·8	13·9	16·3	18·4	20·5	16·4	26·7	17·5
annat färskt kött	»	2·2	6·5	4·9	13·6	3·5	7·9	5·6	11·4	4·2	9·8	3·8	8·4	6·1	4·4
salt o. rökt kött	»	0·3	1·7	1·7	2·9	0·8	1·5	0·9	2·7	2·1	3·1	3·0	2·0	3·0	2·3
färskt fläsk o. skinka	»	1·5	4·2	1·3	2·6	2·6	4·8	2·9	4·0	3·1	4·3	4·8	6·8	5·0	3·9
salt o. rökt fläsk	»	7·4	10·8	5·4	5·1	5·8	7·2	8·9	8·3	10·7	12·3	9·2	18·0	14·0	12·4
korv o. sylta etc.	»	28·4	37·4	23·5	25·9	29·4	34·1	36·4	42·3	40·8	45·7	40·1	47·8	64·5	45·8
Kött- o. fläskben	»	12·6	3·0	7·0	5·0	13·9	4·6	9·9	10·7	10·3	8·6	8·9	7·4	11·9	5·5
Fisk, alla slag	»	33·2	43·0	41·4	52·0	37·6	53·5	49·5	58·3	56·6	59·0	70·7	55·8	56·3	59·9
färsk	»	24·0	28·5	28·5	37·9	26·7	33·2	32·0	36·7	39·1	40·1	46·4	32·6	37·1	42·4
salt el. konserv.	»	9·2	14·5	12·9	14·1	10·9	20·3	17·5	21·6	17·5	18·9	24·3	23·2	19·2	17·5
Mjöl, gryn o. bröd[1]	»	220·1	244·3	145·1	146·4	182·2	201·8	222·1	254·2	290·2	303·7	283·2	370·0	431·6	312·2
mjöl o. makaroner	»	78·5	112·5	66·5	53·0	74·5	84·5	113·7	124·4	120·0	157·5	110·4	209·0	192·9	171·6
gryn o. flingor	»	19·3	27·1	15·4	14·5	14·6	19·2	18·8	20·4	20·7	27·0	20·2	25·0	27·0	20·8
torrt bröd o. skorpor	»	25·0	21·7	14·8	17·3	21·6	27·6	21·5	29·9	25·0	27·9	38·1	41·0	58·3	28·6
mjukt matbröd	»	103·7	79·3	48·0	45·7	67·0	57·8	71·0	70·0	136·2	85·3	122·2	91·8	137·8	85·2
kaffebröd o. kakor	»	14·6	21·4	10·1	28·7	18·9	24·8	10·4	23·6	17·5	24·2	14·2	17·8	18·8	24·0
Potatis	kg	29·8	30·6	23·2	19·7	27·4	28·0	37·8	35·6	41·1	39·9	43·8	54·0	65·7	46·2
Morötter o. a. rotfrukter	hg	17·4	31·1	24·5	36·0	27·3	37·8	26·5	41·4	34·7	38·2	36·0	44·2	45·3	34·8
Grönsaker, alla slag	»	28·8	33·1	15·5	26·3	24·2	36·1	25·2	44·2	30·9	34·9	32·9	38·4	33·8	30·3
färska	»	24·8	25·7	13·3	19·6	18·8	25·6	20·4	32·8	23·1	24·9	28·9	27·0	23·0	22·6
torkade o. konserv.	»	4·0	7·4	2·2	6·7	5·4	10·5	4·8	11·4	7·8	10·0	4·0	11·4	10·8	7·7
Frukt o. bär, alla slag	»	46·6	59·6	46·2	70·3	48·4	86·9	58·7	99·6	67·2	98·6	38·2	69·2	78·4	63·2
färska	»	17·3	30·7	19·7	37·8	25·5	46·4	19·6	54·5	25·1	48·1	12·9	21·8	24·8	22·4
torkade o. konserv.	»	29·3	28·9	26·5	32·5	22·9	40·5	39·1	45·1	42·1	50·5	25·3	47·4	53·6	40·8
Socker	»	61·3	72·1	45·2	45·3	59·2	59·3	70·2	79·2	70·8	91·4	100·8	111·2	135·2	85·2
Sirap, honung, karam.	»	4·1	7·3	4·3	5·6	2·8	6·4	3·7	9·3	3·8	8·2	3·5	4·6	7·0	5·6
Kaffe	»	1·6	2·9	2·8	4·0	2·6	3·7	4·0	3·3	1·8	4·1	1·5	5·0	3·8	4·8
Kakao	»	2·8	2·3	0·5	0·6	1·3	1·3	—	2·2	3·0	3·4	3·9	3·4	4·0	2·5
Kaffesurrogat	»	2·4	3·1	5·6	4·0	4·8	3·4	3·8	4·3	4·3	5·7	3·9	5·8	6·4	5·4
Färdiglagad mat	»	14·9	16·5	8·8	13·4	12·5	14·4	10·3	14·4	10·1	15·8	13·3	20·4	16·0	13·2
Öl, pilsner, porter	fl.	0·0	0·1	2·2	1·4	0·3	1·9	—	1·9	—	1·1	—	1·2	0·1	0·1
Svagdr. o. a. måltidsdr.	l	0·8	0·4	1·5	3·0	1·8	1·8	0·5	1·7	0·8	1·8	2·2	3·6	1·4	1·2

[1] Brödet omräknat till mjöl (1 hg torrt bröd eller skorpor = 1·25 hg mjöl och 1 hg mjukt bröd eller kakor = 0·77 hg mjöl).

ringa eller ingen alls; i fråga om köttvaror och fisk är den nästan genomgående och betydligt större. Följden har blivit, att proportionen mellan t. ex. potatis å ena sidan och de matvaror, som potatis vanligen ätes samman med (kött och fisk) i allmänhet är en annan inom fattigvårdshushåll än inom övriga. Följande relationstal kunna erhållas ur tab. 5 (tal för »övriga hushåll» angivas inom parentes): Mot 100 hg kött- och fläskvaror samt fisk konsumerades av potatis inom fattigvårdshushåll bestående av en vuxen med barn 258 hg(216 hg), två vuxna utan barn 210 hg (152 hg), två vuxna och ett barn 219 hg (195 hg), d:o och två barn 265 hg (201 hg), d:o och tre barn 246 hg (213 hg) samt d:o och fyra barn 234 hg (291 hg).

Å andra sidan torde kunna sägas, att även vissa tecken på mindre god hushållning röja sig på några punkter i de understödda familjernas räkenskaper. Exempelvis ter sig förbrukningen av mjukt matbröd ganska hög i förhållande till förbrukningen av hårt bröd och mjöl.

Som en allmän anmärkning kan tillfogas, att de deltagande fattigvårdshushållen sannolikt varit underkastade strängare kontroll från ombudens sida än övriga hushåll, vilket möjligen kan antagas ha verkat sänkande på de bokförda uppgifterna om förbrukningen, särskilt av spannmålsprodukter och potatis.[1] Det är sålunda möjligt, att den förbrukning, som redovisats av fattigvårdshushållen, närmare motsvarar verkligheten än den, som övriga hushåll bokfört.

Uppgifterna i tab. 5 innefatta ej livsmedel, som barnen fått genom skolbespisning. Följande sammanställning anger det genomsnittliga värdet per hushåll av denna förmån, beräknat efter en genomsnittskostnad av 35 öre per mål:

	Hushåll bestående av						
	1 vuxen med barn	2 vuxna med 1 barn	2 vuxna med 2 barn	2 vuxna med 3 barn	2 vuxna med 4 barn	5 o. fl. barn	Övriga hushåll
Värdet av skolbespisning i medeltal per hushåll under 28 dagar (kr.)	9·83	1·56	2·66	5·78	6·46	9·13	2·79

Om resultatet jämföres med motsvarande uppgifter beträffande beredskapshushåll och vanliga hushåll[2], visar det sig att barn från fattigvårdshushåll i avsevärt högre grad erhållit skolbespisning. Denna förmån kan emellertid ej tillmätas någon avgörande betydelse för hushållens försörjning.

Kostens näringsvärde. I tab. 6 lämnas resultatet av materialets bearbetning ur näringsfysiologiska synpunkter. I sammanställningen ha medtagits samma hushåll som i föregående tabell. Beräkningarna avse även föda, som intagits utom hemmet (inklusive skolbespisning).

Fattigvårdshushållens genomsnittliga tillförsel av kalorier per konsumtionsenhet och dag var knapp och beträffande hushåll med 4 och flera barn mindre tillfredsställande. Till och med deras förbrukning av kolhydrat låg ofta betyd-

[1] Det har konstaterats att den till synes stora förbrukningen av spannmålsprodukter inom »övriga» hushåll, icke beror på större antal tilläggskort.

[2] Se Soc. Medd. årg. 1942 sid. 207.

Tab. 6. Kostens kalorivärde och halt av vissa näringsämnen per konsumtionsenhet och dag dels i hushåll, som erhållit fattigvårdsunderstöd (F), dels i vissa andra hushåll.

		Kalorier	Fett g	Kolhydrat g	Äggvita g	Kalk g	Fosfor g	Järn mg	Vitaminer A (int. enh.)	Vitaminer B_1 mg	Vitaminer C mg
Hushåll bestående av											
1 vuxen med barn 0—15 år	F	3 131	105	430	68	0·76	1·22	11·9	3 300	0·96	55
	B	3 670	123	506	78	0·94	1·36	13·4	3 580	1·28	59
2 vuxna utan barn	F	3 266	104	460	92	0·99	1·59	15·7	3 940	1·35	77
	Övr.	3 480	111	467	98	0·99	1·64	16·7	4 230	1·49	76
» » med 1 barn 0—15 år	F	3 058	100	429	80	0·93	1·42	13·9	3 440	1·16	64
	Övr.	3 580	118	496	94	1·08	1·61	16·0	4 330	1·51	78
» » » 2 » »	F	3 048	97	407	74	0·81	1·29	12·5	3 240	1·11	65
	Övr.	3 360	109	468	86	1·04	1·50	14·6	3 790	0·97	69
» » » 3 » »	F	3 060	100	413	76	0·73	1·33	13·0	3 300	0·99	61
	Övr.	3 250	108	451	78	0·94	1·33	13·2	3 420	0·91	56
» » » 4 » »	F	2 890	97	378	68	0·69	1·24	11·7	2 840	0·88	52
	Övr.	3 378	105	488	77	0·94	1·39	13·5	3 194	0·92	60
» » » 5 o. fl. barn 0—20 år	F	2 832	92	364	64	0·51	1·16	11·5	2 660	0·89	51
Övriga hushåll	F	2 823	91	371	71	0·74	1·26	12·0	2 930	0·99	55
Samtliga hushåll	F	2 938	96	390	71	0·70	1·26	12·3	3 020	0·99	57
	Övr.	3 320	109	462	82	0·98	1·48	14·1	3 610	0·95	63
	Övr.[1]	3 257	106	456	81	0·99	1·48	14·0	3 639	1·34	64
Hushåll med fattigvårdsunderstöd i Stockholm[2]		3 170	103	451	69	0·87	1·13	11·0	2 600	1·08	46
Önskvärd tillförsel		*3 000*	—	—	*70*	*0·75*	*1·30*	*15·0*	*4 000*	*1·50*	*50*

Tab. 7. Utgifter för livsmedel och födans näringsvärde inom fattigvårdshushållen, då motsvarande tal inom ej understödda hushåll satts = 100.

		Utgift för livsm.	Kalorivärde	Fett	Äggvita	Järn	Vitamin A	Vitamin B_1	Vitamin C
1 vuxen med barn under 15 år	F	·	85	85	87	89	92	75	93
	B	·	100	100	100	100	100	100	100
2 vuxna utan barn	F	74	94	94	94	94	93	91	101
	Övr.	100	100	100	100	100	100	100	100
» » med 1 barn under 15 år	F	78	85	85	85	87	79	77	82
	Övr.	100	100	100	100	100	100	100	100
» » » 2 » » » »	F	73	91	89	86	86	85	114	94
	Övr.	100	100	100	100	100	100	100	100
» » » 3 » » » »	F	84	94	93	97	98	96	109	109
	Övr.	100	100	100	100	100	100	100	100
» » » 4 » » » »	F	86	86	92	88	87	89	96	87
	Övr.	100	100	100	100	100	100	100	100

[1] Samtliga stadshushåll i socialstyrelsens löpande konsumtionsundersökningar under fjärde kvartalet 1941.

[2] Kostförhållanden inom vissa hushåll med understöd av Stockholms stads fattigvård, Soc. Medd. årg. 1942, sid. 20, tab. 3.

ligt under övriga hushålls. Tillförseln av äggvita, som för de icke understödda hushållen låg betydligt över normen, var även för fattigvårdshushållen tillräcklig utom beträffande de två barnrikaste hushållsgrupperna. Kosten syntes genomgående innehålla mindre mängder vitamin A och vitamin B_1 än vad näringsfysiologerna anse önskvärt, vilket emellertid också gäller övriga hushåll. Särskilt flerbarnshushållen bland de med fattigvård understödda uppvisade den största bristen på äggvita, närsalter och vitaminer.

Som en sammanfattning av det som iakttagits angående hushållens livsmedelsutgifter och kosthåll meddelas tab. 7. Man kan där avläsa, hur mycket lägre fattigvårdshushållen ligga än övriga hushåll i olika avseenden och även draga vissa slutsatser angående den i det föregående berörda anpassningen. Den genomgående tendensen synes vara, att fattigvårdshushållens näringsstandard icke pressats så långt under nivån hos de normala hushållen som fallet är med deras livsmedelsutgifter. Förhållandet är mera utpräglat för de mindre hushållen än för de större. Dessutom gäller, att skillnaden i utgifterna mellan fattigvårdsunderstödda och övriga i stort sett minskar med växande hushållsstorlek. De bägge sista iakttagelserna äro sannolikt uttryck för det förhållandet, att välståndsnivån hos de stora familjerna bland fattigvårdshushållen i mindre mån understiger välståndet hos de stora familjerna bland övriga hushåll än vad fallet är beträffande de små familjerna, dels för att möjligheterna att rationalisera hushållningen äro i relativt hög grad utnyttjade redan inom de barnrika hushåll, som icke ha understöd av fattigvården.

Skillnaden mellan fattigvårdshushållens och de övriga hushållens näringstillförsel kan i någon mån vara skenbar, enär, såsom förut nämnts, fattigvårdshushållens bokföring torde varit underkastad en noggrannare kontroll.

Kortare meddelanden.

Levnadskostnadsindex och krigstillägg i Kanada. Sedan indexsiffror nu offentliggjorts för levnadskostnaderna i Kanada den 1 april 1942, har arbetsministern tillkännagivit, att ingen ändring påkallas i krigstilläggen på arbetslönerna under tremånadersperioden den 15 maj till den 15 augusti.

Index för den 1 april var oförändrad i jämförelse med början av mars. Från och med den 1 oktober 1941 har levnadskostnadsindex visat mycket obetydliga förändringar (index vid krigsutbrottet var 100·8), vilket framgår av följande tablå:

1 oktober 1941	115·5	2 februari 1942	115·7
1 november »	116·3	2 mars »	115·9
1 december »	115·8	1 april »	115·9
2 januari 1942	115·4		

Det allmänna intrycket synes vara, att priskontrollen i Kanada, som infördes den 15 november 1941, fungerat mycket bättre än man vågat tro. Krigstilläggen på arbetslönerna regleras för tremånadersperioder från och med nämnda dag. Höjning eller sänkning av krigstilläggen förutsätter en ändring av minst en enhet i levnadskostnadsindex under närmast föregående kalenderkvartal. Någon ändring i krigstilläggen har icke ägt rum mellan den 1 oktober 1941 och 1 april i år, vilket framgår av att indextalet enligt tablån under nämnda period icke förändrats med mer än en halv enhet.

Subsidier ha i viss utsträckning tillämpats för att hålla priserna nere. Regeringen är fullt beredd att vid behov tillgripa subsidier i stor skala. Härmed förbundna utgifter anses av underordnad betydelse, jämfört med vikten av att framgångsrikt genomföra stabiliseringen av priser och arbetslöner. Sedan Förenta staterna den 28 april infört prisbegränsning inom ett stort område av den allmänna förbrukningen, blir påfrestningen på den kanadensiska subsidiepolitiken minskad.

Vid parlamentets sammanträde den 23 april förklarade Kanadas finansminister, att subsidier utbetalats till ett belopp av 2 128 000 dollars intill den 21 april 1942, alltså under den tid av något över fem månader, som då gått sedan prisbegränsningen infördes. Av beloppet gick den allra största delen, 1 974 000 dollars, till subsidier för inhemska produkter, främst för mjölk och skodon. Återstoden utbetalades som importsubsidier, främst för frukt och grönsaker. Mjölksubsidierna hade bl. a. förhindrat en alltför snabb omläggning till ostproduktion.

Tidigare har finansministern meddelat, att kostnaden för subsidier i syfte att trygga prisbegränsningens tillämpning skulle kunna stiga så högt som till 50 milj. dollars. Detta var en ren överslagsberäkning vid en tidpunkt, då man ännu ej hade någon erfarenhet av prisbegränsningens verkningar. I sitt anförande inför parlamentet förra månaden framhöll finansministern på tal härom, att även ett belopp av 50 milj. dollars skulle vara ett billigt vederlag för prisbegränsningen. Om priserna hade tillåtits stiga med närmare 2 % i månaden eller exempelvis med 20 % under ett år, skulle detta ha ökat statens utgifter med 700 milj. dollars. Även detta skulle ha varit obetydligt jämfört med den mycket större merkostnaden för arbetare och konsumenter.

Finansministern underströk i anslutning härtill, att regeringen ämnade tillgripa alla medel, även de strängaste, för att förhindra en inflation.

Meddelande från svenska generalkonsulatet i Montreal.

Folkpensioneringen åren 1939 och 1940. Till belysning av den allmänna pensionsförsäkringens utveckling kunna meddelas följande uppgifter hämtade dels ur den av pensionsstyrelsen publicerade berättelsen för år 1938 och dels ur inom pensionsstyrelsen föreliggande sammanställningar för senare år, i huvudsak publicerade i tidskriften Folkpensioneringen.[1]

	För år 1937	*För år 1938*	*För år 1939*
Pensionsavgifter:			
I förteckningarna upptagna personer . . . . . miljoner	4·10	4·15	4·20
Försäkrade personer . . . . . »	3·95	3·99	4·04
Påförda avgifter . . . . . milj. kr.	46·50	49·31	51·43
Erlagda avgifter . . . . . » »	43·70	46·20	46·91
Pensioner:	*År 1938*	*År 1939*	*År 1940*
Inkomna ansökningar om pension då sådan förut icke utgår (antal personer)	65 446	62 151	57 617
Ink. ansökn. om ändring av utgående pension[2] (antal personer)	40 594	35 621	29 201
Avslagna ansökningar (antal personer)	10 810	8 738	7 839
Ansökningar, som föranlett återbetalning av erlagda pensionsavgifter enligt 32 § pensionsförsäkringslagen	352	586	298
Antal nytillkomna pensionärer	64 299	58 594	53 894
Därav med enbart avgiftspension	22 795	24 816	22 870
Antal utfärdade bevis om barnbidrag (ej antal barn)	24 990	7 716	4 547
Antal ändrade pensioner	44 372	31 452	25 476
Därav nytillkomna tilläggspensioner för personer, som förut uppburit enbart avgiftspension	21 734	13 538	10 434
Antal pensionärer och pensionsbelopp *vid årets slut* enligt samtliga före resp. års utgång utfärdade pensionsbrev:			
Antal personer med tilläggspension (invalidunderstöd) .	438 526	448 933	451 345
Motsvarande medelbelopp, exkl. avgiftspension och barnbidrag (pensionstillägg för barn) . . . . . kr.	307·88	304·45	302·18
Antal barnbidrag och pensionstillägg för barn (ej antal barn)	25 267	27 954	28 315
Motsvarande medelbelopp . . . . . kr.	409	415	463
Antal personer med enbart avgifts-(grund-)pension . . .	163 744	166 094	171 110
Motsvarande medelbelopp . . . . . kr.	30·39	36·36	43·39
Under året utanordnade tilläggspensioner och invalidunderstöd . . . . . milj. kr.	141·7	143·7	141·9
Under året utanordnade barnbidrag och pensionstillägg för barn[3] . . . . . milj. kr.	11·5	14·0	13·0
Under året utanordnade avgiftspensioner . . . . . » »	11·7	14·0	18·2
Sjukvård:			
Ansökningar om sjukvård	6 266	5 695	4 723
Utan ansökan upptagna sjukvårdsärenden	1 883	1 402	1 041
Till förnyad prövning upptagna sjukvårdsärenden	4 983	4 961	4 512
Beslut om sjukvårdande åtgärder	7 732	7 203	6 092
Under året behandlade personer	8 537	8 179	7 255
Årets kostnader för sjukvård . . . . . milj. kr.	2·5	2·7	2·7
Folkpensioneringsfonden:	*1938/1939*	*1939/1940*	*1940/1941*
Influtna obligatoriska pensionsavgifter efter avdrag av restituerade . . . . . milj. kr.	45·3	47·5	46·9
Allmänna fondens ökning . . . . . » »	20·0	—	—
Allmänna fonden vid redovisningsårets slut . . . . » »	787·0	787·0	787·0
Frivilliga försäkringens fonder vid redov.årets slut . » »	52·7	56·6	60·6

[1] Delvis preliminära siffror. — [2] Häri inräknas även ansökningar om nybeviljande av tilläggspension till personer, som förut åtnjutit enbart avgiftspension. — [3] Häri inräknas av landsting och kommuner erlagda bidrag.

Bränsleransoneringen skärpes. Enligt ransoneringsbestämmelserna för det nu tilländalupna bränsleåret 1941/42 indelades landet i tre områden, omfattande: A, vissa delar av Skåne samt öar i Bohuslän, B, i huvudsak Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg, Lund, Landskrona och Eslöv och C, det övriga landet. I dessa ortsgrupper tilldelades förbrukarna kol och koks i kvantiteter så avpassade, att man i grupp A erhöll 80 %, grupp B 40 % och grupp C 20 % av den tidigare förbrukningen av kol och koks. I grupp A var det förbjudet att inköpa ved som ersättning för kol, koks eller olja. I grupp B fick sådan ersättningsved köpas mot licens, varvid gällde, att dess värmevärde tillsammans med det fossila bränslets icke fick överstiga 80 % av värmevärdet i den normala förbrukningen av fossilt bränsle. I grupp C var ersättningsbränslet fritt. Ingenstädes i landet var förbrukningen av ved till spisar, kakelugnar o. dyl. (s. k. normalved) ransonerad.

Planen för säsongen 1942/43, publicerad i tidskriften Från departement och nämnder 1942, nr 12, innebär i stort sett en skärpning av ransoneringen. De allmänna grunderna för tilldelning av fossilt bränsle och ersättningsved till bostadens uppvärmning nedsättas med 5 % av normal förbrukning utöver den nedsättning med c:a 15 %, som beräknas redan tidigare ha ägt rum. Samtidigt nedsättes den bränslekvantitet, som inräknas i tilldelningen för beredning av varmvatten i fastigheter med anordning för central varmvattenberedning, med 75 %. Det bränsle, som därefter återstår för varmvattenberedning är icke tillräckligt för mer än högst fyra varmvattenperioder om fyra dagar vardera. Tillsammans innebära dessa nedskärningar i regel en nedsättning från fredsförbrukningen med 25 å 30 % men kunna i många fall uppgå till icke mindre än c:a 40 %.

Beslutet om en allmän nedsättning av licenskvantiteterna med 5 % av tidigare förbrukning träffar också de hushållsspisar, för vilka licens för inköp av fossilt bränsle i särskild ordning meddelas, samt restaurangspisar och liknande spisar ävensom agaspisar.

Kontrollen av vedinköpen har också skärpts, så att det nu fordras inköpsbevis inom praktiskt taget samtliga städer och större samhällen för all ved (även vid köp av normalved) om årsinköpen överstiga 2 m³.

Rikets indelning i ortsgrupper har vidare reviderats. Gruppernas antal har ökats från tre till fyra. För att undvika förväxlingar ha de nya ortsgrupperna numrerats med I—IV. Den första ortsgruppen motsvarar tidigare ortsgrupp A och omfattar vissa delar av Skåne samt öar i Bohuslän. Där lämnas liksom säsongen 1941/42 full tilldelning av fossilt bränsle. Ortsgrupp II omfattar Stockholm, Lidingö, Sundbyberg, Solna och Göteborg. Där blir tilldelningen av fossilt bränsle minst 60 % av tilldelningen för det nya året. III:e ortsgruppen omfattar Djursholm, Hässelby villastad, Saltsjöbaden, Stocksund, Spånga och Täby, vidare Visby stad, Norrköping, Malmö, Lund, Landskrona, Hälsingborg och Eslöv och slutligen Mölndal och andra handelsreglerade kommuner invid Göteborg. I dessa orter blir tilldelningen av fossilt bränsle minst 40 %. Inom hela landet i övrigt, som tillhör ortsgrupp IV, kommer tilldelningen av fossilt bränsle att bli minst 15 %. Ransoneringen mildras dock för de mindre och medelstora hushållens vidkommande väsentligt, därigenom att bestämmelserna innebära, att sådana hushåll få ut en större del av sitt värmebränsle än som nu angivits i form av kol eller koks. Exempelvis erhålla hushåll i Stockholm med vissa förorter och Göteborg, om den tilldelade bränslemängden, vad värmevärdet beträffar, motsvarar högst 60 hl koks, hela ransonen i form av kol eller koks. I bl. a. Norrköping, Malmö m. fl. skånska städer samt vissa orter i Göteborgs och Bohus län gäller motsvarande för hushåll, där den tilldelade bränslemängden motsvarar högst 30 hl koks. För de flesta medelstora och mindre orter och praktiskt taget hela landsbygden föreskrives, att halva värmetillförseln tillgodoses genom tilldelning av kol eller koks, om hela ransonen icke motsvarar mer än 20 hl koks. För hushåll med en total tilldelning motsvarande mer än 60 resp. 30 och 20 hl koks men understigande vissa andra gränser ha också ransoneringsbestämmelserna mildrats, ehuru i mindre grad än för de minsta hushållen. Denna gradering av tilldelningen torde för de mindre hushållen även komma att innebära en ekonomisk lättnad.

Inom hushåll, som normalt icke förbrukat kol, koks eller annat fossilt bränsle, gäller, som ovan nämnts, att vedinköp måste ske mot inköpsbevis, oavsett i vilken ortsgrupp hushållet är bosatt, blott orten är stad eller annan tätort (med vissa undantag).

PERIODISKA ÖVERSIKTER

På alkoholistanstalter intagna under år 1941.

Att döma av nu föreliggande uppgifter från länsnykterhetsnämnderna kan man uppskatta antalet alkoholmissbrukande personer, som under år 1941 voro föremål för de kommunala nykterhetsnämndernas uppmärksamhet eller ingripande, till omkring 14 000. I många fall utgjordes nämndernas åtgärder emellertid endast av undersökning, en undersökning, som mången gång kan ha varit så diskret att vederbörande själv icke haft någon vetskap om densamma. I flertalet fall ha nämnderna emellertid på ett eller annat sätt satt sig i förbindelse med alkoholisterna, varnat dem skriftligen eller muntligen, föranstaltat om serverings- och försäljningsförbud, ställt dem under övervakning eller, där dylika förebyggande åtgärder enligt alkoholistlagen icke lett till åsyftat resultat, åvägabragt intagning å alkoholistanstalt.

Under år 1941 intogos sammanlagt 971 personer på alkoholistanstalt. Om man jämför detta antal med hela antalet alkoholmissbrukande personer, som under samma år voro föremål för nykterhetsnämndernas uppmärksamhet, finner man, att antalet intagningar utgjorde endast omkring 7 % av hela antalet av nykterhetsnämnderna uppmärksammade personer. De båda talen äro emellertid icke direkt jämförbara, enär, såsom nedan närmare påvisas, en del av intagningarna har kommit till stånd på initiativ av polismyndighet utan medverkan av nykterhetsnämnd. Frekvensen av de av nykterhetsnämnderna uppmärksammade fallen, vilka gått till intagning å anstalt, är sålunda t. o. m. lägre än 7 %.

Av de 971 intagna alkoholisterna voro 661 eller 68·1 % tvångsintagna, medan 310 eller 31·9 % ingingo mer eller mindre frivilligt på anstalterna. Bland de frivilligt ingångna har man att skilja mellan frivilligt ingångna enligt 50 § alkoholistlagen — vilka sedan de väl blivit intagna på anstalt äro underkastade ungefär samma tvångsbestämmelser, som gälla för tvångsintagna — och sådana frivilliga (utom alkoholistlagen) som ingått å enskilda anstalter. Den förra gruppen omfattade 193 personer, den senare 117.

41 kvinnor intogos under året på anstalt, motsvarande något över 4 % av samtliga intagna.

Det svenska alkoholistanstaltssystemet omfattade under år 1941 sammanlagt 16 anstalter med tillhopa omkring 1 000 vårdplatser. Av dessa voro 4 statliga med tillhopa omkring 300 vårdplatser, nämligen anstalterna å *Venngarn*, vid Sigtuna, med 140 vårdplatser, *Svartsjö*, en sluten anstalt även med 140 vårdplatser, sammankopplad med tvångsarbetsanstalt, *Haknäs*, för kvinnor, 15 vårdplatser, samt *Växjö*, en sluten anstalt för kvinnor med 10 vårdplatser, förlagd till kvinnofängelset i Växjö. Huvudparten av anstalterna utgjordes emellertid av s. k. erkända anstalter, d. v. s. av kommuner, föreningar eller stiftelser anordnade och drivna anstalter, vilka av Konungen erkänts såsom allmänna an-

stalter i alkoholistlagens mening, där sålunda tvångsintagning kan äga rum. Under år 1941 funnos 10 erkända anstalter med tillhopa omkring 610 vårdplatser, varav 1 för kvinnor. Dessa anstalter voro *Älvgården,* invid Hedemora, 68 vårdplatser, *Björknäs,* vid Järlåsa mellan Uppsala och Sala, 81 vårdplatser fördelade å två helt skilda förläggningar, *Västkusthemmet,* vid Kinna, 52 vårdplatser, *Holmahemmet,* vid Höör, 58 vårdplatser, *Åsbrohemmet,* vid Hallsberg, asylanstalt med 165 vårdplatser, *Holmforshemmet,* invid Boden, med 48 vårdplatser, *Mälargården,* på Ekerö i Mälaren, 50 vårdplatser, *Dagöholm,* invid Katrineholm, ungdomsanstalt med 40 vårdplatser, *Ribbingebäck,* vid Järlåsa (se ovan), anstalt för mindre arbetsföra, 30 vårdplatser, samt *Hagbyhemmet,* Almunge, för kvinnor, 21 vårdplatser.

Slutligen funnos två enskilda anstalter, nämligen *Härnöhemmet,* invid Mariefred, med 15 vårdplatser, och *Kurön* på en holme i Mälaren med 65 vårdplatser.

Fyra av de erkända anstalterna samt de två enskilda anstalterna drivas av religiösa institutioner.

Av de under år 1941 å alkoholistanstalt intagna 971 personerna blevo 232 eller 23·9 % intagna å statsanstalter, 622 eller 64·1 % å erkända anstalter och 117 eller 12·0 % å enskilda anstalter. Venngarnsanstalten fick mottaga det största antalet, nämligen 150, och därnäst i ordningen kommo Åsbrohemmet med jämnt 100, Kurön med 91 och Mälargården med 82.

Från vilka olika delar av landet de på anstalterna intagna alkoholmissbrukarna kommo, angives i följande sammanställning:

Län	Intagna under år 1941		Länets andel av folkmängden, %	Län	Intagna under år 1941		Länets andel av folkmängden, %
	antal	%			antal	%	
Stockholms stad . . .	265	27·3	9·3	Göteborgs och Bohus län	140	14·4	7·6
Stockholms län	38	3·9	4·5	Älvsborgs län	43	4·4	5·2
Uppsala län	19	2·0	2·2	Skaraborgs län	18	1·9	3·7
Södermanlands län . .	11	1·1	3·0	Värmlands län	24	2·5	4·2
Östergötlands län . . .	26	2·7	5·0	Örebro län	22	2·3	3·5
Jönköpings län	20	2·1	3·8	Västmanlands län . . .	21	2·2	2·7
Kronobergs län	4	0·4	2·4	Kopparbergs län . . .	23	2·4	3·9
Kalmar län	12	1·2	3·6	Gävleborgs län	23	2·4	4·8
Gotlands län	8	0·8	0·9	Västernorrlands län .	22	2·3	4·3
Blekinge län	13	1·3	2·3	Jämtlands län	15	1·5	2·2
Kristianstads län . . .	13	1·3	3·9	Västerbottens län . . .	17	1·7	3·4
Malmöhus län	139	14·3	8·3	Norrbottens län . . .	20	2·1	3·4
Hallands län	15	1·5	2·4	Hela riket	971	100·0	100·0

Av sammanställningen framgår, att mer än hälften av hela antalet intagna (56·0 %) kom från Stockholms stad samt Malmöhus län och Göteborgs och Bohus län, vilkas befolkningsandel utgör omkring en fjärdedel (25·2 %). Intagning å alkoholistanstalt är sålunda ännu alltjämt en samhällsreaktion, som i hög grad är lokaliserad till storstäderna.

Initiativ till intagning å alkoholistanstalt kan komma från nykterhetsnämnd eller, beträffande vissa bestämda kategorier av alkoholmissbrukare, nämligen

farliga och kringflackande, från polismyndighet. Följande tablå angiver, huru intagningsfallen under år 1941 fördelade sig med avseende å initiativtagaren:

	Initiativtagare			
	Nykterhetsnämnd		Polismyndighet	
	i stad	på landet	i stad	på landet
Stockholms stad, Malmöhus län och Göteborgs och Bohus län	432	18	94	—
Övriga län	249	141	26	11
Hela riket	**681**	**159**	**120**	**11**

Nykterhetsnämndsfallen utgjorde sålunda 840 (86·5 %) och polisfallen 131 (13·5 %). Av nykterhetsnämndsfallen kom drygt hälften (51·4 %) från nämnderna i Stockholms stad samt städerna i Malmöhus län och Göteborgs och Bohus län. Ännu mer utpräglad var emellertid polisfallens lokalisering till dessa städer. De av polismyndigheterna därstädes omhändertagna alkoholisterna utgjorde nämligen 71·8 % av samtliga fall i riket. Av övriga län var det egentligen endast Jönköpings, som uppvisade något nämnvärt antal av polismyndighet omhändertagna alkoholmissbrukare.

De intagnas åldersfördelning var följande:

Åldersgrupp	Antal	%	Åldersgrupp	Antal	%
20—24 år	10	1·0	50—54 år	135	13·9
25—29 »	69	7·1	55—59 »	122	12·6
30—34 »	112	11·5	60—64 »	33	3·4
35—39 »	164	16·9	65—69 »	20	2·1
40—44 »	171	17·6	70 år och däröver	6	0·6
45—49 »	129	13·3	Tillhopa	**971**	**100·0**

Åldersgrupperna 35—54 år omfattade sålunda drygt tre femtedelar (61·7 %) av samtliga. Genomsnittsåldern var 44 år, för kvinnorna 45½ år, och medianåldern (d. v. s. åldern på den som befanns i mitten av åldersstegen) var 43 år, för kvinnorna 46 år. Den yngsta fjärdedelen av de intagna omfattade årsklasserna till och med 35½ år, den äldsta fjärdedelen årsklasserna 52 år och äldre.

Fördelningen av de intagna efter yrkesgrupper angives i följande sammanställning.

		Antal	%			Antal	%
Jordbruk med binäringar	lantbrukare	10	1·0	Handel och samfärdsel	diverse yrken	17	1·7
	arbetare	18	1·9				
Industri och hantverk	egna företagare	1	0·1	Allmän tjänst och fria yrken	stats- och kommunanställda	53	5·5
	hantverkare	172	17·7		diverse yrken	90	9·3
	byggnadsarbetare	37	3·8				
	industriarbetare	96	9·9				
Handel och samfärdsel	köpmän, handlande	49	5·0	Övriga	grov- och diversearbetare (ej byggnads-)	205	21·1
	affärsanställda, agenter	87	9·0		gårdfarihandlare, kringflackande, yrkeslösa m. m.	46	4·7
	sjömän	58	6·0				
	andra transportarbetare	32	3·3		Samtliga	**971**	**100·0**

Det mest frapperande är att gruppen hantverkare är så oproportionerligt stor. Förklaringen härtill är utan tvivel, att mången alkoholmissbrukare åsät-

ter sig en högre social etikett än den rätta. Yrkesfördelningen är med andra ord icke i allo överensstämmande med verkligheten. Ett belägg härför utgör det faktum, att 14 av de redovisade hantverkarna tillhöra Svartsjöklientelet; till denna anstalt hänvisas emellertid icke någon verklig hantverkare, hur mycket han än kan ha missbrukat spritdrycker.

Det stora antalet grov- och diversearbetare är däremot typiskt. Att dylika okvalificerade yrken äro överrepresenterade inom detta klientel kan icke vara ägnat att överraska; alkoholism får ju ofta till följd att vederbörande flyttar ner på den sociala skalan.

En relativt stor grupp äro också de stats- och kommunanställda. Det är väl icke troligt, att alkoholism frodas särskilt kraftigt bland dessa samhällsgrupper, utan den sannolika orsaken till den jämförelsevis höga frekvensen av dylika befattningshavare på alkoholistanstalterna är nog, att de bli omhändertagna på ett relativt tidigare stadium än andra medborgare.

Av de under året intagna hade 600 (61·8 %) icke tidigare varit intagna å alkoholistanstalt, medan 189 (19·5 %) intogos för andra gången, 106 (10·9 %) för tredje gången och 76 (7·8 %) tidigare hade varit intagna å alkoholistanstalt tre eller flera gånger. Omhändertagandet på anstalt av den sista gruppen har självfallet i första hand varit dikterat av skyddshänsyn och icke av förhoppningar om förbättring. Det har dock hänt att personer med åtskilliga sejourer på alkoholistanstalt till slut blivit nyktra och ordentliga.

Fördelningen av de intagna med hänsyn till undergångna frihetsförluster var följande:

	Icke undergått frihetsstraff eller tvångsarbete	Undergått frihetsstraff men icke tvångsarbete	Undergått tvångsarbete men icke frihetsstraff	Undergått både frihetsstraff och tvångsarbete
Antal	596	256	45	74
Procent	61·4	26·4	4·6	7·6

Den starka affiniteten mellan alkoholism och kriminalitet belyses därav att de på olika sätt kriminellt belastade individerna utgjorde inemot 40 % av de på alkoholistanstalt under år 1941 intagna. Bland detta klientel fanns ett icke ringa antal av de mest antisociala individer, som över huvud äro föremål för omhändertagande i vårt land. Detta erinrar om det faktum, att alkoholistanstalterna förutom sin uppfostringsfunktion även ha att fullgöra en omedelbar samhällelig skyddsuppgift av betydande omfattning.

Den privata arbetsförmedlingen under år 1941.

Jämlikt övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling hade under år 1940 99 privata platsbyråer socialstyrelsens tillstånd att i förvärvssyfte bedriva arbetsförmedling. Efter den 31 december 1939 kan tillstånd endast beviljas för ett år i sänder, och sedan Kungl. Maj:t förordnat om vissa inskränkningar i den privata arbetsförmedlingsrätten, ha de av socialstyrelsen för år 1941 förnyade tillståndsbevisen gällt följande yrkesgrupper, nämligen musiker och sceniska artister samt anställningssökande i husligt arbete, hotell-, pensionat- och restaurangrörelse, sjukvård[1] och jordbruk. Totalantalet i verksamhet varande avgiftskrävande privata platsbyråer under år 1941 utgjorde 96. Vid årets slut var antalet 92.

Från de i förvärvssyfte bedrivna arbetsförmedlingarna liksom från de i föregående årsredogörelser omnämnda 4 placeringsbyråerna inom restaurangfacket jämte 2 hemhjälpsbyråer, vilka även de drivits utan förvärvssyfte, har socialstyrelsen i likhet med tidigare år inhämtat månatliga uppgifter rörande förmedlingsverksamheten. Däremot ha dylika månadsuppgifter för närvarande icke infordrats från övriga utan förvärvssyfte bedrivna arbetsförmedlingar, vilka i allmänhet ha sin verksamhet uteslutande inriktad på vissa slag av intellektuellt eller konstnärligt arbete och med hänsyn till de inom dessa fack rådande speciella förhållandena i många fall icke lämpligen kunnat använda sig av de vanliga statistikformulären.

Vid de platsbyråer, som sålunda insänt månatliga statistikuppgifter, har antalet tillsatta platser under år 1941 utgjort som följer:

År 1941	Antal byråer	Manliga				Kvinnliga					Tillsammans
		Jordbruk	Hotell o. rest.	Övriga	Summa	Jordbruk	Hotell o. rest.	Sjukvård	Husligt arbete	Summa	
Januari	88	44	66	2	**112**	20	447	375	1 024	**1 866**	**1 978**
Februari	87	56	51	—	**107**	20	482	267	858	**1 627**	**1 734**
Mars	88	108	111	—	**219**	29	788	299	1 074	**2 190**	**2 409**
April	88	137	206	3	**346**	33	1 136	273	989	**2 431**	**2 777**
Maj	86	109	186	7	**302**	27	1 103	298	1 028	**2 456**	**2 758**
Juni	85	85	163	30	**278**	30	937	299	879	**2 145**	**2 423**
Juli	79	94	122	31	**247**	28	639	239	582	**1 488**	**1 735**
Augusti	86	117	107	23	**247**	22	613	263	969	**1 867**	**2 114**
September	89	159	91	2	**252**	38	599	271	1 426	**2 334**	**2 586**
Oktober	84	203	66	14	**283**	25	584	251	1 318	**2 178**	**2 461**
November	86	111	75	2	**188**	23	517	226	958	**1 724**	**1 912**
December	82	45	78	30	**153**	20	520	262	645	**1 447**	**1 600**
Hela året 1941	94	**1 268**	**1 322**	**144**	**2 734**	**315**	**8 365**	**3 323**	**11 750**	**23 753**	**26 487**
» » 1940	97	1 563	1 408	108	3 079	363	8 618	3 661	12 886	25 528	28 607
Därav Stockholm 1941	17	—	518	26	544	—	3 666	2 880	4 653	11 199	11 743
Därav Stockholm 1940	16	—	604	30	634	—	4 012	3 201	4 703	11 916	12 550

[1] Avser andra platsbyråer än de å nästa sida nämnda sjuksköterskebyråerna.

Totalresultatet för rapportårets verksamhet utvisade sålunda en minskning från närmast föregående år med c:a 2 100 tillsatta platser i hela riket och 800 enbart i huvudstaden.

I tabellens siffror ingå icke uppgifterna från 7 artistförmedlingar, vilka i flertalet fall erhållit tillstånd att lämna rapport för hela året på en gång; ej heller har medräknats en platsbyrå i Stockholm för kvinnlig hemhjälp, vilken i stor omfattning förmedlar tillfälliga anställningar av i regel mycket kortvarig natur.

Största antalet förmedlingar eller c:a 90 % faller inom de kvinnliga arbetsområdena, och bland dessa träda, i nu nämnd ordning, husligt arbete samt hotell- och restaurangfacket ojämförligt i förgrunden. Vad den manliga avdelningen beträffar, har förmedlingen nästan uteslutande omfattat restaurangpersonal och jordbruksarbetare.

Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1941.

Jämlikt kungl. kungörelse den 28 juni 1935 med bestämmelser angående statens godkännande av sjuksköterskebyråer ha under år 1941 18 av medicinalstyrelsen godkända byråer varit i verksamhet.[1]

Förmedlingsverksamhetens omfattning framgår av omstående tabell, vilken upprättats med ledning av de till medicinalstyrelsen insända årsredogörelserna.

Anmärkas bör, att de vid en viss byrå inskrivna sjuksköterskorna icke alltid äro stationerade å den ort, där byrån är belägen. Sålunda uppehålla t. ex. de vid stockholmsbyråerna rapporterade sjuksköterskorna i stor utsträckning befattningar å andra orter inom riket.

Under året ha vid sjuksköterskebyråerna 607 sjuksköterskor nyinskrivits, under det att 175 av skilda anledningar avförts ur registren över disponibla sjuksköterskor. Antalet sjuksköterskor har sålunda under året ökats med 432.

Av de tillfälliga sjukbesöken, vilka utgöra drygt 85 % av hela antalet förmedlingar, har som synes över hälften redovisats av Göteborgs sjuksköterskebyrå. Att siffran i denna stad nått sådan höjd hör samman med den omständigheten, att därstädes uppdragits åt sjuksköterskebyrån att ombesörja sådan tillfällig sjukvård, som i andra större städer i regel handhaves av särskilda kommunala organ. Den betydande nedgången (från 16 115 år 1940 till 595 år 1941) i antalet platser, vilka förmedlats av Örebro stads och läns sjuksköterskebyrå, beror på att byrån icke längre ombesörjer tillfällig sjukvård.

[1] Denna verksamhet medräknas icke i redogörelsen för den privata arbetsförmedlingen å föregående sida.

Sjuksköterskebyråernas verksamhet år 1941.

Byråer	Ant. inskrivna sköterskor				Ant. verkställda förmedlingar				
	Anst. å fasta platser	I privat vård etc.	Disponibla f. tillf. arbete	Summa	Fasta platser	Vikariat	Privat vård	Kortare besök	Summa
Fredrika Bremerförbundets sjuksköterskebyråer	1 704	197	332	**2 233**	283	830	654	3 084	**4 851**
därav i Stockholm	797	58	170	**1 025**	64	198	343	989	**1 594**
Linköping	200	36	29	**265**	85	142	183	2 024	**2 384**
Jönköping	194	25	35	**254**	49	214	87	50	**400**
Kristianstad	13	5	—	**18**	4	8	8	—	**20**
Karlstad	78	27	11	**116**	25	100	20	1	**146**
Västerås	29	4	8	**41**	8	21	10	—	**39**
Falun	41	4	—	**45**	5	8	—	—	**13**
Sundsvall	28	7	—	**35**	3	7	—	—	**10**
Östersund	74	17	3	**94**	38	34	—	—	**72**
Umeå	250	14	76	**340**	52	98	3	20	**173**
Röda Korsets sjuksköterskebyrå, Stockholm	1 450	306	686	**2 442**	229	1 003	522	9 390	**11 144**
Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskebyrå, Uppsala och Stockholm	723	126	92	**941**	121	476	244	2 087	**2 928**
Södra Sveriges sjuksköterskehem, Lund	739	93	55	**887**	162	428	155	279	**1 024**
Göteborgs sjuksköterskebyrå, Göteborg	581	75	156	**812**	94	311	475	26 335	**27 215**
Sophiahemmets sjuksköterskebyrå, Stockholm	524	53	162	**739**	97	315	293	4 313	**5 018**
Örebro stads och läns sjuksköterskebyrå, Örebro	250	33	74	**357**	48	233	189	125	**595**
Svea sjuksköterskebyrå, Stockholm	163	31	50	**244**	6	56	437	616	**1 115**
Summa	**6 134**	**914**	**1 607**	**8 655**	**1 040**	**3 652**	**2 969**	**46 229**	**53 890**

Kollektivavtalen under andra kvartalet 1942.

De mest omfattande avtalsuppgörelserna under översiktsperioden ha inträffat inom *skogsbruket*, där nya kollektivavtal träffats för flottnings- och flottledsarbeten i Norrland och Dalarna, berörande omkring 35 000 arbetare. Vidare har uppgörelse träffats om priserna för huggning av brännved och kolved samt vissa andra skogsarbeten inom de icke avtalsreglerade skogsavverkningsområdena i Norrland och Dalarna, berörande cirka 30 000 arbetare. Vad beträffar uppgörelsen för flottnings- och flottledsarbetarna innebär denna, att ett kristillägg av 8 öre skall utgå på tidigare gällande löner. Den för huggning av brännved och kolved träffade uppgörelsen innebär, att vissa kristillägg tillagts tidigare överenskomna huggningspriser, varjämte priser fastställts för vissa huggningsarbeten, vilka tidigare icke varit enhetligt reglerade.

Den 9 maj i år träffades det första riksavtalet för *cykelreparatörsfacket*. Beträffande minimilönerna indelas samtliga orter i fem ortsgrupper, varjämte arbetare med hänsyn till ålder och yrkesskicklighet indelas i sex lönegrupper. Vidare skall kristillägg utgå efter ramavtalet mellan arbetsgivareföreningen och landsorganisationen. Avtalet, som direkt berör endast ett mindre antal till handelns arbetsgivareorganisation hittills anslutna företag å vissa orter, torde komma att indirekt äga avseende å cirka 3 000 anställda.

Överenskommelse om nytt kollektivavtal har vidare träffats för *Grängesbergs exportfält och dynamitfabrik*. Det nya avtalet, som gäller för innevarande år och berör 1 500 arbetare, innebär att kristillägget, som utgår enligt ramavtalet, skall beräknas på en timlön av för manliga arbetare 142 mot tidigare 138 öre och för kvinnliga arbetare på en timlön av 99 mot tidigare 93 öre. Härjämte skall tidigare utgående konjunkturtillägg av 4 % på den intjänta lönen utgå under avtalstiden.

Inom de *grafiska facken* träffades i maj nytt avtal för civiltryckeriernas typografer, innebärande i huvudsak prolongation av förutvarande avtal med tillämpning av 1942 års ramavtal. Vidare träffades i juni uppgörelse för litografiska industrin. Avtalen, som gälla till och med den 30 juni 1943, beröra sammanlagt omkring 5 000 arbetare.

För *vävlagarna* träffades den 28 april nytt riksavtal, vilket i fråga om allmänna bestämmelser anslöt sig till riksavtalet för textilindustrins arbetare. Genom uppgörelsen tillerkändes även vävlagarna, i enlighet med bestämmelserna i textilavtalet, familjebidrag, som tidigare icke utgått till denna grupp. Uppgörelsen berör ett 1 000-tal man.

Vidare träffades den 12 juni nytt riksavtal mellan vattenfallsstyrelsen och *svenska elektriska arbetareförbundet*, berörande 1 200 arbetare.

Den 8 juni träffades nytt avtal för *verkstadspersonalen vid statens järnvägar*, berörande omkring 8 000 man.

Nytt kollektivavtal träffades den 21 april för *lotsverkets byggnads- och förrådsarbetare*. Det nya avtalet innebär status quo, vad gäller grundlönerna, övergång till ramavtalets indexbestämmelser samt justeringar av de allmänna bestämmelserna. Uppgörelsen berör ett 100-tal arbetare.

Efter långvariga förhandlingar träffades i början av juni nytt avtal för *Stockholms spårvägar* gällande till årets slut. Avtalet innebär vissa ändringar i fråga om grundlönerna. Utöver tidigare dyrtidstillägg skall 1942 års ramavtal gälla. Dessutom har en del ändringar genomförts bland annat i fråga om arbetstidsbestämmelserna för trafikpersonalen. Avtalet berör 4 500 man.

För *bogserbåts- och pråmrederierna* anslutna till svenska arbetsgivareföreningen har nytt avtal träffats, berörande omkring 500 man. Det nya avtalet innebär i huvudsak prolongation av det gamla avtalet på ett år med vissa ändringar samt tillämpning av det nya indexavtalet.

Mellan Sveriges redareförening och de ombordanställdas organisationer har i april uppgörelse träffats om vissa ändringar i fråga om *krigsriskersättningarna* på Atlanten, Stilla Oceanen och Indiska Oceanen.

För *arbetsledare inom konfektionsindustrin* har för första gången överenskommelse träffats om kollektivavtal, berörande vissa allmänna anställningsvillkor.

Vid kvartalsskiftet juni/juli pågingo förhandlingar för bland annat stor- och finstensindustrin i Bohuslän, Halland, Blekinge och Småland, försvarsverkens olika arbetsområden, kolningsarbeten inom de s. k. avtalsreglerade områdena i landet, bokbinderi- och emballageindustrin m. fl.

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i andra kvartalet 1942.

I serien fortlöpande konsumtionsundersökningar inom städer och andra tätorter, vilken började med första kvartalet 1940, föreligga nu resultaten för andra kvartalet 1942. Undersökningarna grunda sig på hushållsräkenskaper och anordnas av socialstyrelsen i samarbete med statens institut för folkhälsan och statens livsmedelskommission.

Den nu slutförda bokföringsperioden inföll i början av maj månad 1942. De flesta deltagarna (76 %) började bokföringen under tiden den 28 april—7 maj. Motsvarande begynnelsetid år 1940 inföll den 17—24 maj och år 1941 den 21—30 april. Bokföringen pågick som vanligt i 14 dagar.

Med avseende på de i andra kvartalet 1942 deltagande hushållens regionala fördelning synes ingen olikhet av nämnvärd betydelse föreligga i jämförelse med föregående undersökningstillfällen.

Hushållens genomsnittliga storlek var densamma som närmast föregående kvartal, vilket framgår av följande uppgifter: Antalet personer per hushåll i andra kvartalet 1942 var 4·07 (mot 4·06 i första kvartalet 1942), antalet konsumtionsenheter[1] enligt skalan för kalorier m. m. 3·08 (3·08) och enligt skalan för äggvita m. m. 3·77 (3·75). (En föreställning om hushållens medelstorlek vid övriga undersökningsperioder i det förflutna erhålles av uppgifterna i tab. 1 om antalet personer per hushåll.) Beträffande hushållens ekonomiska ställning kan meddelas, att den kontanta inkomsten från mannens huvudyrke vid tiden för bokföringen i andra kvartalet 1942 var 321 kr. mot 313 kr. kvartalet innan och 272 kr. vid den första undersökningen år 1940.

Förbrukade kvantiteter. I tab. 1 återges uppgifter om de förbrukade kvantiteterna av livsmedel under samtliga de tio perioder den fortlöpande konsumtionsundersökningen i stadssamhällen pågått. Hur konsumtionen ställer sig inom olika hushållstyper framgår av tab. 2.

Man finner genom den senaste undersökningen tydligt bekräftat, hurusom hushållen till följd av de allt knappare ransonerna på bl. a. spannmålsprodukter och denna gång speciellt köttvaror (inbegripet fläsk) sökt ersättning i mjölk, fisk, potatis och rotfrukter. De redovisade kvantiteterna av oskummad och skummad mjölk överträffa med 21 % de normala, representerade av förbrukningstalen för andra kvartalet 1940. Av färsk fisk är ökningen gent emot sistnämnda kvartal 82 %, av salt fisk 27 % och av potatis 57 %. Det torde icke behöva närmare framhållas, att stegringstal, sådana som de nu anförda, givetvis kunna förete stark växling icke blott olika hushåll emellan utan även

[1] Angående konsumtionsenhetsskalorna hänvisas till Soc. Medd. årg. 1941, sid. 226 eller 549.

Tab. 1. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

Varuslag	År 1940				År 1941				År 1942	
	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.
Antal pers. per hush.	*4·13*	*4·00*	*4·04*	*3·95*	*3·96*	*4·14*	*4·06*	*4·25*	*4·06*	*4·07*
Mjölk, oskummad . . l	28·4	28·7	28·0	26·7	27·6	29·0	31·2	30·3	33·1	35·2
» , skum- o. kärn- »	1·6	2·2	2·2	3·1	3·2	3·8	2·3	1·4	1·8	2·3
Grädde . . . . . dl	9·0	7·8	7·0	5·4	5·8	6·0	4·5	4·0	1·3	1·4
Ost . . . . . hg	9·5	9·1	9·1	6·8	8·3	6·9	3·5	5·1	3·1	3·5
Ägg . . . . . »	13·7	18·9	15·6	10·8	11·0	15·8	12·1	6·0	7·1	8·9
Matfett, alla slag . . »	29·9	30·9	27·6	26·7	23·4	25·3	23·4	22·5	24·5	24·0
Smör . . . . . »	13·4	16·6	25·5	13·1	13·2	15·3	22·2	17·4	13·2	12·9
Margarin m. m. . . »	16·5	14·3	2·1	13·6	10·2	10·0	1·2	5·1	11·3	11·1
Kött och fläsk . . . »	62·4	52·3	54·6	57·5	59·0	51·3	47·2	56·5	55·3	36·8
Kött, blod o. inälvor »	27·0	22·3	24·9	29·4	25·7	20·9	20·5	26·6	25·6	11·0
Fläsk och skinka . »	18·0	13·9	13·4	9·2	14·0	13·6	9·6	7·4	9·3	7·0
Korv, sylta, smörgåsm. »	16·1	15·2	14·7	15·8	16·5	14·7	15·0	18·7	15·1	15·5
Kött- och fläskben »	1·3	0·9	1·6	3·1	2·8	2·1	2·1	3·8	5·3	3·3
Fisk, alla slag . . . »	23·6	28·2	27·0	27·2	18·6	26·9	32·7	28·2	21·5	46·8
Färsk fisk . . . . »	13·7	19·8	19·4	18·0	10·1	19·6	26·0	18·0	7·3	36·1
Salt, tork. o. kons. fisk »	9·9	8·4	7·6	9·2	8·5	7·3	6·7	10·2	14·2	10·7
Mjöl, gryn o. bröd[1] . »	142·1	139·1	147·6	149·2	148·5	154·3	149·7	131·2	141·3	136·6
Mjöl och gryn . . »	88·4	90·8	94·2	105·7	102·3	103·9	94·2	74·8	87·2	83·7
Torrt bröd o. skorpor »	15·1	16·8	17·1	16·9	18·9	19·9	19·0	15·7	19·3	17·4
Mjukt bröd . . . . »	45·2	35·4	41·6	29·0	29·3	33·2	41·2	47·8	38·9	40·4
Potatis . . . . . kg	14·7	13·8	13·9	14·7	14·8	16·1	15·7	18·3	18·5	21·7
Morötter o. andra rotfr. hg	17·0	6·7	21·1	20·8	18·6	14·8	21·8	20·2	21·1	12·7
Grönsaker . . . . . »	13·0	10·6	39·8	19·3	16·0	11·4	33·6	19·2	19·4	10·6
Färska . . . . . »	7·7	7·0	37·0	13·6	9·1	6·4	32·2	13·9	10·0	4·9
Torkade o. konserv. »	5·3	3·6	2·8	5·7	6·9	5·0	1·4	5·3	9·4	5·7
Frukt och bär . . . »	63·0	37·9	70·8	49·1	49·6	36·4	55·8	45·2	42·0	32·6
Färska . . . . . »	37·5	12·1	54·8	20·7	20·9	9·5	41·8	22·4	13·3	6·2
Torkade o. konserv. »	25·5	25·8	16·0	28·4	28·7	26·9	14·0	22·8	28·7	26·4
Socker, sirap, karamer »	46·5	46·4	47·8	43·6	42·8	40·1	41·5	44·3	42·1	43·4
Kaffe . . . . . »	7·5	7·4	6·8	5·5	4·8	3·9	1·9	1·9	1·9	1·3
Kakao . . . . . »	1·3	1·3	1·3	1·2	1·2	1·3	1·0	1·2	1·5	0·9
Kaffesurrogat . . . »	·	·	·	·	1·3	1·3	3·0	2·3	2·6	3·0
Färdiglagad mat . . »	·	·	·	·	·	·	4·4	7·7	7·1	4·7
Öl, pilsner . . . . . fl.	1·6	1·5	1·3	1·3	0·8	1·0	1·0	0·8	0·9	0·9
Svagdricka m. m. . . l	2·1	2·7	1·5	1·5	1·2	1·4	1·3	1·0	1·2	1·4

vid olika undersökningstillfällen, det sista beroende på variationerna i ransoneringens omfattning och tillgången på ifrågavarande oransonerade varor. Äggkonsumtionen under andra kvartalet 1942 uppgick till blott ungefär hälften av normalt. Anmärkningsvärt låg var vidare förbrukningen av färska grönsaker och färsk frukt. Måhända hade grönsakerna (huvudsakligen vitkål) förbrukats redan tidigare under år 1942. Konsumtionen av färsk frukt, som under andra kvartalet huvudsakligen tillgodoses med apelsiner o. dyl., har tyd-

[1] Brödet omräknat till mjöl i relationen 1 hg hårt bröd = 1·25 hg mjöl och 1 hg mjukt bröd = 0·77 hg mjöl.

Tab. 2. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar inom skilda hushållstyper.

Hushållstyper	Mjölk, oskum. o. skum., l	Ost, hg	Ägg, hg	Matfett, hg	Kött, korv, inälvor etc., hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl, gryn och bröd,[1] kg	Potatis o. rotfr., kg	Grönsaker, hg	Frukt och bär, hg	Socker och sirap, hg
Hushåll, bestående av man, hustru och												
1 barn, 0—6 år												
2:a kvartalet 1940	23·8	7·8	15·5	23·6	33·7	12·1	22·6	10·6	11·2	10·5	36·7	34·5
» » 1941	25·1	5·1	12·9	18·5	32·4	10·0	24·4	11·2	12·3	12·5	35·2	30·5
» » 1942	28·5	2·8	8·2	19·0	23·1	5·5	41·5	10·7	16·7	10·6	29·2	35·8
1 barn, 7—15 år												
2:a kvartalet 1940	25·6	9·0	17·7	28·9	36·3	14·7	28·3	12·0	13·0	10·4	32·3	39·5
» » 1941	26·3	7·8	15·5	21·5	32·1	12·5	25·1	12·6	15·0	10·5	33·4	31·3
» » 1942	30·8	2·9	6·6	18·5	26·0	5·9	50·0	11·0	17·9	11·0	31·4	29·0
2 barn, 0—6 år												
2:a kvartalet 1940	29·1	8·5	17·0	29·2	35·3	12·0	25·2	11·4	12·2	10·7	38·2	41·8
» » 1941	29·4	6·3	15·7	23·9	34·6	12·7	22·7	12·7	15·3	11·7	35·8	37·8
» » 1942	34·7	4·3	9·1	22·3	25·5	6·3	41·3	12·2	21·7	11·7	32·4	42·7
2 barn, det äldsta 7—15 år												
2:a kvartalet 1940	31·6	9·3	19·2	31·9	37·2	13·2	29·7	14·2	14·7	10·6	39·6	45·3
» » 1941	33·3	7·1	16·7	24·5	38·2	14·0	28·2	15·7	17·7	11·6	36·2	39·4
» » 1942	38·5	3·4	9·2	23·7	40·5	6·5	50·8	13·4	23·6	9·9	35·3	39·6
3 barn, 0—15 år												
2:a kvartalet 1940	35·8	9·5	22·5	35·0	41·2	14·9	30·2	16·8	17·5	11·2	41·7	51·9
» » 1941	37·2	7·4	17·1	29·9	39·9	14·8	28·2	17·9	20·9	9·3	37·7	45·9
» » 1942	43·1	3·8	10·0	28·8	34·2	7·6	43·8	16·1	26·5	10·9	34·0	53·2
4 barn, 0—15 år												
2:a kvartalet 1940	44·8	10·2	23·3	41·1	46·9	14·6	33·5	19·2	20·1	9·3	41·3	62·6
» » 1941	44·5	7·7	15·6	35·1	49·7	17·0	26·7	21·4	23·1	13·9	39·6	51·0
» » 1942	49·4	4·5	9·7	34·5	39·3	10·7	51·5	19·6	32·5	10·8	34·7	60·7

ligen missgynnats genom den relativt klena tillförseln av sydfrukter. En viss ökning i förbrukningen av torkade och konserverade vegetabilier har icke förmått bringa totalkonsumtionen av grönsaker och frukt över den normala nivån. Man kan emellertid nu konstatera, att inläggningarna av frukt och bär föregående höst, trots — enligt vad som då brukade framhållas — ringa tillgång, möjliggjort en förbrukning av konserver, som under första halvåret år 1942 snarare över- än understigit det normala.

I jämförelse med närmast föregående kvartal uppvisa förbrukningstalen för andra kvartalet 1942 mera avsevärda ökningar beträffande mjölk, färsk fisk och potatis och minskningar beträffande färskt kött, fläsk, salt fisk, rotfrukter, grönsaker, färsk frukt och kaffe. Övergången från köttvaror till fisk och mjölk torde helt stått i överensstämmelse med myndigheternas avsikter och gynnats av deras åtgärder. Den inträdda minskningen i förbrukningen av köttvaror synes för denna grupp av hushåll röra sig omkring en tredjedel av normal konsumtion.

[1] Brödet omräknat till mjöl. Jfr not till tab. 1.

Tab. 8. Kostens kalorivärde och halt av vissa näringsämnen per konsumtionsenhet och dag. Samtliga hushåll.

Undersökningsperiod	Kalorier	Äggvita, gram	Fett, gram	Järn, mg	Vitamin A, int. enh.	Vitamin B_1, γ	Vitamin C, mg
1940							
1:a kvartalet	3 724	91	144	14	3 232	1 554	70
2:a »	3 757	90	144	15	3 066	1 459	45
3:e »	3 700	89	133	15	4 825	1 533	78
4:e »	3 795	92	131	16	4 491	·	65
1941							
1:a kvartalet	3 756	91	128	16	3 130	1 545	69
2:a »	3 610	89	123	15	2 842	1 496	52
3:e »	3 548	88	118	15	4 514	1 522	78
4:e »	3 257	81	106	14	3 639	1 339	64
1942							
1:a kvartalet	3 628	88	118	16	2 720	1 580	68
2:a »	3 627	89	117	15	2 518	1 559	58
Önskvärd tillförsel	*3 000*	*70*	·	*15*	*4 000*	*1 500*	*50*

Kostens näringsvärde. Tab. 3 ger en föreställning om vad de i det föregående berörda ändringarna i hushållens konsumtion betytt för näringstillförseln.

Kalorivärdet i kosten under andra kvartalet 1942 var praktiskt taget oförändrat i förhållande till föregående kvartal och ligger sålunda i medeltal alltjämt 4 à 5 % lägre än nivån före kristiden. Motsvarande gäller tillförseln av äggvita, som ligger kvar ungefär vid det normala och av fett, som alltjämt understiger nivån före kristiden med c:a 20 %. De mycket betydande omläggningarna mellan köttvaru- och spannmålsposterna å ena sidan och mjölk-, fisk- och potatisposterna å den andra, vilka ägt rum från första till andra kvartalet i år, tyckas alltså icke ha medfört större ändringar i den samlade näringstillförseln. Intrycket att så är förhållandet förstärkes ytterligare av den redovisade medeltillförseln av järn och vitaminer. Vad vitamin A och C angår, finner man visserligen sänkning gent emot årets första kvartal, men det bör observeras, att tillförseln av dessa vitaminer är starkt säsongbetingad.

I övrigt torde man kunna säga, att kristidens kost ännu så länge icke medfört någon minskning i tillförseln av vitamin, men att tillförseln av vitamin A genom densamma sjunkit till en avsevärt lägre nivå än normalt (i andra kvartalet 1942 c:a 20 % lägre än två år tidigare). Angående nedgångens orsaker har tidigare framhållits, att margarinets minskade vitaminhalt (1 200 internationella enheter per 100 gram mot normalt 2 500) och den minskade äggförbrukningen äro de faktorer, som bära det största ansvaret, och samma förklaring torde även denna gång äga giltighet. Någon ökning av underskottet synes icke ha ägt rum vid den senaste undersökningen, om hänsyn tages till en viss säsongmässig nedgång. Det kan vara av intresse att veta, att den nettoskillnad på c:a 200 internationella enheter, som uppstått mellan första och andra kvartalets undersökningar i år, exakt svarar mot skillnaden i hus-

Tab. 4. Utgifter (kr.) för livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

Varuslag	2:a kv. 1940	2:a kv. 1941	1:a kv. 1942	2:a kv. 1942	Varuslag	2:a kv. 1940	2:a kv. 1941	1:a kv. 1942	2:a kv. 1942
Mjölk	7·9	9·2	8·8	9·4	Socker	2·1	2·1	2·2	2·3
Grädde	1·7	1·1	0·2	0·2	Sirap o. honung	0·3	0·3	0·7	0·5
Ost	2·0	1·9	0·9	1·0	Karameller	0·4	0·3	0·4	0·4
Smör	5·2	5·4	4·5	4·4	Kaffe	2·8	1·9	0·9	0·7
Margarin o. annat fett	2·4	2·2	2·2	2·2	Kaffesurrogat	·	0·4	0·6	0·8
Ägg	3·2	3·8	2·1	2·8	Te och kakao	0·7	0·8	1·2	0·9
Kött (inkl. inälvor m. m.)	5·0	6·2	7·1	3·8	Salt, kryddor, ers.-medel	0·4	0·5	0·7	0·7
Fläsk	3·3	4·3	3·1	2·5	Färdiglagad mat	0·4	0·8	1·1	1·0
Korv och sylta	2·4	3·0	4·0	2·7	Summa matvaror	62·8	69·8	70·8	72·4
Köttkonserver, smörgåsm.	1·0	1·1	1·6	2·3					
Fisk (inkl. konserver)	3·0	4·2	4·4	8·4	Öl	0·4	0·3	0·3	0·3
Mjöl	3·4	4·1	3·4	3·1	Svagdricka	0·6	0·8	0·3	0·4
Gryn o. flingor	0·9	1·1	1·1	1·2					
Bröd	5·3	5·4	6·3	6·7	Förtäring utom hemmet	0·5	0·4	0·5	0·6
					Skolbespisning	—	—	0·2	0·4
Potatis	2·9	2·5	3·6	5·3	Tillhopa	64·3	70·8	72·1	74·1
Rotfrukter	0·3	0·6	0·8	0·8					
Färska grönsaker	1·3	1·1	0·7	1·4					
Torkade o. kons. grönsaker	0·4	0·6	1·2	0·8	Totalutgift per person o. dag	1·15	1·22	1·27	1·30
Färsk frukt och bär	1·2	1·4	2·2	1·4	Totalutgift per konsumtionsenhet[1] och dag	1·50	1·62	1·67	1·72
Torkade o. konserverade frukter o. bär	2·9	3·5	4·8	4·7					

hållens konsumtion av morötter och att en icke obetydlig nedgång i A-vitamintillförseln, som orsakats av minskad leverförbrukning, helt motväges av en ökning i konsumtionen av färsk strömming.

Att medeltillförseln av skilda näringsfaktorer så när som på vitamin A alltjämt i medeltal överstiger normen (den önskvärda tillförseln) framgår av en jämförelse med tabellens nedersta rad.

Utgifter för livsmedel. De sammanlagda utgifterna för hushållens förtäring (tab. 4) utgjorde enligt undersökningen i andra kvartalet 1942 74·1 kr. per hushåll under hela fjortondagarsperioden, vilket var ett fåtal procent högre än kvartalet innan och c:a 15 % mera än två år tidigare (i andra kvartalet 1940). Ungefär samma stegring framkommer, om man jämför de per person eller konsumtionsenhet beräknade talen. Som jämförelse kan nämnas, att prisstegringen under de senaste två åren är c:a 23 % enligt de officiella beräkningarna för den i levnadskostnadsindex ingående delposten livsmedel.

Ser man på de skilda varuposter, som redovisas i tab. 4, finner man bl. a., att utgiften för mjölk numera är något större än tidigare trots mjölkrabatt och trots den prissänkning av 1 öre, som genomfördes i samband med fetthaltsstandardiseringens införande sistlidne november. Besparingen sedan närmast föregående kvartal på de minskade köttvaruransonerna (4·50 kr.) mot-

[1] Enligt skalan för kalorier.

vägdes icke fullt av ökade utgifter för fisk (4 kr.). Ökningen i potatisutgiften (1·70 kr.) motsvarar större delen av den nettoökning (2 kr.), som konstaterats i totalutgiften.

Bland utgifterna ingår ett belopp av i medeltal 40 öre, som utgör det efter 35 öre per mål beräknade värdet av mat, som barnen fått i skolan.

Av de i andra kvartalet 1942 deltagande hushållen hade 79 % uppgivit, att de innehade rabattkort för mjölk och 80 % att de hade rabattkort för matfett. Motsvarande tal i första kvartalet 1942 voro 80 resp. 82 %. Antalet rabattkort per i konsumtionsundersökningen deltagande hushåll var i andra kvartalet 1942 beträffande mjölk 1·9 och matfett 3·4. Motsvarande tal voro kvartalet innan 1·8 resp. 3·3.

Levnadskostnaderna omkring 1 juli 1942.

Socialstyrelsens vid början av varje kvartal verkställda beräkningar rörande levnadskostnaderna ha nu slutförts med avseende å kvartalsskiftet juni/juli 1942.

Konsumtionen av livsmedel. Till följd av omläggningar i konsumtionen, som blivit oundgängliga genom bl. a. ransoneringsbestämmelser, har man vid indexberäkningen den 1 juli 1942, liksom vid föregående beräkningstillfällen alltsedan början av år 1941, icke ansett sig kunna fasthålla vid 1935 års viktsystem (hushållsbudget) helt oförändrat, utan man har vidtagit vissa jämkningar i anslutning till de särskilda direktiv i ämnet, som utfärdats av chefen för finansdepartementet.[1]

Med hänsyn till ransoneringsförhållandena omkring mitten av juni 1942 — den tidpunkt, till vilken huvuddelen av det i indexberäkningarna per den 1 juli ingående prismaterialet hänför sig — ansågos vikterna för vissa livsmedel böra minskas med följande procenttal: matfett 27, ost 76, ägg 51, kött och korv 69, fläsk 73, spannmålsprodukter 17, socker 10 och kaffe 90. Bananer och fotogen hade helt gått ur marknaden och eliminerats ur beräkningarna.

För en del av de bortfallna varukvantiteterna insattes dock särskilda ersättningsvaror. Sålunda räknade man med en ökning av mjölkförbrukningen med 25 % utöver den normala fredskonsumtionen, av förbrukningen av färsk fisk med 50 %, salt fisk med 25 % och av potatis med 33 %. Den ökade mjölkkvantiteten togs visserligen till en rätt avsevärd del i anspråk för att kompensera mjölkens till följd av fetthaltsstandardiseringen minskade kalorivärde, men en ökning med 16 % över det normala beräknades dock vara tillgänglig som ersättningsvara. Denna insattes i första hand i stället för ost, varigenom

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1940, sid. 900.

hela den bortransonerade ostmängden kunde anses ersatt, och därefter i stället för kött och fläsk. Fisken insattes ävenledes i stället för kött och fläsk. Den ökade potatiskonsumtionen täckte en del av de bortransonerade delarna av spannmåls- och sockerkvantiteterna.

Substitutionerna tänktes ske efter livsmedlens kalorivärde. Härvid tillämpades regeln, att då en ersättningsvara per kalori räknat var billigare än den vara den skulle ersätta, räknas med samma kostnad för ersättningsvaran som för den mängd av originalvaran den beräknades ersätta. Denna regel behövde vid

Levnadskostnadernas förändringar enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex (år 1935 = 100)

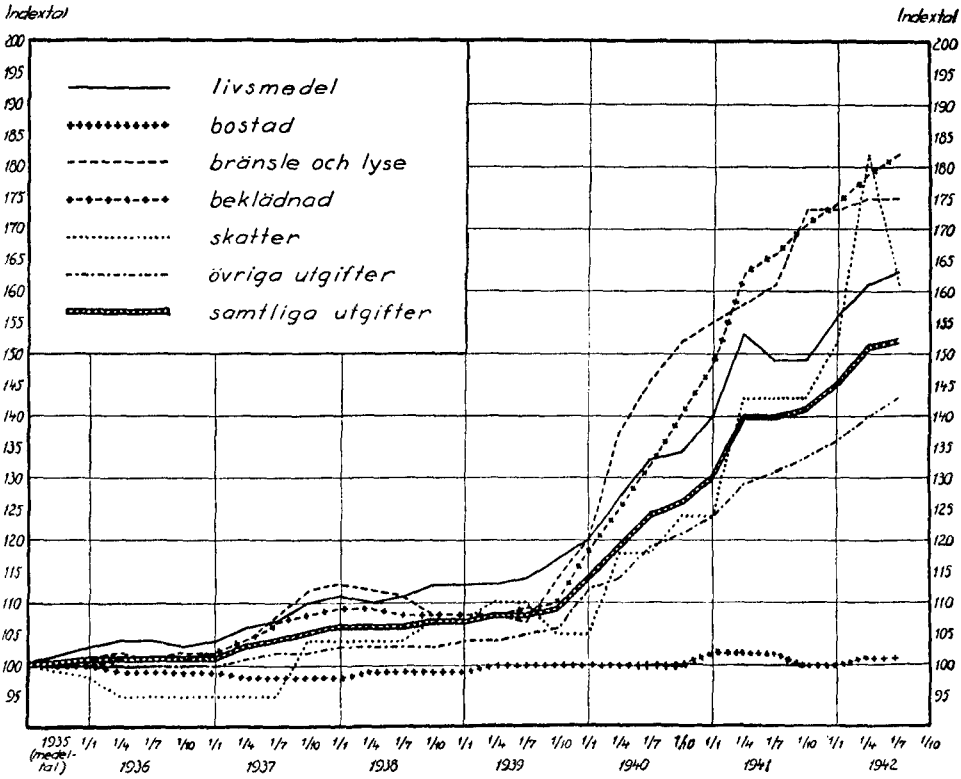

beräkningstillfället den 1 juli endast tillämpas vid substitutioner, i vilka varuslaget mjölk ingick. I alla övriga fall ha ersättningsvarorna varit dyrare än originalvarorna per kalori räknat.

I stället för den bortransonerade kaffekvantiteten anknöts per den 1/1 1941 samma mängd kaffeersättning till beräkningarna, varvid samtidigt kaffeutgiften vid basen (1935) minskades med 39·6 %. Detta innebär, att prisutvecklingen på kaffeersättning sedan nyssnämnda datum fått medverka till kaffeutgiftens beräknade förändringar.

De varukvantiteter, som beräknas ha fallit bort genom ransonering eller eljest och för vilka man icke kunnat insätta särskilda substitutionsvaror, ha

Tab. 1. Indextal för livsmedel, bränsle och lyse (1935 = 100).[1]

	1937	1938	1939	1940	1941	1 sept. 1939	1 juli 1941	1 apr. 1942	1 maj 1942	1 juni 1942	1 juli 1942
Mejeriprod., ägg o. margarin (6 varuslag)	109	114	119	130	140	121	138	137	137	137	138
Mjöl (2 varuslag)	111	115	114	119	122	114	121	125	125	125	125
Bröd (8 varuslag)	107	109	112	130	141	113	142	140	140	140	141
Kött (8 varuslag)	111	118	125	137	180	125	184	192	192	193	195
Fisk (6 varuslag)	93	96	101	135	207	102	185	271	236	226	225
Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	104	110	108	148	145	107	141	186	195	202	209
Specerier (4 varuslag)	103	101	104	126	150	102	150	156	156	156	154
Maltdrycker (2 varuslag)	103	103	103	115	134	103	134	134	134	134	134
Samtliga livsmedel	**108**	**112**	**116**	**132**	**151**	**116**	**149**	**161**	**161**	**161**	**163**
Elektrisk ström	95	93	93	95	96	91	94	97	97	94	94
Fotogen	101	104	110	147	—	104	—	—	—	—	—
Kokgas	100	100	100	132	141	100	141	141	141	141	141
Ved (2 varuslag)	116	122	126	181	207	120	205	218	219	220	221
Kol (2 varuslag)	111	111	113	164	178	107	178	176	176	176	176
Koks	129	129	120	183	214	115	216	225	225	224	224
S:a bränsle och lyse	**108**	**110**	**111**	**146**	**164**	**107**	**161**	**175**	**175**	**175**	**175**
Livsmedel, bränsle o. lyse[1]	**108**	**111**	**115**	**133**	**153**	**115**	**150**	**162**	**162**	**163**	**164**

elimineras ur räkningarna såväl vid beräkningstillfället (1/7 1942) som i basen (år 1935). Efter kostnad räknat har härigenom livsmedelskontot reducerats i basen med 21·3 %. Gentemot övriga oreducerade huvudposter har man dock låtit livsmedelskontot (men icke bränslekontot) vid beräkningarna intaga samma vikt som i den oreducerade budgeten.

Då det även i normala tider finnes ett antal poster inom livsmedelskontot, som icke direkt motsvaras av någon noteringsvara, och dessa posters värde i kronor räknat upptaga 5·3 % av hela livsmedelskontot, utgör alltså vid beräkningstillfället 1/7 1942 hela den del av kontot, som icke är representerad genom särskild noteringsvara, 26·6 %.

Vid uträkningen av livsmedelsindex har vidare hänsyn tagits därtill, att köttkonsumtionen fördyrats genom bestämmelsen, att en viss del (c:a 33 %) av den tilldelade ransonen måste uttagas i form av köttkonserver. Fördyringen har antagits höja utgiften för kött och köttprodukter (ej fläsk) med 2·7 %. Att viss kompensation medräknats för fetthaltsminskningen i konsumtionsmjölken har redan nämnts. Slutligen har hänsyn även tagits till att en relativt större del av bröd- och mjölransonerna måste uttagas i form av rågmjöl och rågbröd än som ingår i normal förkrigskonsumtion.

I detta sammanhang må också nämnas, att man vid indexberäkningarna per 1 juli 1942 liksom vid föregående beräkningstillfällen tagit hänsyn till att den typ av hushåll, indexberäkningarna närmast avse, erhåller prisrabatter på matfett och mjölk med sammanlagt 110·90 kr. per år räknat.

Priser å livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som föreligga beträffande livsmedel, bränsle och lyse, avse samtliga juni månad. För livs-

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 487. Rörande indextalens innebörd hänvisas till texten under rubriken »Sammanfattning etc.».

Tab. 2. Indextal för beklädnad (1935 = 100).

	1937	1938	1939	1940	1941	1 juli 1939	1 juli 1941	1 jan. 1942	1 apr. 1942	1 juli 1942
Herrkostym, beställd o. konfektion	105	107	110	129	163	108	165	174	180	185
Vinteröverrock, konfektion . . .	105	108	110	131	165	108	166	177	183	186
Arbetsblus	105	107	108	133	167	106	173	169	170	170
Skjorta	112	117	122	154	202	119	202	222	234	242
Kalsonger	107	110	113	146	193	110	199	188	188	186
Strumpor: herr-, ylle	110	113	117	151	193	114	193	204	215	216
dam-, konstsilke . . .	97	96	96	109	122	94	121	125	126	127
barn-, bomull	104	106	107	130	165	105	169	171	176	178
Hatt, herr-	101	101	102	113	129	101	131	132	133	136
Ylletyg (t. damklänning) pr m .	106	108	111	143	195	108	199	213	221	219
Bomullstyg (till dito) » » .	105	107	109	133	160	107	163	162	166	166
Ullgarn » kg .	127	119	123	191	242	112	243	252	254	261
S:a kläder	**105**	**108**	**110**	**134**	**169**	**108**	**171**	**179**	**184**	**187**
Kängor av sportläder: herr- . . .	108	111	113	138	166	110	169	173	176	179
barn- . . .	109	113	116	136	163	114	163	173	176	177
» » boxkalv, herr-	106	110	111	129	153	109	154	162	165	170
Lågskor, dam-	106	110	111	132	159	109	159	169	172	175
Halvsulning o. klackning	106	110	111	122	138	111	141	143	147	152
Galoscher, herr-	107	105	99	116	131	102	132	132	132	160
S:a skodon	**107**	**111**	**112**	**130**	**152**	**111**	**153**	**160**	**163**	**168**
Kläder och skodon	**106**	**108**	**111**	**133**	**164**	**109**	**166**	**174**	**179**	**182**

medel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras under senare delen av månaden. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar.

Av tabellen å sid. 616 framgår, vilka varor som under juni 1942 voro åsatta normalpriser enligt prisregleringslagen den 16 juni 1941 eller rörande vilka prisöverenskommelser träffats (s. k. överenskommelsepriser) eller beträffande vilka andra prisregleringar i samband med beslag voro gällande. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 614—615) må följande anföras rörande de under andra kvartalet 1942 iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å mjölk har kvarstått på samma nivå som vid förra kvartalsskiftet, 29 öre per liter för oskummad vara. Såväl smör- som ostpriserna förete ej heller några nämnvärda förändringar under den nu gångna kvartalsperioden. Noteringarna på ägg, som under andra kvartalet bruka förete en stark nedgång, sjönko från mars till juni endast med tre öre, eller från i medeltal 3·22 kr. till 3·19 kr. per kg.

Medelpriset på potatis steg med icke mindre än 25 % eller från 24 till 30 öre, det sistnämnda det högsta pris som noterats för gammal potatis under de 38 år socialstyrelsens prisstatistik omspänner. Det kan nämnas, att närmast lägre pris, 29 öre, noterades i april år 1919.

Mjöl- och brödnoteringarna utvisa i genomsnitt inga nämnvärda förändringar sedan mars.

Kött- och fläskpriserna ha under andra kvartalet undergått en del förskjutningar i övervägande uppåtgående riktning. Endast soppkött visar något sjunkande tendens. Av de sedan mars inträffade förändringarna är prisstegringen å fårkött mest framträdande.

Priserna på färsk fisk ha helt naturligt rönt inverkan av den bättre tillgången och sänkta högstpriser och därigenom undergått i allmänhet betydande sänkningar sedan sistförflutna mars. Torsken har därvid sjunkit mest (med 46 %). Tillgången på färsk sill har varit dålig i juni månad, vilket avspeglar sig i det förhållandet, att noteringar kunnat erhållas endast från tre orter. Den salta sillen har stigit med 10 % under kvartalet.

Kaffepriserna ha sedan förra kvartalet undergått ytterligare någon stegring. Detaljpriset å rostad santosblandning, som i mars utgjorde 5·22 kr. per kg, var i juni 5·30. Den vid sidan härav noterade mest gångbara kaffesorten utvisade för juni ett medelpris å 5·62 kr. per kg mot 5·56 kr. vid förra kvartalsskiftet.

Inom gruppen frukt och grönsaker utvisa noteringarna å äpplen en kraftig uppgång från föregående kvartal eller med ej mindre än i medeltal 1·24 kr. per kg, något som dock betyder föga för levnadskostnaderna, då konsumtionen denna årstid är mycket ringa. Apelsinerna ha stigit i pris med i genomsnitt 40 öre per dussin och vitkål med 28 öre per kg.

Vad slutligen bränsle och lyse beträffar, ha vedpriserna undergått en del obetydliga stegringar, vilka dock icke medfört någon höjning av totalindextalet för denna post i 1935 års serie.

Sammanfattning av prisförändringarna beträffande livsmedel, bränsle och lyse. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedels-, bränsle- och lysepriserna ägt rum i detaljhandeln från och med 1935 till 1 juli 1942, meddelas i tab. 1 en serie »vägda» indextal för särskilda varugrupper. Gruppindextalen liksom index för samtliga livsmedel samt bränsle- och lyseindex ha fr. o. m. andra halvåret 1940 påverkats icke blott av prisförändringar utan även av de ändringar av viktsystemet, varom för varje gång meddelande lämnats i texten. I gruppen mejeriprodukter etc. ingår t. ex. ej margarin $^1/_7$—$^1/_{10}$ 1940 samt $^1/_{10}$ och $^1/_{11}$ 1941, i gruppen rotsaker och frukt ej bananer fr. o. m. $^1/_1$ 1941 och katrinplommon $^1/_{10}$—$^1/_{12}$ 1941 samt i gruppen specerier ej gula ärter $^1/_{10}$—$^1/_{12}$ 1941. I andra fall ha varuslagen stått kvar i beräkningarna men fått sina vikter minskade. Då en vara (t. ex. mjölk och potatis) fått sin vikt ökad, till följd av att den ansetts ersätta annan vara, ingår den dock ej med denna ökade vikt i gruppindextalet. I stället har vikten för den originalvara, som ersatts, icke minskats i så hög grad som eljest skulle blivit fallet. I indextalet för ved ingår sedan 1 oktober 1941 även pannved.

Jämför man indextalen för de olika varugrupperna den 1 juli 1942 med 1935 års prisnivå, befinnes det, att fisk stigit med i genomsnitt 125 %, kött med 95, rotsaker och frukt med 109, specerier med 54, bröd med 41, mejeriprodukter, ägg och margarin med 38, maltdrycker med 34 samt mjöl med 25 %. Tillhopa gör detta en ökning av hela livsmedelsposten med 63 % till indextalet 163. Inom bränsle- och lyseposten har koks stigit med 124 %, ved med

Tab. 8. Indextal för »övriga utgifter» (1935 = 100).

	1937	1938	1939	1940	1941	1 juli 1939	1 juli 1941	1 jan. 1942	1 apr. 1942	1 juli 1942
Möbler	105	108	114	120	138	114	139	144	153	162
Mattor, sängkläder, hushållslinne	104	104	105	130	167	102	171	181	186	190
Husgeråd, verktyg m. m.	108	110	112	128	148	109	150	153	157	159
Tvål och såpa	107	106	113	143	180	105	174	206	208	208
Tvätt	101	101	103	115	129	102	130	133	135	136
Kroppsvård	103	104	105	112	124	105	126	127	128	130
Sjukvård	99	97	95	98	105	94	105	106	106	106
Intellektuella ändamål	102	102	103	109	116	103	116	118	118	120
Förenings- o. försäkringsavgifter	103	106	112	114	115	112	115	116	116	116
Nöjen och förströelser	101	104	105	112	122	104	124	126	131	134
Resor	98	98	98	106	119	98	118	122	123	127
Ränta å lån	91	91	91	105	109	91	114	102	102	102
Telefon, postporto, skrivmateriel	100	100	100	104	110	100	109	115	123	123
Arbetshjälp i hemmet	102	103	106	115	128	106	129	133	135	140
Tobak	98	98	100	124	143	98	137	172	172	193
Spritdrycker	100	102	121	179	190	112	189	198	218	218
Övriga utgifter[1]	**102**	**103**	**106**	**118**	**131**	**105**	**131**	**136**	**140**	**143**

121, kol med 76 samt kokgas med 41 %. Elektrisk ström (för belysningsändamål) har däremot sjunkit i pris med 6 %. Hela posten har härigenom stigit med 75 %.

Bostadshyror. Med avseende å bostadsposten hade vid föregående kvartalsskifte med utgångspunkt från 1941 års hyresräkning samt på grundval av föreliggande uppgifter rörande hyresmarknadens nuvarande läge en uppskattning verkställts rörande hyresnivåns förändring från hyresåret 1940/41 till 1941/42. Det konstaterades därvid en tendens till hyresstegring, som i genomsnitt beräknats till 1·5 %. Hyresindextalet höjdes därigenom från 100 till 101 (1935 = 100). Någon omräkning av detta bostadsindextal har icke ägt rum per 1 juli.

Utgifter för beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde under senare delen av kvartalets sista månad. Den nu slutförda undersökningen visar, att priserna på 14 av de 18 noterade slagen av beklädnadsartiklar ytterligare stigit något, trots att omsättningen av billigare, priskontrollerade artiklar visat något ökad tendens sedan förra kvartalet. Enligt uppgifter från socialstyrelsens ortsombud ingick i detaljhandelns omsättning omkring mitten av juni månad priskontrollerad herrkonfektion med i genomsnitt 35 % av kostymer och 25 % av vinteröverrockar. I denna proportion ha noteringarna å dessa s. k. standardkläder medräknats i medelpriserna. På grund av viss kvalitetsskillnad ha noteringarna å standardvaror i dessa fall dock höjts med 10 %. För övriga beklädnadsartiklar, såsom underkläder och dylikt, ha medelpriser beräknats på grundval av samtliga noteringar för de olika varuslagen. Sär-

[1] Denna post omfattar även en mindre del ej specificerade utgifter. Beträffande grupperingen av olika varuslag och tjänster hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 53.

skilt stark har ökningen varit i priset på galoscher, vilket nu med 5·90 kr. per par överstiger marspriset med 22 %. Hela beklädnadsposten uppvisar under samma tid en ökning med 1·7 % från indextalet 179 till 182.

Skatteindextalet är under vanliga förhållanden icke föremål för omräkning per den 1 juli. Vid detta tillfälle har emellertid likväl en omräkning skett. Härmed förhåller sig som följer.

I samband med beräkning av index per den 1 april 1942 förekom vissa överläggningar beträffande metoden för skattepostens beräkning. Såsom resultat av dessa överläggningar överlämnade generaldirektören och chefen för socialstyrelsen den 11 april 1942 en V. P. M. till finansministern angående beräkningen av skatteposten. I promemorian framhölls, att beräkningen av ifrågavarande post beredde särskilda svårigheter. Den grundläggande principen för indexberäkningarna vore, att dessa alltid skulle anknytas till kostnaden för en viss, preciserad konsumtion, men denna princip kunde omöjligen upprätthållas, när det gällde skatteindex, emedan den valuta (den »konsumtion»), som erhölles för skatterna, icke vore kvantitativt fixerad. Själva grundvalen för en teoretiskt riktig metod saknades sålunda, varför valet mellan olika metoder bleve i icke ringa grad av diskretionär natur. I fortsättningen framlades vissa alternativa beräkningsmetoder, och det erinrades om att styrelsen under tiden intill 1931 tillämpat en metod men under tiden därefter och alltjämt en annan, den senare innebärande, att skatteposten beräknas på en inkomst, som varieras efter levnadskostnadsindex. Det påpekades vidare att inverkan på index av de olika metoderna ställer sig olika under skilda perioder, beroende på den inbördes relationen mellan löneutvecklingen å ena sidan och prisutvecklingen å den andra. Ett skifte mellan de alternativa metoderna kunde därför vid ett tillfälle ge en höjning av index, vid ett annat en sänkning.

Till sist anmäldes i promemorian, att socialstyrelsen icke funnit anledning frångå den under en lång följd av år tillämpade metoden. Men hänsyn till skatternas numera betydande inflytande på indexberäkningarna och dessa beräkningars allt mera stegrade samhällsekonomiska betydelse, och då det här gällde ett val mellan metoder, vilket icke kunde invändningsfritt göras på teoretiska grunder, och för vilket direktiv saknades, hade generaldirektören önskat anmäla förhållandet till finansministerns kännedom.

Denna promemoria remitterades till statens priskontrollnämnd, som förordade, att den av socialstyrelsen tillämpade beräkningsmetoden skulle frångås. Chefen för finansdepartementet har sedermera den 6 juli 1942 föreskrivit, att socialstyrelsen vid uträkning av levnadskostnadsindex den 1 juli och den 1 oktober 1942 skulle vad skatteposten och med denna sammanhängande utgiftsposter angår till grund för beräkningarna lägga den inkomstnivå, varmed styrelsen räknat den 1 januari samma år. Dessa direktiv angivas vara lämnade »i avvaktan på en fullständig översyn över sättet för beräkning av levnadskostnadsindex».

Det är att observera, att socialstyrelsen vid uträkning av skatteindex be-

räknat skatteutgiften för det s. k. normalhushållet såsom i ett verkligt beskattningsfall, varvid styrelsen hittills vid beräkning av stats- och landstingsskatt utgått från den inkomst hushållet antages ha förvärvat året före beskattningsåret och vid beräkning av skatt till primärkommun den inkomst, det antages ha förvärvat ytterligare ett år tidigare. Normalhushållets inkomst har antagits variera på samma sätt som index för samtliga levnadskostnader och har till följd härav under senare år företett en stark stegring. Vid beräkningstillfället den 1 januari 1942 ingingo i enlighet med denna metod de stats- och landstingsskatter, som debiterats vid 1941 års taxering och alltså gällde 1940 års inkomst, medan skatten till primärkommunen avsåg 1940 års taxering och 1939 års inkomst. Vid beräkningstillfället den 1 april 1942 gällde den nya debiteringen till primärkommunen, vilken grundade sig på 1941 års taxering och 1940 års inkomst, medan stats- och landstingsskatterna kvarstodo oförändrade. Den sänkning med 21 enheter (i 1935 års serie), som den 1 juli 1942 iakttages i skatteindextalet, beror uteslutande på att återgång sålunda ägt rum beträffande skatten till primärkommun från 1940 års till 1939 års inkomst. Den beror däremot icke på någon ändring i skattesatserna, då man vid beräkningstillfället den 1 juli självklart räknat med samma i ringa mån höjda kommunalskattesatser och med samma höjda värnskatt som den 1 april. Till följd härav har skatteindextalet stannat på en högre nivå än den 1 januari 1942.

Den anförda sänkningen i skatteindextalet inverkar med 1·4 enheter på indextalet för samtliga levnadskostnader i 1935 års serie och 2·2 enheter i serien med juli 1914 som bas. Med oförändrad metod för beräkning av skatteposten skulle levnadskostnadsindex den 1 juli 1942 med 1935 som bas blivit 153 och med juli 1914 som bas 239.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig i huvudsak på priser under senare delen av kvartalets sista månad. Undersökningen visar, att prisnivån ytterligare stigit något sedan förra kvartalet till följd av prisförhöjningar å bland annat diverse inventarier, särskilt möbler, resor och tobak. Vad resorna beträffar, beror ökningen helt på den särskilda trafikskatten, vilken införts fr. o. m. den 1 juli. Denna innebar i genomsnitt en höjning av priset på järnvägsresor med c:a 15 %. Indextalet för posten »övriga utgifter» visade i sin helhet uppgång från 140 till 143 (1935 = 100). I tab. 3 meddelas indextal för de olika grupperna inom ovannämnda post.

Levnadskostnadsindex. Beträffande tillvägagångssättet vid indexberäkningarna hänvisas i övrigt till den redogörelse härför, som återfinnes i Soc. Medd. årg. 1939, sid. 643 o. f.

Resultaten av den nu senast utförda beräkningen, avseende prisläget omkring den 1 juli 1942, redovisas i tab. 4 och 5.

Diagrammet å sid. 605 belyser ytterligare prisnivåns förändringar sedan 1935. Levnadskostnadernas stegring sedan tiden omedelbart före krigsutbrottet (1 juli 1939) beräknas till c:a 40 %.

Tab. 4. Levnadskostnadsindex med år 1935 som bas.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1935	100	100	100	100	100	100	**100**	1939 1 juli	114	100	107	109	110	105	**108**
								1 okt.	117	100	114	110	105	106	**109**
1936 1 jan.	103	100	101	100	98	100	**101**								
1 april	104	99	102	101	95	100	**101**	1940 1 jan.	120	100	120	118	105	112	**114**
1 juli	104	99	101	101	95	100	**101**	1 april	127	100	138	125	118	114	**119**
1 okt.	103	99	102	101	95	100	**101**	1 juli	133	100	146	132	118	119	**124**
								1 okt.	134	100	152	140	124	121	**126**
1937 1 jan.	104	99	102	102	95	100	**101**								
1 april	106	98	104	104	95	101	**103**	1941 1 jan.	140	102	155	148	124	124	**130**
1 juli	107	98	108	107	95	102	**104**	1 april	153	102	158	163	143	129	**140**
1 okt.	110	98	112	108	104	102	**105**	1 juli	149	102	161	166	143	131	**140**
								1 okt.	149	100	173	171	143	133	**141**
1938 1 jan.	111	98	113	109	104	103	**106**								
1 april	110	99	112	109	104	103	**106**	1942 1 jan.	156	100	173	174	152	136	**145**
1 juli	111	99	111	108	104	103	**106**	1 april	161	101	175	179	[1]182	140	[1]**151**
1 okt.	113	99	108	108	107	103	**107**	1 juli	163	101	175	182	161	143	**152**
1939 1 jan.	113	99	108	108	107	104	**107**								
1 april	113	100	108	108	110	104	**108**								

Betraktar man förändringarna av samtliga levnadskostnader under kvartalet, finner man enligt tab. 4, att levnadskostnadsindex med 1935 som bas stigit med en enhet, från 151 till 152.

Anknytes denna serie till den äldre med juli 1914 som utgångspunkt (tab. 5), befinnes, att indextalet sedan förra beräkningstillfället stigit ävenledes med en enhet, från 236 till 237.

Ser man vidare på de i beräkningarna ingående huvudposterna, framgår av tab. 4, som tidigare nämnts, att livsmedelsposten stigit med två enheter, beklädnadsposten och »övriga utgifter» med tre enheter. Posterna bostad samt bränsle och lyse kvarstå oförändrade, varjämte skatteposten av redovisad orsak sänkts med 21 enheter.

I detta sammanhang torde även de uppgifter rörande *inackorderingspriser för arbetare*, som årligen (under månaderna februari, mars och april) införskaffas från socialstyrelsens ombudsorter, förtjäna att anföras till ytterligare belysning av levnadskostnadernas förändringar. Medelpriset per vecka för privat inackordering för arbetare utgjorde för samtliga orter:

Absoluta tal	1914	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
Endast måltider, kr. . . .	9·47	16·08	15·88	15·08	15·06	15·45	15·60	15·81	16·14	17·79	20·45	22·04
Måltider o. husrum, » . . .	12·55	22·65	22·21	21·93	21·69	22·03	22·72	23·46	24·05	26·18	29·24	31·05
Indextal 1935 = 100												
Endast måltider					100	103	104	105	107	118	136	146
Måltider o. husrum . . .					100	102	105	108	111	121	135	143
1914 = 100												
Endast måltider	100	170	162	159	159	163	165	167	170	188	216	233
Måltider o. husrum . . .	100	180	177	175	173	176	181	187	192	209	233	247

[1] Omräknas skatteindextalet per den 1 april 1942 i enlighet med de direktiv, som av chefen för finansdepartementet meddelats för beräkningstillfället den 1 juli 1942, erhålles talet 161 (290, då juli 1914 = 100). Index för samtliga levnadskostnader per den 1 april 1942 blir med sistnämnda ändring 150 (234, då juli 1914 = 100). Jfr texten.

(Forts. av texten på sid. 620.)

Tab. 5. Levnadskostnadsindex med juli 1914 som bas.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
	1 april	160	178	183	192	173	185	**173**
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
	1 april	158	188	170	188	185	179	**173**
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
	1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
	1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
	1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
	1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
	1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**
	1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
	1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
	1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
	1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	**154**
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	**153**
	1 april	120	202	136	165	191	174	**153**
	1 juli	123	201	136	166	191	174	**155**
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	**155**
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	**155**
	1 april	126	198	137	167	178	174	**155**
	1 juli	129	198	137	167	178	174	**156**
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	**157**
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	**158**
	1 april	134	196	140	169	170	172	**158**
	1 juli	134	196	139	169	170	173	**158**
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	**157**
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	**158**
	1 april	137	195	143	174	166	176	**161**
	1 juli	138	195	148	179	166	177	**162**
	1 okt.	140	195	153	182	177	177	**165**
1938	1 jan.	142	195	154	183	177	177	**165**
	1 april	141	196	154	182	176	178	**165**
	1 juli	143	196	152	182	176	178	**166**
	1 okt.	145	196	150	181	181	178	**167**
1939	1 jan.	145	196	149	181	181	180	**167**
	1 april	145	198	149	181	188	180	**168**
	1 juli	147	198	147	182	198	182	**169**
	1 okt.	150	198	156	184	190	183	**171**
1940	1 jan.	154	198	164	197	190	195	**178**
	1 april	163	198	189	210	214	198	**186**
	1 juli	170	198	201	220	214	207	**193**
	1 okt.	172	198	209	234	223	210	**197**
1941	1 jan.	180	202	213	248	223	214	**204**
	1 april	197	203	217	272	258	223	**219**
	1 juli	192	203	221	278	258	228	**219**
	1 okt.	191	198	238	287	258	231	**221**
1942	1 jan.	201	198	238	291	274	236	**227**
	1 april	207	201	240	299	[1]329	242	[1]**236**
	1 juli	210	201	241	305	290	248	**237**

[1] Jfr not till tab. 4.

	Varuslag[1]	Kvantitet	1914[3]	1919[3]	1920	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
1	Mjölk, oskummad	l	15	47	44	20	21	21	22	23	24	25	27	30
2	Smör: mejeri-	kg	239	729	657	244	276	268	263	297	311	328	369	431
3	lands-	»	218	727	651	224	253	253	250	281	294	312	357	421
4	Ost[2]	»	162	624	524	147	170	177	189	183	186	212	243	[4]259
5	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	433	376	127	141	135	133	148	160	165	224	300
6	Ägg, färska	»	142	568	482	135	140	154	170	180	179	183	215	303
7	Potatis: gammal	»	9	20	17	10	10	12	13	14	14	15	19	17
8	»	100 kg	·	1779	1348	727	726	896	975	1032	1066	1130	1515	1379
9	färsk, svensk	kg	23	29	55	22	18	26	25	22	23	24	32	47
10	Gula ärter, svenska	»	35	78	69	33	42	48	42	42	42	41	73	84
11	Bruna bönor	»	49	214	130	48	53	62	62	54	58	112	118	152
12	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	75	91	36	35	38	39	41	43	43	45	45
13	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	56	56	24	23	24	25	27	28	28	30	33
14	rågsikt-, svenskt	»	29	73	73	32	31	33	34	36	37	37	39	40
15	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	99	101	32	34	35	37	41	43	44	56	65
16	ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	111	176	42	41	40	41	43	44	48	71	102
17	Makaroner, svenska, ideal	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	74	79
18	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	43	96	111	61	59	59	60	65	65	66	73	78
19	hårt knäckebröd	»	·	·	139	85	84	82	83	85	85	85	90	95
20	sötlimpa eller siktbröd	»	40	96	105	58	58	58	59	62	64	65	76	82
21	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	64	71	46	45	45	45	48	50	51	60	65
22	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	230	254	136	134	132	132	137	141	144	163	182
23	mjukt matbröd, fbakat med vatten	»	46	116	128	72	71	72	73	76	78	80	91	95
24	billigaste sort » » mjölk	»	61	167	145	86	84	85	86	90	92	95	107	111
25	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	·	100	98	97	98	104	107	112	139	152
26	Nötkött, färskt: stek	»	116	563	398	148	156	179	193	191	197	214	231	307
27	soppkött	»	95	490	333	114	121	143	156	154	156	170	185	252
28	Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	512	493	188	198	217	232	242	251	270	289	379
29	spädkalv	»	70	312	274	114	117	129	142	145	151	166	178	242
30	Fårkött, färskt, stek	»	130	600	431	187	192	205	217	226	237	255	281	382
31	Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	·	142	147	172	189	184	190	205	222	295
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	605	449	142	136	177	196	198	220	228	256	333
33	salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	619	470	148	141	182	200	202	223	232	261	338
34	Fläskkorv, ej delikatess-	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	172	188	249
35	Fisk, färsk: abborre	»	76	202	191	109	107	110	111	110	112	116	124	160
36	gädda	»	110	333	312	157	152	153	159	158	159	161	182	246
37	sill	»	35	110	102	61	62	62	61	61	65	71	96	149
38	strömming	»	39	114	106	59	57	57	57	58	61	63	80	116
39	torsk	»	57	160	139	89	87	89	89	88	90	90	109	151
40	rödspotta (spätta)	»	81	244	219	148	143	145	149	148	149	154	173	236
41	kolja	»	·	·	152	116	113	116	118	118	119	122	145	213
42	Salt sill	»	45	148	120	40	49	62	71	49	50	56	89	158
43	Kaffe, rostat: santosblandning	»	·	·	·	313	301	291	284	298	281	295	382	476
44	mest gångbara sort	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	422	508
45	Socker, bit-	»	65	133	168	47	46	46	47	48	48	49	53	61
46	Salt, matsalt	»	10	32	31	16	16	15	15	15	15	16	21	24
47	Äpplen, ät-	»	·	·	·	105	97	101	94	94	105	94	128	180
48	Apelsiner, medelstora	duss.	·	·	·	115	111	115	115	125	131	126	195	236
49	Bananer, prima	kg	·	·	·	166	161	160	146	139	160	173	209	—
50	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	·	107	106	101	85	90	81	87	131	173
51	Vitkål, svensk	»	·	·	·	23	24	24	33	30	28	28	41	42
52	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	·	·	·	24	24	24	24	24	24	24	27	31
53	Svagdricka	l	6	16	16	16	16	15	15	16	16	16	18	21
54	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	·	35	35	35	34	33	33	33	33	34
55	Fotogen, Water White	l	21	71	60	24	22	20	20	20	21	22	30	54
56	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	·	17	17	17	17	17	17	17	23	24
57	Björkved, osågad, hemkörd	»	740	2310	2895	945	920	945	995	1085	1145	1175	1645	1870
58	Barrved, » »	»	595	1895	2310	725	715	730	765	845	900	930	1375	1580
59	Pannved, hemkörd	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	1355	1475
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	—	2069	620	613	614	607	644	647	666	931	1028
61	hushålls-(fyrkol), prima,	»	242	—	1664	288	287	291	294	344	347	348	524	555
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	·	434	437	452	459	577	577	538	824	961
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	·	·	·	419	421	436	446	565	569	530	804	932

[1] Beträffande gällande regleringar se tabellen å sid. 616. — [2] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [3] 44 orter. — [4] De i årsmedelpriset ingående priserna för januari—mars 1941 ha omräknats till att avse ej helfet vara.

Aug. 1939	Juni 1941	Sept. 1941	Dec. 1941	Jan. 1942	Febr. 1942	Mars 1942	April 1942	Maj 1942	Juni 1942	Juniprisernas förändringar i %[1] sedan juli 1914	år 1935	aug. 1939	juni 1941	
25	30	30	29	29	29	29	29	29	29	+ 99	+ 34	+ 14	— 3	1
341	400	401	455	455	455	455	455	455	455	+ 96	+ 70	+ 34	+ 14	2
322	390	383	445	445	446	445	445	445	446	+ 112	+ 76	+ 39	+ 14	3
215	258	265	266	266	267	267	267	267	267	.	.	.	+ 3	4
170	300	—	300	300	300	300	300	300	300	+ 118	+ 122	+ 76	0	5
172	280	324	332	320	321	322	321	320	319	+ 179	+ 108	+ 86	+ 14	6
16	16	21	19	19	22	24	26	28	30	+ 227	+ 149	+ 94	+ 92	7
—	1251	1635	1508	1579	1825	2011	2211	2347	2554	.	+ 185	—	+104	8
17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
41	87	—	84	84	85	85	85	85	85	+ 181	+ 76	+ 106	— 2	10
113	150	—	—	141	141	142	142	142	142	+ 210	+ 130	+ 25	— 5	11
43	45	45	47	47	47	47	47	47	47	+ 52	+ 25	+ 9	+ 5	12
27	32	33	33	33	33	33	33	33	33	+ 57	+ 38	+ 22	+ 3	13
36	40	40	40	40	40	40	40	40	40	+ 52	+ 23	+ 10	+ 1	14
43	65	65	67	67	67	67	67	67	67	+ 86	+ 89	+ 54	+ 2	15
45	100	—	114	114	115	138	139	140	139	+ 260	+ 248	+ 212	+ 39	16
.	78	79	79	79	79	79	79	79	79	.	.	.	+ 2	17
66	78	79	79	79	79	79	79	79	79	+ 93	+ 33	+ 21	+ 1	18
85	95	95	95	95	95	95	95	95	95	.	+ 16	+ 12	0	19
66	83	80	79	79	79	79	79	79	79	+ 105	+ 36	+ 19	— 5	20
51	66	64	64	64	64	64	64	63	64	+ 108	+ 42	+ 25	— 3	21
144	182	185	187	187	187	187	188	188	188	+ 149	+ 42	+ 30	+ 3	22
82	96	94	93	93	93	93	94	94	94	+ 116	+ 30	+ 15	— 2	23
96	114	107	105	105	105	105	105	105	105	+ 78	+ 24	+ 10	— 8	24
113	153	153	155	155	155	155	155	156	156	.	+ 61	+ 38	+ 2	25
218	318	326	313	311	311	311	311	312	326	+ 175	+ 82	+ 49	+ 2	26
169	262	261	265	266	267	269	269	270	264	+ 173	+ 85	+ 56	0	27
269	381	383	389	389	390	390	393	393	395	+ 202	+ 82	+ 47	+ 4	28
163	248	242	253	256	260	263	266	268	272	+ 292	+ 111	+ 66	+ 9	29
260	401	381	379	380	390	404	412	417	422	+ 210	+ 107	+ 62	+ 5	30
208	306	311	309	308	309	310	310	310	311	.	+ 81	+ 50	+ 2	31
226	336	340	344	345	347	348	348	349	351	+ 175	+ 98	+ 55	+ 4	32
230	341	346	347	348	350	351	352	351	352	+ 160	+ 94	+ 53	+ 3	33
172	252	257	263	265	266	267	269	273	278	.	.	+ 62	+ 11	34
112	136	165	183	203	233	229	233	212	203	+ 172	+ 85	+ 81	+ 49	35
168	215	252	281	300	348	364	338	297	305	+ 170	+ 100	+ 82	+ 42	36
74	127	168	129	93	134	121	97	90	—	—	—	—	—	37
64	107	93	133	143	148	139	136	131	116	+ 214	+ 103	+ 83	+ 9	38
90	136	143	167	196	248	269	177	149	146	+ 164	+ 63	+ 62	+ 7	39
150	222	228	268	295	358	355	305	289	275	+ 243	+ 90	+ 84	+ 24	40
116	184	199	254	270	323	334	218	225	237	.	+ 104	+ 104	+ 28	41
55	142	143	201	197	210	189	187	195	207	+ 381	+ 235	+ 278	+ 45	42
288	478	489	504	508	519	522	523	527	530	.	+ 82	+ 84	+ 11	43
.	507	522	540	543	552	556	558	561	562	.	.	.	+ 11	44
48	61	61	65	65	66	66	66	66	66	+ 3	+ 43	+ 37	+ 8	45
15	24	24	25	25	25	25	25	25	25	.	+ 60	+ 64	+ 2	46
94	266	81	152	173	211	268	345	372	392	.	+ 287	+ 317	+ 47	47
123	262	—	297	277	290	334	370	368	374	.	+ 227	+ 205	+ 43	48
164	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
84	164	—	172	172	174	175	175	175	182	.	+ 80	+ 116	+ 11	50
29	59	40	32	34	48	64	89	91	92	.	+ 290	+ 219	+ 58	51
24	31	31	31	31	31	31	31	31	31	.	+ 30	+ 31	0	52
16	21	21	21	21	21	21	21	21	21	+ 237	+ 38	+ 31	0	53
32	33	34	34	34	34	34	34	33	33	.	— 5	+ 3	+ 1	54
21	57	60	60	60	60	60	60	60	60	+ 210	+ 198	+ 192	+ 7	55
17	24	24	24	24	24	24	24	24	24	.	+ 39	+ 45	+ 1	56
1125	1855	1905	1910	1915	1935	1945	1950	1955	1955	+ 168	+ 107	+ 74	+ 6	57
885	1565	1615	1620	1630	1655	1665	1680	1685	1695	+ 189	+ 133	+ 91	+ 8	58
.	1450	1520	1520	1515	1535	1540	1540	1545	1555	.	.	.	+ 7	59
637	1037	1034	989	988	988	987	987	987	987	+ 152	+ 61	+ 55	— 5	60
326	555	575	574	572	572	571	572	572	572	+ 150	+ 97	+ 75	+ 3	61
517	974	1006	1005	1007	1004	1003	1003	1002	1002	.	+ 122	+ 94	+ 3	62
506	944	973	979	980	976	974	974	974	974	.	+ 123	+ 93	+ 3	63

[1] Procenttalen ha beräknats på *medelpriser uträknade med en decimal.* — [2] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara.

K = kortransonering. — N = normalpriser. —

	Varuslag	Gällande regleringar	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk	N	l	32	31	28	27	28	28	29	27	28
2	Smör: mejeri-	K, N	kg	455	455	455	455	455	455	455	455	454
3	lands-	K, N	»	—	—	—	—	—	—	445	—	445
4	Ost, ej helfet	K, N	»	272	281	272	267	260	267	260	267	260
5	Bordsmargarin	K, N	»	300	300	300	300	300	300	300	300	300
6	Ägg	K, N	»	333	332	333	305	333	318	320	316	300
7	Potatis: gammal		»	39	35	31	31	30	35	35	25	28
8	»		100 kg	—	—	2833	2850	—	3200	—	1900	2620
9	färsk		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter	K, N	»	—	—	—	—	—	80	—	83	—
11	Bruna bönor	K, N	»	—	—	—	—	—	136	—	142	—
12	Mjöl: vete-	K	»	47	47	47	46	46	46	45	47	45
13	råg-	K	»	33	34	32	32	34	32	32	32	31
14	rågsikt-	K	»	—	40	40	40	—	38	—	39	—
15	Gryn: havre-	K	»	74	65	64	70	72	70	67	71	63
16	ris-	K, N	»	139	140	141	139	138	140	140	140	138
17	Makaroner	K	»	94	89	82	76	84	85	73	87	75
18	Rågbröd: spisbröd	K, Ö	»	83	83	79	77	74	79	78	87	80
19	knäckebröd	K, Ö	»	108	114	97	95	89	91	85	100	99
20	sötlimpa	K, Ö[1]	»	81	88	91	83	82	76	80	76	77
21	grovbröd	K, Ö[1]	»	68	70	60	65	62	56	64	72	64
22	Vetebröd: skorpor	K	»	212	175	215	189	180	200	200	175	175
23	mjukt bakat m. vatten	K, Ö[1]	»	104	92	102	92	87	92	91	85	90
24	matbröd » » mjölk	K, Ö[1]	»	127	115	121	103	110	102	110	107	102
25	mjukt kaffebröd	K	»	179	185	202	180	154	181	154	136	132
26	Nötkött: stek	K, Ö[2]	»	344	335	321	344	344	299	330	309	332
27	soppkött	K, Ö[2]	»	273	270	266	267	268	242	263	250	266
28	Kalvkött, stek: gödkalv	K	»	456	434	441	380	417	446	420	384	374
29	spädkalv	K	»	—	294	292	—	290	—	—	—	—
30	Fårkött, stek	K	»	521	450	500	—	—	—	420	420	450
31	Malet nötkött	K, Ö[2]	»	330	330	310	310	310	310	310	308	298
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	K, Ö[2]	»	360	360	358	352	352	345	345	341	341
33	salt »	K, Ö[2]	»	360	360	355	350	350	340	340	340	337
34	Fläskkorv	K	»	330	296	302	284	277	298	295	280	287
35	Fisk, färsk: abborre		»	241	213	253	202	211	233	181	196	200
36	gädda		»	394	333	346	289	334	350	300	300	—
37	sill	N	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	strömming	N	»	110	112	110	110	115	115	110	115	115
39	torsk	N	»	165	151	165	165	148	162	128	133	138
40	rödspotta	N	»	280	277	310	268	282	269	293	259	285
41	kolja	N	»	248	246	250	250	245	250	210	250	—
42	Salt sill	N	»	219	227	240	198	185	240	193	130	227
43	Kaffe: santosblandning	K	»	539	544	542	527	557	560	526	547	513
44	mest gångbara sort	K	»	575	563	617	555	570	590	570	595	540
45	Socker, bit-	K	»	62	65	66	64	63	64	64	63	64
46	Salt		»	28	24	27	27	24	27	24	24	22
47	Äpplen		»	408	—	368	375	—	420	—	365	—
48	Apelsiner		dussin	420	317	406	367	353	400	437	348	343
49	Bananer		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Katrinplommon	K, Ö	»	173	171	199	177	190	175	173	175	204
51	Vitkål		»	107	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Pilsner	Ö	1/3 l	30	32	34	30	30	35	33	30	30
53	Svagdricka	Ö	l	34	21	20	21	21	30	27	23	22
54	Elektrisk ström		kWh	28	30	25	38	30	32	35	33	41
55	Fotogen	B	l	62	42	—	64	57	63	68	61	61
56	Kokgas		kbm	18	25	20	25	23	25	21	—	25
57	Björkved	B	»	2310	2150	2050	1800	2000	2065	2260	2000	1900
58	Barrved	B	»	1960	1800	1885	1500	1700	1765	1910	1650	1600
59	Pannved	B	»	1860	1700	1765	1400	1600	1665	1810	1650	1500
60	Kol: antracit-	B	hl	966	934	987	972	990	976	935	979	1013
61	hushålls-	B	»	566	534	587	572	590	576	535	572	613
62	Koks: c:a 20–40 mm	B	100 kg	971	903	1049	1022	1063	1084	970	1037	1054
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm	B	»	979	951	1041	972	1030	1030	910	1028	1036

[1] Överenskommelsepriser å 25 ombudsorter. — [2] Överenskommelsepriser å alla ombudsorter

Ö = överenskommelsepriser. — B = beslag och prisreglering.

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
27	27	28	27	28	28	27	28	28	27	27	26	27	27	30	27	1
455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	2
—	445	445	445	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
268	260	261	260	261	260	270	270	273	269	268	269	263	267	271	260	4
300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	5
297	315	316	302	309	319	319	317	317	316	317	288	316	319	317	275	6
25	36	28	25	31	31	26	36	33	28	34	27	32	32	39	30	7
2250	2100	2540	—	2200	—	1867	2380	2436	2667	2955	—	—	2650	3200	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	86	—	—	86	—	86	86	86	85	—	86	—	85	10
141	—	142	141	—	—	140	—	136	140	—	142	—	142	—	140	11
46	46	45	46	48	48	46	46	47	46	48	46	47	47	49	48	12
32	35	30	32	32	33	32	34	34	35	33	34	32	34	35	35	13
—	—	36	38	—	—	—	—	40	—	—	—	—	—	40	41	14
64	65	63	66	67	65	65	64	64	65	64	64	64	73	65	65	15
137	140	138	138	138	138	140	139	138	140	139	140	140	140	135	138	16
79	75	72	75	83	80	83	80	80	80	83	80	80	80	78	78	17
81	81	83	77	82	81	88	81	82	81	79	82	81	82	87	82	18
97	92	103	90	92	97	95	98	98	103	94	98	99	96	100	95	19
78	62	63	67	74	80	63	62	61	65	65	61	65	64	88	80	20
50	56	59	56	71	57	53	46	47	49	60	46	53	56	75	67	21
173	175	198	180	150	180	170	175	187	159	153	150	170	200	190	170	22
93	77	92	92	88	—	—	103	—	—	—	77	—	—	92	102	23
105	99	102	83	103	103	110	103	103	104	99	100	102	102	103	102	24
149	140	139	157	152	154	150	103	165	145	130	117	140	147	154	145	25
312	323	335	335	318	320	297	328	321	333	327	316	323	320	328	314	26
261	270	264	264	266	267	252	275	268	263	266	266	257	258	269	266	27
358	370	423	368	391	390	391	430	430	418	425	383	360	323	411	382	28
—	251	—	190	—	—	275	290	290	286	323	272	240	—	284	—	29
—	385	425	—	380	420	389	400	423	425	450	—	439	378	—	—	30
300	300	300	300	297	300	300	300	300	300	300	300	300	300	320	310	31
340	340	345	345	339	341	349	340	341	342	342	344	343	335	354	340	32
340	340	340	340	339	340	390	340	370	360	353	350	340	350	359	340	33
267	250	270	266	278	262	259	260	266	268	278	254	270	250	291	234	34
200	200	197	135	—	121	236	206	198	—	236	—	—	—	238	—	35
300	306	296	264	300	246	295	321	307	300	337	313	—	250	365	—	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
115	115	110	110	110	105	120	—	120	—	120	110	120	120	120	—	38
160	158	139	116	125	121	144	130	145	127	132	98	155	138	127	110	39
260	300	260	—	—	—	274	241	258	250	283	—	250	271	292	250	40
205	250	179	—	—	—	250	—	205	—	—	—	—	218	240	—	41
243	245	182	—	245	240	162	218	195	235	229	192	240	227	189	159	42
—	512	509	554	510	553	498	590	505	531	467	572	514	505	515	555	43
592	512	550	571	555	588	516	590	593	573	517	572	573	565	561	600	44
65	66	65	66	70	65	63	63	64	65	65	64	66	66	64	65	45
24	27	24	24	24	27	24	26	27	27	27	27	25	25	24	24	46
400	—	—	—	420	—	—	—	—	—	—	—	—	390	—	425	375	47
338	450	359	450	—	—	450	388	—	333	438	—	403	325	386	310	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
186	180	174	174	203	174	173	175	205	183	193	172	168	198	200	168	50
100	70	—	94	—	75	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	51
30	30	30	30	33	31	31	30	31	34	32	32	33	30	33	30	52
20	20	20	20	20	17	20	21	18	17	16	17	20	17	23	20	53
31	39	37	39	49	44	22	37	36	40	36	32	42	42	25	34	54
53	65	62	52	60	62	—	—	63	65	63	62	48	60	63	62	55
—	—	23	27	32	27	25	23	20	25	21	20	—	—	18	—	56
1700	1825	1850	1825	—	2075	2050	2425	2390	2425	2460	2350	2050	2100	2710	2500	57
1400	1525	1550	1650	1700	1775	1750	2075	2040	2075	2210	2000	1750	1800	2360	2150	58
1200	1425	1450	1450	—	1675	1650	1975	1960	1975	1975	1900	1650	1700	1975	—	59
1225	—	958	—	932	965	—	940	975	—	940	943	940	944	960	956	60
725	—	518	532	537	565	575	540	570	544	540	543	540	544	560	556	61
1128	1080	940	929	1012	980	1008	961	1120	969	970	955	1026	970	910	962	62
1048	1026	946	916	952	1056	938	904	1065	909	920	1028	962	920	876	950	63

utom Mora, Kramfors, Vilhelmina, Malmberget och Kiruna.

K = kortransonering. — N = normalpriser. —

	Varuslag	Gällande regleringar	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk	N	1	27	29	27	27	29	29	29	29	28
2	Smör: mejeri-	K, N	kg	455	455	450	455	455	455	455	455	455
3	lands-	K, N	»	445	—	—	445	—	—	445	445	—
4	Ost, ej helfet	K, N	»	265	270	269	260	260	272	280	255	260
5	Bordsmargarin	K, N	»	300	300	300	300	300	300	300	300	300
6	Ägg	K, N	»	297	315	309	319	318	323	279	296	333
7	Potatis: gammal		»	32	33	21	26	31	28	24	31	33
8	»		100 kg	2750	—	1500	1833	2900	2700	2000	2800	3080
9	färsk		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter	K, N	»	—	—	84	—	85	85	85	80	80
11	Bruna bönor	K, N	»	142	—	—	—	142	141	142	140	140
12	Mjöl: vete-	K	»	48	47	46	48	48	47	48	46	46
13	råg-	K	»	34	34	34	35	32	32	35	32	34
14	rågsikt-	K	»	—	—	—	—	—	40	40	38	40
15	Gryn: havre-	K	»	65	64	67	65	65	65	65	65	64
16	ris-	K, N	»	139	138	139	139	138	138	140	140	139
17	Makaroner	K	»	77	77	76	76	80	80	80	77	79
18	Rågbröd: spisbröd	K, Ö	»	82	81	81	77	81	75	83	71	74
19	knäckebröd	K, Ö	»	97	93	98	93	100	95	103	86	94
20	sötlimpa	K, Ö[1]	»	92	75	83	78	80	83	83	76	83
21	grovbröd	K, Ö[1]	»	77	71	62	49	70	77	71	56	74
22	Vetebröd: skorpor	K	»	180	175	175	155	222	200	200	164	207
23	mjukt } bakat m. vatten	K, Ö[1]	»	108	108	92	78	89	92	92	90	86
24	matbröd } » » mjölk	K, Ö[1]	»	115	108	108	115	107	106	102	106	109
25	mjukt kaffebröd	K	»	154	180	154	133	164	187	154	128	155
26	Nötkött: stek	K, Ö[2]	»	330	325	305	300	311	315	319	342	322
27	soppkött	K, Ö[2]	»	258	263	251	255	262	253	275	266	248
28	Kalvkött, stek: gödkalv	K	»	370	398	392	364	440	377	380	389	418
29	spädkalv	K	»	243	—	280	297	—	—	250	253	—
30	Fårkött, stek	K	»	378	—	380	—	—	—	—	441	—
31	Malet nötkött	K, Ö[2]	»	303	307	295	308	310	309	310	310	310
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	K, Ö[2]	»	345	345	333	340	355	353	350	349	357
33	salt »	K, Ö[2]	»	340	340	330	338	355	350	350	348	353
34	Fläskkorv	K	»	275	290	263	256	280	267	250	295	285
35	Fisk, färsk: abborre		»	206	234	174	198	225	220	250	211	250
36	gädda		»	250	352	253	320	300	315	300	349	309
37	sill	N	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	strömming	N	»	125	120	120	120	120	120	131	120	115
39	torsk	N	»	139	158	160	148	139	148	—	159	165
40	rödspotta	N	»	280	288	305	250	275	265	—	290	285
41	kolja	N	»	217	240	200	240	—	250	250	250	250
42	Salt sill	N	»	152	240	244	235	245	245	211	220	216
43	Kaffe: santosblandning	K	»	510	523	502	580	547	459	524	536	549
44	mest gångbara sort	K	»	510	553	528	593	568	524	524	575	561
45	Socker, bit-	K	»	65	64	65	65	66	66	66	64	64
46	Salt		»	26	25	24	26	25	25	25	21	24
47	Äpplen		»	425	375	—	—	—	—	—	—	363
48	Apelsiner		dussin	333	370	328	383	—	343	—	350	450
49	Bananer		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Katrinplommon	K, Ö	»	170	180	165	175	178	168	180	199	182
51	Vitkål		»	—	90	25	—	—	—	—	—	—
52	Pilsner	Ö	1/8 l	35	32	30	30	33	30	30	30	30
53	Svagdricka	Ö	l	21	20	18	18	21	21	24	20	20
54	Elektrisk ström		kWh	35	30	26	35	42	37	27	33	26
55	Fotogen	B	l	65	—	55	57	63	63	—	62	64
56	Kokgas		kbm	28	—	26	—	24	—	—	20	24
57	Björkved	B	»	1900	2150	1875	1800	1975	1750	1850	1975	2050
58	Barrved	B	»	1600	1850	1575	1450	1675	1450	1550	1800	1875
59	Pannved	B	»	1500	1750	1475	1300	1590	1400	1450	1600	1675
60	Kol: antracit-	B	hl	967	1005	1013	992	978	1025	1047	994	943
61	hushålls-	B	»	567	594	613	592	578	—	—	594	543
62	Koks: c:a 20–40 mm	B	100 kg	972	1029	1058	969	1006	1090	1094	1061	990
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm	B	»	980	1020	1000	922	949	1020	1040	1004	968

[1] Överenskommelsepriser å 25 ombudsorter. — [2] Överenskommelsepriser å alla ombudsorter utom

Ö = överenskommelsepriser. — B = beslag och prisreglering.

Falun	Avesta	Ludvika	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsv.-staden	Sundsv.-sågv.-d.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Gällivare o. Malmb.	Kiruna	Samtliga orter	
29	29	29	29	29	29	31	31	30	31	30	30	33	35	35	**29**	1
455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	465	465	465	**455**	2
—	445	—	—	—	—	445	445	—	—	—	445	—	455	—	**446**	3
271	263	260	280	264	270	260	264	273	280	280	270	264	260	272	**267**	4
300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	**300**	5
328	333	329	330	332	333	335	335	337	335	337	338	337	335	337	**319**	6
34	29	34	24	31	25	29	27	28	26	31	—	35	32	35	**30**	7
3217	2650	3200	—	2800	2300	2633	2510	2700	2133	—	1400	3250	2923	—	**2554**	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**—**	9
—	83	82	—	81	83	85	85	87	88	90	90	85	88	90	**85**	10
—	140	140	—	—	145	146	145	146	143	145	145	145	145	147	**142**	11
46	47	47	48	49	48	50	50	51	45	50	51	48	48	49	**47**	12
32	34	32	33	33	34	35	34	35	32	38	35	35	34	37	**33**	13
39	41	39	40	39	40	42	42	42	40	45	44	42	40	—	**40**	14
65	65	64	68	64	67	73	72	71	63	70	71	73	68	72	**67**	15
140	138	137	140	137	144	143	145	136	140	142	142	141	144	143	**139**	16
75	75	73	75	74	75	87	84	81	78	75	82	76	78	87	**79**	17
81	75	73	76	73	77	79	75	78	76	75	75	75	70	77	**79**	18
89	88	85	88	87	92	92	89	96	92	98	91	90	85	100	**95**	19
83	83	72	83	70	75	87	87	94	82	83	100	87	110	100	**79**	20
74	—	56	73	59	76	68	68	—	69	65	—	77	85	—	**64**	21
220	182	151	174	197	238	202	204	197	200	200	180	240	240	200	**188**	22
94	90	77	92	92	101	92	92	91	92	108	110	91	130	100	**94**	23
100	—	99	—	104	102	102	102	101	—	121	—	102	—	—	**105**	24
177	159	149	185	178	193	166	160	154	127	188	150	160	155	168	**156**	25
340	324	315	308	300	310	336	342	342	328	350	326	343	359	350	**326**	26
262	272	261	257	249	254	257	267	269	269	263	267	276	284	288	**264**	27
380	398	345	368	398	406	388	380	390	—	—	360	—	420	420	**395**	28
—	258	—	—	280	285	230	221	255	294	300	280	288	280	290	**272**	29
—	400	—	—	—	450	423	—	450	—	—	—	365	—	—	**422**	30
320	320	320	320	314	315	318	313	320	317	320	320	327	335	340	**311**	31
363	361	362	361	355	356	362	358	366	363	365	366	372	347	375	**351**	32
360	360	360	360	353	353	—	—	368	359	370	363	365	365	380	**352**	33
300	292	294	296	288	293	282	286	275	259	280	283	296	277	295	**278**	34
250	250	238	225	188	175	200	200	190	187	113	—	119	—	141	**203**	35
350	360	369	333	325	300	325	300	311	295	238	182	238	240	270	**305**	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**—**	37
119	120	120	120	110	110	111	111	115	120	110	118	105	123	120	**116**	38
—	147	153	158	152	—	—	—	170	170	—	—	175	—	—	**146**	39
315	265	—	—	280	—	—	—	—	278	—	—	—	—	—	**275**	40
254	255	—	—	—	—	—	—	—	255	—	—	—	—	—	**237**	41
195	173	140	243	198	190	175	177	145	230	250	176	204	150	199	**207**	42
530	543	520	—	509	558	520	519	517	508	—	553	550	501	575	**530**	43
530	555	550	550	544	563	573	564	577	545	578	565	560	538	588	**562**	44
64	65	63	66	62	68	68	69	69	65	72	72	66	68	71	**66**	45
25	23	22	22	22	22	26	25	26	25	25	26	25	21	27	**25**	46
—	—	—	—	400	—	400	400	—	377	—	400	375	370	—	**392**	47
—	—	—	370	398	375	400	400	375	337	—	377	353	300	341	**374**	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**—**	49
185	171	171	175	176	173	176	177	179	179	213	184	194	201	185	**182**	50
90	—	85	—	—	113	—	—	—	125	90	107	120	90	91	**92**	51
30	30	30	30	30	30	30	30	31	30	30	33	30	32	31	**31**	52
13	19	20	19	19	18	20	22	27	25	20	27	27	27	30	**21**	53
27	33	34	34	41	35	36	35	37	[s] 10	33	[s] 34	[s] 4	28	28	**33**	54
65	56	60	—	55	63	68	68	—	36	63	—	75	—	61	**60**	55
30	—	—	—	23	—	25	—	—	29	—	—	—	—	—	**24**	56
1850	1625	1775	1500	1850	1800	1850	1850	1600	1775	1550	1300	1700	1600	1700	**1955**	57
1650	1450	1575	1200	1650	1550	1675	1675	1350	1575	1350	—	1450	1400	1450	**1695**	58
—	1300	1425	1100	1500	1450	1575	1575	1300	1175	1300	1050	1400	1400	1300	**1555**	59
1020	1053	999	1025	952	957	972	997	1090	1053	—	—	952	—	—	**987**	60
—	628	599	625	552	557	542	567	585	653	553	—	552	—	—	**572**	61
1000	1076	1019	1117	996	963	878	924	819	1146	907	—	905	—	—	**1002**	62
1014	998	1030	1065	977	915	864	911	865	1056	894	—	926	—	—	**974**	63

Mora, Kramfors, Vilhelmina, Malmberget och Kiruna. — [s] Sommartaxa.

Inackorderingspriserna ha, som man finner, i likhet med övriga levnadskostnader stigit avsevärt sedan föregående år och ligga nu i genomsnitt för endast måltider 46 % och för måltider och husrum 43 % högre än 1935. Vid jämförelse med 1914 års prisnivå utgöra motsvarande stegringstal resp. 133 och 147 %.

Parti- och minutpriser. En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling lämnas i nedanstående tab. 6. De här meddelade månadsindextalen i kommerskollegii och finanstidningens serier ha daterats i överensstämmelse med socialstyrelsens indextal, varför alltså de som 1 september, 1 juli o. s. v. rubricerade indextalen grunda sig på prismaterial från föregående augusti resp. juni månader o. s. v.

Tab. 6. Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige (år 1935 = 100).

	Socialstyrelsens index		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex (1914 = 100)
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle o. lyse	Samtliga varor	Konsumtionsvaror	Ej el. oväsentl. bearb. varor	Väsentligt bearb. varor	Animaliska livsmedel	Vegetabiliska livsmedel	Bränsle	Gruv-, metall- o. maskinind. v.	Hudar och lädervaror	Kautschuk o. kautschukvaror	Spånadsämnen o. textilvaror	
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	111
1936 . . .	101	104	102	101	104	101	104	101	104	101	106	101	102	116
1937 . . .	104	108	114	106	120	108	108	107	129	127	118	107	109	139
1938 . . .	106	111	111	106	114	107	114	104	119	118	108	88	102	128
1939 . . .	109	115	115	109	121	108	120	105	138	124	114	79	104	132
1940 . . .	123	133	146	134	157	133	140	131	231	155	140	98	143	173
1941 . . .	139	153	172	162	190	153	176	157	324	165	150	114	174	191
1 sept. 1939	·	115	111	108	116	105	121	103	120	117	110	77	99	127
1 juli 1941	140	150	173	163	190	154	174	158	335	165	149	114	176	191
1 april 1942	151	162	184	174	205	162	183	177	328	169	157	116	187	201
1 maj »	·	162	186	176	206	165	183	182	333	170	157	116	187	202
1 juni »	·	163	187	178	207	166	183	183	333	171	158	127	188	203
1 juli »	152	164	188	180	209	167	184	187	330	171	158	127	188	204

Riksbankens konsumtionsprisindex.

Riksbankens konsumtionsprisindex steg från den 15 december 1941 till den 15 juni 1942 med 4·1 %. Delindextalens förändringar under olika perioder sedan krigsutbrottet belysas av följande tablå:

	Aug. 1939–dec. 1940	Dec. 1940–juni 1941	Juni–dec. 1941	Dec. 1941–juni 1942	Aug. 1939–juni 1942
Föda- och njutningsämnen	+ 27·1	+ 6·8	+ 7·1	+ 4·4	+ 51·6
Bränsle och lyse	+ 52·7	+ 4·8	+ 2·4	+ 1·8	+ 65·9
Kläder	+ 34·2	+ 16·2	+ 4·7	+ 6·9	+ 74·5
Skodon	+ 24·9	+ 10·0	+ 3·9	+ 5·0	+ 49·9
Inventarier	+ 18·8	+ 12·1	+ 4·1	+ 5·8	+ 46·6
Övriga utgifter	+ 13·0	+ 4·9	+ 3·8	+ 3·0	+ 26·9
Generalindex	+ 22·7	+ 7·6	+ 4·7	+ 4·1	+ 43·9
d:o med avdrag för indirekta skatter och tillägg för subventioner	+ 21·2	+ 5·4	+ 4·3	+ 4·1	+ 38·8

I övrigt hänvisas till vidstående tabell.

Riksbankens konsumtionsprisindex juni 1941—juni 1942 (sept. 1931 = 100).

	1941							1942						Förändring i % juni 1941—juni 1942
	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	
Födo- och njutningsämnen	*160·2*	*161·4*	*162·3*	*163·1*	*164·0*	*169·4*	*171·6*	*172·2*	*173·9*	*176·5*	*176·9*	*177·8*	*179·0*	*+11·7*
Mjölk, smör, ost, margarin	142·6	142·8	142·8	142·8	142·8	151·5	156·5	156·5	156·5	156·5	156·5	156·5	156·5	+ 9·7
Kött	174·2	175·7	174·9	176·4	176·1	176·5	177·8	179·0	180·5	182·7	182·5	183·4	183·9	+ 5·5
Fläsk	199·2	199·9	200·6	202·5	203·7	203·8	205·0	205·8	206·4	207·1	208·8	209·9	213·2	+ 7·0
Ägg	172·9	180·1	186·7	191·7	193·3	198·3	203·3	206·0	207·7	207·7	211·0	214·9	217·1	+25·6
Fisk	162·6	165·5	167·9	166·0	181·1	205·4	199·8	204·0	227·5	232·5	201·2	191·2	182·3	*+12·1*
Potatis, mjöl, bröd m. m.	125·9	126·2	127·4	127·0	127·4	127·9	128·3	128·7	129·0	130·5	131·7	133·0	135·0	+ 7·2
Trädgårdsprodukter	152·3	157·7	161·7	164·2	164·9	167·5	168·9	170·7	173·4	180·9	192·1	202·1	211·7	+39·0
Specerier, kolonialvaror	171·6	172·5	173·1	174·2	175·6	179·1	180·7	181·2	182·5	183·7	184·8	185·4	186·7	+ 8·8
Drycker, tobak m. m.	172·7	173·3	173·3	175·0	175·0	183·2	186·2	186·2	187·6	192·7	192·7	192·7	192·7	+11·6
Bostad	*(98·9)*	—	—	—	*98·9*	—	—	—	—	—	*100·4*	—	—	*+ 1·5*
Bränsle och lyse	*161·9*	*163·4*	*164·1*	*165·1*	*165·1*	*165·2*	*165·8*	*166·0*	*166·2*	*167·7*	*168·0*	*167·4*	*167·9*	*+ 3·7*
Beklädnad	*157·9*	*158·8*	*159·1*	*161·6*	*162·0*	*163·1*	*165·1*	*166·4*	*168·7*	*171·3*	*172·8*	*174·4*	*175·8*	*+11·3*
Kläder	166·8	167·9	168·1	171·0	171·4	172·4	174·7	176·4	179·0	182·1	184·0	185·2	186·7	+11·9
Skodon	133·5	134·2	134·3	136·0	136·3	137·5	138·8	138·9	140·3	141·3	141·7	144·2	145·7	+ 9·1
Inventarier	*136·6*	*137·4*	*138·8*	*139·7*	*140·5*	*140·8*	*142·2*	*144·1*	*145·0*	*147·2*	*147·5*	*148·7*	*150·5*	*+10·2*
Övriga utgifter	*116·5*	*118·1*	*119·7*	*120·4*	*120·5*	*120·6*	*121·0*	*121·4*	*121·6*	*122·6*	*124·1*	*124·5*	*124·7*	*+ 7·0*
Generalindex	**141·6**	**142·6**	**143·4**	**144·4**	**144·8**	**147·0**	**148·3**	**149·0**	**150·1**	**151·9**	**152·8**	**153·5**	**154·4**	+ 9·0

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under juni 1942.

Utvecklingen på arbetsmarknaden under juni månad kännetecknades av en fortsatt tillströmning av arbetskraft till de industriella arbetsområdena och en alltmera markerad brist inom jordbruk och skogsbruk. Uppsvinget inom byggnadsverksamheten och dess materialindustrier medförde, att större delen av arbetskraftsreserven inom byggnadsfacken absorberades. Bränsleförsörjningens redan förut stora behov av arbetskraft visade en stegring under månaden. I syfte att tillgodose de för folkförsörjningen mest angelägna arbetskraftsbehoven vidtogos — såsom närmare meddelas å sid. 628 — nya åtgärder, bl. a. arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa arbetskraftsomsättningen, sysselsättningsnivån samt arbetslöshetens och hjälpverksamhetens omfattning, ge en översikt av läget på arbetsmarknaden under juni jämfört med förhållandena under dels närmast föregående månad, dels motsvarande månad föregående år.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetssökande omkring 2 % högre i juni än i maj. Ökningen sammanhängde huvudsakligen med att en del i samband med midsommarhelgen tillfälligt permitterade arbetare anmält sig hos arbetsförmedlingen för erhållande av daghjälp. Dessutom torde ett stort antal ungdomar från skolornas avgångsklasser ha inskrivits vid arbetsförmedlingarna under denna månad. Antalet lediganmälda platser visade en stegring med omkring 9 %. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde för samtliga arbetsområden tillhopa 103 i juni mot 110 föregående månad. Motsvarande jämförelsetal för gruppen jordbruk och skogshushållning utgjorde 24 resp. 31 samt för gruppen industri och hantverk 187 resp. 205. — Genom arbetsförmedlingens medverkan tillsattes under månaden närmare 69 400 platser, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för maj innebar en uppgång med över 13 %.

Socialstyrelsens sysselsättningsstatistik för industri och angränsande verksamhetsområden gav till följd av de sedvanliga omfattande semesterledigheterna efter midsommar icke något säkert utslag beträffande sysselsättningsutvecklingen under juni månad. Vid en jämförelse av sysselsättningsstatistikens data för olika verksamhetsgrupper med motsvarande siffror för antalet tillsatta platser vid arbetsförmedlingarna samt de särskilda uppgifter om ny-

anställd och entledigad arbetskraft, som skola rapporteras till arbetsmarknadskommissionen, framgår det dock, att en sysselsättningsutvidgning ägt rum inom metallindustrin och i ännu större omfattning inom byggnadsverksamheten.

Socialstyrelsens konjunktursiffra för arbetstillgången i genomsnitt för samtliga grenar av industri och angränsande verksamhetsområden var i det närmaste oförändrad eller 3·67 i juni mot 3·66 i maj; poängtalen beteckna en betydligt mer än medelgod arbetstillgång.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av maj månad, ge vid handen, att 5·9 % av förbundens medlemmar voro redovisade som arbetslösa mot 8·1 % en månad tidigare. Då ännu i maj omkring en tredjedel av de arbetslösa i fackföreningarna tillhörde byggnads- och anläggningsfacken, kan den under juni konstaterade fortsatta förbättringen av arbetstillgången på bl. a. byggnadsmarknaden väntas ha medfört en ytterligare nedgång av fackföreningsarbetslösheten.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av juni, utgjorde vid denna tidpunkt 7 941, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med 2 119 eller mer än 20 %. Särskilda åtgärder ha under juni liksom under föregående månader vidtagits för att i största möjliga utsträckning överföra de hjälpsökande till skogsarbete.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under juni med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren visar med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft, att antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser, som i år endast var 103, utgjorde 154 vid motsvarande tidpunkt i fjol. Arbetslösheten inom fackförbunden var knappast mer än hälften så stor och antalet hjälpsökande arbetslösa bortåt en tredjedel av fjolårets.

Läget på arbetsmarknaden under juni inom olika områden av näringslivet framgår närmare av efterföljande översikt.

Inom jordbruket var efterfrågan på fast anställd personal mindre än föregående månad. Behovet av tillfällighetsarbetare för skötseln av sockerbetor och andra rotfrukter var dock större än tillgången på van arbetskraft. Behovet av daglönare för höskörden blev i år aktuellt först mot slutet av juni månad. I den mån van arbetskraft icke funnits att tillgå i erforderlig utsträckning, har frivillig sådan, främst skolungdom, ofta kunnat erbjudas. Som framgår av redogörelsen å sid. 630, har den frivilliga arbetshjälpen till jordbruket haft en stor omfattning.

Av de särskilda inventeringarna av arbetskraft för bränsleförsörjningen vid slutet av juni (se sid. 626) framgår, att endast något mer än hälften av det redovisade arbetskraftsbehovet tillgodosetts.

Inom de industriella verksamhetsområdena var arbetstillgången tämligen god med undantag för ett par områden.

Inom metallindustrin nedlade en del företag helt driften under semester-

perioden efter midsommar. Såväl verkstäder som skeppsvarv företogo alltjämt nyanställningar.

Vid sågverken utökades arbetsstyrkan, och även skiftgång uppgavs förekomma; efterfrågan på möbel- och maskinsnickare till snickerierna var större än tillgången. Vid massafabriker förekommo på något håll permitteringar, ehuru dessa icke synas ha varit av större omfattning.

Inom livsmedelsindustrin tillämpades korttidsarbete vid en del slakterier och konservfabriker, medan däremot spisbrödsbagerierna och i viss utsträckning även småbagerierna erbjödo ökade sysselsättningsmöjligheter. Inom textil- och beklädnadsindustrierna förekommo som vanligt denna månad permitteringar i samband med semestern, vilka i år på vissa håll uppgåvos komma att räcka ett par veckor längre än vad som annars brukar vara fallet.

Som förut nämnts, företogos även under juni betydande rekryteringar av arbetskraft till olika slags husbyggnads- och anläggningsarbeten. Inom byggnadsämnesindustrierna anmäldes brist på bl. a. kalkbrottsarbetare och tegelbruksarbetare.

Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 753 påmönstringar och 2 308 avmönstringar; motsvarande siffror föregående år voro 2 418 och 1 798. De ökade riskerna kring landets kuster för krigsförlisningar torde ha medfört tätare avmönstringar än vanligt.

Inom kontors- och affärsbranscherna söktes arbetskraft av olika slag för semestervikariat; bristen på varubud blev mindre, sedan skolorna slutat.

Till hotell och restauranger efterfrågades personal i större utsträckning än föregående månad. Särskilt framträdande var behovet av kökspersonal, och brist förelåg i fråga om diskerskor och köksor, liksom också, ehuru i mindre grad, beträffande serveringspersonal. Till sommarkolonier och pensionat rådde stor efterfrågan på arbetskraft, vilken ofta ej kunde tillgodoses.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juni 1942.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 69 389 platser, varav 42 109 manliga och 27 280 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig militärtjänst och arbetshjälp, framgår, att 4 398 personer (därav 1 952 kvinnor) utplacerades under månaden till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning samt 6 793 personer (därav 3 313 kvinnor) till frivillig arbetshjälp vid jordbruket m. m.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda

delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under juni 5 602 platser tillsattes, varav 4 471 manliga och 1 131 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 2 956 personer (2 406 män och 550 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under juni 3 036 man i skogsarbete. Av dessa kommo 1 124 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Skogshuggarkurser pågingo under månaden i ett flertal län. Vid månadens utgång voro 112 kurser med sammanlagt 942 deltagare i gång. Sedan denna verksamhets början ha 14 734 personer deltagit i huggarkurser. Förutom de vid skogshuggarkurserna sysselsatta åtnjöto 565 ovana skogsarbetare utbildningsbidrag vid juni månads utgång.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid juni månads utgång till 7 941, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 2 119 eller 21·1 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 143 (1·8 %) kvinnor.

Under juni månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 184 270 kr. Arbetena avsågo huvudsakligen tilläggsarbeten till tidigare beviljade beredskapsarbeten. Under tiden $^{1}/_{7}$ 1941—$^{30}/_{6}$ 1942 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och kommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 47·3 milj. kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid juni månads utgång åtnjöto 6 903 (86·9 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 6 428 (93·1 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 5 285 (66·5 %) hjälpta genom arbete och 1 618 (20·4 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under juni månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden maj 1941—juni 1942 lämnas i tab. 13 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten — så gott som uteslutande för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla arbeten, som icke kunde inskränkas — dels i form av arkivarbeten, musikerhjälp och statskommunala reservarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 57 arbetsplatser i kommissionens regi 2 177 arbetslösa och vid 38 arbetsplatser i annan myndighets regi 945 arbetslösa. Vid 74 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 206 arbetslösa och vid 20 statskommunala reservarbeten 178 arbetslösa. Vid 119 arkivarbetsplatser sysselsattes 366 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 4 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten samman-

lagt c:a 800 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 9 städer och 7 landskommuner till sammanlagt 974 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 646 (66·3 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 927 (95·2 %) hemmahörande i städer. För juni månad hade av understödskommunerna 9 städer och 6 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Understöd till kursdeltagare, frivillig arbetstjänst (utbildningshjälp). Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 520 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Frivillig arbetstjänst, avseende teoretisk och praktisk yrkesutbildning, bedrevs under månaden vid Vännäs yrkesskola. Antalet arbetselever uppgick till 58.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 75 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever, fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	52	572	smeder	4	22
finmekaniker	4	52	svetsare	11	77
verktygsskötare	1	8	optiker	2	32
elektromekaniker	1	12	Summa	75	775

Under månaden påbörjades i Norrköping en 3-månaderskurs enbart i beredskapssyfte för kvinnliga mekaniker.

Med hänsyn till läget på arbetsmarknaden nedlades under månaden 1 mekanikerkurs och 2 svetskurser.

Sedan verksamhetens början (maj 1940) t. o. m. utgången av juni 1942 ha 7 721 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 4 916 utskrivits efter genomgången kurs.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30 juni 1942. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30 juni 1942 redovisas i efterföljande tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad. Beträffande materialets insamling samt principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 812).

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31/5 och 30/6 1942.

Län m. m.	Antal avverkare med behov av arbetskraft		Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa	
				30/6					
	31/5	30/6	31/5	Hela antalet	därav ovana	31/5	30/6	31/5	30/6
Stockholms	103	98	781	708	73	162	238	150	217
Uppsala	70	55	753	526	36	1 194	2 203	1 191	2 178
Södermanlands	217	167	745	461	12	352	418	314	409
Östergötlands	370	315	886	814	68	544	649	472	601
Jönköpings	270	240	324	297	12	324	331	280	296
Kronobergs	206	216	1 076	795	21	367	465	316	419
Kalmar	432	401	974	904	35	552	574	485	505
Gotlands	21	9	79	69	1	104	59	101	59
Blekinge	107	95	179	145	9	153	240	140	236
Kristianstads	115	92	285	184	3	96	90	83	74
Malmöhus	15	12	135	181	11	11	—	11	—
Hallands	31	36	83	128	3	14	29	12	25
Göteborgs o. Bohus	35	34	108	108	4	12	18	9	17
Älvsborgs	114	111	357	491	24	173	236	115	188
Skaraborgs	75	70	314	221	2	126	123	116	123
Örebro	342	360	1 787	2 061	171	1 298	1 228	1 261	1 192
Västmanlands	190	178	823	800	21	393	682	383	626
S:a södra Sverige	**2 713**	**2 489**	**9 689**	**8 893**	**506**	**5 875**	**7 583**	**5 440**	**7 165**
Värmlands	508	597	3 337	3 766	364	2 790	2 614	2 434	2 397
Kopparbergs	346	447	3 351	4 226	309	5 159	5 503	4 533	5 212
Gävleborgs	693	763	3 568	4 429	283	4 705	5 241	3 982	4 843
Västernorrlands	399	492	3 612	4 409	413	3 855	4 209	2 995	3 514
Jämtlands	148	215	1 817	3 012	146	6 306	6 119	5 427	4 468
Västerbottens	190	154	2 377	2 491	87	1 826	1 753	1 118	1 278
Norrbottens	102	129	1 267	1 666	45	2 273	3 391	1 695	2 905
S:a norra Sverige	**2 386**	**2 797**	**19 329**	**23 999**	**1 647**	**26 914**	**28 830**	**22 184**	**24 617**
S:a hela landet	**5 099**	**5 286**	**29 018**	**32 892**	**2 153**	**32 789**	**36 413**	**27 624**	**31 782**
Kronoskogar	128	130	3 734	4 446	185	3 048	4 201	2 412	3 580
Andra allmänna skogar	216	246	1 105	1 242	58	979	1 057	783	890
Aktiebolagsskogar	327	345	18 149	20 660	1 555	23 559	24 735	20 075	21 614
Övriga enskilda skogar	4 428	4 565	6 030	6 544	355	5 203	6 420	4 354	5 698
Avverkare med behov av 1— 9 arbetare	4 585	4 710	5 935	5 686	288	4 718	4 388	3 693	3 764
10—24 »	207	266	1 671	2 168	115	1 267	1 735	1 132	1 557
25—ω »	307	310	21 412	25 038	1 750	26 804	30 290	22 799	26 461

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna, som den 30 juni uppgick till 33 000 man, under juni månad ökat med 4 000 man. Det ytterligare arbetskraftsbehovet under juli uppskattades till 36 000 man. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 4 000, medan arbetsförmedlingens medverkan uppgavs vara erforderlig för anskaffande av återstående 32 000.

Inventeringen av arbetskraft för torvindustrin den 30 juni 1942. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för torvindustrin den

30 juni 1942 redovisas i efterföljande tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad. En redogörelse för inventeringarnas utförande har lämnats i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 465.

Inventeringarna av arbetskraft för torvindustrin den 31/5 och 30/6 1942.

Län	Antal företag med behov av arbetskraft		Antal sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Hela arbetskraftsbehovet		Arbetskraft, som företagare den 30/6 uppgivit sig ej själva kunna anskaffa	
	31/5	30/6	31/5	30/6	31/5	30/6	31/5	30/6	Totalt	Därav arbetare, för vilka bostäder saknas
Stockholms	9	9	370	460	129	45	499	505	45	30
Uppsala	2	2	24	46	17	8	41	54	8	8
Södermanlands	5	5	96	164	56	29	152	193	19	—
Östergötlands	8	6	121	162	67	10	188	172	—	—
Jönköpings	37	38	1 301	1 782	786	456	2 087	2 238	305	85
Kronobergs	53	55	3 079	4 156	952	454	4 031	4 610	369	191
Kalmar	6	6	99	231	30	4	129	235	4	4
Gotlands	1	1	65	166	50	30	115	196	30	30
Blekinge	5	5	264	278	9	8	273	286	3	3
Kristianstads	105	94	1 874	2 008	356	150	2 230	2 158	97	36
Malmöhus	69	71	1 159	1 346	280	199	1 439	1 545	164	102
Hallands	20	19	385	543	249	86	634	629	69	4
Göteborgs o. Bohus	13	12	420	458	70	3	490	461	3	3
Älvsborgs	44	42	1 550	1 791	691	363	2 241	2 154	286	74
Skaraborgs	12	11	251	350	181	30	432	380	30	5
Värmlands	5	5	168	158	77	68	245	226	—	—
Örebro	4	5	40	51	11	5	51	56	—	—
Västmanlands	4	4	258	292	2	7	260	299	5	5
Kopparbergs	1	—	4	—	2	—	6	—	—	—
Gävleborgs	5	6	45	94	69	35	114	129	23	17
Västerbottens	1	1	173	180	75	40	248	220	40	40
Summa	409	397	11746	14 716	4 159	2 030	15 905	16 746	1 500	637

Av tabellen framgår, att 397 företagare sysselsatte lejd arbetskraft den 30 juni 1942. Hela det redovisade arbetskraftsbehovet uppgick till 16 746 man, av vilka 14 716 voro sysselsatta vid inventeringstillfället. Det ytterligare arbetskraftsbehovet hade under juni månad nedgått från 4 159 till 2 030, och av detta uppgåvo sig arbetsgivarna själva icke kunna anskaffa 1 500 man. För 637 av dessa saknades dock bostäder.

Arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m. Kungl. Maj:t har beslutat att fr. o. m. den 8 juli 1942 skall gälla arbetsförmedlingstvång för byggnads- och anläggningsverksamhet i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 19 juni 1942 (nr 563). Kungörelsen och de tillämpningsföreskrifter arbetsmarknadskommissionen utfärdat i anslutning därtill innebära i första hand, att vid dylik verksamhet icke må anställas arbetskraft på annat sätt än genom den offentliga arbetsförmedlingen eller med dess medgivande. Arbetare må dock anställas utan sådant medgivande, försåvitt arbetsgivarens hela i byggnads- och anläggningsarbete använda arbetsstyrka efter nyanställningen icke kommer att överstiga 3 man. Utan arbetsförmedlingens medverkan kunna

vidare arbetare över 70 år samt nära anhöriga till arbetsgivaren anställas. Slutligen får för brådskande arbeten, som äro nödvändiga för att förhindra eller avhjälpa skador och som icke kunna uppskjutas tills medgivande inhämtats, arbetskraft utan vidare nyanställas och sysselsättas under högst en veckas tid.

Författningens syfte är att, så länge jordbruk och skogsbruk ha behov av arbetskraft, manliga arbetssökande, som duga till sådant arbete, icke skola få söka sig till sådant byggnads- och anläggningsarbete, som kan uppskjutas tills vidare. För detta ändamål ha genomförts bestämmelser om principiellt företräde enligt lagen om tjänsteplikt för dels jordbruk och skogsbruk och dels sådana byggnads- och anläggningsarbeten, som genom särskilda beslut blivit i företräde likställda med dessa näringar, framför övriga byggnads- och anläggningsarbeten. Sådan företrädesrätt har genom beslut av Kungl. Maj:t tillerkänts bl. a. byggande av skyddsrum, bostadshus med statssubvention, vissa byggnadsarbeten på landsbygden, pensionärshem, epidemisjukhus m. m., gödselvårds- och centrallagerhusanläggningar, vissa elektriska distributionsföretag och oljelagringsanläggningar. Dessutom äro den 8 juli 1942 i gång varande försvarsarbeten samt vissa vägarbeten företrädesberättigade. På särskild ansökan kunna även andra angelägna arbeten förklaras företrädesberättigade. Arbetskraft till företrädesberättigade byggnadsarbeten anvisas även av den offentliga arbetsförmedlingen. Man syftar till att arbetsstyrkan efter hand skall få en sådan sammansättning, att minst $^1/_3$ är över 50 år. Vid byggnads- och anläggningsarbeten, som icke erhållit företrädesrätt, må arbetssökande över 50 år, som icke brukar arbeta i jord- eller skogsbruk, taga anställning utan hinder av arbetsförmedlingstvånget.

Inventering av arbetskraft vid byggnads- och anläggningsarbeten den 15 juli 1942. I anslutning till införandet av arbetsförmedlingstvång för byggnadsindustrin har statens arbetsmarknadskommission med stöd av 7 § kungl. kungörelsen den 19 juni 1942 (nr 563) i kungörelse den 8 juli 1942 (nr 581) föreskrivit, att uppgifter skola lämnas beträffande arbetsstyrkan vid alla byggnads- och anläggningsarbeten den 15 juli 1942, vid vilka nämnda dag mer än två arbetare sysselsättas. Uppgiftsskyldig är för statligt arbete den myndighet, vilken har att tillse att arbetet utföres, och för annat arbete den, för vilkens räkning företaget utföres (byggherren). Uppgifterna lämnades å formulär (SAK nr C 47/1942), som tillhandahölls av länsarbetsnämnder, arbetsförmedlingar och kristidsnämnder och skulle insändas senast den 18 juli till länsarbetsnämnden i det län, vari arbetet bedrevs.

Överflyttning av arbetskraft till skogsarbete. I föregående häfte av Soc. Medd. (sid. 540) lämnades en redogörelse för arbetsmarknadskommissionens förhandlingar med olika industrigrupper i syfte att lösgöra viss del av företagens arbetskraft för skogsarbete, samt de särskilda förmåner till skogsarbete överflyttade industriarbetare kunna erhålla. Sedan denna redogörelse lämnats, ha förhandlingar även förts med järnbruken, verkstadsindustrin, skeppsvarven,

läderindustrin, tändsticksindustrin, porslins- och glasindustrin samt vissa andra företag inom jord- och stenindustrin. Kommissionen har beslutat, att det extra förflyttningsbidrag på 2 kronor per dag, som tidigare fastställts för arbetare inom pappers-, sågverks- och trävaruindustrin, även skall utgå för arbetare inom järnindustrin, skeppsvarven, verkstadsindustrin etc. Varvs- och verkstadsarbetare bosatta i Stockholm och Göteborg erhålla dock 2·50 kr. i extra förflyttningsbidrag.

Frivillig arbetskraft till jordbruket. Propagandan för frivillig arbetshjälp till jordbruksarbete har resulterat i att länsarbetsnämnderna enligt rapporter för tiden $^{1}/_{6}$—$^{12}/_{7}$ 1942 kunnat placera 11 804 personer i jordbruksarbete under längre eller kortare tid. I minst tio dagars arbete placerades sammanlagt 2 609 personer (1 254 män och 1 355 kvinnor) på enskilda lantgårdar och 6 659 personer (2 957 män och 3 702 kvinnor) i arbetsläger. Vid redovisningsperiodens utgång pågingo 235 arbetsläger, 72 hade avslutats och 70 nya planerades.

Frivillig jordbrukshjälp lämnades även av arbetslag, som under kortare tidsperioder, t. ex. en dag i veckan, utförde jordbruksarbete. Under redovisningsperioden voro 715 dylika arbetslag med sammanlagt 14 000 medlemmar (9 881 män och 4 119 kvinnor) anmälda.

Propagandan för deltagande i arbete på enskilda lantgårdar och i arbetsläger har skett genom press, radio, broschyrer, affischer m. m. och främst riktats till skolungdom, hemkvinnor, som kunna göra sig lediga, och semesterlediga. Propagandan för arbetslag har huvudsakligen förts genom ungdomsorganisationer anslutna till Sveriges ungdomsberedskap och riktats till alla, som kunna avstå några eftermiddagstimmar om dagen eller söndagar.

Arbetslöshetshjälp åt arbetare vid de nedlagda statliga gatstensbeställningsarbetena. Enligt beslut av Kungl. Maj:t ha de statliga gatstensbeställningsarbetena nedlagts tills vidare från och med den 15 juni. Hela antalet vid denna tidpunkt i gatstensbeställningar sysselsatta arbetare uppgick till 1 284, fördelade på följande län:

Göteborgs och Bohus län	866
Hallands län	79
Blekinge län	273
Kalmar län	66
Summa	1 284

Av dessa arbetare har omkring hälften kunnat beredas sysselsättning på öppna marknaden, huvudsakligen genom fortsatt arbete hos företagare inom stenindustrin. De återstående däremot ha gjorts till föremål för statliga hjälpåtgärder efter särskilt verkställd undersökning av de individuella fallen. Den mest användbara arbetskraften har hänvisats till statliga beredskapsarbeten, företrädesvis försvarsarbeten, tillhopa 369 man. 316 personer ha däremot tills vidare beviljats dagunderstöd, därvid staten iklätt sig hela kostnaden för denna understödsverksamhet. Alltefter som lämpliga arbetsobjekt bliva tillgängliga, skola emellertid av dessa understödstagare de bliva hänvisade till lokalt belägna beredskapsarbeten, som kunna sysselsättas vid sådana arbeten.

Utöver dagunderstöd har hyreshjälp i mera begränsad omfattning och efter behovsprövning tillhandahållits.

Då klientelet i stor utsträckning består av äldre personer med klen hälsa och delvis nedsatt arbetsförmåga, är naturligt, att antalet dagunderstödda blivit särskilt stort bland de arbetare, som fyllt 60 år. Antalet sådana uppgår till 148. Lika naturligt är, att antalet till beredskapsarbeten utanför hemorten hänvisade arbetare i åldern över 60 år skall vara relativt ringa, nämligen 26.

Statsbidrag till arbetssökandes resor m. m. På framställning av statens arbetsmarknadskommission har Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 beslutat att bestämmelserna i kungl. brev den 28 juni 1940 angående förskott av statsmedel till arbetssökandes resor m. m. skola äga fortsatt tillämpning fr. o. m. den 1 juli 1942 tills vidare t. o. m. den 30 juni 1943. Bestämmelserna jämte tillämpningsföreskrifter återfinnas i arbetsmarknadskommissionens cirkulär nr A 38 (1940).

1942 års krigsfamiljebidragsförordning. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1942, sedan riksdagen anmält sitt beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. (krigsfamiljebidragsförordning), utfärdat ny krigsfamiljebidragsförordning (SFS nr 521), vilken skall ersätta 1940 års förordning. Den nya förordningen träder i sin helhet i kraft å dag, som Kungl. Maj:t sedermera kommer att bestämma. Vissa bestämmelser ha emellertid gjorts tillämpliga från och med den 1 juli 1942, och i samband därmed ha vissa hittills gällande bestämmelser i fråga om familjebidrag upphört att gälla liksom även kungörelsen om långtidstillägg för vissa värnpliktiga.

Från och med den 1 juli 1942 ha i huvudsak följande ändringar trätt i kraft:

1) Familjepenningens maximibelopp har höjts med 75 öre för hustru (likställd familjemedlem), med 15 öre för annan familjemedlem över 16 år och med 25 öre för annan familjemedlem under 16 år. I samband med denna höjning har det särskilda bidraget för matlagningsbränsle upphört att utgå.

2) Näringsbidragets maximibelopp har bestämts till 300 kronor för månad.

3) En ny bidragsform — hemortslön — har tillkommit. Hemortslönen, som, beroende på tjänstgöringens längd, utgår med 1 krona, 1 krona 50 öre eller 2 kronor för dag, skall tillkomma värnpliktiga, vilka fullgjort beredskapstjänstgöring (i vissa fall även frivillig tjänstgöring) under sammanlagt minst 90 dagar efter den 2 september 1939. Hemortslönen, som helt bestrides av statsmedel, skall bl. a. ersätta det s. k. långtidstillägget, vilket icke skall utgå för tid efter den 1 juli 1942.

4) I stället för sådan semesterersättning och det skatteavdrag, som under år 1941 utgick för tjänstgöring under år 1940, skall för beredskapstjänstgöring, omfattande minst 45 dagar, som fullgjorts under år 1941 och första halvåret 1942 utgå retroaktiv hemortslön med 15 kronor för varje tidrymd om 30 dagar tjänstgöringen sammanlagt varat.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

April 1942.

Redovisningen för april månad omfattar även lantarbetarnas erkända arbetslöshetskassa, för vilken av förut angivna skäl uppgifter ej kunnat lämnas i redovisningen för januari, februari och mars.

Vid april månads slut uppgick medlemsantalet i de erkända arbetslöshetskassorna till 305 422, varav 212 694 män och 92 728 kvinnor.

Som framgår av uppgifterna för arbetslöshetsprocenten, företedde sysselsättningen inom kassornas verksamhetsområde under april ingen nämnvärd förändring i jämförelse med närmast föregående månad. Procenttalet ökades från 6·9 till 7·0, och även inom de olika kassorna är arbetslöshetsprocenten praktiskt taget oförändrad. Emellertid utgjorde antalet arbetslöshetsveckor under mars 104 468 och under april 85 068, enligt vilka siffror arbetslösheten till synes skulle ha minskats med ungefär 20 %. Förklaringen härtill är, att i kassornas redovisning omfatta mars, maj, augusti och november 5 veckor och övriga månader 4 veckor. För att bringa redovisningsmånaderna att såvitt möjligt sammanfalla med kalendermånaderna skall december vissa år omfatta 5 veckor. Dessa förhållanden böra hållas i minnet vid jämförelse mellan olika månader av de i tabellen angivna absoluta talen för antalet arbetslöshetsveckor och understödsdagar samt utbetalat understöd. Beträffande arbetslöshetsprocenten äro de givetvis utan betydelse. Vid en oförändrad sysselsättning och under förutsättning att arbetslösheten föranlett understöd i samma omfattning, skulle sålunda de absoluta uppgifterna i tabellen komma att minska med ungefär 20 % från mars till april månad.

Antalet understödsdagar under april 1942 uppgick till 173 124, vilket, jämfört med närmast föregående månad, innebär en betydligt större procentuell minskning än som förut konstaterats beträffande antalet arbetslöshetsveckor.

Arbetslösheten föranledde följaktligen understöd i mindre omfattning under april än under mars. Om varje arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under april till 510 408. Den på grundval av dessa uppgifter beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 33·9 mot 37·5 för mars.

Antalet barntillägg utgjorde 59 987 eller 34·6 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 41 524 dagar, vilket motsvarar 24·0 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för mars voro 33·0 och 22·2.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under april 1942 ett sammanlagt understödsbelopp av 745 163 kr., varav 667 647 kr. såsom daghjälp och 35 992 kr., resp. 41 524 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 3·86 kr., under det att barn- och hustrutillägg tillhopa uppgå till 0·45 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde alltså 4·31 kr., eller samma belopp som närmast föregående månad. Under mars var det genomsnittliga daghjälpsbeloppet 3·89 kr. och tilläggens medelbelopp per understödsdag 0·42 kr.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. April 1942.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad, kr.
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt, kr.	därav barn- o. hustrutillägg, kr.	
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 363	13 836	12·6	13·6	41 240	75 393	175 096	3 968	322 431
Sadelmakarnas m. fl. »	2 865	2 391	15·5	14·4	6 326	6 863	33 666	4 818	35 137
Stenindustriarbetarnas »	4 231	2 975	17·6	23·0	4 517	9 395	20 686	5 000	43 633
Handelsanställdas m. fl. »	40 141	5 196	3·2	2·9	9 456	13 041	38 591	4 883	54 772
Sko- o. läderarbetarnas »	12 484	5 523	11·1	9·9	15 034	13 600	58 784	5 560	51 000
Träindustriarb. . . (1936)	29 622	11 847	10·0	11·4	21 026	31 566	98 704	18 183	147 338
Musikernas . . . »	4 487	1 266	7·1	6·6	1 338	1 107	5 544	666	4 762
Lantarbetarnas . . »	40 930	12 014	7·3	5·6	5 820	7 980	24 978	5 272	35 718
Frisörernas . . . »	2 944	471	4·0	6·5	641	1 783	2 147	88	6 308
Livsmedelsarb. . . (1937)	29 954	9 243	7·7	7·7	21 503	23 807	95 447	10 667	106 067
Textilarbetarnas . »	39 902	9 485	5·9	4·6	29 927	30 376	128 731	9 287	129 130
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 096	801	2·2	1·8	1 319	1 788	7 560	1 069	10 059
Gruvindustriarb. . »	9 888	1 071	2·7	3·3	475	1 805	1 821	259	7 915
Handelstjänstem. . (1940)	5 737	220	1·0	0·4	248	91	726	67	222
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 197	3 754	6·6	7·1	5 636	6 542	20 626	2 933	24 186
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 613	1 324	12·7	15·6	2 814	2 737	11 456	1 960	11 302
Försvarsverk. civ. pers. »	17 444	1 658	2·4	2·8	3 843	3 669	14 492	1 945	13 379
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 359	1 356	5·3	6·5	1 955	3 282	6 079	891	9 941
Transportarbetarnas »	3 551	637	4·5	4·6	11	—	29	—	—
Summa	304 808	85 068	7·0	6·9	173 124	234 825	745 163	77 516	1 013 300

[1] Månadsmedeltal.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under juni 1942.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	8 815	5 938	4 827	7 493	8 729	5 742	16 308	14 667	10 569	111
Stockholms län . .	2 389	2 686	1 564	1 650	2 355	1 374	4 039	5 041	2 938	80
Uppsala län . . .	1 363	1 508	802	825	710	409	2 188	2 218	1 211	99
Södermanlands län	1 631	1 595	1 080	957	1 156	624	2 588	2 751	1 704	94
Östergötlands län .	4 222	4 152	2 803	2 626	2 249	1 395	6 848	6 401	4 198	107
Jönköpings län . .	2 018	1 865	1 167	1 350	1 135	768	3 368	3 000	1 935	112
Kronobergs län . .	1 421	1 656	1 215	788	1 044	652	2 209	2 700	1 867	82
Kalmar län	1 801	1 906	1 117	849	1 024	602	2 650	2 930	1 719	90
Gotlands län . . .	217	322	135	138	233	114	355	555	249	64
Blekinge län . . .	1 734	1 472	1 137	1 018	1 103	596	2 752	2 575	1 733	107
Kristianstads län .	1 828	2 456	1 350	1 145	1 635	702	2 973	4 091	2 052	73
Malmö stad . . .	3 393	2 040	1 977	2 868	2 184	1 821	6 261	4 224	3 798	148
Malmöhus län i övr.	3 939	3 480	2 823	2 882	2 479	1 859	6 821	5 959	4 682	114
Hallands län . . .	1 073	908	757	1 000	681	476	2 073	1 589	1 233	130
Göteborgs stad . .	8 030	3 585	3 369	4 398	3 775	2 779	12 428	7 360	6 148	169
Gbg o. Boh. län i övr.	3 468	1 171	1 108	840	772	589	4 308	1 943	1 697	222
Älvsborgs län . .	2 939	1 897	1 452	2 895	1 368	908	5 834	3 265	2 360	179
Skaraborgs län . .	1 629	1 673	1 227	770	980	571	2 399	2 653	1 798	90
Värmlands län . .	1 264	2 971	914	967	1 145	573	2 231	4 116	1 487	54
Örebro län	2 642	3 142	1 358	2 679	1 401	953	5 321	4 543	2 311	117
Västmanlands län .	1 150	1 648	776	901	1 114	610	2 051	2 762	1 386	74
Kopparbergs län .	1 170	2 463	814	916	1 138	623	2 086	3 601	1 437	58
Gävleborgs län . .	2 720	4 373	1 869	1 119	1 047	628	3 839	5 420	2 497	71
Västernorrlands län	3 873	3 718	1 730	793	738	447	4 666	4 456	2 177	105
Jämtlands län . .	1 728	4 695	1 490	599	1 048	598	2 327	5 743	2 088	41
Västerbottens län .	1 317	1 896	873	592	785	414	1 909	2 681	1 287	71
Norrbottens län . .	3 645	4 043	2 375	557	727	453	4 202	4 770	2 828	88
Summa juni 1942	**71 419**	**69 259**	**42 109**	**43 615**	**42 755**	**27 280**	**115 034**	**112014**	**69 389**	**103**
» maj 1942	71 234	63 817	38 061	41 465	39 097	23 233	112 699	102914	61 294	110
» juni 1941	75 992	42 433	28 625	34 459	29 430	18 389	110 451	71 863	47 014	154
» » 1940	50 373	42 666	24 628	30 311	27 514	17 810	80 684	70 180	42 438	115
» » 1939	44 828	27 649	21 558	21 108	27 824	15 569	65 936	55 473	37 127	119

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kunna besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under juni 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	6 533	26 524	7 016	515	2 349	1 123	6 829	7 048	28 873	8 139
Jordbruk	3 863	8 588	3 985	510	2 343	1 118	4 204	4 373	10 931	5 103
Skogshushållning . .	2 670	17 936	3 031	5	6	5	2 625	2 675	17 942	3 036
Industri o. hantverk .	32 973	20 461	15 589	12 001	3 632	2 485	43 316	44 974	24 093	18 074
Malmbrytning . . .	280	211	36	—	—	—	279	280	211	36
Metall- o. maskinind.	5 277	3 229	2 014	508	234	184	5 529	5 780	3 463	2 198
Jord- och stenind. .	3 005	4 428	3 228	151	747	575	3 107	3 156	5 175	3 803
Trävaruindustri . .	2 739	1 235	854	31	28	12	2 621	2 770	1 258	866
Pappers- o. graf. ind.	1 178	299	247	117	280	185	1 250	1 295	579	432
Livsmedelsindustri .	1 629	486	377	902	447	312	2 349	2 531	933	689
Textil- o. bekl.-ind. .	2 359	894	328	7 537	1 609	1 003	9 767	9 896	2 003	1 331
Läder- o. gummiind.	2 598	238	169	2 359	125	73	4 869	4 957	363	242
Kemisk-teknisk ind.	292	265	204	395	159	134	632	687	424	338
Byggnadsverksamh. .	13 381	9 547	8 016	6	8	7	12 689	13 387	9 555	8 023
Kraft- o. värmeprod.	235	129	116	—	—	—	224	235	129	116
Sjöfart och fiske . .	5 164	2 371	2 225	205	189	166	5 198	5 369	2 560	2 391
Handel o. samfärdsel	10 346	10 046	8 500	8 782	11 846	7 316	17 038	19 128	21 892	15 816
Kontorsarbete . . .	1 274	612	461	1 841	1 039	706	2 575	2 615	1 651	1 167
Affärs- o. lagerarb. .	2 343	1 154	943	1 250	1 133	695	3 318	3 593	2 287	1 638
Landtransport . . .	4 825	6 815	5 944	284	790	566	4 414	5 109	7 605	6 510
Hotell- o. rest.-rör. .	469	514	404	3 770	6 391	4 111	3 811	4 239	6 905	4 515
Litter. o. konstn.arb.	280	181	164	71	73	66	348	351	254	230
Förvaltn. o. underv.	939	529	447	962	304	225	1 855	1 901	833	672
Sjukvård o. hygien .	216	241	187	1 104	2 116	947	1 217	1 320	2 357	1 084
Husligt arbete . . .	119	100	65	13 142	18 913	10 912	8 466	13 261	19 013	10 977
Diversearbete	5 772	3 116	2 788	25	14	13	4 937	5 797	3 130	2 801
Frivill. arbetsuppgift.	3 842	6 641	5 926	3 512	5 812	5 265	7 319	7 354	12 453	11 191
Ungdom ut. särsk. utb.	6 670	—	—	5 433	—	—	11 805	12 103	—	—
Summa	71 419	69 259	42 109	43 615	42 755	27 280	104 908	115034	112014	69 389
Därav under 18 år	9 850	9 283	7 104	8 630	7 910	6 003	18 104	18 480	17 193	13 107

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under maj och juni 1942 samt under juni 1941.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Juni 1942		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Juni 1942	Maj 1942	Juni 1941	Juni 1942	Maj 1942	Juni 1941	Juni 1942	Maj 1942	Juni 1941	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	25	30	41	22	40	18	24	31	38	26	48	28
Jordbruk	45	48	64	22	40	17	40	42	51	46	48	47
Skogshushållning . .	15	19	27	·	·	·	15	19	27	17	·	17
Industri o. hantverk .	161	172	331	330	430	555	187	205	359	76	68	75
Sjöfart och fiske . .	218	214	258	103	153	140	210	210	250	94	88	93
Handel o. samfärdsel	103	120	142	74	84	83	87	101	111	85	62	72
Husligt arbete . . .	119	128	·	69	69	77	70	69	77	65	58	58
Diversearbete	185	189	256	·	·	·	185	188	266	89	·	89
Samtliga	103	112	179	102	106	117	103	110	154	61	64	62
Därav under 18 år	106	97	154	109	115	143	107	105	148	77	76	76

Tab. 4. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	3 863	8 588	3 985	2 670	17 936	3 031	5 557	3 440	2 050	3 917	1 534	1 101
2	Stockholms stad . . .	19	7	6	1	—	—	868	585	309	149	234	164
3	Stockholms län	311	830	318	44	254	91	217	97	60	41	53	25
4	Uppsala län	130	347	134	21	330	15	140	59	35	84	22	12
5	Södermanlands län . .	138	360	145	26	39	17	243	168	95	61	44	29
6	Östergötlands län . . .	371	675	257	51	457	47	356	308	160	216	98	65
7	Jönköpings län	196	310	84	58	124	66	161	125	59	186	99	79
8	Kronobergs län	148	178	71	57	134	22	68	48	26	148	36	21
9	Kalmar län	122	367	83	33	231	21	130	62	37	283	155	130
10	Gotlands län	23	76	22	—	4	—	5	2	—	1	—	—
11	Blekinge län	63	200	60	13	58	7	217	43	30	26	10	8
12	Kristianstads län . . .	262	766	290	16	48	—	59	74	21	67	53	25
13	Malmö stad	122	246	238	—	3	3	229	136	132	43	19	15
14	Malmöhus län i övr. .	381	1 179	814	5	4	2	140	123	84	46	20	15
15	Hallands län	95	274	180	14	4	4	64	31	21	66	3	2
16	Göteborgs stad	69	87	57	3	4	4	652	163	153	432	33	28
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	69	118	78	7	12	9	70	23	18	70	39	39
18	Älvsborgs län	142	285	145	66	65	40	316	181	154	71	31	23
19	Skaraborgs län	189	425	162	15	18	5	140	122	85	67	49	35
20	Värmlands län	91	362	150	50	1 835	165	127	112	84	145	108	52
21	Örebro län	89	323	108	66	1 385	246	322	290	122	105	62	40
22	Västmanlands län . .	100	301	95	21	396	12	307	195	102	21	23	9
23	Kopparbergs län . . .	78	241	77	150	1 475	229	159	170	54	70	48	38
24	Gävleborgs län	159	205	146	408	3 013	682	213	92	73	415	34	32
25	Västernorrlands län . .	114	91	50	414	2 578	722	107	68	39	863	169	158
26	Jämtlands län	83	227	170	558	3 352	467	36	34	17	27	14	11
27	Västerbottens län . . .	69	72	22	148	823	60	50	71	49	69	34	23
28	Norrbottens län	230	36	23	425	1 290	95	161	58	31	145	44	23
29	*Kvinnliga avdeln.*	510	2 343	1 118	5	6	5	503	234	184	148	303	197
30	Stockholms stad . . .	39	28	28	—	—	—	138	64	49	38	164	89
31	Stockholms län	22	49	29	—	—	—	13	33	26	2	1	1
32	Uppsala län	21	80	20	—	—	—	9	—	—	1	6	4
33	Södermanlands län . .	4	17	7	—	—	—	32	12	8	12	12	5
34	Östergötlands län . . .	11	75	33	—	—	—	25	47	46	9	—	—
35	Jönköpings län	13	73	23	—	—	—	2	8	8	8	1	1
36	Kronobergs län	30	53	11	—	—	—	—	—	—	10	1	1
37	Kalmar län	16	115	27	—	—	—	1	2	2	11	21	21
38	Gotlands län	7	49	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	9	87	41	—	—	—	93	—	—	1	1	—
40	Kristianstads län . . .	19	126	76	—	—	—	2	—	—	5	3	—
41	Malmö stad	40	71	61	—	—	—	8	23	23	10	23	17
42	Malmöhus län i övr. .	100	446	399	—	—	—	1	—	—	7	9	8
43	Hallands län	23	104	75	—	—	—	1	1	1	2	1	1
44	Göteborgs stad	7	18	5	—	—	—	19	2	2	21	35	32
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	3	32	17	—	—	—	—	—	—	1	2	1
46	Älvsborgs län.	2	15	4	—	—	—	64	17	6	1	10	7
47	Skaraborgs län	19	96	19	—	—	—	3	3	3	2	—	—
48	Värmlands län	7	230	91	—	—	—	5	6	1	1	—	—
49	Örebro län	10	39	8	—	—	—	68	6	6	2	9	7
50	Västmanlands län . . .	6	90	18	—	—	—	19	10	3	1	—	—
51	Kopparbergs län . . .	2	32	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Gävleborgs län	34	76	34	—	—	—	—	—	—	2	2	1
53	Västernorrlands län . .	16	74	14	—	—	—	—	—	—	1	—	—
54	Jämtlands län	27	132	32	5	5	5	—	—	—	—	—	—
55	Västerbottens län . . .	16	100	13	—	1	—	—	—	—	—	2	1
56	Norrbottens län	7	36	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete, frivill. arb.uppg. o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
13 381	9 547	8 016	10 118	5 940	4 422	5 164	2 371	2 225	2 709	1 563	1 209	7 637	8 483	7 291	9 733	9 857	8 779	6 670	1
2 569	661	638	769	210	182	648	490	468	904	550	344	1 723	2 566	2 088	641	635	628	524	2
485	271	238	85	205	120	72	37	30	61	16	11	176	147	99	294	776	572	603	3
211	175	126	119	50	32	4	1	1	230	84	61	107	85	71	216	355	315	101	4
316	267	248	135	92	60	192	60	60	10	8	6	77	93	79	333	464	341	100	5
561	449	357	520	275	208	136	51	50	87	224	212	827	893	839	610	722	608	487	6
212	163	112	299	542	385	95	—	—	62	23	20	144	78	67	418	401	295	187	7
288	224	178	231	756	636	26	—	—	21	29	24	88	64	58	210	187	179	136	8
197	319	212	215	132	90	310	175	150	39	21	17	172	242	196	137	202	181	163	9
23	24	16	16	93	24	30	26	11	5	2	—	45	33	25	42	62	37	27	10
152	127	92	261	143	118	141	43	37	18	17	8	104	195	154	619	636	623	120	11
316	331	233	267	610	311	85	27	17	31	29	21	194	177	130	248	341	302	283	12
467	268	260	319	100	98	265	101	100	159	78	75	671	462	429	626	627	627	492	13
408	466	414	484	345	224	549	211	207	220	64	50	278	400	357	855	668	656	573	14
102	65	54	304	216	187	54	13	13	18	2	2	88	128	122	85	172	172	183	15
1 493	385	384	687	78	73	1 533	531	531	439	222	206	1 311	1 554	1 408	619	528	525	792	16
349	130	128	2 048	463	457	201	98	97	17	14	13	128	122	118	417	152	151	92	17
308	288	244	1 435	655	503	19	3	3	39	13	6	149	137	113	247	239	221	147	18
475	439	400	192	236	176	18	9	9	28	13	11	113	88	77	219	274	267	173	19
180	132	112	145	129	97	45	37	33	40	18	12	97	116	92	151	127	117	193	20
375	418	353	1 106	138	109	11	—	—	48	28	22	139	145	127	139	353	231	242	21
165	203	161	35	58	32	102	53	52	22	14	8	63	151	116	208	254	189	106	22
165	165	133	97	59	34	5	—	—	26	11	8	102	58	40	270	236	201	48	23
390	276	233	147	131	125	175	83	77	46	28	21	143	151	137	431	360	343	193	24
1 059	430	414	97	30	16	213	87	87	40	11	11	332	81	70	442	173	163	192	25
549	732	508	25	67	62	2	1	1	36	14	13	115	115	102	206	139	139	91	26
403	510	431	19	110	50	64	44	41	13	26	21	88	83	64	176	123	112	218	27
1 163	1 629	1 337	61	17	13	169	190	150	50	9	6	163	119	113	874	651	584	204	28
6	**8**	**7**	**11 344**	**3 087**	**2 097**	**205**	**189**	**166**	**3 478**	**3 532**	**1 944**	**5 304**	**8 314**	**5 872**	**16679**	**24 739**	**16190**	**5 433**	29
—	7	6	892	440	168	116	156	137	848	898	373	1 432	2 135	1 461	3 400	4 837	3 431	590	30
1	—	—	109	68	39	—	1	—	34	135	40	101	295	136	939	1 778	1 103	429	31
2	—	—	251	20	12	—	—	—	178	77	44	32	100	45	227	427	284	104	32
1	—	—	153	28	19	—	—	—	32	63	29	71	118	65	536	906	491	116	33
—	—	—	839	156	96	—	2	1	147	181	124	367	615	442	873	1 173	653	355	34
—	—	—	483	116	83	—	1	1	39	81	47	77	185	114	587	670	491	141	35
—	—	—	76	297	226	—	—	—	62	89	60	115	206	154	374	398	200	121	36
1	—	—	64	38	33	6	1	1	94	60	31	118	180	117	372	607	370	166	37
—	—	—	7	13	11	3	1	1	21	25	18	30	36	20	49	109	42	21	38
—	—	—	197	63	56	—	—	—	66	92	44	141	156	84	372	704	371	139	39
—	—	—	238	160	81	—	—	—	86	95	43	151	392	105	425	859	397	219	40
—	—	—	758	196	161	4	—	—	189	153	113	535	441	361	1 066	1 277	1 085	258	41
—	—	—	683	106	68	3	5	5	199	123	86	202	415	248	1 221	1 375	1 045	466	42
—	—	—	380	20	15	—	—	—	51	32	23	110	168	113	208	355	248	225	43
—	—	—	1 469	304	222	64	13	13	470	455	312	543	721	623	1 312	2 227	1 570	493	44
—	—	—	510	327	321	1	2	1	38	54	27	61	122	64	168	233	158	58	45
—	—	—	2 020	372	251	—	—	—	64	96	46	115	149	91	511	709	503	118	46
—	—	—	76	50	34	—	—	—	60	73	45	75	154	100	348	604	370	187	47
1	1	1	204	33	21	1	—	—	87	86	60	80	136	86	394	653	313	187	48
—	—	—	1 556	146	88	—	4	4	89	129	85	165	238	187	452	830	568	337	49
—	—	—	58	35	25	—	1	1	53	88	53	110	241	140	528	649	370	126	50
—	—	—	78	20	11	—	—	—	95	85	30	160	291	169	518	710	408	63	51
—	—	—	167	10	6	2	—	—	94	80	40	125	206	106	545	673	441	150	52
—	—	—	38	6	6	4	—	—	81	73	46	68	112	80	458	473	301	127	53
—	—	—	13	43	37	—	—	—	91	89	54	141	283	147	266	496	328	56	54
—	—	—	15	12	6	1	1	1	111	69	41	87	112	58	262	488	294	100	55
—	—	—	10	8	1	—	1	—	99	51	30	92	107	56	268	524	360	81	56

Tab. 5. Sysselsatta arbetare i slutet av juni 1942 i jämförelse med slutet av maj 1942.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl maj 1942 som juni 1942							
	Antal företag	Juni 1942			Indextal för juni 1942 (maj 1942 = 100)			
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta arbetare
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a	
Malmbrytning o. metallind.	1 417	126 842	10 978	137 820	102·9	101·2	102·8	68·2
Gruvor o. anrikningsverk	30	5 688	52	5 740	105·4	100·0	105·3	79·4
Järn-, stål- o. kopparverk	42	23 517	235	23 752	103·2	107·8	103·3	66·7
Järn- o. stålmanufaktur	293	12 241	1 605	13 846	102·2	100.4	102·0	65·4
Mekaniska verkstäder	728	55 496	3 781	59 277	102·7	98·4	102·4	69·0
Skeppsvarv	49	10 985	15	11 000	102·0	·	102·0	32·9
Elektriska verkstäder	92	13 739	4 226	17 965	103·3	104·0	103·5	85·8
Annan metallindustri	183	5 176	1 064	6 240	103·2	101·0	102·9	75·4
Jord- o. stenindustri	458	17 621	1 740	19 361	109 8	106·4	109·5	97·5
Kolgruvor	2	434	—	434	98·6	—	98·6	61·4
Torvindustri	54	1 844	336	2 180	112·2	151·4	116·9	116·6
Stenbrott o. stenhuggerier	97	2 667	26	2 693	106·4	·	106·7	94·4
Cementfabriker, kalkbruk	103	4 100	61	4 161	109·2	107·0	109·2	100·7
Tegelbruk	140	5 006	43	5 049	116·3	·	116·3	110·1
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	21	1 091	929	2 020	101·5	97·2	99·5	61·1
Glasbruk	41	2 479	345	2 824	106·5	100·3	105·7	95·5
Trädindustri	307	26 905	428	27 333	105·5	104·4	105·5	91·7
Sågverk o. hyvlerier	341	14 002	25	14 027	105·8	·	105·8	95·9
Snickeri- o. möbelfabriker	400	10 827	247	11 074	105·0	113·3	105·2	86·8
Annan trävaruindustri	66	2 076	156	2 232	105·7	95·1	104·9	89·8
Pappers- o. grafisk ind.	496	28 034	5 773	33 807	102·9	102·6	102·9	80·2
Pappersmassefabriker	62	10 707	57	10 764	101·2	82·6	101·1	89·0
Pappersbruk o. pappfabr.	47	8 052	1 664	9 716	105·3	103·9	105·0	60·3
Annan pappersindustri	119	1 689	2 830	4 519	95·5	102·6	99·8	76·1
Grafisk industri	268	7 586	1 222	8 808	104·9	101·9	104·4	93·4
Livsmedelsindustri	676	14 752	8 555	23 307	103·0	104·8	103·7	89·2
Kvarnar	38	884	110	994	96·1	94·0	95·9	78·9
Bagerier	143	2 533	1 243	3 776	105·0	107·1	105·7	96·3
Råsockerbruk o. raffinad.	22	3 065	625	3 690	102·8	119·3	105·3	64·1
Choklad- o. karamellfabr.	47	959	2 912	3 871	101·2	100·5	100·7	85·4
Bryggerier o. läskedrycksf.	165	2 869	700	3 569	103·8	108·4	104·7	100·7
Tobaksfabriker	7	329	1 340	1 669	100·3	101·7	101·5	101·0
Slakterier o. konservfabr.	155	2 495	1 107	3 602	104·1	104·9	104·4	91·6
Annan livsmedelsindustri	99	1 618	518	2 136	102·9	115·9	105·8	100·1
Textil- o. beklädnadsind.	639	14 644	29 638	44 282	102·3	99·8	100·6	76·2
Bomullsindustri	44	4 866	4 351	9 217	101·6	99·7	100·7	78·7
Jute- o. linneindustri	14	1 174	1 278	2 452	99·5	98·8	99·1	87·3
Ylleindustri	52	2 937	3 428	6 365	103·1	100·5	101·7	70·5
Trikåfabriker	101	1 566	4 825	6 391	101·6	99·0	99·6	66·6
Skrädderier o. sömnadsfabr.	286	2 084	12 281	14 365	102·7	100·2	100·5	84·3
Annan hithörande industri	142	2 017	3 475	5 492	105·3	99·4	101·5	63·1
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	333	10 289	7 297	17 586	103·0	101·6	102·4	84·0
Garverier	29	1 737	232	1 969	102·6	101·8	102·5	79·6
Skofabriker	131	3 932	3 163	7 095	102·4	100·4	101·5	74·6
Gummivarufabriker	26	2 861	2 592	5 453	103·1	101·9	102·5	99·3
Annan hithörande industri	147	1 759	1 310	3 069	104·3	104·1	104·2	81·9
Kemisk-teknisk industri	259	7 769	2 660	10 429	102·9	101·6	102·5	71·0
Färg-, olje- o. parfymfabr.	96	1 254	825	2 079	100·2	111·6	104·4	79·4
Sprängämnesfabriker	9	1 561	548	2 109	102·0	87·8	97·9	53·6
Tändsticksfabriker	8	526	195	721	99·8	103·7	100·8	32·2
Annan kemisk-tekn. ind.	146	4 428	1 092	5 520	104·4	102·4	104·0	80·3
Samtliga industrigrupper	5 085	246 856	67 069	313 925	103·6	101·4	103·1	76·9
Byggnadsverksamhet	891	13 984	16	14 000	114·4	·	114·5	102·9
Statliga verk o. byggn.-arb.	163	29 570	3 429	32 999	107·4	99·3	106·5	96·7
Komm. verk o. byggnadsarb.	200	13 549	655	14 204	104·9	92·0	104·2	93·8
Handel o. varulager	612	4 650	1 090	5 740	99·4	95·6	98·6	89·2
Samfärdsel	98	4 097	57	4 154	106·7	100·0	106·6	101·8
Samtliga näringsgrenar	7 049	312 706	72 316	385 022	104·4	101·1	103·8	80·4

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare.[1] September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1941								1942					
	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni
Malmbrytning o. metallind.	**100**	**103**	**103**	**104**	**105**	**104**	**105**	**103**	**104**	**103**	**103**	**104**	**105**	**108**
Gruvor o. anrikningsverk .	106	108	114	111	110	108	108	105	105	105	105	104	103	108
Järn-, stål- o. kopparverk .	100	106	109	109	110	109	110	107	107	105	105	106	106	110
Järn- o. stålmanufaktur . .	82	83	84	87	87	88	90	87	89	88	87	87	89	91
Mekaniska verkstäder . . .	107	109	108	110	111	110	111	110	111	111	112	111	112	115
Skeppsvarv	117	117	114	113	107	103	102	100	102	102	104	109	109	111
Elektriska verkstäder . . .	104	109	107	109	111	111	112	111	112	110	109	109	111	115
Annan metallindustri . . .	81	83	83	85	85	85	86	85	83	82	82	82	82	84
Jord- o. stenindustri . . .	**74**	**80**	**81**	**80**	**76**	**72**	**69**	**64**	**59**	**59**	**60**	**71**	**82**	**90**
Kolgruvor	122	127	130	127	132	128	128	129	131	128	128	125	122	121
Torvindustri	242	311	268	198	175	133	98	81	61	60	59	152	276	322
Stenbrott o. stenhuggerier .	54	50	53	56	52	50	46	44	33	30	33	40	45	48
Cementfabriker, kalkbruk .	73	73	77	78	76	75	72	64	58	61	63	80	83	90
Tegelbruk	58	75	82	76	66	55	50	43	38	37	37	49	69	81
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	76	79	80	82	77	78	79	77	77	79	78	78	82	82
Glasbruk	68	70	62	65	74	76	77	70	71	70	73	73	72	76
Träindustri	**74**	**78**	**78**	**76**	**76**	**74**	**73**	**65**	**61**	**62**	**61**	**66**	**71**	**75**
Sågverk o. hyvlerier . . .	83	87	84	78	75	70	66	55	48	51	51	60	68	72
Snickeri- o. möbelfabriker .	68	70	73	74	76	79	80	75	75	74	72	72	74	78
Annan trävaruindustri . .	85	88	92	97	97	92	93	93	89	86	84	85	91	96
Pappers- o. grafisk ind. . .	**73**	**73**	**76**	**76**	**76**	**77**	**79**	**76**	**77**	**77**	**76**	**77**	**82**	**84**
Pappersmassefabriker . . .	61	59	66	67	63	65	68	65	66	66	64	66	74	75
Pappersbruk o. pappfabr. .	68	68	66	66	72	71	72	68	71	73	71	73	75	79
Annan pappersindustri . .	83	83	85	86	88	89	92	90	86	87	87	88	89	89
Grafisk industri	91	93	94	93	93	94	95	96	93	92	92	91	95	99
Livsmedelsindustri	**96**	**100**	**105**	**101**	**99**	**110**	**110**	**93**	**93**	**92**	**91**	**93**	**96**	**100**
Kvarnar	93	95	106	95	104	107	108	103	97	90	88	88	90	87
Bagerier	100	104	107	104	99	96	98	86	98	100	99	100	103	109
Råsockerbruk o. raffinad. .	111	116	125	123	117	220	210	111	110	110	108	118	121	127
Choklad- o. karamellfabr. .	91	92	88	89	93	97	100	91	89	94	95	96	97	97
Bryggerier o. läskedrycksf. .	99	104	107	99	89	87	87	90	84	82	83	86	91	95
Tobaksfabriker	74	77	75	74	75	75	74	71	77	76	77	76	82	83
Slakterier o. konservfabr. .	109	118	135	130	124	128	132	126	117	112	106	107	108	113
Annan livsmedelsindustri .	88	90	95	93	92	97	100	98	94	91	90	91	94	100
Textil- o. beklädnadsind. . .	**90**	**90**	**89**	**89**	**91**	**90**	**89**	**87**	**85**	**85**	**86**	**86**	**86**	**86**
Bomullsindustri	94	94	93	95	96	96	97	96	95	95	94	93	92	93
Jute- o. linneindustri . . .	93	90	90	92	97	97	98	97	96	94	93	92	89	88
Ylleindustri	95	96	94	95	95	94	94	94	90	88	87	87	88	90
Trikåfabriker	85	89	87	87	87	87	87	85	84	84	84	83	83	82
Skrädderier o. sömnadsfabr.	85	85	84	83	86	84	82	79	74	78	80	82	80	80
Annan hithörande industri .	94	92	87	90	92	91	89	81	89	88	89	92	92	94
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**90**	**89**	**87**	**83**	**82**	**87**	**89**	**78**	**85**	**84**	**84**	**83**	**82**	**84**
Garverier	110	110	111	111	111	107	108	99	104	104	102	99	100	103
Skofabriker	90	89	87	91	89	87	88	86	85	89	89	88	85	87
Gummivarufabriker	81	81	76	59	58	76	78	55	73	69	68	68	70	71
Annan hithörande industri .	92	90	89	92	92	92	93	88	87	86	87	84	84	88
Kemisk-teknisk industri . .	**82**	**84**	**88**	**91**	**94**	**94**	**94**	**87**	**89**	**89**	**89**	**92**	**89**	**91**
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	78	77	78	78	83	84	84	80	78	77	79	81	85	88
Sprängämnesfabriker . . .	121	131	139	156	165	161	162	143	152	144	143	145	138	140
Tändsticksfabriker	51	45	46	47	55	55	52	52	49	50	51	49	37	37
Annan kemisk-teknisk ind. .	88	91	98	98	96	96	97	89	93	94	94	100	97	101
Samtliga industrigrupper	**89**	**91**	**91**	**91**	**91**	**92**	**92**	**88**	**87**	**87**	**87**	**89**	**91**	**94**
Byggnadsverksamhet	48	55	62	64	62	56	51	42	38	36	35	45	53	61
Statliga verk o. byggn.-arb. .	120	128	134	139	139	134	123	108	111	112	111	112	125	133
Komm. verk o. byggnadsarb.	92	92	94	94	88	86	85	81	80	79	80	83	90	94
Handel o. varulager	74	75	75	77	78	76	79	75	74	74	73	75	74	73
Samtliga näringsgrenar	**88**	**91**	**92**	**92**	**92**	**91**	**91**	**85**	**85**	**85**	**84**	**87**	**90**	**94**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1941						1942					
	Maj	Juni	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni
Malmbrytning o. metallind.	3·74	3·78	3·80	3·82	3·84	3·82	3·83	3·79	3·77	3·91	3·97	3 88
Gruvor o. anrikningsverk	3·83	4·09	3·81	3·88	3·79	4·00	3·99	4·03	3·99	4·06	4·27	3·40
Järn-, stål- o. kopparverk	3·82	4·15	4·17	4·05	4·00	4·05	4·02	4·12	3·96	3·97	3·91	4·08
Järn- o. stålmanufaktur .	3·07	3·06	3·55	3·74	3·65	3·46	3·42	3·45	3·59	3·78	3·77	3 87
Mekaniska verkstäder . .	3·98	3·98	3·96	3·95	4·00	3·99	3·91	3·92	3·83	4·00	4·05	3·94
Skeppsvarv	4·01	3·69	3·20	3·22	3·67	3·43	4·10	3·52	3·53	3·92	3·96	3·74
Elektriska verkstäder .	3·66	3·59	3·70	3·83	3·74	3·68	3·55	3·57	3·69	3·72	3·98	3·83
Annan metallindustri . .	2·98	2 89	3·04	3·22	3·20	3·41	3·28	3·42	3·63	3·53	3·59	3·54
Jord- o. stenindustri . . .	3·41	3·46	3·43	3·32	3·25	3·10	3·29	3·42	3·40	3·77	4·06	4·10
Kolgruvor	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	4·98	4·98	4 98	5·00
Torvindustri	4·31	4·14	4·30	3·96	3·45	3·38	3·07	2·97	2·62	3·96	4·54	4·40
Stenbrott o. stenhuggerier	2·96	2·73	3·28	2·66	2·80	2·56	2·43	2·08	2·41	3·16	3·66	3·82
Cementfabriker, kalkbruk .	3·24	3·26	3·14	3·24	3·32	3·20	2·84	2·93	3·22	3·71	3·95	4·17
Tegelbruk	2·83	3·26	3·05	2·79	2·72	2·71	3·28	3·73	3·45	3·92	4·12	4·17
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·65	3·97	3·53	3·58	3·28	3·17	3·28	3·64	3·60	3·78	4·01	3·88
Glasbruk	3·32	3·16	3·34	3·39	3·28	3·68	3·60	3·48	3·67	3·65	3·91	3·95
Träindustri	3·20	3·26	3·45	3·45	3·51	3·19	3·04	3·15	3·25	3·48	3·73	3·96
Sågverk o. hyvlerier . . .	3·40	3·50	3·49	3·38	3·23	3·09	2·85	2·98	3·02	3·41	3·67	3·98
Snickeri- o. möbelfabriker	2·95	2·93	3·39	3·49	3·67	3·24	3·11	3·24	3·34	3·51	3 80	3 92
Annan trävaruindustri . .	3·18	3·54	3·62	3·49	3·78	3·33	3·44	3·38	3·62	3·70	3·73	4·06
Pappers- o. grafisk ind. .	2·97	2·82	3·11	3·22	3·31	3·26	3·07	3·37	3·28	3·37	3·60	3·56
Pappersmassefabriker . . .	2·44	2·43	3·05	3·00	3·10	2·97	2·95	3·22	3·38	3·46	3·62	3·46
Pappersbruk o. pappfabr.	2·63	2·87	2·51	2·64	2·67	2·62	2·66	3·03	2·92	2·96	3·21	3·34
Annan pappersindustri . .	3·54	3·43	3·65	4·05	4·10	4·15	3·61	3·77	3·69	3·77	4·08	3·94
Grafisk industri	3·38	3·22	3·41	3·59	3·82	3·74	3·38	3·59	3·39	3·50	3·72	3·77
Livsmedelsindustri	3·51	3·51	3·37	3·44	3·41	3·35	3·23	3·24	3·25	3·25	3·28	3 38
Kvarnar	3·73	3·80	3·89	3·84	3·74	3·83	2·86	2·90	2·72	2·89	2·64	2·50
Bagerier	3·71	3·82	3·54	3·63	3·59	3·69	3·64	3·48	3·66	3·52	3·62	3·88
Råsockerbruk o. raffinad. .	3·64	3·48	3·50	3·68	3·57	2·93	3·08	3·11	3·10	3·20	3·34	3·20
Choklad- o. karamellfabr.	3·74	3·67	3·64	3·77	3·76	3·51	3·75	3·76	3·78	3·89	3·85	3·88
Bryggerier o. läskedrycksf.	3·17	3·26	2·61	2·52	2·41	2·96	2·53	2·54	2·56	2·97	3·08	3·31
Tobaksfabriker	3·34	3·09	3·55	3·55	3·54	3·52	3·57	3·64	3·60	3·71	3·63	3·69
Slakterier o. konservfabriker	3·30	3·56	3·37	3·53	3·67	3·45	3·14	3·05	2·93	2·69	2·68	2·71
Annan livsmedelsindustri .	3·45	3·33	3·39	3·13	3·27	3·38	3·44	3·35	3·58	3·34	3·41	3·49
Textil- o. beklädnadsind.	3·25	3·09	3·18	3·06	3·25	3·17	2·83	2·98	3·13	3·24	3·28	3·26
Bomullsindustri	3·27	3·05	2·96	2·68	3·21	3·31	2·78	2·92	3·12	3·07	3·24	2·95
Jute- o. linneindustri . .	3·16	3·65	3·88	3·48	3·51	3·25	2·81	3·40	3·07	2·94	3·40	3·12
Ylleindustri	3·40	3·12	3·24	3·46	3·51	3·14	2·87	2·90	3·13	3·27	3·26	3·27
Trikåfabriker	3·36	3·26	3·40	3·36	3·51	3·37	3·23	3·22	3·27	3·32	3·46	3·48
Skrädderier o. sömnadsfabr.	3·02	2·88	2·97	2·80	2·84	2·85	2·47	2·65	2·97	3·22	3·16	3·27
Annan hithörande industri	3·48	3·33	3·59	3·51	3·54	3·38	3·33	3·49	3·41	3·61	3·40	3·60
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	2·96	3·11	3·07	3·15	3·28	3·33	3·27	3·21	3·19	3·31	3·26	3·37
Garverier	2·84	2·73	3·32	3·48	3·23	3·34	3·41	3·48	3·37	3·32	3·48	3·49
Skofabriker	2·50	2·75	2·82	2·77	2·98	3·03	3·32	3·10	3·14	2·99	3·01	3·18
Gummivarufabriker . . .	3·35	3·74	3·27	3·54	3·86	3·86	3·18	3·25	3·20	3·54	3·24	3·54
Annan hithörande industri	3·27	3·38	3·17	3·05	3·23	3·26	3·18	3·18	3·12	3·32	3·44	3·44
Kemisk-teknisk industri . .	3·23	3·22	3·32	3·42	3·42	3·32	3·18	3·31	3·39	3·21	3·47	3·36
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·70	2·74	2·98	3·24	2·96	3·03	2·81	2·71	3·02	3·09	3·16	3 03
Sprängämnesfabriker . . .	4·42	4·65	4·59	4·42	4·55	4·78	3·91	4·61	4·77	3·76	3·79	3·88
Tändsticksfabriker	1·00	1·09	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·38	3·32	3·41	3·38	3·49	3·28	3·32	3·51	3·42	3·40	3·56	3·55
Samtliga industrigrupper	3·43	3·43	3·48	3·48	3·54	3·49	3·38	3·44	3·45	3·58	3 70	3·70
Byggnadsverksamhet . . .	2·27	2·57	2·99	2·63	2·50	2·62	2·53	2·26	2·38	2·84	3·15	3·48
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·69	3·71	3·72	3·57	3·53	3·40	3·52	3·48	3·68	3·66	3·81	3·82
Komm. verk o. byggn.-arb.	3·13	3·02	2·97	2·90	2·97	2·74	2·82	2·80	2·93	2·99	3·25	3·25
Handel o. varulager . . .	3·17	3·13	3·26	3·33	3·42	3·44	3·09	3·13	3·15	3·29	3·40	3·27
Samfärdsel	3·39	2·76	3·26	3·22	3·10	3·34	2·99	3·31	3·42	3·17	3·49	3·27
Banker	3·69	3·73	3·63	3·63	3·56	3·82	3·71	3·64	3·56	3·52	3·54	—
Försäkringsföretag	3·66	3·97	3·71	3·68	3·82	3·61	3·81	3·87	3·86	3·91	3·97	—
Samtliga näringsgrenar	3·39	3·40	3·45	3·43	3·49	3·42	3·34	3·38	3·41	3·52	3·66	3·67

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under juni 1942 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Maj	Juni	Maj	Juni	Maj	Juni	Maj	Juni
Malmbrytning o. metallindustri	**104**	**110**	**2 958**	**2 578**	**1 992**	**1 643**	+ **966**	+ **935**
Gruvor o. anrikningsverk	2	5	16	82	45	20	− 29	+ 62
Järn-, stål- o. kopparverk	12	12	601	567	500	431	+ 101	+ 136
Järn- o. stålmanufaktur	10	2	274	37	122	53	+ 152	− 16
Mekaniska verkstäder	52	56	1 161	1 021	800	599	+ 361	+ 422
Skeppsvarv	9	10	360	275	135	103	+ 225	+ 172
Elektriska verkstäder	12	16	418	514	313	353	+ 105	+ 161
Annan metallindustri	7	9	128	82	77	84	+ 51	− 2
Jord- o. stenindustri	**60**	**37**	**1 002**	**315**	**258**	**304**	+ **744**	+ **11**
Kolgruvor	2	2	1	3	25	8	− 24	− 5
Torvindustri[2]	—	—	—	—	—	—	—	—
Stenbrott o. stenhuggerier	6	8	39	50	18	228	+ 21	− 178
Cementfabriker, kalkbruk	8	6	130	81	29	17	+ 101	+ 64
Tegelbruk	36	17	646	124	9	15	+ 637	+ 109
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	5	4	166	57	78	36	+ 88	+ 21
Glasbruk	3	—	20	—	99	—	− 79	—
Träindustri	**21**	**16**	**332**	**293**	**61**	**63**	+ **271**	+ **230**
Sågverk o. hyvlerier	14	7	254	127	49	28	+ 205	+ 99
Snickerier o. möbelfabriker	6	8	66	166	12	29	+ 54	+ 137
Annan trävaruindustri	1	1	12	—	—	6	+ 12	− 6
Pappers- o. grafisk industri	**22**	**18**	**948**	**458**	**432**	**338**	+ **516**	+ **120**
Pappersmassefabriker	11	9	799	132	242	224	+ 557	− 92
Pappersbruk o. pappfabriker	6	4	73	101	130	37	− 57	+ 64
Annan pappersindustri	—	4	—	89	—	11	—	+ 78
Grafisk industri	5	1	76	136	60	66	+ 16	+ 70
Livsmedelsindustri	**32**	**23**	**324**	**392**	**190**	**130**	+ **134**	+ **262**
Kvarnar	4	2	12	—	34	17	− 22	− 17
Bagerier	1	2	22	43	—	6	+ 22	+ 37
Råsockerbruk o. raffinaderier	11	9	131	148	4	1	+ 127	+ 147
Choklad- o. karamellfabriker	5	5	72	39	100	54	− 28	− 15
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	4	—	15	—	17	—	− 2	—
Slakterier o. konservfabriker	4	3	52	146	9	52	+ 43	+ 94
Annan livsmedelsindustri	3	2	20	16	26	—	− 6	+ 16
Textil- o. beklädnadsindustri	**26**	**26**	**251**	**222**	**413**	**354**	− **162**	− **132**
Bomullsindustri	4	5	91	63	90	71	+ 1	− 8
Jute- o. linneindustri	1	—	13	—	14	—	− 1	—
Ylleindustri	4	2	27	14	39	8	− 12	+ 6
Trikåfabriker	1	2	—	3	10	17	− 10	− 14
Skrädderier o. sömnadsfabriker	9	11	22	31	192	195	− 170	− 164
Annan hithörande industri	7	6	98	111	68	63	+ 30	+ 48
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**8**	**3**	**297**	**146**	**135**	**129**	+ **162**	+ **17**
Garverier	1	1	15	8	5	3	+ 10	+ 5
Skofabriker	1	—	—	—	14	—	− 14	—
Gummivarufabriker	6	2	282	138	116	126	+ 166	+ 12
Annan hithörande industri	—	—	—	—	—	—	—	—
Kemisk-teknisk industri	**14**	**14**	**145**	**176**	**454**	**58**	− **309**	+ **118**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	3	5	41	105	11	7	+ 30	+ 98
Sprängämnesfabriker	2	3	36	21	180	14	− 144	+ 7
Tändsticksfabriker	1	—	—	—	108	—	− 108	—
Annan kemisk-teknisk industri	8	6	68	50	155	37	− 87	+ 13
Samtliga industrigrupper	**287**	**247**	**6 257**	**4 580**	**3 935**	**3 019**	+ **2 322**	+ **1 561**
Byggnadsverksamhet	111	120	2 444	2 485	801	743	+ 1 643	+ 1 742
Handel o. varulager	11	12	139	227	216	267	− 77	− 40
Samfärdsel	—	—	—	—	—	—	—	—
Hotell- o. restaurangrörelse	3	2	826	23	101	3	+ 725	+ 20
Banker och försäkringsföretag	3	1	40	28	7	10	+ 33	+ 18
Samtliga näringsgrenar	**415**	**382**	**9 706**	**7 343**	**5 060**	**4 042**	+ **4 646**	+ **3 301**
Kvinnor			1 941	1 260	1 306	1 023	+ 635	+ 237

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen. — [2] Särskilda uppgifter sid. 627.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 maj 1942.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	91	26 500	21 789	1 984	7·5	1 822	26 640	2 081	7·8
Bleck- o. plåtslagareförb. .	55	2 644	—	189	7·1	—	2 614	275	10·5
Bokbindareförbundet . . .	53	8 374	5 252	205	2·4	149	8 351	223	2·7
Bryggeriindustriarb.-förb. .	120	7 064	1 481	173	2·4	104	7 041	280	4·0
Byggnadsträarbetareförb. .	345	32 848	—	6 295	19·2	—	33 263	9 022	27·1
De förenade förbunden . .	55	12 863	3 817	538	4·2	373	13 149	640	4·9
Elektriska arbetareförb. . .	76	7 464	—	394	5·3	—	8 118	521	6·4
Gjutareförbundet	108	8 799	9	163	1·9	1	8 790	154	1·8
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	517	71 568	7 603	6 212	8·7	921	72 750	10 376	14·3
Byggnadsind.-arbetare .	178	33 409	1 328	4 012	12·0	118	33 855	6 409	18·9
Byggnadsämnesind.-arb.	173	12 381	476	642	5·2	57	12 076	1 689	14·0
Glasbruksarbetare . . .	36	3 457	108	97	2·8	17	3 936	193	4·9
Sockerfabriksarbetare .	19	4 610	742	377	8·2	190	4 641	536	11·5
Tändsticksarbetare . . .	5	1 293	491	146	11·3	119	1 311	186	14·2
Övriga arbetare	106	16 418	4 458	938	5·7	420	16 931	1 363	8·1
Gruvindustriarbetareförb. .	58	9 785	90	195	2·0	12	10 046	164	1·6
Handelsarbetareförb. . . .	260	42 073	17 945	961	2·3	413	41 996	1 107	2·6
Kommunalarbetareförb. . .	277	45 307	12 955	723	1·6	194	46 090	1 747	3·8
Lantarbetareförbundet . .	592	35 745	716	893	2·5	289	34 544	1 052	3·0
Litografförbundet	19	2 874	171	44	1·5	4	2 879	49	1·7
Livsmedelsarbetareförb. . .	122	27 685	8 496	1 597	5·8	674	28 572	1 829	6·4
Metallindustriarb.-förb. . .	307	184 285	12 178	5 194	2·8	773	183 032	6 121	3·3
Järnbruksarbetare . . .	60	38 858	638	245	0·6	14	38 767	367	0·9
Verkstadsarbetare . . .	247	145 427	11 540	4 949	3·4	759	144 265	5 754	4·0
Murareförbundet	125	10 225	—	1 639	16·0	—	10 304	3 185	30·9
Målareförbundet	206	12 957	1	2 145	16·6	—	13 444	3 441	25·6
Pappersindustriarb.-förb. .	128	30 479	1 746	2 316	7·6	444	31 610	2 947	9·3
Sadelm.- o. tapetseraref. .	59	3 818	837	349	9·1	108	3 819	369	9·7
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	57	10 944	4 398	1 244	11·4	675	11 147	888	8·0
Stenindustriarbetareförb. .	126	5 539	—	364	6·6	—	5 693	532	9·3
Sågverksindustriarb.-förb. .	228	19 638	16	2 613	13·3	6	19 297	3 837	19·9
Textilarbetareförbundet . .	99	40 055	22 485	1 518	3·8	1 227	40 344	1 906	4·7
Tobaksindustriarb.-förb.	12	2 334	1 792	197	8·4	165	2 320	204	8·8
Transportarbetareförb. . .	178	27 512	1 554	2 526	9·2	103	26 967	3 311	12·3
Träindustriarbetareförb. . .	253	22 870	403	968	4·2	66	23 445	1 281	5·5
Typografförbundet	106	11 911	611	125	1·0	13	11 911	144	1·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	220	20 116	—	2 511	12·5	—	21 147	3 180	15·0
Summa	4 852	744 276	126 345	44 275	5·9	8 536	749 323	60 866	8·1

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under maj uppgivits till inalles 249 177.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{30}/_{4}$ 1941—$^{31}/_{5}$ 1942.

Fackförbund	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$
Beklädnadsarbetareförb.	6·1	6·5	9·4	9·0	10·2	8·2	7·0	9·7	17·9	15·3	10·6	6·4	7·8	7·5
Bleck- o. plåtslagareförb.	20·2	14·2	11·3	7·2	6·0	5·3	8·4	14·3	23·9	18·0	12·5	15·5	10·5	7·1
Bokbindareförbundet	6·0	5·5	5·0	4·5	4·4	4·2	3·6	2·5	3·9	3·9	3·2	2·7	2·7	2·4
Bryggeriindustriarbetareförb.	7·3	5·3	3·3	3·1	4·4	5·6	7·7	7·5	6·5	6·9	7·2	5·0	4·0	2·4
Byggnadsträarbetareförb.	40·9	30·1	27·1	18·6	17·2	18·0	21·9	27·4	35·0	46·8	43·9	39·0	27·1	19·2
De förenade förbunden	7·0	7·3	6·9	5·4	4·8	4·5	4·4	4·5	11·0	6·0	6·8	7·2	4·9	4·2
Elektriska arbetareförb.	11·3	8·5	7·6	4·4	3·9	3·7	3·5	4·0	5·2	10·0	10·7	9·0	6·4	5·3
Gjutareförbundet	3·4	3·2	3·4	2·9	2·9	2·3	2·3	2·7	3·9	3·5	2·6	2·1	1·8	1·9
Grov- o. fabriksarbetareförb.	26·2	20·3	16·3	14·7	13·9	13·6	16·2	19·7	26·1	27·1	26·2	22·3	14·3	8·7
Byggnadsind.-arb.	35·5	28·9	21·7	18·1	17·8	17·9	22·3	28·6	36·2	37·6	36·8	30·3	18·9	12·0
Byggnadsämnesind.-arb.	27·1	16·4	13·2	11·8	11·5	12·6	15·6	18·6	25·5	28·3	27·3	24·6	14·0	5·2
Glasbruksarb.	11·6	8·1	8·8	15·8	11·0	4·8	5·8	6·2	7·3	8·1	6·2	4·8	4·9	2·8
Sockerfabriksarb.	15·0	12·1	10·9	10·6	7·2	8·4	6·1	4·6	17·9	19·4	16·2	13·6	11·5	8·2
Tändsticksarb.	25·2	22·3	28·2	24·8	23·8	15·5	16·3	15·0	16·6	17·4	17·4	15·6	14·2	11·3
Övriga arb.	11·0	9·0	9·2	9·9	9·0	8·2	9·0	9·6	12·8	11·7	12·2	11·6	8·1	5·7
Gruvindustriarbetareförb.	4·0	3·4	2·0	1·6	1·7	1·6	1·8	2·1	2·6	2·2	2·5	2·6	1·6	2·0
Handelsarbetareförb.	3·5	3·4	3·0	2·6	2·7	2·5	2·7	2·8	3·4	2·7	3·4	3·3	2·6	2·3
Kommunalarbetareförb.	4·6	2·4	2·1	2·0	1·7	2·5	3·7	5·0	6·1	7·1	5·8	4·9	3·8	1·6
Lantarbetareförbundet	3·8	3·1	2·6	2·7	2·8	2·7	2·8	4·0	4·0	6·6	6·8	5·3	3·0	2·5
Litograffförbundet	3·2	3·2	3·2	2·2	2·8	3·1	2·3	1·9	2·4	2·5	2·9	2·0	1·7	1·5
Livsmedelsarbetareförb.	8·0	7·0	6·7	5·0	5·9	6·4	6·1	6·3	10·2	8·3	7·8	7·1	6·4	5·8
Metallindustriarbetareförb.	5·9	5·1	4·5	3·9	3·6	3·4	3·4	4·0	4·2	3·5	4·2	4·0	3·3	2·8
Järnbruksarbetare	2·0	1·5	1·4	1·2	1·1	1·2	1·3	1·4	1·3	1·6	1·4	1·3	0·9	0·6
Verkstadsarbetare	7·0	6·0	5·4	4·6	4·3	4·0	4·0	4·8	5·0	4·0	5·0	4·7	4·0	3·4
Murareförbundet	47·0	38·6	25·5	19·3	17·6	22·1	29·6	36·2	46·1	52·5	50·9	48·3	30·9	16·0
Målareförbundet	35·6	23·3	20·7	14·5	12·9	8·7	16·4	33·1	37·8	53·0	47·5	38·2	25·6	16·6
Pappersindustriarbetareförb.	21·6	21·0	20·5	16·5	16·8	13·4	14·2	13·6	13·5	13·8	10·8	9·7	9·3	7·6
Sadelm.- o. tapetserareförb.	12·9	12·3	12·6	17·2	11·1	6·1	4·7	5·2	12·8	22·4	15·5	12·5	9·7	9·1
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	9·2	13·4	10·9	12·3	7·0	6·3	9·4	9·8	22·1	16·7	15·0	10·8	8·0	11·4
Stenindustriarbetareförb.	18·6	13·9	15·0	11·7	10·9	11·7	12·9	14·1	20·8	29·0	20·7	17·1	9·3	6·6
Sågverksindustriarbetareförb.	28·0	21·0	13·8	9·9	13·2	15·9	19·9	23·2	35·0	29·5	24·6	23·9	19·9	13·8
Textilarbetareförbundet	4·5	4·0	4·6	5·9	4·2	4·6	4·9	4·7	5·0	5·8	5·2	4·7	4·7	3·8
Tobaksindustriarbetareförb.	14·0	13·2	12·4	12·4	11·3	12·2	11·0	10·1	9·9	9·2	9·9	9·7	8·8	8·4
Transportarbetareförb.	18·0	14·5	14·3	11·4	12·0	11·2	12·1	13·0	13·8	15·7	15·5	14·0	12·3	9·2
Träindustriarbetareförb.	10·8	8·4	8·6	6·5	6·2	5·8	5·9	6·1	20·6	14·5	10·0	8·3	5·5	4·2
Typograffförbundet	3·8	3·8	2·8	2·5	4·7	5·4	4·1	3·7	4·5	4·3	2·3	1·5	1·2	1·0
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	26·2	20·7	20·0	16·7	14·0	14·5	16·1	22·6	25·4	21·7	21·5	21·4	15·0	12·5
Samtliga	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	13·7	12·5	11·1	8·1	5·9

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av juni 1942.*										
Stockholms stad	1	1 582	—	1 582	— 636	—	— 636	63·3	62·3	2·7
Stockholms	15	60	228	288	— 24	— 126	— 150	72·6	55·9	1·0
Uppsala	2	81	12	93	— 14	— 8	— 22	58·1	45·2	0·7
Södermanlands	3	20	—	20	— 7	— 1	— 8	90·0	70·0	0·1
Östergötlands	2	127	—	127	— 62	—	— 62	78·7	44·1	0·4
Jönköpings	8	123	3	126	— 11	— 1	— 12	72·2	53·2	0·5
Kronobergs	5	13	24	37	— 1	± 0	— 1	56·8	45·9	0·2
Kalmar	7	80	11	91	— 63	— 1	— 64	82·4	72·5	0·4
Gotlands	2	33	4	37	— 1	— 1	— 2	70·3	56·8	0·6
Blekinge	13	22	110	132	± 0	+ 56	+ 56	90·9	68·9	0·9
Kristianstads	2	19	2	21	— 8	+ 2	— 6	81·0	71·4	0·1
Malmö stad	1	284	—	284	— 123	—	— 123	81·3	62·3	1·8
Malmöhus i övrigt	3	90	—	90	— 126	— 1	— 127	77·8	57·8	0·2
Hallands	6	54	6	60	— 3	— 1	— 4	76·7	58·3	0·4
Göteborgs stad	1	1 441	—	1 441	— 543	—	— 543	74·3	48·1	5·1
Göteborgs o. Bohus i övrigt	36	302	1 627	1 929	— 47	+ 120	+ 73	84·4	42·4	9·4
Älvsborgs	6	34	4	38	— 5	— 6	— 11	76·3	23·7	0·1
Skaraborgs	4	15	—	15	— 20	—	— 20	53·3	—	0·1
Värmlands	8	38	94	132	— 14	— 46	— 60	82·6	73·5	0·5
Örebro	1	66	—	66	— 6	—	— 6	77·3	59·1	0·3
Västmanlands	—	—	—	—	— 2	— 1	— 3	—	—	—
Kopparbergs	2	25	—	25	— 7	— 1	— 8	64·0	80·0	0·1
Gävleborgs	7	62	17	79	— 61	— 13	— 74	79·7	77·2	0·3
Västernorrlands	34	97	931	1 028	— 21	— 210	— 231	84·0	52·8	3·7
Jämtlands	1	3	—	3	± 0	—	± 0	66·7	33·3	0·0
Västerbottens	12	21	56	77	— 9	— 52	— 61	18·2	14·3	0·4
Norrbottens	8	4	116	120	± 0	— 14	— 14	50·0	5·8	0·6
Summa	**190**	**4 696**	**3 245**	**7 941**	**— 1 814**	**— 305**	**— 2 119**	**75·5**	**51·6**	**1·2**
b) *Maj 1941—Juni 1942.*										
1941							antal %			
maj	268	16 396	8 460	24 856	— 3 336	— 2 360	— 5 696 18·6	71·7	32·8	3·9
juni	251	13 227	7 429	20 656	— 3 169	— 1 031	— 4 200 16·9	73·3	34·1	3·2
juli	240	10 501	5 704	16 205	— 2 726	— 1 725	— 4 451 21·5	74·1	35·9	2·5
augusti	228	10 127	4 862	14 989	— 374	— 842	— 1 216 7·5	73·4	37·8	2·4
september	225	9 189	4 090	13 279	— 938	— 772	— 1 710 11·4	73·3	42·3	2·1
oktober	235	8 662	3 948	12 610	— 527	— 142	— 669 5·0	73·3	44·8	2·0
november	242	10 485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171 17·2	74·3	45·0	2·3
december	255	14 166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802 32·5	73·8	39·2	3·1
1942										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676 29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	— 331	+ 221	— 110 0·4	74·2	37·3	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	— 2 269	— 818	— 3 087 12·3	75·0	41·8	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	— 5 125	— 1 402	— 6 527 29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	— 3 729	— 1 746	— 5 475 35·2	75·3	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	— 1 814	— 305	— 2 119 21·1	75·5	51·6	1·2

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. Juni 1942.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjäpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning . .	18	24	42	— 11	— 37	— 48	31	·
Jordbruk	17	5	22	— 10	— 9	— 19	12	·
Skogshushållning	1	19	20	— 1	— 28	— 29	19	·
Industri och hantverk	2 785	2 648	5 433	—1250	— 181	—1431	4 750	87·4
Ingenjörsarbete och arbetsledning .	50	1	51	± 0	+ 1	+ 1	37	72·5
Malmbrytning	2	14	16	— 3	+ 8	+ 5	10	·
Metall- och maskinindustri	277	41	318	— 72	— 4	— 76	281	88·4
Jord- och stenindustri	221	1 538	1 759	— 36	+ 190	+ 154	1 432	81·4
stenindustri	162	1 484	1 646	— 18	+ 200	+ 182	1 328	80·7
glasindustri	6	47	53	— 10	— 4	— 14	52	96·1
annan hithörande industri . . .	53	7	60	— 8	— 6	— 14	52	86·7
Trävaruindustri	152	336	488	— 63	— 25	— 88	456	93·4
sågverksindustri	100	334	434	— 40	— 13	— 53	407	93·8
annan trävaruindustri	52	2	54	— 23	— 12	— 35	49	90·7
Pappersindustri	43	149	192	— 9	— 44	— 53	177	92·2
Grafisk industri	33	1	34	— 4	— 1	— 5	32	·
Livsmedelsindustri	75	8	83	— 46	— 5	— 51	63	75·9
Textil- och beklädnadsindustri . .	100	3	103	— 29	— 4	— 33	87	84·5
Läder-, hår- och gummivaruindustri	59	9	68	— 25	+ 2	— 23	55	80·9
skoindustri	19	6	25	— 10	± 0	— 10	18	·
gummivaruindustri	3	—	3	— 4	—	— 4	3	·
annan hithörande industri . . .	37	3	40	— 11	+ 2	— 9	34	·
Kemisk-teknisk industri	43	—	43	— 41	—	— 41	32	·
Byggnadsverksamhet	1 702	538	2 240	— 914	— 299	—1213	2 056	91·8
husbyggnadsarbete	1 600	231	1 831	— 841	— 126	— 967	1 681	91·8
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	102	307	409	— 73	— 173	— 246	375	91·7
Kraft- och värmeproduktion . . .	28	10	38	— 8	± 0	— 8	32	·
Sjöfart och fiske	67	20	87	— 36	— 14	— 50	77	88·5
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	1 241	106	1 347	— 350	— 12	— 362	1 152	85·5
Kontors-, affärs- och lagerarbete .	608	38	646	— 91	+ 2	— 89	571	88·4
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	189	16	205	— 25	+ 4	— 21	182	88·8
kontorsvaktmästare m. fl. . . .	7	—	7	— 3	—	— 3	7	·
affärsförest., -bitr., agenter m. fl.	284	11	295	— 57	— 2	— 59	261	88·5
lagerarbetare och förrådsbiträden	128	11	139	— 6	± 0	— 6	121	87·1
Landtransport	439	65	504	— 169	— 13	— 182	413	81·9
hamn- och stuveriarbetare . . .	176	29	205	— 99	— 9	— 108	161	78·5
chaufförer och åkeriarbetare . .	192	24	216	— 44	— 1	— 45	183	84·7
övriga hithörande grupper . . .	71	12	83	— 26	— 3	— 29	69	83·1
Hotell- och restaurangrörelse . . .	65	—	65	— 52	— 1	— 53	59	90·8
Litterärt och konstnärligt arbete .	80	3	83	— 33	± 0	— 33	70	84·3
Förvaltning och undervisning . .	34	—	34	+ 4	—	+ 4	25	·
Sjukvård och hygien	15	—	15	— 9	—	— 9	14	·
Husligt arbete	34	4	38	— 5	+ 3	— 2	26	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	551	443	994	— 162	— 64	— 226	867	87·2
Summa	4 696	3 245	7 941	—1814	— 305	—2119	6 903	86·9
därav 16—25 år	226	123	349	— 48	— 33	— 81		
26—50 »	1 838	1 655	3 493	— 887	— 131	—1018		
över 50 »	2 632	1 467	4 099	— 879	— 141	—1020		

Tab. 13. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av juni 1942.*										
Stockholms stad	1 441	285	10	323	275	45	—	331	26	146
Stockholms	239	128	—	5	15	—	16	36	11	28
Uppsala	59	—	—	—	4	19	30	—	—	6
Södermanlands	17	—	—	—	1	—	12	—	—	4
Östergötlands	107	—	—	54	2	—	—	32	—	19
Jönköpings	103	33	—	—	4	—	56	—	—	10
Kronobergs	34	19	—	—	1	—	—	—	—	14
Kalmar	75	9	—	22	1	28	14	—	—	1
Gotlands	27	—	—	4	—	—	18	—	—	5
Blekinge	75	51	—	—	2	—	22	—	—	—
Kristianstads	19	—	—	—	—	—	19	—	—	—
Malmö stad	250	61	—	91	4	20	—	61	—	13
Malmöhus i övrigt	87	7	—	67	3	5	2	2	—	1
Hallands	27	—	—	3	—	6	5	—	1	12
Göteborgs stad	1 305	180	278	241	41	—	—	444	9	112
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 602	960	351	131	—	6	41	50	16	47
Älvsborgs	29	—	—	—	—	—	12	—	2	15
Skaraborgs	15	—	—	8	—	—	—	—	—	7
Värmlands	123	31	10	30	5	10	20	5	—	12
Örebro	66	7	—	41	4	9	—	—	—	5
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	24	—	—	—	2	—	22	—	—	—
Gävleborgs	68	5	8	26	—	2	17	—	—	10
Västernorrlands	977	401	288	160	4	28	45	13	—	38
Jämtlands	3	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Västerbottens	69	—	—	—	1	—	10	—	—	58
Norrbottens	62	—	—	—	—	—	48	—	1	13
Summa	**6 903**	**2 177**	**945**	**1 206**	**370**	**178**	**409**	**974**	**66**	**578**
därav städer	4 165	682	318	1 028	355	134	247	927	40	434
b) *Maj 1941—Juni 1942.*										
1941										
maj	20 257	3 261	1 822	1 093	243	147	1 395	10 829	503	964
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
november	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 702	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942.

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103							
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·8	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·8	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·7	12·5	11·1	8·1	5·9								
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941							

Tab. 15. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7			

Tab. 16. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·63
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49
1942	3·38			

Litteraturöversikt.

(Juni 1942.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

BÖKER, H. La progression continuelle de l'urbanisation dans le monde. Revue internationale d'agriculture 1942, nr 4.

GÅRDLUND, T. Alfred Marshalls samhällssyn. Några anteckningar till 100-årsminnet. Ekonomisk tidskrift 1942, nr 2.

STRAND, S. G. Social trygghet. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 23.

Sverige.

BOHM, S. Vårt näringsliv just nu. Ekonomen 1942, nr 2.

JUNDELL, I. Om hemsköterskevård och hemsköterskeutbildning samt om ungdomens utbildning och etiska fostran i husmodersskolor och *lärlingshem*. Sveriges landstings tidskrift 1942, nr 2.

LUNDBERG, G. Socialiseringsdiskussion. S. A. P. information 1942, nr 9.

OLSSON, DAGNY. Allmänna samlingslokaler. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 3.

REHN, G. Krisbördornas fördelning. Ekonomen 1942, nr 2.

TILLSTRÖM, G. Statliga och kommunala socialanslag i Sverige 1895—1935. Statsvetenskaplig tidskrift 1942, nr 2/3.

ÅKERMAN, G. Pris- och inkomstutveckling i Sverige. Sv. utrikeshandel 1942, nr 12.

Soc. rådsrepublikernas union.

KOEFOED, C. A. Det russiske Fælleseje. Nationalökonomisk Tidsskrift 1942, nr 1.

Arbetarskydd.

BONNEVIE, P. Arbejdsbetingede Hud- og Slimhindelidelser. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1942, nr 5.

QUARNÅ, K. Yrkessjukdomar. Svenska röda korset 1942, nr 5.

Sverige.

BLOMQVIST, G. Olycksfallsersättning åt skadad, som själv vållat olycksfallet. Verkstäderna 1942, nr 6.

KARLSSON, ARNE. Sprängningsolyckorna mana till försiktighet. Väg- och vattenbyggaren 1942, nr 6.

Ett och annat från olycksfallens område. Signalen 1942, nr 23.

Ischias kan i vissa fall vara olycksfallssjukdom bland försvarsverkens verkstadsarbetare. Medlemsblad för försvarsverkens civila personals förbund 1942, nr 5.

Amerikas förenta stater.

CAMERON, W. T. Industrial accident prevention and war production. Labor information bulletin 1942, nr 3.

Arbetslön och arbetstid.

Svensk og dansk Lönpolitik. Arbejderen 1942, nr 12.

Sverige.

Semesterns spridning. Daco och järnvägsstyrelsen ha tillskrivit arbetsgivareföreningen. Industritjänstemannen 1942, nr 6.

Danmark.

BOSERUP, M. Husassistenters Arbejdsforhold. Socialt Tidsskrift 1942, nr 3.

KALLESTRUP, L. R. Husmödres og Husassistenters personlige Bemærkninger i Forbindelse med Undersögelsen af Husassistenternes Arbejdsvilkaar i 1941. Socialt Tidsskrift 1942, nr 4.

Norge.

BERGHOLTZ, F. Reglering av arbetstid och löner i Norge [i stats- och kommunalförvaltningen]. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1942, nr 5.

Schweiz.

Die Anpassung der Löhne und Gehälter an die Lebenskosten. Die Volkswirtschaft 1942, nr 5.

Tyskland.

BINDER, E. Vilka löner ha de tyska byggnadsarbetarna? Byggnadsträarbetaren 1942, nr 6.

Die Arbeitsverdienste im September 1941. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 16.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

BARGHEER. Indexlöhne, Kronenabwertung und Vollbeschäftigung. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 16.

Sverige.

B[RUNIUS, A.] Transplantation av arbetskraft. Industria 1942, nr 13.

LAQUIST, ASTRID. De sjukas arbetsproblem. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 6.

LUNDQUIST, R. Den kvinnliga arbetskraftens insats för vår industriella beredskap. (Referat av föredrag.) Affärsekonomi 1942, nr 9.

SKOGH, S. Ungdomens jordbrukshjälp. Från departement och nämnder 1942, nr 11.

Skogen och arbetskraften. Skogen 1942, nr 12.

Danmark.

JUHL-CHRISTENSEN, P. Lovgivningen om Sikring af Landbrugets Arbejdskraft m. v. Socialt Tidsskrift 1942, nr 4.

Tyskland.

MARTINECK. Über den Arbeitseinsatz Lungentuberkulöser. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 15.

Befolkningsfrågor.

SAVORGNAN, F. Die Kindersterblichkeit der Erstgeborenen. Deutsches statistisches Zentralblatt 1941, nr 5/8.

Sverige.

ALEGÅRD, G. Spädbarnsdödligheten. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 24.

ANDREEN, ANDREA. Svensk befolkningspolitik 1935—38. Vi vill 1942, s. 6.

FOSSUM, E. M. Familjelön och befolkningspolitik. Sv. trafiktidning 1942, nr 25.

LINDQVIST, E. Reflexioner kring befolkningsfrågan. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 6.

QUENSEL, C.-E. Befolkningsutvecklingen och befolkningsfrågan. Svensk tidskrift 1942, nr 5.

WAHLUND, S. Befolkningsfrågan i siffrornas ljus. Vi vill 1942, s. 4.

Tyskland.

Ehe und Kind. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 5.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

AHLRÉN, F., & FÄLLMAN, G. Byggnadens värmeisolering. Byggnadsvärlden 1942, nr 24.

CEDERWALL, G. Principerna för hyresregleringen och den allmänna priskontrollen. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 13.

JOHANSSON, ALF. Bostadsförsörjningen. Sv. sparbankstidskrift 1942, nr 4.

— Kampen mot trångboddheten. Vi vill 1942, s. 10.

— Det statliga stödet åt bostadsbyggandet. Byggnadsvärlden 1942, nr 23.

LINDGREN, H. A. Eldningsproblem. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 11.

Bostadsbyggets stegring. Affärsvärlden 1942, nr 22.

Hyresregleringen. Riksdagsmotion om vissa uppmjukningar i förslaget till lag om hyresreglering. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 12.

Hyresregleringen skärpes för fastighetsägarnes vidkommande. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 11.

Socialstyrelsens undersökning av fastighetsomkostnaderna under senare år. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 12.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

LINDHAGEN, A. Kollektivavtal såsom förutsättning för arbetsdomstolens behörighet. Sv. juristtidning 1942, nr 5.

Fackföreningar under demokrati och diktatur. Murarnas fackblad 1942, nr 6.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

HJÄRNE, U. Hur vetenskapen förebygger sjukdom och ohälsa hos spädbarn. Friskt folk 1942, nr 5.

HÄVERMARK, G. Översikt över tuberkulossjukvårdsanstalternas och dispensärernas verksamhet under år 1941. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1942, nr 2.

INGVAR, S. Reumatikeravdelningarna »främmande kroppar» i svensk sjukhusorganisation. Sv. läkartidningen 1942, nr 26.

LINDÉN, L. V. Den eftersatta folkskolhygienen. Landskommunernas tidskrift 1942, nr 6.

LUNDQUIST, G. Psykisk hälsovård. Friskt folk 1942, nr 5.

STRÖM, G. Driftkostnader m. m. vid lasarett m. fl. sjukvårdsanstalter under år 1941. Sjukhuset 1942, nr 3.

WIKANDER-BRUNANDER, SIRI. Friska barn är lyckliga barn. En överblick över hälsovården i folkskolan. Sv. lärartidning 1942, nr 26.

WINTZELL, J. Bättre hygienisk folkupplysning både inom och utom skolan. Friskt folk 1942, nr 5.

WOHLIN, MARGIT. Moderskap och folkvård. Friskt folk 1942, nr 5.

Tyskland.

SITZLER. Deutschland schützt seine Mütter. Soziale Praxis 1942, nr 6.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

ANDERSSON, GUNNAR A. Några synpunkter på effektiviseringen av jordbrukets arbetsblock. Lantmannen 1942, nr 26.

GRÖNLUND, O. Den senaste allmänna jordbruksräkningen i Sverige och därmed sammanhängande undersökningar. Statsvetenskaplig tidskrift 1942, nr 2/3.
GÖRANSSON, E. Arbetsblockorganisationen inom jordbruket. Förslag till lagstiftning. Hushållningssällskapens tidskrift 1942, nr 3.
Jordbrukskasserörelsens senaste utveckling. Lantmannen 1942, nr 26.

Kooperation.

Sverige.

WINGÅRD, E. Föreningarnas verksamhet och ekonomi 1941. Kooperatören 1942, nr 10.
Kooperationens lönefråga. Industria 1942, nr 13.
Kooperativa förbundets verksamhet 1941. Kooperatören 1942, nr 10.

Norge.

Samvirkelagene [i Norge] hadde en omsetning på over 210 millioner kroner i 1941. Kooperatören 1942, nr 9.

Kristidsfrågor.

Sverige.

HORN, K. v. Statens handelskommission. Statsvetenskaplig tidskrift 1942, nr 2/3.
MAGNUSSON, R. Folkköksfrågan. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 3.
O[DHE], T. Skärpta straff för ransoneringsbrott. Kooperatören 1942, nr 11.
RYNELL, S. Statens informationsstyrelse. Statsvetenskaplig tidskrift 1942, nr 2/3.
SKOGH, S. Ungdomsberedskapen. Sunt förnuft 1942, nr 5.
Den försämrade bränsleförsörjningen. Finanstidningen 1942, nr 23.
Motiverat missnöje. [Äggregleringen.] Småbrukarnas tidning 1942, nr 12.

Danmark.

GLAHN, H. E. Omkring Brændselssituationen. Tidsskrift for Industri 1942, nr 12.

Norge.

MOHR, T. Matkjökkener. Sosialt arbeid 1942, nr 3/4.

Nykterhetsfrågan.

RÖGIND, S. Den danske og den svenske Spiritusordnings første 25 Aar. Nationalökonomisk Tidsskrift 1942, nr 1.

Sverige.

AXELMAN, A. Sundsvallssystemet. Tirfing 1942, nr 2.
FLODH, E. Dansbanan under kultur. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 5.
G[AH]N, H. Nykterhetstillståndet under år 1941 enligt systembolagens förvaltningsberättelser. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 6.
HAG, F. Bättre möjligheter att ingripa mot kringflackande alkoholmissbrukare. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 5.
[THÖRNELL.] Kraftiga åtgärder för bättre nykterhet föreslås av överbefälhavaren. Reformatorn 1942, nr 24.
VALL, V. Nykterhetsundervisningen 50 år. Reformatorn 1942, nr 25/26.
ÅMAN, A. Åtgärder för förbättring av nykterhetstillståndet bland militären. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 5.
Gallupundersökningen i förbudsfrågan. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 6.

Österrike.

GÖRANSSON, G. Vid tålamodets högskola. Några intryck från alkoholistvårdsarbetet i Wien. Tirfing 1942, nr 2.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

Sverige.

BONOW, M. Rabattsystemet i stöpsleven. S.A.P. information 1942, nr 9—10.
JOHANNSEN, N. Barnet och kristiden. Sv. läkartidningen 1942, nr 28.
O[DHE], T. Utvidgad priskontroll i nya lagen. Kooperatören 1942, nr 11.
THURESSON, E. Index och indexlöner. [Anm. av] T. Odhe: Det ekonomiska livets mätare. Sv. statsförvaltning 1942, nr 2.
ÅKERMAN, G. Prispolitikens ödestimma. Finanstidningen 1942, nr 25.
Indexberäkningen, dyrortsgrupperingen och kristillägget. Befattningshavaren 1942, nr 5.
Krisbetonad dyrortsindelning. Verkstäderna 1942, nr 6.
Livsmedelsrabatterna. Sv. familjevärnet 1942, nr 3.

Amerikas förenta stater.

BLAIR, J. M. Emergency price control act of 1942. Labor information bulletin 1942, nr 3.

Frankrike.

Priskontrollen i Frankrike. Industria 1942, nr 12.

Socialförsäkring.

Sverige.

PENSIONSSTYRELSEN. Meddelande till samtliga erkända sjukkassor. Riktlinjer angående revisionen inom kassorna. Folkpensioneringen 1942, nr 5.
Erkänd sjukkassas ersättningsskyldighet för meddelad läkarvård. Folkpensioneringen 1942, nr 5.
Frågan om överförsäkring inom sjukkassorna och olycksfalls- och sjukförsäkringsbolagen skall utredas. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 6.
Kristillägg föreslås åt medlemmar i erk. sjukkassor med försörjningsplikt gentemot barn. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 6.

Finland.

KETOLA, I. Arbetsgivarens självrisk i arbetarolycksfallsförsäkringen. Nordisk försäkringstidskrift 1942, nr 3.

Tyskland.

LANGFORTH, MARIE S. Neues aus der Krankenversicherung. Deutsche Jugendhilfe febr./mars 1942.

LUND, O. Den tyske sosialtrygd. B. Oversikt over ulykkestrygden. Sosialt arbeid 1942, nr 3/4.

Socialvård.

Sverige.

ALMKVIST, A. En lucka i socialregistret. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 3.

LINDBERG, T. Återfallsfrekvensen för unga brottslingar. Sv. juristtidning 1942, nr 5.

RANEMARK, INGA-BRITT. Barn och ungdom i Medelby. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 3.

Bidragsförskotten reformeras? Socialvårdskommittén har framlagt förslag. S. A. P. information 1942, nr 11.

Bostadsförsörjningen och folkpensionärerna. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 3.

Skolstyrelsen — det kommunala organet för ungdomsvården? Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 3.

Finland.

Blindunderstöden i Finland. S. A. P. information 1942, nr 11.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

DAHN, P. J. Våra folkskolor och deras utveckling. Landskommunernas tidskrift 1942, nr 6.

MYRDAL, ALVA. Återuppbyggnadsarbetet och vi: Nya samhällskrav och nya yrken. Yrkeskvinnan 1942, nr 6.

Tyskland.

SCHULZ, E. Ergebnisse aus der Berufsnachwuchslenkungstätigkeit der Arbeitsämter im Grossdeutschen Reich im Kriege. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 16.

Ut- och invandring.

Sverige.

Socialstyrelsens utredning om utlandssvenskarna. Utlandssvenskarna 1942, nr 2.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AKTIEBOLAGET STOCKHOLMSSYSTEMET.
Förvaltningsberättelse för år 1941 jämte revisionsberättelse. Sthlm 1942.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1941.
638. *Williams, Faith M., & Hanson, Alice C.* Money disbursements of wage earners and clerical workers 1934—36. Summary vol.

— — Women's bureau.
Bulletin. Wash. 1941.
187. Labor standards and competitive market conditions in the canned goods industry.

DANMARK. Det af Arbejds- og Socialministeriet under 19. april 1941 nedsatte Udvalg angaaende den mod Börne- og Aandssvageforsorgen offentligt fremförte Kritik.
Betænkning. Khvn 1941.

— Det af Arbejds- og Socialministeriet under 30. april 1941 nedsatte Udvalg angaaende det administrative Tilsyn med Börneforsorgens Institutioner.
Betænkning. Khvn 1942.

— Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger.
[Aarsberetning.] Regnskabsaaret 1941. Khvn 1942.

DANMARK. Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1942.
Bd 116: H. 4. Folkehöjskoler og Landbrugsskoler samt Husholdningsskoler 1936/37—1940/41.

FAGERHOLM, P. H. Förbud mot arbetstagares avskedande med anledning av värnpliktstjänstgöring m. m. Kommenterande redogörelse. Sthlm 1942.

FAKTA för socialdemokratiska talare och debattörer. Sthlm 1942.
1942: 2. Försörjningsläget.

FINLAND. Folkpensionsanstalten.
rsberättelse. 4 (1941). Hfors 1942.

— Oy alkoholiliike Ab.
Årsberättelse. 10 (1941). Hfors 1942.

GÖTEBORGS KOMMUNALKALENDER. Årg. 14 (1942). Utg. av Göteborgs stads statistiska byrå. Gbg 1942.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. Montreal 1942.
Ser. M. (Social insurance.)
18. Approaches to social security. An international survey.
Towards our true inheritance. The reconstruction work of the I. L. O. Montreal 1942.

KRISBÖRDORNAS fördelning. [Utg. av Landsorganisationens propagandaråd.] Sthlm 1942. (Information och argument. 1.)

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Collectieve arbeidsovereenkomsten in Nederland op 1 juni 1942. 's-Gravenh. 1942.
Jaarcijfers voor Nederland 1940. 's-Gravenh. 1942.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1942.
36. Fagskolestatistikk 1938/39—1940/41.

— Statens pensjonskasse, Den norske enkekasse og Pensjonskassen for statens tjenestemenn.
Årsberetning for 1941. Oslo 1942.

SOCIAL ÅRSBOK 1941. Utg. av Centralförbundet för socialt arbete. Sthlm 1942.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942. Sthlm 1942.
28. Strafflagberedningens promemoria med förslag till lag om eftergift av åtal mot minderåriga m. m. Avg. d. 30 maj 1942. (Ju.)
29. Socialvårdskommitténs betänkande 4: Förslag till ändrad bidragsförskottslag m. m. [Avg. d. 26 maj 1942.] (S.)

SVENSKA MEJERIERNAS RIKSFÖRENING.
[Minnesskrift.] 1932—42. Sthlm 1942.

SVENSKA PERSONAL-PENSIONSKASSAN.
Minnesskrift över de första 25 åren. 1917—42. Sthlm 1942.

SVERIGES LANTBRUKSFÖRBUND.
[Minnesskrift.] 1917—42. Sthlm 1942.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1942.
Finanser.
Kommunernas finanser år 1940. 1. Av Statistiska centralbyrån.
Folkmängden och dess förändringar.
Befolkningsrörelsen år 1939. Av Statistiska centralbyrån.
Dödsorsaker år 1939. Av Statistiska centralbyrån.
Folkmängden inom administrativa områden d. 31 dec. 1941. Av Statistiska centralbyrån.
Folkräkningen d. 31 dec. 1940. Av Statistiska centralbyrån. 1. Areal och folkmängd inom särskilda förvaltningsområden m. m. Befolkningsagglomerationer.
Jordbruk med binäringar.
Fiske år 1940. Av Statistiska centralbyrån.
Rättsväsen.
Domstolarnas och de exekutiva myndigheternas verksamhet åren 1939 och 1940. Av Statistiska centralbyrån.
Vägtrafikolyckor år 1940. Av Statistiska centralbyrån.
Socialstatistik.
Byggnadsverksamheten i Sverige år 1940. Av K. socialstyrelsen.

VARULEXIKON. Livsmedel. Utg. av Kooperativa förbundet. Sthlm 1942.

ÅRSBOK för Sveriges landsting 1942. Utg. av Svenska landstingsförbundets byrå. Sthlm 1942.

1942 ÅRS BYGGNADSSAKKUNNIGA FÖR LANDSBYGDEN.
Betänkande angående jordbrukets byggnadskostnader. Avg. d. 16 juni 1942. Sthlm 1942. [Stencil.]

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{23}/_{6}$—$^{22}/_{7}$ 1942 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI):

Departement		Daterad
Socialdep.	Utlåtande över framställning i fråga om arbetstillstånd för utlänningar m. m. (I) (exp. $^{26}/_{6}$)	$^{20}/_{6}$
»	Förslag till föreskrifter och bestämmelser rörande användningen av *dels* anslaget till Bidrag till driften av icke statliga skyddshem, *dels ock* anslaget till Lån till Göteborgs diakonissällskap för anordnandet av skyddshemmet Härsjögården m. m. (II)	$^{27}/_{6}$
»	Redogörelse för undersökning rörande låntagare till statens bosättningslån (V)	$^{2}/_{7}$
»	Utlåtande angående handelsträdgårdsrörelsen vid Vemyra skol- och yrkeshem (II)	$^{3}/_{7}$
»	Ansökningar om statsbidrag till driftkostnaderna vid vissa alkoholistanstalter för budgetåret 1942/43 (II)	$^{6}/_{7}$
»	Framställning av Sveriges socialvårdsfunktionärers riksförbund om statsbidrag till en studiekurs (II)	$^{9}/_{7}$
»	Framställning av fångvårdsstyrelsen om anordnande av en statens alkoholistanstalt för kvinnor vid straffängelset i Karlstad (II)	$^{10}/_{7}$
»	Framställning ang. ersättning till folkskolläraren K. G. Rosberg för mistade löneförmåner under tjänstgöring i indexnämnden (III)	$^{14}/_{7}$
Justitiedep.	Förslag till åtgärder för snabbare handläggning av stadsplane- och tomtindelningsärenden m. m. (III)	$^{15}/_{7}$
Socialdep.	Hemställan om anslag för utlänningsförläggningar för tiden $^{1}/_{7}$—$^{30}/_{9}$ 1942 (överinsp. f. utl. förläggn.)	$^{17}/_{7}$
»	Hemställan om medel för vissa barackläger (överinsp. f. utl. förläggn.)	$^{21}/_{7}$
»	Utlåtande ang. en av statens byggnadslånebyrå gjord hemställan om en statistisk undersökning rörande hyrorna för vissa lägenheter (V)	$^{22}/_{7}$

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 24 juni—13 juli 1942 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
409.	K. förordn. om krigskonjunkturskatt för år 1942 (Jfr även 1942: 576, 577 och 606)	19 juni
411.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 6 mars 1942 (nr 99) ang. reglering av handeln med vissa slag av fisk	12 »
412.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 28 mars 1941 (nr 173) ang. reglering av förbrukningen av köttvaror	19 »
421.	K. kung. om efterlysning av vissa underhållsskyldiga	12 »
422.	K. kung. om ändrad lydelse av 5 § 2 och 3 mom. samt 7 § 1 mom. kung. den 3 juni 1938 (nr 358) ang. statsbidrag till folktandvård (Jfr även 1942: 423)	12 »
429.	Lag om hyresreglering m. m. (Jfr även 1942: 430, 431, 432 och 433)	19 »
440.	K. kung. om skyldighet för domstol att till statens skyddskonsulent sända avskrift av utslag ang. villkorlig straffdom m. m.	30 »
447.	K. kung. om ändrad lydelse av 7 och 11 §§ kung. den 28 juni 1941 (nr 546) ang. beslag å samt reglering av handeln med till människoföda tjänliga ärter och bönor	19 »

452. K. reglemente ang. tjänstepension för arbetare i statens tjänst (1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare) (Jfr även 1942: 453 och 454) . . . . . 12 juni
455. K. kung. med vissa föreskrifter rörande grundfonder för centralkassor för jordbrukskredit (Jfr även 1942: 456) . . . . . 19 »
457. Lag ang. ändring i vissa delar av lagen den 24 mars 1938 (nr 96) om understödsföreningar . . . . . 30 »
459. Prisregleringslag (Jfr även 1942: 460 och 461) . . . . . 30 »
464. K. kung. om ändrad lydelse av 4 § kung. den 12 september 1941 (nr 742) ang. utlännings vistelse i vissa delar av riket . . . . . 30 »
474. K. kung. om vissa ändringar i reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens pensionsanstalt (Jfr även 1942: 475 och 476) . . . . . 19 »
482. Lag ang. ändrad lydelse av 6 § 2 mom. samt 7 och 31 §§ lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering . . . . . 30 »
483. Lag ang. ändrad lydelse av 5 § 2 mom. och 9 § 1 mom. lagen den 18 juni 1937 (nr 382) om barnbidrag . . . . . 30 »
484. Lag om dyrtidstillägg under budgetåret 1942/43 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag (Jfr även 1942: 485, 486 och 487) . . . . . 30 »
521. K. förordn. om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. (krigsfamiljebidragsförordning) (Jfr även 1942: 522) . . . . . 30 »
523. K. förordn. ang. upphävande av 10 § andra stycket förordn. den 13 april 1940 (nr 215) om utrymningshjälp . . . . . 30 »
524. K. förordn. om familjebidrag åt värnpliktiga under tjänstgöring i fredstid (fredsfamiljebidragsförordning) (Jfr även 1942: 525 och 526) . . . . . 30 »
527. K. kung. med provisoriska bestämmelser ang. avlöning åt värnpliktiga m. m. . . . 30 »
528. Lag ang. utsträckt tillämpning av lagen den 15 december 1939 (nr 856) om utbetalande av krigsriskersättning till sjömän (Jfr även 1942: 529) . . . . . 30 »
547. K. förordn. om värnskatt för budgetåret 1942/43 (Jfr även 1942: 548 och 549) . . 30 »
556. K. förordn. ang. de procenttal av stadgade grundbelopp, med vilka bottenskatt enligt 18 § förordn. den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall för år 1942 utgå (Jfr även 1942: 557) . . . . . 30 »
563. K. kung. om arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m. . . . . 19 »
565. K. instruktion för försvarsväsendets personalvårdsnämnd . . . . . 30 »
569. K. kung. om tertiärlån och tilläggslån för vissa bostadsbyggnadsföretag . . . . . 30 »
570. K. kung. ang. ändrad lydelse av 21 § kung. den 4 september 1935 (nr 512) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av hyresbostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer (Jfr även 1942: 571 och 572) . . . . . 30 »
573. K. kung. om ändrad lydelse av 5 § kung. den 22 juni 1939 (nr 462) om statsbidrag till anordnande av pensionärshem . . . . . 30 »
574. K. kung. om räntefoten för nybyggnadslån, förbättringslån och lantarbetarbostadslån 30 »
575. K. kung. om räntefoten för bostadsanskaffningslån ur lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer . . . . . 30 »
578. K. kung. om vissa ändringar i kung. den 7 juni 1940 (nr 589) ang. den statliga egnahemsverksamheten (Jfr även 1942: 579) . . . . . 30 »
581. Statens arbetsmarknadskommissions kung. om avgivande av uppgifter rörande byggnadsverksamhet . . . . . 8 juli
583. Rekvisitionslag . . . . . 30 juni
584. Beredskapsförfogandelag (Jfr även 1942: 585 och 586) . . . . . 30 »
603. K. kung. om ändrad lydelse av 1 § kung. den 6 mars 1942 (nr 99) ang. reglering av handeln med vissa slag av fisk . . . . . 10 juli

INNEHÅLL

Sociala frågor vid 1942 års riksdag . 657
Konjunkturläget våren 1942 678

Kortare meddelanden
Ändring av omoderna fattigvårdsanstalter till sekundäravdelningar vid sinnessjukhus 681
Behovet av högre socialvetenskaplig och social utbildning utredes 681

Ändring av levnadskostnadsindex i Danmark 681
Hembiträdenas arbetsförhållanden i Danmark år 1941 682

Periodiska översikter

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under andra kvartalet 1942 . 684

Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1942 690
Utlänningar i Sverige 691
Livsmedelskostnaderna omkring 1 augusti 1942 698
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under juli 1942 . . . 700
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juli 1942 702
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 704
Inventeringen av arbetskraft vid byggnads- och anläggningsarbeten den 15 juli 1942 706

Lönesumman inom industri och handel m. m. under andra kvartalet 1942 . . 712
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna maj 1942 715

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 717
Litteraturöversikt 731
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 735
Författningar rörande sociala frågor . 736

INDEX

Questions sociales au Riksdag de 1942.
La conjoncture pendant le printemps de 1942.
Courtes notices.
Transformation d'établissements surannés de l'Assistance publique en sections secondaires attachées aux hôpitaux d'aliénés.
Le besoin d'études plus approfondies dans le domaine des sciences sociales fait l'objet d'une enquête.
Modifications dans l'indice du coût de la vie au Danemark.
Conditions de travail des employées de maison au Danemark.

Aperçus périodiques

Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 2e trimestre 1942.
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 2e trimestre 1942.
Les étrangers en Suède.
Prix des denrées alimentaires le 1er août 1942.
Marché du travail.
Le marché du travail pendant juillet 1942.
Activité de la Commission du marché du travail en juillet 1942.
Communications de la Commission du marché du travail.
Recensement de la main-d'œuvre dans les travaux de construction et d'aménagement le 15 juillet 1942.
Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 2e trimestre 1942.
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Mai 1942.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Lois concernant les questions sociales.

Articles principaux du Bulletin.

Questions sociales au Riksdag de 1942. Les questions relatives au marché du travail ont été caractérisées par la régression du chômage et la grande demande de main-d'œuvre dans certains domaines d'activité. Les subventions pour la réglementation du marché du travail ont été sensiblement réduites et la loi sur le service civil a été prorogée pour une année. La loi sur la durée du travail dans le commerce de détail et la loi sur l'heure de fermeture des boutiques et magasins ont été prorogées pour trois années sous une forme quelque peu modifiée. D'importantes questions touchant les habitations ont été traitées en relation avec l'application de la réglementation des loyers dans les villes et grandes agglomérations. Une subvention a été octroyée en faveur de la production de nouvelles habitations. L'arrêté sur les allocations familiales aux militaires mobilisés a été remanié et de nouvelles dispositions concernant les rabats accordés sur le prix de certaines denrées alimentaires ont été adoptées. Les Commissions de tempérance départementales, qui étaient menacées de certains projets d'économie, ont été maintenues. Les prestations de l'assurance sociale ont été améliorées en certains points, partiellement sous forme d'indemnité de vie chère. Une enquête sur une meilleure protection de la jeunesse a été décidée. Des subventions ont été octroyées aux locaux de réunion des grandes associations populaires. P. 657.

La conjoncture pendant le printemps de 1942 a été étudiée dans le rapport bi-annuel ordinaire de l'Institut de la conjoncture dont l'article donne un compte-rendu. Le mouvement de la conjoncture a continué à être caractérisé par un haut degré de stabilité, dû aux mesures de réglementation qui ont été appliquées. Le ravitaillement en caoutchouc et en combustibles présente cependant de difficiles problèmes. La production laitière a été plus abondante qu'on n'avait osé l'espérer, grâce, en partie, à une production accrue du fourrage de cellulose et à l'importation de tourteaux? Des tendances, difficilement contrôlables, à une hausse continue des prix, se sont fait sentir par suite de l'aggravation dans l'ensemble de la situation économique. La hausse des loyers a été temporairement arrêtée par l'introduction d'une réglementation générale des loyers. Les suppléments, en relation avec le mouvement de l'indice des prix, ont fait monter assez sensiblement les salaires. P. 678.

Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 2e trimestre 1942. Dans 14 villes de plus de 30 000 habitants a été achevé la construction de 771 logements comprenant 2 170 pièces, contre 844 logements et 2 781 pièces pendant le 2e trimestre 1941. Le nombre d'autorisations de construire s'est accru sensiblement et avait été accordé pour 5 456 logements comprenant 15 349 pièces, contre 2 815 logements et 6 661 pièces pendant le 2e trimestre de l'année précédente. Au 1er juillet 1942 se trouvaient en construction 11 545 logements comprenant 30 562 pièces, contre 4 964 logements et 11 500 pièces à la même date de l'année précédente. P. 684.

Etrangers en Suède. Au 1er juillet 1942, 22 302 étrangers (de plus de 16 ans) avaient obtenu de l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale ou du Ministère des Affaires étrangères un permis de séjour en Suède; parmi eux, 12 984 étaient en possession d'un permis de travail. Les chiffres correspondants au 1er avril 1942 étaient 23 337 et 11 835. De plus, environ 1 400 étrangers avaient, au 1er juillet de cette année, des carnets dits de séjour provisoire. A la même date séjournaient en Suède environ 25 000 enfants finlandais. Le nombre d'entrées d'étrangers dans le pays pendant le 2e trimestre 1942 a été de 26 726 et le nombre de sorties enregistrées de 24 131, contre 21 919 et 20 640 au cours du trimestre précédent. P. 691.

L'indice des prix, sur la base de 1935, relatif aux denrées alimentaires, au chauffage et à l'éclairage, est monté de 164, le 1er juillet, à 167 le 1er août. Sur la base de juillet 1914, l'indice des prix est 216 et implique également une hausse de trois unités, de 213 le 1er juillet. A cette hausse avaient spécialement contribué les prix augmentés des pommes de terre, du sucre, du poisson, des fruits secs et du bois. P. 698.

Le marché du travail en juillet 1942. La pénurie de main-d'œuvre précédemment constatée s'est encore aggravée au cours du mois de juillet. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles n'a été que de 99 en juillet, contre 103 en juin. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était, à la fin de juin, 4.8 % du nombre moyen des membres, contre 6 % un mois plus tôt. Les demandes de secours de chômage s'étaient réduites en juillet à 6 959, ce qui constitue une diminution, au cours du mois, de 982. — Lors d'un recensement de la main-d'œuvre dans les travaux de construction et d'aménagement le 15 juillet 1942, la Commission du marché du travail a constaté que le nombre d'ouvriers occupés était 137 627. Parmi ceux-ci, 71 437 travaillaient pour des entreprises de construction de maisons d'habitation (y compris les réparations). Dans toutes ces entreprises, l'Etat employait 41 253 ouvriers, les communes 28 639 et les particuliers 67 735. P. 700 et 706.

Häftets huvudinnehåll.

Augusti 1942.

Sociala frågor vid 1942 års riksdag. Läget å arbetsmarknaden karakteriserades av sjunkande arbetslöshet och stark efterfrågan på arbetskraft till vissa arbetsområden. Anslagen för arbetsmarknadens reglering minskades avsevärt, och lagen om tjänsteplikt erhöll förlängd giltighet under ett år. Arbetstidslagen för detaljhandeln och butikstängningslagen erhöllo i något ändrad form giltighet i ytterligare tre år. Viktiga bostadsfrågor behandlades i samband med genomförandet av hyresreglering i städer och större samhällen samt subventionering av bostadsproduktionen. Förordningen om familjebidrag åt värnpliktiga under beredskapstjänstgöring omarbetades och nya bestämmelser om prisrabatter å vissa livsmedel antogos. Länsnykterhetsnämnderna, vilkas tillvaro hotats av vissa besparingsförslag, bibehöllos. Socialförsäkringens prestationer förbättrades på vissa punkter, delvis i form av kristillägg. Utredning om förbättrad ungdomsvård beslöts. Bidrag till samlingslokaler för folkrörelserna beviljades. Sid. 657.

Konjunkturläget våren 1942 har behandlats i konjunkturinstitutets sedvanliga halvårsrapport, som i artikeln i korthet refereras. Utvecklingen har alltjämt kännetecknats av en hög grad av stabilitet, som sammanhänger med de genomförda regleringsanordningarna. Gummiförsörjningen och bränslesituationen beteckna dock svåra problem. Mjölkproduktionen har varit större än vad man tidigare vågade räkna med, delvis tack vare ökad tillverkning av fodercellulosa och import av kraftfoder. Svårkontrollerbara tendenser till ytterligare prisstegringar ha gjort sig gällande särskilt på grund av den i stort sett skärpta försörjningssituationen. Stegringen av hyrorna har tills vidare stoppats genom införandet av allmän hyresreglering. Arbetslönerna ha till följd av indextilläggen stigit ej obetydligt. Sid. 678.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under andra kvartalet 1942. I 14 städer med över 30 000 invånare fullbordades under kvartalet 771 bostadslägenheter med 2 170 rum (eldstäder) mot 844 lägenheter med 2 781 rum under andra kvartalet 1941. Antalet beviljade byggnadsföretag ökades betydligt och uppgick till 5 456 lägenheter med 15 349 rum mot 2 815 lägenheter med 6 661 rum under andra kvartalet föregående år. Under byggnad voro den 1 juli 1942 11 545 lägenheter med 30 562 rum mot vid samma tidpunkt föregående år 4 964 lägenheter med 11 500 rum. Sid. 684.

Utlänningar i Sverige. Den 1 juli 1942 hade 22 302 utlänningar (över 16 år) av socialstyrelsen eller utrikesdepartementet beviljats vistelsetillstånd i Sverige; av dessa hade 12 984 arbetstillstånd. Motsvarande siffror den 1 april 1942 voro 23 337 och 11 835. Härtill kommo den 1 juli i år omkring 1 400 utlänningar, som innehade s. k. uppehållsböcker. Vid samma tidpunkt vistades i Sverige omkring 25 000 finska barn. Antalet inresor av utlänningar uppgick under andra kvartalet 1942 till 26 726 och antalet registrerade utresor till 24 131 mot resp. 21 919 och 20 640 föregående kvartal. Sid. 691.

Livsmedelsindex med år 1935 som basår, omfattande livsmedel, bränsle och lyse och sålunda att skilja från levnadskostnadsindex, steg den 1 augusti till 167 från 164 den 1 juli. Anknytes serien till juli 1914, visade indextalet en uppgång av likaledes 3 enheter från 213 till 216. Till uppgången hade särskilt bidragit prisstegringar i fråga om potatis, socker, fisk, torkad frukt samt ved. S. 698.

Arbetsmarknaden under juli 1942. Den tidigare konstaterade bristen på arbetskraft skärptes ytterligare under juli månad. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde endast 99 i juli mot 103 i juni. Antalet arbetslösa inom fackförbunden var vid utgången av juni 4·8 % av medlemsantalet mot 6·0 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under juli nedgått till 6 959, vilket innebär en minskning under månaden med 982. — Vid en inventering av arbetskraften vid byggnads- och anläggningsarbeten den 15 juli 1942 har arbetsmarknadskommissionen konstaterat, att antalet sysselsatta arbetare var 137 627. Av dessa arbetade 71 437 vid husbyggnadsföretag (inkl. reparationer). Byggherrar i fråga om samtliga arbetsföretag voro staten för 41 253 arbetare, kommuner för 28 639 och enskilda för 67 735 arbetare. Sid. 700 och 706.

Socialstatistiska diagram.

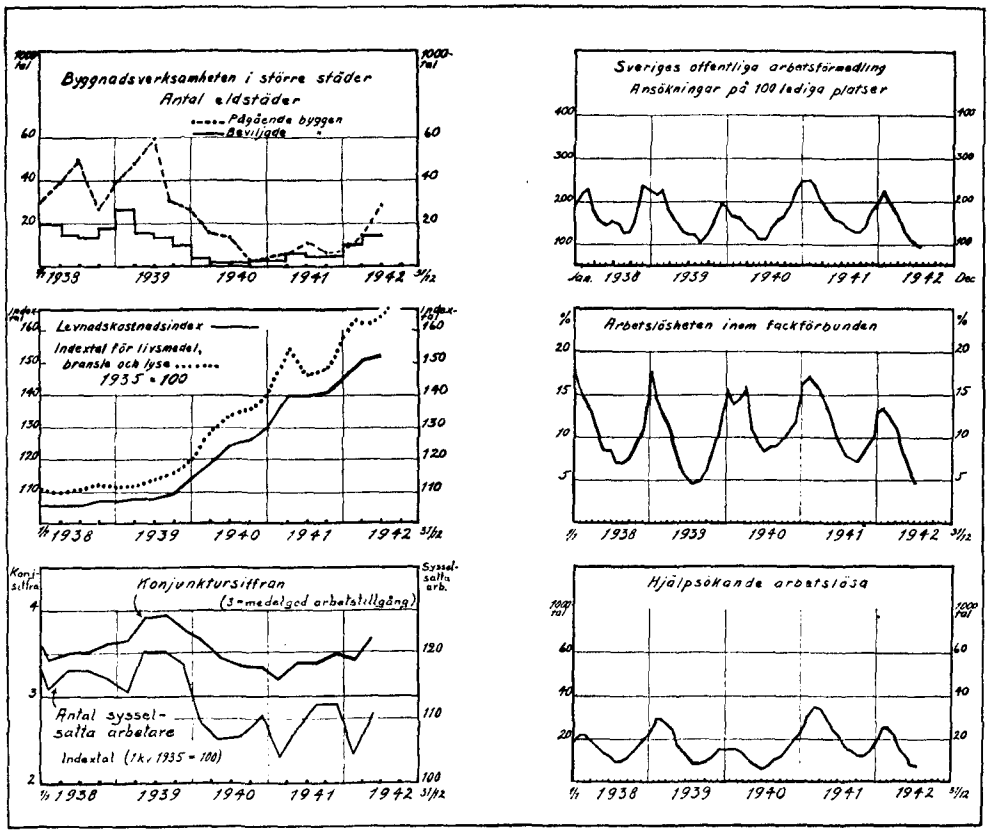

Sociala frågor vid 1942 års riksdag.[1]

Arbetarfrågor i allmänhet.

Arbetsmarknaden. I mitten av maj framlades prop. 344 angående anslag och åtgärder för *arbetsmarknadens reglering*. Däri lämnades en utförlig redogörelse för läget på arbetsmarknaden och arbetsmarknadskommissionens verksamhet under år 1941, i huvudsak grundad på statistik och uppgifter, som fortlöpande offentliggjorts i denna tidskrift. Sammanfattningsvis framhålles, att liksom arbetslöshetens ökning under sommaren och hösten år 1940 i väsentlig mån betingades av byggnadsverksamhetens tillbakagång, hade dess minskning under motsvarande tid år 1941 till stor del berott på förbättringen på byggnadsarbetsmarknaden. Till den relativa nedgången i arbetslöshetssiffrorna under senhösten 1941 hade dock även bidragit en konstaterad utjämning av säsongväxlingarna under rådande produktions- och avsättningsbetingelser. Utgångsläget för 1942 års arbetsmarknadsutveckling var sålunda ett läge närmare full sysselsättning än vad fallet var föregående år. Under första kvartalet 1942 hade sysselsättningen fortfarande varit tillfredsställande och arbetslösheten inom fackförbunden lägre än under förkrigstiden. Efterfrågan på skogsarbetare hade varit stor, och åtgärderna för att överföra arbetskraft från andra yrkesområden till skogen hade intensifierats ytterligare. Man syntes därför ha anledning förmoda, att det praktiska arbetsmarknadsproblemet under återstående delen av år 1942 i än mindre grad komme att vara en arbetslöshetsfråga och i än mera markerad grad en fråga om försörjningen med arbetskraft av för folkhushållet och försvarsberedskapen nödvändig produktion.

Av de särskilda frågor, som upptogos till behandling i propositionen, må nämnas en inventering av ofullständiga jordbruk, som på försök bedrivits i Blekinge län. Departementschefen tillstyrkte, att densamma fortsattes under ytterligare två budgetår. De företagarföreningar, som i vissa län bildats för att befordra möjligheterna för lönande småföretagsamhet, befunnos förtjänta av fortsatt stöd i samma former som hittills, och ett anslag härför av 500 000 kr. begärdes. Inköp av gatsten för statens räkning borde även fortgå som hittills, men statens steninköpskommitté skulle upphöra med sin verksamhet och dess uppgifter anförtros åt en särskild delegation inom statens arbetsmarknadskommission.

För budgetåret 1942/43 begärdes till avlöningar i statens arbetsmarknadskommission 4·6 milj. kr. och till kommissionens omkostnader 2·25 milj. kr. Till

[1] Redogörelsen omfattar frågor som behandlats av riksdagen under tiden januari—juli 1942 Riksdagsmötet, som ajournerades i början av juli, har som bekant ännu icke avslutats.

åtgärder för arbetsmarknadens reglering hade hela medelsbehovet beräknats till 40 milj. kr., men då 20 milj. kr. återstodo av tidigare anslag, hade kommissionen begärt 20 milj. kr. för budgetåret 1942/43. Kungl. Maj:t fann, att 14 milj. kr. sannolikt skulle vara tillräckligt, men för att någon reserv skulle finnas tillgänglig äskades 19 milj. kr. Statsutskottet tillstyrkte förslagen. Av budgetregleringsskäl nedsatte emellertid riksdagen sistnämnda belopp till 14 milj. kr. men godkände i övrigt propositionen. Ett antal motioner i ärendet (I: 84—II: 134, I: 281—II:414 och II: 164) föranledde icke någon riksdagens åtgärd.

En motion (I: 160—II: 183) föreslog utredning angående *sociala hjälpåtgärder för de säsongarbetslösa* och för av krisen hårt drabbade yrkesgrupper. Statsutskottet fann den med säsongvariationerna på arbetsmarknaden sammanhängande arbetslösheten utgöra ett socialt problem, vars lösande finge anses vara en angelägenhet av stor betydelse. Utskottet kunde icke lämna någon anvisning om de riktlinjer, efter vilka en lösning av problemet borde sökas, och förordade, att en förutsättningslös utredning i frågan kom till stånd. Riksdagen biföll utskottets framställning.

I prop. 123 framlade Kungl. Maj:t ett förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om *arbetsförmedling*. Ändringsförslaget, som tillkommit efter hemställan av socialstyrelsen, avsåg i första hand att hindra den tendens, som i rättspraxis gjort sig gällande, att icke anse sådan verksamhet för arbetsanskaffning falla under lagen, vilken grundades på ett anställningsavtal mellan den arbetssökande och verksamhetens utövare. Ändringen innebar, att då av omständigheterna framgick, att det huvudsakliga syftet med anställningen var förmedling av arbete åt arbetssökanden, sådan förmedling skulle anses såsom arbetsförmedling enligt 1935 års lag. Å andra sidan avsåg förslaget en uppmjukning av bestämmelserna rörande internationell förmedling beträffande musiker och sceniska artister såväl beträffande förmedling utan förvärvssyfte som i förvärvssyfte. Ett sådant stadgande stod visserligen i strid med den konvention angående avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer, som antogs å den internationella arbetsorganisationens konferens år 1933, och som ratificerades av Sverige den 15 november 1935, men departementschefen ansåg dock, att en sådan uppmjukning kunde vidtagas, sedan Kungl. Maj:t gjort framställning hos internationella arbetsbyrån om revision av den bestämmelse i konventionen, som stod hindrande i vägen. Riksdagen antog Kungl. Maj:ts förslag.

I prop. 80 framlade Kungl. Maj:t lagförslag angående fortsatt giltighet till den 30 juni 1943 dels för lagen den 30 december 1939 om tjänsteplikt och dels för lagen den 30 december 1939 om utvidgad tillämpning i vissa fall av lagen den 28 maj 1920 om medling i arbetstvister. Båda dessa lagar gällde t. o. m. den 30 juni 1942, och departementschefen framhöll i sitt yttrande till statsrådsprotokollet, att förhållandena alltjämt vore sådana, att behov förelåg av en dylik lagstiftning. Riksdagen biföll propositionen.

Riksdagen avslog tvenne motioner i andra kammaren (213 och 214) om

obligatorisk registrering av arbetskraft i vissa åldersklasser. Andra kammarens första tillfälliga utskott avstyrkte motionerna under motivering att omfattande åtgärder redan äro vidtagna eller planerade för registrering av tillgänglig arbetskraft, varjämte frågan om utbildning av erforderlig arbetskraft ägnas fortgående uppmärksamhet. En dylik obligatorisk registrering av arbetskraft borde därför få anstå. — En motion i andra kammaren om tryggande av handelsagenternas förhandlingsrätt enligt lagen om förenings- och förhandlingsrätt föranledde ingen åtgärd från riksdagens sida.

Arbetstidsfrågor. De vid 1939 års riksdag antagna *arbetstidslagen för detaljhandeln* och *butikstängningslagen* erhöllo tre års giltighet. Denna tid utgår den 31 december 1942. I prop. 349 framlades förslag till nya lagar på detta område, vilka delvis grundade sig på den överarbetning av 1939 års lagar, som verkställts av 1941 års arbetstids- och butikstängningssakkunniga. I propositionen föreslogs beträffande arbetstidslagen en utvidgning av lagens tillämpningsområde, så att lagen i princip skulle omfatta all detaljhandel och jämställd rörelse, i vilken över huvud användes arbetstagare, som icke uttryckligen voro undantagna. Från den allmänna regeln om 48 timmars veckoarbetstid och en längsta arbetstid per dygn av 10 timmar gjordes ett undantag för småaffärer med endast en arbetstagare i det avseendet, att arbetstiden under högst två av veckans dygn skulle få utsträckas till 11 timmar. I fråga om övertidsersättning hade bl. a. införts möjlighet för parterna att överenskomma om, att dylik ersättning kunde utgå i form av ledighet å ordinarie arbetstid. Lagens bestämmelse om raster uppmjukades något beträffande dag före sön- eller helgdag samt för de minsta företagen, så att den föreskrivna 1-timmesrasten kunde avkortas till 30 minuter eller utbytas mot ledighet för intagande av förtäring å arbetsplatsen, varvid ledigheten icke skulle frånräknas arbetstiden. Även i övrigt föreslogos vissa smärre ändringar av gällande lag.

I butikstängningslagen hade införts en bestämmelse att arbetsrådet och ej domstol hade att avgöra lagens tillämpningsområde. Vidare hade genomförts ändringar bl. a. beträffande kioskhandeln i det avseendet, att länsstyrelsen skulle vara tillståndsgivande myndighet även för städernas vidkommande (i stället för magistrater och kommunalborgmästare). Den vanliga affärstiden skulle alltjämt vara förlagd mellan klockan 8 och klockan 19, dock med rätt för mjölkbutiker att öppna klockan 7·30. Möjligheten att i form av kommunal avvikelse förlänga affärstiden skulle utgå ur lagen. Utsträckning av affärstiden på sön- och helgdagar skulle kunna ske genom kommunalt beslut under förutsättning att affärstiden inskränktes lika mycket under andra dagar, t. ex. genom stängning under lunchtid. Till de s. k. kioskvarorna, som få säljas i vanlig kiosk (utan servering) efter vanlig affärstid, skulle även få räknas produkter av svensk frukt och vykort men däremot alltjämt icke tobaksvaror. Möjlighet hade beretts till försäljning utomhus även av varm fisk. — De här berörda nya lagarna skulle fortfarande erhålla provisorisk karaktär med en giltighetstid av tre år fr. o. m. den 1 januari 1943. Under samma tid skulle en ändring av den allmänna *arbetstidslagen* fortfarande äga bestånd,

varigenom detaljhandeln skulle vara undantagen från lagens tillämpningsområde.

I anledning av propositionen väcktes 8 olika motioner. Andra lagutskottet tillstyrkte propositionen men gjorde det tillägget beträffande kioskerna, att kex, fikon, dadlar och russin skulle få tillhöra dessa försäljningsställens varulager. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag. (SFS 1942: 652—654.)

Lantarbetstidslagen av år 1939 utlöper den 31 oktober 1942 och var i prop. 360 föremål för vissa ändringsförslag, närmast grundade på en av arbetsrådet på Kungl. Maj:ts uppdrag företagen utredning. Bl. a. hade bestämmelserna i fråga om arbetstiden för arbetare med blandat arbete förenklats och ändrats till högst 47 timmar per arbetsvecka under tre vintermånader och högst 52 timmar resten av året. I lagen infördes vidare, att övertidsjournal borde föras av varje arbetsgivare, å vilken lagen var tillämplig. Två motioner (I: 282 och 283) väcktes. Andra lagutskottet tillstyrkte antagande av propositionen i oförändrat skick, vilket riksdagen biföll. (SFS 1942: 651.)

Lagen den 14 juni 1940 om *undantag från gällande bestämmelser rörande arbetstidens reglering* m. m. gällde jämlikt beslut av föregående års riksdag t. o. m. den 30 juni 1942. Med stöd av denna fullmaktslag hade en del förordnanden meddelats om dispenser från olika bestämmelser i lagen om arbetarskydd, särskilt om kvinnors och barns nattarbete inom industrin. Under rådande förhållanden förelåg alltjämt behov av sådant bemyndigande för Kungl. Maj:t, som innefattades i nämnda lag. I prop. 81 föreslogs fortsatt giltighet för 1940 års lag. Andra lagutskottet hade intet att erinra däremot, och riksdagen biföll propositionen.

I motion I: 144—II: 196 föreslogs en *ändring av 1938 års sjöarbetstidslag* i syfte att utsträcka lagens giltighetsområde till *föreståndare för ekonomiavdelning* även å vissa mindre fartyg. Undantagen vore enligt gällande lag sådan föreståndare, vilkens skepptjänst icke var indelad i vakter. I motionen yrkades, att undantaget endast skulle gälla föreståndare för ekonomiavdelningen å fartyg med passagerarecertifikat. Andra lagutskottet inhämtade utlåtanden över motionen från bl. a. kommerskollegium, som för sin del förordade, att undantaget i fråga skulle gälla endast i de fall, då det förutom föreståndaren fanns minst tre personer anställda å avdelningen. Utskottet hemställde, att riksdagen för sin del skulle antaga en lagändring, som var av sistnämnda innebörd och som även innehöll viss jämkning i lagen av motsvarande bestämmelser beträffande maskinister. Riksdagen följde utskottets förslag. (SFS 1942: 405.)

Lagen om semester var i prop. 44 föremål för ändringsförslag beträffande bestämmelserna i 4 § om de fall, då fullgjord militärtjänst skulle jämställas med hos arbetsgivaren arbetad tid. För huvuddelen av de värnpliktiga ökades genom nya värnpliktslagen antalet repetitionsövningar till två, varjämte övningarnas längd för en del värnpliktiga ökades från 25 till 30 dagar och i vissa fall kunde uppgå till 60 dagar. De värnpliktiga skulle vara skyldiga att deltaga i en eller flera beredskapsövningar om högst 180 dagar mot hittills en

om högst 30 dagar, och dessutom tillkom för flertalet värnpliktiga en efterutbildningsövning om 30 dagar i stället för landstormsrepetitions- och landstormsbefälsövningar, vilka avskaffats. Enligt uttalanden i samband med semesterlagens tillkomst utgjorde den semester, som enligt lagen tillförsäkrades arbetstagaren, principiellt en motprestation till det arbete, som denne utfört för arbetsgivarens räkning, och den avvikelse från denna princip, som skett genom att viss militärtjänstgöring likställts med utfört arbete, hade föranletts av rena billighetshänsyn. — I propositionen föreslog Kungl. Maj:t, att med dag, å vilken arbete utförts, skulle jämställas dag, då arbetare enligt 27 § värnpliktslagen fullgjort militärövning om högst sextio dagar, dock ej beredskapsövning eller militärövning, som direkt anslöt sig till första tjänstgöring. I fråga om sådan militärövning skulle likväl högst sextio dagar under varje kvalifikationstid få räknas arbetaren till godo. Andra lagutskottet tillstyrkte propositionen och avstyrkte en i samband därmed väckt motion (II: 259). Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

I motionerna I: 145—II: 235, II: 71, 72 och 77 föreslogos även vissa ändringar och utredningar beträffande lagen om semester i syfte att utsträcka lagens giltighet till bl. a. skogsarbetare och andra säsongarbetare och att förkorta den allmänna kvalifikationstiden för rätt till semester från 180 till 90 dagar. Vidare begärdes förnyad utredning om inrättandet av semesterkassor. Efter en omfattande remiss till myndigheter och organisationer hemställde andra lagutskottet att riksdagen måtte begära utredning av frågan om vidgad möjlighet för säsongarbetare att erhålla lagstadgad semesterrätt jämte de spörsmål, som kunde stå i samband därmed. Riksdagen godkände utskottets förslag.

Befolkningsfrågor.

Genom beslut av 1937 års riksdag inrättades en statens utlåningsfond, benämnd statens bosättningslånefond och förvaltad av riksbanken. Enligt de bestämmelser, som Kungl. Maj:t i anledning härav utfärdade, kunna trolovade eller äkta makar ur denna fond på ansökan erhålla bosättningslån för inköp av möbler eller andra bosättningsföremål, vilkas anskaffande föranledes av äktenskapets ingående. Under hösten 1941 framlade besparingsberedningen förslag till vissa ändringar beträffande den statliga bosättningslåneverksamheten i syfte att ernå ökad kontroll med avseende på lånens användning samt en mera effektiv indrivning av till betalning förfallna räntor. Hos Kungl. Maj:t gjorde vidare ett flertal sammanslutningar framställning om sådan ändring av bestämmelserna, att varje inom äktenskapet fött barn skulle medföra en viss nedsättning av lånesumman, och liknande ändringar begärdes också i en motion (II: 285). Slutligen hemställde svenska slöjdföreningen — med instämmande av ett antal andra organisationer — om anslag för viss rådgivningsverksamhet rörande bosättningslånen m. m. I samband med framläggandet av prop. 180 angående *statens bosättningslån* anförde departementschefen, att han

ej var beredd att förorda ovan berörda ändringsförslag, förrän dessa frågor varit föremål för övervägande inom 1941 års befolkningsutredning. Däremot ansåg han sig böra tillstyrka sådan ändring i gällande bestämmelser, att befrielse från skyldighet att återbetala bosättningslån helt eller delvis skulle kunna medges av Kungl. Maj:t, därest efter lånets beviljande låntagarnas försörjningsplikt ökat så att återbetalningen skulle bereda dem synnerliga svårigheter. Dessutom tillstyrktes ett anslag för rådgivningsverksamhet med avseende på bosättningslånen. Sedan statsutskottet tillstyrkt förslaget under hänvisning till att dessa frågor kommo att behandlas av 1941 års befolkningsutredning, antog riksdagen propositionen.

I motionerna II: 100 och 218 föreslogs utredning om statsbidrag för *barnmorskas resa vid förrättning i barnaföderskas hem*, för barnaföderskas resa till och från förlossningsanstalt samt för mödrars och barns och även läkares resor till mottagningscentralerna. Statsutskottet tillstyrkte motionerna efter remiss till medicinalstyrelsen, och riksdagen beslöt anhålla om en dylik utredning, vid vilken jämväl borde beaktas frågan om undvikande av smitta under resorna.

Bostadsfrågor.

På våren detta år fann regeringen, att de föreliggande upplysningarna om läget på hyresmarknaden gjorde en hyresreglering ofrånkomlig. Såsom en förberedande åtgärd härför framlades i prop. 193 förslag till lag om viss *inskränkning i rätten att uthyra bostadslägenheter*.[1] Enligt detta förslag skulle hyresvärd icke vara berättigad att före den 1 juli 1942 uthyra lägenhet till annan hyresgäst, även om uppsägning till den 1 oktober skett i vederbörlig ordning. Den som innehade lägenheten skulle icke heller vara pliktig att därförinnan låta förevisa densamma för annan. Förslaget var begränsat till lägenhet, som helt eller till väsentlig del är uthyrd till bostad. I en motion (II: 270) yrkades att samma skydd måtte komma affärslägenheterna till del. Andra lagutskottet fann en sådan utsträckning av den provisoriska lagen alltför vittutseende men ansåg, att vid den blivande lagstiftningen borde en hyresreglering genomföras även för affärslägenheter. Riksdagen antog propositionen i oförändrat skick. (SFS 1942: 97.)

Den 22 maj framlades prop. 301 med bl. a. förslag till *lag om hyresreglering*.[2] Som komplettering till nämnda lagstiftning föreslogs i prop. 341 även en *lag om kontroll av upplåtelse och överlåtelse av bostadsrätt m. m.* Fem motioner väcktes i anledning av propositionen, nämligen de likalydande I: 274 och II: 395 samt II: 379, 380 och 396. En fristående motion II: 21 om möjligheterna att skapa ökad trygghet för hyressökande med barn remitterades till andra lagutskottet tillsammans med nyssnämnda propositioner och motioner.

Den föreslagna lagstiftningen motiverades med den nuvarande krisens inverkan på byggnadsproduktionen och hyresmarknaden. Den starka nedgången av

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 208. — [2] Jfr socialstyrelsens utlåtande över en av justitiedepartementet utarbetad promemoria angående hyresreglering, Soc. Medd. årg. 1942, sid. 283.

byggnadsverksamheten under åren 1940 och 1941, trots omfattande stödåtgärder från det allmännas sida, belystes av ett genom socialstyrelsen insamlat siffermaterial, vari dock den begynnande ökningen av bostadsbyggandet under år 1942 även kom till synes. Vidare erinrades, att byggnadskostnaderna beräknades ha stigit med 30 % från tiden före krigsutbrottet samt att bostadsreserven hade sjunkit betydligt. Hyrorna hade icke undergått någon mera avsevärd stegring, i genomsnitt endast omkring 1 %, men på vissa orter med mera utpräglad bostadsbrist hade grundhyran, särskilt i smålägenheterna, stigit betydligt mera. En allmän höjning av hyresnivån, som under dylika omständigheter kunde befaras, skulle medföra svårartade sociala och ekonomiska olägenheter. En tillfällig, krisartad höjning av fastighetsvärdena borde även förebyggas. Planerna på en hyresreglering under dessa förhållanden hade vid remitteringen till olika myndigheter och organisationer endast mött invändningar från fastighetsägarnas organisation.

Regleringen av hyrorna i det stora flertalet fall skulle genomföras på så sätt, att hyran för varje lägenhet fixerades genom anknytning till det hyresbelopp, som gällde för lägenheten den 1 januari 1942. Detta belopp skulle betecknas såsom lägenhetens grundhyra, som icke utan tillstånd fick överskridas. Respektive hyresnämnd skulle dock kunna höja grundhyran, om hyresbeloppet den 1 januari 1942 var avsevärt lägre än för jämförliga lägenheter eller om lägenhetens värde avsevärt ökats genom ombyggnads- eller ändringsarbeten eller undantagsvis av annat skäl av därmed jämförlig betydelse. Hyresbelopp, som avsevärt översteg hyran för jämförliga lägenheter, skulle nämnden å andra sidan kunna nedsätta. Där så funnes påkallat till följd av ökade omkostnader för fastighetsförvaltning, skulle Kungl. Maj:t eller, efter bemyndigande, statens hyresråd kunna medgiva, att inom en eller flera av lagen berörda kommuner hyran finge höjas med viss procent av grundhyran. Regleringen skulle omfatta icke blott bostadslägenheter, som uthyras omöblerade, utan även affärslokaler och övriga slag av lägenheter, där hyresavtalet medgav tillämpning av fixerade grundhyror. För fastigheter, som färdigställts efter den 1 januari 1942, skulle hyresnämnden fastställa grundhyrorna med hänsyn bl. a. till de ökade byggnadskostnaderna. Överenskommelse mellan hyresgäst och hyresvärd om högre hyra än den tillåtna skulle icke äga giltighet och kunde medföra åtal och straff i form av dagsböter eller fängelse. Beträffande ersättning för värme och varmvatten skulle parterna ha frihet att träffa avtal, om ersättningen var skälig och icke innebar en förtäckt höjning av grundhyran. — Om hyresvärd uppsagt hyresavtal, utan att hyresgästen förverkat sin rätt, skulle hyresnämnden på framställning av hyresgästen kunna förklara uppsägningen ogiltig, såframt den befanns strida mot god sed eller eljest var obillig. Både departementschefen och utskottet underströko, att hyresnämnden vid dylika avgöranden borde mot varandra väga de berättigade intressen, som båda parterna kunde åberopa. I fråga om uppsägning av lägenheter, som innehades med bostadsrätt, borde enligt departementschefen en hyresgäst i regel icke behöva flytta av anledning, som han ej kunnat taga i beräkning vid hyresavtalets ingående. Bostadsrättsföreningarnas ekonomi borde ej bringas i oordning

men hyresgäst icke heller oförberett ställas utan bostad. I fråga om lägenheter, som förut varit avsedda för uthyrning men efter hyresregleringen upplåtos med bostadsrätt, gällde stränga bestämmelser för att undvika försök att kringgå regleringen. — Utan hyresnämnds tillstånd skulle bostadslägenheter icke få uthyras till annat ändamål. Hyresnämnd kunde även förbjuda uthyrning av bostadslägenhet i möblerat skick.

Kungl. Maj:t kunde enligt lagen förordna, att i kommun, där lagen ägde tillämpning, avgiftsfri bostadsförmedling skulle anordnas på kommunens bekostnad. Särskild gottgörelse för överlåtelse av hyresrätt skulle icke i någon form få utgå. — I varje kommun, där lagen ägde tillämpning, skulle utses en eller flera hyresnämnder, bestående av en om möjligt lagfaren ordförande jämte två ledamöter. Hyresnämnderna skulle stå under tillsyn av statens hyresråd (se nedan prop. 366), hos vilket besvär över hyresnämnds beslut kunde anföras inom fjorton dagar från den dag, då klaganden erhöll del av beslutet.

Den föreslagna lagstiftningen kunde, ehuru nu nödvändig, enligt utskottets mening medföra svårigheter och olägenheter för det ekonomiska livet och borde icke bibehållas längre än som påkallades av krisförhållandena. I Kungl. Maj:ts förslag påyrkade utskottet några smärre ändringar, av vilka ett par avsågo att utvidga ansvarsskyldigheten för vissa brott mot hyresregleringslagarna till att omfatta förutom hyresvärden även den, som uppsåtligen förlett till sådant brott. Riksdagen antog propositionen i utskottets utformning med undantag för sistnämnda yrkande, där Kungl. Maj:ts förslag om mera begränsad ansvarsskyldighet bifölls. (Se SFS 1942: 429—431.)

I prop. 336 hemställdes om ett förslagsanslag av 85 000 kr. till *statens hyresråd*. Antalet medlemmar i rådet beräknades till sju, av vilka ordföranden borde vara innehavare av domarämbete, en besitta social och en ekonomisk sakkunskap samt två representera fastighetsägarna och två hyresgästerna. Särskild suppleant borde utses för varje ledamot. Hyresrådet skulle äga att öva tillsyn över hyresnämnderna, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande lämna medgivande till generell hyreshöjning inom viss kommun samt, likaledes efter bemyndigande, meddela föreskrifter att av hyresnämnderna tillämpas vid prövning av frågor rörande värme- och varmvattenersättning. Statsutskottet tillstyrkte propositionen och riksdagen, som icke fann anledning till erinran mot förslaget om ett dylikt hyresråd, anvisade det äskade beloppet å driftbudgeten under femte huvudtiteln. (SFS 1942: 432.)

Innan det definitiva förslaget till hyresreglering framlagts, mottog riksdagen i prop. 221 ett omfattande förslag om *åtgärder för främjande av ökad bostadsproduktion m. m.* Under erinran om 1941 års beslut angående tertiärlån och räntegaranti, vilket syftade till en ökning av byggnadsverksamheten till omkring hälften av 1939 års volym, framlades en ny plan för uppnående av samma mål under år 1942. Denna grundade sig i allt väsentligt på en promemoria av e. o. byråchefen Alf Johansson (se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 214) och gick ut på en subvention av bostadsbyggandet. På staten skulle vila huvudansvaret för att de allmänna ekonomiska förutsättningarna för bostadsproduktionen åvägabragtes, medan ansvaret för initiativen till konkreta åtgär-

der ute i orterna måste läggas på kommunerna. Subventionen skulle erhålla form av tilläggslån, som löpte utan ränta och amortering och vars återbetalning gjordes beroende av en eventuell kommande allmän hyreshöjning. Beslut om återbetalningsskyldigheten skulle fattas senast inom 10 år. Tilläggslån borde i regel utgå vid sidan av tertiärlånen och skulle erhållas mot inteckning närmast efter tertiärlånesäkerheten. Viss ekonomisk medverkan ansågs kunna påräknas från kommunernas sida, t. ex. i form av billig tomtupplåtelse. I fråga om de egentliga egnahemmen skulle subventionen få den formen, att en del av tertiärlånet, motsvarande 10 % av bostadens anskaffningsvärde, utgjorde en stående, räntefri del under 10 år för att därefter avskrivas eller återfordras, helt eller delvis, varvid hänsyn skulle tagas till den allmänna bostadskostnadsnivån. — I samband med ökningen av byggnadslånebyråns uppgifter hade Kungl. Maj:t förordnat om en betydande utvidgning av byråns organisation och förberedde en ytterligare förstärkning därav, i händelse av statsmakternas bifall till de i propositionen förordade åtgärderna. Medelsbehovet för tilläggslån beräknades till 25 milj. kr., av vilka 10 milj. kunde beräknas bliva erforderliga före den 1 juli och sålunda borde uppföras å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42. För tertiärlån, som borde beviljas mot en ränta av 3·6 % i stället för dåvarande 4·5 %, kalkylerade departementschefen med ett medelsbehov av 65 milj. kr., av vilket belopp dock 40 milj. funnos disponibla på grund av reservation å föregående års anslag. Sammanlagt äskades således för genomförande av årets bostadsbyggnadsprogram ytterligare 50 milj. kr.

I motioner yrkades att subventionen av egnahem måtte få handläggas av egnahemsnämnderna under egnahemsstyrelsens ledning (I: 227 och II: 308), att subventionsbeloppen skulle nedsättas till sammanlagt 30 eller 25 milj. kr. (I: 228, resp. II: 312), att tilläggslån måtte tilldelas även låntagare, som erhöllo bostadsegnahemslån (II: 307), utredning om skyldighet för kommunerna att sörja för bostadsbyggandet (II: 313) och om anledningen till de stora prisstegringarna på byggnadsmaterial (II: 314) samt om förslag till beredskapslag, avsedd att vid behov möjliggöra bostadsransonering (II: 315). Statsutskottet godtog i stort sett propositionen men tillstyrkte vissa i motionerna I: 227, II: 307 och 308 föreslagna ändringar; övriga motioner avstyrktes. Riksdagens båda kamrar beslöto i enlighet med utskottets förslag.

Ett flertal olika former av statliga åtgärder i bostadsfrågan upptogos till behandling i prop. 320 angående *bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer m. m.* I propositionen behandlades först två promemorior av besparingsberedningen med vissa förslag till besparingar i fråga om de s. k. barnrikehusen samt beträffande den statliga löne- och understödsverksamheten för bostadsbyggande på landsbygden. Departementschefen fann av olika anledningar icke skäl att biträda de gjorda besparingsförslagen, som bl. a. gingo ut på en minskning av anslagen och sänkning av bostädernas standard. Det i ovan berörda prop. 221 framlagda subventionsförslaget skulle i händelse av bifall av riksdagen minska marginalen mellan kostnaderna för vanliga nybyggen och barnrikehusen. Departementschefen ansåg sig till följd därav icke kunna undgå att söka bevara den kostnadsrelation, som dittills rått mellan berörda

båda arter av bostadsproduktion, och föreslog att man även i fråga om barnrikehusen skulle tillämpa subventionsregler liknande dem, som föreslagits för hyreshus. Kommun eller allmännyttigt bostadsföretag skulle sålunda för uppförande av hyreshus, avsett för barnrika familjer, kunna erhålla ett ränte- och amorteringsfritt tilläggslån, som täckte byggnadskostnadernas stegring sedan krigsutbrottet. Tilläggslånet borde regelmässigt avskrivas, sedan viss tid förflutit. I fråga om egnahem, avsedda för barnrika familjer, borde ett tilläggslån, uppgående till en tiondel av anskaffningskostnaden, kunna beviljas.

Bostadsförbättringsverksamheten på landsbygden, beviljandet av lantarbetarbostadslån och bidrag till fiskarbostäder borde fortsätta enligt samma grunder som dittills. Förbättringsbidragens maximibelopp höjdes dock till 2 500 kr., resp. 3 000 kr. i fråga om vissa kronolägenheter. Därjämte föreslogs en avsevärd höjning av det procentuella statsbidraget till pensionärshem. Med avstyrkande av motionerna I: 285—II: 421, I: 292—II: 428 och II: 401 hemställde statsutskottet om godkännande av propositionen, vilket även blev riksdagens beslut. (SFS 1942: 569—575.)

Försvarsberedskap.

Riksdagen antog i mars månad ändrade bestämmelser i lagen om *långtidstillägg* åt vissa värnpliktiga. Ändringarna föreslogos i prop. 79 i syfte att förtydliga de gällande reglerna. Genom de nya bestämmelserna fastslogs, att som kvalifikationstid skulle räknas den tid, som värnpliktig frivilligt tjänstgjort vid det förband han tillhör, men däremot ej tjänstgöring, som efter eget åtagande fullgöres vid annat förband än det egna. Bestämmelserna voro ej heller tillämpliga på sådana värnpliktiga, som undergingo utbildning till fast anställning vid krigsmakten. Rätten till långtidstillägg bibehölls även för krigsfrivilliga sedan de upphört att vara värnpliktiga. Bestämmelserna hade i sin helhet karaktär av en provisorisk reglering på detta område i avvaktan på den då pågående omarbetningen av krigsfamiljebidragsförordningen.

I enlighet med prop. 93 har riksdagen beslutat om semesterersättning m. m. till vissa över stat anställda för militär tjänstgöring under år 1940.

I maj framlades i prop. 339 förslag till ny förordning om *familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m.* Kungl. Maj:ts förslag anslöt sig med mindre jämkningar till 1941 års krigsfamiljebidragskommittés betänkande, som avgavs den 24 april 1942.[1] Beträffande krigsfamiljebidragen bibehöll propositionen sålunda de tidigare förekommande bidragsformerna familjepenning, bostadsbidrag, näringsbidrag, sjukbidrag och begravningsbidrag. Frågan om behovsprövning i samband med ansökningarna om familjepenning och bostadsbidrag hade varit föremål för särskild utredning. Enligt propositionen skulle behovsprövning alltjämt företagas, varvid för den trängre familjekretsen fastställts vissa normerande bestämmelser. Dessa avsågo bl. a. att uppmuntra arbetsgivarnas intresse att låta den värnpliktige behålla en del av sin

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 422.

civila inkomst och familjemedlemmarnas intresse att förskaffa sig arbetsinkomst. Departementschefen underströk vikten av att klara och lättfattliga anvisningar utfärdas för reglernas tillämpning. I propositionen hävdades vidare den nya grundsatsen, att ett understödsbehov, som före inkallelsen tillgodosetts genom fattigvård eller dylikt, under värnpliktstjänstgöringen borde avhjälpas genom familjebidrag. I fråga om familjepenningens storlek föreslog Kungl. Maj:t med hänsyn till de den 1 april ytterligare ökade levnadskostnaderna någon höjning av de av kommittén föreslagna beloppen. Bestämmelserna för åtnjutande av näringsbidrag inneburo en viss utvidgning av tillämpningsområdet för denna hjälpform, och begravningsbidraget i händelse av hustrus eller barns död skulle höjas rätt avsevärt. I fråga om bidragens bestridande medförde de nya bestämmelserna, att en större andel av kostnaderna för familjebidragen kommer att falla på staten än vad fallet varit med nu gällande statsbidragsregler. Detta motiverades bl. a. med att familjebidragsnämnderna även skulle taga befattning med ärenden rörande familjebidrag åt värnpliktiga inkallade till fredstjänstgöring. Som komplettering av familjebidragssystemet upptog propositionen den av kommittén föreslagna hemortslönen, som skulle utgå utan behovsprövning. Denna förmån var avsedd att avlösa vissa långtidstillägg, ersättningar för semesterförmåner och skatteavdrag, vilka tillkommit de inkallade enligt särskilda författningar. Hemortslönen skulle icke vara dyrortsgraderad och efter fullgjord värnpliktstjänstgöring av viss längd utgå med 1 kr., 1·50 och 2 kr. om dagen efter resp. 90, 360 och 540 dagars tjänstgöring med avlöning enligt krigsavlöningsreglementet. — I ett flertal motioner yrkades olika ändringar av de i propositionen föreslagna förmånerna. Andra lagutskottet företog i sitt utlåtande endast ett fåtal jämkningar, i ett par fall i anslutning till motionsvis framförda förslag, och riksdagen biföll propositionen med de ändringar utskottet vidtagit. (SFS 1942: 521 och 523.) — Beträffande *fredsfamiljebidragsförordningen* förordade statsutskottet, till vilket denna del av prop. 339 hänvisats, en mindre höjning av de föreslagna bidragsbeloppen. Utskottets förslag bifölls av riksdagen. (SFS 1942: 524.)

Levnadskostnader.

För prisrabattering å vissa livsmedel begärde Kungl. Maj:t i prop. 338 ett reservationsanslag av 100 milj. kr. eller 2 milj. kr. mer än föregående budgetår. Departementschefens förslag innebar i huvudsak bibehållande av nuvarande system med prisrabattering å vissa förnödenheter. På livsmedelskommissionens initiativ förordades emellertid en sänkning av inkomstgränserna för rätten att erhålla rabattkort, varigenom rabatternas värde utan ökning av anslagets storlek kunde ökas för de minst bemedlade. Gränserna för beskattningsbart belopp sattes sålunda till 900 kr. för familjer med barn samt åldringar, pensionärer och invalider, och till 600 kr. för övriga vuxna. Därtill kom en förmögenhetsgräns av 10 000 kr. skattepliktig förmögenhet, eventuellt 20 000

kr., under förutsättning att det beskattningsbara beloppet ej översteg 250 kr. Lantarbetare med statmjölk som löneförmån skulle få utnyttja sina rabattkort för mjölk vid inköp av andra mejeriprodukter. En nyhet var även att havande kvinnor skulle erhålla mjölkrabatt. Mjölkrabatten höjdes från 10 till 15 öre per liter och skulle liksom hittills utgå för en halv liter om dagen, medan matfettsrabatten ökades från 1·50 kr. till 2 kr. per kg. En av livsmedelskommissionen förordad rabatt å köttvaror avböjdes i propositionen. Den möjligheten kunde dock övervägas att företaga en justering av priset på de enligt livsmedelskommissionens anvisningar lagrade köttkonserverna. (En ej oväsentlig minskning av detaljhandelspriserna å dessa konserver vidtogs den 21 juni 1942.) Den allmänna prisnedsättningen å mjöl genom förmalningsersättningarna — då uppgående till 8·15 kr. per deciton förmald spannmål — skulle bestå oförändrad, men därvid förutsattes, att en av priskontrollnämnden förebådad nedsättning av priset å mjukt matbröd inom stora delar av landet skulle komma att genomföras. — Sju olika motioner (I: 280—II: 417, I: 286—II: 423, II: 424, I: 287—II: 422, II: 429, II: 430 och II: 437) väcktes i anledning av propositionen.

Statsutskottets majoritet tillstyrkte i huvudsak propositionen men föreslog i anslutning till vissa av motionerna, att gränserna för erhållande av rabattkort skulle sänkas till resp. 750 kr. och 500 kr. beskattningsbart belopp samt att familjer med två barn och däröver skulle erhålla rabattkort även om det beskattningsbara beloppet översteg 750 kr. men ej 1 000 kr. Riksdagen följde på alla punkter utskottets hemställan och beviljade det begärda anslaget.

I motionerna I: 14—II: 11 föreslogs utredning om avskaffande av dyrortsgrupperingssystemet och i motionerna I: 81—II: 130 om för landsbygden rättvisare ortsindelning fortast möjligt, sedan normalare förhållanden i fråga om prisläget inträtt. Med åberopande av ett yttrande av socialstyrelsen den 1 april 1942 och fjolårets riksdagsbeslut i ärendet hemställde statsutskottets majoritet, att motionerna icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd. Detta blev även riksdagens beslut.

I viss mån i samband med dyrortsgrupperingen stod även motionen I: 11—II: 16 om utredning av frågan, huru landsbygden skulle kunna göras delaktig av de sociala och kulturella förmåner, som städerna bereda sina inbyggare. Andra kammarens andra tillfälliga utskott befarade, att en dylik utredning skulle verka hindrande för genomförande av önskvärda partiella reformer på området och avstyrkte åtgärder från riksdagens sida. Riksdagen avslog motionen.

I fråga om socialstyrelsens levnadskostnadsindex framfördes i motionen I: 82—II: 106 krav på ändrade grunder för beräkningarna, så att bl. a. kostnaderna för de mindre inkomsttagarna och de stora familjerna klarlades. Statsutskottet fann i likhet med motionärerna angeläget, att alternativa indexberäkningar kommo till stånd i nuvarande försörjningsläge. Då enligt en framställning av socialstyrelsen till Kungl. Maj:t den 1 april 1942[1] sådana undersökningar redan pågingo och voro avsedda att fullföljas i växande utsträckning,

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 303.

fann statsutskottet särskild framställning i ämnet från riksdagens sida icke erforderlig. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

I prop. 337 framlade Kungl. Maj:t förslag till ny *prisregleringslag*. Den tidigare lagen av år 1941 gällde t. o. m. den 30 juni 1942. Propositionen avsåg en förlängning av lagstiftningen på området under ett år. Samtidigt föreslogos ändringar i lagen av den omfattningen, att en helt ny lag i ämnet ansågs böra utfärdas. Den nya lagen innebar skärpningar av bestämmelserna på ett flertal punkter. Sålunda skulle lagens tillämpningsområde utsträckas förutom till transporttjänster även sådana tjänster, som avse förfärdigande av förnödenheter eller utförande av ändrings-, förbättrings-, underhålls- eller rengöringsarbete eller därmed jämförligt arbete å förnödenhet. Till förhindrande av onödigt fördyrande mellanhandel m. m. skulle Kungl. Maj:t kunna föreskriva auktorisation såsom förutsättning för rätten att handla med prisreglerad vara. Vidare hade erfarenheterna visat, att efter tillskapandet av det nya normalprisbegreppet maximipriset icke längre hade någon funktion att fylla. Med hänsyn härtill föreslogs, att maximiprisbestämmelsen skulle utgå ur lagen. Lagens ansvarsbestämmelser hade slutligen preciserats och skärpts rätt avsevärt. Vid överträdelse av prisregleringslagen skulle domstol som regel förplikta den dömde att till kronan utgiva hela det tagna eller avtalade vederlaget eller värdet av förnödenhet, som undanhållits. Dessutom höjdes lagens straffskala vid grövre överträdelser till fängelse eller straffarbete i högst två år. Samma straffskärpning hade föreslagits i prop. 172 beträffande *ransoneringsförfattningarna*. — Första lagutskottet föreslog endast en mindre jämkning i propositionen i anledning av en motion (II: 410), och riksdagen biföll utskottets förslag. (SFS 1942: 459—461.)

Nykterhetsfrågor.

Under åttonde huvudtiteln begärde Kungl. Maj:t 242 100 kr. (mot 229 800 kr. föregående år) till *undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m.* för nykterhetens främjande. Riksdagen biföll. — Till alkoholistvården och nykterhetsnämndernas verksamhet upptogos 1 511 000 kr. (1 269 000 kr.). I dessa summor äro ej inräknade de statliga alkoholistanstalternas avlöningar och omkostnader.

Särskilt intresse tilldrogo sig *anslaget till länsnykterhetsnämnderna* och anslaget till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m., vilka av Kungl. Maj:t upptogos till 136 000 kr. (152 000 kr.) resp. 137 000 kr. (137 000 kr.). Genom beslut av 1938 års riksdag inrättades fr. o. m. år 1939 länsnykterhetsnämnder med uppgift att övervaka nykterhetstillståndet inom länen samt öva tillsyn över de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet och lämna dem vägledning och bistånd. I en avgiven promemoria föreslog besparingsberedningen att länsnykterhetsnämnderna skulle indragas. Beredningen framhöll, att dessa nämnder i sin nuvarande organisation vore kostsamma och att man vid övervägande av eventuella åtgärder ej borde fästa avgörande vikt vid

bibehållande av de nyinrättade länsnykterhetsnämnderna utan att man, därest ett annat system för nykterhetens befrämjande befunnes mera effektivt, snarast borde ordna tillsynen enligt detta system. Den ändrade organisation, som enligt besparingsberedningen skulle uppfylla alla de krav, som kunna och böra ställas på en nykterhetsvårdande institution, och samtidigt tillgodose berättigade besparingssynpunkter, baserades på att chefsmyndigheten skulle vara densamma, nämligen avdelningen för alkoholistvård inom socialstyrelsen, medan länsnykterhetsnämnderna skulle ersättas med förslagsvis fyra heltidstjänstemän (nykterhetskonsulenter) på socialstyrelsens stat. Som alternativ föreslog beredningen att antingen ombudsmännen hos länsnykterhetsnämnderna skulle ställas direkt under socialstyrelsens ledning eller med bibehållande av den nuvarande organisationen vissa besparingar i kostnaderna för länsnykterhetsnämnderna skulle göras. I yttranden över dessa förslag tillstyrktes länsnykterhetsnämndernas avskaffande av 11 länsstyrelser, medan socialstyrelsen, statskontoret, 11 länsstyrelser m. fl. avstyrkte detsamma. Beträffande socialstyrelsens utlåtande hänvisas till Soc. Medd. årg. 1941, sid. 911.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet framhöll departementschefen bl. a. följande. Inom nykterhetsområdet krävdes en personlig och kontinuerlig kontakt mellan det övervakande och rådgivande organet å ena sidan samt de lokala organen å andra sidan, varför verksamhetsområdet för det förstnämnda ej finge vara för stort. Visserligen utfördes det mesta arbetet av ordföranden och en anställd tjänsteman inom nämnderna, men av folkpsykologiska skäl skulle deras verksamhet underlättas genom att de kunde stödja sig på en nämnd av valda förtroendemän. Statsrådet ansåg sig därför ej kunna förorda förslaget om länsnykterhetsnämndernas avskaffande och av samma skäl ej heller besparingsberedningens första alternativa förslag. Däremot ansåg han, att vissa besparingar i anslaget till länsnykterhetsnämnderna borde kunna ske. Kungl. Maj:ts förslag gick även i sistnämnda riktning och tillstyrktes av statsutskottet. I enlighet härmed beslöt även riksdagen.

För att möjliggöra vissa besparingsåtgärder ha ändringar vidtagits i instruktionen för länsnykterhetsnämnderna (SFS 1938: 666, ändrad genom SFS 1942: 400). Den fasta sammanträdesordningen har slopats (4 §) och suppleanten för ordföranden äger ej längre erhålla ersättning för deltagande i sammanträden annat än vid förfall för ordföranden (7 §), varjämte länsnykterhetsnämnds räkenskaper skola insändas till riksräkenskapsverket (9 §) i stället för att granskas av särskilda revisorer.

Enligt 5 § 1 mom. e) *kommunalskattelagen* och 7 § e) *statsskatteförordningen* ha från kommunal fastighetsskatt resp. statlig inkomst- och förmögenhetsskatt varit frikallade bl. a. »sjukvårds- och barmhärtighetsinrättningar jämte andra fromma stiftelser». I enlighet härmed ha alkoholistanstalterna varit fria från dylik skattskyldighet. I prop. 134 föreslogos vissa ändringar av nämnda lagar, varigenom här ifrågavarande lagrum erhöllo en mera pregnant lydelse, särskilt genom införandet av begreppet »sjukvårdsinrättningar, vilkas verksamhet ej bedrives i vinstsyfte». Propositionen antogs med viss av bevillningsutskottet föreslagen ändring. Alkoholistanstalterna äro efter allt att döma att

hänföra till sjukvårdsinrättningar av ovannämnda slag. (SFS 1942: 274 och 275.)

I anledning av tvenne motioner (I: 178 och II: 198) hemställde riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande skärpning av straffen för upprepade förseelser mot alkohollagstiftningen och mot förordningen angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker. Motionärerna ansågo, att den nya lydelsen av 4 kap. 1 § strafflagen rörande gemensamt straff kunde bidraga att göra 7 kap. 14 § rusdrycksförsäljningsförordningen ineffektiv. Principen i sistnämnda lagrum upphävdes nämligen genom lagändringens övergångsstadganden, ehuru den förutvarande formuleringen av rusdrycksförsäljningsförordningens 7 kap. 14 § kvarstår. Första lagutskottet ansåg, att ett behov av straffskärpning förelåge men att något avsteg icke borde göras från grundprincipen i 1938 års lagstiftning, att för flera brott av en tilltalad skall ådömas gemensamt straff. Den erforderliga straffskärpningen borde åvägabringas genom höjning av straffmaximum för brotten.

I motionerna I: 63 och II: 98 hemställdes om utredning och förslag, åsyftande sådan ändring av rusdrycksförsäljningsförordningen, att överlåtelse av motboksprit till ungdom under 21 år belades med skärpt straff. Sedan motionerna hänvisats till bevillningsutskottet, hemställde detta om yttrande av kontrollstyrelsen, som framhöll, att ungdomsfylleriet såväl som antalet motboksöverlåtelser syntes ha stegrats under år 1941. Ämbetsverket ifrågasatte en utredning rörande lämpligheten av en allmän skärpning av straffen för dylika förseelser. Bevillningsutskottet fann även skäl föreligga för en allmän översyn av straffbestämmelserna i alkohollagstiftningen samt tillstyrkte skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning rörande frågan om skärpning av straffen jämlikt 7 kap. 2 § rusdrycksförsäljningsförordningen för överlåtelse av motbok. Riksdagen beslöt även en skrivelse med detta innehåll.

Socialförsäkring.

I prop. 60 angående *dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag m. m.* framhöll socialministern, att den i början av år 1942 alltjämt rådande och ytterligare skärpta dyrtiden nödvändiggjorde åtgärder för att personer med folkpension, vari ingick tilläggspension eller invalidunderstöd, barnbidrag eller blindhetsersättning, även under innevarande år skulle erhålla en skälig kompensation för levnadskostnadernas stegring. Stegringen av levnadskostnaderna sedan tiden närmast före det pågående världskrigets utbrott utgjorde enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1 januari 1942 34½ %. Frågan om annan form för kompensationen än procentuella tillägg uppsköts till en kommande proposition, där vissa andra jämkningar av lagarna om folkpensioneringen skulle upptagas till behandling (se nedan). För första halvåret föreslogs i propositionen således tillägg i samma ordning som under 1941 med den ändringen, att för halvåret skulle utgå två månadstillägg, nämligen i mars och juni, motsvarande 33⅓ % av förmånerna.

Statsverkets kostnader för tilläggen i fråga uppskattades till 22·7 milj. samt kommunernas och landstingens till 4·6 milj. kr. En motion (I: 197—II: 260) om viss utjämning av tilläggen mellan de olika dyrortsgrupperna avstyrktes av sammansatta stats- och andra lagutskottet, som däremot tillstyrkte propositionen i oförändrad form. Riksdagen följde utskottet. (SFS 1942: 80.)

I prop. 197 föreslogs en mindre ändring i 1941 års förordning om *dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt olycksfallslagen*. Ändringen innebar, att 15 % dyrtidstillägg skulle utgå till alla livräntetagare med minst 30 % invaliditetsgrad, även om denna invaliditet uppstått genom två eller flera mindre olycksfall, för vilka var för sig mindre, dittills ej tilläggsberättigade, livräntor utgingo. Förslaget bifölls.

En tidigare förebådad prop. 232 om *ändring av lagen om folkpensionering* m. m. framlades i april och avsåg bl. a. en höjning av det vid beräkning av tilläggspensionen fria inkomstbeloppet från 100 till 200 kr., samt nedsättning av det avdrag, som skall göras å tilläggspensionen, från $^{7}/_{10}$ till $^{5}/_{10}$ av det belopp, varmed årsinkomsten överstiger det avdragsfria beloppet. En liknande mildring i fråga om avdragsreglerna, dock med ändring endast från $^{7}/_{10}$ till $^{6}/_{10}$, föreslogs i samma proposition i fråga om lagarna om barnbidrag och bidragsförskott. Därjämte skulle reglerna för inkomstberäkningen vid förmånernas beviljande ändras i visst avseende. Vidare föreslogos dyrtidstillägg å tilläggspensionerna under budgetåret 1942/43 i den formen, att i alla dyrortsgrupper skulle utgå två procentuella tillägg samt två fixa tillägg å 35 kr. De procentuella tilläggen skulle utbetalas under tredje och fjärde kvartalen 1942, under det att de fixa beloppen borde avse första och andra kvartalen 1943. Efter i princip samma regel skulle dyrtidstillägg utgå å barnbidrag, medan å blindhetsersättningar, som voro lika stora i alla dyrortsgrupper och oberoende av inkomst, fyra månadstillägg syntes vara lämpliga. I tre motioner (I: 248—II: 352, I: 249—II: 354 och II: 353) föreslogos andra grunder för dyrtidstilläggen. Ett sammansatt stats- och lagutskott tillstyrkte propositionen med tillägg av ett övergångsstadgande avsett att förhindra en sänkning av redan utgående tilläggspension enbart på grund av de ändrade reglerna för inkomstberäkningen. Dessutom föreslog utskottet beträffande dyrtidstilläggen å både tilläggspensionerna och barnbidragen, att i de fall, då det fixa beloppet var lägre än en månadsutbetalning, i stället sistnämnda belopp skulle utgå som dyrtidstillägg. Riksdagen följde utskottet och beviljade sammanlagt omkring 54 milj. kr. till dyrtidstillägg av förevarande slag. (SFS 1942: 482—487.)

I fråga om den *för fiskare avsedda olycksfallsförsäkringen* framlades i prop. 42 vissa ändringsförslag, som gingo ut på att medgiva tecknande av försäkring med högre sjukpenning än vad hittills förekommit. Högsta försäkringsklassen skulle avse en årlig arbetsförtjänst av 2 400 kr. mot förut 1 200 kr., med en sjukpenning av 4·40 kr. per dag mot gällande 2·20 kr. Ändringen motiverades med de ökade förtjänstmöjligheter fisket numera kunde erbjuda. Andra lagutskottet och riksdagen godtogo propositionen.

I en prop. 107 föreslogs ett tillägg till lagen om *krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer*, varigenom densamma skulle bli tillämplig även

i de fall, då sådan person blivit borta och all underrättelse om honom upphört. Som villkor skulle blott gälla, att omständigheterna ej gjorde det sannolikt, att annan orsak än krigsåtgärd förelegat till försvinnandet. Ett liknande tillägg föreslogs i förordningen om ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd. Andra lagutskottet tillstyrkte och riksdagen antog propositionen. (SFS 1942: 528 och 529.)

Till följd av en motion (II: 115) beslöt riksdagen anhålla hos Kungl. Maj:t om utredning av frågan om och i vad mån sådana smittosamma sjukdomar, som kunna överföras från djur till människor, böra inbegripas under *lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar.*

I enlighet med prop. 295 beslöt riksdagen vissa ändringar i förordningarna om *olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare och fångar.* Ändringarna avsågo att bereda riksförsäkringsanstalten möjlighet till något gynnsammare inkomstberäkning i fråga om dessa personer vid bestämmande av ersättningsbeloppens storlek. Årsinkomsten borde icke beräknas lägre än 1 200 kr., vilket belopp dock ej utsattes i lagtexten, och vad som översteg 1 764 kr. skulle liksom i gällande författningar icke tagas i beräkning.

I 1938 års lag om *understödsföreningar* jämte därtill hörande övergångsbestämmelser vidtog riksdagen genom bifall till prop. 294 vissa mindre ändringar. De hänförde sig till bestämmelserna om minsta medlemsantal, som i vissa speciella fall skulle få underskridas, möjlighet till höjning av kapitalunderstödets maximibelopp utöver 4 000 kr. efter särskild prövning av tillsynsmyndigheten, viss förlängning av övergångstiden för inordnandet av understödsföreningarna under 1938 års lagstiftning samt ökad kontroll över likvidatorer. (SFS 1942: 457.)

En motionär (I: 17) föreslog, att rätten att erhålla förskott å moderskapspenning skulle framflyttas från tiden efter havandeskapets åttonde månad till efter sjunde månaden. Andra lagutskottet avstyrkte ändring utan särskilda skäl av en bestämmelse, som ej varit gällande längre tid än sedan år 1940. Riksdagen avslog motionen.

Socialvård.

I prop. 308 angående anslag till *mödrahjälpsverksamheten, bidrag till sjukkassor* m. m. erinrades, att i statsverkspropositionen upptagits vissa preliminära belopp för dessa ändamål i avvaktan på särskild proposition i ämnet. Från besparingsberedningen väntades då ett förslag rörande moderskapspenningen m. m., som kunde komma att påverka uppskattningen av ifrågavarande anslag. Nämnda förslag, som sedan avgivits, hade dryftat olika möjligheter till besparingar beträffande denna hjälpform, såsom sänkning av den inkomstgräns, vilken avskär från rätten till moderskapspenning, minskning av moderskapspenningens belopp eller fullständig indragning av denna hjälpform, varvid de hjälpbehövande skulle hänvisas att ansöka om mödrahjälp, vars högsta belopp samtidigt borde höjas med 75 kr. till 375 kr. I propositionen utgick emellertid socialministern från att bestämmelserna rörande moderskapspenning-

en tills vidare skulle lämnas orubbade. Besparingsberedningen hade även föreslagit inskränkningar av den nu utgående mödrahjälpstandvården. Även detta avstyrktes i propositionen. Ett från pensionsstyrelsen utgående förslag om kristillägg till de erkända sjukkassorna biträddes däremot av departementschefen. Tillägget skulle utgå med 50 öre per sjukdag, därest sjukkassemedlem hade ett eller två barn (under 15 år) men med 1 kr. per dag, om barnen voro två eller flera. I propositionen hemställde Kungl. Maj:t om 7·5 milj. kr. till mödrahjälp utan betalningsskyldighet, 80 000 kr. till avsättning till fonden för lån till mödrahjälp, 20 milj. kr. till bidrag åt sjukkassor, 1 milj. kr. till kristillägg till sjukkassor och 4 milj. kr. till moderskapspenning. Dessa anslag tillstyrktes av statsutskottet och beviljades av riksdagen.

Beträffande *skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn* avböjdes i prop. 88 vissa förslag från besparingsberedningens sida, men i sammanhang därmed föreslog emellertid Kungl. Maj:t en sådan ändring i kungörelsen, att skyddsläkemedel i vissa fall borde utbytas mot skyddsfödoämne samt att dylika läkemedel eller födoämnen icke måtte kostnadsfritt tillhandahållas dem, vars ekonomiska ställning var sådan, att dylik förmån icke rimligen borde utgå. Det senast beviljade anslaget å 300 000 kr. kunde nedsättas till 250 000 kr. Statsutskottet tillstyrkte och riksdagen biföll propositionen.

Några smärre men betydelsefulla ändringar i vissa delar av *lagen om samhällets barnavård* föreslogos i prop. 20. De avsågo för det första utvidgning av barnavårdsnämnds befogenhet att vidtaga åtgärder till att avse även fall, då barns psykiska hälsa utsattes för fara. Initiativet härtill hade tagits av svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet i skrivelse den 5 juli 1939. Vidare föreslogs i propositionen att barnavårdsnämnds rätt att förordna om aga skulle upphävas, ett spörsmål som närmast upptagits av medicinalstyrelsen i ett yttrande över nyssnämnda förslag rörande den »psykiska misshandeln». Slutligen föreslogs lagändring för främjande av ökat samarbete mellan skolmyndigheter och barnavårdsnämnder. Även detta förslag hade tidigare väckts av svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet. Andra lagutskottet fann ingen anledning till erinran mot de i propositionen framlagda förslagen, och riksdagen biföll dem i oförändrad lydelse. (SFS 1942: 62.)

En motion (I: 143) om utredning i syfte att bättre trygga utomäktenskapliga barns rätt till underhållsbidrag avslogs under hänvisning till gällande lagstiftning om bidragsförskott och till den av 1936 års riksdag begärda utredningen angående de utomäktenskapliga barnens rättsliga ställning, vilken skrivelse av Kungl. Maj:t överlämnats till sakkunniga för kodifiering av ärvdabalken.

I prop. 298 föreslogs ett anslag av 500 000 kr. för beredande av *sommarvistelse på landet för barn från städer och tättbebyggda samhällen.* År 1940 hade liknande verksamhet bedrivits med avsevärt anslag av statsmedel till nytta för barnen och i övrigt medförande värdefulla erfarenheter för utrymningskommissionen, som då planlade verksamheten. Årets proposition åberopade dels framställningar i ämnet från Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund m. fl. och dels ett förslag av 1941 års befolkningsutredning, vari framhålles

behovet av hjälpåtgärder på detta område. Socialministern tillstyrkte i propositionen fria sommarresor vid färd till landet och åter för både barn och för mödrar eller andra vårdare. Statens utrymningskommission borde medverka genom att söka rätt på lämpliga lokaler för nya sommarkolonier. Den centrala ledningen av verksamheten skulle däremot anförtros åt en delegation bestående av representanter för socialstyrelsen och nämnda kommission. I två likalydande motioner (I: 270 och II: 390) hemställdes om ökning av anslaget med 400 000 kr. för kristidshjälp åt Norrlandsbarnen i anslutning till ett av befolkningsutredningen ingivet förslag och i en annan motion (II: 377) att bidrag även skulle utgå till sommarresor för landsbygdsbefolkningen. Propositionen bifölls enligt statsutskottets hemställan oförändrad av riksdagen, bortsett från viss bestämmelse om sommarvistelsens längd. Förslaget om särskild hjälp åt de norrländska barnen fann utskottet behjärtansvärt men var icke berett att taga ställning till detsamma i detta sammanhang och kunde därför icke tillstyrka bifall till detsamma.

I en rad motioner, delvis större s. k. partimotioner, framlades vid riksdagens början olika förslag angående *förbättrad ungdomsvård* samt om *kommunernas medinflytande i fråga om nöjeslivet inom kommunerna m. m.* (I: 19—II: 31, I: 155—II: 215, II: 17, I: 180—II: 32, I: 60—II: 95 och I: 61—II: 96). Motionerna hänvisades till första kammarens första tillfälliga utskott och andra kammarens första tillfälliga utskott, som gemensamt behandlade spörsmålen. I likalydande yttranden uttalade utskotten, utan att taga ställning till förslagen, att tyngdpunkten borde läggas på de positiva åtgärderna utan att man därför borde förbise, att restriktiva åtgärder även kunde bidraga till en förbättrad ungdomsvård. Flera samlingslokaler, utbildning av ungdomsledare, skolor, yrkesutbildning och arbetsanskaffning m. m. voro frågor som utskotten i detta sammanhang även berörde. De föreslogo, att i anledning av motionerna frågan om förbättrad ungdomsvård och därmed sammanhängande frågor måtte hänskjutas till 1939 års ungdomsvårdskommitté, utökad med representanter särskilt för ungdomsorganisationerna. Detta utskottens förslag bifölls av riksdagen. — I motionerna I: 61—II: 96 samt II: 95 hemställdes, att anslag måtte beviljas för budgetåret 1942/43 till en statens ungdomskonsulent och till ett flertal organisationers ungdomsverksamhet. Motionerna avslogos under hänvisning till nyssnämnda begäran om utredning av ungdomsfrågorna.

Vissa ändringar i grunderna för *statsbidrag till driften av de icke statliga skyddshemmen* föreslogos i prop. 271. Däri upptogos till behandling frågor om vissa ersättningar av underskott i hemmens verksamhet och om de ändringar, som borde äga rum i skyddshemsavtalen fr. o. m. den 1 januari 1943, m. m. Medelsbehovet för driften av icke statliga skyddshem under budgetåret 1942/43 beräknades uppgå till 820 000 kr. Propositionen bifölls i enlighet med statsutskottets hemställan.

I prop. 21 föreslogs *ändrad lydelse av sinnessjuklagen* i fråga om dess tillämpning vid ådömande av tvångsarbete. Förslaget avsåg, att beträffande omhändertagande av lösdrivare, som vid sinnesundersökning befunnits vara i be-

hov av vård å sinnessjukhus, i princip samma regler borde gälla som beträffande för brott tilltalad. I 47 § 4 mom. av sinnessjuklagen borde i anslutning härtill vidtagas vissa ändringar. Med avslag å en i ärendet väckt motion (I: 192) antog riksdagen Kungl. Maj:ts förslag till lagändring.

Andra sociala frågor.

Bland övriga spörsmål, som varit föremål för riksdagens behandling, må här i korthet omnämnas ytterligare några ärenden.

I prop. 118 angående *bidrag och lån av statsmedel för anordnande av allmänna samlingslokaler* erinras om 1937 års riksdagsskrivelse nr 271 och ett utlåtande av den samma år tillsatta kommittén för frågans utredning. Även 1941 års riksdag hade avlåtit en skrivelse om statens medverkan till anordnande och restaurering av samlingslokaler. I fråga om utformningen av statens stöd föreslogs i årets proposition, att kommun så vitt möjligt skulle ställa sig som företagare, men även enskild förening, bolag eller stiftelse borde, när så befanns lämpligt, kunna erhålla hjälp av statsmedel för anordnande av samlingslokaler. Beslutanderätten i fråga om dylika statsbidrag borde förbehållas Kungl. Maj:t. För bidrag till dylika lokaler äskades i propositionen 1·5 milj. kr. och för låneunderstöd samma belopp. Ett flertal motioner i ämnet väcktes. Statsutskottet uttalade sig för det i motionerna I: 62—II: 97 framförda förslaget om skolbyggnadernas upplåtande för den frivilliga bildnings- och ungdomsfostrande verksamheten, samt fann även motionerna I: 216—II: 290 värda beaktande i vad de avsågo, att folkrörelsernas lokala organ själva som regel borde taga initiativet och under samarbete med kommunen ställa sig som företagare i fråga om samlingslokalerna. I övrigt tillstyrktes propositionen. Riksdagen godkände utskottsutlåtandet och beviljade de begärda anslagen.

Enär 1937 års *utlänningslag* endast gällde t. o. m. den 31 december 1942, framlades i prop. 303 förslag om fortsatt giltighet under 3 år av nämnda lag, och samtidigt föreslogos i propositionen vissa ändringar av dels utlänningslagen och dels stadgan angående hotell- och pensionatrörelse. Ändringarna av utlänningslagen avsågo huvudsakligen förpassnings- och ansvarsbestämmelserna. Sålunda skulle socialstyrelsen beredas möjlighet att förse uppehållstillstånd och uppehållsvisering med föreskrift att utlänningen senast vid tiden för tillståndets utgång skulle utresa ur riket. Sådan föreskrift, benämnd utresebeslut, borde ha den verkan att, om utlänning icke avreser i rätt tid, förpassningsbeslut skulle kunna meddelas av socialstyrelsen utan utlänningsnämndens hörande och utan klagorätt för utlänningen. I stället skulle bestämmelserna om nämndens hörande och om besvärsrätten göras tillämpliga å utresebeslutet. I fråga om de straffskärpningar, som föreslogos, må nämnas, att straffet för den, som förhjälpte utlänning att på olagligt sätt inkomma i riket, vid försvårande omständigheter höjdes från dagsböter till fängelse i sex månader. Samma straffskärpning vidtogs i hotell- och pensionatstadgan för uraktlåtenhet att fullgöra föreskriven anmälningsskyldighet beträffande utlänning. Första lagutskottet tillstyrkte förslagen men ansåg, att dagen för ikraftträdandet borde ändras från den 1 juli

till den 1 september 1942. Riksdagen biföll utskottets förslag. (SFS 1942: 668—670.)

I prop. 116 föreslogos vissa ändrade grunder för anordnande av *folktandvård* samt angående anslag för denna verksamhet å sammanlagt 860 000 kr. Ändringarna avsågo bl. a. att möjliggöra för barn, som fullgjorde skolgång i andra kommuner, att erhålla tandvård på vistelseorten. En särskild prop. 117 innehöll i anslutning därtill förslag om behövliga ändringar i förordningen om *lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader*. Båda propositionerna antogos, den senare med en mindre, formell ändring.

Riksdagen biföll vidare prop. 86 angående *beredande av sjukvård i Sverige åt barn från Finland*, varigenom å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 beviljades ett reservationsanslag av 850 000 kr. I prop. 260 framlades bl. a. förslag angående inrättande av en befattning såsom *barnavårdsinspektris i socialstyrelsen* samt fastställande i övrigt av personalförteckning och avlöningsstat för verket. Kungl. Maj:ts förslag biföllos oförändrade av riksdagen. Beträffande grunderna för *kristillägg åt statliga befattningshavare* framställdes förslag i prop. 97. Förslaget avsåg tiden andra kvartalet 1942—första kvartalet 1943 och hade liksom tidigare utformats med 50-procentig kompensation för prisstegringar utöver den nivå, som angavs av levnadskostnadstalet 120 i indexserien med år 1935 som bas. Om grunderna för kristillägget hade förhandlingar förts mellan representanter för statstjänstemännens organisationer och finansdepartementet. I samband med propositionen behandlade statsutskottet två motioner (II: 180 och 268) angående begränsning av kristilläggen. Utskottet tillstyrkte propositionen men förordade med anledning av motionerna en utredning om ändrade grunder för kristilläggens bestämmande för tiden efter den 1 april 1943. Riksdagen följde utskottets förslag och anhöll om en dylik utredning. (SFS 1942: 195.)

I prop. 229 föreslogos vissa ändrade grunder för *tjänste- och familjepensioner för arbetare i statens tjänst*. Förslagen hade anpassats efter de principer, som kommit till synes i den nya pensionslagstiftningen för tjänstemännen. Tre motioner väcktes i frågan. Propositionen tillstyrktes av bankoutskottet och bifölls av riksdagen (SFS 1942: 452—454.) Nämnas må även, att riksdagen i anledning av prop. 130 och motionen I: 214—II: 291 fattade beslut om ändring av *allmänna resereglementet*, varigenom vissa traktamentsbelopp skulle undergå någon förhöjning. (SFS 1942: 339.)

Slutligen må beröras motionen I: 181—II: 238 om utredning angående åtgärder för att bereda gifta kvinnor ökade tillfällen till deltidsarbete i allmän och enskild tjänst. Första kammarens andra tillfälliga utskott tillstyrkte och kammaren beslöt hemställa om en dylik utredning beträffande deltidsarbete i allmän tjänst, men andra kammarens tredje tillfälliga utskotts majoritet avböjde motionen och andra kammaren följde utskottet.

Konjunkturläget våren 1942.

I sin rapport över det ekonomiska läget under våren 1942 framhåller nämnden för konjunkturinstitutet, att utvecklingen under det senaste halvåret har utmärkts av samma stabilitet, som kännetecknat den närmast föregående tiden och som direkt sammanhänger därmed, att genomförda regleringsanordningar starkt begränsa utrymmet för förändringar. Försörjningsplanerna äro ju i regel uppgjorda för längre tid. Samtidigt ha dock på flera områden nya eller skärpta spänningar uppkommit. Dessa sammanhänga givetvis direkt med de krav, som avspärrningen och krishushållningen ställa på näringslivet.

Den industriella utvecklingen. Den inhemska produktionen av viktiga råvaror och förnödenheter har numera framskridit så långt, att på åtskilliga områden en viss balans uppnåtts mellan produktion och förbrukning. På andra områden måste man dock räkna med akuta bristsituationer, som då det gäller viktiga nyckelvaror kunna få långtgående verkningar. Så har gummiförsörjningen uppenbarligen en utomordentlig betydelse för hela transportväsendets förmåga att möta föreliggande transportbehov. Skogsindustriernas råvaruförsörjning synes ägnad att ingiva oro. Produktionsplikten har under det gångna året enbart tillämpats för att trygga försörjningen med brännved, och avverkningen av gagnvirke har därigenom med nödvändighet kommit att sättas i efterhand. Tillförseln av sågtimmer och massaved till industrin har nedgått, och skogsindustrierna ha därmed för första gången under kriget ställts inför allvarliga råvaruproblem. För hela industrin står bränsleförsörjningen som ett svårt problem.

Livsmedelsförsörjningen har icke varit föremål för någon mera genomgripande förändring. En viss skärpning av läget har förekommit, i det tillgången på kött, fisk och ägg varit mycket knapp. Mjölkproduktionen har även under det senaste halvåret utvisat en nedgång i jämförelse med motsvarande period ett år tidigare. Den har dock utvecklats väsentligt gynnsammare än man i höstas med då föreliggande uppgifter rörande fodertillgången vågade räkna med. Härtill har bl. a. bidragit dels den ökning av produktionen av fodercellulosa, som kunnat äga rum, dels en större tilldelning av kraftfoder än beräknat. Denna relativt gynnsamma utveckling av mjölkproduktionen har — i förening med de regleringsåtgärder, som vidtagits på detta område — medfört, att förbrukningen av konsumtionsmjölk kunnat fortsätta att stiga, samtidigt som tilldelningen av matfett kunnat bibehållas oförändrad alltsedan gräddransoneringens införande i november 1941. Samtidigt har även jordbrukets ekonomiska läge tack vare bl. a. denna utveckling av mjölkproduktionen gestaltat sig något fördelaktigare, än man i höstas räknade med. Mellan olika områden och olika storleksgrupper av jordbruk föreligga dock vissa olikheter. Mellan 1938—1940 var utvecklingen i varje fall för slättbygderna i södra och mellersta Sverige avsevärt gynnsammare än för jordbruket i norra Sverige. Av jordbruksminis-

tern ha 27 sakkunniga tillkallats för att bl. a. pröva, huruvida de hittills tillämpade beräkningsgrunderna kunna anses ge ett riktigt uttryck för inkomst- och kostnadsberäkningarna inom jordbruket samt dessutom undersöka utvecklingen av produktionskostnaderna för olika produkter sedan krigsutbrottet.

Arbetsmarknaden. Under hösten 1941 övervanns den ökning av arbetslösheten, som bestått sedan början av år 1940. Första halvåret 1942 har denna utveckling fortsatt och lett till ännu lägre siffror än det senaste förkrigsåret. Arbetslösheten har praktiskt taget helt avvecklats, och arbetsmarknadens problem ha ensidigt kommit att framstå som en fråga om brist på arbetskraft inom vissa områden. I främsta rummet är det skogsbruket, som krävt mer arbetskraft än tidigare på grund av det omfattande avverkningsprogram, som uppställts, men därjämte föreligger ett ökat behov även för torvmossarna och jordbruket samt, i jämförelse med föregående år, för bostadsbyggandet.

Utrikeshandeln. Värdet av importen under januari—maj 1942 uppgick till 73 % av beloppet under motsvarande tid 1936—1938. För exporten var samma procenttal 62.

Ser man till de in- och utförda kvantiteterna, befinnes importvolymen under januari—maj endast ha uppgått till 40 %, medan exportvolymen för samma tid stannade vid 32 % av resp. kvantiteter under samma månader åren 1936—1938. De nämnda procenttalen innebära en reduktion sedan år 1941 med en femtedel i fråga om importen och en tredjedel beträffande exporten.

Kreditmarknaden har även under det sist förflutna halvåret kännetecknats av en hög grad av likviditet. Sålunda förstärktes affärsbankernas kassa med ytterligare omkring 145 milj. kr. Behållningen av skattkammarväxlar och inhemska obligationer ökades med omkring 555 milj. kr. Inlåningen från den svenska allmänheten visade en betydande stegring och utlåningen en minskning med ett nettobelopp av sammanlagt omkring 690 milj. kr. Under perioden juli 1941—april 1942 har det svenska näringslivet och den svenska allmänheten genom transaktioner berörande utlandet fått till sin disposition 400 milj. kr. samt genom de statliga, i riksbanken och affärsbanker finansierade utgiftsöverskotten 485 milj. kr., inalles 885 milj. kr. Av detta belopp korrespondera 195 milj. kr. mot en ökning av sedelbehållningen, medan 690 milj. kr. tillförts affärsbankerna i form av insättningar och låneåterbetalningar. Affärsbankerna i sin tur ha använt dessa medel till bl. a. placering i statspapper (555 milj. kr.) och ökning av sin kassahållning i form av sedlar och tillgodohavanden i riksbanken (145 milj. kr., se ovan).

Kapitalmarknaden har det senaste året dominerats av den statliga upplåningen, framför allt det tredje försvarslånet och de delvis i samband därmed utbjudna sparobligationerna.

Prisutvecklingen. Beträffande priserna framhålles i rapporten, att den skärpta försörjningssituationen även medför svårkontrollerbara tendenser till ytterligare prisstegringar. Konkurrensen om arbetskraften synes på vissa områden ägnad att driva upp lönerna utöver vad som förutsatts i den allmänna uppgö-

relsen mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer. Transporttaxorna ha visat tendenser att stiga, vilket nödvändiggjort fastställande av normaltaxor för virkestransporter med gengasbil. På bränsleområdet äro regleringsanordningarna utsatta för ständiga påfrestningar och utanför regleringarna liggande bränslen ha undergått mycket starka prisstegringar.

Den spänning, som hela tiden funnits mellan köpkraft och varutillgång, kan sålunda nu följas ut till nära nog varje del av det svenska näringslivet, där den framtvingar en ständig utsträckning av området för pris- och produktionsreglerande åtgärder. Sådana åtgärder ha också i ökad omfattning vidtagits. Försörjningsmyndigheternas grepp över situationen är därför nu betydligt fastare än under tidigare skeden av krigstiden. Takten i den allmänna prisstegringen (mätt efter kommerskollegii index) har i genomsnitt hållit sig under 1 % per månad, medan uppgången i riksbankens konsumtionsprisindex legat vid 0·7 %. I jämförelse med prisstegringstakten för hela den föregående perioden under kriget (från augusti 1939), då partiprisindex steg med i genomsnitt 2·2 % och konsumtionsprisindex med 1·4 %, har sålunda prisstegringen blivit väsentligt långsammare. Det mest frapperande under den senaste tiden har varit en avsevärd stegring av exportpriserna. Den genom krigets fortsatta förlopp allt mera skärpta varuknappheten i vissa länder synes ha gjort det möjligt för svenska exportörer att uppnå högre priser vid försäljningar till dessa länder. Prisstegringen hänför sig till ett stort antal olika exportartiklar men synes framför allt omfatta massa och papper samt järn och stål. Däremot ha priserna på importvaror i det stora hela visat en mindre kraftig stegringstendens än tidigare. Importen västerifrån, som på viktiga områden kunnat ske till relativt låga priser (bomull, ull, hudar, kolonialvaror), har därvid i viss mån verkat dämpande på prisstegringen. Genom utjämningsåtgärder av olika slag har man tillsett, att eventuellt lägre priser kommit den inhemska marknaden till godo och att prisfluktuationer på viktiga varor dämpats. En sådan utjämning har genomförts genom statlig clearingkassa beträffande kolonialvaror, förnödenheter för jordbrukets behov, fettvaror, smörjoljor, bensin och motoroljor, kol och koks, ägg och äggprodukter samt fisk. Beträffande bomull och cellull, hudar samt vissa järnrör och armeringsjärn sker prisutjämningen genom resp. fabrikant- och affärsorganisationers förmedling.

Ett helt nytt område, där prisbildningen nu lagts under kontroll, utgör hyresmarknaden. Till följd av hyresrådets beslut den 7 juli 1942 råder — bortsett från bränsletilläggen — ett allmänt prisstopp på hyresmarknaden fram till den 1 april 1943. — Bland de viktigare livsmedlen var särskilt potatisen under våren och sommaren föremål för en kraftig prisstegring.

Som ett allvarligt moment i prisutvecklingen framstå förhållandena på arbetsmarknaden. Indextilläggen under år 1942 uppgå efter den 1 augusti till 8 % mot endast 6·4 % under 1941, vartill kommer att knappheten på arbetskraft på flera områden medfört en ytterligare pressning uppåt av lönerna. Med hänsyn till prisstegringar av dylik art anser sig konjunkturinstitutet icke kunna förneka, att prisstegringsprocessen för närvarande innehåller uppenbart inflationsartade moment.

Kortare meddelanden.

Ändring av omoderna fattigvårdsanstalter till sekundäravdelningar vid sinnessjukhus. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 juni 1942 har medicinalstyrelsen och socialstyrelsen framlagt förslag, att staten snarast möjligt skulle förvärva bl. a. två ålderdomshem av gammal typ, nämligen i Grangärde och Uddevalla, och ändra dem till sekundäravdelningar vid resp. Säters och Restads sjukhus. Den 6 februari 1942 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen att i samråd med socialstyrelsen verkställa utredning rörande möjligheten att tillgodose platsbehovet inom den statliga sinnessjukvården genom anordnandet av ytterligare smärre sekundäravdelningar anslutna till befintliga statliga sinnessjukhus. Förvärvet av de nyssnämnda anstalterna utgjorde den första etappen av en plan för anordnande av dylika sekundäravdelningar. I de tre anstalterna kunde cirka 300 nya vårdplatser ställas till förfogande för den statliga sinnessjukvården.

I ett protokoll hållet hos socialstyrelsen i samband med beslutet att biträda den ovannämnda skrivelsen till Kungl. Maj:t anförde chefen för fattigvårdsbyrån bl. a., att de kommunala ålderdomshemmen huvudsakligen borde förbehållas åt orkeslösa, normalt åldrande personer, medan patienter, som krävde särskild vård och övervakning, borde beredas tillfredsställande vårdförhållanden å specialanstalter, inrättade och drivna av staten eller landstingen, resp. icke-landstingsstäderna. För en konsekvent och allmänt genomförd frilägging av ålderdomshemmen från de sinnessjuka talade både humanitära och ekonomiska hänsyn. Sinnessjukvårdens ordnande var en fråga av fundamental betydelse även för en sund och riktig utveckling av ålderdomshemsvården. I fråga om det framlagda förslaget om statsinköp av de nämnda fattigvårdsanstalterna vore det av stor vikt, att förslaget genomfördes på sådant sätt, att de nya sekundäravdelningarna verkligen medförde en avlastning av sinnessjukvården å ålderdomshemmen inom vederbörande upptagningsområden. Direktiv i sådan riktning borde givas av statsmakterna.

Ett fortsatt utbyggande av medicinalstyrelsens plan på anskaffande av platser för sinnessjukvård å sekundäravdelningar borde äga rum i så rask takt som möjligt och därvid borde ytterligare ett antal omoderna fattigvårdsanstalter komma till användning. Önskvärt vore dessutom, att även utbyggnadsplanen för landstingens vårdhem för lättskötta sinnessjuka förverkligades i så rask takt, som omständigheterna medgåvo. — Till dessa uttalanden anslöt sig socialstyrelsen.

Behovet av högre socialvetenskaplig och social utbildning utredes. Genom beslut den 5 juni har Kungl. Maj:t bemyndigat ecklesiastikministern att tillkalla högst 8 sakkunniga för att inom departementet utreda frågorna om den icke specialinriktade, högre socialvetenskapliga och sociala utbildningen och därmed sammanhängande spörsmål. Enligt departementschefens uttalande till statsrådsprotokollet skola utredningsmännen icke ingå på de särskilda utbildningsfrågor, som föreligga inom den slutna socialvården. Vid undersökningen av i vad mån nuvarande utbildningsformer äro tillfyllest bör samarbete sökas med representanter för statsförvaltningen, kommunalförvaltningen och socialvårdskommittén. Uppmärksamhet skall även ägnas behovet av fortsatt utbildning för personer, som redan inneha anställning som tjänstemän, särskilt i de större städerna. Vid utredningen bör även beaktas på vad sätt praktisk utbildning skall kunna beredas dem, som ägna sig åt socialvetenskapliga och sociala studier.

Ändringar av levnadskostnadsindex i Danmark[1]. Fr. o. m. juli 1942 ha de danska beräkningarna rörande prisförändringarnas inflytande på levnadskostnaderna utförts på grundval av en ny hushållsbudget, som utgör resultatet av en konsumtionsundersökning

[1] En redogörelse för bl. a. de danska indexberäkningarna återfinnes i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 191.

omfattande tiden 11 april—8 maj 1942. Genom att beräkna indextal enligt den nya budgeten för både 1 april och 1 juli 1942 kunde man sammanknyta den förutvarande och den nya indexserien. Levnadskostnadsindex med år 1935 som bas, vilket den 1 april var 161, steg den 1 juli med 4 enheter till 165. Därvid medförde omräkningen av skatteposten på grundval av ett med indextalet höjt inkomstbelopp en uppgång av totalindex med 3 enheter.

Vid beräkningen av den nya indexbudgeten har man medtagit även några tjänstemannafamiljers hushållsräkenskaper. Tidigare avsåg budgeten enbart arbetarhushåll.

Den nya budgeten omfattar samma huvudposter som den föregående men har i detaljerna undergått vissa förändringar. Sålunda har antalet varuslag, trots vissa tillägg, begränsats något för att för de kommunala myndigheterna underlätta prisinsamlingen. Denna inskränkning anses sakna praktisk betydelse för beräkningarnas noggrannhet.

Hembiträdenas arbetsförhållanden i Danmark år 1941. På begäran av ett flertal kvinnoorganisationer företogs i Danmark under senare delen av år 1941 en undersökning om hembiträdenas (husassistenternas) arbetsvillkor. Därvid inhämtades även upplysningar om hembiträdenas ålder, födelseort, antal olika platser de innehaft o. dyl. spörsmål, som kunde belysa förhållandena på arbetsmarknaden för hemhjälp. Fyra olika frågeformulär kom till användning, nämligen två för husmödrarna i resp. stads- och lanthushåll, samt två för motsvarande grupper av hembiträden. Med ledning av skattelängderna utsändes drygt 42 000 frågeformulär, någorlunda jämnt fördelade på huvudstaden, övriga städer och landskommuner. Omkring 11 000 formulär inkommo besvarade, därav 5 164 från husmödrar, 5 395 från hembiträden, som bodde hos arbetsgivaren, och 236 från hembiträden med egen bostad. Av det bearbetade materialet avsågo 1 288 formulär svar endast från husmodern och 1 696 endast från hembiträdet, medan i fråga om 3 534 anställda svar förelågo från båda parterna. Antalet hembiträden, vilkas arbetsförhållanden belysas av undersökningen, uppgick således till 6 518, motsvarande inemot 5 % av samtliga hembiträden i Danmark. Utredningen har åtskilligt mindre omfattning än motsvarande norska undersökning av år 1937 men är något större än de svenska av år 1934 (andra än lantbrukarhem) och år 1938 (lantbrukarhem) tillhopa.[1] I metodiskt hänseende följer den danska undersökningen i stort sett de svenska utredningarna på ifrågavarande område.

De danska hembiträdenas åldersfördelning karakteriseras av att hembiträden under 18 år voro väsentligt flera i landsorten och framför allt i jordbrukarhemmen än i huvudstaden. Åldersfördelningen överensstämmer rätt väl med inkomststatistikens uppgifter om samtliga hembiträdens ålder, och även andra data synas ge vid handen, att undersökningens material icke är behäftat med någon väsentlig ensidighet.

Av de hushåll, som hade hembiträde, befunnos i de tre ortsgrupperna det stora flertalet, 83—86 %, ha en heldagshjälp anställd, medan 3—5 % hade en heldags- och en halvdagshjälp, 8—9 % två heldagsbiträden samt 1—3 % mera hjälp än två heldagsbiträden. Hemhjälpens omfattning steg med lägenhetens storlek och hushållsföreståndarens inkomst.

Antalet hembiträden synes enligt bostadsräkningarna ha gått tillbaka rätt starkt under senare år, särskilt efter 1935. För att belysa i vad mån övergång från fast anställda hembiträden till mera tillfällig hemhjälp kan ha medverkat till den avsevärda nedgången av hembiträden i familjebostäderna har man bearbetat c:a 2 500 annonser om hemhjälp i Köpenhamnstidningen Berlingske Tidende för åren 1930, 1935 och 1941. Resultatet tyder på, att den tillfälliga hemhjälpen blivit något vanligare än tidigare, men förskjutningen är för liten för att kunna förklara nedgången av antalet i familjen boende hembiträden.

På grundval av undersökningens uppgifter om hembiträdenas födelseort har man beräknat, att 84 % av hembiträdena äro födda i landskommunerna, 13 % i landsortsstäderna och knappt 3 % i huvudstaden. Sin första utbildning i det husliga arbetet få hembiträdena vanligen i hemorten, varefter de först vid något mognare ålder söka plats i städerna. Av hembiträdena i Köpenhamn, som voro födda på landsbygden, hade sålunda endast $^1/_{16}$

[1] Soc. Medd. årg. 1939, sid. 40 (svenska och norska städer) och sid. 262 (svenska landsbygden).

haft sin första plats i huvudstaden. Hembiträdena i jordbrukarhemmen få praktiskt taget alltid sin första plats inom det län (Amt), där de äro födda, och stanna även inom länet, om de ej taga stadsplats. Då arbetsmarknaden för hemhjälp på landsbygden är så lokalt begränsad, händer det ibland, när efterfrågan på kvinnlig arbetskraft för t. ex. industrin ökar inom ett område, att det blir svårt att anskaffa hembiträden i samma trakt.

Uppgifter inhämtades vidare om hembiträdenas fäders yrken. Man fann, att c:a 60 % av hembiträdena kommo från jordbruket och närstående yrkesgrupper, och $^2/_3$ av denna grupp hembiträden voro döttrar till självständiga jordbrukare. Jämförelsevis få (11·5 %) voro arbetardöttrar. I Köpenhamn hade 24 % och i övriga städer 17 % tidigare haft annan sysselsättning. En stor del av dessa hade haft butiksarbete, men även tidigare anställning i restauranger o. dyl. var jämförelsevis vanlig. Om undersökningen företagits på vintern i stället för som nu på sommaren, kunde man antaga att sistnämnda grupp skulle ha blivit avsevärt större. Jämförelsevis sällan övergå kvinnor från fabriks- eller kontorsarbete till husligt arbete i privata hem.

Den 1 november är den vanligaste flyttningsdagen, i synnerhet på landsbygden, men även 1 maj samt 1 september och 1 oktober äro vanliga dagar för platsombyte. Anställningstidens längd är i städerna vanligen ej bestämd, men på landsbygden är den oftast 6 månader (50 à 60 %) eller 1 år (30 %). I de flesta fallen är någon viss uppsägningstid ej avtalad. Den genomsnittliga anställningstiden per plats var på landsbygden 1·5 år, i landsortsstäderna 2 år och i huvudstaden 2·2 år; anställningstidens längd steg högst avsevärt med antalet år inom yrket.

I fråga om hembiträdenas yrkesutbildning må nämnas, att av hembiträden i åldern 25 år och däröver hade i städer ungefär $^3/_{10}$ och på landsbygden knappt $^1/_5$ erhållit särskild undervisning i hemsysslor på kurser eller hushållsskolor. Skolköksundervisning under skolåren hade en stor del av de yngre hembiträdena åtnjutit, särskilt de i städerna.

I fråga om hembiträdenas *arbetsvillkor* framhålles bl. a., att arbetet varierar i hög grad med hänsyn till intensitet och art. Arbetsbördan karakteriseras därför icke enbart av arbetstidens längd. Bruttoarbetstiden var i städerna drygt 12 timmar enligt husmödrarnas och $12^1/_2$ timmar enligt hembiträdenas egna uppgifter. På landsbygden var tiden enligt husmödrarna 11·8 timmar på vintern och 13·3 timmar på sommaren, men enligt hembiträdena 12·3 resp. 13·7 timmar. Den vanligaste tidpunkten för arbetets början var kl. 7; på landsbygden började dock en avsevärd del av hembiträdena tidigare på morgonen. Rasternas längd anges av de anställda till sammanlagt 1·7 timmar i städerna och 1 timme på landsbygden. Husmödrarna uppgiva c:a $2^1/_2$, resp. 1·4 timmars raster. Nettoarbetstiden uppgår således i allmänhet till 10 à 11 timmar eller något mera på landsbygden, särskilt på somrarna. Aftonvakt förekom i 25—33 % av fallen i huvudstaden och 37—43 % i landsortsstäderna. Särskild gottgörelse för dylik extra tjänstgöring utgick mera sällan. Semesterns längd var i allmänhet i städerna 12 och på landsbygden 6 vardagar. I Köpenhamn utgick oftast 2 kr. per dag såsom kostpengar under semestern, i landsortsstäderna var beloppet i allmänhet 1·50 kr., medan dylik ersättning knappast förekom på landsbygden.

Genomsnittslönen för ensamjungfrur var i huvudstaden 72 kr., i landsortsstäderna 52 kr. och på landsbygden (i lantbrukarhem) 45 kr. i månaden. Att märka är emellertid, att den förut påpekade åldersskillnaden mellan dessa grupper av hembiträden är rätt markerad. Lönen stiger rätt avsevärt upp till 20 år, därefter långsammare, och efter 25 år synes den vara rätt konstant, nämligen 75—80 kr. i huvudstaden och 60 kr. i landsortsstäderna. En svag tendens föreligger till stigande lön med längre arbetstid, och ju större inkomst familjeöverhuvudet har, desto större lön hade hembiträdet. — Fyra femtedelar av hembiträdenas husmödrar hade icke något förvärvsarbete utom hemmet. Slutligen må anföras, att hembiträdenas framtidsplaner i t. ex. huvudstaden voro i 75·7 % att tills vidare stanna kvar i yrket, medan andra ville övergiva facket på grund av: i 5·6 % för lång arbetstid och obestämd ledighet, i 0·7 % för liten lön, i 1·5 % yrkets ringa anseende, i 4·4 % bestämda planer på annat yrke, i 2·8 % förestående giftermål och i 2·5 % av andra orsaker; 6·8 % hade lämnat detta spörsmål obesvarat eller oklart besvarat.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under andra kvartalet 1942.

Materialets omfattning. Fr. o. m. år 1934 har socialstyrelsen kvartalsvis inhämtat uppgifter om antalet fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och rum (»eldstäder», d. v. s.

Tab. 1. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1941 och de två första kvartalen 1942 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i städer med över 30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1941					1942		1941					1942	
Fullbordade byggnadsföretag.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.
Stockholm	1 236	484	342	1 080	3 142	592	333	2 800	1 619	852	2 712	7 983	1 147	888
Göteborg	137	189	120	649	1 095	368	61	318	587	335	1 353	2 593	1 100	202
Malmö	101	17	505	39	662	54	14	285	53	1 347	155	1 840	182	52
Norrköping	4	—	167	31	202	63	—	9	—	277	71	357	139	—
Hälsingborg	21	44	39	8	112	1	59	88	138	58	27	311	3	129
Örebro	3	8	223	92	326	110	11	5	31	491	233	760	117	30
Borås	61	46	9	96	212	15	2	203	165	29	214	611	43	11
Eskilstuna	12	2	76	28	118	2	82	27	4	135	90	256	7	205
Gävle	2	8	13	8	31	45	5	9	29	48	19	105	124	13
Västerås	2	—	2	100	104	69	67	8	—	8	266	282	185	168
Linköping	38	9	454	319	820	184	32	89	31	1 154	749	2 023	461	89
Uppsala	—	—	21	27	48	67	—	—	—	81	114	195	171	—
Jönköping	—	13	114	14	141	25	9	—	35	337	37	409	72	38
Karlskrona	14	24	172	211	421	15	96	57	89	479	578	1 203	39	282
Tillhopa	1 631	844	2 257	2 702	7 434	1 610	771	3 898	2 781	5 631	6 618	18 928	3 790	2 107
Beviljade byggnadsföretag.														
Stockholm	343	700	263	592	1 898	1 430	2 201	841	1 406	833	1 300	4 380	3 663	6 238
Göteborg	208	378	357	183	1 126	489	714	641	1 063	1 033	453	3 190	1 216	1 976
Malmö	231	310	108	85	734	657	276	702	780	375	237	2 094	1 841	741
Norrköping	33	197	62	41	333	305	335	73	365	158	99	695	711	919
Hälsingborg	3	40	88	3	134	170	216	14	64	194	11	283	428	610
Örebro	49	117	92	98	356	112	103	100	283	232	227	842	244	315
Borås	9	13	3	25	50	68	34	21	55	16	73	165	171	121
Eskilstuna	7	46	24	119	196	174	134	23	72	77	294	466	432	397
Gävle	10	19	39	11	79	31	42	29	56	105	35	225	74	131
Västerås	10	92	82	210	394	181	285	39	234	236	575	1 084	470	841
Linköping	46	730	183	154	1 113	173	484	121	1 813	455	354	2 743	416	1 202
Uppsala	21	8	56	198	283	138	350	73	37	153	530	793	388	1 023
Jönköping	69	45	37	78	229	69	137	152	118	122	206	598	117	435
Karlskrona	30	120	56	166	372	138	145	102	315	174	391	982	385	400
Tillhopa	1 069	2 815	1 450	1 963	7 297	4 135	5 456	2 931	6 661	4 168	4 785	18 540	10 556	15349

boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 invånare. Sedan år 1937 har kvartalsstatistiken successivt utvidgats; för andra kvartalet 1942 ha uppgifter inkommit från tillhopa 43 städer med över 10 000 invånare.

I det följande återges de uppgifter angående bostadsproduktionen, som inkommit för andra kvartalet 1942, varjämte motsvarande uppgifter för de olika kvartalen 1941 och för första kvartalet 1942 anföras för att möjliggöra jämförelser. Dessa uppgifter avse nybyggnadsarbeten och sådana ändringsarbeten, som givit upphov till nya bostadsutrymmen, men ej smärre ändrings-, reparations- eller moderniseringsarbeten. Med avseende på sex av de största städerna meddelas även en sammanfattning av inkomna kvartalsuppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål.

Städer med över 30 000 invånare. I tab. 1 återges antalet lägenheter och rum (eldstäder) i byggnadsföretag, som fullbordats resp. beviljats under år 1941 och första halvåret 1942. Det bör observeras, att i denna tabell redovisas för första gången uppgifterna från Karlskrona, vars folkmängd enligt nu offentliggjorda siffror vid årsskiftet 1941/1942 översteg 30 000 personer. Sammanställningen visar, att antalet lägenheter och rum i byggnadsföretag, som fullbordats — d. v. s. i regel slutavsynats[1] — under redogörelsekvartalet företedde en minskning i förhållande till andra kvartalet 1941 med 8·6, resp. 24·2 %. Tendensen är dock olika i olika städer.

I jämförelse med första kvartalet 1942 minskades antalet fullbordade lägenheter och rum med 52·1, resp. 44·4 %. Minskningen berörde samtliga städer utom Hälsingborg, Eskilstuna och Karlskrona, som redovisa ökning av såväl antal lägenheter som antal rum. — Vid varje jämförelse mellan olika kvartal bör det beaktas, att de tidsperioder, som förflyta, innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken redovisas såsom fullbordat, kunna växla från år till år och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och rum, som framträda i statistiken, ge följaktligen ej något klart uttryck för byggnadsverksamhetens säsongvariationer.

Byggnadslov hade under andra kvartalet 1942 beviljats för dubbelt så stort antal lägenheter och mer än dubbelt så stort antal rum som under andra kvartalet 1941. Uppgången gjorde sig gällande i samtliga städer med undantag av Malmö och Linköping, där både antal lägenheter och antal rum sjönk, samt Örebro, där antalet beviljade lägenheter var mindre men antalet rum större än under andra kvartalet 1942. I jämförelse med första kvartalet 1942 framträder för de 14 städerna en ökning av antalet beviljade lägenheter och rum med 31·9, resp. 45·4 %.

Bostadsproduktionens allmänna utvecklingstendenser sedan 1939 belysas av efterföljande tablå:

[1] Uppgifterna för Stockholm avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag.

Under åren 1939—1941 samt de två första kvartalen 1942 fullbordade och beviljade bostadslägenheter och rum i 14 städer med över 30 000 invånare.

År	Bostadslägenheter					Rum (eldstäder)				
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året
Fullbordade byggnadsföretag.										
1939	5 296	2 532	10 153	8 824	26 805	14 304	7 374	27 616	24 155	73 449
1940	4 428	1 616	3 410	3 799	13 253	11 662	4 470	9 864	10 448	36 444
1941	1 631	844	2 257	2 702	7 434	3 898	2 781	5 631	6 618	18 928
1942	1 610	771	—	—	—	3 790	2 107	—	—	—
Beviljade byggnadsföretag.										
1939	10 515	5 882	5 395	3 640	25 432	27 544	17 326	14 649	9 819	69 338
1940	1 104	617	539	1 209	3 469	3 192	2 484	1 626	2 954	10 256
1941	1 069	2 815	1 450	1 963	7 297	2 931	6 661	4 163	4 785	18 540
1942	4 135	5 456	—	—	—	10 556	15 349	—	—	—

Belysande för utvecklingen äro även de uppgifter rörande antalet vid kvartalsskiftena fr. o. m. 1 april 1941 t. o. m. 1 juli 1942 under byggnad varande lägenheter och rum, som lämnas i tab. 2. Av tabellen framgår, att antalet under byggnad varande lägenheter och rum i samtliga 14 städer ökats med 133, resp. 166 % i förhållande till den 1 juli 1941 och med 94, resp. 102 % i förhållande till 1 april 1942. Ökningen från 1 juli 1941 berör samtliga redovisade städer utom Örebro och, beträffande antalet lägenheter, Linköping. I jämförelse med 1 april 1942 var ökningen genomgående, både i fråga om antal lägenheter och antal rum.

Tab. 2. Antal vid kvartalsskiftena 1 april 1941—1 juli 1942 under byggnad varande bostadslägenheter och rum (eldstäder) i städer med över 30 000 invånare.

Orter	Bostadslägenheter						Rum (eldstäder)					
	1/4 1941	1/7 1941	1/10 1941	1/1 1942	1/4 1942	1/7 1942	1/4 1941	1/7 1941	1/10 1941	1/1 1942	1/4 1942	1/7 1942
Stockholm	881	1 524	319	605	2 329	4 668	1 918	3 122	825	1 464	5 890	12 640
Göteborg	609	682	813	642	654	1 441	1 311	1 889	2 068	1 759	1 713	3 545
Malmö	234	496	75	207	370	936	761	1 348	339	611	1 092	2 585
Norrköping	20	247	118	102	366	618	59	403	224	237	859	1 591
Hälsingborg	56	56	76	89	205	434	182	111	184	216	558	1 128
Örebro	219	421	266	280	170	268	505	848	514	509	392	650
Borås	22	34	34	14	42	173	80	101	108	67	122	491
Eskilstuna	15	50	9	112	149	261	28	67	26	280	374	716
Gävle	32	31	61	64	51	82	96	93	166	181	136	237
Västerås	215	306	385	272	514	615	490	722	946	746	1 322	1 642
Linköping	60	750	477	197	324	705	155	1 863	1 142	482	775	1 885
Uppsala	20	28	63	251	328	654	77	116	198	679	901	1 876
Jönköping	74	108	24	88	163	324	125	199	46	155	235	564
Karlskrona	227	231	97	185	276	366	593	618	311	467	725	1 012
Tillhopa	**2 684**	**4 964**	**2 817**	**3 108**	**5 938**	**11 545**	**6 380**	**11 500**	**7 097**	**7 853**	**15 094**	**30 562**

Tab. 3. Beräknad nettogolvyta (i m²) i för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål avsedda byggnadsföretag, fullbordade och beviljade under år 1941 och de två första kvartalen 1942 i vissa städer med över 30 000 invånare.

	1941					1942	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.
Fullbordade byggnadsföretag.							
Stockholm	22 178	22 682	19 820	58 175	**122 855**	24 966	18 102
Göteborg	10 645	10 455	15 939	15 470	**52 509**	10 515	6 275
Malmö	2 704	9 605	14 978	10 107	**37 394**	1 792	9 193
Norrköping	—	—	2 120	360	**2 480**	710	—
Hälsingborg	9 671	4 635	5 648	3 910	**23 864**	1 830	507
Borås	5 778	1 152	225	8 448	**15 603**	10 265	688
Samtliga 6 städer	**50 976**	**48 529**	**58 730**	**96 470**	**254 705**	**50 078**	**34 765**
därav kontors- och butikslokaler	23 711	20 688	19 065	34 604	**98 068**	21 279	11 805
fabriks- och verkstadslokaler	9 292	15 788	9 306	28 683	**63 069**	16 519	11 625
övriga lokaler	17 973	12 053	30 359	33 183	**93 568**	12 280	11 335
Beviljade byggnadsföretag.	**69 888**	**73 952**	**129 538**	**112 897**	**386 275**	**60 920**	**123 834**
därav kontors- och butikslokaler	20 849	34 272	41 829	43 466	**140 416**	25 738	48 094
fabriks- och verkstadslokaler	17 309	20 693	46 409	38 117	**122 528**	28 097	53 200
övriga lokaler	31 730	18 987	41 300	31 314	**123 331**	7 085	22 540

Tab. 4. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1941 och de två första kvartalen 1942 fullbordade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							*Antal rum (eldstäder)*						
	1941					1942		1941					1942	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.
Lund	—	2	35	37	**74**	—	4	1	6	88	66	**161**	—	9
Karlskoga	—	—	138	13	**151**	113	—	—	—	299	34	**333**	218	—
Kalmar	2	—	24	6	**32**	22	37	7	—	92	33	**132**	57	119
Kristianstad	3	—	182	4	**189**	1	—	7	—	278	16	**301**	4	—
Landskrona	—	—	1	12	**13**	—	—	—	—	20	36	**56**	—	—
Sundsvall	1	1	2	39	**43**	—	6	4	5	12	126	**147**	1	12
Trollhättan	1	6	113	27	**147**	8	162	7	20	302	98	**427**	39	454
Östersund	—	10	24	11	**45**	—	19	—	28	91	34	**153**	—	49
Mölndal	—	4	6	7	**17**	—	5	—	18	21	20	**59**	—	17
Södertälje	3	12	182	15	**212**	64	24	11	48	431	56	**546**	162	96
Växjö	1	13	19	20	**53**	13	7	3	40	70	78	**191**	40	24
Trelleborg	22	2	71	11	**106**	37	—	59	13	175	22	**269**	109	—
Umeå	7	11	28	9	**55**	—	—	19	36	124	47	**226**	—	—
Kristinehamn	7	8	1	7	**23**	5	3	36	33	7	15	**91**	18	11
Nyköping	1	5	34	33	**73**	49	58	2	27	82	86	**197**	140	154
Västervik	1	5	12	4	**22**	7	16	4	19	40	11	**74**	20	58
Härnösand	—	—	1	4	**5**	3	3	—	—	6	8	**14**	13	8
Skövde	6	31	62	—	**99**	1	21	24	103	232	—	**359**	3	73
Visby	—	4	7	6	**17**	3	—	—	12	22	9	**43**	10	—
Lidköping	—	7	—	18	**25**	21	39	1	33	—	41	**75**	59	118
Ystad	20	9	4	12	**45**	1	1	83	48	13	31	**175**	5	2
Sundbyberg	—	—	—	1	**1**	4	—	—	—	—	8	**8**	8	—
Katrineholm	—	—	16	8	**24**	18	—	—	—	50	32	**82**	52	—
Varberg	3	—	18	17	**38**	12	18	10	—	40	49	**99**	36	55
Nässjö	5	5	22	7	**39**	19	27	17	14	80	27	**138**	67	67
Alingsås	—	2	6	4	**12**	5	7	—	4	25	10	**39**	13	23
Skellefteå	—	—	1	11	**12**	11	5	—	—	4	36	**40**	40	17
Karlshamn	—	—	14	6	**20**	—	—	—	—	43	20	**63**	—	—
Söderhamn	21	—	5	4	**30**	—	1	84	—	18	10	**112**	—	2
Tillhopa	**104**	**137**	**1 028**	**353**	**1 622**	**417**	**463**	**379**	**507**	**2 665**	**1 059**	**4 610**	**1 114**	**1 368**

Följande sammanfattningstal för 13 av de 14 städerna (exkl. Eskilstuna) återge utvecklingen sedan början av år 1939.

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				rum (eldstäder)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1939	14 956	18 560	22 484	11 885	39 945	48 632	60 663	31 963
1940	9 928	5 926	5 036	1 261	27 142	16 460	13 894	3 641
1941	1 744	2 669	4 914	2 808	4 247	6 352	11 433	7 071
1942	2 996	5 789	11 284	·	7 573	14 720	29 846	·

På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål har för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås en beräkning företagits av arealen i sådana lokaler, vilka redovisats som fullbordade,

Tab. 5. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1941 och de två första kvartalen 1942 beviljade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—80 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1941					1942		1941					1942	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.
Lund	21	36	5	36	**98**	90	36	29	98	24	104	**255**	240	130
Karlskoga	141	55	80	89	**365**	51	130	248	178	260	238	**924**	197	397
Kalmar	—	33	7	46	**86**	59	197	3	122	18	143	**286**	194	713
Kristianstad	2	10	29	38	**79**	33	106	8	47	81	113	**249**	52	302
Landskrona	9	1	18	13	**41**	186	19	21	8	37	36	**102**	458	53
Sundsvall	—	26	14	3	**43**	36	44	—	80	50	3	**133**	122	148
Trollhättan	11	62	75	52	**200**	130	105	43	163	209	173	**588**	370	297
Östersund	9	14	32	73	**128**	94	84	31	45	103	199	**378**	270	264
Mölndal	—	—	2	5	**7**	2	11	—	—	8	14	**22**	6	35
Södertälje	3	72	33	3	**111**	6	109	8	193	90	15	**306**	14	312
Växjö	14	4	26	26	**70**	19	80	54	15	95	96	**260**	71	293
Trelleborg	6	37	38	38	**119**	43	24	26	88	91	102	**307**	112	73
Umeå	20	14	17	3	**54**	10	25	72	52	84	14	**222**	34	103
Kristinehamn	2	7	3	6	**18**	18	13	6	22	9	19	**56**	67	48
Nyköping	47	99	5	83	**234**	21	114	144	290	16	219	**669**	62	301
Västervik	6	35	19	9	**69**	5	38	23	86	60	29	**198**	15	109
Härnösand	1	3	3	—	**7**	3	3	6	10	21	2	**39**	10	12
Skövde	6	39	45	12	**102**	18	71	17	178	118	36	**349**	55	166
Visby	7	5	12	3	**27**	78	35	20	25	35	16	**96**	206	121
Lidköping	5	18	14	71	**108**	22	57	24	45	44	211	**324**	59	156
Ystad	8	6	5	8	**27**	104	1	27	26	16	24	**93**	244	8
Sundbyberg	27	—	1	4	**32**	—	106	62	—	8	8	**78**	—	329
Katrineholm	—	2	14	22	**38**	16	45	—	2	54	63	**119**	41	148
Varberg	4	23	7	21	**55**	8	36	10	77	18	59	**164**	20	115
Nässjö	11	17	14	47	**89**	70	39	38	70	46	134	**288**	201	131
Alingsås	4	8	5	11	**28**	4	59	9	26	21	32	**88**	12	136
Skellefteå	—	11	4	10	**25**	1	69	—	49	16	28	**93**	3	252
Karlshamn	—	10	16	3	**29**	30	1	—	30	49	8	**87**	90	4
Söderhamn	1	6	9	4	**20**	8	19	2	13	31	13	**59**	32	69
Tillhopa	**365**	**653**	**552**	**739**	**2 309**	**1 165**	**1 676**	**931**	**2 038**	**1 712**	**2 151**	**6 832**	**3 257**	**5 225**

resp. beviljade under år 1941 samt under första och andra kvartalen 1942. Resultaten av denna beräkning meddelas i tab. 3. Då exakta arealuppgifter i vissa fall ej kunnat erhållas, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar. De anförda talen torde dock ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet, låt vara att de inkomna uppgifterna med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon fullt klar bild av byggnadsverksamhetens fördelning på olika kvartal.

Städer med 10 000—30 000 invånare. I tab. 4 och 5 meddelas för 29 städer med 10 000—30 000 invånare antalet under år 1941 och första halvåret 1942 fullbordade, resp. beviljade lägenheter och rum.[1] Antalet fullbordade lägenheter var i dessa städer mer än tre gånger så stort under andra kvartalet 1942 som under andra kvartalet 1941 och antalet fullbordade rum ungefär två och en halv gånger så stort. I fråga om beviljade byggnadslov var såväl antalet lägenheter som antalet rum två och en halv gånger så stort som under motsvarande period föregående år. Antalet omkring den 1 juli 1941 och 1942 under byggnad varande lägenheter och rum i vissa av de redovisade städerna framgår av nedanstående tablå:

	1941		1942			1941		1942	
	Läg.	Rum	Läg.	Rum		Läg.	Rum	Läg.	Rum
Lund	50	110	·	·	Kristinehamn	7	18	·	·
Kalmar	33	198	243	877	Nyköping	·	·	131	274
Kristianstad	30	262	146	413	Västervik	·	·	36	110
Landskrona	61	124	·	·	Visby	·	·	107	269
Sundsvall	43	132	92	308	Lidköping	18	35	·	·
Mölndal	6	12	11	33	Ystad	—	—	120	311
Södertälje	·	·	267	587	Katrineholm	16	49	64	200
Trelleborg	55	206	51	146	Alingsås	6	27	55	93

[1] Beträffande Karlskrona se sid. 685.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1942.

Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under andra kvartalet 1942, tillhopa 8 946, av vilka 8 803 begåtts av män och 143 av kvinnor. Siffrorna angiva en rätt betydande ökning vid jämförelse såväl med närmast föregående kvartal som med andra kvartalet 1941.

I nedanstående tablå återgivas vissa huvudsiffror för de fyra kvartalen 1941 samt för första och andra kvartalen 1942:

	Antal avdömda fylleriförseelser	Därav begångna av					
		män	kvinnor	personer med motbok	personer utan motbok	personer i åldern 25 år och däröver	personer i åldern under 25 år
1941: 1 kv.	7 749	7 601	148	2 274	5 475	5 723	2 026
2 kv.	8 258	8 131	127	2 529	5 729	6 306	1 952
3 kv.	9 964	9 829	135	3 084	6 880	7 535	2 429
4 kv.	7 989	7 835	154	2 360	5 629	5 918	2 071
Hela året	**33 960**	**33 396**	**564**	**10 247**	**23 713**	**25 482**	**8 478**
1942: 1 kv.	7 295	7 192	103	2 368	4 927	5 505	1 790
2 kv.	8 946	8 803	143	2 748	6 198	6 914	2 032

Enligt från generaltullstyrelsens statistiska avdelning erhållna uppgifter gjordes under andra kvartalet 1942 tillhopa 30 beslag, som helt eller delvis avsågo sprit eller brännvin; den beslagtagna kvantiteten utgjorde 43 liter. Under andra kvartalet föregående år gjordes 33 beslag om 34 liter och under hela året 163 beslag om tillhopa 219 liter. — Inom Stockholms tulldistrikt gjordes i år 6 beslag om 6 liter under andra kvartalet mot 6 beslag om 7 liter under samma kvartal förra året. Under hela året 1941 gjordes i Stockholms tulldistrikt 22 beslag om 26 liter.

Utlänningar i Sverige.

Utlänningar med vistelsetillstånd den 1 juli 1942. De kvartalsvis återkommande rapporterna rörande antalet utlänningar med tillstånd att vistas i Sverige grunda sig på utrikesdepartementets och socialstyrelsens register över utlänningar, som erhållit visering för inresa, resp. vistelse och arbetsanställning. Viseringstvånget, som numera omfattar i stort sett samtliga utlänningar, innebär, att utlänning för inresa, vistelse eller arbetsanställning i Sverige måste kunna uppvisa ett av vederbörlig svensk myndighet på legitimationshandlingen tecknat tillstånd därtill, en visering. Det ankommer på utrikesdepartementet att meddela visering för inresa i landet, dels för direkt genomresa, dels i samband med tillstånd till vistelse eller arbetsanställning under viss tid. Socialstyrelsen har att meddela förlängd uppehålls- och arbetsvisering såväl vad beträffar av utrikesdepartementet som av socialstyrelsen tidigare beviljad visering.

Vid kvartalsskiftet den 1 juli 1942 utgjorde antalet utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen 19 355, därav 10 757 män och 8 598 kvinnor. Antalet utlänningar har under andra kvartalet stigit med 699. Männen ha

Tab. 1. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen.

Nationalitet	1941				1942				
	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	1 juli	Därav män	Därav kvinnor
Dansk	1 489	1 477	1 497	1 407	1 307	1 318	**1 372**	806	566
Isländsk	48	40	42	40	40	45	**40**	26	14
Finsk	3 626	4 151	4 564	4 029	3 509	3 584	**3 642**	737	2 905
Norsk	3 311	3 439	4 043	4 296	4 776	5 240	**5 844**	4 415	1 429
Amerikansk	163	150	169	205	234	272	**223**	122	101
Brittisk	514	494	475	647	556	505	**502**	280	222
Fransk	104	98	91	92	104	113	**136**	68	68
Holländsk	218	207	213	191	181	185	**182**	118	64
Italiensk	246	243	258	248	209	234	**248**	177	71
Polsk	334	326	292	242	288	336	**361**	204	157
Schweizisk	202	197	186	178	182	194	**190**	110	80
Tysk	4 398	4 154	4 065	3 872	3 512	2 964	**2 393**	1 149	1 244
Ungersk	124	119	125	121	110	118	**111**	62	49
Övr. nationaliteter	1 038	650	616	527	473	432	**414**	246	168
F. d. ryssar	411	333	355	335	271	317	**314**	206	108
Övr. utan hemlandspass	1 938	2 022	2 297	2 413	2 268	2 799	**3 383**	2 031	1 352
Samtl. utlänningar	18 164	18 100	19 288	18 843	18 020	18 656	[1] **19 355**	10 757	8 598

[1] Av dessa hade 370 personer ansökningar under handläggning den 13 augusti.

Tab. 2. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen fördelade efter ålder.

Åldersgrupper \ Nationalitet	Dansk	Finsk	Norsk	Brittisk	Tysk	Övr. nat.	F. d. rysk	Övr. utan heml.-pass	Samtliga
1 april 1942.									
Antal	1 318	3 584	5 240	505	2 964	1 929	317	2 799	18 656
Därav (i %)									
under 20 år	6·5	12·4	9·6	6·0	15·1	9·8	8·4	13·1	11·1
20—44 år	63·6	68·3	79·2	55·8	47·1	58·0	44·4	60·3	64·7
45—59 år	19·2	11·5	7·4	19·1	22·1	22·5	30·5	16·8	15·0
60 år och däröver	10·6	6·8	3·4	18·3	15·8	9·6	16·4	9·8	8·7
okänd ålder	0·1	1·0	0·4	0·8	0·4	0·6	0·8	—	0·5
1 juli 1942.									
Antal	1 372	3 642	5 844	502	2 393	1 905	314	3 383	19 355
Därav (i %)									
under 20 år	6·9	12·7	13·2	6·4	15·5	9·7	8·6	13·6	12·4
20—44 år	63·9	67·8	76·7	54·2	49·8	58·2	43·6	58·2	64·6
45—59 år	19·0	11·7	6·7	20·5	21·8	22·2	31·9	16·8	14·4
60 år och däröver	10·2	7·1	3·0	18·5	12·6	9·6	15·6	11·4	8·2
okänd ålder	—	0·7	0·4	0·4	0·3	0·3	0·3	—	0·4

ökat med 744, medan kvinnorna minskat med 45. Norrmännen och gruppen övriga utan hemlandspass ha undergått en viss ökning. De förstnämnda förete sedan den 1 januari 1941 en oavbruten tillväxt, beroende på att norska flyktingar sökt sig över till Sverige. Ökningen har varit något större än under föregående kvartal eller 604. Antalet utlänningar med främlingspass visar ånyo ökning, vilket sammanhänger med att de ej kunnat erhålla förlängning av sitt hemlandspass, då giltighetstiden för detsamma utgått. En minskning jämfört med den 1 april 1942 har inträtt beträffande bl. a. amerikanska medborgare och tyskar. De senare ha minskat med 571, vilket är något mer än under föregående kvartal, då motsvarande siffra var 548. Tyskarna torde ha återvänt till sitt hemland för att fylla olika uppgifter i samband med det pågående kriget. Minskningen beror emellertid även på att en del personer med tidigare tyskt pass numera erhållit främlingspass.

Utlänningarnas ålder. I tab. 2 lämnas en sammanställning av åldersfördelningen avseende utlänningar med vistelsetillstånd den 1 april och den 1 juli 1942. Någon större förskjutning i ålderssammansättningen har ej ägt rum sedan föregående kvartal. Antalet norrmän i åldern under 20 år har ökat med 3·6 %, medan åldersgruppen 20—44 år visar någon minskning relativt sett. Av alla norrmän voro ungefär $^9/_{10}$ i åldern under 45 år, medan av de statslösa ryssarna endast något över hälften omfattade de båda yngsta åldersgrupperna Det må påpekas, att åldersgruppen under 20 år blott i ringa utsträckning omfattar barn under 16 år. Dessa äro nämligen ofta införda i föräldrarnas pass och behöva därvid ej särskilt vistelsetillstånd.

Utlänningar med tillstånd till arbetsanställning den 1 juli 1942. Av samtliga utlänningar med vistelsetillstånd den 1 juli 1942 innehade 12 774 (7 906 män

Tab. 3. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 juli 1942 fördelade efter yrkesgrupper.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav	
		män	kvinnor
Jordbruk med binäringar	3 183	2 889	294
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	33	32	1
arbetare	3 091	2 809	282
övriga	59	48	11
Industri och hantverk	3 388	2 830	558
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	134	132	2
tekniska tjänstemän	427	414	13
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	101	93	8
kontorspersonal	129	66	63
verkmästare o. förmän	189	176	13
montörer	133	133	—
arbetare	2 249	1 796	453
övriga	26	20	6
Handel och samfärdsel	1 580	1 002	578
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	80	78	2
tekniska tjänstemän	32	32	—
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	149	132	17
affärs- o. kontorspersonal	248	90	158
restaurangpersonal	533	175	358
anställda inom sjöfarten	219	212	7
verkmästare och förmän	3	3	—
arbetare	117	107	10
övriga	199	173	26
Fria yrken	1 260	583	677
Därav			
hälso- och sjukvård	205	24	181
religionsvård	114	71	43
undervisning	202	97	105
vetenskaplig verksamhet	43	34	9
litterär och konstnärlig verksamhet	166	125	41
teater o. dyl.	157	108	49
sport, gymn. o. bad	54	42	12
fotografisk verksamhet	26	17	9
övriga	293	65	228
Husligt arbete	2 590	22	2 568
Därav			
hembitr., barnsköt. o. dyl.	2 061	10	2 051
landsjungfrur	258	3	255
övriga	271	9	262
Andra yrken	42	21	21
Personer under yrkesutbildning i	731	559	172
jordbruk m. binäringar	247	240	7
industri o. hantverk	348	288	60
handel o. samfärdsel	33	16	17
fria yrken	56	13	43
husligt arbete	45	2	43
övriga yrken	2	—	2
Samtliga utlänningar[1]	12 774	7 906	4 868

och 4 868 kvinnor) eller 66 % av socialstyrelsen beviljat tillstånd till arbetsanställning (se tab. 3). Antalet arbetsviseringar har sedan föregående kvartal ökat med 1 072. Ökning har ägt rum inom alla näringsgrupper utom husligt arbete och andra yrken.

Såsom framgår av tab. 4 arbetade de flesta norrmännen eller 2 060 inom jordbruk med binäringar, vilket utgör en ökning med 566 sedan den 1 april 1942. De finska medborgarna voro till ungefär hälften sysselsatta med husligt arbete.

Inreseviseringar. Utöver de av socialstyrelsen handlagda vistelsetillstånden hade utrikesdepartementet (eller vissa svenska utlandsmyndigheter) beviljat inresevisering, innefattande vistelsetillstånd den 1 juli 1942 för 2 947 utlänningar, därav 1 382 män och 1 565 kvinnor. Av dessa voro 2 187 finska medborgare, varav 1 042 finska barn under 16 år. I 210 fall avsåg viseringen även tillstånd till arbetsanställning. Den 1 april 1942 utgjorde antalet då

[1] Av dessa hade 201 personer ansökningar under handläggning den 13 augusti.

Tab. 4. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 juli 1942 fördelade efter nationalitet samt närings- och yrkesgrupper.

Nationalitet	Antal utlänningar med arbetstillstånd	Därav inom nedanstående närings- och yrkesgrupper						
		jordbruk med binäringar	industri och hantverk	handel och samfärdsel	fria yrken	husligt arbete	andra yrken	personer under yrkesutbildning
Dansk	769	74	348	120	122	71	4	30
Isländsk	25	5	8	—	6	2	—	4
Finsk	2 737	403	252	348	290	1 382	12	50
Norsk	4 322	2 060	1 145	295	136	498	4	184
Amerikansk	85	1	39	17	12	9	1	6
Brittisk	252	72	57	37	64	16	1	5
Fransk	72	14	9	7	32	6	—	4
Holländsk	76	19	24	15	12	3	—	3
Italiensk	116	—	49	40	16	6	1	4
Polsk	208	46	63	34	28	24	—	13
Schweizisk	97	23	28	22	14	5	—	5
Tysk	1 274	57	490	209	231	190	6	91
Ungersk	64	2	20	8	21	11	—	2
Övr. nationaliteter	255	40	84	19	52	44	4	12
F. d. ryssar	217	14	76	77	22	15	2	11
Övr. utan hemlandspass	2 205	353	696	332	202	308	7	307
Samtliga	12 774	3 183	3 388	1 580	1 260	2 590	42	731

gällande inreseviseringar 4 681 och den 1 januari 1942 1 807. Motsvarande siffra den 1 juli 1941 var 1 819. I nu nämnda siffror ha ej medräknats personer, som av utrikesdepartementet erhållit visering för direkt genomresa, ej heller diplomatviseringar.

Uppskattning av antalet utlänningar i Sverige. Totala antalet utlänningar med vistelsetillstånd i riket den 1 juli 1942 uppgick till 22 302, och av dessa innehade 12 984 tillstånd till arbetsanställning. Motsvarande uppgifter den 1 april 1942 voro 23 337 och 11 835. Antalet vistelsetillstånd har nedgått med 1 035, medan antalet arbetstillstånd ökat med 1 149.

Av utlänningarna voro 1 194 födda i Sverige. Inom denna kategori återfinnas 135 statslösa, 197 tyskar och 674 medborgare i de nordiska grannländerna.

Genom de använda beräkningsgrunderna för antalet härvarande utlänningar erhållas ej fullt exakta uppgifter om utlänningsbeståndet. Det må påpekas, att ett medgivet vistelsetillstånd etc. ej alltid betyder, att utlänningen vid beräkningstillfället uppehåller sig här. Å andra sidan innefatta, såsom förut framhållits, siffrorna för vistelsetillstånd i viss utsträckning icke barn under 16 år. I samband härmed må nämnas, att de finska barn, som på grund av krigsförhållandena befinna sig i Sverige, i allmänhet ej erhållit visering och således ej äro medräknade i ovanstående tabeller. Av de omkring 25 000 finska barn, som den 1 juli 1942 vistades här, innehade som ovan nämnts, 1 042 av utrikesdepartementet beviljad inresevisering. Härtill kommer, att ett antal utlänningar med s. k. uppehållsböcker, uppgående till omkring 1 400, icke be-

Tab. 5. Förstagångstillstånd beviljade under andra kvartalet 1942.

Nationalitet	Antal personer, som beviljats vistelsetillstånd	Därav		Närings- och yrkesgrupper	Antal personer, som beviljats arbetstillstånd	Därav	
		män	kvinnor			män	kvinnor
Dansk	260	133	127	Jordbruk m. binäringar	908	891	17
Isländsk	4	3	1	Industri o. hantverk	334	302	32
Finsk	643	177	466	Handel o. samfärdsel	101	60	41
Norsk	1 464	1 293	171	Fria yrken	186	56	130
Amerikansk	50	31	19	Husligt arbete	157	2	155
Brittisk	41	27	14	Andra yrken	9	2	7
Fransk	17	14	3				
Holländsk	16	15	1	Elever	81	62	19
Italiensk	21	15	6	Därav i			
Polsk	12	8	4	jordbruk m. binäringar	9	9	—
Schweizisk	20	8	12	industri o. hantverk	61	51	10
Tysk	154	73	81	handel o. samfärdsel	5	2	3
Ungersk	10	5	5	fria yrken	6	—	6
Övriga nationaliteter	21	15	6	husligt arbete	—	—	—
F. d. ryssar	12	6	6	andra yrken	—	—	—
Övr. utan hemlandspass	99	59	40				
Samtliga	[1] 2 844	1 882	962	Samtliga	[2] 1 776	1 375	401

höva särskilt vistelsetillstånd. Alla dessa tillhöra ett klientel, som kom till Sverige för ett tjugotal år sedan.

Nytillkomna tillstånd under andra kvartalet 1942.[3] I tab. 5 ha uppgifter sammanställts beträffande antalet vistelse- och arbetstillstånd avseende utlänningar, som ej tidigare innehaft dylikt tillstånd. Under andra kvartalet 1942 beviljades nya vistelsetillstånd för sammanlagt 2 844 personer, därav 1 882 män och 962 kvinnor. Motsvarande uppgifter för första kvartalet 1942 voro 2 393, varav 1 461 män och 932 kvinnor. Något över hälften av förstagångstillstånden under andra kvartalet 1942 avsåg norrmän. I relativt stor utsträckning omfattade förstagångstillstånden också finska medborgare. Antalet nytillkomna arbetstillstånd utgjorde för andra kvartalet 1942 1 776, därav 1 375 män och 401 kvinnor. Motsvarande uppgifter för första kvartalet 1942 voro 1 229 resp. 903 och 326. En ökning har sålunda inträtt för både männens och kvinnornas del i jämförelse med föregående kvartal. De nya arbetstillstånden avse i första hand jordbruk med binäringar.

Flyktingar. Bland utlänningar med vistelsetillstånd ingå flyktingar. Av tab. 6 framgår, att antalet flyktingar, som den 1 juli 1942 innehade av socialstyrelsen beviljat vistelsetillstånd, uppgick till 3 289. Av dessa ha 2 461 betecknats som judar och 690 som politiska flyktingar, varjämte 138 betecknats som samtidigt judar och politiska flyktingar. Motsvarande uppgifter för den 1 januari 1942 voro 3 533 resp. 2 618, 765 och 150.

[1] Av dessa hade 46 personer ansökningar under handläggning den 13 augusti.
[2] Av dessa hade 13 personer ansökningar under handläggning den 13 augusti.
[3] Härvid medräknas endast sådana tillstånd, som voro gällande den 1 juli 1942.

Tab. 6. Flyktingar med vistelse- och arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 juli 1942.

Nationalitet	Flyktingar med vistelsetillstånd			Flyktingar med arbetstillstånd		
	Samtliga	därav		Samtliga	därav	
		män	kvinnor		män	kvinnor
Tysk	**2 326**	1 329	997	**1 394**	960	434
Politiska flyktingar						
Därav judar	110	62	48	77	43	34
övriga	423	289	134	336	264	72
Övriga judiska flyktingar	1 793	978	815	981	653	328
Tjeckisk	**249**	145	104	**170**	127	43
Politiska flyktingar						
Därav judar	7	5	2	5	3	2
övriga	183	112	71	128	100	28
Övriga judiska flyktingar	59	28	31	37	24	13
Polsk	**136**	83	53	**73**	53	20
Politiska flyktingar						
Därav judar	2	2	—	2	2	—
övriga	10	5	5	7	4	3
Övriga judiska flyktingar	124	76	48	64	47	17
Övriga nationaliteter	**578**	351	227	**371**	269	102
Politiska flyktingar						
Därav judar	19	12	7	11	7	4
övriga	74	49	25	59	48	11
Övriga judiska flyktingar	485	290	195	301	214	87
Samtliga	**3 289**	**1 908**	**1 381**	**2 008**	**1 409**	**599**
Politiska flyktingar						
Därav judar	138	81	57	95	55	40
övriga	690	455	235	530	416	114
Övriga judiska flyktingar	2 461	1 372	1 089	1 383	938	445

Av samtliga flyktingar med vistelsetillstånd hade 2 008 även tillstånd till arbetsanställning, varav 1 409 voro män och 599 kvinnor (se tab. 7). Den 1 januari 1942 funnos 2 004 flyktingar med arbetstillstånd, därav 1 408 män och 596 kvinnor. Liksom beträffande utlänningar med vistelsetillstånd ingå

Tab. 7. Flyktingar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 juli 1942 fördelade efter närings- och yrkesgrupper.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav		Politiska flyktingar				Övriga judiska flyktingar	
				Judar		Övriga			
		män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Jordbruk med binäringar	**143**	135	8	1	—	65	4	69	4
Industri och hantverk	**739**	578	161	27	13	265	50	286	98
Handel och samfärdsel	**319**	261	58	15	2	42	9	204	47
Fria yrken	**222**	150	72	11	10	31	6	108	56
Husligt arbete	**211**	4	207	—	13	2	39	2	155
Andra yrken	**10**	5	5	—	—	2	1	3	4
Personer under yrkesutbildning	**364**	276	88	1	2	9	5	266	81
Samtliga	**2 008**	**1 409**	**599**	**55**	**40**	**416**	**114**	**938**	**445**

Tab. 8. Resandefrekvensen från utlandet under andra kvartalet 1942.

Nationalitet	April		Maj		Juni		Inresor under andra kvartalet 1942			Utresor under andra kvartalet 1942			Inreseöverskott (+) resp. -underskott (−) för	
	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende		2:a kv. 1942	1:a kv. 1942
								män	kvinnor		män	kvinnor		
Dansk	2 598	2 595	1 885	1 869	1 593	1 539	**6 076**	4 810	1 266	**6 003**	4 744	1 259	+ **73**	− 306
Finsk	1 640	1 387	2 741	1 742	2 969	1 919	**7 350**	2 787	4 563	**5 048**	2 051	2 997	+ **2 302**	+ 1229
Norsk	909	762	1 115	918	1 036	863	**3 060**	2 201	859	**2 543**	1 813	730	+ **517**	+ 193
Amerikansk	6	109	65	138	81	77	**152**	123	29	**324**	221	103	− **172**	+ 12
Brittisk	85	143	71	102	41	43	**197**	187	10	**288**	266	22	− **91**	+ 35
Fransk	9	13	14	10	13	14	**36**	24	12	**37**	25	12	− **1**	− 1
Holländsk	42	40	23	30	28	31	**93**	88	5	**101**	92	9	− **8**	± 0
Italiensk	53	54	47	36	75	77	**175**	146	29	**167**	135	32	+ **8**	+ 29
Rysk	5	11	5	14	15	7	**25**	17	8	**32**	25	7	− **7**	− 1
Schweizisk	17	14	15	14	20	24	**52**	41	11	**52**	39	13	± **0**	± 0
Tysk	2 921	2 895	3 091	3 200	3 158	3 151	**9 170**	7 670	1 500	**9 246**	7 672	1 574	− **76**	+ 69
Ungersk	17	13	31	24	18	21	**66**	51	15	**58**	44	14	+ **8**	− 1
Utländ. utan hemlandspass	8	8	13	13	15	12	**36**	25	11	**33**	26	7	+ **3**	+ 3
Övriga	86	63	73	67	79	69	**288**	204	34	**199**	161	38	+ **39**	+ 18
Samtliga	**8 396**	**8 107**	**9 189**	**8 177**	**9 141**	**7 847**	**26 726**	**18 374**	**8 352**	**24 131**	**17 314**	**6 817**	+ **2 595**	+ **1279**
	+ 289		+ 1 012		+ 1 294									

i dessa siffror icke barn under 16 år, vilka äro upptagna i faderns eller moderns pass. Antalet sådana barn torde vara relativt ringa.

Resande från utlandet under andra kvartalet 1942. I tab. 8 redovisas antalet in- och utresor av utlänningar under andra kvartalet 1942. Materialet för tabellen, som även omfattar direkta genomresor, har erhållits dels genom bearbetning av de inresekort, som utlänningar numera äro skyldiga att ifylla vid inresa till Sverige, dels från de listor, som passkontrollanterna föra över utlänningar, som utresa ur riket. Påpekas må, att uppgifterna icke äro fullt representativa för antalet resande personer, då en person kan ha företagit flera resor.

Antalet inresor under andra kvartalet 1942 uppgick till 26 726 och antalet utresor till 24 131, vilket innebär att en ökning i resandefrekvensen ägt rum sedan föregående kvartal, då motsvarande siffror voro 21 919 och 20 640. Då utreseuppgifterna icke i fullt samma utsträckning som inreseuppgifterna äro fullständiga, torde inreseöverskottet ej betyda en motsvarande ökning av antalet härvarande utlänningar.

Livsmedelskostnaderna omkring 1 augusti 1942.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under juli månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Livsmedelspriserna ha i stort sett visat stigande tendens från juni till juli månad. Kalvkött har dock företett sänkning i samband med att högstpriser stadgats för detta varuslag, men nedgången var relativt obetydlig. Starkaste stegringen observeras för potatis och socker, men även de flesta slag av fisk och torkad frukt förtjäna att nämnas i sammanhanget. Av bränslesorterna uppvisade endast veden prisförändring, och denna gick i stigande riktning.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 augusti 1942, meddelas följande serier av vägda indextal.

	Årsmedeltal							1941				1942		
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	1 juni	1 juli	1 aug.
År 1935 = 100														
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	150	151	161	162	161	163	165
Bränsle och lyse . .	100	102	108	110	111	146	164	166	173	174	175	175	175	179
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	151	153	162	163	163	164	167
Juli 1914 = 100														
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	192	194	206	208	207	210	212
Bränsle och lyse . .	137	140	149	152	152	201	226	229	238	240	241	240	241	247
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	196	198	210	211	211	213	216

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse stigit till 167, således med tre enheter sedan föregående månad. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man, att indextalet likaledes visar uppgång med tre enheter (till 216). — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 juli 1942 152, om år 1935 tages till basperiod, och 237, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Juli 1941	Maj 1942	Juni 1942	Juli 1942
107·3	142·6	153·5	154·4	156·5

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för juli 145·8.

Varuslag[1]	Kvantitet	1914[2]	1935	Aug. 1939	Juli 1941	Juni 1942	Juli[5] 1942	Julipriserna procentuella förändringar sedan: år 1935	aug. 1939	juli 1941
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	30	29	29	+ 34	+ 14	— 3
Smör: mejeri-	kg	239	268	341	400	455	455	+ 70	+ 34	+ 14
lands-	»	218	253	322	389	446	446	+ 76	+ 39	+ 15
Ost[3]	»	162	177	215	260	267	267	.	.	+ 3
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	135	170	300	300	300	+122	+ 76	0
Ägg, färska	»	142	154	172	301	319	320	+108	+ 86	+ 6
Potatis: gammal	»	9	12	[4] 16	16	30	32	+164	+ 105	+101
»	100 kg	.	896	—	1274	2554	2773	+209	—	+118
färsk, svensk	kg	23	26	17	61	—	89	+240	+ 425	+ 47
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	—	85	85	+ 77	+ 107	—
Bruna bönor	»	49	62	113	—	142	142	+130	+ 25	—
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	45	47	47	+ 25	+ 10	+ 4
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	33	33	33	+ 38	+ 22	+ 3
rågsikt-, svenskt	»	29	33	36	40	40	41	+ 25	+ 12	+ 2
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	65	67	67	+ 90	+ 54	+ 2
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	—	139	140	+248	+ 213	—
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	79	79	79	.	.	+ 1
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	43	59	66	78	79	79	+ 34	+ 21	+ 1
hårt, knäckebröd	»	.	82	85	95	95	95	+ 16	+ 12	0
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	83	79	79	+ 36	+ 20	— 5
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	65	64	64	+ 43	+ 26	— 2
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	182	188	188	+ 43	+ 31	+ 3
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	72	82	95	94	94	+ 30	+ 15	— 1
billigaste sort » » mjölk	»	61	85	96	114	105	105	+ 24	+ 10	— 8
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	153	156	156	+ 60	+ 38	+ 2
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	320	326	348	+ 94	+ 60	+ 9
soppkött	»	95	143	169	263	264	254	+ 78	+ 50	— 4
Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	217	269	380	395	381	+ 76	+ 42	0
spädkalv	»	70	129	163	247	272	269	+109	+ 65	+ 9
Färkött, färskt, stek	»	130	205	260	402	422	426	+108	+ 63	+ 6
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	308	311	311	+ 81	+ 50	+ 1
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	337	351	355	+100	+ 57	+ 5
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	341	352	356	+ 96	+ 55	+ 4
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	253	278	284	.	+ 65	+ 12
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	152	203	208	+ 89	+ 85	+ 37
gädda	»	110	153	168	236	305	319	+109	+ 90	+ 35
sill	»	35	62	74	163	—	117	+ 89	+ 58	— 28
strömming	»	39	57	64	115	116	119	+108	+ 87	+ 3
torsk	»	57	89	90	139	146	148	+ 66	+ 65	+ 6
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	248	275	279	+ 93	+ 86	+ 12
kolja	»	.	116	116	210	237	228	+ 97	+ 97	+ 9
Salt sill	»	45	62	55	139	207	212	+244	+ 288	+ 52
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	483	530	533	+ 83	+ 85	+ 10
mest gångbara sort	»	.	.	.	512	562	563	.	.	+ 10
Socker, bit-	»	65	46	48	61	66	70	+ 52	+ 45	+ 14
Salt, matsalt	»	10	15	15	24	25	25	+ 61	+ 65	+ 3
Äpplen, ät-	»	.	101	94	269	392	—	—	—	—
Apelsiner, medelstora	duss.	.	115	123	275	374	399	+248	+ 225	+ 45
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	—	182	201	+ 99	+ 139	—
Vitkål, svensk	»	.	24	29	57	92	87	+266	+ 199	+ 52
Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	.	24	24	31	31	32	+ 34	+ 36	+ 3
Svagdricka	l	6	15	16	21	21	21	+ 39	+ 32	0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	33	33	33	— 5	+ 3	+ 1
Fotogen, Water White	l	21	20	21	59	60	—	—	—	—
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 39	+ 45	+ 1
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1890	1955	2015	+114	+ 79	+ 7
Barrved, » »	»	595	730	885	1595	1695	1815	+149	+ 105	+ 14
Pannved, hemkörd	»	.	.	.	1495	1555	1630	.	.	+ 9
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	614	637	1033	987	987	+ 61	+ 55	— 4
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	242	291	326	563	572	572	+ 97	+ 75	+ 2
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	987	1002	1002	+122	+ 94	+ 2
c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	.	436	506	955	974	974	+123	+ 93	+ 2

[1] Beträffande gällande prisregleringar se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 616. — [2] Före april 1941 gäller noteringen helfet ost, därefter ej helfet vara. — [3] 44 orter. — [4] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [5] Preliminära siffror.

Arbetsmarknaden.

Översikt utarbetad inom socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknaden under juli 1942.

Den tidigare konstaterade bristen på arbetskraft skärptes ytterligare under juli månad.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa arbetskraftsomsättningen, sysselsättningsnivån samt arbetslöshetens och hjälpverksamhetens omfattning, ge en översikt av läget på arbetsmarknaden under juli jämfört med förhållandena under dels närmast föregående månad, dels motsvarande månad föregående år.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetsansökningar lägre än antalet lediganmälda platser under juli, vilket icke förekommit sedan september 1920. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde sålunda för samtliga arbetsområden tillhopa 99 i juli mot 103 i juni. Motsvarande jämförelsetal för gruppen skogshushållning utgjorde 7 resp. 15, för gruppen jordbruk 43 resp. 40 samt för gruppen industri och hantverk 174 resp. 187. Utvecklingen tedde sig som synes väsentligt olika inom olika verksamhetsområden. Det totala antalet arbetssökande vid arbetsförmedlingarna var 8·8 % lägre i juli än i juni, medan antalet lediganmälda platser visade en minskning med 5·5 %. Genom arbetsförmedlingens medverkan tillsattes under månaden omkring 61 500 platser, vilket var något mindre än föregående månad.

Socialstyrelsens sysselsättningsstatistik för industri och angränsande verksamhetsområden ger till följd av de omfattande semesterledigheterna under sommaren icke något säkert utslag beträffande sysselsättningsutvecklingen under juli månad. Vid en jämförelse av sysselsättningsstatistikens data med motsvarande siffror för antalet tillsatta platser vid arbetsförmedlingarna samt de särskilda uppgifter om nyanställd och entledigad arbetskraft, som rapporteras till arbetsmarknadskommissionen, finner man, att en sysselsättningsutvidgning ägde rum inom byggnadsverksamheten. De nyanställningar, som förekommo inom industrin, synas ha haft mera begränsad omfattning.

Socialstyrelsens konjunktursiffra för arbetstillgången företedde en mindre ökning och utgjorde i genomsnitt för samtliga grupper 3·74 i juli mot 3·67 i juni; poängtalen beteckna en betydligt mer än medelgod arbetstillgång.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av juni månad, ge vid handen, att 4·8 % av förbundens

medlemmar voro redovisade som arbetslösa mot 6·0 % en månad tidigare. Med hänsyn till den konstaterade sysselsättningsökningen under juli inom bl. a. byggnadsverksamheten torde en ytterligare nedgång av fackföreningsarbetslösheten ha ägt rum under denna månad.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av juli, utgjorde vid denna tidpunkt 6 959, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med 982, eller närmare 13 %. Särskilda åtgärder ha under juli liksom föregående månader vidtagits för att i största möjliga utsträckning överföra de hjälpsökande till skogsarbete.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under juli med läget vid motsvarande tid de närmast föregående åren visar, att såväl utbudet av arbetskraft vid arbetsförmedlingarna som de tillgängliga reserverna av arbetslösa inom fackförbunden och av hjälpsökande voro väsentligt lägre än under de föregående krigsåren och t. o. m. betydligt lägre än under högkonjunkturen före krigsutbrottet.

Läget på arbetsmarknaden under juli månad inom olika områden av näringslivet framgår närmare av efterföljande översikt.

Inom jordbruket krävde höskörden i år betydligt mera arbetskraft än föregående år. Bärgningen kunde dock slutföras tack vare hempermittering av vissa jordbrukare och jordbruksarbetare från militärtjänst samt genom att frivillig arbetskraft, bestående främst av skolungdom samt semesterfirare, i stor omfattning ställdes till jordbrukets förfogande. På vissa håll hade även jordbrukskunnig industripersonal tillfälligt permitterats för att hjälpa till. — I fråga om den fasta personalen rådde fortfarande brist på ogifta kördrängar och kreatursskötare.

Inom skogsbruket steg efterfrågan på arbetskraft avsevärt, sedan det nya avverkningsprogrammet delgivits skogsägarna. Såsom förut nämnts, sjönk antalet vid avverkningarna sysselsatta arbetare under månaden, vilket bl. a. torde sammanhänga med jordbrukets behov av arbetskraft för skörden. Under dessa förhållanden kom, såsom framgår av de särskilda inventeringarna angående skogsbrukets arbetskraft, det ytterligare arbetskraftsbehovet att visa en viss stegring och utgjorde vid slutet av månaden närmare 40 000 man, varav dock en del uppgavs kunna anskaffas av avverkarna själva. — Torvindustrins behov av arbetskraft minskade under juli, och på en del håll började man mot slutet av månaden permittera en del av arbetsstyrkan. Efterfrågan gällde i första hand mindre kvalificerad arbetskraft, såsom skolungdom och kvinnor, för kupning, vändning och inbärgning av torven.

På de industriella arbetsområdena förelåg ökad brist på kvalificerade yrkesarbetare inom metall- och maskinindustri samt vid gjuterier och snickerifabriker. Permitteringar av arbetskraft förekommo vid glasbruk, pappersmassefabriker, charkuterifabriker samt skrädderier. Korttidsarbete tillämpades — churu i alltmera begränsad omfattning — inom textil- samt sko- och läderindustrierna.

Inom byggnadsverksamheten medförde genomförandet av arbetsförmedlingstvånget ej någon större förändring. Färdigställandet av de företrädesberättigade arbetena krävde ytterligare utökningar av arbetsstyrkan, och på vissa håll förelågo svårigheter att anskaffa murare och i viss mån även byggnadssnickare. Närmare uppgifter om sysselsättningen och arbetskraftsbehovet inom byggnadsindustrin och vid anläggningsarbeten m. m. lämnas på sid. 706 på grundval av de särskilda uppgifter, som inhämtats av arbetsmarknadskommissionen. — I fråga om byggnadsämnesindustrierna gjorde sig även en viss brist på arbetskraft gällande.

Inom sjöfarten var omsättningen av arbetskraft jämförelsevis livlig. Många yrkessjömän ha tagit anställning i land, och påmönstringarna bestodo därför till stor del av obefarna. Brist noterades särskilt på däckspersonal samt på kvinnlig intendenturpersonal för skärgårdstrafiken. Vid sjömanshusen redovisades under månaden sammanlagt 2 977 påmönstringar och 2 792 avmönstringar. Motsvarande fjolårssiffror utgjorde 2 828 och 2 685.

Beträffande övriga arbetsområden rådde stor efterfrågan på personal inom kontors- och affärsbranschen liksom även vid hotell- och restauranger samt i fråga om husligt arbete.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juli 1942.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 61 567 platser, varav 40 226 manliga och 21 341 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig militärtjänst och arbetshjälp, framgår, att 2 336 personer (därav 1 183 kvinnor) utplacerades under månaden till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning samt 3 829 personer (därav 1 372 kvinnor) till frivillig arbetshjälp vid jordbruket m. m.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under juli 5 412 platser tillsattes, varav 4 534 manliga och 878 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 3 108 personer (2 696 män och 412 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under juli 5 221 man i skogsarbete. Av dessa kommo 3 698 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Överföring av arbetskraft till skogsbruket. Den vädjan, som kommissionen riktat till vissa industriföretag om avstående av viss del av arbetsstyrkan för

skogsarbete, har resulterat i att vid juli månads utgång 238 riksarbetslag med tillsammans 2 977 deltagare voro sysselsatta med skogsavverkning. Dessutom pågingo i olika delar av landet 112 huggarkurser med sammanlagt 1 007 deltagare. Deltagare i riksarbetslag och huggarkurser åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (Soc. Medd. 1942, sid. 540). Särskilda förmåner tillkommo dessutom 1 150 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i riksarbetslag eller huggarkurser. Sammanlagt åtnjöto vid juli månads utgång 5 134 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt bidrag i en eller annan form.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid juli månads utgång till 6 959, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 982 eller 12·4 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 102 (1·5 %) kvinnor.

Under juli månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 491 392 kr. Statsbidrag beviljades vidare till anordnande av två stickningskurser inom Vette härad, Göteborgs och Bohus län.

Av hela antalet hjälpsökande vid juli månads utgång åtnjöto 6 210 (89·2 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 5 879 (94·7 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 4 910 (70·5 %) hjälpta genom arbete och 1 300 (18·7 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under juli månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden juni 1941—juli 1942 lämnas i tab. 13 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten — så gott som uteslutande för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla arbeten, som icke kunde inskränkas — dels i form av statskommunala reservarbeten, arkivarbeten och musikerhjälp. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 53 arbetsplatser i kommissionens regi 2 102 arbetslösa och vid 34 arbetsplatser i annan myndighets regi 937 arbetslösa. Vid 75 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 080 arbetslösa och vid 19 statskommunala reservarbeten 162 arbetslösa. Vid 110 arkivarbetsplatser sysselsattes 345 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 3 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 980 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 10 städer och 28 landskommuner till sammanlagt 822 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 583 (70·9 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 556 (67·6 %) hem-

mahörande i städer. Sedan de statliga gatstensbeställningarna nedlagts den 15 juni 1942, ha vissa kommuner i Blekinge, Hallands samt Göteborgs och Bohus län erhållit tillstånd att utgiva dagunderstöd till genom driftnedläggningen arbetslösa stenarbetare, som på grund av ålder, sjukdom e. dyl. icke kunnat beredas arbete. Vid juli månads utgång åtnjöto 239 sådana arbetare dagunderstöd.

För juli månad hade av understödskommunerna 9 städer och 3 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 428 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Sedan yrkesskolan i Vännäs genom Kungl. Maj:ts beslut fr. o. m. den 1 juli 1942 erkänts såsom central verkstadsskola, har den av kommissionen därstädes bedrivna verksamheten i form av frivillig arbetstjänst upphört.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 74 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin. Hela antalet elever, fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	52	506	smeder	4	15
finmekaniker	4	52	svetsare	10	82
verktygsskötare	1	5	optiker	2	32
elektromekaniker	1	10	Summa	74	702

Med hänsyn till läget på arbetsmarknaden nedlades under månaden 1 gas- och 1 bågsvetskurs. I Göteborg påbörjades en 2-månaders gassvetskurs enbart i beredskapssyfte för kvinnliga elever.

Sedan verksamhetens början (maj 1940) t. o. m. utgången av juli 1942 ha 7 841 elever varit inskrivna vid beredskapskurser. Av dessa ha 5 082 utskrivits efter genomgången kurs.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 juli 1942. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 juli 1942 redovisas i efterföljande tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad. Beträffande materialets insamling samt principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 812).

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30/6 och 31/7 1942.

Län m. m.	Antal avverkare		Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunnat anskaffa	
				31/7					
	30/6	31/7	30/6	Hela antalet	därav ovana	30/6	31/7	30/6	31/7
Stockholms	98	103	708	662	101	238	377	217	318
Uppsala	55	68	526	480	58	2 203	2 019	2 178	1 853
Södermanlands	167	167	461	466	24	418	515	409	468
Östergötlands	315	348	814	873	147	649	849	601	619
Jönköpings	240	225	297	260	22	331	363	296	262
Kronobergs	216	177	795	790	99	465	299	419	270
Kalmar	401	346	904	811	39	574	554	505	448
Gotlands	9	4	69	55	—	59	54	59	54
Blekinge	95	93	145	235	31	240	229	236	216
Kristianstads	92	90	184	235	5	90	159	74	147
Malmöhus	12	11	181	109	22	—	24	—	24
Hallands	36	36	128	127	4	29	41	25	28
Göteborgs o. Bohus	34	31	108	157	13	18	56	17	50
Älvsborgs	111	90	491	595	103	236	226	188	198
Skaraborgs	70	63	221	250	28	123	171	123	115
Örebro	360	301	2 061	1 575	276	1 228	1 475	1 192	1 337
Västmanlands	178	166	800	750	56	682	861	626	737
S:a södra Sverige	**2 489**	**2 319**	**8 893**	**8 430**	**1 028**	**7 583**	**8 272**	**7 165**	**7 144**
Värmlands	597	489	3 766	3 438	580	2 614	2 906	2 397	2 315
Kopparbergs	447	366	4 226	3 794	321	5 503	5 697	5 212	5 117
Gävleborgs	763	619	4 429	3 988	574	5 241	4 496	4 843	3 953
Västernorrlands	492	568	4 409	4 977	874	4 209	4 528	3 514	3 628
Jämtlands	215	193	3 012	2 530	179	6 119	6 374	4 468	5 742
Västerbottens	154	181	2 491	1 881	48	1 753	2 339	1 278	1 503
Norrbottens	129	105	1 666	1 112	59	3 391	4 373	2 905	3 084
S:a norra Sverige	**2 797**	**2 521**	**23 999**	**21 720**	**2 635**	**28 830**	**30 713**	**24 617**	**25 342**
S:a hela landet	**5 286**	**4 840**	**32 892**	**30 150**	**3 663**	**36 413**	**38 985**	**31 782**	**32 486**
Kronoskogar	130	142	4 446	3 519	294	4 201	5 805	3 580	4 082
Andra allmänna skogar	246	266	1 242	1 314	106	1 057	1 273	890	949
Aktiebolagsskogar	345	350	20 660	19 251	2 687	24 735	25 424	21 614	22 176
Övriga enskilda skogar	4 565	4 082	6 544	6 066	576	6 420	6 483	5 698	5 279
Avverkare med behov av 1— 9 arbetare	4 710	4 197	5 686	4 646	291	4 388	4 688	3 764	3 688
10—24 »	266	304	2 168	2 211	257	1 735	2 191	1 557	1 824
25—ω »	310	339	25 038	23 293	3 115	30 290	32 106	26 461	26 974

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna, som den 31 juli uppgick till 30 000 man, under juli månad minskat med närmare 3 000. Det ytterligare arbetskraftsbehovet under augusti uppskattades till 39 000 man. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 6 500, medan arbetsförmedlingens medverkan uppgavs vara erforderlig för anskaffande av återstående 32 500.

Delegation för ärenden rörande inköp av gatsten för statens räkning. Sedan statens steninköpskommittés verksamhet upphört fr. o. m. utgången av juni

månad 1942, har Kungl. Maj:t den 31 juli 1942 föreskrivit, att inom statens arbetsmarknadskommission skall finnas en särskild delegation för handläggning av vissa ärenden angående inköp av gatsten för statens räkning. Delegationen skall utgöras av arbetsmarknadskommissionens ordförande och chef, tillika ordförande i delegationen, samt fyra andra av Kungl. Maj:t särskilt utsedda medlemmar jämte två suppleanter. Till medlemmar i delegationen ha utsetts landshövdingen Malte Jacobsson, tillika vice ordförande, byråchefen i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen E. G. Braune, direktören V. Kullgren i Uddevalla och förtroendemannen O. W. Karlsson i Göteborg samt till ersättare för Kullgren ingenjören S. Mattsson i Göteborg och till ersättare för Karlsson ombudsmannen Oscar Nilsson i Göteborg.

Inventeringen av arbetskraft vid byggnads- och anläggningsarbeten den 15 juli 1942.

I samband med införande av arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet fr. o. m. den 8 juli 1942 företog statens arbetsmarknadskommission en inventering av arbetskraft vid byggnads- och anläggningsarbeten den 15 juli 1942. Inventeringen företogs med stöd av 7 § kungl. kungörelsen den 19 juni 1942 (nr 563) om arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m. Enligt arbetsmarknadskommissionens kungörelse om inventeringen den 8 juli 1942 (nr 581) skulle uppgifter lämnas angående storleken och sammansättningen av arbetsstyrkan den 15 juli 1942 vid då pågående byggnadsarbeten ävensom angående härutinnan beräknade förändringar intill den 1 oktober 1942. Uppgifter skulle lämnas beträffande alla byggnads- och anläggningsarbeten, vid vilka mer än två arbetare sysselsattes den 15 juli 1942, oavsett om arbetet avsåg nybyggnad, om- eller tillbyggnad, reparation eller underhållsarbete. Uppgiftsskyldig var den, för vilkens räkning arbetet utfördes (byggherren). Uppgifter beträffande statliga arbeten skulle lämnas av den myndighet, som hade att tillse att arbetet utfördes. Uppgifterna skulle avgivas å av kommissionen fastställt formulär (SAK nr C 47, 1942), vilket tillhandahölls av länsarbetsnämnderna och de lokala arbetsförmedlingsorganen samt kristidsnämnderna, och insändas senast den 18 juli 1942 till länsarbetsnämnden i det län, vari arbetet bedrevs — i Stockholms stad till arbetsnämnden. Underlåtenhet att avgiva de föreskrivna uppgifterna kunde medföra straffpåföljd enligt 44 § lagen om tjänsteplikt.

Omfattande åtgärder vidtogos för att sprida kännedom om inventeringen. I praktiskt taget samtliga tidningar återfunnos notiser härom, och i radio lämnades en utförlig redogörelse för inventeringen, varjämte i radio vid olika tillfällen påmindes om densamma. Genom länsarbetsnämndernas försorg kontrollerades, att uppgiftsskyldiga inkommit med uppgifter, och ofullständiga uppgifter kompletterades.

Tab. 1. Antal sysselsatta arbetare den 15 juli 1942 samt beräknad sysselsättning den 1 augusti, 1 september och 1 oktober 1942. Fördelning på olika arbetsföretag, yrkesgrupper och byggherrar.

	Antal sysselsatta arbetare den 15/7 1942	Beräknad sysselsättning den (eller omkring)		
		1/8 1942	1/9 1942	1/10 1942
Arbetsföretag.				
Husbyggnadsarbeten (inkl. reparationer)	71 437	80 557	80 369	63 752
Vägarbeten	10 502	10 365	10 968	9 798
Gatuarbeten (inkl. ledningsarbeten)	6 167	6 170	5 940	5 669
Vatten- o. avloppsledningsarbeten	2 781	2 775	2 640	2 360
Bro-, hamn- o. farledsarbeten	1 633	1 710	1 568	1 327
Kraftverksbyggnader o. kraftledningsarbeten	8 950	9 577	9 727	9 463
Järnvägs- o. spårvägsarbeten	16 616	16 379	16 759	15 414
Telegrafverkets linjearbeten	5 714	5 907	5 871	5 560
Andra arbeten	3 202	3 341	2 939	2 471
Militära arbeten (av alla slag)	10 625	11 767	9 860	6 468
Summa	**137 627**	**149 148**	**146 641**	**122 282**
Yrkesgrupper.				
Grovarbetare	80 756	82 217	78 085	67 327
Träarbetare	23 907	26 043	24 580	19 358
Murare	8 663	11 009	10 642	7 939
Målare	4 097	6 552	9 628	7 727
Plåtslagare, rörläggare, elektriska montörer	10 608	12 975	13 317	10 698
Övriga arbetare	9 596	10 352	10 389	9 233
Byggherrar.				
Staten	41 253	43 898	40 981	34 312
Kommuner	28 639	28 935	28 421	24 911
Enskilda	67 735	76 315	77 239	63 059

Till inventeringen inkommo 6 085 uppgifter. Enligt anvisningarna skulle endast ett arbetsföretag redovisas på samma blankett. Vid redovisningen ha dock i ett flertal fall olika arbetsföretag sammanförts, varför det icke är möjligt att lämna tillförlitliga uppgifter om arbetsföretagens antal, vilket var betydligt större. I den följande redogörelsen lämnas därför icke några uppgifter härom.

Resultatet av inventeringen återgives i tab. 1—4. Vid studiet av tabellerna bör observeras, att arbetsföretag, vid vilka den 15 juli sysselsattes mindre än tre arbetare, icke ingå i inventeringen. Dessutom ha vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten samt statskommunala reservarbeten sysselsatta arbetare icke medräknats. Vid dylika arbeten sysselsattes den 15 juli sammanlagt 5 334 arbetare.

Av tab. 1 framgår, att hela antalet sysselsatta arbetare vid byggnads- och anläggningsarbeten den 15 juli 1942 uppgick till 137 627. Den beräknade sysselsättningen vid dessa arbetsföretag uppgick den 1 augusti 1942 till 149 148, den 1 september till 146 641 och den 1 oktober till 122 282 arbetare. Vid redovisningen av antalet sysselsatta arbetare vid olika arbetsföretag torde obser-

Tab. 2. Antal sysselsatta arbetare den 15 juli 1942 samt beräknad sysselsättning den 1 oktober 1942. Fördelning på län samt städer med över 30 000 invånare.

Län Städer med över 30 000 inv.	Antal sysselsatta arbetare 15/7 1942				Beräknad sysselsättning 1/10 1942			
	Samtliga arbeten		Husbyggnadsarbeten		Samtliga arbeten		Husbyggnadsarbeten	
	Totalt	därav i städer	Totalt	därav i städer	Totalt	därav i städer	Totalt	därav i städer
Stockholms stad	13 990	13 990	10 358	10 358	13 705	13 705	10 154	10 154
Stockholms	4 576	981	2 064	786	3 901	870	1 820	711
Uppsala	3 259	1 841	2 207	1 525	2 940	1 691	1 918	1 378
Södermanlands	3 978	1 600	1 994	1 200	3 723	1 390	1 781	981
Östergötlands	6 728	3 453	4 776	2 866	6 231	3 563	4 383	3 149
Jönköpings	4 045	1 870	2 057	1 481	3 645	1 584	1 824	1 334
Kronobergs	2 625	460	1 220	314	2 337	497	1 026	349
Kalmar	3 461	1 567	1 518	718	2 723	1 114	1 102	624
Gotlands	1 241	429	461	284	914	293	392	218
Blekinge	2 787	1 862	1 542	1 245	2 136	1 464	1 184	1 089
Kristianstads	3 853	753	1 985	534	3 538	609	1 752	496
Malmöhus	10 148	5 990	6 540	4 595	8 096	4 886	4 972	3 690
Hallands	1 988	1 130	1 019	837	1 678	934	725	669
Göteborgs och Bohus	8 559	5 899	4 757	4 095	7 077	5 121	4 069	3 653
Älvsborgs	5 915	2 959	3 183	1 755	5 431	2 894	2 816	1 750
Skaraborgs	4 497	1 662	2 042	1 172	3 941	1 646	1 814	1 192
Värmlands	5 172	1 281	2 888	877	4 871	964	2 737	689
Örebro	7 939	3 556	5 829	3 055	7 582	3 444	5 850	3 029
Västmanlands	5 030	2 428	3 270	1 812	4 567	2 131	3 207	1 681
Kopparbergs	5 524	858	3 278	656	4 935	708	2 856	557
Gävleborgs	4 317	728	1 958	407	4 113	661	1 917	399
Västernorrlands	6 421	1 380	2 362	1 071	5 575	1 165	1 945	877
Jämtlands	6 339	438	931	329	5 969	425	647	266
Västerbottens	7 257	698	1 740	490	6 254	651	1 465	470
Norrbottens	7 978	1 385	1 458	776	6 400	1 317	1 396	1 046
Hela riket	**137 627**	**50 198**	**71 437**	**43 238**	**122 282**	**53 727**	**63 752**	**40 451**
Stockholm		13 990		10 358		13 705		10 154
Göteborg		4 793		3 463		4 108		2 963
Malmö		3 171		2 034		2 559		1 609
Norrköping		1 482		1 282		1 520		1 379
Hälsingborg		904		663		768		532
Örebro		828		580		763		571
Borås		1 300		897		1 099		704
Eskilstuna		898		667		641		456
Gävle		427		197		404		199
Västerås		1 853		1 373		1 828		1 465
Linköping		1 362		1 107		1 533		1 388
Uppsala		1 560		1 297		1 466		1 195
Jönköping		827		270		631		136
Summa		**33 395**		**24 188**		**31 025**		**22 751**

veras, att under rubriken militära arbeten sammanförts alla slag av arbeten, som utfördes för militär myndighets räkning, sålunda t. ex. även husbyggnadsarbeten. Bortsett från militära husbyggnadsarbeten sysselsattes vid husbyggnadsarbeten den 15 juli 71 437 arbetare, eller 51·9 % av samtliga vid byggnads- och anläggningsarbeten sysselsatta. Av vid övriga arbetsföretag syssel-

Tab. 8. Antal sysselsatta arbetare den 15 juli 1942 samt beräknad sysselsättning den 1 oktober 1942. Fördelning efter byggherrar på län resp. arbetsföretag.

Län Arbetsföretag	Antal sysselsatta arbetare 15/7 1942				Beräknad sysselsättning 1/10 1942			
	staten	kommuner	enskilda	Summa	staten	kommuner	enskilda	Summa
Stockholms stad	1 778	3 873	8 339	13 990	1 947	3 456	8 302	13 705
Stockholms	2 175	457	1 944	4 576	1 700	415	1 786	3 901
Uppsala	841	615	1 803	3 259	794	435	1 711	2 940
Södermanlands	1 346	770	1 862	3 978	1 316	733	1 674	3 723
Östergötlands	1 332	1 046	4 350	6 728	1 395	889	3 947	6 231
Jönköpings	1 234	923	1 888	4 045	1 065	859	1 721	3 645
Kronobergs	1 074	751	800	2 625	742	653	942	2 337
Kalmar	1 270	713	1 478	3 461	881	625	1 217	2 723
Gotlands	410	242	589	1 241	195	150	569	914
Blekinge	688	588	1 511	2 787	553	474	1 109	2 136
Kristianstads	1 039	1 003	1 811	3 853	953	991	1 594	3 538
Malmöhus	1 991	2 669	5 488	10 148	1 536	2 317	4 243	8 096
Hallands	466	476	1 046	1 988	375	469	834	1 678
Göteborgs och Bohus	1 939	2 550	4 070	8 559	1 485	2 245	3 347	7 077
Älvsborgs	1 250	1 619	3 046	5 915	1 217	1 470	2 744	5 431
Skaraborgs	1 716	1 123	1 658	4 497	1 419	944	1 578	3 941
Värmlands	719	1 154	3 299	5 172	482	1 032	3 357	4 871
Örebro	1 426	973	5 540	7 939	1 128	902	5 552	7 582
Västmanlands	1 025	778	3 227	5 030	637	591	3 339	4 567
Kopparbergs	961	749	3 814	5 524	914	649	3 372	4 935
Gävleborgs	1 399	747	2 171	4 317	1 223	657	2 233	4 113
Västernorrlands	3 636	1 142	1 643	6 421	3 378	763	1 434	5 575
Jämtlands	3 038	910	2 391	6 339	2 655	836	2 478	5 969
Västerbottens	3 068	1 626	2 563	7 257	2 353	1 581	2 320	6 254
Norrbottens	5 432	1 142	1 404	7 978	3 969	775	1 656	6 400
Hela riket	41 253	28 689	67 735	137 627	34 312	24 911	63 059	122 282
Husbyggnadsarbeten (inkl. reparationer)	5 321	8 901	57 215	71 437	4 438	6 720	52 594	63 752
Vägarbeten	1 377	8 611	514	10 502	1 111	8 269	418	9 798
Gatuarbeten (inkl. ledningsarb.)	—	6 023	144	6 167	—	5 478	191	5 669
Vatten- o. avloppsledningsarb.	9	2 579	193	2 781	—	2 200	160	2 360
Broar, hamnar o. farledsarbeten	471	961	201	1 633	303	809	215	1 327
Kraftverksbyggnader o. kraftledningsarbeten	4 331	875	3 744	8 950	4 545	863	4 055	9 463
Järnvägs- o. spårvägsarbeten	12 872	192	3 552	16 616	11 738	192	3 484	15 414
Telegrafverkets linjearbeten	5 714	—	—	5 714	5 560	—	—	5 560
Andra arbeten	533	497	2 172	3 202	149	380	1 942	2 471
Militära arbeten (av alla slag)	10 625	—	—	10 625	6 468	—	—	6 468

satta redovisades 16·3 % vid järnvägs- och spårvägsarbeten samt telegrafverkets linjearbeten, 12·1 % vid väg- och gatuarbeten, 7·7 % vid militära arbeten, 6·5 % vid kraftverksbyggnader och kraftledningsarbeten samt 5·5 % vid andra arbeten.

Fördelningen av antalet sysselsatta arbetare den 15 juli på olika yrkesgrupper utvisar, att 58·7 % voro grovarbetare och 41·3 % specialarbetare av olika slag.

Fördelningen av arbetarantalet den 15 juli på olika byggherrar ger vid handen, att 30·0 % sysselsattes vid företag, som utfördes för statens räkning, 20·8 % vid kommunala företag samt 49·2 % vid enskilda företag.

I tab. 2 har antalet sysselsatta arbetare den 15 juli 1942 samt det beräknade antalet sysselsatta den 1 oktober 1942 fördelats på olika län. Vidare meddelas uppgifter om arbetarantalet i samtliga städer med över 30 000 invånare vid nämnda tidpunkter. Tabellen utvisar, att av hela antalet sysselsatta arbetare den 15 juli voro 59 198 sysselsatta i städer och 78 429 på landsbygden. Av hela folkmängden voro i städerna 2·5 % och på landsbygden 2·0 % sysselsatta vid byggnads- och anläggningsarbeten. Av hela antalet sysselsatta i städerna voro 73·0 % och på landsbygden 36·0 % sysselsatta vid husbyggnadsarbeten. Mera specificerade uppgifter om den absoluta och relativa sysselsättningen i städerna lämnas i följande sammanställning.

	Antal sysselsatta arbetare den 15/7 1942		Sysselsatta i % av folkmängden	
	totalt	vid husbyggnadsarbeten	totalt	vid husbyggnadsarbeten
Städer med över 100 000 inv.	21 954	15 855	2·1	1·5
Därav				
Stockholm	13 990	10 358	2·4	1·8
Göteborg	4 793	3 463	1·7	1·2
Malmö	3 171	2 034	2·0	1·3
Städer med 30 000—100 000 inv.	11 441	8 333	2·5	1·8
Övriga städer	25 803	19 050	2·9	2·1
Samtliga städer	59 198	43 238	2·5	1·8

I tab. 3 ha antalet sysselsatta arbetare den 15 juli 1942 och det beräknade antalet sysselsatta den 1 oktober 1942 fördelats efter byggherrar på län resp. arbetsföretag. Arbetarantalets procentuella fördelning den 15 juli 1942 på byggherrar vid olika arbetsföretag framgår av efterföljande sammanställning.

Arbetsföretag	Staten	Kommuner	Enskilda	Summa
Husbyggnadsarbeten	7·4	12·5	80·1	100·0
Vägarbeten	13·1	82·0	4·9	100·0
Gatuarbeten	—	97·7	2·3	100·0
Vatten- o. avloppsledningsarbeten	0·3	92·7	7·0	100·0
Bro-, hamn- o. farledsarbeten	28·8	58·9	12·3	100·0
Kraftverksbyggnader o. kraftledningsarbeten	48·4	9·8	41·8	100·0
Järnvägs- o. spårvägsarbeten	77·5	1·1	21·4	100·0
Telegrafverkets linjearbeten	100·0	—	—	100·0
Andra arbeten	16·7	15·5	67·8	100·0
Militära arbeten	100·0	—	—	100·0
Samtliga arbeten	30·0	20·8	49·2	100·0

I tab. 4 lämnas slutligen uppgifter om antalet sysselsatta arbetare inom olika län den 15 juli 1942, fördelade på yrkesgrupper. Vid studiet av denna tabell erinras än en gång om att inventeringen icke omfattar arbetare, som voro sysselsatta vid arbetsföretag med mindre än tre sysselsatta den 15 juli. En jämförelse mellan till arbetsmarknadskommissionen lämnade uppgifter om antalet medlemmar resp. antalet arbetslösa inom vissa fackförbund den 30 juni 1942 och antalet i inventeringen ingående arbetare tillhörande motsvarande yrkesgrupper lämnar följande resultat.

Yrkesgrupper	Fackförbundens arbetslöshetsstatistik 30/6 1942			Antal sysselsatta arbetare den 15/7 1942 enligt inventeringen
	Antal redovisade medlemmar	därav arbetslösa	därav icke arbetslösa[1]	
Träarbetare	33 321	5 547	27 774	23 907
Murare	10 188	767	9 421	8 663
Målare	12 914	1 837	11 077	4 097

Av sammanställningen framgår, att överensstämmelsen mellan antalet sysselsatta enligt inventeringen och antalet icke arbetslösa enligt fackförbundens uppgifter är tämligen god beträffande murare och träarbetare, medan antalet målare enligt inventeringen endast uppgick till 37 % av målareförbundets med-

Tab. 4. Antal sysselsatta arbetare inom olika län den 15 juli 1942 fördelade på yrkesgrupper.

Län	Grovarbetare	Träarbetare	Murare	Målare	Plåtslagare, rörläggare, el. montörer	Övriga arbetare	Summa
Stockholms stad	6 763	2 268	1 482	800	1 685	992	**13 990**
Stockholms	2 744	834	212	113	318	355	**4 576**
Uppsala	1 681	732	253	96	350	147	**3 259**
Södermanlands	2 477	766	183	90	254	208	**3 978**
Östergötlands	3 550	1 601	511	234	579	253	**6 728**
Jönköpings	2 301	803	239	111	329	262	**4 045**
Kronobergs	1 940	397	103	50	89	46	**2 625**
Kalmar	1 857	743	221	127	255	258	**3 461**
Gotlands	817	220	76	19	68	41	**1 241**
Blekinge	1 474	520	268	105	281	139	**2 787**
Kristianstads	2 356	648	330	121	230	168	**3 853**
Malmöhus	5 073	1 799	1 432	311	910	623	**10 148**
Hallands	1 114	393	187	35	148	111	**1 988**
Göteborgs och Bohus	4 629	1 544	595	291	842	658	**8 559**
Älvsborgs	3 249	1 113	378	207	464	504	**5 915**
Skaraborgs	2 360	853	254	95	337	598	**4 497**
Värmlands	2 948	1 108	286	175	290	365	**5 172**
Örebro	4 729	1 409	401	228	754	418	**7 939**
Västmanlands	2 833	970	326	215	487	199	**5 030**
Kopparbergs	3 136	1 061	254	198	458	417	**5 524**
Gävleborgs	2 860	697	180	81	231	268	**4 317**
Västernorrlands	4 256	858	177	88	343	699	**6 421**
Jämtlands	4 024	904	79	55	379	898	**6 339**
Västerbottens	5 658	766	107	133	193	400	**7 257**
Norrbottens	5 927	900	129	119	334	569	**7 978**
Hela riket	**80 756**	**23 907**	**8 663**	**4 097**	**10 608**	**9 596**	**137 627**

lemmar, som icke voro arbetslösa den 30 juni. Det sistnämnda förhållandet får sin förklaring däri, att målarna i stor utsträckning äro sysselsatta vid arbetsföretag med mindre än tre arbetare.

[1] Häri ingår ett antal inkallade till militärtjänst, sjuka m. fl. Antalet på arbetsmarknaden sysselsatta är sålunda lägre. Å andra sidan ingår ett mindre antal avdelningar inom resp. förbund med sammanlagt omkring 5 % av förbundens medlemsantal icke i statistiken.

Lönesumman inom industri och handel m. m. under andra kvartalet 1942.

För den mellersta av varje kvartals tre månader efterfrågas på socialstyrelsens rapportkort angående ställningen på arbetsmarknaden, utom antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta, den till arbetare utbetalda lönesumman vid sista avlöningstillfället i månaden och lönesumman för hela månaden till övrig personal. På grundval av sådana uppgifter för februari och maj 1942 samt maj 1941 ha i tabellen å nästa sida indextal beräknats, vilka visa lönesummans förändringar från första till andra kvartalet 1942 och från andra kvartalet 1941 till andra kvartalet 1942. För att möjliggöra jämförelser mellan sysselsättningsvolym och lönesumma ha i tabellen därjämte anförts indextal över antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta.

Indextalen för samtliga näringsgrenar sammanslagna visa från slutet av februari till slutet av maj 1942 en ökning av antalet sysselsatta arbetare med 5·7 % och av den utbetalda lönesumman med 8·4 %. För enbart den egentliga industrin utgjorde ökningen 3·7 och 6·2 %. Det bör nämnas, att enligt särskilt meddelande till uppgiftslämnarna skulle lönesumman för maj 1942 ej avse pingstveckan utan närmast föregående fullständiga arbetsvecka.

Mellan första och andra kvartalet brukar både arbetarantal och lönesumma undergå en säsongmässig ökning. Innevarande år var denna ökning av ungefär samma styrka som åren 1935—1939 men något starkare än förra året. I förhållandet mellan arbetarantal och lönesumma visa indextalen en förskjutning på så sätt, att lönesumman vuxit starkare än arbetarantalet. Denna förskjutning, som uppgår till 2 à 3 %, är väsentligen en verkan av den lönehöjning enligt det s. k. ramavtalets bestämmelser, som vid månadsskiftet april/maj ägde rum till följd av levnadskostnadsindextalets ökning. För huvudparten av de arbetstagare, som materialet omfattar, torde nämligen indexlönereglering enligt ramavtalets bestämmelser gälla. Enligt dessa bestämmelser höjdes lönerna i maj med 2·5 % av 1938 års löner. Till lönesummans starkare stegring torde även ha bidragit, att arbetstiden inom vissa säsongbetonade grupper ökat samt att — ehuru endast i ringa grad — de manliga arbetarna ökat mer än de kvinnliga i antal (6·3 och 3·5 %). Vid en jämförelse mellan indextalen över lönesumma och arbetarantal för olika industrigrupper finner man sålunda, att förskjutningen mellan lönesumma och arbetarantal för vissa grupper varit annorlunda än för industrin i dess helhet. I sådana fall torde oftast förändringar i arbetstidens längd ha inverkat (t. ex. stenbrott och stenhuggerier, sågverk och hyvlerier). — För annan personal än arbetare visa indextalen en ökning av antalet sysselsatta personer med 0·2 % och av den utbetalda lönesumman med 1·8 %.

Enligt indextalen i tabellens senare avdelning var för hela materialet antalet sysselsatta arbetare i slutet av maj 1942 3·5 % större än i slutet av maj 1941.

Näringsgrenar	8 885 företag med uppgifter för såväl 1:a kv. 1942 som 2:a kv. 1942					7 335 företag med uppgifter för såväl 2:a kv. 1941 som 2:a kv. 1942				
	Maj 1942	Indextal för maj 1942 (februari 1942 = 100)				Maj 1942	Indextal för maj 1942 (maj 1941 = 100)			
	Arbetare	Arbetare		Övriga		Arbetare	Arbetare		Övriga	
		Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma		Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma
Malmbrytning o. metallind.	149 568	101·3	103·4	100·0	100·7	139 529	104·5	114·2	107·2	119·1
Gruvor o. anrikningsverk	7 470	96·2	103·1	102·7	110·8	6 900	94·0	116·9	104·1	113·1
Järn-, stål- o. kopparverk	20 427	103·0	106·1	98·5	98·8	20 375	103·4	114·7	102·2	118·5
Järn- o. stålmanufaktur	18 114	101·2	102·4	97·2	98·9	17 347	109·9	120·5	106·6	118·8
Mekaniska verkstäder	64 701	101·1	102·2	101·3	102·7	59 490	105·9	115·3	109·0	120·5
Skeppsvarv	13 694	105·1	109·7	102·2	100·9	10 692	92·5	97·5	107·6	120·6
Elektriska verkstäder	17 737	100·0	100·6	98·5	95·5	17 404	108·0	114·9	105·7	117·1
Annan metallindustri	7 425	99·9	103·5	99·8	105·0	7 321	106·0	120·9	109·9	117·2
Jord- o. stenindustri	21 185	137·5	144·1	103·8	103·8	22 055	109·9	127·1	102·2	111·6
Kolgruvor	940	95·3	95·6	97·7	102·9	918	100·2	111·8	·	·
Torvindustri	1 844	444·3	451·2	129·7	124·3	1 732	112·5	150·9	·	·
Stenbrott o. stenhuggerier	2 536	142·6	167·1	110·7	114·1	2 449	101·3	118·4	101·7	112·1
Cementfabriker, kalkbruk	4 238	133·7	139·6	103·4	102·1	3 736	107·9	118·8	104·2	109·6
Tegelbruk	5 171	133·5	184·5	103·0	103·8	5 288	124·5	147·7	106·1	116·2
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3 468	105·0	111·3	99·7	100·7	4 108	107·9	119·3	99·0	108·4
Glasbruk	2 988	101·8	105·8	99·6	99·5	3 824	103·9	123·0	99·3	112·5
Träindustri	27 805	115·8	119·9	101·6	105·7	25 202	105·4	121·7	103·8	115·2
Sågverk o. hyvlerier	13 529	135·0	142·0	103·5	110·9	12 581	100·5	116·3	101·2	113·1
Snickeri- o. möbelfabriker	11 897	101·2	104·0	100·8	102·0	10 677	110·7	126·0	105·3	117·0
Annan trävaruindustri	2 379	106·6	110·6	98·0	103·6	1 944	111·6	134·3	106·1	113·4
Pappers- o. grafisk ind.	34 623	102·5	103·8	99·4	100·7	33 690	114·8	130·3	101·6	112·7
Pappersmassefabriker	10 746	107·6	104·3	101·9	99·1	11 033	131·0	167·9	100·6	115·1
Pappersbruk o. pappfabr.	10 179	101·0	105·5	100·4	105·0	10 044	111·6	125·1	100·9	117·8
Annan pappersindustri	4 990	100·5	102·3	98·2	102·9	4 690	110·1	125·2	105·6	112·3
Grafisk industri	8 708	99·4	102·5	98·6	99·8	7 923	103·3	109·4	101·4	110·5
Livsmedelsindustri	28 670	102·1	103·4	100·2	102·0	25 332	99·9	109·7	103·0	110·3
Kvarnar	1 180	100·3	102·0	97·8	100·0	1 348	99·2	108·1	105·3	106·6
Bagerier	5 102	102·3	103·2	101·6	103·6	4 690	103·0	113·3	105·2	101·9
Råsockerbruk o. raffinad.	3 863	105·3	102·1	97·0	98·4	3 583	96·3	109·2	104·7	115·5
Choklad- o. karamellfabr.	4 733	102·1	105·8	103·5	103·3	4 433	102·3	113·1	107·5	124·1
Bryggerier o. läskedrycksf.	4 566	109·2	115·6	101·9	102·3	4 361	94·4	104·0	99·7	103·9
Tobaksfabriker	1 527	107·5	109·8	101·8	100·3	1 527	114·5	113·6	100·6	103·2
Slakterier o. konservfabr.	4 959	95·3	93·2	96·1	97·9	3 273	96·2	104·1	100·0	108·3
Annan livsmedelsindustri	2 740	98·0	98·7	102·2	107·0	2 117	104·2	115·3	103·1	113·0
Textil- o. beklädnadsind.	58 558	100·0	107·6	100·0	104·1	52 968	95·2	110·6	98·7	113·2
Bomullsindustri	13 819	97·3	108·1	99·4	103·9	13 789	98·4	123·0	102·0	115·0
Jute- och linneindustri	2 638	95·1	105·9	102·3	99·1	2 814	99·5	121·3	105·8	117·1
Ylleindustri	9 554	99·0	104·0	100·3	108·8	9 242	92·6	111·2	95·7	112·5
Trikåfabriker	8 252	99·6	100·5	99·9	107·3	7 703	97·8	113·7	99·9	115·2
Skrädderier o. sömnadsfabr.	17 295	101·9	113·7	98·8	102·4	13 967	90·5	96·1	96·5	112·2
Annan hithörande industri	7 000	103·2	107·6	102·9	101·4	5 453	98·3	110·6	101·4	111·3
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	18 330	97·7	100·5	97·3	102·0	17 327	91·9	103·2	100·1	117·3
Garverier	2 054	95·3	95·4	100·4	115·4	1 930	91·7	97·4	103·0	137·6
Skofabriker	7 357	96·5	100·8	99·5	99·5	7 254	93·6	110·6	97·0	109·1
Gummivarufabriker	5 145	101·1	106·2	98·2	102·9	4 976	87·0	97·6	103·1	114·0
Annan hithörande industri	3 774	96·7	96·0	93·1	97·6	3 167	96·9	102·4	99·2	124·9
Kemisk-teknisk industri	11 312	100·9	99·8	99·7	102·5	10 039	104·5	113·2	102·8	111·7
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2 484	108·7	110·7	101·7	103·5	2 205	104·7	116·7	104·0	114·5
Sprängämnesfabriker	2 875	95·9	91·8	101·5	102·0	2 727	111·1	118·0	130·5	119·5
Tändsticksfabriker	715	72·6	68·8	64·0	68·5	715	69·6	68·8	57·5	62·3
Annan kemisk-tekn. ind.	5 238	106·1	106·6	102·0	106·7	4 392	109·3	118·6	102·8	117·3
Samtliga industrigrupper	350 051	103·7	106·2	100·0	101·6	326 142	103·1	115·5	104·1	115·9
Byggnadsverksamhet	13 957	144·1	144·6	103·4	105·9	13 467	116·4	130·7	105·7	117·4
Statl. verk o. byggnadsarb.	32 464	111·6	109·9	99·0	101·7	32 579	106·6	113·3	106·7	114·2
Komm. verk o. byggn.-arb.	16 698	106·1	110·8	100·8	101·4	18 216	100·8	111·1	102·2	107·3
Handel o. varulager	6 713	98·6	102·8	100·4	102·3	6 751	99·9	107·1	100·4	110·2
Samfärdsel	5 955	153·8	174·1	103·3	108·5	5 890	99·9	112·6	98·7	109·8
Banker	—	—	—	100·4	98·2	—	—	—	98·3	107·7
Försäkringsföretag	—	—	—	100·7	103·9	—	—	—	102·7	116·8
Samtliga näringsgrenar	425 838	105·7	108·4	100·2	101·8	403 045	103·5	115·3	103·0	113·9

Den utbetalda lönesumman hade stigit med 15·3 %. För enbart den egentliga industrin steg arbetarantalet med 3·1 och lönesumman med 15·5 %. Förskjutningen på c:a 12 % är huvudsakligen resultatet av lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex i augusti 1941 samt februari och maj 1942. Genom dessa lönehöjningar ha lönerna under maj 1942 i jämförelse med lönerna under maj 1941 stigit med c:a 11 %, räknat på 1938 års löner. Antalet manliga arbetare steg från andra kvartalet 1941 till andra kvartalet 1942 med 4·3 %, antalet kvinnliga arbetare däremot endast med 0·7 %. I någon mån har även denna förskjutning från kvinnlig till manlig arbetskraft medverkat vid lönesummornas starkare stegring. Stegringen kan emellertid ej enbart förklaras av lönehöjningarna och förskjutningen från kvinnlig till manlig arbetskraft. Dessutom torde en ökning av arbetstidens längd ha medverkat. Siffrorna för vissa industrigrupper, t. ex. stenbrott och stenhuggerier, tegelbruk, glasbruk, annan trävaruindustri, pappersmassefabriker och bomullsindustri, tyda sålunda på längre arbetstid i maj 1942 än i maj 1941. — Beträffande den övriga personalen steg antalet sysselsatta personer med 3·0 % och den utbetalda lönesumman med 13·9 %.

Förändringarna i den till arbetare utbetalda lönesumman allt sedan första kvartalet 1935 framgå av nedanstående indextal, vilka beräknats med första kvartalet 1935 som fast basperiod (den första period, för vilken här ifrågavarande indextal, som i tabellen beräknats för lönesumman under maj 1942 i jämförelse med lönesumman under februari 1942. Indextalen ha uträknats på grundval av samma uppgifter finnas).

År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
1935	100·0	104·4	110·9	111·7
1936	107·1	113·2	119·5	120·1
1937	117·8	130·6	131·4	130·5
1938	126·5	127·8	132·0	132·7
1939	131·0	139·5	140·6	143·1
1940	133·2	135·1	140·6	148·8
1941	142·3	148·8	158·8	163·7
1942	155·7	168·8	—	—

Den utbetalda lönesumman steg mycket starkt under åren 1935—1939. Om man bortser från en regelbundet återkommande sänkning mellan sista kvartalet varje år och första kvartalet närmast påföljande år, visar sifferserien på ett undantag när (senare delen av år 1937) en ständig tillväxt från kvartal till kvartal. I förhållande till lönesummans utveckling åren 1935—1939 beteckna siffrorna för första och andra kvartalen 1940 en påtaglig brytning. Efter en minskning från sista kvartalet 1939 till första kvartalet 1940, som var avsevärt starkare än säsongnormalt, ökade lönesumman under år 1940, till stor del beroende på lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex. Mellan fjärde och första kvartalet vid årsskiftena 1940/1941 och 1941/1942 upprepades samma starka tillbakagång av lönesumman som vid årsskiftet 1939/1940. I övrigt visa indextalen för 1941 och 1942 en fortgående stegring av lönesumman.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Maj 1942.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 305 960, varav 213 188 män och 92 772 kvinnor.

Under maj 1942 kunde en betydande minskning av arbetslösheten inom de erkända arbetslöshetskassorna konstateras. Arbetslöshetsprocenten nedgick från 7·0 för april till 4·4 för maj. Särskilt anmärkningsvärd är en alltmer framträdande skillnad mellan arbetslöshetens omfattning bland manliga och kvinnliga medlemmar. Under redovisningsmånaden var arbetslöshetsprocenten bland manliga medlemmar 3·3 och bland kvinnliga 7·0. I mindre skala äro skiljaktigheter i detta hänseende en årligen återkommande säsongföreteelse. Den för maj konstaterade betydligt större arbetslösheten bland kvinnliga medlemmar är därjämte till en del en given följd av den minskade sysselsättningen inom textil- och beklädnadsindustrin. En genomgående större efterfrågan på manlig arbetskraft antydes emellertid av den högre arbetslöshetsprocent för kvinnliga medlemmar, vilken för redovisningsmånaden kan konstateras i samtliga kassor, där kvinnliga medlemmar överhuvud taget förekomma.

Antalet understödsdagar under maj 1942 uppgick till 130 910. Om man tager hänsyn till att i föreliggande statistik maj omfattar 5 redovisningsveckor och april 4, innebär detta, att antalet understödsdagar per vecka räknat minskat med 39·5 % från april till maj.

Om varje arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, motsvarar det ovan angivna antalet arbetslöshetsveckor för maj 1942 407 508 arbetslöshetsdagar. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, uppgick till 32·1 mot 33·9 för april.

Antalet barntillägg utgjorde 42 695 eller 32·6 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 28 680 dagar, vilket motsvarar 21·9 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för april voro 34·6 och 24·0.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under maj 1942 ett sammanlagt understödsbelopp av 567 648 kr., varav 513 351 kr. såsom daghjälp och 25 617 kr. resp. 28 680 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 3:92 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0:41 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde alltså 4:33 kr. Motsvarande belopp för april voro 3:86, 0:45 och 4:31 kr. resp.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Maj 1942.

Arbetslöshetskassa[1] (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad, kr.
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt, kr.	därav barn- o. hustrutillägg, kr.	
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 235	10 901	8·0	12·6	28 975	41 240	124 805	2 876	175 096
Sadelmakarnas m. fl. »	2 859	2 005	10·4	15·5	4 414	6 326	23 523	3 202	33 666
Stenindustriarbetarnas »	4 256	2 114	9·9	17·6	1 823	4 517	5 954	1 414	20 686
Handelsanställdas m. fl. »	40 298	8 903	1·9	3·2	6 233	9 456	24 193	2 412	38 591
Sko- o. läderarbetarnas »	12 429	5 092	8·2	11·1	13 924	15 084	54 768	5 562	58 784
Träindustriarb. . . (1936)	29 665	7 957	5·4	10·0	10 156	21 026	47 862	8 299	98 704
Musikernas . . . »	4 574	1 349	5·9	7·1	782	1 838	3 277	495	5 544
Lantarbetarnas . . »	41 226	6 636	3·2	7·3	6 116	5 820	25 975	5 160	24 978
Frisörernas . . . »	3 035	425	2·8	4·0	465	641	1 624	85	2 147
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 055	9 132	6·1	7·7	19 870	21 503	92 606	11 128	95 447
Textilarbetarnas . »	39 821	8 674	4·4	5·9	28 662	29 927	122 838	8 178	128 731
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 128	738	1·6	2·2	1 438	1 319	8 372	1 240	7 560
Gruvindustriarb. . »	9 877	1 036	2·1	2·7	277	475	1 204	207	1 821
Handelstjänstem. . (1940)	5 808	115	0·4	1·0	100	243	254	18	726
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 133	3 503	5·0	6·6	3 368	5 636	12 245	1 642	20 626
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 613	1 075	8·2	12·7	1 882	2 814	7 774	1 267	11 456
Försvarsverk. civ. pers. »	17 729	1 667	1·9	2·4	1 960	3 843	7 651	691	14 492
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 364	1 009	3·2	5·3	1 008	1 955	3 194	413	6 079
Transportarbetarnas »	3 590	587	3·3	4·5	7	11	29	8	29
Summa	305 695	67 918	4·4	7·0	180 910	178 124	567 648	54 297	745 168

[1] Månadsmedeltal.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under juli 1942.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	8 579	5 544	4 405	6 693	7 037	4 741	15 272	12 581	9 146	121
Stockholms län . .	2 469	2 939	1 910	1 259	1 927	1 081	3 728	4 866	2 991	77
Uppsala län . . .	1 362	1 187	599	715	534	270	2 077	1 721	869	121
Södermanlands län	1 710	1 691	1 272	890	743	452	2 600	2 434	1 724	107
Östergötlands län .	3 706	3 801	2 295	2 355	1 756	932	6 061	5 557	3 227	109
Jönköpings län . .	1 961	1 637	1 113	961	784	471	2 922	2 421	1 584	121
Kronobergs län . .	1 560	1 774	1 291	565	742	437	2 125	2 516	1 728	84
Kalmar län	1 711	1 919	1 080	727	849	457	2 438	2 768	1 537	88
Gotlands län . . .	202	371	106	87	192	71	289	563	177	51
Blekinge län . . .	1 431	1 089	737	844	1 050	582	2 275	2 139	1 319	106
Kristianstads län .	1 969	2 320	1 226	1 020	1 538	633	2 989	3 858	1 859	77
Malmö stad . . .	2 862	1 786	1 674	2 932	1 731	1 483	5 794	3 517	3 157	165
Malmöhus län i övr.	3 365	2 521	1 993	2 083	1 599	1 139	5 448	4 120	3 132	132
Hallands län . . .	898	672	525	881	562	348	1 779	1 234	873	144
Göteborgs stad . .	7 154	3 286	3 234	3 859	2 875	2 076	11 013	6 161	5 310	179
Gbg o. Boh. län i övr.	3 156	876	751	574	469	268	3 730	1 345	1 019	277
Älvsborgs län . .	2 721	1 848	1 489	2 322	1 258	823	5 043	3 106	2 312	162
Skaraborgs län . .	1 405	1 528	969	648	805	419	2 053	2 333	1 388	88
Värmlands län . .	1 463	2 919	1 305	953	1 130	498	2 416	4 049	1 803	60
Örebro län	3 277	3 551	1 690	2 670	1 492	864	5 947	5 043	2 554	118
Västmanlands län .	1 329	2 147	1 059	794	1 024	526	2 123	3 171	1 585	67
Kopparbergs län .	1 487	3 654	1 125	796	954	448	2 283	4 608	1 573	50
Gävleborgs län . .	3 076	5 689	2 396	1 139	1 208	769	4 215	6 897	3 165	61
Västernorrlands län	3 346	3 929	1 746	752	771	473	4 098	4 700	2 219	87
Jämtlands län . .	1 307	5 425	1 390	459	875	411	1 766	6 300	1 801	28
Västerbottens län .	897	2 262	787	407	676	299	1 304	2 938	1 086	44
Norrbottens län . .	2 595	4 275	2 059	489	613	370	3 084	4 888	2 429	63
Summa juli 1942	**66 998**	**70 640**	**40 226**	**37 874**	**35 194**	**21 341**	**104 872**	**105834**	**61 567**	**99**
» juni 1942	71 419	69 259	42 109	43 615	42 755	27 280	115 034	112014	69 389	103
» juli 1941	72 698	50 415	31 873	36 433	28 125	17 455	109 131	78 540	49 328	139
» » 1940	54 335	36 712	23 312	28 553	23 954	15 013	82 888	60 666	38 325	137
» » 1939	37 940	24 489	18 700	19 247	23 459	12 781	57 187	47 948	31 481	119

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kunna besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	3 751	7 958	3 926	1 539	23 052	5 221	6 312	4 125	2 512	3 326	1 492	988
2	Stockholms stad . . .	7	—	—	1	—	—	1 015	783	463	123	113	68
3	Stockholms län	320	851	401	27	396	155	255	103	68	64	36	18
4	Uppsala län	133	369	155	14	213	59	186	48	25	62	20	7
5	Södermanlands län . .	122	251	114	17	123	80	263	221	115	47	23	12
6	Östergötlands län . . .	292	672	281	31	622	207	409	366	183	214	244	194
7	Jönköpings län	204	259	114	52	190	142	190	136	82	284	94	69
8	Kronobergs län	76	125	61	58	314	144	96	63	49	128	33	26
9	Kalmar län	134	285	74	31	343	37	159	119	78	304	122	89
10	Gotlands län	16	55	9	—	—	—	4	9	2	3	—	—
11	Blekinge län	67	156	46	12	140	22	188	46	36	36	13	7
12	Kristianstads län . . .	357	700	224	30	69	23	102	97	28	63	87	39
13	Malmö stad	128	170	170	—	10	10	245	129	120	40	14	14
14	Malmöhus län i övr. .	456	875	621	11	3	3	191	140	112	41	19	8
15	Hallands län	75	130	72	5	33	8	59	25	12	28	1	1
16	Göteborgs stad	55	59	43	1	2	2	845	167	158	278	56	54
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	56	125	73	4	36	36	89	36	32	63	41	36
18	Älvsborgs län	158	292	192	26	136	89	372	170	137	151	48	46
19	Skaraborgs län	219	425	146	11	96	62	151	100	51	57	27	14
20	Värmlands län	96	227	109	75	1 909	591	157	105	67	124	34	18
21	Örebro län	107	287	140	41	1 354	253	271	406	198	50	67	48
22	Västmanlands län . .	85	412	124	30	562	96	357	286	145	27	34	12
23	Kopparbergs län . . .	103	256	137	124	2 559	482	190	185	84	94	127	78
24	Gävleborgs län	129	310	240	190	4 232	1 116	207	124	106	130	33	27
25	Västernorrlands län . .	113	185	119	182	2 803	875	110	81	56	676	71	56
26	Jämtlands län	114	248	171	362	4 045	477	52	46	28	17	9	6
27	Västerbottens län . . .	39	90	34	60	1 158	96	25	71	40	124	70	19
28	Norrbottens län	90	144	56	144	1 704	156	124	63	37	98	56	22
29	*Kvinnliga avdeln.*	460	1 046	793	—	—	—	488	397	282	207	294	167
30	Stockholms stad . . .	82	4	4	—	—	—	133	135	93	64	155	76
31	Stockholms län	9	38	27	—	—	—	30	12	12	1	8	6
32	Uppsala län	6	65	10	—	—	—	30	3	2	—	2	2
33	Södermanlands län . .	4	18	13	—	—	—	35	22	12	5	3	1
34	Östergötlands län . . .	12	46	17	—	—	—	30	100	68	14	11	4
35	Jönköpings län	7	46	10	—	—	—	7	11	8	14	9	7
36	Kronobergs län	8	53	7	—	—	—	4	—	—	1	—	—
37	Kalmar län	7	67	7	—	—	—	1	2	2	11	12	9
38	Gotlands län	1	26	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	6	55	10	—	—	—	8	1	1	1	1	1
40	Kristianstads län . . .	37	205	93	—	—	—	2	10	—	6	9	3
41	Malmö stad	43	130	125	—	—	—	14	23	21	30	19	18
42	Malmöhus län i övr. .	72	214	188	—	—	—	—	4	4	10	6	5
43	Hallands län	12	44	18	—	—	—	1	1	1	1	4	3
44	Göteborgs stad	4	17	9	—	—	—	14	17	16	30	20	17
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	6	40	14	—	—	—	1	—	—	4	2	2
46	Älvsborgs län.	10	44	28	—	—	—	62	15	3	—	5	2
47	Skaraborgs län	21	77	24	—	—	—	6	—	—	1	1	1
48	Värmlands län	17	179	41	—	—	—	3	3	3	2	15	2
49	Örebro län	5	37	10	—	—	—	69	4	4	6	6	4
50	Västmanlands län . . .	5	73	6	—	—	—	28	34	32	3	1	1
51	Kopparbergs län . . .	21	64	37	—	—	—	6	—	—	—	1	1
52	Gävleborgs län	15	110	45	—	—	—	4	—	—	1	2	1
53	Västernorrlands län . .	13	74	19	—	—	—	—	—	—	1	—	—
54	Jämtlands län	16	104	10	—	—	—	—	—	—	1	2	1
55	Västerbottens län . . .	8	68	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Norrbottens län	13	48	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete, frivill. arb.uppg. o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
12 765	11909	8 877	11 262	4 712	3 386	5 518	2 855	2 656	2 516	1 265	931	7 121	6 799	5 752	9 661	6 473	5 977	3 227	1
2 510	1224	1 106	802	187	162	758	522	485	889	466	305	1 812	1 939	1 514	489	310	302	173	2
502	472	396	97	228	125	93	45	41	38	14	11	175	132	87	707	662	608	191	3
221	193	137	173	55	22	6	—	—	215	58	34	89	76	51	206	155	109	57	4
337	370	332	124	82	64	135	38	37	13	14	8	61	67	53	537	502	457	54	5
555	589	328	572	238	149	163	98	89	91	63	43	641	627	573	464	282	248	274	6
268	379	232	345	308	241	79	—	—	47	20	15	148	61	44	274	190	174	70	7
352	401	291	428	669	560	33	—	—	20	16	14	90	40	34	239	113	112	40	8
227	404	293	201	125	90	267	165	138	43	13	8	147	233	170	133	110	103	65	9
48	113	46	15	116	6	52	38	25	2	1	—	21	25	7	31	14	11	10	10
194	176	118	297	80	78	169	87	78	14	14	9	111	200	181	249	177	162	94	11
285	295	197	430	599	325	81	30	27	28	23	10	220	188	141	214	232	212	159	12
459	372	272	294	63	62	243	112	112	138	55	53	626	317	317	445	544	544	244	13
343	432	318	489	239	179	518	213	205	221	62	53	297	311	278	441	227	216	357	14
129	66	49	353	109	87	64	21	21	10	5	4	75	173	166	58	109	105	42	15
1 295	513	510	649	78	74	1 572	630	630	418	228	214	1 122	1 178	1 176	501	375	373	418	16
329	170	160	2 021	140	122	178	89	81	12	11	7	127	87	68	236	141	136	41	17
262	210	167	1 347	437	358	16	2	1	34	25	17	132	201	183	141	327	299	82	18
401	403	329	171	196	142	22	10	10	15	13	11	105	88	61	203	170	143	50	19
262	276	214	176	64	45	61	50	40	45	22	19	87	78	72	341	154	130	39	20
448	636	372	1 525	198	154	4	—	—	28	28	24	139	153	121	427	422	380	237	21
243	331	257	58	60	30	92	50	48	16	12	8	72	104	80	300	296	259	49	22
251	273	156	194	54	44	6	—	—	36	10	6	70	66	34	382	124	104	37	23
435	334	299	283	173	166	199	129	121	36	28	20	200	115	101	1 138	211	200	129	24
926	421	332	100	38	18	219	133	123	27	10	5	226	54	34	705	133	128	62	25
391	731	438	40	48	19	4	—	—	30	15	11	131	143	111	117	140	129	49	26
308	543	377	21	95	42	57	74	58	15	13	3	42	63	37	171	85	81	35	27
784	1 582	1 151	57	33	22	427	319	286	35	26	19	155	80	58	512	268	252	169	28
12	**4**	**3**	**11 029**	**3 119**	**2 204**	**173**	**211**	**176**	**3 605**	**2 989**	**1 633**	**4 967**	**6 914**	**4 532**	**14137**	**19 320**	**11551**	**2 796**	29
1	4	3	856	373	206	90	173	156	852	822	354	1 417	1 995	1 420	2 962	3 376	2 429	236	30
1	—	—	91	44	27	—	—	—	47	98	32	114	215	121	849	1 512	856	117	31
7	—	—	211	16	7	—	—	—	163	50	28	43	69	41	199	329	180	56	32
1	—	—	172	48	28	—	—	—	39	39	14	99	136	62	446	477	322	89	33
—	—	—	1 042	172	90	—	1	1	208	143	86	225	348	216	639	935	450	185	34
1	—	—	329	91	69	—	1	—	66	71	48	84	119	62	366	436	267	87	35
—	—	—	91	173	134	—	—	—	36	30	20	84	101	68	305	385	208	36	36
1	—	—	57	55	43	7	1	1	128	67	42	112	115	76	312	530	277	91	37
—	—	—	7	7	5	2	1	1	12	20	11	22	34	18	43	104	32	—	38
—	—	—	212	49	31	—	—	—	58	75	45	129	169	107	363	700	387	67	39
—	—	—	192	169	128	—	—	—	81	89	39	142	348	119	423	708	251	137	40
—	—	—	1 032	196	176	5	—	—	150	145	107	513	372	333	954	846	703	191	41
—	—	—	445	150	132	3	—	—	261	97	68	215	330	216	775	798	526	302	42
—	—	—	468	79	68	—	—	—	27	27	15	94	125	98	186	282	145	92	43
—	—	—	1 284	294	173	57	21	13	458	361	241	522	648	589	1 195	1 497	1 018	295	44
—	—	—	228	49	33	—	1	—	41	52	30	70	125	83	180	200	106	44	45
—	—	—	1 614	351	273	—	—	—	54	80	34	96	126	61	431	637	422	55	46
—	—	—	177	48	39	—	—	—	45	57	27	65	118	65	285	504	263	48	47
—	—	—	215	48	27	4	—	—	110	85	64	79	109	77	430	691	284	93	48
—	—	—	1 705	332	215	—	3	2	68	134	67	134	203	132	504	773	430	179	49
—	—	—	58	40	21	—	1	—	69	74	43	120	182	80	446	619	343	65	50
—	—	—	86	32	12	—	—	—	153	102	57	148	231	119	353	524	222	29	51
—	—	—	369	265	248	2	—	—	85	48	27	128	172	83	383	611	365	152	52
—	—	—	37	1	—	3	4	1	89	54	38	77	94	63	463	544	352	69	53
—	—	—	15	14	6	—	—	—	120	78	43	91	227	108	198	450	243	18	54
—	—	—	20	12	5	—	2	—	75	49	25	60	84	43	225	461	219	19	55
—	—	—	16	11	8	—	2	1	110	42	28	84	119	72	222	391	251	44	56

Tab. 8. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under juli 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	5 290	31 010	9 147	460	1 946	793	5 542	5 750	32 956	9 940
Jordbruk	3 751	7 958	3 926	460	1 946	793	4 031	4 211	9 904	4 719
Skogshushållning . .	1 589	23 052	5 221	—	—	—	1 511	1 589	23 052	5 221
Industri o. hantverk .	33 665	22 238	15 763	11 736	3 814	2 656	43 859	45 401	26 052	18 419
Malmbrytning . . .	208	218	68	1	—	—	209	209	218	68
Metall- o. maskinind.	6 104	3 912	2 444	487	397	282	6 293	6 591	4 309	2 726
Jord- och stenind. .	3 270	3 085	2 084	126	427	353	3 330	3 396	3 512	2 437
Trävaruindustri . .	2 294	1 152	697	82	50	22	2 265	2 326	1 202	719
Pappers- o. graf. ind.	1 032	340	291	175	244	145	1 169	1 207	584	436
Livsmedelsindustri .	1 580	427	306	871	510	380	2 308	2 451	937	686
Textil- o. bekl.-ind. .	2 502	524	464	6 816	1 657	1 065	9 201	9 318	2 181	1 529
Läder- o. gummiind.	3 418	387	298	2 881	318	262	5 992	6 244	700	560
Kemisk-teknisk ind.	263	186	148	385	212	144	627	648	398	292
Byggnadsverksamh. .	12 765	11 909	8 877	12	4	3	12 245	12 777	11 913	8 880
Kraft- o. värmeprod.	284	103	86	—	—	—	220	284	103	86
Sjöfart och fiske . .	5 518	2 855	2 656	173	211	176	5 497	5 691	3 066	2 832
Handel o. samfärdsel	9 637	8 064	6 683	8 572	9 903	6 165	16 361	18 209	17 967	12 848
Kontorsarbete . . .	1 141	489	325	1 257	1 005	642	2 345	2 398	1 494	967
Affärs- o. lagerarb. .	2 309	885	726	1 286	854	504	3 420	3 595	1 739	1 230
Landtransport . . .	4 365	5 534	4 782	326	589	335	4 065	4 691	6 123	5 067
Hotell- o. rest.-rör. .	447	380	294	3 355	5 471	3 693	3 025	3 802	5 851	3 987
Litter. o. konstn.arb.	225	86	70	51	34	31	274	276	120	101
Förvaltn. o. underv.	948	476	413	1 185	333	254	2 047	2 133	809	667
Sjukvård o. hygien .	202	214	123	1 112	1 617	706	1 185	1 314	1 831	829
Husligt arbete . . .	117	115	73	12 376	16 405	8 825	8 235	12 493	16 520	8 898
Diversearbete	4 988	2 664	2 423	6	16	14	4 183	4 994	2 680	2 437
Frivill. arbetsuppgift.	4 556	3 694	3 481	1 755	2 899	2 712	6 158	6 311	6 593	6 193
Ungdom ut. särsk. utb.	3 237	—	—	2 796	—	—	5 781	6 023	—	—
Summa	66 998	70 610	40 226	37 874	35 194	21 341	95 616	104872	105834	61 567
Därav under 18 år	5 677	5 627	4 229	5 175	4 695	3 298	10 474	10 852	10 322	7 527

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under juni och juli 1942 samt under juli 1941.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Juli 1942		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Juli 1942	Juni 1942	Juli 1941	Juli 1942	Juni 1942	Juli 1941	Juli 1942	Juni 1942	Juli 1941	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	17	25	29	24	22	22	17	24	28	29	41	30
Jordbruk	47	45	68	24	22	22	43	40	55	49	41	48
Skogshushållning . .	7	15	12	·	·	·	7	15	12	23	·	23
Industri o. hantverk .	151	161	277	308	330	486	174	187	309	71	70	71
Sjöfart och fiske . .	193	218	224	82	108	141	186	210	219	93	83	92
Handel o. samfärdsel	120	103	127	87	74	92	101	87	110	83	62	72
Husligt arbete . . .	102	119	·	75	69	82	76	70	82	63	54	54
Diversearbete	187	185	229	·	·	·	186	185	237	91	·	91
Samtliga	95	103	144	108	102	130	99	103	139	57	61	58
Därav under 18 år	101	106	146	110	109	157	105	107	152	75	70	73

Tab. 5. Sysselsatta arbetare i slutet av juli 1942 i jämförelse med slutet av juni 1942.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl juli 1942 som juni 1942							
	Antal företag	Juli 1942			Indextal för juli 1942 (juni 1942 = 100)			
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta arbetare
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a	
Malmbrytning o. metallind.	**1 452**	**125 639**	**11 308**	**136 947**	**100·7**	**99·9**	**100·6**	**148·2**
Gruvor o. anrikningsverk	28	3 888	57	3 945	98·3	135·7	98·6	148·1
Järn-, stål- o. kopparverk	38	22 636	186	22 822	100·6	102·2	100·6	142·4
Järn- o. stålmanufaktur	304	14 172	1 946	16 118	101·9	101·1	101·8	158·3
Mekaniska verkstäder	771	58 433	4 080	62 513	101·2	99·5	101·1	146·0
Skeppsvarv	46	10 734	16	10 750	98·0	·	98·0	290·7
Elektriska verkstäder	89	10 468	3 797	14 265	100·2	99·6	100·0	115·6
Annan metallindustri	176	5 308	1 226	6 534	100·9	98·4	100·4	136·1
Jord- o. stenindustri	**492**	**20 029**	**2 082**	**22 111**	**100·5**	**96·0**	**100·0**	**107·9**
Kolgruvor	3	448	—	448	98·2	—	98·2	156·9
Torvindustri	59	1 902	250	2 152	99·1	75·8	95·6	94·2
Stenbrott o. stenhuggerier	117	3 109	33	3 142	98·4	·	98·2	110·5
Cementfabriker, kalkbruk	116	4 242	45	4 287	100·8	·	100·1	101·8
Tegelbruk	136	5 824	68	5 892	101·7	133·3	102·0	104·6
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	22	2 230	1 333	3 563	103·0	98·9	101·4	133·8
Glasbruk	39	2 274	353	2 627	100·0	102·0	100·2	102·0
Träindustri	**806**	**25 185**	**558**	**25 743**	**99·8**	**114·1**	**100·1**	**111·0**
Sågverk o. hyvlerier	318	11 779	69	11 848	97·9	255·6	98·2	101·2
Snickeri- o. möbelfabriker	415	11 163	289	11 452	101·5	101·4	101·5	121·7
Annan trävaruindustri	73	2 243	200	2 443	102·4	113·0	103·2	115·2
Pappers- o. grafisk ind.	**485**	**23 718**	**5 515**	**29 233**	**97·8**	**101·9**	**98·1**	**115·4**
Pappersmassefabriker	46	6 724	77	6 801	94·8	179·1	95·8	101·7
Pappersbruk o. pappfabr.	47	7 569	1 421	8 990	96·1	100·3	96·7	156·8
Annan pappersindustri	117	1 658	2 602	4 260	103·1	99·7	101·0	117·2
Grafisk industri	275	7 767	1 415	9 182	99·5	105·4	100·4	97·1
Livsmedelsindustri	**803**	**16 843**	**9 909**	**26 752**	**99·6**	**98·8**	**99·3**	**108·3**
Kvarnar	39	804	107	911	97·8	104·9	98·6	112·8
Bagerier	180	2 559	1 451	4 010	97·3	99·2	98·0	100·6
Råsockerbruk o. raffinad.	26	3 771	792	4 563	103·2	111·1	104·5	156·7
Choklad- o. karamellfabr.	54	1 152	3 228	4 380	104·3	100·0	101·1	114·7
Bryggerier o. läskedrycksf.	190	3 613	912	4 525	101·6	103·1	101·9	97·9
Tobaksfabriker	6	287	1 147	1 434	99·3	93·0	94·2	93·5
Slakterier o. konservfabr.	180	2 771	1 539	4 310	92·3	93·3	92·7	96·0
Annan livsmedelsindustri	128	1 886	733	2 619	101·9	96·7	100·4	99·7
Textil- o. beklädnadsind.	**693**	**18 402**	**36 241**	**54 643**	**99·8**	**99·1**	**99·4**	**127·8**
Bomullsindustri	50	6 406	6 756	13 162	100·1	98·8	99·4	124·0
Jute- o. linneindustri	11	876	855	1 731	103·7	98·4	101·0	137·0
Ylleindustri	63	4 024	4 545	8 569	98·0	99·1	98·6	132·3
Trikåfabriker	107	1 762	5 601	7 363	100·9	98·7	99·3	140·8
Skrädderier o. sömnadsfabr.	307	2 653	14 187	16 840	98·8	99·3	99·3	113·4
Annan hithörande industri	155	2 681	4 297	6 978	101·0	99·6	100·1	159·1
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**335**	**10 441**	**7 409**	**17 850**	**97·1**	**99·4**	**98·1**	**114·9**
Garverier	31	1 956	241	2 197	100·9	105·7	101·4	119·2
Skofabriker	133	3 685	3 040	6 725	95·9	97·4	96·6	128·1
Gummivarufabriker	23	2 732	2 565	5 297	95·5	98·4	96·9	95·4
Annan hithörande industri	148	2 068	1 563	3 631	98·1	104·7	100·8	124·8
Kemisk-teknisk industri	**276**	**9 010**	**3 010**	**12 020**	**99·7**	**98·9**	**99·5**	**128·0**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	106	1 772	958	2 730	100·4	99·6	100·1	119·5
Sprängämnesfabriker	10	1 818	876	2 694	95·9	99·7	97·1	151·9
Tändsticksfabriker	8	531	211	742	101·0	108·2	102·9	316·5
Annan kemisk-tekn. ind.	152	4 889	965	5 854	100·8	95·9	100·0	114·1
Samtliga industrigrupper	**5 342**	**249 267**	**76 032**	**325 299**	**99·9**	**99·4**	**99·8**	**128·8**
Byggnadsverksamhet	930	19 270	32	19 302	111·3	·	111·3	120·1
Statliga verk o. byggn.-arb.	166	32 400	2 476	34 876	102·9	98·4	102·6	101·0
Komm. verk o. byggnadsarb.	203	16 567	573	17 140	100·0	84·6	99·4	98·8
Handel o. varulager	520	4 034	1 023	5 057	100·9	97·0	100·1	99·2
Samfärdsel	128	4 907	52	4 959	96·5	100·0	96·5	95·0
Samtliga näringsgrenar	**7 289**	**826 445**	**80 188**	**406 633**	**100·8**	**99·2**	**100·5**	**122·8**

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1941							1942						
	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli
Malmbrytning o. metallind.	103	103	104	105	104	105	103	104	103	103	104	105	108	109
Gruvor o. anrikningsverk	108	114	111	110	108	108	105	105	105	105	104	103	108	107
Järn-, stål- o. kopparverk	106	109	109	110	109	110	107	107	105	105	106	106	109	110
Järn- o. stålmanufaktur	83	84	87	87	88	90	87	89	88	87	87	89	94	96
Mekaniska verkstäder	109	108	110	111	110	111	110	111	111	112	111	112	116	117
Skeppsvarv	117	114	113	107	103	102	100	102	102	104	109	109	111	109
Elektriska verkstäder	109	107	109	111	111	112	111	112	110	109	109	111	115	115
Annan metallindustri	83	83	85	85	85	86	85	83	82	82	82	82	85	85
Jord- o. stenindustri	80	81	80	76	72	69	64	59	59	60	71	82	89	89
Kolgruvor	127	130	127	132	128	128	129	131	128	128	125	122	121	119
Torvindustri	311	268	198	175	133	98	81	61	60	59	152	276	324	310
Stenbrott o. stenhuggerier	50	53	56	52	50	46	44	33	30	33	40	45	47	46
Cementfabriker, kalkbruk	73	77	78	76	75	72	64	58	61	63	80	83	90	90
Tegelbruk	75	82	76	66	55	50	43	38	37	37	49	69	80	81
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	79	80	82	77	78	79	77	77	79	78	78	82	83	85
Glasbruk	70	62	65	74	76	77	70	71	70	73	73	72	76	76
Träindustri	78	78	76	76	74	73	65	61	62	61	66	71	75	75
Sågverk o. hyvlerier	87	84	78	75	70	66	55	48	51	51	60	68	72	71
Snickeri- o. möbelfabriker	70	73	74	76	79	80	75	75	74	72	72	74	78	79
Annan trävaruindustri	88	92	97	97	92	93	93	89	86	84	85	91	96	99
Pappers- o. grafisk ind.	73	76	76	76	77	79	76	77	77	76	77	82	84	82
Pappersmassefabriker	59	66	67	63	65	68	65	66	66	64	66	74	75	71
Pappersbruk o. pappfabr.	68	66	66	72	71	72	68	71	73	71	73	75	78	76
Annan pappersindustri	83	85	86	88	89	92	90	86	87	87	88	89	89	90
Grafisk industri	93	94	93	93	94	95	96	93	92	92	91	95	99	99
Livsmedelsindustri	100	105	101	99	110	110	93	93	92	91	93	96	100	99
Kvarnar	95	106	95	104	107	108	103	97	90	88	88	90	89	88
Bagerier	104	107	104	99	96	98	86	98	100	99	100	103	109	107
Råsockerbruk o. raffinad.	116	125	123	117	220	210	111	110	110	108	118	121	130	136
Choklad- o. karamellfabr.	92	88	89	93	97	100	91	89	94	95	96	97	97	98
Bryggerier o. läskedrycksf.	104	107	99	89	87	87	90	84	82	83	86	91	95	97
Tobaksfabriker	77	75	74	75	75	74	71	77	76	77	76	82	83	78
Slakterier o. konservfabr.	118	135	130	124	128	132	126	117	112	106	107	108	112	104
Annan livsmedelsindustri	90	95	93	92	97	100	98	94	91	90	91	94	100	101
Textil- o. beklädnadsind.	90	89	89	91	90	89	87	85	85	86	86	86	86	86
Bomullsindustri	94	93	95	96	96	97	96	95	95	94	93	92	93	92
Jute- o. linneindustri	90	90	92	97	97	98	97	96	94	93	92	89	91	92
Ylleindustri	96	94	95	95	94	94	94	90	88	87	87	88	90	88
Trikåfabriker	89	87	87	87	87	87	85	84	84	84	83	83	82	82
Skrädderier o. sömnadsfabr.	85	84	83	86	84	82	79	74	78	80	82	80	80	79
Annan hithörande industri	92	87	90	92	91	89	81	89	88	89	92	92	94	94
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	89	87	83	82	87	89	78	85	84	84	83	82	84	83
Garverier	110	111	111	111	107	108	99	104	104	102	99	100	102	104
Skofabriker	89	87	91	89	87	88	86	85	89	89	88	85	86	84
Gummivarufabriker	81	76	59	58	76	78	55	73	69	68	68	70	71	69
Annan hithörande industri	90	89	92	92	92	93	88	87	86	87	84	84	88	89
Kemisk-teknisk industri	84	88	91	94	94	94	87	89	89	89	92	89	91	91
Färg-, olje- o. parfymfabr.	77	78	78	83	84	84	80	78	77	79	81	85	90	90
Sprängämnesfabriker	131	139	156	165	161	162	143	152	144	143	145	138	138	134
Tändsticksfabriker	45	46	47	55	55	52	52	49	50	51	49	37	37	38
Annan kemisk-teknisk ind.	91	98	98	96	96	97	89	93	94	94	100	97	100	100
Samtliga industrigrupper	91	91	91	91	92	92	88	87	87	87	89	91	94	94
Byggnadsverksamhet	55	62	64	62	56	51	42	38	36	35	45	53	61	67
Statliga verk o. byggn.-arb.	128	134	139	139	134	123	108	111	112	111	112	125	133	137
Komm. verk o. byggnadsarb.	92	94	94	88	86	85	81	80	79	80	83	90	94	94
Handel o. varulager	75	75	77	78	76	79	75	74	74	73	75	74	73	73
Samtliga näringsgrenar	91	92	92	92	91	91	85	85	85	84	87	90	94	95

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1941					1942						
	Juni	Juli	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli
Malmbrytning o. metallind.	3·78	3·71	3·82	3·84	3·82	3·88	3·79	3·77	3·91	3·97	3·88	3·96
Gruvor o. anrikningsverk	4·09	4·18	3·88	3·79	4·00	3·99	4·03	3·99	4·06	4·27	3·40	4·13
Järn-, stål- o. kopparverk	4·15	4·27	4·05	4·00	4·05	4·02	4·12	3·96	3·97	3·91	4·08	4·06
Järn- o. stålmanufaktur .	3·06	3·15	3·74	3·65	3·46	3·42	3·45	3·59	3·78	3·77	3·87	3·98
Mekaniska verkstäder . .	3·98	3·80	3·95	4·00	3·99	3·91	3·92	3·83	4·00	4·05	3·94	4·03
Skeppsvarv	3·69	3·55	3·22	3·67	3·43	4·10	3·52	3·53	3·92	3·96	3·74	3·59
Elektriska verkstäder . .	3·59	3·48	3·88	3·74	3·68	3·55	3·57	3·69	3·72	3·98	3·83	3·87
Annan metallindustri . .	2·89	3·11	3·22	3·20	3·41	3·28	3·42	3·63	3·58	3·59	3·54	3·72
Jord- o. stenindustri . . .	3·46	3·38	3·32	3·25	3·10	3·29	3·42	3·40	3·77	4·06	4·10	4·10
Kolgruvor	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	4·98	4·98	4·98	5·00	4·92
Torvindustri	4·14	4·07	3·96	3·45	3·38	3·07	2·97	2·62	3·96	4·54	4·40	4·09
Stenbrott o. stenhuggerier	2·73	3·02	2·66	2·80	2·56	2·43	2·08	2·41	3·16	3·66	3·82	3·73
Cementfabriker, kalkbruk .	3·26	3·37	3·24	3·32	3·20	2·84	2·93	3·22	3·71	3·95	4·17	4·10
Tegelbruk	3·26	3·06	2·79	2·72	2·71	3·28	3·73	3·45	3·92	4·12	4·17	4·25
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·97	3·43	3·58	3·28	3·17	3·28	3·64	3·60	3·78	4·01	3·88	4·09
Glasbruk	3·16	3·08	3·39	3·28	3·68	3·60	3·48	3·67	3·65	3·91	3·95	4·10
Träindustri	*3·26*	*3·38*	*3·45*	*3·51*	*3·19*	*3·04*	*3·15*	*3·25*	*3·48*	*3·73*	*3·96*	*3·94*
Sågverk o. hyvlerier . . .	3·50	3·57	3·38	3·23	3·09	2·85	2·98	3·02	3·41	3·67	3·98	3·96
Snickeri- o. möbelfabriker	2·98	3·18	3·49	3·67	3·24	3·11	3·24	3·34	3·51	3·80	3·92	3·93
Annan trävaruindustri . .	3·54	3·48	3·49	3·78	3·33	3·44	3·38	3·62	3·70	3·73	4·06	3·96
Pappers- o. grafisk ind. .	2·82	3·01	3·22	3·31	3·26	3·07	3·37	3·28	3·37	3·60	3·56	3·60
Pappersmassefabriker . . .	2·43	3·00	3·00	3·10	2·97	2·95	3·22	3·38	3·46	3·62	3·46	3·49
Pappersbruk o. pappfabr.	2·37	2·47	2·64	2·67	2·62	2·66	3·03	2·92	2·96	3·21	3·34	3·38
Annan pappersindustri . .	3·43	3·47	4·05	4·10	4·15	3·61	3·77	3·69	3·77	4·08	3·94	4·02
Grafisk industri	3·22	3·27	3·59	3·82	3·74	3·38	3·59	3·39	3·50	3·72	3·77	3·74
Livsmedelsindustri	3·51	3·54	3·44	3·41	3·35	3·23	3·24	3·25	3·25	3·28	3·38	3·33
Kvarnar	3·80	3·88	3·84	3·74	3·83	2·86	2·90	2·72	2·89	2·64	2·50	2·50
Bagerier	3·82	3·72	3·63	3·59	3·69	3·64	3·48	3·66	3·52	3·62	3·88	3·66
Råsockerbruk o. raffinad. .	3·48	3·53	3·68	3·57	2·93	3·08	3·11	3·10	3·20	3·34	3·20	3·61
Choklad- o. karamellfabr.	3·67	3·53	3·77	3·76	3·51	3·75	3·76	3·78	3·89	3·85	3·88	3·90
Bryggerier o. läskedrycksf.	3·26	3·43	2·52	2·41	2·96	2·53	2·54	2·56	2·97	3·08	3·31	3·14
Tobaksfabriker	3·09	3·21	3·55	3·54	3·52	3·57	3·64	3·60	3·71	3·63	3·69	3·64
Slakterier o. konservfabriker	3·56	3·56	3·53	3·67	3·45	3·14	3·05	2·93	2·69	2·68	2·71	2·55
Annan livsmedelsindustri .	3·33	3·43	3·13	3·27	3·38	3·44	3·35	3·58	3·34	3·41	3·49	3·42
Textil- o. beklädnadsind.	3·09	3·19	3·06	3·25	3·17	2·83	2·98	3·13	3·24	3·28	3·26	3·49
Bomullsindustri	3·05	3·24	2·68	3·21	3·31	2·78	2·92	3·12	3·07	3·24	2·95	3·57
Jute- o. linneindustri . .	3·65	3·02	3·48	3·51	3·25	2·81	3·40	3·07	2·94	3·40	3·12	3·26
Ylleindustri	3·12	3·41	3·46	3·51	3·14	2·87	2·90	3·13	3·27	3·26	3·27	3·50
Trikåfabriker	3·26	3·25	3·36	3·51	3·37	3·23	3·22	3·27	3·32	3·46	3·48	3·54
Skrädderier o. sömnadsfabr.	2·88	2·94	2·80	2·84	2·85	2·47	2·65	2·97	3·22	3·16	3·27	3·43
Annan hithörande industri	3·33	3·33	3·51	3·54	3·38	3·33	3·49	3·41	3·61	3·40	3·60	3·48
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·11	3·22	3·15	3·28	3·33	3·27	3·21	3·19	3·31	3·26	3·37	3·46
Garverier	2·73	3·32	3·48	3·23	3·34	3·41	3·48	3·37	3·32	3·48	3·49	3·48
Skofabriker	2·75	2·83	2·77	2·98	3·03	3·32	3·10	3·14	2·99	3·01	3·18	3·45
Gummivarufabriker . . .	3·74	3·69	3·54	3·86	3·86	3·18	3·25	3·20	3·54	3·24	3·54	3·44
Annan hithörande industri	3·38	3·20	3·05	3·23	3·26	3·18	3·18	3·12	3·32	3·44	3·44	3·49
Kemisk-teknisk industri . .	3·22	3·34	3·42	3·42	3·32	3·18	3·31	3·39	3·21	3·47	3·36	3·43
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·74	2·96	3·24	2·96	3·03	2·81	2·71	3·02	3·09	3·16	3·03	3·01
Sprängämnesfabriker . . .	4·65	4·43	4·42	4·55	4·78	3·91	4·61	4·77	3·76	3·79	3·88	3·96
Tändsticksfabriker	1·09	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·32	3·46	3·38	3·49	3·28	3·32	3·51	3·42	3·40	3·56	3·55	3·63
Samtliga industrigrupper	3·43	3·43	3·48	3·54	3·49	3·38	3·44	3·45	3·58	3·70	3·70	3·76
Byggnadsverksamhet . . .	2·57	2·84	2·63	2·50	2·62	2·53	2·26	2·38	2·84	3·15	3·48	3·50
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·71	3·60	3·57	3·53	3·40	3·52	3·48	3·68	3·66	3·81	3·82	4·00
Komm. verk o. byggn.-arb.	3·02	2·92	2·90	2·97	2·74	2·82	2·80	2·93	2·99	3·25	3·25	3·28
Handel o. varulager . . .	3·13	3·16	3·33	3·42	3·44	3·09	3·13	3·15	3·29	3·40	3·27	3·18
Samfärdsel	2·76	2·84	3·22	3·10	3·34	2·99	3·31	3·42	3·17	3·49	3·27	3·18
Banker	3·73	3·92	3·63	3·56	3·82	3·71	3·64	3·56	3·52	3·54	—	—
Försäkringsföretag	3·97	3·87	3·68	3·82	3·61	3·81	3·87	3·86	3·91	3·97	—	—
Samtliga näringsgrenar	3·40	3·39	3·43	3·49	3·42	3·34	3·38	3·41	3·52	3·66	3·67	3·74

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entledigaden under juli 1942 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Juni	Juli	Juni	Juli	Juni	Juli	Juni	Juli
Malmbrytning o. metallindustri	113	96	2 768	2 673	1 756	1 686	+ 1 012	+ 987
Gruvor o. anrikningsverk	5	2	84	8	23	26	+ 61	− 18
Järn-, stål- o. kopparverk	12	12	567	461	431	359	+ 136	+ 102
Järn- o. stålmanufaktur	2	6	37	161	53	90	− 16	+ 71
Mekaniska verkstäder	59	47	1 148	1 147	673	695	+ 475	+ 452
Skeppsvarv	10	7	275	276	103	150	+ 172	+ 126
Elektriska verkstäder	16	9	534	485	380	283	+ 154	+ 202
Annan metallindustri	9	13	123	135	93	83	+ 30	+ 52
Jord- o. stenindustri	37	29	315	339	304	91	+ 11	+ 248
Kolgruvor	2	2	3	5	8	7	− 5	− 2
Torvindustri	—	—	—	—	—	—	—	—
Stenbrott o. stenhuggerier	8	3	50	19	228	—	− 178	+ 19
Cementfabriker, kalkbruk	6	6	81	25	17	19	+ 64	+ 6
Tegelbruk	17	11	124	80	15	32	+ 109	+ 48
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	4	4	57	57	36	26	+ 21	+ 31
Glasbruk	—	3	—	153	—	7	—	+ 146
Träindustri	16	10	293	240	63	53	+ 230	+ 187
Sågverk o. hyvlerier	7	5	127	139	28	49	+ 99	+ 90
Snickerier o. möbelfabriker	8	5	166	101	29	4	+ 137	+ 97
Annan trävaruindustri	1	—	—	—	6	—	− 6	—
Pappers- o. grafisk industri	19	16	466	213	338	445	+ 128	− 232
Pappersmassefabriker	9	10	132	87	224	360	− 92	− 273
Pappersbruk o. pappfabriker	4	3	101	40	37	3	+ 64	+ 37
Annan pappersindustri	5	1	97	—	11	15	+ 86	− 15
Grafisk industri	1	2	136	86	66	67	+ 70	+ 19
Livsmedelsindustri	24	33	397	364	130	169	+ 267	+ 195
Kvarnar	2	1	—	12	17	—	− 17	+ 12
Bagerier	2	3	43	6	6	47	+ 37	− 41
Råsockerbruk o. raffinaderier	9	11	148	212	1	5	+ 147	+ 207
Choklad- o. karamellfabriker	5	5	39	68	54	49	− 15	+ 19
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	—	1	—	3	—	—	—	+ 3
Slakterier o. konservfabriker	3	7	146	13	52	34	+ 94	− 21
Annan livsmedelsindustri	3	5	21	50	—	34	+ 21	+ 16
Textil- o. beklädnadsindustri	27	29	244	609	400	259	− 156	+ 350
Bomullsindustri	5	4	64	177	101	103	− 37	+ 74
Jute- o. linneindustri	—	1	—	18	—	2	—	+ 16
Ylleindustri	2	5	14	53	8	10	+ 6	+ 43
Trikåfabriker	2	1	3	41	17	11	− 14	+ 30
Skrädderier o. sömnadsfabriker	11	9	31	110	195	64	− 164	+ 46
Annan hithörande industri	7	9	132	210	79	69	+ 53	+ 141
Läder-, hår- o. gummivaruind.	3	2	146	111	129	283	+ 17	− 172
Garverier	1	—	8	—	3	—	+ 5	—
Skofabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Gummivarufabriker	2	2	138	111	126	283	+ 12	− 172
Annan hithörande industri	—	—	—	—	—	—	—	—
Kemisk-teknisk industri	14	11	176	172	58	73	+ 118	+ 99
Färg-, olje- o. parfymfabriker	5	4	105	42	7	33	+ 98	+ 9
Sprängämnesfabriker	3	1	21	30	14	—	+ 7	+ 30
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	6	6	50	100	37	40	+ 13	+ 60
Samtliga industrigrupper	253	226	4 805	4 721	3 178	3 059	+ 1 627	+ 1 662
Byggnadsverksamhet	122	115	2 598	2 146	771	943	+ 1 827	+ 1 203
Handel o. varulager	13	14	305	48	318	53	− 13	− 5
Samfärdsel	—	—	—	—	—	—	—	—
Hotell- o. restaurangrörelse	3	1	95	78	3	102	+ 92	− 24
Banker och försäkringsföretag	1	1	28	3	10	11	+ 18	− 8
Samtliga näringsgrenar	392	357	7 831	6 996	4 280	4 168	+ 3 551	+ 2 828
Kvinnor			1 426	1 509	1 123	888	+ 303	+ 621

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 juni 1942.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga Antal	Samtliga %	Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
Beklädnadsarbetareförb.	91	26 421	21 724	1 644	6·2	1 447	26 524	1 987	7·5
Bleck- o. plåtslagareförb.	54	2 363	—	110	4·7	—	2 650	189	7·1
Bokbindareförbundet	53	8 413	5 267	204	2·4	153	8 374	205	2·4
Bryggeriindustriarb.-förb.	119	7 055	1 495	146	2·1	87	7 064	173	2·4
Byggnadsträarbetareförb.	340	33 321	—	5 547	16·6	—	33 415	6 355	19·0
De förenade förbunden	56	12 875	3 816	533	4·1	354	12 863	538	4·2
Elektriska arbetareförb.	70	7 218	—	327	4·5	—	7 629	400	5·2
Gjutareförbundet	106	8 699	14	152	1·7	1	8 928	164	1·8
Grov- o. fabriksarb.-förb.	522	73 767	7 575	4 825	6·5	843	73 189	6 458	8·8
Byggnadsind.-arbetare	181	34 857	1 399	2 853	8·2	85	33 785	4 074	12·1
Byggnadsämnesind.-arb.	171	12 803	470	531	4·1	58	12 620	660	5·2
Glasbruksarbetare	89	3 613	102	137	3·8	13	3 791	148	3·9
Sockerfabriksarbetare	19	4 621	738	312	6·8	178	4 610	377	8·2
Tändsticksarbetare	5	1 282	485	142	11·1	116	1 293	146	11·3
Övriga arbetare	107	16 591	4 381	850	5·1	398	17 090	1 053	6·2
Gruvindustriarbetareförb.	60	9 778	101	120	1·2	12	9 802	195	2·0
Handelsarbetareförb.	261	42 139	17 986	941	2·2	405	42 073	961	2·3
Kommunalarbetareförb.	284	44 153	12 199	704	1·6	345	45 860	728	1·6
Lantarbetareförbundet	589	35 105	741	767	2·2	161	35 745	893	2·5
Litografförbundet	18	2 444	136	25	1·0	1	2 874	44	1·5
Livsmedelsarbetareförb.	123	28 824	8 791	1 492	5·2	678	29 041	1 641	5·7
Metallindustriarb.-förb.	259	178 261	11 875	3 836	2·2	576	184 285	5 194	2·8
Järnbruksarbetare	53	37 907	601	160	0·4	10	38 858	245	0·6
Verkstadsarbetare	206	140 354	11 274	3 676	2·6	566	145 427	4 949	3·4
Murareförbundet	122	10 188	—	767	7·5	—	10 240	1 640	16·0
Målareförbundet	198	12 914	1	1 837	14·2	—	13 152	2 188	16·6
Pappersindustriarb.-förb.	122	29 595	1 715	1 933	6·5	441	32 094	2 564	8·0
Sadelm.- o. tapetseraref.	60	3 807	798	273	7·2	96	3 818	349	9·1
Sko- o. läderindustriarb.-f.	58	11 007	4 390	781	7·1	493	11 030	1 247	11·3
Stenindustriarbetareförb.	125	5 114	—	381	7·5	—	5 576	365	6·5
Sågverksindustriarb.-förb.	215	18 782	16	1 385	7·4	—	19 659	2 614	13·3
Textilarbetareförbundet	99	39 932	22 458	1 814	4·5	1 372	40 055	1 518	3·8
Tobaksindustriarb.-förb.	12	2 352	1 811	186	7·9	159	2 334	197	8·4
Transportarbetareförb.	181	27 990	1 545	1 873	6·7	126	28 599	2 582	9·0
Träindustriarbetareförb.	248	22 921	421	862	3·8	72	22 966	969	4·2
Typografförbundet	106	11 980	605	81	0·7	18	11 911	125	1·0
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	213	19 847	—	2 199	11·1	—	20 622	2 565	12·4
Summa	4 764	737 265	125 480	35 745	4·8	7 840	752 372	45 048	6·0

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juni uppgivits till inalles 189 687.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{31}/_{5}$ 1941—$^{30}/_{6}$ 1942.

Fackförbund	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$
Beklädnadsarbetareförb.	6·5	9·4	9·0	10·2	8·2	7·0	9·7	17·9	15·3	10·6	6·4	7·8	7·5	6·2
Bleck- o. plåtslagareförb.	14·2	11·3	7·2	6·0	5·3	8·4	14·3	23·9	18·0	12·5	15·5	10·5	7·1	4·7
Bokbindareförbundet	5·5	5·0	4·5	4·4	4·2	3·6	2·5	3·9	3·9	3·2	2·7	2·7	2·4	2·4
Bryggeriindustriarbetareförb.	5·3	3·3	3·1	4·4	5·6	7·7	7·5	6·5	6·9	7·2	5·0	4·0	2·4	2·1
Byggnadsträarbetareförb.	30·1	27·1	18·6	17·2	18·0	21·9	27·4	35·0	46·8	43·9	39·0	27·1	19·0	16·6
De förenade förbunden	7·3	6·9	5·4	4·8	4·5	4·4	4·5	11·0	6·0	6·8	7·2	4·9	4·2	4·1
Elektriska arbetareförb.	8·5	7·6	4·4	3·9	3·7	3·5	4·0	5·2	10·0	10·7	9·0	6·4	5·2	4·5
Gjutareförbundet	3·2	3·4	2·9	2·9	2·3	2·3	2·7	3·9	3·5	2·6	2·1	1·8	1·8	1·7
Grov- o. fabriksarbetareförb.	20·3	16·3	14·7	13·9	13·6	16·2	19·7	26·1	27·1	26·2	22·3	14·3	8·8	6·5
Byggnadsind.-arb.	28·9	21·7	18·1	17·3	17·9	22·3	28·6	36·2	37·6	36·8	30·3	18·9	12·1	8·2
Byggnadsämnesind.-arb.	16·4	13·2	11·3	11·5	12·6	15·6	18·6	25·5	28·3	27·3	24·6	14·0	5·2	4·1
Glasbruksarb.	8·1	8·3	15·3	11·0	4·3	5·3	6·2	7·3	8·1	6·2	4·3	4·9	3·9	3·3
Sockerfabriksarb.	12·1	10·9	10·6	7·2	8·4	6·1	4·6	17·9	19·4	16·2	13·6	11·5	8·2	6·3
Tändsticksarb.	22·3	28·2	24·3	23·3	15·5	16·3	15·0	16·6	17·4	17·4	15·6	14·2	11·3	11·1
Övriga arb.	9·0	9·2	9·9	9·0	8·2	9·0	9·6	12·3	11·7	12·2	11·6	8·1	6·2	5·1
Gruvindustriarbetareförb.	3·4	2·0	1·6	1·7	1·6	1·8	2·1	2·6	2·2	2·5	2·6	1·6	2·0	1·2
Handelsarbetareförb.	3·4	3·0	2·6	2·7	2·5	2·7	2·8	3·4	2·7	3·4	3·3	2·6	2·3	2·2
Kommunalarbetareförb.	2·4	2·1	2·0	1·7	2·5	3·7	5·0	6·1	7·1	5·8	4·9	3·8	1·6	1·6
Lantarbetareförbundet	3·1	2·6	2·7	2·8	2·7	2·8	4·0	4·0	6·6	6·8	5·3	3·0	2·5	2·2
Litografförbundet	3·2	3·2	2·2	2·8	3·1	2·3	1·9	2·4	2·5	2·3	2·0	1·7	1·5	1·0
Livsmedelsarbetareförb.	7·0	6·7	5·0	5·9	6·4	6·1	6·3	10·2	8·3	7·8	7·1	6·4	5·7	5·2
Metallindustriarbetareförb.	5·1	4·5	3·9	3·6	3·4	3·4	4·0	4·2	3·5	4·2	4·0	3·3	2·8	2·2
Järnbruksarbetare	1·5	1·4	1·2	1·1	1·2	1·3	1·4	1·3	1·6	1·4	1·3	0·9	0·6	0·4
Verkstadsarbetare	6·0	5·4	4·6	4·3	4·0	4·0	4·3	5·0	4·0	5·0	4·7	4·0	3·4	2·6
Murareförbundet	38·6	25·5	19·3	17·6	22·1	29·6	36·2	46·1	52·5	50·9	48·3	30·9	16·0	7·5
Målareförbundet	23·3	20·7	14·5	12·9	8·7	16·4	33·1	37·8	53·0	47·5	38·2	25·6	16·6	14·2
Pappersindustriarbetareförb.	21·0	20·5	16·5	16·8	13·4	14·2	13·6	13·5	13·8	10·8	9·7	9·3	8·0	6·5
Sadelm.- o. tapetserareförb.	12·3	12·6	17·2	11·1	6·1	4·7	5·2	12·8	22·4	15·5	12·5	9·7	9·1	7·2
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	13·4	10·9	12·3	7·0	6·3	9·4	9·8	22·1	16·7	15·0	10·8	8·0	11·3	7·1
Stenindustriarbetareförb.	13·9	15·0	11·7	10·9	11·7	12·9	14·1	20·8	29·0	20·7	17·1	9·3	6·5	7·5
Sågverksindustriarbetareförb.	21·0	13·8	9·9	13·2	15·9	19·9	23·2	35·0	29·5	24·6	23·9	19·9	13·8	7·4
Textilarbetareförbundet	4·0	4·6	5·9	4·2	4·6	4·9	4·7	5·0	5·8	5·2	4·7	4·7	3·8	4·5
Tobaksindustriarbetareförb.	13·2	12·4	12·4	11·3	12·2	11·0	10·1	9·9	9·2	9·9	9·7	8·8	8·4	7·9
Transportarbetareförb.	14·5	14·3	11·4	12·0	11·2	12·1	13·0	13·8	15·7	15·5	14·0	12·3	9·0	6·7
Träindustriarbetareförb.	8·4	8·6	6·5	6·2	5·8	5·9	6·1	20·6	14·5	10·0	8·3	5·5	4·2	3·8
Typografförbundet	3·8	2·8	2·5	4·7	5·4	4·1	3·7	4·5	4·3	2·3	1·5	1·2	1·0	0·7
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	20·7	20·0	16·7	14·0	14·5	16·1	22·6	25·4	21·7	21·5	21·4	15·0	12·4	11·1
Samtliga	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·8

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av juli 1942.*										
Stockholms stad .	1	1 271	—	1 271	− 311	—	− 311	63·3	66·0	2·2
Stockholms . . .	14	44	174	218	− 16	− 54	− 70	72·5	58·3	0·8
Uppsala	3	42	12	54	− 39	± 0	− 39	66·7	63·0	0·4
Södermanlands .	2	16	—	16	− 4	—	− 4	93·8	81·3	0·1
Östergötlands . .	2	107	—	107	− 20	—	− 20	79·4	50·5	0·3
Jönköpings . . .	6	114	1	115	− 9	− 2	− 11	73·9	53·0	0·5
Kronobergs . . .	4	13	24	37	± 0	± 0	± 0	56·8	45·9	0·2
Kalmar	7	79	12	91	− 1	+ 1	± 0	81·3	68·1	0·4
Gotlands	2	23	5	28	− 10	+ 1	− 9	67·9	57·1	0·5
Blekinge	19	21	156	177	− 1	+ 46	+ 45	89·3	75·7	1·2
Kristianstads . .	2	13	2	15	− 6	± 0	− 6	86·7	80·0	0·1
Malmö stad . .	1	239	—	239	− 45	—	− 45	77·4	59·8	1·5
Malmöhus i övrigt	3	85	—	85	− 5	—	− 5	78·8	60·0	0·2
Hallands	7	46	14	60	− 8	+ 8	± 0	68·3	63·3	0·4
Göteborgs stad .	1	1 291	—	1 291	− 150	—	− 150	76·3	50·1	4·6
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	36	269	1 668	1 937	− 33	+ 41	+ 8	86·7	43·7	9·5
Älvsborgs . . .	6	21	2	23	− 13	− 2	− 15	73·9	21·7	0·1
Skaraborgs . . .	4	8	—	8	− 7	—	− 7	37·5	—	0·0
Värmlands . . .	8	31	93	124	− 7	− 1	− 8	80·6	74·2	0·5
Örebro	1	63	—	63	− 3	—	− 3	77·8	61·9	0·3
Västmanlands .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs . .	2	15	—	15	− 10	—	− 10	46·7	60·0	0·1
Gävleborgs . . .	6	59	3	62	− 3	− 14	− 17	82·3	80·6	0·2
Västernorrlands .	33	83	808	891	− 14	− 123	− 137	85·0	52·1	3·2
Jämtlands . . .	1	3	—	3	± 0	—	± 0	66·7	33·3	0·0
Västerbottens . .	1	—	1	1	− 21	− 55	− 76	100·0	100·0	0·0
Norrbottens . .	5	2	26	28	− 2	− 90	− 92	60·7	17·9	0·1
Summa	177	3 958	3 001	6 959	− 738	− 244	− 982	78·0	54·0	1·1
b) *Juni 1941—Juli 1942.*										
1941							antal %			
juni	251	13 227	7 429	20 656	− 3 169	− 1 031	− 4 200 16·9	73·8	34·1	3·2
juli	240	10 501	5 704	16 205	− 2 726	− 1 725	− 4 451 21·5	74·1	35·9	2·5
augusti	228	10 127	4 862	14 989	− 374	− 842	− 1 216 7·5	73·4	37·8	2·4
september . . .	225	9 189	4 090	13 279	− 938	− 772	− 1 710 11·4	73·3	42·3	2·1
oktober	235	8 662	3 948	12 610	− 527	− 142	− 669 5·0	73·3	44·8	2·0
november . . .	242	10 485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171 17·2	74·3	45·0	2·3
december	255	14 166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802 32·5	73·8	39·2	3·1
1942										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676 29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	− 331	+ 221	− 110 0·4	74·2	37·3	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	− 2 269	− 818	− 3 087 12·3	75·0	41·8	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	− 5 125	− 1 402	− 6 527 29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	− 3 729	− 1 746	− 5 475 35·2	75·3	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	− 1 814	− 305	− 2 119 21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	− 738	− 244	− 982 12·4	78·0	54·0	1·1

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. Juli 1942.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	11	24	35	− 7	± 0	− 7	27	·
Jordbruk	9	4	13	− 8	− 1	− 9	9	·
Skogshushållning	2	20	22	+ 1	+ 1	+ 2	18	·
Industri och hantverk	2 330	2 617	4 947	− 455	− 31	− 486	4 477	90·5
Ingenjörsarbete och arbetsledning	57	—	57	+ 7	− 1	+ 6	51	89·5
Malmbrytning	1	4	5	− 1	− 10	− 11	4	·
Metall- och maskinindustri	226	30	256	− 51	− 11	− 62	212	82·8
Jord- och stenindustri	188	1 711	1 899	− 33	+ 173	+ 140	1 745	91·9
stenindustri	144	1 662	1 806	− 18	+ 178	+ 160	1 660	91·9
glasindustri	4	44	48	− 2	− 3	− 5	46	·
annan hithörande industri	40	5	45	− 13	− 2	− 15	39	·
Trävaruindustri	127	297	424	− 25	− 39	− 64	399	94·1
sågverksindustri	89	296	385	− 11	− 38	− 49	364	94·5
annan trävaruindustri	38	1	39	− 14	− 1	− 15	35	·
Pappersindustri	50	136	186	+ 7	− 13	− 6	159	85·5
Grafisk industri	26	1	27	− 7	± 0	− 7	20	·
Livsmedelsindustri	69	5	74	− 6	− 3	− 9	56	75·7
Textil- och beklädnadsindustri	74	3	77	− 26	± 0	− 26	60	77·9
Läder-, hår- och gummivaruindustri	48	3	51	− 11	− 6	− 17	41	80·4
skoindustri	18	2	20	− 1	− 4	− 5	17	·
gummivaruindustri	2	—	2	− 1	—	− 1	2	·
annan hithörande industri	28	1	29	− 9	− 2	− 11	22	·
Kemisk-teknisk industri	40	—	40	− 3	—	− 3	33	·
Byggnadsverksamhet	1 405	418	1 823	− 297	− 120	− 417	1 672	91·7
husbyggnadsarbete	1 313	150	1 463	− 287	− 81	− 368	1 334	91·2
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	92	268	360	− 10	− 39	− 49	338	93·9
Kraft- och värmeproduktion	19	9	28	− 9	− 1	− 10	25	·
Sjöfart och fiske	42	21	63	− 25	+ 1	− 24	58	92·1
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	1 075	84	1 159	− 166	− 22	− 188	991	85·5
Kontors-, affärs- och lagerarbete	527	29	556	− 81	− 9	− 90	494	88·8
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	176	11	187	− 13	− 5	− 18	169	90·4
kontorsvaktmästare m. fl.	5	1	6	− 2	+ 1	− 1	5	·
affärsförest., -bitr., agenter m. fl.	239	9	248	− 45	− 2	− 47	221	89·1
lagerarbetare och förrådsbiträden	107	8	115	− 21	− 3	− 24	99	86·1
Landtransport	398	52	450	− 41	− 13	− 54	361	80·2
hamn- och stuveriarbetare	195	25	220	+ 19	− 4	+ 15	153	69·5
chaufförer och åkeriarbetare	147	22	169	− 45	− 2	− 47	153	90·5
övriga hithörande grupper	56	5	61	− 15	− 7	− 22	55	90·2
Hotell- och restaurangrörelse	45	—	45	− 20	—	− 20	40	·
Litterärt och konstnärligt arbete	61	3	64	− 19	± 0	− 19	58	90·6
Förvaltning och undervisning	30	—	30	− 4	—	− 4	26	·
Sjukvård och hygien	14	—	14	− 1	—	− 1	12	·
Husligt arbete	27	—	27	− 7	− 4	− 11	23	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	473	255	728	− 78	− 188	− 266	634	87·1
Summa	3 958	3 001	6 959	− 738	− 244	− 982	6 210	89·2
därav 16—25 år	182	43	225	− 44	− 80	− 124		
26—50 »	1 465	1 509	2 974	− 373	− 146	− 519		
över 50 »	2 311	1 449	3 760	− 321	− 18	− 339		

Tab. 18. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av juli 1942.*										
Stockholms stad	1 176	259	11	284	259	53	—	171	22	117
Stockholms	196	93	—	5	11	—	25	27	12	23
Uppsala	49	—	—	—	5	13	27	—	—	4
Södermanlands	16	—	—	—	1	—	12	—	—	3
Östergötlands	62	—	—	29	3	—	—	14	—	16
Jönköpings	100	33	—	—	3	—	53	—	—	11
Kronobergs	33	19	—	—	1	—	—	—	—	13
Kalmar	74	9	—	22	1	26	15	—	—	1
Gotlands	21	—	—	5	—	—	11	—	—	5
Blekinge	146	55	—	—	2	—	7	82	—	—
Kristianstads	15	—	—	—	—	—	15	—	—	—
Malmö stad	216	54	—	71	4	13	—	57	1	16
Malmöhus i övrigt	80	6	—	68	3	—	—	2	—	1
Hallands	41	—	—	—	—	6	16	5	1	13
Göteborgs stad	1 071	162	253	278	37	—	—	259	2	80
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 757	988	373	124	—	5	21	203	8	35
Älvsborgs	20	—	—	—	—	—	5	—	2	13
Skaraborgs	8	—	—	3	—	—	—	—	—	5
Värmlands	115	28	10	25	6	15	16	2	—	13
Örebro	56	7	—	40	3	3	—	—	—	3
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	14	—	—	—	3	—	11	—	—	—
Gävleborgs	54	4	—	25	—	—	17	—	—	8
Västernorrlands	858	385	290	101	4	28	13	—	2	35
Jämtlands	3	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Västerbottens	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Norrbottens	28	—	—	—	—	—	17	—	—	11
Summa	**6 210**	**2 102**	**937**	**1 080**	**348**	**162**	**281**	**822**	**50**	**428**
därav städer	3 429	607	291	962	336	114	185	556	31	347
b) *Juni 1941—Juli 1942.*										
1941										
juni	16 875	4 063	2 303	1 125	244	169	1 094	6 677	294	906
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
november	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 702	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942.

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99						
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·8	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·8							
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959						

Tab. 15. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·8
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7	110·7		

Tab. 16. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·58	3·68
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49
1942	3·38	3·66		

Litteraturöversikt.

(Juli 1942.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Sverige.

ANSTRIN, H. Norrlands roll i folkhushållet. Industria 1942, nr 15.

SVENNILSON, I. Ekonomisk forskning för näringslivet. Tiden 1942, nr 6.

De industriella arbetsställenas storleksgruppering efter antalet arbetare. Kommersiella meddelanden 1942, nr 7.

Danmark.

Revision af Sociallovgivningen. Arbejderen 1942, nr 14.

Tyskland.

MANNIO, N. A. Den nationalsocialistiska socialpolitikens väsentliga drag. Social tidskrift 1942, nr 5/6.

Der Fremdenverkehr im Deutschen Reich. Ergebnisse für das Winterhalbjahr 1940/41 und das Sommerhalbjahr 1941. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1942, nr 1.

Arbetarskydd.

BONNEVIE, P. Sygdomme efter Indaanding af Dampe og Luftarter. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1942, nr 6.

MINDUS, E. Vaneskadaren från medicinsk synpunkt. Svenska röda korset 1942, nr 7.

Om några yrkessjukdomar bland väg- och vattenbyggnadsarbetarna. Väg- och vattenbyggaren 1942, nr 7.

Om yrkessjukdomar och olycksfallsskador bland gruvarbetarna. Gruvindustriarbetaren 1942, nr 5/6.

Sverige.

MÅNSSON, O. P. Arbetarnas samaritförbund och dess uppgift. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 27.

PELOW, E. Säkerhetstjänsten på arbetsplatserna. Arbetarskyddet 1942, nr 5/6.

Arbetsgivares, förmäns och arbetskamraters skadeståndsskyldighet vid olycksfall i arbete. Verkstäderna 1942, nr 7.

»Saltsjöbadsavtalet» får en förtjänst. [Säkerhetstjänst på arbetsplatserna.] Sv. typografitidning 1942, nr 29.

Amerikas förenta stater.

KJAER, S. Safety in the building industry of the United States. Industrial safety survey 1942, nr 1.

Belgien.

MIOMANDRE, C. DE. La réparation des accidents survenus sur le chemin du travail. Revue du travail 1942, nr 4.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

FAGERHOLM, P. HJ. Övertidsarbete och övertidsersättning. Industritjänstemannen 1942, nr 7.

N[ET]z[É]N, G. Moderniserad löneform. Lantarbetaren 1942, nr 27.

NYSTRÖM, B. Arbetsförtjänsterna i skogarna 1922—1942. Skogen 1942, nr 14.

REHN, G. Arbetslönerna och inflationen. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 29.

RÅDSTRÖM, B. Järnbruksarbetarnas naturaförmåner. Metallarbetaren 1942, nr 27.

Ny lantarbetstidslag. Lantarbetaren 1942, nr 29.

Vilka servitriser och kaféköksanställda falla under arbetstidslagen för detaljhandeln? Sv. hotell-revy 1942, nr 7.

Belgien.

GOSSERIES, P. La généralisation de l'allocation de naissance aux salariés en Belgique. Revue du travail 1942, nr 5.

Danmark.

Arbejdsgiverforeningens Lönnstatistik for Aaret 1941. Arbejdsgiveren 1942, nr 14.

Arbejdslönnen i Industrien. Oktober Kvartal 1941 og Aaret 1941. Statistiske Efterretninger 1942, nr 28.

Finland.

Lantarbetarnas löneförhållanden år 1942. Social tidskrift 1942, nr 5/6.

Lönerådet och dess befogenheter. Industritidningen 1942, nr 5.

Frankrike.

[SAVATIER, R.] Le detournement des allocations familiales et ses remèdes. Revue du travail 1942, nr 4.

Norge.

STERUD, FR. Leveomkostningsindeks og lönn. Statstjenestemannen 1942, nr 3.

Tyskland.

Die tariflichen Mindestlöhne der gewerblichen Arbeiter im Herbst 1941. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1942, nr 1.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

ARVAS, B. Arbetskraftens aktuella problem. Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1942, nr 3.

BJÖRLIN, R. Överflyttningen till skogen. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 30.

LINDELL, K. Arbetslöshetsförsäkringens villkor. Förbundskamraten 1942, nr 7.

PETTERSSON, ADOLF. *Utredning om arbetsförhållandena för från skogsskolorna utexaminerade åren 1931—40.* Skogsmannen 1942, nr 13.

THOMSON, A. Arbetsförmedlingstvång för byggen och anläggningar. Från departement och nämnder 1942, nr 13.

ZANDER, E. Arbetsförmedlingens organisation. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 30.

Tyskland.

RINGER, A. Die Kriegsleistungen der deutschen Fremdenverkehrswirtschaft. Der Vierjahresplan 1942, nr 6.

SYRUP. Die deutsche Arbeitsverwaltung im Kriege. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 18.

Tysklands människoproblem. Industria 1942, nr 15.

Befolkningsfrågor.

WINKLER, W. Die stationäre Bevölkerung. Revue de l'Institut international de statistique 1942, nr 1/2.

Sverige.

ALEGÅRD, G. Samhällsskydd åt spädbarn. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 28.

Danmark.

Hovedstadsbefolkningens Fordeling efter Kön, Alder og Ægteskabelig Stilling den 5. nov. 1940. Statistisk Maanedsskrift 1942, nr 5/6.

Tyskland.

Die Haushaltungen nach dem Beruf der Haushaltungsvorstände. Weitere Ergebnisse der Volks- und Berufszählung 1939. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 6.

Bostadsförhållanden.

STRÖLIN, K., & LUBAHN, J. Grundrenten-Zuwachs-Steuer. Soziale Praxis 1942, nr 7.

Sverige.

ALM, ULLA. Bostadskooperationen och krisen. Kooperatören 1942, nr 12.

BELLANDER, J. Kan den statliga bostadsförbättringen på landet göras mera effektiv? Sv. läkartidningen 1942, nr 28.

HAMRIN-THORELL, RUTH. Varför är hemarbetet så slitigt? Vi 1942, nr 28.

JOHANSSON, ALF. Stark ökning av bostadsbyggandet genom statssubventionen. Från departement och nämnder 1942, nr 12.

LARSSON, SVEN. Hyresregleringen i hamn. Hyresgästen 1942, nr 13.

ODHOLM, A. Landsbygdens byggnadsfrågor. Byggnadsindustrin 1942, nr 13.

STRANDBERG, E. Jordbrukets byggnadskostnader. Förbundskamraten 1942, nr 7.

WEBJÖRN, T. Byggnadskostnader och tillgång på byggnadsmaterial. Landskommunernas tidskrift 1942, nr 7.

WÄSTFELT, C.-E. Byggnadsvärdet — en acceptabel värdemätare för omkostnaderna i en fastighet? Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 15.

ÅHRÉN, U. Prognoser. Byggmästaren 1942, nr 15.

Bostadskonferensen. Byggnadsvärlden 1942, nr 27—28.

Hyresregleringen. S. A. P. information 1942, nr 12.

Hyresregleringens bakgrund. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 27.

Hyresregleringslagen antagen — prisstoppet iscensatt. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 14.

Hyresrådet och prisstoppet. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 15.

Landsbygdens byggnadsfrågor. Industria 1942, nr 15.

Statssubventionen till bostadsbyggandet. Byggnadsvärlden 1942, nr 30.

Finland.

HENRIKSSON, W. Den statsunderstödda allmännyttiga bostadsbyggnadsverksamheten år 1941. Social tidskrift 1942, nr 5/6.

TOMMILA, O. Den finska byggnadsverksamheten just nu. Industria 1942, nr 14.

Schweiz.

OLBERG, P. Bostadsproblemet i Schweiz. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 5.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

MOHLNE, G. Arbetarens rättsställning. Förbundskamraten 1942, nr 7.

WALLIN, H. Stadskommunerna och förhandlingslagarna. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 5.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Sverige.

NILSSON, GUNNAR. Svensk politruck. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 30.

Familjebidrag och hemortslön. S. A. P. information 1942, nr 13.

Storbritannien.

GREYERZ, W. v. Luftskydd och sjukvård i England efter två och ett halvt års krig. Sv. läkartidningen 1942, nr 30.

Hälso- och sjukvård.

EULER, U. S. v. Människokroppens varningssignaler inför hotande överbelastning. Friskt folk 1942, nr 7.

JACOBSEN, E. B-vitaminer i Teori og Praxis. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1942, nr 7.

WALDENSTRÖM, J. Om blodbrist, dess behandling och eftervård. Svenska röda korset 1942, nr 7.

WIJNBLADH, H. »Små sår och fattiga vänner . . .» Friskt folk 1942, nr 7.

Sverige.

ERNBERG, H. Varför böra våra barn vaccineras? Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 7/8.

GÅRDLUND, W. Den praktiserande läkarens ställning i samhällets sjukvårdsarbete. Sv. läkartidningen 1942, nr 30.

Danmark.

INGERSLEV, F. Kvaksalveriet, set fra Lægens Synspunkt. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1942, nr 7.

STÜRUP, G. K. Sindshygiejnens principielle Afgrænsning og dermed dens sociale Betydning. Socialt Tidsskrift 1942, nr 5.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

ANSTRIN, H. Jordbruksprisens avvägning. Industria 1942, nr 14.

RINGBORG, G. Arbetsförbrukning och rationalisering i jordbruket. Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1942, nr 3.

YTTERBORN, G. R. Jordbrukets ekonomiska läge till följd av krisen och dess förutsättningar att möta fredsförhållandena. Lantmannen 1942, nr 28.

Italien.

RECORDATI, A. Z. Wirtschaftliche und soziale Entwicklung der italienischen Landwirtschaft und das »Buch der Arbeit» des neuen Zivilgesetzgebuches. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1942, nr 3.

Kooperation.

ÖRNE, A. Konsumentkooperationen som kulturfaktor. Kooperatören 1942, nr 13.

Kristidsfrågor.

Sverige.

GAMBY, E. Kosthållet och livsmedelsransoneringen. Sv. livsmedelstidning 1942, nr 13.

GJÖRES, A. Äggproduktionen och principerna för äggregleringen. Från departement och nämnder 1942, nr 12.

HALLENBORG, G. Sjukhusen och kristidsransoneringen. Sjukhuset 1942, nr 4.

HAMMARSKJÖLD, B. Inga ägg till rimliga priser utan ransonering. Från departement och nämnder 1942, nr 14.

THAM, C. Statens bränslekommissions plan för hushållens bränsleförsörjning under bränsleåret 1942—43. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 14.

Bränslesvårigheter och arbetskraftbrist. Kooperatören 1942, nr 12.

Nykterhetsfrågan.

BORGSTRÖM, G. Från tradition till vetenskap. Friskt folk 1942, nr 7.

G[AH]N, H. Omsättnings- och utskänkningsskatten å spritdrycker samt omsättningsskatten å vin under budgetåret 1941/42. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 7.

LINDGREN, J. Arbetarrörelse och godtemplarism före sekelskiftet. Signalen 1942, nr 26—28.

LJUNG, E. Läkarens anmälningsplikt enligt § 10 alkoholistlagen. Sv. läkartidningen 1942, nr 28.

Nykterhetskravets tillgodoseende inom försvarsväsendet. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 7.

Finland.

LINTURI, A. Drag ur Oy Alkoholiike Ab:s verksamhet under den första tioårsperioden. Tidskrift för alkoholpolitik 1942, nr 2.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

HILBERT, E. 1 kg socker för 70 kg smör. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 29—30.

Die Lebenshaltungskosten in der Welt im 1. Vierteljahr 1942. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 6.

Sverige.

AXÉN, H. Priskontroll och upplysning från priskontoren. Från departement och nämnder 1942, nr 12.

BOALT, CARIN. Om kosthållet vid barnhem i kristid. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 4.

BONOW, M. Livsmedelsrabatterna. S. A. P. information 1942, nr 12.

HOFSTEN, E. v. Livsmedelsrabatterna god hjälp för mindre bemedlade. Från departement och nämnder 1942, nr 14.

[JULIN, T.] Kan prisstegringen hejdas? Sv. trafiktidning 1942, nr 27.

JURÉN, L. Fiskförsörjningen i Sverige under senare år. Kommersiella meddelanden 1942, nr 6.

LUNDBERG, H. Sex typer mjukt matbröd och billigare priser. Från departement och nämnder 1942, nr 14.

SAMUELSSON, INGRID. Vilken mat kan en kroppsarbetare gilla? Husmodersförbundets medlemsblad 1942, nr 7.

Indexdirektivet. (Bilaga.) Sv. trafiktidning 1942, nr 30.
Ändrade indexberäkningar. Signalen 1942, nr 30.

Belgien.

[JULIN, A.] L'évolution des prix et du coût de l'existence en Belgique de janvier 1920 à avril 1940. Revue du travail 1942, nr 4.

Nederländerna.

Der Nahrungsmittelverbrauch in 700 niederländischen Arbeitslosenhaushaltungen. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1942, nr 3.

Schweiz.

Der Stand der Kleinhandelspreise in den Schweizer Städten am 1. Juni 1942. Schweiz. Konsum-Verein 1942, nr 29.

Tyskland.

Från den tyska försörjningsfronten. Industria 1942, nr 15.
Der Preisverlauf im Jahre 1941. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1942, nr 1.

Socialförsäkring.

Sverige.

JÄRNBRINK, H. Förbättrade folkpensioner m. m. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 4.
Obligatorisk sjukförsäkring — utan lokalsjukkassor? Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 7/8.

Finland.

TYPPÖ, S. A. Frågan om justering av lagen om folkpensionering. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 3.

Tyskland.

ENGEL. Die deutsche Sozialversicherung im Kriege. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 18.
PETERS. Die Betriebskrankenkasse des Reichs. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 17.

Socialvård.

Sverige.

GEWE, GUNILLA. Hemgården — en ungdomens tillflykt. Vår bostad 1942, nr 12.
GREGERSEN, M. B. Den svenske Börneforsorgs Forsög paa Lösning af Psykopatspörgsmaalet. Börnesagens Tidende 1942, nr 13.
HAGÅRD, A. Sjukhuset i förhållande till den övriga socialvården. Sjukhuset 1942, nr 4.
LARSSON, SVEN. Eftergift av åtal mot minderåriga. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 4.
STRÖM, J. Om omorganisationen av den förebyggande mödra- och barnavården. Socialmedicinsk tidskrift 1942, nr 7.
UNGER, B. Socialvårdskommitténs förslag till ändrad bidragsförskottslag. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 4.
Socialstyrelsen föreslår utredning av tattarproblemet. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 4.
Straffverkställigheten vid fängelserna. Signalen 1942, nr 29.
Svenska röda korsets hem för barn på Lidingön. Svenska röda korset 1942, nr 7.
Svenska röda korsets hjälpåtgärder för Sveriges barn. Svenska röda korset 1942, nr 7.
Ungdomen och restaurangdansen. Reformatorn 1942, nr 30.

Tyskland.

Bekenntnis zum Schutz der werktätigen Mutter. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 20.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

MAURITZON, K. Pensionsstyrelsens yrkesutbildande verksamhet. Arbetarskyddet 1942, nr 5/6.

Tyskland.

Einheitliche tarifliche Ordnung der Berufserziehung. Soziale Praxis 1942, nr 7.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics. Bulletin. Wash. 1941.
699. Changes in cost of living in large cities in the United States 1913—41.

BILLSTRÖM, J. Föräldrar och barn. Upps. 1942.

CASSEL, G. Vår bildnings fåfänglighet. Sthlm 1942.

CRONER, F. Industritjänstemännens anställningsförhållanden. Del 2. Allmänna anställningsförhållanden. Utredning verkställd på uppdrag av Svenska industritjänstemanna-förbundet. Sthlm 1942.

DANMARK. Arbejds- og Socialministeriet. Beskæftigelsescentralen. Beretning for Aaret 1941. Khvn 1942.

— Statsboligfonden. Beretning og Regnskab. Regnskabsaar 19 (1941). Khvn 1942.

DREYER, E., & HAARLÖV, T. Ferieloven af 13. april 1938. Samlet Fremstilling. Khvn 1942.

GRANITAKTIEBOLAGET C. A. KULLGRENS ENKA. C. A. Kullgren, C. A. Kullgrens enka, Granitaktiebolaget C. A. Kullgrens enka. Minnesskrift utg. med anledning av 100-årsminnet av firmans grundande. Gbg 1942.

GRANDJEAN, H. Det internationella valutaproblemet ur schweizisk synpunkt. Sthlm 1942. (Suppl. till Svenska handelsbankens Index, juni 1942.)

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
Conference of the International labour organisation, 1941, New York and Washington, D. C. Record of proceedings. Montreal 1941.

KOSTA GLASBRUK.
Kosta glasbruk 1742—1942. Jubileumsskrift utg. av Kosta glasbruk med anledning av dess 200-åriga verksamhet. Sthlm 1942.

MALTERUD, O. C. Norges näringsliv under ockupationen. Sthlm 1942.

MONTAN, K. Psykologien i yrkesvalets tjänst. Sthlm 1942. (Studentföreningen Verdandis småskrifter. 446.)

PRICE, J. Englands fackföreningsrörelse under kriget. Övers. [fr. eng.] av A. & G. Hirdman. Sthlm 1942. (Landsorganisationens skriftserie. 60.)

PÅHLMAN, Å., & SJÖLIN, W. Konsumtionsföreningen Örebro 1917—1941. Sthlm 1942.

SCHWEIZ. Eidg. statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1942.
102. Schweizerische Forststatistik 1940.

SKATTEBETALARNAS FÖRENING.
Meddelanden. Sthlm 1942.
76. *Genberg, T.* Skatteutvecklingen sedan sekelskiftet.

STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1942.
4. Fattigvård.
Stockholms stads fattigvård. 69 (1940).

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. *Sthlm* 1942.
Hälso- och sjukvård.
Hälso- och sjukvården vid marinen år 1941. Av marinöverläkaren.

SÖLVÉN, A. Landsorganisationens nya stadgar jämte de nya normalstadgarna för förbund och fackliga centralorganisationer. Kommenterande redogörelse. Sthlm 1942. (Landsorganisationens skriftserie. 59.)

— Semesterlagen. Redogörelse på grundval av förarbetena. Sthlm 1941. (Landsorganisationens skriftserie. 58.)

UNDERSÖKNING av beklädnadshandelns ekonomiska läge åren 1938 och 1940. Sthlm 1942. (Affärsekonomiska forskningsinstitutet vid *Handelshögskolan i Stockholm. Meddelande 9.*)

ÅHRÉN, U. Arkitektur och demokrati. Sthlm 1942.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{23}/_{7}$—$^{22}/_{8}$ 1942 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI):

Departement		Daterad
Socialdep.	Yttrande ang. lantarbetarnas sociala och ekonomiska ställning i Sverige (III)	$^{25}/_{7}$
Handelsdep.	Utlåtande över ansökan från utlandssvenskarnas förening om tillstånd att anordna ett varulotteri (III)	$^{25}/_{7}$
Socialdep.	Ang. besvär av Ernst Sundvall, Gripenberg, över länsstyrelsens i Jönköpings län *resolution i fråga om bekostande* av undersökning, läkare och medicin m. m. (II)	$^{30}/_{7}$
»	Ang. överflyttning av fortsatt understöd åt fem ryska flyktingar från statens inspektör för fattigvård och barnavård till statens flyktingsnämnd (stat. flykt.-nd)	$^{30}/_{7}$
Justitiedep.	Framställning om rätt för utlänning att utföra skördearbete utan arbetsvisering (VI)	$^{4}/_{8}$
Socialdep.	Återkallande av framställning om medel för vissa barackläger (överinsp. f. utl.-förläggn.)	$^{4}/_{8}$
»	Utlåtande över hemställan av statens utrymningskommission om vissa åtgärder för rättslig reglering av understödsverksamheten för hemlösa (utbombade) m. m. (III)	$^{8}/_{8}$
»	Utlåtande över besvär av sko- och läderarbetarnas erkända arbetslöshetskassa över styrelsens beslut om understöd åt tre medlemmar av kassan (I)	$^{11}/_{8}$
»	Framställning ang. förlängning av hyresavtal rörande Åkerby skolhem (II)	$^{12}/_{8}$
»	Ang. framställning av Stockholms läns barnavårdsförbund om understöd ur allmänna arvsfonden och Malmö barnhusfond (II)	$^{12}/_{8}$
»	Ang. framställning av sällskapet Västerviks barnhem om understöd ur allmänna arvsfonden (II)	$^{12}/_{8}$

Socialdep.	Ang. framställning av stiftelsen Valbo barnhem om understöd ur allmänna arvsfonden (II)	12/8
»	Framställning ang. överskridande av delposten underhåll av byggnader i den för budgetåret 1942/43 fastställda omkostnadsstaten för statens skyddshem (II)	14/8
»	Framställning ang. bidrag för täckande av underskott i skyddshemsverksamheten vid icke statliga skyddshem intill utgången av år 1940 (II)	14/8
»	Ang. ansökning av frälsningsarmén i Sverige om höjning av statsbidraget till arméns räddningshem (II)	15/8
»	Hemställan om medel för vidtagande av säkerhetsanordningar vid utlänningsförläggningarna Långmora och Smedsbo (överinsp. f. utl.-förläggn.)	22/8

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 14 juli—13 augusti 1942 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
609.	K. kung. med vissa bestämmelser ang. tillverkning och försäljning av bröd	30 juni
619.	Folkskolans avlöningsreglemente	30 »
639.	K. kung. ang. organisation av arbetsblock inom jordbruket	18 juli
651.	Lantarbetstidslag	18 »
652.	Arbetstidslag för detaljhandeln	18 »
653.	Lag ang. ändrad lydelse av 1 § lagen den 16 maj 1930 (nr 138) om arbetstidens begränsning	18 »
654.	Butikstängningslag	18 »
655.	K. förordn. ang. ändrad lydelse av 3 § förordn. den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.	18 »
656.	K. förordn. ang. ändrad lydelse av 3 § förordn. den 24 mars 1938 (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.	18 »
668.	Lag om ändring i vissa delar av utlänningslagen	18 »
669.	Lag ang. fortsatt giltighet av utlänningslagen	18 »
670.	K. kung. om ändring i vissa delar av stadgan den 8 juni 1917 (nr 474) ang. hotell- och pensionatrörelse	18 »
672.	K. kung. ang. fastställande av det i civila och militära avlöningsreglementena omförmälda levnadskostnadstalet m. m.	18 »
673.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen m. m.	18 »
674.	K. kung. ang. kristillägg under tredje kvartalet 1942	18 »
675.	K. kung. om vissa ändringar i kung. den 21 juli 1937 (nr 744) ang. statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor och reservbarnmorskor m. m.	30 juni
676.	K. kung. om ändrad lydelse av §§ 2, 6 och 7 kung. den 21 juli 1937 (nr 745) ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård	30 »
677.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 5 § kung. den 22 juni 1939 (nr 464) om förbättringsbidrag samt nybyggnads- och förbättringslån för bostadsbyggnadsföretag på landsbygden	30 »
696.	K. kung. med föreskrifter ang. pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst	30 »
699.	Folkskolans tjänstepensionsreglemente	18 juli
700.	Folkskolans familjepensionsreglemente	18 »
727.	Riksvärderingsnämndens kung. om taxa, som av riksvärderingsnämnden upprättats	28 »
734.	K. kung. ang. beslag å älgkött	7 aug.

INNEHÅLL

Levnadsförhållanden bland familjer boende i barnrikehus 739

Förslag till ändringar av arbetslöshetskasselagstiftningen 746

Handbok för mödrahjälpsverksamheten 748

Fattigvårdsberättelsen för åren 1938 och 1939 751

Levnadskostnaderna i vissa länder första halvåret 1942 754

Kortare meddelanden

Den första skiljenämnden enligt 1936 års lag om förenings- och förhandlingsrätt . 756

Bidragsförskottslagen under omarbetning . 757

Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 juli 1942 758

Prisstopp å restauranger och andra näringsställen 758

Arbetsförhållandena i England år 1941 och början av år 1942 758

Periodiska översikter

Byggnadsverksamheten i Sverige år 1941 760

Befolkningsutvecklingen under andra kvartalet 1942 765

Livsmedelskostnaderna omkring 1 september 1942 766

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under augusti 1942 . . 768

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under augusti 1942 770

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 773

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna juni 1942 777

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 779

Litteraturöversikt 793

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 798

Författningar rörande sociala frågor . 798

INDEX

Conditions de vie des ménages demeurant dans les maisons pour familles nombreuses.

Projet de modifications dans la législation sur les caisses de chômage reconnues.

Manuel d'instructions pour l'assistance aux mères.

Le rapport de l'Assistance publique pour les années 1938 et 1939.

Coût de la vie dans certains pays pendant le 1er semestre 1942.

Courtes notices.

La première commission d'arbitrage selon la loi de 1936 sur le droit d'association et de négociation.

La loi sur les subventions anticipées pour certains enfants est en cours de révision.

Coût de la construction à Stockholm 1939—le 1er juillet 1942.

Fixation des prix dans les restaurants.

Conditions de travail en Grand-Bretagne en 1941 et début de 1942.

Aperçus périodiques

Activité de l'industrie du bâtiment en Suède en 1941.

Mouvement de la population pendant le 2e trimestre 1942.

Prix des denrées alimentaires le 1er septembre 1942.

Marché du travail.

Le marché du travail pendant août 1942.

Activité de la Commission du marché du travail en août 1942.

Communications de la Commission du marché du travail.

Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Juin 1942.

Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.

Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Lois concernant les questions sociales.

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (l'A. T. P. S.) en Suède.

Conditions de vie des ménages demeurant dans les maisons pour familles nombreuses. Dans l'enquête sur les budgets ménagers, effectuée en novembre 1941, ont pris part, entre autres, des ménages vivant dans des logements pour familles nombreuses peu aisées. L'article rend compte de l'étude de 107 de leurs comptes ménagers. Le nombre moyen des membres de la famille était 6·7, ce qui dépasse de beaucoup la grandeur ordinaire des ménages considérés dans les enquêtes courantes sur la consommation. Le poste de l'alimentation domine et représente environ 50 % du revenu total. Le coût de l'alimentation par personne et par jour ainsi que par unité de consommation est de beaucoup inférieur à celui des ménages de grandeur normale. La valeur nutritive de l'alimentation apparaît baisser fortement avec le nombre croissant des enfants. Les ménages ayant trois ou quatre enfants ont cependant une alimentation qui correspond bien à celle des familles de même grandeur non assistées. P. 739.

Un projet de modifications dans la législation sur les caisses de chômage reconnues a été soumis par l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale au Gouvernement dans un rapport en date du 9 juin 1942. Les modifications visent spécialement une adaptation de la législation à certaines conditions actuelles, en particulier à la prolongation du service militaire, et à rendre plus aisé le rattachement des caisses-chômage reconnues officiellement et nouvellement créées aux caisses d'assurance des syndicats déjà existantes. Il est proposé, en outre, d'exiger que la semaine contienne un nombre plus élevé d'heures de travail pour pouvoir donner droit à un secours en cas de chômage. P. 746.

Manuel d'instructions pour l'assistance aux mères. En qualité d'organe de contrôle sur l'assistance aux mères (depuis le 1er octobre 1940), l'A. T. P. S. a élaboré un manuel contenant des instructions et des directives pour cette branche de la protection sociale. Le manuel souligne l'importance de la collaboration entre les autorités sociales et les autorités médicales dans le domaine de la protection des mères et des enfants. Il fournit, en outre, des indications générales sur l'enquête qui doit précéder l'octroi d'un secours de maternité ainsi qu'un compte-rendu sur le service national de soins dentaires aux mères. P. 748.

Le rapport de l'Assistance publique pour les années 1938 et 1939 a paru récemment. L'article en résume certains points, relatifs principalement à la statistique pour l'année 1939, qui offre plusieurs innovations par son contenu et sa disposition. Il fait ressortir également les rapports existants entre l'Assistance publique et certaines autres branches de la protection sociale, montrant, par exemple, que 40 % des assistés adultes recevaient en 1939 un supplément à la pension nationale. De tous les pensionnés recevant un supplément de pension, 30 % environ ont reçu en outre un secours des directions de l'Assistance publique. P. 751.

Coût de la vie dans certains pays pendant le Ier semestre 1942. Pour mettre en lumière la hausse continue du coût de la vie dans les pays voisins de la Suède et dans certains autres pays, l'article cite les indices officiels des prix les plus récemment disponibles. Pendant les premiers six mois de l'année, on peut distinguer un groupe d'états comprenant la Hongrie, la Finlande, la Suisse et la Suède où les hausses de l'indice ont été relativement fortes. Des hausses moins sensibles semblent s'être produites, en particulier, au Danemark, en Norvège et en Angleterre. P. 754.

Activité de l'industrie du bâtiment en Suède en 1941. Un compte-rendu préliminaire est fourni pour l'année 1941 sur les entreprises de construction achevées et sur les constructions éliminées de l'usage dans 983 localités, dont 393 villes et agglomérations urbaines. Au total ont été construits 13 636 logements comprenant 39 712 pièces (cuisines comprises) et 11 695 locaux à destination autre que l'habitation, représentant une surface d'environ 772 000 m². Des logements, 44 % consistaient, au plus, en une pièce et une cuisine. Une comparaison avec les années précédentes et relative à 326 villes et agglomérations urbaines montre, qu'en 1941, le nombre de logements construits était inférieur d'environ 40 % à celui de 1940 et d'environ 65 % à la moyenne des années de haute conjoncture 1935—1939. La construction de locaux non destinés à l'habitation était en 1941 de 39 % inférieure à celle de l'année précédente. Le rapport définitif paraîtra sous forme de publication spéciale. P. 760.

L'indice du coût de l'alimentation sur la base de 1935, relatif aux denrées alimentaires, au chauffage et à l'éclairage, et à distinguer par conséquent de l'indice du coût de la vie, était demeuré le Ier septembre à 167. Sur la base de juillet 1914, l'indice marquait une hausse d'une unité et était passé de 216 à 217. P. 766.

Le marché du travail pendant août 1942. La pénurie de main-d'œuvre a persisté pour l'agriculture et l'exploi tation forestière, mais a été moins prononcée que précédemment. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles était de 97 contre 99 en juillet. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et autres activités était, à la fin d'août, à peu près identique à celui de la fin de juillet. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était, à la fin de juillet, 4·2 % du nombre total des membres, contre 4·9 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant des secours s'était abaissé à 6 649, ce qui constituait une diminution, au cours du mois, de 310. P. 768.

Häftets huvudinnehåll.

September 1942.

Levnadsförhållanden bland familjer boende i »barnrikehus». I den i november 1941 utförda hushållsbudgetundersökningen deltogo bl. a. hushåll, som bodde i subventionerade bostäder för mindre bemedlade barnrika familjer. Resultaten av 107 bearbetade räkenskaper från dylika hushåll framläggas i artikeln. Antal personer per hushåll var i medeltal 6·7, vilket överstiger den vid de fortlöpande konsumtionsundersökningarna vanliga hushållsstorleken. Livsmedelsposten dominerar bland utgifterna med 50 % av totalinkomsten. Livsmedelsutgiften per person och dag samt per konsumtionsenhet är mycket lägre än för hushåll av normal storlek. Kostens näringsvärde visar sig sjunka relativt starkt med stigande barnantal. Hushåll med 3 eller 4 barn i subventionerade lägenheter ha emellertid i regel en näringstillförsel, som rätt väl överensstämmer med motsvarande i icke understödda hushåll av samma typ. Sid. 739.

Förslag till ändringar i arbetslöshetskasselagstiftningen har av socialstyrelsen framlagts i skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 juni 1942. Ändringarna avse närmast en anpassning av lagstiftningen efter vissa aktuella förhållanden, bl. a. den utsträckta värnpliktstjänstgöringen, samt en smidigare anknytning av nybildade erkända arbetslöshetskassor till förutvarande fackförbundskassor. Vidare föreslås en skärpning av kravet på antalet arbetstimmar under sådan vecka, som av medlem får tillgodoräknas för erhållande av understödsrätt. Sid. 746.

Handbok för mödrahjälpsverksamheten. I sin egenskap av tillsynsmyndighet för mödrahjälpsverksamheten (sedan 1 oktober 1940) har socialstyrelsen utarbetat en handbok innefattande råd och anvisningar för denna gren av socialvården. I handboken betonas betydelsen av samarbete mellan de sociala och medicinska myndigheterna på mödra- och barnavårdens område. Vidare lämnas allmänna anvisningar för den behovsprövning, som skall föregå beviljandet av mödrahjälp, samt en redogörelse för tandvård såsom mödrahjälp. Sid. 748.

Fattigvårdsberättelsen för åren 1938 och 1939 har nyligen utkommit i väsentligt ändrad uppställning. I artikeln ha sammanställts vissa data jämte ett av diagrammen i densamma, huvudsakligen berörande 1939 års statistik, som erbjuder åtskilliga nyheter med avseende på innehåll och uppläggning. Bl. a. belyses sambandet mellan fattigvården och vissa andra grenar av socialvården. Man finner t. ex., att 40 % av de vuxna understödstagarna år 1939 åtnjöto tilläggspension. Av samtliga tilläggspensionärer ha omkring 30 % erhållit hjälp genom fattigvårdsstyrelserna. Sid. 751.

Levnadskostnaderna i vissa länder första halvåret 1942. Till belysning av den fortsatta utvecklingen av levnadskostnaderna i grannländerna och vissa andra stater meddelas de senast tillgängliga officiella indextalen. Under första hälften av året kan urskiljas en grupp av stater, omfattande Finland, Ungern, Schweiz och Sverige, där indexstegringarna varit jämförelsevis starka. Mindre ändringar synas ha förekommit bl. a. i Danmark, Norge och England. Sid. 754.

Byggnadsverksamheten i Sverige år 1941. En preliminär redogörelse lämnas för under år 1941 fullbordade och avgångna byggnadsföretag på 983 orter, varav 393 städer och stadssamhällen. Sammanlagt tillkommo under året 13 636 bostadslägenheter och 39 712 rum (inkl. kök) samt 11 695 lokaler för andra än bostadsändamål med c:a 772 000 m² golvyta. Av bostadslägenheterna bestodo 44 % av högst 1 rum och kök. En jämförelse med tidigare år beträffande 326 »gemensamma orter» visar, att antalet år 1941 nybyggda lägenheter var c:a 40 % mind-

re än år 1940 och c:a 65 % mindre än genomsnittet för högkonjunkturåren 1935—1939. Byggnadsverksamheten för andra än bostadsändamål var år 1941 39 % mindre än föregående år. Den definitiva redogörelsen kommer att utgivas som särskild publikation. Sid. 760.

Livsmedelsindex med år 1935 som basår, omfattande livsmedel, bränsle och lyse och således att skilja från den mera omfattande, kvartalsvis publicerade levnadskostnadsindex, kvarstod den 1 september 1942 vid 167. Anknytes serien till juli 1914, visar indextalet en uppgång av en enhet från 216 till 217. Sid. 766.

Arbetsmarknaden under augusti 1942. Brist på arbetskraft förelåg alltjämt inom jordbruk och skogsbruk ehuru i något mindre omfattning än tidigare. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 97 mot 99 i juli. Antalet sysselsatta arbetare inom industrin m. m. var ungefär detsamma i slutet av augusti som i slutet av juli. Antalet arbetslösa inom fackförbunden var vid utgången av juli 4·2 % av medlemsantalet mot 4·9 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under augusti nedgått till 6 649, vilket innebär en minskning under månaden med 310. Sid. 768.

Socialstatistiska diagram.

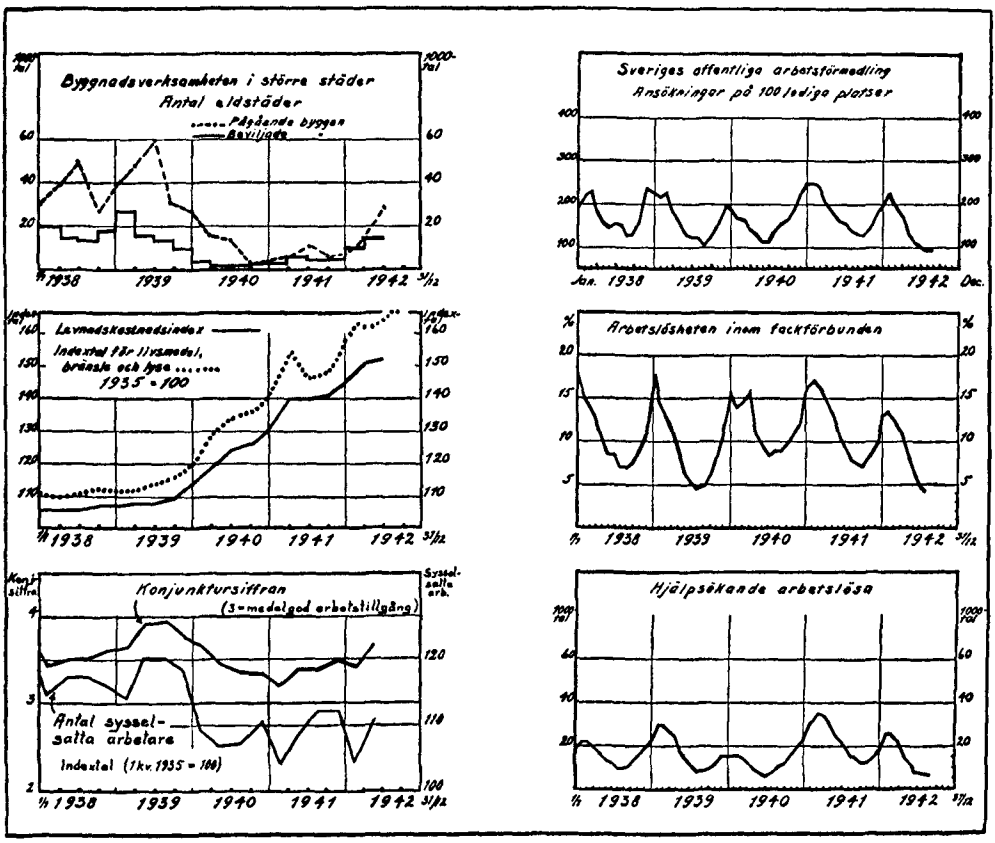

Levnadsförhållanden bland familjer boende i »barnrikehus».

På uppdrag av Kungl. Maj:t utförde socialstyrelsen i samråd med statens institut för folkhälsan och medicinalstyrelsen under november 1941 en hushållsbudgetundersökning. I undersökningen, som omfattade ett par tusen hushåll, deltogo bl. a. hushåll, som bodde i subventionerade bostäder för mindre bemedlade barnrika familjer. Dessa »barnrikehushålls» räkenskaper ha underkastats en separat bearbetning, vars första resultat härmed framlägges.

Primärmaterialet och dess sammansättning. Hela antalet hushåll i »barnrikehus», vilkas räkenskaper bearbetats, utgjorde 107. Deras fördelning på ortsgrupper och landsdelar framgår av följande tablå:

	Östra Sverige	Småland o. öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket
Orter med under 10 000 inv.	3	4	5	5	5	22
» » 10 000—25 000 inv.	3	3	3	11	3	23
» » 25 000—75 000 »	10	1	1	5	—	17
Malmö med förorter	—	—	6	—	—	6
Göteborg med förorter	—	—	—	19	—	19
Stockholm med förorter	20	—	—	—	—	20
Samtliga orter	36	8	15	40	8	107

Hushållen äro utvalda så, att endast mycket stora familjer medtagits i undersökningen. Fördelningen på olika hushållstyper framgår av tab. 1. I gruppen övriga hushåll ingå bl. a. två familjer med två barn. Antalet personer i genomsnitt för samtliga hushåll är 6·7, en siffra, som betydligt överstiger den vid exempelvis de fortlöpande konsumtionsundersökningarna vanliga.

Inkomster och utgifter under bokföringsperioden. Tab. 1 innehåller vidare en sammanställning av hushållens inkomster och utgifter under de 28 dagar, som bokföringen omfattat. Tabellen avser endast kontanta inkomster och utgifter, liksom beträffande de tidigare behandlade fattigvårdshushållen (Soc. Medd. årg. 1942, sid. 577). Barnhushållens genomsnittliga kontantinkomst under perioden utgjorde 368 kr., varav på mannen belöpte sig 318 kr. (Till jämförelse kan nämnas, att den genomsnittliga kontanta månadsinkomsten från mannens huvudyrke bland hushållen i socialstyrelsens fortlöpande konsumtionsundersökning i fjärde kvartalet 1941 utgjorde omkring 330 kr.) Hustruns inkomst spelade, som naturligt är, ringa roll i dessa hushålls ekonomi, men bidraget från barnen, då dessa kommit upp i förvärvsarbetande ålder, var icke oväsentligt.

Utgifterna uppgå till i medeltal 356 kr. för samtliga hushåll eller något mindre än inkomsten. Relationen mellan utgifter och inkomster måste dock i ett material som detta och med hänsyn till att undersökningsperioden är så kort betraktas som tämligen slumpbetonad. Livsmedelsposten dominerar utgifterna

Tab. 1. Barnrika hushåll. Kontanta inkomster och utgifter i genomsnitt per hushåll under bokföringsperioden (fyra veckor, huvudsakligen i november 1941).

	Hushåll bestående av man och hustru jämte					Övriga hushållstyper	Samtliga hushåll
	3 barn 0—14 år	4 barn 0—14 år	5 barn 0—14 år	6 barn 0—14 år	4—8 barn 0—20 år		
Antal hushåll	*21*	*20*	*22*	*16*	*18*	*10*	*107*
Kontanta inkomster, kr.							
Mannens inkomst	359	320	299	300	313	309	318
Hustruns inkomst	11	—	7	3	4	4	5
Barnens bidrag	—	—	4	3	61	80	19
Understöd	1	1	3	9	1	8	3
Övriga inkomster	25	29	17	24	19	20	23
Summa inkomster	**396**	**350**	**330**	**339**	**398**	**421**	**368**
Utgifter, kr.							
Livsmedel, spritdrycker o. tobak	169	176	177	193	205	224	187
Därav livsmedel	167	172	173	192	203	222	184
Bostad, bränsle och lyse	43	44	47	32	55	41	44
Kläder och skodon	69	38	33	30	70	54	49
Skatter	35	17	23	15	30	32	25
Övriga utgifter	55	41	53	51	53	56	51
Därav för inventarier	8	7	9	11	5	6	8
föreningsavgifter	3	3	5	4	3	1	3
försäkringsavgifter	11	5	11	8	13	9	9
Summa utgifter	**371**	**316**	**333**	**321**	**413**	**407**	**356**

med i medeltal 184 kr. eller 50·0 % av totalinkomsten. Per person och dag är livsmedelsutgiften dock icke större än i det närmaste 98 öre eller 7 öre mera än för de förut redovisade fattigvårdshushållen. Per konsumtionsenhet och dag rådde nära överensstämmelse mellan barnrikehushållen och fattigvårdshushållen; utgiften utgjorde 1·32 resp. 1·30 kr. I den löpande konsumtionsundersökningen låg dagsutgiften för livsmedel betydligt högre: under fjärde kvartalet 1941 vid 1·24 kr. per person och 1·61 kr. per konsumtionsenhet och dag. Med hänsyn till att barnrikehushållen äro i genomsnitt väsentligt större än såväl fattigvårdshushållen som hushållen i den fortlöpande konsumtionsundersökningen, är det naturligt, att den per person el. dyl. beräknade utgiften för dem skall vara relativt låg (jfr nedan angående kostens näringsvärde).

Inkomster (kontanta och in natura) under de tre första kvartalen 1941. Hushållen ha även redovisat sina inkomster under de tre första kvartalen 1941 jämte utgifter för beklädnad, inventarier och sjukvård under årets tio första månader samt årskostnaden för bostad, bränsle, skatter, förenings- och försäkringsavgifter. De beräknade genomsnittstalen för inkomsten återgivas i tab. 2. För variationen med barnantalet visar materialet icke en klar tendens. Det är härvidlag som på andra punkter nödvändigt att hålla undersökningens ringa omfattning i minnet. Det står emellertid klart, att inkomsterna icke avgjort öka med stigande barnantal. I den minsta familjetypen ha både mannen och hustrun

Tab. 2. Barnrika hushåll. Inkomster (kontanta och in natura) i genomsnitt per hushåll under de tre första kvartalen 1941.

	Hushåll bestående av man och hustru jämte					Övriga hushållstyper	Samtliga hushåll
	3 barn 0—14 år	4 barn 0—14 år	5 barn 0—14 år	6 barn 0—14 år	4—8 barn 0—20 år		
Antal hushåll	*21*	*20*	*22*	*16*	*18*	*10*	*107*
Kontanta inkomster, kr.	**3 064**	**3 114**	**2 575**	**2 858**	**3 398**	**2 979**	**2 990**
Mannens huvudinkomst	2 705	2 762	2 035	2 259	2 550	1 885	2 409
» biinkomst	239	91	87	39	233	—	127
Hustruns arbetsinkomst	91	16	32	21	31	12	37
Barnens bidrag	—	2	—	—	339	638	117
Understöd m. m.:							
pension o. dyl.	—	27	10	13	7	20	12
fattigvård	—	—	29	23	50	215	38
krigsfamiljebidrag	29	78	221	454	136	191	174
annat	—	86	129	29	44	18	56
Andra kontanta inkomster	0	52	32	20	8	—	20
Naturainkomster, uppskattat värde, kr.	**227**	**377**	**447**	**559**	**370**	**434**	**394**
Därav							
på grund av arbetsanställning	1	12	6	4	8	—	6
såsom understöd	219	309	394	477	332	331	340
andra	7	56	47	78	30	103	48
Summa inkomster, kr.	**3 291**	**3 491**	**3 022**	**3 417**	**3 768**	**3 413**	**3 384**
Beräknad totalinkomst per år, kr.	4 388	4 655	4 029	4 556	5 024	4 551	4 512

haft möjligheter till biinkomster av en viss betydelse. I de största familjerna med minderåriga barn ha blott i mindre omfattning sådana möjligheter stått till buds. Stegrade belopp vid ökat barnantal observeras beträffande krigsfamiljebidrag och understöd in natura. Till de senare ha hänförts de av statens byggnadslånebyrå beviljade familjebidragen, vilka utgå i form av hyresrabatter, resp. bidrag till täckande av årskostnaden för egna hem. Om dessa familjebidrag frånräknas, nedgår posten »understöd in natura» till 19 kr. och totalinkomsten till 3 063 kr. per tre kvartal i genomsnitt för samtliga hushåll.

Bostaden. De i undersökningen ingående hushållen bebo till övervägande delen lägenheter i hyreshus för mindre bemedlade barnrika familjer. Endast 14 hushåll ha egna hem för dylika familjer. För bostäder av dessa slag har statens byggnadslånebyrå beviljat bostadsanskaffningslån och (eller) familjebidrag. Familjebidrag utgår i regel med 30 % av standardhyran, resp. den normala årskostnaden för egna hem, om familjen har 3 barn under 16 år, med 40 % för familjer med 4 barn, 50 % för familjer med 5 barn, 60 % för familjer med 6—7 barn och 70 % för familjer med 8 eller flera barn. Standardhyran i hyreslägenheterna torde i regel vara lägre än hyran för motsvarande lägenheter i *den öppna marknaden*, enär bl. a. tomtkostnaden icke inräknas i densamma.

Hälften av samtliga hushåll bo i lägenheter om två rum och kök, medan 9

Tab. 8. Barnrika hushåll. Lägenhetens storlek samt beräknade årsutgifter för bostad, bränsle och lyse.

	Hushåll bestående av man och hustru jämte					Övriga hushållstyper	Samtliga hushåll
	3 barn 0—14 år	4 barn 0—14 år	5 barn 0—14 år	6 barn 0—14 år	4—8 barn 0—20 år		
Antal hushåll	*21*	*20*	*22*	*16*	*18*	*10*	*107*
Lägenhetens storlek m. m.							
Antal hushåll i lägenhet om 1 rum och kök	—	—	—	—	—	1	1
2 » » »	17	12	11	4	6	4	54
3 » » »	2	7	11	11	7	5	43
4 » » »	1	1	—	1	3	—	6
5 » » »	1	—	—	—	2	—	3
Antal personer per rum	1·5	1·7	2·0	2·1	1·8	2·4	1·9
Antal personenheter per rumsenhet	1·2	1·4	1·5	1·5	1·5	2·1	1·5
Årshyra.[1]							
Erlagd hyra (inkl. värme), kr.	699	640	515	483	546	427	566
Standardhyra, kr.	999	1 094	1 047	1 207	1 063	945	1 067

familjer ha fyra eller flera rum och kök. Såsom framgår av tab. 3 ökar lägenhetens storlek med växande barnantal. Av de 14 egnahemsbostäderna var ingen mindre än tre rum och kök.

För att få en uppfattning om huruvida hushållen äro trångbodda har beräknats dels antalet personer per rum (eldstad), varvid kök räknats som rum, dels antalet personenheter per rumsenhet. I det senare fallet ha barn under 15 år räknats som halv enhet, medan kök ansetts utgöra en halv rumsenhet. Hänsyn har ej tagits till kökets eller rummens storlek eller förekomsten av hallar, då uppgifter därom saknas i materialet.[2] Trångboddhet brukar anses föreligga, då i en lägenhet bo mer än två personer per rum, eller då mer än två personenheter komma på varje rumsenhet. Mätt med det sista måttet ter sig boendetätheten gynnsammare, men även om man lägger antalet personer per rum till grund, förefaller den allmänna standarden att vara ganska god. Endast inom gruppen övriga hushåll synes man i allmänhet vara trångbodd.

Även i övrigt fylla bostäderna tämligen höga krav. Samtliga bostäder utom en ha centralvärme. Endast sju lägenheter sakna bad- eller duschrum, men i ett av dessa fall finns gemensamt badrum för alla hyresgäster i huset.

Beräknad årsbudget för barnrika hushåll. Liksom i novemberundersökningens tidigare redovisade avsnitt har även en approximativ beräkning av årsbudgeten

[1] De hyresbelopp, som i denna tabell angivas, grunda sig på uppgifter från statens byggnadslånebyrå rörande 84 i undersökningen deltagande hushåll, vilka bott i hyreshus och kunnat identifieras i byråns handlingar. I de i tab. 4 redovisade beloppen för »bostad, bränsle och lyse» ingår i motsats härtill standardhyran, resp. den årliga bostadskostnaden för egna hem (inräknat familjebidrag), uppskattade på grundval av hushållens egna uppgifter.

[2] Jfr Allmänna bostadsräkningen år 1933, sid. 155.

Tab. 4. Barnrika hushåll. Beräknade årsutgifter (kr.) för vissa huvudposter.

	Hushåll bestående av man och hustru jämte					Övriga hushålls-typer	Samtliga hushåll
	3 barn 0—14 år	4 barn 0—14 år	5 barn 0—14 år	6 barn 0—14 år	4—8 barn 0—20 år		
Livsmedel, spritdrycker o. tobak	2 028	2 112	2 124	2 316	2 460	2 688	2 244
Därav livsmedel	2 004	2 064	2 076	2 304	2 436	2 664	2 208
Bostad, bränsle och lyse . . .	1 157	1 170	1 183	1 230	1 280	1 031	1 185
Kläder och skodon[1]	378	296	275	324	518	434	362
Skatter[2]	227	188	146	161	203	222	188
Övriga redovisade utgifter[3] .	482	312	347	326	360	309	362
Därav för inventarier . . .	128	65	89	83	39	70	81
föreningsavgifter .	80	77	71	62	84	73	75
försäkringsavgifter	192	123	148	166	203	156	164
sjukvård	82	47	39	15	34	10	42
Summa redovisade utgifter	4 272	4 078	4 075	4 357	4 821	4 684	4 341

för de barnrika hushållen (tab. 4) utförts enligt principer, som tidigare refererats (Soc. Medd. årg. 1942, sid. 581).

Livsmedelsutgifternas andel av den totala inkomsten är givetvis mycket stor. Den genomsnittliga livsmedelsprocenten uppgår i medeltal för samtliga hushåll till 48·9 och varierar i familjer med resp. 3, 4, 5 och 6 minderåriga barn med talen 45·7, 44·3, 51·5 och 50·6. Den genomsnittliga utgiften för bostad, bränsle och lyse kräver 26·3 % av inkomsten, om familjebidraget för bostaden inräknas såväl i den totala inkomsten som i bostadsutgiften. Om familjebidraget frångrages, uppgår posten »bostad, bränsle och lyse» i genomsnitt för samtliga hushåll till 757 kr. (i stället för i tab. 4 uppgivna 1 185 kr.), d. v. s. 18·5 % av totalinkomsten (exkl. familjebidrag). För de olika hushållstyperna med 3, 4, 5 och 6 barn bli motsvarande procenttal för »bostad, bränsle och lyse» resp. 20·9, 18·6, 19·7 och 16·9.

Livsmedelsförbrukningen. I tab. 5 återgives den konstaterade medelförbrukningen av skilda varuslag inom olika hushållstyper såväl bland de i barnrikehusen boende som vissa andra arbetar- och lägre tjänstemannahushåll. Tyvärr medgiver icke utrymmet, att motsvarande tal från de i denna tidskrift (årg. 1942, sid. 583) redovisade räkenskaperna för fattigvårdshushåll upptagas i tabellen. En jämförelse mellan dessa sistnämnda och de bägge kategorier, som redovisas i tab. 5, skulle visa, att barnrikehushåll med 3 och 4 barn — de enda hushållstyper som kunna ingå i jämförelsen — ha en konsumtion, som ganska nära överensstämmer med den, som råder inom hushåll utan understöd, medan fattigvårdshushållen visa typiska avvikelser på flera punkter.

Kostens näringsvärde, sådant detta beräknats i medeltal per konsumtionsenhet och dag för vissa hushållsgrupper, framgår av tab. 6. Man finner sjun-

[1] Omfattar av kläder endast anskaffning av gångkläder. I posten skodon ingå icke utgifter för skolagning.

[2] Avser det debiterade skattebeloppet. I vilken utsträckning detta betalats är icke känt.

[3] Omfattar endast de delposter, som angivas i tabellen. Utgifterna för inventarier avse endast större och dyrare föremål.

Tab. 5. Genomsnittlig förbrukning av livsmedel under 28 dagar (huvudsakligen i november 1941), dels i hushåll, som bo i barnrikehus (Brh.), dels i vissa andra hushåll (Övr.).

	Hushåll bestående av man och hustru jämte							Övriga hushållstyper
	3 barn 0—14 år		4 barn 0—14 år		5 barn 0–14 år	6 barn 0–14 år	4—8 barn 0–20 år	
	Brh.	Övr.	Brh.	Övr.	Brh.	Brh.	Brh.	Brh.
Antal hushåll	*21*	*70*	*20*	*25*	*22*	*16*	*18*	*10*
» *personer per hushåll*	*5*	*5*	*6*	*6*	*7*	*8*	*7·8*	*8·2*
Mjölk, oskummad l	70·3	73·3	75·0	72·2	86·1	97·6	95·2	102·5
» , skum- o. kärn- . . . . . »	5·9	1·9	0·7	4·4	3·5	6·1	4·8	12·5
Grädde . . . . . dl	9·7	7·6	6·8	9·4	11·0	9·7	10·6	8·7
Ost . . . . . hg	13·3	11·0	10·5	13·6	10·6	11·2	12·9	18·4
Ägg . . . . . »	15·0	15·0	10·0	12·0	8·6	8·8	9·4	8·5
Matfett, alla slag . . . . . »	57·8	52·8	63·4	54·5	68·3	82·9	75·2	96·1
smör . . . . . »	43·8	39·3	38·8	40·0	40·6	44·0	51·5	56·4
margarin . . . . . »	12·9	11·6	23·0	13·6	25·1	38·4	23·0	38·9
annat . . . . . »	1·1	1·9	1·6	0·9	2·6	0·5	0·7	0·8
Kött och fläsk . . . . . »	121·5	127·9	114·2	129·8	144·3	144·1	147·9	175·6
nöt- o. kalvkött m. ben . . . . »	22·2	23·6	19·8	20·0	15·8	21·7	23·7	30·3
» » » utan » . . . . »	7·2	2·1	5·8	3·0	4·8	3·9	4·5	3·7
malet kött . . . . . »	15·3	18·4	14·1	16·4	21·6	23·9	25·5	28·4
annat färskt kött . . . . . »	9·4	9·8	3·3	8·4	4·3	12·0	7·7	4·8
salt o. rökt kött . . . . . »	0·7	3·1	3·4	2·0	2·3	1·0	1·4	2·2
färskt fläsk o. skinka . . . . »	10·1	4·3	7·6	6·8	6·4	10·7	11·9	11·6
salt o. rökt fläsk . . . . . »	7·1	12·3	6·8	18·0	14·1	13·1	9·4	11·6
korv o. sylta etc. . . . . »	43·0	45·7	49·5	47·8	61·9	53·5	59·6	72·4
kött- o. fläskben . . . . . »	6·5	8·6	3·9	7·4	13·1	4·3	4·2	10·6
Fisk, alla slag . . . . . »	60·8	59·0	68·3	55·8	46·4	64·1	67·9	58·4
färsk . . . . . »	39·9	40·1	49·7	32·6	32·1	39·5	47·1	39·0
salt el. konserverad . . . . . »	20·9	18·9	18·6	23·2	14·3	24·6	20·8	19·4
Mjöl, gryn och bröd . . . . . »	318·5	303·7	358·2	370·0	381·2	431·9	464·4	483·9
mjöl o. makaroner . . . . . »	165·2	157·5	194·5	209·0	191·3	217·1	242·5	268·5
gryn o. flingor . . . . . »	20·4	27·0	23·0	25·0	22·0	24·7	40·5	28·4
torrt bröd o. skorpor . . . . . »	41·4	27·9	42·7	41·0	35·0	34·7	50·6	71·7
mjukt matbröd . . . . . »	82·1	85·3	88·9	91·8	137·3	166·0	124·3	99·6
kaffebröd o. kakor . . . . . »	23·8	24·2	24·5	17·8	23·9	24·6	29·2	26·9
Potatis . . . . . kg	43·1	39·9	49·2	54·0	56·0	58·3	60·9	70·6
Morötter o. a. rotfrukter . . . . hg	58·2	38·2	44·8	44·2	54·5	47·4	51·0	74·4
Grönsaker, alla slag . . . . . »	34·4	34·9	33·1	38·4	44·3	40·6	45·3	63·7
färska . . . . . »	24·3	24·9	25·8	27·0	38·6	25·1	38·8	48·8
torkade o. konserverade . . . . »	10·1	10·0	7·3	11·4	5·7	15·5	6·5	14·9
Frukt och bär, alla slag . . . . »	110·7	98·6	102·3	69·2	79·0	76·0	111·4	76·1
färska . . . . . »	48·3	48·1	43·2	21·8	33·1	29·5	64·3	25·3
torkade o. konserverade . . . . »	62·4	50·5	59·1	47·4	45·9	46·5	47·1	50·8
Socker . . . . . »	91·8	91·4	99·0	111·2	115·1	119·2	125·3	133·1
Sirap, honung o. karameller . . . »	10·9	8·2	6·8	4·6	8·3	5·9	9·2	9·2
Kaffe . . . . . »	2·6	4·1	2·4	5·0	2·2	4·2	5·5	3·6
Kakao . . . . . »	4·2	3·4	3·8	3·4	4·2	5·6	5·6	5·3
Kaffesurrogat . . . . . »	4·8	5·7	4·1	5·8	5·4	3·7	5·4	7·3
Färdiglagad mat . . . . . »	14·9	15·8	26·6	20·4	21·5	10·5	18·2	29·9
Öl, pilsner, porter . . . . . fl	0·5	1·1	0·9	1·2	2·0	0·6	2·2	2·4
Svagdr. o. a. måltidsdrycker . . . l	1·4	1·8	4·1	3·6	2·8	2·3	3·0	3·8

Tab. 6. Kostens kalorivärde och halt av vissa näringsämnen per konsumtionsenhet och dag, dels i hushåll, som bo i barnrikehus (Brh.), dels i fattigvårdshushåll (F) och dels i vissa hushåll utan understöd (Övr.).

	Kalorier	Fett g	Kolhydrat g	Äggvita g	Järn mg	Vitaminer A int. enh.	Vitaminer C mg
Hushåll bestående av man o. hustru jämte							
3 barn, 0—14 år . . . . . Brh.	3 408	113	475	80	13·8	3 854	61
F	3 060	100	413	76	13·0	3 300	61
Övr.	3 250	108	451	78	13·2	3 420	56
4 » » » . . . . . Brh.	3 279	108	460	75	13·8	3 552	64
F	2 890	97	378	68	11·7	2 840	52
Övr.	3 378	105	488	77	13·5	3 194	60
Samtliga hushåll[1] . . . . . Brh.	3 155	106	438	73	12·6	3 426	58
F	2 938	96	390	71	12·3	3 020	57
Övr.	3 320	109	462	82	14·1	3 610	63

kande tillförsel av kalorier och de flesta redovisade näringsämnen. En varning för att draga bestämda slutsatser av denna observation må emellertid uttalas. Visserligen är det otvivelaktigt riktigt, att tillförseln av åtskilliga näringsämnen, sannolikt de flesta, under i övrigt lika förhållanden är relativt lägre inom större familjer än inom mindre, men man vet icke om graden av denna olikhet är den som framkommer vid beräkningar sådana som dessa. Dels kan man nämligen räkna med att vissa möjligheter att rationalisera hushållningen föreligga, då hushållen växa, vilket bör verka sänkande på livsmedelsanskaffningen per konsumtionsenhet. Dels beror ju olikheternas siffermässiga storlek i mycket hög grad på konsumtionsenhetsskalans beskaffenhet.

Av uppgifterna för samtliga observerade hushåll finner man, att näringstillförseln inom de barnrika hushållen närmare överensstämmer med fattigvårdshushållens än med motsvarande inom övriga hushåll. Även detta resultat bör tagas med reservation, till följd av att genomsnittsstorleken av de barnrika hushållen är betydligt större än den som gäller inom övriga grupper (eller 4·98 konsumtionsenheter per hushåll enligt skalan för kalorier mot 3·72 inom fattigvårdshushållen och endast 3·26 inom hushåll utan understöd). Säkert förefaller däremot vara, att barnrika hushåll med 3 eller 4 barn ha en näringstillförsel, som väl överensstämmer med de icke understödda hushållens av samma typ.

I de redovisade talen för näringstillförseln ingår det beräknade värdet av skolfrukostar.

[1] Inklusive i tablån ej särskilt redovisade hushållstyper.

Förslag till ändringar av arbetslöshetskasselagstiftningen.

I en underdånig skrivelse den 9 juni 1942 har socialstyrelsen framlagt vissa förslag till ändringar i lagstiftningen om erkända arbetslöshetskassor samt i fråga om tillämpningen av densamma. Förslagen och de i skrivelsen anförda motiven skola här i korthet återgivas.

Enligt gällande bestämmelser måste en medlem av en erkänd arbetslöshetskassa för att erhålla understödsrätt uppfylla två till sin art väsentligt skilda avgiftsvillkor. Det första — det s. k. icke tidsbestämda avgiftsvillkoret — innebär, att avgiftsbetalning skall ha ägt rum under minst ett års tid, innan anspråk på understöd kan framställas, medan det andra — det tidsbestämda avgiftsvillkoret — uppställer krav på, att minst 20 veckoavgifter erlagts under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna tolv månaderna, varvid bl. a. gäller, att värnpliktstid icke skall medräknas i prövningsperioden.

De i första rummet ifrågasatta ändringarna hänföra sig till det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret och avse närmast att möjliggöra en anpassning efter vissa förhållanden, som aktualiserats först under senare tid. Under nuvarande beredskapsinkallelser kan det nämligen inträffa, att åtskilliga år förflyta, innan en medlem, som varit inkallad till värnpliktstjänstgöring, fullgjort inbetalningen av de stipulerade femtiotvå veckoavgifterna. Socialstyrelsen föreslår sålunda, att värnpliktsvecka får tillgodoräknas medlem såsom betalad vecka vid tillämpning av det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret, under förutsättning att minst tolv veckoavgifter — eller tre månadsavgifter — erlagts till kassan före värnpliktstjänstgöringens början. Den föreslagna ändringen är avsedd att komplettera de bestämmelser, som tidigare införts för att motverka att värnpliktstjänstgöringen finge en oförmånlig inverkan på understödsrätten.

För att möjliggöra för nybildade erkända arbetslöshetskassor att tidigare kunna utbetala understöd föreslår socialstyrelsen vidare, att det icke tidsbestämda avgiftsvillkorets krav på femtiotvå veckoinbetalningar till den erkända kassan skall kunna eftergivas. Det bör kunna ersättas med ett ådagaläggande, att medlem före kassans bildande haft försäkringsbart arbete under ett visst antal veckor, samt med en fordran på en begynnelsefond, som per medlem motsvarar ett belopp av femtiotvå veckoavgifter minskat med det antal avgifter, som erfordras enligt det tidsbestämda villkoret, d. v. s. 20. Fonden borde alltså motsvara trettiotvå veckoavgifter per medlem. Härigenom skulle minskas den nuvarande i regel svagt motiverade och för gemene man svårförståeliga skillnaden i understödshänseende mellan medlemmar i en nybildad erkänd arbetslöshetskassa, vilka tidigare tillhört ett fackförbunds fristående arbetslöshetskassa och därigenom få tillgodoräkna sig till förbundet erlagda kontingenter, och sådana medlemmar, som icke tillhört dylik kassa. Styrelsen föreslår sålunda, att styrelsen erhåller befogenhet att medgiva, att erlagda kontingen-

ter till organisation, som tagit initiativet till bildande av erkänd arbetslöshetskassa, under ovan antydda villkor måtte få räknas medlem tillgodo såsom erlagda avgifter vid tillämpningen av det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret.

Kravet på betalade veckoavgifter enligt det tidsbestämda avgiftsvillkoret har för ett par år sedan nedsatts från 26 till 20 veckoavgifter. Detta har inneburit en icke obetydlig påfrestning av kassornas ekonomi, som styrelsen anser böra motverkas genom en skärpning av kravet på arbetad tid under sådan vecka, som får tillgodoräknas. Styrelsen föreslår därför, att kassa icke må tillåtas räkna med lägre antal avgiftsveckor än 26, såvida icke kassan i stadgarna intagit föreskrift om, att avgiftsbetalad vecka endast får tillgodoräknas medlem, som under veckan arbetat minst sexton timmar (förut minst 8 timmar) för annans räkning eller som trots sin arbetslöshet åtnjutit avlöning för minst sexton timmar under veckan. Detta kunde utan ändring av lagstiftningen genomföras efter ett tillrättaläggande uttalande av departementschefen till statsrådsprotokollet.

I skrivelsen anmäler socialstyrelsen slutligen önskvärdheten av vissa huvudsakligen formella ändringar av lagstiftningen, avseende bl. a. en anpassning av gällande bestämmelser till att även avse kassor, som i stället för veckoavgifter upptaga avgifter för månad eller längre period. Dessutom hemställer styrelsen om befogenhet att, då särskilda skäl föreligga, vid varje kvartals slut utbetala större andel av det statsbidrag, som kan antagas belöpa å kvartalet, än de nu stadgade tre fjärdedelarna.

Handbok för mödrahjälpsverksamheten.

Den 1 oktober 1940 trädde flera ändringar i mödrahjälpsförfattningarna i kraft. Socialstyrelsen blev tillsynsmyndighet för mödrahjälpsverksamheten samt fick i uppdrag att lämna mödrahjälpsnämnderna och barnavårdsnämnderna de råd och anvisningar, som kunde anses nödvändiga. På grund därav har styrelsen utarbetat en handbok, innefattande råd och anvisningar för mödrahjälpsverksamheten, vilken innevarande månad distribueras till mödrahjälpsnämnderna och barnavårdsnämnderna.

Handboken har till huvudsaklig uppgift att draga upp vissa allmänna riktlinjer till ledning för det praktiska arbetet. Under de år som gått sedan mödrahjälpens tillkomst har en rik erfarenhet hunnit samlas av de myndigheter, som handhaft verksamheten, i första rummet mödrahjälpsnämnderna. Vid sidan av själva författningarna och förarbetena till dessa är det också på materialet från nämndernas verksamhet, som socialstyrelsens råd och anvisningar grunda sig. Här nedan lämnas en kortfattad redogörelse för de viktigaste principerna i handboken.

Ett intimt samband bör knytas mellan det sociala och medicinska arbetet på mödra- och barnavårdens område. Mödrar, som erhålla mödrahjälp, skola, såvitt de yttre förhållandena medgiva det, ställa sig själva och barnet under kontroll av mödra- och barnavårdscentraler. Kontroll vid dylik central bör under nyssnämnda förutsättning uppställas som villkor för mödrahjälp.

Handhavandet av barnavårdsnämndernas utredningar i mödrahjälpsärenden är av grundläggande betydelse för mödrahjälpsverksamheten. Utredaren tillhandahåller det material, på vilket såväl mödrahjälpsnämnden som besvärsmyndigheten grundar sina beslut. För att åstadkomma större enhetlighet i utredningsförfarandet har socialstyrelsen fastställt nya formulär för barnavårdsnämnds utredning och förslag i mödrahjälpsärenden, vilka formulär äro något mera detaljerade än de hittills använda.

Enligt mödrahjälpsförordningen må mödrahjälp endast utgå till kvinna, som i anledning av havandeskap eller barnsbörd är i uppenbart behov av understöd. Enligt förarbetena behöver behovsprövningen ej givas samma stränga karaktär som vid prövning av fattigvårdsbehov. I befolkningskommissionens betänkande angående mödrahjälp uttalas, att mödrahjälpens närmast till hands liggande syfte är att skapa såvitt möjligt tillfredsställande levnads- och vårdförhållanden för såväl modern som barnet under tiden närmast före och efter nedkomsten i de fall, där moderns egna resurser icke äro tillfyllest härför. Socialstyrelsen har i handboken utfärdat närmare anvisningar för tolkningen av uttrycket »uppenbart behov». Årsinkomsten och barnantalet böra tagas till utgångspunkter för behovsprövningen. Detta innebär, att man utgår från att behov av bidrag vid barnsbörd i normala fall icke föreligger, då inkomsten

överstiger en viss nivå, samt att inkomster, som ligga lägre, normalt antagas kvalificera för bidrag med belopp, som successivt ökas i den mån som inkomsten avtager. Barnantalet bör påverka bidragsbeloppet på så sätt, att en bestämd och icke oväsentlig höjning äger rum för varje ytterligare barn, som underhålles av föräldrarna. Den svåraste uppgiften vid denna behovsprövning är att beräkna inkomsten. Det gäller att söka finna den inkomstnivå, på vilken familjen i allmänhet lever. Åtskilliga omständigheter kunna föranleda högre, respektive lägre bidrag än vad inkomst och barnantal i och för sig motivera, och i handboken lämnas anvisningar om i vad mån vid behovsprövningen hänsyn bör tagas till dessa omständigheter.

Vid behovsprövningen ha mödrahjälpsnämnderna för att ernå en enhetlig bedömning av likartade fall för sig uppställt normer till ledning vid prövningen. På sina håll ha dessa normer fått formen av tabeller, utvisande vilket bidrag, som inom en viss dyrortsgrupp bör utgå vid viss inkomst och visst barnantal. Dylika tabeller kunna ge ett utmärkt stöd för behovsprövningen i alla de fall, då det är möjligt att någorlunda tillförlitligt beräkna årsinkomsten. Därest dylika tabeller utfärdades för hela riket, skulle därigenom dels prövningen underlättas för nämnderna, dels en bättre garanti vinnas för att behovsprövningen verkligen ledde till den ur flera synpunkter önskvärda enhetligheten över hela riket. Socialstyrelsen har emellertid avstått från att i handboken fastställa generella normer i form av tabeller. Anledningen härtill är, att till styrelsen uttalats allvarliga farhågor för att dylika tabeller skulle kunna inbjuda till en ytlig och schablonmässig behovsprövning. Under dessa omständigheter har styrelsen tills vidare begränsat sig till att lämna mera allmänna anvisningar för behovsprövningen, varjämte styrelsen genom statistiska översikter och särskilda påpekanden till vederbörande nämnder så långt möjligt vill söka främja enhetlighet och rättvisa inom mödrahjälpsverksamheten.

Enligt 1 § mödrahjälpsförordningen må, då anledning därtill finnes, mödrahjälp helt eller delvis lämnas såsom räntefritt lån. Tidigare har låneformen anlitats i fall, då ovisshet förelåg, huruvida barnfadern skulle komma att utbetala underhållsbidrag enligt 5 § lagen om barn utom äktenskap eller ej. I enlighet med ett uttalande av departementschefen i proposition nr 5 till 1940 års urtima riksdag bör emellertid låneformen icke längre anlitas beträffande ifrågavarande klientel.

Beträffande frågan, huruvida mödrahjälp skall utgå kontant eller in natura, uttalar socialstyrelsen, att naturaformen är att betrakta såsom den normala och att kontantbidrag endast skall utgå, när särskild anledning därtill finnes. Det huvudsakliga skälet till att naturaformen föredrages framför kontantlinjen är, att man endast på detta sätt kan övertyga sig om att de beviljade medlen verkligen komma modern och barnet till godo.

Mödrahjälpstandvården har utförligt behandlats i ett avsnitt av handboken, som utarbetats i samråd med medicinalstyrelsen. Havandeskapet orsakar i många fall tandskador hos kvinnan, vilket är en av anledningarna till att tandvård medtagits bland mödrahjälpens hjälpformer. Huvudskälet är emellertid,

att moderns förmåga att under ifrågavarande tid tillgodogöra sig födan är av avgörande betydelse för hennes hälsa och därmed även för barnets. Det är icke erforderligt, att orsakssammanhanget mellan havandeskapet och de förefintliga tandskadorna närmare utredes. Mödrahjälpsmedel få principiellt endast beviljas under förutsättning att fullständig munsanering kommer till stånd.

Folktandvårdsorganisationen är ännu endast genomförd i vissa delar av landet, och det torde dröja ännu en tid, innan organisationen blivit fullt utbyggd. Efter hand som folktandvårdspolikliniker inrättas, skall all mödrahjälpstandvård utföras på sådana. Tills vidare är emellertid mödrahjälpstandvården hänvisad till att i stor utsträckning anlita privata tandläkare. På grund av denna tandvårds stora omfattning är en ekonomisk och medicinsk kontroll av verksamheten oundgänglig. För att åvägabringa nödig kontroll över att dessa medel på bästa sätt komma mödrarna till godo har medicinalstyrelsen och socialstyrelsen efter samråd med representanter för Sveriges tandläkareförbund och Svenska tandläkaresällskapet utarbetat formulär till en blankett, vilken i varje tandvårdsfall, som står i samband med mödrahjälp, skall ifyllas av tandläkaren. Barnavårdsnämnderna skola vid slutet av varje månad till socialstyrelsen insända ifyllda blanketter rörande samtliga under månaden slutförda behandlingar. I socialstyrelsen verkställes sedermera granskning av blanketterna tillsammans med medicinalstyrelsens representant.

Där folktandvårdspoliklinik finnes, skall denna anlitas och debitering får därvid ske endast efter folktandvårdstaxan. I övriga fall är att märka, att socialstyrelsen och pensionsstyrelsen i samråd med medicinalstyrelsen överenskommit med tandläkarorganisationerna, att vid utförandet av tandvård med socialvårdsmedel hos privatpraktiserande tandläkare ersättning med högre belopp än enligt folktandvårdstaxan med en förhöjning av en tredjedel icke skulle utgå. Arvode för mödrahjälpstandvård får icke beviljas med högre belopp än som motsvarar nämnda socialvårdstaxa.

Av de besvärsärenden, som inkomma till socialstyrelsen framgår, att praxis fortfarande företer stora variationer de olika mödrahjälpsnämnderna emellan. Besvärsskrifternas innehåll utvisar jämväl, att rättvisesynpunkten spelar en mycket stor roll för allmänheten. Någon matematisk rättvisa är det givetvis omöjligt att åstadkomma inom denna hjälpform. Det är emellertid att förvänta, att socialstyrelsens råd och anvisningar skola kunna verka för en ökad enhetlighet inom mödrahjälpsverksamheten samt stimulera intresset hos alla socialarbetare för denna synnerligen gagnerika gren av socialvården.

Fattigvårdsberättelsen för åren 1938 och 1939.

Den statistiska redogörelsen för kommunernas fattigvård under åren 1938 och 1939 har i dagarna utkommit. Den innehåller samtidigt en översikt av huvuddragen i fattigvårdens utveckling under åren 1923—1938. För 1938 års fattigvård lämnas endast en kortfattad redogörelse, enär uppgifterna till detta års fattigvårdsstatistik underkastats en avkortad bearbetning. Redogörelsen för år 1939 grundar sig på utdrag ur kommunernas socialregister i överensstämmelse med det förslag till omläggning av fattigvårdsstatistiken, som styrelsen framlagt. Tidigare ha preliminära uppgifter rörande 1938 och 1939 års fattigvård lämnats i Sociala Meddelanden (årg. 1941, sid. 157 resp. 277).

Berättelsen för 1939 års fattigvård innehåller åtskilliga nyheter med avseende på innehåll och uppläggning samt är rikhaltigt illustrerad av tabeller och diagram. Genom den omläggning av fattigvårdsstatistiken, som skett från och med år 1939, har det blivit möjligt att åstadkomma en redovisning av fattigvårdens understödsklientel efter dess sammansättning ur familjesynpunkt och att erhålla en belysning av fattigvårdens förhållande till vissa andra grenar av den samhälleliga hjälpverksamheten, nämligen till folkpensioneringen samt till barnbidrags- och bidragsförskottsverksamheten.

Under 1939 erhöllo 274 000 familjer (i fattigvårdsrättslig mening) understöd av fattigvårdsstyrelserna. Av dessa utgjorde ensamma kvinnor utan barn och ensamma män utan barn 34 % resp. 28 %, medan gifta par med barn utgjorde 19 % och gifta par utan barn 11 %. Ensamma kvinnor med barn voro relativt talrika, de utgjorde nämligen 6 %, medan grupperna ensamma män utan barn och ensamma barn vardera omfattade mindre än 1 % av hela antalet. Denna fördelning skiljer sig icke i högre grad från motsvarande fördelning inom befolkningen i dess helhet utom beträffande ensamma kvinnor med barn, vilka relativt sett voro ungefär tre gånger så talrika inom fattigvårdsklientelet som inom hela befolkningen.

Inom städernas fattigvårdsklientel uppgick det relativa antalet gifta par med barn till 17 %, medan motsvarande andel i landskommunerna utgjorde 21 %. I Stockholm var antalet gifta par med barn särskilt lågt, endast 13 %, medan det däremot på landsbygden i Norrland uppgick till 26 % och i de norrländska skogskommunerna till ej mindre än 30 %. Dessa skillnader synas i första hand bero på demografiska olikheter, men vad Norrland beträffar även i betydande grad på andra förhållanden, såsom arbetslöshet o. dyl.

Inalles åtnjöto under år 1939 omkring 74 000 familjer med barn under 16 år understöd av fattigvårdsstyrelserna. Av dessa familjer hade 34 % tre eller flera barn, medan bland barnfamiljer i allmänhet motsvarande andel beräknas ha utgjort endast 21 %. Det är påtagligt, att flerbarnsfamiljer oftare än familjer utan barn eller med endast ett eller två barn måste anlita fattigvården. Ännu

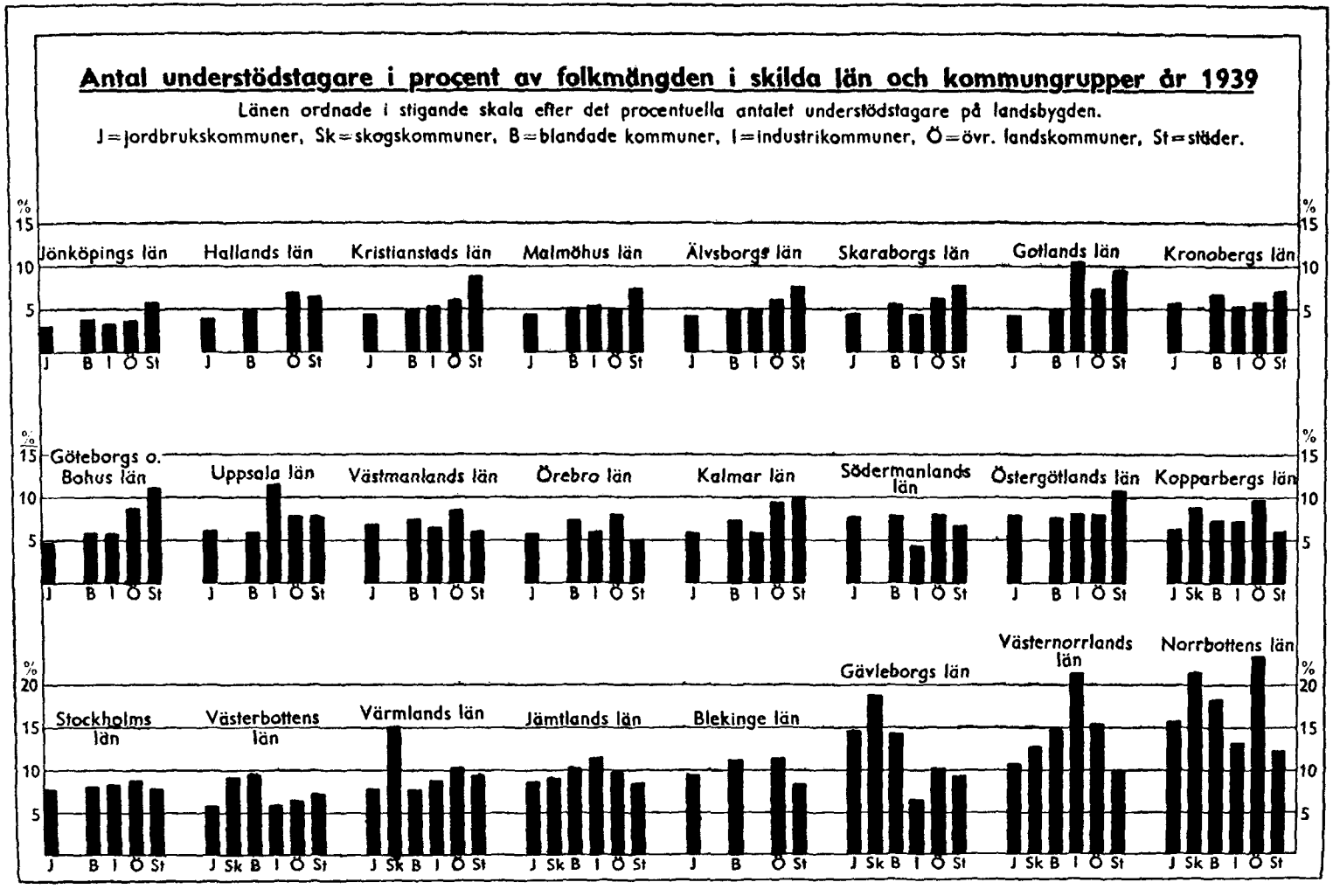
Antal understödstagare i procent av folkmängden i skilda län och kommungrupper år 1939
Länen ordnade i stigande skala efter det procentuella antalet understödstagare på landsbygden.
J=jordbrukskommuner, Sk=skogskommuner, B=blandade kommuner, I=industrikommuner, Ö=övr. landskommuner, St=städer.
%
15
10
5
Jönköpings län
Hallands län
Kristianstads län
Malmöhus län
Älvsborgs län
Skaraborgs län
Gotlands län
Kronobergs län
Göteborgs o. Bohus län
Uppsala län
Västmanlands län
Örebro län
Kalmar län
Södermanlands län
Östergötlands län
Kopparbergs län
20
Stockholms län
Västerbottens län
Värmlands län
Jämtlands län
Blekinge län
Gävleborgs län
Västernorrlands län
Norrbottens län
J Sk B I Ö St

tydligare framgår detta av följande uppgifter, vilka dock äro i hög grad approximativa: Av alla familjer i riket med fem eller flera barn hade omkring 24 % åtnjutit hjälp av fattigvårdsstyrelserna under år 1939. Detsamma var fallet med 14 % av alla familjer med tre eller fyra barn, 7 % av alla familjer med endast ett eller två barn och likaledes 7 % av alla familjer utan barn. Inom sistnämnda grupp var det relativa antalet understödsfall jämförelsevis högt beroende på att den omfattar ett betydande antal åldringar och invalider.

Hela antalet individer med understöd av fattigvårdsstyrelserna uppgick år 1939 till c:a 524 000, varav 161 000 vuxna män, 194 000 vuxna kvinnor och 169 000 barn under 16 år. Eftersom familjerna redovisas betydligt fullständigare enligt de principer, som tillämpas från och med år 1939, äro dessa tal icke jämförbara med motsvarande uppgifter för år 1938.

I förhållande till hela folkmängden utgjorde antalet redovisade understödstagare ungefär 8 %. I detta hänseende förelåg ingen nämnvärd skillnad mellan städer och landsbygd. Ej heller mellan landskommuner med olikartat näringsliv voro skillnaderna av någon större betydelse. Avsevärda olikheter framträda däremot mellan olika landsdelar. Sålunda hade i de norrländska landskommunerna ej mindre än 12 % av befolkningen erhållit hjälp av fattigvårdsstyrelserna. Beträffande fattigvårdsfrekvensen i de särskilda länen hänvisas till vidstående diagram ur fattigvårdsberättelsen.

Av samtliga familjer, som under år 1939 erhöllo hjälp av fattigvårdsstyrelserna, hade 61 % fått hemunderstöd, medan 16 % och 29 % hade åtnjutit personlig vård på fattigvårdsanstalter resp. sjukvårdsanstalter. Dessutom hade 15 % åtnjutit annan hjälp i olika former (inackordering i enskilt hem, resekostnader, yrkesutbildning o. s. v.). De fall i vilka samma familj eller samma person hade åtnjutit både hemunderstöd och vård på sjukvårdsanstalt under redogörelseåret, voro relativt talrika; de uppgingo nämligen till 7 % av hela antalet familjer med understöd.

Det totala värdet av den hjälp, som fattigvårdsstyrelserna lämnade under år 1939, uppgick till 90·3 milj. kr. Denna summa var något lägre än motsvarande belopp år 1938.

Omkring 144 000 personer med understöd av fattigvårdsstyrelserna, d. v. s. 40 % av hela antalet vuxna understödstagare, åtnjöto dessutom under år 1939 tilläggspension på grund av hög ålder eller invaliditet. Hela antalet tilläggspensionärer år 1939 beräknas ha utgjort 486 000. Följaktligen skulle omkring 30 % av alla tilläggspensionärer i riket ha erhållit ytterligare hjälp genom fattigvårdsstyrelserna.

Av alla familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna åtnjöto under år 1939 omkring 12 000 barnbidrag och omkring 4 700 bidragsförskott för ett eller flera barn. I förhållande till hela antalet barnfamiljer med understöd av fattigvårdsstyrelserna utgjorde dessa tal 16 % resp. 6 %.

Levnadskostnaderna i vissa länder första halvåret 1942.

I anslutning till en artikel i denna årgång av Soc. Medd., sid. 191, om indexberäkningar beträffande levnadskostnadernas förändringar i Sverige och vissa andra länder t. o. m. årsskiftet 1941/42 ha här sammanställts tillgängliga uppgifter om levnadskostnadernas fortsatta utveckling under år 1942.[1] Nästan utan undantag visa levnadskostnaderna i de länder, från vilka uppgifter föreligga, en fortsatt stegring under innevarande år. Några data ur de officiella indexserierna för resp. länder återgivas i följande tablå, som avser samtliga levnadskostnader.

	Basperiod (= 100)	Sept./ Okt. 1939	Sept./ Okt. 1940	Sept./ Okt. 1941	Dec. 1941/ Jan. 1942	Mars/ April 1942	Juni/ Juli 1942
Sverige	År 1935	109	126	141	145	151	152
Danmark	» »	111	145	162	162	161	165
Finland	» »	115	139	160	168	176	180
Norge	År 1938	101·1	125·7	141·4	143·7	145·1	147·3
Schweiz	Juli 1914	138	153	178	184	189	193
England	» »	155	187	199	200	199	200
Tyskland	1913/1914	125·7	131·6	133·3	133·0	136·0	138·9
Ungern	1913	102·3 (aug.)		139·9	141·7	149·8	149·8
Kanada	»	130	·	150	154	154	·
Förenta staterna	1935–1939	100·6	100·4	108·0	·	·	·

De i tablån anförda länderna kunna uppdelas i två grupper, den ena med jämförelsevis stark stegring av indextalen (5—7 %) sedan årsskiftet och den andra med en stegring av högst 4 %, eventuellt nära nog oförändrade levnadskostnader. Till den förra gruppen hörde, ordnade efter fallande procenttal, Finland, Ungern, Schweiz och Sverige, till den senare Tyskland, Norge, Danmark och England.

De inträdda stegringarna av levnadskostnaderna ha givetvis till stor del haft sin orsak i höjda livsmedelspriser. Dessa prishöjningar ha emellertid i början av innevarande år delvis varit av säsongmässig karaktär, exempelvis de under senvintern och våren stigande priserna på potatis och grönsaker i Sverige och Tyskland. Andra poster, som undergått avsevärda höjningar, äro värme och lyse, vilka i Finland enbart under första kvartalet stego med 25 %, och beklädnad, som i Ungern samtidigt ökades med 27 %. Värme- och belysningspostens storlek har i enstaka fall i någon ringa mån gått tillbaka, t. ex. i Danmark och

[1] Huvudkälla har varit en artikel i Wirtschaft und Statistik, juni 1942, kompletterad med uppgifter ur Int. Labour Review, The Ministry of Labour Gazette och andra officiella publikationer och rapporter.

Tyskland. I fråga om Förenta staterna föreligger en uppgift, att livsmedelsposten i februari 1942 ökats med 24·9 % sedan augusti 1939. — I fråga om länder, som icke medtagits i ovanstående tablå, må nämnas, att Spanien under tiden mars 1941—februari 1942 registrerade en ökning från 220 till 248 (juli 1936 = 100) samt att Turkiet enbart under tiden mars—december 1941 uppvisade en stegring av levnadskostnaderna med omkring 15 %. Ungefär samma totala stegring hade fram till februari 1942 förekommit i Sydafrikanska unionen sedan augusti 1939. Beträffande Italien visa från annat håll hämtade uppgifter, att krigsåren därstädes medfört betydande prisstegringar, i synnerhet inom beklädnadsposten; de totala levnadskostnaderna beräknas i det närmaste ha fördubblats (99 %) från mars 1937 till mars 1942.

Stegringen av levnadskostnaderna från början av världskriget till mitten av år 1942 (för Kanada 1 april) framgår av följande sammanställning, där indextalen omräknats med september/oktober 1939 som bas:

Indextal (sept./okt. 1939 = 100)	Sverige	Danmark	Finland	Norge	Schweiz	England	Tyskland	Ungern	Kanada
Juni/juli 1942 . .	139	149	157	146	147	129	111	146	(118)

Kortare meddelanden.

Den första skiljenämnden enligt 1936 års lag om förenings- och förhandlingsrätt. Enligt lagen om förenings- och förhandlingsrätt kan en arbetstagarorganisation genom vederbörlig anmälan bli registrerad hos socialstyrelsen, sedan den förklarat sig avstå från stridsåtgärder i sitt förhållande till arbetsgivare. Organisationen erhåller då i stället förmånen av att, om direkta förhandlingar med arbetsgivare stranda, få fortsätta förhandlingarna inför en av socialstyrelsen förordnad opartisk ordförande. Leda ej heller dessa förhandlingar till resultat, kan endera parten genom den opartiske ordföranden hos socialstyrelsen hemställa om utseende av en skiljenämnd för avgivande av förslag till förhandlingsfrågans lösning. Nämndens utslag i ärendet kan av parterna godkännas eller förkastas. I sistnämnda fall kan part begära nämndens tillstånd att publicera utslaget och har också möjlighet att under iakttagande av vissa former frigöra sig från fredsförpliktelsen såvitt angår den aktuella tvistefrågan.

Sedan lagen trädde i kraft ha i ett flertal fall opartiska ordföranden förordnats av socialstyrelsen.[1] Även ett antal framställningar om utseende av skiljenämnd ha inkommit till styrelsen, men i alla dessa fall har till sist uppgörelse kunnat åvägabringas, utan att förordnande av skiljenämnd behövt tillgripas. Först i början av innevarande år har styrelsen i en uppkommen förhandlingsfråga tillsatt sådan nämnd.

Den 14 augusti 1941 hade socialstyrelsen utsett hovrättsrådet Hugo Backman, Malmö, att vara opartisk ordförande vid förhandlingar mellan å ena sidan den registrerade arbetstagarorganisationen De försäkringsanställdas riksförbund, till vilken Svenska försäkringsinspektörernas förbund hör, och å den andra sidan Brand- och lifförsäkringsaktiebolaget Skåne rörande anställningsvillkoren för bolagets livförsäkringsinspektörer. Med anledning härav hade vid olika tillfällen förhandlingar inför hovrättsrådet Backman förts, vid vilka emellertid parterna vidblivit sina skiljaktiga meningar. Den opartiske ordföranden hade därför icke haft möjlighet att framlägga förslag till parternas enande. På personalförbundets sida vidhöll man krav på förbättrade arbetsvillkor, medan bolaget förmenade, att de krävda förbättringarna skulle åsamka bolaget utgiftsökningar, som icke rymdes inom den för bolaget gällande omkostnadsramen. Sedan förhandlingarna sålunda strandat, hemställde hovrättsrådet Backman på personalförbundets begäran, att socialstyrelsen måtte utse skiljenämnd i tvisten.

Den 20 mars 1942 beslöt styrelsen jämlikt 14 § lagen om förenings- och förhandlingsrätt att tillsätta en skiljenämnd för avgivande av förslag till den ifrågavarande förhandlingsfrågans lösning. Till ledamöter av nämnden utsågos häradshövdingen Gösta Siljeström, ordförande, dåvarande aktuarien hos Svenska personalpensionskassan (SPP) fil. doktorn Tim Jansson och sekreteraren hos socialstyrelsen Carl Chr. Schmidt.

Inför nämnden ägde föredragning rum av hovrättsrådet Backman den 26 och 27 mars 1942. Vidare genomgingos ingivna och av nämnden från parterna införskaffade handlingar, varjämte nämnden inhämtade muntliga upplysningar från representanter för parterna. Den 11 april 1942 tillställde nämnden parterna ett förslag till förhandlingsfrågans lösning, å vilket skriftliga svar begärdes senast den 25 april.

Av svaren framgick, att båda parter hade erinringar att göra mot förslaget. Personalförbundet förklarade sig emellertid trots de gjorda erinringarna godkänna detsamma i oförändrat skick, medan bolaget ansåg sig icke kunna acceptera vissa punkter i förslaget.

Härefter ägde vid olika tillfällen överläggningar rum direkt mellan representanter för parterna i syfte att överbygga de kvarstående tvistepunkterna. Detta visade sig emellertid då icke möjligt, vid vilket förhållande personalförbundet i skrivelse den 29 juni 1942 be-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 1012.

gärde, att nämnden måtte besluta, att förslaget finge av personalförbundet offentliggöras. Nämnden beslöt den 3 juli i enlighet med denna hemställan.

Då nämndens funktion i ärendet härmed fick anses slutförd, trädde den opartiske ordföranden ånyo i funktion och kallade parterna till nya förhandlingar, innan den beramade publiceringsåtgärden vidtagits. Vid dessa förhandlingar, som ägde rum den 15 augusti, träffades slutligen uppgörelse i tvisten.

Bidragsförskottslagen under omarbetning. Socialstyrelsen har i remissvar den 8 september 1942 avgivit utlåtande över socialvårdskommitténs förslag den 26 maj 1942 till ändrad bidragsförskottslag. I utlåtandet anföres i huvudsak följande.

De av socialvårdskommittén nu föreslagna ändringarna i 1937 års lag om förskottering av underhållsbidrag till barn äro — så långt som det är möjligt inom ramen för ett provisorium — enligt socialstyrelsens mening ägnade att främja det syfte, som avsågs med den av riksdagen begärda översynen. Genom denna skulle man söka ernå klarare författningsföreskrifter till underlättande av en riktig och ändamålsenlig användning av bidragsförskotten samt reglering av barnavårdsnämndernas och länsstyrelsernas skyldigheter och befogenheter på området.

Att socialvårdskommittén icke stannat vid en rent formell revision av författningen utan även framlagt vissa betydelsefulla ändringar av materiell art, finner socialstyrelsen riktigt. Det ligger också i sakens natur, att förslaget med hänsyn till socialvårdskommitténs pågående utredningsarbeten på angränsande områden för barnhjälp icke kunnat göras mera genomgripande än det är. I den form, i vilken förslaget föreligger, innebär det dock ökade möjligheter för beredande av stöd åt en kategori av barn och mödrar, som utan tvivel höra till de i högsta grad hjälpbehövande.

Socialstyrelsen vill sålunda uttala sin tillfredsställelse med det föreliggande förslaget och sin anslutning till de formella ändringarna och åtgärderna. Styrelsen vill emellertid i ett par hänseenden framställa särskilda önskemål och påpekanden.

Den i 9 § 1 mom. föreslagna inkomstgrunden för beräknandet av bidragsförskott — beloppet vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt — är i flera hänseenden bräcklig. Styrelsen finner det därför angeläget, att ett förnyat övervägande av denna fråga, såsom socialvårdskommittén också ställer i utsikt, verkligen kommer till stånd så snart som möjligt. Av vikt att uppmärksamma synes styrelsen vidare vara bestämmelsen i 12 § 3 mom. att beviljat bidragsförskott ej må jämkas under den tid, för vilken förskottet beviljats. Styrelsen anser sig här böra påpeka det oskäliga i att bidragsförskotten, om ett barn i en grupp av två—fyra barn faller ifrån, icke kunna höjas, för barn räknat, för de återstående enligt 8 § 1 mom. Enligt sistnämnda stadgande skall exempelvis i ortsgrupp 1 för tre barn kunna utgå bidragsförskott med 200 kr. för barn räknat eller med tillhopa 600 kr. för år. För två barn är beloppet för varje barn 220 kr., och en jämkning vid barnantalets minskning från tre till två barn skulle alltså kunna ge tillhopa 440 kr. i bidragsförskott i stället för blott 400 kr. enligt det föreslagna stadgandet. Vid en ökning av antalet förskottsberättigade barn inträder ett liknande behov av jämkning, ehuruväl det då blir fråga om en minskning av bidragsförskottet för barn räknat. Men därtill kommer i nu berörda fall sannolikt att uppstå en tvekan om vilket bidragsbelopp, som skall beviljas det nytillkommande barnet. En omedelbar jämkning enligt 8 § 1 mom. skulle undanröja en sådan tvekan. Styrelsen anser det alltså vara befogat att jämkning må äga rum, dock endast i sådana fall som de här berörda, nämligen då barnantalet ändras.

Styrelsen vill erinra om att någon särskild tillsynsmyndighet för bidragsförskotteringsverksamheten icke heller enligt ändringsförslaget skall förekomma. Att socialstyrelsen genom statens inspektör för barnavården samt konsulenterna och barnavårdsombuden lämnar råd och anvisningar i förekommande fall åt barnavårdsnämnderna innebär icke sådant ansvar och sådana befogenheter, som inbegripas i tillsynsmyndighet på området. Emellertid rekommenderas i betänkandet vissa åtgärder, vilka förutsätta, att en central ledning av

verksamheten i vissa avseenden utövas. Socialstyrelsen erinrar om detta behov av central ledning, vilken väl lämpligen torde böra utövas genom socialdepartementet.

Slutligen vill styrelsen nämna, att det förslag av styrelsen till ändrade bestämmelser för efterlysningsverksamheten, som beröres i betänkandet, numera fastställts av Kungl. Maj:t den 12 juni 1942 (SFS nr 421).

Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 juli 1942. Enligt en inom socialstyrelsen verkställd beräkning hade byggnadskostnaderna för ett hyreshus i Stockholm från årsskiftet 1938/39 till 1 juli 1942 stigit med 34·2 %. Om byggnadskostnaden den 1 januari 1939 sättes = 100, uppgick sålunda byggnadskostnadsindex den 1 juli 1942 till 134. Motsvarande indextal för tidigare beräkningstillfällen återges nedan (jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 512).

1/1 1939	1/10 1940	1/4 1941	1/7 1941	1/10 1941	1/1 1942	1/4 1942	1/7 1942
100	117	121	125	127	127	133	134

Vid den sist verkställda indexberäkningen har den ursprungliga budgeten förändrats såtillvida, som man förutsatt att korkmattor ersatts med bokparkett, varigenom denna post reducerats i jämförelse med den 1 april 1942. I förhållande till basperioden hade materialkostnaderna den 1 juli 1942 stigit med 53·4 % och lönekostnaderna för arbeten, utförda på byggnadsplatsen, med 10·1 %. I jämförelse med den 1 april 1942 framträder prisstegring på bl. a. trävaror, tillsatsmedel för betong, tegel, materiel för smidesarbeten och elektrisk installation. Lönekostnaderna ha stigit genom ökade dyrtidstillägg.

Prisstopp å restauranger och andra näringsställen. Med stöd av 2 § prisregleringslagen den 30 juni 1942 och Kungl. Maj:ts bemyndigande samma dag har statens priskontrollnämnd föreskrivit (i meddelande nr 169), att företagare, som driver rörelse, där allmänheten mot betalning serveras mat, konditorivaror eller drycker till förtäring på stället, icke må utan tillstånd av priskontrollnämnden höja de priser, som gällde den 18 september 1942 före klockan 22, eller senast tillämpats före denna tidpunkt, förrän en vecka förflutit från det anmälan om den tillämnade prishöjningen inkommit och skälen därtill. Bestämmelserna gälla sammansatta måltider och stående rätter samt alla slags konditorivaror och drycker med undantag av spritdrycker och viner. Å pensionat gäller prisstoppet den del av helinackorderingspriset, som företagaren beräknat å måltidsinackorderingen.

Såsom höjning av priset skall i detta sammanhang anses även sådan förändring i kvantitet eller kvalitet, som innebär, att högre ersättning uttages än den som tillämpats vid ovan angivna tidpunkt.

Å väl synlig och för allmänheten lätt tillgänglig plats å näringsstället skall finnas anslag, upptagande de av företagaren den 18 september 1942 tillämpade priserna å de av prisstoppet omfattade förnödenheterna.

Arbetsförhållandena i England år 1941 och början av år 1942. Ur den officiella tidskriften Ministry of Labour Gazette ha hämtats följande sammanställningar av utvecklingen under föregående och början av innevarande år i fråga om sysselsättning, löner, levnadskostnader, arbetstid m. m. i England (d. v. s. Storbritannien och Nordirland). Vad beträffar *arbetslösheten*, plägar den engelska statistiken skilja mellan helt arbetslösa och delvis eller tillfälligt arbetslösa samt tillfällighetsarbetare utan sysselsättning. Inom alla tre grupperna sjönko talen mycket avsevärt. Samtliga helt arbetslösa uppgingo den 9 december 1940 till 602 495 och den 8 december 1941 till 189 020. Av dessa voro 93 549 vuxna män, 74 613 vuxna kvinnor och 20 858 minderåriga av båda könen. De delvis eller tillfälligt arbetslösa voro i december 1940 sammanlagt 148 753 och ett år senare 16 505, medan tillfällighetsarbetarna utan sysselsättning vid den förra tidpunkten voro 23 674 och vid den

senare 10 993. De helt arbetslösa voro i genomsnitt under år 1941 314 507, mot 829 458 år 1940, 1 308 212 år 1939 och 2 136 052 år 1932. — Under år 1942 fortsatte arbetslöshetssiffrorna att sjunka, så att antalet helt arbetslösa, som den 8 december 1941 var 189 020, den 13 april 1942 nedgått till 133 475.

Arbetslönerna, som under år 1940 hade följt stegringen av levnadskostnaderna, fortsatte att stiga under år 1941. Inom de industrier, från vilka regelbundna uppgifter insamlas om förändringar av lönesatserna, ha de rapporterade ändringarna beräknats resultera i en ökning under året av drygt 2 milj. pund i fråga om veckolönen för 8 milj. fullt sysselsatta arbetare. För år 1940 var motsvarande ökning $2^1/_4$ milj. pund för över 8 milj. arbetare. Höjning av lönesatserna förekom år 1941 i nästan alla rapporterande industrigrenar, men stora variationer förelågo inom de olika näringsområdena. Den genomsnittliga veckolönen för fullt sysselsatta inom samtliga näringsgrenar, jordbruket inberäknat, beräknas ha varit 9 % högre vid slutet av 1941 än ett år tidigare och omkring 26 eller 27 % högre än vid krigets början. Dessa siffror hänföra sig till lönesatserna och taga icke med i beräkningen den markerade ökningen i löneinkomsterna, som uppstått på grund av fullständigare sysselsättning, övertidsarbete och utsträckning av ackordsarbetet. — Under början av år 1942 ha större eller mindre nettoökningar av lönesummorna inom industrin rapporterats varje månad. För jordbrukets del må nämnas, att i januari innevarande år inträdde i Skottland en ökning av minimilönen för manliga arbetare från 48 till 60 shillings i veckan samt liknande stegringar för kvinnor och minderåriga.

En återblick på de sistförflutna 15 åren ger vid handen, att nettoresultatet av de registrerade lönerörelserna på den engelska arbetsmarknaden resulterade i en ökning av veckolönerna år 1926 av 49 000 pund; åren 1927—1933 rapporterades större eller mindre minskningar (år 1931 401 000 pund), men sedan år 1934 årliga, nästan kontinuerligt stigande tillskott, år 1939 uppgående till över 931 000 pund. Under åren 1940 och 1941, då nettoökningarna överstego 2 milj. pund, ha således lönestegringarna varit mycket större än något tidigare år under den av översikten omfattade perioden.

Arbetstidens längd undergick ej några nämnvärda förändringar under år 1941. Åren 1939 och 1940 hade däremot arbetstiden reducerats för ett stort antal minderåriga arbetare i många olika industrier.

I fråga om *levnadskostnaderna* framhålles, att indextalet med juli 1914 = 100 vid början av år 1941 var 196 mot 155 den 1 september 1939. De fyra första månaderna av 1941 steg levnadskostnadsindex ytterligare till 200. Enligt ett regeringsuttalande i början av april 1941 voro emellertid myndigheterna beslutna att stabilisera levnadskostnaderna genom centraliserad försäljning av importerade livsmedel, kontroll av distributörernas förtjänstmarginaler och detaljpriser samt genom subventionering av vissa viktiga livsmedel och tjänster. Resultatet av dessa åtgärder anses avspegla sig i indextalen för det senare halvåret, vilka variera mellan 199 och 201. Ännu den 1 maj 1942 kvarstod levnadskostnadsindex vid 200. Denna nivå motsvarar en stegring av 29 % sedan krigsutbrottet år 1939.[1] Beträffande bostadskostnaderna erinras, att hyrorna för arbetarbostäder under 1941 alltjämt voro föremål för kontroll enligt hyresregleringslagen. Den genomsnittliga hyresnivån för dylika lägenheter stod praktiskt taget stilla under 1941 med indextalet 164. Ökningen sedan september 1939 inskränkte sig till 1 %. För kläder noterades en ökning under året med 20 %, vilket delvis var att tillskriva verkan av en pålagd omsättningsskatt.

Beträffande *arbetskonflikter* anföres slutligen, att 1 241 konflikter omfattande 216 000 arbetare började under 1941, vilket något överstiger motsvarande tal för de senaste åren. Konflikterna voro emellertid kortvariga, och antalet förlorade arbetsdagar var avsevärt lägre än under de senaste 10 åren med undantag av åren 1933, 1934 och 1940.

---

[1] *Jfr* sid. 754 detta häfte.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Byggnadsverksamheten i Sverige år 1941.

Preliminär redogörelse.

På grundval av socialstyrelsens löpande kvartalsstatistik har en preliminär redogörelse för byggnadsverksamheten i vissa städer med över 10 000 invånare lämnats i Sociala Meddelanden, årg. 1942, sid. 137. I det närmaste samtliga övriga städer och stadsliknande samhällen, där byggnadsverksamheten är underkastad offentlig kontroll genom byggnadsnämnd (eller byggnadsinspektör), ha nu insänt uppgifter angående under år 1941 *fullbordade* (d. v. s. i regel slutavsynade) och *avgångna* byggnadsföretag; från städer med över 10 000 invånare föreligga även uppgifter om *beviljade* byggnadsföretag. Byggnadsnämndernas, resp. byggnadsinspektörernas uppgifter ha kompletterats med uppgifter om vissa statliga byggnadsföretag från vederbörande centrala ämbetsverk. Här nedan återgivas vissa huvudresultat av den bearbetning av materialet, som verkställts. Den fullständiga statistiken kommer liksom föregående år att utgivas i en särskild publikation.[1]

För år 1941 erhöllos uppgifter om byggnadsverksamheten från byggnadsnämnderna, resp. byggnadsinspektörerna i 983 orter (mot 909 år 1940). Av samtliga orter ha 393 (117 städer, 54 köpingar, 219 municipalsamhällen och 3 landskommuner) betecknats såsom stadssamhällen, varmed här avses sådana orter, där byggnadsstadgans bestämmelser för stad äro gällande. Folkmängden i dessa samhällen uppgick sammanlagt till 2·85 milj. invånare, motsvarande 44·7 % av rikets hela folkmängd. De 590 såsom »övriga orter» betecknade orterna utgöras av sådana områden, där byggnadsstadgans bestämmelser för landsbygden äro tillämpliga.

På grund av det successiva utsträckandet av byggnadsstadgans tillämpningsområde till allt flera orter har antalet i statistiken ingående orter undergått en kontinuerlig ökning med varje redovisningsår. För att detta förhållande icke skall behöva inverka vid jämförelser med tidigare år, ha de orter, för vilka uppgifter endast erhållits för vissa av åren 1932—1941, uteslutits vid dylika jämförelser, vilka sålunda avse 326 stadssamhällen, i det följande benämnda »gemensamma orter». Folkmängden i dessa uppgick år 1941 till 2·77 milj. invånare, motsvarande 97·1 % av invånarantalet i samtliga stadssamhällen, för vilka uppgifter erhållits för år 1941.

Under år 1941 uppfördes inom samtliga redovisade orter 3 356 boningshus (d. v. s. hus, i vilka minst hälften av utrymmet var avsett för bostadsändamål) samt 1 391 byggnader för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål. Dessutom företogos ändrings- och tillbyggnadsarbeten, som berörde 1 312 bostadshus och 874 byggnader för andra ändamål. Sammanlagt tillkommo under året 13 636 bostadslägenheter och 39 712 rum (»eldstäder», d. v. s.

[1] Jfr Byggnadsverksamheten i Sverige år 1940 (Stockholm 1942).

Tab. 1. Byggnadsverksamheten under år 1941.

	Samtl. städer m. över 100 000 inv.	Därav Stockholm	Städer med 20 000–100 000 inv.	Städer med 10 000–20 000 inv.	Stadssamhällen med 5 000–10 000 inv.	Stadssamhällen med under 5 000 inv.	Övriga orter	Samtliga orter
Antal orter	3	1	18	28	42	302	590	983
Bostäder.								
Antal tillkomna och ändrade boningshus	879	569	552	618	558	752	1 309	4 668
Därav:								
ny- och helt ombyggda	586	487	400	405	358	511	1 096	3 356
uppförda av sten	246	177	127	71	71	72	75	662
uppförda av trä	340	310	273	334	287	439	1 021	2 694
innehållande följande antal lägenheter 1	404	366	228	269	219	352	899	2 371
innehållande följande antal lägenheter 2	81	13	33	64	62	115	163	468
innehållande följande antal lägenheter 3—9	11	5	45	50	48	36	31	221
innehållande följande antal lägenheter 10 o. fl.	140	103	94	22	29	8	3	296
Antal tillkomna bostadslägenheter	4 899	3 142	3 036	1 435	1 334	1 185	1 747	13 636
Därav:								
enkelkök, enkelrum	1 147	768	671	132	74	75	81	2 180
därav 1 rum m. kokvrå	1 105	751	391	89	34	22	15	1 656
2 o. fl. rum utan kök	97	67	87	32	15	35	15	281
1 rum och kök	1 521	915	985	302	287	184	204	3 483
2 » » »	1 200	733	714	492	523	352	614	3 895
3 » » »	597	445	425	298	263	315	534	2 432
4 » » »	180	122	68	116	93	126	188	771
5 o. fl. rum och kök	157	92	86	63	79	98	111	594
Antal tillkomna rum (eldstäder)	12 416	7 983	7 652	4 581	4 390	4 321	6 352	39 712
Antal avgångna								
bostadslägenheter	942	495	878	218	213	238	234	2 223
rum (eldstäder)	3 238	1 625	1 301	844	793	774	584	7 584
Nettotillskott								
bostadslägenheter	3 957	2 647	2 658	1 217	1 121	947	1 513	11 413
rum (eldstäder)	9 178	6 358	6 351	3 737	3 597	3 547	5 768	32 178
Lokaler för andra än bostadsändamål.								
Antal tillkomna och ändrade hus för andra än bostadsändamål	421	156	310	346	290	498	400	2 265
Därav ny- och helt ombyggda	254	107	192	192	163	309	281	1 391
Antal tillkomna lokaler för andra än bostadsändamål	3 429	1 768	2 291	1 723	1 041	1 819	1 392	11 695
Överbyggd golvyta (m²)	214 242	122 855	176 563	95 667	75 969	107 051	102 912	772 404
Därav:								
kontors- och butikslokaler	80 756	39 084	66 400	32 609	17 728	33 920	28 081	259 494
fabriks- och verkstadslokaler	57 595	42 990	60 228	33 061	40 714	35 514	47 308	274 420
övriga lokaler	75 891	40 781	49 935	29 997	17 527	37 617	27 523	238 490

boningsrum eller kök) samt 11 695 lokaler för andra än bostadsändamål. Den överbyggda golvytan för bostadsändamål har uppskattats till 992 800 m² och för andra lokaler till 772 404 m².

I tab. 1 återgivas vissa detaljuppgifter rörande under år 1941 tillkomna och avgångna bostäder och andra lokaler. Man finner, att 19·7 % av samtliga tillkomna bostadshus voro uppförda av sten och 80·3 % av trä. 70·6 % av samtliga

Tab. 2. Byggnadsverksamheten under åren 1932—1941 i 326 »gemensamma orter».

Antal tillkomna bostadslägenheter	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	Årsmedeltal 1932—1941
Städer med över 20 000 inv.[1]	15 217	9 462	12 008	20 038	21 292	21 441	23 670	29 220	14 079	7 784	17 421
Övriga orter	4 230	4 101	5 583	7 190	8 759	8 330	10 449	11 567	4 499	3 890	6 860
Tillhopa	19 447	13 563	17 591	27 228	30 051	29 771	34 119	40 787	18 578	11 674	24 281
Antal tillkomna rum (eldstäder)											
Städer med över 20 000 inv.[1]	39 504	26 532	32 890	53 623	59 046	59 565	66 724	80 612	38 950	19 735	47 718
Övriga orter	14 339	14 763	19 271	24 496	29 256	28 027	33 358	37 820	14 521	12 871	22 872
Tillhopa	53 843	41 295	52 161	78 119	88 302	87 592	100082	118432	53 471	32 606	70 590
Beräknad total golvyta (1 000 m²)											
för bostadsändamål	1 346	1 032	1 304	1 953	2 208	2 190	2 502	2 961	1 837	815	1 765
för andra ändamål	480	322	434	567	715	690	905	1 241	1 081	655	709
Tillhopa	1 826	1 354	1 738	2 520	2 923	2 880	3 407	4 202	2 418	1 470	2 474

bostadshus innehöllo en lägenhet, 14·0 % två lägenheter och 15·4 % tre eller flera lägenheter. Enbart för stadssamhällena voro motsvarande relationstal 65·1, 13·5 och 21·4 % och enbart för »övriga orter» 82·0, 14·9 och 3·1 %.

Av samtliga tillkomna bostadslägenheter tillhörde 43·6 % de minsta kategorierna om högst 1 rum och kök. Lägenheter om 2 rum och kök utgjorde 28·6 % av samtliga och lägenheter om minst 3 rum och kök 27·8 %.

Genom rivning bortgingo under år 1941 i samtliga orter 2 223 lägenheter och 7 534 rum, motsvarande resp. 16·3 och 19·0 % av bruttotillskottet.

I tab. 2 visas utvecklingen i de 326 »gemensamma orterna» under de senaste tio åren. Efter toppåren 1930 och 1931 (ej medtagna i tabellen) gick byggnadsverksamheten tillbaka under 1932 och ännu starkare under 1933, då en omfattande arbetskonflikt pågick inom byggnadsindustrin. Under åren 1934—1936 inträdde en kraftig stegring av bostadsproduktionen. År 1937 minskades lägenhetstillskottet något i jämförelse med föregående år för att ånyo ökas 1938 och ännu mera 1939. För år 1940 redovisas ett lägenhetstillskott, mindre än hälften så stort som år 1939, och för år 1941 sjönk tillskottet ytterligare. Antalet tillkomna lägenheter minskades sålunda med 37·2 % sedan föregående år och antalet rum med 39·0 %. För de större städerna utgjorde minskningen 44·7, resp. 49·3 % och för orter med under 20 000 invånare 13·5 och 11·4 %. Bostadstillskottet år 1941 var c:a 50 % mindre än genomsnittet för 1932—1941. I jämförelse med bottenläget 1933 utgjorde minskningen c:a 15 % och i jämförelse med genomsnittet för de fem högkonjunkturåren 1935—1939 c:a 65 %. Bostadsproduktionens omfattning åren 1940 och 1941 i städer med över 10 000 invånare framgår av tab. 3.

[1] Karlskoga, varifrån uppgifter för de föregående åren endast föreligga beträffande vissa delar av det nuvarande stadsområdet, har i tabellen förts till »övriga orter».

Tab. 8. Under år 1941 fullbordade och beviljade lägenheter och rum i städer med över 10 000 invånare.

Städer	Fullbordade byggnadsföretag					Beviljade byggnadsföretag				
	Lägenheter		Därav låg. t. o. m. 2 rum och kök (1941)	Rum (eldstäder)		Lägenheter		Därav låg. t. o. m. 2 rum och kök (1941)	Rum (eldstäder)	
	1940	1941		1940	1941	1940	1941		1940	1941
Stockholm . .	7 864	3 142	2 483	21 366	7 983	1 493	1 898	1 606	4 368	4 379
Lidingö . . .	47	61	16	216	246	15	40	12	80	161
Södertälje . .	115	212	183	245	546	41	111	91	111	306
Sundbyberg .	96	1	—	256	8	24	32	32	48	78
Uppsala . . .	235	48	16	603	195	127	283	213	393	793
Nyköping . .	119	73	66	358	197	14	234	76	49	669
Katrineholm .	44	24	14	128	82	4	38	26	13	119
Eskilstuna . .	448	118	99	1 160	256	126	196	172	301	466
Linköping . .	85	820	727	221	2 023	57	1 113	1 006	160	2 743
Norrköping . .	290	202	200	706	357	46	333	304	120	695
Jönköping . .	241	141	100	761	409	82	229	183	281	598
Nässjö	72	39	21	268	138	17	89	51	54	288
Växjö	46	53	26	162	191	55	70	31	191	260
Kalmar . . .	89	32	12	251	132	9	86	62	37	286
Västervik . .	59	22	19	203	74	27	69	53	112	198
Visby	22	17	14	79	43	11	27	14	30	96
Karlskrona . .	118	421	324	311	1 203	88	372	293	235	982
Karlshamn . .	11	20	13	41	63	3	29	20	10	87
Kristianstad .	261	189	165	721	301	32	79	49	137	249
Malmö	652	662	527	1 840	1 840	349	734	561	1 027	2 094
Lund	132	74	65	426	161	29	98	78	84	255
Landskrona . .	96	13	9	287	56	5	41	36	7	102
Hälsingborg .	131	112	79	333	311	21	134	103	96	283
Ystad	42	45	19	156	175	31	27	15	132	93
Trelleborg . .	81	106	99	248	269	78	119	110	206	307
Halmstad . .	232	17	10	819	65	32	81	37	140	300
Varberg . . .	50	38	34	158	99	33	55	46	83	164
Göteborg . . .	1 863	1 095	955	5 385	2 593	858	1 126	903	2 774	3 190
Mölndal . . .	80	17	9	221	59	3	7	4	15	22
Uddevalla . .	81	129	69	233	436	19	182	110	58	593
Trollhättan . .	64	147	111	213	427	43	200	156	153	588
Alingsås . . .	33	12	9	102	39	9	28	23	19	88
Borås	322	212	111	887	611	29	50	35	60	165
Lidköping . .	65	25	22	213	75	9	108	71	47	324
Skövde . . .	11	99	49	40	359	31	102	46	112	349
Karlstad . . .	141	25	10	380	92	85	63	56	168	169
Kristinehamn .	66	23	14	199	91	24	18	13	97	56
Örebro	319	326	275	805	760	122	356	292	278	842
Karlskoga . .	146	151	146	317	333	134	365	296	254	924
Västerås . . .	210	104	88	549	282	51	394	358	97	1 084
Falun	49	29	17	142	111	42	76	54	96	254
Gävle	350	31	21	1 139	105	20	79	62	66	225
Söderhamn . .	2	30	10	6	112	2	20	15	10	59
Härnösand . .	55	5	4	194	14	9	7	3	18	39
Sundsvall . .	41	43	25	153	147	11	43	32	39	133
Östersund . .	93	45	25	337	153	34	128	96	101	378
Umeå	63	55	20	213	226	42	54	19	133	222
Skellefteå . .	21	12	8	92	40	·	25	16	·	93
Luleå	26	53	42	112	161	5	112	93	20	303
Tillhopa	15 779	9 870	7 380	44 255	24 649	4 431	10 160	8 033	13 120	27 151

I likhet med bostadsproduktionen visade annan byggnadsverksamhet en kraftig nedgång under redovisningsåret. Byggnadsverksamheten för andra än bostadsändamål minskades sålunda med 39·4 %. Nedgången var något större

Tab. 4. Under år 1941 nybyggda boningshus och i dessa förefintliga bostadslägenheter inom Stockholm jämte förortsområde.

Bebyggelsezoner	Antal boningshus avsedda att bebos året om	Därav boningshus			Antal bostadslägenheter om					Tillhopa		Antal lägenheter med bad- eller duschrum	Antal redovisade sommarbostäder om	
		av trä	med 1 lgh.	med butiks- o. verkstadslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum o. kök	bostadslgh.	rum (eldstäder)		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
A. Egentliga staden .	29	—	—	24	1 050	60	17	7	3	1 137	2 223	933	—	—
B. Förortsområdet .	780	596	674	64	1 429	583	135	53	45	2 245	6 859	1 850	210	50
a) Inom stadens adm. område														
Brännkyrka . . .	101	93	88	9	114	59	10	10	4	197	629	141	—	—
Enskede	144	84	132	11	160	110	17	6	2	295	973	197	—	—
Bromma	213	133	146	38	1 003	197	58	19	21	1 298	3 477	1 181	—	—
Tillhopa	458	310	366	58	1 277	366	85	35	27	1 790	5 079	1 519	—	—
därav i kommunala trädgårdsstäder	300	189	244	32	759	289	63	20	18	1 149	3 399	930	—	—
b) Övriga orter inom 10 km	103	87	97	3	79	100	29	6	11	225	886	207	14	9
c) Orter inom 10—25 km	219	199	211	3	73	117	21	12	7	230	894	124	196	41
Stkhlm med förortsområde	809	596	674	88	2 479	648	152	60	48	3 382	9 082	2 788	210	50

för butiker, kontor och lagerutrymmen samt verkstads- och fabrikslokaler än för andra lokaler, såsom skolor, samlingslokaler, garage etc.

I tab. 2 meddelas uppgifter om den beräknade totala golvytan i bostäder och övriga lokaler under åren 1932—1941. Man har vid denna beräkning utgått från antagandet, att den genomsnittliga golvytan per eldstad (boningsrum eller kök) skulle vara 25 m². Den totala byggnadsverksamheten i de gemensamma orterna företer enligt denna uppskattning år 1941 en minskning gentemot föregående år med 39·2 %.

Beträffande 49 städer med över 10 000 invånare redovisas i tab. 3 inkomna uppgifter om beviljade lägenheter och rum. Antalet beviljade bostadslägenheter hade i jämförelse med fjolåret stigit med 128·7 % och antalet beviljade rum (eldstäder) med 106·2 %. — År 1941 utfärdades i de 49 städerna byggnadslov för lokaler för andra än bostadsändamål med en beräknad sammanlagd golvyta av 659 843 m², vilket gentemot fjolåret innebär en ökning med 52·9 %.[1]

I likhet med föregående år har en specialundersökning verkställts rörande bostadsproduktionen i Stockholm med förortsområde, inberäknat vissa områden, där byggnadsverksamheten ej är underkastad offentlig kontroll. Huvudresultaten av denna undersökning återges i tab. 4. I de av undersökningen berörda områdena tillkommo under år 1941 3 382 lägenheter, vilket i förhållande till fjolåret innebär en minskning med 60·2 %.

[1] De på grundval av tab. 3 meddelade jämförelsetalen hänföra sig endast till de städer, för vilka uppgifter lämnats såväl år 1940 som år 1941.

Befolkningsutvecklingen under andra kvartalet 1942.

I statistiska centralbyråns kvartalsstatistik ha följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under andra kvartalet år 1942. Till jämförelse meddelas motsvarande uppgifter för närmast föregående år.

Preliminära uppgifter angående antalet vigda, födda och döda april—juni 1942.

Period	Landsbygden				Städerna				Hela riket			
	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda
April . . .	3 135	6 159	3 840	2 319	3 629	3 941	2 022	1 919	6 764	10 100	5 862	4 238
Maj . . .	3 363	6 311	3 591	2 720	2 615	4 241	1 848	2 393	5 978	10 552	5 439	5 113
Juni . . .	3 503	6 071	3 280	2 791	2 729	3 828	1 734	2 094	6 232	9 899	5 014	4 885
April—Juni												
1942	10 001	18 541	10 711	7 830	8 973	12 010	5 604	6 406	18 974	30 551	16 315	14 236
1941	8 764	17 145	12 202	4 943	7 848	10 103	6 107	3 996	16 612	27 248	18 309	8 939
1940	9 692	16 511	12 079	4 432	8 676	9 343	6 380	2 963	18 368	25 854	18 459	7 395

Antalet vigda par under andra kvartalet 1942 företer vid jämförelse med samma kvartal 1941 en rätt avsevärd ökning för såväl landsbygd som städer och överstiger även, ehuru i mindre omfattning, motsvarande siffror för 1940. För hela första halvåret 1942 håller sig antalet vigda par (27 726) något under 1940 års nivå (29 094), beroende på att siffrorna för första kvartalet i år voro avsevärt mycket lägre än för två år sedan. — Antalet s. k. krigsvigslar (äktenskap ingångna utan att lysning föregått), vilket från och med tredje kvartalet 1940 till och med fjärde kvartalet 1941 oavbrutet varit i nedgående men under första kvartalet innevarande år något ökats, företer för det senast gångna kvartalet åter nedgång (från i medeltal per månad omkring 70 under fjärde kvartalet 1941 till 65 under april—juni 1942).

Födelsesiffran för andra kvartalet 1942 är den högsta som observerats sedan år 1922. Antalet levande födda under var och en av månaderna april—juni uppvisar vid jämförelse med samma månader de båda närmast föregående åren en avgjord ökning både absolut och relativt taget för såväl landsbygden och städerna som det stora flertalet län. Ökningen är något mera utpräglad för städerna, och särskilt är stegringen avsevärd i Stockholms stad.

Då antalet dödsfall under det senast gångna kvartalet varit jämförelsevis mycket lågt i alla delar av landet, företer överskottet av födda genomgående mycket högre siffror än som brukar vara fallet.

Livsmedelskostnaderna omkring 1 september 1942.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under augusti månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under augusti ha prisförskjutningar ägt rum i såväl upp- som nedgående riktning. Prisstegringar ha sålunda förekommit på bland annat ost och färsk sill, medan vissa andra fisksorter och mjukt matbröd företett prissänkningar.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 september 1942, meddelas följande serier av vägda indextal.

	Årsmedeltal							1941		1942				
År 1935 = 100	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	1 juli	1 aug.	1 sept.
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	150	151	161	162	163	165	166
Bränsle och lyse	100	102	108	110	111	146	164	166	173	174	175	175	179	180
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	151	158	162	163	164	167	167
Juli 1914 = 100														
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	192	194	206	208	210	212	213
Bränsle och lyse	137	140	149	152	152	201	226	229	238	240	241	241	247	247
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	196	198	210	211	213	216	217

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse kvarstår vid 167. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man, att indextalet visar uppgång med en enhet (till 217). Bidragande till den höjning, som sålunda inträffat, är en säsongmässig stegring av potatisutgiften vid övergången från gammal till färsk vara, som icke helt kunnat elimineras. — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 juli 1942 152, om år 1935 tages till basperiod, och 237, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Aug. 1941	Juni 1942	Juli 1942	Aug. 1942
107·3	143·4	[1] 154·0	[1] 156·0	156·7

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för augusti 146·1.

[1] Korrigerade tal.

Varuslag[1]	Kvantitet	1914[3]	1935	Aug. 1939	Aug. 1941	Juli[5] 1942	Aug.[5] 1942	Augustipriserna procentuella förändringar sedan år 1935	Augustipriserna procentuella förändringar sedan aug. 1939	Augustipriserna procentuella förändringar sedan aug. 1941
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	30	29	29	+ 34	+ 15	— 3
Smör: mejeri-	kg	239	268	341	401	455	455	+ 70	+ 34	+ 14
lands-	»	218	253	322	390	446	446	+ 76	+ 39	+ 14
Ost[2]	»	162	177	215	261	267	271	.	.	+ 4
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	135	170	300	300	300	+122	+ 76	0
Ägg, färska	»	142	154	172	317	320	320	+108	+ 87	+ 1
Potatis: gammal	»	9	12	[4] 16	16	32	[4] 34	+176	+ 115	+115
»	100 kg	.	896	—	1220	2773	—	—	—	—
färsk, svensk	kg	23	26	17	33	89	35	+ 34	+ 106	+ 6
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	—	85	85	+ 77	+ 107	—
Bruna bönor	»	49	62	113	—	142	142	+129	+ 25	—
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	45	47	47	+ 25	+ 10	+ 4
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	33	33	34	+ 38	+ 22	+ 2
rågsikt-, svenskt	»	29	33	36	40	41	40	+ 24	+ 10	+ 1
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	66	67	67	+ 90	+ 54	+ 2
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	—	140	140	+249	+ 213	—
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	79	79	79	.	.	+ 1
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	43	59	66	78	79	80	+ 35	+ 22	+ 2
hårt, knäckebröd	»	.	82	85	95	95	95	+ 16	+ 12	+ 1
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	83	79	72	+ 23	+ 8	— 14
grovbröd (grov hälkaka, ankarst.)	»	31	45	51	65	64	60	+ 35	+ 19	— 7
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	182	188	192	+ 45	+ 33	+ 5
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	72	82	95	94	92	+ 28	+ 13	— 3
billigaste sort » » mjölk	»	61	85	96	114	105	103	+ 21	+ 7	— 10
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	152	156	158	+ 63	+ 40	+ 4
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	324	348	352	+ 96	+ 61	+ 9
soppkött	»	95	143	169	263	254	254	+ 78	+ 50	— 3
Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	217	269	380	381	365	+ 68	+ 36	— 4
spädkalv	»	70	129	163	245	269	268	+108	+ 64	+ 9
Färkött, färskt, stek	»	130	205	260	395	426	431	+111	+ 66	+ 9
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	310	311	311	+ 81	+ 50	0
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	337	355	356	+100	+ 57	+ 5
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	342	356	358	+ 97	+ 56	+ 4
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	254	284	286	.	+ 66	+ 12
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	159	208	209	+ 91	+ 86	+ 32
gädda	»	110	153	168	251	319	316	+107	+ 88	+ 26
sill	»	35	62	74	166	117	146	+136	+ 97	— 12
strömming	»	39	57	64	96	119	109	+ 91	+ 72	+ 13
torsk	»	57	89	90	150	148	143	+ 60	+ 59	— 5
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	240	279	269	+ 86	+ 79	+ 12
kolja	»	.	116	116	218	228	218	+ 88	+ 88	0
Salt sill	»	45	62	55	140	212	204	+231	+ 273	+ 46
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	486	533	535	+ 84	+ 86	+ 10
mest gångbara sort	»	.	.	.	516	563	566	.	.	+ 10
Socker, bit-	»	65	46	48	61	70	70	+ 53	+ 46	+ 14
Salt, matsalt	»	10	15	15	24	25	25	+ 61	+ 65	+ 2
Äpplen, ät-	»	.	101	94	203	—	362	+258	+ 286	+ 79
Apelsiner, medelstora	duss.	.	115	123	—	399	390	+240	+ 217	—
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	—	201	204	+102	+ 143	—
Vitkål, svensk	»	.	24	29	48	87	46	+ 93	+ 58	— 4
Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	.	24	24	31	32	32	+ 34	+ 36	+ 3
Svagdricka	l	6	15	16	21	21	21	+ 39	+ 32	+ 1
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	33	33	33	— 5	+ 3	+ 1
Fotogen, Water White	l	21	20	21	59	.	.	.	.	.
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 39	+ 45	+ 1
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1895	2015	2030	+115	+ 80	+ 7
Barrved, » »	»	595	730	885	1605	1815	1830	+151	+ 107	+ 14
Pannved, hemkörd	»	.	.	.	1505	1630	1635	.	.	+ 9
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	614	637	1033	987	987	+ 61	+ 55	— 4
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	242	291	326	568	572	572	+ 97	+ 76	+ 1
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	991	1002	1002	+122	+ 94	+ 1
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	.	436	506	959	974	975	+124	+ 93	+ 2

[1] Beträffande gällande prisregleringar se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 616. — [2] Före april 1941 gäller noteringen helfet ost, därefter ej helfet vara. — [3] 44 orter. — [4] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [5] Preliminära siffror.

Arbetsmarknaden under augusti 1942.

Läget på arbetsmarknaden undergick ej några större förändringar i augusti. Brist på arbetskraft förelåg alltjämt inom jordbruk och skogsbruk.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under augusti med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetsansökningar något högre men antalet arbetssökande personer något lägre i augusti än föregående månad; beträffande vissa områden av näringslivet, främst jordbruk och skogshushållning, kunde dock en något förbättrad tillgång på manlig arbetskraft konstateras. Antalet lediganmälda platser hade stigit med närmare 3 %. Ökningen av platstillgången sammanhängde med den mot slutet av sommaren alltid framträdande efterfrågan på kvinnlig personal till husligt arbete. Till följd av ovan antydda förhållanden kom genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser att utgöra vid förmedlingarnas manliga avdelningar 99 i augusti mot 95 i juli men vid de kvinnliga avdelningarna 94 i augusti mot 108 i juli. Motsvarande jämförelsetal för manliga och kvinnliga arbetsområden tillhopa utgjorde 97 resp. 99. — Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes omkring 62 000 platser under redovisningsmånaden eller ungefär 500 flera än föregående månad.

Socialstyrelsens sysselsättningsstatistik ger vid handen, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var ungefär detsamma i slutet av augusti som i slutet av juli, om man bortser från den ökning av antalet sysselsatta, som sammanhängde med semesterledigheternas mindre omfattning vid det senaste redovisningstillfället. Även inom de särskilda verksamhetsområdena, tagna var för sig, voro förskjutningarna i arbetarantalet jämförelsevis obetydliga med undantag för byggnadsverksamheten, där en viss ökning av arbetsstyrkan kunde noteras.

Socialstyrelsens poängsiffra för arbetstillgången utgjorde i genomsnitt för samtliga grupper av industri m. m. 3·78 för augusti mot 3·74 för juli och var sålunda ävenledes i det närmaste oförändrad; de anförda talen beteckna en betydligt mer än medelgod arbetstillgång.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av juli månad, ge vid handen, att 4·2 % av de rapporterande förbundens medlemmar vôro redovisade såsom arbetslösa mot 4·9 % en månad tidigare. Då fackföreningarnas arbetslöshetsuppgifter även inrymma en del överåriga eller av andra orsaker arbetsoförmögna medlemmar samt ett visst antal endast tillfälligt i samband med platsbyten o. dyl. arbetslösa personer, är

den för produktionen tillgängliga reserven av i fackföreningarna organiserad arbetskraft mindre än vad den anförda siffran visar.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av augusti, utgjorde vid denna tidpunkt 6 649 eller 310 mindre än en månad tidigare.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under redovisningsmånaden med läget vid motsvarande tid föregående år visar, att utbudet av arbetskraft vid arbetsförmedlingarna liksom även de tillgängliga reserverna av arbetslösa inom fackförbunden och av hjälpsökande var väsentligt lägre än 1941, under det att antalet lediganmälda platser och de även på annat sätt kända behoven av arbetskraft företedde en stark ökning. Detta bristläge sammanhänger med de extraordinära arbetsuppgifterna för folkförsörjning och försvar; sysselsättningen inom industrin och angränsande verksamhetsområden var dock endast 3 à 4 % högre än 1941.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt andra upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas nedan en översikt av förhållandena på arbetsmarknaden under augusti inom olika områden av näringslivet.

Inom jordbruk och trädgårdsskötsel var behovet av tillfällig arbetskraft för skörden mycket stort. Frivillig arbetshjälp kunde i stor utsträckning ställas till förfogande. — Fast anställd personal efterfrågades till höstflyttningen den 1 november; från såväl arbetsgivare- som arbetarhåll var man dock i allmänhet benägen att vänta med uppgörelser om anställningar till en senare tidpunkt.

Arbetskraftsbehovet för vedavverkningarna hade något mindre omfattning än tidigare. Av de särskilda inventeringarna rörande skogsbrukets arbetskraft framgår, att sysselsättningen i skogen ökat under månaden, varvid det ytterligare behovet nedgått. Närmare 30 000 man av den arbetsstyrka, som erfordras för avverkningsprogrammets genomförande, uppgavs ej kunna anskaffas av avverkarna själva. Den nytillkomna arbetskraften hade till väsentlig del rekryterats genom huggarkurser och riksarbetslag, och bristen på vana skogsarbetare var alltjämt stor. — Ehuru torvupptagningarna på grund av gynnsam väderlek kunnat pågå längre än beräknat, avslutades på många håll arbetena på torvmossarna mot slutet av månaden.

På de industriella arbetsområdena var efterfrågan på arbetskraft mindre än tidigare. Brist på yrkesarbetare rådde dock alltjämt inom metallindustrin, och nyanställningar företogos vid en del företag av kvinnliga tempoarbetare såsom ersättare för manlig personal. Även inom övriga industrigrenar var sysselsättningen fortfarande god, och säsongmässiga utökningar av arbetsstyrkan rapporterades vid bl. a. sockerbruk och konservfabriker.

Vid byggnadsverksamheten var efterfrågan på arbetskraft för färdigställandet av påbörjade byggen alltjämt livlig till följd av den försenade säsongen, och knapphet gjorde sig gällande i fråga om bl. a. murare, snickare och rörläggare. Genom angelägenhetsprövningen och arbetsförmedlingstvånget har man emellertid kunnat vidtaga åtgärder för en utjämning av säsongvariationerna, i

det att påbörjandet av nya byggen i viss utsträckning uppskjutes till senare på hösten.

Vid sjömansförmedlingarna var omsättningen mindre än under juli beroende på bl. a., att en del passagerarfartyg i skärgårds- och kusttrafik redan lagt upp. Vid sjömanshusen redovisades under månaden sammanlagt 2 407 påmönstringar och 2 410 avmönstringar; motsvarande fjolårssiffror utgjorde 2 502 och 2 427.

I kontorsbranschen förelåg brist på yngre rutinerade maskinskriverskor, medan personal av andra kategorier hade svårt att finna anställning, sedan semestervikariat ej längre fanns att tillgå. Inom handeln var särskilt för lagerarbetare arbetstillgången mindre god. Tillgången på varubud var efter skolornas början otillräcklig.

Förmedlingen av anställningar inom husligt arbete hade större omfattning än i fjol vid samma tid. Bristen på kvalificerade hembiträden syntes ha ytterligare skärpts. I fråga om barnsköterskor uppgåvos även platser utan samband med husligt arbete vara svårtillsatta, åtminstone beträffande familjer med flera barn.

Vid lärarförmedlingarna kunde efterfrågan på arbetskraft i allmänhet tillfredsställas. En viss brist gjorde sig dock gällande på kompetenta lärare för yrkesbetonade fortsättningsskolor. Småskollärarinnor hade alltjämt svårt att finna anställning, ehuru platstillgången var något bättre än i fjol.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under augusti 1942.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 62 038 platser, varav 39 804 manliga och 22 234 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig militärtjänst och arbetshjälp, framgår, att 1 584 personer (därav 595 kvinnor) utplacerades under månaden till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning samt 3 654 personer (därav 1 642 kvinnor) till frivillig arbetshjälp vid jordbruket m. m.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under augusti 5 974 platser tillsattes, varav 5 198 manliga och 776 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 3 772 personer (3 365 män och 407 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under augusti 6 691 man i skogsarbete. Av dessa kommo 4 693 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Överföring av arbetskraft till skogsbruket. Den vädjan, som kommissionen riktat till vissa industriföretag om avstående av viss del av arbetsstyrkan för skogsarbete, har resulterat i att vid augusti månads utgång 272 riksarbetslag med tillsammans 3 636 deltagare voro sysselsatta med skogsavverkning. Dessutom pågingo i olika delar av landet 173 huggarkurser med sammanlagt 1 617 deltagare. Deltagare i riksarbetslag och huggarkurser åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (Soc. Medd. årg. 1942, sid. 540). Särskilda förmåner tillkommo dessutom 1 507 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i riksarbetslag eller huggarkurser. Sammanlagt åtnjöto vid augusti månads utgång 6 757 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt bidrag i en eller annan form.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid augusti månads utgång till 6 649, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 310 eller 4·5 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 125 (1·9 %) kvinnor. Av samtliga hjälpsökande voro 3 889 sysselsatta vid för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, som icke kunde inskränkas, varför antalet i egentlig mening arbetslösa uppgick till 2 760.

Under augusti månad beviljades statsbidrag till vissa för försvaret betydelsefulla beredskapsarbeten. Under tiden $^{1}/_{7}$—$^{31}/_{8}$ 1942 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 561 000 kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid augusti månads utgång åtnjöto 5 802 (87·3 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 5 542 (95·5 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 4 578 (68·9 %) hjälpta genom arbete och 1 224 (18·4 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under augusti månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden juli 1941—augusti 1942 lämnas i tab. 13 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten, arkivarbeten och musikerhjälp. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 51 arbetsplatser i kommissionens regi 1 998 arbetslösa och vid 34 arbetsplatser i annan myndighets regi 874 arbetslösa. Vid 67 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 017 arbetslösa och vid 16 statskommunala reservarbeten 144 arbetslösa. Vid 108 arkivarbetsplatser sysselsattes 323 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 2 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 920 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 9 städer och 26 landskommuner till sammanlagt 781 arbetslösa (*utom kursdeltagare*), av vilka 587 (75·2 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 509 (65·2 %) hemmahörande i städer. Sedan de statliga gatstensbeställningarna nedlagts den 15 juni 1942, ha vissa kommuner i Kalmar, Blekinge, Hallands samt Göteborgs och Bohus län erhållit tillstånd att utgiva dagunderstöd till genom driftsnedläggningen arbetslösa stenarbetare, som på grund av ålder, sjukdom el. dyl. icke kunnat beredas arbete. Vid augusti månads utgång åtnjöto 232 sådana arbetare dagunderstöd.

För augusti månad hade av understödskommunerna 8 städer och 4 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 403 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 68 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 5 kurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin*, fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	49	472	smeder	3	13
finmekaniker	4	46	svetsare	8	79
verktygsskötare	1	4	optiker	2	31
elektromekaniker	1	12	Summa	68	657

Med hänsyn till läget på arbetsmarknaden nedlades under månaden 1 gas- och bågsvetskurs samt 2 kurser för mekaniker och 1 kurs för smeder.

Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av augusti 1942 ha 7 861 elever varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 5 160 utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	2	22
svetsare	3	32
Summa	5	54

Vid månadens utgång pågingo dylika kurser i Stockholm och Göteborg samt i Brastad (Göteb.). Samtliga dessa påbörjades under månaden. En kurs i Norrköping, som påbörjades i juni månad, avslutades före augusti månads utgång.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 augusti 1942. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 augusti 1942 redovisas i efterföljande tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad. Beträffande materialets insamling samt principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 812).

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31/7 och 31/8 1942.

Län m. m.	Antal avverkare		Antal sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa	
	31/7	31/8	31/7	31/8	31/7	31/8	31/7	31/8
Stockholms	103	97	662	772	377	444	318	354
Uppsala	68	80	480	490	2 019	1 567	1 853	1 337
Södermanlands	167	161	466	622	515	607	468	507
Östergötlands	348	377	873	1 150	849	740	619	536
Jönköpings	225	206	260	319	363	322	262	248
Kronobergs	177	220	790	907	299	614	270	476
Kalmar	346	394	811	854	554	766	448	675
Gotlands	4	3	55	68	54	70	54	70
Blekinge	93	81	235	216	229	297	216	253
Kristianstads	90	103	235	314	159	89	147	65
Malmöhus	11	11	109	95	24	—	24	—
Hallands	36	41	127	186	41	55	28	45
Göteborgs o. Bohus	31	44	157	179	56	66	50	47
Älvsborgs	90	111	595	461	226	312	198	226
Skaraborgs	63	65	250	347	171	369	115	173
Örebro	301	309	1 575	1 904	1 475	1 477	1 337	1 270
Västmanlands	166	195	750	1 070	861	819	737	674
S:a södra Sverige	**2 319**	**2 498**	**8 430**	**9 954**	**8 272**	**8 614**	**7 144**	**6 956**
Värmlands	489	459	3 438	4 060	2 906	2 640	2 315	2 273
Kopparbergs	366	394	3 794	4 676	5 697	4 853	5 117	4 615
Gävleborgs	619	618	3 988	5 117	4 496	3 567	3 953	3 297
Västernorrlands	568	407	4 977	5 507	4 528	3 721	3 628	3 146
Jämtlands	193	319	2 530	3 580	6 374	4 791	5 742	4 310
Västerbottens	181	222	1 881	2 109	2 339	2 209	1 503	1 506
Norrbottens	105	128	1 112	1 740	4 373	4 646	3 084	3 600
S:a norra Sverige	**2 521**	**2 547**	**21 720**	**26 789**	**30 713**	**26 427**	**25 342**	**22 747**
S:a hela landet	**4 840**	**5 045**	**30 150**	**36 743**	**38 985**	**35 041**	**32 486**	**29 703**
Kronoskogar	142	143	3 519	4 162	5 805	5 583	4 082	4 091
Andra allmänna skogar	266	293	1 314	1 600	1 273	1 809	949	1 346
Aktiebolagsskogar	350	366	19 251	23 798	25 424	20 593	22 176	18 475
Övriga enskilda skogar	4 082	4 243	6 066	7 183	6 483	7 056	5 279	5 791
Avverkare med behov av								
1— 9 arbetare	4 197	4 333	4 646	5 252	4 688	4 748	3 688	3 625
10—24 »	304	340	2 211	2 525	2 191	2 408	1 824	1 951
25—ω »	339	372	23 293	28 966	32 106	27 885	26 974	24 127

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 31 augusti uppgick till 36 700 man, vilket innebär en ökning under månaden med 6 600. Det ytterligare arbetskraftsbehovet under september uppskattades till 35 000 man. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 5 300, medan arbetsförmedlingens medverkan uppgavs vara erforderlig för anskaffande av återstående 29 700.

Frivillig arbetskraft till jordbruket. Enligt rapporter för tiden $^{1}/_{6}$—$^{13}/_{9}$ ha genom länsarbetsnämndernas försorg i frivilligt jordbruksarbete under längre eller kortare tid placerats 36 808 personer (22 797 män och 14 011 kvinnor). I arbete på enskilda lantgårdar under en tid av minst 10 dagar placerades sammanlagt 4 671 personer (2 861 män och 1 810 kvinnor) och i arbetsläger under minst 10 dagar 10 043 personer (4 872 män och 5 171 kvinnor). Under sista rapportveckan pågingo 52 arbetsläger. Antalet avslutade läger utgjorde 399, och 11 läger planerades.

En särskilt omfattande insats har gjorts av personer, som individuellt eller i arbetslag under en kortare tid än 10 dagar varit ute i jordbruksarbete. Under redovisningsperioden voro sålunda 22 094 personer (15 064 män och 7 030 kvinnor) sysselsatta i dylikt arbete. Antalet på länsarbetsnämnderna anmälda arbetslag uppgår till 813 med sammanlagt 15 437 medlemmar (10 844 män och 4 593 kvinnor).

En mycket stor del av den frivilliga arbetskraften har utgjorts av skolungdom, som genom Kungl. Maj:ts förordning den 19 juni 1942 (SFS nr 437) under höstterminen beretts möjlighet att erhålla ledigt från skolarbetet under högst 3 veckor för att deltaga i skördearbete eller annat för folkhushållningen betydelsefullt arbete. Även från industrier och affärsföretag ha betydande insatser gjorts. Behovet av extra arbetskraft till skörden har i stort sett väl kunnat tillgodoses.

Företrädesrätt till arbetskraft för byggnads- och anläggningsarbeten. Sedan Kungl. Maj:ts beslut om arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m. fr. o. m. den 8 juli 1942 trätt i kraft (jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 628), ha t. o. m. den 15 september 1942 omkring 2 100 ansökningar om företrädesrätt till erhållande av arbetskraft för under arbetsförmedlingstvånget fallande företag ingivits till arbetsmarknadskommissionen.

Beträffande handläggningen av ansökningarna är arbetsmarknadskommissionen av Kungl. Maj:t bemyndigad att meddela beslut om företrädesrätt, dock ej i fall då företrädesrätt ifrågasättes för

a) arbete å staten tillhörig byggnad eller anläggning;

b) arbete, vars kostnader äro avsedda att täckas med lån, som kommun med Kungl. Maj:ts tillstånd upptager eller för vilket kommun med sådant tillstånd ingår borgen; samt

c) arbete, för vars utförande ansökan hos Kungl. Maj:t om bidrag eller lån gjorts eller är avsedd att göras.

Därest arbetsmarknadskommissionen finner beslut om företrädesrätt för visst arbete, beträffande vilket kommissionen bemyndigats meddela dylikt beslut, med hänsyn till arbetets omfattning eller andra särskilda omständigheter böra meddelas av Kungl. Maj:t, äger dock kommissionen underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Ärenden, som skola avgöras av Kungl. Maj:t, överlämnas av kommissionen till den inom socialdepartementet inrättade byggnadsberedningen. Mot samtliga av arbetsmarknadskommissionen meddelade beslut i ärenden angående företrädesrätt kan talan fullföljas hos Kungl. Maj:t.

De ingivna ansökningarna ha i vissa fall avsett sådana byggnadsarbeten, som enligt av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter skola automatiskt anses företrädesberättigade. Sådana ansökningar ha därför icke föranlett någon vare sig Kungl. Maj:ts eller kommissionens åtgärd. Hela antalet dylika ansökningar utgör 107, av vilka 31 av Kungl. Maj:t förklarats icke föranleda någon åtgärd. I de fall ansökningarna bifallits har beslutet ofta förbundits med vissa villkor beträffande nyanställning av arbetskraft eller tidpunkten för arbetets igångsättande etc.

Besluten i de ärenden, som föranlett åtgärd av Kungl. Maj:t (324) eller arbetsmarknadskommissionen (1 292), fördelade sig på följande sätt med hänsyn till arbetets art och formen för ärendets handläggning.

	Beslut av Kungl. Maj:t						Beslut av SAK			S:a
	Statliga företag			Enskilda företag						
	Bost.-byggnader	Andra husbyggnader	Anläggningsarbeten	Bost.-byggnader	Andra husbyggnader	Anläggningsarbeten	Bost.-byggnader	Andra husbyggnader	Anläggningsarbeten	
Bifall	49	111	63	19	23	17	355	425	172	1 234
Avslag	3	17	15	—	7	—	96	186	58	382
Summa	**52**	**128**	**78**	**19**	**30**	**17**	**451**	**611**	**230**	**1 616**

Antalet ännu icke avgjorda ärenden utgjorde den 15 september 403, varav 292 överlämnats till byggnadsberedningen, medan återstående 111 voro föremål för behandling inom arbetsmarknadskommissionen.

Ehuru ansökningarna i enlighet med föreskrifterna äro åtföljda av detaljerade uppgifter om arbetets omfattning och arbetskraftsbehovet, såväl i vad avser erforderliga nyanställningar som den totala sysselsättningen av byggnadsarbetare av olika kategorier, är det knappast möjligt att med ledning av dessa uppgifter bilda sig någon uppfattning om de vidtagna åtgärdernas inverkan på arbetsmarknaden i stort och särskilt med hänsyn till tillgången på jordbruks- resp. skogsarbetare. För det första faller nämligen ett stort antal företag utom arbetsförmedlingstvånget, för det andra får man väl antaga, att ansökningar i ett stort antal fall icke ingivits, emedan vederbörande företagare från början med hänsyn till arbetets art ansett sig icke ha några utsikter att erhålla företrädesrätt. Det synes även ha förekommit, att arbeten påbörjats eller arbetare nyanställts utan vederbörligt tillstånd och i strid mot utfärdade

föreskrifter. I sådana fall ha vederbörande länsarbetsnämnder, som äga det närmaste ansvaret för bestämmelsernas tillämpning, sökt vinna rättelse eller, där detta icke varit möjligt, föranstaltat om åtal resp. föreläggande för arbetstagare att frånträda anställning.

Tillämpningsföreskrifter beträffande kungörelsen om arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m. Vid tillämpning av Kungl. Maj:ts förordning om arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m. (nr 563) har osäkerhet i många fall uppstått, huruvida i det särskilda fallet nyanställning av arbetstagare skall anses föreligga eller icke, d. v. s. om arbetsförmedlingstvånget är tillämpligt eller icke. Kommissionen har därför i ett särskilt cirkulär (nr K 4/1942) föreskrivit följande.

I. Arbetstagare, som minst sex månader under vart och ett av åren 1938—1941 utfört arbete för samme arbetsgivare inom branschen, må av denne arbetsgivare beredas sysselsättning utan särskilt tillstånd eller annan medverkan av arbetsförmedlingen, försåvitt arbetstagaren under år 1942 före den 8 juli arbetat hos ifrågavarande arbetsgivare minst en månad.

II. För plåtslagare, elektriker, rörarbetare, målare, parkettläggare, plattläggare och -sättare, asfalt- eller massagolvläggare, mattläggare, glasmästeriarbetare och patentställningsbyggare må sysselsättning vid företag, som förklarats företrädesberättigat, utan särskilt tillstånd eller annan medverkan av arbetsförmedlingen beredas arbetstagare, som var sysselsatt hos samme arbetsgivare den 7 juli 1942, om avbrott i sysselsättningen hos arbetsgivaren på grund av uppsägning från endera partens sida icke skett efter nämnda dag.

Det åligger den arbetsgivare, som vill utnyttja dessa medgivanden, att till länsarbetsnämnden ingiva förteckning över de arbetstagare, som falla under dessa regler.

Vidare har bestämts, att arbetstagare, som åtnjuta lön huvudsakligen i form av månads- eller årslön, alltid hänföres till kategorien fast anställda.

Omorganisation av lärarförmedlingarna. Under augusti månad företogs en omorganisation av lärarförmedlingarna. Dessa, som tidigare varit 12 till antalet, ha utökats, så att i regel en lärarförmedling (länscentral) finnes inom varje län. Länscentralerna ha sammanförts i fem distrikt med distriktscentraler i Stockholm, Linköping, Lund, Göteborg och Härnösand. En huvudcentral för verksamheten har inrättats vid student- och lärarförmedlingen i Stockholm. Lärarförmedlingarna ha, med undantag för de lärarförmedlingar som äro förbundna med studentförmedlingar, kombinerats med ungdomsförmedling och yrkesvägledning och förlagts till arbetsförmedlingarnas huvudkontor inom respektive län.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Juni 1942.

Den 1 juni 1942 trädde en erkänd arbetslöshetskassa för metallindustriarbetare i verksamhet. Till kassan äro anslutna samtliga försäkringsbara medlemmar av Svenska metallindustriarbetareförbundet.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 486 063, varav 381 291 män och 104 772 kvinnor.

Bortsett från metallindustriarbetarnas kassa, inom vilken arbetslösheten för närvarande är av liten omfattning, visar arbetslöshetsprocenten inom de erkända arbetslöshetskassorna en ökning från 4·4 för maj till 5·2 för juni. För manliga medlemmar ökades procenttalet från 3·3 till 3·7 och för kvinnliga från 7·0 till 8·7. Ökningen torde delvis — särskilt inom beklädnadsindustrin — få betraktas som en säsongföreteelse. Som framgår av tabellen, var arbetslöshetsprocenten för samtliga under månaden verksamma kassor 3·6.

Antalet understödsdagar under juni 1942 utgjorde 105 033. Vid jämförelse med föregående månad måste beaktas, att i föreliggande statistik omfatta juni 4 och maj 5 redovisningsveckor.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under juni till 424 770. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 24·7 mot 32·1 för maj. Minskningen torde till största delen bero på att permitteringar kring midsommar till följd av karensbestämmelserna i allmänhet ej ha föranlett understöd.

Antalet barntillägg utgjorde 34 537 eller 32·9 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 24 101 dagar, vilket motsvarar 22·9 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för maj voro 32·6 och 21·9.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under juni 1942 ett sammanlagt understödsbelopp av 464 902 kr., varav 420 079 kr. såsom daghjälp och 20 722 kr. resp. 24 101 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·00 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·43 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde alltså 4·43 kr. Motsvarande belopp för maj voro 3·92, 0·41 och 4·33 kr. resp.

Under första halvåret 1942 ha av de erkända arbetslöshetskassorna som understöd utbetalats 6 227 001 kr., fördelade på 1 450 676 understödsdagar.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Juni 1942.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 167	11 032	10·2	8·0	22 827	28 975	98 663	2 448	124 305
Sadelmakarnas m. fl. »	2 816	1 601	10·5	10·4	3 284	4 414	17 533	2 409	23 523
Stenindustriarbetarnas »	4 267	1 293	7·6	9·9	457	1 323	2 100	538	5 954
Handelsanställdas m. fl. »	40 394	3 394	2·1	1·9	5 231	6 233	21 222	2 615	24 193
Sko- o. läderarbetarnas »	12 376	6 745	13·6	8·2	12 534	13 924	50 317	4 964	54 768
Träindustriarb. . . (1936)	29 689	7 804	6·6	5·4	5 988	10 156	29 920	5 074	47 862
Musikernas . . . »	4 714	1 401	7·4	5·9	1 604	732	6 858	721	3 277
Lantarbetarnas . . »	41 606	4 646	2·8	3·2	3 189	6 116	12 611	2 235	25 975
Frisörernas . . . »	3 106	372	3·0	2·8	332	465	1 248	126	1 624
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 082	8 496	7·1	6·1	13 749	19 870	64 591	8 411	92 606
Textilarbetarnas . »	39 596	8 678	5·5	4·4	14 344	28 662	62 490	4 054	122 838
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 143	982	2·7	1·6	884	1 438	5 153	745	8 372
Gruvindustriarb. . »	9 855	744	1·9	2·1	282	277	986	137	1 204
Handelstjänstem. . (1940)	5 815	64	0·3	0·4	144	100	405	2	254
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 141	3 657	6·5	5·0	1 897	3 368	6 547	716	12 245
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 625	655	6·2	8·2	1 130	1 882	4 828	949	7 774
Försvarsverk. civ. pers. »	17 902	1 079	1·5	1·9	1 782	1 960	6 583	381	7 651
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 376	810	3·2	3·2	771	1 008	2 604	337	3 194
Transportarbetarnas »	3 631	460	3·2	3·3	12	7	37	4	29
Metallindustriarb. »	179 518	6 882	1·0	—	15 192	—	70 206	7 957	—
Summa	485 819	70 795	3·6	4·4	105 083	180 910	464 902	44 823	567 648

[1] Månadsmedeltal.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under augusti 1942.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad	8 264	4 726	3 706	7 453	8 896	5 141	15 717	13 622	8 847	115
Stockholms län	2 940	2 661	1 840	1 869	2 589	1 651	4 809	5 250	3 491	92
Uppsala län	1 332	1 398	665	658	628	300	1 990	2 026	965	98
Södermanlands län	1 558	1 597	1 007	834	866	464	2 392	2 463	1 471	97
Östergötlands län	3 871	3 889	2 295	2 228	2 001	994	6 099	5 890	3 289	104
Jönköpings län	2 096	1 570	1 108	766	921	510	2 862	2 491	1 618	115
Kronobergs län	1 626	1 593	1 125	373	647	272	1 999	2 240	1 397	89
Kalmar län	1 831	2 135	1 205	660	881	412	2 491	3 016	1 617	83
Gotlands län	246	386	166	115	224	70	361	610	236	59
Blekinge län	1 676	1 285	842	793	990	487	2 469	2 275	1 329	109
Kristianstads län	2 121	2 148	1 161	987	1 530	503	3 108	3 678	1 664	85
Malmö stad	3 415	2 051	1 839	2 653	1 841	1 623	6 068	3 892	3 462	156
Malmöhus län i övr.	3 462	2 950	2 104	2 019	1 724	1 221	5 481	4 674	3 325	117
Hallands län	979	749	610	739	535	303	1 718	1 284	913	134
Göteborgs stad	7 935	3 639	3 420	3 925	3 719	2 590	11 860	7 358	6 010	161
Gbg o. Boh. län i övr.	3 096	905	783	583	420	270	3 679	1 325	1 053	278
Älvsborgs län	2 072	1 474	1 127	1 760	917	542	3 832	2 391	1 669	160
Skaraborgs län	1 725	1 676	1 102	664	851	393	2 389	2 527	1 495	95
Värmlands län	1 897	3 212	1 882	873	1 230	566	2 770	4 442	2 448	62
Örebro län	2 586	3 059	1 632	2 290	1 617	927	4 876	4 676	2 559	104
Västmanlands län	1 719	2 252	1 119	757	1 071	455	2 476	3 323	1 574	75
Kopparbergs län	1 781	3 674	1 491	840	1 163	550	2 621	4 837	2 041	54
Gävleborgs län	2 459	5 405	2 052	952	996	489	3 411	6 401	2 541	53
Västernorrlands län	3 374	3 537	1 678	744	825	454	4 118	4 362	2 132	94
Jämtlands län	1 544	5 838	1 513	650	894	491	2 194	6 732	2 004	33
Västerbottens län	953	2 339	828	411	708	252	1 364	3 047	1 080	45
Norrbottens län	2 237	3 286	1 504	471	546	304	2 708	3 832	1 808	71
Summa aug. 1942	**68 795**	**69 434**	**39 804**	**37 067**	**39 230**	**22 234**	**105 862**	**108664**	**62 038**	**97**
» juli 1942	66 998	70 640	40 226	37 874	35 194	21 341	104 872	105834	61 567	99
» aug. 1941	76 405	57 701	36 344	44 519	34 764	23 576	120 924	92 465	59 920	131
» » 1940	58 976	33 207	23 502	32 253	26 098	16 831	91 229	59 305	40 333	154
» » 1939	37 415	26 760	19 332	23 046	30 245	16 143	60 461	57 005	35 475	106

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kunna besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	5 407	9 024	4 085	2 016	24 437	6 689	6 337	3 755	2 398	3 469	1 283	880
2	Stockholms stad	20	—	—	2	—	—	989	626	411	139	111	76
3	Stockholms län	437	809	314	53	317	179	173	86	63	70	31	10
4	Uppsala län	186	452	175	20	379	66	172	27	15	40	14	7
5	Södermanlands län	293	498	196	23	127	95	255	175	106	44	19	10
6	Östergötlands län	705	1 012	387	23	656	246	342	317	170	134	166	124
7	Jönköpings län	270	263	82	37	237	147	213	123	85	232	92	52
8	Kronobergs län	140	151	70	70	504	316	89	60	37	156	57	42
9	Kalmar län	189	308	88	65	650	196	126	71	41	233	77	56
10	Gotlands län	25	60	8	—	2	—	6	5	1	3	—	—
11	Blekinge län	104	223	70	11	189	41	213	72	62	59	10	5
12	Kristianstads län	405	900	313	20	51	23	147	96	28	64	49	14
13	Malmö stad	129	447	573	—	15	15	260	128	113	44	5	5
14	Malmöhus län i övr.	560	1 249	693	3	7	5	199	179	113	35	25	6
15	Hallands län	91	174	99	13	56	19	177	86	76	51	32	32
16	Göteborgs stad	90	48	36	4	11	11	863	162	155	548	30	29
17	Gbg o. Boh. län i övr.	87	108	56	3	113	108	80	30	29	58	34	32
18	Älvsborgs län	180	217	118	39	268	167	277	95	64	78	85	77
19	Skaraborgs län	453	579	264	16	131	80	184	122	76	59	28	20
20	Värmlands län	125	215	86	88	1 792	757	282	146	134	204	86	59
21	Örebro län	174	351	119	71	1 031	239	292	397	223	65	33	20
22	Västmanlands län	163	375	112	36	794	287	335	265	108	31	28	13
23	Kopparbergs län	82	146	108	291	2 795	842	202	182	99	54	33	23
24	Gävleborgs län	135	181	138	224	4 208	1 054	210	118	86	159	56	42
25	Västernorrlands län	122	68	46	263	2 473	836	105	65	38	677	101	90
26	Jämtlands län	93	113	95	386	4 792	712	47	44	31	38	7	5
27	Västerbottens län	23	45	20	111	1 348	95	22	41	10	59	39	22
28	Norrbottens län	126	32	20	145	1 491	154	77	37	24	135	35	9
29	*Kvinnliga avdeln.*	425	1 729	576	4	2	2	510	462	325	220	322	185
30	Stockholms stad	78	—	—	—	—	—	101	122	61	58	163	76
31	Stockholms län	14	44	27	—	—	—	29	16	16	2	5	5
32	Uppsala län	6	63	6	—	—	—	55	—	—	4	—	—
33	Södermanlands län	4	34	23	—	—	—	31	55	29	5	9	1
34	Östergötlands län	6	38	10	—	—	—	27	77	63	26	19	11
35	Jönköpings län	8	50	6	—	—	—	4	—	—	24	14	10
36	Kronobergs län	3	59	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—
37	Kalmar län	3	57	—	—	—	—	—	1	1	4	11	11
38	Gotlands län	1	34	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	2	46	1	—	—	—	21	13	13	14	—	—
40	Kristianstads län	33	160	59	—	—	—	4	13	3	6	16	5
41	Malmö stad	56	190	186	—	—	—	12	6	6	25	16	12
42	Malmöhus län i övr.	74	173	141	—	—	—	4	4	4	9	7	4
43	Hallands län	13	36	10	—	—	—	1	—	—	1	—	—
44	Göteborgs stad	5	9	1	—	—	—	20	13	13	28	31	29
45	Gbg o. Boh. län i övr.	4	23	8	—	—	—	—	1	1	2	8	6
46	Älvsborgs län	2	11	2	—	—	—	68	14	9	—	4	2
47	Skaraborgs län	15	63	14	—	—	—	2	21	1	—	1	1
48	Värmlands län	10	136	18	—	—	—	4	5	5	2	—	—
49	Örebro län	7	38	2	—	—	—	78	68	68	4	8	4
50	Västmanlands län	6	67	2	—	—	—	29	30	29	3	3	2
51	Kopparbergs län	11	45	13	—	—	—	9	1	1	—	—	—
52	Gävleborgs län	16	93	14	—	—	—	11	2	2	—	6	6
53	Västernorrlands län	9	68	7	—	—	—	—	—	—	—	1	—
54	Jämtlands län	14	100	10	—	2	2	—	—	—	1	—	—
55	Västerbottens län	8	50	6	4	—	—	—	—	—	1	—	—
56	Norrbottens län	17	42	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete, frivill. arb.uppg. o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
14 635	12 132	10 086	9 505	2 380	1 780	5 823	2 906	2 156	2 672	1 465	1 160	7 718	7 179	5 566	9 201	5 478	5 054	2 512	1
2 396	976	900	875	155	133	637	306	291	897	589	451	1 717	1 745	1 237	447	218	207	145	2
499	233	197	79	62	41	55	12	11	33	14	12	145	119	73	1 231	978	940	165	3
280	240	217	100	36	13	10	—	—	206	72	54	122	62	20	158	116	98	38	4
270	287	263	146	19	11	122	64	61	14	11	6	72	109	69	269	288	190	51	5
661	635	466	479	112	72	114	61	58	91	56	46	643	618	515	486	256	211	198	6
339	500	433	391	133	99	112	2	2	71	15	12	164	74	66	226	131	130	41	7
412	471	362	338	185	151	33	—	—	24	18	17	114	65	48	205	82	82	45	8
292	363	283	218	59	44	271	125	106	36	27	14	156	324	265	214	131	112	31	9
104	168	95	11	58	11	36	32	23	3	3	2	21	40	14	35	18	12	2	10
306	282	219	330	38	34	161	58	52	19	10	5	109	228	197	294	175	157	70	11
352	310	211	381	255	194	76	30	15	27	24	18	275	246	186	238	187	160	136	12
579	503	431	365	37	32	239	102	100	164	52	40	634	375	344	833	387	387	169	13
390	397	307	440	173	148	497	190	190	185	72	63	331	310	238	660	348	341	162	14
126	107	98	231	97	95	54	12	12	11	1	1	87	66	61	93	118	117	55	15
1 440	606	605	736	67	51	1 532	623	623	496	238	224	1 460	1 558	1 391	433	296	295	333	16
346	144	137	1 918	138	132	229	110	82	10	9	7	105	80	61	168	139	139	92	17
350	247	211	741	228	197	18	2	1	35	22	16	184	171	142	124	139	134	46	18
467	433	377	157	116	71	19	14	9	12	12	7	106	93	61	203	148	137	50	19
553	561	516	202	59	35	72	73	61	36	39	36	113	120	85	173	121	113	49	20
601	678	571	810	121	84	11	—	—	40	22	13	157	174	123	176	252	240	189	21
397	426	328	76	33	15	134	64	62	21	13	8	87	120	82	394	134	104	45	22
319	258	205	93	37	28	5	—	—	53	39	31	87	38	20	520	146	135	75	23
418	298	279	156	41	33	196	110	109	40	11	8	235	163	91	637	219	212	49	24
969	483	400	121	56	37	304	110	99	41	20	11	258	78	42	412	83	79	102	25
569	657	479	41	10	7	5	—	—	37	25	21	152	98	91	125	92	72	51	26
386	566	480	27	42	5	86	89	74	26	15	7	62	52	22	136	102	93	15	27
814	1 803	966	53	13	7	295	117	115	44	36	30	123	58	22	312	169	157	113	28
10	6	6	7 981	2 517	1 617	148	159	127	4 296	3 062	1 858	5 968	6 426	4 169	15475	24 545	13374	2 088	29
1	2	2	1 007	414	151	85	117	98	1 080	702	347	1 780	1 952	1 325	3 102	5 424	3 081	161	30
1	1	1	119	61	42	1	—	—	58	105	39	107	175	114	1 445	2 182	1 407	93	31
8	—	—	89	8	1	—	—	—	169	70	52	50	59	23	221	428	218	56	32
—	—	—	136	32	11	—	—	—	51	58	28	123	121	63	410	557	309	74	33
—	—	—	759	100	69	1	1	1	222	169	106	243	289	180	780	1 308	554	164	34
—	—	—	188	78	62	—	1	1	73	68	39	104	169	91	308	541	301	57	35
—	—	—	26	82	39	—	—	—	39	31	23	70	88	42	209	387	166	25	36
—	—	—	41	55	42	6	11	10	99	48	33	113	124	69	340	574	246	54	37
—	—	—	7	7	6	4	1	1	19	16	7	33	37	12	51	129	43	—	38
—	—	—	198	48	41	—	—	—	50	56	31	97	133	94	339	694	307	72	39
—	—	—	122	90	41	—	—	—	111	88	51	175	288	99	389	875	245	147	40
—	—	—	538	187	168	3	1	1	218	117	74	533	355	317	1 142	969	859	126	41
—	—	—	372	210	182	—	—	—	207	82	57	279	271	179	902	977	654	172	42
—	—	—	294	60	49	—	—	—	27	27	20	137	93	64	211	319	160	55	43
—	3	3	1 024	376	250	41	18	11	522	373	245	659	698	635	1 356	2 198	1 403	270	44
—	—	—	196	59	38	—	—	—	44	46	27	69	60	41	200	223	149	68	45
—	—	—	1 023	129	81	1	2	1	99	94	50	107	88	53	416	575	344	44	46
—	—	—	127	35	22	—	—	—	68	54	29	100	120	61	314	557	265	38	47
—	—	—	121	48	34	—	1	1	119	95	75	87	109	61	475	836	372	55	48
—	—	—	1 203	298	207	2	1	1	130	113	76	251	197	145	537	894	424	78	49
—	—	—	71	28	17	—	—	—	73	77	39	128	183	83	392	683	283	55	50
—	—	—	39	28	11	—	—	—	202	141	93	142	215	95	402	733	337	35	51
—	—	—	162	48	37	1	—	—	74	58	31	164	178	75	423	611	324	101	52
—	—	—	22	6	2	2	—	—	127	76	61	83	72	43	470	602	341	31	53
—	—	—	18	14	10	—	—	—	200	139	118	154	168	118	228	471	283	35	54
—	—	—	17	10	2	1	5	1	99	79	35	69	82	35	206	482	173	6	55
—	—	—	12	6	2	—	—	—	113	80	67	111	102	52	207	316	176	11	56

Tab. 8. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under augusti 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	7 423	33 461	10 774	429	1 731	578	7 615	7 852	35 192	11 352
Jordbruk	5 407	9 024	4 085	425	1 729	576	5 680	5 832	10 753	4 661
Skogshushållning . .	2 016	24 437	6 689	4	2	2	1 985	2 020	24 439	6 691
Industri o. hantverk .	33 946	19 550	15 094	8 671	3 307	2 133	40 664	42 617	22 857	17 227
Malmbrytning . . .	221	222	62	1	1	1	219	222	223	63
Metall- o. maskinind.	6 116	3 533	2 336	509	461	324	6 801	6 625	3 994	2 660
Jord- och stenind. .	2 962	1 122	782	75	122	96	2 997	3 087	1 244	878
Trävaruindustri . .	2 408	880	538	26	31	16	2 117	2 429	911	554
Pappers- o. graf. ind.	1 066	403	342	194	291	169	1 193	1 260	694	511
Livsmedelsindustri .	2 096	346	276	955	525	374	2 842	3 051	871	650
Textil- o. bekl.-ind. .	1 969	274	207	5 022	1 262	684	6 860	6 991	1 536	891
Läder- o. gummiind.	1 924	402	317	1 514	394	307	3 322	3 488	796	624
Kemisk-teknisk ind.	308	154	127	365	214	156	629	673	368	283
Byggnadsverksamh. .	14 635	12 132	10 036	10	6	6	13 947	14 645	12 138	10 042
Kraft- o. värmeprod.	246	82	71	—	—	—	237	246	82	71
Sjöfart och fiske . .	5 333	2 306	2 156	148	159	127	5 318	5 471	2 465	2 283
Handel o. samfärdsel	10 390	8 644	6 736	10 261	9 488	6 022	18 169	20 651	18 132	12 748
Kontorsarbete . . .	1 251	453	301	1 494	885	537	2 682	2 745	1 288	838
Affärs- o. lagerarb. .	2 416	881	728	1 588	848	508	3 615	3 999	1 729	1 236
Landtransport . . .	4 772	5 955	4 547	811	842	384	4 404	5 088	6 797	4 931
Hotell- o. rest.-rör. .	530	343	291	4 074	4 736	3 277	3 480	4 604	5 079	3 568
Litter. o. konstn.arb.	262	99	88	58	41	34	318	320	140	117
Förvaltn. o. underv.	929	725	653	1 206	586	509	2 044	2 135	1 311	1 162
Sjukvård o. hygien .	280	188	128	1 585	1 600	778	1 681	1 765	1 788	896
Husligt arbete . . .	142	92	50	13 440	22 328	11 257	8 545	13 582	22 420	11 307
Diversearbete	4 833	2 439	2 297	9	5	2	4 012	4 842	2 444	2 299
Frivill. arbetsuppgift.	4 226	2 942	2 707	2 026	2 212	2 115	5 870	6 252	5 154	4 822
Ungdom ut. särsk. utb.	2 512	—	—	2 083	—	—	4 481	4 595	—	—
Summa	68 795	69 484	39 804	37 067	39 280	22 234	94 674	105802	108664	62 038
Därav under 18 år	4 957	5 075	3 122	4 488	4 996	2 895	9 148	9 890	10 071	6 017

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under juli och augusti 1942 samt under augusti 1941.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Augusti 1942		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Aug. 1942	Juli 1942	Aug. 1941	Aug. 1942	Juli 1942	Aug. 1941	Aug. 1942	Juli 1942	Aug. 1941	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	22	17	26	25	24	9	22	17	24	32	33	32
Jordbruk	60	47	48	25	24	9	54	48	36	45	38	48
Skogshushållning . .	8	7	11	.	.	.	8	7	11	27	.	27
Industri o. hantverk .	174	151	313	262	308	502	186	174	347	77	64	75
Sjöfart och fiske . .	231	193	253	93	82	162	222	186	248	93	80	93
Handel o. samfärdsel	120	120	136	108	87	133	114	101	134	78	63	70
Husligt arbete . . .	154	102	.	60	75	76	61	76	76	.	50	50
Diversearbete	198	187	400	.	.	.	198	186	532	94	.	94
Samtliga	99	95	132	94	108	128	97	99	131	57	57	57
Därav under 18 år	98	101	127	89	110	151	98	105	138	62	58	60

Tab. 5. Sysselsatta arbetare i slutet av augusti 1942 i jämförelse med slutet av juli 1942.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl augusti 1942 som juli 1942							
	Antal företag	Augusti 1942			Indextal för augusti 1942 (juli 1942 = 100)			
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta arbetare
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a	
Malmbrytning o. metallind.	**1 434**	**127 864**	**11 888**	**139 752**	**100·8**	**101·6**	**100·9**	**105·2**
Gruvor o. anrikningsverk	22	3 453	39	3 492	98·0	·	98·0	103·0
Järn-, stål- o. kopparverk	34	20 318	206	20 524	99·8	115·7	100·0	102·8
Järn- o. stålmanufaktur	293	14 464	1 912	16 376	101·8	101·0	101·7	103·1
Mekaniska verkstäder	765	57 047	3 832	60 879	101·1	98·6	101·0	106·0
Skeppsvarv	47	13 630	17	13 647	100·4	·	100·4	103·9
Elektriska verkstäder	86	13 395	4 233	17 628	101·2	104·2	101·9	110·5
Annan metallindustri	187	5 557	1 649	7 206	100·7	101·6	100·9	102·8
Jord- o. stenindustri	**453**	**16 682**	**1 953**	**18 635**	**98·5**	**98·8**	**98·5**	**101·0**
Kolgruvor	3	430	—	430	96·0	—	96·0	97·5
Torvindustri	59	1 385	203	1 588	75·2	80·6	75·8	77·2
Stenbrott o. stenhuggerier	100	2 352	30	2 382	98·3		97·9	98·8
Cementfabriker, kalkbruk	107	4 370	66	4 436	103·7	126·9	104·0	107·7
Tegelbruk	126	4 288	60	4 348	98·9	92·3	98·8	100·8
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	20	2 249	1 322	3 571	102·2	101·8	102·1	104·7
Glasbruk	38	1 608	272	1 880	106·8	101·1	105·9	111·6
Träindustri	**818**	**26 996**	**638**	**27 634**	**99·5**	**103·9**	**99·6**	**101·1**
Sågverk o. hyvlerier	327	12 791	84	12 875	96·2	118·3	96·3	98·7
Snickeri- o. möbelfabriker	416	11 819	348	12 167	102·7	102·7	102·7	102·6
Annan trävaruindustri	75	2 386	206	2 592	102·9	101·0	102·7	106·2
Pappers- o. grafisk ind.	**466**	**21 783**	**5 412**	**27 195**	**99·4**	**102·3**	**100·0**	**108·7**
Pappersmassefabriker	47	7 408	108	7 516	97·8	140·3	98·3	105·2
Pappersbruk o. pappfabr.	46	5 742	1 343	7 085	100·1	103·5	100·7	104·8
Annan pappersindustri	112	1 752	2 745	4 497	107·3	101·3	103·5	116·5
Grafisk industri	261	6 881	1 216	8 097	98·7	100·7	99·0	111·7
Livsmedelsindustri	**825**	**17 592**	**9 351**	**26 943**	**101·7**	**101·1**	**101·5**	**107·8**
Kvarnar	34	718	93	811	101·8	100·0	101·6	109·1
Bagerier	180	2 968	1 418	4 386	98·5	92·1	96·4	102·4
Råsockerbruk o. raffinad.	25	3 788	561	4 349	109·2	82·0	104·7	107·5
Choklad- o. karamellfabr.	56	967	2 831	3 798	106·3	105·6	105·8	115·9
Bryggerier o. läskedrycksf.	208	3 886	924	4 810	96·7	90·6	95·5	99·6
Tobaksfabriker	7	339	1 059	1 398	98·5	94·7	95·6	96·5
Slakterier o. konservfabr.	177	2 772	1 655	4 427	102·3	124·0	109·4	122·6
Annan livsmedelsindustri	138	2 154	810	2 964	100·9	104·5	101·9	106·9
Textil- o. beklädnadsind.	**631**	**14 042**	**33 010**	**47 052**	**102·4**	**100·1**	**100·8**	**104·5**
Bomullsindustri	39	3 458	5 298	8 756	103·4	101·6	102·3	101·8
Jute- o. linneindustri	13	899	1 208	2 107	102·4	97·0	99·2	142·7
Ylleindustri	64	4 262	5 112	9 374	104·8	99·6	101·9	102·2
Trikåfabriker	103	1 696	5 577	7 273	100·4	100·1	100·2	100·7
Skrädderier o. sömnadsfabr.	277	2 317	12 706	15 023	100·3	99·8	99·9	105·6
Annan hithörande industri	135	1 410	3 109	4 519	98·9	100·5	100·0	104·6
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**336**	**9 811**	**6 743**	**16 554**	**102·8**	**102·9**	**102·8**	**107·3**
Garverier	28	1 848	238	2 086	99·0	95·6	98·6	107·2
Skofabriker	123	2 873	2 214	5 087	107·9	106·0	107·1	110·7
Gummivarufabriker	26	2 839	2 611	5 450	100·5	102·5	101·5	105·0
Annan hithörande industri	159	2 251	1 680	3 931	102·7	100·6	101·8	106·3
Kemisk-teknisk industri	**257**	**8 442**	**2 720**	**11 162**	**101·3**	**98·4**	**100·6**	**106·2**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	101	2 061	956	3 017	103·6	101·4	102·9	110·1
Sprängämnesfabriker	10	1 553	642	2 195	96·6	91·1	94·9	100·0
Tändsticksfabriker	8	504	200	704	94·9	94·8	94·9	96·6
Annan kemisk-tekn. ind.	138	4 324	922	5 246	103·8	101·8	102·6	108·4
Samtliga industrigrupper	**5 220**	**243 212**	**71 715**	**314 927**	**100·6**	**100·8**	**100·7**	**105·1**
Byggnadsverksamhet	906	18 372	35	18 407	104·0	·	104·1	105·7
Statliga verk o. byggn.-arb.	159	28 565	3 283	31 848	100·5	100·8	100·5	109·9
Komm. verk o. byggnadsarb.	185	12 882	489	13 371	99·9	87·9	99·4	108·4
Handel o. varulager	537	4 244	1 162	5 406	101·5	99·8	101·1	112·9
Samfärdsel	119	4 948	50	4 998	102·7	102·0	102·6	108·3
Samtliga näringsgrenar	**7 126**	**312 223**	**76 734**	**388 957**	**100·8**	**100·7**	**100·8**	**105·8**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1941						1942							
	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.
Malmbrytning o. metallind.	**103**	**104**	**105**	**104**	**105**	**103**	**104**	**103**	**103**	**104**	**105**	**108**	**109**	**110**
Gruvor o. anrikningsverk .	114	111	110	108	108	105	105	105	105	104	103	108	109	107
Järn-, stål- o. kopparverk .	109	109	110	109	110	107	107	105	105	106	106	109	109	109
Järn- o. stålmanufaktur . .	84	87	87	88	90	87	89	88	87	87	89	94	96	97
Mekaniska verkstäder . . .	108	110	111	110	111	110	111	111	112	111	112	116	117	118
Skeppsvarv	114	113	107	103	102	100	102	102	104	109	109	111	109	109
Elektriska verkstäder . . .	107	109	111	111	112	111	112	110	109	109	111	115	115	117
Annan metallindustri . . .	83	85	85	85	86	85	83	82	82	82	82	85	85	86
Jord- o. stenindustri . . .	**81**	**80**	**76**	**72**	**69**	**64**	**59**	**59**	**60**	**71**	**82**	**89**	**89**	**88**
Kolgruvor	130	127	132	128	128	129	131	128	128	125	122	121	119	114
Torvindustri	268	198	175	133	98	81	61	60	59	152	276	324	311	235
Stenbrott o. stenhuggerier .	53	56	52	50	46	44	33	30	33	40	45	47	46	45
Cementfabriker, kalkbruk .	77	78	76	75	72	64	58	61	63	80	83	90	91	95
Tegelbruk	82	76	66	55	50	43	38	37	37	49	69	80	81	80
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	80	82	77	78	79	77	77	79	78	78	82	83	84	86
Glasbruk	62	65	74	76	77	70	71	70	73	73	72	76	76	81
Trädindustri	**78**	**76**	**76**	**74**	**73**	**65**	**61**	**62**	**61**	**66**	**71**	**75**	**76**	**75**
Sågverk o. hyvlerier . . .	84	78	75	70	66	55	48	51	51	60	68	72	71	69
Snickeri- o. möbelfabriker .	73	74	76	79	80	75	75	74	72	72	74	78	80	82
Annan trävaruindustri . .	92	97	97	92	93	93	89	86	84	85	91	96	99	101
Pappers- o. grafisk ind. . .	**76**	**76**	**76**	**77**	**79**	**76**	**77**	**77**	**76**	**77**	**82**	**84**	**83**	**83**
Pappersmassefabriker . . .	66	67	63	65	68	65	66	66	64	66	74	75	73	72
Pappersbruk o. pappfabr. .	66	66	72	71	72	68	71	73	71	73	75	78	75	76
Annan pappersindustri . .	85	86	88	89	92	90	86	87	87	88	89	89	89	93
Grafisk industri	94	93	93	94	95	96	93	92	92	91	95	99	100	99
Livsmedelsindustri	**105**	**101**	**99**	**110**	**110**	**93**	**93**	**92**	**91**	**93**	**96**	**100**	**100**	**101**
Kvarnar	106	95	104	107	108	103	97	90	88	88	90	89	88	90
Bagerier	107	104	99	96	98	86	98	100	99	100	103	109	108	104
Råsockerbruk o. raffinad. .	125	123	117	220	210	111	110	110	108	118	121	130	136	143
Choklad- o. karamellfabr. .	88	89	93	97	100	91	89	94	95	96	97	97	98	104
Bryggerier o. läskedrycksf. .	107	99	89	87	87	90	84	82	83	86	91	95	97	93
Tobaksfabriker	75	74	75	75	74	71	77	76	77	76	82	83	79	76
Slakterier o. konservfabr. .	135	130	124	128	132	126	117	112	106	107	108	112	103	113
Annan livsmedelsindustri .	95	93	92	97	100	98	94	91	90	91	94	100	102	104
Textil- o. beklädnadsind. . .	**89**	**89**	**91**	**90**	**89**	**87**	**85**	**85**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**
Bomullsindustri	93	95	96	96	97	96	95	95	94	93	92	93	92	95
Jute- o. linneindustri . . .	90	92	97	97	98	97	96	94	93	92	89	91	92	91
Ylleindustri	94	95	95	94	94	94	90	88	87	87	88	90	89	90
Trikåfabriker	87	87	87	87	87	85	84	84	84	83	83	82	81	81
Skrädderier o. sömnadsfabr.	84	83	86	84	82	79	74	78	80	82	80	80	80	80
Annan hithörande industri .	87	90	92	91	89	81	89	88	89	92	92	94	94	94
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**87**	**83**	**82**	**87**	**89**	**78**	**85**	**84**	**84**	**83**	**82**	**84**	**83**	**85**
Garverier	111	111	111	107	108	99	104	104	102	99	100	102	104	103
Skofabriker	87	91	89	87	88	86	85	89	89	88	85	86	84	90
Gummivarufabriker	76	59	58	76	78	55	73	69	68	68	70	71	69	70
Annan hithörande industri .	89	92	92	92	93	88	87	86	87	84	84	88	88	89
Kemisk-teknisk industri . .	**88**	**91**	**94**	**94**	**94**	**87**	**89**	**89**	**89**	**92**	**89**	**91**	**91**	**92**
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	78	78	83	84	84	80	78	77	79	81	85	90	90	93
Sprängämnesfabriker . . .	139	156	165	161	162	143	152	144	143	145	138	138	134	127
Tändsticksfabriker	46	47	55	55	52	52	49	50	51	49	37	37	38	36
Annan kemisk-teknisk ind. .	98	98	96	96	97	89	93	94	94	100	97	100	101	103
Samtliga industrigrupper	**91**	**91**	**91**	**92**	**92**	**88**	**87**	**87**	**87**	**89**	**91**	**94**	**94**	**95**
Byggnadsverksamhet	62	64	62	56	51	42	38	36	35	45	53	61	68	71
Statliga verk o. byggn.-arb. .	134	139	139	134	123	108	111	112	111	112	125	133	136	137
Komm. verk o. byggnadsarb.	94	94	88	86	85	81	80	79	80	83	90	94	94	94
Handel o. varulager	75	77	78	76	79	75	74	74	73	75	74	73	73	74
Samtliga näringsgrenar	**92**	**92**	**92**	**91**	**91**	**85**	**85**	**85**	**84**	**87**	**90**	**94**	**95**	**96**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1941				1942							
	Juli	Aug.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.
Malmbrytning o. metallind.	3·71	3·67	3·84	3·82	3·88	3·79	3·77	3·91	3·97	3·88	3·96	4·05
Gruvor o. anrikningsverk	4·18	3·94	3·79	4·00	3·99	4·03	3·99	4·06	4·27	3·40	4·13	4·05
Järn-, stål- o. kopparverk	4·27	3·97	4·00	4·05	4·02	4·12	3·96	3·97	3·91	4·08	4·06	4·11
Järn- o. stålmanufaktur .	3·15	3·15	3·65	3·46	3·42	3·45	3·59	3·78	3·77	3·87	3·98	3·92
Mekaniska verkstäder . .	3·80	3·92	4·00	3·99	3·91	3·92	3·83	4·00	4·05	3·94	4·03	4·09
Skeppsvarv	3·55	3·17	3·67	3·43	4·10	3·52	3·53	3·92	3·96	3·74	3·59	4·02
Elektriska verkstäder .	3·48	3·49	3·74	3·68	3·55	3·57	3·69	3·72	3·98	3·83	3·87	4·14
Annan metallindustri . .	3·11	3·17	3·20	3·41	3·28	3·42	3·63	3·53	3·59	3·54	3·72	3·66
Jord- o. stenindustri . . .	3·38	3·86	3·25	3·10	3·29	3·42	3·40	3·77	4·06	4·10	4·10	3·99
Kolgruvor	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	4·98	4·98	4·98	5·00	4·92	4·92
Torvindustri	4·07	4·00	3·45	3·88	3·07	2·97	2·62	3·96	4·54	4·40	4·09	3·71
Stenbrott o. stenhuggerier	3·02	3·08	2·80	2·56	2·43	2·08	2·41	3·16	3·66	3·82	3·73	3·62
Cementfabriker, kalkbruk .	3·37	3·00	3·32	3·20	2·84	2·93	3·22	3·71	3·95	4·17	4·10	4·01
Tegelbruk	3·06	3·07	2·72	2·71	3·28	3·73	3·45	3·92	4·12	4·17	4·25	4·03
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·43	3·57	3·28	3·17	3·28	3·64	3·60	3·78	4·01	3·88	4·09	4·15
Glasbruk	3·08	3·23	3·28	3·68	3·60	3·48	3·67	3·65	3·91	3·95	4·10	4·05
Träindustri	3·38	3·46	3·51	3·19	3·04	3·15	3·25	3·48	3·73	3·96	3·94	3·97
Sågverk o. hyvlerier . . .	3·57	3·61	3·23	3·09	2·85	2·98	3·02	3·41	3·67	3·98	3·96	3·84
Snickeri- o. möbelfabriker	3·18	3·24	3·67	3·24	3·11	3·24	3·34	3·51	3·80	3·92	3·93	4·06
Annan trävaruindustri . .	3·48	3·76	3·78	3·38	3·44	3·38	3·62	3·70	3·73	4·06	3·96	4·15
Pappers- o. grafisk ind. .	3·01	3·01	3·31	3·26	3·07	3·37	3·28	3·37	3·60	3·56	3·60	3·67
Pappersmassefabriker . . .	3·00	3·31	3·10	2·97	2·95	3·22	3·38	3·46	3·62	3·46	3·49	3·58
Pappersbruk o. pappfabr.	2·47	2·14	2·67	2·62	2·66	3·03	2·92	2·96	3·21	3·34	3·38	3·31
Annan pappersindustri . .	3·47	3·58	4·10	4·15	3·61	3·77	3·69	3·77	4·08	3·94	4·02	4·25
Grafisk industri	3·27	3·27	3·82	3·74	3·38	3·59	3·39	3·50	3·72	3·77	3·74	3·79
Livsmedelsindustri	3·54	3·34	3·41	3·35	3·23	3·24	3·25	3·25	3·28	3·38	3·33	3·43
Kvarnar	3·38	3·65	3·74	3·83	2·86	2·90	2·72	2·89	2·64	2·50	2·50	2·81
Bagerier	3·72	3·80	3·59	3·69	3·64	3·48	3·66	3·52	3·62	3·88	3·66	3·71
Råsockerbruk o. raffinad. .	3·53	3·79	3·57	2·93	3·08	3·11	3·10	3·20	3·34	3·20	3·61	3·55
Choklad- o. karamellfabr.	3·53	3·09	3·76	3·51	3·75	3·76	3·78	3·89	3·85	3·88	3·90	4·06
Bryggerier o. läskedrycksf.	3·43	2·76	2·41	2·96	2·53	2·54	2·56	2·97	3·08	3·31	3·14	3·11
Tobaksfabriker	3·21	3·03	3·54	3·52	3·57	3·64	3·60	3·71	3·63	3·69	3·64	3·74
Slakterier o. konservfabriker	3·56	3·31	3·67	3·45	3·14	3·05	2·93	2·69	2·68	2·71	2·55	2·77
Annan livsmedelsindustri .	3·43	3·33	3·27	3·38	3·44	3·35	3·58	3·34	3·41	3·49	3·42	3·59
Textil- o. beklädnadsind.	3·19	3·12	3·25	3·17	2·83	2·98	3·13	3·24	3·28	3·26	3·49	3·43
Bomullsindustri	3·24	2·96	3·21	3·31	2·78	2·92	3·12	3·07	3·24	2·95	3·57	3·67
Jute- o. linneindustri . .	3·02	3·49	3·51	3·25	2·81	3·40	3·07	2·94	3·40	3·12	3·26	3·50
Ylleindustri	3·41	3·42	3·51	3·14	2·87	2·90	3·13	3·27	3·26	3·27	3·50	3·45
Trikåfabriker	3·25	3·30	3·51	3·37	3·28	3·22	3·27	3·32	3·46	3·48	3·54	3·44
Skrädderier o. sömnadsfabr.	2·94	2·83	2·84	2·85	2·47	2·65	2·97	3·22	3·16	3·27	3·43	3·24
Annan hithörande industri	3·33	3·43	3·54	3·38	3·33	3·49	3·41	3·61	3·40	3·60	3·48	3·53
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·22	3·04	3·28	3·33	3·27	3·21	3·19	3·31	3·26	3·37	3·46	3·57
Garverier	3·32	3·30	3·23	3·34	3·41	3·48	3·37	3·32	3·48	3·49	3·48	3·47
Skofabriker	2·83	2·86	2·98	3·03	3·32	3·10	3·14	2·99	3·01	3·18	3·45	3·67
Gummivarufabriker . . .	3·69	3·12	3·86	3·86	3·18	3·25	3·20	3·54	3·24	3·54	3·44	3·49
Annan hithörande industri	3·20	3·17	3·23	3·26	3·18	3·18	3·12	3·32	3·44	3·44	3·49	3·62
Kemisk-teknisk industri . .	3·34	3·23	3·42	3·32	3·13	3·31	3·39	3·21	3·47	3·36	3·43	3·41
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·96	2·57	2·96	3·03	2·81	2·71	3·02	3·09	3·16	3·03	3·01	3·39
Sprängämnesfabriker . . .	4·43	4·43	4·55	4·78	3·91	4·61	4·77	3·76	3·79	3·88	3·96	3·67
Tändsticksfabriker	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·46	3·37	3·49	3·28	3·32	3·51	3·42	3·40	3·56	3·55	3·63	3·64
Samtliga industrigrupper	3·43	3·39	3·54	3·49	3·38	3·44	3·45	3·58	3·70	3·70	3·76	3·82
Byggnadsverksamhet . . .	2·84	2·91	2·50	2·62	2·53	2·26	2·38	2·84	3·15	3·48	3·50	3·54
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·60	3·81	3·53	3·40	3·52	3·48	3·68	3·66	3·81	3·82	4·00	3·88
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·92	3·02	2·97	2·74	2·82	2·80	2·93	2·99	3·25	3·25	3·28	3·28
Handel o. varulager . . .	3·16	3·18	3·42	3·44	3·09	3·13	3·15	3·29	3·40	3·27	3·13	3·40
Samfärdsel	2·84	2·97	3·10	3·34	2·99	3·31	3·42	3·17	3·49	3·27	3·18	2·99
Banker	3·92	3·63	3·56	3·82	3·71	3·64	3·56	3·52	3·54	—	—	—
Försäkringsföretag	3·87	3·70	3·82	3·61	3·81	3·87	3·86	3·91	3·97	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	3·39	3·38	3·49	3·42	3·34	3·38	3·41	3·52	3·66	3·67	3·74	3·78

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under augusti 1942 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Juli	Aug.	Juli	Aug.	Juli	Aug.	Juli	Aug.
Malmbrytning o. metallindustri	98	138	2 781	2 704	1 761	2 229	+ 1 020	+ 475
Gruvor o. anrikningsverk	4	2	68	18	31	15	+ 37	+ 3
Järn-, stål- o. kopparverk	12	16	461	450	359	370	+ 102	+ 80
Järn- o. stålmanufaktur	6	11	169	131	98	97	+ 71	+ 34
Mekaniska verkstäder	47	69	1 187	1 216	757	909	+ 430	+ 307
Skeppsvarv	7	10	276	227	150	313	+ 126	− 86
Elektriska verkstäder	9	16	485	560	283	425	+ 202	+ 135
Annan metallindustri	13	14	135	102	83	100	+ 52	+ 2
Jord- o. stenindustri	29	23	339	113	91	181	+ 248	− 68
Kolgruvor	2	1	5	3	7	11	− 2	− 8
Stenbrott o. stenhuggerier	3	1	19	16	—	—	+ 19	+ 16
Cementfabriker, kalkbruk	6	5	25	13	19	12	+ 6	+ 1
Tegelbruk	11	10	80	10	32	71	+ 48	− 61
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	4	5	57	58	26	77	+ 31	− 19
Glasbruk	3	1	153	13	7	10	+ 146	+ 3
Träindustri	10	12	250	92	55	29	+ 195	+ 63
Sågverk o. hyvlerier	5	4	149	10	51	25	+ 98	− 15
Snickerier o. möbelfabriker	5	6	101	69	4	4	+ 97	+ 65
Annan trävaruindustri	—	2	—	13	—	—	—	+ 13
Pappers- o. grafisk industri	16	24	217	415	445	225	− 228	+ 190
Pappersmassefabriker	10	9	91	225	360	26	− 269	+ 199
Pappersbruk o. pappfabriker	3	3	40	29	3	25	+ 37	+ 4
Annan pappersindustri	1	5	—	30	15	56	− 15	− 26
Grafisk industri	2	7	86	131	67	118	+ 19	+ 13
Livsmedelsindustri	33	46	380	554	198	300	+ 182	+ 254
Kvarnar	1	1	12	—	—	8	+ 12	− 8
Bagerier	3	3	6	8	47	28	− 41	− 20
Råsockerbruk o. raffinaderier	11	12	212	125	5	125	+ 207	± 0
Choklad- o. karamellfabriker	5	7	81	90	64	47	+ 17	+ 43
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	1	1	3	—	—	4	+ 3	− 4
Slakterier o. konservfabriker	7	13	13	255	48	76	− 35	+ 179
Annan livsmedelsindustri	5	9	53	76	34	12	+ 19	+ 64
Textil- o. beklädnadsindustri	29	38	648	510	268	264	+ 380	+ 246
Bomullsindustri	4	11	200	196	112	171	+ 88	+ 25
Jute- o. linneindustri	1	1	18	17	2	—	+ 16	+ 17
Ylleindustri	5	7	53	101	10	12	+ 43	+ 89
Trikåfabriker	1	4	41	33	11	—	+ 30	+ 33
Skrädderier o. sömnadsfabriker	9	10	126	105	64	40	+ 62	+ 65
Annan hithörande industri	9	5	210	58	69	41	+ 141	+ 17
Läder-, hår- o. gummivaruind.	2	10	111	334	283	199	− 172	+ 135
Garverier	—	2	—	6	—	6	—	± 0
Skofabriker	—	1	—	—	—	13	—	− 13
Gummivarufabriker	2	7	111	328	283	180	− 172	+ 148
Annan hithörande industri	—	—	—	—	—	—	—	—
Kemisk-teknisk industri	11	21	172	231	76	210	+ 96	+ 21
Färg-, olje- o. parfymfabriker	4	4	42	41	33	13	+ 9	+ 28
Sprängämnesfabriker	1	2	30	15	—	108	+ 30	− 93
Tändsticksfabriker	—	3	—	71	—	—	—	+ 71
Annan kemisk-teknisk industri	6	12	100	104	43	89	+ 57	+ 15
Samtliga industrigrupper	228	312	4 898	4 953	3 177	3 637	+ 1 721	+ 1 316
Byggnadsverksamhet	119	130	2 229	1 470	957	1 075	+ 1 272	+ 395
Handel o. varulager	15	9	81	130	83	194	− 2	− 64
Samfärdsel	—	—	—	—	—	—	—	—
Hotell- o. restaurangrörelse	1	2	78	56	102	282	− 24	− 226
Banker och försäkringsföretag	1	1	3	4	11	2	− 8	+ 2
Samtliga näringsgrenar	364	454	7 289	6 613	4 330	5 190	+ 2 959	+ 1 423
Kvinnor			1 573	2 014	936	1 435	+ 637	+ 579

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 juli 1942.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	91	26 328	21 666	**1 986**	**7·5**	1 712	26 445	1 647	6·2
Bleck- o. plåtslagareförb. .	57	2 674	—	**114**	**4·3**	—	2 363	110	4·7
Bokbindareförbundet . .	54	8 438	5 269	**185**	**2·2**	138	8 413	204	2·4
Bryggeriindustriarb.-förb. .	120	7 121	1 496	**121**	**1·7**	58	7 055	146	2·1
Byggnadsträarbetareförb. .	335	32 848	—	**3 527**	**10·7**	—	33 625	5 593	16·6
De förenade förbunden . .	58	13 143	3 949	**639**	**4·9**	356	12 875	533	4·1
Elektriska arbetareförb. . .	67	7 158	—	**191**	**2·7**	—	7 754	349	4·5
Gjutareförbundet . . .	103	8 323	12	**147**	**1·8**	3	8 811	157	1·8
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	520	72 875	7 126	**4 483**	**6·2**	940	74 372	4 982	6·7
Byggnadsind.-arbetare .	180	34 698	1 392	**2 489**	**7·2**	112	34 997	2 869	8·2
Byggnadsämnesind.-arb.	172	12 909	464	**437**	**3·4**	48	12 803	531	4·1
Glasbruksarbetare . . .	88	3 440	102	**195**	**5·7**	16	3 835	147	3·8
Sockerfabriksarbetare .	19	4 614	738	**198**	**4·3**	79	4 621	312	6·8
Tändsticksarbetare . . .	5	1 272	478	**134**	**10·5**	109	1 282	142	11·1
Övriga arbetare	106	15 942	3 957	**1 030**	**6·5**	576	16 884	981	5 8
Gruvindustriarbetareförb. .	57	9 698	101	**125**	**1·3**	13	10 259	121	1·2
Handelsarbetareförb. . . .	261	42 077	17 917	**927**	**2·2**	420	42 139	941	2·2
Kommunalarbetareförb. . .	296	44 805	13 086	**645**	**1·4**	375	46 070	737	1·6
Lantarbetareförbundet . .	579	35 610	691	**841**	**2·4**	280	35 105	767	2·2
Litografförbundet	19	2 870	174	**45**	**1·6**	2	2 880	40	1·4
Livsmedelsarbetareförb. . .	120	28 867	8 788	**1 523**	**5·3**	683	28 824	1 492	5·2
Metallindustriarb.-förb. . .	258	176 894	11 902	**2 774**	**1·6**	528	178 630	3 838	2·1
Järnbruksarbetare . . .	54	37 964	606	**203**	**0·5**	20	37 907	160	0·4
Verkstadsarbetare . . .	204	138 930	11 296	**2 571**	**1·9**	508	140 723	3 678	2·6
Murareförbundet	121	10 349	—	**504**	**4·9**	—	10 197	769	7·5
Målareförbundet	185	12 943	1	**1 465**	**11·3**	—	13 073	1 865	14·3
Pappersindustriarb.-förb. .	124	29 626	1 725	**1 724**	**5·8**	419	31 569	2 068	6·6
Sadelm.- o. tapetseraref. .	60	3 789	780	**283**	**7·5**	95	3 807	273	7·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	56	10 892	4 339	**878**	**8·1**	473	11 007	781	7·1
Stenindustriarbetareförb. .	124	5 177	2	**421**	**8·1**	—	5 239	381	7·3
Sågverksindustriarb.-förb. .	223	19 478	15	**1 092**	**5·6**	5	19 363	1 571	8·1
Textilarbetareförbundet . .	101	39 655	22 240	**1 651**	**4·2**	1 245	39 932	1 814	4·5
Tobaksindustriarb.-förb. .	11	2 344	1 804	**183**	**7·8**	163	2 352	186	7·9
Transportarbetareförb. . .	166	26 666	1 529	**1 623**	**6·1**	118	28 306	1 893	6·7
Träindustriarbetareförb. . .	246	22 791	433	**750**	**3·3**	51	22 976	869	3·8
Typografförbundet	106	11 980	605	**100**	**0·8**	20	11 980	81	0·7
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	218	19 676	—	**1 934**	**9·8**	—	20 529	2 264	11·0
Summa	4 736	735 095	125 650	**30 881**	**4·2**	8 097	745 950	36 472	4·9

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juli uppgivits till inalles 186 837.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 30/6 1941—31/7 1942.

Fackförbund	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7
Beklädnadsarbetareförb.	9·4	9·0	10·2	8·2	7·0	9·7	17·9	15·8	10·6	6·4	7·8	7·5	6·2	7·5
Bleck- o. plåtslagareförb.	11·8	7·2	6·0	5·8	8·4	14·3	23·9	18·0	12·5	15·5	10·5	7·1	4·7	4·3
Bokbindareförbundet	5·0	4·5	4·4	4·2	3·6	2·5	3·9	3·9	3·2	2·7	2·7	2·4	2·4	2·2
Bryggeriindustriarbetareförb.	3·3	3·1	4·4	5·6	7·7	7·5	6·5	6·9	7·2	5·0	4·0	2·4	2·1	1·7
Byggnadsträarbetareförb.	27·1	18·6	17·2	18·0	21·9	27·4	35·0	46·8	43·9	39·0	27·1	19·0	16·6	10·7
De förenade förbunden	6·9	5·4	4·8	4·5	4·4	4·5	11·0	6·0	6·8	7·2	4·9	4·2	4·1	4·9
Elektriska arbetareförb.	7·6	4·4	3·9	3·7	3·5	4·0	5·2	10·0	10·7	9·0	6·4	5·2	4·5	2·7
Gjutareförbundet	3·4	2·9	2·9	2·3	2·3	2·7	3·9	3·5	2·6	2·1	1·8	1·8	1·8	1·8
Grov- o. fabriksarbetareförb.	16·3	14·7	13·9	13·6	16·2	19·7	26·1	27·1	26·2	22·3	14·3	8·8	6·7	6·2
Byggnadsind.-arb.	21·7	18·1	17·8	17·9	22·3	28·6	36·2	37·6	36·8	30·3	18·9	12·1	8·2	7·2
Byggnadsämnesind.-arb.	13·2	11·8	11·5	12·6	15·6	18·6	25·5	28·3	27·3	24·6	14·0	5·2	4·1	3·4
Glasbruksarb.	8·8	15·8	11·0	4·8	5·8	6·2	7·3	8·1	6·2	4·8	4·9	3·9	3·8	5·7
Sockerfabriksarb.	10·9	10·6	7·2	8·4	6·1	4·6	17·9	19·4	16·2	13·6	11·5	8·2	6·8	4·3
Tändsticksarb.	28·2	24·8	23·8	15·5	16·3	15·0	16·6	17·4	17·4	15·6	14·2	11·3	11·1	10·5
Övriga arb.	9·2	9·9	9·0	8·2	9·0	9·6	12·8	11·7	12·2	11·6	8·1	6·2	5·8	6·5
Gruvindustriarbetareförb.	2·0	1·6	1·7	1·6	1·8	2·1	2·6	2·2	2·5	2·6	1·6	2·0	1·2	1·3
Handelsarbetareförb.	3·0	2·6	2·7	2·5	2·7	2·8	3·4	2·7	3·4	3·3	2·6	2·3	2·2	2·2
Kommunalarbetareförb.	2·1	2·0	1·7	2·5	3·7	5·0	6·1	7·1	5·8	4·9	3·8	1·6	1·6	1·4
Lantarbetareförbundet	2·6	2·7	2·8	2·7	2·8	4·0	4·0	6·6	6·8	5·3	3·0	2·5	2·2	2·4
Litograffförbundet	3·2	2·2	2·3	3·1	2·3	1·9	2·4	2·5	2·9	2·0	1·7	1·5	1·4	1·6
Livsmedelsarbetareförb.	6·7	5·0	5·9	6·4	6·1	6·3	10·2	8·3	7·8	7·1	6·4	5·7	5·2	5·3
Metallindustriarbetareförb.	4·5	3·9	3·6	3·4	3·4	4·0	4·2	3·5	4·2	4·0	3·3	2·8	2·1	1·6
Järnbruksarbetare	1·4	1·2	1·1	1·2	1·3	1·4	1·3	1·6	1·4	1·3	0·9	0·6	0·4	0·5
Verkstadsarbetare	5·4	4·6	4·3	4·0	4·0	4·8	5·0	4·0	5·0	4·7	4·0	3·4	2·6	1·9
Murareförbundet	25·5	19·3	17·6	22·1	29·6	36·2	46·1	52·5	50·9	48·3	30·9	16·0	7·5	4·9
Målareförbundet	20·7	14·5	12·9	8·7	16·4	33·1	37·8	53·0	47·5	38·2	25·6	16·6	14·3	11·3
Pappersindustriarbetareförb.	20·5	16·5	16·8	13·4	14·2	13·6	13·5	13·8	10·8	9·7	9·3	8·0	6·6	5·8
Sadelm.- o. tapetserareförb.	12·6	17·2	11·1	6·1	4·7	5·2	12·8	22·4	15·5	12·5	9·7	9·1	7·2	7·5
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	10·9	12·3	7·0	6·3	9·4	9·8	22·1	16·7	15·0	10·8	8·0	11·3	7·1	8·1
Stenindustriarbetareförb.	15·0	11·7	10·9	11·7	12·9	14·1	20·8	29·0	20·7	17·1	9·3	6·5	7·3	8·1
Sågverksindustriarbetareförb.	13·8	9·9	13·2	15·9	19·9	23·2	35·0	29·5	24·6	23·9	19·9	13·8	8·1	5·6
Textilarbetareförbundet	4·6	5·9	4·2	4·6	4·9	4·7	5·0	5·8	5·2	4·7	4·7	3·8	4·5	4·2
Tobaksindustriarbetareförb.	12·4	12·4	11·3	12·2	11·0	10·1	9·9	9·2	9·9	9·7	8·8	8·4	7·9	7·8
Transportarbetareförb.	14·3	11·4	12·0	11·2	12·1	13·0	13·8	15·7	15·5	14·0	12·3	9·0	6·7	6·1
Träindustriarbetareförb.	8·6	6·5	6·2	5·8	5·9	6·1	20·6	14·5	10·0	8·3	5·5	4·2	3·8	3·3
Typograffförbundet	2·8	2·5	4·7	5·4	4·1	3·7	4·5	4·3	2·3	1·5	1·2	1·0	0·7	0·8
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	20·0	16·7	14·0	14·5	16·1	22·6	25·4	21·7	21·5	21·4	15·0	12·4	11·0	9·8
Samtliga	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·9	4·2

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av augusti 1942.*										
Stockholms stad	1	1 203	—	1 203	— 68	—	— 68	64·6	67·6	2·0
Stockholms	12	26	149	175	— 18	— 25	— 43	73·7	63·4	0·6
Uppsala	3	42	13	55	± 0	+ 1	+ 1	65·5	58·2	0·4
Södermanlands	2	15	—	15	— 1	—	— 1	86·7	86·7	0·1
Östergötlands	2	99	—	99	— 8	—	— 8	63·6	32·3	0·3
Jönköpings	5	79	—	79	— 35	— 1	— 36	81·0	64·6	0·3
Kronobergs	5	13	25	38	± 0	+ 1	+ 1	52·6	42·1	0·3
Kalmar	8	58	12	70	— 21	± 0	— 21	85·7	75·7	0·3
Gotlands	2	18	4	22	— 5	— 1	— 6	54·5	54·5	0·4
Blekinge	19	10	158	168	— 11	+ 2	— 9	92·3	78·6	1·2
Kristianstads	1	—	2	2	— 13	± 0	— 13	100·0	100·0	0·0
Malmö stad	1	188	—	188	— 51	—	— 51	75·5	61·7	1·2
Malmöhus i övrigt	3	59	—	59	— 26	—	— 26	79·7	59·3	0·2
Hallands	7	32	12	44	— 14	— 2	— 16	75·0	63·6	0·3
Göteborgs stad	1	1 346	—	1 346	+ 55	—	+ 55	74·7	48·7	4·8
Göteborgs o. Bohus i övrigt	35	265	1 645	1 910	— 4	— 23	— 27	86·5	44·1	9·3
Älvsborgs	5	27	2	29	+ 6	± 0	+ 6	72·4	34·5	0·1
Skaraborgs	4	7	1	8	— 1	+ 1	± 0	25·0	—	0·0
Värmlands	9	29	84	113	— 2	— 9	— 11	77·9	67·3	0·4
Örebro	1	59	—	59	— 4	—	— 4	71·2	55·9	0·3
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	1	11	—	11	— 4	—	— 4	63·6	72·7	0·0
Gävleborgs	4	60	2	62	+ 1	— 1	± 0	83·9	83·9	0·2
Västernorrlands	33	64	800	864	— 19	— 8	— 27	85·1	54·5	3·1
Jämtlands	1	1	—	1	— 2	—	— 2	100·0	100·0	0·0
Västerbottens	2	—	4	4	—	+ 3	+ 3	75·0	100·0	0·0
Norrbottens	6	2	23	25	± 0	— 3	— 3	56·0	16·0	0·1
Summa	173	3 713	2 936	6 649	— 245	— 65	— 310	77·8	54·2	1·0
b) *Juli 1941—Augusti 1942.*										
1941							antal	%		
juli	240	10 501	5 704	16 205	— 2 726	— 1 725	— 4 451	21·5	74·1	35·9	2·5
augusti	228	10 127	4 862	14 989	— 374	— 842	— 1 216	7·5	73·4	37·8	2·4
september	225	9 189	4 090	13 279	— 938	— 772	— 1 710	11·4	73·8	42·3	2·1
oktober	235	8 662	3 948	12 610	— 527	— 142	— 669	5·0	73·8	44·8	2·0
november	242	10 485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171	17·2	74·8	45·0	2·8
december	255	14 166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802	32·5	73·8	39·2	3·1
1942										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676	29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	— 331	+ 221	— 110	0·4	74·2	37·3	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	— 2 269	— 818	— 3 087	12·3	75·0	41·8	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	— 5 125	— 1 402	— 6 527	29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	— 3 729	— 1 746	— 5 475	35·2	75·3	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	— 1 814	— 305	— 2 119	21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	— 738	— 244	— 982	12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	— 245	— 65	— 310	4·5	77·8	54·2	1·0

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. Augusti 1942.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjäpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	10	24	34	− 1	± 0	− 1	27	·
Jordbruk	7	4	11	− 2	± 0	− 2	8	·
Skogshushållning	3	20	23	+ 1	± 0	+ 1	19	·
Industri och hantverk	2 163	2 547	4 710	− 167	− 70	− 237	4 194	89·0
Ingenjörsarbete och arbetsledning	45	1	46	− 12	+ 1	− 11	39	·
Malmbrytning	1	2	3	± 0	− 2	− 2	3	·
Metall- och maskinindustri	226	31	257	± 0	+ 1	+ 1	210	81·7
Jord- och stenindustri	168	1 658	1 826	− 20	− 53	− 73	1 669	91·4
stenindustri	127	1 625	1 752	− 17	− 37	− 54	1 599	91·3
glasindustri	4	29	33	± 0	− 15	− 15	32	·
annan hithörande industri	37	4	41	− 3	− 1	− 4	38	·
Trävaruindustri	130	299	429	+ 3	+ 2	+ 5	389	90·7
sågverksindustri	88	297	385	− 1	+ 1	± 0	354	91·9
annan trävaruindustri	42	2	44	+ 4	+ 1	+ 5	35	·
Pappersindustri	38	137	175	− 12	+ 1	− 11	153	87·4
Grafisk industri	33	—	33	+ 7	− 1	+ 6	27	·
Livsmedelsindustri	72	4	76	+ 3	− 1	+ 2	55	72·4
Textil- och beklädnadsindustri	75	15	90	+ 1	+ 12	+ 13	67	74·4
Läder-, hår- och gummivaruindustri	47	2	49	− 1	− 1	− 2	38	·
skoindustri	14	2	16	− 4	± 0	− 4	11	·
gummivaruindustri	2	—	2	± 0	—	± 0	1	·
annan hithörande industri	31	—	31	+ 3	− 1	+ 2	26	·
Kemisk-teknisk industri	39	—	39	− 1	—	− 1	26	·
Byggnadsverksamhet	1 272	391	1 663	− 133	− 27	− 160	1 496	90·0
husbyggnadsarbete	1 203	145	1 348	− 110	− 5	− 115	1 197	88·8
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	69	246	315	− 23	− 22	− 45	299	94·9
Kraft- och värmeproduktion	17	7	24	− 2	− 2	− 4	22	·
Sjöfart och fiske	46	18	64	+ 4	− 3	+ 1	52	81·3
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	1 053	76	1 129	− 22	− 8	− 30	907	80·3
Kontors-, affärs- och lagerarbete	524	25	549	− 3	− 4	− 7	452	82·3
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	186	12	198	+ 10	+ 1	+ 11	162	81·8
kontorsvaktmästare m. fl.	6	—	6	+ 1	− 1	± 0	3	·
affärsförest., -bitr., agenter m. fl.	234	7	241	− 5	− 2	− 7	208	86·3
lagerarbetare och förrådsbiträden	98	6	104	− 9	− 2	− 11	79	76·0
Landtransport	370	50	420	− 28	− 2	− 30	325	77·4
hamn- och stuveriarbetare	148	23	171	− 47	− 2	− 49	131	76·6
chaufförer och åkeriarbetare	159	22	181	+ 12	± 0	+ 12	136	75·1
övriga hithörande grupper	63	5	68	+ 7	± 0	+ 7	58	85·3
Hotell- och restaurangrörelse	56	—	56	+ 11	—	+ 11	43	76·8
Litterärt och konstnärligt arbete	62	1	63	+ 1	− 2	− 1	50	79·4
Förvaltning och undervisning	26	—	26	− 4	—	− 4	25	·
Sjukvård och hygien	15	—	15	+ 1	—	+ 1	12	·
Husligt arbete	31	—	31	+ 4	—	+ 4	26	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	410	271	681	− 63	+ 16	− 47	596	87·5
Summa	3 713	2 936	6 649	− 245	− 65	− 310	5 802	87·3
därav 16—25 år	173	53	226	− 9	+ 10	+ 1		
26—50 »	1 385	1 436	2 821	− 80	− 73	− 153		
över 50 »	2 155	1 447	3 602	− 156	− 2	− 158		

Tab. 18. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av augusti 1942.*										
Stockholms stad	1 077	241	11	268	238	40	—	164	21	94
Stockholms	154	81	—	—	9	—	22	22	6	14
Uppsala	48	—	—	—	5	13	27	—	—	3
Södermanlands	15	—	—	—	1	—	12	—	—	2
Östergötlands	62	—	—	16	3	—	—	29	—	14
Jönköpings	73	33	—	—	3	—	25	—	—	12
Kronobergs	35	19	—	—	2	—	—	—	—	14
Kalmar	53	9	—	12	—	23	7	1	—	1
Gotlands	22	—	—	4	—	—	13	—	—	5
Blekinge	146	51	—	—	2	—	8	85	—	—
Kristianstads	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Malmö stad	170	48	—	70	5	—	—	39	—	8
Malmöhus i övrigt	52	6	—	43	3	—	—	—	—	—
Hallands	38	—	—	—	—	4	16	5	—	13
Göteborgs stad	1 046	148	215	292	39	12	—	241	2	97
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 703	939	374	123	—	5	18	195	6	43
Älvsborgs	20	—	—	—	—	—	3	—	2	15
Skaraborgs	7	—	—	3	—	—	1	—	—	3
Värmlands	100	15	10	21	6	15	17	—	—	16
Örebro	53	7	—	40	2	—	—	—	—	4
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	10	—	—	—	2	—	8	—	—	—
Gävleborgs	57	4	—	29	2	—	17	—	—	5
Västernorrlands	330	397	264	96	1	32	9	—	3	28
Jämtlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens	4	—	—	—	1	—	3	—	—	—
Norrbottens	24	—	—	—	—	—	12	—	—	12
Summa	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
därav städer	3 099	559	252	895	314	92	131	509	29	318
b) *Juli 1941—Augusti 1942.*										
1941										
juli	14 005	3 897	2 302	1 367	239	203	847	4 140	199	811
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
november	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 703	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942.

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	331	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	198	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97					
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·8	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·9	4·2						
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649					

Tab. 15. Indextal för antalet sysselsatta arbetare.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7	110·7		

Tab. 16. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·63
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49
1942	3·38	3·66		

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 5—7 och 15—16. För augusti 1942 ha rapportkorten utsänts till omkring 13 000 företagare, av vilka c:a 8 000 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas blott för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetar-

antalet under juli 1941—augusti 1942 med september 1939 som bas. Indextalen för augusti 1942 äro preliminära. Kedjeindextalen i tab. 6 ha beräknats med användande av månadsindextal, som visa arbetarantalets förändringar, om arbetare på semester räknas som sysselsatta. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 16 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats.

Litteraturöversikt.

(Augusti 1942.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Korporationen und Betriebsgemeinschaft. Eine vergleichende Skizze der italienischen und der deutschen Sozialordnung. Wirtschafts- und Sozialberichte 1942, nr 1/2.

Sverige.

CASSEL, G. Vår beskattnings ekonomiska verkningar. Sunt förnuft 1942, nr 6.

LINDHULT, N. A. Statstjänstemännens rättsliga ställning och RF § 36. Sv. trafiktidning 1942, nr 33.

SCHLYTER, K. Processreformen. S. A. P. information 1942, nr 15.

Statsskuld och förmögenhetsskatt. Affärsvärlden 1942, nr 33.

Amerikas förenta stater.

CHAMBERT, GÄRDA. Lyckliga Chicagoungar. Parkerna löser miljonstadens fritidsproblem. Sv. lärartidning 1942, nr 33.

Finland.

BRUUN, O. Kommunala intressekontor. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 4.

Schweiz.

SEILER, P. Finanz- und Steuerpolitik im Kriege. Schweiz. Konsum-Verein 1942, nr 34.

Storbritannien.

STRAND, S. G. Engelska arbetarklassen och kriget. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 34.

Tyskland.

AUST, H. W. Der Glaube an den Geldwert. [Anm. av] Reinhardt: Was geschieht mit unserem Geld? Der deutsche Volkswirt 31 juli 1942.

SCHMEER, R. Neuordnung des Berichtswesens. Der deutsche Volkswirt 21 aug. 1942.

Aus der Sozialarbeit der Hermann-Göring-Werke. Soziale Praxis 1942, nr 8.

Arbetarskydd.

Sverige.

DAHLGREN, Å. Kombinationen arbetarskydd-brandskydd inom industrien. Arbetarskyddet 1942, nr 7/8.

FAGERHOLM, P. HJ. Ansvaret för driftsolyckor. Arbetsledaren 1942, nr 14 & 16.

LJUNGGREN, G. Silikosen som yrkessjukdom i Sverige. [Anm. av] Bruce, T.: Die Silikose als Berufskrankheit in Schweden. Arbetarskyddet 1942, nr 7/8.

ROSENGREN, A. Anordning för evakuering av gaser vid betning av rör vid See Fabriksaktiebolag, Sandviken. Arbetarskyddet 1942, nr 7/8.

SJÖSTRAND, T. Om gengasförgiftning och trafiksäkerhet. Sv. läkartidningen 1942, nr 34.

STENHOLM, W. Ny »gengaskungörelse». Arbetarskyddet 1942, nr 7/8.

WIKSTRÖM, O. Säkerhetstjänsten vid Borås Wäfveri Aktiebolag. Arbetarskyddet 1942, nr 7/8.

Arbetarskyddsutställning [vid Domnarvets järnverk]. Metallarbetaren 1942, nr 33.

Får yrkesinspektionens föreskrifter ignoreras? Humanitet 1942, nr 8.

Yrkesinspektionen vid S. J. Signalen 1942, nr 33.

Frankrike.

Verbesserung der Unfallversicherung. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 4/5.

Tyskland.

KLEBE. Wirtschaftsförderung und Leistungssteigerung durch Arbeitsschutz. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 23.

NEITZEL, G. Schutz der erwerbstätigen Frau. Der Vierjahresplan 1942, nr 7.

SCHNATENBERG, W. Die Betriebs-Krankheits- und Unfallstatistik, ihre Aufbereitung, Auswertung und Bedeutung. Allg. statistisches Archiv B. 31, s. 27.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

Deltidsarbetet. En redogörelse för postkommitténs förslag i ämnet. Sv. trafiktidning 1942, nr 34.

Ha skogsarbetarna rätt till semester? RLF-tidningen 1942, nr 31.

Die Regelung des Lohngefüges. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 4/5.

Amerikas förenta stater.

Working hours in war production plants, February 1942. Monthly labor review maj 1942.

Danmark.

LINDBERG, N. To Slags Indtægtregulering. Arbejderen 1942, nr 16.

Storbritannien.

Brittisk lönepolitik och dess resultat. Industria 1942, nr 18.

Brittisk undersökning av arbetstid och arbetseffekt. Industria 1942, nr 17.

Tyskland.

KALCKBRENNER. Die Reichstarifordnung zur Einführung des Leistungslohnes im Baugewerbe. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 22.

Die Arbetsverdienste im Dezember 1941. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 7.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

LUNDQUIST, R. Kvinnlig arbetskraft för industriell beredskapstjänst [med diskussion]. Skandinavisk tidskrift för textilindustri 1942, nr 7/8.

LÖFGREN, H. Jordbruk i krigstid räddas av arbetsblocken. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1942, nr 8.

VÄSTBERG, DISA. Deltidsarbetet. Morgonbris 1942, nr 8.

Arbetskraften i skogarna. Affärsvärlden 1942, nr 34.

Bristen på arbetskraft. Finanstidningen 1942, nr 31.

Förslag om erkänd arbetslöshetskassa. Målarnas facktidning 1942, nr 8.

Amerikas förenta stater.

STRAND, S. G. Amerikanska arbetsproblem. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 33.

Labor turn-over in manufacturing, 1930—41. Monthly labor review maj 1942.

Danmark.

Landbrugets Arbejdskraft 1942. Statistiske Efterretninger 1942, nr 35.

Finland.

KAHRA, E. Den nya lagen om arbetsplikt i Finland. Industria 1942, nr 16.

Arbejdspligten i Finland. Arbejdsgiveren (Danmark) 1942, nr 18.

Storbritannien.

Part-time employment of women in Great Britain. Monthly labor review maj 1942.

Tyskland.

KAESTNER. Einsatz zusätzlicher Arbeitskräfte für die Ernährungssicherung des deutschen Volkes. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 21.

Fem miljoner främmande arbetare i Tyskland. Industria 1942, nr 18.

Eine statistische Betrachtung des Arbeitsplatzwechsels. Wirtschafts- und Sozialberichte 1942, s. 1/2.

Befolkningsfrågor.

PAUL, A. Der Geburtenrückgang und seine Überwindung. Allg. statistisches Archiv B. 31, s. 17.

Sverige.

OLJELUND, S., & QUENSEL, C.-E. Nya tendenser i befolkningsutvecklingen. Svensk tidskrift 1942, nr 6.

Belgien.

Population du Royaume au 31 déc. 1941. Bulletin de statistique 1942, nr 6.

Italien.

CURCIO, C. Die italienische Bevölkerungs- und Rassen-Politik. Soziale Praxis 1942, nr 8.

Tyskland.

HOFFMAN, G. Die endgültigen Ergebnisse der Volks-, Berufs- und Betriebszählung vom 17. Mai 1939. Zeitschrift des Sächsischen statistischen Landesamtes årg. 86, s. 1.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

BENGTSSON, O. Ingen hyreshöjning! Vår bostad 1942, nr 13.

JÄRTELIUS, G. Ekonomiska stridsåtgärder på hyresmarknaden. Hyresgästen 1942, nr 15.

MELIN, C. AB Stockholmshems bostadsproduktion. Byggnadsindustrin 1942, nr 14.

OLSSON, DAGNY. Bostadsfrågan och kvinnorna. Husmodersförbundets medlemsblad 1942, nr 8.

STAËL VON HOLSTEIN, MATHILDA. Den nya hyresregleringslagen. Hantverk och småindustri 1942, nr 8.

Bränsleklausulerna och hyresnämndernas befogenheter. Hyresrådet har utgivit fyra nya formulär jämte anvisningar för användningen. Från departement och nämnder 1942, nr 15.

Fastighetsomkostnadernas förändring under krisen. Byggnadsvärlden 1942, nr 34.

Hyresnämnderna och bränsleersättningen. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 16.

Lägenheter »endast för vuxna». Hyresgästen 1942, nr 15.

Problemet barnrika familjer. Stå barnantalet och kontot för inre reparationer i relation till varandra? Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 17.

De statliga stödåtgärderna för bostadsbyggandet. S. A. P. information 1942, nr 14.

Statligt stöd åt bostadsbyggandet. Byggnadsindustrin 1942, nr 15.

Amerikas förenta stater.

FINDLAY, A. C. Occupancy of privately financed houses in Bridgeport. Monthly labor review maj 1942.

New dwelling units in nonfarm areas, 1940 and 1941. *Monthly labor review maj 1942.*

Danmark.

Byggeriet i Danmark under Storkrigen. Arbejdsgiveren 1942, nr 16.

Finland.

TOMMILA, O. Fastighetsransonering i Helsingfors. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 16.

De finska fastighetsägarnas ekonomiska frågor. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 17.

Tyskland.

AUST, H. W. Das Ende der Gebäude-Entschuldungssteuer. Der deutsche Volkswirt 21 aug. 1942.

BRECHT, J. Die Ausrichtung des gemeinnützigen Wohnungswesens auf den Wohnungsbau nach dem Kriege. Soziale Praxis 1942, nr 8.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

Chefstjänstemännens organisering. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1942, nr 7.

Indextillägg skall utgå trots högre lön än avtalets. Prejudicerande utslag i arbetsdomstolen. Lantarbetaren 1942, nr 32.

Tvisten vid Gustavsbergs porslinsfabrik. Förbundskamraten 1942, nr 8.

Amerikas förenta stater.

PETERSON, FLORENCE. Extent of collective bargaining at beginning of 1942. Monthly labor review maj 1942.

Erneute Zuspitzung des Streites zwischen den Gewerkschaften. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 4/5.

Strikes in 1941. Monthly labor review maj 1942.

Schweiz.

Schweiziske Kollektivaftaler. Arbejdsgiveren (*Danmark*) 1942, nr 18.

Hälso- och sjukvård.

RAUECKER, B. Kaleidoskop des europäischen Mutterschutzrechtes. Der Vierjahresplan 1942, nr 8.

SILFVERSKIÖLD, B. P. Elektrochock. Svenska röda korset 1942, nr 8.

Citronsyremjölk eller modersmjölk? Hygienisk revy 1942, nr 8.

Sverige.

BERGMAN, R. Barnförlamningen — en höstsjukdom. Friskt folk 1942, nr 8.

GEDDA, E. *Kostens och hygienens inverkan på tänderna.* Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 8.

HALLDÉN, G. A. Förste provinsialläkarens arbete i landstingets hälso- och sjukvård. Sveriges landstings tidskrift 1942, nr 3.

HALLGREN, R. Några synpunkter på den förebyggande tandvården. Sv. läkartidningen 1942, nr 33.

HEDVALL, E. Några synpunkter på tuberkulosbekämpandet. Sveriges landstings tidskrift 1942, nr 3.

KJELLBERG, GERDA. Könssjukdomarna — deras frekvens i Sverige och sociala betydelse. Friskt folk 1942, nr 8.

WESTMAN, Å. Befolkningsfråga och mödravård. Sv. socialvårds tidning 1942, nr 8.

ÖMAN, I. Stockholms sjukhusbyggnadsfrågor. Sunt förnuft 1942, nr 6.

Tyskland.

KAISER, W. Die geburtshilfliche Statistik. Allg. *statistisches Archiv B. 31, s. 6.*

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

OLSSON, CURT. Arbetsförbrukningen inom jordbruket mellan åren 1936—41. Lantmannen 1942, nr 35.

ZETTERBERG, O. Preliminära resultat från sommarens arealinventering samt kvantitativa uppskattningar av 1942 års skörd. Kommersiella meddelanden 1942, nr 8.

Föreningen Egna Hem 50 år 1892 7/8 1942. Egna hem 1942, nr 5.

Hushållningssällskapens organisation och verksamhet. Hushållningssällskapens tidskrift 1942, nr 5.

Modernäringen och folkhushållet. Affärsvärlden 1942, nr 32.

Tyskland.

PFÜTZE, A. Die Ergebnisse der land- und forstwirtschaftlichen Betriebszählung vom 17. Mai 1939. Zeitschrift des Sächsischen statistischen Landesamtes årg. 86, s. 23.

Kooperation.

Sverige.

Kooperativa förbundets 43:e kongress. Kooperatören 1942, nr 14/15.

Kristidsfrågor.

Sverige.

LUND, G. Den skärpta kontrollen över slaktmarknaden. Från departement och nämnder 1942, nr 15.

Bränsleförsörjningen och gengasen. Affärsvärlden 1942, nr 33.

Konjunkturinstitutets vårrapport. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 32.

Krisfrågor [inom bagerinäringen]. Sv. bageritidskrift 1942, nr 8.

Priskontrollen på farlig väg. Finanstidningen 1942, nr 32.

Ransoneringarna förra gången — och nu. Köpmannen 1942, nr 31.

Nykterhetsfrågan.

BERNHARD, C. G., & SKOGLUND, C. R. Alkoholens inverkan på näthinnans hämningsmekanism och förmåga att följa hastiga belysningsväxlingar. Tirfing 1942, nr 3.

Sverige.

DAHLBERG, G. Der Alkoholismus in Malmö. Forschungen zur Alkoholfrage 1942, nr 1.

ELMÉR, Å. Åtgärder för förbättrande av nykterhetstillståndet bland militärpersonalen. Tirfing 1942, nr 3.

PETRÉN, A. Nykterhetsfrågor vid 1942 års riksdag. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 6.

— Om vikten av samarbete mellan läkare och nykterhetsnämnd. Sv. läkartidningen 1942, nr 32.

»Dubbla lättgroggar». Ett begrepp som bör utmönstras. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 8.

Kontrollstyrelsen omorganiseras. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 8.

Mandom, mod och morske män... [Hustruplågare.] Sv. socialvårds tidning 1942, nr 5–8.

Finland.

HYVÖNEN, J. T. Det finska alkoholmonopolets organisation och verksamhetsområden. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 8.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

BEHRENS, F. Preisindexziffer oder Indexziffer der Lebenshaltungskosten? Allg. statistisches Archiv B. 31, s. 1.

BLOMBERG, A. Konservering i kristid. Svenska röda korset 1942, nr 8.

Jäst — ett hälso- och näringsmedel av rang. Sv. specerihandelstidning 1942, nr 15.

Sverige.

EKELÖF, M. Arbetsförmågan, hygienen och livsförseln. Arbetsledaren 1942, nr 16.

ENG, N. Clearing av marknadspriser. Svenskt affärsliv 1942, nr 15/16.

HANSSON, N. Mjölkproduktionen under föregående och kommande vinter. Lantmannen 1942, nr 34.

[JULIN, T.] Då detta sker på det friska trädet... [Grunderna för skattepostens beräkning för levnadskostnadsindex.] Sv. trafiktidning 1942, nr 32.

WESTBERG, H. Skatterna i ortsgrupperingen. RLF-tidningen 1942, nr 30.

Dyrortsgrupperingen. Sv. trafiktidning 1942, nr 35.

Från klarhet till klarhet [ang. levnadskostnadsindex]. Industria 1942, nr 16.

Levnadskostnadsindexets skötsel. Träarbetaren 1942, nr 8.

Livsmedelsrabatterna. Finanstidningen 1942, nr 30.

Den växande matfettproduktionen. Finanstidningen 1942, nr 33.

85 proc. av hushållen köper livsmedel kontant. Kredithandeln i Gallupbelysning. Vi 1942, nr 34.

Danmark.

Detailpristallet for Juli. Arbejdsgiveren 1942, nr 17.

Pristallet. Budgettet offentliggjort og ændret. Arbejderen 1942, nr 16.

Finland.

MODEEN, G. Dyrortsgrupperingen. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 4.

Schweiz.

Bericht über den Versuch einer Berechnung des durch Lohnzulagen auszugleichenden Teils der Teuerung. Die Volkswirtschaft 1942, nr 7.

Tyskland.

DECKEN, S. E. VON DER Vierte Kriegsernte und Lebensmittelversorgung. Der deutsche Volkswirt 14 aug. 1942.

Die Preise im Juni 1942. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 7.

Die Preissenkungsaktion. Der deutsche Volkswirt 7 aug. 1942.

Socialförsäkring.

Sverige.

ESSCHER, K. Arbetarpensionering och folkpension. Metallarbetaren 1942, nr 33.

Italien.

BUFFA, A. Le assicurazioni obbligatorie agricole in Italia. Il lavoro agricolo 1942, nr 1.

LANTINI, F. Festsetzung und Einziehung der Versicherungs- und Fürsorgebeiträge nach einheitlichem Verfahren. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1942, nr 1/2.

Tyskland.

OSTHOLD, P. Kriegstüchtige Sozialversicherung. Der deutsche Volkswirt 24 juli 1942.

Erneute Verbesserung der Leistungen in der Rentenversicherung. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 4/5.

Socialvård.

HANSEN, SVEND. Den nordiske Fattigkonvention. Socialt Tidsskrift 1942, nr 6.

Sverige.

HOLMGREN, K. Rättsskipningen och rättspsykiatrin. Svensk tidskrift 1942, nr 6.

[RÜLCKER, A.] En läkares syn på den sociala hjälpverksamheten. Sv. socialvårds tidning 1942, nr 8.

WIKLUND, E. O. Sjukkassorna och fattigvården. S. A. P. information 1942, nr 14.

Avgiftsdifferentiering vid fattigvårdsanstalter. Sv. socialvårds tidning 1942, nr 8.

Ett betydelsefullt initiativ. Omoderna fattigvårdsanstalter bli sekundäravdelningar till sinnessjukhusen. Sv. socialvårds tidning 1942, nr 8.

Kostnaderna för pensionärshemmen i landskommunerna. Landskommunernas tidskrift 1942, nr 8.

Danmark.

DEBES, I. Strid omkring den danske barne- og åndssvakeomsorg. Sosialt arbeid 1942, nr 5/6.

SMITH, G. Om Folkeforsikringslovens § 56, Stk. 5. [Om Tilbagebetaling af uretmæssigt oppebaarne Rente.] Socialt Tidsskrift 1942, nr 6.

Norge.

LUND, O. Krigspensjonering for sivilpersoner. Sosialt arbeid 1942, nr 5/6.

Tyskland.

MARTINECK. Der Begriff »arbeitseinsatzfähig» vom sozialmedizinischen Standpunkt. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 23.

Undervisning och yrkesutbildning.

Danmark.

Ungdommen af i Dag. De nye Love om Ungdomsskoler og Ungdomsundervisning. Arbejderen 1942, nr 15.

Tyskland.

FISCHER, MARIE. Die gehobenen Frauenberufe, ein Beitrag zur Klärung der Berufslage. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 21.

SCHMILINSKY. Vertragsmuster für Anlernlinge im Beruf der Bürogehilfin und der Verkaufsgehilfin. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 21.

STEFFEN, H. Die Berufsschule in der Berufserziehung der werktätigen Jugend. Der Vierjahresplan 1942, nr 8.

Berufsberatung und Nachwuchslenkung in Deutschland. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 4/5.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

BERGVALL, L. Tekniska anvisningar för bostadsbyggande med statligt stöd. Sthlm 1942. (Meddelanden från Statens byggnadslånebyrå 1942, nr 3.)

BJÖRKBLOM, S. Södermanlands läns landsting. Sammansättning, organisation och verksamhet. Upps. 1942. (Akad. avh.)

DANMARK. Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1942.
Bd 115: H. 1. Ejendoms- og Personbeskatningen i Skatteaaret 1941/42.

FAKTA för socialdemokratiska talare och debattörer. Sthlm 1942.
1942: 3. 25 års kommunistpolitik.

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hki 1942.
6. Befolkningsstatistik.
94. Befolkningsförhållandena år 1940.
— Statistiska centralbyrån.
Statistisk årsbok för Finland. Ny serie. 39 (1941). Hfors 1942.

FRA Laugssygekasser til Folkeforsikring. Mindeskrift i 50-Aaret for Gennemførelsen af Sygekasseloven af 12. april 1892. Udg. af Sygekassenævnet. Khvn 1942.

FÖRHANDLINGAR vid bostadskonferensen i Stockholm den 1—2 juni 1942. Sthlm 1942. (Meddelanden från Statens byggnadslånebyrå 1942, nr 2.)

HAAG. Statistisch bureau der gemeente.
Statistiek van het gemeentepersoneel 1940. 's-Gravenh. 1942.

JONASSON, O. Svenskarna i världen. Lund 1942. (Särtryck ur Svensk geografisk årsbok 1942.)

KOMMUNALA HANDBÖCKER. Sthlm 1942.
2. Författningssamling.
Kommunal författningssamling för Stockholm. Ny följd. 33 (1941). Utg. av Stockholms stadskansli.

KONJUNKTURINSTITUTET.
Meddelanden. Sthlm 1942.
Ser. A: 10. Konjunkturläget våren 1942.

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Het verbruik van voedingsmiddelen in 700 gezinnen van werkloozen. 's-Gravenh. 1941. (De nederlandsche conjunctuur. Speciale onderzoekingen. 5.)
— Inspectie van den havenarbeid.
Jaarverslag. 1940. 's-Gravenh. 1941. (Departement van sociale zaken.)

OVERTON, M. Några huvuddrag ur näringslivets, särskilt industriens, och befolkningens utveckling inom olika typer av svenska städer. Lund 1942. (Särtryck ur Svensk geografisk årsbok 1942.)
— De svenska tätorternas hittillsvarande och framtida utveckling. Några randanmärkningar i anslutning till en prognos för Stockholms utveckling. Lund 1942. (Särtryck ur Svensk geografisk årsbok 1941.)

RIKSFÖRSÄKRINGSANSTALTEN.
Yrkesinspektionens verksamhet år 1940. Sthlm 1942.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942. Sthlm 1942.
30. Betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen. Del 2. Byråchefs- och rådstjänster m. m. Avg. d. 18 juni 1942. (Fi.)
31. Betänkande med förslag till skärpt bestraffning av falskdeklaration m. m. Avg. [d. 18 juni 1942]. (Fi.)
32. Betänkande med förslag angående hushållningssällskapens organisation och verksamhet m. m. Avg. [d. 8 juli 1942] av Hushållningssällskapsutredningen. (Jo.)
33. BRILIOTH, Y. Betänkande med förslag rörande ändring av gällande bestämmelser i fråga om prästutbildningen. Avg. [d. 14 juli 1942]. (E.)

STATISTISK ÅRSBOK för Sverige. Årg. 29 (1942). Utg. av Statistiska centralbyrån. Sthlm 1942.
STOCKHOLM ECONOMIC STUDIES. Lond. (tr. i Sthlm) 1941.
10: 2. Population movements and industrialization, Swedish counties, 1895—1930.
STOCKHOLMS BRANDKÅR. Berättelse. 1941. Sthlm 1942.
SUNDBERG, H. G. F. Kommunalrätt. Allmänna delen. 2 uppl. Sthlm 1942.
SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN. Kalender. 1942. Sthlm 1942.
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1942.
Finanser.
Accispliktiga näringar år 1940/41. Av K. kontrollstyrelsen.
Kommunernas finanser år 1939. Av statistiska centralbyrån. 2. Landskommunernas finanser.
THOMAS, DOROTHY S. Social and economic aspects of Swedish population movements 1750—1933. New York 1941. (Institute for social sciences, Stockholm university, and Institute of human relations, Yale university. [Utgör No 10: 1 av Stockholm economic studies.]

Nytillkommen tidskrift.

Wirtschafts- und Sozialberichte. Hrsg. vom Arbeitswissenschaftlichen Institut der Deutschen Arbeitsfront. Berl. 1942.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{23}/_{8}$—$^{19}/_{9}$ 1942 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI):

Departement		Daterad
Socialdep.	Yttrande ang. centralisering av den ekonomiska förvaltningen vid statens skyddshem (II)	$^{24}/_{8}$
»	Ang. bidrag för täckande av underskott vid icke statliga skyddshem intill utgången av år 1940 samt (i särsk. skr.) återkallande av dylik framställning den 14 augusti 1942 (II)	$^{26}/_{8}$
»	Hemställan om anvisande av medel för indexberäkningar rörande byggnadskostnaderna (V)	»
»	Förslag till anslagsäskande för budgetåret 1943/44 (stat. flykt.-nd)	$^{28}/_{8}$
»	Ang. statsbidrag till stipendier vid Johannisbergs skol- och yrkeshem (II)	$^{1}/_{9}$
»	Hemställan om godkännande av avtal med mellersta Sveriges arbetshemsförbund (överinsp. f. utl.-förläggn.)	$^{3}/_{9}$
Handelsdep.	Framställning av stiftelsen ålderdomshem för sjuksköterskor om anslag av lotterimedel (III)	$^{4}/_{9}$
Finansdep.	Tjänsteförteckningssakkunnigas betänkande del II i vad avser allmänna civilförvaltningen (differentiering av byråchefs- och rådstjänsters lönegradsplacering m. m.) (III)	$^{8}/_{9}$
Socialdep.	Ang. socialvårdskommitténs förslag den 26 maj 1942 till ändrad bidragsförskottslag (II); ref. å sid. 757 i detta häfte	»
Försvarsdep.	Förslag ang. tillgodoräknande såsom merit av förlängd värnpliktstjänstgöring i fredstid beträffande styrelsen underlydande personal m. m. (III)	$^{11}/_{9}$
Socialdep.	Överlämnande av framställning från stiftelsen Godtemplarordens vårdhem för alkoholister ang. utbekommande av bidrag för vissa byggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Dagöholm (II)	$^{12}/_{9}$
»	Ang. framställning av Sveriges scoutförbund om ändrade villkor för beviljat bidrag ur allmänna arvsfonden (II)	$^{14}/_{9}$
Finansdep.	Placering i dyrortsgrupp av vissa befattningshavare vid karolinska sjukhuset (IV)	$^{16}/_{9}$
»	Uppflyttning i dyrortsgrupp av vårdanstalten Hall (IV)	»
Socialdep.	Ang. framställning av föreningen Barnens Dag i Norrköping om ytterligare understöd ur allmänna arvsfonden till barnkolonien Sjöberga (II)	$^{19}/_{9}$

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden $^{14}/_{8}$—$^{13}/_{9}$ 1942 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
739.	K. kung. om ändrad lydelse av 12 § 2 mom. kung. den 30 juni 1942 (nr 569) om tertiärlån och tilläggslån för vissa bostadsbyggnadsföretag	6 aug.
745.	K. kung. ang. inventering av landets förråd av vissa livsmedel m. m.	28 »
746.	K. kung. ang. skyldighet för handlande att deklarera vissa förråd av ransonerade livsmedel m. m.	23 »

INNEHÅLL

Förslag till riktlinjer för eventuell ny dyrortsgruppering 801

Kortare meddelanden
Internationell arbetslagstiftning 1919—1939 814

Internationella sjöfartskommissionens tolfte sammanträde 814
Socialstyrelsens utlåtande över förslaget angående semester för husmödrar . . 815
Utredning om nya grunder för levnadskostnadsindex 816
Ny höjning av vin- och spritpriserna i Finland 818

Periodiska översikter

Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1942 820
Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1942 . 823
Olycksfall i arbete år 1939 830
Trädgårdsarbetarnas löner år 1941 . 833
Erkända arbetslöshetskassor år 1941 . 837
Levnadskostnaderna omkring 1 oktober 1942 846
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under september 1942 861
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under september 1942 . . 864
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 866
Lönesumman inom industri och handel m. m. under tredje kvartalet 1942 . . 869
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna juli 1942 872
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 874
Litteraturöversikt 889
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 894
Författningar rörande sociala frågor . 894

INDEX

Projet de directives pour un nouveau groupement éventuel des localités d'après le coût de la vie.
Courtes notices.
Législation internationale du travail 1919—1939.
12e réunion de la Conférence internationale maritime.
Rapport de l'A. T. P. S. sur le projet de congés pour les mères de famille.
Enquête relative à de nouvelles bases pour l'indice du coût de la vie.
Nouvelle hausse des prix des vins et des spiritueux en Finlande.

Aperçus périodiques

Les conventions collectives pendant le 3e trimestre 1942.
Organisation des travaux de voirie et salaires des ouvriers en 1942.
Les accidents du travail en 1939.
Salaires des ouvriers jardiniers en 1941.
Les caisses de chômage reconnues en 1941.
Coût de la vie le 1er octobre 1942.

Marché du travail.
Le marché du travail pendant septembre 1942.
Activité de la Commission du marché du travail en septembre 1942.
Communications de la Commission du marché du travail.
Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 3e trimestre 1942.
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Juillet 1942.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A. T. P. S.
Lois concernant les questions sociales.

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (l'A. T. P. S.) en Suède.

Projet de directives pour un nouveau groupement éventuel des localités d'après le coût de la vie. Se basant sur l'enquête sur les prix terminée au 1er mai 1942, l'A.T.P.S., à la requête du Gouvernement, a élaboré un projet de directives pour un regroupement général des localités d'après les différences constatées dans le coût de la vie. Il y est discuté en premier lieu comment les limites entre les différents groupes doivent être tracées. A cet égard, on maintiendrait la répartition actuellement existante en 9 groupes de localités dans le groupement pour les salaires et en 5 dans le groupement pour les impôts. L'A.T.P.S. propose trois alternatives et recommande l'une d'elles, mais se demande si le nombre de transferts de localités d'un groupe à l'autre ne devrait pas être limité par certains règlements restrictifs. Les transferts de localités à un groupe de coût de la vie inférieur ne doivent avoir lieu qu'avec la plus grande circonspection. P. 801.

Les conventions collectives pendant le 3e trimestre 1942. Dans plusieurs domaines d'activité, des conventions ont été conclues, certaines après de longues négociations. Citons des nouvelles conventions générales pour l'industrie de la reliure, les journaux et les monteurs de lignes télégraphiques ainsi que de nouveaux accords relatifs aux indemnités de risques de guerre pour les équipages de la marine marchande. Un certain nombre de conventions importantes ont été dénoncées au 1er octobre, tandis que la date d'expiration de plusieurs autres a été reculée jusqu'au 30 novembre ou à une date ultérieure P. 820.

Organisation des travaux de voirie et salaires des ouvriers en 1942. Sur la base de données fournies par les directions de la voirie et les entrepreneurs, le nombre d'ouvriers occupés à des travaux de voirie au début de juillet 1942 est estimé à environ 2 530 ouvriers professionnels ou spécialistes (y compris les chauffeurs) et à 10 230 manœuvres contre respectivement 2 400 et 9 850 à la même date de l'année précédente. Pour les ouvriers occupés à des travaux, tant d'entretien que de construction, dans la régie des directions de la voirie, le salaire horaire moyen s'élevait, pendant la période allant du 1er janvier au 30 juin 1942, à 1·40 cour. pour les ouvriers professionnels ou spécialistes et à 1·23 cour. pour les manœuvres contre respectivement 1·28 et 1·13 cour. en 1941. P. 823.

Salaires des ouvriers jardiniers en 1941. Le revenu annuel moyen en 1941 pour les ouvriers jardiniers hommes, à l'exclusion des ouvriers chargés de nouveaux aménagements de jardins, et âgés de plus de 18 ans, s'élevait à 2 274 cour. et pour les ouvriers mineurs à 1 119 cour. Le salaire annuel des ouvrières était en moyenne de 1 522 cour. Le salaire horaire moyen était de 0·93 cour. pour les ouvriers adultes et de 0·46 pour les mineurs, tandis que le salaire horaire correspondant était pour les femmes de 0·60 et 0·41 cour. Le niveau des salaires variait dans différentes parties du pays et selon la nature des cultures et était plus élevé dans les entreprises où existaient des conventions collectives que dans celles où il n'en existait pas. Les salaires individuels présentaient une dispersion assez grande. P. 833.

Caisses de chômage reconnues en 1941. Avec l'entrée en activité pendant l'année 1941 de 3 nouvelles caisses de chômage reconnues, le nombre de ces caisses est passé à 17. Le total des membres s'élevait au 31 décembre 1941 à 291 000, ce qui constitue une augmentation au cours de l'année de 81 000. Les primes d'assurance versées se montaient à 4·5 millions de cour. contre 3·3 millions en 1940. En secours de chômage ont été payés, pendant 1941, 6·6 millions de cour., dont 6·3 millions comme secours journaliers et 0·3 millions sous forme de suppléments aux enfants et aux femmes. Le secours journalier a été en moyenne de 3·26 cour. La subvention de l'Etat pour 1941 (participation aux secours de chômage et à l'administration) à été de 4·2 millions de cour. contre 2·5 millions en 1940. La somme des fonds des caisses de chômage reconnues s'élevait à la fin de 1941 à 10·2 millions de cour. contre 8·4 millions l'année précédente. P. 837.

L'indice du coût de la vie sur la base de 1935 est monté au 1er octobre 1942 d'une unité et était 153. Dans l'ancienne série sur la base de juillet 1914 = 100, l'indice, augmentant de deux unités, était passé à 239. Depuis le 1er juillet 1942, des hausses de prix sont survenues particulièrement pour le chauffage et l'éclairage ainsi que les vêtements. P. 846.

Le marché du travail en septembre 1942. Une pénurie de main-d'œuvre a continué à se faire sentir dans l'agriculture et l'exploitation forestière. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles a été en septembre (comme en août) de 97. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et domaines d'activité connexes était à peu près identique à la fin du mois de septembre et à celle du mois d'août. La proportion des chômeurs affilliés à des syndicats était à la fin d'août de 4·0 % du total des membres contre 4·3 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant des secours s'était en septembre abaissé à 6 419, ce qui constitue une diminution au cours du mois de 230. P. 861.

Häftets huvudinnehåll.

Oktober 1942.

Förslag till riktlinjer för eventuell ny dyrortsgruppering. På grundval av den i maj 1942 slutförda prisundersökningen har socialstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts uppdrag uppgjort förslag till riktlinjer för allmänna omgrupperingar av orterna i riket efter de konstaterade olikheterna i levnadskostnader. I förslaget diskuteras i första hand, huru gränserna mellan de olika dyrortsgrupperna borde dragas. Därvid har man utgått från, att ortsgrupperna fortfarande skulle vara 9 i lönegrupperingen och 5 i skattegrupperingen. Styrelsen har framlagt tre alternativ och förordar ett av dem men ifrågasätter, huruvida icke antalet omflyttningar av orter bör begränsas genom vissa spärregler. Nedflyttningar av orter böra ske med största varsamhet. Sid. 801.

Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1942. På ett flertal områden ha avtal träffats efter delvis långvariga förhandlingar. Nämnas må nya riksavtal för bokbinderiindustrin, tidningarna och telegrafverkets linjearbetare samt nya överenskommelser om krigsriskersättningar för sjöfolk. Ett antal större avtal har uppsagts vid kvartalsskiftet september/oktober, medan för ett flertal andra uppsägningstiden framflyttats till 30 november eller senare tidpunkt. Sid. 820.

Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1942. På grundval av uppgifter från vägstyrelser och entreprenörer uppskattas antalet med vägarbete i början av juli sysselsatta arbetare till c:a 2 530 yrkes- eller specialarbetare (inkl. chaufförer) och 10 230 grovarbetare mot 2 400 resp. 9 850 vid samma tidpunkt föregående år. För arbetare sysselsatta med såväl underhålls- som byggnadsarbeten i vägstyrelsernas egen regi uppgick den genomsnittliga timförtjänsten under tiden 1 januari—30 juni 1942 till 1·40 kr. för yrkes- eller specialarbetare och 1·23 kr. för grovarbetare mot 1·28 kr. resp. 1·13 kr. år 1941. Sid. 823.

Trädgårdsarbetarnas löner år 1941. Den genomsnittliga årsinkomsten år 1941 var för manliga trädgårdsarbetare (exkl. anläggningsarbetare) över 18 år 2 274 kr. och för minderåriga 1 119 kr. För kvinnliga arbetare var årsförtjänsten i medeltal 1 522 kr. Den genomsnittliga timförtjänsten uppgick till 0·93 kr. för vuxna manliga arbetare och 0·46 kr. för minderåriga, medan motsvarande timlöner för kvinnor utgjorde 0·60 och 0·41 kr. Lönenivån varierade inom olika landsdelar och huvudslag av odling och låg högre vid företag med kollektivavtal än vid företag utan dylikt avtal. De individuella lönerna företedde en betydande spridning. Sid. 833.

Erkända arbetslöshetskassor år 1941. Efter det 3 nya erkända arbetslöshetskassor under år 1941 trätt i verksamhet, uppgick antalet dylika kassor till 17. Det sammanlagda medlemsantalet uppgick den 31 december 1941 till 291 000, vilket innebär en ökning under året med 81 000. Erlagda försäkringsavgifter utgjorde 4·5 milj. kr. mot 3·3 milj. kr. 1940. Som arbetslöshetsunderstöd utbetalades 1941 6·6 milj. kr., varav 6·3 milj. kr. som daghjälp och 0·3 milj. kr. i form av barntillägg och hustrutillägg. Det genomsnittliga ersättningsbeloppet per understödsdag var 3·26 kr. Statsbidraget för 1941 (till understöd och förvaltning) uppgick till 4·2 milj. kr. mot 2·5 milj. kr. för 1940. De erkända arbetslöshetskassornas sammanlagda fonder vid 1941 års utgång uppgingo till 10·2 milj. kr. mot 8·4 milj. kr. Sid. 837.

Levnadskostnadsindex med 1935 som bas steg den 1 oktober 1942 med en enhet till 153. I den äldre serien med juli 1914 = 100 steg indextalet med två enheter till 239. Sedan föregående kvartalsskifte hade prisstegringar förekommit särskilt inom grupperna bränsle och lyse samt beklädnad. Sid. 846.

Arbetsmarknaden under september 1942. Brist på arbetskraft förelåg alltjämt inom jordbruk och skogsbruk. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde i september (liksom i augusti) 97. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var ungefär detsamma i slutet av september som i slutet av augusti. Antalet arbetslösa inom fackförbunden var vid utgången av augusti 4·0 % av medlemsantalet mot 4·3 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under september nedgått till 6 419, vilket innebär en minskning under månaden med 230. Sid. 861.

Socialstatistiska diagram.

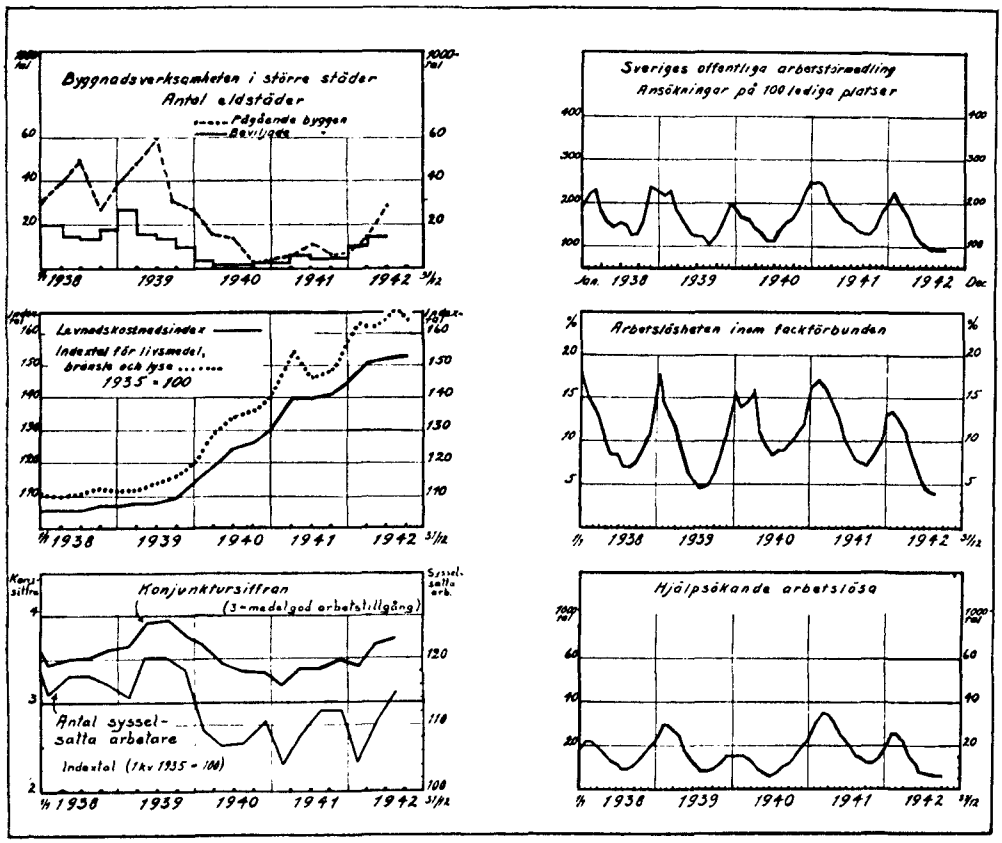

Förslag till riktlinjer för eventuell ny dyrortsgruppering.

Sedan socialstyrelsen i skrivelse den 20 maj 1942 till Kungl. Maj:t överlämnat en redogörelse för den genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj och 13 juni 1941 anbefallda undersökningen rörande de lokala olikheterna i levnadskostnaderna[1], anbefallde Kungl. Maj:t genom brev den 30 juni 1942 socialstyrelsen att till chefen för finansdepartementet inkomma med förslag till riktlinjer för allmänna omgrupperingar av orterna i riket efter de konstaterade lokala olikheterna i levnadskostnader. Med anledning därav har socialstyrelsen i skrivelse den 17 oktober 1942 anfört följande.

I underdånig skrivelse den 28 december 1938 framlade socialstyrelsen förslag till plan för nya dyrortsgrupperingar. Häri framhölls, att definitiv ställning till vissa i samband med sådana grupperingar uppkommande spörsmål icke kunde tagas, innan de nya prisundersökningarna förelågo färdiga. Detta gällde i första rummet beträffande *gruppintervaller* och *gruppgränser*.

Lönegrupperingen.

I fråga om nu gällande lönegruppering förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 7 september 1934, att ortsgrupperna skulle avgränsas på sådant sätt: Om medelkostnaden för hela riket betecknades med 1 000, skulle

grupp	A	omfatta	orter	med	jämförelsetal	ej överstigande	930,			
»	B	»	»	»	»	överstigande	930	men	ej	990,
»	C	»	»	»	»	»	990	»	»	1 050,
»	D	»	»	»	»	»	1 050	»	»	1 110,
»	E	»	»	»	»	»	1 110	»	»	1 170,
»	F	»	»	»	»	»	1 170	»	»	1 230,
»	G	»	»	»	»	»	1 230.			

I nu gällande löneplaner ha upptagits ytterligare två ortsgrupper H och I, vilka avgränsats på så sätt, att i regel ortsgrupp H omfattar orter med jämförelsetal överstigande 1 290 men ej 1 350 och grupp I orter med jämförelsetal överstigande 1 350. Ortsgrupp G skulle sålunda omfatta indextalen 1 231—1 290.

I nedanstående alternativa förslag till ortsgruppernas avgränsning vid eventuell ny allmän lönegruppering av orterna i riket, grundad på 1941 års prisundersökning, har socialstyrelsen utgått från att löneplanerna skulle lämnas orubbade och gruppernas antal fortfarande utgöra 9. I sitt betänkande med utredning och förslag angående dyrortsgrupperingen (S. O. U. 1937: 32) ifrågasatte emellertid 1936 års lönekommitté ett övergivande av hittillsvarande förfaringssätt att vid dyrortsgrupperingen uträkna en »riksmedeldyrhet» för samtliga orter, vägd efter folkmängden, och använda på detta riksmedeltal grundade indextal. Det syntes kommittén lämpligare att utgå från levnadskostnaderna å den dyraste ort, från vilken ett tillräckligt omfattande och tillförlitligt prismaterial förelåge. Vid den nu föreliggande prisundersökning-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 397.

en visade sig Stockholm vara den ort, som hade de högsta levnadskostnaderna. För alla städer, köpingar och landskommuner samt municipalsamhällen, liksom även för övriga orter i den av Kungl. Maj:t den 23 maj 1941 fastställda ortsförteckningen, ha vid 1941 års prisundersökning sålunda beräknats indextal, utvisande levnadskostnaderna å de särskilda orterna i jämförelse med motsvarande kostnader i Stockholm, som satts = 1 000. För att erhålla jämförelse med nu gällande dyrortsgruppering ha även de för denna fastställda gruppgränserna omräknats med Stockholms indextal enligt 1934 års undersökning (1 426) som bas, varvid följande avgränsning av de olika grupperna erhållits.

Grupp	Indextal	Grupp	Indextal	Grupp	Indextal
A	—652	D	737—778	G	863—904
B	653—694	E	779—820	H	905—946
C	695—736	F	821—862	I	947—

Gruppintervallerna, som vid 1935 års dyrortsgruppering bestämts till 60 enheter utom för den lägsta och högsta, ha således minskats i relationen 1 426 till 1 000, varvid erhållits ett intervall av 42 enheter. Grupp A skulle omfatta 126 enheter och grupp I 65 enheter.

Såsom framgår av styrelsens ovannämnda skrivelse den 20 maj 1942, konstaterades vid den senaste prisundersökningen, att en avsevärd sammanpressning av olikheterna i de lokala levnadskostnaderna ägt rum mellan åren 1934 och 1941. Medan de beräknade indextalen för samtliga orter år 1934 lågo mellan 1 011 och 527, en skillnad av cirka 48 % (av det högsta indextalet), utgjorde denna skillnad år 1941 endast cirka 27 % eller något mer än hälften av procenttalet för sju år sedan; ortsindextalen vid det senare undersökningstillfället växlade nämligen mellan 1 000 och 734.

Beträffande metoderna för intervallernas bestämmande har 1936 års lönekommitté i sitt förut nämnda betänkande anfört följande. Om man slopade riksmedeldyrheten och de med utgångspunkt från denna uträknade indextalen, skulle de utvägar, man därvid hade att välja på, vara antingen att utgå från det levnadskostnadstal, som låge mitt på levnadskostnadsskalan, samt därifrån uppåt och nedåt avskilja erforderligt antal grupper efter de intervaller, som med hänsyn till kostnadsspridningen funnes lämpliga, eller också att utgå från ett topptal, med utbyggnad av gruppskalan nedåt, eller från ett bottental med skalans utbyggande uppåt. Vid detta val — framhåller kommittén — vore det angeläget att tillse, att sådana extremtal, som vore byggda på ett osäkert material — vilket särskilt gällde landsbygdens billigaste orter — eller som eljest vore uttryck för undantagsförhållanden — t. ex. sådana som avsåge förorter intill en storstad — icke tillerkändes avgörande betydelse för gränsdragningen. Med hänsyn till svårigheten att göra en objektivt riktig avskärning av extremtalen i kostnadsskalans nedre del vore måhända ur dessa synpunkter valet av ett bottental eller av det tal, som vore beläget lika långt från dyraste som från billigaste ort med någorlunda tillförlitligt prismaterial, mindre lämpligt såsom utgångspunkt för gräns-

dragningen. Sannolikt vore det bättre att taga till utgångspunkt den dyraste ort av verklig betydelse, från vilken ett tillförlitligt prismaterial förelåge. Gruppgränserna finge därefter med jämna mellanrum dragas nedåt på kostnadsskalan, varvid givetvis uppdelningen icke borde fullföljas ända ned över den punkt, där man mötte de osäkraste extremtalen.

Utgår man från gruppintervallerna vid 1935 års dyrortsgruppering, omräknade med kostnadssumman för Stockholm som utgångspunkt (1 000), och minskar deras storlek i proportion till den konstaterade sammanpressningen i spännvidden mellan högsta och lägsta ort, skulle nedanstående gruppgränser erhållas beträffande 1941 års undersökning *(alternativ 1)*:

Grupp	Indextal	Grupp	Indextal	Grupp	Indextal
A	—802	D	849—871	G	918—940
B	803—825	E	872—894	H	941—963
C	826—848	F	895—917	I	964—

Önskar man emellertid direkt överföra 1935 års gruppintervaller och gruppgränser på 1941 års prisundersökning, kan man lämpligen utgå från de aritmetiska medeltalen av orternas indextal vid 1934 och 1941 års undersökningar, vilka utgjorde 649 år 1934 och 809 år 1941 (Stockholm = 1 000), och anpassa avståndet från det sistnämnda medeltalet till de olika gruppgränserna efter motsvarande avstånd vid 1935 års dyrortsgruppering, under hänsynstagande till den konstaterade sammanpressningen av dispersionen — från 65 till 38 enheter. Följande gruppgränser skulle då erhållas *(alternativ 2)*:

Grupp	Indextal	Grupp	Indextal	Grupp	Indextal
A	—810	D	861—885	G	936—960
B	811—835	E	886—910	H	961—985
C	836—860	F	911—935	I	986—

Tillvägagångssättet har härvid varit följande. Avståndet från medeltalet 649 till nedre gruppgränsen för dyrortsgrupp B enligt 1935 års dyrortsgruppering, som var 653 (med Stockholms indextal = 1 000), utgjorde 4 enheter. Genom hänsynstagande till sammanpressningen av dispersionen reducerades detta avstånd till 2·3 enheter, varmed alltså det aritmetiska medeltalet enligt 1941 års undersökning, 809, ökats, för att motsvarande gruppgräns skulle erhållas. Denna kommer således att utgöra 811. Intervallerna i nu gällande dyrortsgruppering — 42 enheter med Stockholms indextal = 1 000 — ha likaledes minskats med hänsyn till sammanpressningen av levnadskostnaderna, varvid erhållits ett intervall av 25 (24·6) enheter. Med användande av 25 enheters gruppintervall och nedre gruppgränsen 811 för B-gruppen har således det som alternativ 2 angivna förslaget till gruppgränser framräknats.

Om man slutligen, som lönekommittén närmast förordat, till utgångspunkt för övre gruppgränsen väljer indextalet för dyraste ort, alltså Stockholm = 1 000, och använder samma intervall, som i närmast föregående fall — 25 enheter — skulle ortsgrupperna komma att avgränsas på följande sätt *(alternativ 3)*:

Grupp	Indextal	Grupp	Indextal	Grupp	Indextal
A	—800	D	851—875	G	926—950
B	801—825	E	876—900	H	951—975
C	826—850	F	901—925	I	976—

I följande sammanställning lämnas en översikt över huru antalet orter skulle fördela sig på olika dyrortsgrupper enligt gällande dyrortsgruppering och enligt de tre ovannämnda alternativen.

Dyrortsgrupp	1935		1941 Alternativ 1		1941 Alternativ 2		1941 Alternativ 3	
	Antal orter	%	Antal orter	%	Antal orter	%	Antal orter	%
A	2 138	60·0	2 075	53·9	2 452	63·7	1 936	50·3
B	664	18·6	837	21·8	680	17·7	976	25·4
C	390	10·9	408	10·6	323	8·4	427	11·1
D	182	5·1	250	6·5	194	5·0	256	6·6
E	87	2·5	120	3·1	108	2·8	116	3·0
F	69	1·9	98	2·6	65	1·7	97	2·5
G	21	0·6	36	0·9	18	0·5	23	0·6
H	9	0·3	17	0·4	9	0·2	16	0·4
I	5	0·1	9	0·2	1	0·0	3	0·1
Summa	3 565	100·0	3 850	100·0	3 850	100·0	3 850	100·0

Det är att märka, att orternas antal ökats med 285 vid den senast utförda undersökningen. Vissa orter, som särskilt medtagits vid den första undersökningen, ha uteslutits vid den sista och nya ha i stället tillkommit, varför en fullständig jämförelse mellan de båda undersökningarna icke kan göras. För grupperna H och I, vilka icke funnos år 1935, ha orterna fördelats efter indextalet.

Man kan av tablån konstatera, att av antalet orter i genomsnitt en viss förskjutning uppåt på dyrortsskalan skulle äga rum vid användande av alternativen 1 och 3 och nedåt av alternativ 2. Medan enligt 1935 års dyrortsgruppering 60 % av orterna tillhörde lägsta ortsgruppen, skulle vid den här ifrågavarande undersökningen enligt alternativ 1, 54 %, och enligt alternativ 3, 50 % höra till denna grupp. Enligt det andra alternativet skulle däremot närmare 64 % av orterna föras till dyrortsgrupp A.

Till ytterligare belysning av, hur fördelningen av orterna skulle gestalta sig vid angivna alternativ, har i följande tablå rikets totala folkmängd uppdelats på de 9 dyrortsgrupperna enligt nu gällande dyrortsgruppering och 1941 års prisundersökning.

Dyrortsgrupp	1935		1941 Alternativ 1		1941 Alternativ 2		1941 Alternativ 3	
	Antal invånare	%	Antal invånare	%	Antal invånare	%	Antal invånare	%
A	2 133 273	33·5	2 002 067	31·4	2 441 654	38·3	1 873 834	29·4
B	972 123	15·2	1 020 053	16·0	909 612	14·3	1 148 286	18·0
C	704 345	11·1	601 973	9·5	538 225	8·5	659 751	10·4
D	525 349	8·2	504 382	7·9	730 357	11·5	560 720	8·8
E	392 853	6·2	551 100	8·7	441 412	6·9	593 460	9·3
F	620 028	9·7	561 572	8·8	574 624	9·0	491 140	7·7
G	341 423	5·4	402 370	6·3	97 510	1·5	353 690	5·6
H	81 715	1·3	89 877	1·4	46 601	0·7	82 775	1·3
I	599 429	9·4	637 144	10·0	590 543	9·3	606 882	9·5
Summa	6 370 538	100·0	6 370 538	100·0	6 370 538	100·0	6 370 538	100·0

I avsaknad av folkmängdsuppgifter för tätorter, som särskilt undersökts och vilka ofta placerats i högre dyrortsgrupper än kommunens övriga delar, har man endast kunnat räkna med de administrativa områdenas folkmängd. Härav följer, att den del av folkmängden, som i ovannämnda tabell angivits tillhöra dyrortsgrupp A och ev. även andra lägre grupper, är för hög.

Beträffande folkmängdens fördelning kan man emellertid konstatera, att en förskjutning uppåt på ortsskalan skulle äga rum enligt alternativen 1 och 3 och nedåt enligt alternativ 2. Under det att enligt nu gällande dyrortsgruppering 33·5 % av folkmängden skulle tillhöra ortsgrupp A, utgör motsvarande tal enligt alternativ 1 och 3 resp. 31·4 och 29·4 % men enligt alternativ 2, 38·3 %.

I tab. 1 a och b har slutligen vid fördelning av orterna hänsyn tagits även till vilken dyrortsgrupp dessa höra i den gällande dyrortsgruppering-

Tab. 1 a. Samtliga orter i 1941 års prisundersökning fördelade i 9 grupper enligt alternativ 1—3.

Gruppgränser	Antal orter	Därav tillhörande nedanstående dyrortsgrupper enligt 1935 års dyrortsgruppering								
		A	B	C	D	E	F	G	H	I
Alternativ 1.										
A	2 075	1 895	177	3	—	—	—	—	—	—
B	837	355	399	76	7	—	—	—	—	—
C	408	39	153	182	29	5	—	—	—	—
D	250	4	11	104	98	26	7	—	—	—
E	120	3	6	23	36	34	16	1	1	—
F	98	—	—	7	38	17	32	4	—	—
G	36	—	—	—	6	11	12	6	1	—
H	17	—	—	—	—	1	3	8	4	1
I	9	—	—	—	—	—	—	2	3	4
Summa	3 850	2 296	746	395	214	94	70	21	9	5
Alternativ 2.										
A	2 452	2 110	327	13	2	—	—	—	—	—
B	680	170	355	143	12	—	—	—	—	—
C	323	13	57	165	76	12	—	—	—	—
D	194	2	5	64	66	43	14	—	—	—
E	108	1	2	8	42	22	30	2	1	—
F	65	—	—	2	15	16	23	8	1	—
G	18	—	—	—	1	1	3	9	4	—
H	9	—	—	—	—	—	—	2	3	4
I	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	3 850	2 296	746	395	214	94	70	21	9	5
Alternativ 3.										
A	1 936	1 804	130	2	—	—	—	—	—	—
B	976	446	446	77	7	—	—	—	—	—
C	427	39	155	195	33	5	—	—	—	—
D	256	4	10	99	101	35	7	—	—	—
E	116	3	5	17	41	29	19	1	1	—
F	97	—	—	5	30	17	38	6	1	—
G	23	—	—	—	2	8	5	7	1	—
H	16	—	—	—	—	—	1	6	5	4
I	3	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Summa	3 850	2 296	746	395	214	94	70	21	9	5

Tab. 1 b. Förändringar i orternas placering i lönegrupp från 1935 till 1941 enligt olika alternativ.

Grupp	Antal orter	Därav			Grupp	Antal orter	Därav		
		upp-flyttade	oför-ändrade	ned-flyttade			upp-flyttade	oför-ändrade	ned-flyttade
Alternativ 1.					*Alt. 2* (forts.).				
A	2 075	—	1 895	180	F	65	33	23	9
B	837	355	399	83	G	18	5	9	4
C	408	192	182	34	H	9	2	3	4
D	250	119	98	33	I	1	—	1	—
E	130	68	34	18	Summa	3 850	404	2 754	692
F	98	62	32	4	*Alternativ 3.*				
G	36	29	6	1	A	1 936	—	1 804	132
H	17	12	4	1	B	976	446	446	84
I	9	5	4	—	C	427	194	195	38
Summa	3 850	842	2 654	354	D	256	113	101	42
Alternativ 2.					E	116	66	29	21
A	2 452	—	2 110	342	F	97	52	38	7
B	680	170	355	155	G	23	15	7	1
C	323	70	165	88	H	16	7	5	4
D	194	71	66	57	I	3	2	1	—
E	108	53	22	33	Summa	3 850	895	2 626	329

en, varvid orter, vilka ej voro föremål för särskild undersökning år 1934, erhållit kommunens dyrortsgrupp. Spridningen inom varje grupp visar sig vara ganska betydande, vilket alternativ man än använder. Av tabellerna framgår, att vissa orter skulle komma att flyttas 3 à 4 grupper.

Skattegrupperingen.

Med avseende på skattegrupperingen föreskrives i kommunalskattelagen, att samtliga orter i riket skola indelas i fem ortsgrupper, av vilka ortsgrupp I skall omfatta orter med de billigaste och ortsgrupp V orter med de dyraste levnadskostnaderna. Socialstyrelsen har utgått från att det nuvarande antalet orter fortfarande skall bestå. I fråga om den nu gällande skattegrupperingen anbefalldes socialstyrelsen genom kungl. brev den 21 december 1934 att verkställa indelningen i ortsgrupper sålunda, att, om medelkostnaden för hela riket betecknas med 1 000, skulle

till grupp I föras orter med jämförelsetal ej överstigande 950,
» » II » » » » överstigande 950 men ej 1 070,
» » III » » » » » 1 070 » » 1 190,
» » IV » » » » » 1 190 » » 1 310,
» » V » » » » » 1 310

Omräknas dessa gruppgränser enligt samma principer som skett beträffande lönegrupperingarna, för vilka närmare redogörelse lämnats i det föregående, skulle följande tre alternativ erhållas:

Ortsgrupp	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3
I	—810	—819	—800
II	811—856	820—869	801—850
III	857—902	870—919	851—900
IV	903—948	920—969	901—950
V	949—	970—	951—

I följande sammanställningar ha samtliga orter fördelats på fem grupper, dels enligt nu gällande skattegruppering och dels enligt 1941 års prisundersökning med utgångspunkt från gruppgränserna i de tre alternativen.

Rikets totala folkmängd har även fördelats på motsvarande sätt.

Skattegrupp	1935		1941 Alternativ 1		1941 Alternativ 2		1941 Alternativ 3	
	Antal orter	%	Antal orter	%	Antal orter	%	Antal orter	%
I	2 436	68·3	2 452	63·7	2 743	71·3	1 936	50·3
II	826	23·2	965	25·1	813	21·1	1 403	36·4
III	241	6·8	312	8·1	243	6·3	372	9·7
IV	55	1·5	102	2·6	45	1·2	120	3·1
V	7	0·2	19	0·5	6	0·1	19	0·5
Summa	**3 565**	**100·0**	**3 850**	**100·0**	**3 850**	**100·0**	**3 850**	**100·0**

Skattegrupp	1935		1941 Alternativ 1		1941 Alternativ 2		1941 Alternativ 3	
	Antal invånare	%	Antal invånare	%	Antal invånare	%	Antal invånare	%
I	2 468 156	38·7	2 441 654	38·3	2 776 559	43·6	1 873 834	29·4
II	1 560 854	24·5	1 380 666	21·7	1 322 958	20·8	1 808 037	28·4
III	1 094 913	17·2	1 090 398	17·1	1 155 998	18·1	1 154 180	18·1
IV	605 860	9·5	768 163	12·1	497 217	7·8	844 830	13·3
V	640 755	10·1	689 657	10·8	617 806	9·7	689 657	10·8
Summa	**6 370 538**	**100·0**	**6 370 538**	**100·0**	**6 370 538**	**100·0**	**6 370 538**	**100·0**

I tab. 2 a och b lämnas en översikt över vilka skattegrupper samtliga orter i 1941 års undersökning tillhörde vid 1935 års undersökning, varigenom erhålles en överblick över de omflyttningar, som skulle komma att äga rum vid användande av de olika alternativen.

Valet mellan olika alternativ.

Av de ovan diskuterade tre alternativen för gruppintervallernas avvägning och gruppgränsernas dragande finner styrelsen, att alternativ 2, principiellt sett, äger företräde såväl vid löne- som vid skattegrupperingar. Beträffande detta alternativ kunna gruppgränserna från 1935 års dyrortsgruppering sägas ha direkt överförts på 1941 års prisundersökning, med hänsynstagande till den konstaterade sammanpressningen av levnadskostnaderna. Styrelsen finner således, att ur principiella synpunkter alternativ 2 måste anses vara det riktigaste och bör förordas.

Vill man därjämte skärskåda alternativen ur mera praktiskt aktuella syn-

Tab. 2 a. Samtliga orter i 1941 års prisundersökning fördelade i 5 grupper enligt alternativ 1–3.

Gruppgränser	Antal orter	Därav tillhörande nedanstående skattegrupper enligt 1935 års skattegruppering				
		I	II	III	IV	V
Alternativ 1.						
I	2 452	2 276	175	1	—	—
II	965	338	584	43	—	—
III	312	4	137	162	9	—
IV	102	—	14	62	26	—
V	19	—	—	—	14	5
Summa	3 850	2 618	910	268	49	5
Alternativ 2.						
I	2 743	2 442	300	1	—	—
II	813	173	531	107	2	—
III	243	3	75	145	20	—
IV	45	—	4	15	23	3
V	6	—	—	—	4	2
Summa	3 850	2 618	910	268	49	5
Alternativ 3.						
I	1 936	1 873	63	—	—	—
II	1 403	736	640	27	—	—
III	372	9	189	166	8	—
IV	120	—	18	75	27	—
V	19	—	—	—	14	5
Summa	3 850	2 618	910	268	49	5

Tab. 2 b. Förändringar i orternas placering i skattegrupp från 1935 till 1941 enligt olika alternativ.

Grupp	Antal orter	Därav		
		uppflyttade	oförändrade	nedflyttade
Alternativ 1.				
I	2 452	—	2 276	176
II	965	338	584	43
III	312	141	162	9
IV	102	76	26	—
V	19	14	5	—
Summa	3 850	569	3 053	228
Alternativ 2.				
I	2 743	—	2 442	301
II	813	173	531	109
III	243	78	145	20
IV	45	19	23	3
V	6	4	2	—
Summa	3 850	274	3 143	433
Alternativ 3.				
I	1 936	—	1 873	63
II	1 403	736	640	27
III	372	198	166	8
IV	120	93	27	—
V	19	14	5	—
Summa	3 850	1 041	2 711	98

punkter finner man även skäl, som tala för alternativ 2. En prisgeografisk undersökning, som verkställes under en period av allmän prisstegring, måste alltid vara behäftad med vissa svagheter. Man har därför anledning att undvika att på grundval av ett sådant material skrida till en mera radikal omgruppering av orterna mellan de olika grupperna. Såsom framgår av tab. 1 b och 2 b skulle antalet omflyttade orter för respektive tre alternativ bli vid lönegrupperingen 1 196, 1 096 och 1 224, och vid skattegrupperingen 797, 707 och 1 139. Även ur denna synpunkt äger som synes alternativ 2 företräde.

Begränsningen i materialets hållfasthet ger emellertid anledning överväga, huruvida icke antalet omflyttningar bör ytterligare begränsas. Sålunda torde det vara skäl att avstå från omflyttningar, när det föreligger endast smärre relativa förskjutningar av levnadskostnaderna. Vad särskilt beträffar nedflyttningar bör följande synpunkt beaktas.

Vid en uppgång av prisnivån, som visserligen är allmän men dock kanske i rätt hög grad ojämn, kommer en ny dyrortsgruppering, när löneplanen lämnas orubbad, att medföra ett kanske betydande antal nedflyttningar. Särskilt när de rörliga tilläggen (inkl. kristilläggen) giva endast en begränsad kompensation för prisstegringen, kan en sådan nedflyttning komma att betyda en ren lönereduktion, ett förhållande som, sammanställt med den faktiska prisstegringen, måste inge stora betänkligheter. Med hänsyn härtill torde man vid företagandet av nedflyttningar böra iakttaga den största varsamhet.

Av tab. 1 b och 2 b kan man lätt se, hur de olika alternativen skulle verka, därest *inga* nedflyttningar företoges. Vid en komplettering av alternativ 2 med denna ytterlighetsregel, vilken här nämnes endast för att belysa spörsmålet, skulle som synes alternativ 2 komma att innebära omflyttning (uppflyttning) endast av 404 orter beträffande lönegrupperingen och 274 beträffande skattegrupperingen. Till ytterligare belysning av hur ett sådant förfaringssätt skulle verka kan följande tabell tjäna.

Lönegrupperingen					Skattegrupperingen				
	1935		1941 Alternativ 2			1935		1941 Alternativ 2	
Grupp	Antal orter	%	Antal orter	%	Grupp	Antal orter	%	Antal orter	%
A	2 138	60·0	2 110	54·8	I	2 436	68·3	2 442	63·4
B	664	18·6	852	22·1	II	826	23·2	1 004	26·1
C	390	10·9	391	10·2	III	241	6·8	331	8·6
D	182	5·1	227	5·9	IV	55	1·5	64	1·7
E	87	2·5	130	3·4	V	7	0·2	9	0·2
F	69	1·9	100	2·6					
G	21	0·6	24	0·6					
H	9	0·3	11	0·3					
I	5	0·1	5	0·1					
Summa	3 565	100·0	3 850	100·0	Summa	3 565	100·0	3 850	100·0

Socialstyrelsen är väl medveten om att det förordade förslaget — liksom i något mindre mån de bägge övriga alternativen — konserverar en av olägen-

heterna i det nuvarande dyrortsgrupperingssystemet. Härmed åsyftas den omständigheten, att den lägsta ortsgruppen kommer att omspänna avsevärt större levnadskostnadsolikheter än övriga grupper, samtidigt som denna grupp innehåller en relativt stor del av befolkningen. Att grupperingen sålunda innehåller en bottengrupp av orter, vilka icke sinsemellan differentieras i levnadskostnadshänseende — ofta visserligen av den orsaken att prismaterialet för dessa merendels smärre orter kan vara ganska bräckligt — kunde anses mera motiverat tidigare, då grupperingen hade sin största praktiska betydelse (utom för beskattningen) för statstjänstemännens lönesystem. Olägenheterna härav torde numera, då dyrortsgrupperingen fått vidsträckt betydelse för den fria arbetsmarknaden, vara väsentligt större. Med hänvisning till vad tidigare anförts anser styrelsen dock, att alternativ 2 måste vara det riktigaste av de tre omnämnda och således bör ur principiella synpunkter förordas.

Av särskilt intresse i detta sammanhang är att jämföra spännvidden mellan ortsindextalen och lönebeloppen i respektive ortsgrupper och löneklasser. För en sådan jämförelse har i nedanstående tablå utvalts löneklasserna 5, 15, 25, 30 och 35.

Ortsindextal.		Ortsgrupp								
		A	B	C	D	E	F	G	H	I
Gruppgränser		—810	811—835	836—860	861—885	886—910	911—935	936—960	961—985	986—
Medelindextalens ökning utöver medelindex i A (798) uttryckt i enheter		—	25	50	75	100	125	150	175	200
D:o uttryckt i procent av medelindex i A (798)		—	3·13	6·27	9·40	12·53	15·66	18·80	21·93	25·06
	Löneklass									
Lönebelopp. Ortstilläggens storlek i kronor	5	—	102	204	306	408	510	612	714	816
	15	—	162	324	486	648	810	972	1 134	1 296
	25	—	225	450	675	900	1 125	1 350	1 575	1 800
	30	—	225	450	675	900	1 125	1 350	1 575	1 800
	35	—	225	450	675	900	1 125	1 350	1 575	1 800
Ortstilläggens storlek i procent av grundlönen i ortsgrupp A	5	—	4·14	8·27	12·41	16·55	20·68	24·82	28·95	33·09
	15	—	4·00	8·00	12·00	16·00	20·00	24·00	28·00	32·00
	25	—	2·91	5·83	8·74	11·65	14·56	17·48	20·39	23·30
	30	—	2·21	4·41	6·62	8·82	11·03	13·24	15·44	17·65
	35	—	1·77	3·54	5·31	7·08	8·84	10·61	12·38	14·15

Ortstilläggens storlek utgör sålunda enligt nu gällande löneplan för 5 löneklassen 33·1 %, för 15 löneklassen 32·0 %, för 25 löneklassen 23·3 %, för 30 löneklassen 17·6 % och för 35 löneklassen 14·2 % i förhållande till grundlönen i ortsgrupp A. Spännvidden mellan ortsindextalen på dyrortsskalan utgör mellan

lägsta och högsta ortsgrupp enligt ovannämnda alternativ 25·1 % och är således mindre än löneplanens spännvidd för de lägre löneklasserna och större än för de högre. I löneplanens mellangrupper överensstämma spännvidderna tämligen fullständigt.

Orternas inplacering i dyrortsgrupper.

Genom kungl. brev den 23 maj 1941 fastställde Kungl. Maj:t socialstyrelsens med skrivelse den 20 maj 1941 överlämnade reviderade förslag till förteckning över orter, som jämte samtliga städer, köpingar, municipalsamhällen och landskommuner skulle särskilt undersökas vid levnadskostnadsundersökningen. Beträffande dessa orters inplacering i dyrortsgrupper vid eventuellt nya allmänna dyrortsgrupperingar må anföras följande synpunkter, som socialstyrelsen delvis givit uttryck åt i sin förut omnämnda underdåniga skrivelse den 28 december 1938.

Beträffande sådana, i omedelbar anslutning till ett stadssamhälle men utanför dettas administrativa gränser belägna institutioner, som *militärförläggningar, sjukvårdsanstalter, fängelser o. dyl.*, har vid de senaste grupperingarna förfarits på så sätt, att man räknat med varupriser och hyror i det angränsande stadssamhället men med skatteposten i den kommun, där vederbörande institution är belägen. Ifrågavarande institutioners områden ha emellertid upptagits i ortsförteckningarna som särskilda orter. Det synes icke finnas någon anledning att företaga någon ändring i det hittills tillämpade förfaringssättet.

Vid 1935 års dyrortsgruppering uppdelades *städerna* i större omfattning än vid föregående grupperingar i olika områden. Härvid förutsattes dock alltid, att de delar av städerna, som hade en sammanhängande bebyggelse, skulle räknas som en ort. Om däremot ett stadsliknande bebyggt område omgavs av en administrativt därmed sammanhörande landsbygd av större utsträckning eller om utanför det egentliga stadsområdet förekommo tätare bebyggda orter, syntes det på goda skäl kunna antagas, att en ej oväsentlig skillnad i levnadskostnader rådde mellan olika delar av en dylik stadskommun, speciellt beträffande hyrespriserna. Av befattningshavare i den inre staden plägade också med mycken styrka framhävas, att deras dyrortsplacering icke borde göras avhängig av levnadsvillkoren i förorterna. Det ansågs därför med hänsyn till en rättvis gruppering nödvändigt, att dessa områden och orter utanför den egentliga stadsbebyggelsen underkastades särskild undersökning i levnadskostnadshänseende. Förslag till avgränsning av de olika områdena upprättades av vederbörande ortsmyndigheter, och socialstyrelsen fastställde sedan gränserna.

Det torde emellertid kunna sägas, att ifrågavarande uppdelning av städernas administrativa områden icke alltid visat sig vara ändamålsenlig. Gränsdragningen har åtminstone i en del fall kommit att bliva tämligen godtycklig. Sedan dyrortsgrupperingssystemet vunnit tillämpning även för lärare vid folk- och småskolor, har uppdelningen särskilt bland nämnda befattningshavare framkallat missnöje och irritation. Städernas skoldistrikt omfatta ju i regel hela det administrativa området, och vederbörande ha haft svårt att förstå, att lä-

rare inom samma skoldistrikt och med samma arbete skola erhålla olika löner. Vidare har efter hand i vissa städer tätare bebyggelse i avsevärd mån kommit att utsträckas även till ytterområdena. Det torde nog till och med kunna påvisas, att hyresnivån i vissa ytterområden med deras moderna lägenheter ligger lika högt eller till och med högre än i det inre stadsområdet. På grund av nu anförda omständigheter anser styrelsen för sin del, att en uppdelning av stadssamhällenas administrativa områden på olika dyrortsgrupper endast må ske i rena undantagsfall.

I den ovannämnda av Kungl. Maj:t fastställda ortsförteckningen har uppdelning av städernas administrativa områden endast företagits i några enstaka fall, t. ex. då en avlägset belägen fyrplats ansetts böra i dyrortshänseende skiljas från staden. Någon särskild prisinsamling har således icke företagits för olika områden av städerna.

Slutligen torde liksom förut särskild hänsyn böra tagas även till en specialgrupp av tjänstgöringsorter, nämligen *fyrplatserna*, vilka i allmänhet äro belägna på öar och ensliga kustorter utan direkt tillförsel. Varje fyrplats plägar i omnejden ha en postadressort, med vilken mer eller mindre regelbunden förbindelse upprätthålles och där vanligen inköp göras av de förnödenheter, som icke kunna produceras eller tillhandahållas vid fyrplatsen. Vid bestämmande av fyrplatsernas ortsplacering har man hittills gått tillväga på så sätt, att man sammanställt de vid adress- och inköpsorten gällande varupriserna med det för andra landskommuner än rena jordbrukssocknar generellt fastställda hyresvärdet samt skattebördan i fyrplatsens kommun.

Det hittills tillämpade beräkningssättet beträffande fyrplatserna torde böra i huvudsak komma till användning även vid en eventuell ny dyrortsgruppering, givetvis med vissa avvikelser betingade av förändrade beräkningsgrunder för bostadskostnaderna på landsbygden.

I detta sammanhang torde även böra erinras om den s. k. *banvaktsgrupperingen*. Beträffande tjänstemän vid statens järnvägar, som äro placerade till tjänstgöring annorstädes än vid station eller trafikplats, företogs i samband med 1935 års lönegruppering en särskild ortsgruppering. Härvid utgick man från banvaktsstugan såsom nämnda befattningshavares tjänsteställe, och denna inplacerades i ortsgrupp med hänsyn till varupriserna å den närmast banvaktsstugan liggande stationen eller trafikplatsen samt bostadskostnader och skatter inom den kommun, där stugan var belägen. Banvaktsstugor, som voro belägna inom 500 meter från en stations yttersta växel, hänfördes dock till stationens dyrortsgrupp.

Dylika bestämmelser giva onekligen åt banvakterna en särställning i jämförelse med andra under liknande förhållanden tjänstgörande befattningshavare, tillhörande exempelvis posten, domänverket, skollärarkåren och så vidare. Det torde likväl, åtminstone ur förvaltningsteknisk synpunkt, få anses som en fördel, att alla statens befattningshavare i förevarande hänseende behandlas om möjligt efter enhetliga principer.

Frågan om en särskild banvaktsgruppering behöver företagas eller ej, kan emellertid icke slutgiltigt avgöras, innan ny lönegruppering föreligger färdig.

Först då kan man erhålla en överblick över banvakternas placering ur dyrortssynpunkt i jämförelse med motsvarande befattningshavare vid andra statliga institutioner.

Skälighetsprövning.

Vid föregående dyrortsgrupperingar har man, sedan gruppintervallerna fastställts av Kungl. Maj:t, med utgångspunkt från de efter bearbetningen av materialet för respektive orter (kommuner) funna kostnadssummorna verkställt viss eftergranskning av orternas placering. Man har härvid bland annat funnit nödvändigt tillse, att intill varandra liggande orter icke utan mera framträdande skäl placerades i olika ortsgrupper. När det sålunda till exempel vid granskningen befunnits, att järnvägsstationerna utefter en banlinje, vilka samtliga äro belägna i rent lantliga omgivningar, kommit att placeras än i en högre, än i en lägre grupp, har man närmare undersökt, på vilka grunder så blivit förhållandet. Har det då visat sig, att olikheterna betingats av exempelvis mera betydande skiljaktigheter i skattebördan mellan de olika av järnvägen berörda kommunerna eller andra liknande objektivt fastställbara orsaker, ha ändringar undvikits. Skiljaktigheter åter av mindre omfattning och föranledda av ojämnheter i prismaterialet, vilka med stor sannolikhet kunna återföras på antingen tillfälligheter i fråga om prisbildningen å de olika orterna eller divergenser i fråga om uppfattningen av de rätta priserna mellan olika kommunala myndigheter, ha i allmänhet föranlett utjämningsförfarande.

Det synes styrelsen nödvändigt, att en dylik s k ä l i g h e t s p r ö v n i n g må kunna tillämpas även vid eventuell ny dyrortsgruppering.

Några förslag till riktlinjer för ny indelning i ortsgrupper jämlikt lagen om *folkpensionering* har socialstyrelsen icke nu ansett sig böra framlägga. Denna gruppering har verkställts efter delvis andra grunder än de övriga, särskilt med avseende på den använda budgeten, och gäller även ett år längre än skattegrupperingen eller till och med utgången av år 1943.

Under åberopande av vad sålunda anförts, föreslår socialstyrelsen, att — i händelse Kungl. Maj:t skulle besluta, att 1941 års undersökning av de lokala levnadskostnadsolikheterna skall läggas till grund för fullständiga omgrupperingar av orterna i riket — uppdragandet av gruppgränserna vid såväl löne- som skattegrupperingarna skall ske i enlighet med ovan angivna alternativ 2 samt att inplacering av orterna i de olika ortsgrupperna skall äga rum i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som här av styrelsen förordats.

Kortare meddelanden.

Internationell arbetslagstiftning 1919—1939. Internationella arbetsorganisationens verksamhet var under perioden 1919—1939 i främsta rummet inriktad på att utarbeta och fastställa mellanfolkliga konventioner och rekommendationer rörande arbetarskydd, arbetstidslagstiftning m. m. Vid arbetskonferensens tjugofem sammanträden under mellankrigsperioden antogos sammanlagt 67 konventioner och 66 rekommendationer. Sedan denna s. k. internationella arbetslagstiftning kommit att avstanna genom kriget, har internationella arbetsbyrån utarbetat en systematisk sammanställning av ifrågavarande överenskommelser, the International Labour Code 1939, utgiven i Montreal 1941. I detta arbete meddelas texterna till samtliga konventioner och rekommendationer, varjämte i en utförlig notapparat källor och andra upplysningar angående konventionernas utformning anföras. De huvudrubriker, varunder texterna till konventionerna och rekommendationerna sammanförts, och vilka sålunda ange området för den »internationella arbetslagstiftningen», äro följande: arbetsförmedling och arbetslöshetspolitik; arbetsförhållanden i allmänhet (löner, arbetstid och semester); användande av barn och minderåriga i industriellt arbete; användande av kvinnor i industriellt arbete; yrkessjukdomar och olycksfall i arbete; socialförsäkring; föreningsrätt m. m.; yrkesinspektion; sjöfolkets arbetsförhållanden; förhållanden bland infödda arbetare i koloniala områden; migrationsfrågor samt överenskommelser rörande socialstatistik m. m. Arbetet innehåller dessutom en rad andra resolutioner, som antagits av internationella arbetskonferensen eller av andra konferenser för särskilda frågor och för regionala områden. Slutligen publiceras bl. a. överenskommelserna vid arbetskonferenserna i Berlin 1890 och Bern 1906 samt protokollet från arbetskonferensen i Bern 1913.

Internationella sjöfartskommissionens tolfte sammanträde. Internationella arbetsbyråns paritetiska sjöfartskommission höll sitt tolfte sammanträde i London under dagarna 26—30 juni 1942. Detta var kommissionens första sammanträde sedan arbetskonferensens sjöfartssession i Genève 1936.[1] I sammanträdet deltogo sammanlagt 64 redare- och sjöfolksrepresentanter jämte suppleanter samt experter från 15 länder. Bland deltagarna märktes förbundsordföranden i Svenska sjöfolksförbundet riksdagsman Sven Lundgren och direktören i Svenska maskinbefälsförbundet Anders Söre.

Dagordningen omfattade två huvudpunkter: 1) en rapport angående internationella arbetsbyråns verksamhet på sjöfartsområdet sedan kommissionens närmast föregående sammanträde (i Paris 1935); 2) krigsförhållandena och handelsflottans sjömän. Beträffande den första punkten på dagordningen kom diskussionen huvudsakligen att röra sig om ratifikationen av de av den internationella arbetskonferensen antagna sjöfartskonventionerna. Internationella arbetsorganisationens konferens i New York och Washington i oktober—november 1941 hade antagit en resolution, i vilken arbetsbyrån anmodades att konsultera den paritetiska sjöfartskommissionen angående lämpligheten av att i kommissionen också upptaga regeringsrepresentanter. Frågan bordlades. Kommissionen beslöt vidare att tillsätta ett arbetsutskott, som skulle uppehålla kontakten mellan arbetsbyrån och kommissionen mellan sammanträdena.

Kommissionen fattade ett flertal resolutioner, bl. a. angående ratifikation av internationella sjöfartskonventioner, säkerhetsåtgärder för sjömän, åtgärder för att bringa i tillämpning 1936 års konvention om förbättring av förhållandena för sjömäns uppehåll i hamnarna, lika behandling av sjöfolk av färgade raser, sjöfartsnäringen och fredskonferensen,

[1] Se Soc. Medd. årg. 1937, sid. 46.

undersökning om lämpligheten av en internationell sjömanslag, sjömännens anställningsförhållanden m. m. Andra frågor, såsom ersättning för arbetslöshet och förlust av effekter vid fall av fartygs förolyckande, innehållande av lön, familjebidrag, anställningens säkerhet, yrkesutbildning etc., hänskötos till arbetsutskottet. Diskussionen av frågan om säkerhetsåtgärder underlättades mycket därigenom att det brittiska Ministry of War Transport ställde till kommissionens förfogande ett förslag om bestämmelser angående livräddningsanordningar, som utarbetats på grundval av de brittiska och allierade ländernas handelsflottors krigserfarenheter. Ministeriet hade också i anslutning till möteslokalen anordnat en instruktiv utställning av livräddningsmateriel.

Den paritetiska sjöfartskommissionens nu hållna förhandlingar präglades av en anmärkningsvärd enighet och vilja att nå fram till praktiska resultat, och samtliga resolutioner antogos enhälligt utan votering.

Socialstyrelsens utlåtande över förslaget angående semester för husmödrar. Genom remiss har socialstyrelsen anbefallts att avgiva utlåtande över fritidsutredningens betänkande med utredning och förslag angående semester för husmödrar. I anledning därav anförde styrelsen i underdånig skrivelse den 26 september 1942 i huvudsak följande.

Enligt det remitterade förslagets grundläggande principer bör husmoderssemestern främjas dels och huvudsakligen i form av semesterhemsverksamhet och dels i form av stipendiegivning. Styrelsen finner ändamålet för dessa förslag i hög grad behjärtansvärt. Husmödrarnas arbetsuppgifter höra till de betydelsefullaste och mest påfrestande i vårt samhälle. De ha ett arbete utan bestämda avbrott och reglerad arbetstid, och de få ofta ringa uppmuntran för en oavlåtlig möda. Behovet av semestervila har numera tillgodosetts för stora delar av vårt folk, men ehuru få äro i större behov därav än husmödrarna, ha dessa endast i lyckliga undantagsfall kunnat åtnjuta sådan. Det är utan tvivel ett socialt intresse av första ordningen, att betryggande anstalter vidtagas för att möjliggöra en årlig och rationellt disponerad ledighetstid för de många mindre bemedlade hemmens husmödrar, och detta såväl i städerna som på landsbygden. Det ansträngda statsfinansiella läget får ej tagas till intäkt för en avvaktande hållning i denna betydelsefulla fråga, även om detsamma gör det nödvändigt att till att börja med framgå med en viss försiktighet.

De föreslagna organisatoriska anordningarna finner styrelsen i stort sett vara lämpliga för sitt ändamål. Beträffande förutsättningarna framhåller emellertid styrelsen, att svårigheten att ordna hjälp i hemmet under husmoderns bortovaro i mycket stor utsträckning lägger hinder i vägen för husmödrar med flera små barn att alls utnyttja de möjligheter till semester, som eljest kunde erbjudas dem. Styrelsen finner utredningens syn på detta problem alltför optimistisk. Särskilt förslag i denna fråga lär emellertid vara att förvänta från befolkningsutredningen inom en nära framtid. Styrelsen understryker därför endast nödvändigheten av att det väntade förslaget angående hemhjälpen snabbt leder till praktiskt resultat.

I övrigt gör socialstyrelsen den erinringen, att förslaget i vissa avseenden har fått en alltför begränsad innebörd. I likhet med en reservant inom utredningen anser styrelsen sålunda bl. a., att husmoderssemestern bör finansieras genom ett fast anslag under femte huvudtiteln i stället för genom s. k. tipsmedel. Vidare finner styrelsen en semestertid av en vecka, som föreslagits, alltför kort och förordar, att statsbidraget till semesterbehövande husmödrar bör avse en semester av två veckors längd. Så bör vara fallet, även om därigenom till en början ett mindre antal personer skulle komma i åtnjutande av semesterbidrag. Kostnadsberäkningarna och bidragsgivningen böra taga hänsyn till det aktuella prisläget.

Kostnaderna för semesterhemsverksamheten skulle enligt förslaget på visst sätt fördelas mellan staten, landstingen, resp. städerna utom landsting, och husmödrarna själva, varvid statens bidrag skulle stå i viss relation till landstingens (resp. städernas). Styrelsen ifrågasätter, att en viss marginal lämnas Kungl. Maj:t för en bidragsgivning, som vore oberoende av de fastställda normerna.

Beträffande stipendierna finner styrelsen det rimligt och önskvärt att bidragsgivningen icke ovillkorligt bindes vid principen, att barnen och modern skola åtskiljas under dennas semester. Barnen böra tvärtom erhålla fria resor, när de medfölja modern.

Den föreslagna centrala ledningen av semesterverksamheten, statens husmoderssemesternämnd, bör erhålla ett kansli eller åtminstone en sekreterare. De kombinerade semester- och barnhemmen, som skulle inrättas för husmödrar medförande barn, böra icke sortera direkt under de föreslagna länsnämnderna utan under särskilda av länsnämnderna tillsatta organ. Vidare gör styrelsen med bestämdhet gällande, att även dessa barnhem böra vara underkastade den i barnavårdslagen föreskrivna kontrollen.

I särskilt yttrande anförde byråchefen Nyström, att därest man under nuvarande statsfinansiella svårigheter ville ha till stånd en mera omfattande husmoderssemester, vore det lämpligt att, såsom fritidsutredningen tänkt sig, härför anlita tipsmedel.

Utredning om nya grunder för levnadskostnadsindex. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 september 1942 har chefen för finansdepartementet samma dag tillkallat nio sakkunniga att inom departementet biträda med utredning om grunderna för beräkningen av socialstyrelsens levnadskostnadsindex. De sakkunniga äro ombudsmannen i Daco E. Ahlberg, Landsorganisationens andre ordförande G. Andersson, ordföranden i Svenska järnvägsmannaförbundet S. Christiansson, professorn H. Cramér, överkontrollören H. Ekdahl, t. f. generaldirektören K. J. Höjer, som skall vara de sakkunnigas ordförande, byråchefen A. Johansson, docenten E. Lundberg samt direktören i Svenska arbetsgivareföreningen F. Söderbäck. Enligt ett offentliggjort utdrag ur statsrådsprotokollet anförde finansministern i detta ärende följande:

Det levnadskostnadsindex som publiceras av socialstyrelsen fyller en dubbel uppgift. Det avser å ena sidan att statistiskt belysa utvecklingen av priserna i det sista ledet i varuomsättningen och ingår därvid såsom en viktig del i den allmänna prisstatistiken. Å andra sidan utgör det ett underlag för regleringen av arbetslönerna och pensionerna i statstjänst samt för arbetslönerna inom vida områden av näringslivet.

Levnadskostnadsindex beräknas för närvarande enligt riktlinjer, som fastställts av Kungl. Maj:t genom beslut den 15 juni 1939, samt enligt direktiv, som senare enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande meddelats av chefen för finansdepartementet. Medan de av Kungl. Maj:t lämnade föreskrifterna reglera beräkningssättet under normala förhållanden, innefatta de senare meddelade direktiven riktlinjer för beräkningssättets anpassning efter förskjutningar i försörjningsläget. Närmast avse direktiven läget, då en vara, vars pris omfattas av indexberäkningen, helt försvunnit ur marknaden eller undergått en kvalitetsförsämring eller blivit *föremål för ransonering.*

De svårigheter för genomförandet av en levnadskostnadsberäkning, som krisläget medfört, äro betydande och ha kraftigt ökats, i den mån försörjningsläget försämrats. Under en begränsad tid är det möjligt att hjälpa sig fram genom successiva modifikationer i de för normala tider avsedda beräkningsgrunderna. Så småningom kan det dock icke undvikas, att beräkningarna därigenom förlora i representativitet. Erfarenheterna vid de under senare tid utförda indexberäkningarna ge vid handen, att en omprövning av grunderna för levnadskostnadsindex icke längre kan undanskjutas, utan att beräkningssättet nu bör upptagas till en allsidig och förutsättningslös undersökning. Förslag om en sådan utredning har framställts av socialstyrelsen[1]. Yrkanden av samma innebörd ha även framkommit från skilda organisationer på arbetsmarknaden. Jag vill förorda att en utredning nu verkställes i syfte att klarlägga, efter vilka riktlinjer indexarbetet bör fortsättas och på vad sätt de problem som betingas av försörjningsläget utveckling bäst skola lösas. Utredningen, som bör verkställas i nära samarbete med socialstyrelsen, torde lämpligen böra uppdragas åt särskilda sakkunniga representerande såväl den statistiska och ekonomiska sakkunskapen som de olika intressegrupper, för vilka indexberäkningarna äro av betydelse.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 303.

När frågan om sättet för beräkning av levnadskostnadsindex upptages till allsidig omprövning, bör indexberäkningarnas dubbla uppgift beaktas. Det är ett naturligt önskemål, att man skall nå fram till en indexserie som är tillfredsställande både som led i den allmänna prisstatistiken och såsom mätare på den faktiska kostnadsutvecklingen för vissa konsumentgrupper.

Med frågan om index' utformning ur statistisk-ekonomisk respektive ur lönepolitisk synpunkt sammanhänger nära spörsmålet, hur underlaget för index med avseende å konsumtionssammansättningen skall bestämmas. Det av socialstyrelsen beräknade indextalet avser som bekant konsumtionen inom en familj av viss typisk sammansättning i ett bestämt inkomstskikt inom samhällen med stadsbebyggelse. Det kan övervägas att vidga underlaget för indexberäkningarna till att omfatta familjer av skilda typer respektive samhällen av olika karaktär för att bereda ökade möjligheter till kontroll av indextalets representativitet i skilda sammanhang.

Den ståndpunkt, till vilken man vid den förordade utredningen kommer med avseende å senast berörda fråga, blir avgörande för valet av prisinsamlingsorter och av budget. Vid prövningen av sistnämnda spörsmål bör uppmärksamhet ägnas även vissa mera speciella frågor. Det bör sålunda övervägas, huruvida det antal varor respektive orter för vilket prisuppgifter insamlas lämpligen bör ökas och omgrupperas och om sättet för prisinsamlingen bör modifieras och prisuppgifterna underkastas vidgad kontroll.

De svårigheter för indexberäkningen som betingas av försörjningslägets utveckling sammanhänga i första hand med förändringar i tillgången på olika varor, förändringar i varornas kvalitet och förekomsten av ransonering. Variationerna i tillgången på olika varor aktualisera frågan om valet av formel för indexberäkningen. De möjligheter som härvidlag föreligga böra vid utredningen prövas. Önskvärt är, att beräkningssättet väljes så, att även starka variationer i konsumtionens sammansättning kunna beaktas utan att därför indextalets värde ur statistiska synpunkter går förlorat.

Även om en sådan formel för indexberäkningarna väljes, att förskjutningar i konsumtionen kunna till fullo beaktas, föreligga betydande svårigheter, när det gäller att vid beräkningarna registrera konsumtionens utveckling. I de direktiv, som meddelats för indexberäkningen vid förskjutningar i försörjningsläget, har fastslagits, att riktpunkten för modifikationer i indexunderlaget bör vara, att indextalet skall avse samma levnadsstandard vid beräkningstillfället som vid den tidpunkt med vilken prisjämförelsen närmast sker. Denna princip bör fasthållas. Det bör eftersträvas att utnyttja de fortlöpande konsumtionsundersökningar som numera verkställas för att vid förändringar i indexunderlaget vinna en så nära anslutning som möjligt till den faktiska konsumtionsanpassningen efter förändringarna i försörjningsläget.

Vid sidan av de kvantitativa problem som krisläget medfört föreligga vid indexberäkningen vissa svårigheter som ha sitt ursprung i den prisdifferentiering genom rabattering som kommit att ingå som ett led i kristidens prispolitik. Olika meningar kunna göras gällande beträffande sättet att vid indexberäkningarna taga hänsyn till livsmedelsrabatterna, i den mån dessa icke äga generell giltighet. Vid de indexberäkningar, som hittills verkställts, ha priserna beräknats med rabatt, i den mån sådan rabatt kommit en familj i det med indextalet avsedda inkomstskiktet och av den antagna sammansättningen till godo. Beräkningen kan emellertid med lika fog ske med utgångspunkt ifrån rabatterna i genomsnitt för en grupp hushåll, för en viss social grupp eller för hela folket. Vid utredningen bör övervägas, vilken metod som ur lönepolitisk, respektive prisstatistisk synpunkt ger den riktigaste bilden av utvecklingen.

Besläktade med de svårigheter, som prisdifferentieringen genom rabatter vållar vid indexberäkningen, äro de vanskligheter som sammanhänga med de indirekta skatternas utveckling. Behandlingen av de indirekta skatterna vid indexberäkningen synes böra ske med beaktande av den lösning som väljes i fråga om rabatterna.

Ett särskilt problem reser behandlingen av de direkta skatterna. Starka skäl kunna åberopas för att dessa icke böra medtagas i levnadskostnadsindex. Det har ofta framhållits, att skatternas utveckling icke är att jämföra med utvecklingen av övriga kostnadsposter i

hushållsbudgeten, eftersom de förmåner som svara mot skatteutgifterna äro av varierande omfattning och stigande skatteutgifter ofta betyda tillgång till ökade prestationer från det allmännas sida. Därtill kommer, att en riktig beräkning av skatteposten inom levnadskostnadsindex erbjuder stora tekniska svårigheter. Någon invändningsfri metod att beakta skatteutvecklingen finnes icke. Den hittills tillämpade har på senare tid givit ett alltför högt utslag. Vid utredningen bör övervägas, om de direkta skatterna böra medtagas och, i den mån skatterna icke helt uteslutas, på vad sätt skatteposten skall beräknas, för att en riktig bild av utvecklingen skall erhållas.

Vid utredningen bör slutligen även beaktas vissa smärre problem, som under tider av snabba förändringar i marknadsläget tillfälligtvis kunna bliva av stor betydelse. Jag avser närmast frågan om den tidpunkt de för index grundläggande pris- och konsumtionsuppgifterna vid de olika beräkningstillfällena skola avse och behandlingen av säsongrörelser i priser och varutillgång.

För den händelse man under utredningen finner skäl att till övervägande upptaga frågan om en på ett eller annat sätt »rensad» index, åsyftande att belysa prisutvecklingens ekonomiska förutsättningar eller att ge hållpunkter för en bedömning av den lämpliga kompensationsgraden, om hänsyn tages endast till prisrörelser av inflationistisk karaktär, böra hinder ej möta att utsträcka undersökningarna jämväl till detta spörsmål.

Med hänsyn till att utredningen, såsom tidigare framhållits, bör verkställas i samarbete mellan representanter för berörda intressegrupper samt för ekonomisk och statistisk sakkunskap, torde de sakkunnigas antal icke kunna sättas lägre än till nio. De sakkunniga böra äga rätt att tillkalla särskilda experter. Lämpligt torde vara att det grundläggande arbetet, som är av övervägande teknisk natur, anförtros åt en särskild arbetsdelegation i nära samarbete med socialstyrelsen och att de sakkunnigas verksamhet väsentligen inriktas på de avvägnings- och skälighetsfrågor som kvarstå, sedan den tekniska problemställningen till fullo klarlagts. De förundersökningar till stöd för utarbetandet av en reviderad index, som verkställts inom socialstyrelsen, böra utnyttjas vid utredningen.

Ny höjning av vin- och spritpriserna i Finland. Det finska alkoholbolaget tillämpar sedan den 1 oktober nya priser och har vidtagit även andra åtgärder i syfte att begränsa den starkt ökade konsumtionen av vin och spritdrycker.

Priserna på spritdrycker ha höjts över hela linjen. Sålunda har exempelvis priset på bordsbrännvin ökats från 190 till 250 finska mark per liter. Priserna på övriga brännvinssorter och destillerade drycker ha stigit med 32—33 % och priserna på starka, svaga och mousserande viner med 35—38 %.

Samtidigt med dessa prisstegringar har utminutering och utskänkning underkastats strängare restriktioner än hittills. Försäljningsställena komma att hållas stängda lördagar och dagar före helgdagar. Andra vardagar stängas minutaffärerna klockan 15. Åt samma kund får endast säljas en flaska destillerade drycker eller starkviner samt två flaskor svaga viner.

Försäljningen till restauranger kommer att inskränkas såtillvida, att varje restaurang per månad i allmänhet erhåller högst en sådan mängd alkoholdrycker, att priserna efter den nu beslutade förhöjningen motsvara hälften av det belopp, för vilket restaurangen under sistlidna maj erhöll dylika drycker. Företräde kommer att givas åt de restauranger, där man lyckats hålla matserveringen i förhållande till utskänkningen på en — med beaktande av nuvarande förhållanden — skälig nivå. Restaurangerna ha erhållit anvisningar, att alkoholdrycker i allmänhet endast böra utskänkas i samband med måltider och att utskänkningen bör inskränkas så att en person under samma restaurangbesök serveras högst cirka 20 centiliter alkoholdrycker, inberäknat starka viner. Tills vidare är all utskänkning av alkoholdrycker förbjuden lördagar klockan 14—17.

I en offentliggjord motivering till de nya prisförhöjningarna och restriktionerna framhåller alkoholbolaget bl. a. följande. Man hade utgått från att de i maj 1942 vidtagna prisförhöjningarna och restriktionsåtgärderna skulle medföra en nedgång i alkoholkonsumtio-

nen. Så hade även skett till en början. Efter några veckor hade emellertid allmänheten vant sig vid de höjda priserna och försäljningen hade åter snabbt stigit. Under juni—augusti hade brännvinsförbrukningen uppgått till sammanlagt 2 miljoner liter och hade sålunda varit något större än under motsvarande tid år 1938. Av övriga spritdrycker hade under samma tid förbrukats 550 000 liter, d. v. s. 11 % mer än under motsvarande tid 1938. Omsättningen av öl hade under sommarmånaderna starkt nedgått till följd av maltbristen, men i stället hade vinkonsumtionen blivit större än förut. Sålunda hade 711 000 liter vin eller 55 % mer än under juni—augusti 1938 konsumerats under juni—augusti i år. Den ökade rusdryckskonsumtionen hade medfört en ökad fyllerifrekvens. Antalet fyllerifall under juni—augusti i landets städer och köpingar var 52 % större än under motsvarande månader föregående år. Jämfört med år 1938 var visserligen antalet fyllerifall 14 % lägre, men härvid borde beaktas, att den för bevakningsuppgifter disponibla polisstyrkan nu under krigstider icke var lika stor som före kriget.

För att nedbringa rusdryckskonsumtionen och hålla den inom så snäva gränser som möjligt hade man bl. a. övervägt att sätta alkoholdryckerna på kort på liknande sätt som tidigare ägt rum i Sverige. Detta projekt hade emellertid måst förkastas, bl. a. med hänsyn till de exceptionella förhållandena i fråga om försörjningsläget. Sålunda hade ingen annan möjlighet återstått än att tillgripa nya prisförhöjningar och skärpta restriktioner.

Meddelande från svenska beskickningen i Helsingfors.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1942.

Vid kvartalets ingång pågingo avtalsförhandlingar för bland annat stor- och finstensindustrin, försvarsverkens olika arbetsområden, kolningsarbeten inom de avtalsreglerade områdena i landet samt bokbinderi- och emballageindustrin. Förhandlingarna för försvarsverken voro vid kvartalsskiftet september — oktober ännu icke slutförda, och en särskild kommission har förordnats att leda desamma. På de övriga nämnda områdena ha däremot överenskommelser träffats efter hårda förhandlingar, under vilka i vissa fall varsel om stridsåtgärder förekommit.

För *stor- och finstensindustrin* i Bohuslän, Halland, Blekinge och Småland träffades sålunda inför särskild förlikningsman uppgörelse den 11 juli om nytt avtal, varigenom utbrottet av varslad arbetsinställelse förebyggdes. Uppgörelsen innebar vissa justeringar av ackordsprislistan. Vidare höjdes timlönerna för stenhuggare med 3 öre till kr. 1·13 för vanlig stenhuggare och kr. 1·26 för ornamentshuggare. För dagsverkare höjdes timlönerna i Bohuslän med 4 öre till kr. 0·96, i Blekinge med 6 öre till kr. 0·92 och å övriga orter med 4 öre till kr. 0·92. Vidare skall det s. k. ramavtalet om rörligt indextillägg mellan svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen äga tillämpning. Det nya avtalet gäller från den 1 juli 1942 t. o. m. 30 juni 1943 och berör cirka 1 000 arbetare.

Den 27 augusti och den 14 september träffades inför särskild förlikningsman definitiva uppgörelser om avtal beträffande *kolningspriser* för kolningssäsongen 1942/43 inom de avtalsreglerade områdena. På arbetsgivarsidan utgjordes parterna av domänverket, svenska lantarbetsgivareföreningen, föreningen skogsarbeten samt Värmlands och västra Bergslagens skogsarbetsgivareförening, medan på arbetarsidan parterna voro *dels* svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet och svenska lantarbetareförbundet, *dels* riksförbundet landsbygdens folk (R. L. F.). Uppgörelserna inneburo, förutom vissa detaljjusteringar i åtskilliga avtal, att ett nytt kristillägg å 17 % skulle utgå.

För *bokbinderi- och emballageindustrin* träffades inför särskild förlikningsman uppgörelse den 15 juli. Uppgörelsen kom till stånd först sedan arbetarparten varslat om strejk vid vissa företag och arbetsgivarsidan med anledning härav utfärdat varsel om lockout för samtliga de tre grafiska facken. Det nya avtalet innebar bland annat höjningar av minimilönerna för yngre arbetare och lärlingar med 2 à 3 öre samt att samtliga utlärda arbetare, som arbetat i facket minst 4 år sedan avtalsenlig slutlön erhållits och vilka icke till huvudsaklig del arbeta på ackord, skola erhålla sådan löneregelering, att individuallönen med

minst 5 % överstiger avtalets minimilön. Vidare skall ramavtalet tillämpas. Avtalet, som gäller t. o. m. den 30 juni 1943, berör cirka 6 000 arbetare.

Nya avtal ha vidare träffats för *tidningarna*, avseende såväl typografförbundet som litograf- och bokbindareförbunden. De nya avtalen, som beröra omkring 4 500 arbetare och gälla för ett år, ansluta sig i huvudsak till de uppgörelser, som tidigare träffats för civiltryckerierna.

I fråga om *tvättinrättningar och kemiska färgerier m. fl.* ha för företag i olika delar av landet tidigare gällt lokalavtal, som företett betydande variationer i fråga om såväl allmänna bestämmelser som löner. Mellan svenska arbetsgivareföreningens allmänna grupp och svenska grov- och fabriksarbetareförbundet, vilka organisationer företräda parterna vid dessa företag, har nu för första gången ett riksavtal träffats för denna bransch. Uppgörelsen, som kom till stånd först sedan varsel om strejk utfärdats och socialstyrelsen i anledning härav förordnat särskild förlikningsman, gäller från den 1 september 1942 t. o. m. den 30 juni 1943. Genom uppgörelsen har enhetlighet i fråga om allmänna bestämmelser ernåtts, medan tidlöner och ackordspriser ännu icke kunnat förenhetligas. Företagen i Stockholm och Göteborg fingo sålunda behålla sina förutvarande prislistor, ehuru med vissa ändringar och smärre löneökningar, berörande särskilt minderåriga och den lägst avlönade kvinnliga arbetargruppen. Vad landsorten beträffar genomfördes däremot en enhetlig lönesättning med indelning i 5 dyrortsgrupper. Den träffade uppgörelsen berör cirka 1 400 arbetare.

Vidare träffades inför särskild förlikningsman den 19 augusti uppgörelse om nytt avtal för *telegrafverkets linjearbetare*. Avtalet gäller ett år och berör cirka 6 000 man. Samtidigt aktuella avtalsförhandlingar för *telegrafverkets verkstad* i Nynäshamn ha däremot strandat, varefter en särskild kommission förordnats att medla i avtalstvisten. Inför kommissionen ha förhandlingar upptagits i oktober, vilka lett till preliminär överenskommelse.

Mellan Sveriges redareförening och de ombordanställdas organisationer äro träffade särskilda överenskommelser om *krigsriskersättning*, gällande tills vidare med viss kortare uppsägningstid. Dessa överenskommelser ha tid efter annan, beroende på krigshändelsernas utveckling, upptagits till revision, och har härvid som regel offentlig medling påkallats för parternas enande. Den 2 juli träffades sålunda nya dylika överenskommelser, varvid ändringar till de ombordanställdas förmån genomfördes särskilt vad angick östersjötrafiken samt trafiken på tyska, belgiska och holländska nordsjöhamnar. Strax därefter inträffade krigshändelser i Östersjön föranledde den 17 juli nya överenskommelser. Den 2 september slötos avtal om nya justeringar, föranledda bland annat av Brasiliens och Uruguays inträde i kriget. Förhandlingar om ytterligare ändringar i överenskommelserna pågå inför särskild förlikningsman i början av oktober.

Bland större avtalsförhandlingar, som pågingo vid kvartalsskiftet september —oktober må, förutom de ovan berörda, nämnas sådana inom skogsbruket. För de avtalsreglerade områdena ha avtalen uppsagts att utlöpa den 1 oktober och centrala förhandlingar inletts, vilka i oktober lett till framläggande av medlingsförslag, vad angår avtalsförhållandena mellan de olika arbetsgivarparterna

samt skogs- och flottningsarbetareförbundet och lantarbetareförbundet. Förhandlingar mellan samma arbetsgivarparter och R. L. F. föreslå. För skogsbruket i Norrland och Dalarna har kollektivavtal träffats rörande allmänna bestämmelser till arbets- och löneavtal för skogsarbetare m. m., vilket får tillämpning inom Dalälvarnas, Ljusnan-Voxnans, Sundsvalls och Ångermanälvens distrikt, i den mån löneavtal kunna komma att träffas. För området norr om Ångermanälvens distrikt har den s. k. norrlandsuppgörelsen, som icke har kollektivavtals karaktär, fortsatt giltighet.

Också riks- och löneavtalen för jordbruket ha uppsagts. Avtalen utlöpa den 1 november, och förhandlingar pågå i oktober.

Riksavtalet för fastighetsarbete, gällande mellan Sveriges fastighetsägares arbetsgivareförbund och svenska fastighetsarbetareförbundet, har uppsagts att utlöpa den 1 oktober, varjämte prislistorna för Stockholm, Stockholms förorter, Göteborg, Malmö och ytterligare tretton städer äro uppsagda. Förhandlingar inför särskild förlikningsman pågå i oktober.

Inom skorstensfejarfacket pågå, likaledes inför särskild förlikningsman, förhandlingar om avtal för ett antal orter.

Vid kvartalsskiftet september—oktober utgår regelmässigt uppsägningstiden för avtalen inom en stor del av våra viktigaste industrier, vilka avtal löpa till årsskiftet. Bland sådana avtal, vilka i vederbörlig ordning nu uppsagts att utlöpa vid instundande årsskifte, må nämnas riksavtalen för skoindustrin (7 000 arbetare) och för hotell- och restaurangnäringen (19 000 arbetare) samt avtal för 135 av landets 170 vägdistrikt (8 000 à 9 000 arbetare). För andra stora avtal har uppsägningstiden framflyttats, t. ex. för järnbruks- och den mekaniska verkstadsindustrin samt textilindustrin till den 30 november och för gruvindustrin i Mellansverige till årsskiftet. I åtskilliga fall har uppsägningstiden förskjutits in på nästkommande år, till den 31 januari 1943, till vilken dag också avtalens giltighet förlängts. Så har skett beträffande bland annat avtal för byggnadsämnesindustrin, småglasindustrin, tändsticksfabriker, porslinsfabriker, kemisk-tekniska fabriker, de skånska kolgruvorna och kalkbruken i Västergötland.

Slutligen må till rättelse av i föregående kvartalsöversikt influten uppgift meddelas, att vid den i juni träffade avtalsuppgörelsen för Stockholms spårvägar grundlönerna lämnades oförändrade.

Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1942.

Undersökningens omfattning. Socialstyrelsen, som sedan år 1927 från vägstyrelserna inhämtat årliga uppgifter angående vägarbetarnas löneförhållanden, har även för innevarande år verkställt en sådan undersökning. Liksom vid föregående undersökningstillfälle efterfrågades sedvanlig arbetsförtjänst per timme för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare, varjämte begärdes vissa uppgifter angående samtliga grupper av anställda hos vägstyrelserna.

Förvaltningspersonalen och arbetsledarna uppdelades härvid på ingenjörer, vägmästare, schaktmästare, förmän och kontorspersonal samt arbetarpersonalen på yrkes- eller specialarbetare, chaufförer och grovarbetare, vartill kommo körare med en häst och körare med två hästar. Beträffande var och en av dessa personalgrupper skulle å formuläret anges antalet anställda i början av januari 1942 och i början av juli s. å., summorna av under tiden 1 januari—30 juni 1942 utgjorda dagsverken och arbetstimmar samt utbetald avlöning, ävensom genomsnittlig avlöning per dagsverke (ev. månad) eller timme under samma tid. För grovarbetare efterfrågades särskilt den genomsnittliga tidlöns- och ackordsförtjänsten per timme och dag vid enbart vägunderhållsarbete och dessutom anmodades vägstyrelserna att uppskatta den vanliga förtjänsten per säsong för grovarbetare, som varit sysselsatta under hela den normala arbetssäsongen. Vidare begärdes uppgift om, huruvida vägarbetena bedrevos i vägstyrelsens egen regi, av entreprenörer, genom småentreprenader eller på annat sätt ävensom om kollektivavtal ingåtts för vägdistriktet. Om några vägarbeten inom vägdistriktet utfördes på entreprenad, skulle dessutom entreprenörernas namn och adresser uppgivas. Sedermera tillskrevos dessa entreprenörer med begäran om uppgifter angående de utförda arbetenas art, antalet anställda inom olika ykesgrupper samt grovarbetarnas löner vid vägunderhållsarbete.

Samtliga 170 vägstyrelser utom en (Norra Vedbo och Vista) ha insänt besvarade formulär. Från entreprenörerna ha uppgifter inkommit för sammanlagt 44 av 70 arbetsställen (om varje entreprenörs arbeten inom ett visst vägdistrikt räknas som ett arbetsställe).

Vägstyrelsernas och entreprenörernas personal. Uppgifterna om storleken och sammansättningen av vägstyrelsernas förvaltningspersonal och arbetare äro tämligen fullständiga. För entreprenörernas personal föreligga däremot användbara uppgifter endast rörande antalet arbetare. I tab. 1 jämföres vägstyrelsernas personal åren 1937—42:

Tab. 1. Antal anställda vid vägstyrelserna i början av juli åren 1937—1942.

År	Förvaltningspersonal och arbetsledare					Arbetare		
	Ingenjörer	Vägmästare	Schaktmästare	Förmän o. dyl.	Kontorspersonal	Yrkes- eller specialarb. (inkl. chaufförer)	Grovarbetare	Körare med häst
1937	7	312	117	203	.	2 244	14 105	2 579
1938	7	316	131	238	93	2 613	17 226	2 230
1939	7	323	139	281	105	2 946	18 928	1 567
1940	7	318	105	190	113	2 196	7 257	1 105
1941	7	325	111	194	119	2 211	8 791	800
1942	8	332	100	181	126	2 256	9 157	703

Krisförhållandena och motorfordonstrafikens nedgång ha under år 1942 liksom år 1940 och 1941 satt sin prägel på vägväsendet. Endast ett relativt fåtal vägförbättrings- eller vägbyggnadsarbeten ha under året varit i gång. Antalet sysselsatta yrkes- och grovarbetare år 1942 ligger också avsevärt under motsvarande antal före krigsutbrottet, men har dock stigit något i förhållande till föregående år. Det är endast grupperna schaktmästare, förmän och körare med häst, som äro färre än under år 1941.

Storleken och sammansättningen av vägstyrelsernas personal i början av juli 1942 framgår närmare av tab. 2. Under rubriken förvaltningspersonal och arbetsledare ha redovisats tillhopa 332 vägmästare, 100 schaktmästare, 181 förmän och 126 kontorister o. dyl. Dessutom ha upptagits 8 ingenjörer (därav 5 i Stockholms län), som ej äro medräknade i tabellen. Vägmästare saknades endast i 4 vägdistrikt. I 51 distrikt hade man en vägmästare, i 75 två och i 29 tre samt i 10 fyra eller flera. Schaktmästare funnos i sammanlagt 77 vägdistrikt, därav 58 med en och 19 med flera schaktmästare. För 33 distrikt redovisades en förman, för 18 två, för 8 tre och för 16 fyra eller flera.

Tab. 2 utvisar vidare, att i början av juli 1942 sysselsattes tillhopa 962 yrkes- eller specialarbetare, 1 294 chaufförer och 9 157 grovarbetare vid vägarbeten (både underhålls- och byggnadsarbeten) i vägstyrelsernas egen regi; motsvarande antal i början av januari 1942 var resp. 796, 1 270 och 4 722. Med arbete för vägstyrelsernas räkning sysselsattes i början av juli 1942 c:a 680 körare med en häst och 23 körare med två hästar, men det bör framhållas, att uppgifter om körarnas antal saknas för flera distrikt. I de norrländska vägdistrikten var de redovisade grovarbetarnas antal avsevärt större än i övriga distrikt. Antalet grovarbetare inom olika distrikt 1940 visade en kraftig nedgång i förhållande till år 1939, men steg åter något under åren 1941 och 1942, vilket delvis belyses av följande sammanställning.

År	Antal distrikt, som redovisat nedanstående antal grovarbetare								
	0	1—9	10—19	20—29	30—39	40—49	50-99	100-199	200 o. fl.
1939	2	4	10	15	19	20	45	30	24
1940	8	35	32	31	22	10	20	5	6
1941	4	5	37	33	22	15	38	10	6
1942	4	3	23	38	25	23	39	10	4

Yrkes- eller specialarbetare saknades i 31 distrikt. I 103 distrikt var deras antal mindre än 10 och i 35 distrikt 10 och flera. Chaufförer saknades i 10 distrikt. Mindre än 10 chaufförer förekom i 104 distrikt, medan 55 distrikt redovisade 10 eller flera chaufförer.

I 43 vägdistrikt anlitades även entreprenörer. Av erhållna upplysningar att döma torde i sådana distrikt vägunderhållsarbetet i regel skötas av vägstyrelserna, under det att vissa nybyggnads- och förbättringsarbeten utlämnas på entreprenad. I 26 vägdistrikt hade vissa vägarbeten i form av »småentreprenader» utlämnats till jordbrukare o. dyl. inom distriktet. — Ovan anförda siffror avse vägstyrelsernas personal men icke anställda hos entreprenörerna. Å de inkomna 44 uppgifterna från entreprenörer ha redovisats sammanlagt 142 yrkes- eller specialarbetare, 29 chaufförer och 673 grovarbetare. Av dessa sysselsattes med vägunderhållsarbete resp. 9, 7 och 57 man; de övriga arbetade vid nybyggnads- och förbättringsarbeten. Under antagande, att vid de 26 »arbetsställen», för vilka uppgifter saknas, i genomsnitt sysselsattes lika många arbetare som vid övriga »arbetsställen», skulle hela antalet med vägarbete (i vägstyrelsernas och entreprenörernas regi) sysselsatta arbetare i början av juli 1942 kunna uppskattas till omkring 1 187 yrkes- eller specialarbetare, 1 341 chaufförer och 10 228 grovarbetare mot resp. 1 170, 1 230 och 9 850 vid samma tid föregående år.

Arbetsinkomster för vägstyrelsernas personal år 1942. Efterföljande redogörelse för förvaltningspersonalens och arbetarnas löneförhållanden avser uteslutande vägstyrelsernas personal. Vad beträffar entreprenörernas personal ha löneuppgifter endast erhållits för grovarbetare, sysselsatta med vägunderhållsarbete inom 7 distrikt.

Till förvaltningspersonalen och arbetsledarna hade vägstyrelserna i avlöningar under första halvåret 1942 utbetalat c:a 1·8 milj. kr. Vägmästarnas genomsnittliga månadsavlöning utgjorde (enligt tab. 2) 514 kr., schaktmästarnas 381 kr., förmännens 315 kr. och kontoristernas 344 kr. I vad mån medellönerna inom olika vägdistrikt avvika från anförda medellöner för hela riket framgår av nedanstående tablå:

	Antal vägdistrikt, där genomsnittliga månadsavlöningen för nedanstående grupper av anställda utgjorde (i kr.):								
	under 250	250—299	300—349	350—399	400—449	450—499	500—549	550—599	600 och däröver
Vägmästare	—	—	—	7	26	38	44	25	25
Schaktmästare	—	5	16	32	17	3	3	—	—
Förmän o. dyl.	5	27	26	14	3	1	—	—	—
Kontorspersonal	16	17	20	18	13	9	4	1	1

I 82 vägdistrikt av 165 låg sålunda vägmästarnas genomsnittliga månadsavlöning mellan 450 och 550 kr. Schaktmästarnas månadslön varierade oftast mellan 300 och 450 kr. och förmännens mellan 250 och 400 kr.

I tab. 2 ha även uträknats medelförtjänster per timme i olika län för vägstyrelsernas samtliga arbetare (sysselsatta såväl med underhålls- som bygg-

Tab. 2. Vägstyrelsens personal i början av juli 1942 och genomsnittliga arbetsförtjänster januari—juni 1942.

Län	Förvaltningspersonal o. arbetsledare								Arbetare							
	Vägmästare		Schaktmästare		Förmän o. dyl.		Kontorspersonal		Yrkes- el. spec.-arb.		Chaufförer		Grovarbetare		Körare med 1 häst	Körare med 2 hästar
	Antal	Månadslön, kr.	Antal	Månadslön, kr.	Antal	Månadslön, kr.	Antal	Månadslön, kr.	Antal	Timförtjänst, kr.	Antal	Timförtjänst, kr.	Antal	Timförtjänst, kr.	Antal	Antal
Stockholms . .	17	623	2	544	19	405	9	370	61	1·73	62	1·73	232	1·61	—	—
Uppsala . . .	12	564	2	422	3	304	5	455	24	1·51	38	1·47	167	1·26	29	2
Södermanlands	10	552	—	—	4	316	6	368	33	1·37	35	1·36	213	1·19	38	6
Östergötlands .	16	506	—	—	15	277	4	243	44	1·32	49	1·23	207	1·15	2	—
Jönköpings . .	13	463	1	345	9	286	2	384	32	1·33	48	1·32	202	1·14	—	—
Kronobergs .	9	539	5	377	8	312	2	220	69	1·33	38	1·27	293	1·14	—	—
Kalmar . . .	12	464	1	385	5	306	2	338	9	1·28	51	1·26	189	1·07	—	2
Gotlands . . .	10	534	5	411	—	—	4	359	3	1·26	16	1·30	132	1·18	—	—
Blekinge . . .	4	525	2	454	3	321	—	—	19	1·28	19	1·22	62	1·10	—	—
Kristianstads .	14	555	9	381	9	308	10	342	52	1·29	91	1·38	388	1·18	—	—
Malmöhus . .	14	548	5	380	26	326	10	420	22	1·37	104	1·32	277	1·19	—	—
Hallands . . .	9	515	6	328	2	280	1	224	13	1·42	55	1·31	183	1·08	1	—
Göteb. o. Bohus	15	455	2	376	2	338	3	504	25	1·60	36	1·58	193	1·37	94	—
Älvsborgs . .	20	488	2	363	16	304	4	331	31	1·38	57	1·34	346	1·26	17	—
Skaraborgs . .	15	438	3	346	8	320	5	285	32	1·34	60	1·29	271	1·14	5	1
Värmlands . .	15	526	1	363	7	336	4	254	46	1·22	76	1·30	306	1·14	36	2
Örebro	12	580	4	359	1	300	6	425	41	1·46	31	1·42	178	1·25	36	10
Västmanlands	10	508	1	420	7	301	4	425	37	1·43	30	1·46	327	1·27	—	—
Kopparbergs .	19	478	4	374	2	298	14	329	35	1·39	88	1·42	325	1·27	19	—
Gävleborgs . .	7	466	8	378	7	338	5	358	52	1·47	45	1·50	505	1·40	30	—
Västernorrlands	20	504	5	361	3	291	10	319	60	1·47	70	1·46	593	1·38	62	—
Jämtlands . .	15	525	12	385	3	318	4	272	66	1·40	74	1·44	470	1·24	68	—
Västerbottens .	26	492	8	360	5	245	5	272	70	1·37	50	1·42	2 433	1·15	210	—
Norrbottens .	18	530	12	394	17	276	7	268	86	1·39	71	1·48	665	1·30	33	—
Hela riket	**332**	**514**	**100**	**381**	**181**	**315**	**126**	**344**	**962**	**1·40**	**1 294**	**1·39**	**9 157**	**1·23**	**680**	**23**

nadsarbete). I gruppen yrkes- eller specialarbetare ingå även månadsavlönade väghyvel- och vältförare, reparatörer o. dyl. För sådan personal har en månads anställningstid ansetts motsvara 200 arbetstimmar. Under första halvåret 1942 hade vägstyrelserna i avlöningar till yrkes- eller specialarbetare utbetalat i runt tal 1·3 milj. kr., till chaufförer 2·0 milj. kr. och till grovarbetare 7·0 milj. kr. mot 1·3, 1·7 resp. 6·3 milj. kr. år 1941. I genomsnitt utgjorde yrkes- och specialarbetarnas timförtjänst 1·40 kr., chaufförernas 1·39 kr. och grovarbetarnas 1·23 kr. (år 1941 1·27, 1·29 resp. 1·13 kr.). För såväl yrkes- eller specialarbetare som chaufförer och grovarbetare var genomsnittliga timförtjänsten högst i Stockholms län — resp. 1·73, 1·73 och 1·61 kr. — och lägst i Kalmar, Blekinge och Hallands län, där grovarbetarnas timförtjänster voro 1·07, 1·10 resp. 1·08 kr. I östra och norra Sverige voro timförtjänsterna i allmänhet högre än i övriga landsdelar.

Avvikelserna inom olika vägdistrikt från anförda medellöner i tab. 2 voro i vissa fall betydande, vilket delvis framgår av efterföljande tablå:

	Antal vägdistrikt, där den genomsnittliga timförtjänsten under tiden januari—juni 1942 utgjorde (i kr.):						
	under 1·10	1·10— 1·19	1·20— 1·29	1·30— 1·39	1·40— 1·49	1·50— 1·59	1·60 och däröver
Yrkes- eller specialarbetare . . .	—	7	29	41	33	14	15
Chaufförer	1	9	32	45	42	21	9
Grovarbetare	25	50	52	27	3	4	5

Den allmännast förekommande genomsnittsförtjänsten per timme för hela riket låg för yrkes- eller specialarbetare samt chaufförer mellan 1·30 och 1·50 kr., och för grovarbetare mellan 1·10 och 1·30 kr.

Uppgift om körarnas timförtjänster saknas från flera distrikt, varför i efterföljande tablå anförda medelförtjänster för körare meddelas med viss reservation. För körare med en häst utgjorde medelförtjänsten per timme 1·90 kr. och för körare med två hästar 2·31 kr. En bild av variationerna i körarnas timförtjänster erhålles av nedanstående tablå:

	Antal vägdistrikt, där den genomsnittliga timförtjänsten för körslor utgjorde (i kr.)								Medelförtjänst per tim.
	under 1·50	1·50— 1·59	1·60— 1·69	1·70— 1·79	1·80— 1·89	1·90— 1·99	2·00— 2·09	2·10 och däröver	
Körare med 1 häst . . .	2	10	4	14	3	7	17	18	1·90
Körare med 2 hästar . .	—	—	—	2	1	1	3	16	2·31

Uppgifter om normalsäsongens längd och förtjänsten per säsong ha redovisats av sammanlagt 156 vägdistrikt. Den beräknade längden av den normala arbetssäsongen och medeluppskattningen av förtjänsten per säsong i olika län utvisas av tab. 3, varvid lönen ordnats i sjunkande skala efter normalsäsongens längd. Till jämförelse har dessutom inlagts den genomsnittliga timförtjänsten för grovarbetare vid vägarbeten i vägstyrelsernas egen regi. Medelförtjänsten per normalsäsong för grovarbetare uppskattas för riket i dess helhet till 2 242 kr. mot 1 977 kr. föregående år. Den största säsonginkomsten uppnåddes i Stockholms samt Göteborgs och Bohus län (4 250 resp. 2 940 kr.) och den lägsta i Västerbottens och Norrbottens län (1 272 resp. 1 485 kr.). Den normala säsongen för vägarbete utgjorde i genomsnitt 236 arbetsdagar, men var av naturliga skäl längre i södra och mellersta Sverige och kortare i norra Sverige; längst var säsongen i Stockholms och Örebro län (293 dagar) och kortast i Västerbottens och Norrbottens län (145 resp. 147 dagar).

Som framgår av tab. 3 föreligger i stort sett god överensstämmelse mellan den uppskattade medelförtjänsten per säsong och de två faktorer, som bestämma dennas storlek, nämligen antalet arbetsdagar per normalsäsong och lönen per timme. Något direkt samband mellan den genomsnittliga timlönens storlek och arbetssäsongens omfattning i olika län kan däremot knappast skönjas, även om grovarbetarförtjänsten per timme i de norrländska vägdistrikten i genomsnitt är högre än i flertalet syd- och mellansvenska distrikt.

Från 39 vägdistrikt har meddelats, att grovarbetarna där äro helt beroende av vägarbetet för sin utkomst, medan 112 distrikt ha uppgivit, att arbetarna efter vägarbetssäsongens slut i regel även haft annat förvärvsarbete. För de

Tab. 8. Antalet arbetsdagar och förtjänst per säsong för grovarbetare sysselsatta med vägarbete.

Län	Medelantal arbetsdagar per säsong	Medelförtjänst per säsong, kr.	Genomsnittlig timförtjänst, kr.	Län	Medelantal arbetsdagar per säsong	Medelförtjänst per säsong, kr.	Genomsnittlig timförtjänst, kr.
Stockholms	293	4 250	1·61	Gotlands	250	2 200	1·18
Örebro	293	2 897	1·25	Värmlands . . .	248	2 220	1·14
Älvsborgs	284	2 597	1·26	Kristianstads . .	245	2 129	1·18
Malmöhus	284	2 517	1·19	Uppsala	238	2 500	1·26
Östergötlands . . .	282	2 532	1·15	Jönköpings . . .	235	2 142	1·14
Hallands	280	2 500	1·08	Kopparbergs . . .	226	2 246	1·27
Kalmar	278	2 412	1·07	Gävleborgs . . .	195	1 908	1·40
Göteborgs o. Bohus	273	2 940	1·37	Västernorrlands .	194	2 173	1·33
Blekinge	270	2 300	1·10	Jämtlands	176	1 844	1·24
Kronobergs	267	2 425	1·14	Norrbottens . . .	147	1 485	1·30
Västmanlands . .	266	2 588	1·27	Västerbottens . .	145	1 372	1·15
Skaraborgs	262	2 245	1·14	Hela riket	236	2 242	1·23
Södermanlands . .	256	2 418	1·19				

förra distrikten uppgick det genomsnittliga antalet arbetsdagar per säsong till 280 och säsongförtjänsten till 2 657 kr., mot 219 resp. 2 079 kr. för distrikt, där arbetarna vid sidan av vägarbetet även hade annat arbete.

Vägdistrikt, inom vilka grovarbetarna äro helt beroende av vägarbetet för sin utkomst, förekomma särskilt inom Kalmar, Malmöhus, Hallands samt Göteborgs och Bohus län, men saknas helt i Stockholms, Gotlands och Värmlands län samt i norrlandslänen med undantag för Västernorrlands.

Arbetslöner och arbetsförhållanden för vägdistriktens arbetare regleras numera med mycket få undantag av kollektivavtal. Vid tiden för uppgifternas avlämnande gällde kollektivavtal inom 167 av landets 170 vägdistrikt, varför kollektivavtal nu saknas i endast 3 distrikt, nämligen Visingsö, Vens och Holmöns, vilka tre ödistrikt representera en sammanlagd väglängd av blott 28 km. Svenska väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet har träffat avtal med vägstyrelserna i 167 distrikt och Riksförbundet landsbygdens folk (R. L. F.) i 61 distrikt.

Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete. Medan ovan anförda medelförtjänster för grovarbetare avse genomsnittliga timförtjänster vid såväl underhålls- som byggnadsarbeten i vägstyrelsernas egen regi, ha för att möjliggöra jämförelser med tidigare år även införskaffats uppgifter rörande genomsnittliga tidlöns- och ackordsförtjänsterna för grovarbetare sysselsatta med *vägunderhålls*arbete. Dylika löneuppgifter ha lämnats av samtliga vägstyrelser. Här nedan meddelas en översikt av vägunderhållsarbetarnas löneförhållanden 1931—1942[1], vilken utgör en direkt fortsättning på de i denna tidskrift allt sedan 1927 publicerade årliga översikterna av timförtjänster för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare.

[1] En något utförligare redogörelse för vägunderhållsarbetarnas arbetsförtjänster kommer att lämnas i Lönestatistisk årsbok för 1941.

Timförtjänst för grovarbetare sysselsatta med vägunderhållsarbete

Samtliga vägdistrikt

	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
Tidlönsarbete . . .	0·73	0·72	0·72	0·72	0·72	0·73	0·88	0·88	0·91	0·95	1·05	1·16
Ackordsarbete . . .	0·87	0·85	0·83	0·84	0·87	0·88	1·01	1·09	1·13	1·16	1·28	1·42
Oavsett löneform [1] .	*0·79*	*0·78*	*0·77*	*0·77*	*0·77*	*0·79*	*0·89*	*0·95*	*0·98*	*1·00*	*1·10*	*1·21*

Under åren 1932—1933 gingo lönerna något tillbaka och höllo sig därefter oförändrade till år 1936, då en mindre uppgång märktes. De följande åren ha sedan medfört en fortsatt stegring av timförtjänsterna, vilken varit särskilt markant år 1937. Löneökningen har fortsatt under de följande åren, men torde nu till största delen utgöra kompensation för stegrade levnadskostnader.

Av tablån här ovan framgår, att den genomsnittliga timförtjänsten 1942 var 1·16 kr. vid tidlönsarbete, 1·42 kr. vid ackordsarbete och 1·21 kr. i medeltal för allt arbete oavsett löneform, vilka lönebelopp innebära stegring från föregående år med resp. 10·5, 10·9 och 10·0 %. Variationerna mellan de olika vägdistriktens löner äro emellertid betydande, vilket belyses därav, att år 1942 de lägsta och de högsta genomsnittliga timförtjänsterna (vid allt arbete oavsett

Tab. 4. Genomsnittliga timförtjänster inom olika län för grovarbetare sysselsatta med vägunderhållsarbete.

Län	Genomsnittlig timförtjänst (i kr.) för grovarbetare								
	vid tidlönsarbete			vid ackordsarbete			vid allt arbete oavsett löneform		
	1940	1941	1942	1940	1941	1942	1940	1941	1942
Stockholms	1·15	1·28	1·42	1·70	1·79	1·88	1·28	1·34	1·50
Uppsala	1·05	1·18	1·24	1·22	1·47	1·52	1·09	1·15	1·27
Södermanlands	0·96	1·03	1·10	1·18	1·15	1·28	1·01	1·07	1·16
Östergötlands	0·93	1·02	1·12	1·14	1·23	1·37	0·96	1·05	1·15
Jönköpings	0·92	0·99	1·08	1·06	1·22	1·40	0·94	1·03	1·15
Kronobergs	0·90	0·99	1·07	1·00	1·21	1·32	0·93	1·07	1·12
Kalmar	0·87	0·99	1·05	1·03	1·02	1·18	0·89	0·99	1·06
Gotlands	1·06	1·05	1·11	1·11	1·13	1·33	1·08	1·09	1·18
Blekinge	0·86	0·97	1·07	1·15	1·10	1·18	0·87	0·97	1·08
Kristianstads	0·90	0·99	1·09	1·16	1·21	1·33	0·93	1·02	1·13
Malmöhus	0·89	1·02	1·15	1·04	1·34	1·48	0·89	1·03	1·15
Hallands	0·93	0·99	1·10	1·16	1·21	1·30	0·94	1·01	1·11
Göteborgs och Bohus	1·01	1·18	1·31	1·21	1·45	1·58	1·05	1·20	1·33
Älvsborgs	0·96	0·99	1·13	1·18	1·24	1·30	0·99	1·02	1·16
Skaraborgs	0·91	0·98	1·08	1·03	1·19	1·28	0·94	1·01	1·11
Värmlands	0·89	1·01	1·09	1·04	1·14	1·26	0·93	1·04	1·13
Örebro	0·93	1·04	1·13	1·18	1·31	1·39	1·03	1·11	1·19
Västmanlands	1·00	1·06	1·13	1·09	1·24	1·36	1·00	1·07	1·14
Kopparbergs	0·98	1·03	1·15	1·17	1·23	1·34	1·04	1·08	1·19
Gävleborgs	1·01	1·08	1·18	1·22	1·33	1·46	1·08	1·14	1·27
Västernorrlands	1·05	1·18	1·29	1·30	1·50	1·60	1·12	1·30	1·41
Jämtlands	0·91	1·10	1·22	1·09	1·24	1·45	0·97	1·13	1·27
Västerbottens	0·95	1·06	1·16	1·12	1·24	1·37	1·01	1·12	1·22
Norrbottens	1·03	1·15	1·23	1·22	1·33	1·52	1·10	1·21	1·33
Samtliga vägdistrikt	0·95	1·05	1·16	1·16	1·28	1·42	1·00	1·10	1·21

[1] Dessa siffror ha, med användande av uppgifter om hur stor del av arbetet, som utföres mot tidlön resp. på ackord, approximativt beräknats på grundval av uppgifterna om tid- och ackordslöner.

löneform) utgjorde resp. 0·90 och 1·79 kr. (Visingsö resp. Stockholms södra vägdistrikt). Bortser man från de båda fjärdedelar av vägdistrikten, som uppvisa de högsta och de lägsta lönerna, varierade timförtjänsterna för den återstående »mellersta hälften» mellan 1·11 och 1·27 kr. mot 1·02 och 1·14 kr. föregående år.

Skillnaderna i löneavseende mellan de olika länen belysas i tab. 4. Av tabellen framgår, att länsmedeltalen förete betydande olikheter. De högsta genomsnittliga timförtjänsterna för grovarbetare uppvisade under år 1942 Stockholms län (1·50 kr.), medan Blekinge (1·08 kr.) och Kalmar län (1·06 kr.) kommo lägst på skalan. Vägunderhållsarbetarnas timförtjänster inom olika län överensstämma i huvudsak med de i tab. 2 meddelade genomsnittsförtjänsterna för vägstyrelsernas grovarbetare. Förekommande skiljaktigheter torde bero på olikheter i ackordsarbetets relativa betydelse vid vägunderhållsarbete och vid vägbyggnadsarbete. Som förut nämnts, ha nämligen grovarbetarnas genomsnittsförtjänster vid arbeten i vägstyrelsernas egen regi beräknats för allt slags vägarbete, sålunda både underhålls- och byggnadsarbete.

Olycksfall i arbete år 1939.

Enligt den av riksförsäkringsanstalten nu publicerade olycksfallsstatistiken för år 1939 (Olycksfall i arbete år 1939. Sveriges off. stat. Stockholm 1942) uppgick antalet under redogörelseåret inträffade olycksfall i arbete, som anmälts till riksförsäkringsanstalten enligt kungl. kungörelsen den 9 november 1928, till 196 155, därav 78·6 % hos större arbetsgivare, d. v. s. arbetsgivare, som under hela året regelmässigt sysselsätter minst 5 arbetare, 15·5 % hos mindre arbetsgivare och 5·9 % bland statsanställda. 78 583 fall omfattades av försäkringar i ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag. I jämförelse med år 1938 utvisar antalet anmälda olycksfall i arbete en ökning med 1·2 %. — I denna redogörelse ingår icke det statistiska material, som härleder sig från tillämpningen av lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, vilken lag trädde i kraft den 1 januari 1930.

Beträffande de olycksfall, som inträffat hos större arbetsgivare (154 182 fall), kunna följande upplysningar meddelas.

Om såsom riskmått användes antalet förlorade arbetsdagar per årsarbetare[1], blir medeltalet sådana dagar för samtliga yrkesgrupper 6·71 emot 6·26 år 1938. Denna ökning beror helt och hållet på de olycksfall, som inom gruppen sjöfart och fiske förorsakats av krigsåtgärder. Medeltalet varierade starkt mellan oli-

[1] Vid användningen av detta riskmått tages hänsyn till olycksfallens svårhetsgrad på så sätt, att varje olycksfall med dödlig utgång beräknas motsvara 25 förlorade arbetsår eller 7 500 förlorade arbetsdagar, d. v. s. den tid som den förolyckade antagits kunna ha ytterligare varit arbetsför, om olycksfallet ej inträffat. Ett fall av fullständig invaliditet beräknas likaledes motsvara 7 500 förlorade arbetsdagar och ett fall av partiell invaliditet motsvarande del därav. En årsarbetare anses utgöra 300 dagsverken eller 2 400 arbetstimmar.

Tab. 1. Olycksfall (hos större arbetsgivare) år 1939, fördelade efter yrkesgrupper.

Yrkesgrupper	Antal arbetsgivare	Antal årsarbetare		Antal anmälda						Antal olycksfall per 100 årsarbetare						Antal förlorade arbetsdagar			
				olycksfall		invaliditetsfall		dödsfall		år 1939			1934—38[1]			per årsarbetare		per olycksfall	
		Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	1939	1934–38[1]	1939	1934–38[1]
Malmbrytning, anrikning och rostning	131	11 154	140	3 050	4	54	—	27	—	27·3	2·9	27·0	22·8	4·8	22·5	30·23	22·48	112	100
Malmförädling	67	30 085	336	7 015	11	78	—	13	—	23·3	3·3	23·1	24·4	3·4	24·2	10·79	11·97	47	50
Metallindustri	4 283	142 590	10 294	35 485	1 032	275	9	31	—	24·9	10·0	23·9	23·2	7·9	22·2	6·61	7·73	28	35
Sten-, kol- och torvindustri	1 573	34 161	3 092	6 013	224	95	—	14	—	17·6	7·2	16·7	17·3	6·7	16·4	9·32	10·60	56	65
Jordbruk, skogsbruk och boskapsskötsel	14 638	106 909	15 382	17 334	640	255	10	32	—	16·2	4·2	14·7	16·6	3·9	14·9	7·64	9·81	52	66
Träindustri	4 651	54 031	1 267	10 126	102	258	1	6	—	18·7	8·1	18·5	17·4	6·3	17·2	10·98	13·42	59	78
Pappers- och grafisk industri	1 211	54 882	12 092	5 664	593	113	11	25	—	10·3	4·9	9·8	10·3	4·0	9·2	7·62	7·92	82	86
Närings- och njutningsämnesindustri	4 044	38 411	21 482	5 497	1 748	66	7	11	1	14·3	8·1	12·1	11·9	6·4	9·9	5·00	5·08	41	51
Textil- och beklädnadsindustri	1 898	31 149	57 419	2 258	2 324	28	19	2	2	7·2	4·0	5·2	7·3	3·5	4·8	1·90	2·19	37	45
Läder-, gummi- och hårindustri	863	16 640	10 783	1 589	370	22	4	2	—	9·5	3·4	7·1	8·3	2·7	6·2	3·08	2·29	43	37
Kemisk-teknisk industri	339	10 865	4 015	1 656	383	13	5	4	—	15·2	9·5	13·7	13·5	6·7	11·9	5·57	7·10	41	60
Byggnadsverksamhet	9 719	104 926	941	20 328	129	330	1	79	—	19·4	13·7	19·3	16·9	7·4	16·8	13·54	13·51	70	80
Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m.	696	13 416	170	1 791	5	24	—	9	—	13·4	2·9	13·2	11·3	3·2	11·1	9·61	10·85	73	97
Handel och varulager	19 512	155 041	93 112	8 206	2 401	87	17	19	1	5·3	2·6	4·3	4·8	2·3	3·9	1·79	2·14	42	54
Sjöfart, fiske m. m.	1 938	26 199	878	5 889	103	125	1	133	—	22·5	11·7	22·1	18·8	10·1	18·4	50·01	28·96	226	157
» » »[2]	*1 938*	*26 199*	*878*	*5 727*	*103*	*112*	*1*	*49*	—	*21·9*	*11·7*	*21·5*	*18·6*	*10·1*	*18·4*	*25·25*	*28·96*	*117*	*157*
Samfärdsel (utom sjöfart)	1 495	37 332	1 942	4 328	58	52	1	20	1	11·6	3·0	11·2	9·9	2·4	9·5	8·69	6·67	78	70
Ämbetsverk, bank- och försäkringsrörelse m. m.	4 490	43 031	46 533	762	590	16	13	4	2	1·8	1·3	1·5	1·7	1·0	1·3	1·28	1·25	85	93
Kommunala institutioner (ej hänförda till annan grupp)	6 252	23 795	3 693	739	90	13	2	5	—	3·1	2·4	3·0	3·5	2·3	3·3	2·55	2·91	84	88
Hushåll, hotell- och restaurangrörelse m. m.	5 126	15 165	80 000	1 305	4 099	10	47	3	5	8·6	5·1	5·7	7·5	4·4	5·0	2·46	2·33	43	47
Diverse företag och yrken	1 459	3 529	2 507	184	54	7	—	1	—	5·2	2·2	3·9	4·8	2·0	3·6	3·55	2·81	90	77
Tillsammans 1939	84 385	953 311	366 078	139222	14960	1 921	148	440	12	14·6	4·1	11·7	13·5	3·4	10·3	6·71	6·86	57	64
» 1938	83 190	928 711	345 962	136214	13592	1 826	131	347	9	14·7	3·9	11·8				6·26		53	
» 1937	80 501	913 578	336 265	137146	13390	2 020	162	343	18	15·0	4·0	12·0				6·78		56	
» 1936	78 131	860 301	319 467	114936	10673	1 982	177	358	12	13·4	3·8	10·6				6·99		66	
» 1935	76 824	818 852	305 385	102032	9 418	1 783	158	361	12	12·5	3·1	9·9				6·90		70	

[1] Enligt Olycksfall i arbete åren 1934—38. — [2] Krigsolycksfall ej inräknade.

ka grupper. Sålunda uppvisade gruppen sjöfart och fiske m. m. den största risken med 50·01 (år 1938 23·30) förlorade arbetsdagar per årsarbetare, följd av malmbrytning m. m. med 30·23, medan ämbetsverk, bank- och försäkringsrörelse hade den lägsta siffran, 1·28, närmast följda av handel och varulager med 1·79. (Jfr tabellen å sid. 831.) Under de gjorda förutsättningarna beträffande riskmåttet kan totalförlusten av arbetsdagar orsakade av olycksfall, som inträffat år 1939, beräknas till omkring 8·9 milj. Av denna förlorade arbetstid ha 24·7 % föranletts av sjukdom, 37·0 % av invaliditet och 38·3 % av den skadades död.

Av i statistiken meddelade uppgifter om olycksfallens orsak framgår, att inom t. ex. metallindustrin arbetsmaskinerna äro den mest framträdande orsaken, i det att 1·71 förlorade arbetsdagar per årsarbetare skrivas på maskinernas konto. Liknande är förhållandet för gruppen malmförädling, där 2·09 förlorade arbetsdagar per årsarbetare tillskrivas maskinerna. För träindustrin är motsvarande siffra 5·29. Handverktyg och enklare redskap göra sig särskilt gällande inom gruppen jordbruk och skogsbruk med 1·48 förlorade arbetsdagar per årsarbetare och inom gruppen malmbrytning med 1·86 förlorade arbetsdagar per årsarbetare. Hissar, kranar och andra lyftverktyg ha inom sjöfartsgruppen förorsakat en förlust av 4·87 arbetsdagar per årsarbetare. Inom sistnämnda grupp komma därjämte 28·43 förlorade arbetsdagar på sjöfartsolycksfallen (mot 3·84 år 1938). För gruppen samfärdsel utom sjöfart kommer inemot hälften av förlusten på vagnar, tillhörande spårbanor. Explosion av sprängämnen har inom yrkesgruppen malmbrytning orsakat en förlust av 3·66 arbetsdagar per årsarbetare. Inom denna grupp framträda även orsakerna hissar, kranar och andra lyftverktyg med 4·19, vagnar, tillhörande spårbanor, med 4·15, nedfallande föremål med 3·03 och sammanstörtande av föremål och ställningar samt ras med 4·98 förlorade arbetsdagar per årsarbetare.

I riksförsäkringsanstaltens årsberättelse lämnas årligen uppgifter angående under olika år till riksförsäkringsanstalten anmälda olycksfall (oavsett tidpunkten, när olycksfallen inträffat). Till antalet utgjorde dessa under åren 1937, 1938, 1939, 1940 och 1941 resp. 188 516, 189 713, 192 245, 181 128 och 182 307.

Trädgårdsarbetarnas löner år 1941.

Preliminär redogörelse.

I serien fortlöpande löneundersökningar inom trädgårdsnäringen föreligga nu de preliminära resultaten av 1941 års undersökning.[1] Materialet består av uppgifter, som lämnats av trädgårdsodlarna å blanketter, vilka upprättats av socialstyrelsen i samråd med representanter för vederbörande arbetsgivar- och arbetarorganisationer. För varje anställd arbetare ha efterfrågats ålder, yrkesspecialitet, antal arbetstimmar och dagsverken under år 1941 samt under denna tid uppburen kontant årslön (inkl. indextillägg m. m.) jämte uppskattat värde av under året erhållna naturaförmåner. För arbetare med mindre än 50 dagsverken hos företaget behövdes endast lämnas uppgifter om sammanlagda antalet arbetare, dagsverken och totala avlöningssumman med fördelning på grupperna män, kvinnor och minderåriga. Vidare begärdes uppgift om företagets specialitet, trädgårdsareal, antal kvm markyta av växthus och bänkar samt om kollektivavtal tillämpades. Uppgifter ha inkommit från 884 företag med sammanlagt 5 496 arbetare. På grundval härav lämnas i det följande en kort översikt av de viktigaste resultaten. En utförligare redogörelse för trädgårdsarbetarnas löneförhållanden under 1941 kommer senare att offentliggöras i Lönestatistisk årsbok för Sverige 1941.

Individuella uppgifter angående ålder, yrke, arbetstid och arbetslön under år 1941 ha erhållits för inalles 4 074 trädgårdsarbetare. Av dessa voro 73·0 % vuxna (fyllda 18 år) och 12·6 % minderåriga manliga arbetare samt 11·7 % vuxna och 2·7 % minderåriga kvinnliga arbetare. Av de manliga arbetarna hade 50·2 % och av de kvinnliga 53·9 % sina arbetsförhållanden reglerade av kollektivavtal. En översikt över trädgårdsarbetarnas löneförhållanden lämnas i tab. 1, som redovisar dels antalet av årets lönestatistik berörda arbetare, fördelade på yrken, dels den genomsnittliga avlöningens storlek per timme och år för vart och ett av åren 1939, 1940 och 1941. Med anledning av att anläggningsarbetarna beträffande lönenivån avsevärt skilja sig från egentliga handelsträdgårdsarbetare, ha löneuppgifterna för dessa två huvudkategorier särredovisats. De i tabellen redovisade medellönerna för olika yrkesgrupper ha uträknats under antagande av att fördelningen på orts- och åldersgrupper samt huvudslag av odling varit densamma under hela perioden som under redovisningsåret 1941. Beträffande de i tabellen redovisade medellönerna för samtliga vuxna män och kvinnor har hänsyn även tagits till växlingarna i yrkessammansättningen de olika åren.

Den genomsnittliga timförtjänsten (inkl. övertidsersättning, indextillägg, naturaförmåner o. dyl.) utgjorde under redogörelseåret 0·93 kr. för

[1] Angående 1938 års löner se Soc. Medd. årg. 1939, sid 637; 1939 och 1940 års löneuppgifter äro publicerade i Lönestatistisk årsbok för 1939 resp. 1940.

Tab. 1. Genomsnittliga löneinkomster (kontant och naturaförmåner) för trädgårdsarbetare åren 1939—1941.

	Antal redovisade arbetare år 1941			Genomsnittlig timförtjänst, kr.			Löneökning (+) resp. minskning (−), %		Genomsnittlig årsförtjänst,[2] kr.			Löneökning (+) resp. minskning (−), %	
	samtliga	med minst 250 dagsverken	med uppgift om arbetstim.	1939	1940	1941	1939–1941	1940–1941	1939	1940	1941	1939–1941	1940–1941
Vuxna arbetare fyllda 18 år													
Män (exkl. anläggningsarb.)	2 816	1 021	1 807	0·80	0·84	0·93	+16·3	+10·7	2 020	2 078	2 274	+12·6	+ 9·4
Trädgårdsarbetare	2 567	912	1 665	0·79	0·84	0·93	+17·7	+10·7	2 021	2 076	2 282	+12·9	+ 9·9
Därav:													
trädgårdsmästare	180	134	89	1·13	1·18	1·39	+23·0	+17·8	2 912	2 984	3 326	+14·2	+11·5
förmän	163	111	84	1·08	1·14	1·26	+16·7	+10·5	2 693	2 767	2 936	+ 9·0	+ 6·1
yrkesarbetare	1 201	405	809	0·85	0·91	0·99	+16·5	+ 8·8	1 993	2 090	2 173	+ 9·0	+ 4·0
grovarbetare	426	69	305	0·72	0·74	0·86	+19·4	+16·2	1 601	1 603	1 931	+20·6	+20·5
elever	597	193	378	0·59	0·63	0·69	+16·9	+ 9·5	1 339	1 395	1 535	+14·6	+10·0
Specialarbetare	153	85	93	0·88	0·96	1·02	+15·9	+ 6·3	2 034	2 180	2 374	+16·7	+ 8·9
Därav:													
snickare	17	7	10	1·17	1·16	1·26	+ 7·7	+ 8·6	.	.	.	.	.
chaufförer	29	17	20	1·02	1·12	1·11	+ 8·8	− 0·9	2 432	2 773	2 853	+17·3	+ 2·9
eldare	15	11	9	0·97	.	.	.	.	2 335	.	2 498	+ 7·0	.
hästkörare	92	50	54	0·78	0·85	0·91	+16·7	+ 7·1	1 847	2 002	2 106	+14·0	+ 5·2
Övriga arbetare	96	24	49	.	0·76	0·81	.	+ 6·6	.	1 483	1 629	.	+ 9·8
Manliga anläggningsarb.	156	14	114	1·22	1·40	1·58	+29·5	+12·9	2 825	3 146	3 178	+12·5	+ 1·0
Därav:													
trädgårdsmästare	18	1	14	1·41	1·55	1·84	+30·5	+18·7	.	.	.	.	.
förmän	7	2	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
yrkesarbetare	103	11	74	1·22	1·41	1·54	+26·2	+ 9·2	2 775	.	2 890	+ 4·1	.
grovarbetare	25	—	19	1·12	1·25	1·54	+37·5	+23·2	—	.	—	—	.
elever	3	—	2	.	.	.	.	.	—	—	—	—	—
Kvinnor[1]	474	39	330	0·52	0·55	0·60	+15·4	+ 9·1	1 272	1 418	1 522	+19·7	+ 9·9
Trädgårdsarbetare	416	35	291	0·52	0·56	0·60	+15·4	+ 7·1	1 291	1 408	1 548	+19·9	+ 9·9
Övriga arbetare	58	4	39	0·47	0·54	0·59	+25·5	+ 9·3	.	.	.	.	.
Minderåriga manliga arbetare[1]	515	134	283	0·38	0·42	0·46	+21·1	+ 9·5	871	1 003	1 119	+28·5	+11·6
Minderåriga kvinnliga arbetare[1]	107	4	84	0·33	0·41	0·41	+24·2	± 0·0	.	.	.	.	.

samtliga vuxna manliga arbetare (exkl. anläggningsarbetare). För minderåriga manliga arbetare uppgick den till 0·46 kr. Motsvarande medeltal voro för vuxna kvinnor 0·60 kr. och för minderåriga kvinnor 0·41 kr.

Av de olika yrkesspecialiteterna komma trädgårdsmästare (1·39 kr.) och förmän (1·26 kr.) högst på löneskalan. Yrkeskunniga trädgårdsarbetare upp-

[1] Exkl. anläggningsarbetare. — [2] Årslönerna grunda sig på uppgifter för arbetare med minst 250 arbetsdagar under året.

Tab. 2. Genomsnittliga löneinkomster för trädgårdsarbetare inom olika huvudslag av odling år 1941.

m. k. = med kollektivavtal; u. k. = utan kollektivavtal.

		Antal arbetare	Köksväxtodling	Blomsterodling	Fruktodling	Plantskoleröelse	Anläggningsarbeten	Köksväxt- och blomsterodling	Köksväxt- och fruktodling	»Allsidig» trädgårdsröelse	Ej angiven specialitet	Samtliga	Samtliga exkl. anläggningsarbeten
Genomsnittlig timlön, kr.													
Män fyllda 18 år	m. k.	1 141	0·98	1·11	0·99	0·98	1·58	1·00	0·82	0·95	0·90	1·04	0·99
	u. k.	780	0·81	1·06	0·85	0·89	1·56	0·79	0·86	0·81	·	0·87	0·85
Trädgårdsarbetare	m. k.	1 060	0·97	1·11	1·00	0·97	1·58	1·01	0·88	0·95	0·94	1·04	0·99
	u. k.	719	0·81	1·04	0·81	0·90	1·56	0·79	0·86	0·82	·	0·87	0·85
Därav:													
trädgårdsmästare	m. k.	46	·	·	·	·	1·84	·	·	1·89	·	1·67	1·61
	u. k.	57	·	1·81	·	·	·	1·19	·	1·22	—	1·27	1·25
förmän	m. k.	50	·	·	·	·	·	1·36	·	·	·	1·40	1·37
	u. k.	39	·	·	·	·	·	1·09	·	·	—	1·13	1·12
yrkesarbetare	m. k.	571	1·00	1·15	1·03	1·08	1·52	1·05	0·89	0·99	0·89	1·10	1·05
	u. k.	312	0·87	1·06	·	0·94	1·61	0·88	0·91	0·85	·	0·91	0·88
grovarbetare	m. k.	198	0·86	0·98	0·94	0·97	1·54	0·87	·	0·88	—	0·97	0·91
	u. k.	126	0·71	1·01	0·72	0·78	—	0·77	·	0·79	·	0·80	0·80
elever	m. k.	195	0·78	0·81	·	0·68	·	0·77	0·68	0·74	·	0·72	0·72
	u. k.	185	0·68	0·78	·	·	·	0·66	0·76	0·60	—	0·66	0·66
Specialarbetare	m. k.	59	1·10	·	·	1·12	—	1·09	·	·	·	1·06	1·06
	u. k.	34	·	1·16	·	·	—	·	·	·	—	0·96	0·96
Minderåriga manl.	m. k.	98	0·59	0·54	·	·	—	0·55	0·49	0·52	·	0·52	0·53
	u. k.	186	0·50	·	·	0·39	·	0·42	·	0·41	·	0·43	0·43
Kvinnor fyllda 18 år	m. k.	208	0·63	0·61	0·58	0·76	—	0·62	·	0·56	·	0·63	0·63
	u. k.	122	0·54	0·79	·	0·54	—	0·50	·	0·52	·	0·55	0·55
Genomsnittlig årslön[1], *kr.*													
Män fyllda 18 år	m. k.	534	2 518	2 709	2 363	2 579	2 139	2 418	2 280	2 454	2 248	2 512	2 499
	u. k.	501	1 848	2 556	2 084	1 958	·	1 891	1 950	2 105	·	2 047	2 039
Trädgårdsarbetare	m. k.	462	2 561	2 752	2 388	2 572	3 139	2 455	2 364	2 515	2 443	2 554	2 539
	u. k.	464	1 868	2 457	1 991	1 906	·	1 910	1 950	2 125		2 039	2 030
Därav:													
trädgårdsmästare	m. k.	54	·	·	·	4 151	·	·	·	3 485	·	3 896	3 878
	u. k.	81	·	2 962	·	—	—	2 936	·	2 937	·	2 964	2 964
förmän	m. k.	61	3 335	3 823	·	3 183	·	2 885	·	·	·	3 273	3 256
	u. k.	52	·	·	·	·	·	2 602	·	·	·	2 580	2 561
yrkesarbetare	m. k.	238	2 372	2 737	·	2 359	·	2 450	·	2 195	·	2 430	2 414
	u. k.	178	1 774	2 428	·	·	·	1 782	·	1 909	·	1 875	1 860
grovarbetare	m. k.	39	·	·	·	·	—	·	—	1 888	—	1 988	1 988
	u. k.	30	·	·	·	·	—	·	·	·	—	1 857	1 857
elever	m. k.	70	·	1 739	·	1 260	—	1 705	·	1 586	·	1 629	1 629
	u. k.	123	1 393	·	·	·	—	1 526	·	1 495	·	1 481	1 481
Specialarbetare	m. k.	57	2 398	·	·	2 744	—	·	·	·	·	2 367	2 367
	u. k.	28	·	·	·	·	—	·	—	·	—	2 389	2 389
Minderåriga manl.	m. k.	48	·	·	·	—	—	1 342	·	1 307	·	1 282	1 282
	u. k.	86	·	·	·	—	—	1 056	·	980	·	1 029	1 029

[1] Årslönerna grunda sig på uppgifter för arbetare med minst 250 arbetsdagar under året.

nådde en genomsnittlig timlön av 0·99 kr., medan grovarbetare och elever hade 0·86 resp. 0·69 kr.

För anläggningsarbetarna, vilkas arbete är starkt säsongbetonat och huvudsakligen koncentrerat till större befolkningscentra, har medellönen (1·58 kr.) legat avsevärt över den genomsnittliga timförtjänsten för handelsträdgårdsarbetare (0·93 kr.).

I löneundersökningen redovisas också en del specialarbetare inom trädgårdsnäringen, såsom snickare, chaufförer, eldare och hästkörare. Med undantag för hästkörare äro dessa emellertid så fåtaliga, att löneuppgifterna lämnas med viss reservation. För snickare var timlönen 1·26 kr., för chaufförer 1·11 kr. och för hästkörare 0·91 kr.

Av tab. 1 framgår även, att den totala årsförtjänsten år 1941 beräknats till 2 274 kr. i genomsnitt för samtliga vuxna manliga arbetare (exkl. anläggningsarbetare). Motsvarande medeltal voro för handelsträdgårdsarbetare 2 282 kr., för specialarbetare 2 374 kr. och för anläggningsarbetare 3 178 kr. För kvinnor uppgick den genomsnittliga årslönen till 1 522 kr. Det bör observeras, att vid uträknande av årsförtjänsterna ha endast medtagits uppgifter för arbetare, som utgjort minst 250 dagsverken under året.

För belysande av löneutvecklingen ha i tab. 1 de procentuella förändringarna i tim- och årsförtjänsterna uträknats för perioderna 1939—1941 och 1940—1941. I jämförelse med år 1939 visar timförtjänsten en stegring av 16·3 % för vuxna män och 15·4 % för vuxna kvinnor. Motsvarande stegring för årsförtjänsten var 12·6 resp. 19·7 %. I förhållande till föregående år har timlönen stigit med 10·7 % och årslönen med 9·4 % för vuxna manliga arbetare. För vuxna kvinnliga arbetare voro motsvarande stegringstal 9·1 och 7·3 %.

I tab. 2 meddelas, hur medellönerna per timme och år för redovisade yrkesgrupper variera inom olika huvudslag av odling, fördelade på företag med och utan kollektivavtal. En väsentlig löneskillnad framträder, som förut nämnts, mellan anläggningsarbetare och övriga trädgårdsarbetare; för yrkesarbetare (med kollektivavtal) ligger timförtjänsten inom anläggningsarbete sålunda 38 % över genomsnittet. För övriga odlingstyper ligger lönenivån högst inom blomsterodling och lägst inom gruppen kombinerad köksväxt- och fruktodling. Tabellen ger vidare vid handen, att lönenivån är högre vid företag med kollektivavtal än vid företag utan dylikt avtal.

Vid bedömandet av löneskillnaderna mellan arbetare med och utan kollektivavtal liksom mellan olika huvudslag av odling måste emellertid hänsyn tagas till den skiljaktiga fördelningen efter arbetarnas ålder och kvalifikationer samt företagens geografiska belägenhet inom ifrågavarande grupper.

Erkända arbetslöshetskassor år 1941.

Vid 1941 års riksdag vidtogos flera betydelsefulla ändringar i lagstiftningen om den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen. Närmare redogörelse härför har tidigare lämnats i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 629 och 698. I väsentliga punkter komma ändringarna till uttryck redan i resultatet av årets verksamhet. Sålunda hade barntillägg — som från och med den 1 januari 1942 enligt de ändrade bestämmelserna skola utgöra en obligatorisk försäkringsförmån — införts i samtliga kassor den 1 oktober 1941. På två undantag när hade möjligheten att utbetala s. k. hustrutillägg även utnyttjats. Lagändringarna innebära vidare vissa inskränkningar i medlemmarnas rätt att välja det daghjälpsbelopp, som hans försäkring skall gälla. Dessa bestämmelser syfta till att höja försäkringens effektivitet genom en närmare anpassning av tillförsäkrat understöd till den förlorade arbetsförtjänsten. Dessa ändringar jämte upphävandet av den förut med avseende på daghjälpsbeloppet starka graderingen av statsbidraget till daghjälp ha även givit anledning till en ej obetydlig allmän ökning av det tillförsäkrade dagunderstödet. Det må även framhållas, att med de nya statsbidragsgrunderna en mera jämn avgiftstariff kan tillämpas för olika grupper av försäkrade.

Under 1941 ha tre nya erkända arbetslöshetskassor trätt i verksamhet, nämligen för kemisk-tekniska industriarbetare, bleck- och plåtslagare och försvarsverkens civila personal. Kassorna omfatta samtliga försäkringsbara medlemmar av respektive De förenade förbunden, Svenska bleck- och plåtslagareförbundet och Försvarsverkens civila personals förbund. Vid utgången av året voro sålunda i verksamhet 17 erkända arbetslöshetskassor.

Medlemsbeståndet och medlemsrörelsen år 1941 redovisas i tab. 1. Genom obligatorisk anslutning av samtliga försäkringsbara medlemmar av Svenska lantarbetareförbundet har medlemsantalet i lantarbetarnas kassa under året ökat från 1 961 till 41 000. Av liknande skäl har även antalet medlemmar av musikernas kassa avsevärt ökat. Bortsett från antalet nyinskrivna i nyssnämnda kassor, utgör antalet nytillkomna medlemmar 36 537, eller 15·2 % av medlemsantalet vid årets början. Totala antalet utträdda medlemmar var 31 701, eller 13·2 % av medlemsantalet vid årets början. Motsvarande procenttal för antalet in- och utträdda år 1940 voro 17·2 och 11·9 resp. och sålunda ungefär desamma som de ovan angivna för 1941.

Vid utgången av 1941 var antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor 291 139, varav 200 373 män och 90 766 kvinnor.

Under 1941 har i samband med de nya statsbidragsgrundernas ikraftträdande verkställts en allmän omprövning av understödsbelopp och avgifter. En viss

omflyttning av medlemmarna mellan olika understödsklasser har även ägt rum, delvis som följd av ovan antydda tvingande bestämmelser i detta hänseende. Som ett resultat härav ökade medelbeloppet av tillförsäkrad daghjälp för samtliga försäkrade från 2·62 kr. den 1 januari 1941 till 3·25 kr. den 31 december 1941, eller med 24·0 %. Ökningen varierar i de olika kassorna från 76·0 % i beklädnadsarbetarnas kassa till 8·5 % i handelstjänstemännens. I två kassor, nämligen musikernas och lantarbetarnas, har nämnda belopp minskats, vilket emellertid i dessa fall ej beror på att daghjälpsbeloppet för medlemmar av kassan vid årets början nedsatts, utan är en följd av nyanslutning till kassan av medlemsgrupper med lägre daghjälp än de förutvarande medlemmarna. Fördelningen av medlemsantalet efter tillförsäkrat daghjälpsbelopp den 31 december 1941 angives i nedanstående tablå.

Daghjälpsbelopp	Medlemmar med *högst* angivet daghjälpsbelopp	
Kr.	Antal	%
1·00	—	—
2·00	60 325	20·7
3·00	134 389	46·2
4·00	233 074	80·1
5·00	280 585	96·4
6·00	291 139	100·0

Genomsnittsbeloppet av stadgad medlemsavgift ökade under året med 7·0 % och uppgick den 31 december 1941 till 0·46 kr. per vecka. För kassor, som upptaga månadsavgifter, har en månadsavgift antagits motsvara 4 $^1/_3$ veckoavgifter. Den konstaterade ökningen torde på ett ungefär motsvara de försäkrades del av kostnaderna för familjetilläggen, varför resultatet av de under året vidtagna ändringarna i förevarande hänseende kan sägas vara, att det ökade statsbidraget föranlett en motsvarande ökning av tillförsäkrad daghjälp, under det att medlemsavgifterna för daghjälp i stort sett blivit oförändrade. I musikernas och lantarbetarnas kassor har den genomsnittliga avgiften minskat som följd av ovan antydda omständigheter. Å andra sidan kan en betydande ökning konstateras i ett flertal kassor, vilken för beklädnadsarbetarnas och textilarbetarnas kassor uppgår till mer än 50 %. I sistnämnda kassor har emellertid avgiftsökningen delvis varit motiverad av en ökad arbetslöshetsrisk.

Understödsrörelsen i de erkända arbetslöshetskassorna år 1941 redovisas i tab. 2. Särskilda anslag samt upp- och avskrivningar å bokföringsvärdet av obligationer upptagas ej i denna tabell. Kostnaderna för understödsrörelsen ställas sålunda i tabellen i direkt jämförelse med kassans löpande inkomster i form av medlemsavgifter, statsbidrag och kapitalavkastning. Inträdes- och övergångsavgifter ha upptagits bland övriga inkomster. Det sammanlagda beloppet av dessa avgifter utgjorde 19 178 kr. Med hänsyn till att rese- och flyttningshjälp förekommit endast i ett fåtal fall, har detta understöd i tab. 2 upptagits i samma kolumn som förvaltningskostnaderna. I allt ha under året som dylikt understöd utbetalats 571 kr., fördelat på 6 kassor. Praktiskt taget hela

Tab. 1. Antal medlemmar av erkända arbetslöshetskassor år 1941.

Kassa		Antal medlemmar den 1 januari 1941	Antal under året tillkomna medlemmar			Antal under året avgångna medlemmar				Antal medlemmar den 31 december 1941
			Nyinskrivna	Överförda från andra kassor	Summa tillkomna	Uteslutna på grund av bristande avgiftsbetalning	Överförda till andra kassor	Utträdda ur kassan	Summa avgångna	
Beklädnadsarbetarnas	m.	4 504	.	.	.	.	.	.	.	4 517
	kv.	23 888	.	.	.	.	.	.	.	23 408
	s:a	28 392	3 109	466	3 575	—	633	3 409	4 042	27 925
Sadelmakarnas, tapetserarnas och reseffektarbetarnas	m.	3 030	.	.	.	.	.	.	.	3 023
	kv.	811	.	.	.	.	.	.	.	804
	s:a	3 841	427	46	473	248	102	137	487	3 827
Stenindustriarbetarnas	m.	2 241	.	.	.	.	.	.	.	4 169
	kv.	—	.	.	.	.	.	.	.	—
	s:a	2 241	2 235	109	2 344	59	161	196	416	4 169
Handelsanställdas m. fl.	m.	22 373	.	.	.	.	.	.	.	23 011
	kv.	15 738	.	.	.	.	.	.	.	16 499
	s:a	38 111	5 291	332	5 623	1 895	414	1 915	4 224	39 510
Sko- och läderarbetarnas	m.	7 732	.	.	.	.	.	.	.	7 600
	kv.	5 351	.	.	.	.	.	.	.	4 983
	s:a	13 083	840	81	921	590	206	625	1 421	12 583
Träindustriarbetarnas	m.	28 272	.	.	.	.	.	.	.	28 733
	kv.	577	.	.	.	.	.	.	.	631
	s:a	28 849	3 394	1 184	4 578	1 226	1 827	1 010	4 063	29 364
Musikernas	m.	814	.	.	.	.	.	.	.	3 902
	kv.	54	.	.	.	.	.	.	.	247
	s:a	868	3 463	—	3 463	29	4	149	182	4 149
Lantarbetarnas	m.	1 928	.	.	.	.	.	.	.	39 763
	kv.	33	.	.	.	.	.	.	.	1 237
	s:a	1 961	42 567	319	42 886	2 079	741	1 027	3 847	41 000
Frisörernas	m.	1 608	.	.	.	.	.	.	.	1 561
	kv.	1 511	.	.	.	.	.	.	.	1 412
	s:a	3 119	899	1	900	523	2	521	1 046	2 973
Livsmedelsarbetarnas	m.	19 915	.	.	.	.	.	.	.	20 803
	kv.	8 491	.	.	.	.	.	.	.	8 702
	s:a	28 406	3 067	885	3 952	793	1 063	997	2 853	29 505
Textilarbetarnas	m.	16 457	.	.	.	.	.	.	.	17 036
	kv.	21 914	.	.	.	.	.	.	.	22 008
	s:a	38 371	4 680	740	5 420	1 326	591	2 830	4 747	39 044
Gjuteriarbetarnas	m.	8 847	.	.	.	.	.	.	.	8 955
	kv.	—	.	.	.	.	.	.	.	—
	s:a	8 847	558	96	654	137	111	298	546	8 955
Gruvindustriarbetarnas	m.	9 368	.	.	.	.	.	.	.	9 665
	kv.	63	.	.	.	.	.	.	.	77
	s:a	9 431	1 052	109	1 161	274	108	468	850	9 742
Handelstjänstemännens	m.	2 987	.	.	.	.	.	.	.	3 402
	kv.	1 901	.	.	.	.	.	.	.	2 176
	s:a	4 888	1 500	1	1 501	450	3	358	811	5 578
De kemisk-tekniska industriarbetarnas m. fl.	m.	8 951	.	.	.	.	.	.	.	10 021
	kv.	3 664	.	.	.	.	.	.	.	4 112
	s:a	12 615	2 835	322	3 157	626	165	848	1 639	14 133
Bleck- och plåtslagarnas	m.	[1] 2 659	.	.	.	.	.	.	.	2 622
	kv.	—	.	.	.	.	.	.	.	—
	s:a	2 659	164	41	205	89	88	65	242	2 622
Försvarsverkens civila personals	m.	[2] 10 545	.	.	.	.	.	.	.	11 590
	kv.	4 046	.	.	.	.	.	.	.	4 470
	s:a	14 591	1 030	724	1 754	150	59	76	285	16 060
Samtliga kassor	m.	152 231	.	.	.	.	.	.	.	200 373
	kv.	88 042	.	.	.	.	.	.	.	90 766
	s:a	240 273	77 111	5 456	82 567	10 494	6 278	14 929	31 701	291 139

[1] Vid antagandet till erkänd kassa den 1 april 1941.
[2] » » » » » » 1 oktober 1941.

Tab. 2. Understödsrörelsen i de erkända

Uppgifterna angiva

	Kasse	Influtna vecko-(månads-)avgifter	Statsbidrag					
			Daghjälpsbidrag	Barntilläggsbidrag	Hustrutilläggsbidrag	Förvaltningsbidrag		Summa statsbidrag
						Medlemsbidrag	Arvodesbidrag	
1	Beklädnadsarbetarnas . . .	465 668	782 792	12 036	—	84 468	520	879 816
2	Sadelmakarnas, tapetserarnas och reseffektarbetarnas . .	95 106	91 103	370	731	14 536	590	107 330
3	Stenindustriarbetarnas . . .	62 770	106 952	4 847	6 861	12 325	385	131 370
4	Handelsanställdas m. fl. . .	449 901	96 797	7 194	9 191	106 111	800	220 093
5	Sko- och läderarbetarnas .	264 610	561 073	7 246	—	41 639	780	610 738
6	Träindustriarbetarnas . . .	574 635	502 780	19 600	29 213	85 583	925	638 101
7	Musikernas	48 048	34 690	585	824	13 184	700	49 983
8	Lantarbetarnas	271 976	22 155	37	61	107 909	460	130 622
9	Frisörernas	34 190	8 699	242	440	12 005	450	21 836
10	Livsmedelsarbetarnas . . .	761 012	410 074	14 383	12 410	85 878	640	523 385
11	Textilarbetarnas	581 351	429 463	22 241	14 837	106 121	700	573 362
12	Gjuteriarbetarnas	290 990	43 898	2 460	5 347	29 675	755	82 135
13	Gruvindustriarbetarnas . .	187 624	78	130	412	31 663	560	32 843
14	Handelstjänstemännens . .	28 671	—	—	14	19 319	765	20 098
15	De kemisk-tekniska industriarbetarnas m. fl.	295 251	49 717	5 534	5 080	43 484	450	104 265
16	Bleck- o. plåtslagarnas . .	53 094	33 975	2 551	4 245	7 920	468	49 159
17	Försvarsverkens civila personals	43 465	—	432	308	14 635	103	15 478
18	Summa	4 508 362	3 174 246	99 888	89 974	816 455	10 051	4 190 614

det i denna kolumn angivna beloppet är sålunda att betrakta som förvaltningskostnader.

Under 1941 influtna medlemsavgifter utgjorde sammanlagt 4 508 362 kr., vilket motsvarar en ökning av 35·8 % i jämförelse med närmast föregående år. Det totala understödsbeloppet under 1941 uppgick till 6 597 384 kr. eller 52·7 % mera än under 1940. Av denna ökning komma 133 960 kr. och 121 492 kr. på barn-, resp. hustrutillägg under huvudsakligen sista kvartalet. Summan av under år 1941 utbetalad daghjälp var 6 341 932 kr. eller 46·8 % högre än närmast föregående år. Som närmare framgår av det följande är ökningen en följd av såväl ökat antal understödsdagar som större daghjälpsbelopp. Som statsbidrag till understöd ha under året utbetalats 3 364 126 kr., varav 3 174 264 kr. som daghjälpsbidrag och 189 862 kr. som statsbidrag till familjetillägg. Hela understödsbidraget till samtliga kassor uppgick till 51·0 % av det totala beloppet av utbetalat understöd.

Förvaltningskostnaderna för 1941 utgjorde 1 294 058 kr., vilket motsvarar 4·73 kr. per årsmedlem. För samtliga kassor tillsammantagna uppgick statens

arbetslöshetskassorna år 1941.

belopp i kronor.

Räntor och övriga inkomster	Summa inkomster	Utbetalat understöd				Förvaltningskostnader och övriga utgifter	Summa utgifter	Vinst (+) eller förlust (−) å understödsrörelsen	
		Daghjälp	Barntillägg	Hustrutillägg	Summa understöd				
23 087	**1 368 571**	1 211 887	16 048	—	1 227 935	127 418	**1 355 353**	+ 13 218	1
10 763	**213 199**	161 512	494	975	162 981	28 556	**191 537**	+ 21 662	2
2 194	**196 334**	164 092	6 463	9 149	179 704	22 769	**202 473**	− 6 139	3
34 578	**704 572**	394 693	9 592	13 062	417 347	160 312	**577 659**	+ 126 913	4
7 750	**883 098**	836 130	9 661	—	845 791	60 390	**906 181**	− 23 083	5
33 726	**1 246 462**	1 015 027	26 134	38 951	1 080 112	126 411	**1 206 523**	+ 39 939	6
3 981	**102 012**	63 124	781	1 098	65 003	38 857	**103 860**	− 1 848	7
4 528	**407 126**	46 950	824	668	48 442	152 878	**201 320**	+ 205 806	8
2 526	**58 552**	38 100	323	587	39 010	24 951	**63 961**	− 5 409	9
22 009	**1 306 406**	923 970	19 178	16 547	959 695	130 636	**1 090 331**	+ 216 075	10
25 942	**1 180 655**	1 014 624	29 654	19 783	1 064 061	162 072	**1 226 133**	− 45 478	11
21 516	**394 641**	214 727	3 280	7 129	225 136	46 480	**271 616**	+ 123 025	12
18 405	**238 872**	14 955	173	550	15 678	40 643	**56 321**	+ 182 551	13
982	**49 751**	4 314	—	72	4 386	27 024	**31 410**	+ 18 341	14
5 701	**405 217**	177 917	7 379	6 773	192 069	84 684	**276 753**	+ 128 464	15
2 291	**104 544**	55 605	3 401	5 737	64 743	24 202	**88 945**	+ 15 599	16
1 427	**60 370**	4 305	575	411	5 291	36 346	**41 637**	+ 18 733	17
221 406	**8 920 382**	**6 341 932**	**133 960**	**121 492**	**6 597 384**	**1 294 629**	**7 892 013**	**+1 028 369**	18

förvaltningsbidrag till 826 506 kr., eller 63·9 % av kassornas verkliga förvaltningskostnader. Motsvarande procenttal för 1938, 1939 och 1940 voro 73·1, 73·3 och 73·5 resp. Den för 1941 konstaterade ökningen av omkostnaderna för förvaltning beror givetvis till en del på den allmänna prisstegringen. Nyssnämnda procenttal varierar avsevärt mellan de olika kassorna, eller från 79·3 till 35·7.

Som framgår av tab. 2 har understödsrörelsen gått med viss förlust i 5 kassor, nämligen stenindustriarbetarnas, sko- och läderarbetarnas, musikernas, frisörernas och textilarbetarnas kassor. Under år 1941 var arbetslösheten i stenindustriarbetarnas kassa alltjämt hög och i sko- och läderarbetarnas och textilarbetarnas kassor av betydligt större omfattning än närmast föregående år. Nettoöverskottet för samtliga kassor tillsammantagna uppgick för 1941 till 1 028 369 kr. emot 818 547 kr. för 1940.

Antalet understödsdagar år 1941 redovisas i tab. 3 med fördelning på olika daghjälpsbelopp. I tabellen förekomma i mindre antal vissa understödsbelopp, som ej återfinnas i vederbörande kassas stadgar. Dessa belopp ha beräknats enligt vissa bestämmelser, som äga tillämpning vid medlems övergång mellan

Tab. 8. Antal understödda dagar med

	Daghjälpsbelopp i kronor	Arbets-						
		Beklädnadsarb.	Sadelmakarnas, tapets. o. reseff.-arb.	Stenindustriarb.	Handelsanställdas m. fl.	Sko- o. läderarb.	Träindustriarb.	Musikernas
1	0·75	—	13	—	—	1	7	—
2	1·00	12 978	—	—	2 501	—	5	—
3	1·13	—	—	—	—	—	—	—
4	1·25	5 558	—	—	845	—	—	—
5	1·50	—	—	—	93	96	19 337	—
6	1·75	—	—	—	—	10 264	—	—
7	2·00	89 579	18 313	26 562	25 794	10 408	5 096	1 170
8	2·15	—	—	—	—	50	—	—
9	2·25	73 937	42	—	15 895	31	214	—
10	2·50	10 685	—	—	—	50 844	50 516	—
11	2·75	—	—	—	—	—	—	309
12	2·80	—	—	—	—	—	—	—
13	2·87	—	—	—	—	—	—	—
14	3·00	17 854	43	18 893	15 850	127 711	195 602	785
15	3·10	—	—	—	—	—	—	—
16	3·20	—	—	—	—	—	—	—
17	3·25	46 128	—	—	—	—	—	—
18	3·30	—	—	—	—	—	—	—
19	3·40	—	—	—	—	—	—	—
20	3·50	—	37 995	—	8 157	—	—	414
21	3·80	—	—	—	—	—	—	—
22	4·00	9 049	—	13 573	33 242	71 696	65 560	1 863
23	4·25	12 068	—	—	—	—	—	2 402
24	4·50	89 936	—	—	21 267	—	—	—
25	5·00	468	334	—	—	—	—	7 694
26	5·50	8	—	—	—	—	—	—
27	6·00	20 279	—	—	—	—	—	—
28	S:a understödda dagar	388 527	51 740	59 028	123 144	271 101	336 337	14 637
29	Genomsn. daghjälpsbelopp	3·12	3·12	2·78	3·21	3·08	3·02	4·31

olika erkända arbetslöshetskassor eller till en erkänd kassa från annan arbetslöshetskassa. Det genomsnittliga daghjälpsbeloppet inom varje kassa angives i den nedersta raden i tabellen. Det totala antalet understödsdagar utgjorde under år 1941 2 026 814, vilket innebär en ökning med 35·0 % jämfört med 1940. Det genomsnittliga daghjälpsbeloppet ökade till 3·13 kr. från 2·88 kr. för när-

fördelning efter daghjälpsbelopp år 1941.

löshetskassa											
Lant-arb.	Frisö-rernas	Livs-medels-arb.	Textil-arb.	Gjuteri-arb.	Gruvin-dustri-arb.	Handels-tjänste-männens	De kem.-tekniska industri-arb.	Bleck- o. plåtsla-garnas	Försv. civila pers.	Samt-liga kassor	
—	—	144	14	7	—	—	—	—	—	186	1
108	—	29	—	19	—	—	—	673	—	16 313	2
—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	10	3
—	—	—	40	—	—	—	12 482	—	—	18 925	4
1 594	115	643	3 214	85	603	—	3 221	2 126	1 315	32 442	5
—	—	174	12	—	—	—	7 502	—	—	17 952	6
1 392	3 789	42 917	41 310	167	5 537	2 157	16 393	8 510	—	294 044	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	8
—	—	15 025	41	—	—	—	2 639	619	10	107 953	9
1 406	4 717	71	50 992	2 421	—	—	560	—	467	172 679	10
—	—	—	—	—	—	—	6 312	—	16	6 637	11
—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	12
—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	13
13 299	1 659	63 216	112 539	45	479	—	8 408	20	—	576 403	14
—	—	336	—	—	—	—	—	—	—	336	15
—	—	—	—	—	—	—	120	—	—	120	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46 128	17
—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	5	18
—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	19
—	3 696	34 768	—	2 990	—	—	465	9 415	307	98 207	20
—	—	—	—	—	—	—	16	—	—	16	21
138	186	63 593	92 179	34 924	385	—	14 885	—	6	401 279	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14 470	23
—	—	52 440	—	—	—	—	—	—	—	163 643	24
—	—	—	18 637	11 584	—	—	—	—	—	38 717	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20 279	27
17 937	14 112	278 361	318 988	52 242	7 004	2 157	73 015	21 363	2 121	2 026 814	28
2·75	2·70	3·38	3·18	4·11	2·14	2·00	2·44	2·59	2·03	3·13	29

mast föregående år. Ökning av detta belopp är även att konstatera i de olika kassorna med undantag av sadelmakarnas och musikernas, där det i det närmaste är oförändrat. Det genomsnittliga daghjälpsbeloppet är högst i musikernas kassa med 4·31 kr. och lägst i handelstjänstemännens med 2·00 kr.

I tab. 4 lämnas en översikt över arbetslösheten och understödsrörelsen i de er-

Tab. 4. Arbetslöshet och understödsrörelse i de erkända arbetslöshetskassorna 1937—1941.

År	Arbetslöshetsprocent	Understödsprocent	Antal understödsdagar per årsmedlem	Genomsnittligt dagunderstöd, kr.	Utbetalat understöd per årsmedlem, kr.	Statsbidragsprocent
1937	8·9	18·7	5·2	2·90	15·01	36·1
1938	7·2	22·5	5·6	2·90	16·26	35·0
1939	6·4	21·2	4·3	2·97	12·81	30·4
1940	7·9	29·5	7·3	2·88	20·91	42·8
1941	8·6	27·9	7·4	3·26	24·12	51·0

kända arbetslöshetskassorna för femårsperioden 1937—1941. Den i första kolumnen angivna arbetslöshetsprocenten har beräknats som förhållandet mellan antalet redovisade arbetslöshetsveckor och antalet möjliga veckor, d. v. s. totala antalet genomlevda veckor. I princip tillämpas sålunda samma beräkningsmetod som vid beräkningen av det procenttal för arbetslösheten bland kassemedlemmarna, vilket för varje månad redovisas i Soc. Medd. Primärmaterialet är i båda fallen det antal veckor, för vilka medlem erhållit fristämpling från avgiftsbetalning på grund av arbetslöshet. Vissa förhållanden, som i detta sammanhang kunna utöva inflytande på resultatets tillförlitlighet, ha förut framhållits (Soc. Medd. årg. 1942, sid. 325). Understödsprocenten beräknas som det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, varvid det sistnämnda har satts lika med sex gånger antalet arbetslöshetsveckor. I 1941 års siffra för det genomsnittliga dagunderstödet ingå även de barn- och hustrutillägg, som utgått under året. Som redan nämnts utgjorde det genomsnittliga daghjälpsbeloppet år 1941 3·13 kr., varför endast 0·13 kr. komma på tilläggen, vilket givetvis sammanhänger med att dessa tillämpats under endast en kortare del av året. Den i tabellen angivna statsbidragsprocenten avser det totala statsbidraget till understöd i procent av utbetalat understödsbelopp.

Såväl arbetslöshetsprocenten som understödsfrekvensen äro i stort sett desamma för 1941 som för närmast föregående år. Orsakerna till det genomsnittliga dagunderstödets ökning för 1941 ha förut berörts. Den ökade statsbidragsprocenten är givetvis en konsekvens av den allmänna höjning av statsbidraget till understöd, som innefattades i de under året vidtagna ändringarna av grunderna för detta bidrag.

Den i 27 § i förordningen om erkända arbetslöshetskassor föreskrivna fonden finnes redovisad för varje kassa i tab. 5. Enligt förordningens bestämmelser skola samtliga behållna tillgångar tillföras fonden. I tabellen angives fondens storlek vid början och slutet av 1941 jämte motsvarande belopp per medlem i genomsnitt räknat. Kassornas sammanlagda fonder ha under år 1941 ökat med 1 835 957 kr. Av fondökningen utgöras 1 028 369 kr. av överskott å understödsrörelsen, 132 700 kr. av uppskrivningar av bokföringsvärdet för obliga-

Tab. 5. De erkända arbetslöshetskassornas fonder år 1941.

Kassa	Fonder den 1/1 1941		Fonder den 31/12 1941		Ökning (+) eller minskning (–) av fonderna under år 1941	
	totalt, kr.	per medlem, kr.	totalt, kr.	per medlem, kr.	totalt, kr.	per medlem, kr.
Beklädnadsarbetarnas	959 446	33·79	986 414	35·32	+ 26 968	+ 1·53
Sadelmakarnas, tapetserarnas och reseffektarbetarnas	321 699	83·75	359 161	93·85	+ 37 462	+ 10·10
Stenindustriarbetarnas	141 845	63·30	139 206	33·39	— 2 639	— 29·91
Handelsanställdas m. fl.	951 972	24·98	1 106 885	28·02	+ 154 913	+ 3·04
Sko- och läderarbetarnas	533 590	40·78	510 507	40·57	— 23 083	— 0·21
Träindustriarbetarnas	1 521 437	52·74	1 628 326	55·45	+ 106 889	+ 2·71
Musikernas	46 734	53·84	113 756	27·42	+ 67 022	— 26·42
Lantarbetarnas	103 316	52·69	309 122	7·54	+ 205 806	— 45·15
Frisörernas	106 982	34·30	101 573	34·17	— 5 409	— 0·13
Livsmedelsarbetarnas	1 106 916	38·97	1 322 991	44·84	+ 216 075	+ 5·87
Textilarbetarnas	1 128 821	29·42	1 088 043	27·87	— 40 778	— 1·55
Gjuteriarbetarnas	783 888	88·60	956 913	106·86	+ 173 025	+ 18·26
Gruvindustriarbetarnas	624 252	66·19	806 803	82·82	+ 182 551	+ 16·63
Handelstjänstemännens	24 799	5·07	49 140	8·81	+ 24 341	+ 3·74
De kemisk-tekniska industriarbetarnas m. fl.	200 018	15·86	328 482	23·24	+ 128 464	+ 7·38
Bleck- och plåtslagarnas	[1]150 000	56·41	165 599	63·16	+ 15 599	+ 6·75
Försvarsverkens civila personals	[2]200 000	13·71	218 733	13·62	+ 18 733	— 0·09
Samtliga kassor	**8 905 715**	**37·06**	**10 191 654**	**35·01**	**+1285939**	— 2·05

tioner, 606 018 kr. av särskilda anslag från fackorganisationer, varav 550 018 kr. till under året nyinrättade kassor, och slutligen 68 870 kr. av nettovinst av ett lotteri till förmån för musikernas kassa. Som framgår av tabellen har fonden under 1941 minskat i 4 kassor, nämligen stenindustriarbetarnas, sko- och läderarbetarnas, frisörernas och textilarbetarnas. Den starka minskningen av fonden per medlem räknat i lantarbetarnas och musikernas kassor sammanhänger med den förut omnämnda ökningen av medlemsantalet i dessa kassor. Ett liknande förhållande kommer även till synes beträffande stenindustriarbetarnas kassa. För samtliga kassor tillsammantagna minskades fonden per medlem räknat under 1941 med 4·70 kr. mot en ökning av 2·17 kr. närmast föregående år.

De erkända arbetslöshetskassornas behållna tillgångar vid utgången av år 1941 utgjorde 10·2 milj. kr. emot 8·4 milj. år 1940, motsvarande per medlem i genomsnitt 35·01 kr. och 39·71 kr. respektive.

[1] Vid antagandet till erkänd arbetslöshetskassa den 1 april 1941.
[2] » » » » » » 1 oktober 1941.

Levnadskostnaderna omkring 1 oktober 1942.

Socialstyrelsens vid början av varje kvartal verkställda beräkningar rörande levnadskostnaderna ha nu slutförts med avseende å kvartalsskiftet september/oktober 1942.

Konsumtionen av livsmedel. Till följd av omläggningar i konsumtionen, som blivit oundgängliga genom bl. a. ransoneringsbestämmelser, har man vid indexberäkningen den 1 oktober 1942, liksom vid föregående beräkningstillfällen alltsedan början av år 1941, icke ansett sig kunna fasthålla vid 1935 års viktsystem (hushållsbudget) helt oförändrat, utan har vidtagit vissa jämkningar i anslutning till de särskilda direktiv i ämnet, som utfärdats av chefen för finansdepartementet.[1]

Med hänsyn till ransoneringsförhållandena omkring mitten av september 1942 — den tidpunkt, till vilken huvuddelen av det i indexberäkningarna per den 1 oktober ingående prismaterialet hänför sig — ansågos vikterna för vissa livsmedel böra minskas med följande procenttal: matfett 18, ost 76, ägg 72, kött (och korv) 56, fläsk 83, spannmålsprodukter 17, socker 10 och kaffe 90. Bananer och fotogen hade helt gått ur marknaden och eliminerats ur beräkningarna.

För en del av de bortfallna varukvantiteterna insattes dock särskilda ersättningsvaror. Sålunda räknade man med en ökning av mjölkförbrukningen med 25 % utöver den normala fredskonsumtionen, av förbrukningen av färsk fisk med 50 %, av salt fisk med 25 % och av potatis med 33 %. Den ökade mjölkkvantiteten togs visserligen till en rätt avsevärd del i anspråk för att kompensera mjölkens till följd av fetthaltsstandardiseringen minskade kalorivärde, men en ökning med 16 % över det normala beräknades dock vara tillgänglig som ersättningsvara. Denna insattes i första hand i stället för ost, varigenom hela den bortransonerade ostmängden kunde anses ersatt, och därefter i stället för kött och fläsk. Fisk insattes ävenledes i stället för kött och fläsk. Den ökade potatiskonsumtionen täckte en del av de bortransonerade delarna av spannmåls- och sockerkvantiteterna.

Dessa substitutioner tänktes ske efter livsmedlens kalorivärde. Härvid tillämpades regeln, att då en ersättningsvara per kalori räknat var billigare än den vara den skulle ersätta, räknades med samma kostnad för ersättningsvaran som för den mängd av originalvaran den beräknades ersätta. Denna regel behövde vid beräkningstillfället den 1 oktober endast tillämpas vid substitutioner, i vilka varuslaget mjölk ingick. I alla övriga fall ha ersättningsvarorna varit dyrare än originalvarorna efter kalorier räknat.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1940, sid. 900.

I stället för den bortransonerade kaffekvantiteten anknöts per den $^1/_1$ 1941 samma mängd kaffeersättning till beräkningarna, varvid samtidigt kaffeutgiften vid basen (1935) minskades med 39·6 %. Detta innebär, att prisutvecklingen på kaffeersättning sedan nyssnämnda datum fått medverka till kaffeutgiftens beräknade förändringar.

De varukvantiteter, som beräknas ha fallit bort genom ransonering eller eljest och för vilka man icke kunnat insätta särskilda substitutionsvaror, ha elimi-nerats ur räkningarna såväl vid beräkningstillfället ($^1/_{10}$ 1942) som i basen

Levnadskostnadernas förändringar enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex (år 1935 = 100).

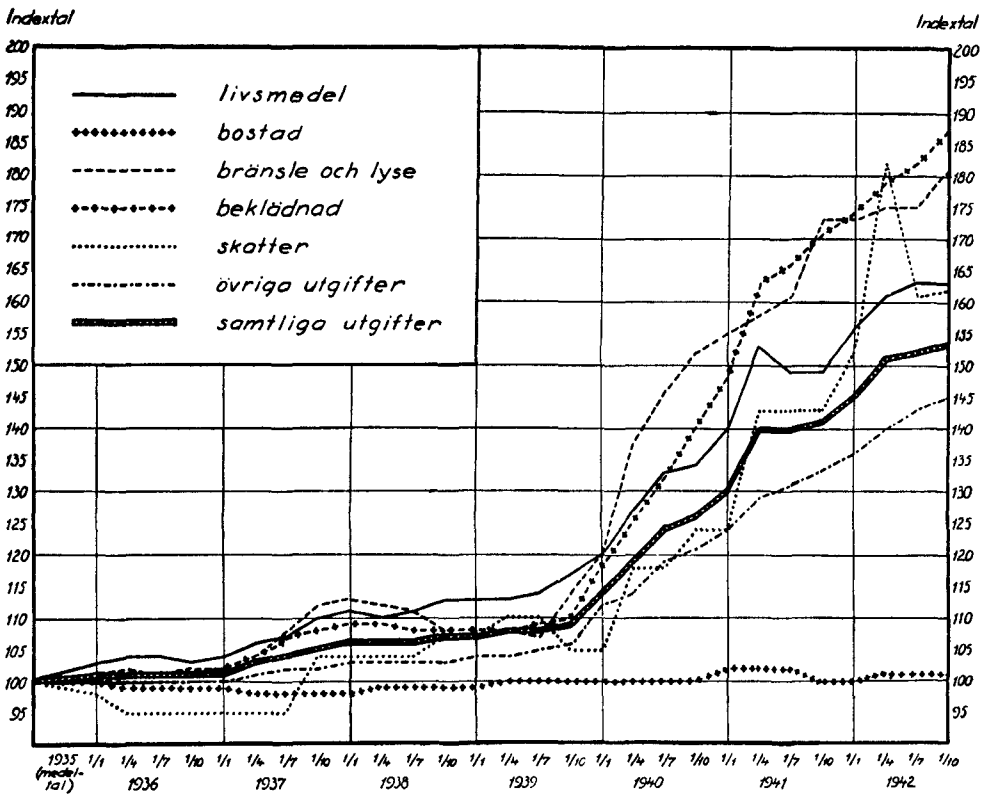

(år 1935). Efter kostnad räknat har härigenom livsmedelskontot reducerats i basen med 20·8 %. Gentemot övriga oreducerade huvudposter har man dock låtit livsmedelskontot (men icke bränslekontot trots fotogenens bortfall) vid beräkningarna intaga samma vikt som i den oreducerade budgeten.

Då det även i normala tider finnes ett antal poster inom livsmedelskontot, som icke direkt motsvaras av någon noteringsvara, och dessa posters värden i kronor räknat upptaga 5·3 % av hela livsmedelskontot, utgör alltså vid beräkningstillfället $^1/_{10}$ 1942 hela den del av kontot, som icke är representerad genom särskild noteringsvara, 26·1 %.

Tab. 1. Indextal för livsmedel, bränsle och lyse (1935 = 100).[1]

	1937	1938	1939	1940	1941	1 sept. 1939	1 okt. 1941	1 juli 1942	1 aug. 1942	1 sept. 1942	1 okt. 1942
Mejeriprod., ägg o. margarin (6 varuslag)	109	114	119	130	140	121	135	138	138	139	138
Mjöl (2 varuslag)	111	115	114	119	122	114	121	125	126	125	126
Bröd (8 varuslag)	107	109	112	130	141	113	140	141	141	138	138
Kött (8 varuslag)	111	118	125	137	180	125	184	195	194	194	193
Fisk (6 varuslag)	93	96	101	135	207	102	195	225	237	234	241
Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	104	110	108	148	145	107	144	209	218	224	203
Specerier (4 varuslag)	103	101	104	126	150	102	149	154	158	158	158
Maltdrycker (2 varuslag)	103	103	103	115	134	103	134	134	136	136	138
Samtliga livsmedel	108	113	116	132	151	116	149	163	165	166	163
Elektrisk ström	95	93	93	95	96	91	97	94	94	94	97
Fotogen	101	104	110	147	—	104	—	—	—	—	—
Kokgas	100	100	100	132	141	100	141	141	141	141	141
Ved (2 varuslag)	116	122	126	181	207	120	213	221	232	233	234
Kol (2 varuslag)	111	111	113	164	178	107	181	176	176	176	175
Koks	129	129	120	183	214	115	225	224	224	225	224
S:a bränsle och lyse	108	110	111	146	164	107	173	175	179	180	181
Livsmedel, bränsle o. lyse[1]	108	111	115	138	158	115	151	164	167	167	164

Att viss kompensation medräknats för fetthaltsminskningen i konsumtionsmjölken har redan nämnts. Slutligen har hänsyn även tagits till att en relativt större del av bröd- och mjölransonerna måste uttagas i form av rågmjöl och rågbröd än som ingå i normal förkrigskonsumtion.

I detta sammanhang må också nämnas, att man vid indexberäkningarna per 1 oktober 1942 liksom vid föregående beräkningstillfällen tagit hänsyn till att den typ av hushåll, indexberäkningarna närmast avse, antagits erhålla prisrabatter på matfett och mjölk med sammanlagt 110·90 kr. per år räknat.

Priser å livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som föreligga beträffande livsmedel, bränsle och lyse, avse samtliga september månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras under senare delen av månaden. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar.

Av tabellen å sid. 856 framgår, vilka varor som under september 1942 voro åsatta normalpriser enligt prisregleringslagen den 30 juni 1942 eller rörande vilka prisöverenskommelser träffats (s. k. överenskommelsepriser) eller beträffande vilka andra prisregleringar i samband med beslag voro gällande. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 854—855) må följande anföras rörande de under tredje kvartalet 1942 iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 487. Rörande indextalens innebörd hänvisas till texten under rubriken »Sammanfattning etc.».

Tab. 2. Indextal för beklädnad (1935 = 100).

	1937	1938	1939	1940	1941	1 juli 1939	1 okt. 1941	1 apr. 1942	1 juli 1942	1 okt. 1942
Herrkostym, beställd o. konfektion	105	107	110	129	163	108	171	180	185	190
Vinteröverrock, konfektion . . .	105	108	110	131	165	108	173	183	186	186
Arbetsblus	105	107	108	133	167	106	173	170	170	169
Skjorta	112	117	122	154	202	119	213	234	242	249
Kalsonger	107	110	113	146	193	110	203	188	186	187
Strumpor: herr-, ylle	110	113	117	151	193	114	200	215	216	223
dam-, konstsilke . . .	97	96	96	109	122	94	123	126	127	130
barn-, bomull	104	106	107	130	165	105	174	176	178	184
Hatt, herr-	101	101	102	113	129	101	132	133	136	139
Ylletyg (t. damklänning) pr m .	106	108	111	143	195	108	205	221	219	227
Bomullstyg (till dito) » » .	105	107	109	133	160	107	166	166	166	167
Ullgarn » kg .	127	119	123	191	242	112	248	254	261	260
S:a kläder	**105**	**108**	**110**	**134**	**169**	**108**	**176**	**184**	**187**	**191**
Kängor av sportläder: herr- . . .	108	111	113	138	166	110	171	176	179	188
barn- . . .	109	113	116	136	163	114	169	176	177	185
» » boxkalv, herr-	106	110	111	129	153	109	157	165	170	175
Lågskor, dam-	106	110	111	132	159	109	164	172	175	183
Halvsulning o. klackning	106	110	111	122	138	111	142	147	152	154
Galoscher, herr-	107	105	99	116	131	102	132	132	160	160
S:a skodon	**107**	**111**	**112**	**130**	**152**	**111**	**157**	**163**	**168**	**173**
Kläder och skodon	**106**	**108**	**111**	**133**	**164**	**109**	**171**	**179**	**182**	**187**

Medelpriserna å såväl mjölk som smör ha kvarstått på samma nivå som vid förra kvartalsskiftet. Däremot ha ostpriserna stigit, sedan de av priskontrollnämnden fastställda normalpriserna å ost höjts från och med den 10 augusti. Noteringarna å ägg, som under tredje kvartalet bruka förete en avsevärd uppgång, ha endast undergått en obetydlig stegring sedan juni.

Medelpriset på potatis av den nya skörden utgjorde i juli 89 öre och har sedan som vanligt sjunkit mycket kraftigt. Det oaktat var medelpriset i september — 24 öre per kg — osedvanligt högt, och endast en gång har i socialstyrelsens prisstatistik noterats ett högre medelpris för denna månad, nämligen år 1918, då priset var 26 öre per kg. Medelpriset vid motsvarande tidpunkt i fjol var 21 öre per kg.

Mjölpriserna äro i stort sett oförändrade sedan juni månad, varemot en del brödsorter efter vidtagna regleringsåtgärder undergått förskjutningar i nedgående riktning. Sålunda har medelpriset å sötlimpa, som numera avser s. k. VR-bröd, sjunkit från 79 till 72 öre. För grovbröd var prisnedgången i genomsnitt 3 öre och för mjukt matbröd bakat med vatten och mjukt matbröd, bakat med mjölk resp. 3 och 2 öre. Övriga brödsorter, vilka icke varit föremål för prisreglering, visa däremot något stigande medelpriser.

De av priskontrollnämnden under tredje kvartalet fastställda högstpriserna å kött och fläsk ha medfört en del prisförskjutningar i såväl upp- som nedgående riktning. Den mest framträdande förändringen sedan föregående kvartal är prissänkningen å gödkalvstek med 30 öre. Nötsteken har däremot stigit med

26 öre från 3·26 till 3·52 kr., varjämte priset å fårkött, som ej varit föremål för prisreglering, liksom under de föregående kvartalen stigit betydligt.

Beträffande färsk fisk ha såväl höjningar som sänkningar av medelpriserna förekommit. Sålunda ha abborre och gädda stigit, medan den största prissänkningen noterats för kolja.

Medelpriset å bitsocker har stigit med 4 öre sedan juni månad. Den vid föregående beräkningstillfällen konstaterade prisstegringen å kaffe har fortgått även under detta kvartal. Detaljpriset å rostad santosblandning utgjorde i september 5·39 kr. mot 5·30 kr. i juni. Den vid sidan härav noterade mest gångbara kaffesorten utvisade för september ett medelpris å 5·69 kr. mot 5·62 kr. i juni.

Inom gruppen frukt och grönsaker utvisa noteringarna å äpplen, sedan årets skörd kommit i marknaden, en kraftig nedgång från föregående kvartal eller med ej mindre än i genomsnitt 2·15 kr. per kg. Det under september noterade medelpriset — 1·77 kr. per kg — är dock för årstiden ovanligt högt. Motsvarande pris i september 1941 var 81 öre och årets septemberpris ligger alltså ej mindre än 119 % högre. Vitkålspriset, som sedan juni sjunkit med 63 öre från 92 till 29 öre, är däremot 27 % lägre än motsvarande pris förra året.

Bland övriga inom livsmedelsposten inträdda förändringar må till sist nämnas, att pilsnerpriset höjts med 1 öre sedan i juni.

Inom posten bränsle och lyse har indextalet stigit från 175 till 181 (år 1935 = 100) beroende på ökade vedpriser. Medelpriserna å kol och koks äro däremot i stort sett oförändrade sedan i juni.

Sammanfattning av prisförändringarna beträffande livsmedel, bränsle och lyse. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedels-, bränsle- och lysepriserna ägt rum i detaljhandeln från och med 1935 till 1 oktober 1942, meddelas i tab. 1 en serie »vägda» indextal för särskilda varugrupper. Gruppindextalen liksom index för samtliga livsmedel samt bränsle- och lyseindex ha fr. o. m. andra halvåret 1940 påverkats icke blott av prisförändringar utan även av de ändringar av viktsystemet, varom för varje gång meddelande lämnats i texten. I gruppen mejeriprodukter etc. ingår t. ex. ej margarin $^1/_7$—$^1/_{10}$ 1940 samt $^1/_{10}$ och $^1/_{11}$ 1941, i gruppen rotsaker och frukt ej bananer fr. o. m. $^1/_1$ 1941 och katrinplommon $^1/_{10}$—$^1/_{12}$ 1941 samt i gruppen specerier ej gula ärter $^1/_{10}$—$^1/_{12}$ 1941. I andra fall ha varuslagen stått kvar i beräkningarna men fått sina vikter minskade. Då en vara (t. ex. mjölk och potatis) fått sin vikt ökad, till följd av att den ansetts ersätta annan vara, ingår den dock ej med denna ökade vikt i gruppindextalet. I stället har vikten för den originalvara, som ersatts, icke minskats i så hög grad som eljest skulle blivit fallet. I indextalet för ved ingår sedan 1 oktober 1941 även pannved.

Jämför man indextalen för de olika varugrupperna den 1 oktober 1942 med 1935 års prisnivå, befinnes det, att fisk stigit med i genomsnitt 141 %, kött med 92, rotsaker och frukt med 103, specerier med 58, bröd med 38, mejeriprodukter, ägg och margarin med 38, maltdrycker med 38 samt mjöl med 26 %. Tillhopa gör detta en ökning av hela livsmedelsposten med 63 % till indextalet 163. Inom bränsle- och lyseposten har koks stigit med 124 %, ved med 134,

Tab. 8. Indextal för »övriga utgifter» (1935 = 100).

	1937	1938	1939	1940	1941	1 juli 1939	1 okt. 1941	1 apr. 1942	1 juli 1942	1 okt. 1942
Möbler	105	108	114	120	138	114	143	153	162	168
Mattor, sängkläder, hushållslinne	104	104	105	130	167	102	177	186	190	193
Husgeråd, verktyg m. m.	108	110	112	128	148	109	153	157	159	162
Tvål och såpa	107	106	113	143	180	105	199	208	208	222
Tvätt	101	101	103	115	129	102	131	135	136	136
Kroppsvård	103	104	105	112	124	105	127	128	130	130
Sjukvård	99	97	95	98	105	94	105	106	106	106
Intellektuella ändamål	102	102	103	109	116	103	117	118	120	122
Förenings- o. försäkringsavgifter	103	106	112	114	115	112	115	116	116	116
Nöjen och förströelser	101	104	105	112	122	104	125	131	134	138
Resor	98	98	98	106	119	98	122	123	127	128
Ränta å lån	91	91	91	105	109	91	102	102	102	102
Telefon, postporto, skrivmateriel	100	100	100	104	110	100	113	123	123	124
Arbetshjälp i hemmet	102	103	106	115	128	106	132	135	140	141
Tobak	98	98	100	124	143	98	137	172	193	193
Spritdrycker	100	102	121	179	190	112	189	218	218	218
Övriga utgifter[1]	**102**	**103**	**106**	**118**	**131**	**105**	**133**	**140**	**143**	**145**

kol med 75 samt kokgas med 41 %. Elektrisk ström (för belysningsändamål) har däremot sjunkit i pris med 3 %. Hela posten har härigenom stigit med 81 %.

Bostadsposten har vid detta tillfälle ej varit föremål för omräkning.

Utgifter för beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde under senare delen av kvartalets sista månad. Den nu slutförda undersökningen utvisar en prisstegring för de flesta av de till denna huvudpost hänförda varuslagen, trots att omsättningen av billigare, priskontrollerade artiklar visat något ökad tendens sedan förra kvartalet. Enligt uppgifter från socialstyrelsens ortsombud ingick i detaljhandelns omsättning omkring mitten av september månad priskontrollerad herrkonfektion med i genomsnitt 40 %. I denna proportion ha noteringarna å priskontrollerade kläder medräknats i medelpriserna. På grund av viss kvalitetsskillnad ha noteringarna å standardvaror i dessa fall dock höjts med 10 %. För övriga beklädnadsartiklar, såsom underkläder och dylikt, ha medelpriser beräknats på grundval av samtliga noteringar för de olika varuslagen. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten steg från 182 till 187; motsvarande tal för ett år sedan var 171 (1935 = 100). Tab. 2 ger en bild av prisnivåns förändringar för de olika varuslagen sedan år 1935.

Skatter. Den omräkning av krono- och landstingsskatterna, som nu verkställts, har resulterat i en höjning av skatteindex med 1 enhet från 161 till 162 (1935 = 100). Höjningen beror på stegrad värnskatt. Landstingsskatterna visa däremot en mindre genomsnittlig sänkning. Vid beräkningen av skatteposten har liksom den 1 juli 1942 i enlighet med särskilda direktiv från chefen för

[1] Denna post omfattar även en mindre del ej specificerade utgifter. Beträffande grupperingen av olika varuslag och tjänster hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 53.

finansdepartementet samma inkomstnivå lagts till grund, som den varmed man räknade den 1 januari 1942.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig i huvudsak på priser under senare delen av kvartalets sista månad. Undersökningen visar, att prisnivån ytterligare stigit något sedan förra kvartalet till följd av prisförhöjningar å bland annat diverse inventarier, särskilt möbler, samt rengöringsmedel. Indextalet för posten »övriga utgifter» visade i sin helhet uppgång från 143 till 145 (1935 = 100). I tab. 3 meddelas indextal för de olika grupperna inom ovannämnda post.

Levnadskostnadsindex med 1935 och 1914 (juli) som basår. Beträffande tillvägagångssättet vid indexberäkningarna hänvisas i övrigt till den redogörelse härför, som återfinnes i Soc. Medd. årg. 1939, sid. 643 o. f.

Resultaten av den nu senast utförda beräkningen, avseende prisläget omkring den 1 oktober 1942, redovisas i tab. 4.

Diagrammet å sid. 847 belyser ytterligare prisnivåns förändringar sedan 1935. Levnadskostnadernas stegring sedan tiden omedelbart före krigsutbrottet (1 juli 1939) beräknas till c:a 40 %.

Betraktar man förändringarna av samtliga levnadskostnader under kvartalet, finner man enligt tab. 4, att levnadskostnadsindex med 1935 som bas stigit med en enhet, från 152 till 153.

Anknytes denna serie till den äldre med *juli 1914* som utgångspunkt (tab. 5), befinnes, att indextalet sedan förra beräkningstillfället stigit med två enheter, från 237 till 239. Hurudan prisförändringen kvartal för kvartal gestaltat sig för de olika huvudposterna framgår även av tab. 5.

Tab. 4. Levnadskostnadsindex med år 1935 som bas.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1935	100	100	100	100	100	100	100
1936 1 jan.	103	100	101	100	98	100	101
1 april	104	99	102	101	95	100	101
1 juli	104	99	101	101	95	100	101
1 okt.	103	99	102	101	95	100	101
1937 1 jan.	104	99	102	102	95	100	101
1 april	106	98	104	104	95	101	103
1 juli	107	98	108	107	95	102	104
1 okt.	110	98	112	108	104	102	105
1938 1 jan.	111	98	113	109	104	103	106
1 april	110	99	112	109	104	103	106
1 juli	111	99	111	108	104	103	106
1 okt.	113	99	108	108	107	103	107
1939 1 jan.	113	99	108	108	107	104	107
1 april	113	100	108	108	110	104	108
1939 1 juli	114	100	107	109	110	105	108
1 okt.	117	100	114	110	105	106	109
1940 1 jan.	120	100	120	118	105	112	114
1 april	127	100	138	125	118	114	119
1 juli	133	100	146	132	118	119	124
1 okt.	134	100	152	140	124	121	126
1941 1 jan.	140	102	155	148	124	124	130
1 april	153	102	158	163	143	129	140
1 juli	149	102	161	166	143	131	140
1 okt.	149	100	173	171	143	138	141
1942 1 jan.	156	100	173	174	152	136	145
1 april	161	101	175	179	[1]182	140	[1]151
1 juli	163	101	175	182	161	143	152
1 okt.	163	101	181	187	162	145	153

[1] Omräknas skatteindextalet per den 1 april 1942 i enlighet med de direktiv, som av chefen för finansdepartementet meddelats för beräkningstillfället den 1 juli 1942, erhålles talet 161 (290, då juli 1914 = 100). Index för samtliga levnadskostnader per den 1 april 1942 blir med sistnämnda ändring 150 (234, då juli 1914 = 100).

(Forts. av texten på sid. 860.)

Tab. 5. Levnadskostnadsindex med juli 1914 som bas.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
	1 april	160	178	183	192	173	185	**173**
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
	1 april	158	188	170	188	185	179	**178**
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
	1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
	1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
	1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
	1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
	1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**
	1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
	1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
	1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
	1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	**154**
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	**153**
	1 april	120	202	136	165	191	174	**153**
	1 juli	123	201	136	166	191	174	**155**
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	**155**
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	**155**
	1 april	126	198	137	167	178	174	**155**
	1 juli	129	198	137	167	178	174	**156**
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	**157**
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	**158**
	1 april	134	196	140	169	170	172	**158**
	1 juli	134	196	139	169	170	173	**158**
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	**157**
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	**158**
	1 april	137	195	143	174	166	176	**161**
	1 juli	138	195	148	179	166	177	**162**
	1 okt.	140	195	153	182	177	177	**165**
1938	1 jan.	142	195	154	183	177	177	**165**
	1 april	141	196	154	182	176	178	**165**
	1 juli	143	196	152	182	176	178	**166**
	1 okt.	145	196	150	181	181	178	**167**
1939	1 jan.	145	196	149	181	181	180	**167**
	1 april	145	198	149	181	188	180	**168**
	1 juli	147	198	147	182	198	182	**169**
	1 okt.	150	198	156	184	190	183	**171**
1940	1 jan.	154	198	164	197	190	195	**178**
	1 april	163	198	189	210	214	198	**186**
	1 juli	170	198	201	220	214	207	**193**
	1 okt.	172	198	209	234	223	210	**197**
1941	1 jan.	180	202	213	248	223	214	**204**
	1 april	197	203	217	272	258	223	**219**
	1 juli	192	203	221	278	258	228	**219**
	1 okt.	191	198	238	287	258	231	**221**
1942	1 jan.	201	198	238	291	274	236	**227**
	1 april	207	201	240	299	[1]329	242	[1]**236**
	1 juli	210	201	241	305	290	248	**237**
	1 okt.	209	201	249	312	292	251	**239**

[1] Jfr not till tab. 4.

	Varuslag[1]	Kvantitet	1914[2]	1919[2]	1920	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
1	Mjölk, oskummad	l	15	47	44	20	21	21	22	23	24	25	27	30
2	Smör: mejeri-	kg	239	729	657	244	276	268	263	297	311	328	369	431
3	lands-	»	218	727	651	224	253	253	250	281	294	312	357	421
4	Ost[3]	»	162	624	524	147	170	177	189	183	186	212	243	[4]259
5	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	433	376	127	141	135	133	148	160	165	224	300
6	Ägg, färska	»	142	568	482	135	140	154	170	180	179	183	215	303
7	Potatis: gammal	»	9	20	17	10	10	12	13	14	14	15	19	17
8	»	100 kg	·	1779	1348	727	726	896	975	1032	1066	1130	1515	1379
9	färsk, svensk	kg	23	29	55	22	18	26	25	22	23	24	32	47
10	Gula ärter, svenska	»	35	78	69	33	42	48	42	42	42	41	78	84
11	Bruna bönor	»	49	214	180	48	53	62	62	54	58	112	118	152
12	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	75	91	36	35	38	39	41	43	43	45	45
13	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	56	56	24	23	24	25	27	28	28	30	33
14	rågsikt-, svenskt	»	29	78	73	32	31	33	34	36	37	37	39	40
15	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	99	101	32	34	35	37	41	43	44	56	65
16	ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	111	176	42	41	40	41	43	44	48	71	102
17	Makaroner, svenska, ideal	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	74	79
18	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	43	96	111	61	59	59	60	65	65	66	73	78
19	hårt knäckebröd	»	·	·	139	85	84	82	83	85	85	85	90	95
20	sötlimpa eller siktbröd	»	40	96	105	58	58	58	59	62	64	65	76	82
21	grovbröd (grov hälkaka, ankarst.)	»	31	64	71	46	45	45	45	48	50	51	60	65
22	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	230	254	136	134	132	132	137	141	144	163	182
23	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	116	128	72	71	72	73	76	78	80	91	95
24	billigaste sort » » mjölk	»	61	167	145	86	84	85	86	90	92	95	107	111
25	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	·	100	98	97	98	104	107	112	139	152
26	Nötkött, färskt: stek	»	116	563	398	148	156	179	193	191	197	214	231	307
27	soppkött	»	95	490	333	114	121	143	156	154	156	170	185	252
28	Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	512	493	188	198	217	232	242	251	270	289	379
29	spädkalv	»	70	312	274	114	117	129	142	145	151	166	178	242
30	Fårkött, färskt, stek	»	130	600	431	187	192	205	217	226	237	255	281	382
31	Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	·	142	147	172	189	184	190	205	222	295
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	605	449	142	136	177	196	198	220	228	256	333
33	salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	619	470	148	141	182	200	202	223	232	261	338
34	Fläskkorv, ej delikatess-	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	172	188	249
35	Fisk, färsk: abborre	»	76	202	191	109	107	110	111	110	112	116	124	160
36	gädda	»	110	333	312	157	152	153	159	158	159	161	182	246
37	sill	»	35	110	102	61	62	62	61	61	65	71	96	149
38	strömming	»	39	114	106	59	57	57	57	58	61	63	80	116
39	torsk	»	57	160	139	89	87	89	89	88	90	90	109	151
40	rödspotta (spätta)	»	81	244	219	148	143	145	149	148	149	154	173	236
41	kolja	»	·	·	152	116	113	116	118	118	119	122	145	213
42	Salt sill	»	45	148	120	40	49	62	71	49	50	56	89	158
43	Kaffe, rostat: santosblandning	»	·	·	·	313	301	291	284	298	281	295	382	476
44	mest gångbara sort	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	422	508
45	Socker, bit-	»	65	133	168	47	46	46	47	48	48	49	58	61
46	Salt, matsalt	»	10	32	31	16	16	15	15	15	15	16	21	24
47	Äpplen, ät-	»	·	·	·	105	97	101	94	94	105	94	128	180
48	Apelsiner, medelstora	dusin	·	·	·	115	111	115	115	125	131	126	195	236
49	Bananer, prima	kg	·	·	·	166	161	160	146	139	160	173	209	—
50	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	·	107	106	101	85	90	81	87	131	173
51	Vitkål, svensk	»	·	·	·	23	24	24	33	30	28	28	41	42
52	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	·	·	·	24	24	24	24	24	24	24	27	31
53	Svagdricka	l	6	16	16	16	16	15	15	16	16	16	18	21
54	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	·	35	35	35	34	33	33	33	33	34
55	Fotogen, Water White	l	21	71	60	24	22	20	20	20	21	22	30	54
56	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	·	17	17	17	17	17	17	17	23	24
57	Björkved, osågad, hemkörd	»	740	2310	2895	945	920	945	995	1085	1145	1175	1645	1870
58	Barrved, » »	»	595	1895	2310	725	715	730	765	845	900	930	1375	1580
59	Pannved, hemkörd	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	1355	1475
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	—	2069	620	613	614	607	644	647	666	931	1028
61	hushålls-(fyrkol), prima, »	»	242	—	1664	288	287	291	294	344	347	348	524	555
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	·	434	437	452	459	577	577	538	824	961
63	c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	·	·	419	421	436	446	565	569	530	804	932

[1] Beträffande gällande regleringar se tabellen å sid. 856. — [2] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [3] 44 orter. — [4] De i årsmedelpriset ingående priserna för januari—mars 1941 ha omräknats till att avse ej helfet vara.

Aug. 1939	Sept. 1941	Dec. 1941	Mars 1942	April 1942	Maj 1942	Juni 1942	Juli 1942	Aug. 1942	Sept. 1942	Septemberprisernas förändringar i %[1] sedan juli 1914	år 1935	aug. 1939	sept. 1941	
25	30	29	29	29	29	29	29	29	29	+ 99	+ 34	+ 15	— 3	1
341	401	455	455	455	455	455	455	455	455	+ 96	+ 70	+ 34	+ 14	2
322	383	445	445	445	445	446	446	446	446	+ 112	+ 76	+ 39	+ 16	3
215	265	266	267	267	267	267	267	271	274	+ 70	.	+ 28	+ 4	4
170	—	300	300	300	300	300	300	300	300	+ 118	+ 122	+ 76	—	5
172	324	332	322	321	320	319	320	320	320	+ 180	+ 108	+ 87	— 1	6
[2] 16	21	19	24	26	28	30	32	[2] 34	24	+ 159	+ 98	+ 54	+ 14	7
—	1635	1508	2011	2211	2347	2554	2773	—	2017	.	+ 125	—	+ 23	8
17	—	—	—	—	—	—	89	35	—	—	—	—	—	9
41	—	84	85	85	85	85	85	85	85	+ 180	+ 76	+ 105	—	10
113	—	—	142	142	142	142	142	142	141	+ 208	+ 128	+ 25	—	11
43	45	47	47	47	47	47	47	47	47	+ 52	+ 25	+ 9	+ 4	12
27	33	33	33	33	33	33	33	34	34	+ 58	+ 39	+ 23	+ 3	13
36	40	40	40	40	40	40	41	40	41	+ 54	+ 25	+ 12	+ 2	14
43	65	67	67	67	67	67	67	67	67	+ 88	+ 91	+ 55	+ 3	15
45	—	114	138	139	140	139	140	140	140	+ 261	+ 249	+ 213	—	16
.	79	79	79	79	79	79	79	79	79	.	.	.	+ 1	17
66	79	79	79	79	79	79	79	80	80	+ 97	+ 36	+ 23	+ 2	18
85	95	95	95	95	95	95	95	95	96	.	+ 17	+ 13	+ 1	19
66	80	79	79	79	79	79	79	72	72	+ 86	+ 23	+ 8	— 10	20
51	64	64	64	64	63	64	64	60	61	+ 99	+ 35	+ 19	— 6	21
144	185	187	187	188	188	188	188	192	191	+ 154	+ 45	+ 33	+ 3	22
82	94	93	93	94	94	94	94	92	91	+ 110	+ 27	+ 12	— 2	23
96	107	105	105	105	105	105	105	103	103	+ 74	+ 21	+ 7	— 4	24
113	153	155	155	155	156	156	156	158	158	.	+ 63	+ 40	+ 3	25
218	326	313	311	311	312	326	348	352	352	+ 197	+ 97	+ 62	+ 8	26
169	261	265	269	269	270	264	254	254	254	+ 163	+ 78	+ 50	— 3	27
269	383	389	390	393	393	395	381	365	365	+ 179	+ 68	+ 36	— 5	28
163	242	253	263	266	268	272	269	268	269	+ 288	+ 109	+ 64	+ 11	29
260	381	379	404	412	417	422	426	431	443	+ 226	+ 117	+ 70	+ 16	30
208	311	309	310	310	310	311	311	311	311	.	+ 81	+ 50	0	31
226	340	344	348	348	349	351	355	356	356	+ 179	+ 101	+ 57	+ 5	32
230	346	347	351	352	351	352	356	358	358	+ 164	+ 97	+ 56	+ 4	33
172	257	263	267	269	273	278	284	286	288	.	.	+ 68	+ 12	34
112	165	183	229	233	212	203	208	209	213	+ 186	+ 94	+ 90	+ 29	35
168	252	281	364	338	297	305	319	316	317	+ 181	+ 108	+ 89	+ 26	36
74	168	129	121	97	90	—	117	146	137	+ 257	+ 121	+ 85	— 19	37
64	93	133	139	136	131	116	119	109	114	+ 210	+ 100	+ 80	+ 23	38
90	143	167	269	177	149	146	148	143	146	+ 164	+ 63	+ 62	+ 2	39
150	228	268	355	305	289	275	279	269	271	+ 238	+ 87	+ 81	+ 19	40
116	199	254	334	218	225	237	228	218	218	.	+ 88	+ 88	+ 10	41
55	143	201	189	187	195	207	212	204	216	+ 404	+ 250	+ 295	+ 51	42
288	489	504	522	523	527	530	533	535	539	.	+ 85	+ 87	+ 10	43
.	522	540	556	558	561	562	563	566	569	.	.	.	+ 9	44
48	61	65	66	66	66	66	70	70	70	+ 9	+ 53	+ 46	+ 14	45
15	24	25	25	25	25	25	25	25	25	.	+ 61	+ 66	+ 2	46
94	81	152	268	345	372	392	—	362	177	.	+ 75	+ 88	+ 119	47
123	—	297	334	370	363	374	399	390	408	.	+ 256	+ 232	—	48
164	—	—	—	—	—	—	—	—	—	.	—	—	—	49
84	—	172	175	175	175	182	201	204	204	.	+ 102	+ 143	—	50
29	40	32	64	89	91	92	87	46	29	.	+ 24	+ 1	— 27	51
24	31	31	31	31	31	31	32	32	32	.	+ 34	+ 36	+ 4	52
16	21	21	21	21	21	21	21	21	21	+ 240	+ 39	+ 32	+ 1	53
32	34	34	34	34	33	33	33	33	34	.	— 2	+ 7	+ 1	54
21	60	60	60	60	60	60	.	.	.	.	.	.	.	55
17	24	24	24	24	24	24	24	24	24	.	+ 39	+ 45	+ 1	56
1125	1905	1910	1945	1950	1955	1955	2015	2030	2040	+ 179	+ 116	+ 81	+ 7	57
885	1615	1620	1665	1680	1685	1695	1815	1830	1825	+ 211	+ 151	+ 106	+ 13	58
.	1520	1520	1540	1540	1545	1555	1635	1645	1655	.	.	.	+ 9	59
637	1034	989	987	987	987	987	987	987	982	+ 151	+ 60	+ 54	— 5	60
326	575	574	571	572	572	572	572	572	569	+ 148	+ 96	+ 74	— 1	61
517	1006	1005	1003	1003	1002	1002	1002	1002	1002	.	+ 121	+ 94	0	62
506	973	979	974	974	974	974	974	975	972	.	+ 124	+ 93	0	63

[1] Procenttalen ha beräknats på medelpriser uträknade med en decimal. — [2] Medeltal av juli-priserna å gammal och augustipriserna å färsk vara.

K = kortransonering. — N = normalpriser. —

	Varuslag	Gällande regleringar	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Malmö	Jönköping
1	Mjölk	N	l	32	31	28	27	28	28	29	27	28
2	Smör: mejeri-	K, N	kg	455	455	455	455	455	455	455	455	454
3	lands-	K, N	»	—	—	—	—	—	—	445	—	445
4	Ost, ej helfet	K, N	»	282	276	275	277	277	270	270	267	270
5	Bordsmargarin	K, N	»	300	300	300	300	300	300	300	300	300
6	Ägg	K, N	»	333	333	331	306	—	323	321	315	297
7	Potatis: gammal		»	27	30	24	24	27	25	24	22	22
8	»		100 kg	—	—	1900	2075	—	2000	2125	1800	1920
9	färsk		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter	K, N	»	—	—	—	—	80	—	82	82	—
11	Brana bönor	K, N	»	—	—	—	—	—	—	—	141	—
12	Mjöl: vete-	K	»	47	47	47	46	46	46	46	47	45
13	råg-	K	»	38	35	33	33	33	32	32	33	31
14	rågsikt-	K	»	—	—	40	—	—	—	—	39	—
15	Gryn: havre-	K	»	74	68	64	70	71	70	67	71	63
16	ris-	K, N	»	139	140	141	139	139	140	140	140	138
17	Makaroner	K	»	94	84	80	76	88	85	73	87	75
18	Rågbröd: spisbröd	K, Ö	»	84	86	78	77	81	81	79	87	80
19	knäckebröd	K, Ö	»	109	102	95	95	91	92	85	98	99
20	sötlimpa	K, N	»	84	81	71	75	73	75	74	68	63
21	grovbröd	K, N	»	63	56	59	61	68	64	66	71	57
22	Vetebröd: skorpor	K	»	220	192	205	195	180	200	203	177	183
23	mjukt bakat m. vatten	K, N	»	104	92	92	92	92	92	86	89	92
24	matbröd » » mjölk	K, N	»	115	—	103	103	103	102	99	101	103
25	mjukt kaffebröd	K	»	176	185	173	180	153	181	156	150	165
26	Nötkött: stek	K, Ö	»	380	330	339	370	370	330	360	305	351
27	soppkött	K, Ö	»	272	245	257	261	252	233	260	230	249
28	Kalvkött, stek: gödkalv	K, Ö	»	380	370	370	370	368	360	360	360	360
29	spädkalv	K	»	—	—	279	—	285	—	—	—	—
30	Fårkött, stek	K	»	523	550	493	430	533	507	454	498	—
31	Malet nötkött	K, Ö	»	330	330	310	310	310	310	310	306	299
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	K, Ö	»	365	365	365	354	353	350	350	345	350
33	salt »	K, Ö	»	365	361	365	354	353	350	350	347	350
34	Fläskkorv	K, Ö[1]	»	328	300	315	297	296	299	308	283	300
35	Fisk, färsk: abborre	N	»	225	220	220	220	220	220	220	220	—
36	gädda	N	»	325	323	320	320	320	320	320	320	—
37	sill	N	»	142	142	—	135	134	160	142	135	118
38	strömming	N	»	118	119	107	117	118	118	118	110	118
39	torsk	N	»	159	165	160	160	135	158	148	125	155
40	rödspotta	N	»	282	263	275	268	253	283	270	247	274
41	kolja	N	»	227	—	178	215	221	207	222	195	—
42	Salt sill	N	»	183	—	225	213	213	—	215	237	195
43	Kaffe: santosblandning	K	»	539	548	551	527	558	560	532	568	540
44	mest gångbara sort	K	»	577	587	596	568	586	592	570	597	563
45	Socker, bit-	K	»	66	69	70	68	67	69	68	67	68
46	Salt		»	28	25	27	27	26	27	24	25	25
47	Äpplen		»	216	—	—	147	95	158	189	139	165
48	Apelsiner		dussin	450	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Bananer		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Katrinplommon	K, Ö	»	204	184	209	205	205	177	209	263	214
51	Vitkål		»	24	28	24	27	27	32	25	39	32
52	Pilsner	Ö	1/8 l	31	33	35	31	31	36	34	31	31
53	Svagdricka	Ö	l	34	21	20	21	21	23	27	25	25
54	Elektrisk ström		kWh	28	30	25	38	30	32	35	38	41
55	Fotogen	B	l	.	.	.	.	.	.	.	.	.
56	Kokgas		kbm	18	25	20	25	23	25	21	—	25
57	Björkved	N	»	2600	2350	2100	1930	2100	2250	2300	2040	2125
58	Barrved	N	»	2350	2225	1970	1755	1925	2075	2000	1860	1850
59	Pannved	N	»	2100	1975	1825	1555	1725	1875	1850	1660	1625
60	Kol: antracit-	B	hl	966	934	987	972	990	976	935	992	1013
61	hushålls-	B	»	566	534	587	572	590	576	535	592	613
62	Koks: c:a 20–40 mm	B	100 kg	971	903	1049	1022	1070	1084	970	1060	1054
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm	B	»	979	951	1041	972	1030	1030	910	1052	1036

[1] Överenskommelsepris i Stockholm med omnejd samt Södertälje, Norrköping, Malmö, Lund,

Ö = överenskommelsepriser. — B = beslag och prisreglering.

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Helsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
27	27	28	27	28	28	27	29	29	27	28	26	27	27	30	27	1
455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	2
—	445	445	445	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
262	260	270	270	271	270	272	280	273	278	275	279	273	276	281	277	4
300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	5
299	319	316	299	295	319	319	317	317	319	318	290	316	319	318	275	6
23	25	20	20	22	23	25	20	24	25	20	29	17	25	21	23	7
2000	2133	—	—	1650	—	2000	1680	1900	2120	1817	1400	1486	2000	1678	2000	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	86	—	—	86	86	86	85	—	85	—	86	—	85	10
—	—	—	141	—	—	128	—	136	135	—	142	—	142	—	140	11
46	49	45	45	48	46	46	46	46	46	47	46	47	47	49	48	12
34	35	30	32	32	33	32	34	34	35	33	34	32	34	35	35	13
—	—	—	—	—	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	14
67	65	63	66	67	65	65	64	64	65	64	64	64	74	65	65	15
137	140	138	139	138	140	141	139	139	140	139	141	140	140	135	138	16
78	75	72	75	83	80	83	81	80	80	83	80	79	80	78	80	17
82	85	83	77	85	81	88	82	82	82	80	84	82	83	88	82	18
103	95	105	90	95	98	96	105	98	104	97	94	99	95	101	95	19
66	63	65	65	74	66	61	62	62	63	62	63	65	67	76	74	20
58	57	60	59	64	52	48	48	47	48	48	45	57	56	64	57	21
174	200	198	180	150	180	200	175	187	160	150	150	170	200	190	170	22
92	92	92	92	92	—	—	—	—	—	—	92	—	—	92	92	23
103	103	102	103	103	103	103	103	103	103	100	103	103	102	106	103	24
152	145	139	157	152	154	154	—	162	147	128	117	146	147	154	145	25
344	360	360	344	359	358	340	370	355	358	356	356	350	353	357	335	26
245	253	253	245	243	253	253	260	253	253	253	253	243	252	262	260	27
360	360	360	360	360	360	359	370	360	360	360	360	360	354	369	360	28
—	350	—	—	—	—	260	270	270	289	266	260	240	—	280	—	29
450	398	470	—	427	—	410	—	390	468	452	453	489	414	—	408	30
300	300	300	300	299	300	300	300	300	300	300	300	300	300	320	310	31
350	350	350	350	349	345	345	340	345	345	340	345	345	340	364	350	32
350	350	350	350	349	345	374	340	343	360	346	355	345	353	364	350	33
278	265	277	265	279	278	275	260	275	265	280	272	271	250	313	233	34
220	220	220	151	220	150	220	220	220	—	220	—	—	—	—	—	35
320	320	320	290	300	300	320	320	320	—	320	—	—	320	—	—	36
156	—	149	—	—	—	—	146	138	133	140	—	142	155	108	98	37
118	118	112	113	107	95	122	128	—	—	—	115	—	—	—	—	38
155	158	131	113	126	125	141	155	134	—	155	120	149	135	133	110	39
285	285	285	—	—	—	257	269	285	—	274	—	270	252	268	233	40
235	235	—	—	—	—	235	—	235	—	—	—	—	—	195	—	41
230	230	225	—	169	—	243	208	230	195	216	—	217	225	180	201	42
560	510	531	554	505	588	515	590	505	548	467	572	515	513	523	555	43
598	510	556	571	557	588	575	590	593	581	532	572	575	572	566	625	44
69	71	69	71	76	70	69	68	69	69	70	69	70	70	68	69	45
25	27	25	24	24	25	24	26	27	27	27	27	25	25	24	24	46
150	—	144	125	115	140	146	131	200	167	150	—	150	150	186	157	47
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	450	—	—	—	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
205	210	204	205	205	205	204	204	205	205	205	205	200	192	200	200	50
25	25	29	33	38	38	28	13	17	22	21	15	18	29	24	39	51
31	31	31	31	35	32	35	31	32	35	33	33	34	31	34	31	52
20	25	20	20	20	17	20	21	18	17	16	17	20	17	23	20	53
31	39	37	39	49	44	22	37	36	40	36	32	42	42	25	34	54
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	55
—	—	23	27	32	27	25	23	20	25	21	20	—	—	18	—	56
1795	2025	1850	2000	—	2125	2050	2380	2345	2360	2360	2480	2050	2150	2955	2425	57
1550	1850	1550	1825	1950	1950	1750	2080	2045	2060	2060	2160	1900	2000	2705	2225	58
1275	1650	1450	1625	1750	1750	1650	1930	1895	1910	1975	—	1650	1775	2050	2025	59
995	—	958	—	932	965	—	940	975	—	940	943	940	944	965	956	60
595	—	518	532	537	565	575	540	570	544	540	543	540	544	565	556	61
1058	1080	940	929	1012	980	1008	961	1120	969	970	955	1026	970	919	962	62
979	1026	946	916	952	1056	938	921	1065	909	920	1028	962	920	886	950	63

Göteborg och Borås.

K = kortransonering. — N = normalpriser. —

	Varuslag	Gällande regleringar	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk	N	l	27	29	27	27	29	29	29	29	28
2	Smör: mejeri-	K, N	kg	455	455	450	455	455	455	455	455	455
3	lands-	K, N	»	445	—	—	445	—	—	445	445	—
4	Ost, ej helfet	K, N	»	278	290	273	270	270	281	290	267	270
5	Bordsmargarin	K, N	»	300	300	300	300	300	300	300	300	300
6	Ägg	K, N	»	297	315	311	319	323	323	323	279	333
7	Potatis: gammal		»	23	20	25	25	25	25	20	21	24
8	»		100 kg	—	—	1800	—	2200	2467	—	—	2220
9	färsk		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter	K, N	»	—	—	—	—	85	80	—	—	80
11	Bruna bönor	K, N	»	—	—	—	—	142	—	—	140	140
12	Mjöl: vete-	K	»	48	46	47	48	48	48	48	46	45
13	råg-	K	»	34	34	34	35	34	32	35	32	34
14	rågsikt-	K	»	—	—	—	—	—	—	—	—	40
15	Gryn: havre-	K	»	65	65	67	65	75	66	65	65	64
16	ris-	K, N	»	139	138	139	138	141	138	140	140	139
17	Makaroner	K	»	76	77	76	76	80	81	80	77	79
18	Rågbröd: spisbröd	K, Ö	»	85	83	81	81	85	86	83	71	75
19	knäckebröd	K, Ö	»	101	93	95	94	107	100	103	89	94
20	sötlimpa	K, N	»	74	71	74	74	74	74	78	68	71
21	grovbröd	K, N	»	71	58	64	71	71	57	64	56	55
22	Vetebröd: skorpor	K	»	180	175	175	160	233	230	200	164	207
23	mjukt matbröd bakat m. vatten	K, N	»	92	92	92	92	92	92	92	92	86
24	mjukt matbröd » » mjölk	K, N	»	103	103	103	103	103	103	102	103	99
25	mjukt kaffebröd	K	»	154	174	154	133	185	170	154	128	155
26	Nötkött: stek	K, Ö	»	360	358	360	315	345	368	346	363	340
27	soppkött	K, Ö	»	248	253	260	248	250	240	260	262	240
28	Kalvkött, stek: gödkalv	K, Ö	»	360	360	360	360	370	370	355	369	370
29	spädkalv	K	»	250	250	280	300	—	—	253	250	—
30	Fårkött, stek	K	»	380	455	425	380	435	—	355	390	—
31	Malet nötkött	K, Ö	»	310	310	303	308	310	310	310	310	310
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	K, Ö	»	350	350	345	345	363	362	360	355	365
33	salt »	K, Ö	»	350	350	345	350	355	362	360	355	365
34	Fläskkorv	K, Ö[1]	»	290	292	260	258	300	293	250	300	300
35	Fisk, färsk: abborre	N	»	220	220	220	220	220	—	—	207	220
36	gädda	N	»	320	320	320	320	320	—	—	320	—
37	sill	N	»	100	125	125	136	155	110	125	140	135
38	strömming	N	»	118	118	—	110	110	117	113	118	113
39	torsk	N	»	138	148	155	151	163	123	—	147	151
40	rödspotta	N	»	280	273	280	250	284	—	—	278	274
41	kolja	N	»	230	230	—	185	235	—	—	208	—
42	Salt sill	N	»	224	224	220	210	212	230	245	206	230
43	Kaffe: santosblandning	K	»	510	557	554	580	556	518	523	541	549
44	mest gångbara sort	K	»	510	578	528	593	600	550	523	571	565
45	Socker, bit-	K	»	69	68	69	69	72	71	71	68	69
46	Salt		»	26	25	24	26	25	25	25	21	24
47	Äpplen		»	195	300	163	100	198	140	150	98	140
48	Apelsiner		dussin	—	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Bananer		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Katrinplommon	K, Ö	»	200	204	200	199	207	206	210	205	205
51	Vitkål		»	24	25	30	40	34	25	30	25	30
52	Pilsner	Ö	1/2 l	36	33	31	31	33	31	31	31	31
53	Svagdricka	Ö	l	21	20	18	18	21	21	24	20	20
54	Elektrisk ström		kWh	35	30	26	35	42	37	27	33	26
55	Fotogen	B	l	.	.	.	.	.	.	.	.	.
56	Kokgas		kbm	28	—	26	—	24	—	—	20	24
57	Björkved	N	»	2050	2275	2125	1775	2300	1800	1850	2125	2100
58	Barrved	N	»	1925	2025	1900	1600	2125	1575	1550	1950	1925
59	Pannved	N	»	1675	1775	1700	1400	1925	1425	1450	1750	1725
60	Kol: antracit-	B	hl	967	1005	1013	992	978	1025	1047	994	943
61	hushålls-	B	»	567	594	613	592	578	—	—	594	543
62	Koks: c:a 20–40 mm	B	100 kg	972	1029	1058	969	1006	1090	1094	1061	990
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm	B	»	980	1020	1000	922	949	1020	1040	1004	968

[1] Överenskommelsepris i Stockholm med omnejd samt Södertälje, Norrköping, Malmö, Lund, kvantitet.

Ö = överenskommelsepriser. — B = beslag och prisreglering.

Falun	Avesta	Ludvika	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsv. stadsn	Sundsv. sågv.-d.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Gällivare o. Malmb.	Kiruna	Samtliga orter	
29	29	29	29	29	29	31	31	30	31	30	30	33	35	35	29	1
455	455	455	455	455	456	455	455	455	455	455	456	465	465	465	455	2
—	445	—	—	—	—	445	445	—	445	—	—	—	455	—	446	3
273	280	270	274	271	275	270	273	275	290	270	280	270	270	275	274	4
300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	5
328	327	329	328	331	331	338	338	336	338	342	342	337	341	342	320	6
28	25	21	21	21	28	29	27	30	27	20	25	25	32	30	24	7
2650	—	—	1925	—	—	2633	—	—	2300	1700	—	—	2900	—	2017	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
85	88	80	—	—	88	85	85	85	—	90	90	—	88	90	85	10
—	140	140	—	—	144	145	145	142	—	145	142	145	145	147	141	11
48	47	47	48	49	49	49	50	49	48	50	50	49	48	49	47	12
33	34	33	33	34	33	36	34	35	32	34	38	35	35	37	34	13
—	39	40	—	—	39	—	—	—	—	43	46	—	—	—	41	14
67	72	60	68	65	67	74	73	71	63	70	75	73	68	72	67	15
140	139	137	140	137	144	142	144	145	140	142	143	143	144	145	140	16
74	75	73	75	76	75	84	88	81	78	75	81	76	78	88	79	17
84	78	73	79	74	76	80	75	79	77	75	78	77	70	77	80	18
91	90	86	91	87	93	92	89	97	94	98	92	93	92	100	96	19
74	74	72	74	73	73	74	74	75	74	77	78	78	81	81	72	20
71	—	57	71	55	57	57	58	81	57	71	—	71	71	71	61	21
203	182	151	200	199	238	202	204	199	200	200	180	240	240	235	191	22
92	88	85	92	92	88	92	92	90	92	92	92	88	92	—	91	23
103	—	—	—	102	100	102	102	103	103	103	—	102	—	103	103	24
173	168	149	185	181	176	166	160	151	127	188	150	170	155	172	158	25
330	360	360	336	324	323	360	360	370	355	380	363	362	361	380	352	26
260	255	263	253	240	242	263	263	268	258	250	255	260	266	275	254	27
370	370	370	370	370	370	370	370	370	370	—	—	—	—	380	365	28
—	250	—	—	260	280	239	235	260	283	310	292	288	280	290	269	29
360	—	440	—	470	450	473	—	—	435	483	395	400	460	—	443	30
320	320	320	320	314	313	320	318	320	320	320	320	330	330	330	311	31
365	365	365	365	362	365	368	367	368	363	375	372	375	359	380	356	32
365	365	365	365	362	358	368	367	370	365	375	375	370	375	390	358	33
300	303	314	306	294	293	302	301	302	289	290	290	305	305	315	288	34
—	—	—	—	—	—	—	—	185	210	220	—	—	—	220	213	35
—	—	—	—	320	—	—	—	320	310	—	—	—	—	—	317	36
—	150	165	—	—	—	—	—	—	165	—	—	—	—	—	137	37
117	118	118	118	108	108	108	107	113	118	108	—	107	118	117	114	38
165	165	—	165	—	—	—	—	170	—	—	—	—	—	—	146	39
—	290	—	—	—	—	—	—	—	278	—	—	—	—	—	271	40
—	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	218	41
193	203	—	—	143	237	244	248	—	222	230	240	205	—	227	216	42
540	540	535	—	—	558	520	520	520	510	—	570	560	517	575	539	43
540	548	553	553	552	563	583	570	577	568	590	565	560	571	588	569	44
69	69	68	70	66	71	71	73	74	69	74	75	70	72	76	70	45
24	22	22	22	23	25	25	25	26	25	24	26	25	21	27	25	46
189	145	150	196	250	248	257	255	250	214	240	210	217	—	253	177	47
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	325	—	—	—	408	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
—	—	190	205	203	193	216	211	214	212	210	193	205	214	185	204	50
28	34	25	32	23	40	34	33	40	44	30	44	33	—	31	29	51
31	31	31	31	31	31	31	31	32	31	31	34	31	33	31	32	52
15	20	20	19	17	18	22	24	30	25	20	27	28	27	25	21	53
27	33	34	34	41	35	36	35	37	25	33	54	35	28	28	34	54
.	.	.	.	.	.	.	.	—	.	.	.	.	.	.	.	55
30	—	—	—	23	—	25	—	.	29	—	—	—	—	—	24	56
1850	1625	1875	1700	1975	1850	1950	1950	1600	1850	1825	1300	1700	1600	1700	2040	57
1650	1450	1700	1400	1800	1675	1775	1775	1350	1700	1650	1000	1450	1400	1475	1825	58
—	1300	1550	1300	1650	1525	1675	1675	1300	[1]1600	1550	1150	1400	1400	1350	1655	59
1020	1053	999	1025	952	957	972	997	1110	1053	—	—	952	—	—	982	60
—	628	599	625	552	557	542	567	545	653	553	—	552	—	—	569	61
1000	1076	1019	1117	984	963	878	924	853	1146	907	—	905	—	—	1002	62
1014	998	1030	1065	977	915	864	911	904	1056	894	—	926	—	—	975	63

Göteborg och Borås. — [1] Priset ej jämförbart med tidigare noteringar, vilka avsågo inköp av större

Parti- och minutpriser. En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling lämnas i nedanstående tab. 6. De här meddelade månadsindextalen i kommerskollegii och finanstidningens serier ha daterats i överensstämmelse med socialstyrelsens indextal, varför alltså de som 1 september, 1 oktober o. s. v. rubricerade indextalen grunda sig på prismaterial från föregående augusti resp. september månader o. s. v.

Tab. 6. Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige (år 1935 = 100).

	Socialstyrelsens index		Kommerskollegii partiprisindex												Finanstidningens partiprisindex (1914 = 100)
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle o. lyse	Samtliga varor	Konsumtionsvaror	Ej el. oväsentl. bearb. varor	Väsentligt bearb. varor	Animaliska livsmedel	Vegetabiliska livsmedel	Bränsle	Grav-, metall- o. maskinind. v.	Hudar och lädervaror	Kautschuk o. kautschukvaror	Spånadsämnen o. textilvaror	
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	111
1936 . . .	101	104	102	101	104	101	104	101	104	101	106	101	102	116
1937 . . .	104	108	114	106	120	108	108	107	129	127	118	107	109	139
1938 . . .	106	111	111	106	114	107	114	104	119	118	108	88	102	128
1939 . . .	109	115	115	109	121	108	120	105	138	124	114	79	104	132
1940 . . .	123	133	146	134	157	133	140	131	231	155	140	98	143	173
1941 . . .	139	153	172	162	190	153	176	157	324	165	150	114	174	191
1 sept. 1939	·	115	111	108	116	105	121	103	120	117	110	77	99	127
1 okt. 1941	141	151	175	164	193	155	178	160	331	166	153	114	179	193
1 juli 1942	152	164	188	181	209	167	183	188	330	171	158	127	188	204
1 aug. »	·	167	193	185	217	168	187	194	369	173	158	127	190	206
1 sept. »	·	167	192	181	213	169	187	183	369	175	164	127	192	204
1 okt. »	153	164	192	181	211	171	189	176	368	176	170	127	197	203

•

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Sept. 1941	Juli 1942	Aug. 1942	Sept. 1942
107·3	144·4	156·0	156·7	157·7

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för september 147·0.

Arbetsmarknaden under september 1942.

Läget på arbetsmarknaden undergick ej några större förändringar i september. Brist på arbetskraft förelåg alltjämt inom jordbruk och skogsbruk.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under september med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna hade förmedlingsverksamheten avsevärt större omfattning i september än under föregående månad, vilket emellertid främst sammanhängde med anskaffandet och utplaceringen av frivillig arbetskraft till skörden. Såväl antalet arbetsansökningar som antalet lediga platser var omkring 35 % högre i september än i augusti. Relationen mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft blev därför oförändrad, och genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde under båda månaderna 97. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes över 99 300 platser (varav frivillig skördearbetskraft 31 000) under redovisningsmånaden, vilket jämfört med augusti innebär en stegring med icke mindre än 60 %.

Socialstyrelsens sysselsättningsstatistik ger vid handen, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var ungefär detsamma i slutet av september som i slutet av augusti. Även inom de särskilda verksamhetsområdena, tagna var för sig, voro förskjutningarna i arbetarantalen jämförelsevis obetydliga.

Socialstyrelsens poängsiffra för arbetstillgången var densamma i september som i augusti och utgjorde i genomsnitt för samtliga grupper av industri m. m. 3·78, vilket betecknar en betydligt mer än medelgod arbetstillgång.

De senast tillgängliga uppgifterna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av augusti månad, ge vid handen, att 4·0 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 4·3 % en månad tidigare. Då fackföreningarnas arbetslöshetsuppgifter även inrymma en del överåriga eller av andra orsaker arbetsoförmögna medlemmar samt ett visst antal endast tillfälligt i samband med platsbyten o. dyl. arbetslösa personer, förefinnes knappast någon för produktionen tillgänglig reserv av i fackföreningarna organiserad arbetskraft.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av september, utgjorde vid denna tidpunkt 6 419 eller 230 mindre än en månad tidigare. Av samtliga hjälpsökande voro emellertid 3 560 sysselsatta vid angelägna arbeten för för-

svaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa endast uppgick till 2 859.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under redovisningsmånaden med läget vid motsvarande tid föregående år visar, att både utbudet av arbetskraft vid arbetsförmedlingarna, bortsett från den frivilliga arbetshjälpen, och de tillgängliga reserverna av arbetslösa inom fackförbunden samt av hjälpsökande voro väsentligt lägre än 1941, under det att antalet lediganmälda platser och de även på annat sätt kända behoven av arbetskraft företedde en stark ökning. Detta bristläge sammanhänger med de extraordinära arbetsuppgifterna för i främsta rummet bränsleförsörjningen; sysselsättningen inom industrin och angränsande verksamhetsområden var dessutom omkring 3 % högre än 1941.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt andra upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas nedan en översikt av förhållandena på arbetsmarknaden under september inom olika områden av näringslivet.

Jordbrukets arbetsmarknad kännetecknades av en omfattande efterfrågan på arbetskraft till det försenade skördearbetet, och såväl stråsädesbärgningen som potatisupptagningen måste forceras. Tillgången på yrkesvan personal svarade icke tillnärmelsevis mot efterfrågan, men tack vare den betydande insatsen av frivilliga, främst skolungdom, jämte hempermitterad militär kunde behovet av arbetskraft i stort sett fyllas. Höstomflyttningen av fast anställd gift jordbrukspersonal var ganska omfattande; någon större brist på dylik arbetskraft förelåg i stort sett icke, men tillgången på yngre mjölkningsvilliga drängar var nu liksom förut otillräcklig.

Behovet av arbetskraft inom skogsbruket ökades under rapportmånaden. Av den arbetsstyrka, som enligt verkställda inventeringar ytterligare erfordrades för avverkningsprogrammets genomförande, uppgåvos inemot 30 000 man ej kunna anskaffas av avverkarna själva. — Arbetet på bränntorvmossarna upphörde på de flesta håll mot slutet av månaden.

På de industriella arbetsområdena var efterfrågan på arbetskraft något mindre än tidigare. Inom metallindustrin kunde fortsatt nedgång konstateras i efterfrågan på hjälparbetare och verkstadsynglingar, medan den mera kvalificerade arbetskraften fortfarande var otillräcklig; brist rådde sålunda bl. a. på verktygsarbetare, filare, maskinarbetare och bilmontörer. Sysselsättningsförhållandena voro något olika inom hithörande industrier, beroende på materialtillgången. Sågverk och brädgårdar redovisade minskad arbetstillgång. Inom livsmedelsindustrin rekryterades arbetskraft vid kvarnar och sockerfabriker samt vissa konservfabriker, medan bryggerierna uppvisade säsongnedgång. Vid skofabriker förekommo driftsinskränkningar till följd av minskad råvarutilldelning.

Byggnadsämnesindustrierna uppvisade den sedvanliga säsongnedgången under september. Byggnadsverksamheten erbjöd däremot som vanligt goda arbetsmöjligheter för vissa yrkesgrupper, framför allt målare och elektriker, i

samband med det forcerade arbetet för färdigställande av bostäder till det nya hyresåret. För den byggnadsverksamhet, som beräknades pågå under följande halvår, hade på sina håll sprängnings- och schaktningsarbeten igångsatts för att hinna bli färdiga före vinterns inbrott. Härigenom kunde hithörande yrkesgrupper beredas fortsatt sysselsättning. Även den äldre arbetskraften rönte ökad efterfrågan, framför allt från sådana företag, som ej förklarats som företrädesberättigade. Tillströmningsfrekvensen inom byggnadsverksamheten påverkades givetvis av de reglerande åtgärder inom detta område, som fått formen av arbetsförmedlingstvång. I juni månad utgjorde antalet genom arbetsförmedlingen tillsatta platser 8 000, medan siffran för juli, säkerligen till följd av att arbetsförmedlingstvånget trädde i kraft i början av månaden, steg till 8 900. Under augusti och september var tillsättningsfrekvensen uppe i över 10 000 mot 5 500 i augusti och 5 300 i september föregående år.

Sjömanshusen redovisade sammanlagt 1 895 påmönstringar och 2 012 avmönstringar. Motsvarande siffror för augusti voro 2 407 och 2 410 samt för september föregående år 1 905 och 2 162.

Inom kontorsbranschen hade platstillgången minskat, och den tidigare föreliggande bristen på stenografer och kvalificerade maskinskriverskor syntes ha upphört på de flesta håll. Inom affärs- och lageryrkena var situationen i stort sett oförändrad. Då den yngre arbetskraften i ökad utsträckning synes söka sig till verkstadsindustri eller andra yrken, som erbjuda mera säkra framtidsutsikter, gör sig stor brist gällande på sökande till varubudsplatser. I samband med oktoberflyttningen var i de större städerna arbetstillgången för tillfälliga expressarbetare bättre än föregående månad; arbetstillgången för chaufförer var däremot på vissa håll sämre än under augusti.

Stängningen av sommarrestaurangerna i början av september medförde en ökad tillströmning av arbetssökande inom hotell- och restaurangfacken; arbetstillgången var likväl i det stora hela fortfarande god, och platserna för mindre kvalificerad kökspersonal voro mångenstädes svårtillsatta.

Inom gruppen sjukvård och hygien minskades efterfrågan på sjukvårdsbiträden. Däremot kunde kökspersonal av olika slag till anstalter ej alltid uppbringas, och samma var förhållandet beträffande hushållskunniga barnsköterskor.

På det husliga arbetsområdet voro svårigheter att skaffa heltidsanställd hemhjälp ännu större än tidigare. Detta gällde såväl kokerskor och husor som framför allt ensamjungfrur, särskilt i de större städerna. I ökad omfattning har man måst använda deltidshjälp, men även sådan har varit svår att anskaffa. Den tillströmning av arbetssökande från landsorten till städerna, som brukar förekomma på höstarna, hade under september mindre omfattning än vanligt.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under september 1942.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 99 319 platser, varav 63 821 manliga och 35 498 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig militärtjänst och arbetshjälp, framgår, att 1 226 personer (därav 379 kvinnor) utplacerades under månaden till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning samt 31 090 personer (därav 9 592 kvinnor) till frivillig arbetshjälp vid jordbruket m. m.

Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under september 10 684 platser tillsattes, varav 8 567 manliga och 2 117 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 4 656 personer (3 972 män och 684 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under september 6 402 man i skogsarbete. Av dessa kommo 4 332 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Överföring av arbetskraft till skogsbruket. Den vädjan, som kommissionen riktat till industriföretag och städernas drätselkamrar om avstående av viss del av arbetsstyrkan för skogsarbete, har resulterat i att vid september månads utgång 337 riksarbetslag med tillsammans 4 436 deltagare voro sysselsatta med skogsavverkning. Dessutom pågingo i olika delar av landet 274 huggarkurser med sammanlagt 2 688 deltagare. Deltagare i riksarbetslag och huggarkurser åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Särskilda förmåner tillkommo dessutom 2 190 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i riksarbetslag eller huggarkurser. Sammanlagt åtnjöto vid september månads utgång 9 314 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt bidrag i en eller annan form.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid september månads utgång till 6 419, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 230 eller 3·5 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 153 (2·4 %) kvinnor.

Under september månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 388 000 kr. Under tiden $^{1}/_{7}$—$^{30}/_{9}$ 1942 har kommissionen be-

viljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 949 000 kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid september månads utgång åtnjöto 5 426 (84·5 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 5 183 (95·5 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 4 204 (65·5 %) hjälpta genom arbete och 1 222 (19·0 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under september månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden augusti 1941—september 1942 lämnas i tab. 13 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten och arkivarbeten. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 52 arbetsplatser i kommissionens regi 1 667 arbetslösa och vid 31 arbetsplatser i annan myndighets regi 853 arbetslösa. Vid 58 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 040 arbetslösa och vid 12 statskommunala reservarbeten 111 arbetslösa. Vid 108 arkivarbetsplatser sysselsattes 324 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 840 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 9 städer och 27 landskommuner till sammanlagt 817 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 601 (73·6 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 527 (64·5 %) hemmahörande i städer. Sedan de statliga gatstensbeställningarna nedlagts den 15 juni 1942, ha vissa kommuner i Kalmar, Blekinge, Hallands samt Göteborgs och Bohus län erhållit tillstånd att utgiva dagunderstöd till genom driftsnedläggningen arbetslösa stenarbetare, som på grund av ålder, sjukdom eller dylikt icke kunnat beredas arbete. Vid september månads utgång åtnjöto 286 sådana arbetare dagunderstöd.

För september månad hade av understödskommunerna 8 städer och 3 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 371 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 62 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 6 kurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin,* fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	46	428	smeder	1	8
finmekaniker	4	54	svetsare	7	62
verktygsskötare	1	1	optiker	2	30
elektromekaniker	1	8	Summa	62	591

Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av september 1942 ha 7 986 elever varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 5 332 utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	3	33
svetsare	3	29
Summa	6	62

Vid månadens utgång pågingo dylika kurser i Stockholm, Göteborg, Uppsala samt i Brastad (Göteb.). Kursen i Uppsala påbörjades under månaden.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30 september 1942. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30 september 1942 redovisas i efterföljande tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad. Beträffande materialets insamling samt principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (augustirapporten 1941).

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 30 september uppgick till 40 800 man, vilket innebär en ökning under månaden med 4 000. Det ytterligare arbetskraftsbehovet under oktober uppskattades till 36 200 man. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 6 800, medan arbetsförmedlingens medverkan uppgavs vara erforderlig för anskaffande av återstående 29 400.

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31/8 och 30/9 1942.

Län m. m.	Antal avverkare		Antal sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa	
	31/8	30/9	31/8	30/9	31/8	30/9	31/8	30/9
Stockholms	97	109	772	787	444	565	354	444
Uppsala	80	93	490	641	1 567	1 836	1 337	1 415
Södermanlands	161	196	622	704	607	934	507	663
Östergötlands	377	439	1 150	1 278	740	1 211	536	788
Jönköpings	206	181	319	341	322	311	248	157
Kronobergs	220	279	907	945	614	652	476	480
Kalmar	394	410	854	827	766	976	675	710
Gotlands	3	2	68	28	70	6	70	6
Blekinge	81	121	216	281	297	402	253	321
Kristianstads	103	92	314	309	89	246	65	111
Malmöhus	11	23	95	162	—	194	—	98
Hallands	41	46	186	153	55	162	45	110
Göteborgs o. Bohus	44	67	179	286	66	120	47	82
Älvsborgs	111	198	461	714	312	715	226	437
Skaraborgs	65	87	347	413	369	555	173	193
Örebro	309	339	1 904	1 852	1 477	1 585	1 270	1 241
Västmanlands	195	217	1 070	1 289	819	967	674	789
S:a södra Sverige	**2 498**	**2 899**	**9 954**	**11 010**	**8 614**	**11 437**	**6 956**	**8 045**
Värmlands	459	582	4 060	4 204	2 640	2 635	2 278	2 117
Kopparbergs	394	381	4 676	4 932	4 853	4 071	4 615	3 829
Gävleborgs	618	681	5 117	5 057	3 567	3 834	3 297	3 458
Västernorrlands	407	525	5 507	6 328	3 721	3 283	3 146	2 881
Jämtlands	319	347	3 580	3 985	4 791	4 702	4 310	4 268
Västerbottens	222	263	2 109	3 084	2 209	2 520	1 506	1 537
Norrbottens	128	96	1 740	2 165	4 646	3 727	3 600	3 233
S:a norra Sverige	**2 547**	**2 875**	**26 789**	**29 755**	**26 427**	**24 772**	**22 747**	**21 323**
S:a hela landet	**5 045**	**5 774**	**36 743**	**40 765**	**35 041**	**36 209**	**29 703**	**29 368**
Kronoskogar	143	150	4 162	5 439	5 583	4 908	4 091	3 810
Andra allmänna skogar	293	350	1 600	1 850	1 809	2 145	1 346	1 306
Aktiebolagsskogar	366	398	23 798	25 369	20 593	19 900	18 475	17 469
Övriga enskilda skogar	4 243	4 876	7 183	8 107	7 056	9 256	5 791	6 783
Avverkare med behov av 1— 9 arbetare	4 338	4 900	5 252	5 594	4 748	5 988	3 625	4 227
10—24 »	340	467	2 525	3 219	2 408	3 606	1 951	2 648
25—∞ »	372	407	28 966	31 952	27 885	26 615	24 127	22 493

Ytterligare åtgärder för överflyttning av arbetskraft till skogsarbete. I tidigare hälften av Soc. Medd. (maj- och junirapporterna 1942) har redogjorts för av arbetsmarknadskommissionen vidtagna åtgärder i syfte att på frivillig väg överflytta arbetskraft till skogsarbete. Sedan dessa redogörelser lämnats, har kommissionen i skrivelse den 25 augusti 1942 hos flertalet städer hemställt, dels att av resp. städer bedrivna anläggningsarbeten i möjligaste mån måtte nedläggas eller inskränkas och att nya sådana företag icke igångsättas, dels att städerna ville medverka till bildande av riksarbetslag, omfattande minst 10 % av kommunalarbetarna. Kommissionen har vidare i skrivelse den 15 sep-

tember 1942 hos samtliga industriföretag, som sysselsätta över 20 arbetare, hemställt, att resp. företag, såvida icke åtgärder redan vidtagits, måtte avstå minst 10 % av de anställda arbetarna för att bereda dessa tillfälle att under de närmaste månaderna taga skogsarbete.

Nya lönebestämmelser för arkivarbeten och musikerhjälp. Med ändring av gällande bestämmelser rörande veckolönen till arkivarbetare och musikerhjälpta (se juni- decemberrapporterna 1941) har arbetsmarknadskommissionen föreskrivit, att veckolönen skall fr. o. m. den 18 oktober 1942 inom resp. ortsgrupp utgå med det belopp, som angives i nedanstående tablå.

Ortsgrupp	Veckolön, kr.	Ortsgrupp	Veckolön, kr.
A	45·15	F	59·15
B	47·95	G	65·45
C	50·40	H	71·40
D	54·40	I	74·90
E	55·30		

Arkivarbetare och musiker, som hänvisats till arbetsplatser utom hemorten (interlokalt hänvisade), ha hittills uppburit den lön, som gällt på arbetsplatsen. Fr. o. m. den 18 oktober 1942 berättigas den interlokalt hänvisade, som är familjeförsörjare, att under vistelse på arbetsplatsen behålla den för hans hemort fastställda arbetslönen.

Arbetsförmedlingens kretsorganisation. Statens arbetsmarknadskommission har såsom beredskapsåtgärd fastställt kretsorganisation för arbetsförmedlingen. Kommissionen har indelat länen i kretsar, förordnat kretsföreståndare och bemyndigat länsarbetsnämnderna att utse kretsråd, bestående av en opartisk ledamot samt en representant för vardera arbetsgivar- och arbetstagarparten jämte ersättare. Organisationen kommer att tagas i bruk först efter särskilt meddelande från kommissionen.

Återupptagande av de statliga stenbeställningarna. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 augusti 1942 har statens arbetsmarknadskommission beslutat att fr. o. m. den 26 oktober 1942 återupptaga beställningarna av gatsten för statens räkning. Antalet stenarbetare, som härigenom t. v. kommer att sysselsättas, uppgår till 937, varav 43 utgöras av sådan fullgod arbetskraft, som är nödvändig för rationell drift i stenbrott. Med undantag av de sistnämnda äro samtliga arbetare uttagna av länsarbetsnämnden i samråd med arbetslöshetskommittéer och avdelningar av stenindustriarbetareförbundet bland inom gatstensindustrin tidigare anställda, som på grund av ålder eller andra skäl icke lämpligen kunna sysselsättas i annat arbete.

Ny ledamot i arbetsmarknadskommissionens råd. Kungl. Maj:t har den 9 oktober 1942 förordnat verkställande direktören i Handelns arbetsgivareorganisation G. Nordholm till ledamot i arbetsmarknadskommissionens råd efter avlidne direktören P. E. Brolin.

Lönesumman inom industri och handel m. m. under tredje kvartalet 1942.

För den mellersta av varje kvartals tre månader efterfrågas på socialstyrelsens rapportkort angående ställningen på arbetsmarknaden, utom antalet sysselsatta arbetare och övriga anställda, den till arbetare utbetalda lönesumman vid sista avlöningstillfället i månaden och lönesumman för hela månaden till övrig personal. På grundval av sådana uppgifter för maj och augusti 1942 samt augusti 1941 ha i tabellen å nästa sida indextal beräknats, vilka visa lönesummans förändringar från andra till tredje kvartalet 1942 och från tredje kvartalet 1941 till tredje kvartalet 1942. För att möjliggöra jämförelser mellan sysselsättningsvolym och lönesumma ha i tabellen därjämte anförts indextal över antalet sysselsatta arbetare och övriga anställda.

Indextalen för samtliga näringsgrenar sammanslagna visa från slutet av maj till slutet av augusti 1942 en ökning av antalet sysselsatta arbetare med 3·6 % och av den utbetalda lönesumman med 7·3 %. För enbart den egentliga industrin utgjorde ökningen 2·3 och 5·4 %. Beträffande den övriga personalen steg antalet sysselsatta personer med 2·7 % och den utbetalda lönesumman med 4·3 %.

Arbetarantalets och lönesummans stegring mellan andra och tredje kvartalet var i år av ungefär samma styrka som förra året men starkare än vad som tidigare varit vanligt. Om jämförelsen begränsas till den egentliga industrin, blir emellertid i detta avseende skillnaden mellan å ena sidan de två sista åren och å andra sidan tidigare år mindre framträdande. Förhållandet sammanhänger med att en betydande ökning av arbetarantal och lönesumma ägde rum inom byggnadsindustrin mellan andra och tredje kvartalet både 1941 och 1942. Relationen mellan arbetarantal och lönesumma har enligt indextalen i tabellen förändrats på så sätt, att lönesumman vuxit mer än arbetarantalet. Denna förskjutning, som uppgår till omkring 3 %, är delvis en verkan av den lönehöjning enligt det s. k. ramavtalets bestämmelser, som vid månadsskiftet juli/augusti ägde rum till följd av levnadskostnadsindextalets ökning. För huvudparten av de arbetstagare, som materialet omfattar, torde nämligen indexlönereglering enligt ramavtalets bestämmelser gälla. Enligt dessa bestämmelser höjdes lönerna den 1 augusti med 1·5 % av 1938 års löner.

Till lönesummans starkare stegring har vidare i någon mån bidragit en förskjutning från kvinnlig till manlig arbetskraft: antalet manliga arbetare hade enligt beräknade indextal för hela materialet ökat med 4·7 %, medan antalet kvinnliga arbetare minskat med 0·4 %. Skillnaden mellan styrkan i lönesummans och arbetarantalets ökning är dock för stor för att kunna förklaras enbart av indextilläggen och förskjutningen från kvinnlig till manlig arbetskraft. Dessutom torde en ökning av arbetstidens längd ha medverkat. Vid en jämförelse mellan indextalen över lönesumma och arbetarantal för olika industrigrupper finner man sålunda, att förskjutningen mellan lönesumma och arbetarantal är kon-

Näringsgrenar	8 306 företag med uppgifter för såväl 2:a kv. 1942 som 3:e kv. 1942					7 201 företag med uppgifter för såväl 3:e kv. 1941 som 3:e kv. 1942				
	Augusti 1942	Indextal för augusti 1942 (maj 1942 = 100)				Augusti 1942	Indextal för augusti 1942 (augusti 1941 = 100)			
		Arbetare		Övriga			Arbetare		Övriga	
	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma
Malmbrytning o. metallind.	150 348	103·4	104·6	104·7	106·1	153 853	104·2	114·0	111·0	120·9
Gruvor o. anrikningsverk	3 552	104·7	104·0	98·6	105·4	6 225	89·8	102·9	116·5	115·3
Järn-, stål- o. kopparverk	20 569	100·6	96·7	103·0	104·4	23 790	100·6	112·8	109·4	115·3
Järn- o. stålmanufaktur	19 877	105·9	107·1	104·4	105·8	21 627	107·6	114·4	109·2	120·3
Mekaniska verkstäder	67 123	103·5	106·2	105·4	106·1	65 642	106·5	117·5	114·0	123·7
Skeppsvarv	13 685	100·7	101·6	99·3	105·5	10 739	99·4	106·2	100·8	118·3
Elektriska verkstäder	18 240	105·2	106·3	105·5	106·3	18 591	106·1	113·2	108·5	119·1
Annan metallindustri	7 302	104·8	110·4	105·6	111·6	7 239	103·4	114·9	107·8	117·3
Jord- o. stenindustri	18 926	105·2	113·9	104·1	107·4	21 235	111·9	124·8	106·1	113·8
Kolgruvor	867	92·2	92·9	·	·	850	90·3	91·6	·	·
Torvindustri	1 593	80·9	88·4	90·9	103·9	1 037	106·7	134·1	·	·
Stenbrott o. stenhuggerier	2 156	99·5	114·0	104·8	103·7	2 582	99·2	117·3	103·8	118·1
Cementfabriker, kalkbruk	4 273	112·4	119·2	106·1	107·0	3 874	120·6	133·5	112·4	116·7
Tegelbruk	4 578	117·1	130·3	103·3	109·2	6 137	114·6	122·8	96·0	105·4
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3 459	103·4	112·4	105·8	109·3	3 407	110·8	126·6	111·1	122·0
Glasbruk	2 000	107·3	106·4	104·3	109·1	3 348	118·8	137·6	115·0	111·7
Träindustri	28 103	104·2	112·0	103·1	107·0	25 699	105·2	115·9	108·4	117·4
Sågverk o. hyvlerier	13 315	99·1	106·3	103·6	102·5	12 594	100·7	110·3	106·2	110·8
Snickeri- o. möbelfabriker	12 404	109·5	117·9	103·4	109·8	10 907	109·7	119·2	109·3	121·1
Annan trävaruindustri	2 384	108·9	113·8	99·6	113·8	2 198	111·7	133·9	113·6	129·9
Pappers- o. grafisk ind.	30 861	98·2	102·5	103·4	103·6	34 398	109·3	122·8	104·6	111·6
Pappersmassefabriker	10 990	94·9	99·8	100·0	99·6	11 832	113·2	127·4	105·4	117·1
Pappersbruk o. pappfabr.	7 285	97·1	109·7	99·2	100·6	10 197	109·7	124·1	98·7	116·7
Annan pappersindustri	4 713	103·2	107·2	102·7	108·3	4 388	109·8	128·8	108·5	112·8
Grafisk industri	7 873	101·3	99·8	105·8	105·3	7 981	103·3	114·4	105·9	107·4
Livsmedelsindustri	27 031	102·7	103·7	101·0	103·2	26 951	99·7	107·5	105·2	110·0
Kvarnar	1 296	97·1	98·9	102·3	106·5	1 265	97·3	104·5	109·3	110·7
Bagerier	4 949	99·0	100·3	100·2	107·5	4 837	94·7	103·3	106·0	107·0
Råsockerbruk o. raffinad.	4 061	114·8	117·0	112·2	106·0	4 148	101·1	105·6	111·4	113·4
Choklad- o. karamellfabr.	3 630	101·3	102·8	100·4	103·6	4 540	108·1	119·7	113·6	123·4
Bryggerier o. läskedrycksf.	4 442	98·8	98·4	103·8	106·9	4 344	97·4	106·5	105·5	109·1
Tobaksfabriker	1 390	91·0	97·6	91·7	101·9	1 747	106·7	113·5	96·2	105·7
Slakterier o. konservfabr.	4 505	104·9	104·5	97·8	96·8	3 890	93·1	98·8	97·9	101·2
Annan livsmedelsindustri	2 758	108·4	108·2	101·0	101·4	2 180	107·0	118·8	104·7	109·3
Textil- o. beklädnadsind.	60 134	100·4	104·8	101·7	101·9	56 161	96·4	110·0	101·3	110·9
Bomullsindustri	14 211	100·4	103·8	103·6	99·1	13 938	98·4	109·5	106·8	113·3
Jute- och linneindustri	2 834	102·6	106·1	100·0	101·2	2 789	100·3	113·5	109·6	109·4
Ylleindustri	10 213	101·4	107·3	103·2	102·9	9 879	94·0	111·3	98·6	110·5
Trikåfabriker	8 462	98·8	104·9	102·0	103·7	8 069	96·7	109·4	102·4	114·9
Skrädderier o. sömnadsfabr.	17 868	100·1	102·8	101·3	101·1	15 649	93·5	107·4	99·2	107·8
Annan hithörande industri	6 546	101·3	108·0	99·8	104·4	5 837	102·5	115·1	101·8	111·9
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	18 330	100·5	107·2	102·9	100·3	17 758	99·8	112·7	102·2	107·7
Garverier	1 935	101·8	107·4	101·7	99·8	2 106	93·9	94·0	99·2	123·1
Skofabriker	7 080	98·7	104·2	99·7	97·1	6 859	92·0	104·5	98·9	103·7
Gummivarufabriker	5 159	100·3	108·7	107·9	103·3	5 292	120·3	143·2	112·0	110·9
Annan hithörande industri	4 156	103·2	110·4	100·6	99·9	3 501	94·0	105·8	93·9	100·0
Kemisk-teknisk industri	11 297	100·7	103·6	104·9	105·5	10 836	101·0	115·1	111·0	107·7
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2 703	108·3	112·4	106·7	107·5	2 851	121·3	137·2	113·5	101·4
Sprängämnesfabriker	2 688	93·5	99·2	98·2	99·8	2 688	82·9	102·9	116·7	114·6
Tändsticksfabriker	703	98·3	102·5	108·4	108·8	703	79·9	85·7	81·6	91·4
Annan kemisk-tekn. ind.	5 203	101·4	102·4	105·0	104·6	4 594	107·8	117·9	111·1	116·1
Samtliga industrigrupper	**345 030**	**102·3**	**105·4**	**103·6**	**104·8**	**346 891**	**103·1**	**114·5**	**107·7**	**115·8**
Byggnadsverksamhet	18 416	133·2	143·7	105·7	108·8	18 593	112·9	131·3	106·1	125·7
Statl. verk o. byggnadsarb.	32 478	107·8	109·2	102·3	101·9	34 032	100·4	107·0	111·7	112·9
Komm. verk o. byggn.-arb.	16 594	100·6	106·8	103·2	105·4	18 349	100·0	109·8	105·6	112·7
Handel o. varulager	6 639	102·1	106·4	100·8	104·1	6 427	98·7	106·7	100·3	113·3
Samfärdsel	5 202	100·7	104·3	104·9	107·2	5 129	95·7	111·9	109·0	114·0
Banker	—	—	—	98·2	102·1	—	—	—	100·7	107·5
Försäkringsföretag	—	—	—	102·0	101·3	—	—	—	107·2	118·1
Samtliga näringsgrenar	**424 359**	**103·6**	**107·3**	**102·7**	**104·3**	**429 421**	**103·0**	**114·1**	**105·8**	**114·7**

centrerad till vissa — huvudsakligen säsongbetonade — grupper, t. ex. stenbrott och stenhuggerier, tegelbruk, snickeri- och möbelfabriker samt gummivarufabriker. Inom dessa grupper skulle således arbetstiden ha varit längre i slutet av augusti än i slutet av maj.

Enligt indextalen i tabellens senare avdelning var för hela materialet antalet sysselsatta arbetare i slutet av augusti 1942 3·0 % större än i slutet av augusti 1941. Den utbetalda lönesumman hade stigit med 14·1 %. För enbart den egentliga industrin steg arbetarantalet med 3·1 och lönesumman med 14·5 %. Förskjutningen på c:a 12 % är huvudsakligen resultatet av de enligt ramavtalet uppnådda lönehöjningarna i februari, maj och augusti 1942. Genom dessa höjningar ha lönerna under augusti 1942 i jämförelse med lönerna under augusti 1941 stigit med c:a 8 % räknat på 1938 års löner. Antalet manliga arbetare steg från tredje kvartalet 1941 till tredje kvartalet 1942 med 3·4 %, antalet kvinnliga arbetare endast med 1·4 %. Lönesumman har således mellan tredje kvartalet 1941 och tredje kvartalet 1942 på samma sätt som mellan andra och tredje kvartalet 1942 påverkats av en förskjutning från kvinnlig till manlig arbetskraft. Slutligen tyder den för vissa industrigrupper betydligt starkare förskjutningen mellan arbetarantal och lönesumma än för andra på en ökning av arbetstidens längd (t. ex. stenbrott och stenhuggerier, glasbruk, annan trävaruindustri, annan pappersindustri). — Beträffande den övriga personalen steg antalet sysselsatta personer från tredje kvartalet 1941 till tredje kvartalet 1942 med 5·8 % och lönesumman med 14·7 %.

Förändringarna i den till arbetare utbetalda lönesumman alltsedan första kvartalet 1935 framgå av nedanstående indextal, vilka beräknats med första kvartalet 1935 som fast basperiod (den första period, för vilken här ifrågavarande uppgifter finnas). Indextalen ha uträknats på grundval av samma slags indextal, som i tabellen beräknats för lönesumman under augusti 1942 i jämförelse med lönesumman under maj 1942.

År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
1935	100·0	104·4	110·9	111·7
1936	107·1	113·2	119·5	120·1
1937	117·8	130·6	131·4	130·5
1938	126·5	127·8	132·0	132·7
1939	131·0	139·5	140·6	143·1
1940	133·2	135·1	140·6	148·8
1941	142·8	148·8	158·8	163·7
1942	155·7	168·8	181·1	

Den utbetalda lönesumman steg mycket starkt under åren 1935—1939. Om man bortser från en regelbundet återkommande sänkning mellan sista kvartalet varje år och första kvartalet närmast påföljande år, visar sifferserien på ett undantag när (senare delen av år 1937) en ständig tillväxt från kvartal till kvartal. I förhållande till lönesummans utveckling åren 1935—1939 beteckna siffrorna för första och andra kvartalen 1940 en påtaglig brytning. Efter en minskning från sista kvartalet 1939 till första kvartalet 1940, som var avsevärt starkare än säsongnormalt, ökade lönesumman under år 1940, till stor del beroende på lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex. Mellan fjärde och första kvar-

talet vid årsskiftena 1940/41 och 1941/42 upprepades samma starka tillbakagång av lönesumman som vid årsskiftet 1939/40. I övrigt fortsatte lönesumman att stiga under åren 1941 och 1942. Liksom 1940 berodde ökningen till stor del på lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Juli 1942.

Den 1 juli 1942 trädde erkända arbetslöshetskassor för bokbinderiarbetare samt hotell-, kafé- och restaurangpersonal i verksamhet. Till dessa kassor äro anslutna samtliga försäkringsbara medlemmar av Svenska bokbindareförbundet, resp. Sveriges hotell- och restaurangpersonals förbund.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 513 366, varav 389 811 män och 123 555 kvinnor.

Arbetslöshetsprocenten för juli månad steg till 4·7 från 3·6 för juni. Till en del är den för juli redovisade arbetslösheten att hänföra till senare delen av juni, då permitteringar vanligen förekomma i ökad omfattning. För manliga medlemmar ökade arbetslöshetsprocenten från 2·5 för juni till 3·4 för juli och för kvinnliga från 8·0 till 9·0.

Antalet understödsdagar under juli 1942 utgjorde 146 562, vilket innebär en ökning med 40 % jämfört med närmast föregående månad. Det är att förmoda, att denna ökning till stor del utgöres av kortvarigt understöd till ett relativt stort antal personer. I vilken utsträckning detta varit fallet kan emellertid ej närmare belysas, då uppgift om antalet understödda medlemmar ej ingår i kassornas månadsrapporter. Uppgifter av denna beskaffenhet lämnas endast för varje helt kalenderår.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under juli till 581 808. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 25·2 mot 24·7 för juni.

Antalet barntillägg utgjorde 44 398 eller 30·3 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 31 225 dagar, vilket motsvarar 21·3 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för juni voro 32·9 och 22·9.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under juli 1942 ett sammanlagt understödsbelopp av 646 594 kr., varav 588 730 kr. såsom daghjälp och 26 639 kr. resp. 31 225 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Juli 1942.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 131	15 412	14·2	10·2	33 696	22 327	152 259	3 880	98 663
Sadelmakarnas m. fl. »	3 798	2 096	13·8	10·5	3 269	3 284	17 238	2 183	17 583
Stenindustriarbetarnas »	4 277	1 508	8·8	7·6	508	457	2 185	600	2 100
Handelsanställdas m. fl. »	40 384	8 689	2·3	2·1	5 520	5 231	23 175	3 045	21 222
Sko- o. läderarbetarnas »	12 312	7 350	14·9	13·6	42 707	12 534	176 459	18 580	50 317
Träindustriarb. . . (1936)	29 727	7 710	6·5	6·6	4 922	5 988	25 320	4 019	29 920
Musikernas . . . »	4 890	933	4·8	7·4	1 098	1 604	5 013	644	6 858
Lantarbetarnas . . »	42 085	2 944	1·7	2·8	234	3 139	932	199	12 611
Frisörernas . . . »	3 137	247	2·0	3·0	254	332	948	79	1 248
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 091	8 778	7·3	7·1	14 733	13 749	66 075	8 162	64 591
Textilarbetarnas . »	39 357	12 271	7·8	5·5	18 017	14 344	80 052	6 115	62 490
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 144	1 058	2·9	2·7	984	884	5 665	776	5 153
Gruvindustriarb. . »	9 834	813	2·1	1·9	58	282	252	20	986
Handelstjänstem. . (1940)	5 817	108	0·5	0·3	125	144	262	—	405
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 148	5 271	9·3	6·5	3 691	1 897	15 686	1 190	6 547
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 636	577	5·5	6·2	647	1 130	2 776	530	4 828
Försvarsverk. civ. pers. »	18 009	1 063	1·5	1·5	1 123	1 732	4 625	405	6 583
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 369	551	2·2	3·2	553	771	1 762	202	2 604
Transportarbetarnas »	3 754	471	3·1	3·2	—	12	—	—	37
Metallindustriarb. »	180 144	21 297	3·0	1·0	13 311	15 192	61 584	6 999	70 206
Bokbinderiarbetarnas »	8 318	638	1·9	—	1 047	—	4 088	214	—
Hotell- o. rest.-anst. »	17 078	2 188	3·2	—	65	—	238	22	—
Summa	512 440	96 968	4·7	3·6	146 562	105 033	646 594	57 864	464 902

i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·02 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·39 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde alltså 4·41 kr. Motsvarande belopp för juni voro 4·00, 0·43 och 4·43 kr. resp.

[1] Månadsmedeltal.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under september 1942.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	9 180	4 979	4 118	8 629	10 743	6 557	17 809	15 722	10 670	113
Stockholms län . .	4 999	4 633	3 489	2 253	2 994	1 856	7 252	7 627	5 345	95
Uppsala län . . .	2 498	2 590	1 934	810	983	508	3 308	3 573	2 432	93
Södermanlands län	3 279	3 219	2 676	1 281	1 302	898	4 560	4 521	3 574	101
Östergötlands län .	5 749	6 347	4 604	2 609	2 591	1 666	8 358	8 938	6 270	94
Jönköpings län . .	2 747	1 648	1 097	1 151	1 172	807	3 898	2 820	1 904	138
Kronobergs län . .	1 930	2 024	1 443	946	1 163	718	2 876	3 187	2 156	90
Kalmar län	2 098	2 482	1 355	843	971	556	2 941	3 453	1 911	85
Gotlands län . . .	241	446	152	168	238	114	409	684	266	60
Blekinge län . . .	1 779	1 547	1 077	1 090	1 319	772	2 869	2 866	1 849	100
Kristianstads län .	3 645	4 570	2 996	2 191	2 659	1 647	5 836	7 229	4 643	81
Malmö stad . . .	7 540	3 764	3 638	5 022	3 609	3 268	12 562	7 373	6 906	170
Malmöhus län i övr.	6 910	9 760	8 379	3 276	4 061	3 419	10 186	13 821	11 798	74
Hallands län . . .	2 018	1 818	1 658	1 325	1 193	955	3 343	3 006	2 613	111
Göteborgs stad . .	8 088	4 232	3 951	4 746	4 487	3 167	12 834	8 719	7 118	147
Gbg o. Boh. län i övr.	3 463	1 439	1 346	706	538	416	4 169	1 977	1 762	211
Älvsborgs län . .	2 236	1 723	1 357	1 840	1 233	748	4 076	2 956	2 105	138
Skaraborgs län . .	2 372	2 623	1 911	1 183	1 199	806	3 555	3 822	2 717	98
Värmlands län . .	2 111	3 424	1 950	1 041	1 289	687	3 152	4 713	2 637	67
Örebro län	3 698	4 158	2 870	2 745	1 939	1 322	6 443	6 097	4 192	106
Västmanlands län .	2 289	3 260	1 908	1 441	1 682	1 079	3 730	4 942	2 987	75
Kopparbergs län .	1 618	3 190	1 525	1 102	1 420	786	2 720	4 610	2 311	59
Gävleborgs län . .	2 664	4 826	2 205	1 118	1 239	697	3 782	6 065	2 902	62
Västernorrlands län	3 340	3 690	2 013	1 025	1 009	671	4 365	4 699	2 684	93
Jämtlands län . .	1 707	5 761	1 719	855	1 044	692	2 562	6 805	2 411	38
Västerbottens län .	985	2 349	764	522	743	373	1 507	3 092	1 137	49
Norrbottens län . .	2 218	3 030	1 701	483	536	318	2 696	3 566	2 019	76
Summa sept. 1942	91 897	98 527	63 821	50 401	58 356	35 498	141 798	146883	99 319	97
» aug. 1942	68 795	69 434	39 804	37 067	39 230	22 234	105 862	108664	62 038	97
» sept. 1941	74 969	58 282	36 484	48 389	36 750	25 762	123 358	95 032	62 246	130
» » 1940	64 082	32 850	24 101	36 042	27 581	18 730	100 124	60 431	42 831	166
» » 1939	48 129	30 348	23 088	28 193	31 302	19 133	76 322	61 650	42 221	124

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kunna besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under september 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	9 039	37 874	14 471	889	2 733	1 451	9 514	9 928	40 607	15 922
Jordbruk	6 958	14 948	8 069	884	2 732	1 451	7 466	7 842	17 675	9 520
Skogshushållning . .	2 081	22 931	6 402	5	1	—	2 048	2 086	22 932	6 402
Industri o. hantverk .	34 287	18 696	14 916	8 612	3 071	2 032	40 574	42 899	21 767	16 948
Malmbrytning . . .	205	244	101	—	—	—	205	205	244	101
Metall- o. maskinind.	6 240	8 641	2 870	579	349	274	6 406	6 819	8 990	2 644
Jord- och stenind. .	2 874	763	514	60	66	47	2 886	2 934	829	561
Trävaruindustri . .	2 874	805	495	29	23	13	2 181	2 403	828	508
Pappers- o. graf. ind.	1 218	419	364	220	235	139	1 378	1 438	654	503
Livsmedelsindustri .	2 302	415	340	1 125	417	304	3 188	3 427	832	644
Textil- o. bekl.-ind. .	1 781	250	186	4 776	1 468	843	6 296	6 557	1 718	1 029
Läder- o. gummiind.	1 785	293	208	1 329	311	240	2 960	3 094	604	448
Kemisk-teknisk ind.	341	187	159	480	182	155	754	821	369	314
Byggnadsverksamh. .	14 968	11 563	10 086	14	19	16	14 108	14 982	11 582	10 102
Kraft- o. värmeprod.	219	116	93	—	1	1	212	219	117	94
Sjöfart och fiske . .	5 031	1 767	1 670	190	76	63	4 968	5 221	1 843	1 733
Handel o. samfärdsel	11 170	9 208	7 364	11 203	9 718	6 399	19 296	22 373	18 926	13 763
Kontorsarbete . . .	1 578	425	302	1 690	880	680	3 146	3 268	1 255	982
Affärs- o. lagerarb. .	2 585	1 158	988	1 792	882	587	4 009	4 377	2 040	1 575
Landtransport . . .	4 801	6 178	4 843	282	987	384	4 000	5 083	7 160	5 227
Hotell- o. rest.-rör. .	640	421	381	4 601	4 778	3 587	4 047	5 241	5 194	3 918
Litter. o. konstn.arb.	400	134	125	80	24	20	476	480	158	145
Förvaltn. o. underv.	908	708	606	922	475	388	1 736	1 830	1 183	994
Sjukvård o. hygien .	268	189	119	1 836	1 747	853	1 882	2 099	1 936	972
Husligt arbete . . .	132	110	73	16 974	27 491	15 379	10 450	17 106	27 601	15 452
Diversearbete	4 997	2 857	2 677	7	4	3	3 969	5 004	2 861	2 680
Frivill. arbetsuppgift.	21 494	23 015	22 650	8 584	10 263	10 171	25 043	30 078	33 278	32 821
Ungdom ut. särsk. utb.	5 247	—	—	3 942	—	—	8 397	9 189	—	—
Summa	**91 397**	**93 527**	**63 821**	**50 401**	**53 356**	**35 498**	**122 211**	**141798**	**146883**	**99 319**
Därav under 18 år	13 256	12 916	11 115	9 272	9 598	7 809	20 081	22 528	22 514	18 424

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under augusti och september 1942 samt under september 1941.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga September 1942		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Sept. 1942	Aug. 1942	Sept. 1941	Sept. 1942	Aug. 1942	Sept. 1941	Sept. 1942	Aug. 1942	Sept. 1941	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	24	22	33	33	25	23	24	22	32	38	53	39
Jordbruk	47	60	64	82	25	23	44	54	53	54	53	54
Skogshushållning . .	9	8	18	.	.	.	9	8	18	28	.	28
Industri o. hantverk .	183	174	319	280	262	526	197	186	392	80	66	78
Sjöfart och fiske . .	285	231	286	.	93	.	283	222	287	95	.	94
Handel o. samfärdsel	121	120	124	115	108	165	118	114	140	80	66	73
Husligt arbete . . .	120	154	.	62	60	79	62	61	79	66	56	56
Diversearbete	175	198	246	.	.	.	175	198	294	94	.	94
Samtliga	**98**	**99**	**129**	**94**	**94**	**132**	**97**	**97**	**130**	**68**	**67**	**68**
Därav under 18 år	103	98	114	97	89	149	100	93	130	86	76	82

Tab. 4. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	6 958	14 943	8 069	2 081	22 961	6 402	6 445	3 885	2 471	3 592	1 224	859
2	Stockholms stad . . .	46	1	—	2	—	—	1 094	596	386	153	76	47
3	Stockholms län	650	1 285	698	45	418	901	228	295	140	54	23	14
4	Uppsala län	325	620	298	18	270	50	169	47	20	62	19	5
5	Södermanlands län . .	396	762	430	34	156	104	280	213	162	60	27	22
6	Östergötlands län . . .	902	1 667	963	39	651	165	352	280	183	219	152	115
7	Jönköpings län	514	356	206	27	296	125	248	108	62	169	73	40
8	Kronobergs län	243	201	72	86	416	196	82	59	37	157	94	79
9	Kalmar län	186	478	170	51	683	118	104	95	48	245	51	34
10	Gotlands län	30	224	27	2	2	2	3	6	1	1	—	—
11	Blekinge län	118	288	98	20	197	59	168	92	65	86	19	8
12	Kristianstads län . . .	490	1 737	538	15	43	30	97	72	17	57	53	20
13	Malmö stad	85	594	507	1	6	6	257	117	109	61	12	12
14	Malmöhus län i övr. .	699	2 287	1 170	6	3	2	169	116	75	27	12	3
15	Hallands län	192	559	429	9	33	28	174	104	96	92	79	79
16	Göteborgs stad	85	76	54	6	1	1	775	185	176	446	33	33
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	86	148	115	2	107	105	92	30	26	69	44	38
18	Älvsborgs län	160	262	187	32	358	215	294	101	63	65	68	51
19	Skaraborgs län	526	781	397	8	216	101	220	143	91	70	16	9
20	Värmlands län	117	531	414	61	1 800	615	334	184	173	123	56	15
21	Örebro län	224	707	416	34	881	232	277	375	219	87	25	18
22	Västmanlands län . .	275	593	296	20	800	125	308	252	124	32	18	10
23	Kopparbergs län . . .	99	243	179	214	2 019	688	162	129	56	74	51	40
24	Gävleborgs län	183	220	183	239	3 357	911	233	94	66	167	40	35
25	Västernorrlands län . .	137	81	55	320	2 535	1 018	126	67	42	752	100	84
26	Jämtlands län	92	175	122	439	4 616	786	51	32	22	34	4	3
27	Västerbottens län . . .	31	36	21	138	1 628	159	41	34	16	82	24	11
28	Norrbottens län	112	31	24	223	1 439	360	109	57	43	148	55	34
29	*Kvinnliga avdeln.*	884	2 782	1 451	5	1	—	579	349	274	249	258	152
30	Stockholms stad . . .	229	—	—	—	—	—	130	136	102	79	114	55
31	Stockholms län	28	40	26	—	—	—	81	21	20	6	2	1
32	Uppsala län	7	98	10	—	—	—	31	1	1	—	1	1
33	Södermanlands län . .	1	9	—	—	—	—	46	37	29	10	7	6
34	Östergötlands län . . .	21	131	99	—	—	—	23	47	35	28	23	15
35	Jönköpings län	18	54	11	—	—	—	6	14	4	13	8	5
36	Kronobergs län	46	87	15	—	—	—	—	—	—	2	2	—
37	Kalmar län	6	52	4	—	—	—	—	3	3	3	7	5
38	Gotlands län	6	34	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	7	62	10	—	—	—	23	22	19	11	—	—
40	Kristianstads län . . .	68	287	152	—	—	—	4	—	—	9	15	9
41	Malmö stad	64	26	26	—	—	—	12	16	16	23	22	11
42	Malmöhus län i övr. .	181	427	348	—	—	—	3	3	3	13	6	4
43	Hallands län	56	238	206	—	—	—	3	—	—	2	—	—
44	Göteborgs stad	7	6	—	—	—	—	24	5	5	33	24	21
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	8	27	14	—	—	—	1	—	—	2	12	8
46	Älvsborgs län.	10	129	113	—	—	—	71	9	4	—	2	—
47	Skaraborgs län	13	88	39	—	—	—	4	—	—	1	—	—
48	Värmlands län	10	235	131	—	—	—	31	11	10	3	—	—
49	Örebro län	13	82	41	—	—	—	57	4	4	7	6	6
50	Västmanlands län . . .	8	106	30	—	—	—	25	17	17	3	2	1
51	Kopparbergs län . . .	27	48	20	—	—	—	1	1	—	—	—	—
52	Gävleborgs län	22	180	89	—	—	—	3	2	2	1	4	4
53	Västernorrlands län . .	25	91	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	Jämtlands län	28	122	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Västerbottens län . . .	12	50	14	5	1	—	—	—	—	—	1	—
56	Norrbottens län	13	33	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete, frivill. arb.uppg. o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
14 908	11569	10086	9 282	2 024	1 500	5 081	1 767	1 670	3 144	1 456	1 152	8 026	7 752	6 212	26623	25 982	25400	5 247	1
2 518	975	906	863	162	124	616	259	255	1 134	503	378	2 026	2 116	1 736	586	291	281	142	2
630	395	327	107	67	55	36	5	2	47	22	21	194	139	98	2 351	1 984	1 933	667	3
353	265	245	92	27	18	9	—	—	188	61	39	107	81	52	1 147	1 200	1 197	28	4
402	303	248	139	31	20	160	40	39	27	7	6	90	90	71	1 603	1 590	1 534	88	5
813	804	669	467	98	72	160	47	46	114	88	76	721	837	677	1 836	1 723	1 686	126	6
552	212	167	333	108	63	125	—	—	116	17	10	195	63	35	438	415	389	30	7
313	305	278	240	200	148	21	—	—	20	17	14	64	83	60	668	649	559	31	8
318	337	271	201	45	31	277	101	87	38	19	10	199	203	151	384	470	435	95	9
71	90	49	9	24	3	37	34	19	1	—	—	21	19	4	37	47	47	29	10
241	210	211	319	33	24	152	44	43	18	6	3	103	179	149	477	449	417	49	11
351	306	250	352	229	131	75	28	16	42	25	18	189	193	124	1 000	1 884	1 852	977	12
711	508	502	346	28	25	255	87	87	178	34	29	580	237	215	4 950	2 146	2 146	116	13
505	405	327	492	126	106	438	136	134	201	68	59	298	363	282	3 951	6 244	6 221	124	14
133	87	82	248	38	37	50	17	17	22	2	2	82	43	39	153	851	849	863	15
1 480	797	797	621	92	89	1 682	483	482	567	324	301	1 544	1 716	1 494	644	525	524	238	16
314	145	140	1 873	130	127	160	95	79	16	6	5	116	144	124	664	590	587	71	17
376	284	273	740	165	140	13	6	3	39	32	24	179	156	129	295	288	272	43	18
383	443	373	165	99	56	14	11	9	37	17	12	125	116	91	787	782	769	37	19
430	472	436	170	55	44	62	32	24	44	26	21	109	145	98	414	123	110	247	20
504	556	459	883	114	88	10	—	—	55	37	31	190	196	146	749	1 267	1 261	685	21
378	507	379	57	20	7	107	40	40	23	23	9	83	108	59	923	899	859	83	22
179	194	120	137	18	11	7	—	—	29	22	14	73	64	45	635	450	372	9	23
433	347	314	163	37	27	210	123	116	64	27	22	202	126	78	775	455	453	55	24
952	516	480	90	25	18	206	79	75	35	22	14	207	100	62	453	165	165	62	25
520	601	466	57	17	13	3	—	—	36	20	16	163	136	132	125	160	159	187	26
306	372	338	34	17	11	56	29	26	13	16	5	45	32	16	170	161	161	69	27
812	1 104	939	54	19	12	90	71	71	40	15	13	121	67	45	408	174	160	96	28
14	19	16	7 770	2 445	1 590	190	76	63	4 528	3 076	1 891	6 675	6 642	4 508	25565	37 758	25553	3 942	29
2	5	3	924	455	183	118	52	47	1 278	731	412	1 863	1 934	1 398	3 843	7 316	4 357	163	30
—	—	—	122	59	44	2	1	—	62	90	41	148	189	109	1 616	2 592	1 615	188	31
11	—	—	101	7	2	—	—	—	145	67	36	65	97	28	419	712	430	31	32
—	—	—	138	34	19	—	—	—	64	54	22	131	112	68	837	1 049	754	54	33
—	7	7	608	182	132	2	1	1	191	156	105	235	284	146	1 380	1 760	1 126	121	34
—	—	—	163	71	53	—	—	—	78	72	47	133	168	107	666	785	580	74	35
—	—	—	50	60	27	—	—	—	48	44	26	64	100	55	722	870	590	14	36
1	2	2	34	43	24	4	—	—	111	69	46	103	121	73	525	674	399	56	37
—	—	—	5	8	3	3	—	—	21	12	9	34	35	16	67	149	80	32	38
—	—	—	171	26	20	—	—	—	62	77	46	125	157	112	612	975	565	79	39
—	—	—	150	101	39	—	—	—	110	83	46	205	257	90	775	1 916	1 311	870	40
—	—	—	395	186	167	2	—	—	259	131	95	538	357	306	3 657	2 871	2 647	72	41
—	—	—	295	135	108	4	—	—	262	118	82	306	269	169	2 042	3 103	2 710	220	42
—	—	—	245	84	52	—	—	—	46	34	24	150	80	43	257	757	630	566	43
—	5	4	1 181	356	247	48	15	13	576	365	258	861	707	623	1 731	3 004	1 996	285	44
—	—	—	192	26	19	—	—	—	40	45	28	73	55	44	343	373	303	47	45
—	—	—	954	180	113	—	—	—	103	114	65	125	121	71	539	678	382	38	46
—	—	—	253	55	44	—	—	—	99	55	35	99	115	64	671	886	624	43	47
—	—	—	105	15	11	1	2	—	95	91	59	107	131	93	510	814	383	179	48
—	—	—	1 328	265	226	3	—	—	119	119	79	263	240	178	686	1 223	788	269	49
—	—	—	111	21	16	—	—	—	116	80	48	169	235	126	905	1 921	841	104	50
—	—	—	32	20	10	—	—	—	167	175	96	201	196	123	640	980	537	34	51
—	—	—	145	22	12	2	3	2	96	57	28	208	208	116	504	763	444	137	52
—	—	—	22	9	5	1	—	—	93	49	38	99	121	97	755	739	515	80	53
—	—	—	10	8	4	—	—	—	148	81	73	176	186	148	323	647	433	170	54
—	—	—	17	9	3	—	2	—	69	65	20	77	69	35	289	546	301	53	55
—	—	—	19	8	7	—	—	—	70	42	27	117	98	70	251	355	212	13	56

Tab. 5. Sysselsatta arbetare i slutet av september 1942 i jämförelse med slutet av augusti 1942.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl september 1942 som augusti 1942							
	Antal företag	September 1942			Indextal för september 1942 (augusti 1942 = 100)			
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta arbetare
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a	
Malmbrytning o. metallind.	1 482	138 991	11 903	150 894	99·2	101·0	99·3	99·9
Gruvor o. anrikningsverk	28	5 699	53	5 752	98·6	117·3	98·7	98·9
Järn-, stål- o. kopparverk	40	23 825	252	24 077	97·1	99·6	97·1	98·7
Järn- o. stålmanufaktur	*307*	*16 125*	*1 887*	*18 012*	*98·9*	*96·9*	*98·7*	*99·1*
Mekaniska verkstäder	779	60 167	3 748	63 915	99·7	101·8	99·8	100·3
Skeppsvarv	53	13 778	18	13 796	100·1	·	100·1	100·3
Elektriska verkstäder	88	13 423	4 219	17 642	100·2	101·4	100·5	100·6
Annan metallindustri	188	5 974	1 726	7 700	99·6	102·7	100·3	101·3
Jord- o. stenindustri	474	17 582	1 862	19 444	95·0	92·8	94·8	95·6
Kolgruvor	3	900	2	902	103·9	·	103·9	103·9
Torvindustri	59	1 163	83	1 246	83·4	36·2	76·7	76·7
Stenbrott o. stenhuggerier	104	2 631	22	2 643	94·1	·	93·9	95·1
Cementfabriker, kalkbruk	109	4 100	55	4 155	95·0	84·6	94·9	95·1
Tegelbruk	136	4 520	49	4 569	90·9	·	90·7	91·6
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	22	2 245	1 337	3 582	98·6	101·1	99·5	102·2
Glasbruk	41	2 033	314	2 347	106·6	106·8	106·6	106·8
Trädindustri	807	25 196	659	25 855	96·8	110·0	97·1	98·9
Sågverk o. hyvlerier	321	11 418	97	11 515	94·7	132·9	95·0	96·4
Snickeri- o. möbelfabriker	*416*	*11 866*	*361*	*12 227*	*98·8*	*111·8*	*99·1*	*101·1*
Annan trävaruindustri	70	1 912	201	2 113	97·4	99·0	97·5	99·8
Pappers- o. grafisk ind.	501	27 515	6 104	33 619	101·1	102·5	101·4	103·8
Pappersmassefabriker	49	9 532	139	9 671	100·6	107·8	100·7	102·8
Pappersbruk o. pappfabr.	52	8 437	1 636	10 073	101·5	98·1	101·0	102·8
Annan pappersindustri	118	2 007	2 993	5 000	100·3	103·5	102·2	103·0
Grafisk industri	282	7 539	1 336	8 875	101·6	105·6	102·2	106·5
Livsmedelsindustri	851	17 928	10 248	28 176	97·1	99·0	97·8	99·6
Kvarnar	42	1 110	175	1 285	109·4	144·6	113·1	115·0
Bagerier	185	3 274	1 819	5 093	96·0	102·5	98·2	101·4
Råsockerbruk o. raffinad.	25	3 754	596	4 350	99·1	106·2	100·0	100·3
Choklad- o. karamellfabr.	62	1 051	2 942	3 993	100·6	99·1	99·5	99·6
Bryggerier o. läskedrycksf.	201	3 632	787	4 419	95·7	88·2	94·8	97·8
Tobaksfabriker	7	333	1 304	1 637	101·8	107·1	106·0	106·2
Slakterier o. konservfabr.	190	2 710	1 782	4 493	90·6	89·9	90·3	91·7
Annan livsmedelsindustri	139	2 064	843	2 907	98·3	100·6	99·0	102·4
Textil- o. beklädnadsind.	628	15 235	35 121	50 356	100·4	102·5	101·8	102·5
Bomullsindustri	42	5 735	6 817	12 552	100·3	101·4	100·9	101·5
Jute- o. linneindustri	15	1 311	1 501	2 812	100·5	98·9	99·7	99·9
Ylleindustri	59	3 462	5 333	8 795	98·5	104·5	102·0	103·2
Trikåfabriker	92	1 142	4 878	6 020	100·2	100·7	100·6	100·6
Skrädderier o. sömnadsfabr.	274	2 362	13 181	15 543	106·0	103·5	103·9	105·1
Annan hithörande industri	146	1 213	3 411	4 624	96·4	101·9	100·4	101·2
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	346	10 412	7 276	17 688	97·6	98·2	97·8	97·9
Garverier	30	1 829	347	2 176	96·8	148·9	102·0	102·6
Skofabriker	128	3 244	2 488	5 732	89·8	84·8	87·5	86·9
Gummivarufabriker	25	2 638	2 558	5 196	105·4	104·6	105·0	106·1
Annan hithörande industri	163	2 701	1 883	4 584	101·7	104·7	102·9	102·9
Kemisk-teknisk industri	264	9 276	3 058	12 334	97·9	96·2	97·5	98·6
Färg-, olje- o. parfymfabr.	98	2 038	1 016	3 054	99·1	103·9	100·7	101·3
Sprängämnesfabriker	10	1 749	805	2 554	98·0	88·5	94·8	96·0
Tändsticksfabriker	8	513	206	719	101·8	103·0	102·1	102·1
Annan kemisk-tekn. ind.	148	4 976	1 031	6 007	97·0	94·4	96·5	98·0
Samtliga industrigrupper	**5 353**	**262 125**	**76 231**	**338 356**	**98·7**	**100·9**	**99·2**	**100·1**
Byggnadsverksamhet	906	18 969	—	18 969	96·1	—	96·1	96·7
Statliga verk o. byggn.-arb.	151	25 238	2 993	28 231	97·8	94·8	97·5	98·6
Komm. verk o. byggnadsarb.	179	13 572	408	13 980	96·2	72·8	95·2	98·5
Handel o. varulager	575	5 187	1 310	6 497	101·1	104·7	101·8	103·8
Samfärdsel	142	5 601	63	5 664	98·7	101·6	98·7	101·8
Samtliga näringsgrenar	**7 306**	**330 692**	**81 005**	**411 697**	**98·4**	**100·5**	**98·8**	**99·9**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1941					1942								
	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Malmbrytning o. metallind.	**104**	**105**	**104**	**105**	**103**	**104**	**103**	**103**	**104**	**105**	**108**	**109**	**110**	**109**
Gruvor o. anrikningsverk	111	110	108	108	105	105	105	105	104	103	108	109	109	107
Järn-, stål- o. kopparverk	109	110	109	110	107	107	105	105	106	106	109	109	109	106
Järn- o. stålmanufaktur	87	87	88	90	87	89	88	87	87	89	94	96	97	96
Mekaniska verkstäder	110	111	110	111	110	111	111	112	111	112	116	117	118	118
Skeppsvarv	113	107	103	102	100	102	102	104	109	109	111	109	110	110
Elektriska verkstäder	109	111	111	112	111	112	110	109	109	111	115	115	117	118
Annan metallindustri	85	85	85	86	85	83	82	82	82	82	85	85	86	86
Jord- o. stenindustri	**80**	**76**	**72**	**69**	**64**	**59**	**59**	**60**	**71**	**82**	**89**	**89**	**88**	**84**
Kolgruvor	127	132	128	128	129	131	128	128	125	122	121	119	114	119
Torvindustri	198	175	133	98	81	61	60	59	152	276	324	311	237	182
Stenbrott o. stenhuggerier	56	52	50	46	44	33	30	33	40	45	47	46	46	43
Cementfabriker, kalkbruk	78	76	75	72	64	58	61	63	80	83	90	91	94	89
Tegelbruk	76	66	55	50	43	38	37	37	49	69	80	81	81	73
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	82	77	78	79	77	77	79	78	78	82	83	84	85	85
Glasbruk	65	74	76	77	70	71	70	73	73	72	76	76	80	85
Trädindustri	**76**	**76**	**74**	**73**	**65**	**61**	**62**	**61**	**66**	**71**	**75**	**76**	**76**	**73**
Sågverk o. hyvlerier	78	75	70	66	55	48	51	51	60	68	72	71	69	66
Snickeri- o. möbelfabriker	74	76	79	80	75	75	74	72	72	74	78	80	82	81
Annan trävaruindustri	97	97	92	93	93	89	86	84	85	91	96	99	102	99
Pappers- o. grafisk ind.	**76**	**76**	**77**	**79**	**76**	**77**	**77**	**76**	**77**	**82**	**84**	**83**	**82**	**84**
Pappersmassefabriker	67	63	65	68	65	66	66	64	66	74	75	73	73	73
Pappersbruk o. pappfabr.	66	72	71	72	68	71	73	71	73	75	78	75	74	75
Annan pappersindustri	86	88	89	92	90	86	87	87	88	89	89	89	93	95
Grafisk industri	93	93	94	95	96	93	92	92	91	95	99	100	98	100
Livsmedelsindustri	**101**	**99**	**110**	**110**	**93**	**93**	**92**	**91**	**93**	**96**	**100**	**100**	**101**	**99**
Kvarnar	95	104	107	108	103	97	90	88	88	90	89	88	90	102
Bagerier	104	99	96	98	86	98	100	99	100	103	109	108	104	102
Råsockerbruk o. raffinad.	123	117	220	210	111	110	110	108	118	121	130	136	142	142
Choklad- o. karamellfabr.	89	93	97	100	91	89	94	95	96	97	97	98	101	101
Bryggerier o. läskedrycksf.	99	89	87	87	90	84	82	83	86	91	95	97	93	87
Tobaksfabriker	74	75	75	74	71	77	76	77	76	82	83	79	77	82
Slakterier o. konservfabr.	130	124	128	132	126	117	112	106	107	108	112	103	116	104
Annan livsmedelsindustri	93	92	97	100	98	94	91	90	91	94	100	102	103	102
Textil- o. beklädnadsind.	**89**	**91**	**90**	**89**	**87**	**85**	**85**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**88**
Bomullsindustri	95	96	96	97	96	95	95	94	93	92	93	92	93	94
Jute- o. linneindustri	92	97	97	98	97	96	94	93	92	89	91	92	92	91
Ylleindustri	95	95	94	94	94	90	88	87	87	88	90	89	90	92
Trikåfabriker	87	87	87	87	85	84	84	84	83	83	82	81	82	82
Skrädderier o. sömnadsfabr.	83	86	84	82	79	74	78	80	82	80	80	80	80	83
Annan hithörande industri	90	92	91	89	81	89	88	89	92	92	94	94	95	95
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**83**	**82**	**87**	**89**	**78**	**85**	**84**	**84**	**83**	**82**	**84**	**83**	**83**	**81**
Garverier	111	111	107	108	99	104	104	102	99	100	102	104	103	105
Skofabriker	91	89	87	88	86	85	89	89	88	85	86	84	84	74
Gummivarufabriker	59	58	76	78	55	73	69	68	68	70	71	69	70	74
Annan hithörande industri	92	92	92	93	88	87	86	87	84	84	88	88	90	92
Kemisk-teknisk industri	**91**	**94**	**94**	**94**	**87**	**89**	**89**	**89**	**92**	**89**	**91**	**91**	**92**	**90**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	78	83	84	84	80	78	77	79	81	85	90	90	93	93
Sprängämnesfabriker	156	165	161	162	143	152	144	143	145	138	138	134	130	123
Tändsticksfabriker	47	55	55	52	52	49	50	51	49	37	37	38	36	37
Annan kemisk-teknisk ind.	98	96	96	97	89	93	94	94	100	97	100	101	103	99
Samtliga industrigrupper	**91**	**91**	**92**	**92**	**88**	**87**	**87**	**87**	**89**	**91**	**94**	**94**	**95**	**94**
Byggnadsverksamhet	64	62	56	51	42	38	36	35	45	53	61	68	71	68
Statliga verk o. byggn.-arb.	139	139	134	123	108	111	112	111	112	125	133	136	137	134
Komm. verk o. byggnadsarb.	94	88	86	85	81	80	79	80	83	90	94	94	94	89
Handel o. varulager	77	78	76	79	75	74	74	73	75	74	73	73	74	76
Samtliga näringsgrenar	**92**	**92**	**91**	**91**	**85**	**85**	**85**	**84**	**87**	**90**	**94**	**95**	**96**	**94**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1941			1942							
	Aug.	Sept.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Malmbrytning o. metallind.	3·67	3·80	3·82	3·83	3·79	3·77	3·91	3·97	3 88	3·96	4·05	4·05
Gruvor o. anrikningsverk	3·94	3·81	4·00	3·99	4·03	3·99	4·06	4·27	3·40	4·18	4·05	3·81
Järn-, stål- o. kopparverk	3·97	4·17	4·05	4·02	4·12	3·96	3·97	3·91	4·08	4·06	4·11	4·16
Järn- o. stålmanufaktur	3·15	3·55	3·46	3·42	3·45	3·59	3·78	3·77	3 87	3·98	3·92	4·07
Mekaniska verkstäder	3·92	3·96	3·99	3·91	3·92	3·83	4·00	4·05	3·94	4·03	4·09	4·10
Skeppsvarv	3·17	3·20	3·43	4·10	3·52	3·53	3·92	3·96	3·74	3·59	4·02	3·83
Elektriska verkstäder	3·49	3·70	3·68	3·55	3·57	3·69	3·72	3·98	3·83	3·87	4·14	4·24
Annan metallindustri	3·17	3·04	3·41	3·28	3·42	3·63	3·53	3·59	3·54	3·72	3·66	3·75
Jord- o. stenindustri	3·36	3·43	3·10	3·29	3·42	3·40	3·77	4·06	4·10	4·10	3·99	4·05
Kolgravor	5·00	5·00	5·00	5·00	5·00	4·98	4·98	4·28	5·00	4·92	4·92	4·96
Torvindustri	4·00	4 30	3·38	3·07	2·97	2·62	3·96	4·54	4·40	4·09	3·71	4·03
Stenbrott o. stenhuggerier	3·08	3·28	2·56	2·43	2·08	2·41	3·16	3·66	3·82	3·78	3·62	3·73
Cementfabriker, kalkbruk	3·00	3·14	3·20	2·84	2·93	3·22	3·71	3·95	4·17	4·10	4·01	3·98
Tegelbruk	3 07	3·05	2·71	3·28	3·73	3·45	3·92	4·12	4·17	4·25	4·03	3·92
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·57	3·53	3·17	3·28	3·64	3·60	3·78	4·01	3·88	4·09	4·15	4·26
Glasbruk	3·23	3·34	3·68	3·60	3·48	3·67	3·65	3·91	3·95	4·10	4·05	4·19
Träindustri	3·46	3·45	3·19	3·04	3·15	3·25	3·48	3·73	3·96	3·94	3·97	3·91
Sågverk o. hyvlerier	3·61	3·49	3·09	2·85	2·98	3·02	3·41	3·67	3·98	3·96	3·84	3·78
Snickeri- o. möbelfabriker	3·24	3·39	3·24	3·11	3·24	3·34	3·51	3·80	3·92	3·98	4·06	4·04
Annan trävaruindustri	3·76	3·62	3·53	3·44	3·38	3·62	3·70	3·78	4·06	3·96	4·15	4·18
Pappers- o. grafisk ind.	3·01	3·11	3·26	3·07	3·37	3·28	3·37	3·60	3·56	3·60	3·67	3·66
Pappersmassefabriker	3·31	3·05	2·97	2·95	3·22	3·38	3·46	3·62	3·46	3·49	3·58	3·37
Pappersbruk o. pappfabr.	2·14	2·51	2·62	2·66	3·03	2·92	2·98	3·21	3·34	3·38	3·31	3·43
Annan pappersindustri	3·58	3·65	4·15	3·61	3·77	3·69	3·77	4·08	3·94	4·02	4·25	4·23
Grafisk industri	3·27	3·41	3·74	3·38	3·59	3·39	3·50	3·72	3·77	3·74	3·79	3·99
Livsmedelsindustri	3·34	3·37	3·35	3·23	3·24	3·25	3·25	3·28	3·38	3·38	3·43	3·40
Kvarnar	3·65	3·89	3·83	2·86	2·90	2·72	2·89	2·64	2·50	2·50	2·81	3·10
Bagerier	3·80	3·54	3·69	3·64	3·48	3·66	3·52	3·62	3·88	3·66	3·71	3·76
Råsockerbruk o. raffinad.	3·79	3·50	2·93	3·08	3·11	3·10	3·20	3·34	3·20	3·61	3·55	3·49
Choklad- o. karamellfabr.	3·09	3·64	3·51	3·75	3·76	3·78	3·89	3·85	3·88	3·90	4·06	3·97
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·76	2·61	2·96	2·53	2·54	2·56	2·97	3·08	3·31	3·14	3·11	2·93
Tobaksfabriker	3·03	3·55	3·52	3·57	3·64	3·60	3·71	3·63	3·69	3·64	3·74	3·72
Slakterier o. konservfabriker	3·31	3·37	3·45	3·14	3·05	2·93	2·69	2·88	2·71	2·55	2·77	2·85
Annan livsmedelsindustri	3·38	3·39	3·38	3·44	3·35	3·58	3·84	3·41	3·49	3·42	3·59	3·47
Textil- o. beklädnadsind.	3·12	3·18	3·17	2·83	2·98	3·13	3·24	3·28	3·26	3·49	3·48	3·61
Bomullsindustri	2·96	2·96	3·31	2·78	2·92	3·12	3·07	3·24	2·95	3·57	3·67	3·59
Jute- o. linneindustri	3·49	3·38	3·25	2·81	3·40	3·07	2·94	3·40	3·12	3·26	3·50	3·75
Ylleindustri	3·42	3·24	3·14	2·87	2·90	3·13	3·27	3·26	3·27	3·50	3·45	3·67
Trikåfabriker	3·30	3·40	3·37	3·23	3·22	3·27	3·32	3·46	3·48	3·54	3·44	3·64
Skrädderier o. sömnadsfabr.	2·83	2·97	2·85	2·47	2·65	2·97	3·22	3·16	3·27	3·43	3·24	3·55
Annan hithörande industri	3·43	3·59	3·38	3·33	3·49	3·41	3·61	3·40	3·60	3·48	3·53	3·64
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·04	3·07	3·33	3·27	3·21	3·19	3·31	3·26	3·37	3·46	3·57	3·58
Garverier	3·30	3·32	3·34	3·41	3·48	3·37	3·32	3·48	3·49	3·48	3·47	3·40
Skofabriker	2·86	2·82	3·03	3·32	3·10	3·14	2·99	3·01	3·18	3·45	3·67	3·45
Gummivarufabriker	3·12	3·27	3·36	3·18	3·25	3·20	3·54	3·24	3·54	3·44	3·49	3·71
Annan hithörande industri	3·17	3·17	3·26	3·18	3·18	3·12	3·32	3·44	3·44	3·49	3·62	3·69
Kemisk-teknisk industri	3·23	3·32	3·32	3·13	3·31	3 39	3·21	3·47	3·36	3·43	3·41	3·31
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·57	2·98	3·03	2·31	2·71	3·02	3·09	3·16	3·03	3·01	3·39	3·43
Sprängämnesfabriker	4·43	4·59	4·78	3·91	4·61	4·77	3·76	3·79	3·88	3·96	3·67	3·41
Tändsticksfabriker	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·37	3·41	3·28	3·32	3·51	3·42	3·40	3·56	3·55	3·63	3·64	3·46
Samtliga industrigrupper	3·39	3·48	3·49	3·38	3·44	3·45	3·58	3·70	3·70	3·76	3·82	3·84
Byggnadsverksamhet	2·91	2·99	2·62	2·53	2·26	2·38	2·84	3·15	3·48	3·50	3·54	3·55
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·81	3·72	3·40	3·52	3·48	3·68	3·66	3·81	3·82	4·00	3·88	3·98
Komm. verk o. byggn.-arb.	3·02	2·97	2·74	2·82	2·80	2·93	2·99	3·25	3·25	3·28	3·28	3·07
Handel o. varulager	3·18	3·26	3·44	3·09	3·18	3·15	3·29	3·40	3·27	3·13	3·40	3·47
Samfärdsel	2·97	3·26	3·34	2·99	3·31	3·42	3·17	3 49	3·27	3·18	2·99	2·90
Banker	3·63	3·63	3·82	3·71	3·64	3·56	3·52	3·54	—	—	—	—
Försäkringsföretag	3·70	3·71	3·61	3·81	3·87	3·86	3·91	3·97	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	3·38	3·45	3·42	3·34	3·38	3·41	3·52	3·66	3·67	3·74	3·78	3·78

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under september 1942 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Aug.	Sept.	Aug.	Sept.	Aug.	Sept.	Aug.	Sept.
Malmbrytning o. metallindustri	139	143	2 709	2 899	2 232	2 052	+ 477	+ 847
Gruvor o. anrikningsverk	2	3	18	20	15	28	+ 3	− 8
Järn-, stål- o. kopparverk	16	19	450	491	370	316	+ 80	+ 175
Järn- o. stålmanufaktur	11	5	131	104	97	64	+ 34	+ 40
Mekaniska verkstäder	70	80	1 221	1 329	912	1 027	+ 309	+ 302
Skeppsvarv	10	6	227	178	313	133	− 86	+ 45
Elektriska verkstäder	16	19	560	641	425	408	+ 135	+ 233
Annan metallindustri	14	11	102	136	100	76	+ 2	+ 60
Jord- o. stenindustri	23	36	113	190	181	381	− 68	− 191
Kolgruvor	1	2	3	9	11	10	− 8	− 1
Stenbrott o. stenhuggerier	1	5	16	7	—	32	+ 16	− 25
Cementfabriker, kalkbruk	5	5	13	13	12	61	+ 1	− 48
Tegelbruk	10	15	10	30	71	201	− 61	− 171
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	5	9	58	131	77	77	− 19	+ 54
Glasbruk	1	—	13	—	10	—	+ 3	—
Träindustri	12	12	92	104	29	86	+ 63	+ 18
Sågverk o. hyvlerier	4	5	10	30	25	37	− 15	− 7
Snickerier o. möbelfabriker	6	6	69	70	4	49	+ 65	+ 21
Annan trävaruindustri	2	1	13	4	—	—	+ 13	+ 4
Pappers- o. grafisk industri	24	27	415	439	225	314	+ 190	+ 125
Pappersmassefabriker	9	11	225	278	26	148	+ 199	+ 130
Pappersbruk o. pappfabriker	3	5	29	9	25	81	+ 4	− 72
Annan pappersindustri	5	6	30	23	56	13	− 26	+ 10
Grafisk industri	7	5	131	129	118	72	+ 13	+ 57
Livsmedelsindustri	46	44	554	316	300	318	+ 254	− 2
Kvarnar	1	2	—	15	8	—	− 8	+ 15
Bagerier	3	3	8	14	28	13	− 20	+ 1
Råsockerbruk o. raffinaderier	12	15	125	104	125	53	± 0	+ 51
Choklad- o. karamellfabriker	7	5	90	45	47	39	+ 43	+ 6
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	1	2	—	—	4	23	− 4	− 23
Slakterier o. konservfabriker	13	6	255	14	76	148	+ 179	− 134
Annan livsmedelsindustri	9	11	76	124	12	42	+ 64	+ 82
Textil- o. beklädnadsindustri	38	42	510	688	264	314	+ 246	+ 374
Bomullsindustri	11	14	196	303	171	152	+ 25	+ 151
Jute- o. linneindustri	1	3	17	23	—	32	+ 17	− 9
Ylleindustri	7	7	101	43	12	40	+ 89	+ 3
Trikåfabriker	4	6	33	96	—	22	+ 33	+ 74
Skrädderier o. sömnadsfabriker	10	7	105	144	40	32	+ 65	+ 112
Annan hithörande industri	5	5	58	79	41	36	+ 17	+ 43
Läder-, hår- o. gummivaruind.	11	13	347	275	200	112	+ 147	+ 163
Garverier	3	4	19	16	7	28	+ 12	− 12
Skofabriker	1	—	—	—	13	—	− 13	—
Gummivarufabriker	7	7	328	254	180	81	+ 148	+ 173
Annan hithörande industri	—	2	—	5	—	3	—	+ 2
Kemisk-teknisk industri	21	15	231	113	210	300	+ 21	− 187
Färg-, olje- o. parfymfabriker	4	4	41	45	13	17	+ 28	+ 28
Sprängämnesfabriker	2	4	80	4	108	202	− 28	− 198
Tändsticksfabriker	3	—	6	—	—	—	+ 6	—
Annan kemisk-teknisk industri	12	7	104	64	89	81	+ 15	− 17
Samtliga industrigrupper	314	332	4 971	5 024	3 641	3 877	+ 1 330	+ 1 147
Byggnadsverksamhet	130	133	1 470	1 337	1 075	1 344	+ 395	− 17
Handel o. varulager	9	12	130	222	194	82	− 64	+ 140
Samfärdsel	—	—	—	—	—	—	—	—
Hotell- o. restaurangrörelse	2	5	56	161	282	392	− 226	− 231
Banker och försäkringsföretag	2	—	5	—	27	—	− 22	—
Samtliga näringsgrenar	457	482	6 632	6 734	5 219	5 695	+ 1 413	+ 1 039
Kvinnor			2 014	2 008	1 428	1 539	+ 586	+ 469

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 augusti 1942.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	92	26 179	21 531	1 465	5·6	1 112	26 383	1 989	7·5
Bleck- o. plåtslagareförb. .	57	2 605	—	83	3·2	—	2 674	114	4·3
Bokbindareförbundet . . .	53	8 545	5 336	172	2·0	115	8 438	185	2·2
Bryggeriindustriarb.-förb. .	120	7 123	1 502	162	2·3	91	7 121	121	1·7
Byggnadsträarbetareförb. .	324	32 988	—	3 093	9·4	—	33 505	3 601	10·7
De förenade förbunden . .	59	13 563	4 048	527	3·9	353	13 143	639	4·9
Elektriska arbetareförb. . .	72	7 788	—	168	2·2	—	7 711	209	2·7
Gjutareförbundet	101	8 374	15	119	1·4	1	8 492	147	1·7
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	507	72 599	7 528	4 553	6·3	694	74 624	4 678	6·3
Byggnadsind.-arbetare .	176	34 465	1 392	2 768	8·0	70	34 859	2 499	7·2
Byggnadsämnesind.-arb.	165	12 351	407	441	3·6	21	13 096	452	3·5
Glasbruksarbetare . . .	38	3 569	111	192	5·4	17	3 660	208	5·5
Sockerfabriksarbetare .	19	4 660	742	179	3·8	76	4 614	198	4·3
Tändsticksarbetare . . .	5	1 265	467	143	11·3	108	1 272	134	10·5
Övriga arbetare	104	16 289	4 409	830	5·1	402	17 123	1 192	7·0
Gruvindustriarbetareförb. .	59	9 777	101	116	1·2	21	9 753	125	1·3
Handelsarbetareförb. . . .	261	42 097	17 927	980	2·3	489	42 077	927	2·2
Kommunalarbetareförb. . .	298	45 817	13 142	776	1·7	422	47 070	713	1·5
Lantarbetareförbundet . .	720	45 001	1 003	966	2·1	376	35 610	841	2·4
Litografförbundet	18	2 852	173	38	1·3	2	2 870	45	1·6
Livsmedelsarbetareförb. . .	132	28 783	8 801	1 700	5·9	661	28 905	1 527	5·3
Metallindustriarb.-förb. . .	254	176 013	12 009	2 632	1·5	504	177 473	2 774	1·6
Järnbruksarbetare . . .	50	37 551	587	217	0·6	74	37 964	203	0·5
Verkstadsarbetare . . .	204	138 482	11 422	2 415	1·7	430	139 509	2 571	1·8
Murareförbundet	119	10 160	—	514	5·1	—	10 364	504	4·9
Målareförbundet	197	12 794	2	1 037	8·1	—	13 505	1 518	11·2
Pappersindustriarb.-förb. .	125	29 916	1 708	1 537	5·1	395	31 712	1 933	6·1
Sadelm.- o. tapetseraref. .	60	3 754	770	239	6·4	88	3 789	283	7·5
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	55	10 796	4 307	747	6·9	508	10 892	878	8·1
Stenindustriarbetareförb. .	120	5 332	2	497	9·3	—	5 252	429	8·2
Sågverksindustriarb.-förb. .	221	18 849	15	1 428	7·6	4	19 586	1 099	5·6
Textilarbetareförbundet . .	100	39 533	22 165	1 331	3·4	1 062	39 655	1 651	4·2
Tobaksindustriarb.-förb. .	11	2 338	1 806	166	7·1	146	2 344	183	7·8
Transportarbetareförb. . .	165	26 839	1 379	1 799	6·7	119	27 835	1 797	6·5
Träindustriarbetareförb. . .	244	22 280	347	699	3·1	44	23 138	795	3·4
Typografförbundet	106	12 035	606	225	1·9	27	11 980	100	0·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	220	20 270	—	1 821	9·0	—	20 353	2 054	10·1
Summa	4 860	745 000	126 223	29 590	4·0	7 234	746 204	31 859	4·3

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under augusti uppgivits till inalles 184 083.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 31/7 1941—31/8 1942.

Fackförbund	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8
Beklädnadsarbetareförb.	9·0	10·2	8·2	7·0	9·7	17·9	15·8	10·6	6·4	7·8	7·5	6·2	7·5	5·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	7·2	6·0	5·3	8·4	14·3	23·9	18·0	12·5	15·5	10·5	7·1	4·7	4·3	3·2
Bokbindareförbundet	4·5	4·4	4·2	3·6	2·5	3·9	3·9	3·2	2·7	2·7	2·4	2·4	2·2	2·0
Bryggerilindustriarbetareförb.	3·1	4·4	5·6	7·7	7·5	6·5	6·9	7·2	5·0	4·0	2·4	2·1	1·7	2·3
Byggnadsträarbetareförb.	18·6	17·2	18·0	21·9	27·4	35·0	46·8	43·9	39·0	27·1	19·0	16·6	10·7	9·4
De förenade förbunden	5·4	4·8	4·5	4·4	4·5	11·0	6·0	6·8	7·2	4·9	4·2	4·1	4·9	3·9
Elektriska arbetareförb.	4·4	3·9	3·7	3·5	4·0	5·2	10·0	10·7	9·0	6·4	5·2	4·5	2·7	2·2
Gjutareförbundet	2·9	2·9	2·3	2·3	2·7	3·9	3·5	2·6	2·1	1·8	1·8	1·8	1·7	1·4
Grov- o. fabriksarbetareförb.	14·7	13·9	13·6	16·2	19·7	26·1	27·1	26·2	22·3	14·3	8·8	6·7	6·3	6·3
Byggnadsind.-arb.	18·1	17·8	17·9	22·3	28·6	36·2	37·6	36·8	30·3	18·9	12·1	8·2	7·2	8·0
Byggnadsämnesind.-arb.	11·8	11·5	12·6	15·6	18·6	25·5	28·3	27·3	24·6	14·0	5·2	4·1	3·5	3·6
Glasbruksarb.	15·8	11·0	4·8	5·8	6·2	7·3	8·1	6·2	4·8	4·9	3·9	3·8	5·5	5·4
Sockerfabriksarb.	10·6	7·2	8·4	6·1	4·6	17·9	19·4	16·2	13·6	11·5	8·2	6·8	4·3	3·8
Tändsticksarb.	24·8	23·8	15·5	16·3	15·0	16·6	17·4	17·4	15·6	14·2	11·3	11·1	10·5	11·3
Övriga arb.	9·9	9·0	8·2	9·0	9·6	12·8	11·7	12·2	11·6	8·1	6·2	5·8	7·0	5·1
Gruvindustriarbetareförb.	1·6	1·7	1·6	1·8	2·1	2·6	2·2	2·5	2·6	1·6	2·0	1·2	1·3	1·2
Handelsarbetareförb.	2·6	2·7	2·5	2·7	2·8	3·4	2·7	3·4	3·3	2·6	2·3	2·2	2·2	2·3
Kommunalarbetareförb.	2·0	1·7	2·5	3·7	5·0	6·1	7·1	5·8	4·9	3·8	1·6	1·6	1·5	1·7
Lantarbetareförbundet	2·7	2·8	2·7	2·8	4·0	4·0	6·6	6·8	5·3	3·0	2·5	2·2	2·4	2·1
Litografförbundet	2·2	2·8	3·1	2·3	1·9	2·4	2·5	2·9	2·0	1·7	1·5	1·4	1·6	1·3
Livsmedelsarbetareförb.	5·0	5·9	6·4	6·1	6·3	10·2	8·3	7·8	7·1	6·4	5·7	5·2	5·3	5·9
Metallindustriarbetareförb.	3·9	3·6	3·4	3·4	4·0	4·2	3·5	4·2	4·0	3·3	2·8	2·1	1·6	1·5
Järnbruksarbetare	1·2	1·1	1·2	1·3	1·4	1·3	1·6	1·4	1·3	0·9	0·6	0·4	0·5	0·6
Verkstadsarbetare	4·6	4·3	4·0	4·0	4·8	5·0	4·0	5·0	4·7	4·0	3·4	2·6	1·8	1·7
Murareförbundet	19·3	17·6	22·1	29·6	36·2	46·1	52·5	50·9	48·3	30·9	16·0	7·5	4·9	5·1
Målareförbundet	14·5	12·9	8·7	16·4	33·1	37·8	53·0	47·5	38·2	25·6	16·6	14·3	11·2	8·1
Pappersindustriarbetareförb.	16·5	16·8	13·4	14·2	13·6	13·5	13·8	10·8	9·7	9·3	8·0	6·6	6·1	5·1
Sadelm.- o. tapetserareförb.	17·2	11·1	6·1	4·7	5·2	12·8	22·4	15·5	12·5	9·7	9·1	7·2	7·5	6·4
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	12·3	7·0	6·3	9·4	9·8	22·1	16·7	15·0	10·8	8·0	11·3	7·1	8·1	6·9
Stenindustriarbetareförb.	11·7	10·9	11·7	12·9	14·1	20·8	29·0	20·7	17·1	9·3	6·5	7·3	8·2	9·3
Sågverksindustriarbetareförb.	9·9	13·2	15·9	19·9	23·2	35·0	29·5	24·6	23·9	19·9	13·3	8·1	5·6	7·6
Textilarbetareförbundet	5·9	4·2	4·6	4·9	4·7	5·0	5·8	5·2	4·7	4·7	3·8	4·5	4·2	3·4
Tobaksindustriarbetareförb.	12·4	11·3	12·2	11·0	10·1	9·9	9·2	9·9	9·7	8·8	8·4	7·9	7·8	7·1
Transportarbetareförb.	11·4	12·0	11·2	12·1	13·0	13·8	15·7	15·5	14·0	12·3	9·0	6·7	6·5	6·7
Träindustriarbetareförb.	6·5	6·2	5·8	5·9	6·1	20·6	14·5	10·0	8·3	5·5	4·2	3·8	3·4	3·1
Typografförbundet	2·5	4·7	5·4	4·1	3·7	4·5	4·3	2·8	1·5	1·2	1·0	0·7	0·8	1·9
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	16·7	14·0	14·5	16·1	22·6	25·4	21·7	21·5	21·4	15·0	12·4	11·0	10·1	9·0
Samtliga	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·9	4·3	4·0

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av september 1942.*										
Stockholms stad	1	1 230	—	1 230	+ 27	—	+ 27	64·0	64·7	2·1
Stockholms	11	28	144	172	+ 2	− 5	− 3	77·8	62·2	0·6
Uppsala	3	42	13	55	—	—	—	67·8	56·4	0·4
Södermanlands	2	17	—	17	+ 2	—	+ 2	82·4	76·5	0·1
Östergötlands	2	44	—	44	− 55	—	− 55	54·5	52·3	0·1
Jönköpings	5	78	—	78	− 1	—	− 1	82·1	61·5	0·3
Kronobergs	4	10	25	35	− 3	—	− 3	60 0	45·7	0·2
Kalmar	6	78	9	87	+ 20	− 3	+ 17	77·0	67·8	0·4
Gotlands	2	24	4	28	+ 6	—	+ 6	75·0	64·3	0·5
Blekinge	18	9	167	176	− 1	+ 9	+ 8	90·3	80·1	1·2
Kristianstads	1	—	2	2	—	—	—	100·0	100·0	0·0
Malmö stad	1	182	—	182	− 6	—	− 6	79·1	64·8	1·2
Malmöhus i övrigt	3	55	—	55	− 4	—	− 4	81·8	52·7	0·1
Hallands	7	36	8	44	+ 4	− 4	—	77·3	65·9	0·3
Göteborgs stad	1	1 365	—	1 365	+ 19	—	+ 19	75·0	49·1	4·8
Göteborgs o. Bohus i övrigt	36	231	1 534	1 765	− 34	− 111	− 145	84·9	45·3	8·6
Älvsborgs	6	27	6	33	—	+ 4	+ 4	48·5	24·2	0·1
Skaraborgs	4	6	4	10	− 1	+ 3	+ 2	20·0	10·0	0·0
Värmlands	8	23	74	97	− 6	− 10	− 16	78·4	71·1	0·4
Örebro	1	52	—	52	− 7	—	− 7	71·2	57·7	0·2
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	1	17	—	17	+ 6	—	+ 6	70·6	88·2	0·1
Gävleborgs	4	60	2	62	—	—	—	79·0	83·9	0·2
Västernorrlands	31	54	731	785	− 10	− 69	− 79	84·8	55·7	2·9
Jämtlands	1	1	—	1	—	—	—	100·0	100·0	0·0
Västerbottens	3	1	3	4	+ 1	− 1	—	75·0	100·0	0·0
Norrbottens	6	2	21	23	—	− 2	− 2	52·2	21·7	0·1
Summa	168	3 672	2 747	6 419	− 41	− 189	− 230	77·0	54·9	1·0
b) *Augusti 1941—September 1942.*										
1941							antal %			
augusti	228	10 127	4 862	14 989	− 374	− 842	− 1 216 7·5	73·4	37·8	2·4
september	225	9 189	4 090	13 279	− 938	− 772	− 1 710 11·4	73·3	42·3	2·1
oktober	235	8 662	3 948	12 610	− 527	− 142	− 669 5·0	73·3	44·3	2·0
november	242	10 485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171 17·2	74·3	45·0	2·3
december	255	14 166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802 32·5	73·8	39·2	3·1
1942										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676 29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	− 331	+ 221	− 110 0·4	74·2	37·8	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	− 2 269	− 818	− 3 087 12·3	75·0	41·8	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	− 5 125	− 1 402	− 6 527 29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	− 3 729	− 1 746	− 5 475 35·2	75·8	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	− 1 814	− 305	− 2 119 21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	− 738	− 244	− 982 12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	− 245	− 65	− 310 4·5	77·8	54·2	1·0
september	168	3 672	2 747	6 419	− 41	− 189	− 230 3·5	77·0	54·9	1·0

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. September 1942.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (—) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjäpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning . .	12	33	45	+ 2	+ 9	+ 11	35	·
Jordbruk	10	7	17	+ 3	+ 3	+ 6	9	·
Skogshushållning	2	26	28	— 1	+ 6	+ 5	26	·
Industri och hantverk	2 107	2 393	4 500	— 56	— 154	— 210	3 908	86·8
Ingenjörsarbete och arbetsledning .	42	—	42	— 3	— 1	— 4	36	·
Malmbrytning	3	2	5	+ 2	—	+ 2	4	·
Metall- och maskinindustri	210	41	251	— 16	+ 10	— 6	197	78·5
Jord- och stenindustri	158	1 567	1 725	— 10	— 91	— 101	1 553	90·0
stenindustri	117	1 532	1 649	— 10	— 93	— 103	1 487	90·2
glasindustri	8	29	32	— 1	—	— 1	31	·
annan hithörande industri . . .	38	6	44	+ 1	+ 2	+ 3	35	·
Trävaruindustri	119	273	392	— 11	— 26	— 37	326	83·2
sågverksindustri	33	269	352	— 5	— 28	— 33	294	83·5
annan trävaruindustri	36	4	40	— 6	+ 2	— 4	32	·
Pappersindustri	36	133	169	— 2	— 4	— 6	151	89·3
Grafisk industri	33	—	33	—	—	—	32	·
Livsmedelsindustri	67	4	71	— 5	—	— 5	58	81·7
Textil- och beklädnadsindustri . .	58	16	74	— 17	+ 1	— 16	61	82·4
Läder-, hår- och gummivaruindustri	39	3	42	— 8	+ 1	— 7	32	·
skoindustri	15	3	18	+ 1	+ 1	+ 2	14	·
gummivaruindustri	3	—	3	+ 1	—	+ 1	2	·
annan hithörande industri . . .	21	—	21	— 10	—	— 10	16	·
Kemisk-teknisk industri	68	—	68	+ 29	—	+ 29	26	38·2
Byggnadsverksamhet	1 255	350	1 605	— 17	— 41	— 58	1 413	88·0
husbyggnadsarbete	1 185	125	1 310	— 18	— 20	— 38	1 140	87·0
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	70	225	295	+ 1	— 21	— 20	273	92·5
Kraft- och värmeproduktion . . .	19	4	23	+ 2	— 3	— 1	19	·
Sjöfart och fiske	52	17	69	+ 6	— 1	+ 5	51	73·9
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	1 089	67	1 156	+ 36	— 9	+ 27	899	77·8
Kontors-, affärs- och lagerarbete .	513	27	540	— 11	+ 2	— 9	439	81·3
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	189	12	201	+ 3	—	+ 3	164	81·6
kontorsvaktmästare m. fl. . . .	7	—	7	+ 1	—	+ 1	5	·
affärsförest., -bitr., agenter m. fl.	230	12	242	— 4	+ 5	+ 1	195	80·6
lagerarbetare och förrådsbiträden	87	3	90	— 11	— 3	— 14	75	83·3
Landtransport	360	38	398	— 10	— 12	— 22	320	80·4
hamn- och stuveriarbetare . . .	152	15	167	+ 4	— 8	— 4	128	76·6
chaufförer och åkeriarbetare . .	153	18	171	— 6	— 4	— 10	143	83·6
övriga hithörande grupper . . .	55	5	60	— 8	—	— 8	49	81·7
Hotell- och restaurangrörelse . . .	60	—	60	+ 4	—	+ 4	46	76·7
Litterärt och konstnärligt arbete .	114	2	116	+ 52	+ 1	+ 53	58	50·0
Förvaltning och undervisning . .	24	—	24	— 2	—	— 26	24	·
Sjukvård och hygien	18	—	18	+ 3	—	+ 3	12	·
Husligt arbete	24	1	25	— 7	+ 1	— 6	18	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	388	236	624	— 22	— 35	— 57	515	82·5
Summa	3 672	2 747	6 419	— 41	— 189	— 230	5 426	84·5
därav 16—25 år	173	72	245	—	+ 19	+ 19		
26—50 »	1 358	1 294	2 652	— 27	— 142	— 169		
över 50 »	2 141	1 381	3 522	— 14	— 66	— 80		

Tab. 12. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och mussikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av september 1942.*										
Stockholms stad .	1 021	227	10	264	236	11	—	168	14	91
Stockholms . . .	183	72	—	—	9	—	21	15	4	12
Uppsala	44	—	—	—	4	7	29	—	—	4
Södermanlands .	15	—	—	—	1	—	12	—	—	2
Östergötlands . .	39	—	—	3	3	—	—	19	—	14
Jönköpings . . .	79	33	—	—	2	—	23	—	—	12
Kronobergs . . .	32	19	—	—	2	—	—	—	—	11
Kalmar	38	9	—	9	—	19	—	1	—	—
Gotlands	20	—	—	4	—	—	11	—	—	5
Blekinge	147	48	—	—	1	—	8	90	—	—
Kristianstads . .	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Malmö stad . .	155	34	—	71	5	—	—	34	3	8
Malmöhus i övrigt	48	6	—	39	3	—	—	—	—	—
Hallands	32	—	—	—	—	4	11	5	—	12
Göteborgs stad .	1 107	142	189	379	43	19	—	258	—	77
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	1 578	811	383	100	—	5	6	227	8	38
Älvsborgs . . .	22	—	—	—	—	—	3	—	1	18
Skaraborgs . . .	4	—	—	3	—	—	—	—	—	1
Värmlands . . .	95	13	6	16	7	15	25	—	—	13
Örebro	35	7	—	24	1	—	—	—	—	3
Västmanlands .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs . .	8	—	—	—	3	—	5	—	—	—
Gävleborgs . . .	52	4	—	26	2	1	16	—	—	3
Västernorrlands .	704	242	265	102	—	30	26	—	4	35
Jämtlands . . .	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens . .	3	—	—	—	1	—	2	—	—	—
Norrbottens . .	21	—	—	—	—	—	9	—	—	12
Summa	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
därav städer	2 976	515	226	927	314	61	103	527	23	280
b) *Augusti 1941—September 1942.*										
1941										
augusti	12 166	3 238	2 023	1 297	223	190	818	3 316	191	870
september . . .	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 878	1 289	1 336	263	151	652	2 427	206	782
november . . .	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 703	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 060	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september . . .	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942.

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97				
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·8	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·8	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·8	8·1	8·1	8·7	10·8	12·8	17·5	12·7
1937	16·8	14·8	14·5	11·2	8·8	7·7	6·4	6·2	6·8	8·8	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·8	5·6	4·8	5·0	6·8	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·8	8·2	10·0	13·0	11·8
1942	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·9	4·3	4·0					
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419				

Tab. 15. Indextal för antalet sysselsatta arbetare. »Kedjeindex».

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7	110·7	114·7	

Tab. 16. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·68
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49
1942	3·38	3·66	3·78	

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 5—7 och 15—16. För september 1942 ha rapportkorten utsänts till omkring 13 000 företagare, av vilka c:a 8 400 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas blott för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under augusti 1941—september 1942 med september 1939 som bas. Indextalen för september 1942 äro preliminära. Kedjeindextalen i tab. 6 ha beräknats med användande av månadsindextal, som visa arbetarantalets förändringar, om arbetare på semester räknas som sysselsatta. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 16 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 8.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409*ff*.— *Tab. 14.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(September 1942.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

ELGESKOG, J. Ledare och ledarskap inom folkrörelserna. Folklig kultur 1942, nr 6.

MYRDAL, ALVA. Opinionsmätningarnas mognadsprov. Tiden 1942, nr 7.

OLBERG, P. Röda korset i det andra världskriget. Svensk tidskrift 1942, nr 7.

Inntekts- og formuesstatistikk. En oversikt over utviklingen av statsbeskatningen i Norge, [Sverige og Danmark] med særlig omsyn til de reduksjonstabellene som har vært nyttet. Statistisk månedsskrift 1941, nr 8/9.

Sverige.

DAHLGREN, E. Nationalinkomst och taxerad inkomst. Sunt förnuft 1942, nr 7.

LARSSON, SVEN. Socialvårdskommitténs uppgifter. Hertha 1942, nr 8/9.

Finland.

VUORI, E. A. Finland under sitt tredje krigsår. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 36.

Tyskland.

Die Sozialpolitik im dritten Kriegsjahr. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 25.

Arbetarskydd.

STARLAND, H. Skydd vid träbearbetningsmaskiner. Träarbetaren 1942, nr 9.

Sverige.

THÖRNBERG, E. *Missriktad sparsamhet* [ang. personalförstärkning hos yrkesinspektionen]. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 39.

De hygieniska anordningarna för arbetarna inom livsmedelsindustrin. Mål och medel 1942, nr 9.

Sättet för beräknandet av väg- och vattenbyggnadsarbetares arbetsförtjänst vid olycksfall i arbete. Väg- och vattenbyggaren 1942, nr 9.

Yrkesinspektionen vid S. J. bör skiljas från verket. Signalen 1942, nr 35.

Ytterligare framåt! [Hygieniska förhållandena vid Ankarsrums bruk.] Gjutaren 1942, nr 5.

Belgien.

[HEYMAN, G.] *La protection médicale du travail en Belgique.* Revue du travail 1942, nr 6.

Finland.

Yrkesinspektionen år 1940. Social tidskrift 1942, nr 7/8.

Arbetslön och arbetstid.

JÖNSSON, JOHN E. Lönesättningens problem. Arbetsledaren 1942, nr 17.

Sverige.

ANDERSSON, RUBEN. Pris- och lönestopp. Restaurangtjänstemannen 1942, nr 8.

ANREP, EDITH. Änkors och barns pensionsskydd. Hertha 1942, nr 8/9.

MÖLLER, G. Folksemestern. (Föredrag.) Restaurangtjänstemannen 1942, nr 8.

Fortsatt provisorisk butikslagstiftning. Kooperatören 1942, nr 16.

Pensionens tryggande. Industritjänstemannen 1942, nr 9.

Provision till djursköterare. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1942, nr 9.

Sveriges äldsta tjänstemannastatistik. [Statistik över Göteborgs kontoristers avlönings-, arbets- och levnadsförhållanden, 1908.] Handelstjänstemannen 1942, nr 6—7.

Danmark.

Intet højere Dyrtidstillæg til Landarbejderne. Arbejderen 1942, nr 18.

Stabile Reallönninger. Arbejderen 1942, nr 18.

Storbritannien.

Brittisk lönediskussion. Industria 1942, nr 19.

Tyskland.

AUST, H. W. Einheitstarife für Angestellte. Der deutsche Volkswirt 11 sept. 1942.

DAESCHNER. Grössere Selbstverantwortung der Betriebe im Lohnstop durch Einführung von Gehaltsspannen. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 26.

Die gebietlichen Unterschiede der Arbeitsverdienste im Deutschen Reich. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 8.

Zur Vereinheitlichung des Lohnabzuges. Wirtschafts- und Sozialberichte 1942, nr 3/4.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Die Arbeitslosigkeit im Ausland. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 8.

Sverige.

FISCHER, IDA. Kristiden och kvinnoarbete inom industrien. Hertha 1942, nr 8/9.

LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE. Föreslagna lagändringar för erkända arbetslöshetskassor. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1942, nr 38.

ROSENBLAD, E. Studenterna inför jordbrukets problem. Ergo 1942, nr 9.
STARRIN-REINDAHL, SVEA. Hur kvinnorna rycka in för att lindra krisen. Från departement och nämnder 1942, nr 16.
Arbetsförmedlingen — en aktuell institution. Mål och medel 1942, nr 9.
Arbetsmarknadens aktuella läge. Finanstidningen 1942, nr 34.
Arbetsmarknadens avtalsläge. Finanstidningen 1942, nr 36.
[Industritjänstemännens] erkända arbetslöshetskassa registrerad. Industritjänstemannen 1942, nr 9.
Lärarförmedlingen omorganiseras. Sv. lärartidning 1942, nr 36.
Statsministern vädjar om frivillig hjälp till skördearbetet. Från departement och nämnder 1942, nr 17.

Belgien.

GROMBERR, R. Les bureaux de placements payants. Revue du travail 1942, nr 6.

Danmark.

ANDERSEN, NINA. Danskarna undersöker hembiträdenas arbetsvillkor. Morgonbris 1942, nr 9.
WECHSELMANN, S. Ændringerne i Arbejdslöshedslovgivningen. Socialt Tidsskrift 1942, nr 7/8.
Arbejdslösheden i Juli og August 1942. Statistiske Efterretninger 1942, nr 40.
Beskæftigelsescentralens Indsats mod Arbejdslösheden. Arbejderen 1942, nr 17.

Finland.

KILPI, SYLVI-KYLLIKKI. Krigsänkorna och den finska arbetsmarknaden. Morgonbris 1942, nr 9.
KYTÖMAA, E. Arbetspliktslagstiftningens reformering. Social tidskrift 1942, nr 7/8.

Nederländerna.

DELFT, A. J. A. C. VAN. Arbeidsbemiddeling voor onvolwaardige arbeidskrachten te Amsterdam. Arbeidsbestel 1942, nr 7.

Tyskland.

SCHROEDER, O. Arbeitende Jugend im Kriege. Arbeitertum 1942, nr 17.
Juvenile employment in Germany. International labour review maj 1942.

Befolkningsfrågor.

MALMSTRÖM, S. R. Nativitetsfrågan mot krigets bakgrund. Industritidningen 1942, nr 7.

Belgien.

La natalité dans les diverses provinces belges depuis 1830. Bulletin de statistique 1942, nr 7/8.
Le problème de la masculinité des naissances. Bulletin de statistique 1942, nr 7/8.

Finland.

Befolkningsförhållandena år 1940. Social tidskrift 1942, nr 7/8.

Storbritannien.

[KRIES, W. v.] Leere Wiegen. Der Globus 1942, nr 28.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

AHLMARK, S. »Varje despotism har börjat med ingrepp i enskild rätt»! [Ang. hyresregleringslagen.] Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 19.
JACOBSSON, G. Bygga upp — utan byggnadsarbetarna? Hyresgästen 1942, nr 17.
[OHLSSON, WILHELM.] Bostadsförbättringarnas syfte. Byggnadsvärlden 1942, nr 36.
THÖRNGREN, E. Hjälpen åt bostadsproduktionen. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 18.

Danmark.

Byggevirksomheden i 1. Halvaar 1942. Statistiske Efterretninger 1942, nr 38.
Bygningsbrandskader 1941/42. Statistiske Efterretninger 1942, nr 37.
Specialundersögelse vedrörende de köbenhavnske Beboelseslejligheder og Forretningslokaler, der har modtaget Bygningsattest i 1941. Statistisk Maanedsskrift 1942, nr 8.

Tyskland.

NEUER. Kriegsvermögensschäden und Wohnungswirtschaft. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 25.
SPIEGEL, H. Gestaltungsgrundlagen für den neuen deutschen Wohnungsbau. Wohnungswesen, Städtebau und Raumordnung 1941, nr 3/4.
Den tyska hyresskatten kapitaliseras och upphör. Industria 1942, nr 20.
Wohnungsneubautätigkeit des gemeinnützigen Wohnungswesens im Jahre 1940. Wirtschafts- und Sozialberichte 1942, nr 3/4.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

DACO. Tjänstemannarepresentation i arbetsdomstolen samt arbets- och försäkringsråden. (Skrivelse till K. M:t.) Sv. järnvägstidningen 1942, nr 18.
GÅRDLUND, W. Till frågan om Sveriges läkarförbunds fackliga organisation. Sv. läkartidningen 1942, nr 36.
KÄMPE, Y. Fackföreningskunskap och yrkeskunskap. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 38.
Den rikliga förekomsten av förhandlingsberättigade tjänstemannaorganisationer. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1942, nr 8.
Slocknande sekt. [Sveriges arbetares centralorganisation.] Metallarbetaren 1942, nr 35.
Tjänstemännen böra ha representation i arbetsdomstolen. Daco skriver till Kungl. Maj:t för att få en utredning till stånd. Handelstjänstemannen 1942, nr 7.

Soc. rådsrepublikernas union.

Sovjets fackföreningsrörelse. Sv. typografitidning 1942, nr 38.

Storbritannien.

Engelska L. O.-kongressen. Signalen 1942, nr 38.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Sverige.

BERGHOLTZ, O. Den nya krigsfamiljebidragsförordningen. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 5.

CURTMAN, C. W. Den nya krigsfamiljebidragsförordningen. Från departement och nämnder 1942, nr 17.

Hälso- och sjukvård.

BAUER, F. Konstgjord andning enligt Holger Nielsen-metoden. Svenska röda korset 1942, nr 9.

FRANDSEN, J. Mælkehygiejnens Betydning for Folkesundheden. Andelsbladet 1942, nr 37.

KAHLSON, GEORG. Medicinsk forskning som nationell tillgång och förpliktelse. Friskt folk 1942, nr 9.

REITZER, H. Varför är icke-färskt bröd hälsosammare än färskt? Sv. bageritidskrift 1942, nr 9.

SUNDBERG, S. Tänderna — magen. Friskt folk 1942, nr 9.

Sverige.

BAGER, B. Statistik och sparsamhet. [Statistiken över landets hälso- och sjukvård.] Sveriges landstings tidskrift 1942, nr 5.

BELJBOM, G. Folktandvården i Södermanlands län. Sveriges landstings tidskrift 1942, nr 5.

BYTTNER, J. Medicinalstyrelsens förslag till ny lag om behörighet att utöva läkarkonsten m. m. Sv. läkartidningen 1942, nr 39.

ELGESKOG, J. Bildningsarbetet i hälsovårdens tjänst. Friskt folk 1942, nr 9.

KAHLMETER, G. Är reumatologiska lasarettsavdelningar »främmande kroppar» i vår sjukvårdsorganisation, och är reumatologi en specialitet eller ej? Sv. läkartidningen 1942, nr 37.

MYHRMAN, G. Tuberkulosen som samhällsfiende. Friskt folk 1942, nr 9.

WESTERGREN, A. Om anstaltsvård m. m. vid lungtuberkulos. Sv. läkartidningen 1942, nr 37.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

SJÖSTRAND, J. Den svenska jordbruksstatistiken genom tiderna. Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1942, nr 4.

Danmark.

Landbrugsarealet den 11. juli 1942. Statistiske Efterretninger 1942, nr 38.

Kooperation.

Sverige.

ODHE, T. Konsumentkooperationen under krisen. S. A. P. information 1942, nr 16.

— Den äldsta svenska konsumtionsföreningen 75 år. Kooperatören 1942, nr 17.

Kristidsfrågor.

DECK, J. F. Penningvärdet i krig och fred. Sv. sparbankstidskrift 1942, nr 6.

Sverige.

HALLENBORG, G. Sjukhusen och kristidsransoneringen. Sjukhuset 1942, nr 5.

HJELM, L. De »fria» köttvarornas betydelse för vår försörjning samt möjligheterna att lägga dem under ransonering. Kommersiella meddelanden 1942, nr 9.

KOLLBERG, G. Ransoneringarna under de tre gångna krigsåren. Från departement och nämnder 1942, nr 16.

— Ransoneringsbekymmer och glädjeämnen. Från departement och nämnder 1942, nr 17.

LIND, A. Folkkök — beredskapsåtgärd för fred och krig. Kooperatören 1942, nr 17.

LINDGREN, H. A. Årets torvkampanj. Industria 1942, nr 20.

Amerikas förenta stater.

Roosevelts inflationskamp. Industria 1942, nr 20.

Finland.

TOMMILA, O. Finlands bränsleförsörjning. Industria 1942, nr 20.

— Den finska självförsörjningen i praktiken. Industria 1942, nr 19.

Tyskland.

HUPPERT, W. Preispolitik als Antrieb zur Leistungssteigerung. Der deutsche Volkswirt 11 sept. 1942.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

G[AH]N, H. Spriten, krisen och restriktionerna. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 9.

LEANDER R., & KARLGREN, N. Utredning angående de sannolika konsekvenserna för restaurantnäringen av den pågående successiva avvecklingen av vinsten på spritdrycker och starkviner. Tidskrift för hotell- och restaurantnäringen 1942, nr 19.

SJÖHAGEN, A. Nykterhetsnämndssekretess och vittnesplikt. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 7.

Klara verba från BK. [Ang. sulfitsprit för förtäringsändamål.] Reformatorn 1942, nr 38.

Nykterhetstillståndet försämras. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 9.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

WESTERLUND, A. Hönsäggets näringsvärde. Hygienisk revy 1942, nr 9.

Sverige.

ERIKSSON, ERNST. Dyrortsgrupperingssystemet. Signalen 1942, nr 36.
J[U]L[I]N. Tjänstemännen och prisstegringen. Sv. trafiktidning 1942, nr 39.
SVENSKA GALLUP. Många klädkort ännu orörda. Vi 1942, nr 38.
Dyrortsgrupperingen, Blekingeaktion. Sv. trafiktidning 1942, nr 38.
Jordbrukspriserna och livsmedelsförsörjningen. Affärsvärlden 1942, nr 37.
Pris- og Indtægtsudviklingen i Sverige. Udenrigsministeriets Tidsskrift 1942, nr 985—986.
Socialstyrelsen om dyrortsgrupperingsfrågan. Sv. statsförvaltning 1942, nr 8.

Schweiz.

Der Einfluss der Rationierung auf die Lebenshaltungskosten. Schweiz. Konsum-Verein 1942, nr 38.

Tyskland.

Löner och priser i Tyskland. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 37.

Socialförsäkring.

ENGLUND, K. Försäkring och etik. Nordisk försäkringstidskrift 1942, nr 4.

Sverige.

ARESCHOUG, H. Ändringar i nya understödsföreningslagen, beslutade av 1942 års riksdag. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 9.
WIKLUND, E. O. Kristillägg i erkända sjukkassor. S. A. P. information 1942, nr 16.
Erkänd sjukkassas skyldighet att ersätta kostnad för intagning å sjukhus. Sv. sjukkassetidning 1942, nr 9.
Livförsäkringen på frammarsch. Finanstidningen 1942, nr 35.
Sjukkasseförbundets representantskaps årsmöte i enighetens tecken. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 9.

Danmark.

BORBERG, L. P. De danske Sygekassers 50-Aars Jubilæums-Delegeretmöde i Köbenhavn 31. Juli—1. August 1942. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 9.
Betragtninger ved »Sygekasselovens 50 Aars Jubilæum». Socialt Tidsskrift 1942, nr 7/8.

Finland.

LÄNSIÖ, E. Folkpensionsanstaltens verksamhet år 1941. Social tidskrift 1942, nr 7/8.
NOPONEN, A. Invaliditets- och tilläggspensionerna. Folkpensionen 1942, nr 2.

Tyskland.

KILIAN. Die Erste Verordnung zur Durchführung und Ergänzung des Sechsten Gesetzes über Änderungen in der Unfallversicherung. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 25.

Socialvård.

Sverige.

AXELSSON, E. Bättre bostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer — förebyggande fattigvårdsåtgärd. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 5.
BÅÅTH, INGA. Effektivare efterlysningar. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 5.
MONTAN, K. De blinda och synsvaga som partiellt arbetsföra. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 9.
RYLANDER, G. De kriminella psykopaterna och strafflagens tillräknelighetsbestämmelser. Sv. juristtidning 1942, nr 6.
WALIN, G. Om underhåll till barn och regressrätt mellan föräldrarna. Sv. juristtidning 1942, nr 6.
Den bortglömda förskoleåldern. Frihet 1942, nr 20.
Den statliga musikerhjälpen. Musikern 1942, nr 18.
[Sveriges socialvårdsfunktionärers riksförbunds] kongress och studiekurs i Västerås. Sv. socialvårds tidning 1942, nr 9.
Sök dåligt sällskap och förbättra det! Polistidningen 1942, nr 18.

Amerikas förenta stater.

Social security in the United States 1940—41. International labour review maj 1942.

Danmark.

LORENTZEN, H. G. Ændringerne i Forsorgsloven. Socialt Tidsskrift 1942, nr 7/8.

Tyskland.

LUND, O. Den tyske sosialtrygd. Sosialt arbeid 1942, nr 7.
RHODE. Arbeitseinsatz und Berufsfürsorge der Blinden. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 24.
ROEDENBECK. Wochenhilfe nach dem Mutterschutzgesetz und der Reichsversicherungsordnung. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 26.
SCHMELING, v. Neuerungen im Familienunterhaltsrecht. Deutsche Zeitschrift für Wohlfahrtspflege juni/juli 1942.
SCHMIDT, G. Das städtische Pflegekinderwesen in Berlin. Deutsche Jugendhilfe juni/juli 1942.
SCHRÖDER, O. Jugendbetreuung im Kriege. Deutsche Jugendhilfe juni/juli 1942.

Undervisning och yrkesutbildning.

AHLBERG, A. Psykologiska synpunkter på arbetslivet. Affärsekonomi 1942, nr 12.
[FRANCOU, R.] La psychotechnique. Revue du travail 1942, nr 6.
ÖRNE, A. Skolbildningens förnyelse. Kooperatören 1942, nr 17.

Sverige.

PERSBECK, G. Yrkesutbildning vid A.B. Atlas Diesel. Verkstäderna 1942, nr 9.

RYLANDER, G. Svenska arméns urvalsprov samt deras betydelse i militärpsykiatriskt hänseende. Sv. läkartidningen 1942, nr 39.

Yrkes- och lärlingsutbildningen inom gjuteriindustrin. Gjutaren 1942, nr 5.

Tyskland.

Probleme der Arbeitsausbildung. Wirtschafts- und Sozialberichte 1942, nr 3/4.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AFFÄRSEKONOMISKA FORSKNINGSINSTITUTET VID HANDELSHÖGSKOLAN I STOCKHOLM.
Meddelande. Sthlm 1942.
10. Redogörelse för verksamhetsåret 1941/42.

BANKE, N., TOFTEGAARD, J., & VEDEL-PETERSEN, K. Dansk Erhvervsliv. Almindelig Erhvervslære 2. Khvn 1941.

DANMARK. Sundhedsstyrelsen.
Dödsaarsagerne i Kongeriget Danmark i Aaret 1941. Khvn 1942.

— Det statistiske Departement.
Statistisk Aarbog. Aarg. 47 (1942.) Khvn 1942.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1942.
Bd 115: H. 5. Befolkningens Bevægelser 1941.

FÅNGVÅRDSSTYRELSEN.
Utredning angående ungdomsbrottsligheten. Sthlm 1942.

HANDBOK för mödrahjälpsverksamheten. Med råd och anvisningar av K. socialstyrelsen. Sthlm 1942.

HOFSTEN, E. v. Praktisk statistik. Hur man insamlar, bearbetar och analyserar statistiskt primärmaterial. Sthlm 1942.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. Montreal 1942.
Ser. B. (Economic conditions.)
35. Food control in Great Britain.
Ser. D. (Wages and hours of work.)
23. Labour conditions in war contracts. With special reference to Canada, Great Britain and the United States.
Year book of labour statistics. Year 6 (1941). Montreal 1942.

INTERNATIONELLA REGLERINGSBANKEN.
Annual report. 12 (1941/42). Basel 1942.

IRLÄNDSKA FRISTATEN. Department of industry and commerce.
Some statistics of wages and hours of work in 1941 with comparative figures for certain previous years. Dubl. 1942.

KVINNORNA på arbetsmarknaden. Sthlm 1942. (Landsorganisationens skriftserie. 61.)

LAGERSTEDT, T. Näringsliv och bygd i Seminghundra härad vid 1630-talets slut. Upps. 1942. (Geographica. 14.)

MALMÖ STADS ÅRSBOK. Årg. 29 (1941). Malmö 1942.

MUMFORD, L. Stadskultur. Övers. [fr. eng.] av L. Björk & Å. Malmström. Sthlm 1942.

NORGE. Selskapet for Norges vel.
Undersökelser over jordbrukets driftsforhold.
33. Regnskapsresultater fra norske jordbruk. Regnskapsår 30 (1940/41). Halden 1942.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942. Sthlm 1942.
34—35. Kommunalskatteberedningen. Betänkande med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen m. m. Del 1—2. [Avg. d. 18 juli 1942.](Fi.)
36. Betänkande med förslag rörande statligt stöd åt svensk filmproduktion. Avg. [d. 31 aug. 1942]. (E.)
37. Betänkande med förslag till åtgärder för främjande av sjöfolkets utskyldsbetalning. [Avg. d. 31 aug. 1942.] (Fi.)
38. Betänkande angående jordbruketsbyggnadskostnader. Avg. [d. 16 juni 1942] av 1942 års byggnadssakkunniga för landsbygden. (S.)

STATSLIGGARE för budgetåret 1942/43... Upprättad i K. statskontorets kassabyrå... Sthlm 1942.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1942.
Fattigvården åren 1938 och 1939 jämte återblick på perioden 1923—38. Av Socialstyrelsen.
Fångvården år 1941. Av K. fängvårdsstyrelsen.
Jordbruk med binäringar.
Jordbruk och boskapsskötsel år 1941. Av Statistiska centralbyrån.
Postverket år 1941. Av K. generalpoststyrelsen.
Socialstatistik.
Kooperativ verksamhet i Sverige år 1940. Av Socialstyrelsen.
Olycksfall i arbete år 1939. Av Riksförsäkringsanstalten.
Statens vattenfallsverk år 1941. Av K. vattenfallsstyrelsen.
Telefon och telegraf år 1941. Av K. telegrafstyrelsen.

THUNHOLM, L.-E. Strukturella förskjutningar i affärsbankernas kreditgivning i olika länder. Sthlm 1942. (Suppl. till Sv. handelsbankens Index. Sept. 1942.)

UNDERSÖKNINGAR rörande övertidsarbetet inom industri m. m. [Utförd av Socialstyrelsen.] [Sthlm 1942. Stencil.]

VEDEL-PETERSEN, K. Lærebog i Danmarks Statistik. Khvn 1942.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{20}/_{9}$—$^{22}/_{10}$ 1942 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI):

Departement		Daterad
Finansdep.	Ang. avlöningsbestämmelserna för vård- och ekonomipersonalen vid statens skyddshem (II)	$^{22}/_{9}$
Socialdep.	Ang. utredning och förslag om semester för husmödrar (III); ref. å sid. 815 i detta häfte	$^{26}/_{9}$
Justitiedep.	Ang. promemoria med förslag till lag om eftergift av åtal mot minderåriga m. m. (III)	»
Socialdep.	Hemställan om godkännande av en mellan metallindustriarbetarnas erkända arbetslöshetskassa i Sverige samt Metalarbejdernes Arbejdsløshedskasse i Danmark ingången överenskommelse (I)	$^{30}/_{9}$
»	Ang. framställning av föreningen Daghem för småbarn i Göteborg om bidrag ur allmänna arvsfonden (II)	$^{5}/_{10}$
»	Yttrande över P. M. ang. vissa ändringar i passkung. den $^{31}/_{8}$ 1940 (VI) (exp. $^{8}/_{10}$)	»
»	Ang. besvär av Höörs köping över utslag i fråga om befrielse från skyldighet att hava egen fattigvårdsanstalt (II)	$^{6}/_{10}$
Utrikesdep.	Ang. rapport rörande handeln med kvinnor och barn (III)	$^{9}/_{10}$
Socialdep.	Framställning om medel till egendomsförvärv och byggnadsarbeten för vissa skyddshem (II)	$^{10}/_{10}$
Finansdep.	Ang. levnadskostnadsindex den 1 oktober 1942 (IV)	»
Socialdep.	Ang. framställning av Värmlands läns hälsovårdsförbund m. fl. om understöd ur allmänna arvsfonden för avlönande av en läkare för psykisk barnavård (II)	$^{13}/_{10}$
»	Ang. framställningar av stiftelsen Björckska barnhemmet i Falkenberg, Örgryte barnavårdssällskap och Västerbottens läns barnavårdsförbund om bidrag ur allmänna arvsfonden (3 särsk. skr.) (II)	$^{16}/_{10}$
Finansdep.	Uppdrag att vidtaga vissa åtgärder för ny dyrortsgruppering (IV); återgiven å sid. 801 i detta häfte	$^{17}/_{10}$
Socialdep.	Ang. framställningar av föreningen Garpenbergs barnkoloni, Edefors majblommeförening, Seskarö förstamajblommeförening och Piteå barnkoloniförening om understöd ur allmänna arvsfonden (4 särsk. skr.) (II)	$^{19}/_{10}$

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden $^{14}/_{9}$—$^{20}/_{10}$ 1942 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
761.	K. kung. om kristillägg å sjukpenning från erkänd sjukkassa	$^{18}/_{9}$
766.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 7 § kung. den 18 april 1941 (nr 215) med vissa avlöningsbestämmelser för befattningshavare vid statens krisorgan	$^{5}/_{9}$
772.	K. kung. ang. sättet och tiden för utbetalning av pensioner och understöd jämlikt lagen om folkpensionering och förordn. om invalidunderstöd	$^{25}/_{9}$
773.	K. kung. ang. sättet och tiden för utbetalning av bidrag enligt lagen om barnbidrag	»
787.	K. kung. ang. ersättning åt biträdande lärare och timlärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter	$^{5}/_{9}$
791.	K. kung. ang. ändrad lydelse av vissa formulär till blanketter för självdeklaration m. m.	$^{25}/_{9}$
801.	K. kung. ang. avlöning åt lärare vid folkhögskola samt statsbidrag till sådan skola	$^{5}/_{9}$
803.	K. kung. ang. inventering av vissa åkerarealer	$^{9}/_{10}$
806.	K. kung. ang. beslag å potatis m. m.	$^{2}/_{10}$
810.	Arbetsrådets kung. med formulär till övertidsjournal enligt 8 § lantarbetstidslagen den 18 juli 1942 (nr 651)	$^{25}/_{8}$

INNEHÅLL

Undersökning rörande låntagare till statens bosättningslån 897
Socialstyrelsens undersökning rörande bostäder för mindre bemedlade barnrika familjer 904
Förslag om eftergift av åtal mot minderåriga 910
Levnadskostnadernas regionala olikheter 913
Kortare meddelanden
Barnavårdsombudens anknytning till den statliga barnavårdsinspektionen . . . 916
Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 oktober 1942 917
Provisoriskt allmänt prisstopp 917
Riktlinjer för den ekonomiska politiken . 918
De danska arbetskorten 919

Periodiska översikter

Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen 1942 920
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under tredje kvartalet 1942 923
Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll andra kvartalet 1942 . 929
Utlänningar i Sverige 936
Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1942 . . . 942
Livsmedelskostnaderna omkring 1 november 1942 943
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under oktober 1942 . 945
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under oktober 1942 948
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 951
Omfattningen av skogsarbetares övergång till industri och anläggningsarbeten . 954
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna augusti 1942 959
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 961
Litteraturöversikt 976
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 982
Författningar rörande sociala frågor . 982

INDEX

Enquête relative aux jeunes ménages ayant bénéficié de prêts au mariage. 897
Enquête relative aux logements pour familles nombreuses peu aisées. 904
Projet de remise d'action judiciaire contre les mineurs. 910
Les divergences regionales du coût de la vie en Suède. 913
Courtes notices.
Ratachement des délégués speciaux à l'inspection d'Etat de la protection de l'enfance. 916
Coût de la construction à Stockholm 1939—le 1er octobre 1942. 917
Stabilisation temporaire des prix. 917
Directives pour la politique économique. 918
Les cartes de travail au Danemark. 919

Aperçus périodiques

Le marché des habitations dans les villes au 1er octobre 1942. 920
Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 3e trimestre 1942. 923
La consommation des denrées alimentaires dans les ménages ruraux pendant le 2e trimestre 1942. 929
Les étrangers en Suède. 936
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 3e trimestre 1942. 942
Prix des denrées alimentaires le 1er novembre 1942. 943
Marché du travail.
Le marché du travail pendant octobre 1942. 945
Activité de la Commission du marché du travail en octobre 1942. 948
Communications de la Commission du marché du travail. 951
Etendue de la passage des ouvriers forestiers à l'industrie et les travaux de construction. 954
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Août 1942. 959
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail. 961
Bibliographie. 976
Rapports et exposés par l'A. T. P. S. 982
Lois concernant les questions sociales. 982

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (l'A. T. P. S.) en Suède.

Enquête relative aux jeunes ménages ayant bénéficié de prêts au mariage. L'enquête touche 6 243 bénéficiaires, soit $^1/_5$ de leur nombre total. Parmi les premiers, $^2/_3$ habitaient des villes ou agglomérations urbaines et $^1/_3$ la campagne; près de 75 % étaient des ouvriers industriels ou du bâtiment, 10 % des employés ou fonctionnaires, 9 % des ouvriers agricoles ou forestiers, et 6 % appartenaient à divers autres métiers. Parmi les ménages demandant un prêt, plus des $^1/_3$ désiraient le montant le plus élevé, qui est de 1 000 couronnes, mais qui n'a cependant été accordé qu'à un peu moins du tiers des postulants. La moyenne des prêts accordés était de 833 couronnes. Le montant du prêt alloué était en général plus élevé pour les habitants des villes que pour ceux de la campagne. P. 897.

Enquête relative aux logements pour familles nombreuses peu aisées. Sur l'initiative du Comité d'études sur l'aspect social du problème de l'habitation, l'A. T. P. S. a entrepris, pendant l'automne 1941, une enquête sur les problèmes sociaux et économiques liés à l'installation des familles nombreuses dans les immeubles locatifs ou les petites maisons familiales pour lesquels sont octroyés des rabais sur le prix du loyer ou des subventions. L'enquête se base en partie sur les données fournies par les dossiers du Bureau national de prêts à la construction et un questionnaire distribué par ce Bureau en partie sur quatre enquêtes entreprises par l'A. T. P. S. Des allocations ont été accordées pendant l'année de location 1940—1941 à 4 937 familles logées dans les immeubles pour familles nombreuses et à 1 009 occupant de petites maisons familiales. Pour la plupart, l'emménagement dans les maisons pour familles nombreuses avait constitué une amélioration sensible du niveau de l'habitation. En ce qui touche l'influence du nouveau milieu sur les enfants, les avis différaient. P. 904.

Marché des habitations dans les villes de Suède au 1er octobre 1942. D'après les renseignements fournis par les Commissions des constructions, l'offre de logements de toutes grandeurs dans la majorité des villes était à peine suffisante ou insuffisante. Dans un grand nombre de villes on signalait que l'offre de logements, après le 1er octobre de cette année, était inférieure à celle de l'année précédente. La demande de logements, en particulier des petits, est caractérisée comme croissante dans la plupart des villes. P. 920.

Activité du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 3e trimestre 1942. L'activité du bâtiment, pendant le 3e trimestre 1942, a été sensiblement supérieure à celle de l'année précédente. Dans 14 villes de plus de 30 000 habitants, la construction de 4 011 logements contenant 10 420 pièces a été achevée au cours du 3e trimestre, contre 2 257 logements et 5 631 pièces pendant le 3e trimestre 1941. Des autorisations de construire ont été accordées pour 3 574 logements de 10 477 pièces, contre 1 450 logements et 4 163 pièces pendant le 3e trimestre 1941. Au 1er octobre 1942 étaient en voie de construction 7 765 logements contenant 21 571 pièces, contre 2 817 logements et 7 097 pièces à la même date de l'année précédente. P. 923.

La consommation des denrées alimentaires parmi 301 ménages ruraux pendant le 2e trimestre 1942 montre, par comparaison avec l'enquête immédiatement précédente, une diminution continue de la consommation de viande — à l'exception de porc — et une augmentation continue de la consommation, entre autres aliments, de poisson, surtout de poisson frais, et de pommes de terre. Comparés avec les ménages urbains, les ménages ruraux consommaient de plus grandes quantités, entre autres aliments, de lait, de céréales, de porc, de poisson et de pommes de terre, mais par contre moins de viande, de carottes et autres racines alimentaires, de légumes, de fruits et de baies. La valeur en calories de l'alimentation avait encore quelque peu diminué ainsi que la teneur en graisse, fer, vitamines A et C, ce qui dépendait, en ce qui concerne les vitamines, de la saison. P. 929.

Etrangers en Suède. Au 1er octobre 1942, 23 178 étrangers (de plus de 16 ans) avaient reçu de l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale ou du Ministère des Affaires étrangères un permis de séjour en Suède; parmi eux, 14 449 avaient aussi un permis de travail. Les chiffres correspondants au 1er juillet 1942 étaient 22 302 et 12 984. De plus, 750 étrangers étaient en possession, au 1er oct. 1942, de carnets dits de séjour provisoire. A la même date, environ 20 000 enfants finlandais séjournaient en Suède. Le nombre d'entrées d'étrangers au cours du 3e trimestre s'est élevé à 21 634 et le nombre de sorties enregistrées à 22 734, contre 26 726 et 24 131 au cours du trimestre précédent. P. 936.

L'indice du coût de l'alimentation sur la base de 1935, relatif aux denrées alimentaires, au chauffage et à l'éclairage, et à distinguer par conséquent de l'indice du coût de la vie, était au 1er novembre 1942 162, contre 164 un mois plus tôt. Sur la base de juillet 1914, l'indice marquait un abaissement de 2 unités à 211. P. 943.

Le marché du travail pendant octobre 1942. Une baisse saisonnière, bien que relativement insignifiante, a cependant été enregistrée. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 102 en octobre contre 97 en septembre. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et activités connexes était à peu près identique à la fin d'octobre et à la fin de septembre. La proportion de chômeurs affiliés à des syndicats était, à la fin de septembre, 4·2 % du total des membres, contre 4 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant des secours était tombé en octobre à 6 377, ce qui constitue une diminution de 42 au cours du mois; parmi ceux qui demandaient un secours, 3 149 seulement étaient à proprement parler des chômeurs. P. 945.

Häftets huvudinnehåll.

November 1942.

Undersökning rörande låntagare till statens bosättningslån. Undersökningen, som utförts av socialstyrelsen enligt en i samråd med 1941 års befolkningsutredning utarbetad plan, omfattar 6 243 låntagare eller $^1/_5$ av samtliga. Bland de redovisade låntagarna voro $^2/_5$ hemmahörande i stadssamhällen och $^1/_3$ på landsbygden; bortåt 75 % voro industri- och byggnadsarbetare, 10 % anställda och tjänstemän samt 9 % lant- och skogsarbetare, medan 6 % tillhörde övriga yrken. Av de lånesökande begärde mer än $^2/_3$ det högsta möjliga lånebeloppet om 1 000 kr., vilket dock endast beviljades för något mindre än $^1/_3$. Medianbeloppet för beviljade lån utgjorde 833 kr. Det beviljade lånebeloppet var i allmänhet högre för låntagare i stadssamhällen än för låntagare på landsbygden. Sid. 897.

Undersökning rörande bostäder för mindre bemedlade barnrika familjer. På initiativ av bostadssociala utredningen har socialstyrelsen hösten 1941 företagit en undersökning avsedd att belysa de ekonomiska och sociala problem, som äro förknippade med barnrika familjers bosättning i hyreslägenheter eller egnahem, för vilka hyresrabatt, resp. subvention beviljats. Undersökningen grundar sig dels på uppgifter ur statens byggnadslånebyrås handlingar och ett av byrån utsänt frågeformulär och dels på fyra av socialstyrelsen företagna enquêter. Familjebidrag utgick hyresåret 1940/41 till 4 937 i »barnrikehus» boende familjer och 1 009 familjer i egnahemsbostäder. För flertalet hade inflyttningen i »barnrikehus» medfört en avsevärt höjd bostadsstandard. I fråga om den nya bostadsmiljöns inverkan på barnen m. m. förelågo skiftande omdömen. Sid. 904.

Levnadskostnadernas regionala olikheter belysas av ett kartogram, upptagande förutom landskommunerna samtliga städer och köpingar ävensom vissa andra särskilt undersökta orter. Sid. 913.

Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen 1942. Enligt uppgifter från byggnadsnämnderna var i det övervägande flertalet städer tillgången på bostadslägenheter av alla storlekar knapp eller otillräcklig. Från ett stort antal städer rapporterades, att bostadstillgången efter oktoberflyttningen i år var mindre än förra året. Efterfrågan på bostadslägenheter, särskilt smålägenheter, betecknas i de flesta städer såsom stigande. Sid. 920.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under tredje kvartalet 1942. Byggnadsverksamheten under tredje kvartalet var i år betydligt livligare än förra året. I 14 städer med över 30 000 invånare fullbordades under tredje kvartalet i år 4 011 bostadslägenheter med 10 420 rum (eldstäder) mot 2 257 lägenheter med 5 631 rum under tredje kvartalet 1941. Byggnadslov beviljades för 3 574 lägenheter med 10 477 rum mot för 1 450 lägenheter och 4 163 rum under tredje kvartalet 1941. Under byggnad voro den 1 oktober 1942 7 765 lägenheter med 21 571 rum mot vid samma tidpunkt närmast föregående år 2 817 lägenheter med 7 097 rum. Sid. 923.

Livsmedelskonsumtionen inom 301 landsbygdshushåll i 2:a kvartalet 1942 visar en i jämförelse med närmast tidigare undersökning fortsatt nedgång i konsumtionen av kött — däremot icke av fläsk — och en fortsatt ökning av förbrukningen av bl. a. fisk, i synnerhet färsk fisk, och potatis. Jämfört med stadshushållen konsumerade lanthushållen större kvantiteter av bl. a. mjölk, spannmålsprodukter, fläsk, fisk och potatis, däremot mindre kött, morötter och andra rotfrukter, grönsaker samt frukt och bär. Födans kalorivärde hade ytterligare minskats något liksom halten av fett, järn, A- och C-vitamin. Vad vitaminerna beträffar torde detta kunna sättas i samband med säsongen. Sid. 929.

Utlänningar i Sverige. Den 1 oktober 1942 hade 23 178 utlänningar (över 16 år) av socialstyrelsen eller utrikesdepartementet beviljats vistelsetillstånd i Sverige; av dessa hade 14 449 arbetstillstånd. Motsvarande siffror den 1 juli 1942 voro 22 302 och 12 984. Härtill kommo den 1 oktober i år omkring 750 utlänningar, som innehade s. k. uppehållsböcker. Vid samma tidpunkt vistades i Sverige omkring 20 000 finska barn. Antalet inresor av utlänningar uppgick under tredje kvartalet till 21 634 och antalet registrerade utresor till 22 734 mot resp. 26 726 och 24 131 föregående kvartal. Sid. 936.

Livsmedelsindex med 1935 som basår, omfattande livsmedel, bränsle och lyse och sålunda att skilja från levnadskostnadsindex, sjönk den 1 november till 162 från 164 den 1 oktober. Anknytes serien till juli 1914, visade indextalet en nedgång med likaledes 2 enheter från 213 till 211. Till nedgången hade särskilt bidragit prisfallet å potatis samt mindre prissänkningar å ved. Sid. 943.

Arbetsmarknaden under oktober 1942. En säsongnedgång kunde konstateras men hade jämförelsevis obetydlig omfattning. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 102 i oktober mot 97 i september. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var ungefär detsamma i slutet av oktober som i slutet av september. Antalet arbetslösa inom fackförbunden var vid utgången av september 4·2 % av medlemsantalet mot 4·0 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under oktober nedgått till 6 377, vilket innebär en minskning under månaden med 42; bland de hjälpsökande var antalet i egentlig mening arbetslösa endast 3 149. Sid. 945.

Socialstatistiska diagram.

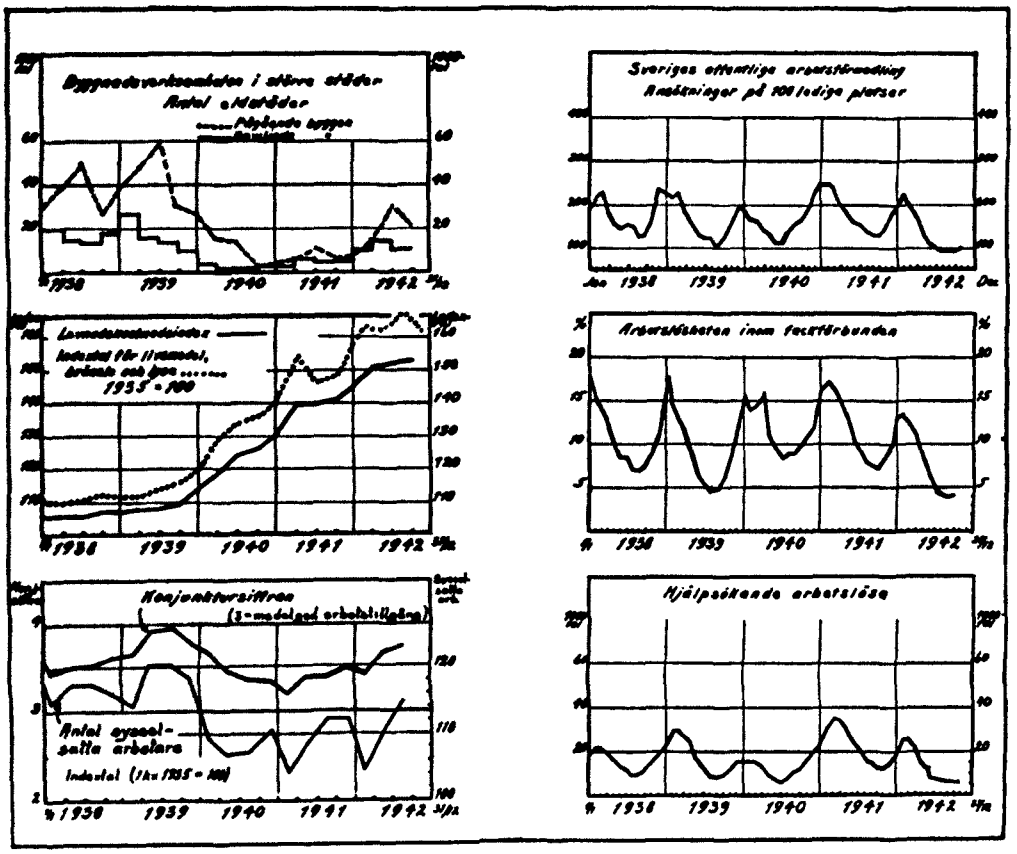

Undersökning rörande låntagare till statens bosättningslån.

Undersökningens syfte och omfattning. Genom kungl. brev den 26 september 1941 erhöll socialstyrelsen i uppdrag att enligt en av styrelsen i samråd med 1941 års befolkningsutredning utarbetad plan verkställa vissa undersökningar rörande verkningarna av samhällets familjevärnande och barnavårdande verksamhet. Studiet härav ansågs böra inriktas på varje särskilt slag av åtgärder för sig, varvid såsom ett första led i arbetet den av riksbanken utövade statliga bosättningslåneverksamheten skulle belysas med avseende på låntagarklientelets sammansättning samt lånens betydelse för familjebildningen. I det följande lämnas en sammanfattning av undersökningens resultat; en utförligare redogörelse, som av socialstyrelsen överlämnats till Kungl. Maj:t kommer senare att publiceras av 1941 års befolkningsutredning. Det må i detta sammanhang nämnas, att uppgifter rörande bosättningslåneverksamhetens omfattning och bankmässiga ställning ha förut med avseende på tiden intill den 30 november 1940 sammanställts inom riksbanken för besparingsutredningens räkning; en undersökning rörande bosättningslånens användning har på Kungl. Maj:ts uppdrag igångsatts av arkitekterna Ingeborg Wærn-Bugge och Åke Lind.

Förevarande klientelundersökning grundar sig på de uppgifter om låntagarnas ålder, försörjningsförhållanden m. m., som ansökningshandlingarna om bosättningslån innehålla. Undersökningen har representativ karaktär; enligt socialstyrelsens anvisningar ha riksbankens huvudkontor i Stockholm och olika avdelningskontor i landsorten utvalt var femte ansökan i den ordning de blivit diarieförda, varefter dessa insänts till socialstyrelsen för statistisk bearbetning. Den tillämpade urvalsmetoden utgör en tämligen säker garanti för att undersökningens primärmaterial icke fått någon ensidig prägel. Urvalet avser emellertid endast ansökningar till b e v i l j a d e lån.

Hela antalet ansökningar, som utnyttjades för undersökningen, utgjorde 6 243. Därav hänförde sig 1 627 till år 1938,[1] 1 634 till år 1939, 1 627 till år 1940 samt 1 355 till år 1941; det lägre antalet ansökningar under sistnämnda år sammanhänger därmed, att det material, som vid undersökningens igångsättande i oktober 1941 tillställdes socialstyrelsen, i allmänhet icke kunde avse senare tidpunkt än slutet av september d. å.

Bosättningslånens fördelning på olika län, ortstyper, befolkningsgrupper m. m. De i undersökningen ingående bosättningslånens fördelning på olika län och ortstyper under olika år redovisas i tab. 1. Såsom framgår av de i tabellen meddelade jämförelsetalen, fördelade sig lånen ganska ojämnt på de olika länen. Detta sammanhänger främst med stadsbefolkningens och industribefolkningens storlek inom resp. områden. Fördelningen av låntagarklientelet på olika ortstyper visar nämligen, att bosättningslånen anlitades i betydligt större utsträck-

[1] Ett mindre antal ansökningar från år 1937 förekomma, men dessa ha här genomgående redovisats tillsammans med ansökningarna från år 1938.

Tab. 1. Antal redovisade bosättningslån inom olika län och ortsgrupper.

Län och ortsgrupper	Antal lån, vilka sökts under år					
					1938—1941	
	[1] 1938	1939	1940	[2] 1941	Absoluta tal	Procent-tal
Stockholm med förorter[3]	257	286	361	337	1 241	19·9
Stockholms län[4]	37	30	36	25	128	2·0
Uppsala län	22	31	26	18	97	1·5
Södermanlands län[4]	46	56	50	44	196	3·1
Östergötlands län	77	73	71	68	289	4·6
Jönköpings län	65	74	72	66	277	4·4
Kronobergs län	27	27	23	22	99	1·6
Kalmar län	54	43	34	29	160	2·6
Gotlands län	9	8	11	8	36	0·6
Blekinge län	25	25	18	23	91	1·4
Kristianstads län	41	45	32	31	149	2·4
Malmöhus län	186	177	187	129	679	10·9
Hallands län	28	27	34	31	120	1·9
Göteborgs och Bohus län	161	143	147	113	564	9·0
Älvsborgs län	70	80	66	56	272	4·4
Skaraborgs län	47	49	42	43	181	2·9
Värmlands län	69	67	69	51	256	4·1
Örebro län	54	55	57	38	204	3·3
Västmanlands län	43	55	51	44	193	3·1
Kopparbergs län	53	48	45	42	188	3·0
Gävleborgs län	77	70	71	49	267	4·3
Västernorrlands län	70	72	47	34	223	3·6
Jämtlands län	30	32	25	17	104	1·7
Västerbottens län	32	20	22	14	88	1·4
Norrbottens län	47	41	30	23	141	2·3
Hela riket	**1 627**	**1 634**	**1 627**	**1 355**	**6 243**	**100·0**
Stadssamhällen	**946**	**1 068**	**1 158**	**968**	**4 135**	**66·2**
Stockholm med förorter [3]	257	286	361	337	1 241	19·9
Göteborg » » [3]	144	118	125	96	483	7·7
Malmö » » [3]	99	101	117	76	393	6·3
Städer med 30 000—100 000 inv.	140	197	177	152	666	10·7
Övr. städer samt köpingar	306	366	378	302	1 352	21·6
Landsbygden	**655**	**543**	**459**	**374**	**2 031**	**32·6**
A-kommuner[5]	129	95	79	51	354	5·7
B- »	205	178	132	113	628	10·1
C- »	253	205	176	154	788	12·6
D- »	68	65	72	56	261	4·2
Utan uppgift om bostadsort	26	23	10	18	77	1·2

[1] Jfr sid. 897, noten.

[2] Januari—september 1941.

[3] Såsom förorter till Stockholm ha räknats: Djursholm, Lidingö, Sundbyberg, Stocksund, Saltsjöbaden, Solna, Danderyd, Täby, Sollentuna, Järfälla, Spånga, Nacka, Huddinge, Salem, Botkyrka, Bo, Gustavsberg, Östra Ryd, Lovö, Tyresö; till Göteborg: Mölndal, Partille, V. Frölunda, Torslanda, Björlanda, Tuve, Säve, Backa, Råda, Landvetter, Askim, Kållered; samt till Malmö: Bunkeflo, Lomma, Arlöv.

[4] Exkl. förorter till Stockholm.

[5] Som A-kommuner betecknas i anslutning till 1930 års folkräkning kommuner med minst 75 % av befolkningen tillhörande jordbruk med binäringar; i B-kommunerna tillhörde 50—75 % av befolkningen jordbruk med binäringar; i C-kommunerna tillhörde mindre än 50 % av befolkningen jordbruk med binäringar och mindre än $^2/_3$ av befolkningen bodde i tätorter; i D-kommunerna bodde minst $^2/_3$ av befolkningen i tätorter.

ning i stadssamhällen (städer och köpingar) än på landsbygden och överhuvudtaget i större utsträckning i industriorter än i jordbruksbygder. Av samtliga redovisade 6 243 bosättningslån kommo sålunda två tredjedelar på stadssamhällen och endast en tredjedel på landsbygden, ehuru enligt statistiken över befolkningsrörelsen det totala antalet giftermål i städerna varit betydligt lägre än antalet giftermål på landsbygden. Antalet bosättningslån, som beviljats nygifta i stadssamhällen, kan uppskattas motsvara bortåt en femtedel av antalet mellan ogift man och ogift kvinna ingångna giftermål i städerna under ifrågavarande tidsperiod, medan antalet bosättningslån, som gått till landsbygden, icke torde motsvara mer än omkring en tiondel av giftermålen. Bosättningslånen hade den relativt sett största spridningen i Stockholm med förorter och minsta spridningen i utpräglade jordbrukskommuner. Ovan omnämnda ojämnheter i lånens spridning gälla för samtliga de år, varunder bosättningslåneverksamheten bedrivits, men framträda i skärpt form under de två sista åren.

De sammanställningar, som verkställts i syfte att belysa låntagarklientelets sociala sammansättning, bestyrka ytterligare, att lånen i främsta rummet utnyttjades av industribefolkningen. I undersökningen redovisade manliga låntagare fördelade sig på följande sätt på olika huvudgrupper av yrken:

Yrkesgrupper	Antal manliga låntagare	
	Absoluta tal	Procenttal
Självständiga företagare, jordbrukare m. fl.	114	1·8
Utövare av fria yrken m. fl.	44	0·8
Anställda vid enskilda företag	624	10·0
» i offentlig tjänst	252	4·0
Industri- och byggnadsarbetare	4 646	74·4
Lant- och skogsarbetare	551	8·8
Övriga	12	0·2
Tillhopa	6 243	100·0

Det övervägande flertalet låntagare inom gruppen anställda i offentlig tjänst utgjordes av personal vid polis- och försvarsväsendet. Inom gruppen industriarbetare voro arbetare vid metallindustri talrikast och utgjorde 1 342; antalet arbetare tillhörande övriga industrigrupper, med undantag för byggnadsämnesindustrier och sågverk, utgjorde sammanlagt 1 228, byggnadsämnesindustriarbetare 61, sågverksarbetare 102, byggnadsarbetare 600 samt arbetare inom handel, samfärdsel m. m. 758.

En närmare jämförelse av männens yrkesfördelning inom å ena sidan bosättningslåneklientelet samt å andra sidan samtliga ingångna äktenskap under de närmast föregående åren kan ej erhållas, då uppdelningen av bosättningslånematerialet ej kunnat ske efter alldeles samma grunder som i befolkningsstatistiken. Bland låntagarna redovisade företagare, anställda m. fl. ha sålunda icke kunnat hänföras till olika näringsgrenar. En mycket grov uppskattning av förhållandena i förevarande avseende skulle emellertid ge vid handen, att bland samtliga manliga arbetare, som inträdde i sitt första gifte, utgjordes innehavare av statliga bosättningslån till bortåt en femtedel av nygifta arbetare inom metallindustri och annan fabriksindustri men mindre än en tiondel av nygifta arbetare vid sågverk, byggnadsämnesindustri, byggnadsverksamhet samt jordbruk

och skogsbruk; beträffande företagare, anställda m. fl. synes det relativa antalet låntagare till bosättningslån ha varit mycket litet.

Vad beträffar de kvinnliga kontrahenterna, förelågo uppgifter om sysselsättningsförhållandena före giftermålet i 4 557 fall, vilka fördelade sig efter yrkestillhörighet på följande sätt:

Yrkesgrupper	Antal kvinnliga låntagare	
	Absoluta tal	Procenttal
Anställda i offentlig och enskild tjänst	894	19·6
Industriarbeterskor	1 682	36·9
Hembiträden o. dyl.	1 167	25·6
Övriga	814	17·9
Tillhopa	4 557	100·0

Även i fråga om kvinnorna synas de industriella yrkena vara förhållandevis mycket starkare representerade bland bosättningslåneklientelet än vad som är förhållandet, om man ser till yrkesfördelningen inom samtliga äktenskap. Det bör dock framhållas, att uppgifterna om kvinnornas yrkestillhörighet äro tämligen ofullständiga såväl i bosättningslånematerialet som i befolkningsstatistiken.

Av de sammanlagt 4 646 äktenskap, där mannen var industriarbetare, hade hustrun haft eller hade fortfarande förvärvsarbete såsom arbeterska inom industri i 1 430, såsom arbeterska av annat slag i 582, såsom hembiträde i 828 och såsom anställd (merendels affärsanställd) i 556 fall. Inom lant- och skogsarbetaräktenskapen hade över hälften av hustrurna ej uppgivit sig ha haft förvärvsarbete tidigare, medan det stora flertalet av dem, som uppgivit sig ha haft förvärvsarbete, varit tjänarinnor. I de äktenskap, där mannen tillhörde kategorin privatanställda, var en större del av de förvärvsarbetande kvinnorna kontors- och affärsanställd, men ett relativt sett icke obetydligt antal var sysselsatt i industriarbete.

Till ytterligare belysning av låntagarklientelets sociala sammansättning ha vissa sammanställningar utförts angående låntagarnas inkomstförhållanden. De inkomstuppgifter, som lämnats av de lånesökande, voro emellertid ofta mycket ungefärliga och även i andra avseenden bristfälliga. De ge därför knappast ett mått på inkomststandarden utan endast en allmän uppfattning om inkomstförhållandena.

Medianinkomsterna per år för de redovisade familjerna inom olika ortstyper voro följande:

	Beräknad gemensam kontant inkomst efter giftermålet (mediantal, kr.)	
	a) familjer med enbart kontant inkomst	b) familjer, som dessutom åtnjöto här ej inräknade naturaförmåner
Stockholm med förorter	4 627	4 035
Göteborg » »	3 769	3 639
Malmö » »	3 535	3 516
Städer med 30 000—100 000 inv.	3 187	3 056
Övriga städer o. köpingar	2 820	2 635
Landsbygden	2 204	1 268
Samtliga orter	3 051	2 280

Naturaförmånerna utgjordes i städer bl. a. av fri bostad som ersättning för portvaktssyssla o. a. samt på landsbygden av fri bostad och stat för lantarbetare. Nedanstående översikt av låntagarnas procentuella fördelning på olika inkomstgrupper avser blott de inkomsttagare, som redovisade enbart kontant inkomst:

	Procentuella antalet låntagare med en beräknad gemensam årsinkomst efter giftermålet om kr.				
	mindre än 2 000	2 000—2 999	3 000—3 999	4 000—4 999	5 000 och däröver
Stockholm med förorter	0·8	10·4	23·1	25·2	40·5
Göteborg » »	2·8	19·0	34·6	25·9	17·7
Malmö » »	2·4	20·5	46·7	28·0	2·4
Städer med 30 000—100 000 inv.	4·4	34·8	37·9	17·3	6·1
Övriga städer o. köpingar	11·5	45·5	28·9	10·4	3·7
Landsbygden	38·2	43·1	13·7	4·1	0·9
Samtliga orter	15·1	32·7	26·2	14·6	11·4

Det förut konstaterade förhållandet, att industriarbetarna utgöra en dominerande grupp bland låntagarna i såväl städer som landsbygdssamhällen, återspeglas i de ovan meddelade jämförelsetalen för inkomsternas belopp och spridning.

Lånebeloppens storlek och fördelning. En sammanfattande översikt av hur de vid ansökningarnas ingivande begärda lånebeloppen fördela sig jämfört med de sedermera av riksbanken beviljade beloppen meddelas i tab. 2. Såsom förut nämnts, omfattar undersökningen icke låneansökningar, som helt avslagits.

Det framgår av tab. 2, att de sökta beloppen i stor utsträckning nedskurits, då lånen beviljas. Det övervägande flertalet, eller 68·8 %, av de lånesökande begärde det högsta möjliga lånebeloppet om 1 000 kr., men icke fullt en tredjedel, eller 32·5 %, av de sökande beviljades så stor lånesumma. Mindre än hälften av dem, som sökt lån om 1 000 kr., beviljades sålunda detta belopp. Flertalet beviljades ett nedsatt belopp, ofta 800 kr., men i många fall ännu lägre belopp.

I tab. 3 lämnas en fördelning av antalet inom olika län redovisade låneansökningar efter de begärda resp. beviljade beloppens storlek. Enligt tabellen ha

Tab. 2. Antal redovisade lån, fördelade efter det sökta resp. beviljade lånebeloppets storlek.

Ansökt lånebelopp, kr.	Beviljat lånebelopp, kr.									
	mindre än 300	300—399	400—499	500—599	600—699	700—799	800—899	900—999	1 000	Samtliga
Mindre än 300	15	—	—	—	—	—	—	—	—	15
300—399	3	51	—	—	—	—	—	—	—	54
400—499	—	5	62	—	—	—	—	—	—	67
500—599	—	10	71	399	—	—	—	—	—	480
600—699	—	4	14	46	265	—	—	—	—	329
700—799	—	1	9	43	33	215	—	—	—	301
800—899	—	4	8	68	76	41	353	—	—	550
900—999	—	—	4	14	14	18	21	81	—	152
1 000	—	15	37	261	423	482	877	172	2 028	4 295
Samtliga	18	90	205	831	811	756	1 251	253	2 028	6 243

Tab. 8. Antal redovisade lån inom olika län med fördelning efter storleken av sökta resp. beviljade belopp.

Län	Antal redovisade bosättningslån	Därav antalet lån (i %) inom olika län, beträffande vilka ett lånebelopp						De beviljade låuens medianbelopp, kr.
		sökts om kr.			*beviljats* till kr.			
		mindre än 500	500—799	800 och däröver	mindre an 500	500—799	800 och däröver	
Stockholms stad	1 241	1·1	9·8	89·1	3·7	37·2	59·1	847
Stockholms län	128	3·1	21·9	75·0	3·9	47·6	48·5	787
Uppsala län	97	3·1	23·7	73·2	3·1	38·1	58·8	894
Södermanlands län	196	2·5	19·4	78·1	3·5	34·2	62·3	836
Östergötlands län	289	3·1	21·8	75·1	11·4	53·7	34·9	658
Jönköpings län	277	1·5	15·5	83·0	2·2	25·3	72·5	983
Kronobergs län	99	1·0	28·3	70·7	3·0	38·4	58·6	850
Kalmar län	160	3·8	25·6	70·6	8·1	59·4	32·5	697
Gotlands län	36	8·3	30·6	61·1	11·1	36·1	52·8	850
Blekinge län	91	1·1	26·4	72·5	3·3	50·6	46·1	771
Kristianstads län	149	4·0	29·5	66·5	9·5	65·1	25·4	663
Malmöhus län	679	1·3	16·2	82·5	2·8	30·4	66·8	854
Hallands län	120	1·7	11·7	86·6	1·7	20·8	77·5	1 000
Göteborgs o. Bohus län	564	0·9	7·4	91·7	2·6	31·7	65·7	886
Älvsborgs län	272	—	17·6	82·4	2·2	47·0	50·8	804
Skaraborgs län	181	—	21·0	79·0	2·8	27·6	69·6	906
Värmlands län	256	3·5	17·6	78·9	8·3	29·3	62·4	938
Örebro län	204	1·5	19·6	78·9	3·4	26·1	70·5	969
Västmanlands län	193	2·1	19·7	78·2	4·2	35·7	60·1	831
Kopparbergs län	188	4·3	28·7	67·0	6·9	36·2	56·9	842
Gävleborgs län	267	3·0	27·7	69·3	6·1	36·3	57·6	889
Västernorrlands län	223	5·8	28·3	65·9	12·5	53·4	34·1	682
Jämtlands län	104	8·7	31·7	59·6	12·5	69·2	18·3	616
Västerbottens län	88	4·6	22·7	72·7	11·4	53·4	35·2	664
Norrbottens län	141	5·0	19·8	75·2	10·0	49·6	40·4	744
Hela riket	6 243	2·2	17·8	80·0	5·0	38·4	56·6	883

lånebeloppen om mindre än 500 kr. sökts och beviljats i förhållandevis större utsträckning inom Gotlands län samt mellersta och övre Norrland än inom andra delar av riket. Såväl sökta som beviljade lånebelopp om 500—800 kr. redovisas likaledes i jämförelsevis stor omfattning inom nämnda delar av landet men dessutom även på andra håll, såsom i Östergötlands, Kalmar, Blekinge och Kristianstads län, där lånebelopp av denna storlek sökts och beviljats för mellan en femtedel och en fjärdedel av samtliga låntagare. De högre lånebeloppen om 800 kr. och däröver ha den största frekvensen i Stockholms stad samt Södermanlands, Jönköpings, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Värmlands, Örebro samt Västmanlands län och den minsta frekvensen i de norrländska länen. — På grundval av fördelningssiffrorna ha mediantal för storleken av beviljade lånebelopp i olika län uträknats. Dessa mediantal visa betydande variationer för olika län, eller mellan lägst 616 kr. i Jämtlands län och högst 1 000 kr. i Hallands län.

Enligt sammanställningar, som utförts rörande lånebeloppets storlek bland låntagare inom olika ortstyper, var medianbeloppet för beviljade lån 866 kr. i stadssamhällen och 725 kr. på landsbygden. Vad de olika yrkesgrupperna be-

träffar, utgjorde motsvarande tal inom gruppen företagare och fria yrken 866 kr., inom gruppen tjänstemän och anställda 947 kr., bland lant- och skogsarbetare 618 kr. och bland industriarbetare 836 kr. Högsta lånebeloppet om 1 000 kr. hade beviljats för bortåt hälften av de låntagare, som tillhörde grupperna företagare och fria yrken samt tjänstemän och anställda, samt för omkring en tredjedel av industriarbetare o. d. men för mindre än en tiondel av lant- och skogsarbetarna.

Bosättningslånens betydelse för familjebildningen och för de låntagande familjernas ekonomi. Av ansökningshandlingarna om bosättningslån framgår, att lånen ofta sökts för att möjliggöra giftermål och bosättning på grund av kvinnans väntade nedkomst. Ehuru närmare upplysningar saknas om vilken betydelse bosättningslåneverksamheten haft för möjliggörande eller underlättande av familjebildning i sådana fall, torde det kunna antagas, att bosättningslånen ofta fått en dylik funktion och även fyllt ett behov i detta avseende.

En annan fråga av stort intresse i förevarande sammanhang är, om de äktenskap, där bosättningen skett med hjälp av de statliga bosättningslånen, därigenom kunnat komma till stånd tidigare än vad som annars skulle varit fallet. Vid en jämförelse av männens och kvinnornas giftermålsålder inom å ena sidan bosättningslåneklientelet och å andra sidan samtliga äktenskap, som ingåtts under ifrågavarande år, framgår, att bosättningslånen i jämförelsevis stor omfattning anlitats vid familjebildning mellan unga kontrahenter.

Till belysning av bosättningslånens betydelse för de nybildade familjernas ekonomi ha vissa sammanställningar verkställts rörande kvinnornas förvärvsarbete samt makarnas gemensamma inkomst före och efter giftermålet.

Uppgifter om kvinnornas arbets- och försörjningsförhållanden erhöllos beträffande 4 033 äktenskap, varav i 1 052 äktenskap (26 %) kvinnan tidigare ej haft förvärvsarbete utom hemmet, medan i 1 285 (32 %) hustrun haft dylikt förvärvsarbete tidigare men slutat eller ämnade sluta detta efter giftermålet. I tillsammans betydligt mer än hälften av samtliga redovisade äktenskap måste sålunda efter giftermålet familjens försörjning huvudsakligen grundas på enbart mannens inkomst, varför giftermålet i allmänhet innebar en sänkning av parternas gemensamma inkomst. Bland 482 lånesökande, som hade enbart kontant inkomst, var före giftermålet medianinkomsten för båda kontrahenterna tillsammans 4 092 kr., och mediantalet för inkomstminskningen efter giftermålet, till följd av att hustrun slutade sitt arbete, 1 321 kr. Bland 768 lånesökande, där hustruns inkomst delvis utgick in natura i form av fri bostad och/eller fri kost, utgjorde den sammanlagda kontanta medianinkomsten före giftermålet 3 003 kr. och den kontanta inkomstminskningen 599 kr. Beträffande sistnämnda kategori bör anmärkas, att hustrun före giftermålet i allmänhet haft anställning som hembiträde, varför en stor del av hennes inkomst utgjordes av naturaförmåner. De siffror, som här lämnas till belysning av makarnas inkomstförhållanden före och efter giftermålet, kunna dock av olika skäl i och för sig icke tagas såsom något mått på äktenskapsbildningens inverkan på vederbörandes ekonomiska standard men ge en viss uppfattning av de ekonomiska svårigheter, varmed familjebildningen i många fall är förknippad.

Socialstyrelsens undersökning rörande bostäder för mindre bemedlade barnrika familjer.[1]

Undersökningens tillkomst och planläggning. Efter hemställan från bostadssociala utredningen erhöll socialstyrelsen den 11 juli 1941 Kungl. Maj:ts uppdrag att utföra en undersökning rörande bostäder för mindre bemedlade barnrika familjer. Undersökningen, som påbörjades i oktober 1941, har verkställts i samråd med bostadssociala utredningen och statens byggnadslånebyrå. Den avsåg att belysa de ekonomiska och sociala problem, som äro förknippade med barnrika familjers bosättning i hyreshus eller egnahem, för vilka byggnadslånebyrån beviljat hyresrabatt, resp. subvention till årskostnaderna. Huvudvikten har lagts vid hyreshusen för mindre bemedlade barnrika familjer, av vilka de första togos i bruk år 1936.

Undersökningen grundar sig på följande primärmaterial:

1) Utdrag ur statens byggnadslånebyrås handlingar beträffande hyreshus och egnahem för mindre bemedlade barnrika familjer.

2) Ett frågeformulär, som av byggnadslånebyrån utsändes till förvaltningsorgan för hyreshus för barnrika familjer.

3) Fyra frågeformulär, som av socialstyrelsen utsändes till: förvaltningsorgan för hyreshus för barnrika familjer (form. A), hyresgäster i dessa hus, som i oktober 1941 bott minst 6 månader i resp. hus och erlagt nedsatt hyra (form. B), socialvårdsfunktionärer, lärare, lärarinnor m. fl. (form. C), hyresgäster i »barnrikehus», som under hyresåret 1941/42 betalade full »standardhyra» (form. D).

1. Byggnadslånebyråns material.

Hyreshus. Ur byggnadslånebyråns handlingar har man beträffande sådana hyreslägenheter för barnrika familjer, för vilka hyresrabatt i form av familjebidrag beviljats för någon del av hyresåret 1 oktober 1940—30 september 1941, excerperat följande uppgifter: a) lägenhetens storlek; b) antalet barn under 16 år, resp. 16 år och däröver vid den tidpunkt, då ansökan gjorts om familjebidrag; c) familjeförsörjarens och övriga familjemedlemmars inkomst; d) standardhyran per år; e) familjebidraget per år. Inkomstuppgifterna — vilka i flertalet fall torde svara mot vederbörandes deklarerade inkomst — avsågo kalenderåret 1939 eller 1940. Uppgifterna om standardhyran och familjebidraget avsågo ett hyresår med början den 1 oktober 1940, 1 januari 1941 eller 1 april 1941.

[1] Uppsatsen utgör ett sammandrag av en till Kungl. Maj:t den 5 november 1942 överlämnad redogörelse.

Under hyresåret 1940/41 utgick familjebidrag till 4 937 i hyreshus boende barnrika familjer. Av dessa familjer bodde 2 i lägenheter om 1 rum och kök, 3 336 i 2 rum och kök, 1 485 i 3 rum och kök, 107 i 4 och 7 i 5 eller flera rum och kök. Av samtliga redovisade lägenheter voro 34 % belägna i Stockholm, 32 % i Göteborg, 4 % i Malmö, 15 % i övriga större städer (med 30 000—100 000 invånare), 12 % i medelstora orter (med 10 000—30 000 invånare) och 3 % i mindre orter (med under 10 000 invånare). 54 % av lägenheterna förvaltades av stiftelser, 36 % av aktiebolag och 10 % av vederbörande kommuner.

Av de 4 935 familjer, som bodde i lägenheter om 2 eller flera rum och kök och erhöllo familjebidrag, hade en familj endast ett barn under 16 år och 59 familjer endast 2 barn. 47 % av samtliga familjer hade 3 barn, 28 % 4 barn, 14 % 5 barn och 10 % 6 eller flera barn under 16 år. Av familjer med 3 och 4 barn bodde flertalet i lägenheter om 2 rum och kök, under det större delen av familjerna med 5 eller flera barn bodde i 3 rum och kök.

När de redovisade familjerna fördelas efter den sammanlagda familjeinkomsten, finner man i samtliga ortsgrupper en avsevärd spridning. För mer än hälften av familjerna redovisas inkomster mellan 2 500 och 4 500 kr. Medianen för familjeinkomsten var i Stockholm 3 683 kr., i Göteborg 3 745 kr., i övriga större städer 3 334 kr., i medelstora orter 3 297 kr. och i mindre orter 2 922 kr.

För var och en av de i byggnadslånebyråns handlingar redovisade familjerna har man beräknat relationen mellan bostadskostnaden — d. v. s. standardhyra minus familjebidrag — och den senast redovisade familjeinkomsten. Det må erinras om att familjebidrag i regel utgår med 30 % av standardhyran för familjer med 3 barn under 16 år, med 40 % för familjer med 4 barn, 50 % för familjer med 5 barn, 60 % för familjer med 6—7 barn och 70 % för familjer med 8 eller flera barn. Det är sålunda ganska naturligt, att, såsom framgår av nedanstående tablå, bostadsutgiften, uttryckt i % av familjeinkomsten, nästan genomgående minskas med växande barnantal; detta gäller såväl för varje särskild lägenhetskategori inom en ortsgrupp som för samtliga lägenhetskategorier sammantagna. Likaså är det naturligt, att relationstalen för bostadsutgiften minskas med ökad familjeinkomst.

Bostadskostnaden i % av familjeinkomsten (medianvärden inom resp. grupper).

	Stockholm	Göteborg	Malmö	Städer med 30 000—100 000 inv.	Orter med 10 000—30 000 inv.	Orter med under 10 000 inv.
Familjer med 3 barn	21·1	18·2	17·2	19·9	19·2	25·8
» » 4 »	19·1	15·8	17·1	18·8	18·3	20·7
» » 5 »	16·1	13·8	15·9	15·8	14·8	16·3
» » 6 »	12·5	11·6	14·2	11·7	13·2	14·0
» » 7 »	19·3	13·3	12·8	13·8	12 3	14·0
» » 8 o. fl. barn	10·2	7·4	10·0	12·0	9·2	8·0
Familjer med en familjeinkomst av under 2 000 kr.	48·9	39·4	33·0	35·5	29·7	34·0
2 000—3 999 »	23·6	19·1	16·7	19·0	17·9	19·0
4 000 kr. o. däröver	15·6	13·3	10·2	12·7	11·5	12·0
Samtliga familjer	19·8	16·7	15·4	17·4	16·7	18·2

Byggnadslånebyrån utsände i oktober 1941 till samtliga förvaltningsorgan för hyreshus för barnrika familjer ett frågeformulär, vari beträffande barnrika familjer i resp. fastigheter begärdes uppgift om bl. a. familjens boendeförhållanden före inflyttningen i av vederbörande stiftelse, bolag eller kommun förvaltat »barnrikehus».

I Stockholm hade 66 % av samtliga redovisade familjer tidigare bott i lägenhet utan centralvärme; motsvarande tal voro för Göteborg 69 %, Malmö 97 %, övriga större städer 77 %, medelstora orter 94 % och mindre orter 96 %. I de större städerna hade flertalet redovisade familjer tidigare bott i lägenheter om högst 1 rum och kök eller 2 rum och kokvrå. Av efterföljande tablå framgår, att familjerna genom inflyttningen i »barnrikehus» i regel erhållit en höjd utrymmesstandard.

	Familjer (i %), för vilka rumsantalet i förhållande till familjens förra bostad genom inflyttningen i »barnrikehus» blev		
	större	oförändrat	mindre
Stockholm	76·0	22·2	1·8
Göteborg	86·8	12·5	0·7
Malmö	79·5	20·5	—
Städer med 30 000—100 000 inv.	70·9	27·9	1·2
Orter med 10 000—30 000 inv.	57·0	37·1	5·9
Orter med under 10 000 inv.	71·8	25·4	2·8

Egnahem. På grundval av byggnadslånebyråns handlingar ha vissa uppgifter sammanställts rörande 1 009 av byggnadslånebyrån godkända egnahemsbostäder för mindre bemedlade barnrika familjer. Av dessa bostäder, som godkänts senast den 30 juni 1941, innehöllo 11 % 2 rum och kök, 50 % 3 rum och kök, 33 % 4 och 6 % 5 rum och kök. Tre tiondelar av samtliga godkända egnahem tillhörde familjer med högst 3 barn under 16 år, en fjärdedel familjer med 4, en femtedel familjer med 5 och en fjärdedel familjer med 6 eller flera barn. Att döma av de kommunala förmedlingsorganens uppgifter synes det övervägande flertalet av de godkända egnahemmen i fråga om såväl rumsantal som golvyta representera en högre utrymmesstandard än familjernas tidigare bostäder.

2. Socialstyrelsens enquêter.

Uppgifter från förvaltningsorganen. I oktober 1941 utsände socialstyrelsen till samtliga förvaltningsorgan för hyreshus för mindre bemedlade barnrika familjer ett frågeformulär, vari begärdes vissa uppgifter om hyresförhållandena, lägenheternas planlösning och utrustning, hyresgästernas livsföring och trivsel m. m. Formuläret har besvarats av 77 förvaltningsorgan (stiftelser, aktiebolag eller kommunala myndigheter) i 65 orter. I de redovisade hyreshusen funnos tillhopa 6 446 lägenheter, av vilka 4 964 voro uthyrda till familjer med familjebidrag och 1 482 till familjer utan familjebidrag.

Av förvaltningsorganens uppgifter framgick bl. a., att uthyrning av lägenheter i »barnrikehus» till hyresgäster, som ej erhöllo familjebidrag (d. v. s. mot full standardhyra), endast förekom i 30 av de 65 redovisade orterna. En

del av dessa hyresgäster äro familjer, som tidigare åtnjutit familjebidrag men till följd av barnens ökade ålder förlorat rätten till bidrag. I andra fall, framför allt i Stockholm, ha förvaltningsorganen medvetet strävat till att blanda de barnrika familjerna med barnlösa eller mindre barnrika hushåll.

Uttalanden av hyresgäster med familjebidrag. Genom förvaltningsorganen för de olika hyreshusen utdelades under hösten 1941 inom resp. fastigheter ett särskilt frågeformulär (form. B) till samtliga hyresgäster, som bott minst 6 månader i lägenheten och åtnjöto familjebidrag. I detta formulär begärdes uppgifter om familjens tidigare bostadsförhållanden, den nya lägenhetens storlek, hushållets storlek och sammansättning m. m. Ett flertal frågepunkter avsågo att belysa såväl de fördelar som de olägenheter och obehag, vilka eventuellt blivit en följd av inflyttningen i »barnrikehus». Användbara svar ha inkommit från 3 098 eller över 60 % av de tillfrågade familjerna. Av dessa voro 861 familjer bosatta i Stockholm, 1 053 i Göteborg, 652 i övriga större städer, 430 i medelstora orter och 102 i mindre orter.

Uppgifterna om familjernas tidigare bostadsförhållanden visade, i likhet med den ovan refererade undersökningen på grundval av byggnadslånebyråns material, att inflyttningen i »barnrikehus» för flertalet familjer medfört en höjd bostadsstandard. Sålunda uppgavs inflyttningen i »barnrikehus» för 76 % av samtliga uppgiftslämnare ha medfört en ökning av rumsantalet i jämförelse med den föregående bostaden, medan 22 % redovisade ett oförändrat och 2 % ett minskat antal rum. 71 % av familjerna uppgåvo sig tidigare ha bott i lägenhet utan centralvärme, under det 16 % bott i lägenhet med centralvärme utan badrum och 13 % i centralvärmelägenhet med badrum eller del i badrum. I »barnrikehusen» äro samtliga lägenheter utrustade med centralvärme och ha antingen eget badrum eller tillgång till gemensamt badrum.

Frågan: »Har Ni haft några olägenheter eller obehag för familjen — och särskilt för barnen — av att bo i ett 'barnrikehus'?» besvarades jakande av 17 % av uppgiftslämnarna och nekande av 73 %; 10 % hade ej besvarat frågan. I Stockholm gåvo 19 % av samtliga uppgiftslämnare jakande svar på frågan: motsvarande relationstal voro för Göteborg 19 %, för andra större städer 15 % och för övriga orter 14 %. Frekvensen av jakande svar var i allmänhet större bland familjer, som bodde i fastighetskomplex med ett stort antal bostäder för barnrika familjer, än bland övriga familjer. Av de 538 uppgiftslämnare, som besvarat frågan jakande, uppgåvo 83, att barnens fostran försvårades genom bosättningen i »barnrikehus». Andra relativt ofta förekommande klagomål gällde ringaktning från kringboende (57 uppgiftslämnare), motsatsförhållande till andra barn (85), oväsen, åverkan o. dyl. (51), smittorisk (69), bråk och slagsmål på grund av anhopningen av ett stort antal barn (82).

Uttalanden av hyresgäster utan familjebidrag. I januari 1942 utdelades av förvaltningsorganen för »barnrikehus» ett särskilt frågeformulär (form. D) till sådana hyresgäster, som betalade full standardhyra. Användbara svar ha inkommit från 509 familjer i 11 orter. Av dessa voro 411 bosatta i Stockholm, 18 i Göteborg, 31 i Gävle, 15 i Borås och 34 i städer med under 30 000 invånare.

Form. D innehöll endast en del av de frågor, som upptagits i form. B. På frågan: »Har Ni haft några olägenheter eller obehag för familjen — och särskilt för barnen — av att bo i ett 'barnrikehus'?» svarade 18 % av samtliga uppgiftslämnare jakande och 77 % nekande; 5 % hade ej besvarat frågan. Klagomål över olägenheter och obehag förekommo sålunda i ungefär samma utsträckning bland båda kategorierna av hyresgäster i »barnrikehus».

Uttalanden av lärare, socialvårdsfunktionärer m. fl. Under hösten 1941 utsändes ett frågeformulär (form. C) till lärare och socialt verksamma personer, vilka skulle redogöra för sina erfarenheter beträffande verkningarna av de barnrika familjernas inflyttning i »barnrikehus» på familjernas livsföring, barnens skolarbete och uppförande, barnens fritidssysselsättning m. m. 425 svar ha inkommit, varav 104 från folkskollärare, 105 från folkskollärarinnor och småskollärarinnor och 97 från socialvårdsfunktionärer och andra kommunala tjänstemän. Bland övriga yrkeskategorier märkas läkare, sjuksköterskor, präster och representanter för »barnrikehusens» förvaltningsorgan.

I svaren på form. C bekräftas, att inflyttningen i »barnrikehus» vanligen medfört en höjning av familjernas bostadsstandard. Hygienen uppges i allmänhet ha blivit bättre genom tillgången till badrum och w. c. Åtskilliga uppgiftslämnare — i synnerhet lärare och lärarinnor — meddela dock, att möjligheterna till bad i hemmet icke utnyttjas i den utsträckning, som vore önskvärd. Från flera håll uppges, att barnens hälsotillstånd märkbart förbättrats efter inflyttningen i »barnrikehus». Å andra sidan hävda åtskilliga uppgiftslämnare, att anhopningen av ett stort antal barn i ett fastighetskomplex medför ökad smittorisk vid epidemier.

Flertalet uppgiftslämnare framhåller, att husmödrarnas arbetsbörda i vad angår hushållsarbetet väsentligt minskats tack vare de moderna bekvämligheterna i »barnrikehusen». Å andra sidan anföres från flera håll, att husmödrarna fått mera besvär med övervakningen och uppfostran av barnen, när ett stort antal barn äro samlade i ett komplex av fastigheter.

I fråga om den nya bostadsmiljöns inverkan på barnens uppfostran, deras skolarbete och uppförande i skolan föreligga väsentligt delade meningar. Åtskilliga lärare framhålla, att »barnrikehusen» med sina större utrymmen ge barnen större arbetsro för läxläsning o. dyl. En del lärare hävda, att såväl föräldrarnas som barnens ambition ökats efter inflyttningen i »barnrikehus». Å andra sidan framhålles ofta, särskilt från orter, där en större anhopning av barnrika familjer förekommer, att barnen locka varandra till lek och vistelse utomhus och därigenom försumma sitt skolarbete. I många fall påtalas tendenser till »gäng-» och »ligabildning», under det klagomål över utpräglad asocialitet och kriminalitet äro mera sällsynta. Ofta förekommande äro klagomål över oväsen på gårdar och i trappuppgångar, klottrande på väggar, fönsterkrossning, åverkan på planteringar, snatteri av frukt o. dyl. Från flera orter anföres dock, att dylika klagomål med tiden blivit mera sällsynta.

På frågan, huruvida anhopningen av ett större antal barnrika familjer inom särskilda fastigheter medfört olägenheter eller obehag i socialt och psykolo-

giskt avseende, lämnas mycket varierande svar. Sålunda meddelas från flertalet orter, att såväl föräldrarna som barnen utsatts för ringaktning och besvärats av öknamn. Från några håll uppges, att barnen i angränsande kvarter av sina föräldrar förbjudits att umgås med barnen i »barnrikehusen»; detta synes vanligen gälla barn ur mera välsituerade hem. I en del fall uppges, att vissa familjer flyttat eller önska flytta från »barnrikehusen», emedan de utsatts för obehag eller känt sig socialt deklasserade. Å andra sidan uppges i ett stort antal fall, att ringaktning från kringboende eller motsatsförhållande till andra barn ej kunnat förmärkas. Från flera håll uppges, att familjerna i »barnrikehusen» snarare äro föremål för grannarnas aktning eller avund och att deras sociala självkänsla ökats.

I fråga om barnens sysselsättning under fritiden ha från många håll framförts önskemål om bättre tillgång till barnkrubbor, kindergarten, lek- och idrottsplatser, bibliotek, samlingslokaler m. m. samt olika slag av organiserad verksamhet, såsom gymnastik, slöjd, ungdomsklubbar o. dyl. I andra fall anses redan vidtagna eller planerade åtgärder i dessa avseenden fullt tillfredsställande.

De uppgiftslämnare, som uttalat önskemål beträffande ordnandet av de barnrika familjernas bostadsförsörjning, hävda så gott som genomgående, att anhopning av ett större antal barnrika familjer inom samma kvarter eller huskomplex icke är önskvärd. I stället rekommenderas decentralisering av »barnrikehusen», uppförande av mindre hus, upplåtande av vissa lägenheter åt icke barnrika hyresgäster, hyresbidrag till barnrika familjer i vanliga hyreshus eller uppförande av egnahem för de barnrika familjerna.

Förslag om eftergift av åtal mot minderåriga.

Förslagets huvudpunkter. Strafflagberedningen har den 30 maj 1942 framlagt förslag till lag om eftergift av åtal mot minderåriga. Förslaget innebär, att ungdomar i åldern 15—18 år, som begått brott, varå kan följa fängelse eller straffarbete, icke alltid skola åtalas vid allmän underrätt utan i stället bliva föremål för uppfostrande åtgärder. Eftergift av åtal skall dock icke förekomma, om åtal anses böra äga rum på grund av brottets beskaffenhet eller eljest ur allmän-preventiv synpunkt. Vidare fordras, att den brottsliges karaktär och personliga förhållanden i övrigt giva skälig anledning antaga, att han skall låta sig rätta genom åtgärd av barnavårdsnämnd eller eljest utan att åtal väckes.

Enligt förslaget är det landsfogden eller i Stockholm förste stadsfiskalen, som avgör, huruvida eftergift av åtal skall ske. Men innan åtal eftergives, måste yttrande inhämtas från barnavårdsnämnden i den ort, där den brottslige är bosatt. Barnavårdsnämndens yttrande skall innehålla redogörelse för den brottsliges personliga utveckling, vandel och levnadsomständigheter i övrigt. Vidare skall nämnden föreslå de åtgärder, som nämnden anser erforderliga för hans rättande.

Beslut om åtalseftergift skall av åklagaren eller hans ställföreträdare muntligen delgivas den brottslige. Beslutet skall även tillställas barnavårdsnämnden och statens inspektör för fattigvård och barnavård.

Om den brottslige förövar nytt brott, varå kan följa fängelse eller straffarbete, kan enligt förslaget åtalseftergiften återkallas av åklagaren. Så kan även ske, om åtal eljest i samband med den brottsliges lagförande för annat brott finnes påkallat ur allmän synpunkt.

Socialstyrelsens yttrande. Strafflagberedningens förslag till lag om eftergift av åtal har utsänts på remiss till olika myndigheter, bl. a. socialstyrelsen och statens inspektör för fattigvård och barnavård. I underdånig skrivelse den 26 september 1942 har socialstyrelsen avgivit utlåtande över ifrågavarande förslag. Detta utlåtande åberopas av inspektören såsom eget yttrande. I utlåtandet framhåller styrelsen bl. a. följande.

Enligt styrelsens mening utgår förslaget från en riktig grundtanke, nämligen den, att den samhälleliga reaktionen mot lagöverträdare och särskilt unga sådana i största möjliga mån bör ha karaktären av fostrande och därigenom brottsförebyggande åtgärder. Denna princip har i fråga om de yngsta brottslingarna tidigare kommit till uttryck i lagarna om villkorlig dom, om tvångsuppfostran och om ungdomsfängelse.

Styrelsen anser det i hög grad påkallat, att med det snaraste även verkställes undersökning angående frågan om åtalseftergiftens användbarhet beträf-

fande lagöverträdare i åldern 18—21 år. Uppfostrande åtgärder även beträffande högre åldersgrupper böra stå i främsta rummet som reaktion mot lagöverträdelser. I samband därmed framhålles också önskvärdheten av att den år 1939 utfärdade lagen om villkorlig dom snarast sättes i kraft.

I utlåtandet påpekas, att det föreslagna institutets framgång till mycket stor del beror på barnavårdsnämndernas förmåga att fullgöra de uppgifter, som enligt lagförslaget skulle tilläggas dem. Det förutsättes sålunda dels att åklagaren i huvudsak grundar sin prövning av frågan om åtalseftergift på barnavårdsnämnds yttrande, och dels att barnavårdsnämnderna bliva organ för de betydelsefulla sociala skyddsåtgärder, vilka i händelse av åtalseftergift skola ersätta en kriminalpolitisk behandling. Det finns ingen anledning betvivla, att barnavårdsnämnderna skola göra sitt bästa för att på sätt här föreslagits medverka vid det nya institutets tillämpning. Det måste dock framhållas, att det i vissa fall kan råda tvekan, huruvida de skulle vara i stånd att göra en verkligt effektiv insats. Då styrelsen det oaktat tillstyrker, att barnavårdsnämnderna i enlighet med förslaget tilläggas de berörda uppgifterna, sker detta av i huvudsak följande skäl.

I första hand kan erinras om att den samhälleliga barnavårdens organisation nyligen erhållit en betydelsefull förstärkning, i och med det att de av barnavårdsförbunden i de olika länen med ekonomiskt stöd av Allmänna barnhuset anställda barnavårdsombuden från och med den 1 juli 1942 ha inordnats i den statliga barnavårdsinspektionen. Denna anordning, som har motiverats av kraven på en intensifiering av tillsyns- och rådgivningsverksamheten på barnavårdens område, förutsätter en organiserad samverkan mellan ombuden och fattigvårds- och barnavårdskonsulenterna. Ombuden äga bl. a. att företaga utredningar i barnavårdsärenden. Det synes lämpligt, att de i den utsträckning, förhållandena påkalla, anlitas även för de utredningar, som skulle erfordras, sedan en lag om åtalseftergift i enlighet med det remitterade förslaget trätt i kraft. Även såsom tillsynsorgan kunde barnavårdsombuden lämna en betydelsefull medverkan. Dessutom komma statens barnavårdskonsulenter alltjämt att lämna bistånd åt barnavårdsnämnderna, icke minst i form av vägledning och rådgivning.

Det är vidare att beakta, att enligt strafflagberedningens förslag varje beslut om åtalseftergift skall tillställas statens inspektör för fattigvård och barnavård för att möjliggöra en erforderlig central kontroll över nämndernas verksamhet samt konsulenternas och barnavårdsombudens rådgivning och vägledning i samband med lagens tillkomst. Styrelsen tillstyrker förslaget om en sådan kontroll, utövad genom den statliga barnavårdsinspektionen. Därest lagförslaget om åtalseftergift genomföres, har socialstyrelsen för avsikt att föranstalta om att barnavårdsnämnderna till inspektören lämna meddelanden angående arten av vidtagna åtgärder samt dessas resultat. Härigenom skulle inspektören få större möjligheter att utöva en effektiv dylik kontroll samt att — själv eller genom barnavårdskonsulent eller barnavårdsombud — ingripa, när detta befinnes erforderligt.

En ytterligare förutsättning för att barnavårdsnämndernas medverkan skall

giva åsyftat resultat torde emellertid vara, att en planmässig, mera allmänt lagd upplysningsverksamhet anordnas i syfte att giva barnavårdsnämnderna erforderlig vägledning vid fullgörandet av de nya uppgifterna. Självfallet kommer fattigvårds- och barnavårdsinspektionen härvid att lämna sin medverkan; man har också skäl att antaga, att barnavårdsförbunden skola ägna denna fråga stort intresse. Nämnas må även, att frågan om barnavårdens organisation för närvarande är föremål för utredning genom socialvårdskommittén.

Vidare erinrar socialstyrelsen om den frestelse, som kan föreligga för ekonomiskt svaga kommuner att förorda vistelse på uppfostringsanstalt, som icke kostar kommunen något, framför skyddshemsvistelse, vilken kommunen i viss utsträckning själv måste bekosta.

I samband därmed framhålles, att en radikal organisationsförenkling är påkallad beträffande nyssnämnda båda anstaltstyper. Tidigare har styrelsen i underdånig skrivelse den 12 december 1939 bl. a. föreslagit, att de statliga yrkeshemmen och yrkeshemsavdelningarna måtte erkännas som avdelningar av uppfostringsanstalt och utan vidare kunna mottaga mera godartade fall av till tvångsuppfostran dömda personer.

Genom den ifrågasatta lagstiftningen får önskemålet, att ett ökat antal upptagningsanstalter av observationstyp inrättas, ökad aktualitet. För närvarande måste barnavårdsnämndernas behov av tillgång till pediatrisk och psykiatrisk sakkunskap i alltför hög grad tillgodoses genom åtgärder av provisorisk natur.

Det erinras även i utlåtandet om att styrelsen tidigare anslutit sig till ett av strafflagberedningen utarbetat förslag till åtalseftergift under vissa förutsättningar i samband med åtgärder mot homosexualitetens samhällsfarliga yttringar. I förevarande sammanhang begagnar socialstyrelsen tillfället att framhålla, hurusom institutet eftergift av åtal synes böra komma till användning jämväl i fråga om vissa andra kategorier av lagöverträdare, nämligen de manifest sinnessjuka och dem, som bliva lagöverträdare för första gången vid en relativt hög ålder. I regel torde varken av individual- eller generalpreventiva hänsyn påfordras lagföring av personer, tillhörande dessa kategorier, i synnerhet som lämpliga behandlingsmetoder utanför straffrättens ram här vanligen stå till buds. Vid det fortsatta reformarbetet på strafflagstiftningens och straffverkställighetens områden bör enligt styrelsens förmenande särskild uppmärksamhet ägnas frågan om utsträckning av det ifrågavarande institutet till här nämnda och möjligtvis också andra speciella kategorier av lagöverträdare.

Under hänvisning till bl. a. här ovan anförda erinringar och synpunkter tillstyrker socialstyrelsen det föreliggande förslaget till lag om eftergift av åtal mot minderåriga.

Levnadskostnadernas regionala olikheter.

Den 20 maj 1942 överlämnade socialstyrelsen till Kungl. Maj:t en redogörelse för den i juni 1941 företagna undersökningen av de lokala olikheterna i levnadskostnaderna.[1] I en till redogörelsen fogad bilaga framlades undersökningens huvudresultat i form av indextal för alla städer, köpingar och landskommuner samt municipalsamhällen liksom även för vissa övriga särskilt undersökta orter utgörande tillhopa 3 850. Indextalen utvisade de beräknade levnadskostnaderna å orterna i jämförelse med motsvarande kostnader i Stockholm, som satts = 1 000. Då ifrågavarande ortsförteckning jämte indextal på grund av utrymmesskäl icke kunnat publiceras, har det ansetts lämpligt att i efterföljande kartogram åskådliggöra levnadskostnadernas regionala och lokala variationer. Å kartogrammet har utmärkts samtliga städer och köpingar samt dessutom sådana municipalsamhällen och särskilt undersökta orter, som i dyrortshänseende skilja sig från den kommun, inom vilken de äro belägna, med minst en grupp enligt den å kartogrammet för landskommunerna angivna skalan.

Av kartogrammet framgår med tydlighet skillnaden i de beräknade levnadskostnaderna i landets olika delar. Levnadskostnaderna äro i genomsnitt lägst i Småland och angränsande delar av Blekinge och Skåne liksom i vissa delar av Väster- och Östergötland. Längre norrut tendera levnadskostnaderna att stiga och äro högst i norra Sverige. Härvid bortser man från Stockholm, Göteborg och några andra större och medelstora städer, vilka kunna betecknas som utpräglade dyrorter. De flesta kommuner med indextalen 800—849 äro belägna inom Göteborgs och Bohus län ävensom inom ett större sammanhängande område i mellersta Sverige samt nedre och mellersta Norrland, under det att så gott som samtliga kommuner med indextalen 850—949 återfinnas i övre Norrland. För endast ett fåtal orter (Stockholm och några norrlandsorter) ha beräknats indextal överstigande 950.

[1] Soc. Medd. årg. 1942, sid. 397. Jfr även årg. 1942, sid. 801.

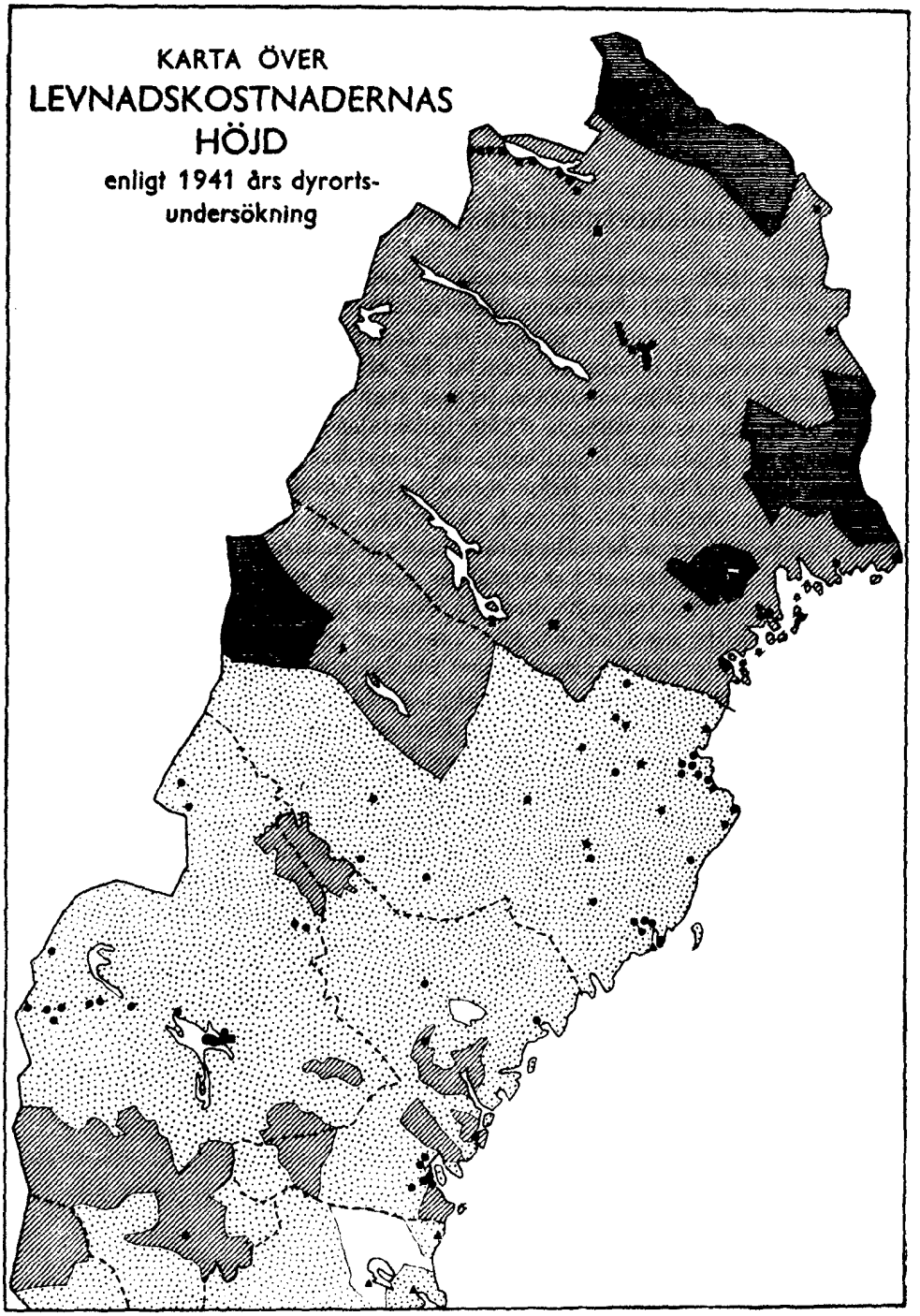
KARTA ÖVER
LEVNADSKOSTNADERNAS
HÖJD
enligt 1941 års dyrorts-
undersökning

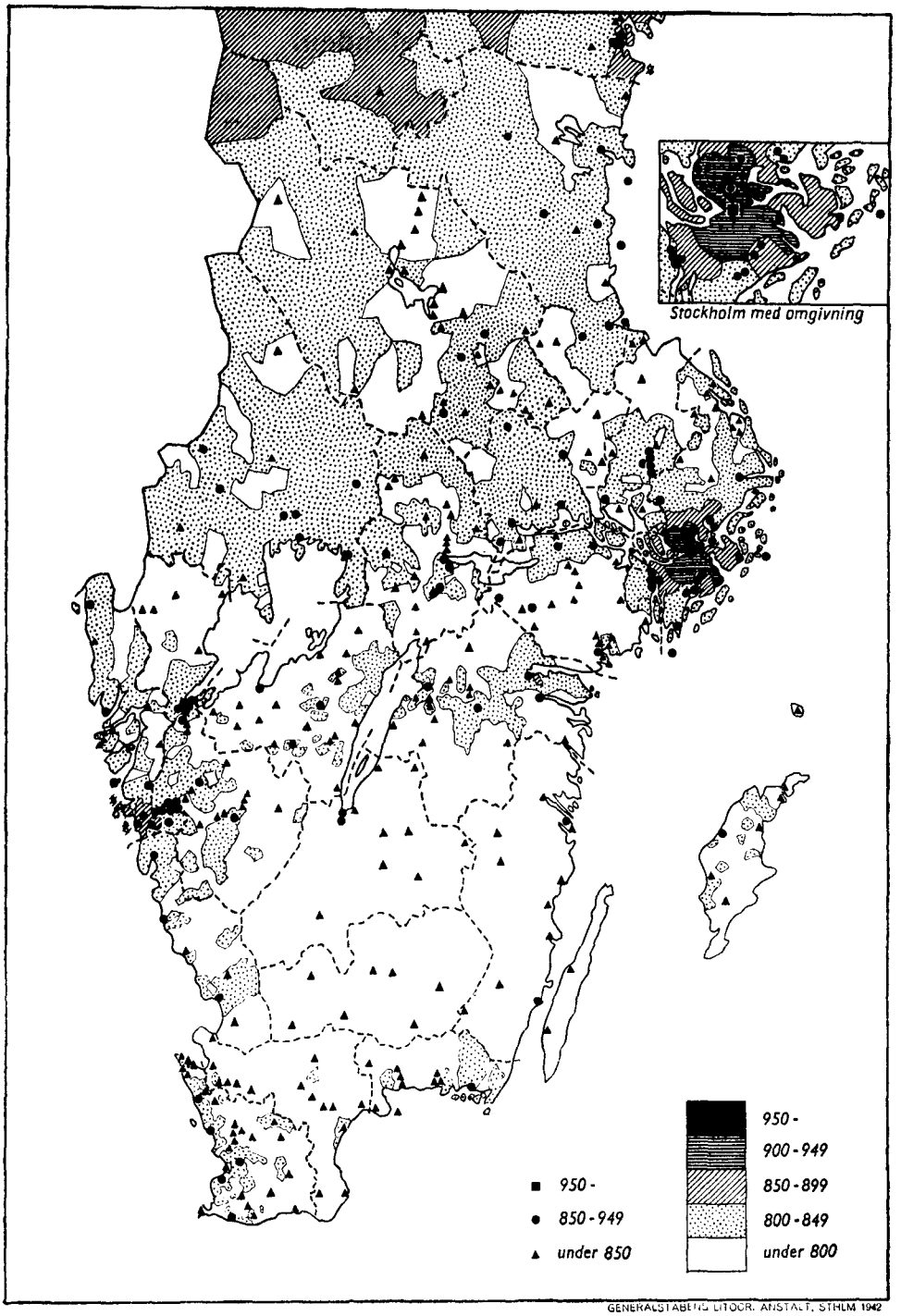
Stockholm med omgivning
950 -
850 - 949
under 850
950 -
900 - 949
850 - 899
800 - 849
under 800
GENERALSTABENS LITOGR. ANSTALT, STHLM 1942

Kortare meddelanden.

Barnavårdsombudens anknytning till den statliga barnavårdsinspektionen. Sedan år 1931 eller något av de närmaste åren därefter ha hos barnavårdsförbunden i resp. län med ekonomiskt stöd av Allmänna barnhuset varit anställda s. k. barnavårdsombud. Enligt av direktionen över Allmänna barnhuset den 25 april 1938 fastställd normalinstruktion för barnavårdsombuden skola dessa bl. a. tillhandagå barnavårdsnämnd, som ej har för ändamålet anställd arbetskraft till förfogande, vid omhändertagande av barn, deras placering i fosterhem, barnhem, skyddshem eller andra anstalter. Råd och bistånd i sådana angelägenheter skola även på begäran lämnas fader eller moder till barn, som är i behov av vård, barnavårdsman, barnhem, skyddshem, statens inspektör för fattigvård och barnavård, skyddshemsinspektören eller annan vederbörande myndighet, som vänder sig till ombudet beträffande barns eller dess moders vård. I den mån arbetet medgiver bör ombud biträda även mödrahjälpsnämnd med kompletterande utredningar. Vidare åligger det barnavårdsombud att göra besök i av ombudet anvisade fosterhem samt att tillhandagå Allmänna barnhuset med tillsyn av fosterhem, där barnhusets skyddslingar äro utackorderade.

På initiativ av ordföranden i direktionen över Allmänna barnhuset erhöll socialstyrelsen år 1941 under hand i uppdrag av socialministern att i samråd med direktionen uppgöra en plan för barnavårdsombudens inordnande i den statliga barnavårdsinspektionen. Socialstyrelsen framlade efter samarbete med direktionen vissa förslag i ämnet i skrivelser till Kungl. Maj:t den 2 maj och den 5 december 1941. Skrivelserna innehöllo i huvudsak följande.

Konsulenternas arbetsbörda är alltför stor för att någon utökad eller intensifierad tillsyns- och rådgivningsverksamhet på barnavårdens område skulle kunna påläggas dem. Formerna för en samverkan mellan dem och ombuden borde praktiskt utprövas, innan någon definitiv form för ombudens inlemmande i den samhälleliga barnavården söktes. Åtgärderna borde få en tillfällig karaktär, i synnerhet med hänsyn till att socialvårdskommittén sysslade med utredning på området. Ombuden borde främst tagas i anspråk för de barn, beträffande vilka samhället iklätt sig ett särskilt ansvar. De skulle sålunda biträda med kontrollen av fosterbarnsvården genom stickprov bland enskilda fosterhem samt genom regelbundna inspektioner av barnhem. Ombuden skulle även kunna anlitas för inspektion av andra delar av nämndernas verksamhet såsom förordnande och tillsyn av barnavårdsmän. Socialstyrelsen borde äga att med biträde av statens inspektör för fattigvård och barnavård utöva inspektion över ombuden i deras egenskap av biträden åt konsulenterna. Beträffande formen för samverkan hävdade socialstyrelsen, att konsulenternas ansvar icke borde minskas. Någon ändring i konsulentinstruktionen skulle alltså icke nu företagas. Barnavårdsombuden borde sålunda icke övertaga några av konsulenternas uppgifter utan endast biträda vid fyllandet av dessa uppgifter. Normalinstruktionen för ombuden var i stort sett tillfyllest, och de för omorganisationen erforderliga instruktionsändringarna kunde begränsas till en föreskrift i syfte att giva barnavårdsombuden behörighet att fullgöra uppgifter inom den statliga barnavårdsinspektionen.

I skrivelse den 16 januari 1942 från socialdepartementet meddelades, att departementschefen ej funnit anledning till erinran mot socialstyrelsens förslag i fråga om barnavårdsombudens medverkan i den statliga barnavårdsinspektionens arbete. Därefter föreslog socialstyrelsen den 18 juni och beslöt direktionen över Allmänna barnhuset den 22 juni 1942, att följande tillägg skulle göras till instruktionen för ombuden, att gälla fr. o. m. den 1 juli 1942:

»Ombud skall vid utövande av de uppgifter, som enligt instruktionen åligga ombudet, vara att anse såsom av socialstyrelsen eller statens inspektör för fattigvård och barnavård jämlikt 8 § i instruktion för socialstyrelsen anlitat sakkunnigt biträde. Ombud skall i sådant avseende ställa sig till efterrättelse de närmare föreskrifter, som av socialstyrelsen efter samråd med direktionen till komplettering av ombudens instruktion meddelas.»

I de närmare föreskrifter, varom talas i nyssnämnda tillägg till instruktionen för ombuden, framhålles bl. a., att ombudens insatser i första hand skola tagas i anspråk för kontroll över fosterbarnsvården genom besök i fosterhem och barnhem. Dessutom skall ombudet, så långt hennes tid medger, stå till förfogande för myndigheters utredningar på barnavårdskontrollens område. Intim kontakt bör hållas med vederbörande konsulent, bl. a. för att undvika dubbelarbete och onödiga resor. Då ombuden biträda fattigvårds- och barnavårdskonsulenterna, skola de ha samma befogenheter som enligt konsulentinstruktionen tillkomma konsulenterna.

Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 oktober 1942. Enligt inom socialstyrelsen verkställda fortlöpande beräkningar ha byggnadskostnaderna för ett hyreshus i Stockholm från årsskiftet 1938/39 till 1 oktober 1942 stigit med 37·6 %. Om byggnadskostnaden den 1 januari 1939 sättes = 100, uppgick sålunda byggnadskostnadsindex den 1 oktober 1942 till 138. Motsvarande indextal för tidigare beräkningstillfällen återges nedan (jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 758):

	1939	1940	1941			1942			
	1/1	1/10	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
Byggnadskostnadsindex	100	117	121	125	127	127	133	134	138

Vid indexberäkningen per den 1 juli 1942 hade den ursprungliga byggnadsbudgeten förändrats såtillvida, som man förutsatte, att korkmattor ersatts med bokparkett, varigenom denna post reducerades i jämförelse med motsvarande den 1 april 1942. Vid beräkningen av index per den 1 oktober 1942 har man i stället räknat med svensk ersättningsvara för linoleum, varigenom posten i fråga ökats i jämförelse med den 1 juli men ej nått upp till samma nivå som 1 april 1942. I jämförelse med den 1 juli 1942 framträder prisstegring på bl. a. gasbetong, murbruk och putsbruk, vissa järnvaror, papp och parkett. Lönekostnaderna ha stigit genom höjda indextillägg. I förhållande till basperioden hade materialkostnaderna den 1 oktober 1942 stigit med 59·8 % och lönekostnaderna för arbeten, utförda på byggnadsplatsen, med 11·0 %.

Provisoriskt allmänt prisstopp. Den 30 oktober 1942 beslöt Kungl. Maj:t lämna statens priskontrollnämnd direktiv om en utsträckning av priskontrollen och en skärpning av den direkta prisregleringen. I en regeringskommuniké angavs motivet härför vara att förhindra att det pågående arbetet för en stabilisering av pris- och löneläget störes av prisrörelser, som kunna undvikas. Kontrollen skall i princip omfatta priser och taxor på samtliga inom landet tillverkade och till landet införda varor resp. inom landet utförda tjänster av de slag, som falla inom området för gällande prisregleringslag. Prishöjningar skola för närvarande icke beviljas annat än i rena undantagsfall. För närvarande föreligger ett relativt stabilt pris- och kostnadsläge, som gör en bindning av priserna vid nuvarande nivå möjlig. Det är dock givet att en sådan bindning av priserna — ett faktiskt prisstopp — endast får betraktas som en provisorisk åtgärd i avvaktan på den definitiva form för prisreglering, som kan sättas i kraft, när uppgörelse om stabilisering av löner och andra inkomster träffats.

Priskontrollnämnden har enligt ovannämnda direktiv den 31 oktober förordnat om prisstopp i vissa närmare angivna hänseenden. Prisstoppet gäller alla slags förnödenheter av såväl inhemskt som utländskt ursprung vid försäljning inom landet. Undantag har dock gjorts bl. a. för levande djur, produkter av konsthantverk, konstverk och antikviteter samt rotfrukter, grönsaker och trädgårdsprodukter. Undantag har även gjorts för försäljning på auktion. Prisstoppet gäller vidare i fråga om tjänster, som bestå i förfärdigande av förnödenheter eller verkställande av ändrings-, underhålls- eller rengöringsarbete eller dylikt arbete på förnödenhet. Slutligen avser prisstoppet transporter. Beslutet innebär, att envar, som yrkesmässigt säljer förnödenhet eller såsom företagare yrkesmässigt utför tjänst eller transport ej får utan tillstånd av nämnden höja priserna per den 31 oktober 1942.

Riktlinjer för den ekonomiska politiken. Genom beslut av Kungl. Maj:t den 25 september 1942 erhöll chefen för statens industrikommission direktör Gustaf Söderlund uppdrag att biträda vid ledningen av överläggningar och utredningar angående den ekonomiska politikens utformning i syfte att motverka en skadlig prisstegring. I en den 5 november 1942 avgiven promemoria har direktör Söderlund angivit de mål, som i det rådande läget böra i första hand eftersträvas vid utformningen av den ekonomiska politiken, samt berört de medel, som anses erforderliga och lämpliga för uppnåendet av dessa mål. Kungl. Maj:t har sedermera genom beslut den 13 november 1942 bemyndigat herr Söderlund att lägga de i promemorian angivna riktlinjerna till grund för det fortsatta arbetet.

I promemorian betonas inledningsvis, att målet för den ekonomiska politiken i ett utpräglat knapphetsläge bör vara att öka tillgången på för folkhushållet viktiga varor och tjänster samt vid sidan därav att förhindra en inflationistisk prisutveckling. I nuvarande läge träder den sistnämnda frågan i förgrunden. En framgångsrik kamp mot den hotande inflationen kräver emellertid offer av de olika intressegrupperna i samhället.

Bland de åtgärder, som skola ingå såsom led i ett allmänt ekonomiskt program, böra i nuvarande läge de som taga sikte på att *motverka inkomststegringar* sättas i främsta rummet. Möjligheterna att *skärpa den direkta prisregleringen* äro i hög grad beroende av att lönestegringar undvikas. Å andra sidan försämras utsikterna att hindra en uppgång i det allmänna löneläget i samma mån som prispolitiken icke kan föras med erforderlig kraft. Av betydelse för löneutvecklingen bli även *de ingripanden på arbetsmarknaden* som leda till ökad tillgång eller minskade anspråk på arbetskraft, totalt och inom de utpräglade knapphetsområdena. Slutligen böra *likviditetsbegränsande och köpkraftseliminerande åtgärder* övervägas i syfte dels att hindra en förstärkning av spänningen mellan köpkraft och varutillgång, dels att förebygga en uppdriven varuefterfrågan från dem som — att döma av uppträdande symptom på överskottsköpkraft — icke på annat sätt lämnat ett tillräckligt bidrag till kampen mot inflation. En var av huvudpunkterna i programmet utvecklas därefter närmare i promemorian och beröras här nedan i korthet.

I. Beträffande åtgärder för motverkande av inkomststegringar äro lönefrågorna närmast aktuella och därtill synnerligen betydelsefulla. Det gäller att motverka stegringar i alla former, såväl i samband med uppgörande av nya kollektivavtal som vid fastställande av löner för tjänstemän hos stat, kommun och näringsliv. En hållbar lösning av frågan om dyrtidskompensationen måste vinnas. I samband härmed uttalas, att kommande nya skatter och skattehöjningar, indirekta lika väl som direkta, icke böra få påverka levnadskostnadsindex. På företagaresidan får man söka åstadkomma inkomstbegränsningen väsentligen med tillhjälp av den löpande prisregleringen. I detta sammanhang får övervägas att sätta i kraft ett utarbetat förslag om utdelningsbegränsning för aktier.

II. Vad angår skärpningen av den direkta prisregleringen gäller, att prishöjningar icke böra beviljas annat än i rena undantagsfall samt att möjligheterna att företaga sänkningar böra i högre grad än för närvarande beaktas. Prisstoppet bör avse alla jordbruksprodukter utom säsongvaror och samtliga industrivaror. Även en utvidgning av prisregleringen för importvaror utgör en nödvändig förutsättning för att den skärpta prispolitiken skall giva tillfredsställande resultat. Handelns marginaler, transporttjänster, hantverk m. m. samt statliga och kommunala företag böra behandlas efter samma principer som industrins priser.

III. Arbetsmarknadspolitiken har hittills huvudsakligen inriktats på att skapa förutsättningar för överflyttning av arbetskraft till de mest utpräglade knapphetsområdena. Dessa åtgärder böra utvidgas och intensifieras. Sålunda kan det bli nödvändigt att med stöd av ett utsträckt arbetsförmedlingstvång bereda företräde åt vissa behov av arbetskraft. Men samtidigt måste arbetsmarknadens reserver mobiliseras och efterfrågan på arbetskraft begränsas i syfte att häva den allmänna bristen på arbetskraft.

IV. Huvudsakligen på grund av de stora statsutgifterna och den goda sysselsättningen ha allmänhetens inkomster i genomsnitt legat på en hög nivå. Då till följd av varubrist och ransoneringar inkomsterna icke kunna få en normal användning, uppstår ett markerat

köpkraftsöverflöd, som företrädesvis söker sig till de fria delarna av marknaden för varor och tjänster. Det finns anledning att med lämpliga medel binda eller eliminera ett dylikt köpkraftsöverflöd. Sålunda böra ytterligare ansträngningar göras för att nedbringa statsutgifterna. Den statliga upplåningspolitiken bör för att icke resultera i en utökning av betalningsmedlen förläggas till marknaden utanför riksbanken och affärsbankerna. De icke försörjningspliktigas större skatteförmåga bör utnyttjas och en stegring av den indirekta beskattningen övervägas i fråga om den konsumtion, på vilken den fria köpkraften i främsta rummet inriktar sig. Utrymme finnes även för höjning av beskattningen av tobak och alkoholhaltiga drycker, varjämte nöjesskatten och trafikskatten böra uppmärksammas. Vidare bör den frivilliga sparverksamheten uppmuntras och möjligheten att införa vissa former av tvångssparande närmare undersökas.

De danska arbetskorten. *I lagen den 29 juli 1942 om arbetsanvisning och arbetslöshetsförsäkring m. m.*, vilken trädde i kraft den 1 oktober 1942, stadgas, att (med vissa undantag) varje person över 18 år, som utför avlönat arbete i annans tjänst, skall vara försedd med s. k. arbetskort, varigenom man avser att uppnå säkerhet för att arbetslöshetsunderstöd icke utbetalas till person, som innehar arbete. De närmare reglerna om arbetskorten ha fastställts av arbets- och socialministern och återfinnas i en den 11 september utfärdad »Bekendtgörelse af Regler om Arbejdskort».

Från skyldigheten att inneha arbetskort äro undantagna statens och kommunernas tjänstemän, funktionärer och arbetare vid vissa statskoncessionerade företag samt personer sysselsatta inom arbetsområden, där av arbets- och socialministern godkända kontrollanordningar gälla; enligt sistnämnda punkt äro bl. a. lärlingar undantagna.

Arbetskort skall i fråga om person, som är medlem av erkänd arbetslöshetskassa, första gången utställas av den avdelning av arbetslöshetskassan, i vilken vederbörande är inskriven såsom medlem vid den tidpunkt, då begäran om arbetskort framställes. Sedermera kan under särskilda omständigheter bl. a. annan avdelning av arbetslöshetskassa eller arbetsförmedlingskontor utfärda arbetskortet. Till andra personer än arbetslöshetskassornas medlemmar utställes arbetskortet första gången av hemortskommunens och sedermera av vistelsekommunens arbetsförmedlingskontor (filial) eller arbetsnämnd (Beskæftigelsesudvalg).

Den institution, som utställer arbetskortet, förser detsamma med anteckning om löntagarens namn och adress samt med särskilt nummer och datum för kortets utfärdande. På kortet finnes plats för arbetsgivarens anteckning av datum för anställningens början och slut samt om penningelön och naturaförmåner under anställningstiden. Om en person har arbete hos flera arbetsgivare samtidigt, skall han förses med motsvarande antal arbetskort, och i sådana fall skall särskilt noggrann kontroll utövas angående antalet utställda kort. Till löntagare, som ofta byta arbetsgivare, utställes ett särskilt arbetskort i form av ett häfte, som kan användas vid upp till 10 olika arbetsanställningar.

Arbetskortet skall vid arbetets början avlämnas till arbetsgivaren, som bevarar det till dess att anställningen upphör, då han återlämnar kortet till löntagaren med föreskrivna anteckningar om arbetsanställningen. Löntagaren skall därefter enligt huvudregeln inlämna kortet till den institution, som har utställt det, varefter han — i förekommande fall efter uppvisande av medlemsbok i arbetslöshetskassa — erhåller ett nytt arbetskort.

För personer, som skola inneha arbetskort, får utan att kortet uppvisas icke utbetalas arbetslöshetsunderstöd eller kommunalt understöd och ej heller göras någon anmälan hos den offentliga arbetsförmedlingen el. dyl. — Överträdelser av arbetskortförordningen straffas beträffande arbetsgivare med böter och i fråga om löntagare med förlust av rätt till arbetslöshetsunderstöd eller annan hjälp av det allmänna i minst 2 dagar.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen 1942.

Sedan år 1922 har socialstyrelsen årligen på grundval av uppgifter från kommunala myndigheter — från och med år 1939 byggnadsnämnderna — verkställt undersökningar rörande bostadsmarknadens allmänna utveckling i rikets städer, sådan den framträtt vid oktoberflyttningarna.[1] Innevarande år har en liknande undersökning verkställts även per 1 april.[2]

I oktober 1942 utsändes till byggnadsnämnderna i rikets städer dels ett frågeformulär, som nämnden själv skulle besvara, dels ett formulär, som av nämnden skulle tillställas fastighetsägareföreningar och hyresgästföreningar i resp. städer. Det förstnämnda formuläret har besvarats av byggnadsnämnderna i samtliga 119 städer, det sistnämnda av fastighetsägareföreningar i 82 och hyresgästföreningar i 59 städer. I det följande lämnas en översikt av de uppgifter, som erhållits från byggnadsnämnderna. De svar, som lämnats av intresseorganisationerna, äro i flertalet fall samstämmiga med byggnadsnämndernas uppgifter; de avvikelser, som förekomma, äro ej av sådan omfattning, att de rubba de allmänna slutsatser, som kunna dragas ur nämndernas uppgifter.

Bostadstillgången. I nedanstående tablå ges en sammanfattning av byggnadsnämndernas omdömen rörande tillgången på lägenheter av olika slag efter oktoberflyttningen. Materialet har liksom vid föregående tillfällen uppdelats på större och mindre städer, d. v. s. städer, där invånarantalet den 1 januari 1941 översteg, resp. understeg 10 000; den förra gruppen omfattar 49, den senare 70 städer. Det är att märka, att vissa byggnadsnämnder icke besvarat samtliga frågepunkter, vadan såväl i denna som följande tablåer sammanlagda antalet redovisade städer i vissa fall understiger 119.

	Antal städer, där tillgången på lägenheter uppgivits vara:											
	Större städer				Mindre städer				Samtliga städer			
Omoderna lägenheter.	god	tillräcklig	knapp	otillräcklig	god	tillräcklig	knapp	otillräcklig	god	tillräcklig	knapp	otillräcklig
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	1	6	42	1	7	15	43	1	8	21	85
1 rum och kök	—	1	3	45	—	4	15	51	—	5	18	96
2 rum och kök	—	1	9	39	—	5	21	44	—	6	30	83
3 o. fl. rum och kök	—	4	27	18	2	19	32	17	2	23	59	35
Moderna lägenheter.												
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	—	4	45	—	4	14	49	—	4	18	94
1 rum och kök	—	—	1	48	—	3	6	61	—	3	7	109
2 rum och kök	—	—	7	42	—	3	12	55	—	3	19	97
3 o. fl. rum och kök	—	4	26	19	—	13	34	23	—	17	60	42

[1] Se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 917. — [2] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 520.

I det övervägande flertalet städer bedömdes tillgången på samtliga lägenhetskategorier som knapp eller otillräcklig. God eller tillräcklig tillgång redovisades dock beträffande omoderna lägenheter om 3 och flera rum och kök i 25 städer och beträffande moderna lägenheter av samma storleksklass i 17 städer. I de större städerna ansågs tillgången på bostäder av alla storlekar nästan genomgående vara knapp eller otillräcklig. God tillgång uppgavs icke för någon lägenhetskategori i någon enda av de 49 större städerna och tillräcklig tillgång rapporterades endast i några få undantagsfall. I de mindre städerna var läget något fördelaktigare.

En jämförelse mellan byggnadsnämndernas uppgifter om bostadstillgången den 1 oktober i år och motsvarande uppgifter för förra året tyder på att bostadstillgången i städerna undergått en minskning. Samma tendens framträder i de uppgifter, som byggnadsnämnderna lämnat till oktoberenquêten i år beträffande bostadstillgångens utveckling från den 1 oktober 1941 till den 1 oktober 1942. En sammanfattning av dessa uppgifter lämnas i följande tablå:

Antal städer, där tillgången på lägenheter den 1 oktober 1942, jämfört med den 1 oktober 1941, uppgivits vara:

	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
Omoderna lägenheter.	mindre	oför-ändrad	större	mindre	oför-ändrad	större	mindre	oför-ändrad	större
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	26	18	5	30	35	1	56	53	6
1 rum och kök	28	17	4	36	30	3	64	47	7
2 rum och kök	30	15	4	31	35	3	61	50	7
3 o. fl. rum och kök . . .	29	17	3	28	39	2	57	56	5
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	27	17	5	30	34	3	57	51	8
1 rum och kök	30	15	4	35	29	5	65	44	9
2 rum och kök	31	14	4	33	29	7	64	43	11
3 o. fl. rum och kök . . .	28	18	3	30	34	5	58	52	8

Endast i ett fåtal städer redovisas ökning av bostadstillgången från den 1 oktober 1941 till den 1 oktober 1942. Minskning av tillgången redovisas däremot i ett stort antal städer för varje särskild lägenhetskategori; för lägenheter om 1 eller 2 rum och kök i mer än hälften av samtliga städer. Bostadstillgångens minskning framträder för samtliga lägenhetskategorier relativt starkare i de större städerna än i de mindre. Av byggnadsnämndernas uppgifter till enquêterna 1939—1942 framgår, att en växande knapphet på bostadslägenheter — i synnerhet smålägenheter — utvecklats under de tre senaste åren.

Från åtskilliga städer uppgives, att utdömning av lägenheter till följd av bostadsbristen förekommit i mindre utsträckning än önskvärt vore. Byggnadsnämnderna i flertalet större och mindre städer meddela vidare, att bostäder, som utdömts eller bort utdömas, varit i bruk på grund av brist på billiga lägenheter. I Norrköping voro sålunda c:a 500 dylika lägenheter bebodda, i Malmö lika många och i Karlskoga ej mindre än c:a 1 000.

Byggnadsnämnderna ha även lämnat vissa uppgifter om förekomsten av husvillhet före och efter oktoberflyttningen 1942. I 13 större och 8 mindre städer funnos omedelbart före oktoberflyttningen tillhopa 217 hushåll, därav 196 hushåll med barn, vilka på grund av husvillhet provisoriskt inkvarterats genom

kommunens försorg. Den 10 oktober funnos i 18 större och 12 mindre städer inalles 328 provisoriskt inkvarterade hushåll, varav 298 hushåll med barn. Den största husvillheten rapporteras från Karlskoga, där såväl före som efter oktoberflyttningen 77 hushåll — varav samtliga med barn — voro provisoriskt inkvarterade. En ökning av husvillheten efter oktoberflyttningen rapporteras från Lidingö, Eskilstuna, Jönköping, Kristianstad, Halmstad, Uddevalla, Borås, Skövde, Umeå, Luleå, Norrtälje, Motala, Lindesberg, Kumla, Avesta, Örnsköldsvik, Piteå och Boden. Minskning rapporteras endast från Enköping. I Västervik, Karlskrona, Karlshamn, Landskrona, Ystad, Trelleborg, Karlstad, Karlskoga, Eksjö, Tranås, Kungälv och Tidaholm var antalet husvilla lika stort före som efter oktoberflyttningen. Som orsak till husvillheten nämnes i allmänhet bristande tillgång på billiga smålägenheter och i några få fall bristande hyresbetalningsförmåga.

Efterfrågan på bostäder. Den fortsatta försämring av bostadstillgången, som ovan belysts med ledning av byggnadsnämndernas uppgifter, beror å ena sidan på bostadsproduktionens hopkrympning sedan 1939, å andra sidan på en fortsatt ökning av bostadsefterfrågan. I efterföljande tablå ges en sammanfattning av byggnadsnämndernas uppskattningar rörande tendensen i efterfrågan på bostadslägenheter under det senaste året:

	Antal städer, där efterfrågan å lägenheter uppgivits vara:								
	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
Omoderna lägenheter.	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	5	44	—	23	46	—	28	90
1 rum och kök	—	1	48	—	14	56	—	15	104
2 rum och kök	—	2	47	—	15	55	—	17	102
3 o. fl. rum och kök	—	15	34	—	30	39	—	45	73
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	2	47	—	16	53	—	18	100
1 rum och kök	—	—	49	—	9	61	—	9	110
2 rum och kök	—	1	48	—	8	62	—	9	110
3 o. fl. rum och kök	—	10	39	—	20	49	—	30	88

Av tablån framgår, att efterfrågan på bostadslägenheter varit stigande i det stora flertalet städer. Ej i något fall rapporteras fallande efterfrågan. Särskilt framträdande var stegringen för lägenheter om 1 eller 2 rum och kök, medan tendensen till ökning av efterfrågan på lägenheter om 3 eller flera rum och kök var mindre utpräglad. I ett stort antal fall betecknas efterfrågan på smålägenheter som *starkt* stigande. Stigande efterfrågan rapporteras från ett relativt större antal av de större städerna än av de mindre.

Byggnadsnämnderna ha även lämnat uppgifter om de förändringar i bostadsefterfrågans inriktning, som ägt rum under det sista året. Beträffande 21 större och 28 mindre städer uppgives det, att inga förändringar inträtt; för 4 större och 4 mindre städer har frågan lämnats obesvarad. I flertalet övriga städer konstateras en förskjutning av efterfrågan från större till mindre lägenheter och i ungefär två tredjedelar en förskjutning från omoderna till moderna lägenheter. En förskjutning från moderna till omoderna lägenheter rapporteras dock

från 6 städer. Som orsak till bostadsefterfrågans ändrade omfattning och inriktning nämnes vanligen ökad inflyttning och ökad familjebildning eller båda-dera.

Utsikterna för bostadsproduktionen. Byggnadsnämnderna skulle dels uppgiva ungefärliga antalet lägenheter, som tillförts bostadsmarknaden efter den 1 april 1942 och dels antalet lägenheter, som genom nybyggnadsverksamhet kunde väntas bli tillförda bostadsmarknaden mellan den 1 oktober 1942 och den 31 mars 1943. Dylika uppgifter ha inkommit från 112 städer. För 45 större städer uppgavs tillskottet mellan den 1 april och den 30 september 1942 till 10 160 lägenheter och för 67 mindre städer till 1 426 lägenheter. Tillskottet mellan den 1 oktober 1942 och 31 mars 1943 uppskattades i de 45 större städerna till c:a 9 300 lägenheter och i de 67 mindre till c:a 1 400 lägenheter. Av dessa lägenheter beräknades både i de större och de mindre städerna ungefär två femtedelar bli färdiga mellan den 1 oktober och den 31 december 1942.

Från 47 större och 57 mindre städer uppgavs, att åtgärder vidtagits eller planerats av kommunala organ för förbättring av bostadsförsörjningen, medan byggnadsnämnderna i 1 större och 13 mindre städer meddelade, att dylika åtgärder icke vidtagits eller planerats; för 1 större stad har frågan ej besvarats.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under tredje kvartalet 1942.

Materialets omfattning. Fr. o. m. år 1934 har socialstyrelsen kvartalsvis inhämtat uppgifter om antalet fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och rum (»eldstäder», d. v. s. boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 invånare. Sedan år 1937 har kvartalsstatistiken successivt utvidgats; för tredje kvartalet 1942 ha uppgifter inkommit från tillhopa 44 städer med över 10 000 invånare.

I det följande återges de uppgifter angående bostadsproduktionen, som inkommit för tredje kvartalet 1942, varjämte motsvarande uppgifter för de olika kvartalen 1941 och för första och andra kvartalen 1942 anföras för att möjliggöra jämförelser. Dessa uppgifter avse nybyggnadsarbeten och sådana ändringsarbeten, som givit upphov till nya bostadsutrymmen, men ej smärre ändrings-, reparations- eller moderniseringsarbeten. Med avseende på sex av de största städerna meddelas även en sammanfattning av inkomna kvartalsuppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål.

Städer med över 30 000 invånare. I tab. 1 återges antalet lägenheter och rum (eldstäder) i byggnadsföretag, som fullbordats resp. beviljats under år 1941 och de tre första kvartalen 1942. Sammanställningen visar, att antalet lägen-

Tab. 1. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1941 och de tre första kvartalen 1942 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i städer med över 30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1941				1942			1941				1942		
Fullbordade byggnadsföretag.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Stockholm .	1 236	484	342	1 080	592	333	476	2 800	1 619	852	2 712	1 147	888	1 258
Göteborg . .	137	189	120	649	368	61	557	318	587	335	1 353	1 100	202	1 532
Malmö . . .	101	17	505	39	54	14	802	285	53	1 347	155	182	52	2 086
Norrköping .	4	—	167	31	63	—	491	9	—	277	71	139	—	1 249
Hälsingborg .	21	44	39	8	1	59	203	88	138	58	27	3	129	528
Örebro . . .	3	8	223	92	110	11	240	5	31	491	233	117	30	548
Borås . . .	61	46	9	96	15	2	1	203	165	29	214	43	11	12
Eskilstuna .	12	2	76	28	2	82	182	27	4	135	90	7	205	450
Gävle . . .	2	8	13	8	45	5	104	9	29	48	19	124	13	258
Västerås . .	2	—	2	100	69	67	390	8	—	8	266	185	168	1 068
Linköping .	38	9	454	279	184	32	72	89	31	1 154	687	461	89	188
Uppsala . .	—	—	21	27	67	—	197	—	—	81	114	171	—	540
Jönköping .	—	13	114	14	25	9	207	—	35	337	37	72	38	553
Karlskrona .	14	24	172	211	15	96	89	57	89	479	578	39	282	160
Tillhopa	1 631	844	2 257	2 662	1 610	771	4 011	3 898	2 781	5 631	6 556	3 790	2 107	10 420
Beviljade byggnadsföretag.														
Stockholm .	343	700	263	592	1 430	2 201	2 056	841	1 406	833	1 300	3 663	6 238	6 223
Göteborg . .	208	378	357	183	489	714	170	641	1 063	1 033	453	1 216	1 976	581
Malmö . . .	231	310	108	85	657	276	350	702	780	375	237	1 841	741	999
Norrköping .	33	197	62	41	305	335	31	73	365	158	99	711	919	102
Hälsingborg .	3	40	88	3	170	216	80	14	64	194	11	428	610	185
Örebro . . .	49	117	92	98	112	103	117	100	283	232	227	244	315	279
Borås . . .	9	13	3	25	68	34	59	21	55	16	73	171	121	160
Eskilstuna .	7	46	24	119	174	134	42	23	72	77	294	432	397	120
Gävle . . .	10	19	39	11	31	42	87	29	56	105	35	74	131	223
Västerås . .	10	92	82	210	181	285	111	39	234	236	575	470	841	288
Linköping .	46	730	183	154	173	484	175	121	1 813	455	354	418	1 202	477
Uppsala . .	21	8	56	198	138	350	3	73	37	153	530	388	1 023	9
Jönköping .	69	45	37	78	69	137	36	152	118	122	206	117	435	107
Karlskrona .	30	120	56	166	138	145	257	102	315	174	391	385	400	724
Tillhopa	1 069	2 815	1 450	1 963	4 135	5 456	3 574	2 981	6 661	4 163	4 785	10 556	15349	10 477

heter och rum i byggnadsföretag, som fullbordats — d. v. s. i regel slutavsynats[1] — under tredje kvartalet i år stigit med 78 resp. 85 % i förhållande till motsvarande kvartal förra året. Ökningen berörde samtliga städer utom Borås, Linköping och Karlskrona, vilka tvärtom uppvisade en minskning.

Antalet fullbordade lägenheter och eldstäder under redovisningskvartalet var ungefär fem gånger så stort som under andra kvartalet 1942. Endast för en av de 14 städerna — Karlskrona — redovisas en minskning. I Borås tillkom under tredje kvartalet en enda lägenhet (under andra kvartalet två lägenheter). — Vid varje jämförelse mellan olika kvartal bör det beaktas, att de tidsperioder, som förflyta, innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken

[1] Uppgifterna för Stockholm avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag.

Tab. 2. Antal vid kvartalsskiftena 1 juli 1941—1 okt. 1942 under byggnad varande bostadslägenheter och rum (eldstäder) i städer med över 80 000 invånare.

Orter	Bostadslägenheter						Rum (eldstäder)					
	1/7 1941	1/10 1941	1/1 1942	1/4 1942	1/7 1942	1/10 1942	1/7 1941	1/10 1941	1/1 1942	1/4 1942	1/7 1942	1/10 1942
Stockholm . . .	1 524	319	605	2 329	4 668	3 499	3 122	825	1 464	5 890	12 640	9 739
Göteborg . . .	682	813	642	654	1 441	994	1 889	2 068	1 759	1 713	3 545	2 802
Malmö	496	75	207	370	936	335	1 348	339	611	1 092	2 585	1 064
Norrköping . .	247	118	102	366	618	220	403	224	237	859	1 591	569
Hälsingborg . .	56	76	89	205	434	277	111	184	216	558	1 128	739
Örebro	421	266	280	170	268	190	848	514	509	392	650	499
Borås	34	34	14	42	173	227	101	108	67	122	491	634
Eskilstuna . .	50	9	112	149	261	157	67	26	280	374	716	457
Gävle	31	61	64	51	82	66	93	166	181	136	237	224
Västerås . . .	306	385	272	514	615	460	722	946	746	1 322	1 642	1 350
Linköping . . .	750	477	197	321	705	508	1 863	1 142	482	775	1 885	1 238
Uppsala	28	63	251	328	654	462	116	198	679	901	1 876	1 324
Jönköping . . .	108	24	88	163	324	128	199	46	155	235	564	251
Karlskrona . .	231	97	185	276	366	242	618	311	467	725	1 012	681
Tillhopa	4 964	2 817	3 108	5 938	11 545	7 765	11 500	7 097	7 853	15 094	30 562	21 571

redovisas såsom fullbordat, kunna växla från år till år och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och rum, som framträda i statistiken, ge följaktligen ej något exakt uttryck för byggnadsverksamhetens säsongvariationer.

Byggnadslov hade under tredje kvartalet 1942 beviljats för två och en halv gånger så stort antal lägenheter och rum som under tredje kvartalet 1941. Förändringen gick dock ej i samma riktning i alla städerna. En tillbakagång

Tab. 3. Beräknad nettogolvyta (i m²) i för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål avsedda byggnadsföretag, fullbordade resp. beviljade under år 1941 och de tre första kvartalen 1942.

	1941				1942		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Fullbordade byggnadsföretag.							
Stockholm	22 178	22 682	19 820	58 175	24 966	18 102	25 084
Göteborg	10 645	10 455	15 939	15 470	10 515	6 275	23 160
Malmö	2 704	9 605	14 978	10 107	1 792	9 193	14 544
Norrköping	—	—	2 120	360	710	—	3 170
Hälsingborg	9 671	4 635	5 648	3 910	1 830	507	554
Borås	5 778	1 152	225	8 448	10 265	688	5 210
Samtliga 6 städer	**50 976**	**48 529**	**58 730**	**96 470**	**50 078**	**34 765**	**71 722**
därav kontors- och butikslokaler .	23 711	20 688	19 065	34 604	21 279	11 805	17 748
fabriks- och verkstadslokaler	9 292	15 788	9 306	28 683	16 519	11 625	28 222
övriga lokaler	17 973	12 053	30 359	33 183	12 280	11 335	25 752
Beviljade byggnadsföretag. . .	**69 888**	**73 952**	**129 538**	**112 897**	**60 920**	**123 834**	**168 836**
därav kontors- och butikslokaler .	20 849	34 272	41 829	43 466	25 738	48 094	37 293
fabriks- och verkstadslokaler	17 309	20 693	46 409	38 117	28 097	53 200	48 173
övriga lokaler	31 730	18 987	41 300	31 314	7 085	22 540	83 370

Tab. 4. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1941 och de tre första kvartalen 1942 fullbordade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—80 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1941				1942			1941				1942		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Halmstad	—	5	—	12	21	—	8	—	22	—	43	92	—	31
Lund	—	2	35	37	—	4	130	1	6	88	66	—	9	380
Karlskoga	—	—	138	13	113	—	20	—	—	299	34	218	—	76
Kalmar	2	—	24	6	22	37	1	7	—	92	33	57	119	4
Kristianstad	3	—	182	4	1	—	164	7	—	278	16	4	—	468
Landskrona	—	—	1	12	—	—	170	—	—	20	36	—	—	422
Sundsvall	1	1	2	39	—	6	23	4	5	12	126	1	12	78
Trollhättan	1	6	113	27	8	162	62	7	20	302	98	39	454	174
Östersund	—	10	24	11	—	19	136	—	28	91	34	—	49	385
Mölndal	—	4	6	7	—	5	1	—	18	21	20	—	17	3
Södertälje	3	12	182	15	64	24	27	11	48	431	56	162	96	71
Växjö	1	13	19	20	13	7	78	3	40	70	78	40	24	286
Trelleborg	22	2	71	11	37	—	101	59	13	175	22	109	—	277
Umeå	7	11	28	9	—	—	83	19	36	124	47	—	—	295
Kristinehamn	7	8	1	7	5	3	8	36	33	7	15	18	11	32
Nyköping	1	5	34	33	49	58	85	2	27	82	86	140	154	218
Västervik	1	5	12	4	7	16	43	4	19	40	11	20	58	131
Härnösand	—	—	1	4	3	3	4	—	—	6	8	13	8	9
Skövde	6	31	62	—	1	21	86	24	103	232	—	3	73	229
Visby	—	4	7	6	3	—	38	—	12	22	9	10	—	126
Lidköping	—	7	—	18	21	39	82	1	33	—	41	59	118	249
Ystad	20	9	4	12	1	1	86	83	48	13	31	5	2	206
Sundbyberg	—	—	—	1	4	—	1	—	—	—	8	8	—	8
Katrineholm	—	—	16	8	18	—	36	—	—	50	32	52	—	97
Varberg	3	—	18	17	12	18	28	10	—	40	49	36	55	86
Nässjö	5	5	22	7	19	27	87	17	14	80	27	67	67	264
Alingsås	—	2	6	4	5	7	16	—	4	25	10	13	23	44
Skellefteå	—	—	1	11	11	5	3	—	—	4	36	40	17	18
Karlshamn	—	—	14	6	—	—	—	—	—	43	20	—	—	—
Söderhamn	21	—	5	4	—	1	4	84	—	18	10	—	2	10
Tillhopa	104	142	1 028	365	438	463	1 611	379	529	2 665	1 102	1 206	1 368	4 677

både av antalet beviljade lägenheter och rum märkes sålunda i Göteborg, Norrköping och Uppsala. I jämförelse med andra kvartalet 1942 framträder för de 14 städerna en minskning av antalet beviljade lägenheter och rum med 35 resp. 32 %.

I nedanstående tablå återges huvudsiffrorna för de första nio månaderna år 1942 i jämförelse med motsvarande siffror för samma period 1939, 1940 och 1941.

	Lägenheter		Rum (eldstäder)	
	fullbordade	beviljade	fullbordade	beviljade
Januari—september 1939	17 981	21 792	49 294	59 519
Januari—september 1940	9 454	2 260	25 996	7 302
Januari—september 1941	4 732	5 334	12 310	13 755
Januari—september 1942	6 392	13 165	16 317	36 382

Belysande för bostadsproduktionens utvecklingstendenser äro även de uppgifter rörande antalet vid kvartalsskiftena fr. o. m. 1 juli 1941 t. o. m. 1 oktober 1942 under byggnad varande lägenheter och rum (eldstäder), som återges

Tab. 5. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1941 och de tre första kvartalen 1942 beviljade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—80 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1941				1942			1941				1942		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Halmstad	5	11	24	41	21	214	27	19	58	106	117	74	653	96
Lund	21	36	5	36	90	36	51	29	98	24	104	240	130	140
Karlskoga	141	55	80	89	51	130	75	248	178	260	238	197	397	269
Kalmar	—	38	7	46	59	197	12	3	122	18	143	194	713	59
Kristianstad	2	10	29	38	33	106	67	8	47	81	113	52	302	178
Landskrona	9	1	18	13	186	19	32	21	8	37	36	458	53	104
Sundsvall	—	26	14	3	36	44	27	—	80	50	3	122	148	92
Trollhättan	11	62	75	52	130	105	46	43	163	209	173	370	297	153
Östersund	9	14	32	73	94	84	33	31	45	103	199	270	264	118
Mölndal	—	—	2	5	2	11	3	—	—	8	14	6	35	12
Södertälje	3	72	33	3	6	109	38	8	193	90	15	14	312	128
Växjö	14	4	26	26	19	80	49	54	15	95	96	71	293	153
Trelleborg	6	37	38	38	43	24	85	26	88	91	102	112	73	236
Umeå	20	14	17	3	10	25	49	72	52	84	14	34	103	159
Kristinehamn	2	7	3	6	18	13	32	6	22	9	19	67	48	93
Nyköping	47	99	5	83	21	114	16	144	290	16	219	62	301	52
Västervik	6	35	19	9	5	38	8	23	86	60	29	15	109	25
Härnösand	1	3	3	—	3	3	24	6	10	21	2	10	12	94
Skövde	6	39	45	12	18	71	64	17	178	118	36	55	166	157
Visby	7	5	12	3	78	35	10	20	25	35	16	206	121	38
Lidköping	5	18	14	71	22	57	46	24	45	44	211	59	156	100
Ystad	8	6	5	8	104	1	12	27	26	16	24	244	8	42
Sundbyberg	27	—	1	4	—	106	1	62	—	8	8	—	329	3
Katrineholm	—	2	14	22	16	45	27	—	2	54	63	41	148	105
Varberg	4	23	7	21	8	36	18	10	77	18	59	20	115	61
Nässjö	11	17	14	47	70	39	49	38	70	46	134	201	131	128
Alingsås	4	8	5	11	4	59	23	9	26	21	32	12	136	84
Skellefteå	—	11	4	10	1	69	27	—	49	16	28	3	252	105
Karlshamn	—	10	16	3	30	1	1	—	30	49	8	90	4	5
Söderhamn	1	6	9	4	8	19	18	2	13	31	13	32	69	64
Tillhopa	370	664	576	780	1 186	1 890	970	950	2 096	1 818	2 268	3 331	5 878	3 053

i tab. 2. Av tabellen framgår, att antalet under byggnad varande lägenheter och rum starkt minskat sedan närmast föregående kvartalsskifte. Minskningen torde i huvudsak vara säsongbetingad. Den 1 oktober 1942 var antalet lägenheter under byggnad drygt två och en halv gånger så stort och antalet rum tre gånger så stort som den 1 oktober 1941. Ökningen berörde samtliga städer utom Örebro, där antalet lägenheter och rum under byggnad den 1 oktober i år var mindre än förra året. Följande sammanfattningstal för 13 av de 14 städerna (exkl. Eskilstuna) visa utvecklingen sedan början av år 1939.

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				rum (eldstäder)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1939	14 956	18 560	22 484	11 885	39 945	48 632	60 663	31 963
1940	9 928	5 926	5 036	1 261	27 142	16 460	13 894	3 641
1941	1 744	2 669	4 914	2 808	4 247	6 352	11 433	7 071
1942	2 996	5 789	11 284	7 608	7 573	14 720	29 846	21 114

På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål har för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås företagits en beräkning av arealen i sådana lokaler, vilka redovisats såsom fullbordade resp. beviljade under år 1941 och de tre första kvartalen 1942. Resultaten av denna beräkning meddelas i tab. 3. Då exakta arealuppgifter i vissa fall ej kunnat erhållas, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar. De anförda talen torde dock ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet, låt vara att de inkomna uppgifterna med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon fullt klar bild av byggnadsverksamhetens fördelning på olika kvartal.

Städer med 10 000—30 000 invånare. I tab. 4 och 5 meddelas för 30 städer med 10 000—30 000 invånare antalet under år 1941 och de tre första kvartalen 1942 fullbordade resp. beviljade lägenheter och rum. Antalet fullbordade lägenheter i dessa städer företer gentemot tredje kvartalet 1941 en ökning med 57 % och antalet fullbordade rum en ökning med 75 %. I fråga om beviljade byggnadsföretag framträder en ökning både av antalet lägenheter och av antalet rum med 68 %. Antalet omkring den 1 oktober 1941 och 1942 under byggnad varande lägenheter och rum i vissa av de redovisade städerna framgår av nedanstående tablå:

	1941		1942			1941		1942	
	Läg.	Rum	Läg.	Rum		Läg.	Rum	Läg.	Rum
Karlskoga	182	561	·	·	Kristinehamn	7	15	·	·
Kalmar	27	155	·	·	Västervik	49	130	3	12
Kristianstad	31	100	119	190	Härnösand	4	14	·	·
Landskrona	·	·	24	66	Skövde	52	152	·	·
Sundsvall	47	152	76	290	Ystad	1	5	12	60
Trollhättan	120	360	·	·	Katrineholm	12	44	60	221
Mölndal	8	20	13	40	Nässjö	15	56	31	93
Södertälje	53	183	275	465	Alingsås	1	6	·	·
Trelleborg	25	64	32	96	Skellefteå	·	·	71	199

Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll i andra kvartalet 1942.

Undersökningen rörande livsmedelskonsumtionen under kristiden inom vissa typer av hushåll på landsbygden upprepades för fjärde gången under andra kvartalet 1942.[1] Samtliga undersökningar grunda sig på räkenskaper, som hushållen själva fört under 14 dagar, utom vid undersökningen i fjärde kvartalet 1941, då bokföringsperioden uppgick till 28 dagar. Vid sistnämnda tillfälle ingick konsumtionsundersökningen som en del av en då utförd budgetundersökning, som omfattade ett flertal befolkningsgrupper. Med undantag för nämnda undersökning ha hushållsräkenskaperna endast omfattat livsmedel. Bokföringen var nu senast avsedd att påbörjas kring mitten av maj 1942. Liksom vid motsvarande undersökning ett år tidigare visade det sig bl. a. på grund av det brådskande vårbruket nödvändigt att framflytta tiden för bokföringens början mot mitten av juni.

De bokförande hushållen omfattade liksom tidigare dels småbrukare (med 2—10 ha åker) och dels gifta lantarbetare. Inalles deltogo 140 småbrukare och 161 lantarbetarhushåll. Av de senare voro 102 (63 %) statavlönade. Motsvarande procenttal voro vid de bägge första undersökningarna 71 och i fjärde kvartalet 1941 61. God överensstämmelse torde råda med avseende på deltagarnas ekonomiska tillgångar vid denna och tidigare undersökningar.

Följande tablå visar de deltagande hushållens antal inom olika landsdelar:

	Småbrukare	Lantarbetare		Småbrukare	Lantarbetare
Övre Norrland	39	6	Sydsvenska höglandet	16	21
Gävleborgs län, Bergslagen	7	1	Skåne, Blekinge och Halland	29	41
Mälarlandskapen	33	63			
Östgöta- o. Västgötaslätterna	16	29	Samtliga	**140**	**161**

Vissa regionala förskjutningar i materialet ha ägt rum sedan tidigare undersökningar; framför allt har antalet deltagare i övre Norrland proportionsvis stigit. Några olägenheter på grund därav vid jämförelsen mellan medeltalen för samtliga deltagare torde i allmänhet icke vara att befara.

Hushållens fördelning på typer samt deras genomsnittliga storlek belysas i efterföljande sammanställning, som även innehåller motsvarande uppgifter från tidigare undersökningstillfällen:

[1] Redogörelser för de tidigare undersökningarna återfinnas i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 547 samt årg. 1942, sid. 146 och sid. 524.

Antal hushåll bestående av	Småbrukare				Lantarbetare			
	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1941	2:a kv. 1942	4:e kv. 1940	2:a kv. 1941	4:e kv. 1941	2:a kv. 1942
Man och hustru	—	—	5	1	—	—	12	5
D:o jämte 1 barn 0—15 år	42	29	21	13	71	58	49	41
» » 2 » » » »	45	40	15	30	70	55	41	42
» » 3 » » » »	36	21	18	22	30	25	25	25
» » 4 » » » »	22	17	18	11	27	24	27	10
Övriga hushåll	59	46	58	63	21	18	40	38
Summa	**204**	**153**	**135**	**140**	**219**	**180**	**194**	**161**
Antal personer per hushåll	4·61	4·48	5·03	5·11	4·10	4·19	4·59	4·48
Antal konsumtionsenheter[1] per hushåll	3·60	3·52	3·92	4·04	3·14	3·21	3·49	3·40

Småbrukarnas hushåll äro, som man finner, i samtliga undersökningar större än lantarbetarnas.

Förbrukade kvantiteter av livsmedel. Uppgifter om de förbrukade livsmedelskvantiteterna, beräknade som medeltal per hushåll och 14 dagar, återfinnas i tab. 1 och 2.

Konsumtionen av oskummad mjölk har, jämfört med närmast föregående undersökning, i genomsnitt legat tämligen oförändrad, ehuru den för de olika familjetyperna förändrats i olika riktning. Sedan andra kvartalet 1941 synes den ha minskat något; konsumtionen av skum- och kärnmjölk visar dock fortsatt stigande tendens. Landsbygdshushållen skilja sig härvidlag från hushållen i städer och industriorter, vilka visat en oavbrutet stigande mjölkkonsumtion. Förbrukningen av ost har minskat starkt sedan motsvarande undersökning föregående år och visar nedgång inom de flesta hushållstyper även sedan fjärde kvartalet 1941. Äggförbrukningen har i genomsnitt undergått en säsongmässig stegring sedan fjärde kvartalet av samma storleksordning som motsvarande stegring ett år tidigare utan att dock på långt när nå upp till samma absoluta storlek som i andra kvartalet 1941. Den överstiger dock betydligt förbrukningen i stadshushåll i andra kvartalet 1942. Konsumtionen av matfett visar någon ökning, som bland småbrukarna faller på smörets och bland lantarbetarna på margarinets konto. Räknat sedan den första undersökningen, hösten 1940, kommer en nedgång i matfettsförbrukningen till synes bland såväl småbrukare som lantarbetare. De sistnämndas förbrukning ligger endast obetydligt över stadshushållens. Både småbrukare och lantarbetare visa en mycket stark, delvis säsongmässig reduktion av konsumtionen av köttvaror, vilken är genomgående för alla hushållstyper. Minskningen drabbar framför allt kött, blod och inälvor. Även vid jämförelse med andra kvartalet 1941 framträder en avsevärd nedgång. Däremot synes fläskkonsumtionen ha hållit sig bättre uppe jämfört med föregående undersökning, ehuru den alltjämt understiger förbrukningen i andra kvartalet 1941. Tendensen skiftar dock mellan olika hushållstyper. En viss ersättning för de starkt minskade köttkvantiteterna har den rikligare fiskkonsumtionen erbjudit. Liksom fallet var ett år tidigare, visar förbrukningen av färsk fisk

[1] Enligt skalan för kalorier m. m. Angående konsumtionsenhetsskalorna se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 226 eller 549.

Tab. 1. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

Varuslag		Småbrukare				Lantarbetare			
		1940	1941		1942	1940	1941		1942
		4:e kv.	2:a kv.	4:e kv.	2:a kv.	4:e kv.	2:a kv.	4:e kv.	2:a kv.
Antal personer per hushåll		*4·61*	*4·48*	*5·03*	*5·11*	*4·10*	*4·19*	*4·59*	*4·43*
Mjölk, oskummad	l	40·8	43·1	42·4	42·2	46·2	48·5	46·5	48·3
» , skum- och kärn-	»	17·2	13·3	21·7	24·7	1·6	1·2	2·4	5·2
Grädde	dl	6·0	3·5	3·8	4·0	0·7	0·5	0·6	1·5
Ost	hg	8·6	8·5	5·0	6·6	6·7	6·7	3·7	2·6
Ägg	»	10·0	22·8	6·3	17·4	7·4	22·3	3·2	13·8
Matfett, alla slag	»	30·8	27·1	27·4	30·8	29·6	26·1	24·3	27·1
Smör	»	24·3	22·4	22·3	26·3	15·1	16·6	17·0	14·6
Margarin m. m.	»	6·5	4·7	5·1	4·5	14·5	9·5	7·3	12·5
Kött och fläsk	»	71·7	61·6	60·3	51·4	58·7	50·4	56·4	44·0
Kött, blod och inälvor	»	36·3	20·8	27·7	15·8	23·5	16·7	22·4	12·9
Fläsk	»	18·5	21·9	16·0	19·0	16·4	17·9	13·5	14·0
Korv (och sylta) m. m.	»	16·0	18·6	15·7	14·6	17·2	15·3	19·1	16·2
Kött- och fläskben	»	0·9	0·3	0·9	2·0	1·6	0·5	1·4	0·9
Fisk	»	23·2	31·7	26·8	35·9	19·5	29·7	26·8	42·5
Färsk fisk	»	10·9	21·7	11·6	23·3	10·5	21·5	14·7	30·7
Salt, torkad och konserverad fisk	»	12·3	10·0	15·2	12·6	9·0	8·2	12·1	11·8
Mjöl, gryn och bröd[1]	»	222·9	204·8	205·9	214·6	206·9	190·9	172·8	168·4
Mjöl och gryn	»	175·2	145·2	154·3	141·0	171·2	148·9	122·8	126·1
Torrt bröd och skorpor	»	22·2	23·2	23·5	38·0	13·0	13·3	13·6	18·3
Mjukt bröd	»	25·8	39·8	28·8	34·0	25·2	33·0	42·9	25·2
Potatis	kg	21·5	23·6	29·0	30·6	22·4	23·4	31·6	32·4
Morötter och andra rotfrukter	hg	17·3	6·6	17·4	6·9	11·6	3·5	12·7	4·6
Grönsaker	»	14·7	10·0	16·1	10·7	15·0	9·6	15·2	9·0
Färska	»	6·6	3·7	10·5	5·1	8·4	4·0	8·8	3·5
Torkade och konserverade	»	8·1	6·3	5·6	5·6	6·6	5·6	6·4	5·5
Frukt och bär	»	40·8	32·0	38·3	24·5	32·5	22·3	26·6	19·2
Färska	»	9·4	4·3	11·6	3·7	8·4	3·2	7·9	4·6
Torkade och konserverade	»	31·4	27·7	26·7	20·8	24·1	19·1	18·7	14·6
Socker, sirap, karameller o. dyl.	»	49·0	47·3	45·9	52·9	45·1	41·7	43·9	43·4
Kaffe	»	6·5	4·4	2·5	1·5	6·2	4·5	1·9	1·2
Surrogat för kaffe (och te)	»	0·4	3·2	4·0	5·4	0·4	3·4	4·2	5·4
Kakao	»	1·1	0·8	1·6	0·7	1·2	1·0	1·5	0·7
Färdiglagad mat	»	·	·	4·2	3·4	·	·	3·0	1·0
Öl, pilsner	fl.	0·1	0·4	0·3	0·6	0·2	0·2	0·1	0·4
Svagdricka o. dyl. måltidsdrycker	l	0·7	2·4	1·3	2·6	1·0	2·6	0·9	3·3

en fördubbling mellan november och juni. Emellertid framträder en icke obetydlig ökning även i jämförelse med andra kvartalet 1941 i synnerhet för lantarbetare. Konsumtionen av salt fisk har bland lantarbetarna ökat sedan andra kvartalet 1941 men ligger något lägre än i fjärde kvartalet samma år. Sedan fjärde kvartalet 1941 visar konsumtionen av spannmålsprodukter ingen tydlig förändring, om hänsyn tages till olikheten i hushållens storlek. Sedan fjärde kvartalet 1940 har emellertid konsumtionen av dessa varor per person nedgått med i runt tal 15 % bland småbrukare och 25 % bland lantarbetare. Stadshus-

[1] Brödet omräknat till mjöl (1 hg torrt bröd = 1·25 hg mjöl, 1 hg mjukt bröd = 0·77 hg mjöl).

Tab. 2. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar inom olika hushållstyper och landsdelar.

Hushållsgrupp och undersökningstillfälle	Mjölk, oskum. och skum., l	Matfett, hg	Ost, hg	Ägg, hg	Kött, korv, inälvor m. m., hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl, gryn o. bröd,[1] kg	Potatis o. rotfrukter, kg	Grönsaker, hg	Frukt och bär, hg	Socker och sirap, hg
Hushåll bestående av man, hustru och 1 barn 0—15 år.												
Småbrukare 4:e kv. 40	41·4	23·9	6·2	9·5	50·3	12·5	19·1	16·0	16·5	12·8	32·8	36·3
2:a » 41	40·2	19·3	7·2	18·8	30·2	14·4	22·1	15·3	17·9	9·0	24·6	34·5
4:e » 41	44·3	19·5	3·7	7·8	32·0	11·5	16·1	17·3	16·9	14·0	33·5	33·1
2:a » 42	43·8	20·9	3·1	14 9	20·8	15·3	28·3	13·2	18·6	8·2	18·8	34·2
Lantarbetare 4:e kv. 40	43·2	23·5	5·4	6·8	39·9	12·9	17·9	16·5	18·4	15·0	31·1	36·8
2:a » 41	46·4	18·8	6·1	19·2	26·7	14·6	27·6	15·3	18·5	9·0	20·3	33·6
4:e » 41	45·3	17·6	2·7	3·6	34·5	9·5	24·5	13·7	23·7	16·5	26·7	31·0
2:a » 42	44·1	18·8	1·8	12·9	23·0	8·8	35·0	12·7	26·2	7·2	20·3	31·3
Stadshushåll 2:a » 42	29·4	18·8	2·8	7·6	24·4	5·7	45·0	10·8	17·2	10·7	30·1	33·0
D:o och 2 barn 0—15 år.												
Småbrukare 4:e kv. 40	56·4	26·3	7·5	10·0	45·0	14·5	23·7	22·0	21·7	11·0	41·1	46·9
2:a » 41	49·5	24·8	4·9	21·1	33·9	15·7	28·0	17·2	22·1	6·8	27·0	43·1
4:e » 41	59·7	23·2	4·0	8·5	39·2	14·2	25·3	16·5	26·6	9·2	32·8	40·5
2:a » 42	52·1	22·7	3·0	16·8	21·0	19·6	25·4	15·4	25·4	8·3	18·1	39·6
Lantarbetare 4:e kv. 40	48·3	28·6	7·2	7·2	41·6	14·7	19·3	20·5	22·1	14·2	33·4	43·7
2:a » 41	51·6	24·6	8·0	21·9	31·7	15·8	27·4	19·3	21·2	7·6	24·9	40·1
4:e » 41	47·6	22·7	3·6	3·4	42·3	13·8	24·6	16·2	30·3	13·6	27·8	40·0
2:a » 42	51·8	25·1	2·6	11·7	26·9	12·0	37·5	16·0	26·6	9·5	20·5	39·8
Stadshushåll 2:a » 42	37·3	23·2	3·7	9·2	29·9	6·4	47·8	13·0	23·0	10·5	34·4	40·6
D:o och 3 barn 0—15 år.												
Småbrukare 4:e kv. 40	59·7	30·5	8·3	8·3	54·9	18·5	24·1	22·0	22·7	12·8	37·7	48·8
2:a » 41	69·9	27·2	9·4	24·4	38·7	20·9	32·1	21·4	21·7	8·4	41·1	51·2
4:e » 41	60·0	29·4	6·6	5·4	36·9	15·2	24·8	19·7	36·2	15·7	31·5	49·1
2:a » 42	65·8	31·3	4·7	17·2	18·8	19·3	36·4	22·9	31·1	12·7	18·6	47·1
Lantarbetare 4:e kv. 40	50·4	34·6	7·8	10·2	39·4	18·8	19·0	23·3	27·3	16·8	33·6	47·7
2:a » 41	51·2	29·2	7·5	21·9	37·5	19·9	25·0	21·6	28·9	10·0	19·8	45·4
4:e » 41	50·9	25·5	3·4	2·9	37·4	16·8	24·4	16·9	32·4	14·7	26·4	45·6
2:a » 42	56·3	27·0	1·4	10·0	25·9	9·6	44·7	17·1	34·4	9·8	19·8	47·4
Stadshushåll 2:a » 42	43·1	28·8	3·8	10·0	34·2	7·6	43·3	16·1	26·5	10·9	34·0	53·2
D:o och 4 el. 5 barn 0—15 år.												
Småbrukare 4:e kv. 40	70·7	39·7	14·3	13·1	61·0	26·9	22·7	30·3	31·2	18·8	48·8	53·9
2:a » 41	75·6	36·0	14·1	23·1	49·3	30·1	42·7	27·9	31·0	12·5	37·9	56·3
4:e » 41	80·1	32·1	5·4	4·7	50·6	18·0	25·1	23·6	34·4	12·4	33·2	56·2
2:a » 42	73·4	35·8	8·2	17·0	31·1	14·6	30·6	274·5	53·1	6·8	32·7	69·5
Lantarbetare 4:e kv. 40	53·8	42·6	8·2	7·7	54·1	26·7	27·2	29·1	33·6	16·7	32·3	62·6
2:a » 41	54·7	43·3	5·1	28·7	36·6	27·1	39·7	23·7	36·9	10·5	20·0	56·9
4:e » 41	53·5	32·4	5·6	2·9	51·0	13·4	27·0	25·9	44·9	17·6	25·7	61·4
2:a » 42	55·1	38·3	4·5	19·9	43·1	25·4	53·9	234·8	48·0	5·7	16·0	64·8
Stadshushåll[2] 2:a » 42	49·4	34·5	4·5	9·7	39·3	10 7	51·5	19·6	32·5	10·8	34·7	60·7
Andra kvartalet 1942.												
Småbrukare.												
Övre Norrland	77·5	43·0	9·6	12·7	30·9	13·0	40·6	26·7	23·6	9·9	33·9	50·2
Gävleb. l., Bergslagen .	70·8	28·5	5·9	11·3	37·9	11·7	36·3	24·3	25·9	4·5	33·8	70·2
Mälarlandskapen . . .	79·3	25·1	3·5	19·6	25·0	18·4	40·0	20·3	44·4	9·5	17·3	51·5
Östg.-, Västg.-slätt. . .	59·1	26·3	4·2	17·4	18·1	23·9	21·3	23·5	30·7	6·5	21·6	68·1
Sydsvenska höglandet .	58·5	28·1	4·8	24·1	24·5	20·1	24·7	21·1	24·9	7·3	21·4	42·1
Skåne, Blek. o. Halland	46·5	25·9	1·7	18·9	30·8	39·3	39·0	14·1	31·7	18·8	21·3	48·6
Lantarbetare.												
Övre Norrland	104·3	43·9	10·3	6 8	21·3	6·2	31·8	27·1	24·0	0·8	22·9	52·7
Mälarlandskapen . . .	55·4	26·1	2·4	11·5	28·6	10·6	40·2	17·2	32·1	11·4	19·6	39·7
Östg.-, Västg.-slätt. . .	55·3	26 6	2·6	18·4	30·0	9·0	38·1	20·3	31·2	7·1	17·8	46·5
Sydsvenska höglandet .	50·3	19·5	2·0	14·4	19·2	7·1	48·6	14·0	31·4	3·6	15·5	33·6
Skåne, Blek. o Halland	43·6	29·8	2·1	14·4	34·0	29·0	48·1	14·4	36·5	11·3	21·4	48·1

[1] Se not. till tab. 1. [2] Hushåll bestående av man, hustru och 4 barn, 0—15 år.

Tab. 8. Födans kalorivärde och halt av vissa näringsämnen per hushåll och 14 dagar inom hushåll av olika typ.

	År och kvartal	Hushåll bestående av man, hustru och						Samtl. hushåll (Stand. medelt.)
		1 barn 0—6 år	1 barn 7–15 år	2 barn 0—6 år	2 barn, det äldsta 7—15 år	3 barn 0–15 år	4 barn 0–15 år	
Småbrukare.								
Kalorier, 1 000-tal . . .	1940 4:e	156·7	168·4	183·8	200·1	208·9	261·4	196·5
	1941 2:a	152·0	152·0	164·3	186·2	214·5	259·9	188·2
	» 4:e	143·0	164·7	171·6	181·4	208·1	232·0	183·5
	1942 2:a	134·4	155·8	157·4	168·1	210·3	237·9	177·3
Fett, hg	1940 4:e	51·7	55·7	53·8	61·4	66·1	83·8	62·1
	1941 2:a	48·4	47·7	52·5	59·8	67·0	82·3	59·6
	» 4:e	41·1	48·2	50·0	57·8	60·4	66·8	54·1
	1942 2:a	47·9	46·8	50·9	53·1	62·0	67·1	54·6
Järn, mg	1940 4:e	770	876	924	1 030	1 108	1 426	1 022
	1941 2:a	801	810	873	1 008	1 134	1 408	1 006
	» 4:e	787	815	936	942	1 119	1 252	975
	1942 2:a	693	777	828	947	1 171	1 300	953
Vitamin A, 1 000 IE . .	1940 4:e	197	213	197	228	256	327	237
	1941 2:a	131	109	177	139	153	185	149
	» 4:e	164	176	188	218	239	239	204
	1942 2:a	107	91	128	120	138	160	124
Vitamin C, 100 mg . . .	1940 4:e	27·1	35·6	34·3	40·6	39·4	50·1	37·8
	1941 2:a	21·9	21·4	25·4	32·7	31·0	37·4	28·3
	» 4:e	28·6	35·2	37·3	46·9	52·7	50·1	41·8
	1942 2:a	22·8	22·9	32·3	32·8	37·2	39·3	31·2
Lantarbetare.								
Kalorier, 1 000-tal . . .	1940 4:e	157·7	175·5	190·1	195·0	220·9	268·1	201·2
	1941 2:a	152·0	159·9	193·1	186·2	211·0	234·1	189·4
	» 4:e	149·8	147·0	173·5	178·0	186·3	226·5	176·9
	1942 2:a	136·3	158·7	160·5	173·2	196·7	245·8	178·5
Fett, hg	1940 4:e	53·4	58·5	61·7	64·2	72·6	88·0	66·4
	1941 2:a	51·0	52·1	65·2	60·3	69·1	78·1	62·6
	» 4:e	45·8	48·7	56·9	56·4	59·4	67·3	55·8
	1942 2:a	44·2	49·5	59·2	57·6	58·4	81·3	58·4
Järn, mg	1940 4:e	756	864	913	948	1 082	1 291	976
	1941 2:a	764	836	934	943	1 095	1 209	964
	» 4:e	786	768	845	936	980	1 189	917
	1942 2:a	710	853	849	895	992	1 294	932
Vitamin A, 1 000 IE . .	1940 4:e	189	213	228	221	251	287	231
	1941 2:a	125	136	151	145	164	190	152
	» 4:e	187	189	183	217	219	230	204
	1942 2:a	105	118	106	134	143	172	130
Vitamin C, 100 mg . . .	1940 4:e	32·3	36·1	43·1	38·5	48·3	54·4	42·1
	1941 2:a	25·6	26·7	30·6	29·1	32·1	38·3	30·4
	» 4:e	40·3	42·2	42·1	50·8	54·3	56·7	47·7
	1942 2:a	27·5	33·4	28·4	31·9	39·0	36·1	32·7

hållen ha under samma tid inskränkt sin konsumtion av spannmålsprodukter med 5 à 10 %, varigenom kvantiteten blivit densamma som under första kvartalet 1940. Åtgången av potatis har företett en stegring — ungefär lika stor bland småbrukare och lantarbetare — som sedan första konsumtionsundersökningen uppgår till i genomsnitt 40 à 45 %. Några tydliga förändringar i förbrukningen av rotfrukter och grönsaker, frånsett den säsongmässiga minsk-

Tab. 4. Hushållens fördelning efter konsumtionen per hushåll och 14 dagar. Antal hushåll.

	Småbrukare				Lantarbetare			
	Hushåll, bestående av man, hustru och				Hushåll, bestående av man, hustru och			
	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn
Antal hushåll	18	30	22	11	41	43	24	10
Kalorier, 1000-tal								
70—109·9	—	—	—	—	2	—	—	—
110—149·9	10	12	1	—	23	7	1	—
150—189·9	1	12	6	3	13	30	10	—
190—229·9	2	5	8	2	2	6	9	4
230—269·9	—	1	6	4	1	—	3	3
270—309·9	—	—	1	1	—	—	1	1
310—349·9	—	—	—	—	—	—	—	1
350—	—	—	—	1	—	—	—	1
Fett, hg								
20—29·9	—	1	—	—	2	—	—	—
30—39·9	3	3	1	1	8	—	1	—
40—49·9	5	11	2	1	19	13	3	—
50—59·9	4	7	9	2	9	16	7	1
60—69·9	1	6	5	1	1	11	9	1
70—79·9	—	1	2	4	2	3	3	4
80—89·9	—	—	2	1	—	—	1	1
90—	—	1	1	1	—	—	—	3
Vitamin A, 1 000 IE								
—69·9	2	1	—	—	2	—	—	—
70—99·9	4	7	2	1	17	11	4	—
100—129·9	6	14	9	—	14	16	7	3
130—159·9	—	4	3	4	7	12	5	1
160—189·9	1	1	7	4	—	2	5	1
190—219·9	—	3	1	2	1	—	2	5
220—249·9	—	—	—	—	—	—	1	—
250—	—	—	—	—	—	2	—	—
Vitamin C, mg								
900—1 499	1	2	—	—	5	3	—	—
1 500—2 399	8	10	4	1	9	8	2	1
2 400—3 299	1	10	5	3	14	16	8	4
3 300—4 199	2	3	5	2	7	8	7	4
4 200—5 099	1	1	6	4	2	5	4	—
5 100—5 999	—	1	1	1	2	2	2	—
6 000—7 499	—	1	1	—	1	1	—	—
7 500—8 999	—	2	—	—	1	—	1	1

ningen, torde däremot icke ha ägt rum. Liksom förhållandet var under sista kvartalet 1941, låg konsumtionen av frukt och bär lägre än vid motsvarande tillfälle ett år tidigare. Sockerkvantiteterna äro i det närmaste oförändrade. Den ökning, som framträder bland småbrukarhushåll med 4 barn under 16 år, torde kunna tillskrivas en bristfällig redovisning av förråd. Kaffe- och kakaoförbrukningen minskar alltjämt, medan användningen av surrogat för te och kaffe ökar.

Kostens näringsvärde redovisas i tab. 3 som genomsnitt per hushåll och 14 dagar för vissa hushållstyper. Då dessa förekomma i varierande proportioner vid

de olika undersökningstillfällena, blir ett genomsnitt av samtliga hushåll missvisande för utvecklingen av försörjningen. Standardiserade medeltal av kostens kalorivärde och halt av fett, järn och vitamin A och C, sådana dessa framgå av de inlämnade räkenskaperna, ha därför beräknats. Därvid ha de vanligare familjetyperna tilldelats lika vikt och hushållens fördelning på familjetyper sålunda hållits konstant.

Jämförelsen i tiden försvåras av den säsongvariation, som för vissa näringsämnen kommer till synes i tabellen. Nedgången är dock tydlig för såväl kalorier som fett, järn och A-vitamin. De stora variationer, som föreligga inom de olika familjetyperna, göra emellertid, att skillnaderna mellan de olika undersökningarna icke torde kunna anses statistiskt säkerställda. Endast konsumtionen av C-vitamin visar en icke obetydlig ökning i förhållande till motsvarande tidpunkt föregående år, vilket sammanhänger med den ökade potatisförbrukningen. En huvudsaklig överensstämmelse råder mellan utvecklingen bland småbrukare och lantarbetare. Kosten inom landsbygdens hushåll visar i jämförelse med den, som framkommit vid en samtidig undersökning i städer och industriorter, ett relativt högt kalorivärde och hög halt av fett och järn, men däremot ett ungefärligen överensstämmande värde för A- och C-vitaminhalten.

Genomsnittstalen för näringstillförseln inom de skilda familjetyperna böra kompletteras med en redovisning av spridningen inom dessa. För kalorier, fett samt vitamin A och C åskådliggöres sålunda i tab. 4 behovstäckningen för de enskilda hushållen. De stora variationerna mellan hushållen äro påfallande. Vid studiet av tabellen bör emellertid ihågkommas, att de i hushållstyperna ingående hushållen kunna icke oväsentligt skilja sig med avseende på medlemmarnas ålder, sysselsättning m. m., vilket minskar möjligheten att draga slutsatser beträffande förekomsten av undermåligt kosthåll. Man får icke heller förbise inverkan av eventuella bristfälligheter i hushållens redovisning av sin förbrukning, i synnerhet beträffande sådana varor som de själva producerat.

Utlänningar i Sverige.

Utlänningar med vistelsetillstånd den 1 oktober 1942. De kvartalsvis återkommande redogörelserna för antalet utlänningar med tillstånd att vistas i Sverige grunda sig på utrikesdepartementets och socialstyrelsens register över utlänningar, som erhållit visering för inresa resp. vistelse och arbetsanställning. Viseringstvånget, som numera omfattar i stort sett samtliga utlänningar, innebär, att utlänning för inresa, vistelse eller arbetsanställning i Sverige måste kunna uppvisa ett av vederbörlig svensk myndighet på legitimationshandlingen tecknat tillstånd därtill, en visering. Det ankommer på utrikesdepartementet att meddela visering för inresa i landet, dels för direkt genomresa, dels i samband med tillstånd till vistelse eller arbetsanställning under viss tid. Socialstyrelsen har att meddela förlängd uppehålls- och arbetsvisering såväl vad beträffar av utrikesdepartementet som av socialstyrelsen tidigare beviljad visering.

Vid kvartalsskiftet den 1 oktober 1942 uppgick antalet utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen till 21 858, varav 13 038 voro män och 8 820

Tab. 1. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen.

Nationalitet	1941				1942					
	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	Därav män	Därav kvinnor
Dansk	1 489	1 477	1 497	1 407	1 307	1 318	1 372	1 824	791	533
Isländsk	48	40	42	40	40	45	40	40	27	13
Finsk	3 626	4 151	4 564	4 029	3 509	3 584	3 642	3 639	834	2 805
Norsk	3 311	3 439	4 043	4 296	4 776	5 240	5 844	8 078	6 401	1 677
Amerikansk	163	150	169	205	234	272	223	200	109	91
Brittisk	514	494	475	647	556	505	502	451	233	218
Fransk	104	98	91	92	104	113	136	143	73	70
Holländsk	218	207	213	191	181	185	182	207	132	75
Italiensk	246	243	258	248	209	234	248	240	163	77
Polsk	334	326	292	242	288	336	361	387	232	155
Schweizisk	202	197	186	178	182	194	190	175	103	72
Tysk	4 398	4 154	4 065	3 872	3 512	2 964	2 393	2 211	1 053	1 158
Ungersk	124	119	125	121	110	118	111	108	59	49
Övr. nationaliteter	1 038	650	616	527	473	432	414	470	296	174
F. d. ryssar	411	333	355	335	271	317	314	322	210	112
Övr. utan hemlandspass	1 938	2 022	2 297	2 413	2 268	2 799	3 383	3 863	2 322	1 541
Samtliga	18 164	18 100	19 288	18 843	18 020	18 656	19 355	[1] 21 858	13 038	8 820

[1] I dessa ingingo dels en grupp på 378 personer, som hade ansökningar under handläggning den 12 november, dels en grupp på 621 personer, vilkas ansökningar beviljades så sent att de ej kunde medtagas vid den maskinella bearbetningen (jfr tab. 3). Det bör observeras, att sistnämnda grupp, som denna gång omfattade 621 personer, ej medräknats vid tidigare kvartalsredogörelser.

Tab. 2. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen fördelade efter ålder.

Åldersgrupper \ Nationalitet	Dansk	Finsk	Norsk	Brittisk	Tysk	Övr. nat.	F. d. ryssar	Övr. utan heml.-pass	Samtliga
1 oktober 1941.									
Antal	1 407	4 029	4 296	647	3 872	1 844	335	2 413	**18 843**
Därav (i %)									
under 20 år	7·7	18·6	12·9	6·8	17·6	10·6	12·8	12·5	**14·2**
20—44 år	64·1	64·6	74·9	61·1	48·8	57·7	40·3	63·4	**62·4**
45—59 år	18·5	9·9	7·3	18·1	19·1	20·3	30·5	16·6	**14·4**
60 år och däröver	9·6	4·9	3·5	12·8	13·7	8·2	16·1	7·4	**7·9**
okänd ålder	0·1	2·0	1·4	1·2	0·8	3·2	0·3	0·1	**1·1**
1 oktober 1942.									
Antal	1 324	3 639	8 078	451	2 211	1 970	322	3 863	**21 858**
Därav (i %)									
under 20 år	7·1	11·9	16·0	7·4	15·7	9·6	9·5	13·2	**13·4**
20—44 år	64·0	68·7	76·1	50·2	49·3	60·8	42·0	56·2	**65·4**
45—59 år	18·4	12·0	5·4	21·4	22·5	20·9	31·1	17·8	**13·4**
60 år och däröver	10·4	7·1	2·4	20·5	12·4	8·7	17·1	12·8	**7·7**
okänd ålder	0·1	0·3	0·1	0·5	0·1	0·0	0·3	—	**0·1**

kvinnor (angående det totala antalet utlänningar, se sid. 940). Genom ändrat redovisningssätt har i kvartalsberättelsen kunnat medtagas en mindre grupp utlänningar med vistelsetillstånd, som enligt tidigare beräkningssätt skulle ha medräknats först i följande kvartalsöversikt. Antalet utlänningar har under tredje kvartalet stigit med 2 503. Ökningen avser främst norrmännen, vilkas antal vuxit med 2 234, därav 1 986 män och 248 kvinnor. Stegringen av antalet norrmän är större än under något tidigare kvartal. Antalet utlänningar, som inneha främlingspass, visar en fortsatt ökning, vilket sammanhänger med att vissa utlänningar ej kunnat erhålla förlängning av sina hemlandspass, sedan giltighetstiden för desamma upphört. En minskning jämfört med den 1 juli 1942 har inträtt beträffande bl. a. tyskar, vilkas antal nedgått med 182.

Utlänningarnas ålder. Tab. 2 visar åldersfördelningen avseende utlänningar med vistelsetillstånd den 1 oktober 1942 och samma tidpunkt 1941. Endast smärre förskjutningar i ålderssammansättningen ha ägt rum under året. Utlänningar från de nordiska grannländerna tillhörde i relativt stor utsträckning åldersgruppen 20—44 år. Något över $^3/_4$ av norrmännen voro i denna ålder. Av britterna och tyskarna befunno sig omkring hälften, av de statslösa ryssarna endast 42 % i åldern 20—44 år. Drygt 20 % av de härvarande engelsmännen voro 60 år och äldre.

Variationerna beträffande de olika nationaliteterna ha varit ganska stora. Antalet finska medborgare under 20 år har sjunkit från 18·6 % till 11·9 %. Vad britterna beträffar, har åldersgruppen 20—44 år nedgått från 61·1 % till 50·2 %, medan åldersgruppen 60 år och över ökat till 20·5 % från 12·8 %. Det må påpekas, att åldersgruppen under 20 år endast i ringa utsträckning omfattar barn under 16 år. Dessa äro nämligen ofta införda i föräldrarnas pass och behöva därvid ej särskilt vistelsetillstånd.

Tab. 8. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 oktober 1942 fördelade efter närings- och yrkesgrupper.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav	
		män	kvinnor
Jordbruk med binäringar	4 716	4 426	290
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	83	82	1
arbetare	4 610	4 331	279
övriga	73	63	10
Industri och hantverk	3 520	2 941	579
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	136	133	3
tekniska tjänstemän	452	440	12
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	97	86	11
kontorspersonal	125	74	51
verkmästare o. förmän	185	170	15
montörer	121	121	—
arbetare	2 373	1 893	480
övriga	31	24	7
Handel och samfärdsel	1 649	1 015	634
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	79	75	4
tekniska tjänstemän	39	36	3
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	161	144	17
affärs- o. kontorspersonal	270	107	163
restaurangpersonal	564	167	397
anställda inom sjöfarten	208	197	11
verkmästare och förmän	5	5	—
arbetare	124	116	8
övriga	199	168	31
Fria yrken	1 174	556	618
Därav			
hälso- och sjukvård	200	15	185
religionsvård	120	75	45
undervisning	194	98	96
vetenskaplig verksamhet	47	38	9
litterär och konstnärlig verksamhet	170	129	41
teater o. dyl.	129	90	39
sport, gymn. o. bad	56	45	11
fotografisk verksamhet	22	12	10
övriga	236	54	182
Husligt arbete	2 585	24	2 561
Därav			
hembitr., barnsköt. o. dyl.	2 050	12	2 038
landsjungfrur	251	3	248
övriga	284	9	275
Andra yrken	29	12	17
Personer under yrkesutbildning i	698	535	163
jordbruk m. binäringar	233	230	3
industri o. hantverk	330	273	57
handel o. samfärdsel	28	16	12
fria yrken	59	15	44
husligt arbete	46	1	45
övriga yrken	2	—	2
Samtliga	[1]14 371	9 509	4 862

Utlänningar med arbetstillstånd den 1 oktober 1942. Av samtliga utlänningar med vistelsetillstånd den 1 oktober 1942 innehade 14 371, därav 9 509 män och 4 862 kvinnor, av socialstyrelsen beviljat tillstånd till arbetsanställning (se tab. 3). Sedan föregående kvartal har antalet arbetsviseringar stigit med 1 597; för männens del har en ökning skett med 1 603, medan beträffande kvinnorna en nedgång med 6 ägt rum. Ökning av antalet arbetsviseringar har inträtt för närings- och yrkesgrupperna jordbruk med binäringar, industri och hantverk samt handel och samfärdsel. Nästan hela ökningen, eller 1 533, kommer på jordbruk och skogsbruk, som numera omfattar största antalet utlänningar.

Såsom framgår av tab. 4, var huvudparten av norrmännen, 3 577 personer, sysselsatt inom jordbruk och skogsbruk, vilket innebär en ökning med 1 517 sedan den 1 juli 1942. Norrmännen utgjorde tre fjärdedelar av alla tillhörande denna näringsgrupp. Av de finska medborgarna, vilka till c:a ¾ voro kvinnor, arbetade 1 340 eller drygt hälften inom yrkesgruppen husligt arbete.

[1] Av dessa hade 210 personer ansökningar under handläggning den 12 november. Bland de 621 personer, som omnämnas i not till tab. 1, funnos givetvis en del, som innehade arbetstillstånd. Av tekniska skäl ha dessa ej kunnat medtagas i tab. 3 och 4.

Tab. 4. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 oktober 1942 fördelade efter nationalitet samt närings- och yrkesgrupper.

Nationalitet	Antal utlänningar med arbetstillstånd	Därav inom nedanstående närings- och yrkesgrupper						
		jordbruk med binäringar	industri och hantverk	handel och samfärdsel	fria yrken	husligt arbete	andra yrken	personer under yrkesutbildning
Dansk	754	71	361	127	102	70	2	21
Isländsk	20	5	1	1	7	3	—	3
Finsk	2 616	391	247	344	243	1 340	7	44
Norsk	5 936	3 577	1 164	322	145	553	1	174
Amerikansk	79	1	37	13	15	7	1	5
Brittisk	210	30	56	44	59	16	—	5
Fransk	77	15	13	9	30	7	—	3
Holländsk	108	46	30	11	13	4	1	3
Italiensk	110	—	52	36	10	6	1	5
Polsk	218	60	58	31	25	30	1	13
Schweizisk	92	20	30	21	13	5	—	3
Tysk	1 118	54	427	200	205	166	3	63
Ungersk	58	2	18	9	19	8	—	2
Övr. nationaliteter	296	83	84	29	48	37	1	14
F. d. ryssar	215	13	76	78	26	9	2	11
Övr. utan hemlandspass	2 464	348	866	374	214	324	9	329
Samtliga	14 371	4 716	3 520	1 649	1 174	2 585	29	698

Nytillkomna tillstånd under tredje kvartalet 1942.[1] I tab. 5 ha uppgifter sammanställts beträffande antalet vistelse- och arbetstillstånd avseende utlänningar, som ej tidigare innehaft av socialstyrelsen beviljat tillstånd. Under tredje kvartalet 1942 beviljades nya vistelsetillstånd för sammanlagt 3 666 personer, därav 2 678 män och 988 kvinnor. Motsvarande uppgifter för andra kvartalet 1942 voro 2 844, varav 1 882 män och 962 kvinnor. Något över 60 % av förstagångstillstånden under tredje kvartalet 1942 avsågo norrmän. I rätt stor utsträckning omfattade förstagångstillstånden också finska medborgare. Antalet nytillkomna arbetstillstånd uppgick under tredje kvartalet till 2 431, därav 1 999 män och 432 kvinnor. Motsvarande siffror för andra kvartalet 1942 voro 1 776 resp. 1 375 och 401. En ökning har sålunda inträtt för både männens och kvinnornas del. De nya arbetstillstånden avsågo i första hand jordbruk med binäringar.

Inreseviseringar. Utöver de av socialstyrelsen handlagda vistelsetillstånden hade utrikesdepartementet (eller vissa svenska utlandsmyndigheter) beviljat inresevisering, innefattande vistelsetillstånd den 1 oktober 1942 för 1 320 utlänningar, därav 869 män och 451 kvinnor. Av dessa voro 512 finska medborgare och 228 danskar. I 78 fall avsåg viseringen även tillstånd till arbetsanställning. Den 1 juli 1942 utgjorde antalet då gällande inreseviseringar 2 947 och den 1 april 1942 4 681. Motsvarande siffra den 1 oktober 1941 var 1 433. I nu nämnda siffror ha ej medräknats personer, som av utrikesdepartementet erhållit visering för direkt genomresa, ej heller diplomatviseringar.

[1] Härvid medräknas endast sådana tillstånd, som voro gällande den 1 oktober 1942.

Uppskattning av antalet utlänningar i Sverige. *Såsom framgår av följande* tablå uppgick totala antalet utlänningar med vistelsetillstånd i riket den 1 oktober 1942 till 23 178, och av dessa innehade 14 449 tillstånd till arbetsanställning.

	Beviljade av socialstyrelsen	Beviljade av utrikesdepartementet	Tillhopa
Vistelsetillstånd	21 858	1 320	23 178
Arbetstillstånd	14 371	78	14 449

Motsvarande uppgifter närmast föregående kvartalsskifte voro 22 302 och 12 984. Antalet vistelsetillstånd hade således ökat med 876 och antalet arbetstillstånd med 1 465.

Av utlänningarna voro 1 312, 416 män och 896 kvinnor, födda i Sverige. Till denna kategori hörde bl. a. 628 medborgare i de nordiska grannländerna, 198 tyskar och 190 utlänningar utan hemlandspass.

Genom de använda beräkningsgrunderna för antalet härvarande utlänningar erhållas ej fullt exakta uppgifter om utlänningsbeståndet. Det må påpekas, att ett medgivet vistelsetillstånd etc. ej alltid betyder, att utlänningen vid beräkningstillfället uppehåller sig här. Å andra sidan innefatta, såsom förut framhållits, siffrorna för vistelsetillstånd i viss utsträckning icke barn under 16 år. I samband härmed kan nämnas, att de finska barn, som på grund av krigsför-

Tab. 5. Förstagångstillstånd beviljade under tredje kvartalet 1942.

Nationalitet	Antal personer, som beviljats vistelsetillstånd	Därav män	Därav kvinnor	Närings- och yrkesgrupper	Antal personer, som beviljats arbetstillstånd	Därav män	Därav kvinnor
Dansk	200	107	93	Jordbruk m. binäringar	1 658	1 641	17
Isländsk	2	1	1	Industri o. hantverk	258	224	34
Finsk	667	264	403	Handel o. samfärdsel	124	69	55
Norsk	2 288	1 999	289	Fria yrken	102	29	73
Amerikansk	40	18	22	Husligt arbete	231	1	230
Brittisk	31	15	16	Andra yrken	7	3	4
Fransk	12	6	6				
Holländsk	21	18	3	Elever	51	32	19
Italiensk	11	4	7	Därav i			
Polsk	28	24	4	jordbruk m. binäringar	8	8	—
Schweizisk	16	8	8	industri o. hantverk	35	24	11
Tysk	169	92	77	handel o. samfärdsel	1	—	1
Ungersk	8	3	5	fria yrken	4	—	4
Övriga nationaliteter	64	54	10	husligt arbete	2	—	2
F. d. ryssar	11	9	2	andra yrken	1	—	1
Övr. utan hemlandspass	98	56	42				
Samtliga	[1] 3 666	2 678	988	Samtliga	[1] 2 431	1 999	432

[1] Bland personer med vistelsetillstånd funnos 58, som hade ansökningar under handläggning den 12 november, och 21, vilkas ansökningar beviljades så sent, att de ej kunde medtagas vid den maskinella bearbetningen (se not å sid. 936). Av dessa senare voro några, som också innehade arbetstillstånd, men vilka ej medtagits bland de 2 431 utlänningar, som under tredje kvartalet beviljats nya arbetstillstånd. Bland dessa senare ingingo 15 personer, som hade ansökningar under handläggning den 12 november.

Tab. 6. Resandefrekvensen från utlandet under tredje kvartalet 1942.

Nationalitet	Juli		Augusti		September		Inresor under tredje kvartalet 1942			Utresor under tredje kvartalet 1942			Inreseöverskott (+) resp. -underskott (—) för	
	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende		3:e kv. 1942	2:a kv. 1942
								män	kvinnor		män	kvinnor		
Dansk . . .	1 591	1 668	1 840	1 871	1 765	1 844	5 196	4 675	521	5 383	4 722	661	— 187	+ 73
Finsk . . .	667	1 259	735	1 480	623	1 409	2 025	1 092	933	4 148	1 891	2 257	— 2 123	+ 2302
Norsk . . .	1 254	1 103	1 416	985	1 400	902	4 070	2 898	1 172	2 990	1 959	1 031	+ 1 080	+ 517
Amerikansk .	1	8	15	5	18	9	34	28	6	22	17	5	+ 12	— 172
Brittisk . .	4	1	61	68	113	135	178	169	9	204	195	9	— 26	— 91
Fransk . . .	10	15	10	7	7	11	27	19	8	33	21	12	— 6	— 1
Holländsk .	25	37	46	43	64	95	135	127	8	175	163	12	— 40	— 8
Italiensk . .	66	74	67	65	52	53	185	144	41	192	152	40	— 7	+ 8
Rysk . . .	—	1	16	1	3	7	19	18	1	9	4	5	+ 10	— 7
Schweizisk .	27	23	20	19	15	12	62	53	9	54	44	10	+ 8	0
Tysk . . .	3 022	2 911	3 209	3 230	3 030	2 985	9 261	7 485	1 776	9 126	7 305	1 821	+ 135	— 76
Ungersk . .	48	26	61	54	25	40	134	107	27	120	82	38	+ 14	+ 8
Utlänn. utan hemlandspass . . .	12	6	9	10	11	16	32	20	12	32	25	7	0	+ 3
Övriga . . .	69	77	72	57	135	112	276	231	45	246	198	48	+ 30	+ 39
Samtliga	6 796	7 209	7 577	7 895	7 261	7 630	21 634	17 066	4 568	22 734	16 778	5 956	— 1 100	+ 2595
	— 413		— 318		— 369									

hållandena vistas i Sverige, i allmänhet ej erhållit personlig visering och således ej äro medräknade i tabellerna. Antalet finska barn, som den 1 oktober 1942 befunno sig här, beräknades uppgå till omkring 20 000. Härtill kommer, att ett antal utlänningar med s. k. uppehållsböcker, för närvarande uppgående till omkring 750, icke behöva särskilt vistelsetillstånd. Dessa tillhöra ett klientel, som kom till Sverige för ett tjugotal år sedan. Det förtjänar framhållas, att uppehållsböckerna skola upphöra att gälla från den 1 januari 1943, då innehavarna av dessa böcker i stället erhålla främlingspass, i den mån de icke på gjord ansökan upptagits till svenska medborgare.

Resande från utlandet under tredje kvartalet 1942. I tab. 6 redovisas antalet in- och utresor av utlänningar under tredje kvartalet 1942. Materialet till tabellen, som även omfattar direkta genomresor, har erhållits dels genom bearbetning av de inresekort, som utlänningar äro skyldiga att ifylla vid inresa till Sverige, dels från de listor, som passkontrollanterna föra över utlänningar, som utresa ur riket. Det bör framhållas, att uppgifterna icke äro fullt representativa för antalet resande personer, då samma person kan ha företagit flera resor.

Antalet inresor under tredje kvartalet 1942 uppgick till 21 634 och antalet utresor till 22 734, vilket innebär ett inreseunderskott på 1 100. Detta beror på det utreseöverskott, som uppkommit beträffande finska medborgare. En minskning i resandefrekvensen har ägt rum i jämförelse med föregående kvartal, då antalet inresor var 26 726 och antalet utresor 24 131.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1942.

Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under tredje kvartalet 1942, tillhopa 12 894, av vilka 12 720 begåtts av män och 174 av kvinnor. Siffrorna, som komma att ökas genom efteranmälningar, angiva en betydande ökning vid jämförelse såväl med närmast föregående kvartal som med tredje kvartalet 1941.

I nedanstående tablå återgivas vissa huvudsiffror för 1941 samt för de tre första kvartalen 1942:

	Antal avdömda fylleriförseelser	män	kvinnor	Därav begångna av personer med motbok	Därav begångna av personer utan motbok	Därav begångna av personer i åldern 25 år och däröver	Därav begångna av personer i åldern under 25 år
1941: 1 kv.	7 757	7 608	149	2 274	5 483	5 729	2 028
2 kv.	8 268	8 141	127	2 529	5 739	6 315	1 953
3 kv.	9 980	9 845	135	3 085	6 895	7 545	2 435
4 kv.	8 022	7 868	154	2 358	5 664	5 934	2 088
Hela året	**34 027**	**33 462**	**565**	**10 246**	**23 781**	**25 523**	**8 504**
1942: 1 kv.	7 295	7 192	103	2 368	4 927	5 505	1 790
2 kv.	8 970	8 826	144	2 757	6 213	6 927	2 043
3 kv.	12 894	12 720	174	4 125	8 769	10 083	2 811

Enligt från generaltullstyrelsens statistiska avdelning erhållna uppgifter gjordes under tredje kvartalet 1942 tillhopa 74 beslag, som helt eller delvis avsågo sprit eller brännvin; den beslagtagna kvantiteten utgjorde 115 liter. Under tredje kvartalet föregående år gjordes 37 beslag om 40 liter och under hela året 1941 163 beslag om tillhopa 219 liter. — Inom Stockholms tulldistrikt gjordes under tredje kvartalet i år 6 beslag om 9 liter. Under hela året 1941 gjordes i Stockholms tulldistrikt 22 beslag om 26 liter.

Livsmedelskostnaderna omkring 1 november 1942.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under oktober månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under oktober har prisnivån sjunkit något, huvudsakligen till följd av prisfall å potatis ävensom mindre prissänkningar å ved.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 november 1942, meddelas följande serier av vägda indextal.

	Åramedeltal							1941				1942		
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	1 sept.	1 okt.	1 nov.
År 1935 = 100														
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	151	161	162	165	166	163	161
Bränsle och lyse . .	100	102	108	110	111	146	164	173	174	175	180	180	181	180
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	153	162	163	166	167	164	162
Juli 1914 = 100														
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	194	206	208	211	213	209	206
Bränsle och lyse . .	137	140	149	152	152	201	226	238	240	241	248	247	249	248
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	198	210	211	215	217	213	211

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse sjunkit till 162, således med två enheter sedan föregående månad. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man, att indextalet likaledes visar nedgång med två enheter (till 211). — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 oktober 1942 153, om år 1935 tages till basperiod, och 239, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Okt. 1941	Aug. 1942	Sept. 1942	Okt. 1942
107·3	144·8	156·7	157·7	158·3

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för oktober 147·6.

Varuslag	Kvantitet	1914[2]	1935	Aug. 1939	Okt. 1941	Sept. 1942	Okt.[4] 1942	Oktoberpriserna procentuella förändringar sedan: år 1935	aug. 1939	okt. 1941
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	30	29	29	+ 34	+ 15	— 3
Smör: mejeri-	kg	239	268	341	414	455	456	+ 70	+ 34	+ 10
lands-	»	218	253	322	394	446	446	+ 76	+ 39	+ 13
Ost[1]	»	163	177	215	265	274	276	.	+ 29	+ 4
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	135	170	—	300	300	+122	+ 76	—
Ägg, färska	»	142	154	172	313	320	350	+128	+ 104	+ 12
Potatis: gammal	»	9	12	[3] 16	18	24	19	+ 56	+ 21	+ 4
»	100 kg	.	896	—	1460	2017	1610	+ 80	—	+ 10
färsk, svensk	kg	23	26	17	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	—	85	80	+ 66	+ 93	—
Bruna bönor	»	49	62	118	—	141	141	+127	+ 24	—
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	45	47	47	+ 25	+ 10	+ 5
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	33	34	34	+ 39	+ 23	+ 3
rågsikt-, svenskt	»	29	33	36	40	41	40	+ 23	+ 10	0
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	66	67	67	+ 90	+ 55	+ 2
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	—	140	140	+249	+ 213	—
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	79	79	79	.	.	0
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	43	59	66	79	80	81	+ 36	+ 23	+ 3
hårt knäckebröd	»	.	82	85	95	96	96	+ 17	+ 13	+ 1
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	79	72	72	+ 24	+ 9	— 10
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	64	61	60	+ 35	+ 19	— 5
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	186	191	191	+ 45	+ 33	+ 3
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	72	82	94	91	92	+ 28	+ 13	— 2
billigaste sort » » mjölk	»	61	85	96	106	103	103	+ 22	+ 8	— 3
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	154	158	158	+ 63	+ 40	+ 3
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	326	352	347	+ 94	+ 59	+ 6
soppkött	»	95	143	169	260	254	258	+ 81	+ 53	— 1
Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	217	269	384	365	364	+ 68	+ 35	— 5
spädkalv	»	70	129	163	244	269	264	+105	+ 62	+ 8
Fårkött, färskt, stek	»	130	205	260	383	443	459	+124	+ 76	+ 20
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	312	311	311	+ 81	+ 50	0
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	342	356	356	+101	+ 57	+ 4
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	347	358	358	+ 97	+ 56	+ 3
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	260	288	291	.	+ 70	+ 12
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	167	213	213	+ 94	+ 89	+ 28
gädda	»	110	153	168	259	317	318	+108	+ 90	+ 23
sill	»	35	62	74	175	137	134	+117	+ 82	— 23
strömming	»	39	57	64	104	114	135	+136	+ 113	+ 29
torsk	»	57	89	90	157	146	147	+ 65	+ 64	— 6
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	254	271	275	+ 90	+ 83	+ 8
kolja	»	.	116	116	215	218	221	+ 91	+ 90	+ 3
Salt sill	»	45	62	55	158	216	207	+235	+ 278	+ 31
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	497	539	541	+ 86	+ 88	+ 9
mest gångbara sort	»	.	.	.	532	569	574	.	.	+ 8
Socker, bit-	»	65	46	48	61	70	70	+ 53	+ 46	+ 14
Salt, matsalt	»	10	15	15	24	25	25	+ 61	+ 66	+ 2
Äpplen, ät-	»	.	101	94	95	177	144	+ 43	+ 54	+ 51
Apelsiner, medelstora	duss.	.	115	123	—	408	—	—	—	—
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	171	204	205	+103	+ 144	+ 20
Vitkål, svensk	»	.	24	29	33	29	26	+ 9	— 11	— 22
Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	.	24	24	31	32	32	+ 34	+ 36	+ 4
Svagdricka	l	6	15	16	21	21	21	+ 39	+ 32	+ 1
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	34	34	34	— 2	+ 7	+ 1
Fotogen, Water White	l	21	20	21	60	.	.	.	.	.
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 39	+ 45	+ 1
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1910	2040	2020	+114	+ 79	+ 6
Barrved, » »	»	595	730	885	1615	1825	1820	+149	+ 105	+ 12
Pannved, hemkörd	»	.	.	.	1510	1655	1640	.	.	+ 9
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	614	637	1015	982	983	+ 60	+ 54	— 3
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	242	291	336	573	569	569	+ 96	+ 75	— 1
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	1006	1002	1003	+122	+ 94	0
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	.	436	506	979	975	975	+124	+ 93	0

[1] Före april 1941 gäller noteringen helfet ost, därefter ej helfet vara. — [2] 44 orter. — [3] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [4] Preliminära siffror.

Arbetsmarknaden under oktober 1942.

Utvecklingen på arbetsmarknaden i oktober månad brukar under normala förhållanden kännetecknas av en markerad säsongnedgång. De under oktober i år inträdda förändringarna i denna riktning inom bl. a. byggnadsverksamheten och dess materialindustrier hade emellertid jämförelsevis obetydlig omfattning. Brist på arbetskraft förelåg alltjämt inom jordbruk och skogsbruk, men var något mindre än tidigare.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under oktober med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetsansökningar omkring 1 % högre men antalet lediga platser omkring 4 % lägre i oktober än i september. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 102 i oktober mot 97 i september. Den konstaterade förskjutningen i relationen mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft sammanhänger emellertid bl. a. med det minskade behovet av frivillig arbetskraft till jordbruket. — Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under månaden 99 800 platser (varav frivillig jordbrukshjälp 25 718), vilket var något mera än föregående månad.

Socialstyrelsens sysselsättningsstatistik ger vid handen, att antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var ungefär detsamma i slutet av oktober som i slutet av september. Säsongnedgången inom byggnadsverksamhet och byggnadsämnesindustri samt sågverk kompenserades av en ökad sysselsättningsnivå inom vissa andra grupper, såsom metallindustri och livsmedelsindustri.

Poängsiffran för arbetstillgången visade icke heller någon nämnvärd förändring och utgjorde i genomsnitt för samtliga grupper inom industri m. m. 3·75 i oktober mot 3·78 i september; de anförda talen beteckna en betydligt mer än medelgod arbetstillgång.

De senast tillgängliga uppgifterna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av september månad, ge vid handen, att 4·2 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade som arbetslösa mot 4·0 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av oktober, utgjorde vid denna tidpunkt 6 377 eller 42 mindre än föregående månad. Av samtliga hjälpsökande arbetslösa voro 3 288 sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa utgjorde 3 149.

En sammanfattande jämförelse av förhållandena under redovisningsmånaden med läget vid motsvarande tid föregående år visar, att såväl antalet arbetssö-

kande i förhållande till antalet lediga platser som de tillgängliga reserverna av arbetslösa inom fackförbunden samt av hjälpsökande voro väsentligt mindre än 1941. Detta bristläge sammanhänger som bekant med de ökade extraordinära arbetsuppgifterna för i främsta rummet bränsleförsörjningen, men även sysselsättningen inom industrin och byggnadsverksamheten var något högre än föregående år.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt andra upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt av förhållandena på arbetsmarknaden under oktober inom olika områden av näringslivet.

Inom jordbruket gällde efterfrågan på arbetskraft under rapportmånaden huvudsakligen ogifta tjänare i husbondes kost samt personal till rotfruktsupptagning. Brist förelåg å bägge dessa kategorier, och svårigheter att anskaffa erforderligt antal var påfallande. Tillgången på gift, statanställd personal motsvarade däremot flerstädes efterfrågan, varför sådana platser kunde tillsättas i tillfredsställande utsträckning. På en del håll förmärktes hos jordbrukarna en viss tendens att övergå från ogift arbetskraft till gift, statanställd sådan, vilket får anses sammanhänga med de svårigheter, som livsmedelsransoneringen medför. I betodlingsdistrikten, framför allt i Skåne, yppade sig en del svårigheter, då det gällde att tillgodose betodlarnas behov av arbetskraft. En stor del betupptagare kunde dock genom samverkan mellan arbetsförmedlingskontor i olika län överflyttas, särskilt från Småland och Blekinge, men också från Mellansverige och Norrland. Genom hempermitteringar av värnpliktiga tillfördes för en kort tid ett icke oväsentligt antal vana betupptagare främst de områden, där efterfrågan visat sig vara störst. Frivillig arbetskraft, såväl enskilda personer som arbetslag från industrier, lämnade sin medverkan under längre eller kortare perioder. Den av Svenska landsbygdens ungdomsförbund igångsatta aktionen bland medlemmarna för arbete på betfälten lämnade goda resultat och medförde ett tillskott för täckande av arbetskraftsbehovet, så mycket värdefullare som denna arbetskraft var van vid jordbruksarbete. I en del distrikt kunde betupptagningen avslutas under månaden, medan i Skåne och på Gotland ytterligare arbetskraft erfordrades för det fortsatta upptagningsarbetet.

Behovet av arbetskraft inom skogsbruket ökades även under oktober. Enligt verkställda inventeringar var den i skogarna sysselsatta arbetsstyrkan mellan 11 000 och 12 000 man större än en månad tidigare. Ytterligare arbetskraft erfordrades emellertid för avverkningsprogrammets genomförande. Nya huggarkurser påbörjades och ytterligare riksarbetslag utsändes, varjämte för tillgodoseende av skogsarbetarnas matförhållanden kockakurserna utvidgades.

På de industriella arbetsområdena voro i stort sett inga större förskjutningar att anteckna. Metallindustrin visade sålunda fortfarande rekordartad efterfrågan på kvalificerad arbetskraft, och järnbruken redovisade ökat behov av arbetskraft.

Sedan den statliga gatstenstillverkningen i slutet av oktober återupptagits,

kunde en del, i huvudsak äldre, stenhuggare återanställas.[1] Den tidigare konstaterade bristen på arbetare till kalkbruken minskade något; inom porslinsindustrin förekom nyanställning av såväl manlig som kvinnlig arbetskraft.

Inom pappersbranschen var läget närmast oförändrat, även om mot slutet av månaden på något ställe mindre driftsinskränkningar inträffade vid massaindustrin. De arbetare, som härigenom lösgjordes, kunde till stor del överföras till skogsbruket.

Säsongenligt skedde nyanställningar inom sockerindustrin, och även konservfabrikerna drogo till sig en del arbetskraft, särskilt kvinnlig sådan. Slakterierna hade däremot fortfarande endast få arbetstillfällen att erbjuda.

En viss förbättring konstaterades inom textil- och beklädnadsbranschen, och korttidspermitteringar, som ju ofta pläga förekomma inom hithörande företag, tillgrepos under oktober endast i ringa utsträckning. Såväl manliga som kvinnliga arbetare inom skofabrikationen ha på grund av bristande materialtillgång liksom tidigare i stor omfattning varit permitterade längre eller kortare tid. Sadelmakare och tapetserare hade förbättrad arbetstillgång i samband med omflyttningen på hyresmarknaden.

Byggnadsverksamheten och byggnadsämnesindustrierna redovisade, såsom förut nämnts, en minskning av antalet sysselsatta. Till följd av den egentliga byggnadssäsongens försening men även av den omfattning, vari nya byggnadsföretag påbörjats under hösten, syntes emellertid nedgången ha varit mindre än vad som annars brukar vara fallet vid denna tid av året.

Sjömanshusen redovisade sammanlagt 1 968 påmönstringar och 2 329 avmönstringar. Motsvarande siffror för september voro 1 895 och 2 012 samt för oktober föregående år 2 015 och 2 053.

Den tidigare konstaterade åtstramningen inom kontorsbranschen fortsatte, och förekommande nyanställningar av kontorspersonal voro av mindre omfattning. Yngre maskinskriverskor och stenografer hade de största placeringsmöjligheterna, medan den äldre arbetskraften, även om den var rutinerad, endast med ringa framgång kunde konkurrera om de tillgängliga arbetstillfällena. För affärs- och lagerarbetare var situationen på det hela taget oförändrad. Brist rådde alltjämt på såväl manliga som kvinnliga varubud. Överskott förefanns på chaufförer och åkeriarbetare, medan sysselsättningsmöjligheterna för hamn- och stuveriarbetare voro jämförelsevis goda.

I fråga om hotell- och restaurangpersonalen var arbetstillgången knapp för servitriser, medan brist förelåg på yngre diskerskor och köksor.

Inom det husliga arbetsområdet märktes en icke obetydlig nedgång i efterfrågan på arbetskraft, medan däremot antalet arbetssökande visade någon stegring sedan föregående månad. Trots detta har dock situationen icke undergått någon större förändring, utan platserna äro fortfarande svårtillsatta inom flertalet hithörande yrkesgrupper. Liksom förut söker man ersätta de heltidsanställda hembiträdena med deltidshjälp, men på grund av rådande ransoneringssvårigheter efterfrågar man i stor utsträckning i de större städerna numera endast hemstäderskor.

[1] Statistiska uppgifter föreligga först fr. o. m. november.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under oktober 1942.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 99 791 platser, varav 62 061 manliga och 37 730 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig militärtjänst och arbetshjälp, framgår att 1 604 personer (därav 343 kvinnor) utplacerades under månaden till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning samt 25 718 personer (därav 10 442 kvinnor) till frivillig arbetshjälp vid jordbruket m. m.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under oktober 10 877 platser tillsattes, varav 8 176 manliga och 2 701 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 6 013 personer (4 957 män och 1 056 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under oktober 10 001 man i skogsarbete. Av dessa kommo 7 680 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Överföring av arbetskraft till skogsbruket. Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid oktober månads utgång 421 riksarbetslag med tillsammans 5 572 deltagare voro sysselsatta med skogsavverkning. Dessutom pågingo i olika delar av landet 456 huggarkurser med sammanlagt 4 755 deltagare. Deltagare i riksarbetslag och huggarkurser åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Särskilda förmåner tillkommo dessutom 3 336 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i riksarbetslag eller huggarkurser. Sammanlagt åtnjöto vid oktober månads utgång 13 663 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt bidrag i en eller annan form.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid oktober månads utgång till 6 377, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 42 eller 0·7 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 148 (2·3 %) kvinnor.

Under oktober månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader be-

räknas till 543 000 kr. Under tiden 1 juli—31 oktober 1942 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 1·5 milj. kr. Statsbidrag beviljades vidare till anordnande av stickningskurser i Skalhamn och Lyse (Göteb.).

Av hela antalet hjälpsökande vid oktober månads utgång åtnjöto 4 931 (77·3 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 4 661 (94·5 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 3 901 (61·2 %) hjälpta genom arbete och 1 030 (16·1 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under oktober månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden september 1941—oktober 1942 lämnas i tab. 13 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten, arkivarbeten och musikerhjälp. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 49 arbetsplatser i kommissionens regi 1 434 arbetslösa och vid 33 arbetsplatser i annan myndighets regi 831 arbetslösa. Vid 53 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 963 arbetslösa och vid 12 statskommunala reservarbeten 101 arbetslösa. Vid 111 arkivarbetsplatser sysselsattes 320 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 21 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 760 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 8 städer och 4 landskommuner till sammanlagt 654 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 436 (66·7 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 606 (92·7 %) hemmahörande i städer.

För oktober månad hade av understödskommunerna 8 städer och 4 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 337 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. De statliga stenbeställningarna återupptogos den 26 oktober (se septemberrapporten 1942). Statistiska uppgifter om verksamheten föreligga först fr. o. m. november månad.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 56 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 8 kurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin*, fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	41	422	smeder	1	16
finmekaniker	4	51	svetsare	6	53
verktygsskötare	1	1	optiker	2	30
elektromekaniker	1	7	Summa	56	580

Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av oktober 1942 ha 8 156 elever varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 5 486 utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	4	42
svetsare	4	55
Summa	8	97

Vid månadens utgång pågingo dylika kurser i Stockholm, Göteborg, Uppsala, Härnösand samt i Brastad (Göteb.). Kursen i Härnösand påbörjades under månaden.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 oktober 1942. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 oktober 1942 redovisas i efterföljande tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen före-

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30/9 och 31/10 1942.

Län m. m.	Antal avverkare		Antal sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa	
	30/9	31/10	30/9	31/10	30/9	31/10	30/9	31/10
Stockholms	109	200	787	1 231	565	1 208	444	757
Uppsala	93	117	641	914	1 836	1 949	1 415	1 461
Södermanlands	196	344	704	1 177	934	1 295	663	839
Östergötlands	439	580	1 278	1 700	1 211	1 377	788	872
Jönköpings	181	405	341	903	311	810	157	442
Kronobergs	279	328	945	1 315	652	792	480	556
Kalmar	410	589	827	1 321	976	1 209	710	879
Gotlands	2	4	28	23	6	99	6	87
Blekinge	121	161	281	415	402	629	321	447
Kristianstads	92	179	309	512	246	578	111	224
Malmöhus	23	45	162	186	194	358	98	79
Hallands	46	83	153	270	162	395	110	211
Göteborgs o. Bohus	67	128	286	425	120	124	82	54
Älvsborgs	198	253	714	1 088	715	761	437	354
Skaraborgs	87	163	413	771	555	999	193	422
Örebro	339	448	1 852	2 490	1 585	1 602	1 241	1 326
Västmanlands	217	247	1 289	1 530	967	933	789	739
S:a södra Sverige	**2 899**	**4 274**	**11 010**	**16 271**	**11 437**	**15 118**	**8 045**	**9 749**
Värmlands	582	673	4 204	5 169	2 635	3 196	2 117	2 516
Kopparbergs	381	398	4 932	5 558	4 071	3 115	3 829	2 633
Gävleborgs	681	770	5 057	6 446	3 834	2 998	3 458	2 595
Västernorrlands	525	671	6 328	7 403	3 283	3 045	2 881	2 353
Jämtlands	347	415	3 985	4 612	4 702	4 171	4 268	3 557
Västerbottens	263	394	3 084	4 065	2 520	3 997	1 537	1 076
Norrbottens	96	148	2 165	2 865	3 727	4 926	3 233	2 918
S:a norra Sverige	**2 875**	**3 469**	**29 755**	**36 118**	**24 772**	**25 448**	**21 323**	**17 648**
S:a hela landet	**5 774**	**7 743**	**40 765**	**52 389**	**36 209**	**40 566**	**29 368**	**27 397**
Kronoskogar	150	154	5 439	7 486	4 908	5 281	3 810	3 125
Andra allmänna skogar	350	432	1 850	3 188	2 145	2 711	1 306	1 565
Aktiebolagsskogar	398	422	25 369	29 217	19 900	20 677	17 469	14 958
Övriga enskilda skogar	4 876	6 735	8 107	12 498	9 256	11 897	6 783	7 749
Avverkare med behov av 1— 9 arbetare	4 900	6 726	5 594	8 645	5 988	7 678	4 227	4 811
10—24 »	467	521	3 219	4 120	3 606	3 382	2 648	2 222
25—ω »	407	496	31 952	39 624	26 615	29 506	22 493	20 364

gående månad. Beträffande materialets insamling samt principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (augustirapporten 1941). Det torde observeras, att endast avverkare, som sysselsätter särskilt för ändamålet anställd arbetskraft, är uppgiftsskyldig.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 31 oktober uppgick till 52 400 man, vilket innebär en ökning under månaden med 11 600. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 40 600 man. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 13 200, varför bristen utgjorde 27 400 man.

En jämförelse med inventeringen vid motsvarande tidpunkt föregående år ($^{22}/_{10}$) utvisar att antalet redovisade arbetare då utgjorde 55 000. Jämföras antalet avverkare och antalet sysselsatta arbetare fördelade på olika ägarekategorier och storleksgrupper vid ifrågavarande inventeringar, erhålles följande resultat.

	Antal avverkare		Antal sysselsatta arbetare	
	$^{22}/_{10}$ 1941	$^{31}/_{10}$ 1942	$^{22}/_{10}$ 1941	$^{31}/_{10}$ 1942
Kronoskogar	139	154	7 600	7 500
Andra allmänna skogar	512	432	2 300	3 200
Aktiebolagsskogar	438	422	19 900	29 200
Övriga enskilda skogar	18 930	6 735	25 200	12 500
Summa	**20 019**	**7 743**	**55 000**	**52 400**
därav avverkare med behov av				
1— 9 arbetare	19 059	6 726	22 000	8 700
10—24 »	535	521	4 000	4 100
25—ω »	425	496	29 000	39 600

Vid inventeringstillfället den $^{22}/_{10}$ 1941 synes dock ett stort antal enskilda avverkare, som icke sysselsatte lejd arbetskraft, ha lämnat uppgifter. Då man har anledning förmoda, att antalet enskilda avverkare med lejd arbetskraft icke var större i fjol än i år, böra, för jämförelse mellan de båda inventeringsresultaten, minst 12 000 arbetare frångragas inventeringen den $^{22}/_{10}$ 1941. Direkt jämförbara äro emellertid endast de kategorier avverkare, som hade ett arbetskraftsbehov av 10 eller flera arbetare. Jämföras dessa kategorier, finner man, att avverkare med minst 10 arbetare i år sysselsatte 10 700 man mer än i fjol.

En jämförelse mellan det av skogsägarna uppgivna ytterligare arbetskraftsbehovet vid de båda inventeringstillfällena har även sitt stora intresse och ger följande resultat.

	Ytterligare arbetskraftsbehov	
	$^{22}/_{10}$ 1941	$^{31}/_{10}$ 1942
Kronoskogar	6 300	5 300
Andra allmänna skogar	2 000	2 700
Aktiebolagsskogar	22 500	20 700
Övriga enskilda skogar	23 000	11 900
Summa	**53 800**	**40 600**
därav avverkare med behov av		
1— 9 arbetare	18 500	7 700
10—24 »	3 500	3 400
25—ω »	31 800	29 500

Vid inventeringstillfället den 22 oktober 1941 infordrades i fråga om det ytterligare arbetskraftsbehovet endast uppgift om totalbehovet, varför någon jämförelse mellan de nettobehov, som avverkarna uppgivit sig själva icke kunna anskaffa, den s. k. bristen, icke kan göras. Anmärkningsvärt är, att avverkarna för ett år sedan uppskattade det ytterligare arbetskraftsbehovet till icke mindre än 54 000 man, medan de i år vid en av allt att döma bekymmersammare bränslesituation icke anse sig behöva mer än ytterligare omkring 40 000 man. Sannolikt var det för ett år sedan uppgivna arbetskraftsbehovet för högt upptaget för de mindre avverkarna (se novemberrapporten 1941). Emellertid redovisade även de största skogsägarna i år ett gentemot fjolårets något minskat behov av ytterligare arbetskraft.

Beredskapsmönstring. Enligt Kungl. Maj:ts beslut skall beredskapsmönstring äga rum i januari månad 1943. Närmare bestämmelser om denna återfinnas i kungl. kungörelsen den 16 oktober 1942 (nr 819). Mönstringsuppgift — avseende förhållandena den 1 januari 1943 — skall lämnas av män födda åren 1878—1928 och kvinnor födda åren 1883—1928 enligt ett av arbetsmarknadskommissionen i samråd med luftskyddsinspektionen och utrymningskommissionen utarbetat formulär, upptagande frågor, som äro av betydelse ur arbetsmarknadssynpunkt och för beredskapsorganisationerna. Undantagna från mönstringsplikt äro i riket icke mantalsskrivna bosatta å utrikes ort, sjömän, inmönstrade till utrikes sjöfart, nomadiserande lappar, å vårdanstalter intagna sinnesslöa, sinnessjuka eller andra kroniskt sjuka samt personer omhändertagna av fattigvården för varaktig försörjning. Vidare skola vissa kategorier, nämligen värnpliktiga, fast anställda vid krigsmakten m. fl., endast lämna uppgifter efter särskild anmaning från arbetsmarknadskommissionen eller vederbörande länsarbetsnämnd.

Mönstringsuppgifterna skola avlämnas till pastor i den församling, där den uppgiftsskyldige är kyrkobokförd den 1 januari 1943, i Stockholm och Göteborg dock till överståthållarämbetet resp. vederbörande mantalsskrivningsförrättare. I städer, köpingar och municipalsamhällen åligger det fastighetsägaren att insamla uppgifterna, medan å andra orter uppgifterna skola lämnas direkt till pastorsämbetet.

Det åligger den myndighet, till vilken mönstringsuppgift skall avlämnas, att granska de inkomna uppgifterna samt att upprätta mönstringsuppgift för uppgiftsskyldiga, från vilka uppgift icke inkommit. Ytterligare granskning av mönstringsuppgifterna åligger vederbörande länsarbetsnämnd. Närmare tillämpningsföreskrifter rörande beredskapsmönstringen komma att utfärdas av statens arbetsmarknadskommission.

Konferenser i skogsarbetsfrågor. Vid en av statens bränslekommission i samråd med arbetsmarknadskommissionen anordnad konferens i Stockholm den 30 oktober 1942 med större skogsavverkare (produktionsplikt överstigande 15 000 lm^3) behandlades bl. a. vissa med vedavverkningarna sammanhängande arbetskraftsfrågor. I konferensen deltogo representanter för ett 80-tal skogsägare.

På inbjudan av socialdepartementet voro den 16 och 17 november 1942 ett 150-tal representanter för myndigheter, organisationer, skogsägare och skogsarbetare samlade till konferens i Stockholm under ordförandeskap av statsrådet Möller. Vid denna konferens behandlades frågor om förlängning av den ordinarie skogsarbetarkårens arbetssäsong samt om arbetskraftsbesparing genom rationaliseringsåtgärder i skogarna. Protokoll med stenografiskt upptagna referat av diskussionsinläggen har utgivits av trycket och kan, i mån av tillgång, erhållas från arbetsmarknadskommissionen.

Omfattningen av skogsarbetares övergång till industri eller anläggningsverksamhet.

På senare år har en avgång från skogsarbetaryrket till andra, bättre avlönade yrkesområden varit märkbar. I avsikt att erhålla material för en bedömning av i vilken omfattning skogsarbetare under tiden sedan krigsutbrottet 1939 erhållit anställning vid industriföretag och anläggningsarbeten, har statens arbetsmarknadskommission på anmodan av chefen för socialdepartementet företagit vissa statistiska undersökningar.

Uppgifter ha inhämtats från ett antal större industriföretag och anläggningsarbeten, vid vilka mera omfattande nyanställningar ägt rum efter krigsutbrottet. Därjämte har genom utsända tjänstemän i vissa skogskommuner undersökts den omfattning, i vilken skogsarbetare efter februari månad 1942 övergått till industri- eller anläggningsarbete.

De 25 undersökta *industriföretagen* tillhörde med undantag av två företag (1 krutbruk och 1 skifferoljeverk) gruppen malmbrytning och metallindustri och omfattade gruvor, järnverk samt mekaniska och elektriska verkstäder. Företagen voro huvudsakligen belägna i norra Sverige och sysselsatte tillsammans c:a 50 000 arbetare. Uppgifter ha erhållits beträffande dels hela antalet den 1 oktober 1942 hos resp. företag anställda manliga arbetare, vilka nyanställts under tiden 1 september 1939—30 september 1942, dels huru många av dessa, som före anställningen vid industriföretaget arbetat i skogsbruk eller tidigare — dock efter krigsutbrottet 1939 — haft sådan anställning, att de av företagsledningen betecknats som vana vid skogsarbete. För att fastställa, vilka som anses kunna tillhöra sistnämnda kategori, ha representanter för länsarbetsnämnderna genomgått företagens handlingar beträffande de nyanställda (arbetsansökningar, registerkort m. m.) samt i vissa fall inhämtat muntliga upplysningar genom arbetsledningen. Samtliga nyanställda ha vid redovisningen fördelats efter mantalsskrivningskommun vid tiden för anställningens början samt den tidsperiod, under vilken anställningen skett.

Resultatet av undersökningen rörande industriföretagen redovisas i tab. 1 och 2. Av tab. 1 framgår, att 14·4 % av samtliga den $^{1}/_{10}$ 1942 vid industriföretagen anställda manliga arbetare, som nyanställts under tiden 1 september

Tab. 1. Nyanställda manliga arbetare vid industriföretag fördelade efter företagens belägenhet resp. anställningstidpunkt.

Län Perioder	Antal nyanställda arbetare	Därav skogsarbetare		Län Perioder	Antal nyanställda arbetare	Därav skogsarbetare	
		antal	%			antal	%
Södermanlands	1 008	139	13·8	Västerbottens	1 751	556	31·8
Värmlands	1 174	144	12·3	Norrbottens	171	17	9·9
Örebro	3 286	436	13·3	Samtliga företag	12 581	1 816	14·4
Västmanlands	2 343	264	11·3	Därav nyanställda under perioden			
Kopparbergs	975	126	12·9	1/9 1939—31/12 1941	7 187	1 019	14·2
Gävleborgs	1 873	134	7·2	1/1—30/6 1942	3 600	599	16·6
				1/7—30/9 1942	1 794	198	11·0

1939—30 september 1942, kunnat betecknas som skogsarbetare. För dem, som nyanställts under perioden 1 juli—30 september 1942, var det procentuella antalet skogsarbetare lägre än under tidigare anställningsperioder.

I tab. 2 ha samtliga nyanställda fördelats efter mantalsskrivningskommun vid tiden för anställningens början. Det torde här böra påpekas, att en person, som från en skogskommun flyttat till en industrikommun och där tagit anställning vid ett industriföretag och sedermera övergått till annan arbetsgivare, redovisas som kommen från en industrikommun. Uppgifterna äro alltså på denna punkt icke fullständiga.

En närmare granskning av tabellen synes ge vid handen, att antalet nyanställda från jordbruks- och skogskommuner, i mindre utsträckning än man kunnat vänta med hänsyn till kommunens typ, betecknats som skogsarbetare. I redovisningen från vissa länsarbetsnämnder har också påpekats, att enligt nämndens uppfattning ett betydligt större antal arbetare voro vana vid skogsarbete än som framgår av redovisningen. Detta torde bero på att företagens uppgifter om tidigare anställningar voro ofullständiga samt att arbetarna i sina ansökningshandlingar i vissa fall varit obenägna att uppgiva sin skogsvana.

Av samtliga 1 816 redovisade skogsarbetare kommo endast 495 från jordbruks- och skogskommuner och 1 321 från andra kommuntyper. Antalet ny-

Tab. 2. Nyanställda manliga arbetare vid industriföretag fördelade efter mantalsskrivningskommun vid tiden för anställningens början.

Mantalsskrivningskommun	Antal nyanställda arbetare	Därav skogsarbetare	Procentuell fördelning av samtliga nyanställda
Städer	4 235	299	33·6
Industrikommuner	5 129	584	40·8
Blandade kommuner	1 597	433	12·7
Jordbrukskommuner	1 153	249	9·2
Skogskommuner	453	246	3·6
Utlandet	14	5	0·1
Summa	12 581	1 816	100·0

Tab. 3. Nyanställda manliga arbetare vid anläggningsarbeten fördelade efter företagens belägenhet resp. anställningstidpunkt.

Län Perioder	Antal nyanställda arbetare	Därav skogsarbetare	
		antal	%
Västernorrlands	1 277	269	21·1
Jämtlands	3 068	478	15·6
Västerbottens	666	144	21·6
Norrbottens	1 168	203	17·4
Övriga län	1 345	193	14·3
Samtliga företag	7 524	1 287	17·1
Därav nyanställda under perioden			
1/9 1939—31/12 1941	2 792	549	19·7
1/1—30/6 1942	2 386	439	18·4
1/7—30/9 1942	2 346	299	12·7

anställda från skogs- och jordbrukskommuner, som betecknats som »icke skogsarbetare», utgjorde 1 111. Befolkningen inom skogs- och jordbrukskommuner är, frånsett numerärt betydelselösa grupper, hänvisad till att hämta sin utkomst från jorden och skogen. Man bör alltså kunna räkna med att de arbetare, som från jordbruks- och skogskommuner övergått till industri- eller anläggningsarbete, utgjorts av sådan arbetskraft, som det i nuvarande läge varit av betydelse att bibehålla i sin förutvarande sysselsättning. Även nyssnämnda 1 111 »icke skogsarbetare» böra därför tilläggas de 1 816 redovisade skogsarbetarna. Man finner då, att de undersökta industriföretagen tillförts sammanlagt 2 927 skogsarbetare och därmed jämställda, vilket utgjorde 23·3 % av hela antalet efter den 1 september 1939 nyanställda.

Undersökningen beträffande *anläggningsarbetena* omfattar hos flygförvaltningen, vattenfallsstyrelsen samt vissa större enskilda kraftverksbyggnader den 1 oktober 1942 anställda anläggningsarbetare, vilka nyanställts under tiden 1 september 1939—30 september 1942. Motsvarande uppgifter som för industriundersökningen ha lämnats direkt av arbetsledningen vid resp. företag. Resultatet av denna undersökning återgives i tab. 3 och 4.

Tab. 4. Nyanställda manliga arbetare vid anläggningsarbeten fördelade efter mantalsskrivningskommun vid tiden för anställningens början.[1]

Mantalsskrivningskommun	Antal nyanställda arbetare	Därav skogsarbetare	Procentuell fördelning av samtliga nyanställda
Städer	883	33	13·9
Industrikommuner	2 439	346	38·2
Blandade kommuner	1 579	444	24·7
Jordbrukskommuner	866	131	13·5
Skogskommuner	618	232	9·7
Summa	6 390	1 186	100·0

[1] Vid 2 företag med sammanlagt 1 134 arbetare ha uppgifter om mantalsskrivningskommun ej kunnat erhållas.

Beträffande redovisningen gäller vad tidigare påpekats i fråga om industriundersökningen. Uppgifterna om tidigare anställningar torde dock ha varit ännu ofullständigare än vid denna.

Uppgifterna från anläggningsföretagen giva i stort sett samma bild som de från industriföretagen. Av tab. 3 framgår, att 17·1 % av samtliga vid anläggningsarbetena den 1 oktober 1942 anställda, som nyanställts under tiden 1 september 1939—30 september 1942, betecknats som skogsarbetare. I likhet med industriundersökningens uppgifter visa anläggningsarbetenas en nedgång i det relativa antalet skogsarbetare efter den 1 juli 1942, vilket måhända kan äga ett visst samband med det den 8 juli införda arbetsförmedlingstvånget för byggnadsverksamheten.

I tab. 4 ha de redovisade arbetarna fördelats efter mantalsskrivningskommun vid tiden för anställningens början i fråga om de företag, för vilka uppgifter härom kunnat erhållas. Vid dessa företag voro 18·6 % av arbetarna betecknade som skogsarbetare. Tilläggas de arbetare från jordbruks- och skogskommuner, som betecknats som »icke skogsarbetare», uppgår andelen skogsarbetare och med dem jämställda vid anläggningsarbetena till 36·1 %.

Kommunundersökningen har omfattat ett antal kommuner i Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län, inom vilka ett mera betydande antal skogshuggare voro sysselsatta i skogsarbete i februari månad 1942. Kommunurvalet är emellertid icke så representativt, som önskvärt varit, varför resultaten av undersökningen knappast kunna giva ett allmängiltigt uttryck för avgången ur skogen. De torde dock kunna ha ett visst intresse som minimital. Undersökningen har tillgått på så sätt, att vid gemensamt sammanträde med kristidsnämnden inom resp. kommuner samt representanter för länsarbetsnämnder och skogs- och flottningsarbetareförbundet ävensom personer med god lokal personkännedom, såsom fjärdingsmän m. fl., genomgingos mantalsförteckningar samt förteckningar över skogsarbetare, som erhållit tilläggskort vid livsmedelsransoneringen. Därvid antecknades dels samtliga skogshuggare, som voro sysselsatta med skogsarbete under februari månad 1942, dels huggare, som sedermera övergått till industri- och anläggningsarbete och där innehade sådan anställning, att de icke kunde påräknas för skogsarbetet under instundande vinter. Resultatet av denna undersökning redovisas i tab. 5. Av tabellen framgår, att 2·9 % av samtliga redovisade huggare, som voro sysselsatta i skogsarbete under februari månad 1942, sedermera övergått till industri- och anläggningsarbete. Tillämpas detta procenttal på de inemot 200 000 man, som i februari 1942 voro sysselsatta med skogshuggning, skulle 5 000 à 6 000 arbetare ha övergått från skogen till industri- och anläggningsverksamhet under sommaren och hösten 1942. Redan om dessa siffror äro giltiga för hela tiden efter krigsutbrottet — industri- och anläggningsföretagsundersökningarna ha närmast givit vid handen, att en minskning i avgången inträtt under sommarhalvåret 1942 — skulle mer än 12 % av skogshuggarna ha övergått till annat arbete efter krigsutbrottet. Som ovan anförts är kommunundersökningen knappast representativ och den verkliga avgången sannolikt större än 20 000 à 25 000, som undersökningen utvisar.

Tab. 5. Antalet skogshuggare inom vissa kommuner, som under februari 1942 voro sysselsatta i skogsarbete, samt huggare, som sedermera övergått till industri- eller anläggningsarbete.

Län och kommun	Antal skogshuggare sysselsatta i skogsarbete febr. 1942	Därav arbetare, som övergått till industri- eller anläggningsarbete			
		industriarbete	anläggningsarbete	tillhopa	
				antal	i % av antalet skogshuggare i februari 1942
Värmlands län.					
Brattfors	110	16	5	21	19·1
Dalby	535	—	—	—	—
Gunnarskog	513	5	5	10	1·9
Gustaf Adolf	205	18	4	22	10·7
Kroppa	90	1	6	7	7·8
Norra Finnskoga	371	7	—	7	1·9
Östmark	515	—	—	—	—
Övre Ullerud	133	3	3	6	4·5
Summa	2 472	50	23	73	3·0
Kopparbergs län.					
By	110	13	1	14	12.7
Enviken	191	2	—	2	1·0
Grangärde	198	12	4	16	8·1
Orsa	758	5	1	6	0·8
Silvberg	98	5	—	5	5·1
Transtrand	319	—	2	2	0·6
Summa	1 674	37	8	45	2·7
Gävleborgs län.					
Enånger	430	6	6	12	2·8
Färila-Kårböle	507	20	10	30	5·9
Los	485	16	2	18	3·7
Ockelbo	667	31	9	40	6·0
Ovanåker	455	14	1	15	3·3
Rogsta	140	5	1	6	4·3
Torsåker	166	7	3	10	6·0
Voxna	231	6	—	6	2·6
Summa	3 081	105	32	137	4·4
Västernorrlands län.					
Attmar	253	7	2	9	3·6
Junsele	550	—	1	1	0·2
Ramsele	865	—	11	11	1·3
Sidensjö	191	7	1	8	4·2
Stigsjö	155	5	4	9	5·8
Torp	606	7	7	14	2·3
Summa	2 620	26	26	52	2·0
Jämtlands län.					
Bodsjö	224	—	3	3	1·3
Föllinge	301	—	3	3	1·0
Hammerdal	555	—	3	3	0·5
Klövsjö	160	—	—	—	—
Ragunda	263	—	19	19	7·2
Undersåker	98	—	—	—	—
Summa	1 601	—	28	28	1·7
Samtliga	11 448	218	117	335	2·9

Vid en motsvarande uppräkning av resultaten från industriundersökningen måste hänsyn tagas till att industrierna i storstäderna knappast dragit till sig skogsarbetare i samma utsträckning som de ute i landet belägna. Om man uppskattar arbetarantalet vid här berörda industriföretag till 500 000 man — en medvetet låg siffra — och utgår från att den undersökta tiondelen av arbetarantalet i sig rymmer en femtedel av de från skogen till industrin avgångna, skulle inemot 15 000 arbetare lämnat skogen för industrin efter den 1 september 1939. Motsvarande kalkyl för anläggningsarbetena ger ett resultat av 11 500 man. Ovan anförda felkällor antyda emellertid, att verkliga antalet torde vara icke oväsentligt större. Undersökningarna såväl av industri- och anläggningsföretagen som av skogsarbetarbeståndet i kommunerna giva i stort sett liktydiga resultat. Även under hänsynstagande till de summariska undersökningsmetoderna kan sägas, att ett antal av 25 000 torde kunna godtagas såsom den undre gränsen för den här ifrågavarande överflyttningen av arbetskraft.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Augusti 1942.

En arbetslöshetskassa för handelsresande har antagits till erkänd kassa fr. o. m. den 1 augusti 1942. Kassan kommer emellertid att upptaga understödsutbetalning först vid en senare tidpunkt.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 514 823, varav 391 702 män och 123 121 kvinnor.

Jämfört med närmast föregående månad har arbetslöshetsprocenten avsevärt minskat, eller från 4·7 för juli till 3·4 för augusti. För manliga medlemmar voro procenttalen 3·4 och 2·3 samt för kvinnliga medlemmar 9·0 och 7·0 respektive. Med undantag för sko- och läderarbetare, bland vilka arbetslösheten under månaden ytterligare ökat, torde en allmän minskning av arbetslösheten kunna konstateras. Inom ett flertal områden får emellertid den ökade sysselsättningen anses i viss utsträckning vara säsongbetingad.

Antalet understödsdagar under augusti 1942 utgjorde 95 040. Då månaden omfattar 5 redovisningsveckor emot 4 under juli, innebär detta en minskning av antalet understödsdagar med 48·1 % vid jämförelse med närmast föregående månad.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under augusti till 527 268. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 18·0 mot 25·2 för juli. En anmärkningsvärt stor del av arbetslösheten under månaden har sålunda ej berättigat till försäkringsunderstöd.

Antalet barntillägg utgjorde 33 537 eller 35·3 % av antalet understödsdagar.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Augusti 1942.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 080	14 983	11·1	14·2	19 870	38 696	95 142	2 451	152 259
Sadelmakarnas m. fl. »	2 778	1 822	9·6	13·8	2 202	3 269	10 926	1 181	17 238
Stenindustriarbetarnas »	4 303	1 331	6·2	8·8	750	508	3 087	849	2 185
Handelsanställdas m. fl. »	40 376	4 252	2·1	2·8	6 879	5 520	26 674	3 232	28 175
Sko- o. läderarbetarnas »	12 228	10 399	17·0	14·9	10 206	42 707	43 560	5 320	176 459
Träindustriarb. . . (1936)	29 805	6 462	4·3	6·5	4 140	4 922	21 384	3 429	25 320
Musikernas . . . »	5 034	1 260	5·0	4·8	1 026	1 098	4 571	665	5 013
Lantarbetarnas . . »	42 535	3 260	1·5	1·7	187	234	580	118	932
Frisörernas . . . »	3 164	373	2·4	2·0	248	254	982	99	948
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 113	9 810	6·5	7·3	18 487	14 733	84 107	11 267	66 075
Textilarbetarnas . »	39 210	6 518	3·3	7·8	11 490	18 017	51 778	3 789	80 052
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 142	755	1·7	2·9	864	984	5 126	749	5 665
Gruvindustriarb. . »	9 817	822	1·7	2·1	2	58	8	—	252
Handelstjänstem. . (1940)	5 820	103	0·4	0·5	94	125	246	—	262
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 102	3 030	4·3	9·3	1 901	3 691	8 175	869	15 686
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 652	526	4·0	5·5	355	647	1 422	201	2 776
Försvarsverk. civ. pers. »	18 129	1 042	1·1	1·5	706	1 123	3 249	303	4 625
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 354	812	2·6	2·2	678	553	2 174	233	1 762
Transportarbetarnas »	3 915	700	3·6	3·1	20	—	72	12	—
Metallindustriarb. »	181 146	15 578	1·7	3·0	14 213	13 311	67 972	8 601	61 584
Bokbinderiarbetarnas »	8 391	750	1·8	1·9	1 083	1 047	4 424	291	4 088
Hotell- o. rest.-anst. »	16 884	3 290	3·9	3·2	244	65	784	59	238
Handelsresandenas »	244	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	514 222	87 878	3·4	4·7	95 040	146 562	436 393	43 718	646 594

Hustrutillägg utgick för 23 596 dagar, vilket motsvarar 24·8 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för juli voro 30·3 och 21·3.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under augusti 1942 ett sammanlagt understödsbelopp av 436 393 kr., varav 392 675 kr. såsom daghjälp och 20 122 kr. resp. 23 596 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·13 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·46 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde alltså 4·59 kr. Motsvarande belopp för juli voro 4·02, 0·39 och 4·41 kr. resp. Ersättningsbeloppet per understödsdag visar sålunda någon ökning för månaden.

[1] Månadsmedeltal.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under oktober 1942.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	9 936	4 778	4 033	8 239	9 130	6 198	18 175	13 908	10 231	131
Stockholms län . .	2 427	2 752	1 655	1 705	2 195	1 411	4 132	4 947	3 066	84
Uppsala län . . .	1 879	1 726	1 045	1 014	844	500	2 893	2 570	1 545	113
Södermanlands län	2 215	2 120	1 523	959	981	665	3 174	3 101	2 188	102
Östergötlands län .	8 676	9 113	7 570	4 750	4 575	3 855	13 426	13 688	11 425	98
Jönköpings län . .	1 817	1 756	1 328	1 597	1 236	976	3 414	2 992	2 304	114
Kronobergs län . .	2 030	2 092	1 600	1 026	1 161	799	3 056	3 253	2 399	94
Kalmar län	2 459	2 613	1 586	1 035	1 077	747	3 494	3 690	2 333	95
Gotlands län . . .	291	662	308	130	200	109	421	862	417	49
Blekinge län . . .	2 342	2 363	1 887	1 389	1 799	1 288	3 731	4 162	3 175	90
Kristianstads län .	3 023	4 016	2 510	1 960	2 296	1 455	4 983	6 312	3 965	79
Malmö stad . . .	5 454	3 222	3 069	4 786	3 154	2 800	10 240	6 376	5 869	161
Malmöhus län i övr.	5 811	8 408	6 847	3 989	4 719	4 042	9 800	13 127	10 889	75
Hallands län . . .	2 079	1 886	1 701	1 346	1 101	935	3 425	2 987	2 636	115
Göteborgs stad . .	8 057	3 263	2 985	4 667	3 909	2 926	12 724	7 172	5 911	177
Gbg o. Boh. län i övr.	3 467	1 499	1 413	775	563	483	4 242	2 062	1 896	206
Älvsborgs län . .	2 894	2 092	1 630	1 990	1 271	805	4 884	3 363	2 435	145
Skaraborgs län . .	2 531	2 733	2 176	1 276	1 235	912	3 807	3 968	3 088	96
Värmlands län . .	2 673	4 481	2 636	1 352	1 332	925	4 025	5 813	3 561	69
Örebro län	3 539	3 460	2 433	3 013	1 933	1 458	6 552	5 393	3 891	121
Västmanlands län .	1 791	2 403	1 377	1 096	1 249	709	2 887	3 652	2 086	79
Kopparbergs län .	2 194	3 232	1 937	1 257	1 267	782	3 451	4 499	2 719	77
Gävleborgs län . .	3 503	5 071	2 614	1 427	1 231	821	4 930	6 302	3 435	78
Västernorrlands län	4 152	3 344	2 116	1 021	860	645	5 173	4 204	2 761	123
Jämtlands län . .	1 472	5 494	1 659	872	937	640	2 344	6 431	2 299	36
Västerbottens län .	962	1 774	854	714	724	501	1 676	2 498	1 355	67
Norrbottens län . .	2 336	2 890	1 569	583	504	343	2 919	3 394	1 912	86
Summa okt. 1942	**90 010**	**89 243**	**62 061**	**53 968**	**51 483**	**37 730**	**143 978**	**140726**	**99 791**	**102**
» sept. 1942	91 397	93 527	63 821	50 401	53 356	35 498	141 798	146883	99 319	97
» okt. 1941	76 837	57 486	37 063	47 518	30 815	22 761	124 355	88 301	59 824	141
» » 1940	73 299	35 324	26 551	38 328	24 228	18 351	111 627	59 552	44 902	187
» » 1939	55 840	28 312	22 969	30 072	27 340	18 335	85 912	55 652	41 304	154

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kunna besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	7 841	14 713	8 202	2 383	25 946	10 001	6 603	3 528	2 891	3 895	1 086	784
2	Stockholms stad . . .	78	—	—	2	—	—	1 200	549	377	170	69	50
3	Stockholms län	561	992	455	59	706	307	205	108	67	56	19	8
4	Uppsala län	356	581	230	25	353	124	179	39	22	64	56	33
5	Södermanlands län . .	367	628	329	28	365	150	310	179	140	70	24	22
6	Östergötlands län . . .	754	1 188	646	38	887	238	384	288	140	194	126	103
7	Jönköpings län	181	313	154	45	510	359	127	100	75	133	69	49
8	Kronobergs län	439	218	121	70	698	432	82	54	31	98	21	12
9	Kalmar län	210	450	185	55	828	229	123	98	38	245	52	43
10	Gotlands län	42	460	145	1	1	1	6	2	1	—	—	—
11	Blekinge län	157	330	165	13	270	101	121	61	40	79	22	13
12	Kristianstads län . . .	531	1 868	726	17	92	62	111	55	18	58	44	19
13	Malmö stad	113	473	406	2	11	11	290	117	112	52	44	42
14	Malmöhus län i övr. .	821	3 625	2 310	10	11	1	176	93	66	26	21	7
15	Hallands län	250	592	480	9	108	86	111	58	51	38	12	11
16	Göteborgs stad	108	70	45	3	2	2	934	156	149	413	41	39
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	114	171	125	13	225	213	108	34	28	80	19	16
18	Älvsborgs län	193	238	181	124	730	449	368	171	136	106	52	43
19	Skaraborgs län	535	728	459	22	279	155	200	170	130	58	39	27
20	Värmlands län	163	290	120	127	2 592	1 083	213	112	99	177	20	11
21	Örebro län	249	522	320	48	853	293	239	344	237	75	18	11
22	Västmanlands län . .	279	473	217	39	784	249	335	254	166	37	16	9
23	Kopparbergs län . . .	125	97	67	281	2 196	1 164	204	167	70	123	35	32
24	Gävleborgs län	176	224	201	267	3 628	1 299	222	147	107	166	31	27
25	Västernorrlands län . .	257	43	27	294	2 346	1 195	135	67	45	1 025	131	118
26	Jämtlands län	117	79	45	372	4 810	1 105	71	22	14	31	6	4
27	Västerbottens län . . .	41	29	18	176	1 197	465	26	29	7	159	19	10
28	Norrbottens län	124	31	25	193	1 464	228	123	59	25	162	30	27
29	*Kvinnliga avdeln.*	1 451	2 846	1 681	—	—	—	518	402	307	260	281	168
30	Stockholms stad . . .	311	—	—	—	—	—	104	104	65	99	133	73
31	Stockholms län	25	41	33	—	—	—	31	9	9	6	2	1
32	Uppsala län	53	143	44	—	—	—	36	—	—	—	2	1
33	Södermanlands län . .	11	19	11	—	—	—	42	35	25	7	7	3
34	Östergötlands län . . .	12	53	24	—	—	—	37	43	42	19	11	2
35	Jönköpings län	43	63	28	—	—	—	11	17	7	14	1	1
36	Kronobergs län	97	106	60	—	—	—	—	—	—	1	5	3
37	Kalmar län	27	75	21	—	—	—	—	—	—	3	7	6
38	Gotlands län	6	55	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	35	88	31	—	—	—	1	9	6	8	1	—
40	Kristianstads län . . .	79	227	91	—	—	—	3	1	1	10	15	10
41	Malmö stad	69	62	57	—	—	—	20	9	9	22	32	31
42	Malmöhus län i övr. .	311	675	576	—	—	—	1	2	1	5	15	5
43	Hallands län	52	185	159	—	—	—	—	12	9	3	1	—
44	Göteborgs stad	15	3	—	—	—	—	23	25	25	32	26	23
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	18	36	27	—	—	—	—	—	—	1	2	2
46	Älvsborgs län.	14	83	66	—	—	—	72	73	53	9	1	—
47	Skaraborgs län	41	148	97	—	—	—	1	7	7	2	3	1
48	Värmlands län	27	113	27	—	—	—	18	26	26	5	2	1
49	Örebro län	17	73	37	—	—	—	79	9	9	8	1	1
50	Västmanlands län . . .	16	106	17	—	—	—	35	18	11	2	2	—
51	Kopparbergs län . . .	26	151	120	—	—	—	—	2	1	3	3	3
52	Gävleborgs län	30	121	50	—	—	—	3	1	1	1	9	1
53	Västernorrlands län . .	29	49	11	—	—	—	1	—	—	—	—	—
54	Jämtlands län	37	88	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Västerbottens län . . .	31	38	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Norrbottens län	19	45	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete, frivill. arb.uppg. o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
16 949	**10750**	**9 963**	**9 473**	**2 087**	**1 719**	**4 871**	**1 787**	**1 709**	**3 287**	**2 056**	**1 719**	**8 971**	**6 918**	**5 549**	**22601**	**20 422**	**20024**	**3 686**	1
2 743	673	633	775	189	149	551	311	301	1 344	813	708	2 379	1 881	1 534	585	293	281	109	2
678	397	356	133	77	49	57	25	24	47	17	9	172	73	51	296	343	329	163	3
417	219	206	113	24	19	10	2	2	186	70	50	108	47	26	392	335	333	29	4
472	415	409	140	28	27	221	77	76	30	15	11	90	76	51	438	313	308	49	5
1 079	889	843	296	140	116	163	46	46	100	54	43	771	805	716	4 765	4 690	4 680	132	6
265	206	165	313	53	45	9	—	—	52	47	39	115	54	38	516	404	404	61	7
288	240	210	175	69	51	20	—	—	20	22	20	80	58	40	729	712	683	29	8
367	199	185	259	62	54	234	106	95	35	36	33	199	122	89	591	660	635	141	9
110	103	86	18	25	22	42	42	32	6	3	2	24	14	7	39	12	12	3	10
304	353	304	375	128	120	175	66	60	19	33	33	113	227	195	820	873	857	166	11
398	313	276	296	164	86	79	34	18	62	54	39	207	238	175	474	1 154	1 091	790	12
814	396	393	365	30	28	234	67	67	171	65	46	755	416	361	2 551	1 603	1 603	107	13
551	344	301	321	155	132	414	106	103	193	148	137	269	244	158	2 892	3 661	3 632	138	14
257	141	139	285	48	41	63	20	20	20	2	2	121	86	61	353	819	810	572	15
1 487	381	380	524	39	32	1 651	430	429	561	279	259	1 637	1 422	1 208	578	443	442	161	16
418	286	284	1 889	293	290	138	44	42	12	10	10	115	122	111	550	295	294	30	17
477	395	355	1 002	126	116	12	1	1	54	43	38	192	169	147	319	167	164	47	18
593	589	561	171	127	102	22	9	8	36	38	32	122	80	54	697	674	648	75	19
574	516	468	200	39	21	54	27	26	44	89	55	122	58	32	972	738	721	27	20
694	698	636	1 121	112	98	7	—	—	58	44	35	190	154	106	347	715	697	511	21
444	408	367	78	16	6	113	65	65	33	30	20	103	141	73	291	216	205	39	22
419	269	250	108	17	14	4	—	—	37	21	18	108	58	36	757	372	286	28	23
516	349	334	226	73	69	245	134	132	57	43	38	263	77	50	1 305	365	357	60	24
1 037	435	430	111	16	13	207	85	85	38	18	14	331	52	38	630	151	151	84	25
466	363	294	70	11	8	9	—	—	24	18	14	164	95	85	114	90	90	34	26
231	242	185	49	17	3	64	44	31	11	32	5	62	102	71	130	63	59	13	27
850	931	913	60	9	8	73	46	46	37	12	9	156	47	36	470	261	252	88	28
10	**7**	**3**	**8 258**	**2 917**	**2 082**	**182**	**55**	**45**	**4 471**	**2 893**	**2 023**	**6 842**	**6 019**	**4 225**	**28303**	**36 063**	**27196**	**3 673**	29
2	6	3	883	438	218	110	31	27	1 180	621	378	1 807	1 677	1 303	3 579	6 120	4 131	164	30
—	1	—	112	66	50	3	—	—	75	70	40	136	186	117	1 161	1 820	1 161	156	31
5	—	—	255	5	1	—	—	—	156	62	52	65	76	39	398	556	363	46	32
—	—	—	43	27	15	—	1	1	61	56	31	121	92	54	622	744	525	52	33
—	—	—	411	199	153	2	1	1	228	146	105	274	272	170	3 667	3 850	3 358	100	34
—	—	—	418	117	98	—	—	—	74	73	53	134	122	86	822	843	703	81	35
—	—	—	47	65	27	—	—	—	44	37	25	69	75	37	743	873	647	25	36
2	—	—	40	26	13	3	3	2	82	69	47	106	113	73	592	784	585	180	37
—	—	—	8	4	3	—	—	—	20	15	10	29	24	11	67	102	49	—	38
—	—	—	65	54	36	—	2	2	81	111	75	124	135	94	782	1 399	1 044	293	39
—	—	—	209	144	67	—	—	—	104	85	57	207	221	95	723	1 603	1 134	625	40
—	—	—	501	270	223	3	2	2	275	109	79	635	351	311	3 206	2 319	2 088	55	41
—	—	—	276	187	151	3	—	—	278	117	92	284	282	176	2 734	3 441	3 041	97	42
—	—	—	228	44	28	—	—	—	44	25	18	157	58	35	308	776	686	554	43
—	—	—	1 199	316	219	53	8	7	601	336	265	829	559	456	1 694	2 636	1 931	221	44
—	—	—	215	72	69	1	—	—	50	30	27	69	89	67	383	334	291	38	45
1	—	—	1 022	226	139	—	—	—	97	106	46	155	92	59	557	690	442	63	46
—	—	—	203	71	62	—	—	—	67	50	35	96	120	66	819	836	644	47	47
—	—	—	118	13	9	—	2	—	117	70	63	138	140	110	843	966	689	86	48
—	—	—	1 391	304	268	1	—	—	144	138	109	293	236	181	649	1 172	853	431	49
—	—	—	146	26	16	1	—	—	88	78	46	161	228	136	593	791	483	54	50
—	—	—	41	14	7	—	—	—	173	140	105	192	179	107	770	778	439	52	51
—	—	—	343	187	180	—	—	—	83	86	56	195	161	97	697	666	436	75	52
—	—	—	13	7	5	2	—	—	90	61	51	120	101	83	723	642	495	43	53
—	—	—	23	18	15	—	—	—	126	99	88	208	254	132	425	478	376	53	54
—	—	—	31	13	7	—	2	—	70	60	37	108	83	63	407	528	376	67	55
—	—	—	17	4	3	—	3	3	63	43	33	130	93	67	339	316	226	15	56

Tab. 8. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under oktober 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	9 674	40 659	18 203	1 451	2 846	1 681	10 617	11 125	43 505	19 884
Jordbruk	7 841	14 713	8 202	1 451	2 846	1 681	8 331	8 792	17 559	9 883
Skogshushållning . .	2 833	25 946	10 001	—	—	—	2 286	2 333	25 946	10 001
Industri o. hantverk .	36 920	17 401	14 857	9 046	3 607	2 560	43 651	45 966	21 008	17 417
Malmbrytning . . .	228	232	85	—	—	—	222	228	232	85
Metall- o. maskinind.	6 375	3 296	2 306	518	402	307	6 588	6 893	3 698	2 618
Jord- och stenind. .	3 028	700	583	60	70	55	2 994	3 088	770	638
Trävaruindustri . .	2 512	756	523	35	25	11	2 382	2 547	781	534
Pappers- o. graf. ind.	1 383	280	261	225	256	157	1 582	1 608	536	418
Livsmedelsindustri .	2 261	596	528	1 274	597	482	3 281	3 535	1 193	1 010
Textil- o. bekl.-ind. .	1 452	271	200	4 799	1 782	1 172	6 064	6 251	2 053	1 372
Läder- o. gummiind.	2 032	255	184	1 662	337	250	3 582	3 694	592	434
Kemisk-teknisk ind.	414	152	130	463	131	123	815	877	283	253
Byggnadsverksamh. .	16 949	10 750	9 968	10	7	3	16 021	16 959	10 757	9 966
Kraft- o. värmeprod.	286	113	94	—	—	—	275	286	113	94
Sjöfart och fiske . .	4 871	1 787	1 709	182	55	45	4 796	5 053	1 842	1 754
Handel o. samfärdsel	12 258	8 974	7 268	11 313	8 912	6 248	20 079	23 571	17 886	13 516
Kontorsarbete . . .	1 660	412	295	1 666	789	615	3 199	3 326	1 201	910
Affärs- o. lagerarb. .	2 931	900	781	1 778	937	632	4 266	4 709	1 837	1 413
Landtransport . . .	5 221	5 589	4 822	299	735	315	4 397	5 520	6 274	4 637
Hotell- o. rest.-rör. .	819	479	446	4 765	4 347	3 278	4 115	5 584	4 826	3 724
Litter. o. konstn.arb.	398	58	44	68	15	9	445	461	68	53
Förvaltn. o. underv.	957	1 898	1 255	859	506	451	1 716	1 816	1 904	1 706
Sjukvård o. hygien .	272	193	125	1 888	1 583	948	1 941	2 155	1 776	1 073
Husligt arbete . . .	140	110	63	18 106	24 243	15 504	11 856	18 246	24 353	15 567
Diversearbete	5 368	2 857	2 685	8	7	7	4 461	5 376	2 864	2 692
Frivill. arbetsuppgift.	17 093	17 455	17 276	10 189	11 813	11 685	23 682	27 282	29 268	28 961
Ungdom ut. särsk. utb.	3 686	—	—	3 673	—	—	6 867	7 359	—	—
Summa	**90 010**	**89 243**	**62 061**	**53 908**	**51 483**	**37 730**	**126 009**	**143978**	**140726**	**99 791**
Därav under 18 år	14 438	13 932	12 458	13 504	13 008	11 204	24 689	27 942	26 940	23 662

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under september och oktober 1942 samt under oktober 1941.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Oktober 1942		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Okt. 1942	Sept. 1942	Okt. 1941	Okt. 1942	Sept. 1942	Okt. 1941	Okt. 1942	Sept. 1942	Okt. 1941	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	24	24	35	51	33	59	26	24	37	45	59	46
Jordbruk	50	47	75	51	82	59	50	44	72	56	59	56
Skogshushållning . .	9	9	14	—	·	·	9	9	14	39	—	39
Industri o. hantverk .	212	183	360	251	280	526	219	197	393	85	71	83
Sjöfart och fiske . .	273	285	314	·	·	·	274	283	317	96	·	95
Handel o. samfärdsel	137	121	122	127	115	170	132	118	141	81	70	76
Husligt arbete . . .	127	120	·	75	62	93	75	62	93	57	64	64
Diversearbete	188	175	233	·	·	·	188	175	248	94	·	94
Samtliga	**101**	**98**	**134**	**105**	**94**	**154**	**102**	**97**	**141**	**70**	**73**	**71**
Därav under 18 år	104	103	111	104	97	157	104	100	133	89	86	88

Tab. 5. Sysselsatta arbetare i slutet av oktober 1942 i jämförelse med slutet av september 1942.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl oktober 1942 som september 1942						
	Antal företag	Oktober 1942			Indextal för oktober 1942 (september 1942 = 100)		
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 519**	**139 344**	**12 376**	**151 720**	**101·8**	**99·4**	**101·6**
Gruvor o. anrikningsverk	30	4 029	37	4 066	98·5	·	98·3
Järn-, stål- o. kopparverk	42	23 155	223	23 378	101·4	91·0	101·3
Järn- o. stålmanufaktur	309	16 909	1 811	18 720	102·4	97·7	101·9
Mekaniska verkstäder	803	63 341	3 995	67 336	101·7	97·2	101·4
Skeppsvarv	51	11 045	16	11 061	102·0	·	102·0
Elektriska verkstäder	97	14 635	4 533	19 168	102·0	101·5	101·8
Annan metallindustri	187	6 230	1 761	7 991	103·9	103·0	103·7
Jord- o. stenindustri	**502**	**18 183**	**1 842**	**20 025**	**94·7**	**95·2**	**94·8**
Kolgruvor	4	910	2	912	101·1	·	101·1
Torvindustri	61	1 108	22	1 130	93·2	·	88·9
Stenbrott o. stenhuggerier	116	3 059	21	3 080	100·2	·	100·1
Cementfabriker, kalkbruk	118	4 310	53	4 363	95·2	96·4	95·2
Tegelbruk	139	3 507	12	3 519	82·3	·	82·0
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	22	2 308	1 396	3 704	99·3	102·0	100·3
Glasbruk	42	2 981	336	3 317	101·5	89·1	100·1
Träindustri	**876**	**28 536**	**741**	**29 277**	**99·2**	**101·1**	**99·2**
Sågverk o. hyvlerier	347	13 549	117	13 666	95·7	100·9	95·7
Snickeri- o. möbelfabriker	449	12 832	422	13 254	103·3	101·9	103·3
Annan trävaruindustri	80	2 155	202	2 357	98·8	99·5	98·8
Pappers- o. grafisk ind.	**527**	**29 725**	**6 719**	**36 444**	**100·7**	**101·1**	**100·8**
Pappersmassefabriker	66	11 034	111	11 145	100·6	89·5	100·5
Pappersbruk o. pappfabr.	56	8 567	1 766	10 333	99·8	102·4	100·2
Annan pappersindustri	118	2 222	3 373	5 595	100·5	100·5	100·5
Grafisk industri	287	7 902	1 469	9 371	101·8	102·0	101·9
Livsmedelsindustri	**890**	**21 314**	**10 547**	**31 861**	**116·1**	**99·0**	**109·8**
Kvarnar	47	1 370	246	1 616	103·9	101·2	103·5
Bagerier	199	3 177	1 683	4 860	100·3	94·3	98·1
Råsockerbruk o. raffinad.	26	6 765	831	7 596	168·8	121·7	162·0
Choklad- o. karamellfabr.	58	1 090	3 092	4 182	105·7	101·0	102·2
Bryggerier o. läskedrycksf.	203	3 206	654	3 860	96·9	94·9	96·6
Tobaksfabriker	8	373	1 378	1 751	93·7	94·9	94·6
Slakterier o. konservfabr.	204	3 117	1 873	4 990	105·8	98·5	103·0
Annan livsmedelsindustri	145	2 216	790	3 006	101·7	93·6	99·4
Textil- o. beklädnadsind.	**707**	**17 421**	**39 528**	**56 949**	**101·7**	**100·5**	**100·9**
Bomullsindustri	45	5 005	6 670	11 675	102·0	98·7	100·1
Jute- o. linneindustri	15	1 357	1 471	2 828	101·3	98·9	100·1
Ylleindustri	64	3 976	5 383	9 359	101·4	100·2	100·7
Trikåfabriker	108	1 843	5 915	7 758	102·6	103·3	103·1
Skrädderier o. sömnadsfabr.	310	2 737	15 642	18 379	100·8	99·8	100·0
Annan hithörande industri	165	2 503	4 447	6 950	102·8	103·0	102·7
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**362**	**11 837**	**8 674**	**20 511**	**105·0**	**107·9**	**106·2**
Garverier	30	1 731	229	1 960	103·0	94·6	101·9
Skofabriker	138	4 459	3 600	8 059	111·4	114·4	112·7
Gummivarufabriker	26	2 711	2 654	5 365	98·4	102·9	100·6
Annan hithörande industri	168	2 936	2 191	5 127	103·6	105·7	104·5
Kemisk-teknisk industri	**279**	**9 166**	**3 033**	**12 199**	**98·4**	**97·7**	**98·2**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	104	2 163	1 035	3 198	101·4	102·1	101·6
Sprängämnesfabriker	9	1 229	522	1 751	88·2	80·7	85·8
Tändsticksfabriker	8	500	215	715	97·5	104·4	99·4
Annan kemisk-tekn. ind.	158	5 274	1 261	6 535	99·9	101·9	100·3
Samtliga industrigrupper	**5 662**	**275 526**	**83 460**	**358 986**	**101·9**	**100·7**	**101·6**
Byggnadsverksamhet	976	21 185	—	21 185	92·5	—	92·5
Statliga verk o. byggn.-arb.	177	31 655	3 595	35 250	97·4	98·1	97·5
Komm. verk o. byggnadsarb.	212	17 975	213	18 188	96·2	45·9	95·0
Handel o. varulager	624	5 379	1 461	6 840	100·3	103·9	101·0
Samfärdsel	152	6 210	69	6 279	94·5	101·5	94·6
Samtliga näringsgrenar	**7 803**	**357 930**	**88 798**	**446 728**	**100·4**	**100·3**	**100·4**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1941				1942									
	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Malmbrytning o. metallind.	105	104	105	103	104	103	103	104	105	108	109	110	110	111
Gruvor o. anrikningsverk .	110	108	108	105	105	105	105	104	103	108	109	109	110	108
Järn-, stål- o. kopparverk .	110	109	110	107	107	105	106	106	106	109	109	109	106	107
Järn- o. stålmanufaktur . .	87	88	90	87	89	88	87	87	89	94	96	97	96	98
Mekaniska verkstäder . . .	111	110	111	110	111	111	112	111	112	116	117	118	118	120
Skeppsvarv	107	103	102	100	102	102	104	109	109	111	109	110	110	112
Elektriska verkstäder . . .	111	111	112	111	112	110	109	109	111	115	115	117	117	120
Annan metallindustri . . .	85	85	86	85	83	82	82	82	82	85	85	86	86	89
Jord- o. stenindustri . . .	76	73	69	64	59	59	60	71	82	89	89	88	84	79
Kolgruvor	132	128	128	129	131	128	128	125	122	121	119	114	118	120
Torvindustri	175	133	98	81	61	60	59	152	276	324	311	237	179	159
Stenbrott o. stenhuggerier .	52	50	46	44	33	30	33	40	45	47	46	46	43	43
Cementfabriker, kalkbruk .	76	75	72	64	58	61	63	80	83	90	91	94	89	85
Tegelbruk	66	55	50	43	38	37	37	49	69	80	81	81	74	61
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	77	78	79	77	77	79	78	78	82	83	84	85	85	85
Glasbruk	74	76	77	70	71	70	73	73	72	76	76	80	84	84
Träindustri	76	74	73	65	61	62	61	66	71	75	76	76	73	73
Sågverk o. hyvlerier . . .	75	70	66	55	48	51	51	60	68	72	71	69	65	63
Snickeri- o. möbelfabriker .	76	79	80	75	75	74	72	72	74	78	80	82	80	83
Annan trävaruindustri . .	97	92	93	93	89	86	84	85	91	96	99	102	102	100
Pappers- o. grafisk ind. . .	76	77	79	76	77	77	76	77	82	84	83	82	82	83
Pappersmassefabriker . . .	63	65	68	65	66	66	64	66	74	75	73	73	69	70
Pappersbruk o. pappfabr. .	72	71	72	68	71	73	71	73	75	78	75	74	75	76
Annan pappersindustri . .	88	89	92	90	86	87	87	88	89	89	89	93	94	95
Grafisk industri	93	94	95	96	93	92	92	91	95	99	100	98	100	102
Livsmedelsindustri	99	110	110	93	93	92	91	93	96	100	100	101	99	109
Kvarnar	104	107	108	103	97	90	88	88	90	89	88	90	101	105
Bagerier	99	96	98	86	98	100	99	100	103	109	108	104	102	100
Råsockerbruk o. raffinad. .	117	220	210	111	110	110	108	118	121	130	136	142	142	230
Choklad- o. karamellfabr. .	93	97	100	91	89	94	95	96	97	97	98	101	101	103
Bryggerier o. läskedrycksf. .	89	87	87	90	84	82	83	86	91	95	97	93	87	84
Tobaksfabriker	75	75	74	71	77	76	77	76	82	83	79	77	81	77
Slakterier o. konservfabr. .	124	128	132	126	117	112	106	107	108	112	103	116	106	109
Annan livsmedelsindustri .	92	97	100	98	94	91	90	91	94	100	102	103	102	102
Textil- o. beklädnadsind. . .	91	90	89	87	85	85	86	86	86	86	86	86	88	89
Bomullsindustri	96	96	97	96	95	95	94	93	92	93	92	93	94	94
Jute- o. linneindustri . . .	97	97	98	97	96	94	93	92	89	91	92	92	92	92
Ylleindustri	95	94	94	94	90	88	87	87	88	90	89	90	92	93
Trikåfabriker	87	87	87	85	84	84	84	83	83	82	81	82	83	85
Skrädderier o. sömnadsfabr.	86	84	82	79	74	78	80	82	80	80	80	80	83	83
Annan hithörande industri .	92	91	89	81	89	88	89	92	92	94	94	95	95	98
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	82	87	89	78	85	84	84	83	82	84	83	83	82	87
Garverier	111	107	108	99	104	104	102	99	100	102	104	103	105	107
Skofabriker	89	87	88	86	85	89	89	88	85	86	84	84	75	85
Gummivarufabriker	58	76	78	55	73	69	68	68	70	71	69	70	74	74
Annan hithörande industri .	92	92	93	88	87	86	87	84	84	88	88	90	93	97
Kemisk-teknisk industri . .	94	94	94	87	89	89	89	92	89	91	91	92	89	88
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	83	84	84	80	78	77	79	81	85	90	90	93	93	95
Sprängämnesfabriker . . .	165	161	162	143	152	144	143	145	138	138	134	130	123	106
Tändsticksfabriker	55	55	52	52	49	50	51	49	37	37	38	36	37	37
Annan kemisk-teknisk ind. .	96	96	97	89	93	94	94	100	97	100	101	103	98	99
Samtliga industrigrupper	91	92	93	88	87	87	87	89	91	94	94	95	94	95
Byggnadsverksamhet	62	56	51	42	38	36	35	45	53	61	68	71	67	62
Statliga verk o. byggn.-arb. .	139	134	123	108	111	112	111	112	125	133	136	137	133	130
Komm. verk o. byggnadsarb.	88	86	85	81	80	79	80	83	90	94	94	94	91	86
Handel o. varulager	78	76	79	75	74	74	73	75	74	73	73	74	75	76
Samtliga näringsgrenar	92	91	91	85	85	85	84	87	90	94	95	96	94	95

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1941		1942									
	Sept.	Okt.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept	Okt.
Malmbrytning o. metallind.	3·80	3·82	3.83	3·79	3·77	3·91	3·97	3·88	3·96	4·05	4·05	4 10
Gruvor o. anrikningsverk	3·81	3·88	3·99	4·08	3·99	4·06	4·27	3·40	4·18	4·05	3·31	4·13
Järn-, stål- o. kopparverk	4·17	4·05	4·02	4·12	3·96	3·97	3·91	4·08	4·06	4·11	4·16	4·20
Järn- o. stålmanufaktur .	3·55	3·74	3·42	3·45	3·59	3·78	3·77	3 87	3·98	3·92	4·07	4·18
Mekaniska verkstäder . .	3·96	3·95	3·91	3·92	3·88	4·00	4·05	3·94	4·08	4·09	4·10	4·12
Skeppsvarv	3·20	3·22	4·10	3·52	3·58	3·92	3·96	3·74	3·59	4·02	3·88	3·71
Elektriska verkstäder . .	3·70	3·88	3·55	3·57	3·69	3·72	3·98	3·88	3·87	4·14	4·24	4·14
Annan metallindustri . .	3·04	3·22	3·28	3·42	3·68	3·58	3·59	3·54	3·72	3·66	3·75	3·95
Jord- o. stenindustri . . .	3·48	3·32	3·29	3·42	3·40	3·77	4·06	4·10	4·10	3·99	4·05	4·02
Kolgruvor	5·00	5·00	5·00	5·00	4·98	4·98	4·98	5·00	4·92	4·92	4·96	4·96
Torvindustri	4·80	3·96	3·07	2·97	2·62	3·96	4·54	4·40	4·09	3·71	4·03	3·92
Stenbrott o. stenhuggerier	3·28	2·66	2·48	2·08	2·41	3·16	3·66	3·82	3·78	3·62	3·73	3·56
Cementfabriker, kalkbruk .	3·14	3·24	2·84	2·98	3·22	3·71	3·95	4·17	4·10	4·01	3·98	3·82
Tegelbruk	3·05	2·79	3·28	3·78	3·45	3·92	4·12	4·17	4·25	4·03	3·92	3·62
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·53	3·58	3·28	3·64	3·60	3·78	4·01	3·88	4·09	4·15	4·26	4·66
Glasbruk	3·34	3·39	3·60	3·48	3·67	3·65	3·91	3·95	4·10	4·05	4·19	4·20
Träindustri	3·45	3·45	3·04	3·15	3·25	3·48	3·73	3·96	3·94	3·97	3·91	3·86
Sågverk o. hyvlerier . . .	3·49	3·38	2·85	2·98	3·02	3·41	3·67	3·98	3·96	3·84	3·73	3·66
Snickeri- o. möbelfabriker	3·89	3·49	3·11	3·24	3·34	3·51	3·80	3·92	3·98	4·06	4·04	4·02
Annan trävaruindustri . .	3·62	3·49	3·44	3·38	3·62	3·70	3·73	4·06	3·96	4·15	4·18	4·18
Pappers- o. grafisk ind. .	3·11	3·22	3·07	3·37	3·28	3·37	3·60	3·56	3·60	3·67	3·66	3·55
Pappersmassefabriker . . .	3·05	3·00	2·95	3·22	3·38	3·46	3·62	3·46	3·49	3·58	3·37	3·01
Pappersbruk o. pappfabr.	2·51	2·64	2·66	3·03	2·92	2·96	3·21	3·34	3·38	3·31	3·43	3·45
Annan pappersindustri . .	3·65	4·05	3·61	3·77	3·69	3·77	4·08	3·94	4·02	4·25	4·23	4·32
Grafisk industri	3·41	3·59	3·38	3·59	3·39	3·50	3·72	3·77	3·74	3·79	3·99	3·97
Livsmedelsindustri	3·37	3·44	3·23	3·24	3·25	3·25	3·28	3·38	3·33	3·43	3·40	3·47
Kvarnar	3·89	3·84	2·86	2·90	2·72	2·89	2·64	2·50	2·50	2·81	3·10	3·48
Bagerier	3·54	3·68	3·64	3·48	3·66	3·52	3·62	3·88	3·66	3·71	3·76	3·79
Råsockerbruk o. raffinad. .	3·50	3·68	3·08	3·11	3·10	3·20	3·34	3·20	3·61	3·55	3·49	4·00
Choklad- o. karamellfabr.	3·64	3·77	3·75	3·76	3·78	3·89	3·85	3·88	3·90	4·06	3·97	4·02
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·61	2·52	2·58	2·54	2·56	2·97	3·08	3·31	3·14	3·11	2·93	2·78
Tobaksfabriker	3·55	3·55	3·57	3·64	3·60	3·71	3·68	3·69	3·64	3·74	3·72	3·26
Slakterier o. konservfabriker	3·37	3·53	3·14	3·05	2·98	2·69	2·68	2·71	2·55	2·77	2 85	2·72
Annan livsmedelsindustri .	3·39	3·13	3·44	3·35	3·58	3·34	3·41	3·49	3·42	3·59	3·47	3·23
Textil- o. beklädnadsind.	3·13	3·06	2·83	2·98	3·13	3·24	3·28	3·26	3·49	3·43	3·61	3·64
Bomullsindustri	2·96	2·68	2·78	2·92	3·12	3·07	3·24	2·95	3·57	3·67	3·59	3·81
Jute- o. linneindustri . .	3·88	3·48	2·81	3·40	3·07	2·94	3·40	3·12	3·26	3·50	3·75	3·61
Ylleindustri	3·24	3·46	2·87	2·90	3·13	3·27	3·26	3·27	3·50	3·45	3·67	3·54
Trikåfabriker	3·40	3·36	3·28	3·22	3·27	3·32	3·46	3·48	3·54	3·44	3·64	3·54
Skrädderier o. sömnadsfabr.	2·97	2·80	2·47	2·65	2·97	3·22	3·16	3·27	3·43	3·24	3·55	3·60
Annan hithörande industri	3·59	3·51	3·33	3·49	3·41	3·61	3·40	3·60	3·48	3·53	3·64	3·72
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·07	3·15	3·27	3·21	3·19	3·31	3·26	3·37	3·46	3·57	3·58	3·42
Garverier	3·32	3·48	3·41	3·48	3·37	3·32	3·48	3·49	3·48	3·47	3·40	3·41
Skofabriker	2·82	2·77	3·32	3·10	3·14	2·99	3·01	3·18	3·45	3·67	3·45	3·24
Gummivarufabriker . . .	3·27	3·54	3·18	3·25	3·20	3·54	3·24	3·54	3·44	3·49	3·71	3·50
Annan hithörande industri	3·17	3·05	3·18	3·18	3·12	3·32	3·44	3·44	3·49	3·62	3·69	3·62
Kemisk-teknisk industri . .	3·32	3·42	3·18	3·31	3·39	3·21	3·47	3·36	3·43	3·41	3·31	3·27
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·98	3·24	2·81	2·71	3·02	3·09	3·16	3·08	3·01	3·39	3·43	3·45
Sprängämnesfabriker . . .	4·59	4·42	3·91	4·61	4·77	3·76	3·79	3·88	3·96	3·67	3·41	3·02
Tändsticksfabriker	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·41	3·38	3·32	3·51	3·42	3·40	3·56	3·55	3·63	3·64	3·46	3·48
Samtliga industrigrupper	3·48	3·48	3·38	3·44	3·45	3·58	3·70	3·70	3·76	3·82	3·84	3·83
Byggnadsverksamhet . . .	2·99	2·63	2·53	2·26	2·38	2·84	3·15	3·48	3·50	3·54	3·55	3·47
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·72	3·57	3·52	3·48	3·68	3·66	3·81	3·82	4·00	3·88	3·93	3·63
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·97	2·90	2·82	2·80	2·93	2·99	3·25	3·25	3·28	3·28	3·07	3·18
Handel o. varulager . . .	3·26	3·38	3·09	3·13	3·15	3·29	3·40	3·27	3·13	3·40	3·47	3·41
Samfärdsel	3·26	3·22	2·99	3·31	3·42	3·17	3·49	3·27	3·18	2·99	2·90	3·01
Banker	3·63	3·63	3·71	3·64	3·56	3·52	3·54	—	—	—	—	—
Försäkringsföretag	3·71	3·68	3·81	3·87	3·86	3·91	3·97	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	3·45	3·48	3·34	3·38	3·41	3·52	3·66	3·67	3·74	3·78	3·78	3·75

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under oktober 1942 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Sept.	Okt.	Sept.	Okt.	Sept.	Okt.	Sept.	Okt.
Malmbrytning o. metallindustri	150	138	2 961	2 522	2 095	2 100	+ 866	+ 422
Gruvor o. anrikningsverk	4	2	24	8	32	14	− 8	− 6
Järn-, stål- o. kopparverk	19	23	491	536	316	463	+ 175	+ 73
Järn- o. stålmanufaktur	6	8	131	180	68	74	+ 63	+ 106
Mekaniska verkstäder	82	69	1 348	952	1 055	868	+ 293	+ 84
Skeppsvarv	6	8	178	210	133	147	+ 45	+ 63
Elektriska verkstäder	19	17	641	469	408	444	+ 233	+ 25
Annan metallindustri	14	12	148	167	83	90	+ 65	+ 77
Jord- o. stenindustri	36	33	190	127	381	293	− 191	− 166
Kolgruvor	2	2	9	12	10	12	− 1	—
Stenbrott o. stenhuggerier	5	2	7	3	32	11	− 25	− 8
Cementfabriker, kalkbruk	5	5	13	21	61	26	− 48	− 5
Tegelbruk	15	15	30	—	201	158	− 171	− 158
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	9	7	131	89	77	61	+ 54	+ 28
Glasbruk	—	2	—	2	—	25	—	− 23
Träindustri	12	15	104	164	86	132	+ 18	+ 32
Sågverk o. hyvlerier	5	7	30	12	37	91	− 7	− 79
Snickerier o. möbelfabriker	6	5	70	140	49	18	+ 21	+ 122
Annan trävaruindustri	1	3	4	12	—	23	+ 4	− 11
Pappers- o. grafisk industri	27	26	439	387	314	252	+ 125	+ 135
Pappersmassefabriker	11	13	278	178	148	110	+ 130	+ 68
Pappersbruk o. pappfabriker	5	4	9	18	81	73	− 72	− 55
Annan pappersindustri	6	4	23	13	13	—	+ 10	+ 13
Grafisk industri	5	5	129	178	72	69	+ 57	+ 109
Livsmedelsindustri	44	44	316	2 264	318	204	− 2	+ 2 060
Kvarnar	2	—	15	—	—	—	+ 15	—
Bagerier	3	1	14	—	13	5	+ 1	− 5
Råsockerbruk o. raffinaderier	15	20	104	1 982	53	60	+ 51	+ 1 922
Choklad- o. karamellfabriker	5	6	45	86	39	15	+ 6	+ 71
Bryggerier o. läskedryeksfabriker	2	1	—	—	23	4	− 23	− 4
Slakterier o. konservfabriker	6	8	14	119	148	78	− 134	+ 41
Annan livsmedelsindustri	11	8	124	77	42	42	+ 82	+ 35
Textil- o. beklädnadsindustri	44	30	821	448	330	216	+ 491	+ 232
Bomullsindustri	15	11	335	244	152	135	+ 183	+ 109
Jute- o. linneindustri	3	1	23	13	32	6	− 9	+ 7
Ylleindustri	7	4	43	38	40	10	+ 3	+ 28
Trikåfabriker	6	6	96	104	22	14	+ 74	+ 90
Skrädderier o. sömnadsfabriker	8	4	245	11	48	19	+ 197	− 8
Annan hithörande industri	5	4	79	38	36	32	+ 43	+ 6
Läder-, hår- o. gummivaruind.	14	4	277	147	115	80	+ 162	+ 67
Garverier	4	1	16	—	28	10	− 12	− 10
Skofabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Gummivarufabriker	7	3	254	147	81	70	+ 173	+ 77
Annan hithörande industri	3	—	7	—	6	—	+ 1	—
Kemisk-teknisk industri	17	13	113	148	366	241	− 253	− 95
Färg-, olje- o. parfymfabriker	4	5	45	68	17	18	+ 28	+ 50
Sprängämnesfabriker	4	3	4	10	202	184	− 198	− 174
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	9	5	64	68	147	39	− 83	+ 29
Samtliga industrigrupper	344	303	5 221	6 205	4 005	3 518	+ 1 216	+ 2 687
Byggnadsverksamhet	143	107	1 442	890	1 549	1 534	− 107	− 644
Handel o. varulager	15	11	269	194	136	95	+ 133	+ 99
Samfärdsel	—	—	—	—	—	—	—	—
Hotell- o. restaurangrörelse	5	3	161	94	392	80	− 231	+ 14
Banker och försäkringsföretag	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	507	424	7 093	7 388	6 082	5 227	+ 1 011	+ 2 156
Kvinnor			2 166	1 732	1 646	1 227	+ 520	+ 505

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 september 1942.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	94	26 146	21 506	911	3·5	734	26 179	1 465	5·6
Bleck- o. plåtslagareförb. .	55	2 671	—	95	3·6	—	2 605	83	3·2
Bokbindareförbundet . . .	55	8 609	5 385	160	1·9	89	8 545	172	2·0
Bryggeriindustriarb.-förb. .	120	7 084	1 501	200	2·8	115	7 123	162	2·3
Byggnadsträarbetareförb. .	328	33 203	—	3 555	10·7	—	33 410	3 141	9·4
De förenade förbunden . .	60	13 225	3 855	556	4·2	339	13 563	527	3·9
Elektriska arbetareförb. . .	70	7 737	—	134	1·7	—	7 925	171	2·2
Gjutareförbundet	104	8 465	14	103	1·2	1	8 714	120	1·4
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	513	74 320	7 731	5 234	7·0	807	75 098	4 722	6·3
Byggnadsind.-arbetare .	175	34 858	1 437	3 091	8·9	91	35 639	2 813	7·9
Byggnadsämnesind.-arb.	170	13 004	443	717	5·5	51	12 945	510	3·9
Glasbruksarbetare . . .	88	3 642	108	91	2·5	8	3 787	196	5·2
Sockerfabriksarbetare .	18	4 568	741	275	6·0	156	4 660	179	3·8
Tändsticksarbetare . . .	5	1 239	450	137	11·1	94	1 265	143	11·3
Övriga arbetare	107	17 009	4 552	923	5·4	407	16 802	881	5·2
Gruvindustriarbetareförb. .	61	10 195	102	107	1·0	12	10 164	117	1·2
Handelsarbetareförb. . . .	261	42 102	17 914	929	2·2	494	42 097	980	2·3
Kommunalarbetareförb. . .	307	46 347	13 262	919	2·0	494	47 005	805	1·7
Lantarbetareförbundet . .	704	43 445	933	914	2·1	363	45 526	977	2·1
Litografförbundet	19	2 878	174	42	1·5	2	2 876	41	1·4
Livsmedelsarbetareförb. . .	124	28 530	8 627	2 027	7·1	794	28 783	1 700	5·9
Metallindustriarb.-förb. . .	275	182 149	12 304	2 534	1·4	586	178 656	2 659	1·5
Järnbruksarbetare . . .	53	37 860	598	280	0·7	115	37 531	217	0·6
Verkstadsarbetare . . .	222	144 289	11 706	2 254	1·6	471	141 125	2 442	1·7
Murareförbundet	118	9 952	—	803	8·1	—	10 174	514	5·1
Målareförbundet	204	13 272	2	777	5·9	—	13 138	1 129	8·6
Pappersindustriarb.-förb. .	124	30 283	1 712	1 704	5·6	406	32 099	1 788	5·6
Sadelm.- o. tapetseraref. .	60	3 760	794	158	4·2	69	3 754	239	6·4
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	57	10 869	4 324	1 555	14·3	763	10 801	748	6·9
Stenindustriarbetareförb. .	124	5 455	2	508	9·3	—	5 376	503	9·4
Sågverksindustriarb.-förb. .	216	18 753	14	1 761	9·4	4	19 061	1 483	7·8
Textilarbetareförbundet . .	101	39 422	22 095	1 357	3·4	1 096	39 533	1 331	3·4
Tobaksindustriarb.-förb. .	11	2 381	1 848	174	7·3	153	2 338	166	7·1
Transportarbetareförb. . .	176	27 649	1 586	2 009	7·3	132	28 197	1 889	6·7
Träindustriarbetareförb. . .	251	23 338	498	644	2·8	57	23 132	741	3·2
Typografförbundet	106	12 035	606	222	1·8	22	12 035	225	1·9
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	211	20 388	—	1 762	8·6	—	20 583	1 889	6·2
Summa	4 909	754 663	126 789	31 854	4·2	7 532	758 490	30 487	4·0

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under september uppgivits till inalles 161 482.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 31/8 1941—30/9 1942.

Fackförbund	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9
Beklädnadsarbetareförb.	10·2	8·2	7·0	9·7	17·9	15·3	10·6	6·4	7·8	7·5	6·2	7·5	5·6	3·5
Bleck- o. plåtslagareförb.	6·0	5·8	8·4	14·3	23·9	18·0	12·5	15·5	10·5	7·1	4·7	4·3	3·2	3·6
Bokbindareförbundet	4·4	4·2	3·6	2·5	3·9	3·9	3·2	2·7	2·7	2·4	2·4	2·2	2·0	1·9
Bryggeriindustriarbetareförb.	4·4	5·6	7·7	7·5	6·5	6·9	7·2	5·0	4·0	2·4	2·1	1·7	2·3	2·8
Byggnadsträarbetareförb.	17·2	18·0	21·9	27·4	35·0	46·8	43·9	39·0	27·1	19·0	16·6	10·7	9·4	10·7
De förenade förbunden	4·8	4·5	4·4	4·5	11·0	6·0	6·8	7·2	4·9	4·2	4·1	4·9	3·9	4·2
Elektriska arbetareförb.	3·9	3·7	3·5	4·0	5·2	10·0	10·7	9·0	6·4	5·2	4·5	2·7	2·2	1·7
Gjutareförbundet	2·9	2·8	2·8	2·7	3·9	3·5	2·6	2·1	1·8	1·8	1·8	1·7	1·4	1·2
Grov- o. fabriksarbetareförb.	13·9	13·6	16·2	19·7	26·1	27·1	26·2	22·8	14·3	8·8	6·7	6·3	6·3	7·0
Byggnadsind.-arbetare	17·8	17·9	22·3	28·6	36·2	37·6	36·8	30·8	18·9	12·1	8·2	7·2	7·9	8·9
Byggnadsämnesind.-arbetare	11·5	12·6	15·6	18·6	25·5	28·3	27·3	24·6	14·0	5·2	4·1	3·5	3·9	5·5
Glasbruksarbetare	11·0	4·8	5·8	6·2	7·3	8·1	6·2	4·8	4·9	3·9	3·8	5·5	5·2	2·5
Sockerfabriksarbetare	7·2	8·4	6·1	4·6	17·9	19·4	16·2	13·6	11·5	8·2	6·8	4·3	3·8	6·0
Tändsticksarbetare	23·8	15·5	16·3	15·0	16·6	17·4	17·4	15·6	14·2	11·3	11·1	10·5	11·3	11·1
Övriga arbetare	9·0	8·2	9·0	9·6	12·8	11·7	12·2	11·6	8·1	6·2	5·8	7·0	5·2	5·4
Gruvindustriarbetareförb.	1·7	1·6	1·8	2·1	2·6	2·2	2·5	2·6	1·6	2·0	1·2	1·3	1·2	1·0
Handelsarbetareförb.	2·7	2·5	2·7	2·8	3·4	2·7	3·4	3·3	2·6	2·3	2·2	2·2	2·3	2·2
Kommunalarbetareförb.	1·7	2·5	3·7	5·0	6·1	7·1	5·8	4·9	3·8	1·6	1·6	1·5	1·7	2·0
Lantarbetareförbundet	2·8	2·7	2·8	4·0	4·0	6·6	6·8	5·3	3·0	2·5	2·2	2·4	2·1	2·1
Litografförbundet	2·8	3·1	2·3	1·9	2·4	2·5	2·9	2·0	1·7	1·5	1·4	1·6	1·4	1·5
Livsmedelsarbetareförb.	5·9	6·4	6·1	6·3	10·2	8·3	7·8	7·1	6·4	5·7	5·2	5·3	5·9	7·1
Metallindustriarbetareförb.	3·6	3·4	3·4	4·0	4·2	3·5	4·2	4·0	3·3	2·8	2·1	1·6	1·5	1·4
Järnbruksarbetare	1·1	1·2	1·3	1·4	1·3	1·6	1·4	1·3	0·9	0·6	0·4	0 5	0·6	0·7
Verkstadsarbetare	4·3	4·0	4·0	4·8	5·0	4·0	5·0	4·7	4·0	3·4	2·6	1·8	1·7	1·6
Murareförbundet	17·6	22·1	29·6	36·2	46·1	52·5	50·9	48·3	30·9	16 0	7·5	4·9	5·1	8·1
Målareförbundet	12·9	8·7	16·4	33·1	37·8	53·0	47·5	38·2	25·6	16·6	14·3	11·2	8·6	5·9
Pappersindustriarbetareförb.	16·8	13·4	14·2	13·6	13·5	13·8	10·8	9·7	9·3	8·0	6·6	6·1	5·6	5·6
Sadelm.- o. tapetserareförb.	11·1	6·1	4·7	5·2	12·8	22·4	15·5	12·5	9·7	9·1	7·2	7·5	6·4	4·2
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	7·0	6·3	9·4	9·8	22·1	16·7	15·0	10·8	8·0	11·3	7·1	8·1	6·9	14·3
Stenindustriarbetareförb.	10·9	11·7	12·9	14·1	20·8	29·0	20·7	17·1	9·3	6·5	7·3	8·2	9·4	9·3
Sågverksindustriarbetareförb.	13·2	15·9	19·9	23·2	35·0	29·5	24·6	23·9	19·9	13·3	8·1	5·6	7·8	9·4
Textilarbetareförbundet	4·2	4·6	4·9	4·7	5·0	5·8	5·2	4·7	4·7	3·8	4·5	4·2	3·4	3·4
Tobaksindustriarbetareförb.	11·3	12·2	11·0	10·1	9·9	9·2	9·9	9·7	8·8	8·4	7·9	7·8	7·1	7·3
Transportarbetareförb.	12·0	11·2	12·1	13·0	13·8	15·7	15·5	14·0	12·3	9·0	6·7	6·5	6·7	7·3
Träindustriarbetareförb.	6·2	5·8	5·9	6·1	20·6	14·5	10·0	8·3	5·5	4·2	3·8	3·4	3·2	2·8
Typografförbundet	4·7	5·4	4·1	3·7	4·5	4·3	2·3	1·5	1·2	1·0	0·7	0·8	1·9	1·8
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	14·0	14·5	16·1	22·6	25·4	21·7	21·5	21·4	15·0	12·4	11·0	10·1	9·2	8·6
Samtliga	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·9	4·3	4·0	4·2

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (—) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av oktober 1942.*										
Stockholms stad .	1	1 372	—	1 372	+ 142	—	+ 142	63·5	60·9	2·3
Stockholms . . .	11	32	165	197	+ 4	+ 21	+ 25	79 2	59·4	0·7
Uppsala	2	38	11	49	— 4	— 2	— 6	63·3	63·3	0·4
Södermanlands .	2	22	—	22	+ 5	—	+ 5	68·2	59·1	0·1
Östergötlands . .	2	59	—	59	+ 15	—	+ 15	55·9	42·4	0·2
Jönköpings . . .	6	91	—	91	+ 13	—	+ 13	78·0	57·1	0·4
Kronobergs . . .	5	9	29	38	— 1	+ 4	+ 3	60 5	50·0	0·3
Kalmar	4	77	10	87	— 1	+ 1	—	81·6	66·7	0·4
Gotlands	2	28	4	32	+ 4	—	+ 4	75·0	62·5	0·5
Blekinge	*12*	*6*	*62*	*68*	— *3*	— *105*	— *108*	*91·2*	*76·5*	*0·5*
Kristianstads . .	1	—	2	2	—	—	—	100·0	100·0	0·0
Malmö stad . .	1	196	—	196	+ 14	—	+ 14	79·6	69·9	1·2
Malmöhus i övrigt	3	49	—	49	— 6	—	— 6	83·7	42·9	0·1
Hallands	5	39	4	43	+ 3	— 4	— 1	74·4	65·1	0·3
Göteborgs stad .	1	1 435	—	1 435	+ 70	—	+ 70	73·9	47·4	5·1
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	38	215	1 381	1 596	— 16	— 153	— 169	85·0	44·8	7·8
Älvsborgs . . .	7	34	12	46	+ 7	+ 6	+ 13	47·8	34·8	0·1
Skaraborgs . . .	2	3	1	4	— 3	— 3	— 6	50·0	—	0·0
Värmlands . . .	7	33	82	115	+ 10	+ 8	+ 18	75·7	75·7	0·4
Örebro	1	62	—	62	+ 10	—	+ 10	62·9	61·3	0·3
Västmanlands .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs . .	2	15	3	18	— 2	+ 3	+ 1	72·2	72·2	0·1
Gävleborgs . . .	3	53	—	53	— 7	— 2	— 9	83·0	86·8	0·2
Västernorrlands .	32	27	649	676	— 27	— 82	— 109	84·2	53·7	2·5
Jämtlands . . .	1	1	—	1	—	—	—	100·0	100·0	0·0
Västerbottens . .	3	1	3	4	—	—	—	50 0	50·0	0·0
Norrbottens . .	7	1	61	62	— 1	+ 40	+ 39	58·1	1·6	0·3
Summa	161	3 898	2 479	6 377	+ 226	— 268	— 42	75·6	52·9	1·0
b) *September 1941—Oktober 1942.*										
							antal %			
1941										
september . . .	225	9 189	4 090	13 279	— 938	— 772	— 1 710 11·4	73·8	42·8	2·1
oktober	235	8 662	3 948	12 610	— 527	— 142	— 669 5·0	73·3	44·8	2·0
november . . .	242	10 485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171 17·2	74·8	45·0	2·3
december	255	14 166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802 32·5	73·8	39·2	3·1
1942										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676 29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	— 331	+ 221	— 110 0·4	74·2	37·3	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	— 2 269	— 818	— 3 087 12·3	75·0	41·8	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	— 5 125	— 1 402	— 6 527 29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	— 3 729	— 1 746	— 5 475 35 2	75·3	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	— 1 814	— 305	— 2 119 21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	— 738	— 244	— 982 12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	— 245	— 65	— 310 4·5	77·8	54·2	1·0
september	168	3 672	2 747	6 419	— 41	— 189	— 230 3·5	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	+ 226	— 268	— 42 0·7	75·6	52·9	1·0

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. Oktober 1942.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (—) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjäpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	26	37	63	+ 14	+ 4	+ 18	33	52·4
Jordbruk	24	7	31	+ 14	—	+ 14	6	·
Skogshushållning	2	30	32	—	+ 4	+ 4	27	·
Industri och hantverk	2 188	2 085	4 273	+ 81	— 308	— 227	3 396	79·5
Ingenjörsarbete och arbetsledning	43	2	45	+ 1	+ 2	+ 3	42	·
Malmbrytning	1	13	14	— 2	+ 11	+ 9	1	·
Metall- och maskinindustri	212	45	257	+ 2	+ 4	+ 6	186	72·4
Jord- och stenindustri	166	1 290	1 456	+ 8	— 277	— 269	1 251	85·9
stenindustri	122	1 244	1 366	+ 5	— 288	— 283	1 180	86·4
glasindustri	5	41	46	+ 2	+ 12	+ 14	36	·
annan hithörande industri	39	5	44	+ 1	— 1	—	35	·
Trävaruindustri	130	236	366	+ 11	— 37	— 26	265	72·4
sågverksindustri	95	233	328	+ 12	— 36	— 24	244	74·4
annan trävaruindustri	35	3	38	— 1	— 1	— 2	21	·
Pappersindustri	34	101	135	— 2	— 32	— 34	104	77·0
Grafisk industri	25	1	26	— 8	+ 1	— 7	22	·
Livsmedelsindustri	84	8	92	+ 17	+ 4	+ 21	69	75·0
Textil- och beklädnadsindustri	47	2	49	— 11	— 14	— 25	39	·
Läder-, hår- och gummivaruindustri	36	3	39	— 3	—	— 3	24	·
skoindustri	12	1	13	— 3	— 2	— 5	8	·
gummivaruindustri	2	—	2	— 1	—	— 1	1	·
annan hithörande industri	22	2	24	+ 1	+ 2	+ 3	15	·
Komisk-teknisk industri	42	—	42	— 26	—	— 26	23	·
Byggnadsverksamhet	1 846	380	1 726	+ 91	+ 30	+ 121	1 353	78·4
husbyggnadsarbete	1 269	151	1 420	+ 84	+ 26	+ 110	1 111	78·2
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	77	229	306	+ 7	+ 4	+ 11	242	79·1
Kraft- och värmeproduktion	22	4	26	+ 3	—	+ 3	17	·
Sjöfart och fiske	76	35	111	+ 24	+ 18	+ 42	61	55·0
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	1 145	74	1 219	+ 56	+ 7	+ 63	924	75·8
Kontors-, affärs- och lagerarbete	517	31	548	+ 4	+ 4	+ 8	447	81·6
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	186	12	198	— 3	—	— 3	178	89·9
kontorsvaktmästare m. fl.	4	3	7	— 3	+ 3	—	3	·
affärsförest., -bitr., agenter m. fl.	232	11	243	+ 2	— 1	+ 1	196	80·7
lagerarbetare och förrådsbiträden	95	5	100	+ 8	+ 2	+ 10	70	70·0
Landtransport	358	40	398	— 2	+ 2	—	283	71·1
hamn- och stuveriarbetare	136	19	155	— 16	+ 4	— 12	94	60·6
chaufförer och åkeriarbetare	160	18	178	+ 7	—	+ 7	140	78·7
övriga hithörande grupper	62	3	65	+ 7	— 2	+ 5	49	75·4
Hotell- och restaurangrörelse	86	—	86	+ 26	—	+ 26	61	70·9
Litterärt och konstnärligt arbete	130	2	132	+ 16	—	+ 16	88	66·7
Förvaltning och undervisning	31	—	31	+ 7	—	+ 7	25	·
Sjukvård och hygien	23	1	24	+ 5	+ 1	+ 6	20	·
Husligt arbete	28	—	28	+ 4	— 1	+ 3	20	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	435	248	683	+ 47	+ 12	+ 59	497	72·8
Summa	3 898	2 479	6 377	+ 226	— 268	— 42	4 931	77·3
därav 16—25 år	200	79	279	+ 27	+ 7	+ 34		
26—50 »	1 488	1 237	2 725	+ 130	— 57	+ 73		
över 50 »	2 210	1 163	3 373	+ 69	— 218	— 149		

Tab. 18. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av oktober 1942.*										
Stockholms stad	1 063	230	5	239	238	11	—	233	12	95
Stockholms	134	65	—	—	12	—	18	21	5	13
Uppsala	26	—	—	—	4	4	13	—	—	5
Södermanlands	15	—	—	—	—	—	11	—	—	4
Östergötlands	42	—	—	—	5	—	—	24	—	13
Jönköpings	72	32	—	—	2	—	23	—	—	15
Kronobergs	35	19	—	—	1	—	3	—	—	12
Kalmar	31	8	—	2	1	4	16	—	—	—
Gotlands	20	—	—	4	—	—	13	—	—	3
Blekinge	51	42	—	—	1	—	8	—	—	—
Kristianstads	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Malmö stad	162	33	—	87	7	—	—	31	1	3
Malmöhus i övrigt	48	6	—	39	3	—	—	—	—	—
Hallands	31	—	—	—	—	4	15	—	—	12
Göteborgs stad	1 083	139	182	348	47	20	—	275	5	67
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 348	734	383	102	—	15	15	70	12	17
Älvsborgs	24	—	—	—	—	—	3	—	—	21
Skaraborgs	3	—	—	3	—	—	—	—	—	—
Värmlands	94	14	5	22	4	15	24	—	—	10
Örebro	40	6	—	24	7	—	—	—	—	3
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	18	—	—	—	3	—	15	—	—	—
Gävleborgs	28	2	—	24	2	—	—	—	—	—
Västernorrlands	544	104	256	69	2	28	52	—	3	30
Jämtlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens	3	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Norrbottens	13	—	—	—	—	—	—	—	1	12
Summa	**4 931**	**1 434**	**831**	**963**	**341**	**101**	**231**	**654**	**39**	**337**
därav städer	**2 932**	**498**	**215**	**857**	**328**	**53**	**103**	**606**	**24**	**248**
b) *September 1941—Oktober 1942.*										
1941										
september	10 475	2 065	1 719	1 235	247	181	815	3 201	180	832
oktober	8 969	1 873	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
november	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	938
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 702	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942.

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	198	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102			
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·8	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·8	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·8	5·6	4·8	5·0	6·8	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·8	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·9	4·3	4·0	4·2				
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	23 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 858	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377			

Tab. 15. *Indextal för antalet sysselsatta arbetare.* »Kedjeindex».

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·8
1939	114·1	120·8	120·8	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·8	112·7
1942	104·7	110·7	114·7	

Tab. 16. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·53	3·63
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49
1942	3·38	3·66	3·78	

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 5—7 och 15—16. För oktober 1942 ha rapportkorten utsänts till omkring 13 000 företagare, av vilka c:a 7 900 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas blott för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under september 1941—oktober 1942 med september 1939 som bas. Indextalen för oktober 1942 äro preliminära. Kedjeindextalen i tab. 6 ha beräknats med användande av månadsindextal, som visa arbetarantalets förändringar, om arbetare på semester räknas som sysselsatta. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 16 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 8.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 14.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(Oktober 1942.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

ČERNÝ, B. V. Das Volksvermögen, das Volkseinkommen und der Fremdenverkehr. Weltwirtschaftliches Archiv B. 56, s. 345.

DAHMÉN, E. Ekonomisk strukturanalys. Ekonomisk tidskrift 1942, nr 3.

DONNER, O. Die Grenzen der Staatsverschuldung. Weltwirtschaftliches Archiv B. 56, s. 183.

STRAND, S. G. Nationernas förbund och kontrollen av narkotikahandeln. Tirfing 1942, nr 4.

SURÁNYI-UNGER, TH. Das Problem der Preisstabilisierung und ihre aussenwirtschaftliche Bedeutung. Weltwirtschaftliches Archiv B. 56, s. 321.

THEDIN, N. Internationella arbetsorganisationen och fredsplaneringen. Mellanfolkligt samarbete 1942, nr 6.

WELINDER, C. Zur Diskussion eines numerischen Konjunkturmodells. Weltwirtschaftliches Archiv B. 56, s. 297.

ÅKERMAN, J. Nationalekonomiens metodproblem. Nationalökonomisk Tidsskrift 1942, nr 4.

Joint Maritime Commission's sammanträde i London 26—30 juni. Sjömannen 1942, nr 10.

Sverige.

B[RUNIU]s. Ett svenskt industriprogram. Industria 1942, nr 22.

CASSEL, G. Räntefotens förändringar. Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1942, nr 4.

DAHLGREN, E. Konjunkturläget i Sverige 1942. S. A. P. information 1942, nr 17.

IVEROTH, C. A. Utredningsarbetet om Norrland. Ekonomen 1942, nr 3.

KYLING, F. Skolan och samhället. Medborgaren 1942, nr 10.

LUND, R. God samhällsanda och en stark inre front. En redogörelse för folkberedskapens uppgifter och arbete. Från departement och nämnder 1942, nr 18.

SANDBERG, F. Försvarslånens fördelning på olika grupper av tecknare. Sv. sparbanks tidskrift 1942, nr 7.

Förslag till ändrad kommunalskattelagstiftning. Landskommunernas tidskrift 1942, nr 11.

Kommunalskatteberedningens nu framlagda betänkanden. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 7.

Nya sparformer — rikskonton och skattekonton? Affärsvärlden 1942. nr 42.

Sparsamhetens dag. Finanstidningen 1942, nr 42.

Svenska Gallup: Majoritet för fritt näringsliv efter kriget. Vi 1942, nr 44.

Finland.

LEVANDER, A. Om krigsinvalidernas arbetsvård. Industritidningen 1942, nr 8.

Schweiz.

JENNY, H. Die schweizerische Kriegsfinanzierung. Weltwirtschaftliches Archiv B. 56, s. 269.

Spanien.

ARLANDIS, I. DE. Ziele der spanischen Wirtschaftslenkung. Der deutsche Volkswirt 23 okt. 1942.

Tyskland.

LUBAHN, J. Zur Durchführung einer Grundrenten-Zuwachs-Steuer. Soziale Praxis 1942, nr 10.

SIEBERT. Zur Entwicklung der staatlichen Arbeitsverwaltung. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 29.

WAGNER-ROEMMICH. Vier Merkmale bestimmen den Schaffenden. [Die Rationalisierung der Berufsstatistik.] Soziale Praxis 1942, nr 10.

Arbetarskydd.

Sverige.

ELMBERG, M. O. Samarbete för arbetarskydd. Allsvensk samling 1942, nr 9.

PELOW, E. Arbetarskyddet beaktat å lantbruksutställningen i Norrköping. Arbetarskyddet 1942, nr 9.

ULF, B. Säkerheten främst. Sv. trafiktidning 1942, nr 42.

WALLNER, O. Nya eldstadstyper för skogsstugor. Skogen 1942, nr 19.

Anvisningar rörande undersökning och behandling av för gengasförgiftning misstänkta personer samt bedömningen av undersökningsresultaten. Sv. läkartidningen 1942, nr 42.

Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1941. Arbetarskyddet 1942, nr 9.

Olycksfallen bland maskinträarbetare. Träarbetaren 1942, nr 10.

Amerikas förenta stater.

»Safety First». Metallarbetaren 1942, nr 42.

Tyskland.

HAAS. Berufsgenossenschaftliche Unfallverhütungs-Parolen. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 28.

Arbetslön och arbetstid.

SKADE, H. N. Akkumuleret Arbejdsudgift. Nationalökonomisk Tidsskrift 1942, nr 4.

Sverige.

NETZÉN, G. Ackordsarbete i jordbruket. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 44.

RUNE, F. Ändrade arbetstidslagar. Arbetarskyddet 1942, nr 9.

TRAFIKTJÄNSTEMÄNNENS RIKSFÖRBUND. Bort med övertidsorättvisorna [i statstjänst]. Sv. trafiktidning 1942, nr 44.

— Vår representation i lönenämnden. Sv. trafiktidning 1942, nr 42.

ÅKERMAN, G. Lönstopp. Finanstidningen 1942, nr 41.

Lönstopp. Sv. trafiktidning 1942, nr 44.

Överläggningarna om den allmänna pris- och lönepolitiken. Försäkringstjänstemannen 1942, nr 8.

Finland.

Statlig lönereglering i Finland. Industria 1942, nr 22.

Schweiz.

Schweizisk lönepolitik. Industria 1942, nr 21.

Tyskland.

OSTHOLD, P. Der Leistungslohn im Bergbau. Der deutsche Volkswirt 2 okt. 1942.

En bräsch i den tyska lönepolitiken. Industria 1942, nr 22.

Neue Angestelltentarife im Wirtschaftsgebiet Berlin-Brandenburg. Soziale Praxis 1942, nr 10.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

NELSON, G. R. Svenska Arbejdsmarkedsproblemer. Socialt Tidsskrift 1942, nr 9.

OLSSON, IVAR. Kongressens beslut om arbetslöshetskassa. Byggnadsträarbetaren 1942, nr 10.

STJERNSTEDT, RUTH. Svenska kvinnor i beredskap. Utlandssvenskarna 1942, nr 3.

THOMSON, A. Ransonering av den kommunala anläggningsverksamheten ur arbetsmarknadssynpunkt. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 7.

Arbetsförmedlingen och de erkända arbetslöshetskassorna. Förbundskamraten 1942, nr 10.

Arbetskraftsfrågor i Sverige. Industritidningen 1942, nr 8.

Regleringen av arbete och arbetskraft. Murarnas fackblad 1942, nr 10.

Amerikas förenta stater.

Mobilisierung der Arbeitskraft. Sozialpolitische Weltrundschau sept. 1942.

Danmark.

DICH, J. S. Danmarks beskæftigelsespolitik 1930—1938. Ekonomisk tidskrift 1942, nr 3.

Arbejdskort-Ordningen. Arbejdsgiveren 1942, nr 20.

Arbejdslösheden i September 1942. Statistiske Efterretninger 1942, nr 45.

Kvinden i Erhvervslivet og Fagbevægelsen. Arbejderen 1942, nr 19.

Mere om Arbejdskortene. Arbejdsgiveren 1942, nr 21.

Finland.

Kontroll beträffande överflyttning av arbetskraft. Industritidningen 1942, nr 8.

Tyskland.

Die Dienstverpflichtung im Kriege. Sozialpolitische Weltrundschau sept. 1942.

Befolkningsfrågor.

Tyskland.

Deutschlands Bevölkerung im Kriege und das englische Gegenbild. Der deutsche Volkswirt 16 okt. 1942.

Eheschliessungen, Geburten und Sterbefälle im Jahre 1941 und im 1. Halbjahr 1942. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 9.

Bostadsförhållanden.

BRANZELL, S., & BLADINI, L. Uttorkning av nybyggnader. Byggnadsvärlden 1942, nr 43.

Informations résumées en matière d'habitation et d'urbanisme. Informations de la Fédération internationale de l'habitation et de l'urbanisme 1942, nr 4/5.

Sverige.

CEDERWALL, G. Hyrorna hållas oförändrade. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 42.

GANDIL, C. Boligbyggeriet i Sverige. Socialt Tidsskrift 1942, nr 9.

LANDGREN, C. A. G. Bränsleersättning enligt hyresrådets klausul Inkl. I. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 21.

[SV. JÄRNVÄGSMANNAFÖRBUNDET.] Förbättra banvaktsstugornas vid S. J. standard. Signalen 1942, nr 39.

TÖRNGREN, E. Kommunerna och statens bostadsstöd. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 7.

Byggets rationalisering. Affärsvärlden 1942, nr 42.

Monteringsfärdiga trähus. Skogen 1942, nr 20.

Danmark.

Byggeomkostninger for et Husmandsbrug. September 1942. Statistiske Efterretninger 1942, nr 46.

Byggevirksomheden i første Halvaar. Arbejdsgiveren 1942, nr 21.

Tyskland.

DITTUS. Die Festsetzung von Richtpreisen für Bauland. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 28.

WORMIT. Verbot der Zweckentfremdung von Wohnungen. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 27.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

STYRUD, S. Statstjänstemännens topporganisationer. Tidskrift för den centrala statsförvaltningens tjänstemän 1942, nr 3.

Förhandlingspreludier. Metallarbetaren 1942, nr 40.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Sverige.

ANDERSSON, SVEN. Familjebidrag och hemortslön. Mål och medel 1942, nr 10.

PRINS CARL. Svenska röda korset och dess uppgifter i krig. Utlandssvenskarna 1942, nr 3.

Danmark.

Arbejdsgiverne og de Værnepligtige. Arbejdsgiveren 1942, nr 21.

Finland.

Unterstützung für die Familien der Eingezogenen. Sozialpolitische Weltrundschau sept. 1942.

Hälso- och sjukvård.

IHRE, B. Magsår — medelålderns gissel. Friskt folk 1942, nr 10.

JORPES, E., & KALLNER, S. Resultatet av 20 års insulinbehandling. Sv. läkartidningen 1942, nr 43.

TÖRNELL, E. Den tuberkulösa pleuriten och dess behandling. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1942, nr 44.

WALLGREN, A. Tuberkulosundersökningar och Calmette-vaccineringar av civila befolkningsgrupper. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1942, nr 3.

Citronsyremjölk. Hygienisk revy 1942, nr 10.

Sverige.

ERIKSSON, DAGMAR. Bostad och tuberkulos. Hygienisk revy 1942, nr 10.

MÅNSSON, O. P. Arbetarnas samaritförbund och dess uppgifter. Svenska röda korset 1942, nr 10.

RASCH, W. Hemvärnets förbandsplatser. Svenska röda korset 1942, nr 10.

WÅHLIN, O. S. Undersökningar över olika tuberkulinprov och utbredningen av tuberkulinpositiviteten bland skolungdom i Västerbottens län. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1942, nr 3.

Det framtida behovet av sjukhusplatser i Stockholm. Statistisk månadsskrift 1942, nr 8.

»Hälsovårdens dag» i Härnösand. Hygienisk revy 1942, nr 10.

Läkarmötet dryftade medicinsk folkupplysning. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 10.

Finland.

Lagstiftningen angående ordnandet av den allmänna sjukhusvården. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 5.

Tyskland.

Gesetzliche Tuberkulosehilfe. Soziale Praxis 1942, nr 10.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Tyskland.

MATTHIESSEN, M. Die Landwirtschaft des Ostlandes. Der Vierjahresplan 1942, nr 9.

Kooperation.

Sverige.

Reflexioner kring kooperationsstatistiken. Kooperatören 1942, nr 19.

Danmark.

RAVNHOLT, H. Medlemslivet i de danska konsumtionsföreningarna. Kooperatören 1942, nr 18.

Norge.

ODHE, T. Norges kooperation efter ockupationen. Kooperatören 1942, nr 18.

Schweiz.

Gründung der Anbaugenossenschaft glarnerischer Konsumvereine. Schweiz. Konsum-Verein 1942, nr 43.

Krigstidsfrågor.

Sverige.

DAHLIN, E. H. Statens priskontrollnämnd. Statsvetenskaplig tidskrift 1942, nr 4.

FLETCHER, J. Restriktioner och ransonering på kraftområdet. Från departement och nämnder 1942, nr 20.

KOLLBERG, G. Ransoneringsrättvisan utbyggés. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 41.

MAGNUSSON, R. Krisförvaltningen och kommunerna. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 7.

WENNERSTRÖM, B. Fodercellulosa till hästar kan spara 170 000 ton säd. Från departement och nämnder 1942, nr 18.

Kolimporten och vedavverkningarna. Finanstidningen 1942, nr 42.

Sveriges kamp mot inflationen. Statsministerns redogörelse för gruppkonferensen. Industria 1942, nr 21.

Viss reglering av handeln med potatis. Från departement och nämnder 1942, nr 20.

Danmark.

LINDBERG, N. Prispolitik og Beskæftigelse. Arbejderen 1942, nr 20.

Storbritannien.

Kommunal bespisning i Storbritannien. Kooperatören 1942, nr 19.

Tyskland.

SZENDE, S. Inflationen i Tyskland efter första världskriget. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 43.

— Tyska inflationens häxdans. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 44.

Nykterhetsfrågan.

DAHLBERG, G. Alkohol och skallskador. Sv. läkartidningen 1942, nr 40.

ÖSTERLIND, S. En känslig metod för kvalitativt påvisande av ringa mängder etylalkohol. Sv. läkartidningen 1942, nr 40.

Godtemplarordens folkhögskoletanke. Reformatorn 1942, nr 44.

Sverige.

ERIKSSON, TORSTEN. Alkoholens roll i ungdomsbrottsligheten. Tirfing 1942, nr 4.

WAHLSTAM, G. Nykterhetsvården i medelstora städer. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 8.

AMAN, Å. Statsunderstöden till nykterhetsnämnderna för 1941 års verksamhet. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 8.

Fylleriet under helgerna. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 10.

De nya rattfylleribestämmelserna. Skyddsvärnet 1942, nr 4.

Spritdrycksförsäljningens procentuella fördelning å varugrupper och rörelsegrenar. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 10.

Norge.

SUNDET, O. Norsk edruelighetskronikk 1941. Tirfing 1942, nr 4.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

DORE, V. Production et consommation des denrées et matières premières agricoles dans les différentes parties du monde. Revue internationale d'agriculture 1942, nr 7/8.

WENDT, G. v. Potatisknölen — den europeiska folknäringens fundament. Mjölkpropagandan 1942, nr 10.

Sverige.

BONOW, M. Levnadskostnader, jordbrukspriser och handelsmarginaler. Kooperatören 1942, nr 19.

DÜBING, K. W. Ha prissiffrorna intet att säga? Sv. trafiktidning 1942, nr 44.

GENBERG, T. Om skatteökningen och dess fördelning. Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1942, nr 4.

HJELM, L. Slaktdjursmarknaden och vår försörjning med köttvaror. Från departement och nämnder 1942, nr 20.

JOHANSSON, REIMER. Vår livsmedelsförsörjning. (Föredrag.) Hushållningssällskapens tidskrift 1942, nr 6.

MOLIN, R. Prisstoppet och restaurangerna och dess bakgrund. Från departement och nämnder 1942, nr 18.

OLSSON, HELMER. Grunderna för de beräkningar, som verkställts till ledning för prissättningen på jordbruksprodukter under 1942—43. Kommersiella meddelanden 1942, nr 10.

SJÖWALL, C. Tjänstemännens dyrortskommitté. Tidning för Sveriges läroverk 1942, nr 20.

SOOP, E. Blir det ny dyrortsgruppering? Tidskrift för den centrala statsförvaltningens tjänstemän 1942, nr 3.

Dyrortsgrupperingen. Sv. trafiktidning 1942, nr 42 & 44.

Fiskförsörjningen. Finanstidningen 1942, nr 40.

Förhandlingar i prisfrågan. Sv. trafiktidning 1942, nr 40.

Index-utredningen. Finansministerns direktiv. Sv. trafiktidning 1942, nr 41.

Jordbrukspriserna. Metallarbetaren 1942, nr 41.

Ny dyrortsgruppering. Folkskollärarnas tidning 1942, nr 43.

Ny dyrortsgruppering nu? Telegraf- och telefonmannaförbundets facktidning 1942, nr 10.

De nya normalpriserna på spannmål. Från departement och nämnder 1942, nr 20.

Prisstegring under två världskrig. Affärsvärlden 1942, nr 43.

Prisstoppförhandlingarna. Finanstidningen 1942, nr 39.

Amerikas förenta stater.

AHLFELD, H. Zuckereinschränkung in U. S. A. Der deutsche Volkswirt 2 okt. 1942.

Demokratische Lohn- und Preissorgen. Der deutsche Volkswirt 23 okt. 1942.

Schweiz.

Weniger Kartoffeln, weniger Milch — deshalb umsomehr Anbau. Schweiz. Konsum-Verein 1942, nr 42.

Storbritannien.

LINDSTEDT, H. Le problème de l'alimentation au Royaume-Uni pendant la guerre de 1914—1918. Revue internationale d'agriculture 1942, nr 9.

Tyskland.

Brotvereinheitlichung und Qualität. Der deutsche Volkswirt 9 okt. 1942.

Statistik der Preise. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1942, nr 2.

Socialförsäkring.

Sverige.

Kiger, G. De nya sjukkasseblanketterna. Sv. läkartidningen 1942, nr 44.

Dyrtidstillägg å barnbidrag. Folkpensioneringen 1942, nr 7.

Erkänd sjukkassas befogenhet att utfärda föreskrifter för medlemmarna. Folkpensioneringen 1942, nr 7.

Sjukkasseförbundets skrivelse till pensionsstyrelsens chef i överförsäkringsfrågan. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 10.

Ändringarna i folkpensioneringslagen och lagen om barnbidrag. Folkpensioneringen 1942, nr 7.

Danmark.

Borberg, L. P. Statstilsynsmyndigheden i Danmark har fejret 50-Aars Jubilæum. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 10.

Dich, J. S. Et par Bemærkninger om forskellig Kritik af Aldersrenteordningen. Socialt Tidsskrift 1942, nr 9.

Pensionsforsikringsanstalten fylder 25 Aar. Arbejdsgiveren 1942, nr 22.

Italien.

Die italienische Sozialversicherung. Sozialpolitische Weltrundschau sept. 1942.

Tyskland.

Seldte, F. Die Bergmannsversicherung — die beste Sozialversicherung. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 29.

Die neue Knappschaftsreform. Der deutsche Volkswirt 9 okt. 1942.

Socialvård.

Jeanneret, Lotti. Schweiz hjälper krigets offer. Vi 1942, nr 44.

Sverige.

Dyrssen, Irma. Elvskogens sommarhem — ett unikt sommarhem. Svenska röda korset 1942, nr 10.

Göransson, H. Nya lagen om villkorlig dom. Sv. juristtidning 1942, nr 7.

Höjer, K. J. Fördelningen av arbetsuppgifterna inom socialvården mellan förtroendemän och tjänstemän. Sv. socialvårds tidning 1942, nr 10.

Montan, K. De partiellt arbetsföras problem. S. A. P. information 1942, nr 18.

Norén, A. Kuratorsverksamheten bland Göteborgs hjälpklasspojkar. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 5.

Petrén, A. Från riksdagen. Sv. läkartidningen 1942, nr 43.

Ulin, Carin. Kollektiv barnuppfostran, ett aktuellt problem. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 5.

Wallentheim, A. Sätt i gång med skolbarnsbespisningen! S. A. P. information 1942, nr 18.

Wangson, O. Ålderdomshemmen och deras framtid. Sv. socialvårds tidning 1942, nr 10.

Förslag till ny lag om bidragsförskott. Landskommunernas tidskrift 1942, nr 11.

Obemedlade gamlingars bostadsförhållanden i Stockholm. Sv. socialvårds tidning 1942, nr 10.

Unga lagbrytares behandling. Polistidningen 1942, nr 20.

Övervakare räddade hopplösa fall. Skyddsvärnet 1942, nr 4.

Finland.

Sypow, G. v. På barnavårdsturné i svenska Åboland. Sv. läkartidningen 1942, nr 42.

Tyskland.

Die Fürsorgeerziehung im Rechnungsjahr 1940. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1942, nr 2.

Undervisning och yrkesutbildning.

Mindus, E. »Rätt man på rätt plats!» Friskt folk 1942, nr 10.

Sverige.

Kälvesten, Anna-Lisa. Sex bagare på åttiofyra mekaniker. Vi 1942, nr 43.

En verkstadsskola som vill bli en medborgarskola. Metallarbetaren 1942, nr 42.

Finland.

Jakobsson, H. Finsk lag om arbetsvård för krigsinvalider. Arbetarskyddet 1942, nr 9.

Viljanen, O. J. A. Yrkesutbildningen och kommunernas andel i densamma. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 5.

Tyskland.

Stets. Zum Berufsnachwuchsplan 1943. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 29.

Ut- och invandring.

Sverige.

Utlandssvenskarnas förenings omorganisation. Utlandssvenskarna 1942, nr 3.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AHLMARK, S. Hyresregleringslagen m. m. Kommenterande redogörelse för författningarna av d. 19 juni 1942. Sthlm 1942.

AKTIEBOLAGET VIN- & SPRITCENTRALEN. [Minnesskrift.] 1917—1942. Sthlm 1942.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Women's bureau.
Bulletin. Wash. 1942.
190. ROBINSON, MARY V. Recreation and housing for women war workers. A handbook on standards.

— Social security board.
Annual report. 6. (1940/41). Wash. 1941.

DANMARK. Dansk Arbejdsgiverforening. Haandbog. 1942/43. Khvn 1942.

— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1942.
Bd 116: H. 3. Landbrugsstatistik 1941.
» 117: » 1. Elektricitetsværkerne 1940/41.

HEMKUNSKAP. Sthlm 1942.

HEMVÅRDEN. Utg. under red. av *Ingrid Osvald*. Med bidrag av .. Sthlm 1942.

HJULSTRÖM, F. The economic geography of electricity. An outline. Upps. 1942 (Geographica. 12.)

INDUSTRIENS UTREDNINGSINSTITUT. Bostadsutredningen.
Nyare statliga åtgärder till stöd för bostadsproduktionen. Sthlm 1942.

INSTITUTET FÖR VÄRDERING AV FASTIGHETER I STOCKHOLM.
Årsbok. 2—3. (1941—42). Sthlm 1942.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
The international labour code 1939. A systematic arrangement of the conventions and recommendations adopted by the International labour conference 1919—1939. Montreal 1941.

LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE.
Berättelse 1941. Sthlm 1942.
Sifferuppgifter över Landsorganisationens och förbundens verksamhet 1931—40. Sthlm 1942.

MYRDAL, ALVA. Stickprov på Storbritannien. Sthlm 1942.

NEDERLÄNDERNA. Departement van sociale zaken.
Centraal verslag der arbeidsinspectie. 1940. 's-Gravenh. 1941.

NORRLAND. Natur, befolkning och näringar. Utg. av Geografiska förbundet i Stockholm och Industriens utredningsinstitut. Sthlm 1942.

RÖPKE, W. Die Gesellschaftskrisis der Gegenwart. Erlenbach-Zürich 1942.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942. Sthlm 1942.
39. Betänkande med förslag till förordning om värdestegringsskatt å fastighet. Avg. [d. 1 sept. 1942] av 1941 års sakkunniga för värdestegringsskatt. (Fi.)
40. Betänkande med förslag angående innebörden av begreppet polismyndighet i olika författningar m. m. Avg. [d. 12 sept. 1942]. (S.)
41. Betänkande angående åtgärder till stöd för de renskötande lapparna m. m. Avg. d. 30 sept. 1942. (Jo.)

STATISTISKA UPPGIFTER över vattenverk, avloppsverk, vägar och gator samt renhållningsverk i svenska städer och samhällen för år 1941. Utg. av Svenska kommunal-tekniska föreningen. Malmö 1942.

STROKIRK, E. Bjälklagskonstruktioner för bostadshus. Sthlm 1942. (Meddelanden från Statens byggnadslånebyrå. 4.)

SVENNILSON, I., & WALDENSTRÖM, E. Till frågan om det industriella framåtskridandet i Sverige. Ett diskussionsinlägg. Sthlm 1942. (Industriens utredningsinstitut.)

SVENSKA LANDSTINGSFÖRBUNDET.
Styrelsens och revisorernas berättelser till förbundets 7:e ordinarie möte i Stockholm d. 13 och 14 nov. 1942. Sthlm 1942.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1942.
Järnvägar.
Allmän järnvägsstatistik år 1941. Av K. järnvägsstyrelsen.

[WALLENBERG, J.] Studier i svenskt näringsliv tillägnade Jacob Wallenberg. Sthlm 1942.

WIESELGREN, P. Från hammaren till hakkorset. Estland 1939—41. Sthlm 1942.

ZETTERBERG, H. Hyresregleringen. Lagen d. 19 juni 1942 om hyresreglering ... jämte tillämpningsföreskrifter utg. med inledande översikt och kommentarer. Sthlm 1942.

ÅRSBOK för Sveriges kommuner. Årg. 25 (1942). Utg. av Statistiska centralbyrån. Sthlm 1942.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden 23/10—20/11 1942 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI):

Departement		Daterad
Socialdep.	Framställning från bl. a. Svenska transportarbetareförbundet ang. ändring i bestämmelserna rörande erkända arbetslöshetskassor (I)	27/10
»	Om erkännande av Vårdnäshemmet såsom allmän alkoholistanstalt m. m. (II)	»
»	Ang. inrättande av en folkskollärartjänst vid Folåsa skolhem (II)	28/10
»	Ang. besvär av Lycksele landskommun över resolution av K. B. i Västerbottens län med åläggande för kommunen att anordna ytterligare platser å ålderdomshem (II)	29/10
»	Ang. besvär av Lycksele köping över resolution av K. B. i Västerbottens län med åläggande för köpingen att inrätta fattigvårdsanstalt (II)	»
»	Medicinalstyrelsens förslag till folktandvårdstaxa (II)	31/10
»	Redogörelse för verkställd undersökning rörande bostäder för mindre bemedlade barnrika familjer (V); ref. å sid. 904 i detta häfte	5/11
»	Framställningar av Gustav Vasa skollovskoloniförening, Uppsala läns barnavårdsförbund, Hyltekretsen av Svenska röda korset, Hyresgästernas havsbadsförening u. p. a., Alingsås skollovskolonier, Skultuna barnkoloniförening, Barnens Dags förening i Hedemora, Söderhamns stads barnavårdsnämnd, Arjeplogs sommarkoloni och Norbergs lokalförening mot tuberkulos om understöd ur allmänna arvsfonden (10 särsk. skr.) (II)	5/11 o. 6/11
Finansdep.	Ang. livsmedelskostnaderna per 1 november 1942 (IV)	10/11
Justitiedep.	Ang. en P. M. om betalningsanstånd m. m. för värnpliktiga inkallade till beredskapstjänstgöring (III)	16/11
Socialdep.	Förslag från statens hyresråd om införande av viss uppgiftsskyldighet rörande omflyttning på bostadsmarknaden (V)	»

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 21/10—20/11 1942 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
811.	K. kung. ang. ändrad lydelse av de vid kung. den 17 oktober 1941 (nr 793) med fastställande av normalpriser å vissa vedsortiment fogade tabellerna 1—4	9/10
819.	K. kung. om beredskapsmönstring för år 1943	16/10
823.	K. instruktion för försäkringsinspektionen	9/10
827.	Arbetsrådets kung. med formulär till övertidsjournal enligt 10 § arbetstidslagen för detaljhandeln den 18 juli 1942 (nr 652)	8/9
829.	K. kung. ang. fastställande av det i civila och militära avlöningsreglementena omförmälda levnadskostnadstalet m. m.	16/10
830.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	»
831.	K. kung. ang. kristillägg under fjärde kvartalet 1942	»
838.	Taxa för vissa vid statens institut för folkhälsan utförda undersökningar	23/10
842.	Riksvärderingsnämndens kung. om taxa, som av riksvärderingsnämnden upprättats	»
851.	K. kung. om ändring i vissa delar av passkung. den 31 maj 1940 (nr 471)	»
852.	K. kung. om ändrad lydelse av 4 och 10 §§ utrikesförvaltningens passkung. den 14 juni 1940 (nr 548)	»
862.	K. kung. ang. reglering av handeln med vissa slag av fisk	6/11
868.	K. kung. ang. beslag å samt reglering av handeln med vissa vitaminhaltiga varor	23/10

INNEHÅLL

Indexreglering av lönerna under år 1943 985

Från folktandvårdens genombrottsår . 987

Verksamheten vid sommarkolonier under år 1941 998

Förslag om ändring av socialvårdens organisation samt riktlinjer för en socialvårdsreform 1003

Barnhemmen och deras verksamhet . 1009

Prisområden för vissa prisreglerade livsmedel i december 1942 1018

Riktlinjer för arbetslönernas anpassning till levnadskostnaderna i Schweiz . 1026

Kortare meddelanden

En amerikansk forskare om svenskt avtalsväsen 1028

Utredning om enhetlig indexkompensation på svenska arbetsmarknaden 1029

Reformplan för den engelska socialförsäkringen 1030

Reglering av arbetslönerna i Finland . . 1032

INDEX

Ajustement des salaires d'après l'indice pour l'année 1943.

Les débuts du service national de soins dentaires publics.

L'activité des colonies de vacances pendant 1941.

Projet de modifications et directives nouvelles touchant l'organisation de la protection sociale.

Les asiles d'enfants et leur activité.

Zones de réglementation des prix de certaines denrées alimentaires en décembre 1942.

Directives en vue d'ajuster les salaires au coût de la vie en Suisse.

Courtes notices.

Une étude américaine sur le statut suédois des conventions collectives etc.

Enquête sur l'unification des suppléments mobiles aux salaires en Suède.

Plan de réforme des assurances sociales en Angleterre.

Réglementation des salaires en Finlande.

Periodiska översikter

Befolkningsutvecklingen under tredje kvartalet 1942 1032

Arbetsinställelser i Sverige år 1941 . 1034

Registrerade föreningar enligt föreningsoch förhandlingsrättslagen 1036

Livsmedelskostnaderna omkring 1 december 1942 1037

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under november 1942 . 1039

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under november 1942 1042

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 1045

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. September 1942 1048

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 1051

Litteraturöversikt 1067

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 1073

Författningar rörande sociala frågor . 1074

Aperçus périodiques

Mouvement de la population pendant le 3e trimestre 1942.

Grèves et lockouts en Suède en 1941.

Sociétés enregistrées selon la loi sur le droit d'association et de négociation.

Prix des denrées alimentaires le 1er décembre 1942.

Marché du travail.

Le marché du travail pendant novembre 1942.

Activité de la Commission du marché du travail en novembre 1942.

Communications de la Commission du marché du travail.

Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Septembre 1942.

Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.

Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Lois concernant les questions sociales.

Sakregister till årgången 1942 . . . 1075

Sakregister åren 1933—1942 1081

Table des matières pour l'année 1942.

Table des matières pour les années 1933—1942.

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (l'A. T. P. S.) en Suède.

Ajustement des salaires d'après l'indice pour l'année 1943 en Suède. A la suite de négociations entre l'Union patronale suédoise et la Confédération générale du Travail suédoise, un accord a été conclu en décembre 1942 sur de nouvelles bases, touchant les dispositions relatives aux suppléments de vie chère dans les conventions collectives. Les suppléments actuels continueront à être appliqués. Si l'indice du coût de la vie sur la base de 1914 dépassait 249, un nouveau supplément de 5 % serait appliqué. Si l'indice dépasse 257, les parties auront le droit de dénoncer ces dispositions sur les suppléments mobiles. P. 985.

Les débuts du service national de soins dentaires publics. L'article contient un exposé sur les principes fondamentaux du Service national de soins dentaires publics, sur son développement et sa situation présente. Le service est organisé sur trois lignes principales: districts dentaires, polycliniques centrales dentaires et cliniques dentaires attachées à certains établissements. Il s'est montré très difficile de trouver des candidats pour les postes de dentistes de district par suite du nombre insuffisant de dentistes en Suède, mais le problème du recrutement semble devoir être prochainement résolu. P. 987.

Activité des colonies de vacances en 1941. En relation avec l'enquête sur la population de 1941 et sur la base des données fournies par la Direction générale des Ecoles etc., l'A. T. P. S. a étudié les conditions dans lesquelles fonctionnent les colonies de vacances. On estime le nombre total des enfants qui ont fréquenté ces colonies en 1941 à 27 000. De ces enfants, plus de 25 % habitaient la campagne et environ 75 % des villes. L'activité était financée en majeure partie par des subventions des communes (39 %), des donations (36 %), et dans une moindre mesure par les frais payés par les enfants (7 %) et par divers revenus (18 %). P. 998.

Projet de modifications et directives nouvelles touchant l'organisation de la protection sociale. Le comité d'étude de la protection sociale a déposé un projet suggérant de réunir les petites communes aux communes de protection sociale, chaque fois que le rendrait nécessaire une protection sociale efficace. Il propose, en outre, une centralisation de l'activité des organes communaux de protection sociale actuellement existants, par l'institution d'une commission de protection sociale. En relation avec ces projets, les lignes générales d'une réforme future de la législation sociale suédoise sont tracées, dans le but de créer la sécurité sociale des citoyens. P. 1003.

Les asiles d'enfants et leur activité. Dans le cadre des enquêtes en cours sur la protection sociale de l'enfance, le comité de protection sociale a étudié l'activité, pendant l'année 1940, de tous les asiles d'enfants du pays, à l'exception des foyers d'écoliers, des hôtels pour enfants, des colonies scolaires et établissements similaires. Les asiles d'enfants touchés par l'enquête sont au nombre de 281, contenant 6 243 places. L'article cite certains renseignements tirés d'une publication récente relative au nombre d'enfants recueillis dans les asiles, à leur lieu d'origine, aux raisons de leur placement dans l'asile, à la durée de leur séjour, etc. P. 1009.

Des directives en vue d'ajuster les salaires au coût de la vie en Suisse ont été élaborées par une commission des salaires spécialement constituée. La commission a proposé d'ajouter aux salaires une certaine part de leur montant comme compensation à la hausse des prix indiquée par l'indice du coût de la vie. Pour obtenir une échelle sur laquelle calculer ces suppléments de salaire, un indice des dépenses a été établi, tenant compte des modifications amenées par l'économie du temps de guerre, tant dans la consommation que dans les prix. C'est sur la base de cet indice des dépenses qu'ont été fixées les directives pour l'ajustement des salaires. La compensation aux salaires ainsi calculée s'élevait en mars 1942 à 44 % au moyen de la hausse du coût de la vie. P. 1026.

Une étude américaine sur le statut suédois des conventions collectives. L'article mentionne l'ouvrage publié par le Professeur James J. Robbins de l'American University à Washington, »Labor relations in Sweden», qui expose d'intéressante manière le système d'après lequel sont résolus en Suède les conflits du travail. Robbins étudie le développement du statut des conventions collectives, l'activité des Tribunaux du travail, le droit d'association et de négociation, etc. P. 1028.

Le mouvement de la population pendant le 3e trimestre 1942 est caractérisé par un nombre accru de mariages et un nombre de naissances en croissance continue, en particulier à Stockholm. P. 1032.

L'indice du coût des denrées alimentaires, sur la base de 1935, comprenant les denrées alimentaires, le chauffage et l'éclairage à ne pas confondre avec l'indice général du coût de la vie publié tous les trois mois — est monté d'une unité au 1er décembre 1942 et passé à 163. P. 1037.

Le marché du travail pendant novembre 1942. La dépression saisonnière est devenue plus marquée en novembre que précédemment mais est restée assez limitée. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 114 en novembre contre 102 en octobre. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et branches d'activité connexes était un peu moindre à la fin de novembre, quoique très légèrement, que lors du dernier recensement. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était à la fin d'octobre 4·7 % du total des membres, contre 4·8 % un mois plus tôt. Les demandes de secours de chômage se sont élevées en novembre à 6 671, ce qui constitue une augmentation au cours du mois de 294. P. 1039.

Häftets huvudinnehåll.

December 1942.

Indexreglering av lönerna under år 1943. Efter förhandlingar mellan Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen träffades i december en uppgörelse om nya grunder för bestämmelser om dyrtidstillägg i kollektivavtalen. Nu utgående tillägg skola fortfarande tillämpas. Skulle levnadskostnadsindex — med 1914 som basår — stiga till lägst 249, skall ett ytterligare tillägg med 5 % utgå. Stiger index till lägst 257, äga parterna rätt att uppsäga dessa regler om rörligt tillägg. Sid. 985.

Från folktandvårdens genombrottsår. I artikeln lämnas från sakkunnigt håll en redogörelse för folktandvårdens grundläggande principer samt för dess utveckling och nuvarande läge. Folktandvården organiseras efter tre huvudlinjer: distriktstandvård, tandvård vid centraltandpolikliniker samt tandvård vid vissa anstalter. Stora svårigheter ha förelegat att erhålla sökande till distriktstandläkartjänsterna på grund av tandläkarbrist i vårt land, men rekryteringsproblemen torde finna sin lösning. Sid. 987.

Verksamheten vid sommarkolonier år 1941. I en undersökning, som företagits av socialstyrelsen rörande barnkoloniverksamhetens omfattning m. m. under sommaren 1941, redovisades sammanlagt 574 kolonier med tillhopa 26 033 barn; då uppgifter icke lämnats av samtliga kolonier, uppskattades emellertid hela antalet barn, som erhöllo kolonivistelse, till omkring 27 000. Av de i undersökningen redovisade barnen voro 5 961 eller drygt 25 % hemmahörande på landsbygden och 17 239 eller ungefär 75 % i städerna; 3 541 (14 %) av barnen voro i förskoláldern och 22 492 (86 %) i skoláldern. Sid. 998.

Förslag om ändring av socialvårdens organisation samt riktlinjer för en socialvårdsreform. Socialvårdskommittén har framlagt förslag om att mindre kommuner skola kunna förenas till socialvårdskommuner om så befinnes erforderligt för anordnande av en ändamålsenlig socialvård. Vidare föreslås en centralisering av de nuvarande kommunala socialvårdsorganens verksamhet genom inrättande av en socialvårdsnämnd. I samband med dessa förslag uppdragas huvudlinjerna för en blivande reform av den svenska sociallagstiftningen med syfte att skapa social trygghet för medborgarna. Sid. 1003.

Barnhemmen och deras verksamhet. Såsom ett led i pågående utredningar om den samhälleliga barnavården har socialvårdskommittén undersökt verksamheten under år 1940 vid alla barnhem i riket med undantag av skolhem, barnhotell, barnkolonier o. dyl. Hela antalet undersökta barnhem utgör 281 med 6 243 platser. I artikeln lämnas ur en nyligen utgiven publikation vissa uppgifter om beläggningen, varifrån barnen kommit, orsaken till barnens intagning, vistelsetidens längd m. m. Sid. 1009.

Prisområden för vissa prisreglerade livsmedel i december 1942. Till belysning av prisvariationerna inom landet vid bestämmande av normalpriser återgivas i artikeln de s. k. prisområdena för ett antal varugrupper samt de fastställda priserna inom desamma i fråga om vissa representativa varukvaliteter. Sid. 1018.

Riktlinjer för arbetslönernas anpassning till levnadskostnaderna i Schweiz ha utarbetats av en särskilt tillsatt lönekommission. Kommissionens förslag inneburo, att viss lönekompensation borde tillämpas för den prisstegring, som angavs av levnadskostnadsindex. För att erhålla ett mått ägnat att ange storleken av de lönetillägg, som borde utgå, uppställdes en utgiftsindex, vilken tog hänsyn till de av krigshushållningen betingade förändringarna i såväl konsumtion som priser. Genom användning av denna

utgiftsindex framräknades riktsatser för löneanpassningen. Den sålunda beräknade lönekompensationen uppgick i mars 1942 till i genomsnitt 44 % av levnadskostnadernas stegring. Sid. 1026.

Befolkningsutvecklingen under tredje kvartalet 1942 kännetecknas av ett ökat antal vigda par och ett alltjämt stigande antal födda barn, särskilt i Stockholm. Sid. 1032.

Livsmedelsindex med år 1935 som basperiod, omfattande livsmedel, bränsle och lyse — och således att skilja från den mera omfattande, kvartalsvis publicerade levnadskostnadsindex — höjdes den 1 december 1942 med 1 enhet till 163. Sid. 1037.

Arbetsmarknaden under november 1942. Säsongnedgången blev under november mera märkbar än tidigare men hade alltjämt tämligen begränsad omfattning. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 114 i november mot 102 i oktober. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var något, ehuru obetydligt lägre i slutet av november än vid föregående redovisningstillfälle. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde vid utgången av oktober 4·7 % av medlemsantalet mot 4·3 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande uppgick under november till 6 671, vilket innebär en ökning under månaden med 294. Sid. 1039.

Socialstatistiska diagram.

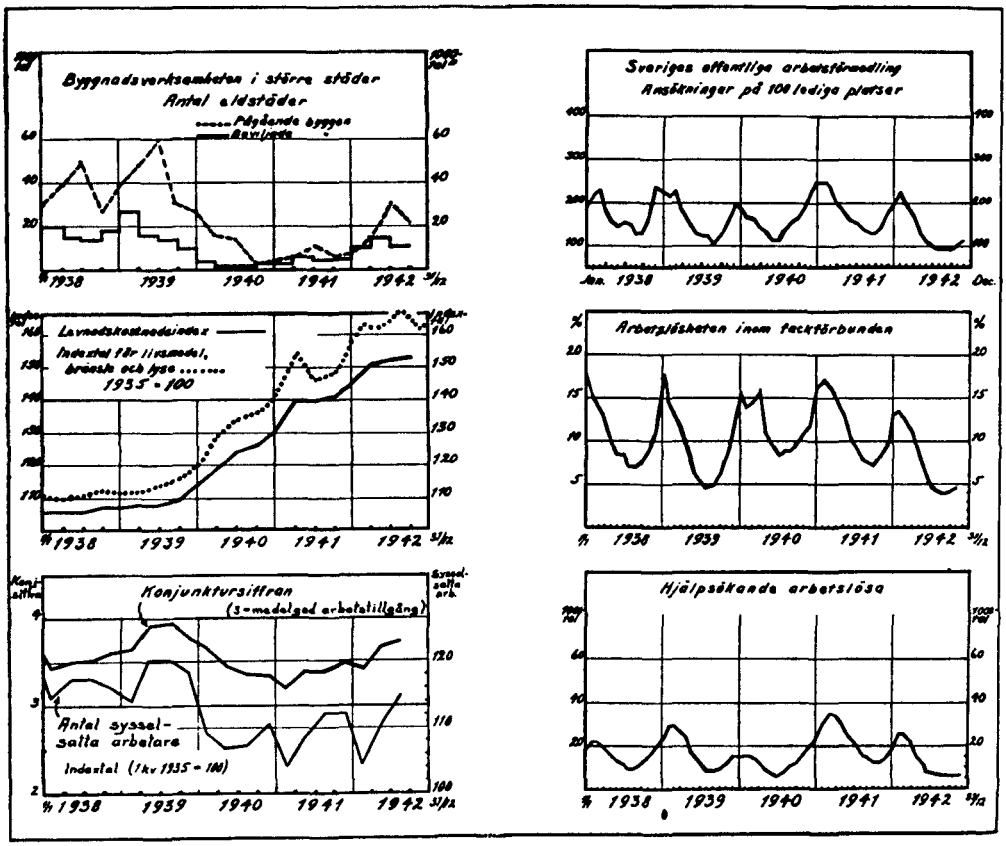

Indexreglering av lönerna under år 1943.

Förhandlingar om nytt principavtal angående indexreglerade dyrtidstillägg under år 1943 på den kollektivavtalsreglerade arbetsmarknaden ha under början av november och — efter en månads ajournering — förra hälften av december 1942 förts mellan representanter för Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen med landshövding Olle Ekblom som opartisk ordförande. Ett därvid framlagt förslag till överenskommelse antogs av parterna den 19 december 1942. Den träffade överenskommelsen innebär liksom motsvarande uppgörelser den 16 december 1939, den 9 januari 1941 och den 15 januari 1942[1], att huvudorganisationerna förbinda sig att verka för att hittills gällande bestämmelser om dyrtidstillägg i kollektivavtal måtte för den kommande avtalsperioden anpassas efter den nu träffade överenskommelsen.

Den nya uppgörelsen är av följande lydelse:

Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen enas härmed att verka för att hittills gällande bestämmelser om rörligt tillägg i kollektivavtal, vilkas giltighetstid är angiven att utlöpa under tiden den 1 januari—1 februari 1943, för den kommande avtalsperioden erhålla följande ändrade lydelse:

1) De regler om rörligt tillägg, som intagits i nu gällande kollektivavtal, skola fortfarande tillämpas å de tillägg, som för närvarande utgå, men skall ytterligare höjning av dessa tillägg enligt nämnda regler icke äga rum.

2) Skulle socialstyrelsens allmänna levnadskostnadsindex — med 1914 som basår — under avtalstiden stiga till lägst 249, skall ett ytterligare tillägg med 5 % utgå. Detta tillägg utgår fr. o. m. den 1 i andra månaden av det kvartal, under vilket indextalet uppnått nämnda gräns. Tillägget räknas på samma förtjänstsiffra, som ligger till grund för nu utgående rörliga tillägg.

Därest tillägg skulle komma att utgå jämlikt förestående stycke och index därefter vid ingången av något kvartal faller till eller under 237, skall det angivna tillägget bortfalla fr. o. m. den andra månaden i kvartalet.

3) Tillägget utgör för arbetare under 16 år 30 %, för arbetare, som fyllt 16 men ej 18 år, 45 %, och för sådana arbetare, som fyllt 18 år och enligt kollektivavtalet icke avlönas såsom vuxna arbetare, 65 % av tillägget för vuxna arbetare av samma kön.

4) Det enligt punkterna 2 och 3 beräknade örestalet utgår (liksom tillägget enligt punkt 1) per arbetad timme och redovisas per avlöningsperiod såsom ett särskilt tillägg vid sidan av den enligt kollektivavtalet eljest för perioden utgående lönen.

5) *Protokollsanteckningar:*

a) Där kollektivavtal, utlöpande efter den 1 februari 1943, innefattar bindande regler om rörligt tillägg för tiden efter den 1 februari 1943

[1] Se Soc. Medd. årg. 1939, sid. 857, årg. 1941, sid. 9, och årg. 1942, sid. 5.

i enlighet med tidigare indexavtal, skola förhandlingar upptagas mellan avtalsparterna, åsyftande dessa bestämmelsers ersättande under avtalstiden med den nu träffade överenskommelsen.

b) Parterna äro ense om att så långt möjligt tillämpa överenskommelsen även å uppgörelser om andra kollektivavtal under år 1943 än dem, som omfattas av överenskommelsen.

c) Inom avtalsområden, där arbetsgivarna tillhandahålla arbetarna naturaförmåner, skola, där så påkallas, särskilda förhandlingar upptagas rörande frågan om därav föranledd skälig kompensation.

d) Därest någon industri vid den tidpunkt, då den ytterligare höjningen av tillägget jämlikt punkt 2 skall träda i tillämpning, på grund av fortsatta konjunktursvårigheter eller inträffad konjunkturförsämring önskar befrielse därifrån eller jämkning däri, må detta ske efter överenskommelse med motparten. Resp. fackförbund förklara sig vilja välvilligt pröva framställning i sådant hänseende. Kan överenskommelse icke träffas, äro parterna bundna av bestämmelserna i punkt 2.

6) Därest index under avtalstiden stiger till lägst 257, äga Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen rätt att uppsäga ovanstående regler om rörligt tillägg att upphöra tidigast från och med ingången av den kalendermånad, som följer efter den, då indextalet uppnått nyssnämnda gräns. Sådan uppsägning skall för att vara giltig avse reglerna om rörligt tillägg i samtliga kollektivavtal, för vilka denna överenskommelse är gällande, och som slutits mellan underorganisationer eller delägare i Svenska arbetsgivareföreningen, å ena sidan, och underorganisationer av Landsorganisationen, å andra sidan. Uppsägningen skall göras hos Svenska arbetsgivareföreningen resp. Landsorganisationen.

Därest reglerna om rörligt tillägg efter uppsägning jämlikt ovanstående stycke upphöra att gälla och tvist om det rörliga tilläggets storlek under återstoden av avtalstiden uppkommer, är sådan tvist att anse som intressetvist.

Från folktandvårdens genombrottsår.

Av

byrådirektören, med. lic. *A. B. Maunsbach.*

Den svenska folktandvården har i tandläkarkårens fackorgan helt nyligen betecknats såsom världens största tandvårdsexperiment, en socialmedicinsk reform, åt vilken vår kunniga och framåtsträvande unga tandläkarkår uppmanas att ägna sin livsuppgift. Med rätta har också folktandvårdstanken uppmärksammats såväl inom som utom vårt land. Om denna tandvårdsorganisations slutgiltiga proportioner erhåller man en viss uppfattning, då man erfar, att på dess arbetsprogram bl. a. står meddelandet av fullständig tandvård åt omkring 800 000 svenska barn per år och att i densamma kommer att ingå ett tusental tandläkare och ett tusental tandsköterskor förutom några hundra tandtekniker. Alla dessa befattningshavare äro avsedda att inlemmas i ett fast tandvårds*system, för vilket visserligen landstingen, resp. de sex städer, som icke tillhöra* landsting, stå såsom huvudmän, men vilket likväl upplägges på ett för hela riket enhetligt sätt och står under en central statlig ledning. I det följande lämnas dels en återblick på folktandvårdens grundläggande principer, dels en kortfattad redogörelse för dess utveckling och nuvarande läge.

Folktandvårdens allmänna organisation.

Organisationens huvudlinjer. Folktandvården i Sverige är avsedd att organiseras efter tre huvudlinjer:

1) distriktstandvård, med landsting eller stad utom landsting såsom huvudman;
2) tandvård vid centraltandpolikliniker, likaledes med landsting eller stad utom landsting som huvudman; samt
3) tandvård vid vissa anstalter.

1) Med distriktstandvård förstås den del av folktandvården, som meddelas vid tandpolikliniker, avsedda för de bestämda geografiska enheter eller distrikt, i vilka varje landstingsområde skall vara indelat. Vid distriktstandpoliklinikerna kommer den övervägande delen av rikets folktandvårdsbehov att tillgodoses.

2) Centraltandpoliklinikerna, av vilka skall finnas åtminstone en inom varje landstingsområde eller stad utom landsting, äro avsedda att tillgodose *dels* de komplicerade tandvårdsfall inom ifrågavarande landstingsområde eller större stad, för vilkas behandling erfordras en mera specialutbildad personal samt en mera speciell utrustning, *dels* det vid vederbörande lasarett inneliggande klientelet, *dels ock* folktandvård i allmänhet. Dessa polikliniker komma att nära anknytas till länens centrallasarett och utgöra integrerande delar av desamma. Centraltandpoliklinikerna äro sålunda på en gång att uppfatta såsom specialavdelningar vid ifrågavarande lasarett, jämförbara med exempelvis öron-,

näs- och halsavdelningar eller ögonavdelningar, och såsom komplement till resp. landstingsområdens distriktstandpolikliniker.

3) Då det icke låter sig göra att genom den egentliga distriktstandvården och centraltandpoliklinikerna tillgodose tandvården för de stora grupper av medborgare, vilka särskilt under längre tider äro i behov av anstaltsvård i en eller annan form, är avsikten att genom statliga stödåtgärder bereda även dessa kategorier inom samhället tillgång till tandvård. Anstaltstandvården torde komma att i princip organiseras fri från distriktstandvården, även om det i vissa fall kan komma att visa sig fördelaktigt att meddela ifrågavarande klientel tandvård på närbelägen distriktstandpoliklinik.

Barntandvården vid distriktstandpolikliniker. Folktandvården är avsedd att i första hand tillgodose vårdbehovet hos det uppväxande släktet, varför man vid organisationens utbyggnad först och främst har att taga hänsyn till barntandvårdens krav. Den fundamentala principen för denna vård är fullständig munsanering. Härmed förstås dels att erforderlig konserverande behandling städse skall genomföras i såväl mjölktandsbettet som i det bestående bettet, dels att ävenledes behövlig kirurgisk och övrig behandling konsekvent skall genomföras i varje behandlingsfall.

För underlättande av barnens deltagande är stadgat, att endast en mindre, årlig avgift får uttagas av barnens målsmän för denna vård, en förmån som gäller från och med utgången av det kalenderår, varunder barnet fyller 3 år, till och med utgången av det år, varunder barnet fyller 15 år. Den årliga avgift, som sålunda erlägges, är 5 kr. för första, 3 kr. för andra och 2 kr. för tredje barnet, som tillhör en och samma familj och under samma tidsperiod åtnjuter vård. Ytterligare barn ur samma familj äro befriade från avgift.

Dessa avgifter skola erläggas av vederbörande kommuner, som i regel äga uttaga desamma av barnens målsmän. Avgiftsbefrielse skall dock under alla förhållanden medgivas för obemedlade och mindre bemedlade barn. Det är emellertid kommun obetaget att helt avstå från uttagande av vårdavgifterna för samtliga barn inom ifrågavarande åldersgrupper. Så har också i stor utsträckning skett.

Då det är av största betydelse för ett barns tandvård, att denna tager sin början så tidigt som möjligt samt att densamma fullföljes genom årliga revisioner, ligger det vikt uppå, att de kommunala myndigheterna på lämpligt sätt fästa målsmännens uppmärksamhet vid denna angelägenhet. Särskilt bör påpekas, att lärjunge, som utan giltigt skäl uteblir från föreskriven revision, enligt gällande förordning är skyldig underkasta sig behövlig munsanering mot erläggande av en avgift uppgående till 75 % av den i folktandvårdstaxan fastställda. Detsamma gäller för lärjunge, som icke från lägsta klass i den skola, där folktandvård anordnats, varit anmäld till deltagande.

Tandvården för vuxna vid distriktstandpolikliniker. Den statsunderstödda tandvården i Sverige gäller emellertid icke endast barnen. Även ungdomen och den vuxna befolkningen har i vårt land genom förordningarna av år 1938 erhållit möjligheter att utan större kostnader få sin tandvård tillgodosedd, i lik-

het med vad som länge varit fallet med andra former av sjukvård. För dessa kategorier inom samhället tillämpas emellertid andra grunder för tandvårdskostnadernas täckande.

Efter utgången av det kalenderår, varunder en patient fyller 15 år, meddelas nämligen vid de statsunderstödda tandpoliklinikerna all behandling enligt en av Kungl. Maj:t fastställd taxa. Denna taxa, som är avsedd att i huvudsak motsvara de beräknade omkostnaderna, understiger, särskilt i fråga om de vanligast förekommande arbetena, högst väsentligt den taxa, som av privatpraktiserande tandläkare kan tillämpas. Följande må anföras såsom exempel på tandvårdskostnad för vuxna patienter, vilka anlita folktandvården (taxa i SFS 1942:955).

	Kronor		Kronor
Tanduttagning utan lokalbedövning för 1 tand	2:—	Tandfyllning: amalgamfyllning av enkel typ	4:—
		» krona	10:—
Tanduttagning med lokalbedövning för 1 tand	3:—	Silikatcementfyllning	5:—
		Rotfyllning	7:—
För varje ytterligare tand vid samma tillfälle	1:—	Hel över- eller underkäksprotes	40:—
		Helprotes	70:—

Det måste anses vara av utomordentligt stor betydelse, att ungdomen i åldern 16 till 20 år — en period av livet, då de flestas inkomster äro starkt begränsade — får tillfälle att fullfölja den tandvård, vilken genom det allmännas försorg under förskolåldern blivit grundlagd och i skolåldern fullföljd. Enligt gällande bestämmelser äro därför alla patienter, som under det kalenderår, då de fyllt 15 år, genomgått fullständig munsanering inom folktandvården, berättigade till 25 % nedsättning i här ovan exemplifierade taxa. En dylik reduktion medges intill utgången av det kalenderår, patienten fyller 19 år, men beviljas endast under förutsättning, att vederbörande minst en gång årligen undergår fullständig tandbehandling.

Tandvården för obemedlade och mindre bemedlade vid distriktstandpolikliniker. Med vetskap om att det finnes stora grupper av vårt lands befolkning, vilka oaktat de stora lättnaderna i ekonomiskt avseende, som folktandvårdstaxan innebär, ändock icke skulle kunna bliva delaktiga av folktandvårdens förmåner, ha i en särskild förordning utfärdats bestämmelser angående ytterligare lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader. Innebörden av denna förordning är i korthet följande.

De i det föregående nämnda årliga avgifter, vilka av barnens målsmän skola erläggas till kommunen, få, såsom redan nämnts, ej uttagas av målsmän, som äro obemedlade eller mindre bemedlade. Ifrågavarande förordning innehåller därjämte uttrycklig bestämmelse, att dessa belopp, liksom övriga anslag för tandvård, som av kommunen beviljas i fall av medellöshet eller åt mindre bemedlade personer och till vilka statsbidrag utgå, ej få hänföras till fattigvård.

Beträffande villkoren för beviljande av fri tandvård åt obemedlade, för vilket ändamål staten bidrager med hälften av den summa, kommunen ställer till förfogande, är stadgat, att vederbörande skall vara kyrkoskriven inom den kommun, inom vilken tandvårdshjälpen utgår och att patienten skall ha styrkt sig vara obemedlad genom intyg från fattigvårdsmyndighet.

De tandskador, för vilka statsbidrag vid fall av medellöshet utgår, äro dels sådana av mera akut art, dels sådana som »kunna anses innebära en bestämd fara för hälsan». Omfattningen av ifrågavarande vård har man sökt fixera genom sju punkter:

1) behandling, som erfordras till avhjälpande av akuta tandbesvär;
2) uttagning av tänder, som ej kunna eller böra bevaras;
3) andra kirurgiska ingrepp, som ej utan olägenhet kunna uppskjutas;
4) nödvändig behandling av tänder, som böra bevaras;
5) behandling av tandköttsjukdomar och andra inflammationer i munhålan;
6) röntgenundersökningar, som befinnas nödvändiga; samt
7) tandvård på medicinska grunder enligt intyg av tjänsteläkare.[1]

Såsom förut nämnts har man emellertid även förutsatt, att mindre bemedlade skulle kunna beredas tandvård vid de statsunderstödda poliklinikerna. Liksom i fråga om obemedlade erfordras, att kommunen på förhand anvisat ett visst belopp till tandvård åt denna kategori av befolkningen. Medan för de obemedlade staten, under förutsättning av kommunalt anslag och i ovan uppräknade fall, erlägger hälften av de kostnader, som åsamkats kommunen, utgår statsbidrag för mindre bemedlade icke med högre belopp än 25 % av den del av kostnaden, som överstiger 30 kr.

För att utfå statsbidrag under visst kalenderår för de kostnader kommun haft för tandvården åt obemedlade och mindre bemedlade, har kommunen att inkomma med ansökan före utgången av mars månad nästföljande år till länsstyrelsen, vilken utbetalar det beviljade beloppet. Vid ansökan skall kommunen använda sig av fastställt formulär och bifoga vissa i gällande förordning angivna handlingar.

Tandvården vid centraltandpoliklinker. För de behandlingar, som meddelas vid centraltandpoliklinikerna, skall gälla, i fråga om vissa tandskador av mera svårartad beskaffenhet, att dessa betalas enligt särskild, av vederbörande landsting fastställd, taxa. För det å lasarettet inneliggande klientelet skall gälla, att tandvård av den beskaffenhet, att den kan anses väsentligen bidraga till hälsans återställande, ej får föranleda särskild kostnad. Tandbehandlingen bör ej förlänga sjukhusvistelsen. För all övrig tandvård av vanlig folktandvårds karaktär, som meddelas vid centraltandpoliklinikerna, skall betalning erläggas enligt den tidigare exemplifierade folktandvårdstaxan.

Anstaltstandvården. Enligt vad som i det föregående framhållits, är folktandvården i vidsträckt bemärkelse avsedd att möjliggöra tandvård även för en stor del av rikets olika sjukvårdsinrättningar och andra anstalter.

Tandvården vid anstalterna hade endast med avseende på vissa grundläggande principer varit föremål för behandling av 1937 års tandvårdssakkunniga. En utredning har emellertid inom medicinalstyrelsen verkställts under år

[1] Närmare bestämmelser om tandvård på medicinska grunder utfärdade av medicinalstyrelsen den 13 okt. 1942 (M. F. nr 119).

1939 rörande väsentliga delar av anstaltstandvården. Förslag har också den 30 november 1939 avgivits till Kungl. Maj:t angående ordnande av tandvård vid

1) sanatorierna för kirurgisk tuberkulos (de s. k. kustsanatorierna): Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra, Apelvikens kustsanatorium, Styrsö kustsanatorium och Solhems barnsjukhus;
2) de 21 statliga sinnessjukhusen utom Psykiatriska sjukhuset i Stockholm och Vipeholms sjukhus i Lund;
3) statens anstalt för fallandesjuka å Vilhelmsro;
4) vanföreanstalterna i Stockholm, Göteborg, Härnösand och Hälsingborg samt Eugeniahemmet i Stockholm.

Enligt detta förslag skulle var och en av de nämnda anstalterna utrustas med egen tandpoliklinik, där flertalet patienter med en vårdtid av minst två månader borde erhålla fullständig munsanering. Dessutom skulle även patienter med kortare vårdtid beredas möjlighet till tandbehandling vid akuta tandsjukdomar.

Vid sinnessjukhusen och statens anstalt för fallandesjuka å Vilhelmsro skulle tandvården helt bekostas av staten. Beträffande tandvården vid kustsanatorierna och vanföreanstalterna åter skulle densamma till en del ersättas av patienterna själva eller för dessa betalningsansvariga kommuner. Medicinalstyrelsen förordade sålunda en höjning av dagavgiften, som f. n. uppgår till 1 kr., med alternativt 5 eller 10 öre. Beträffande skolbarn och elever vid vanföreanstalterna syntes, i likhet med vad som enligt § 5 i folktandvårdskungörelsen gäller i fråga om där avsedda, till folktandvård anmälda barn, av barnens målsmän eller för vederbörande betalningsansvarig kommun böra uttagas en årlig avgift av 5 kronor.

Beträffande möjligheterna för realiserandet av förslaget till tandvård vid nämnda anstalter, vilket är avsett såsom en första etapp i anstaltstandvårdens utbyggande, kunna emellertid, då detta skrives, på grund av rådande ekonomiska förhållanden inga bestämda uttalanden göras.

Befattningshavarna å poliklinikerna, den centrala ledningen av folktandvården m. m.

Vid varje distriktstandpoliklinik ombesörjes tandvårdsarbetet av en eller flera legitimerade tandläkare med distriktstandläkares tjänsteställning. Varje distriktstandläkare skall biträdas av en sköterska, distriktstandsköterska, som skall ha genomgått tandläkarinstitutets tandsköterskeskola, förvärvat annan, av medicinalstyrelsen godkänd, utbildning[1] eller av styrelsen erhållit särskild behörighetsförklaring. Därjämte skall inom folktandvården finnas tillgång till tandtekniker. Dessa kategorier av befattningshavare tillsättas av landstingens hälsovårdsberedningar.

Varje distriktstandläkare och -sköterska är skyldig att årligen prestera ett visst minimiantal arbetstimmar, nämligen 1 900, varav minst 1 000 timmar skola ägnas åt barnen. Minimilöner, vartill komma tre ålderstillägg, äro ge-

[1] Dylikt godkännande har lämnats endast för vid Eastmaninstitutet meddelad utbildning (medicinalstyrelsens cirkulär den 10 jan. 1939).

nom kungl. förordning fastställda för tandläkare och sköterskor. Båda dessa grupper av befattningshavare åtnjuta vidare årligen en månads semester samt äro anslutna till statens pensionsanstalt.

En distriktstandpoliklinik, avsedd för endast en tandläkares verksamhet, inrymmer i regel följande utrymmen: operationsrum, sterilisationsrum, väntrum, kapprum, vilrum, mörkrum för röntgenframkallning, laboratorium, toalettrum samt förrådsutrymmen.

Stor vikt lägges vid en ändamålsenlig planlösning av den till buds stående ytan vid anordnandet av en distriktstandpoliklinik, vid en inredning, som fyller de högsta hygieniska och praktiska krav, samt sist men icke minst vid instrumentariets beskaffenhet. I det sistnämnda skall alltid ingå röntgenutrustning, anordningar för komprimerad luft ävensom i övrigt alla de apparater och utrustningsdetaljer, som enligt nutida fordringar böra finnas tillgängliga, där en kvalificerad tandvård skall meddelas.

Att tandvården vid de statsunderstödda poliklinikerna blir av en från såväl rent odontologisk som allmänt medicinsk synpunkt fullödig art, beror givetvis närmast på vederbörande tjänstetandläkares individuella insatser. Därjämte är emellertid sörjt för en regelbunden inspektion av den statsunderstödda tandvårdsverksamheten. Denna inspektion verkställes av tandvårdsinspektörer, en för varje län, vilka antingen utgöras av föreståndarna för centraltandpoliklinikerna eller andra särskilt utsedda tandläkare.

Den centrala ledningen av folktandvården tillkommer medicinalstyrelsen, som bl. a. har att godkänna landstingens planer rörande folktandvårdsorganisationens utbyggnad, att förordna tandvårdsinspektörer samt upprätta förslag till föreståndare för centraltandpoliklinikerna, vilka befattningshavare tillsättas av Kungl. Maj:t, samt att i den utsträckning så är möjligt även inspektera folktandvården. Till medicinalstyrelsens övriga uppgifter med avseende på den nya välfärdsinstitution, vars konturer nu skisserats, hör vidare att efter förslag av resp. huvudmän utfärda instruktion för tandpoliklinikerna och att meddela de övriga föreskrifter, som kunna befinnas nödvändiga för tillämpningen av kungörelsen angående statsbidrag till folktandvård.

Folktandvårdens utveckling och nuvarande läge.

Den 1 januari 1943 ha fyra år förflutit sedan ikraftträdandet av de av Kungl. Maj:t den 3 juni 1938 utfärdade förordningarna om folktandvård, för vilkas innebörd här ovan i korthet redogjorts. Dessa bestämmelser äro: kungörelse angående statsbidrag till folktandvård (SFS 1938: 358, ändrad genom SFS 1940: 351 och 1058, samt 1942: 422), taxa för folktandvård (SFS 1938: 359, nyutfärdad med vissa ändringar den 18 dec. 1942 att gälla till den 31 december 1943, SFS 1942: 955), samt förordning om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader (SFS 1938: 360, ändrad genom SFS 1942: 423).

Folktandvårdstanken har från första stund omfattats med största intresse av landstingen och kommunerna. Själva organisationsarbetet har också fortskridit raskt. Vid slutet av folktandvårdens fjärde organisationsår före-

ligga sålunda av medicinalstyrelsen godkända planer för tandvården inom 24 av landets 25 landstingsområden samt för två städer utom landsting, och vid början av år 1943 kommer hela riket att vara definitivt planlagt i detta hänseende. Endast de fyra största städerna synas få vänta med anordnande av folktandvård.

Från den punkt i organisationsarbetet, som nu uppnåtts, fram till de uppgjorda tandvårdsplanernas förverkligande för landet i dess helhet är emellertid ett långt steg. Några siffror må i det följande nämnas till belysande av den hittillsvarande utvecklingen.

Vid 1940 års slut var folktandvård anordnad vid 34 polikliniker, vilkas distrikt omfattade 6 % av rikets hela folkmängd. Vid samma tidpunkt voro 52 tandläkartjänster och lika många tandsköterskетjänster tillsatta. Sammanlagda antalet av tandläkare presterade arbetstimmar under år 1940 utgjorde cirka 75 000, varav inemot hälften vid tandvård för vuxna. Motsvarande siffror *vid 1941 års slut* utgjorde 80 polikliniker, omfattande 11·7 % av rikets folkmängd, 117 tandläkar- och 117 tandsköterskетjänster samt cirka 160 000 arbetstimmar. I december *år 1942* slutligen äro tillsammans 153 tandläkare och 153 tandsköterskor i tjänst.

Då redovisning från huvudmännen för innevarande års arbetsresultat givetvis ännu icke föreligger (dylik skall vara medicinalstyrelsen till handa före den 1 mars varje år), meddelas här nedan några uppgifter, hämtade ur föregående års folktandvårdsstatistik.

Under år 1941 blevo sålunda 1 874 barn före skolåldern och ej mindre än 46 540 skolbarn systematiskt behandlade, varjämte 5 177 akuta fall bland barnen behandlades. Vid tandvården för vuxna, inberäknat den behandling, som meddelats vid centraltandpoliklinik, redovisas 15 869 fullständigt sanerade fall och 17 087 akuta. Övriga partiellt sanerade fall utgjorde 4 883.

I fråga om folktandvårdens inkomster och utgifter under kalenderåret 1941 kan nämnas, att i behandlingsavgifter för barn influtit cirka 166 000 kr. och i avgifter enligt folktandvårdstaxan, d. v. s. belopp erlagda av personer över 15 år, i runt tal 1 milj. kr. På inkomstsidan har vidare kunnat uppföras statsbidrag med cirka 268 000 kr., bidrag av landsting med 441 000, av kommun med 73 000 samt övriga inkomster med 32 000 kr. Inkomsterna uppgå sålunda till omkring 2 milj. kr. På utgiftssidan åter har man haft att notera för avlöningar omkring 1·26 milj. kr., för lokaler, städning, värme och lyse 106 000 kr., varvid dock är att märka, att i några län kommunerna hållit lokaler, vilkas hyresvärde ej ingå i de redovisade posterna, och för övriga utgifter, vari ingår bl. a. all förbrukningsmateriel, cirka 600 000 kr. De sammanlagda utgifterna belöpa sig alltså till omkring 2 milj. kr.

Slutligen torde det vara av visst intresse, att några separata siffror meddelas från det enda landstingsområde, där folktandvården hittills blivit fullständigt genomförd, nämligen Södermanlands läns.

Invånarantalet i detta län var den 31 december 1941 193 060. Av barnen före skolåldern erhöllo där 1 414 systematisk behandling och 888 behandling för akuta tandskador. Dessa siffror äro dock ännu alltför låga, men

man har all anledning förvänta, sedan vissa instruktionsmässigt fastställda åtgärder hunnit verka, att deltagarantalet i förskolåldrarna skall komma att avsevärt ökas redan under de närmaste åren. Av skolbarnen åter blevo ej mindre än 20 651 helt sanerade och 970 behandlade såsom akuta fall. Bland de vuxna ha inom länet registrerats 7 224 fullständigt och 6 891 partiellt sanerade fall, av vilka 5 853 voro akuta. Dessa uppgifter utvisa, att var femte sörmlänning under år 1941 hänvänt sig till folktandvården.

Nämnda arbetsprestationer i Södermanlands län ha fullgjorts i fråga om barnen på 31 033 timmar och de vuxna på 25 080 timmar. Med utgångspunkt från regeln, att varje distriktstandläkare har skyldighet årligen meddela barntandvård under 1 000 timmar, kan man sålunda räkna med, att tillsammans 31 tandläkare varit i full tjänstgöring inom länet under samma redovisningsår. Var och en av dessa tandläkare har på ovan angivna barnklientel i genomsnitt medhunnit 712 fullständiga saneringar och dessutom 60 akuta fall. Ännu är det icke möjligt att uttala, i vad mån det genomsnittliga antalet per tandläkare och år medhunna, helt sanerade barn skall komma att öka, sedan förskoltandvården blivit mera allmänt genomförd. De sakkunniga, vilka år 1937 framlade förslag till folktandvårdens ordnande, hade emellertid räknat med en genomsnittlig arbetskapacitet per tandläkare av 800 barn under 1 000 timmar, en siffra, som i allmänhet har legat till grund för distriktsindelningarna.

Vad slutligen de ekonomiska förhållandena beträffar, förtjänar bl. a. anföras, att statsbidraget till driften av folktandvården inom Södermanlands län under år 1941, uträknat per arbetstimme, belöpt sig till 1·84 kr. Utgifterna för avlöningar ha enligt landstingets beräkningar uppgått till 8·20 kr., för lokaler till 0·76 kr. samt övriga utgifter till 3·50 kr., allt per timme. Driftskostnaderna per timme ha sålunda sagda år blivit 12·46 kr. Beträffande denna kostnad är dock att märka, att den utgör ett medelvärde och att kostnaden för tandvården åt de vuxna på grund av längre arbetstid samt större åtgång av dyrbara förbrukningsmateriel blir avsevärt större än för barn.

I stort sett torde man med ledning av erfarenheterna hittills kunna säga, att det ekonomiska system, på vilket folktandvården är baserat, ställer sig synnerligen förmånligt för huvudmännen-landstingen. Såsom tidigare nämnts, ersättes tandvården för vuxna genom behandlingsavgifter, erlagda enligt en av Kungl. Maj:t fastställd taxa, under det att tandvården för barn bestrides genom statsbidrag, årliga, fixa behandlingsavgifter samt anslag av landstingen. (Inom vissa län bestridas lokalkostnaderna av kommunerna.) Till belysande av de verkliga utgifter, som landstingen åsamkas för folktandvårdsverksamheten, må tjäna följande sammanställning för vissa landstingsområden, i vilka folktandvård i större utsträckning bedrivits under år 1941.

Landsting	Landstingets verkliga utgifter för driften av folktandvården under år 1941, kr.	Landstingets verkliga kostnader per tandläkare, kr.
Södermanlands läns	89 998	3 051
Stockholms läns	17 875	3 310
Östergötlands läns	56 838	5 215
Jönköpings läns	7 238	882

Många och omfattande äro de arbetsuppgifter, som för närvarande äro föremål för den centrala folktandvårdsledningens uppmärksamhet. Man behöver endast hänvisa till den pågående utredningen av frågan om vilka åtgärder, som böra vidtagas till förebyggande av de vanligast förekommande tandsjukdomarna, en uppgift, som måste betraktas såsom ett nödvändigt komplement till den utredning, som av särskilt tillkallade sakkunniga verkställdes år 1937 och på vilken folktandvården i dess nuvarande utformning är grundad. En annan, icke minst för folktandvården betydelsefull fråga är den, vilka åtgärder som genom det allmännas försorg måste vidtagas för prövning och kontroll av tandvårdsmaterial, ett spörsmål, till vilket också har hänförts kontrollen av tandpastor och andra munhygieniska preparat.

Bland andra viktiga frågor, vilka tarva sin lösning på ett tidigt stadium av folktandvårdens utveckling, kunna nämnas de blivande centraltandpoliklinikernas ändamålsenliga organisation, anstaltstandvårdens utveckling, formerna för samarbetet mellan tjänsteläkare och tjänstetandläkare, speciellt mellan läkarna inom den förebyggande mödra- och barnavården och de tandläkare, som syssla med småbarnstandvård, ökat deltagande i och effektivisering av småbarnstandvården och sist men icke minst tandvården för ungdom i åldern efter barntandvårdens avslutande och upp till och med 19 år.

Såsom redan förut påpekats, har folktandvårdsstatistiken hittills endast kunnat uppvisa ett relativt litet deltagande av barn i »förskolåldrarna». Detsamma gäller emellertid även »efterskolåldrarna». Enligt uppgifter från Södermanlands län behandlades där under år 1941 endast 501 personer i åldersgrupperna 16—19 år, den tid under vilken ungdomen under förutsättning av årliga revisioner erhåller 25 % nedsättning i folktandvårdstaxan. Av nämnda antal utgjordes 207 av män och 294 av kvinnor.

En konsekvent genomförd, reviderande behandling under barn- och ungdomsåren kan bliva av den allra största betydelse dels för en kommande militärtandvård — som bekant är frågan om tandvården åt den militära personalen föremål för utredning inom försvarsdepartementet av särskilt tillkallade sakkunniga — dels ock för tandvården åt de blivande och nyblivna mödrarna. Såväl den militära tandvården som mödrahjälpstandvården ställa för närvarande och komma även i framtiden att ställa stora anspråk på statskassan. Mycket avsevärda besparingar skulle dock kunna göras för det allmänna, om tandvården i båda dessa fall kunde reduceras till huvudsakligen revisionsarbete i stället för att, som nu är fallet, till mycket stor del bestå i en genomgripande sanering efter den första saneringen, vilken genomförts under skoltiden, men sedermera icke fullföljts. Att den genom barn- och ungdomsåren konsekvent fullföljda tandvården tillika skulle bliva ur medicinskt-odontologisk synpunkt av ett högre värde för individen behöver knappast sägas.

I detta sammanhang må nämnas, att meningen är, att mödrahjälpstandvården, efter hand som distriktstandpoliklinikerna anordnas, skall meddelas *endast* å dessa och därmed under en i alla avseenden betryggande kontroll. Så snart nya folktandvårdspolikliniker öppnats för allmänheten, underrättar socialstyrelsen vederbörande mödrahjälpsnämnd därom med angivande av de kommu-

ner, som tillhöra distriktet. Det åligger därefter mödrahjälpsnämnden att underrätta barnavårdsnämnderna. Tandvården ersättes givetvis i dessa fall enligt den av Kungl. Maj:t fastställda taxan.

Under den tid, som återstår, till dess folktandvårdsorganisationen hunnit definitivt utbyggas, äro emellertid de blivande och nyblivna mödrar, vilkas tandvård helt eller delvis ersättes av mödrahjälpsmedel, hänvisade till att i stor utsträckning anlita privatpraktiserande tandläkare. Detta kommer också under en följd av år att medföra ökade kostnader för statsverket, då ju denna av enskilda tandläkare meddelade tandvård måste ersättas enligt en avsevärt högre taxa än den vid de statsunderstödda poliklinikerna.

Omfattningen av den tandvård, som lämnas i form av mödrahjälp, har under den tid, förordningen om mödrahjälp varit i kraft, blivit allt större. Under budgetåret 1941/42 beviljades för dylik tandvård 2·0 milj. kr., ett belopp, som alltså är av en helt annan storleksordning än de i det föregående nämnda statsanslagen till folktandvården i dess helhet under kalenderåret 1941.

För att åvägabringa nödig kontroll över och reda i denna viktiga hjälpform har socialstyrelsen i samråd med medicinalstyrelsen utfärdat särskilda bestämmelser och anvisningar för densamma. Beträffande dessa hänvisas till den av socialstyrelsen under år 1942 utgivna handboken för mödrahjälpsverksamheten.

Även annan av staten helt eller till viss del bekostad tandvård, t. ex. den inom ramen för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet meddelade, för vilken anslagen under senare tid uppgått till över 100 000 kr. per år, överföres efter hand till distriktstandpoliklinikerna. Också den tandbehandling, som jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete bekostas av riksförsäkringsanstalten, torde i allt mera ökad omfattning komma att utföras inom folktandvården, liksom den tandvård i begränsad omfattning, som enligt civila avlöningsreglementet tillkommer statstjänstemännen, etc. Frågan i vad mån jämväl tandvården för militär personal lämpligen kan ombesörjas å poliklinikerna inom folktandvården är slutligen ett viktigt spörsmål, som enligt Kungl. Maj:ts direktiv är föremål för prövning inom den för närvarande arbetande »försvarsväsendets tandvårdsutredning 1941».

Med hänsyn till vad ovan sagts om de olika formerna av social tandvård och ej minst den kostnadskrävande mödrahjälpstandvården borde det redan ur statlig besparingssynpunkt vara ett starkt önskemål, att folktandvårdsplanerna utan dröjsmål realiseras.

Betydande svårigheter måste givetvis redan under normala förhållanden möta, då det gäller att genomföra en social reform av folktandvårdens storleksordning. Det bör då ej förvåna, om det under nuvarande kristid skulle visa sig omöjligt att genomföra det stora projektet programenligt, d. v. s. på en tidsperiod av tio år, räknat från den 1 januari 1939.

Folktandvårdens största stötesten har varit svårigheten att erhålla tillräckligt antal sökande till de ledigförklarade distriktstandläkartjänsterna, en svårighet, som visserligen accentuerats genom de militära inkallelserna av tand-

läkare men icke, såsom man på sina håll velat göra gällande, huvudsakligen berott på dessa inkallelser. Rekryteringssvårigheternas orsak och kärnpunkt är utan tvekan en verklig tandläkarbrist i vårt land.

Huru bristen på tandläkare, vilken redan tidigt uppmärksammats av såväl medicinalstyrelsen som landstingen, skall kunna hävas, är för ögonblicket en fråga, som befinner sig i brännpunkten. Att tandläkarinstitutets utbildningskapacitet måste ökas har länge stått klart. Förslag därom har också enligt Kungl. Maj:ts uppdrag framlagts av tandläkarinstitutets lärarråd samt besparingsberedningen. Utöver detta förslag, vilket av medicinalstyrelsen tillstyrkts, har medicinalstyrelsen i skrivelse till Konungen i början av innevarande år framfört förslag om utredning rörande inrättandet av ytterligare en odontologisk utbildningsanstalt i riket samt om vissa åtgärder, åsyftande ett omedelbart avhjälpande av de aktuella rekryteringssvårigheterna. Svenska landstingsförbundet har slutligen på möte i november detta år, efter ingående diskussion av den uppkomna prekära situationen, beslutat göra framställning till Kungl. Maj:t om snara åtgärder för tillgodoseende av folktandvårdens behov av tandläkare såväl i rådande läge som i framtiden. Det finnes sålunda all anledning förmoda, att folktandvårdens rekryteringsproblem skall finna sin snara lösning.

Det har vidare icke kunnat undvikas, att de rådande ekonomiska svårigheterna återverkat på folktandvården och dess genomförande. Statsmakterna ha också genom vissa särbestämmelser och begränsning av anslagen tyvärr ansett nödvändigt att i någon utsträckning hålla tillbaka utvecklingen även på detta område, något som bl. a. gällt realiserandet av planerna på folktandvård i våra största städer.

Man har emellertid under det alltmera skärpta krisläget stundom hört den meningen framföras, att fullföljandet av folktandvårdsreformen i dess helhet utan olägenhet kunde anstå till en i statsfinansiellt hänseende lämpligare tidpunkt, då tillika tillgången på tandläkare kunde tänkas vara större. Man får emellertid icke lämna ur sikte, att den verksamhet, som bedrives inom folktandvården, enligt nutida medicinsk uppfattning måste sägas innebära ett högvärdigt beredskapsarbete på hälsovårdens område och att de relativt blygsamma belopp, vilka samhället nedlägger på denna välfärdsinstitution, äro synnerligen väl använda. Detta så mycket mera som den form av sjukvård, tandvården utgör, samtidigt är i hög grad profylaktiskt betonad genom sin verkan, i det att den ej blott avser att förekomma lokala symptom, såsom tandvärk, utan också — och framför allt — förebygger tandsjukdomarnas allmänna följdsymptom. Att just under den nu rådande kristiden med dess ekonomiska svårigheter för stora medborgargrupper söka förverkliga folktandvårdstanken och bereda hela folket den tillgång till rationell tand- och munvård, som samhället under decenniers förberedelsearbete syftat till, synes därför vara en mycket betydelsefull nationell uppgift.

Verksamheten vid sommarkolonier under år 1941.

Undersökningens syfte och planläggning. Förevarande undersökning har verkställts inom socialstyrelsen i anledning av det uppdrag, som styrelsen erhöll genom kungl. brev den 26 september 1941 att i samråd med 1941 års befolkningsutredning utföra vissa undersökningar rörande samhällets familjevärnande och barnavårdande verksamhet. Uppgifter om antalet barn m. m. vid s. k. skollovskolonier inhämtas vart femte år av skolöverstyrelsen från skoldistrikten i samband med rapporterna till undervisningsstatistiken. Dylika uppgifter förelågo senast med avseende på verksamheten under sommaren 1940 och ha i detta sammanhang utnyttjats av socialstyrelsen. Då ifrågavarande uppgifter icke omfattade koloniverksamheten i dess helhet och ej heller i andra avseenden gåvo en tillräckligt ingående kännedom om de förhållanden, varunder sådan verksamhet bedrives, inhämtade socialstyrelsen särskilda upplysningar enligt ett för ändamålet utarbetat frågeformulär. Formuläret distribuerades i ett antal exemplar till de skolstyrelser, inom vilkas distrikt skolbarn uttagits till kolonivistelse under sommaren 1940; skolstyrelserna skulle sedan vidarebefordra formulären till de myndigheter, föreningar eller andra, vilka underhöllo koloniverksamhet. Från provinsialläkare, Röda korset, Barnens dag-föreningarna, Majblommans riksförbund, länskommittéerna för solstickan, Frälsningsarmén m. fl. erhöllos dessutom adresser till olika huvudmän för koloniverksamhet, vilka tillskrevos direkt av styrelsen utan anlitande av skolmyndigheterna som mellanhand. Formuläret avsåg verksamheten under sommaren 1941.

I det följande lämnas en sammanfattande översikt av undersökningens resultat; en utförligare redogörelse kommer sedermera att publiceras av befolkningsutredningen.

Koloniverksamhetens omfattning m. m. Enligt socialstyrelsens frågeformulär erhöllos användbara uppgifter för 574 kolonier med tillsammans något över 26 000 barn. Till belysning av undersökningens omfattning kan vidare nämnas, att skolöverstyrelsens uppgifter för koloniverksamheten under år 1940 avsågo 13 123 kolonibarn för hela riket med undantag av Stockholm, medan enligt socialstyrelsens uppgifter för år 1941 antalet kolonibarn i skolåldern, som voro hemmahörande i landsorten, uppgick till 16 884. Skillnaden torde endast till en mindre del förklaras av verksamhetens större omfattning år 1941 utan främst sammanhänga därmed, att sistnämnda uppgifter i allmänhet utgöra ett fullständigare material. I fem län redovisades emellertid ett

Tab. 1. Antal i enquêten redovisade kolonier och barn.

Barnens hemortslän	Antal kolonier	Hela antalet barn	Antal barn					
			vid kolonier med barn från			i åldern		
			enbart landsbygd	enbart städer	både landsbygd o. städer	under 4 år	4—6 år	7 år o. däröver
Stockholms stad	122	6 881	—	6 881	—	166	1 107	5 608
Stockholms län	14	539	336	149	54	8	65	466
Uppsala län	11	421	128	255	38	25	63	333
Södermanlands län	9	623	40	583	—	4	34	585
Östergötlands län	9	317	69	226	22	2	26	289
Jönköpings län	14	694	151	420	123	25	60	609
Kronobergs län	6	256	103	35	118	—	6	250
Kalmar län	8	302	30	194	78	8	57	237
Gotlands län	1	22	—	—	22	—	4	18
Blekinge län	14	405	—	207	198	13	44	348
Kristianstads län	15	653	477	88	88	—	1	652
Malmöhus län	37	3 195	631	2 516	48	52	185	2 958
Hallands län	11	433	224	209	—	6	45	382
Göteborgs o. Bohus län	94	3 102	198	2 711	193	82	357	2 663
Älvsborgs län	12	696	301	365	30	7	99	590
Skaraborgs län	9	352	30	83	239	1	29	322
Värmlands län	24	757	424	256	77	42	136	579
Örebro län	15	910	88	646	176	32	88	790
Västmanlands län	15	752	259	314	179	5	47	700
Kopparbergs län	25	829	551	200	78	3	60	766
Gävleborgs län	18	637	250	318	69	22	136	479
Västernorrlands län	14	497	359	138	—	8	29	460
Jämtlands län	15	493	271	122	100	11	58	424
Västerbottens län	16	547	347	66	134	11	80	456
Norrbottens län	29	969	567	106	296	3	57	909
Ej särskilt angivet län[1]	17	751	127	151	473	14	118	619
Hela riket	**574**	**26 033**	**5 961**	**17 239**	**2 833**	**550**	**2 991**	**22 492**
Därav vid kolonier, till vilka barnen uttogos av								
a) sociala skäl	·	3 131	112	2 755	264	165	1 143	1 823
b) hälsoskäl	·	4 322	2 036	1 223	1 063	87	427	3 808
c) båda dessa skäl	·	17 168	3 706	12 165	1 297	262	1 302	15 604
d) andra eller ej ang. skäl	·	1 412	107	1 096	209	36	119	1 257

något högre antal (sammanlagt 500 flera) kolonibarn enligt skolöverstyrelsens uppgifter än enligt socialstyrelsens enquête. Det torde dessutom ha funnits ytterligare några kolonier, som icke ingingo i någotdera materialet. Man kan därför uppskatta hela antalet barn, som vistades vid sommarkolonier under år 1941, till omkring 27 000. Det bör nämnas, att detta antal endast avser den kollektiva sommarkoloniverksamheten, och att däri icke inbegripas s. k. feriebarn med enskild inackordering hos familjer på landsbygden. Dagskolonier m. m., där barnen blott vistas under en dag, ingå ej heller i enquêten.

Av de i enquêten redovisade 574 kolonierna underhöllos 216 (38 %) av

[1] Avser kolonier med barn från mer än ett län samt kolonier utan uppgift om barnens hemort.

koloniföreningar, 163 (28 %) av Röda korset, sammanslutningar för bekämpande av tuberkulos o. dyl., 38 (7 %) av landsting och kommuner, 23 (4 %) av församlingar och andra statskyrkliga organ samt 134 (23 %) av andra huvudmän.

Verksamheten vid de särskilda kolonierna är vanligen inriktad att tillgodose behoven inom en viss kommun. Koloniverksamhet, avsedd uteslutande för lokala behov, fanns enligt enquêten i samtliga städer med över 30 000 invånare, i 6 av 7 städer med 20 000—30 000 invånare, i 24 av 27 städer med 10 000—20 000 invånare, i 19 av 38 städer med 5 000—10 000 invånare samt i 15 av 33 städer med mindre än 5 000 invånare. Andra kolonier, vilkas verksamhetsområde omfattade ett helt län eller hela riket, voro åtminstone i en del fall avsedda för ett speciellt klientel, t. ex. tuberkulösa barn.

Det antal barn från olika län, som enligt enquêten vistades vid sommarkolonier år 1941, redovisas i tab. 1 med fördelning på städer och landsbygd samt på åldersgrupper. I tabellen lämnas därjämte uppgifter om barnens fördelning med avseende på skälen för deras uttagande till kolonivistelse.

Av samtliga redovisade 26 033 barn voro 5 961 eller drygt 25 % hemmahörande på landsbygden och 17 239 eller icke fullt 75 % i städerna.[1] Inom Stockholms, Kristianstads, Hallands, Värmlands, Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län redovisades dock flera barn från landsbygden än från städerna. Barnen från landsbygden torde till övervägande del vara hemmahörande i tätorter och endast till ringa del komma från den egentliga landsbygden. Av stadsbarnen kommo enligt en företagen uppskattning omkring 38 % på Stockholm, 15 % på Göteborg, 6 % på Malmö, 35 % på städer med 20 000—100 000 invånare samt 6 % på mindre städer.

Omkring 14 % av barnen voro i förskolåldern (under 7 år) och 86 % i skolåldern. Såsom framgår av nedanstående tablå var antalet i förskolåldern jämförelsevis mindre bland barn från landsbygden än bland barn från städerna.

Kolonier med barn från	Hela antalet barn	Därav i åldern		
		under 4 år	4—6 år	7 år och däröver
a) enbart landsbygd	5 961	66	512	5 383
b) » städer	17 239	415	2 165	14 659
c) både landsbygd o. städer	2 833	69	314	2 450
Samtliga kolonier	**26 033**	**550**	**2 991**	**22 492**

Vad beträffar sammanställningarna i tab. 1 angående de grunder, efter vilka barnen uttogos till kolonivistelse, är det av särskilt intresse att konstatera, att icke mindre än en tredjedel av barnen från landsbygden erhöllo kolonivistelse av direkta hälsoskäl, under det att detta var fallet endast i fråga om mindre än en tiondel av barnen från städerna. Bland barn i förskolåldern motiverades kolonivistelsen i något större utsträckning av medicinska skäl än bland skolbarn. I fråga om det övervägande flertalet barn inom olika åldrar samt från

[1] De i tab. 1 på »både landsbygd och städer» redovisade 2 833 barnen ha approximativt fördelats på resp. landsbygd och städer.

olika orter föranleddes deras omhändertagande för kolonivård av mera allmänna rekreationsbehov i förening med ekonomiska och sociala hjälpbehov.

Verksamhetens anordnande m. m. Antalet kolonier av olika storlek samt antalet vårdade barn inom olika storleksgrupper av kolonier meddelas i nedanstående sammanställning:

	Antal kolonier	Hela antalet barn	Därav barn (i %) i förskol-åldern	Därav barn (i %) i skol-åldern
Kolonier med mindre än 50 barn	434	13 046	16·5	83·5
» » 50—99 barn	105	7 234	8·3	91·7
» » 100 barn och däröver	35	5 753	13·7	86·3
Samtliga kolonier	**574**	**26 033**	**13·6**	**86·4**

Av samtliga 574 kolonier hade 504 samma barn under hela den tid, som kolonin hölls öppen, medan vid 67 kolonier ombyte av barn skedde en gång under sommaren; vid 1 koloni ägde ombyte av barn rum två gånger och vid 2 kolonier tre gånger. I nedanstående tablå lämnas en fördelning av barnantalet efter kolonivistelsens längd.

	Hela antalet barn	Därav barn (i %), vilkas kolonivistelse varade under ..... dagar: mindre än 25	25—34	35—44	45—54	55—64	65 o. däröver	ej angivet
Barn före skolåldern	3 541	0·0	6·8	13·6	13·9	44·7	16·9	4·1
» i »	22 492	0·9	18·4	21·5	36·9	20·0	1·6	0·7
Samtliga	**26 033**	**0·8**	**16·8**	**20·4**	**33·8**	**23·3**	**3·7**	**1·2**

Koloniverksamheten har i allmänhet karaktären av en understödsform för barn från mindre bemedlade familjer. Helt fri vistelse för samtliga barn förekom vid 339 kolonier (59 %) och för en del av barnen vid 213 kolonier (37 %). Endast vid 12 kolonier (2 %) erlades avgift för samtliga barn. Antalet barn, som erhöllo fri vistelse, utgjorde 22 111 (85 %), under det att avgift erlades för 3 360 barn (13 %). Uppgifter angående avgiftsförhållandena saknades i fråga om 10 kolonier (2 %) samt 562 barn (2 %). Avgiftens storlek varierade högst avsevärt från ofta endast något tiotal ören per dag till i några fall eller vid vissa kolonier full underhållskostnad.

Barnens resor till och från kolonin voro kostnadsfria vid 447 förläggningar (78 %) med 20 937 barn (80 %) samt betalades av kolonin till viss del eller för vissa barn vid 65 förläggningar (11 %) med 2 792 barn (11 %).

Personalen. Vid de kolonier, som redovisats i socialstyrelsens enquête, sysselsattes under sommaren 1941, sammanlagt 2 717 personer. Man kan därför räkna med att inom koloniverksamheten bortåt 3 000 personer äro anställda under sommaren. Något mer än hälften av de anställda utgjordes av vårdpersonal och de övriga av ekonomipersonal. Personalens löneförhållanden framgå av tab. 2.

Kolonibyggnader och ekonomiska förhållanden. Bland de i enquêten redovisade 574 kolonierna ägdes de av kolonierna använda byggnaderna och markområ-

Tab. 2. Personalens antal och löneförhållanden.

Ställning i arbetet	Antal anställda	Därav		Genomsnittlig kontant lön per månad (förutom fri bostad och kost), kr.	
		män	kvinnor	män	kvinnor
Föreståndare	615	63	552	146	113
Biträden, lekledare	651	65	586	81	59
Barnsköterskor	127	—	127	—	63
Sjukvårdspersonal	27	—	27	—	94
Husmödrar	43	—	43	—	104
Kokerskor	544	—	544	—	85
Ekonomipersonal i övrigt	694	25	669	69	59
Praktikanter o. dyl.	9	—	9	—	28
Samtliga	2 710	153	2 557	110	78

dena i 289 fall av vederbörande huvudman för verksamheten samt voro fritt upplåtna i 125 fall; i fråga om 111 kolonier voro byggnaderna förhyrda, varjämte uppgift saknades beträffande 49 kolonier. Vid 277 kolonier voro byggnaderna helt eller delvis uppförda för ändamålet och i 136 fall enligt förefintliga standardritningar.

En sammanställning av de erhållna upplysningarna om de ekonomiska förhållandena inom koloniverksamheten lämnas i nedanstående tablå.

Inkomster	Kr.	%	Utgifter	Kr.	%
Avgifter	136 387	6·7	Lokalkostnader	205 774	10·5
Kommunala anslag	800 322	39·2	Löner o. arvoden	315 506	16·2
Donationsmedel	733 697	35·9	Mat	978 447	50·2
Övriga inkomster	372 459	18·2	Resor	111 933	5·7
			Övriga utgifter	338 359	17·4
Summa	2 042 865	100·0	Summa	1 950 019	100·0

Då dels enquêten överhuvud taget icke omfattar samtliga kolonier och dels ett mindre antal kolonier icke lämnat ekonomiska uppgifter, äro de ovan meddelade absoluta talen för inkomster och utgifter något för låga.

Förslag om ändring av socialvårdens organisation samt riktlinjer för en socialvårdsreform.

Socialvårdskommittén har den 21 december 1942 till Kungl. Maj:t överlämnat ett betänkande angående socialvårdens organisation m. m. (S. O. U. 1942: 56)[1]. Betänkandet innehåller bl. a. två lagförslag, det ena om socialvårdskommuner och det andra om socialnämnd m. m. Enligt det första förslaget skola mindre kommuner kunna förenas till socialvårdskommuner om så prövas erforderligt för socialvårdens ändamålsenliga handhavande. En socialvårdskommun skall sålunda övertaga de uppgifter på socialvårdens och den allmänna hälsovårdens område, som åvilat de primärkommuner, vilka ingå i socialvårdskommunen, men i övrigt beröres icke dessa primärkommuners verksamhet av socialvårdskommunens bildande. Enligt lagen om socialnämnd skall i princip en centralisering ske av de nuvarande kommunala socialvårdsorganens verksamhet genom att i varje kommun inrättas en socialnämnd, vilken skall övertaga fattigvårdsstyrelsens, pensionsnämndens, nykterhetsnämndens, arbetslöshetskommitténs och familjebidragsnämndens uppgifter. Då i viss kommun omfattningen av socialnämndens verksamhet ger anledning därtill, skola emellertid särskilda nämnder kunna inrättas, motsvarande de angivna.

Ehuru kommittén ännu icke slutfört en del betydelsefulla utredningar på socialvårdens område, har den ansett lämpligt, att redan nu bryta ut organisationsfrågorna, så att de kunna bli föremål för offentlig debatt. Den närmaste anledningen härtill är, att frågan om en lagstiftning, syftande till en mera rationell kommunal indelning än den nuvarande, aktualiserats genom en riksdagsskrivelse år 1939 och en anhållan av 1942 års riksdag, att den sålunda begärda utredningen måtte företagas med det snaraste. Tidsläget ger enligt kommitténs mening icke anledning till att avstå från att förverkliga åtminstone väsentliga delar av vad som kan komma att omfattas av ett planläggningsarbete på socialvårdens område.

Riktlinjer för socialvården. För att underlätta bedömandet av kommitténs förslag på det organisatoriska området har kommittén i ett avsnitt av betänkandet uppdragit de huvudsakliga riktlinjerna för socialvårdens gestaltning, sådan den av kommittén tänkts. Någon detaljerad redogörelse härför är kommittén icke beredd att lämna, innan vissa pågående undersökningar, särskilt på socialförsäkringens område, kunnat slutföras.

Kommittén framhåller, att ett av den moderna socialvårdens huvudsyften måste vara att bidraga till att skapa social trygghet för medborgarna. Redan denna omständighet måste leda till att socialvården i högre grad än nu bör

[1] Utgör socialvårdskommitténs sjätte betänkande. Angående det femte (och de tidigare) se sid. 1009 i detta häfte.

inriktas på förebyggande åtgärder, och att den kommer att få betydelse för befolkningslager, vilka icke omfattats av verksamheten under tidigare skeden, då samhällets insatser i huvudsak voro inriktade på att bringa nödhjälp. Det får icke heller förbises, att dagens läge i befolkningshänseende är sådant, att socialvården måste direkt och positivt taga sikte på de befolkningspolitiska synpunkterna. Samtidigt måste hävdas, att självförsörjningsplikten skall utgöra den grund, varpå socialvården vilar. Det allmännas åtgärder böra ha till direkt syfte att bevara och om möjligt öka den enskilde medborgarens självförsörjningsförmåga.

Bland spörsmål, som kommittén upptagit till utredning, märkes frågan om att införa obligatorisk sjukförsäkring, vilken utredning torde komma att avslutas under första halvåret 1943. Därefter kommer frågan om en revision av folkpensioneringen och ett samordnande av sjukförsäkringen och folkpensioneringen att behandlas. En pågående utredning om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring torde kunna slutbehandlas under 1943. Under första delen av samma år torde även kunna avslutas en utredning om barnhems- och fosterbarnsvården. Omedelbart därefter skola upptagas till behandling en del andra barnavårdsfrågor samt hjälpformer, som avse behov i samband med havandeskap och nedkomst.

Huru socialvårdssystemet i övrigt än ordnas, komma betydelsefulla uppgifter enligt kommitténs mening alltid att åvila en hjälpform, motsvarande den nuvarande fattigvården, även om området för densamma kommer att minskas genom socialvårdssystemets utbyggnad med andra hjälpformer. Beteckningen fattigvård bör emellertid av såväl sakliga som psykologiska skäl avskaffas. Kommittén föreslår, att den ersättes med uttrycket socialhjälp, och framhåller att de förebyggande synpunkterna måste i en sådan verksamhet komma till starkare uttryck än vad som nu är fallet. Den nuvarande fattigvården, som i alltför hög grad präglas av ett passivt utbetalande av understöd, bör förvandlas till en aktivt arbetande socialhjälp med ett levande innehåll.

Kommittén har icke kunnat förorda de tidigare i olika sammanhang framlagda förslagen, att staten eller landstingen skulle vara huvudmän för fattigvård och barnavård. Principiellt sett är en hjälpform av denna universella natur en statsuppgift, men mot fördelarna av ett förstatligande av fattigvården måste vägas olägenheter i form av verksamhetens byråkratisering och trots dyrbar kontroll starkt ökade kostnader utan att garantier kunde vinnas för att motsvarande fördelar skulle uppkomma för de hjälpbehövande. Kommittén föreslår därför, att primärkommunerna fortfarande skola omhänderha dessa angelägenheter.

I fråga om anstaltsvården förutsätter kommittén, att kostnaden för vården av sinnessjuka, sinnesslöa och vanföra skall flyttas över från landstingen till staten, i den mån den icke bestrides genom sjukförsäkringen. Vården av de lättskötta sinnessjuka och kroniskt kroppssjuka skall ombesörjas av landstingen, men staten bör lämna betydande kostnadsbidrag. Kostnaden för vården av vissa kroppssjuka på lasarett, vilken nu ersättes av landstingen, skall under viss sjukvårdstid bestridas av de statsunderstödda sjukkassorna och för

icke sjukkassemedlemmar bekostas av kommunen. Ålderdomshemmen skola såsom hittills drivas av kommunerna.

För att bereda möjlighet till att de hjälpbehövande få en likvärdig hjälp inom alla kommuner förordar kommittén ett system med direkta statsbidrag till den kommunala socialvården av sådan omfattning, att kommunernas socialvårdskostnader i betydande omfattning lindras, även om hänsyn tages till möjligheten att kommunernas bidrag till tilläggspensionerna ökas. Kommittén anser, att bidraget till socialvården bör beräknas på de totala nettokostnaderna. I den mån en differentiering av bidraget skall ske, bör beräkningen, för undvikande av ett tidsödande ansöknings- och granskningsförfarande, göras med hänsyn till de totala kostnaderna för vissa kategorier av hjälpfall. Skatteutjämningssynpunkten har satts i andra hand, men detta utesluter icke, att vid utmätandet av statsbidragen hänsyn även bör tagas till kommunernas skattebelastning. Närmare utredning härom har uppskjutits i avvaktan på resultatet av de överväganden som på närliggande områden företagas av kommunalskatteberedningen.

Socialvårdskommuner. En förutsättning för att staten skall lämna bidrag till kommunernas socialvårdskostnad är dock enligt kommitténs mening att större kommunala enheter skapas för att handha socialvården. Kommittén anger som ett uttryck för den storleksordning på kommunerna, som kommittén anser böra eftersträvas, ett invånarantal av 3 000—4 000. För att nå detta syfte är enligt kommitténs mening en kommunal nyindelning i princip att förorda, men då en sådan erbjuder så många och invecklade problem, att det är ovisst, om och när den kan genomföras, har kommittén icke velat göra sitt reformprogram helt beroende av en omfattande indelningsändring. Kommitténs förslag till att lösa ifrågavarande organisatoriska problem innebär därför att specialkommuner, socialvårdskommuner, skola bildas för socialvårdens handhavande. Därigenom skulle den nu förekommande tendensen kunna motverkas, att de små kommunerna på grund av sin ringa omfattning och den starka sammanhållningen inom kommunen undandraga sig att lämna socialvård i den omfattning och de former, som statsmakterna avsett. Men samtidigt skulle den olägenheten elimineras, att ett enda mera dyrbart fattigvårdsfall kan förrycka en kommuns ekonomi för många år framåt. I detta sammanhang framhåller kommittén, att sambandet mellan den enskildes ekonomi och det allmännas utgifter i en liten kommun framträder på ett alltför markant sätt. Att hålla medvetandet om detta samband levande är visserligen nödvändigt för att man skall kunna undvika slöseri med offentliga medel, men denna synpunkt kan också bliva alltför väl tillgodosedd, vilket ej sällan torde vara fallet i små kommuner.

Enligt förslaget till lag om socialvårdskommuner äger regeringen, där så prövas erforderligt för socialvårdens ändamålsenliga handhavande, förordna, att två eller flera kommuner skola tillsammans utgöra en socialvårdskommun. Denna skall övertaga den verksamhet, som de i densamma ingående kommunerna bedrivit på fattigvårdens, barnavårdens, alkoholistvårdens, folkpensione-

ringens, arbetslöshetshjälpens, familjebidragsverksamhetens och den allmänna hälsovårdens områden. De primärkommuner, som ingå i en socialvårdskommun, skola dock fortfarande bestå och fullgöra övriga kommunala funktioner.

Socialvårdskommunens beslutanderätt skall utövas av socialvårdsfullmäktige, som enligt kommitténs förslag skall utses genom allmänna val enligt den kommunala vallagen. De nya kommunernas medelsbehov skall täckas genom uttaxering av skatt enligt reglerna för allmän kommunalskatt. I princip skola i fråga om socialvårdskommuners verksamhet vara tillämpliga samma bestämmelser som gälla för primärkommuner på landsbygden. Beträffande uppbördssystemet kunna olika alternativ tänkas. Kommittén förordar en metod, enligt vilken den av socialfullmäktige beslutade uttaxeringen genom socialnämnden delgives kommunalnämnderna i de kommuner, vilka ingå i socialvårdskommuner, varefter kommunalnämnderna skola verkställa debitering och uppbörd av dessa avgifter i samband med den allmänna kommunalskatten samt redovisa inflytande medel till socialnämnden.

Kommittén har verkställt en provindelning av en del län i socialvårdskommuner, enligt vilken antalet kommunala samfälligheter i dessa län härigenom nedbringats med cirka 70 procent.

Kommunal socialnämnd. Enligt förslaget till lag om socialnämnd m. m. skall i varje kommun obligatoriskt finnas en socialnämnd och en barnavårdsnämnd. Socialnämnden skall handha de uppgifter, som nu tillkomma fattigvårdsstyrelsen, pensionsnämnden, den kommunala nykterhetsnämnden, arbetslöshetskommittén och familjebidragsnämnden. Om en kommuns folkmängd, omfattningen av socialnämndens verksamhet eller andra liknande förhållanden därtill föranleda, kan kommunen emellertid besluta, att särskilda nämnder skola övertaga befattningen med ärenden om folkpensionering, behandling av alkoholister, arbetslöshetshjälp eller familjebidrag åt värnpliktiga. Ett sådant beslut skall underställas länsstyrelsen för godkännande. Av ledamöterna i särskild nämnd skola minst två vara ledamöter i socialnämnden. Såväl barnavårdsnämnden som de särskilda nämnderna skola ha en självständig ställning, men socialnämnden skall omhänderha medelsförvaltningen för den kommunala socialvården.

Om förhållandena så påkalla, bör genom socialnämndens försorg inom kommunen inrättas en socialvårdsbyrå för att meddela råd och upplysningar i socialvårdsangelägenheter, för att mottaga framställningar i sådana ärenden och för att handha löpande förvaltningsgöromål. I de kommuner, där kommunal- eller drätselkontor finnas, bör socialvårdsbyrån i regel förläggas dit.

Enligt förslaget skall regeringen kunna medge undantag från tillämpningen av den föreslagna organisationen i fråga om kommuner, vilkas socialvårdsförvaltning icke lämpligen kan ordnas enligt de föreslagna grunderna.

Länssocialnämnd m. m. Kommittén har icke slutbehandlat frågan om läns- och centralorgan för socialvården men lämnar en redogörelse för sina preliminära överväganden därvidlag. Enligt denna skall länsstyrelsens funktioner på social-

vårdens område övertagas av ett särskilt organ, länssocialnämnden. Denna nämnd är nära ansluten till länsstyrelsen med landshövdingen som ordförande, och befattningshavare inom länsstyrelsen som föredragande. Nämnden skall utom av landshövdingen bestå av tre ledamöter, av vilka två förordnas av regeringen och en utses av landstinget. Vid behandlingen av alkoholistärenden skall i länssocialnämnden såsom ledamot inträda en av regeringen ytterligare utsedd person, varjämte vid handläggning av ärenden, som avse omhändertagande av barn och ungdom ävensom vissa alkoholistärenden, lämpligen bör deltaga en av regeringen förordnad läkare.

Hos länsstyrelsen skola finnas anställda en del befattningshavare med uppgift att biträda vid socialvårdens handhavande, nämligen i regel en socialvårdskonsulent, en barnavårdskonsulent och en socialvårdsrevisor. De två förstnämnda befattningshavarna motsvara de nuvarande fattigvårds- och barnavårdskonsulenterna resp. barnavårdsombuden. Socialvårdsrevisorn skall vid besök i kommunerna taga del av räkenskaper och genom stickprovsgranskning undersöka, huruvida de i lag och författning meddelade föreskrifterna iakttagits. Möjligen bör socialvårdsrevisorernas verksamhetsområde omfatta mer än ett län. Därjämte skall inom landet finnas ett antal till länsstyrelserna knutna nykterhetskonsulenter. I och med denna organisation skall länsnykterhetsnämndens verksamhet upphöra.

Länssocialnämnden och icke länsstyrelsen bör avgöra frågor rörande statsbidrag till kommunernas socialvård efter föredragning av socialvårdsrevisorn. Statsbidragen skola däremot utbetalas av länsstyrelsen.

Centralorgan för socialvården. Enligt kommitténs preliminära överväganden skall socialstyrelsen vara tillsynsmyndighet för socialhjälp, barnavård och alkoholistvård samt äga rätt meddela anvisningar för handhavandet av dessa verksamhetsgrenar, i första hand till länsorganens befattningshavare, d. v. s. konsulenterna. Denna verksamhet är av samma slag som den, som tidigare bedrivits av socialstyrelsen, då styrelsen bl. a. utgivit »Råd och anvisningar till nykterhetsnämnderna» samt »Handbok för mödrahjälpsverksamheten». Till förnyat övervägande skall kommittén upptaga spörsmålet, huruvida socialstyrelsens rätt att meddela anvisningar bör begränsas i så måtto, att den ej skall avse angelägenheter av större principiell betydelse; möjligen kan det befinnas lämpligt att förbehålla Kungl. Maj:t dylik befogenhet.

Kommittén anser sig redan på detta stadium kunna fastslå, att inom socialstyrelsen böra finnas särskilda byråer för envar av verksamhetsgrenarna socialhjälp, barnavård och alkoholistvård, varje byrå under närmaste chefskap av särskild befattningshavare. Till dessa tre byråer bör fogas en fjärde med uppgift att behandla de besvär i socialvårdsärenden, som falla under styrelsens kompetens. Som sammanhållande och ledande kraft på detta område av socialstyrelsens verksamhet bör dessutom inom styrelsen tillsättas en överdirektör.

Då enligt kommitténs mening besvär i dylika ärenden böra behandlas under samverkan med tillsynsmyndigheten, föreslår slutligen kommittén, att kammarrättens befattning med dylika besvärsmål skall upphöra och att i nära

anknytning till socialstyrelsen en ny överinstans skall inrättas, benämnd socialdomstolen. I syfte att erhålla kontakt med socialstyrelsens förvaltningsuppgifter på socialvårdsområdet bör, allt efter målens art, såsom ledamöter av domstolen tjänstgöra endera av chefstjänstemännen för socialhjälps- eller barnavårdsavdelningen. En tredje ledamot av socialdomstolen bör representera juridisk sakkunskap. Under vissa omständigheter och vid ärenden av större principiell betydelse bör överdirektören resp. generaldirektören inträda såsom ordförande i domstolen. — Kommittén ifrågasätter icke någon förändring av regeringsrättens kompetens på här ifrågavarande områden, särskilt vad angår besvär i barnavårds- och alkoholistärenden.

Kommittén har utgått från förutsättningen, att den föreslagna lagstiftningen skall träda i kraft den 1 januari 1947.

I särskilda yttranden avstyrka herrar Bexelius och Wallén bildandet av socialvårdskommuner och förorda kommunal nyindelning, varjämte hr Wallén föreslår att kostnaderna för socialhjälp och barnavård skola helt bestridas av staten. Fru Nordgren förordar att pensionsnämnder skola vara obligatoriska inom alla kommuner.

Barnhemmen och deras verksamhet.

Socialvårdskommittén har såsom ett led i sitt omfattande utredningsarbete företagit en statistisk undersökning rörande barnhemmen i riket, vilken i sitt slag kan sägas vara den första på detta område. Syftet har närmast varit att erhålla underlag för kommitténs behandling av de frågor inom den samhälleliga barnavården, som beröra barnhemsvården. En redogörelse för undersökningen har nyligen publicerats såsom kommitténs femte betänkande (S. O. U. 1942: 45).[1]

Undersökningens omfattning. Undersökningen omfattar med vissa undantag alla de barnavårdsanstalter, som enligt nuvarande praxis räknas till barnhem enligt barnavårdslagen och som voro i verksamhet under år 1940 eller någon del därav. I densamma ingå sålunda upptagningshemmen för äldre barn, i det följande vanligen kallade barnhem för tillfällig vård, samt spädbarnshem, mödrahem, dispensärbarnhem, barnhem för psykopatiska och nervösa barn jämte barnhem för svårplacerade barn; vidare barnhem för stadigvarande vård samt barnhem för både tillfällig och stadigvarande vård. Uteslutna från undersökningen ha varit sådana vård- och uppfostringsanstalter för barn, vilka enligt vedertagen praxis icke räknas såsom barnhem, nämligen skolhem, arbetsstugor, som äro internat, s. k. barnhotell, barnsanatorier och barnkolonier, där barn vårdas endast en kortare tid av året. Ej heller äro medtagna lärlingshem och ungdomshem, vilkas klientel ju i regel uppnått 16 år.

Hela antalet barnhem i undersökningen utgör 281 och antalet platser för barn i dessa hem uppgår till 6 243. Antalet undersökta barnhem av olika slag och deras totala platsutrymme framgår av följande sammanställning:

	Barnhem för								
	tillfällig vård	stadigv. vård	tillf. o. stadigv. vård	Mödrahem	Spädbarnshem	Dispensärbarnhem	Barnhem f. svårplac. barn	Barnhem f. psykopat. barn	Samtliga barnhem
Barnhem: antal . . .	53	53	73	36	15	40	7	4	**281**
%	18·9	18·9	26·0	12·8	5·3	14·2	2·5	1·4	**100·0**
Platser: antal	1568	884	1 465	868	284	906	148	120	**6 243**
%	25·1	14·2	23·5	13·9	4·5	14·5	2·4	1·9	**100·0**

Över hälften (53 %) av samtliga barnhem i undersökningen, rymmande något mindre än hälften (48 %) av det totala platsantalet, drivas av föreningar och stiftelser. Det är att märka, att en del av dessa barnhem till sin karaktär står

[1] Beträffande kommitténs tidigare betänkanden se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 837, och årg. 1942, sid. 757.

kommunala barnhem rätt nära, enär de stundom åtnjuta kommunala understöd till hemmens drift. Kommuner och landsting driva 30 % av barnhemmen. Dessa äro med avseende på platsantalet något större än övriga barnhem. Hela platsantalet vid de kommunala barnhemmen utgör sålunda 39 % av totala antalet platser vid barnhemmen. De av barnavårdsförbunden ägda barnhemmen utgöra till antalet 11 % av samtliga barnhem och ha ett sammanlagt platsutrymme av 9 % av barnhemmens hela platsantal. Dessa barnhem äro till sin art närmast kommunala, enär de ägas av länsförbund av kommuner. Endast ett ringa antal barnhem drivna av enskilda personer ingå i undersökningen. De utgöra till antalet knappt 6 % av samtliga barnhem och omfatta endast 4 % av samtliga platser vid barnhemmen.

Beläggningen och omsättningen på barnhemmen. I allmänhet synas barnhemmen ha varit ganska väl belagda under året. Beläggningen uppgår i medeltal till 85 % under året och till 81 % vid årets utgång. Den största beläggningen redovisas för barnhemmen för psykopatiska barn (98 %), vilka varit praktiskt taget fullbelagda under året, och den därnäst högsta för mödrahemmen (89 %). De lägsta beläggningssiffrorna uppvisa barnhemmen för svårplacerade barn (82 %) samt hemmen för enbart stadigvarande vård (82 %).

Antalet vårdfall i de undersökta barnhemmen under året utgjorde 11 127. Detta är något större än antalet barn, som någon gång under året vårdats å barnhemmen. Barn, som vårdats å två eller flera barnhem, ha nämligen vid sammanräkningen räknats lika många gånger.

Flertalet av barnen å de undersökta barnhemmen (61 %) voro födda i äktenskap. Andelen inomäktenskapliga barn är störst vid dispensärbarnhemmen (90 %) och vid barnhemmen för tillfällig vård (72 %). Vid spädbarnshemmen och framför allt vid mödrahemmen överväga de utomäktenskapliga barnen (57 resp. 71 %).

Omkring 55 % av barnen voro gossar och 45 % flickor. Anmärkningsvärt är, att vid barnhemmen för stadigvarande vård endast 35 % av barnen voro gossar och 65 % flickor.

Av samtliga barn, som varit intagna på barnhem någon gång under året, hade mer än hälften (55 %) utskrivits under året eller avgått på grund av dödsfall. Omsättningen hade varit något större för de inomäktenskapliga barnen (57 %) än för de utomäktenskapliga (52 %). På barnhemmen för tillfällig vård var på grund av hemmens karaktär av genomgångshem omsättningen rätt stor, likaså vid mödrahemmen och spädbarnshemmen. Av samtliga barn, som vårdats på dessa tre slag av barnhem, hade omkring två tredjedelar utskrivits under året. Vid dispensärbarnhemmen och vid de barnhem, som förena tillfällig och stadigvarande vård, hade icke fullt vartannat av barnen avgått under året samt i barnhem för svårplacerade barn och psykopatiska barn omkring vart tredje. Vid barnhemmen för stadigvarande vård var omsättningen självfallet minst. Där hade ungefär vart sjätte barn utskrivits.

På mödrahemmen hade vårdats inalles 2 327 barn under året. Av dessa hade 1 143 eller 49 % vårdats på hemmen, utan att mödrarna samtidigt vistats där.

Mödrar intagna å mödrahemmen. Antalet mödrar, som vistats på mödrahemmen under året, utgjorde 1 184. Av dessa voro 1 136 eller 96 % ej gifta (1 135 ogifta och en förut gift) och 48 eller 4 % gifta. Deras fördelning efter den tid före eller efter nedkomsten, som de intagits på mödrahemmen, framgår av följande tablå:

Intagningstid före resp. efter nedkomsten	Intagna före nedk. antal	%	Intagna efter nedk. antal	%	Intagningstid före resp. efter nedkomsten	Intagna före nedk. antal	%	Intagna efter nedk. antal	%
—10 dagar	68	5·7	331	28·0	51— 60 dagar	27	2·3	27	2·3
11—20 »	91	7·7	198	16·7	61— 90 »	30	2·5	42	3·5
21—30 »	85	7·2	62	5·2	91—120 »	10	0·8	18	1·5
31—40 »	54	4·6	45	3·8	121— »	3	0·3	21	1·8
41—50 »	45	3·8	27	2·3	Summa	413	34·9	771	65·1

Av samtliga mödrar hade drygt $^1/_3$ intagits före nedkomsten och $^2/_3$ efter densamma. Omkring hälften av mödrarna hade kommit till hemmen under första månaden efter nedkomsten. Mödrarna synas i en del fall vinna inträde på hemmen anmärkningsvärt lång tid före nedkomsten. I 13 fall har sålunda förekommit en längre vistelsetid än tre månader före nedkomsten. Ungefär var sjunde av mödrarna har vistats på dessa hem mer än en månad före nedkomsten.

Varifrån barnen kommit. Vid intagningen på barnhemmen hade de inomäktenskapliga barnen till övervägande delen eller 73 % kommit från föräldrahem eller nära anhörigs hem, medan flertalet av de utomäktenskapliga barnen kommit från fosterhem eller från anstalt av något slag, såsom framgår av efterföljande sammanställning:

	Antal barn	Därav (i %) barn, som kommit från föräld. el. nära anhörigs hem	fosterel. adoptivhem	annat barnhem	sjukv.- el. annan anstalt	förlossningsanstalt	födda å barnhemmet	annat el. icke uppg. hem
Samtliga barnhem								
Barn i äktenskap . .	6 806	73·2	5·0	9·7	8·4	3·5	0·0	0·2
Gossar	3 770	73·9	4·9	9·8	8·0	3·4	0·0	—
Flickor	3 036	72·3	5·2	9·7	8·8	3·6	0·0	0·4
Barn utom äktenskap	4 321	34·9	11·8	14·4	12·6	25·2	0·8	0·3
Gossar	2 387	34·9	12·0	15·6	12·5	24·0	0·7	0·3
Flickor	1 934	34·8	11·9	13·0	12·6	26·5	0·8	0·4

Största andelen barn, intagna från föräldrahemmet eller från anhörigs hem, finner man vid de egentliga upptagningshemmen, vid barnhem, där tillfällig och stadigvarande vård förekommer, samt vid dispensärbarnhemmen. Omkring 25 % av de utom äktenskapet födda barnen ha direkt från förlossningsanstalt el. dyl. intagits på barnhem. Dessa barn ha företrädesvis intagits på mödrahem eller spädbarnshem, men i en del fall även på barnhem för tillfällig vård samt på barnhem för tillfällig och stadigvarande vård. Ungefär 10 % av de inomäktenskapliga och 14 % av de utomäktenskapliga barnen ha tidigare vårdats på annat barnhem. Dylika barn, som ånyo placerats på barnhem, äro, relativt taget, talrikast på barnhemmen för stadigvarande vård samt på barnhemmen för svår-

placerade och för psykopatiska barn. Från fosterhem eller adoptivhem hade kommit 5 % av de inomäktenskapliga och närmare 12 % av de utomäktenskapliga barnen. Sannolikt ha en del av dessa före placeringen i fosterhem tidigare varit intagna på barnhem, men av olika anledningar åter överlämnats dit.

Orsakerna till barnens intagning å barnhem. Med avseende på intagningsorsakerna, varom uppgifter meddelas i tab. 1 beträffande samtliga barnhem med undantag av spädbarnshem och mödrahem, kunna upptagningshemmen, barnhemmen för stadigvarande vård samt barnhemmen för tillfällig och stadigvarande vård behandlas såsom en grupp för sig. Mellan dessa trenne slag av barnhem förekomma endast smärre olikheter i fördelningen. Vid dessa ha de inomäktenskapliga barnen i det övervägande antalet fall, eller till $^2/_3$ à $^3/_4$ av samtliga, intagits där till följd av faders eller moders sjukdom m. m. samt på grund av vanvård, olämpliga hemförhållanden o. dyl. Av dessa orsaker är den förstnämnda den ojämförligt vanligaste. Mellan 46 och 49 % av de inomäktenskapliga barnen ha intagits på dessa barnhem av denna anledning. Även för

Tab. 1. Hela antalet intagna barn å samtliga barnhem (med undantag av mödrahem och spädbarnshem) under år 1940, fördelade i procent efter orsakerna till intagningen.

Orsakerna, som i tabellen betecknas med a—i, äro följande:
a) barnets faders eller moders sjukdom, frånfälle, fattigdom; — b) vanvård, oförmåga att fostra barnet, för barnets vård olämpliga hemförhållanden i övrigt; — c) andlig eller kroppslig svaghet hos barnet; — d) barnet svårfostrat, svårhanterligt, i behov av observation; — e) vanart hos barnet; — f) bristande möjlighet för ensamstående moder att till följd av arbetsanställning eller liknande anledning själv vårda barnet; — g) behov av ombyte av fosterhem; — h) behov av vård av moder och barn tillsammans; — i) annan orsak.

Anstalter	Antal barn	Orsakerna till intagning (i %)								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
Barnhem för tillfällig vård.										
Barn födda i äktenskap . . .	2 708	48·5	18·9	8·9	5·0	1·1	3·2	3·1	0·1	11·2
» » utom » . . .	1 018	19·7	20·5	9·9	9·4	1·1	28·4	8·5	0·8	2·2
Barnhem för stadigvarande vård.										
Barn födda i äktenskap . . .	471	47·8	34·2	8·3	4·2	1·1	2·1	1·0	—	1·3
» » utom » . . .	368	14·1	31·0	9·2	8·4	—	33·2	3·8	—	0·3
Barnhem för tillfällig och stadigvarande vård.										
Barn födda i äktenskap . . .	1 289	45·9	27·3	6·7	4·6	0·9	3·6	1·0	0·4	9·6
» » utom » . . .	679	14·8	19·4	5·5	7·3	1·0	40·8	6·5	3·1	1·6
Dispensärbarnhem.										
Barn födda i äktenskap . . .	1 171	85·5	7·6	5·2	0·3	—	0·6	—	—	0·8
» » utom » . . .	132	70·4	11·4	3·8	0·8	—	9·8	3·8	—	—
Barnhem för svårplacerade barn.										
Barn födda i äktenskap . . .	132	8·3	18·9	6·8	56·8	2·3	1·5	4·6	—	0·8
» » utom » . . .	58	8·6	13·8	22·4	43·1	1·7	5·2	5·2	—	—
Barnhem för psykopatiska barn.										
Barn födda i äktenskap . . .	113	2·6	20·4	13·3	55·7	6·2	1·8	—	—	—
» » utom » . . .	65	6·2	4·6	9·2	69·2	3·1	7·7	—	—	—

de utomäktenskapliga barnen har intagningen i stor utsträckning — vid barnhemmen för både tillfällig och stadigvarande vård lägst 19 % och vid barnhemmen för stadigvarande vård 31 % — orsakats av vanvård, olämpliga hemförhållanden o. dyl., men den avgjort betydelsefullaste orsaken för deras del har varit det förhållandet, att modern på grund av arbetsanställning eller liknande anledning icke kunnat själv vårda barnet. Vid upptagningshemmen ha 28 % och vid barnhemmen för stadigvarande vård eller för både tillfällig och stadigvarande vård ha 33 resp. 41 % av de utomäktenskapliga barnen överlämnats dit av dylik orsak. Tillsammans har för omkring $^1/_2$ och $^2/_3$ av alla utom äktenskapet födda barn endera av dessa orsaker uppgivits till huvudsaklig del ha föranlett deras intagning på barnhem. Därnäst kommer för de utomäktenskapliga barnen som intagningsorsak moderns sjukdom o. dyl.

Dispensärbarnhemmen stå i fråga om intagningsorsakerna helt naturligt i en klass för sig. För 86 % av de inomäktenskapliga barnen och för 70 % av de utomäktenskapliga har sålunda uppgivits sjukdom i familjen såsom intagningsorsak. Även i de fall, då orsaken redovisats under annan huvudrubrik än denna, torde den grundläggande anledningen vara tuberkulossjukdom i hemmet.

Vid barnhemmen för svårplacerade barn och för psykopatiska barn äro likaledes orsakerna till intagning av speciell art, nämligen vanart hos barnet, uppfostringssvårigheter, svårhanterlighet o. dyl. I omkring $^2/_3$ av samtliga fall har intagningen föranletts av dylika orsaker.

Beträffande mödrahemmen och spädbarnshemmen ha de ensamma spädbarnen på dessa hem fördelats efter de huvudsakliga intagningsorsakerna i nedanstående tablå. De barn, som tillsammans med sina mödrar vårdats på mödrahemmen, ha uteslutits i detta sammanhang.

	Antal ensamma spädbarn	Därav (i %) intagna på grund av				
		sjukdom, svaghet hos barnet	sjukdom hos modern	olämpl. hemförhållanden	moderns arbete utom hemmet	annan orsak
Mödrahem.						
Barn födda i äktenskap . .	618	12·7	61·2	9·6	7·6	8·9
» » utom äktenskap	525	7·0	20·3	14·6	50·6	7·5
Spädbarnshem.						
Barn födda i äktenskap . .	256	5·1	72·8	4·3	8·9	8·9
» » utom äktenskap	340	5·9	16·5	6·2	67·3	4·1

I fråga om de inomäktenskapliga barnen är moderns sjukdom den dominerande orsaken till att de intagits för vård på nu ifrågavarande hem. Långt mindre vanlig, relativt sett, är denna omständighet för de utomäktenskapliga barnen. Den vanligaste orsaken för deras vidkommande är moderns arbete utom hemmet, vilket föranlett intagning av mer än $^2/_3$ av spädbarnshemmens och mer än $^1/_2$ av mödrahemmens utomäktenskapliga barn. Dylika förhållanden ha endast i ett relativt litet antal fall förorsakat de inom äktenskapet födda barnens intagande på mödrahem eller spädbarnshem.

En sammanfattning av undersökningens resultat rörande anledningarna till barnens intagande på barnhem lämnas i följande tablå:

	Hela antalet vårdade barn	Därav intagna på barnhem på grund av								
		föräldrars sjukdom, frånfälle m. m.	olämpliga hemförhållanden o. dyl.	sjukdom eller svaghet hos barnet	barnet svårfostrat, svårhanterligt o. dyl.	vanart hos barnet	moderns arbete utom hemmet	ombyte av fosterhem	vård av moder och barn tillsammans	annan orsak
Absoluta tal.										
Barn födda i äktenskap	6 806	3 712	1 231	543	354	57	223	108	58	520
Barn födda utom äktenskap	4 821	617	579	253	248	21	1 203	153	1 159	88
Relativ fördelning.		%	%	%	%	%	%	%	%	%
Barn födda i äktenskap	100·0	54·5	18·1	8·0	5·2	0·8	3·3	1·6	0·9	7·6
Barn födda utom äktenskap	100·0	14·3	13·4	5·9	5·7	0·5	27·9	3·5	26·8	2·0

För fullständighetens skull ha i denna tablå även medräknats de barn, som jämte sina mödrar vårdats på mödrahemmens mödraavdelningar. Barnhemsvården har i samtliga dessa fall föranletts av behovet av att moder och barn vårdas tillsammans.

Barnens vistelsetid på barnhemmen. Barnens vistelse på de egentliga upptagningshemmen har i det övervägande antalet fall, som sig bör, varit av endast kortare varaktighet, såsom framgår av de uppgifter härom, som sammanställts i tab. 2. Vistelsetiden vid dessa barnhem var för $^3/_4$ av de utskrivna barnen högst ett halvt år. Av de vid årets slut kvarvarande barnen hade ungefär hälften vistats där lika lång tid. I tämligen stor utsträckning tillfällig är likaledes barnens vistelse vid dispensärbarnhemmen, men vistelsetiden är här i allmänhet något längre än vid de egentliga upptagningshemmen. Vid dessa hem ha 73 % av de utskrivna och 47 % av de kvarvarande barnen varit intagna högst ett år. Väsentligt längre än vid övriga upptagningshem är vistelsetiden vid barnhemmen för svårplacerade och psykopatiska barn.

I en hel del fall ha barnen dock vistats på upptagningshemmen så länge, att vården snarast är att anse som stadigvarande. Av de vid årets slut kvarvarande barnen på barnhemmen för tillfällig vård hade sålunda ungefär vart sjunde vistats där över $1^1/_2$ år och omkring vart tionde över 2 år. Vid övriga upptagningshem är relativa antalet stadigvarande vårdade ännu större. Vid dispensärbarnhemmen samt vid barnhemmen för svårplacerade och psykopatiska barn hade omkring $^1/_3$ av samtliga barn vid årets slut intagits där för mer än två år sedan.

Barnhem för stadigvarande vård motsvara sitt namn såtillvida, att mellan 60 och 70 % av barnen varit intagna för vård där mer än 2 år. I viss utsträckning synas emellertid även dessa barnhem mottaga barn för tillfällig vård. Av dem, som utskrivits under året, ha sålunda 24 % intagits under det senaste halvåret.

Tab. 2. Under året utskrivna resp. vid årets utgång kvarvarande barn fördelade i procent efter vistelsetidens längd.

Anstalter	Utskrivna barn i % med en vistelsetid av						Kvarvarande barn % med en vistelsetid av					
	högst ½ år	½–1 år	1–2 år	2–5 år	5–10 år	över 10 år	högst ½ år	½–1 år	1–2 år	2–5 år	5–10 år	över 10 år
Barnhem för tillfällig vård	76·3	14·6	7·0	1·8	0·2	0·1	53·5	22·3	14·4	7·9	1·6	0·3
Gossar	74·6	15·2	7·7	2·2	0·2	0·1	51·1	22·9	15·0	8·2	2·4	0·4
Flickor	78·6	13·9	6·1	1·2	0·1	0·1	57·0	21·4	13·5	7·7	0·4	—
Barnhem för stadigvarande vård	24·1	5·2	9·8	24·1	25·6	11·2	7·0	7·7	15·1	35·5	25·4	9·3
Gossar	14·3	2·4	14·2	33·4	23·8	11·9	6·0	10·4	17·3	33·9	26·0	6·4
Flickor	28·5	6·6	7·7	19·8	26·4	11·0	7·5	6·4	14·0	36·5	24·7	10·9
Barnhem för tillfällig och stadigvarande vård	63·1	12·5	8·3	10·2	3·9	2·0	21·8	14·0	19·9	24·8	13·6	5·9
Gossar	64·5	11·5	8·7	10·0	3·3	2·0	21·4	14·2	19·8	25·6	13·9	5·1
Flickor	61·5	13·7	7·7	10·3	4·7	2·1	22·5	13·6	20·0	23·4	13·3	7·2
Dispensärbarnhem	52·5	20·7	14·5	8·6	2·5	1·2	29·6	17·3	20·4	24·8	7·5	0·4
Gossar	50·3	20·8	14·3	9·7	3·4	1·5	28·4	15·1	22·4	25·7	8·1	0·3
Flickor	55·0	20·5	14·7	7·6	1·4	0·8	31·1	19·9	18·0	23·6	6·8	0·6
Barnhem för svårplacerade barn	45·4	12·0	24·0	17·3	—	1·3	20·9	18·2	20·9	33·1	4·3	2·6
Gossar	49·2	13·5	20·9	14·9	—	1·5	23·2	22·0	20·7	29·3	3·6	1·2
Flickor	12·5	—	50·0	37·5	—	—	15·1	9·1	21·2	42·5	6·0	6·1
Barnhem för psykopatiska barn	24·1	15·5	29·3	25·9	5·2	—	20·8	18·3	29·2	29·2	2·5	—
Gossar	23·9	11·9	28·5	30·9	4·8	—	18·7	18·8	29·2	31·2	2·1	—
Flickor	25·1	25·0	31·3	12·4	6·2	—	29·2	16·7	29·2	20·8	4·1	—

Vid de barnhem, som förena tillfällig och stadigvarande vård, synes den tillfälliga vården i stort sett vara den dominerande. Av samtliga barn, som utskrivits därifrån under året, ha sålunda 76 % vårdats där högst ett år och endast 16 % av dem ha haft en vistelsetid överstigande 2 år. Av dem, som voro kvar vid årets utgång, hade 56 % intagits under de senaste 2 åren och 44 % dessförinnan.

I fråga om samtliga barnhem föreligger en utpräglad skillnad mellan de under året utskrivna och de vid årets slut kvarvarande barnen såtillvida, att de senare i allmänhet ha längre vårdtid än de förra. Tydligt är att man främst bland de kvarvarande har en del barn, för vilka vården tenderar att bli stadigvarande, beroende på att upptagningshemmen ha svårigheter att kunna placera dem hos föräldrar eller i fosterhem, annat barnhem eller anstalt av något slag.

I fråga om spädbarnen på spädbarnshem och mödrahem har icke närmare undersökts deras vistelsetid på ifrågavarande hem. Däremot ha de barn, som utskrivits från dessa hem under året, fördelats efter sin utskrivningsålder, vil-

ken har större intresse i detta sammanhang. En översikt av de ensamma spädbarnens utskrivningsålder från dessa hem lämnas i nedanstående tablå:

De ensamma spädbarnens utskrivningsålder	Mödrahem				Spädbarnshem			
	Barn i äktenskap		Barn utom äktenskap		Barn i äktenskap		Barn utom äktenskap	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
—3 mån. . .	62	14·1	17	5·6	21	11·9	9	4·9
3—6 » . .	72	16·4	40	13·2	20	11·4	22	11·9
6—9 » . .	87	19·8	57	18·8	31	17·6	18	9·7
9—12 » . .	87	19·8	53	17·5	40	22·7	33	17·8
1—1 ½ år . .	92	21·0	97	32·0	34	19·3	74	40·0
1 ½—2 » . .	31	7·1	27	8·9	16	9·1	20	10·8
2—3 » . .	8	1·8	12	4·0	14	8·0	9	4·9
Summa	439	100·0	303	100·0	176	100·0	185	100·0

För flertalet av de ensamma spädbarnen på dessa hem överstiger utskrivningsåldern 9 månader. Vid mödrahemmen, där utskrivningsåldern är i medeltal lägre än vid spädbarnshemmen, ha i runt tal 50 % av de inomäktenskapliga och 62 % av de utomäktenskapliga barnen utskrivits efter denna ålder. Emellertid utskrivas barnen i många fall vid mycket späd ålder. Före 6 månaders ålder hade från mödrahemmen utskrivits 31 % av de inomäktenskapliga och 19 % av de utomäktenskapliga ensamma spädbarnen. Något mindre är motsvarande andel i fråga om spädbarnshemmen (24 resp. 16 %). I ett fåtal fall överstiger utskrivningsåldern 2 år.

Av de barn på mödrahemmen, som åtföljdes av sina mödrar, till antalet 791, utskrevos 187 eller 24 % senare än modern. Mer än ¼ av dessa barn voro mindre än 3 månader gamla, då modern lämnade hemmet. Detta framgår av följande tablå, som visar barnens fördelning efter ålder vid moderns utskrivning.

	Barnets ålder i månader vid moderns utskrivning									Samtliga
	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-	
Antal barn	40	14	15	18	37	48	7	4	4	187
%	21·4	7·6	8·0	9·6	19·8	25·7	3·7	2·1	2·1	100·0

Av de 604 barn, som lämnade hemmet samtidigt med modern, voro vid utskrivningen 135 eller 22 % under 3 månader, 233 eller 39 % mellan 3 och 6 månader, 192 eller 32 % mellan 6 och 9 månader samt 44 eller 7 % över 9 månader.

Vart barnen utskrivits efter vistelsen på barnhem framgår även av undersökningen. Det stora flertalet utskrivna bland de inomäktenskapliga barnen ha överlämnats till föräldrar eller nära anhöriga. Även i fråga om de utom äktenskapet födda barnen har en relativt stor andel utskrivits till moder, fader eller nära släktingar, men självfallet i långt mindre utsträckning än de inom äktenskapet födda. Flertalet av de utomäktenskapliga barnen ha, då de lämnat barnhemmen, överlämnats till fosterhem eller anstalt av något slag.

Förhållandena i avseende på vart barnen utskrivits äro dock rätt olika vid skilda slag av barnhem. Största andelen till föräldrar och anhöriga utskrivna barn ha dispensärbarnhemmen, barnhemmen för både tillfällig och stadigvarande vård samt mödrahemmen och spädbarnshemmen. Från dessa barnhem ha mer

än $^3/_4$ av de inomäktenskapliga samt omkring hälften av de utomäktenskapliga barnen överlämnats till någon av sina föräldrar eller närmast anhöriga. Därnäst komma i antal de barn, som placerats i foster- eller adoptivhem, samt de som överflyttats till annat barnhem.

Till skola, sjukhus, skyddshem eller annan anstalt utskrivna barn äro förklarligt nog talrikast, relativt sett, bland dem, som utskrivits från barnhemmen för stadigvarande vård samt från barnhemmen för svårplacerade och psykopatiska barn. Märkligt är det förhållandet, att av det fåtal barn, som utskrivits från barnhemmen för stadigvarande vård, en så stor andel som 18 % av de inomäktenskapliga och icke mindre än 37 % av de utomäktenskapliga barnen utskrivits till annan anstalt.

Den låga dödligheten å barnhemmen tilldrager sig särskild uppmärksamhet. Av samtliga 11 127 barn, som varit intagna å barnhemmen under längre eller kortare tid under året, redovisas endast 17 såsom avlidna. Denna låga dödlighet torde väsentligen kunna förklaras därmed, att barnen vid inträffade sjukdomsfall utskrivits till sjukhus. I vad mån barnen efter sin utskrivning från barnhemmen avlidit är icke möjligt att avgöra på grundval av uppgifterna till undersökningen.

Sammanfattas undersökningens resultat angående frågan, var de utskrivna barnen placerats, då de lämnat barnhemmen, får man de absoluta och relativa siffror, som framgå av följande tablå, avseende samtliga barnhem.

Absoluta tal.	Antal utskrivna och avlidna barn	Därav utskrivna till							Avlidna barn
		föräldrar eller nära anhörigs hem	foster- eller adoptivhem	annat barnhem	skola	sjukhus	skyddshem	annan anstalt	
Barn födda i äktenskap	3 855	2 886	421	226	48	137	46	80	11
Barn födda utom äktenskap	2 225	1 027	689	289	20	97	26	71	6
Relativ fördelning.	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Barn födda i äktenskap	100·0	74·9	10·9	5·9	1·2	3·5	1·2	2·1	0·3
Barn födda utom äktenskap	100·0	46·1	30·9	13·0	0·9	4·4	1·2	3·2	0·3

Av Allmänna barnhuset understödda upptagningshem. Såsom bilaga till socialvårdskommitténs undersökning, som ovan refererats, har fogats en redogörelse för vissa undersökningar angående klientelet å de av Allmänna barnhuset understödda upptagningshemmen åren 1937—1939, utförda av socialstyrelsen och direktionen över Allmänna barnhuset.

Huvudsyftet med undersökningarna var att få fram en bild av barnhemsklientelets förutsättningar för placering i enskilda fosterhem. I samband därmed skulle särskilt de svårplacerbara barnens problem uppmärksammas. Härjämte skulle klarläggas, i vilken utsträckning behov av anstaltsvård konsta-

terats för de på upptagningshemmen intagna barnen samt om barnen i större omfattning måst kvarstanna på hemmen sedan sådant konstaterande skett.

Av samtliga de 2 797 barn, som inskrivits på de undersökta barnhemmen under åren 1937—1939, voro 15 % i behov av anstaltsvård. Bortåt 80 % av de barn, som kvarstannade över två månader å barnhemmen i väntan på anstaltsvård, kvardröjde på grund av platsbrist. I främsta rummet förelåg platsbristen å anstalter för sinnesslövård och för psykopatiska barn.

Av de under åren 1937—1939 inskrivna barnen voro 29 % svårplacerbara. Två tredjedelar av dessa svårplacerbara barn voro svårplacerbara på grund av att de voro sent utvecklade, svårfostrade, nervösa, psykopatiska eller sexuellt abnorma. Omkring 20 % av de svårplacerbara barnen voro i behov av undervisning i hjälpklass, och 13 % voro sängvätare. Av de barn, som i slutet av år 1939 samtidigt vistades å barnhemmen, befunnos 46 % vara svårplacerbara.

Prisområden för vissa prisreglerade livsmedel i december 1942.

Allmänna synpunkter. Vid de av kristidsmyndigheterna genomförda prisreglerande åtgärderna ha i vissa fall bestämts enhetliga priser för hela riket, men i fråga om ett flertal varuslag ha fastställts olika priser för olika delar av landet. Därvid ha mycket skiftande indelningar av riket kommit till användning, från ett par eller några få landsdelar till en mångfald distrikt och särskilt nämnda orter. I regel har länsindelningen i sin mån legat till grund för dessa nya indelningar, som vanligen benämnas prisområden.

De priser, som av statens livsmedelskommission, statens bränslekommission eller statens priskontrollnämnd fastställts att gälla inom resp. prisområden, ha karaktär av normalpriser, vilka väl få underskridas men icke utan särskilt tillstånd överskridas. Beträffande vissa viktigare livsmedel lämnas här en översikt över fastställda prisområden omkring den 1 december 1942 samt de för resp. områden då gällande priserna. Då samma prisområden gälla för en grupp av varuslag eller då skilda kvaliteter av samma vara åsatts olika normalpriser, ha i tabellerna införts endast en prisserie för någon representativ vara eller varukvalitet, som då får exemplifiera prisgraderingen inom vederbörande varugrupp.[1]

De olika prisområdesindelningarna kunna sägas utgöra »dyrortsgrupperingar», verkställda på basis av de särskilda varuslagen var för sig. I detta avseende kan det vara av ett visst intresse att jämföra dessa prisområden med socialstyrelsens prisundersökning för juni 1941, där indelningen i »områden» grundas på prisvariationerna i fråga om ett stort antal olika varuslag.[2]

[1] Uppgifterna ha underkastats behagen granskning inom statens priskontrollnämnd. — [2] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 913.

Mjölk och mjölkprodukter. Den gällande regleringen avser normalpriser för mjölk, smör och ost. Kortransonering föreligger endast beträffande smör (fr. o. m. den 29 december 1940) och ost (fr. o. m. den 1 juli 1941; även tidigare under vissa perioder).

Beträffande *mjölk* infördes normalpriser först för vissa delar av Kopparbergs län. I samråd med statens priskontrollnämnd och Svenska mejerierna riksförening u. p. a. fastställde statens livsmedelskommission (S. L. K.) i cirkulär nr 666, daterat den 27 februari 1942, normalpriser för samtliga län.[1] Vissa ändringar fastställdes i cirkulär nr 862 den 29 juli 1942 samt i cirkulär nr 1047 den 10 november 1942. För ett län i dess helhet eller för viss del av ett län angives ett grundpris, men dessutom uppräknas vissa städer och orter med något högre priser. Om man med bortseende från de särskilda orterna sammanför de län och länsdelar, som ha samma grundpris, erhållas följande 9 grupper, här betecknade med bokstäverna A—J, med prisvariationer från 25 till 35 öre per liter mjölk.

Prisområden för mjölk.

		Normalpris per liter, öre
A.	Öland av Kalmar län, Gotlands, Kristianstads och Malmöhus län samt Höks och Tönnersjö härader av Hallands län	25
B.	Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings och Kronobergs län, Kalmar län utom Öland, Blekinge län, Hallands län (utom delarna i A), Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs län samt Nordmarks, Gillbergs och Näs härader av Värmlands län	26
C.	Stockholms och Uppsala län, Värmlands län (utom de delar, som tillhöra B och D), Örebro län utom delarna i D och E samt Västmanlands län utom delarna i D	27
D.	Älvdals härad samt Rämens, Nordmarks och Gåsborns kommuner av Värmlands län, Grythytte och Hällefors härad, Nya Kopparbergs härad och Ramsbergs kommun av Örebro län, Västanfors och Norbergs kommuner av Västmanlands län, Hedemora tingslag, Folkare härad samt Söderbärke och Malingsbo kommuner av Kopparbergs län samt Gästriklands västra och östra domsagas tingslag av Gävleborgs län	28
E.	Kopparbergs län utom delarna i D, G och I, Gävleborgs län utom delarna i D, Västernorrlands län, Jämtlands län utom delarna i F samt Karlskoga härad och stad av Örebro län	29
F.	Hede och Svegs tingslag av Jämtlands län, Västerbottens län utom delarna i H samt Pajala och Korpilombolo tingslag samt Hietaniemi och Karl Gustavs kommuner av Norrbottens län	30
G.	Äppelbo, Järna och Näs kommuner i Kopparbergs län	31
H.	Stockholms stad, Sorsele, Tärna och Stensele kommuner av Västerbottens län jämte Råneå tingslag samt Töre, Norrfjärdens och Hortlax kommuner av Norrbottens län	32
I.	Malungs, Lima, Transtrands och Venjans kommuner jämte Älvdals samt Särna och Idre tingslag av Kopparbergs län och Norrbottens län utom delarna i F, H och J	33
J.	Karesuando, Jukkasjärvi, Gällivare, Jokkmokks samt Arvidsjaurs och Arjeplogs tingslag av Norrbottens län	35

De s. k. särskilda orternas mjölkpriser överstiga priset i resp. län eller länsdel med i allmänhet 1—3 öre. I Göteborg och Mölndal ligger priset dock 4 öre och i Stockholms förorter 5 öre högre än i länet i övrigt.

[1] Provisoriska normalprisbestämmelser för mjölk gällde tidigare enligt S.L.K. cirkulär nr 523 av den 20 november 1941. Definitiva bestämmelser först för vissa delar av Kopparbergs län (cirk. nr 607); för övriga delar av riket i cirk. nr 666.

Normalpriset å mjölk i de nordvästra delarna av Norrbottens län (grupp J) ligger, som framgår av tablån, 10 öre eller 40 % högre än i sydligaste Sverige. Nämnas må, att till de fastställda normalpriserna få göras tillägg för hembärning med högst 4 öre för varje påbörjad liter och för mjölk i sluten flaska med högst 3 öre per flaska.

Beträffande *smör* gäller följande uppdelning av riket enligt S. L. K. cirkulär nr 477 och nr 513 daterade $^{11}/_{10}$ resp. $^{17}/_{10}$ 1941.

Prisområden för smör.

	Normalpris per kg, öre
1) Hela riket med undantag av nedan under 2) angivna delar	455
2) Norrbottens län och de delar av Jämtlands och Västerbottens län, som ligga norr om en linje dragen Gäddede—Risbäck—Kristineberg—Malåträsk samt därifrån i riktning mot Arvidsjaur till gränsen mellan Västerbottens och Norrbottens län	465

Det anförda normalpriset avser mejerismör. I motsats till mjölkpriserna är sålunda smörpriset enhetligt i nästan hela riket. Det pris, som gäller för det nordliga området, överstiger det i övrigt gällande med endast 10 öre eller c:a 2 %.

I fråga om *ost* fastställdes de nu gällande normalpriserna i S. L. K. cirkulär nr 876 att gälla fr. o. m. den 14 augusti 1942. De fastställda priserna äro enhetliga för hela riket.

Ägg. Sedan den 24 september 1941 ha ägg varit underkastade ransonering. Normalprisbestämmelser infördes samtidigt. Den gällande indelningen i prisområden och de fastställda priserna återfinnas i S. L. K. cirkulär nr 993 med giltighet fr. o. m. den 15 oktober 1942 och cirkulär nr 1044 med en fr. o. m. den 23 november 1942 vidtagen prisändring. Enligt dessa bestämmelser är riket indelat i 8 prisområden med följande normalpriser för »prima ägg».

Prisområden för ägg.

		Normalpris per kg, öre
1:a	Kronobergs län, Kalmar läns södra kristidsstyrelseområde, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands och Skaraborgs län ävensom Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län utom de delar av sistnämnda båda län, som tillhöra 8:e prisområdet	364
2:a	Östergötlands och Jönköpings län samt Kalmar läns norra kristidsstyrelseområde	368
3:e	Stockholms stad och län, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands, Värmlands och Örebro län	378
4:e	Kopparbergs och Gävleborgs län	388
5:e	Västernorrlands och Jämtlands län	391
6:e	Västerbottens län	394
7:e	Norrbottens län	397
8:e	Städerna Göteborg och Mölndal samt landskommunerna Askim, Backa, Kållered, Partille, Råda, Styrsö, Västra Frölunda och Öckerö av Göteborgs och Bohus län jämte Borås samt landskommunerna Angered och Lerum av Älvsborgs län	374

Liksom i fråga om mjölk gäller det lägsta normalpriset, 3·64 kr. per kg, i Sydsverige, och det högsta, 3·97 kr., i det nordligaste länet. Skillnaden uppgår således till 33 öre eller drygt 9 % av det lägsta priset.

Potatis. I samband med kungl. kungörelsen den 2 oktober 1942 om viss reglering av handeln med potatis, vilken tidigare varit helt fri, fastställde livsmedelskommissionen efter bemyndigande av Kungl. Maj:t normalpriser å potatis att gälla fr. o. m. den 12 oktober 1942 (cirkulär nr 987 och 992); vissa ändringar däri infördes fr. o. m. den 28 oktober 1942 (cirkulär nr 1015) samt fr. o. m. den 25 november 1942 (cirkulär nr 1031). Därvid har riket indelats i 7 prisområden, inom vilka olika priser gälla. För handeln med potatis gäller dessutom en indelning av riket i två handelsområden, det norra och det södra. Från det norra området, som omfattar norra delen av Sverige ned till en linje några mil norr om Stockholm samt västra Sverige till Göta älvs norra utlopp, får auktoriserad parti- eller detaljhandlare i södra området icke inköpa eller transportera potatis.

Prisområdena och normalpriserna dels vid försäljning från odlare fritt järnvägsvagn eller fartyg per 100 kg (nedan benämnt partipris) och dels vid försäljning till förbrukare i annat fall och i partier under 25 kg (detaljpris) angivas i följande tablå:

Prisområden för potatis.

		Partipris per 100 kg, kr.	Detaljpris per kg, öre
1:a	Malmöhus, Kristianstads, Blekinge och Hallands län	11·00	17
2:a	Göteborgs stad med omnejd (Askim, Backa, Kållered, Partille, Råda, Styrsö, Västra Frölunda och Öckerö samt staden Mölndal i Göteborgs och Bohus län) ävensom landskommunerna Angered och Lerum i Älvsborgs län	12·00	22
3:e	Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Skaraborgs län ävensom Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län utom de delar av sistnämnda båda län, som tillhöra 2:a prisområdet	12·00	18
4:e	Stockholms stad med omnejd (landskommunerna Danderyd, Täby, Östra Rvd, Österåker, Nacka, Bo, Värmdö, Djurö, Möja, Gustavsberg, Ingarö, Västerhaninge, Österhaninge, Tyresö, Dalarö, Ösmo, Sorunda, Huddinge, Botkyrka, Salem, Grödinge, Östertälje, Västertälje, Tveta, Lovö, Spånga, Järfälla, Solna, Sollentuna, Ed, Fresta, Hammarby och Vallentuna; köpingarna Stocksund, Hässelby villastad, Saltsjöbaden och Nynäshamn samt städerna Djursholm, Lidingö, Sundbyberg, Vaxholm och Södertälje)	14·00	23
5:e	Stockholms län utom de delar, som tillhöra 4:e prisområdet, Uppsala, Södermanlands, Gotlands, Örebro och Västmanlands län	13·00	19
6:e	Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län	14·00	[1] 20
7:e	Västerbottens och Norrbottens län	15·00	22

Potatispriset stiger sålunda tämligen regelbundet från söder till norr med ett lägsta pris i Blekinge, Skåne och Halland samt ett högsta pris i de båda nordligaste Norrlandslänen. De jämna prisserierna brytas av »pristoppar» för Stockholm och Göteborg. — Partipriserna variera från 11 till 15 kr. eller med 36 % och detaljpriserna, frånsett Stockholm, från 17 till 22 öre eller med 29 %; mellan detaljpriserna i Skåne och Stockholm är skillnaden 6 öre eller 35 %.

Beträffande inköp av andra mängder av potatis än de ovan angivna samt för s. k. standardiserad matpotatis i förpackningar av 10 kg m. m., gälla särskilda prisbestämmelser.

[1] I Västernorrlands län 21 öre.

Bröd. Ehuru bröd varit föremål för kortransonering sedan hösten 1940, ha normalpriser icke tillämpats inom denna varugrupp förrän fr. o. m. den 3 augusti 1942, då enligt S. L. K. cirkulär nr 836 vissa slag av matbröd underkastades sådan prisreglering. Vissa ändringar beträffande prisområdesindelningen enligt cirkulär nr 836 infördes fr. o. m. den 9 november 1942 (cirkulär nr 1030); ändring beträffande normalpriset tillkom i cirkulär nr 944, gällande fr. o. m. den 22 oktober 1942. I fråga om hårt rågbröd har dock redan tidigare tillämpats s. k. överenskommelsepriser. För normalpriserna å mjukt bröd gälla 6 prisområden med ett stort antal prisnoteringar inom varje särskilt område för de många olika typer och storlekar av matbröd, som ännu förekomma, trots den genomförda standardiseringen. Som exempel på prisvariationerna mellan prisområdena har i följande tablå valts sötlimpa eller s. k. V-R-bröd, vägande 1·080 kg per styck.

Prisområden för mjukt matbröd.

		Sötlimpa (V-R-bröd) per 1·080 kg, öre
1:a	Kristianstads och Malmöhus län	63
2:a	Hallands län utom de delar, som tillhöra 4:e prisområdet samt Blekinge, Kronobergs, Kalmar och Jönköpings län	65
3:e	Stockholm med omnejd (70 landskommuner, köpingar och städer)	83
4:e	Göteborg med omnejd (Mölndal och landskommunerna Askim, Backa, Kållered, Partille, Råda, Styrsö, Västra Frölunda, Öckerö, Torslanda, Björlanda, Tuve, Landvetter och Härryda i Göteborgs och Bohus län) ävensom samhället Hindås i Björketorps kommun och landskommunerna Angered, Lerum, Bergum och Stora Lundby i Älvsborgs län samt Lindome och Släps kommuner i Hallands län	76
5:e	Västerbottens län samt Norrbottens län med undantag av kommunerna Karesuando, Jukkasjärvi, Gällivare, Jokkmokk, Arjeplog och Arvidsjaur	76
5 a)	Kommunerna Karesuando, Jukkasjärvi, Gällivare, Jokkmokk, Arjeplog och Arvidsjaur av Norrbottens län	79
6:e	Övriga delar av Sverige (= de delar av Stockholms län, som ej tillhöra 3:e prisområdet, samt Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Gotlands län, de delar av Göteborgs och Bohus län samt av Älvsborgs län, som ej tillhöra 4:e prisområdet, ävensom Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län)	72

Det lägsta priset, 63 öre, återfinnes även i fråga om bröd i sydligaste Sverige samt det högsta, 79 öre, i övre Norrland, om man bortser från Stockholm, som även beträffande detta varuslag intar en särställning. Skillnaden mellan Syd- och Nordsverige är i detta fall 16 öre eller omkring 25 %. Stockholmspriset överstiger bottennivån med 20 öre eller c:a 32 %. För Göteborg ligger priset i nivå med noteringen för vissa delar av övre Norrland.

Kött. Liksom i fråga om åtskilliga andra varor har köttet varit underkastat ransonering rätt lång tid, innan fullständig prisreglering genomfördes. Sålunda har fläsk varit ransonerat sedan den 6 oktober 1940 och kött sedan den 1 april 1941. Sedan prisreglering efter hand genomförts för vissa städer un-

der år 1941, fastställdes normalpriser för hela landet fr. o. m. den 5 maj 1941.[1] De nu gällande bestämmelserna om normalpriser och prisområden för köttvaror återfinnas i S. L. K. cirkulär nr 1009, daterat den 20 oktober 1942. Prisområdena äro 13, mellan vilka normalpriserna förete jämförelsevis små variationer, såsom framgår av följande uppställning, där som prisexempel valts partipriset å osorterat benfritt nötkött vid försäljning till handlande.

Prisområden för kött.

		Partipris å benfritt nötkött per kg, öre
1:a	Kristianstads och Malmöhus län	210
2:a	Blekinge och Hallands län	211
3:e	Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län	212
4:e	Östergötlands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län, med undantag av de inom de två sistnämnda länen liggande delarna av 11:e prisområdet, ävensom Skaraborgs län	215
5:e	Södermanlands och Örebro län	218
6:e	Stockholms län, med undantag av inom länet liggande del av 12:e prisområdet, Uppsala län, Värmlands och Västmanlands län	220
7:e	Kopparbergs och Gävleborgs län	223
8:e	Västernorrlands och Jämtlands län	226
9:e	Västerbottens län	227
10:e	Norrbottens län med undantag av de delar, som tillhöra 13:e prisområdet	230
11:e	Göteborgs stad med omnejd (Askim, Backa, Kållered, Partille, Råda, Styrsö, Västra Frölunda och Öckerö, staden Mölndal i Göteborgs och Bohus län) jämte landskommunerna Angered och Lerum i Älvsborgs län	220
12:e	Stockholms stad ävensom Stockholms län söder om nordgränsen för landskommunerna Norrsunda, Skånela, Markim, Orkesta, Frösunda, Kårsta, Össeby-Garn, Riala, Roslags-Kulla, Ljusterö, Blidö och Möja	223
13:e	Tingslagen Arjeplog, Jokkmokk, Gällivare, Jukkasjärvi, Karesuando samt Pajala och Korpilombolo, alla i Norrbottens län	231

Såsom i fråga om flertalet jordbruksprodukter är priset å kött lägst i Skåne. 210 öre, varifrån det företer en tämligen jämn stegring norrut till 231 öre i vissa delar av Norrbottens län. Prisskillnaden uppgår således till 21 öre eller 10 %.

Fisk. Ett stort antal fisksorter ha under år 1942 underkastats prisreglering. Någon allmän kortransonering har däremot ej genomförts. Som exempel på prisområden och normalpriser beträffande fisk ha de för färsk strömming och sill samt salt sill gällande bestämmelserna valts.

Färsk (eller frusen) strömming har reglerats genom S. L. K. cirkulär nr 1004, vars prisbestämmelser trädde i kraft den 26 oktober 1942. Som utgångsläge för strömmingspriset ha valts fångstorterna i vissa län, medan inlandet har uppdelats i ett par prisområden med något högre priser. De tre prisområdena äro följande:

[1] Provisoriska bestämmelser dessförinnan i S.L.K. cirkulär nr 302 av den 29 april 1941; flera ändringar och tillägg till dessa provisoriska normalprisbestämmelser ha tillkommit senare.

Prisområden för färsk (eller frusen) strömming.

		Detaljpris per kg, öre
1:a	Fångstorterna i Uppsala, Gotlands, Gävleborgs, Västernorrlands och Kalmar län	140
2:a	Ovannämnda län med undantag av de fångstorter, vilka ingå i 1:a prisområdet, ävensom Blekinge och Västmanlands län samt fångstorterna i Stockholms län samt Västerbottens och Norrbottens län	145
3:e	Stockholms stad, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Kopparbergs och Jämtlands län samt Stockholms, Västerbottens och Norrbottens län med undantag av fångstorterna i nämnda tre län	150

Som synes återfinnas i fråga om strömming såväl de sydligaste som de nordligaste länen i högsta prisområdet, där normalpriset dock endast med 10 öre eller med omkring 7 % överstiger priset i 1: a prisområdet.

I fråga om *färsk (eller frusen) sill* äro ortsgrupperna enligt S. L. K. cirkulär nr 897 av den 18 augusti 1942 till antalet 7, men inom vissa av dessa äro priserna ej enhetliga. Indelningen och priserna för sill (storleksgrupp 3, resp. III) äro följande:

Prisområden för färsk (eller frusen) sill.

		Pris per kg, öre
I.	Fångstorterna i Blekinge samt på Skånes ost- och sydkust	105
II.	Skåne och Blekinge med undantag för de i område I ingående fångstorterna	107
III.	Fångstorterna i Göteborgs och Bohus samt i Hallands län	93
IV.	Göteborgs och Bohus län samt Hallands län utom de i område III ingående fångstorterna, ävensom Älvsborgs och Skaraborgs län	100
V.	Stockholms stad och län, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Jönköpings, Kronobergs, Värmlands, Örebro och Västmanlands län	110
VI.	Gotlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län	110
VII.	Västerbottens och Norrbottens län	115

Mellan lägsta priset å vissa fångstorter i Göteborgs och Bohus län, 90 öre, och högsta priset, 115 öre, som gäller i övre Norrland, är skillnaden således 25 öre eller 21 %.

Vad beträffar *salt sill* gäller S. L. K. cirkulär nr 931, daterat den 15 september 1942. Prisområdena äro i detta fall 5 och priserna äro konstruerade såsom ett enhetligt grundpris å 185 öre per kg (storleksgrupp II) med ett högsta tillägg i 2: a—5: e området av 5—20 öre, som framgår av efterföljande uppställning:

Prisområden för salt sill.

		Pris per kg, öre
1.	Göteborgs stad (beträffande skarpsill: annan ort än saltningsorten)	185
2.	Stockholms stad, Hallands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län	190
3.	Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Jönköpings, Kronobergs, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Skaraborgs, Värmlands, Örebro och Västmanlands län	195
4.	Gotlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län	200
5.	Västerbottens och Norrbottens län	205

Prisskillnaderna kunna således uppgå till högst 20 öre eller ej fullt 11 % mellan Göteborg och övre Norrland.

En sammanfattning av de ovan återgivna bestämmelserna rörande prisområden och normalpriser å vissa livsmedel lämnas i efterföljande tablå, där för de särskilda varuslagen angivas dels priserna i absoluta tal och dels prisrelationerna, varvid i senare fallet priset för det område, till vilket Stockholm hänförts, satts = 100:

Priser å vissa livsmedel inom olika prisområden (i öre och i procent av Stockholmspriset).[1]

Prisområde	Mjölk		Smör		Ägg		Potatis		Bröd		Kött		Strömming (färsk)		Sill (färsk)		Salt sill	
	öre	%	öre	%	öre	%	öre	%	öre	%	öre	%	öre	%	öre	%	öre	%
1	25	78	*455*	*100*	364	96	17	74	63	76	210	94	140	93	105	95	185	97
2	26	81	465	102	368	97	22	96	65	78	211	95	145	97	107	97	*190*	*100*
3	27	84	—	—	*378*	*100*	18	78	*83*	*100*	212	95	*150*	*100*	93	85	195	103
4	28	88	—	—	388	103	*23*	*100*	76	92	215	96	—	—	100	91	200	105
5	29	91	—	—	391	103	19	83	76	92	218	98	—	—	*110*	*100*	205	108
5 a)	—	—	—	—	—	—	—	—	79	95	—	—	—	—	—	—	—	—
6	30	94	—	—	394	104	20	87	72	87	220	99	—	—	110	100	—	—
7	31	97	—	—	397	105	22	96	—	—	223	100	—	—	115	105	—	—
8	*32*	*100*	—	—	374	99	—	—	—	—	226	101	—	—	—	—	—	—
9	33	103	—	—	—	—	—	—	—	—	227	102	—	—	—	—	—	—
10	35	109	—	—	—	—	—	—	—	—	230	103	—	—	—	—	—	—
11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	220	99	—	—	—	—	—	—
12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*223*	*100*	—	—	—	—	—	—
13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	231	104	—	—	—	—	—	—

[1] Priserna i de grupper, till vilka Stockholm i varje särskilt fall räknas, äro satta med kursiv stil.

Riktlinjer för arbetslönernas anpassning till levnadskostnaderna i Schweiz.[1]

I Schweiz ha vissa normer för lönekompensation under dyrtiden försöksvis beräknats av en lönekommission (Lohnbegutachtungskommission des eidgenössischen Volkswirtschaftsdepartements), vilken i sin ordning framgått ur ett arbetsutskott representerande konjunktur- och prisbildningskommissionerna (Konjunkturbeobachtungskommission und Preisbildungskommission). Lönekommissionen uppställde hösten 1941 vissa riktlinjer för lönepolitiken, vilka inneburo, att en kompensation med 33 à 50 % borde tillämpas för den prisstegring, som angavs av levnadskostnadsindex,[2] varvid lägre inkomsttagare skulle erhålla högre kompensation. Kommissionen utgick härvid från att en del av kristidsfördyringen betingades av »penningsidan», en annan del av »varusidan». Den fördyring, som berodde på varubrist, kunde ur folkhushållets synpunkt i genomsnitt ej utjämnas genom löne- eller inkomstökning, under det att den fördyring, som sammanhängde med penningtillgången, kunde — om ej i de enskilda fallen, så dock i genomsnitt — utjämnas genom lönehöjning.

Kommissionen ansåg det vara viktigt att erhålla ett mått ägnat att ange storleken av de lönetillägg, som borde utgå å ena sidan på grund av den rådande prisstegringen, å andra sidan med hänsyn till den bristhushållning, vars verkningar måste bäras av alla. De beräkningar, som kommissionen låtit utföra med anledning härav, grundades på de allmänna förändringarna i konsumtionen, familjeutgifterna enligt hushållsbudgetundersökningen 1937/38 och prisutvecklingen enligt den officiella levnadskostnadsindex. Med hjälp av dessa tre komponenter uppställdes en utgiftsindex (Ausgaben- oder Aufwandindex), som tog hänsyn till de av krigshushållningen betingade konsumtionsförändringarna. Med användning av denna utgiftsindex framräknades riktlinjer för löneanpassningen, vilka visserligen måste betraktas som approximativa, men dock anses utgöra en användbar norm vid fastställande av lönekompensation på olika inkomstnivåer.

Lönekommissionen räknade beträffande ransonerade varor med den förbrukning, som fastställts av myndigheterna, och beträffande övriga varor med den faktiska förbrukning, som konstaterats vid omfattande statistiska undersökningar både av statliga organ och enskilda sammanslutningar. Hänsyn togs således till både den minskade konsumtionen av ransonerade varor och den ökade konsumtionen av fria varor (bröd, potatis m. m.).

Hushållsbudgetundersökningen 1937/38, som även låg till grund för beräkningarna, omfattade 321 arbetar- och 269 lägre tjänstemannahushåll. Hushållen indelades i fem inkomstgrupper, nämligen under 3 000 francs, 3 000—4 000 fr., 4 000—5 000 fr., 5 000—6 000 fr. och över 6 000 fr. per år. Vid fastställande

[1] Die Volkswirtschaft, Jahrg. XV, 1942, nr 7 och 9, jämte meddelande från svenska beskickningen i Bern.
[2] Soc. Medd. årg. 1942, sid. 191 och 754.

av förskjutningarna i konsumtionen var det av betydelse, huruvida hushållens samtliga utgifter skulle medräknas eller endast de i levnadskostnadsindex medtagna. I det schweiziska levnadskostnadsindex ingå posterna livsmedel, beklädnad, bostad samt bränsle och lyse, och kommissionen var av den uppfattningen, att beräkningarna borde grundas på nämnda utgiftsposter. Posten »övriga utgifter», som fanns i budgetundersökningen men ej i levnadskostnadsindex, lämnades således utanför beräkningarna av utgiftsindex liksom skatter och försäkringspremier. Hänsyn till det förstnämnda slaget av utgifter togs emellertid vid uträkningen av riktsatserna för dyrtidstilläggen (se nedan).

Vid beräkningen av utgiftsindex utgick kommissionen från att prisstegringen för olika varugrupper etc. på ett riktigt sätt återgavs av indextalen för de olika delposterna i levnadskostnadsindex. Genom att konsumtionstalen beträffande de olika utgiftsposterna ändrades efter de faktiska förhållandena, så långt detta var möjligt, erhöllos vikterna för utgiftsindex, och dessa nya vikter multiplicerades med de indextal för levnadskostnadsindex' delposter, som uträknades med augusti 1939 som bas (= 100). På sådant sätt kunde bestämmas, hur högt de effektiva merutgifterna ställde sig i genomsnitt.

Utgiftsindex beräknades i mars 1942 till 121·9 för familjer med en förkrigsinkomst av 3 000—4 000 fr., medan levnadskostnadsindex vid samma tidpunkt stigit till 138 räknat från augusti 1939 (= 100).

Beräkningen av riktsatser för dyrtidskompensation till inkomstgruppen 3 000—4 000 fr. har i följande sammanställning utförts med avseende på mars 1942:

Totalutgifter 1937/38	3 562 fr.	(1)
Skatter och försäkringar 1937/38	400 fr.	(2)
Utgifter utan skatter och försäkringar 1937/38	3 162 fr.	(3)
Merutgifter med hänsyn till konsumtions- och prisförändringar:		
a) procentuell ökning av utgiftsindex, d. v. s. merutgifter i förhållande till utgifterna under basperioden 1937/38 (se ovan)	21·9 %	(4)
b) merkostnaden beräknad efter utgifterna utan skatter och försäkringar (rad 3 × rad 4)	692 fr.	(5)
Merutgifterna i % av totalutgifterna 1937/38 (rad 1) = riktsats för dyrtidskompensation $\left(\frac{\text{rad 5} \times 100}{\text{rad 1}}\right)$	19·4 %	(6)

För att visa hur de beräknade riktsatserna för löneanpassningen förhållit sig till levnadskostnaderna, har beräkningen för mars 1942 jämte en senare för juni s. å. sammanställts i följande tablå:

Förkrigsfamiljens inkomst	Mars 1942			Juni 1942		
	Prisstegring enligt levnadskostnadsindex %	Riktsats i % av förkrigslönen	Riktsats i % av levnadskostnadsstegringen	Prisstegring enligt levnadskostnadsindex %	Riktsats i % av förkrigslönen	Riktsats i % av levnadskostnadsstegringen
under 3 000 fr.	37·5	22·0	58·7	40·5	27·3	67·4
3 000—4 000 fr.	37·5	19·4	51·7	40·5	22·8	56·3
4 000—5 000 fr.	37·5	16·5	44·0	40·5	19·1	47·2
5 000—6 000 fr.	37·5	16·1	42·9	40·5	18·1	44·7
6 000 fr. o. däröver	37·5	14·6	38·9	40·5	16·1	39·8
I genomsnitt för samtliga medtagna inkomster	37·5	16·3	43·5	40·5	18·4[1]	45·4[1]

[1] Motsvarande riktsatser för september 1942 voro 20·4 resp. 48·1 %.

Den sålunda kalkylerade dyrtidskompensationen har betecknats som »hälftige Teuerungsausgleich». Emellertid finner man, att i juni 1942 den beräknade riktsatsen för lönekompensationen blott för de tre högre inkomstgrupperna uppgick till inemot hälften av levnadskostnadernas stegring, medan för de båda lägsta inkomstgrupperna kompensationen närmade sig två tredjedelar av fördyringen.

De upprättade normerna för löneanpassningen efter levnadskostnaderna ha närmast karaktär av rekommendationer. För att utröna den faktiska löneutvecklingen har i november 1941 verkställts en omfattande enquête om löner och lönetillägg inom olika näringsgrenar och yrken i Schweiz. Resultaten ha fortlöpande återgivits i »die Volkswirtschaft» 1942. Härav synes framgå, att anställda och arbetare i regel erhållit viss kompensation för levnadskostnadernas stegring, men att denna ofta följer andra riktlinjer än kommissionens.

Kortare meddelanden.

En amerikansk forskare om svenskt avtalsväsen. En amerikansk vetenskapsman på det socialpolitiska området, professorn vid The American University i Washington James J. Robbins, som besökte Sverige vintern 1939—1940, ägnade under sin vistelse här ett ingående studium åt det svenska kollektivavtalssystemet. Robbins, som lärt sig svenska språket, har genomgått tillgängliga historiska redogörelser för fackföreningsrörelsens och arbetsgivarorganisationernas utveckling samt utredningar och riksdagstryck rörande de senaste årtiondenas sociallagstiftning. Med särskilt intresse synes han ha studerat den omfattande prejudikatsamling på arbeterättens område, som föreligger i arbetsdomstolens av trycket utgivna domar. Dessutom har Robbins trätt i personlig kontakt med ett stort antal ämbets- och tjänstemän inom statsförvaltningen, funktionärer inom de stora arbetsgivar- och arbetarorganisationerna samt forskare och lärare vid universitet och högskolor. Resultatet av Robbins undersökningar föreligger numera i ett även för svenska läsare särdeles intressant arbete med titeln The Government of Labor Relations in Sweden (The University of North Carolina Press. American Scandinavian Foundation. New York 1942. XII + 367 sidor).

Robbins syfte synes främst ha varit att för den amerikanska publiken framlägga en redogörelse för den lösning av arbetsmarknadens problem, som kunnat vinnas i vårt land, och de vägar, på vilka man nått fram till det nu rådande systemet. Författaren lämnar inledningsvis en fyllig historisk redogörelse för det svenska kollektivavtalsväsendets utveckling från 1800-talets senare årtionden och fram till våra dagar. Han skildrar här »den experimentella perioden», omfattande åren 1872—1913, »det första världskrigets period» (1913—1922), karakteriserad bland annat av medlingsväsendets utbyggande, upprättandet av en central skiljenämnd för arbetstvister, organisationernas tillväxt och en successiv övergång på arbetarsidan från yrkesförbund till industriförbund, samt »mognadens period» (1922—1933), då kollektivavtalslagen tillkom och arbetsdomstolen började sin verksamhet. Därefter lämnas en översikt av det senaste årtiondets utveckling, tillkomsten av lagen om förenings- och förhandlingsrätt samt de alltmera framträdande tendenserna till samarbete mellan parternas huvudorganisationer, som bland annat kommit till uttryck i 1938 års huvudavtal mellan svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen och i de från och med år 1939 upprättade indexavtalen.

Författaren genomför sedan en intressant analys av den för vårt arbetsrättsliga system så betydelsefulla indelningen av arbetstvisterna i *rättstvister* eller tvister om rättigheter, grundade på avtal eller lag, vilka tvister i sista hand få slitas av domstol, och *intressetvister* rörande frågor, som icke reglerats genom avtal eller lag och för vilkas lösning ekonomiska stridsåtgärder få vidtagas. Därefter följer en utförlig redogörelse för arbetsdomstolens verksamhet, omfattande bokens halva sidantal och belysande domstolens sammansättning och arbetssätt, gränsdragningen mellan arbetsdomstolens och de allmänna domstolarnas behörighetsområden, tillämpningen av kollektivavtalslagens bestämmelser om förhandlingar mellan parterna före domstolsförhandlingen o. s. v. En särskilt ingående framställning lämnas av lagens bestämmelser rörande gränserna för användningen av stridsåtgärder, där författaren bland annat berör frågan om organisationernas speciella förpliktelser.

Ett följande kapitel ägnas åt 1936 års lag om förenings- och förhandlingsrätt samt 1940 års ändringar i denna lag, och författaren refererar och kommenterar i detta sammanhang ett stort antal belysande exempel ur arbetsdomstolens praxis.

I slutkapitlet ställer författaren den svenska lösningen av arbetsmarknadens problem — karakteriserad av samverkan mellan fria partsorganisationer med staten i bakgrunden såsom medlare eller domare — i motsättning till det »totalitära» systemet. Det svenska systemet är, säger författaren, måhända icke direkt tillämpligt vid lösningen av motsvarande problem i andra länder. Men det utgör en lösning, som icke bör förbises av främmande iakttagare. De svenska erfarenheterna visa, att det är möjligt att utan större statligt ingripande åstadkomma en genomförd organisationsbildning på arbetsmarknadens område, att få till stånd ett nätverk av kollektivavtal genom fria förhandlingar utan tillgripande av obligatorisk skiljedom i intressetvister samt att låta organisationerna behålla en hög grad av självständighet och tillåta dem att gentemot varandra utöva ett starkt ekonomiskt tryck, utan att detta behöver medföra allvarliga vådor för arbetsfreden och produktionen. Huruvida detta svenska system, slutar författaren, är framtidens väg eller det sista stadiet av en liberalismens slutepok, den frågan får besvaras av andra, som kunna se tillbaka på vår tid med ett perspektiv, som icke står den samtida iakttagaren till buds.

Utredning om enhetlig indexkompensation på svenska arbetsmarknaden. Enligt ett den 14 december 1942 offentliggjort meddelande har chefen för finansdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 november 1942 tillkallat tre sakkunniga att inom departementet verkställa utredning beträffande möjligheterna att genomföra enhetlighet i fråga om den kompensation, som på arbetsmarknaden utgår för levnadskostnadsstegringen. De sakkunniga äro revisionssekreteraren J. A. E. Nordenfalk, tillika ordförande, drätseldirektören G. S. Johansson och advokaten P. W. N. Westling. Vid konseljbehandlingen anförde finansministern bl. a. följande:

Under krigsåren har med stöd av prisregleringslagen prissättningen på ett stort antal viktiga varor och vissa tjänster påverkats, varjämte prisutvecklingen varit föremål för övervakning genom priskontrollnämnden och dess organ. Någon motsvarighet till denna kontroll har däremot hittills icke förefunnits på arbetsmarknaden, huvudsakligen emedan det synts angeläget att undvika statliga ingripanden i förhandlingarna mellan arbetsgivare- och arbetarparterna samt på grund av att de kollektiva avtalsförhandlingarna öppnat möjligheter att följa och påverka löneutvecklingen på de viktigaste avsnitten av arbetsmarknaden.

Erfarenheten har emellertid visat, att det trots de kollektiva regleringarna uppstått betydande ojämnheter i det sätt, på vilket olika grupper av arbetstagare erhållit kompensation för stegringen av levnadskostnaderna. Detta gäller beträffande arbetare och övriga anställda, som stå utanför de kollektiva regleringarna på arbetsmarknaden, men även för enstaka löntagare eller grupper av löntagare, vilkas arbetsförhållanden äro underkastade dylika regleringar. För statens tjänstemän ha visserligen i huvudsak gällt samma villkor

beträffande dyrtidskompensationen som inom huvudparten av de kollektivavtalsreglerade områdena. Däremot ha vissa kommunalanställda beretts åtskilligt högre kompensation.

Möjligheterna att genom statligt ingripande få till stånd en utjämning i berörda avseende böra övervägas. De åtgärder, som kunna komma i fråga, synas närmast vara maximering av sådana lönetillägg, som äro avsedda att bereda ersättning för stegrade levnadskostnader, legala hinder mot utbetalning av dylika tillägg annat än i särskild ordning, som medgiver en spärrning av desamma, samt en sådan form för beskattning, att merinkomster beroende av dylika tillägg kunna beläggas med särskilt höga skatter.

Det synes erforderligt att göra berörda problem till föremål för utredning genom särskilda sakkunniga inom finansdepartementet. Härvid bör i första hand rättsläget undersökas. Därefter böra de olika föreliggande möjligheterna till ingripande i angivet syfte undersökas. Utredningen bör bedrivas så skyndsamt, att de förslag, till vilka densamma kan giva anledning, åtminstone i vad aveer anställda i allmän tjänst kunna framläggas för 1943 års riksdag.

Reformplan för den engelska socialförsäkringen. I juni 1941 tillsattes i England en kommitté med uppdrag att företaga en översyn av det engelska systemet av socialförsäkring och socialvård med särskild tanke på sambandet mellan socialhjälpens olika verksamhetsgrenar. Till kommitténs ordförande utsåge professorn sir William Beveridge. Då övriga ledamöter alla voro statstjänstemän, beslöts i januari 1942, att dessa skulle erhålla ställning enbart såsom experter och ordföranden ensam utarbeta och svara för kommitténs förslag. I överenstämmelse härmed överlämnade Beveridge den 20 november 1942 till regeringen ett av honom själv undertecknat betänkande »Social insurance and allied services» (London 1942, 299 sidor).

Betänkandet innehåller en utarbetad reformplan för hela den engelska socialvården. Planen vill förverkliga »social trygghet» på huvudsakligen tre vägar: för det första allmän socialförsäkring, för det andra en allmän plan för barnbidrag, både då den ansvarige av föräldrarna har inkomster och då han saknar sådana, samt för det tredje en allmän plan för sjukvård åt alla.

Det viktigaste ledet i socialvårdsplanen utgör socialförsäkringen, som skall omfatta alla medborgare, icke endast dem som arbeta för arbetsgivare. Men försäkringen skall icke gälla på samma sätt för alla. Samtliga medborgare komma dock att försäkras beträffande behov, som äro generella, såsom ålderdomshjälp, begravningskostnader och sjukvård m. m. Den försäkrades bidrag till kostnaderna för samtliga förmåner utgör en enhetlig veckoavgift och erlägges i form av försäkringsmärken. För löntagare äro avgifterna efter fyllda 21 år (i svenskt mynt efter kursen 1 £ = 19·40 kr.): för män 4·12 kr., för kvinnor 3·40 kr.; därtill tillskjuter arbetsgivaren 3·15 kr. för män och 2·67 kr. för kvinnor. För löntagare i åldern 16—20 år äro avgifterna och arbetsgivarbidragen mindre. Gift kvinna, som ej är sysselsatt i förvärvsarbete, betalar själv inga bidrag. De försäkrades avgifter beräknas täcka 25 % av hela värdet av kontantunderstödet, exklusive barnbidrag etc.

Beträffande socialförsäkringens förmåner bygger systemet på ett enhetsunderstöd, oavsett de arbetsförtjänster de försäkrade gått miste om i varje särskilt fall. Undantag härifrån utgöra ersättningarna vid olycksfall i arbete eller vid yrkessjukdom, då invaliditetsunderstödet efter 13 veckor ersättes av en industriell pension, proportionell till de förlorade förtjänsterna men icke mindre än invaliditetsunderstödet. Enligt planen lämnas understöd, förutom vid arbetslöshet och invaliditet, i många andra fall, såsom för moderskap, änkestånd, förmynderskap för barn, begravningskostnader och omskolning av långvarigt arbetslösa och arbetslös ungdom. I fråga om ålderdomsförsäkringen är att märka, att »avskedspensionen» är allmän och oberoende av varje behovsprövning, men att den göres avhängig av att försäkringstagaren upphör med sitt förvärvsarbete. För att uppmuntra till fortsatt arbete efter pensionsåldern, som är 65 år för man och 60 år för kvinna, föreslås ett visst tillägg till veckopensionen för varje år den försäkrade uppskjuter sitt tillbakaträdande från arbetsmarknaden. Avskedspensionen i denna form införes efter hand

under en övergångsperiod av 20 år. — Understödsbeloppet vid inkomstens fullständiga bortfallande av ena eller andra orsaken har provisoriskt föreslagits till 2 pund i veckan för man och hustru. För ensam person eller för man, vars hustru arbetar, har beloppet satts lägre. Till dessa och andra förmåner (sjukvård etc.) kommer barnbidrag med 8 shillings i veckan för varje barn utom det första.

Sjukvårdsunderstödet innefattar ersättning för fullständig vård av varje slag för den försäkrade och alla som äro beroende av honom. De exakta bestämmelserna härom ha emellertid lämnats öppna i betänkandet.

Förekomsten av barnbidrag (familjebidrag) göres till ett villkor för att socialförsäkringsplanen skall kunna genomföras. Ett nationellt existensminimum för familjer av olika storlek kan icke säkerställas genom ett enhetligt lönesystem, grundat på mannens arbetsresultat.

Bidrag för barn böra av olika skäl utgå med samma belopp oberoende av familjefaderns inkomster för dagen av arbete eller understöd. Barnbidragen böra icke betalas av socialförsäkringsfonden utan böra utgå av skattemedel. Första barnet i varje familj skulle uteslutas från rätten till bidrag, men för varje ytterligare barn skulle utgå 8 shillings i veckan intill högst 16 år, förutom sådana bidrag som fri skolbespisning etc.

Beveridgeplanen föreslår inrättandet av ett nytt ministerium för social trygghet. Arbetsministeriets nuvarande arbetsförmedling skulle överföras till det nya ministeriet eller nära knytas till detsamma genom lokala »säkerhetsbyråer», som skola handha understöds- och hjälpverksamheten samt tjänstgöra som rådgivningsbyråer för allmänheten.

Förmånerna enligt den engelska trygghetsplanen framgå av följande översikt, där beloppen omräknats efter kursen 1 pund = 19·40 kr.

Arbetslöshets- och invaliditetsförsäkring.

Man och hustru	per vecka	Kr. 38·80
När hustrun har förvärvsarbete	» »	» 23·28
Ogift person som fyllt 21 år	» »	» 23·28
» » i åldern 18—20 år	» »	» 19·40
» » i åldern 16—17 år	» »	» 14·55
Förvärvsarbetande gift kvinna	» »	» 15·42

Ålderdomspension.

(Män 65 år, kvinnor 60 år)

Man och hustru	per vecka	Kr. 38·80
När hustrun har förvärvsarbete samt för ogift person eller kvinna, vars man ej uppnått pensionsåldern	» »	» 23·28

Livräntа till följd av olycksfall i arbete eller yrkessjukdom.

Vid fullständig invaliditet	2/3 av förutvarande inkomst (max. kr. 58·20 per vecka)
Vid partiell invaliditet	Ersättning för minskad arbetsinkomst
Änkepension	per vecka Kr. 38·80

Barnbidrag.

För varje barn utom ett (alla barn, då målsmannen uppbär understöd i någon form)	per vecka Kr. 7·76

Moderskapshjälp.

Moderskapspenning för varje barn		Kr. 77·60
Förvärvsarbetande kvinna i sammanlagt 13 veckor före och efter nedkomsten	per vecka	» 34·92
Bosättningsbidrag	(maximum)	Kr. 194·00

Begravningshjälp.

Vid 21 år och däröver	Kr. 388·00
10—20 år	» 291·00
3—9 år	» 194·00
Under 3 år	» 116·40

Reglering av arbetslönerna i Finland. Med stöd av de vidgade befogenheter i lönefrågor, som genom ändring den 7 augusti 1942 i den s. k. maktlagen tillerkänts regeringen, utfärdade densamma den 1 oktober 1942 föreskrifter rörande reglering av arbetslönerna på basis av levnadskostnadsindex. Enligt det ifrågavarande beslutet skola alla löner regleras till indextalet 160, varvid såsom grund för beräkningen tagas indextalen för det senaste fredsåret, nämligen augusti 1938—juli 1939, och de löner, som voro gällande år 1939 innan stormaktskrigets utbrott. Regleringen skall dock äga rum med iakttagande av statsrådets uttalande den 20 februari 1941 om reglering av löner och andra arbetsförhållanden; kompensationen skall sålunda i medeltal utgöra två tredjedelar av indexstegringen. Indexstegringar över 160 skola kompenseras så, att för varje 10 poäng en löneförhöjning om 4 procent äger rum. En viss förhandskompensation möjliggöres därigenom att löneförhöjningen skall företagas redan då index stigit till 8 poäng. Då index för augusti steg till 177, beslöt lönerådet, att kompensationen direkt skulle beräknas efter indextalet 180 och efter den 14 oktober 1942 utjämnas till 8 %.

Det s. k. lönerådet har ålagts att i enlighet med därom utfärdat statsrådsbeslut den 2 oktober 1942 draga försorg om verkställigheten av de nya bestämmelserna.[1] Rådets uppgift angives nämligen i den nya författningen vara »kontroll, ledning och fastställande av löner och övriga därtill hänförliga arbetsvillkor under undantagsförhållanden». Arbetsgivare och arbetarorganisationerna uppmanas likväl att genom fria förhandlingar söka åstadkomma avtal, som trygga näringslivets ostörda verksamhet samt tillförsäkra arbetarna en skälig utkomst.

Regleringen omfattade icke lönerna inom lantbruket, vilka sedan någon tid tillbaka voro föremål för specialundersökning.

Meddelande från svenska beskickningen i Helsingfors.

Befolkningsutvecklingen under tredje kvartalet 1942.

I statistiska centralbyråns kvartalsstatistik ha följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under tredje kvartalet år 1942. Till jämförelse meddelas motsvarande uppgifter för närmast föregående år.

Preliminära uppgifter angående antalet vigda, födda och döda juli—september 1942.

Period	Landsbygden				Städerna				Hela riket			
	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda
Juli . . .	1 750	6 098	3 151	2 947	1 661	3 994	1 830	2 164	3 411	10 092	4 981	5 111
Augusti .	2 321	5 751	3 008	2 743	1 963	3 742	1 687	2 055	4 284	9 493	4 695	4 798
September	2 126	5 912	2 912	3 000	2 132	3 766	1 524	2 242	4 258	9 678	4 436	5 242
Juli—Sept.												
1942	6 197	17 761	9 071	8 690	5 756	11 502	5 041	6 461	11 953	29 263	14 112	15 151
1941	5 707	16 542	9 900	6 642	5 204	10 023	5 425	4 598	10 911	26 565	15 325	11 240
1940	5 457	15 071	10 148	4 923	5 061	8 572	5 511	3 061	10 518	23 643	15 659	7 984

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 303 och 512.

Antalet vigda par under tredje kvartalet 1942 företer vid jämförelse med samma kvartal de båda närmast föregående åren en rätt avsevärd ökning såväl för hela riket som för landsbygden och städerna var för sig. För de tre gångna kvartalen i år håller sig antalet vigda par (39 679) vid ungefär samma nivå som år 1940 (39 612), men har ökats mycket avsevärt i jämförelse med det närmast föregående året (35 988).

Antalet levande födda under var och en av månaderna juli—september 1942 visar vid jämförelse med samma månader de båda närmast föregående åren en avgjord ökning såväl för hela riket som för landsbygd och städer i det stora flertalet län. Ökningen är, liksom under de föregående kvartalen innevarande år, något mera utpräglad för städerna, varvid särskilt är att märka den starka stegringen i antalet födelser i Stockholm. För landet i dess helhet är födelsesiffran för tredje kvartalet 1942 den högsta, som observerats sedan åren i början av 1920-talet. Under antagande — vilket synes berättigat — att antalet födelser under fjärde kvartalet 1942 icke kommer att understiga 1941 års siffra, kan hela antalet födelser under år 1942 beräknas till i runt tal 110 000, d. v. s. till ungefär den för åren 1923—1925 observerade födelsesiffran. — Att antalet levande födda fortfarande visar ökning, torde i första rummet böra sättas i samband med den starka ökningen i antalet ingångna äktenskap under senare år.

Antalet dödsfall är även för det senast gångna kvartalet jämförelsevis lågt i alla delar av landet, varför överskottet av födda företer rätt mycket högre siffror än som brukar vara fallet. Födelseöverskottet för de tre gångna kvartalen i år uppgår för hela riket till 38 373 och torde, under förutsättning att siffran för fjärde kvartalet icke understiger 1941 års siffra, komma att för året i dess helhet stiga till icke långt ifrån 50 000.

Arbetsinställelser i Sverige år 1941.

Enligt redogörelsen för arbetsinställelser i Sverige 1941 inträffade under nämnda år 34 arbetsinställelser. Närmare uppgifter om dessa arbetsinställelser lämnas i nedanstående tabell.

Tab. A. Arbetsinställelser under åren 1931—1941.

År	Strejker			Lockouter			Arbetsinställelser av bland. karaktär[1]			Hela antalet			
	Antal	Arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	Antal	Arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	Antal	Arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	arb.-inst.	arbetsgivare	arbetare	förlorade arbetsdagar[2] (tusental)
1931	179	40 300	2 613	6	346	7	8	253	7	193	528	40 899	2 627
1932	166	47 797	2 931	12	107	1	4	2 243	163	182	1 219	50 147	3 095
1933	135	27 583	3 219	1	60	2	4	4 337	213	140	1 940	31 980	3 434
1934	103	13 588	760	—	—	—	—	—	—	103	427	13 588	760
1935	92	11 896	336	4	41	2	2	5 252	450	98	189	17 189	788
1936	55	3 395	435	3	49	1	2	30	2	60	148	3 474	438
1937	64	6 743	256	—	—	—	3	24 161	605	67	1 260	30 904	861
1938	83	5 814	228	1	12 900	635	1	10 237	421	85	1 395	28 951	1 284
1939	44	2 131	157	—	—	—	1	63	2	45	245	2 194	159
1940	34	3 854	70	3	78	8	1	4	—	38	71	3 936	78
1941	*33*	*1 916*	*92*	*1*	*13*	*2*	—	—	—	34	72	1 929	94

Antalet arbetsinställelser under redogörelseåret är det lägsta, som förekommit under den tid — sedan 1903 — som officiell statistik över arbetsinställelser förts. Likaså är antalet av arbetsinställelse berörda arbetare det lägsta, som förekommit. Antalet genom konflikterna förlorade arbetsdagar är likaledes lågt; 1941 års siffra underskrides endast av de för 1910 (39 000 dagar), 1915 (83 000 dagar) och 1940 (78 000 dagar) redovisade. Av konflikterna 1941 är endast en av nämnvärd omfattning, nämligen en strejk vid Trelleborgs gummifabrik, vilken varade omkring två månader och medförde en förlust av omkring 70 000 arbetsdagar. Övriga konflikter ha varit av allenast ringa omfattning.

Om man för de till i n d u s t r i n hörande näringsgrupperna sammanställer antalet förlorade arbetsdagar med de på dessa områden sysselsatta arbetarnas antal, finner man, att genom arbetsinställelse förlorats i genomsnitt 0·15

[1] Denna kategori omfattar dels sådana konflikter, vilka arbetsgivarna karakteriserat som strejker men arbetarna som lockouter, dels sådana, vid vilka arbetsinställelsen utbrutit i form av strejk, men sedermera följts av lockoutförklaring.

[2] Dessa ha räknats på det år, under vilket de förlorades, även om arbetsinställelsen påbörjats och redovisats tidigare.

arbetsdagar under 1941. Motsvarande siffra var i medeltal för 1931—1940 1·3 och för åren 1910—1930 4·0, år 1909 (storstrejkåret) 29·3 och för perioden 1903—1908 i medeltal 2·6.

Fördelningen på olika *näringsgrupper* framgår av följande tabell.

Näringsgrupper	Arbetsinställelser	Arbetsgivare	Arbetare	Förlorade arbetsdagar
Malmbrytning och metallindustri	1	1	8	128
Jord- och stenindustri	6	9	62	8 203
Trävaruindustri och skogshantering	4	4	148	4 342
Pappers- och grafisk industri	—	—	—	—
Livsmedelsindustri	1	1	2	546
Textil- och beklädnadsindustri	—	—	—	—
Läder-, hår- och gummivaruindustri	1	1	1 414	69 286
Kemisk-teknisk industri	—	—	—	—
Byggnadsindustri	8	42	204	7 428
Allmänna verk och arbeten m. m.	4	4	21	1 645
Handel och varulager	1	1	1	6
Land- och sjötransport	1	2	10	500
Jordbruk och fiske	1	1	4	12
Annan yrkesrörelse	6	6	55	1 841
Summa	34	72	1 929	93 937

Bland arbetsinställelsernas *orsaker* ha efter vanligheten lönefrågorna varit de mest framträdande.

Arbetsinställelsernas och de därav berörda arbetarnas fördelning med hänsyn till konflikternas *resultat* framställes i efterföljande tablå.

	Arbetsinställelser		Av arbetsinställelser berörda arbetare	
	Antal	%	Antal	%
Arbetsgivarnas villkor	1	2·9	15	0·8
Arbetarnas fordringar	6	17·7	66	3·4
Kompromiss	12	35·3	1 637	84·9
Okänt eller oavgjort	15	44·1	211	10·9
Summa	34	100·0	1 929	100·0

Av de 34 arbetsinställelserna under 1941 ha enligt föreliggande uppgifter 22 föregåtts av förhandlingar parterna emellan, under det att i 12 fall dylika förhandlingar icke ägt rum eller uppgift i detta hänseende saknats. Vid 18 arbetsinställelser ha förhandlingar ägt rum inför statens medlingsorgan, av vilka 13 fått sin slutliga lösning genom förlikningsmans eller förlikningskommissions medverkan. Övriga konflikter ha i regel — där verksamheten ej i samband med konflikten nedlagts — bilagts genom underhandling mellan parterna, vanligen med biträde av representanter för vederbörande organisationer.

Registrerade föreningar enligt förenings- och förhandlingsrättslagen.

Registrerade arbetstagarföreningar. Under 1941 ha fyra organisationer genom vederbörlig anmälan hos socialstyrelsen påkallat tillämpning av kap. 3 lagen om förenings- och förhandlingsrätt, och har styrelsen efter företagen prövning beslutat införa anteckning om dessa organisationer i det hos styrelsen förda registret över registrerade arbetstagarföreningar. De ifrågavarande föreningarna äro Sveriges skolvaktmästares riksförbund, Sveriges allmänna lantbrukstjänstemannaförbund, manufakturistföreningen S. M. H. F. samt Stockholms kvinnliga expeditförening.

Av nämnda föreningar ha manufakturistföreningen S. M. H. F. samt Stockholms kvinnliga expeditförening tillsammans utgjort det hos styrelsen tidigare registrerade Riksförbundet för affärsanställda, vilket förbund nu upplösts och till följd härav avförts ur registret. — Till Sveriges allmänna lantbrukstjänstemannaförbund ha de hos styrelsen ävenledes registrerade Svenska mejeristföreningen och Ladugårdsförmännens riksförbund anslutit sig, varför sistnämnda organisationer avförts ur registret.

Under år 1941 har Handelstjänstemannaförbundet återtagit sin anmälan enligt 8 § i lagen om förenings- och förhandlingsrätt. Bestämmelserna i 3 kap. nämnda lag gälla dock enligt 9 § för förbundets vidkommande ännu till den 1 juni 1943. Handelsagenternas yrkesförbund har avförts ur registret.

Vid utgången av 1941 voro 20 huvudorganisationer av arbetstagare registrerade.

Förordnande av opartisk ordförande. Antalet fall, då socialstyrelsen jämlikt 10 § i lagen om förenings- och förhandlingsrätt förordnat opartisk ordförande, uppgick under år 1941 till 18. I två fall lämnades ansökningar om opartisk ordförande utan bifall. Förutom dessa fall förekommo ytterligare ett antal ärenden, i vilka förhandlingar emellertid kunde åvägabringas och uppgörelse träffas, utan att beslut om bifall till gjord ansökan om förordnande av opartisk ordförande behövde meddelas.

Under redogörelseperioden har icke i något fall sådan skiljenämnd, som avses i 14 § lagen om förenings- och förhandlingsrätt, behövt utses.

Livsmedelskostnaderna omkring 1 december 1942.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under november månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under november har prisnivån varit så gott som oförändrad. Sedan mitten av oktober ha endast smärre prisförändringar ägt rum och efter den 1 november — datum för det allmänna prisstoppet — har ingen nämnvärd höjning skett.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 december 1942, meddelas följande serier av vägda indextal.

	Årsmedeltal							1941				1942		
År 1935 = 100	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	1 okt.	1 nov.	1 dec
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	151	161	162	165	163	161	161
Bränsle och lyse	100	102	108	110	111	146	164	173	174	175	180	181	180	180
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	153	162	163	166	164	162	163
Juli 1914 = 100														
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	194	206	208	211	209	206	206
Bränsle och lyse	137	140	149	152	152	201	226	238	240	241	248	249	248	247
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	198	210	211	215	213	211	211

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse stigit från 162 till 163. Räknemässigt utgjorde stegringen blott 0·1 %, vilket dock medförde ökning med en enhet. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man, att indextalet kvarstår oförändrat vid 211. — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 oktober 1942 153, om år 1935 tages till basperiod, och 239, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Nov. 1941	Sept. 1942	Okt. 1942	Nov. 1942
107·3	147·0	157·7	158·3	159·2

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för november 148·3.

Varuslag	Kvantitet	1914[1]	1935	Aug. 1939	Nov. 1941	Okt.[5] 1942	Nov.[5] 1942	Novemberprisernas procentuella förändringar sedan: år 1935	aug. 1939	nov. 1941
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	30	29	29	+ 34	+ 15	— 3
Smör: mejeri-	kg	239	268	341	455	456	456	+ 70	+ 34	0
lands-	»	218	253	322	445	446	446	+ 76	+ 39	0
Ost[2]	»	162	177	215	266	276	276	.	.	+ 4
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	135	170	300	300	300	+122	+ 76	0
Ägg, färska	»	142	154	172	348	350	374	+144	+ 118	+ 8
Potatis: gammal	»	9	12	16	18	19	19	+ 57	+ 22	+ 4
»	100 kg	.	896	—	1485	1610	1626	+ 81	—	+ 9
färsk, svensk	kg	23	26	17	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	—	80	80	+ 65	+ 93	—
Bruna bönor	»	49	62	113	—	141	141	+127	+ 24	—
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmalm.	»	33	38	43	46	47	47	+ 25	+ 10	+ 2
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	33	34	34	+ 40	+ 23	+ 3
rågsikt-, svenskt[3]	»	29	33	36	40	40	37	.	.	.
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	66	67	62	+ 75	+ 42	— 7
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	—	140	140	+249	+ 213	—
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	79	79	79	.	.	0
Rågbröd: hårt { grovt spisbröd	»	43	59	66	78	81	81	+ 37	+ 24	+ 3
hårt { knäckebröd	»	.	82	85	95	96	96	+ 17	+ 13	+ 1
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	79	72	72	+ 24	+ 9	— 9
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	64	60	60	+ 34	+ 19	— 6
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	186	191	191	+ 45	+ 33	+ 3
mjukt matbröd, { bakat med vatten	»	46	72	82	94	92	92	+ 28	+ 13	— 2
billigaste sort { » » mjölk	»	61	85	96	106	103	103	+ 21	+ 7	— 3
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	155	158	158	+ 63	+ 40	+ 2
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	323	347	318	+ 77	+ 46	— 2
soppkött	»	95	143	169	262	258	273	+ 92	+ 62	+ 4
Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	217	269	385	364	359	+ 66	+ 34	— 7
spädkalv	»	70	129	163	248	264	238	+ 85	+ 46	— 4
Fårkött, färskt: stek	»	130	205	260	380	459	469	+129	+ 80	+ 24
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	312	311	311	+ 81	+ 50	0
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	343	356	357	+101	+ 57	+ 4
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	348	358	359	+ 98	+ 56	+ 3
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	261	291	294	.	+ 71	+ 12
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	176	213	216	+ 97	+ 92	+ 23
gädda	»	110	153	168	278	318	319	+109	+ 90	+ 15
sill	»	35	62	74	134	134	106	+ 72	+ 44	— 42
strömming	»	39	57	64	128	135	142	+148	+ 123	+ 11
torsk	»	57	89	90	171	147	147	+ 65	+ 64	— 14
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	278	275	271	+ 87	+ 81	— 2
kolja	»	.	116	116	254	221	217	+ 87	+ 87	— 15
Salt sill	»	45	62	55	182	207	210	+241	+ 284	+ 16
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	500	541	545	+ 87	+ 89	+ 9
mest gångbara sort	»	.	.	.	536	574	576	.	.	+ 7
Socker, bit-	»	65	46	48	65	70	70	+ 53	+ 46	+ 7
Salt, matsalt	»	10	15	15	24	25	25	+ 62	+ 66	+ 2
Äpplen, ät-	»	.	101	94	119	144	163	+ 61	+ 74	+ 37
Apelsiner, medelstora	duss.	.	115	123	—	—	—	—	—	—
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	171	204	205	+102	+ 143	+ 20
Vitkål, svensk	»	.	24	29	32	26	27	+ 14	— 7	— 15
Pilsner, klass II, utan glas	1/2 l	.	24	24	31	32	32	+ 34	+ 36	+ 3
Svagdricka	l	6	15	16	21	21	21	+ 39	+ 32	+ 1
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	34	34	34	— 2	+ 7	+ 1
Fotogen, Water White	l	21	20	21	59	.	.	.	.	.
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 39	+ 45	+ 1
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1905	2020	2015	+114	+ 79	+ 6
Barrved, » »	»	595	730	885	1610	1820	1815	+149	+ 105	+ 13
Paanved, hemkörd	»	.	.	.	1520	1635	1635	.	.	+ 8
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	614	637	998	982	981	+ 60	+ 54	— 2
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	242	291	326	573	569	568	+ 95	+ 74	— 1
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	1006	1003	1003	+122	+ 94	0
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	.	436	506	978	974	973	+123	+ 92	— 1

[1] Före april 1941 gäller noteringen helfet ost, därefter ej helfet vara. — [2] Fr. o. m. november 1942 gäller noteringen samsikt. — [3] 44 orter. — [4] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [5] Preliminära siffror.

Arbetsmarknaden under november 1942.

Den under höstmånaderna sedvanliga säsongnedgången inom näringslivet och dess återverkningar på arbetsmarknaden i form av ökat utbud och minskad efterfrågan på arbetskraft samt stigande arbetslöshet blevo mera märkbara under november än tidigare. De inträdda förskjutningarna hade dock som helhet alltjämt tämligen begränsad omfattning. Jordbrukets behov av arbetskraft visade som vanligt vid denna tid på året en stark minskning, medan däremot byggnadsverksamheten företedde en väsentligt mindre reducering av arbetstillgången än vad som annars brukar vara fallet. I fråga om den egentliga industrin blevo de säsongmässiga förskjutningarna mindre framträdande bl. a. av den anledningen, att vissa av de mest säsongpräglade industrigrenarna överhuvud taget ha en relativt låg sysselsättningsnivå under nuvarande förhållanden.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under november med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Det genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser vid de offentliga arbetsförmedlingarna var 114 i november mot 102 i oktober; antalet arbetsansökningar sjönk med 22 % och antalet lediga platser med 30 %. Nedgången av såväl utbudet som efterfrågan sammanhängde emellertid till en väsentlig del med den mindre omfattning, vari arbetshjälp till jordbruket ingick i novembersiffrorna. Ser man till förhållandena inom enbart gruppen industri och byggnadsverksamhet, visade f. ö. antalet arbetsansökningar en ökning med 4·7 % och antalet lediga platser en minskning med 13·0 %. — Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes sammanlagt 65 850 platser under november, vilket innebar en minskning med 33 900 jämfört med oktober. Även nedgången i förmedlingsresultatet berodde emellertid till större delen på den olika omfattning, som förmedlingen av arbetshjälp till jordbruket — främst frivillig sådan — hade under ifrågavarande månader. Antalet tillsatta platser av sistnämnda slag utgjorde sålunda endast 2 400 under förevarande redovisningsmånad, eller 23 300 mindre än månaden förut. Inom industri och byggnadsverksamhet tillsattes under november 15 500 platser, vilket var 1 900 mindre än under oktober.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden något, ehuru obetydligt lägre i slutet av november än i slutet av oktober. Poängsiffran för arbetstillgången visade ävenledes endast en mindre nedgång och utgjorde i genomsnitt för samtliga grupper inom industri m. m. 3·67 i november mot 3·75 föregående månad; de anförda talen beteckna en betydligt mer än medelgod arbetstillgång.

De senast tillgängliga uppgifterna om arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av oktober månad, ge vid handen, att 4·7 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade som arbetslösa mot 4·3 % en månad tidigare. Ehuru en mindre ökning av fackföreningsarbetslösheten sålunda inträdde redan under oktober, var likväl det relativa antalet arbetslösa något lägre än under t. ex. högsäsongen i juli 1939.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av november månad, utgjorde vid denna tidpunkt 6 671, vilket innebär en mindre ökning sedan föregående månad, eller med 294. Ökningen var helt lokaliserad till städerna. Det må påpekas, att av samtliga hjälpsökande arbetslösa voro 2 943 sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa utgjorde 3 728.

En sammanfattande jämförelse av ovan behandlade data med motsvarande uppgifter för samma tidpunkter föregående år visar, att utbudet av arbetskraft samt de tillgängliga reserverna av arbetslösa bland fackföreningsmedlemmarna och av hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna voro väsentligt mindre än 1941. Antalet arbetssökande på 100 lediga platser var sålunda endast 114 mot 176 i fjol, fackföreningsarbetslösheten 4·7 % mot 8·2 % och antalet hjälpsökande 6 671 mot 14 781. Såsom framhållits i tidigare månadsrapporter, sammanhänger det nu rådande bristläget i hög grad med de ökade extraordinära arbetsuppgifterna för bränsleförsörjningen. Även antalet sysselsatta inom industri och byggnadsverksamhet var något (omkring 3 %) högre än föregående år.

Sysselsättningsvolymen inom industrin har enligt de särskilda uppgifter rörande arbetstidsförhållandena, som socialstyrelsen inhämtar för en vecka i november varje år, även ökat därigenom, att korttidsarbete icke förekom i lika stor utsträckning som förra året. Hittills föreliggande preliminära sammanställningar av dessa uppgifter visa, att endast något över 4 % av samtliga arbetare inom industrigrupperna hade förkortad arbetstid mot något över 7 % föregående år. Den genomsnittliga veckoarbetstiden utgjorde 47·2 timmar i november 1942 mot 47·0 timmar i november 1941.[1]

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt av förhållandena på arbetsmarknaden under november inom olika områden av näringslivet.

Inom jordbruket var efterfrågan på fast anställd arbetskraft ringa, sedan behovet för vinterhalvåret i huvudsak fyllts före 1 november. Tillgången på ogifta mjölkningskunniga drängar var på sina håll fortfarande knapp, men en viss förbättring kunde i detta avseende förmärkas under månadens senare del. Den kvinnliga arbetsmarknaden på jordbrukets område hade alltjämt känning av svårigheterna att erhålla kompetent arbetskraft till innesysslor i hem-

[1] Jfr tab. 5 b. En närmare redogörelse för undersökningens resultat lämnas i ett följande häfte av Soc. Medd.

men. Sedan höstarbetena avslutats och rotfrukterna upptagits, lösgjordes en del arbetskraft, som i viss utsträckning gick till skogsarbete. Betupptagningen, som i år började en vecka senare än vanligt, pågick under hela november i Skåne, och vid månadens slut kvarstod en mindre restareal. I det stora hela kunde emellertid betupptagningsarbetet bedrivas på ett tillfredsställande sätt genom de åtgärder av olika slag, som vidtogos för att uppbringa nödig arbetskraft.

Stora svårigheter förelågo alltjämt att fylla behovet av vedhuggare inom skogsbruket. På grund av att en del arbetskraft blivit tillgänglig, sedan utearbeten av skilda slag slutförts, var efterfrågan dock ej fullt så stor som en månad tidigare. Enligt verkställda inventeringar var den i skogarna sysselsatta arbetsstyrkan omkring 21 000 man större än i oktober. Den ytterligare arbetsstyrka, som avverkarna uppgåvo sig behöva och som de själva ej kunde anskaffa, belöpte sig till omkring 23 000 man eller 4 000 mindre än föregående månad. Efterfrågan på körare med egna hästar var livlig och svår att tillgodose. Under månaden tillkommo flera nya huggarkurser och utsändes ytterligare riksarbetslag.

De förändringar, som under månaden inträdde på de industriella arbetsområdena, hade huvudsakligen säsongmässig karaktär. Gruvindustrin efterfrågade särskilt ortdrivare och maskinborrare men även okvalificerade arbetare såsom lastare och anrikningsarbetare. Metall- och maskinindustrin hade fortfarande god sysselsättning, även om arbetstillgången vid gjuterierna tidvis var något skiftande och svårigheter ibland förefunnos att placera hjälparbetare. Sågverken redovisade omfattande driftsinskränkningar huvudsakligen av säsongkaraktär, medan däremot snickeri- och möbelfabriker alltjämt hade god arbetstillgång; inom sistnämnda bransch uppgavs brist råda på vana yrkesarbetare av olika kategorier. Inom konsumtionsvaruindustrierna kunde inga större förändringar konstateras. Enligt socialstyrelsens arbetstidsuppgifter hade emellertid en betydande del (10—15 %) av arbetarna vid bryggerier och läskedrycksfabriker, slakterier och konservfabriker, jute- och linneväverier samt skrädderier och sömnadsfabriker korttidsarbete under redovisningsveckan den 15—21 november. Detta var också fallet med bortåt en tredjedel av arbetarna vid skofabrikerna.

Byggnadsämnesindustrierna redovisade säsongmässiga driftsinskränkningar i fråga om såväl antalet sysselsatta som veckoarbetstiden. Inom byggnadsverksamheten hade, såsom förut nämnts, antalet sysselsatta nedgått något, men sysselsättningsnivån var likväl ovanligt hög för årstiden, vilket bl. a. torde vara ett resultat av de åtgärder i säsongutjämnande syfte, som kunnat vidtagas i samband med den statliga kreditgivningen och som alltså även syfta till att om möjligt minska byggnadsverksamhetens starka belastning på arbetsmarknaden sommartid. Ledigblivna byggnadsarbetare överfördes till skogsarbete.

Sjömanshusen redovisade sammanlagt 1 560 påmönstringar och 2 190 avmönstringar. Motsvarande siffror för oktober voro 1 968 och 2 329 samt för november föregående år 1 744 och 2 227.

Inför den stundande julhelgen förmärktes ökad efterfrågan på extra personal inom affärsbranschen, särskilt kvinnliga expediter med branschvana.

Platstillgången för kunniga stenografer och maskinskriverskor var ävenledes god, dock mest för kortvariga platser. Manliga kontorister, med undantag för kontorsynglingar, voro svåra att placera. Alltjämt förelåg brist på lämpliga sökande till varubudsplatser. Arbetstillfällena för chaufförer försämrades under månaden.

Inom hotell- och restaurangbranschen var arbetstillgången fortfarande knapp för serveringspersonal, medan brist förelåg på yngre diskerskor och köksbiträden.

Efterfrågan på sjukvårdspersonal var större än vanligt vid denna årstid, och tidvis rådde underskott på vana sjukvårdsbiträden. Bristen på barnsköterskor var särskilt kännbar för de arbetsgivare, som önskade hushållskunnig arbetskraft.

Den husliga arbetsmarknaden uppvisade vid jämförelse med oktober månad starkt reducerad tillgång på såväl platser som arbetssökande. Inför julhelgen kan som regel konstateras nedgång i förmedlingsfrekvensen för husligt arbete.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under november 1942.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 65 850 platser, varav 43 132 manliga och 22 718 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig militärtjänst och arbetshjälp, framgår att 1 439 personer (därav 285 kvinnor) utplacerades under månaden till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning samt 2 384 personer (därav 558 kvinnor) till frivillig arbetshjälp vid jordbruket m. m.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under november 6 614 platser tillsattes, varav 5 567 manliga och 1 047 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 3 694 personer (3 205 män och 489 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under november 12 224 man i skogsarbete. Av dessa kommo 8 988 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Överföring av arbetskraft till skogsbruket. Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid november månads utgång 417 riksarbetslag med tillsammans 6 007 deltagare voro sysselsatta med skogsavverkning. Dessutom pågingo i olika delar

av landet 651 huggarkurser med sammanlagt 6 367 deltagare. Deltagare i riksarbetslag och huggarkurser åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Särskilda förmåner tillkommo dessutom 5 430 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i riksarbetslag eller huggarkurser. Sammanlagt åtnjöto vid november månads utgång 17 804 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt bidrag i en eller annan form.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid november månads utgång till 6 671, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en ökning med 294 eller 4·6 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 152 (2·3 %) kvinnor.

Under november månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 2·1 milj. kr. Under tiden 1 juli—30 november 1942 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 3·6 milj. kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid november månads utgång åtnjöto 4 947 (74·2 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 4 648 (94·0 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 3 648 (54·7 %) hjälpta genom arbete och 1 299 (19·5 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under november månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden oktober 1941—november 1942 lämnas i tab. 13 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten, arkivarbeten och musikerhjälp. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 52 arbetsplatser i kommissionens regi 1 281 arbetslösa och vid 32 arbetsplatser i annan myndighets regi 744 arbetslösa. Vid 48 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 918 arbetslösa och vid 9 statskommunala reservarbeten 88 arbetslösa. Vid 108 arkivarbetsplatser sysselsattes 312 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 61 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 630 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 8 städer och 4 landskommuner till sammanlagt 898 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 605 (67·4 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 830 (92·4 %) hemmahörande i städer.

För november månad hade samtliga understödskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 346 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes enligt rapporter för tiden $^{26}/_{10}$—$^{30}/_{11}$ 1942 sammanlagt 760 genom arbetsmarknadskommissionen uttagna stenarbetare, varav 588 i Göteborgs och Bohus, 104 i Blekinge, 43 i Hallands och 25 i Kalmar län. Av samtliga sysselsatta voro 67 att anse som fullgod arbetskraft. Det av Kungl. Maj:t medgivna antalet sysselsatta — 950 man, varav högst 150 fullgod arbetskraft — understegs sålunda väsentligt, beroende på att ett antal genom kommissionen uttagna stenarbetare under ifrågavarande tid voro inkallade till militärtjänstgöring, hänvisade till beredskapsarbeten eller av andra skäl icke inställt sig. De sistnämnda komma att ersättas med andra stenarbetare, som äro i behov av arbete i hemorten.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 52 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 18 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin* fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	39	428	gassvetsare	2	20
finmekaniker	4	43	bågsvetsare	3	33
elektromekaniker	1	6	optiker	2	30
smeder	1	17	Summa	52	576

Av samtliga deltagare voro 30 kvinnor. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av november 1942 ha 8 268 elever, varav 238 kvinnliga, varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 5 562, varav 112 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	10	143
gassvetsare	7	82
bågsvetsare	1	14
Summa	18	239

Under november månad ha 10 dylika kurser igångsatts, nämligen 6 för mekaniker, 3 för gassvetsare och 1 för bågsvetsare. Vid månadens utgång pågingo kurser i Stockholm, Uppsala, Norrköping, Göteborg, Brastad, Hunnebostrand, Örebro och Härnösand. Inalles 25 kurser ha hittills varit anordnade.

Dessutom ha sammanlagt 8 kvinnor, vilka icke redovisas ovan, intagits i beredskapskurserna för verkstadsindustrin i Malmö och Dals-Långed. Sistnämnda kurser skola successivt ombildas till beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30 november 1942. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30 november 1942 redovisas i efterföljande tabell, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen

Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den $^{31}/_{10}$ och $^{30}/_{11}$ 1942.

Län m. m.	Antal avverkare		Antal sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa	
	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$
Stockholms	200	276	1 231	1 940	1 208	946	757	636
Uppsala	117	159	914	1 695	1 949	1 431	1 461	1 142
Södermanlands	344	422	1 177	2 460	1 295	875	839	620
Östergötlands	580	736	1 700	3 146	1 377	1 125	872	685
Jönköpings	405	410	903	1 405	810	510	442	318
Kronobergs	328	461	1 315	2 257	792	535	556	305
Kalmar	589	807	1 321	2 621	1 209	1 097	879	755
Gotlands	4	13	23	60	99	80	87	45
Blekinge	161	243	415	778	629	532	447	376
Kristianstads	179	308	512	1 317	578	575	224	142
Malmöhus	45	75	186	552	358	583	79	244
Hallands	83	114	270	557	395	338	211	224
Göteborgs o. Bohus	128	190	425	671	124	74	54	30
Älvsborgs	253	399	1 088	1 852	761	651	354	338
Skaraborgs	163	259	771	1 838	999	643	422	289
Örebro	448	480	2 490	3 370	1 602	1 235	1 326	1 028
Västmanlands	247	317	1 530	2 027	933	743	739	562
S:a södra Sverige	**4 274**	**5 669**	**16 271**	**28 546**	**15 118**	**11 973**	**9 749**	**7 739**
Värmlands	673	792	5 169	6 739	3 196	3 110	2 516	2 709
Kopparbergs	398	387	5 558	6 435	3 115	2 409	2 633	1 965
Gävleborgs	770	730	6 446	7 279	2 998	2 048	2 595	1 639
Västernorrlands	671	620	7 403	7 841	3 045	3 306	2 353	2 008
Jämtlands	415	383	4 612	6 055	4 171	5 899	3 557	3 722
Västerbottens	394	561	4 065	5 851	3 997	3 982	1 076	1 155
Norrbottens	148	162	2 865	4 637	4 926	4 193	2 918	2 323
S:a norra Sverige	**3 469**	**3 635**	**36 118**	**44 827**	**25 448**	**24 947**	**17 648**	**15 521**
S:a hela landet	**7 743**	**9 304**	**52 389**	**73 373**	**40 566**	**36 920**	**27 397**	**23 260**
Kronoskogar	154	151	7 486	10 839	5 281	4 090	3 125	2 147
Andra allmänna skogar	432	524	3 188	4 293	2 711	1 494	1 565	717
Aktiebolagsskogar	422	469	29 217	37 151	20 677	21 068	14 958	13 650
Övriga enskilda skogar	6 735	8 160	12 498	21 090	11 897	10 268	7 749	6 746
Avverkare med behov av 1— 9 arbetare	6 726	8 119	8 645	14 025	7 678	6 271	4 811	3 893
10—24 »	521	630	4 120	6 447	3 382	2 735	2 222	1 850
25—ω »	496	555	39 624	52 901	29 506	27 914	20 364	17 517

föregående månad. Beträffande materialets insamling och principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (augustirapporten 1941). Det torde observeras, att endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft, är uppgiftsskyldig.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 30 november uppgick till 73 400 man, vilket innebär en ökning under månaden med 21 000. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 36 900 man. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 13 600 man, varför bristen utgjorde 23 300.

En jämförelse med inventeringen vid samma tidpunkt föregående år lämnar följande resultat.

Kategorier	Antal avverkare		Antal sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arbetskraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa	
	30/11 1941	30/11 1942	30/11 1941	30/11 1942	30/11 1941	30/11 1942	30/11 1941	30/11 1942
Kronoskogar	139	151	10 285	10 839	3 551	4 090	1 487	2 147
Andra allmänna skogar	452	524	4 176	4 293	683	1 494	897	717
Aktiebolagsskogar	377	469	28 308	37 151	11 596	21 068	7 951	13 650
Övriga enskilda skogar	15 275	8 160	32 396	21 090	8 481	10 268	3 447	6 746
Summa	**16 243**	**9 304**	**75 165**	**73 373**	**24 311**	**36 920**	**13 282**	**23 260**
Avverkare med behov av								
1— 9 arbetare	15 391	8 119	26 484	14 025	6 978	6 271	2 478	3 893
10—24 »	446	630	5 599	6 447	926	2 735	553	1 850
25—ω »	406	555	43 082	52 901	16 407	27 914	10 251	17 517

I redovisningen den 30/11 1941 torde ingå ett stort antal enskilda avverkare, som icke sysselsatte lejd arbetskraft och sålunda icke skulle ha lämnat uppgifter. Direkt jämförbara äro endast de kategorier avverkare, som hade ett arbetskraftsbehov av 10 eller flera arbetare.

Frivillig arbetskraft till jordbruket. Under tiden 1/6—1/11 1942, för vilken tidsperiod specificerade uppgifter beträffande den frivilliga arbetshjälpen föreligga, ha länsarbetsnämnderna i frivilligt jordbruksarbete under längre eller kortare tid placerat 83 141 personer (51 685 män och 31 456 kvinnor). Av dessa ha i arbete på enskilda gårdar under minst 10 dagar placerats sammanlagt 8 714 personer (6 181 män och 2 533 kvinnor) och i arbetsläger 11 433 personer (5 792 män och 5 641 kvinnor). Totala antalet arbetsläger, som anordnats med statsbidrag, uppgår till över 500.

Största antalet frivilliga utgöres av personer, som individuellt eller i arbetslag under kortare tid än 10 dagar varit ute i jordbruksarbete. Sålunda ha under ovannämnda period 62 994 personer (39 712 män och 23 282 kvinnor) deltagit i dylikt arbete.

Under höstmånaderna ha särskilt frivilliga från skolor och affärsföretag

samt från statliga och kommunala verk gjort ett betydelsefullt arbete med upptagning av potatis och rotfrukter, och på det hela taget har efterfrågan på tillfällig arbetskraft till detta arbete kunnat tillgodoses.

Arbetsförmedling för norska flyktingar. Den 26 juni 1941 upprättades en arbetsförmedling för norska flyktingar i Öreryd under länsarbetsnämnden i Jönköping. Under sista halvåret 1941 utplacerades vid detta kontor 1 201 flyktingar i arbete. För att bättre kunna anpassa arbetet efter de olika uppgifter, som äro förknippade med denna förmedlingsverksamhet, har arbetsmarknadskommissionen, efter samråd med socialstyrelsen, under hösten 1942 upprättat en särskild arbetsförmedling för norska flyktingar (flyktingförmedlingen), som har till uppgift att handlägga ärenden, som förekomma i anslutning till de norska flyktingarnas utplacering i arbete. Flyktingförmedlingens verksamhet står direkt under kommissionens ledning. Dess organisation består av ett centralkontor i Stockholm och 6 lokalkontor, belägna inom av socialstyrelsen fastställda viseringsområden.

Flyktingarna äro utplacerade inom olika arbetsområden i landet. Det största antalet flyktingar, eller omkring 45 % av samtliga, har placerats i skogsarbete, varav de flesta ingå i huggarkurser. Under tiden januari—november 1942 har flyktingförmedlingen haft 8 057 arbetssökande, därav under oktober och november månad 2 760. Under samma tid har förmedlingen tillsatt 6 215 platser, därav under oktober—november 2 490.

Hjälpverksamheten för arbetslösa musiker. Den statliga musikerhjälpen, som under innevarande höst återupptagits, är avsedd att fortgå till fram på våren 1943. Den 30 november 1942 hade 97 musikorganisationer till statens arbetsmarknadskommission ingivit framställning om hänvisning av arbetslösa musiker för deltagande i resp. amatörorkestrars och musikcirklars verksamhet. Av dessa framställningar ha 78 bifallits. Ansökningar om erhållande av musikerhjälp ha inkommit från 117 arbetslösa musiker. Inalles hade den 30 november 88 musiker uttagits till musikerhjälp, av vilka dock endast 61 påbörjat arbetet. 12 hade vägrat antaga dem erbjuden sysselsättning och på grund därav avstängts från arbetslöshetshjälp.

Av musikerna utgöres flertalet av violinister (27), violoncellister (13) och klarinettister (8). En del musiker fullgöra sina uppgifter hos en enda musikorganisation, under det att i andra fall den hänvisade arbetskraften utnyttjas av flera organisationer i samverkan. Flertalet musiker sysselsättas med aktiv musikutövning, notskrivning och undervisning åt orkestermedlemmar eller skolungdom. Musikerhjälp utövas f. n. på 40 olika orter i landet.

Förlängt arbetsförmedlingstvång för torvindustri och byggnadsverksamhet m. m. Genom kungl. kungörelsen den 11 december 1942 (nr 925) ha med vissa ändringar bestämmelserna om arbetsförmedlingstvång för torvindustri och byggnadsverksamhet m. m. erhållit giltighet även för tiden efter den 31 december 1942. Arbetsmarknadskommissionen har utfärdat tillämpningsföreskrifter till

den nya kungörelsen. I dessa har intagits och ytterligare utformats den i praxis genomförda differentieringen i fråga om företrädesberättigade företags rätt till arbetskraft i olika åldrar. Vidare har uttryckligen fastslagits, att beträffande dem, som äro jordbruksarbetare eller skogsarbetare till yrket eller stå dessa yrken nära, företrädet för jordbruk och skogsbruk gäller även framför företrädesberättigade företag. Slutligen ha införts undantag för arbetssökande under 17 år samt för vissa anställningar för lärlingsutbildning.

Undersökning beträffande möjligheterna att intensifiera skogsarbetet. Den 20 november 1942 uppdrog Kungl. Maj:t åt statens arbetsmarknadskommission och statens bränslekommission att skyndsamt verkställa undersökning beträffande möjligheten att intensifiera skogsarbetet genom utsträckning av den vanliga skogsarbetarkårens arbetssäsong eller utökning annorledes av dess arbetsinsatser. I anledning härav uppdrog kommissionerna åt byråchefen Birger Arvas, överjägmästaren E. W. Höjer, skogschefen G. Wesslén, friherre Anders Cederström, riksdagsmannen Lars Jonsson, Överturingen, och sekreteraren i Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet Henning Jonsson att biträda vid ifrågavarande undersökning.

Expert angående skogsbrukets arbetskraftsbehov. På framställning av statens arbetsmarknadskommission och statens bränslekommission har Kungl. Maj:t den 4 december 1942 uppdragit åt jägmästaren Nils Schager att tills vidare stå till kommissionernas förfogande för att biträda vid handläggning av ärenden, som röra beräkning av behovet av arbetskraft till skogsbruket och vidtagande av anordningar för sysselsättning av ovan arbetskraft hos framför allt de större skogsägarna.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

September 1942.

En arbetslöshetskassa för industritjänstemän har antagits till erkänd kassa fr. o. m. den 1 september 1942. Kassan påbörjar understödsutbetalning den 1 januari 1943.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 541 206, varav 412 149 män och 129 057 kvinnor.

Som framgår av tabellen är arbetslöshetsprocenten för samtliga kassor oförändrad från närmast föregående månad, nämligen 3·4. Med hänsyn till att arbetslösheten inom den under september nytillkomna kassan är av mindre omfattning, har följaktligen arbetslösheten inom de förutvarande kassorna genom-

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. September 1942.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd under månaden		
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	under närmast föreg. månad kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	26 976	9 395	8·7	11·1	14 510	19 870	68 877	1 720	95 142
Sadelmakarnas m. fl. »	2 769	1 017	6·7	9·6	1 255	2 202	5 964	573	10 926
Stenindustriarbetarnas »	4 316	1 327	7·7	6·2	820	750	3 632	1 228	3 087
Handelsanställdas m. fl. »	40 415	3 826	2·4	2·1	6 000	6 379	23 810	2 171	26 674
Sko- o. läderarbetarnas »	12 179	4 998	10·3	17·0	8 290	10 206	35 256	3 943	43 560
Träindustriarb. . . (1936)	30 025	5 649	4·7	4·3	3 387	4 140	18 237	3 057	21 384
Musikernas . . . »	5 128	1 484	7·2	5·0	1 827	1 026	8 182	1 197	4 571
Lantarbetarnas . . »	42 986	4 502	2·6	1·5	73	137	293	84	580
Frisörernas . . . »	3 207	403	3·1	2·4	398	243	1 553	144	932
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 108	9 732	8·1	6·5	18 702	18 437	89 195	11 730	84 107
Textilarbetarnas . »	39 114	6 600	4·2	3·3	8 672	11 490	38 595	2 676	51 778
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 159	443	1·2	1·7	382	864	2 158	242	5 126
Gruvindustriarb. . »	9 822	586	1·5	1·7	84	2	353	71	8
Handelstjänstem. . (1940)	5 850	122	0·5	0·4	276	94	798	8	246
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 048	2 367	4·2	4·3	1 646	1 901	6 773	632	8 175
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 657	438	4·1	4·0	387	355	1 566	224	1 422
Försvarsverk. civ. pers. »	18 303	837	1·1	1·1	823	706	3 814	494	3 249
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 325	973	3·8	2·6	888	678	3 238	351	2 174
Transportarbetarnas »	4 023	619	3·8	3·6	73	20	256	37	72
Metallindustriarb. »	182 244	12 647	1·7	1·7	17 460	14 213	86 421	11 066	67 972
Bokbinderiarbetarnas »	8 451	565	1·7	1·8	886	1 083	3 894	264	4 424
Hotell- o. rest.-anst. »	16 703	3 460	5·2	3·9	1 946	244	6 705	493	784
Handelsresandenas »	245	0	0·0	—	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	23 936	820	0·9	—	—	—	—	—	—
Summa	539 980	72 810	3·4	3·4	88 785	95 040	409 070	42 405	436 393

snittligt något ökat. Ökningen är emellertid obetydlig. Minskad arbetslöshet konstateras i bl. a. beklädnadsarbetarnas, sadelmakarnas m. fl. samt sko- och läderarbetarnas kassor. Arbetslöshetsprocenten för samtliga kassor under augusti och september 1942 voro 2·3 och 2·4 resp. för manliga och 7·0 och 6·6 resp. för kvinnliga medlemmar.

Antalet understödsdagar under september 1942 utgjorde 88 785, vilket med

[1] Månadsmedeltal.

hänsyn till att månaden omfattar 4 redovisningsveckor emot 5 under augusti innebär en ökning med 16·8 % vid jämförelse med närmast föregående månad.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under september till 436 860. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 20·3 mot 18·0 för augusti. Understödsprocenten har sålunda ökat något men måste fortfarande anses anmärkningsvärt låg.

Antalet barntillägg utgjorde 31 855 eller 35·9 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 23 292 dagar, vilket motsvarar 26·2 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för augusti voro 35·3 och 24·8.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under september 1942 ett sammanlagt understödsbelopp av 409 070 kr., varav 366 665 kr. såsom daghjälp och 19 113 kr. resp. 23 292 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·13 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·48 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 4·61 kr. Motsvarande belopp för augusti voro 4·13, 0·46 och 4·59 kr. resp.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under november 1942.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	10 706	3 761	3 202	6 970	7 582	5 239	17 676	11 343	8 441	156
Stockholms län . .	2 232	2 236	1 419	1 132	1 647	933	3 364	3 883	2 352	87
Uppsala län . . .	1 804	1 402	923	789	474	235	2 593	1 876	1 158	138
Södermanlands län	1 798	1 707	1 246	668	633	402	2 466	2 340	1 648	105
Östergötlands län .	4 096	4 343	2 988	1 818	1 548	992	5 914	5 891	3 980	100
Jönköpings län . .	1 550	1 505	1 066	1 194	771	504	2 744	2 276	1 570	121
Kronobergs län . .	1 350	1 434	1 102	445	508	295	1 795	1 942	1 397	92
Kalmar län	2 215	2 219	1 381	599	608	354	2 814	2 827	1 735	100
Gotlands län . . .	233	411	289	105	156	94	338	567	383	60
Blekinge län . . .	1 448	1 321	900	798	983	573	2 246	2 304	1 473	97
Kristianstads län .	2 381	2 279	1 603	1 265	1 315	772	3 646	3 594	2 375	101
Malmö stad . . .	3 442	1 718	1 631	2 481	1 803	1 531	5 923	3 521	3 162	168
Malmöhus län i övr.	3 827	4 305	3 405	1 984	1 963	1 536	5 811	6 268	4 941	93
Hallands län . . .	1 155	937	764	650	405	273	1 805	1 342	1 037	135
Göteborgs stad . .	8 008	3 138	2 952	4 385	3 031	2 443	12 393	6 169	5 395	201
Gbg o. Boh. län i övr.	2 899	1 138	1 085	612	371	296	3 511	1 509	1 381	233
Älvsborgs län . .	2 581	1 798	1 414	2 031	942	599	4 612	2 740	2 013	168
Skaraborgs län . .	1 786	1 838	1 373	873	742	514	2 659	2 580	1 887	103
Värmlands län . .	2 002	3 435	1 843	913	804	535	2 915	4 239	2 378	69
Örebro län	2 714	2 248	1 530	2 305	1 075	704	5 019	3 323	2 234	151
Västmanlands län .	1 713	2 152	1 140	787	971	518	2 500	3 123	1 658	80
Kopparbergs län .	1 771	2 534	1 418	938	1 096	579	2 709	3 630	1 997	75
Gävleborgs län . .	2 917	4 440	2 165	1 215	1 091	753	4 132	5 531	2 918	75
Västernorrlands län	4 260	3 061	2 229	922	707	526	5 182	3 768	2 755	138
Jämtlands län . .	1 519	4 614	1 396	855	989	819	2 374	5 603	2 215	42
Västerbottens län .	1 220	1 781	943	630	546	377	1 850	2 327	1 320	80
Norrbottens län . .	3 031	3 342	1 725	562	623	322	3 593	3 965	2 047	91
Summa nov. 1942	**74 658**	**65 097**	**43 132**	**37 926**	**33 384**	**22 718**	**112 584**	**98 481**	**65 850**	**114**
» okt. 1942	90 010	89 243	62 061	53 968	51 483	37 730	143 978	140726	99 791	102
» nov. 1941	76 560	44 776	32 130	42 131	22 699	17 096	118 691	67 475	49 226	176
» » 1940	73 439	28 484	22 644	33 891	18 779	14 520	107 330	47 263	37 164	227
» » 1939	59 695	22 923	19 585	26 042	21 476	14 658	85 737	44 399	34 243	193

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kunna besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	5 513	7 897	4 741	3 241	27 885	12 224	6 890	3 251	2 220	4 528	901	708
2	Stockholms stad . . .	60	—	—	1	—	—	1 176	528	360	211	64	44
3	Stockholms län	414	609	293	64	774	408	229	179	122	68	11	8
4	Uppsala län	216	338	195	48	426	171	197	41	24	79	22	13
5	Södermanlands län . .	219	299	143	72	549	332	279	140	106	46	22	19
6	Östergötlands län . . .	513	593	315	62	1 142	388	309	335	184	206	108	96
7	Jönköpings län	133	213	101	54	666	448	107	75	57	239	90	77
8	Kronobergs län	154	122	64	174	829	623	80	41	23	132	15	10
9	Kalmar län	230	205	66	79	1 061	449	117	54	29	319	73	64
10	Gotlands län	23	228	141	—	4	—	4	2	—	7	7	6
11	Blekinge län	100	214	80	31	407	190	108	87	61	65	2	1
12	Kristianstads län . . .	554	718	369	48	865	215	117	39	15	81	38	24
13	Malmö stad	120	254	222	1	15	15	290	105	96	35	33	28
14	Malmöhus län i övr. .	660	2 368	1 757	20	48	16	239	100	73	27	20	7
15	Hallands län	164	245	207	23	289	191	80	79	68	46	8	6
16	Göteborgs stad	135	49	38	6	8	8	822	148	137	451	58	52
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	94	96	77	13	334	320	100	22	22	79	81	76
18	Älvsborgs län	160	111	65	55	792	594	311	130	87	115	44	37
19	Skaraborgs län	344	335	192	40	492	322	160	146	102	80	24	17
20	Värmlands län	166	148	47	105	2 391	991	274	93	85	145	11	4
21	Örebro län	157	234	104	70	805	363	266	239	172	70	20	11
22	Västmanlands län . .	155	270	75	32	943	281	391	218	136	23	17	5
23	Kopparbergs län . . .	93	50	27	255	1 837	921	188	133	62	126	15	13
24	Gävleborgs län	140	75	56	302	3 294	1 137	230	158	123	348	21	21
25	Västernorrlands län . .	198	29	21	422	2 175	1 422	121	51	27	1 064	54	38
26	Jämtlands län	115	38	31	510	4 120	966	49	42	19	33	1	1
27	Västerbottens län . . .	37	7	6	339	1 327	607	32	28	6	189	34	25
28	Norrbottens län	160	49	49	415	2 292	846	119	46	24	254	8	5
29	*Kvinnliga avdeln.*	960	1 592	746	—	—	—	481	330	280	185	266	175
30	Stockholms stad . . .	335	146	146	—	—	—	102	74	49	50	117	68
31	Stockholms län	22	20	10	—	—	—	23	27	26	5	—	—
32	Uppsala län	17	76	14	—	—	—	38	—	—	—	1	—
33	Södermanlands län . .	11	16	7	—	—	—	35	39	33	14	11	5
34	Östergötlands län . . .	12	25	5	—	—	—	35	35	33	22	19	18
35	Jönköpings län	32	47	18	—	—	—	16	8	6	2	13	2
36	Kronobergs län	20	52	13	—	—	—	—	—	—	3	4	4
37	Kalmar län	16	57	16	—	—	—	—	—	—	3	—	—
38	Gotlands län	8	45	32	—	—	—	—	—	—	—	1	—
39	Blekinge län	12	54	15	—	—	—	1	14	10	1	1	—
40	Kristianstads län . . .	76	157	63	—	—	—	3	—	—	6	5	3
41	Malmö stad	42	21	11	—	—	—	22	8	7	21	23	16
42	Malmöhus län i övr. .	104	245	223	—	—	—	8	12	10	8	8	7
43	Hallands län	30	43	27	—	—	—	—	5	5	1	—	—
44	Göteborgs stad	22	3	3	—	—	—	26	4	4	35	38	37
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	10	9	6	—	—	—	—	1	1	—	6	6
46	Älvsborgs län.	3	15	4	—	—	—	42	35	29	—	7	1
47	Skaraborgs län	34	60	32	—	—	—	3	—	—	3	1	—
48	Värmlands län	13	54	8	—	—	—	23	25	25	3	—	—
49	Örebro län	22	47	8	—	—	—	75	—	—	2	1	1
50	Västmanlands län . . .	14	87	9	—	—	—	27	14	13	2	3	1
51	Kopparbergs län . . .	14	39	10	—	—	—	—	28	28	—	2	2
52	Gävleborgs län	20	68	13	—	—	—	1	1	1	3	4	4
53	Västernorrlands län . .	13	53	6	—	—	—	1	—	—	—	—	—
54	Jämtlands län	19	69	22	—	—	—	—	—	—	1	—	—
55	Västerbottens län . . .	19	37	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Norrbottens län	20	47	10	—	—	—	—	—	—	—	1	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete, frivill. arb.uppg. o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
19 246	9 560	9 092	8 857	1 670	1 888	4 575	1 494	1 430	3 056	1 161	954	9 088	6 416	5 348	8 901	5 362	5 027	1 263	1
3 363	582	559	792	143	127	476	268	263	1 255	361	290	2 541	1 562	1 317	732	253	242	99	2
713	331	322	117	65	46	63	13	13	45	10	6	203	89	65	283	155	136	33	3
652	371	364	105	15	8	11	—	—	196	40	32	128	56	24	145	93	92	27	4
557	397	393	80	27	26	202	50	49	27	21	16	86	89	54	209	113	108	21	5
1 098	906	861	339	102	91	133	68	66	99	47	39	629	593	500	591	449	448	117	6
321	202	187	303	78	40	17	—	—	57	18	12	130	66	50	181	97	94	18	7
375	277	264	175	54	44	10	—	—	23	20	16	85	36	22	123	40	36	19	8
540	266	261	238	37	32	233	75	63	35	18	15	213	219	194	195	211	208	16	9
106	108	105	15	13	1	23	14	12	4	1	—	16	14	4	36	20	20	—	10
298	306	286	265	49	48	157	48	37	18	10	10	94	119	110	249	79	77	63	11
441	229	216	375	186	137	77	14	11	42	33	21	238	172	128	363	485	467	45	12
1 007	344	342	374	48	43	205	85	85	151	33	28	731	349	320	443	452	452	85	13
634	312	283	333	172	146	444	132	129	173	86	78	301	254	187	920	813	729	76	14
301	106	102	221	21	20	63	15	15	24	2	2	113	51	33	104	121	120	17	15
1 623	347	343	548	31	27	1 591	369	369	531	224	208	1 707	1 657	1 523	469	247	247	125	16
405	191	191	1 580	117	117	178	58	54	15	12	10	122	108	99	281	119	119	32	17
491	310	280	997	130	116	12	—	—	35	24	18	167	151	115	194	106	102	44	18
586	459	414	150	56	39	15	10	10	27	19	17	117	114	87	243	183	173	24	19
537	483	449	156	31	23	47	25	22	38	13	8	148	74	47	361	167	167	25	20
724	567	561	1 017	113	101	12	1	1	50	31	23	154	117	70	150	128	124	44	21
542	439	412	51	15	10	105	27	27	38	26	20	109	90	69	239	107	105	28	22
418	219	211	110	32	27	5	—	—	23	13	7	86	45	29	439	190	121	33	23
703	389	365	243	79	78	197	98	97	34	28	24	256	124	90	422	174	174	42	24
1 228	459	452	102	14	13	196	60	54	42	15	13	342	73	60	464	131	129	81	25
466	241	225	50	15	12	8	—	—	27	26	24	128	62	50	102	69	68	31	26
256	190	143	58	16	7	38	13	12	11	10	6	91	93	68	154	63	63	15	27
861	529	501	63	11	9	58	51	41	36	20	11	153	39	33	809	297	206	103	28
7	6	4	8 447	2 288	1 677	189	57	51	8 932	2 804	1 916	6 009	5 771	4 300	16258	20 275	13569	1 508	29
2	3	3	933	484	265	76	34	33	1 017	569	314	1 449	1 631	1 276	2 854	4 524	3 085	152	30
—	—	—	117	79	68	3	1	—	44	70	26	98	133	76	795	1 317	727	25	31
1	—	—	254	6	3	—	—	—	128	41	26	48	62	27	281	288	165	22	32
—	1	—	85	11	5	—	—	—	54	55	38	114	101	71	364	399	243	41	33
—	—	—	396	112	74	—	—	—	198	141	101	216	264	173	835	952	588	104	34
—	—	—	505	113	94	—	—	—	80	89	60	137	119	82	364	382	242	58	35
—	—	—	16	9	9	—	—	—	43	56	36	80	82	55	264	305	178	19	36
1	—	—	45	29	24	1	—	—	60	69	46	76	86	52	358	367	216	39	37
—	—	—	7	3	3	—	—	—	15	11	6	18	27	13	57	69	40	—	38
—	—	—	55	50	39	—	—	—	78	81	35	134	172	127	415	611	347	102	39
—	—	—	187	107	85	—	—	—	82	76	46	170	198	105	617	772	470	124	40
—	—	—	526	202	180	1	1	1	198	86	64	632	387	364	990	1 075	888	49	41
—	—	—	334	92	77	1	—	—	196	114	85	204	232	158	1 036	1 260	976	93	42
—	—	—	196	28	20	—	—	—	48	29	20	139	66	47	187	234	154	49	43
—	—	—	1 186	261	160	47	16	14	545	316	258	645	487	381	1 716	1 906	1 586	163	44
—	—	—	231	67	63	—	—	—	52	42	33	61	60	43	215	186	144	43	45
—	—	—	1 291	166	106	—	—	—	103	93	58	119	91	53	441	535	348	32	46
—	—	—	213	56	49	—	1	1	68	65	52	85	111	67	438	448	313	29	47
—	—	—	147	18	13	4	1	—	89	59	55	112	113	99	447	534	335	75	48
—	1	—	1 262	135	114	—	—	—	124	123	88	216	183	148	526	585	345	78	49
3	—	—	102	26	18	1	1	—	87	91	60	148	187	129	367	562	288	36	50
—	1	1	54	14	6	—	—	—	127	149	107	173	179	97	538	684	328	32	51
—	—	—	267	175	167	2	—	—	104	70	55	199	196	140	550	577	373	69	52
—	—	—	20	2	1	3	—	—	102	66	56	115	74	57	636	512	406	82	53
—	—	—	14	24	22	—	—	—	138	135	122	361	361	329	301	400	324	21	54
—	—	—	41	13	12	—	1	1	68	52	31	95	66	51	396	377	267	11	55
—	—	—	13	1	—	—	1	1	84	56	38	165	103	80	270	414	193	10	56

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under november 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	8 754	35 282	16 965	960	1 592	746	9 270	9 714	36 874	17 711
Jordbruk	5 513	7 897	4 741	960	1 592	746	6 078	6 473	9 489	5 487
Skogshushållning . .	3 241	27 385	12 224	—	—	—	3 192	3 241	27 385	12 224
Industri o. hantverk .	39 021	15 382	13 408	9 120	2 885	2 136	46 015	48 141	18 267	15 544
Malmbrytning . . .	192	136	66	1	—	—	192	193	136	66
Metall- o. maskinind.	6 198	3 115	2 154	480	330	280	6 381	6 678	3 445	2 434
Jord- och stenind. .	2 630	468	335	37	21	21	2 617	2 667	489	356
Trävaruindustri . .	3 076	706	584	9	4	3	2 897	3 085	710	587
Pappers- o. graf. ind.	1 452	195	174	176	262	172	1 588	1 628	457	346
Livsmedelsindustri .	2 102	452	416	1 228	484	402	3 051	3 330	936	818
Textil- o. bekl.-ind. .	1 515	256	228	4 952	1 488	1 008	6 388	6 467	1 739	1 281
Läder- o. gummiind.	1 896	219	171	1 673	189	151	3 586	3 569	408	322
Kemisk-tekniak ind.	415	139	121	557	106	95	922	972	245	216
Byggnadsverksamh. .	19 246	9 560	9 092	7	6	4	18 218	19 253	9 566	9 096
Kraft- o. värmeprod.	299	186	122	—	—	—	285	299	186	122
Sjöfart och fiske . .	4 575	1 494	1 430	139	57	51	4 598	4 714	1 551	1 481
Handel o. samfärdsel	12 144	7 577	6 302	9 941	8 575	6 216	19 025	22 085	16 152	12 518
Kontorsarbete . . .	1 896	848	248	1 458	759	578	2 780	2 854	1 102	816
Affärs- o. lagerarb. .	2 922	880	779	1 496	1 138	887	4 022	4 418	2 018	1 616
Landtransport . . .	5 281	4 998	4 050	261	684	299	4 504	5 542	5 632	4 849
Hotell- o. rest.-rör. .	885	558	519	4 252	3 999	3 164	3 884	5 137	4 537	3 683
Litter. o. konstn.arb.	362	87	84	61	15	13	414	423	102	97
Förvaltn. o. underv.	1 005	582	521	824	423	379	1 785	1 829	1 005	900
Sjukvård o. hygien .	293	149	106	1 589	1 607	951	1 686	1 882	1 756	1 057
Husligt arbete . . .	169	84	56	15 533	19 046	12 585	10 601	15 702	19 130	12 641
Diversearbete	5 523	2 373	2 296	3	5	5	4 658	5 525	2 378	2 301
Frivill. arbetsuppgift.	3 209	2 905	2 675	723	1 224	979	3 865	3 932	4 129	3 654
Ungdom ut. särsk. utb.	1 263	—	—	1 508	—	—	2 722	2 771	—	—
Summa	74 658	65 097	48 182	37 926	33 384	22 718	100 754	112584	98 481	65 850
Därav under 18 år	3 720	3 735	2 310	3 851	3 705	2 366	7 394	7 571	7 440	4 676

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under oktober och november 1942 samt under november 1941.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga November 1942		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Nov. 1942	Okt. 1942	Nov. 1941	Nov. 1942	Okt. 1942	Nov. 1941	Nov. 1942	Okt. 1942	Nov. 1941	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	25	24	41	60	51	95	26	26	43	48	47	48
Jordbruk	70	50	120	60	51	95	68	50	116	60	47	58
Skogshushållning . .	12	9	18	—	—	.	12	9	18	45	—	45
Industri o. hantverk .	254	212	479	316	251	719	264	219	524	87	74	85
Sjöfart och fiske . .	306	273	322	.	.	.	304	274	326	96	.	95
Handel o. samfärdsel	160	137	139	116	127	155	137	132	146	83	72	78
Husligt arbete . . .	.	127	.	82	75	110	82	75	111	.	66	66
Diversearbete	233	188	331	.	.	.	232	188	334	97	.	97
Samtliga	115	101	171	114	105	186	114	102	176	66	68	67
Därav under 18 år	100	104	120	104	104	170	102	104	144	62	64	63

Tab. 5 a. Sysselsatta arbetare i slutet av november 1942 i jämförelse med slutet av oktober 1942.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl november 1942 som oktober 1942						
	Antal företag	November 1942			Indextal för november 1942 (oktober 1942 = 100)		
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 500**	**134 174**	**11 461**	**145 635**	**100·8**	**101·5**	**100·9**
Gruvor o. anrikningsverk	29	5 273	42	5 315	99·6	·	99·6
Järn-, stål- o. kopparverk	37	21 982	226	22 208	101·2	113·6	101·3
Järn- o. stålmanufaktur	313	15 334	2 019	17 353	100·0	101·3	100·2
Mekaniska verkstäder	793	63 359	3 790	67 149	100·6	100·6	100·6
Skeppsvarv	48	11 348	17	11 365	102·5	·	102·6
Elektriska verkstäder	89	10 695	3 802	14 497	100·9	101·1	100·9
Annan metallindustri	191	6 183	1 565	7 748	101·8	103·2	102·1
Jord- o. stenindustri	**451**	**17 243**	**1 769**	**19 012**	**97·2**	**97·7**	**97·2**
Kolgruvor	4	952	2	954	104·6	·	104·6
Torvindustri	50	883	11	894	80·8	·	80·3
Stenbrott o. stenhuggerier	106	2 862	17	2 879	102·0	·	101·9
Cementfabriker, kalkbruk	109	3 578	47	3 625	96·7	·	96·6
Tegelbruk	122	4 322	40	4 362	94·1	·	94·2
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	23	2 348	1 358	3 706	103·2	97·5	101·0
Glasbruk	37	2 298	294	2 592	97·2	103·2	97·8
Träindustri	**803**	**25 308**	**736**	**26 044**	**95·7**	**98·8**	**95·7**
Sågverk o. hyvlerier	306	10 737	89	10 826	90·2	83·2	90·1
Snickeri- o. möbelfabriker	427	12 603	437	13 040	100·6	102·8	100·7
Annan trävaruindustri	70	1 968	210	2 178	97·3	98·6	97·4
Pappers- o. grafisk ind.	**520**	**28 709**	**6 604**	**35 313**	**98·0**	**101·4**	**98·6**
Pappersmassefabriker	67	11 051	136	11 187	94·3	82·4	94·1
Pappersbruk o. pappfabr.	52	7 540	1 613	9 153	100·6	99·2	100·4
Annan pappersindustri	123	2 260	3 301	5 561	100·9	101·8	101·5
Grafisk industri	278	7 858	1 554	9 412	100·3	105·1	101·1
Livsmedelsindustri	**869**	**21 335**	**10 281**	**31 616**	**100·5**	**99·0**	**100·0**
Kvarnar	47	1 389	242	1 631	99·9	98·0	99·6
Bagerier	191	3 220	1 640	4 860	102·8	100·4	102·0
Råsockerbruk o. raffinad.	26	6 743	869	7 612	99·7	104·6	100·2
Choklad- o. karamellfabr.	62	1 085	2 902	3 987	99·8	95·3	96·5
Bryggerier o. läskedrycksf.	206	3 401	771	4 172	98·4	102·0	99·0
Tobaksfabriker	7	362	1 285	1 647	101·4	105·3	104·4
Slakterier o. konservfabr.	193	2 987	1 832	4 819	102·7	94·6	99·5
Annan livsmedelsindustri	137	2 148	740	2 888	101·0	103·8	101·7
Textil- o. beklädnadsind.	**727**	**21 056**	**41 878**	**62 934**	**100·0**	**99·3**	**99·5**
Bomullsindustri	51	7 567	8 271	15 838	99·3	100·8	100·1
Jute- o. linneindustri	14	1 331	1 492	2 823	99·7	102·2	101·0
Ylleindustri	64	3 744	5 208	8 952	99·8	101·0	100·5
Trikåfabriker	119	2 023	6 590	8 613	101·0	101·2	101·2
Skrädderier o. sömnadsfabr.	314	2 925	15 749	18 674	99·0	97·3	97·6
Annan hithörande industri	165	3 466	4 568	8 034	102·1	97·8	99·6
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**357**	**11 603**	**8 276**	**19 879**	**101·9**	**100·1**	**101·1**
Garverier	31	1 653	238	1 891	100·0	101·3	100·2
Skofabriker	133	4 085	3 185	7 270	100·8	98·6	99·8
Gummivarufabriker	29	2 819	2 746	5 565	102·8	101·7	102·2
Annan hithörande industri	164	3 046	2 107	5 153	103·6	100·3	102·2
Kemisk-teknisk industri	**269**	**9 056**	**3 339**	**12 395**	**98·9**	**103·0**	**100·0**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	103	2 321	1 208	3 529	101·4	103·8	102·2
Sprängämnesfabriker	8	1 407	648	2 055	93·2	97·7	94·6
Tändsticksfabriker	8	507	223	730	98·3	103·7	99·9
Annan kemisk-tekn. ind.	150	4 821	1 260	6 081	99·5	105·1	100·6
Samtliga industrigrupper	**5 496**	**268 484**	**84 344**	**352 828**	**99·7**	**99·9**	**99·7**
Byggnadsverksamhet	947	17 215	—	17 215	95·8	—	95·8
Statliga verk o. byggn.-arb.	172	29 222	3 097	32 319	92·8	95·8	93·1
Komm. verk o. byggnadsarb.	218	12 977	156	13 133	96·9	98·1	96·9
Handel o. varulager	593	4 564	895	5 459	100·2	96·1	99·5
Samfärdsel	147	5 819	54	5 873	100·6	98·2	100·6
Samtliga näringsgrenar	**7 573**	**338 281**	**88 546**	**426 827**	**98·7**	**99·7**	**98·9**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 5 b. Sysselsättning och arbetstid inom industrin under november 1942. Preliminära uppgifter.

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal anställda arbetare	Därav (i %)						Genomsnittlig veckoarbetstid för sysselsatta arbetare, timmar	
			sysselsatta			permitterade		frånvarande av annan orsak än arbetsbrist		
			med full arbetstid	med förkortad arbetstid	samtliga	växelvis	tills vidare		1942	1941
Malmbrytn. o. metallind.	1 804	204 722	88·2	0·9	89·1	0·0	0·3	10·6	47·6	47·8
Gruvor o. anrikningsverk	51	12 591	88·7	2·1	90·8	—	0·2	9·0	45·8	47·3
Järn-, stål- o. kopparverk	48	31 147	85·5	1·3	86·8	0·1	0·3	12·8	47·8	48·5
Järn- o. stålmanufaktur	384	27 460	88·3	1·5	89·8	0·0	0·3	9·9	47·6	47·3
Mekaniska verkstäder	939	83 775	88·3	0·5	89·3	0·0	0·4	10·3	47·9	47·9
Skeppsvarv	54	16 923	87·9	0·2	88·1	—	0·1	11·8	47·1	47·3
Elektriska verkstäder	113	22 421	88·5	1·2	89·7	—	0·1	10·2	47·4	48·0
Annan metallindustri	215	10 405	90·1	1·0	91·1	0·0	0·5	8·4	47·3	47·5
Jord- och stenindustri	542	23 044	82·3	9·7	92·0	0·2	1·2	6·6	46·9	46·5
Kolgruvor	3	486	93·6	—	93·6	—	—	6·4	45·5	45·9
Torvindustri	65	1 272	75·7	15·9	91·6	—	1·2	7·2	46·4	44·7
Stenbrott o. stenhuggerier	124	3 101	76·2	14·7	90·9	0·0	1·8	7·3	45·6	45·2
Cementfabriker, kalkbruk	138	5 082	77·3	12·9	90·2	0·2	1·9	7·7	46·5	46·0
Tegelbruk	138	3 183	70·1	23·7	93·8	0·2	3·4	2·6	49·1	47·1
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	23	4 958	90·2	1·2	91·4	—	—	8·6	46·8	47·1
Glasbruk	56	4 962	92·0	2·0	94·0	0·6	0·0	5·4	47·0	47·4
Träindustri	1 002	38 340	86·9	4·5	91·4	0·1	2·3	6·2	47·8	47·8
Sågverk o. hyvlerier	402	18 667	82·3	8·0	90·3	0·1	3·5	6·1	46·6	47·2
Snickeri- o. möbelfabr.	522	17 353	91·3	0·8	92·1	0·0	1·2	6·7	48·8	48·5
Annan trävaruindustri	78	2 820	89·7	4·8	94·5	—	0·9	4·6	48·2	47·5
Pappers- o. grafisk ind.	623	46 812	86·0	2·2	88·2	0·0	4·4	7·4	48·5	48·0
Pappersmassefabriker	72	14 295	78·0	3·6	81·6	—	10·8	7·6	48·2	47·8
Pappersbruk o. pappfabr.	62	14 183	83·8	2·8	86·6	0·0	3·5	9·9	47·4	46·7
Annan pappersindustri	143	6 707	94·8	1·3	96·1	—	0·4	3·5	49·2	49·4
Grafisk industri	346	11 677	93·1	0·5	93·6	0·0	0·0	6·4	49·8	49·1
Livsmedelsindustri	1 040	38 531	88·0	5·3	93·3	0·4	1·0	5·3	47·0	47·8
Kvarnar	60	1 969	92·3	3·3	95·6	—	0·3	4·1	46·4	48·3
Bagerier	241	6 746	89·4	2·2	91·6	0·1	1·6	6·7	46·1	46·6
Råsockerbruk o. raffinad.	24	7 333	97·1	0·6	97·7	—	—	2·3	51·9	51·2
Choklad- o. karamellfabr.	70	4 867	90·7	4·5	95·2	—	0·7	4·1	43·6	47·3
Bryggerier o. läskedrycksf.	242	5 446	77·7	11·3	89·0	0·7	0·8	9·5	46·2	45·1
Tobaksfabriker	8	2 066	88·3	1·9	90·7	4·0	—	5·3	46·1	44·8
Slakterier o. konservfabr.	229	6 408	79·0	12·1	91·1	0·2	2·7	6·0	44·8	47·6
Annan livsmedelsindustri	166	3 696	92·3	3·1	95·4	0·1	0·5	4·0	48·6	48·5
Textil- o. beklädnadsind.	771	71 332	84·3	9·8	94·1	0·2	0·6	5·1	46·0	44·5
Bomullsindustri	58	17 731	85·4	7·8	93·2	0·0	0·3	6·5	46·2	46·0
Jute- o. linneindustri	17	3 258	80·1	11·1	91·2	—	0·5	8·3	45·4	44·8
Ylleindustri	74	11 797	88·9	4·0	92·9	0·2	0·7	6·2	46·8	45·5
Trikåfabriker	121	9 147	87·2	8·2	95·4	0·1	0·1	4·4	46·2	44·4
Skrädderier o. sömnadsfabr.	357	21 994	79·7	15·9	95·6	0·3	1·1	3·0	45·2	42·7
Annan hithörande ind.	144	7 405	86·5	7·5	94·0	0·4	0·5	5·1	46·4	44·8
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	383	22 334	77·6	13·9	91·5	0·1	1·2	7·2	45·4	43·6
Garverier	35	2 463	80·6	8·6	89·2	0·2	1·1	9·5	46·6	46·3
Skofabriker	146	8 967	59·3	31·6	90·9	0·1	1·9	7·1	42·9	41·0
Gummivarufabriker	30	6 205	89·9	0·6	90·5	—	0·7	8·8	46·8	44·5
Annan hithör. industri	172	5 249	93·0	1·9	94·9	0·1	0·7	4·3	47·2	47·0
Kemisk-teknisk industri	304	16 053	90·5	2·2	92·7	0·0	1·1	6·2	47·0	47·2
Färg-, olje- o. parfymfabr.	116	4 093	89·4	1·6	91·0	—	1·8	7·2	47·4	47·6
Sprängämnesfabriker	12	2 959	94·8	0·8	95·6	—	1·4	3·0	45·6	47·3
Tändsticksfabriker	7	837	88·2	2·4	90·6	—	5·2	4·2	45·4	47·7
Annan kemisk-teknisk ind.	169	8 164	89·7	3·0	92·7	0·0	0·1	7·2	47·5	46·8
Samtl. industrigrupper	6 469	462 218	86·5	4·2	90·7	0·1	1·1	8·1	47·2	47·0

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1941			1942										
	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.
Malmbrytning o. metallind.	**104**	**105**	**103**	**104**	**103**	**103**	**104**	**105**	**108**	**109**	**110**	**110**	**111**	**112**
Gruvor o. anrikningsverk .	108	108	105	105	105	105	104	103	108	109	109	110	110	109
Järn-, stål- o. kopparverk .	109	110	107	107	105	105	106	106	109	109	109	106	107	108
Järn- o. stålmanufaktur . .	88	90	87	89	88	87	87	89	94	96	97	96	98	98
Mekaniska verkstäder . . .	110	111	110	111	111	112	111	112	116	117	118	118	120	120
Skeppsvarv	103	102	100	102	102	104	109	109	111	109	110	110	112	115
Elektriska verkstäder . . .	111	112	111	112	110	109	109	111	115	115	117	117	120	121
Annan metallindustri . . .	85	86	85	83	82	82	82	82	85	85	86	86	89	91
Jord- o. stenindustri . . .	**72**	**69**	**64**	**59**	**59**	**60**	**71**	**82**	**89**	**89**	**88**	**84**	**80**	**77**
Kolgruvor	128	128	129	131	128	128	125	122	121	119	114	118	120	125
Torvindustri	133	98	81	61	60	59	152	276	324	311	237	179	157	126
Stenbrott o. stenhuggerier .	50	46	44	33	30	33	40	45	47	46	46	43	43	44
Cementfabriker, kalkbruk .	75	72	64	58	61	63	80	83	90	91	94	89	85	82
Tegelbruk	55	50	43	38	37	37	49	69	80	81	81	74	62	58
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	78	79	77	77	79	78	78	82	83	84	85	85	85	86
Glasbruk	76	77	70	71	70	73	73	72	76	76	80	84	85	83
Träindustri	**74**	**73**	**65**	**61**	**62**	**61**	**66**	**71**	**75**	**76**	**76**	**73**	**73**	**70**
Sågverk o. hyvlerier . . .	70	66	55	48	51	51	60	68	72	71	69	65	63	57
Snickeri- o. möbelfabriker .	79	80	75	75	74	72	72	74	78	80	82	80	83	83
Annan trävaruindustri . .	92	93	93	89	86	84	85	91	96	99	102	102	100	98
Pappers- o. grafisk ind. . .	**77**	**79**	**76**	**77**	**77**	**76**	**77**	**82**	**84**	**83**	**82**	**82**	**83**	**82**
Pappersmassefabriker . . .	65	68	65	66	66	64	66	74	75	73	73	69	70	66
Pappersbruk o. pappfabr. .	71	72	68	71	73	71	73	75	78	75	74	75	76	76
Annan pappersindustri . .	89	92	90	86	87	87	88	89	89	89	93	94	95	96
Grafisk industri	94	95	96	93	92	92	91	95	99	100	98	100	102	103
Livsmedelsindustri	**110**	**110**	**93**	**93**	**92**	**91**	**93**	**96**	**100**	**100**	**101**	**99**	**109**	**109**
Kvarnar	107	108	103	97	90	88	88	90	89	88	90	101	104	104
Bagerier	96	98	86	98	100	99	100	103	109	108	104	102	100	102
Råsockerbruk o. raffinad. .	220	210	111	110	110	108	118	121	130	136	142	142	230	230
Choklad- o. karamellfabr. .	97	100	91	89	94	95	96	97	97	98	101	101	103	100
Bryggerier o. läskedrycksf. .	87	87	90	84	82	83	86	91	95	97	93	87	84	83
Tobaksfabriker	75	74	71	77	76	77	76	82	83	79	77	81	77	80
Slakterier o. konservfabr. .	128	132	126	117	112	106	107	108	112	103	116	106	109	109
Annan livsmedelsindustri .	97	100	98	94	91	90	91	94	100	102	103	102	105	107
Textil- o. beklädnadsind. . .	**90**	**89**	**87**	**85**	**85**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**88**	**89**	**89**	
Bomullsindustri	96	97	96	95	95	94	93	92	93	92	93	94	95	95
Jute- o. linneindustri . . .	97	98	97	96	94	93	92	89	91	92	92	92	92	93
Ylleindustri	94	94	94	90	88	87	87	88	90	89	90	92	93	93
Trikåfabriker	87	87	85	84	84	84	83	83	82	81	82	83	86	87
Skrädderier o. sömnadsfabr.	84	82	79	74	78	80	82	80	80	80	80	83	83	81
Annan hithörande industri .	91	89	81	89	88	89	92	92	94	94	95	95	98	97
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**87**	**89**	**78**	**85**	**84**	**84**	**83**	**82**	**84**	**83**	**83**	**82**	**87**	**88**
Garverier	107	108	99	104	104	102	99	100	102	104	103	105	107	107
Skofabriker	87	88	86	85	89	89	88	85	86	84	84	75	85	84
Gummivarufabriker	76	78	55	73	69	68	68	70	71	69	70	74	74	76
Annan hithörande industri .	92	93	88	87	86	87	84	84	88	88	90	93	97	99
Kemisk-teknisk industri . .	**94**	**94**	**87**	**89**	**89**	**89**	**92**	**89**	**91**	**91**	**92**	**89**	**88**	**88**
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	84	84	80	78	77	79	81	85	90	90	93	93	95	97
Sprängämnesfabriker . . .	161	162	143	152	144	143	145	138	138	134	130	123	113	107
Tändsticksfabriker	55	52	52	49	50	51	49	37	37	38	36	37	37	37
Annan kemisk-teknisk ind. .	96	97	89	93	94	94	100	97	100	101	103	98	99	99
Samtliga industrigrupper	**92**	**92**	**88**	**87**	**87**	**87**	**89**	**91**	**94**	**94**	**95**	**94**	**95**	**95**
Byggnadsverksamhet	56	51	42	38	36	35	45	53	61	68	71	67	63	60
Statliga verk o. byggn.-arb. .	134	123	108	111	112	111	112	125	133	136	137	133	130	121
Komm. verk o. byggnadsarb.	86	85	81	80	79	80	83	90	94	94	94	91	87	84
Handel o. varulager	76	79	75	74	74	73	75	74	73	73	74	75	76	76
Samtliga näringsgrenar	**91**	**91**	**85**	**85**	**85**	**84**	**87**	**90**	**94**	**95**	**96**	**94**	**95**	**94**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1941		1942									
	Okt.	Nov.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept	Okt.	Nov.
Malmbrytning o. metallind.	3·82	3·84	3·79	3·77	3·91	3·97	3·88	3·96	4·05	4·05	4·10	3·98
Gruvor o. anrikningsverk	3·88	3·79	4·03	3·99	4·06	4·27	3·40	4·13	4·05	3·81	4·13	3·45
Järn-, stål- o. kopparverk	4·05	4·00	4·12	3·96	3·97	3·91	4·08	4·06	4·11	4·16	4·20	3·95
Järn- o. stålmanufaktur	3·74	3·65	3·45	3·59	3·78	3·77	3·87	3·98	3·92	4·07	4·13	4·12
Mekaniska verkstäder	3·95	4·00	3·92	3·88	4·00	4·05	3·94	4·03	4·09	4·10	4·12	4·05
Skeppsvarv	3·22	3·67	3·52	3·58	3·92	3·96	3·74	3·59	4·02	3·88	3·71	3·79
Elektriska verkstäder	3·83	3·74	3·57	3·69	3·72	3·98	3·88	3·87	4·14	4·24	4·14	3·98
Annan metallindustri	3·22	3·20	3·42	3·63	3·58	3·59	3·54	3·72	3·66	3·75	3·95	3·95
Jord- o. stenindustri	3·32	3·25	3·42	3·40	3·77	4·06	4·10	4·10	3·99	4·05	4·02	3·92
Kolgravor	5·00	5·00	5·00	4·98	4·98	4·98	5·00	4·92	4·92	4·96	4·96	4·96
Torvindustri	3·96	3·45	2·97	2·62	3·96	4·54	4·40	4·09	3·71	4·03	3·92	3·58
Stenbrott o. stenhuggerier	2·66	2·80	2·08	2·41	3·16	3·66	3·82	3·78	3·62	3·78	3·56	3·56
Cementfabriker, kalkbruk	3·24	3·32	2·93	3·22	3·71	3·95	4·17	4·10	4·01	3·98	3·82	3·74
Tegelbruk	2·79	2·72	3·78	3·45	3·92	4·12	4·17	4·25	4·03	3·92	3·62	3·77
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·58	3·28	3·64	3·60	3·78	4·01	3·88	4·09	4·15	4·26	4·66	4·66
Glasbruk	3·39	3·28	3·48	3·67	3·65	3·91	3·95	4·10	4·05	4·19	4·20	3·50
Trävindustri	3·45	3·51	3·15	3·25	3·48	3·78	3·96	3·94	3·97	3·91	3·86	3·70
Sågverk o. hyvlerier	3·88	3·28	2·98	3·02	3·41	3·67	3·98	3·96	3·84	3·78	3·66	3·39
Snickeri- o. möbelfabriker	3·49	3·67	3·24	3·34	3·51	3·80	3·92	3·98	4·06	4·04	4·02	3·94
Annan trävaruindustri	3·49	3·78	3·88	3·62	3·70	3·78	4·06	3·96	4·15	4·18	4·18	3·93
Pappers- o. grafisk ind.	3·22	3·31	3·37	3·28	3·37	3·60	3·56	3·60	3·67	3·66	3·55	3·42
Pappersmassefabriker	3·00	3·10	3·22	3·38	3·46	3·62	3·46	3·49	3·58	3·37	3·01	2·85
Pappersbruk o. pappfabr.	2·64	2·67	3·03	2·92	2·96	3·21	3·34	3·38	3·31	3·43	3·45	3·31
Annan pappersindustri	4·05	4·10	3·77	3·69	3·77	4·08	3·94	4·02	4·25	4·28	4·32	4·24
Grafisk industri	3·59	3·82	3·59	3·39	3·50	3·72	3·77	3·74	3·79	3·99	3·97	3·86
Livsmedelsindustri	3·44	3·41	3·24	3·25	3·25	3·28	3·38	3·38	3·48	3·40	3·47	3·41
Kvarnar	3·84	3·74	2·90	2·72	2·89	2·64	2·50	2·50	2·81	3·10	3·48	3·47
Bagerier	3·68	3·59	3·48	3·66	3·52	3·62	3·38	3·66	3·71	3·76	3·79	3·60
Råsockerbruk o. raffinad.	3·68	3·57	3·11	3·10	3·20	3·34	3·20	3·61	3·55	3·49	4·00	3·67
Choklad- o. karamellfabr.	3·77	3·76	3·76	3·78	3·89	3·85	3·88	3·90	4·06	3·97	4·02	4·02
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·52	2·41	2·54	2·56	2·97	3·08	3·31	3·14	3·11	2·93	2·78	2·74
Tobaksfabriker	3·55	3·54	3·64	3·60	3·71	3·63	3·69	3·64	3·74	3·72	3·26	3·59
Slakterier o. konservfabriker	3·53	3·67	3·05	2·93	2·69	2·68	2·71	2·55	2·77	2·85	2·72	2·92
Annan livsmedelsindustri	3·13	3·27	3·35	3·58	3·34	3·41	3·49	3·42	3·59	3·47	3·28	3·29
Textil- o. beklädnadsind.	3·06	3·25	2·98	3·13	3·24	3·28	3·26	3·49	3·48	3·61	3·64	3·60
Bomullsindustri	2·68	3·21	2·92	3·12	3·07	3·24	2·95	3·57	3·67	3·59	3·81	3·63
Jute- o. linneindustri	3·48	3·51	3·40	3·07	2·94	3·40	3·12	3·26	3·50	3·75	3·61	3·58
Ylleindustri	3·46	3·51	2·90	3·13	3·27	3·26	3·27	3·50	3·45	3·67	3·54	3·63
Trikåfabriker	3·36	3·51	3·22	3·27	3·32	3·46	3·48	3·54	3·44	3·64	3·54	3·70
Skrädderier o. sömnadsfabr.	2·80	2·84	2·65	2·97	3·22	3·16	3·27	3·48	3·24	3·55	3·60	3·41
Annan hithörande industri	3·51	3·54	3·49	3·41	3·61	3·40	3·60	3·48	3·58	3·64	3·72	3·83
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·15	3·28	3·21	3·19	3·31	3·26	3·37	3·46	3·57	3·58	3·42	3·48
Garverier	3·48	3·28	3·48	3·37	3·32	3·48	3·49	3·48	3·47	3·40	3·41	3·41
Skofabriker	2·77	2·98	3·10	3·14	2·99	3·01	3·18	3·45	3·67	3·45	3·24	3·10
Gummivarufabriker	3·54	3·86	3·25	3·20	3·54	3·24	3·54	3·44	3·49	3·71	3·50	3·70
Annan hithörande industri	3·05	3·23	3·18	3·12	3·32	3·44	3·44	3·49	3·62	3·69	3·62	3·84
Kemisk-teknisk industri	3·42	3·42	3·31	3·39	3·21	3·47	3·36	3·48	3·41	3·31	3·27	3·24
Färg-, olje- o. parfymfabr.	3·24	2·96	2·71	3·02	3·09	3·16	3·03	3·01	3·39	3·43	3·45	3·40
Sprängämnesfabriker	4·42	4·55	4·61	4·77	3·76	3·79	3·88	3·96	3·67	3·41	3·02	3·22
Tändsticksfabriker	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·38	3·49	3·51	3·42	3·40	3·56	3·55	3·63	3·64	3·46	3·48	3·44
Samtliga industrigrupper	3·48	3·54	3·44	3·45	3·58	3·70	3·70	3·76	3·82	3·84	3·83	3·73
Byggnadsverksamhet	2·63	2·50	2·26	2·38	2·84	3·15	3·48	3·50	3·54	3·55	3·47	3·18
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·57	3·53	3·48	3·63	3·66	3·81	3·82	4·00	3·88	3·93	3·63	3·66
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·90	2·97	2·80	2·93	2·99	3·25	3·25	3·28	3·28	3·07	3·18	3·25
Handel o. varulager	3·38	3·42	3·13	3·15	3·29	3·40	3·27	3·13	3·40	3·47	3·41	3·48
Samfärdsel	3·22	3·10	3·31	3·42	3·17	3·49	3·27	3·18	2·99	2·90	3·01	2·84
Banker	3·63	3·56	3·64	3·56	3·52	3·54	—	—	—	—	—	—
Försäkringsföretag	3·68	3·82	3·87	3·86	3·91	3·97	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	3·48	3·49	3·38	3·41	3·52	3·66	3·67	3·74	3·78	3·78	3·75	3·67

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under november 1942 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)			
	Okt.	Nov.	Okt.	Nov.	Okt.	Nov.	Okt.		Nov.	
Malmbrytning o. metallindustri	**144**	**119**	**2 569**	**2 309**	**2 195**	**1 663**	+	**374**	+	**646**
Gruvor o. anrikningsverk	2	3	8	46	14	11	−	6	+	35
Järn-, stål- o. kopparverk	23	18	536	500	519	387	+	17	+	113
Järn- o. stålmanufaktur	9	6	183	75	74	99	+	109	−	24
Mekaniska verkstäder	72	58	971	776	898	676	+	73	+	100
Skeppsvarv	9	6	235	291	156	75	+	79	+	216
Elektriska verkstäder	17	18	469	462	444	330	+	25	+	132
Annan metallindustri	12	10	167	159	90	85	+	77	+	74
Jord- o. stenindustri	**38**	**19**	**142**	**112**	**325**	**229**	−	**183**	−	**117**
Kolgruvor	3	2	16	11	12	4	+	4	+	7
Stenbrott o. stenhuggerier	2	2	3	27	11	4	−	8	+	23
Cementfabriker, kalkbruk	5	4	21	17	26	29	−	5	−	12
Tegelbruk	16	7	—	1	170	102	−	170	−	101
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	10	3	100	56	81	40	+	19	+	16
Glasbruk	2	1	2	—	25	50	−	23	−	50
Träindustri	**15**	**12**	**164**	**168**	**132**	**251**	+	**32**	−	**83**
Sågverk o. hyvlerier	7	5	12	—	91	234	−	79	−	234
Snickerier o. möbelfabriker	5	7	140	168	18	17	+	122	+	151
Annan trävaruindustri	3	—	12	—	23	—	−	11		—
Pappers- o. grafisk industri	**27**	**23**	**387**	**301**	**261**	**230**	+	**126**	+	**71**
Pappersmassefabriker	13	10	178	90	110	130	+	68	−	40
Pappersbruk o. pappfabriker	5	6	18	86	82	33	−	64	+	53
Annan pappersindustri	4	1	13	9	—	1	+	13	+	8
Grafisk industri	5	6	178	116	69	66	+	109	+	50
Livsmedelsindustri	**44**	**33**	**2 264**	**276**	**204**	**267**	+	**2 060**	+	**9**
Kvarnar	—	2	—	3	—	4		—	−	1
Bagerier	1	2	—	36	5	—	−	5	+	36
Råsockerbruk o. raffinaderier	20	11	1 982	137	60	87	+	1 922	+	50
Choklad- o. karamellfabriker	6	5	86	25	15	44	+	71	−	19
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	1	1	—	6	4	—	−	4	+	6
Slakterier o. konservfabriker	8	6	119	19	78	74	+	41	−	55
Annan livsmedelsindustri	8	6	77	50	42	58	+	35	−	8
Textil- o. beklädnadsindustri	**34**	**39**	**490**	**484**	**248**	**290**	+	**242**	+	**194**
Bomullsindustri	12	13	249	268	138	160	+	111	+	108
Jute- o. linneindustri	1	1	13	9	6	5	+	7	+	4
Ylleindustri	4	3	38	19	10	4	+	28	+	15
Trikåfabriker	7	5	117	41	14	20	+	103	+	21
Skrädderier o. sömnadsfabriker	5	8	22	53	29	45	−	7	+	8
Annan hithörande industri	5	9	51	94	51	56		—	+	38
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**4**	**10**	**147**	**218**	**80**	**120**	+	**67**	+	**98**
Garverier	1	3	—	16	10	14	−	10	+	2
Skofabriker	—	—	—	—	—	—		—		—
Gummivarufabriker	3	5	147	180	70	103	+	77	+	77
Annan hithörande industri	—	2	—	22	—	3		—	+	19
Kemisk-teknisk industri	**14**	**14**	**146**	**146**	**253**	**118**	−	**107**	+	**28**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	5	4	68	20	18	19	+	50	+	1
Sprängämnesfabriker	3	3	10	2	184	55	−	174	−	53
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—		—		—
Annan kemisk-teknisk industri	6	7	68	124	51	44	+	17	+	80
Samtliga industrigrupper	**320**	**269**	**6 309**	**4 014**	**3 698**	**3 168**	+	**2 611**	+	**846**
Byggnadsverksamhet	108	122	890	902	1 541	1 402	−	651	−	500
Handel o. varulager	12	9	197	69	95	76	+	102	−	7
Samfärdsel	—	—	—	—	—	—		—		—
Hotell- o. restaurangrörelse	5	1	146	56	129	59	+	17	−	3
Banker och försäkringsföretag	—	—	—	—	—	—		—		—
Samtliga näringsgrenar	**445**	**401**	**7 542**	**5 041**	**5 463**	**4 705**	+	**2 079**	+	**336**
Kvinnor			1 824	1 240	1 284	953	+	540	+	287

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 oktober 1942.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	94	26 247	21 639	946	3·6	759	26 146	911	3·5
Bleck- o. plåtslagareförb. .	56	2 674	—	113	4·2	—	2 671	95	3·6
Bokbindareförbundet . . .	55	8 658	5 414	124	1·4	63	8 609	160	1·9
Bryggeriindustriarb.-förb. .	120	7 032	1 495	286	4·1	185	7 084	200	2·8
Byggnadsträarbetareförb. .	325	32 683	—	4 447	13·6	—	33 549	3 599	10·7
De förenade förbunden . .	60	13 148	3 838	590	4·5	408	13 225	556	4·2
Elektriska arbetareförb. . .	73	7 538	—	147	2·0	—	7 969	135	1·7
Gjutareförbundet	105	8 608	14	108	1·3	1	8 654	104	1·2
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	503	71 856	7 076	5 745	8·0	863	75 031	5 284	7·0
Byggnadsind.-arbetare .	168	33 966	1 481	3 414	10·1	108	35 278	3 180	8·9
Byggnadsämnesind.-arb.	172	12 748	895	888	7·0	29	13 082	720	5·5
Glasbruksarbetare . . .	87	3 495	112	79	2·3	10	3 860	99	2·6
Sockerfabriksarbetare .	17	4 886	798	202	4·2	149	4 568	275	6·0
Tändsticksarbetare . . .	5	1 241	449	164	13·2	114	1 289	187	11·1
Övriga arbetare	104	15 575	3 891	998	6·4	458	17 009	923	5·4
Gruvindustriarbetareförb. .	61	9 722	100	117	1·2	17	10 195	107	1·0
Handelsarbetareförb. . . .	261	42 191	17 887	1 022	2·4	502	42 102	929	2·2
Kommunalarbetareförb. . .	311	46 550	13 458	1 149	2·5	636	47 189	967	2·0
Lantarbetareförbundet . .	652	40 682	902	725	1·8	204	45 578	1 008	2·2
Litografförbundet	19	2 882	174	36	1·2	4	2 878	42	1·5
Livsmedelsarbetareförb. . .	126	28 500	8 609	1 803	6·3	670	28 530	2 027	7·1
Metallindustriarb.-förb. . .	279	183 771	12 496	2 564	1·4	590	182 676	2 534	1·4
Järnbruksarbetare . . .	56	38 642	589	243	0·6	110	38 387	280	0·7
Verkstadsarbetare . . .	223	145 129	11 907	2 321	1·6	480	144 289	2 254	1·6
Murareförbundet	120	10 223	—	1 363	13·3	—	9 990	806	8·1
Målareförbundet	212	13 559	2	1 900	14·0	—	13 459	789	5·9
Pappersindustriarb.-förb. .	127	30 400	1 692	1 786	5·9	382	31 592	2 024	6·4
Sadelm.- o. tapetseraref. .	61	3 795	809	125	3·3	59	3 760	158	4·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	55	10 676	4 239	1 249	11·7	698	10 869	1 555	14·3
Stenindustriarbetareförb. .	125	5 336	2	570	10·7	—	5 467	508	9·3
Sågverksindustriarb.-förb. .	216	18 423	5	2 212	12·0	—	19 151	1 821	9·5
Textilarbetareförbundet . .	101	39 547	22 213	1 271	3·2	1 031	39 422	1 357	3·4
Tobaksindustriarb.-förb. .	11	2 385	1 847	183	7·7	160	2 381	174	7·3
Transportarbetareförb. . .	176	27 851	1 600	2 130	7·6	122	27 745	2 012	7·3
Träindustriarbetareförb. . .	248	23 459	520	799	3·4	54	23 441	644	2·7
Typografförbundet	106	12 035	606	203	1·7	21	12 035	222	1·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	215	20 145	—	1 909	9·5	—	21 752	1 995	9·2
Summa	4 878	750 566	126 637	35 622	4·7	7 429	763 150	32 723	4·3

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under oktober uppgivits till inalles 172 201.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{30}/_{9}$ 1941—$^{31}/_{10}$ 1942.

Fackförbund	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$
Beklädnadsarbetareförb.	8·2	7·0	9·7	17·9	15·8	10·6	6·4	7·8	7·5	6·2	7·5	5·6	3·5	3·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	5·8	8·4	14·8	23·9	18·0	12·5	15·5	10·5	7·1	4·7	4·3	3·2	3·6	4·2
Bokbindareförbundet	4·2	3·6	2·5	3·9	3·9	3·2	2·7	2·7	2·4	2·4	2·2	2·0	1·9	1·4
Bryggeriindustriarbetareförb.	5·6	7·7	7·5	6·5	6·9	7·2	5·0	4·0	2·4	2·1	1·7	2·3	2·8	4·1
Byggnadsträarbetareförb.	18·0	21·9	27·4	35·0	46·8	43·9	39·0	27·1	19·0	16·6	10·7	9·4	10·7	13·6
De förenade förbunden	4·5	4·4	4·5	11·0	6·0	6·8	7·2	4·9	4·2	4·1	4·9	3·9	4·2	4·5
Elektriska arbetareförb.	3·7	3·5	4·0	5·2	10·0	10·7	9·0	6·4	5·2	4·5	2·7	2·2	1·7	2·0
Gjutareförbundet	2·3	2·3	2·7	3·9	3·5	2·6	2·1	1·8	1·8	1·8	1·7	1·4	1·2	1·3
Grov- o. fabriksarbetareförb.	13·6	16·2	19·7	26·1	27·1	26·2	22·3	14·3	8·8	6·7	6·3	6·3	7·0	8·0
Byggnadsind.-arbetare	17·9	22·3	28·6	36·2	37·6	36·8	30·3	18·9	12·1	8·2	7·2	7·9	8·9	10·1
Byggnadsämnesind.-arbetare	12·6	15·6	18·6	25·5	28·3	27·3	24·6	14·0	5·2	4·1	3·5	3·9	5·5	7·0
Glasbruksarbetare	4·8	5·6	6·2	7·3	8·1	6·2	4·8	4·9	3·9	3·8	5·5	5·2	2·6	2·3
Sockerfabriksarbetare	8·4	6·1	4·6	17·9	19·4	16·2	13·6	11·5	8·2	6·8	4·3	3·8	6·0	4·2
Tändsticksarbetare	15·5	16·3	15·0	16·6	17·4	17·4	15·6	14·2	11·3	11·1	10·5	11·3	11·1	13·2
Övriga arbetare	8·2	9·0	9·6	12·8	11·7	12·2	11·6	8·1	6·2	5·8	7·0	5·2	5·4	6·4
Gruvindustriarbetareförb.	1·6	1·8	2·1	2·6	2·2	2·5	2·6	1·6	2·0	1·2	1·3	1·2	1·0	1·2
Handelsarbetareförb.	2·5	2·7	2·8	3·4	2·7	3·4	3·3	2·6	2·3	2·2	2·2	2·3	2·2	2·4
Kommunalarbetareförb.	2·5	3·7	5·0	6·1	7·1	5·8	4·9	3·8	1·6	1·6	1·5	1·7	2·0	2·5
Lantarbetareförbundet	2·7	2·8	4·0	4·0	6·6	6·8	5·3	3·0	2·5	2·2	2·4	2·1	2·2	1·8
Litografförbundet	3·1	2·3	1·9	2·4	2·5	2·9	2·0	1·7	1·5	1·4	1·6	1·4	1·5	1·2
Livsmedelsarbetareförb.	6·4	6·1	6·3	10·2	8·3	7·8	7·1	6·4	5·7	5·2	5·3	5·9	7·1	6·3
Metallindustriarbetareförb.	3·4	3·4	4·0	4·2	3·5	4·2	4·0	3·3	2·8	2·1	1·6	1·5	1·4	1·4
Järnbruksarbetare	1·2	1·3	1·4	1·3	1·6	1·4	1·3	0·9	0·6	0·4	0·5	0·6	0·7	0·6
Verkstadsarbetare	4·0	4·0	4·8	5·0	4·0	5·0	4·7	4·0	3·4	2·6	1·8	1·7	1·6	1·6
Murareförbundet	22·1	29·6	36·2	46·1	52·5	50·9	48·3	30·9	16·0	7·5	4·9	5·1	8·1	13·3
Målareförbundet	8·7	16·4	33·1	37·8	53·0	47·5	38·2	25·6	16·6	14·3	11·2	8·6	5·9	14·0
Pappersindustriarbetareförb.	13·4	14·2	13·6	13·5	13·8	10·8	9·7	9·3	8·0	6·6	6·1	5·6	6·4	5·9
Sadelm.- o. tapetserareförb.	6·1	4·7	5·2	12·8	22·4	15·5	12·5	9·7	9·1	7·2	7·5	6·4	4·2	3·3
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	6·3	9·4	9·8	22·1	16·7	15·0	10·8	8·0	11·3	7·1	8·1	6·9	14·3	11·7
Stenindustriarbetareförb.	11·7	12·9	14·1	20·8	29·0	20·7	17·1	9·3	6·5	7·3	8·2	9·4	9·3	10·7
Sågverksindustriarbetareförb.	15·9	19·9	23·2	35·0	29·5	24·6	23·9	19·9	13·8	8·1	5·6	7·8	9·5	12·0
Textilarbetareförbundet	4·6	4·9	4·7	5·0	5·8	5·2	4·7	4·7	3·8	4·5	4·2	3·4	3·4	3·2
Tobaksindustriarbetareförb.	12·2	11·0	10·1	9·9	9·2	9·9	9·7	8·8	8·4	7·9	7·8	7·1	7·3	7·7
Transportarbetareförb.	11·2	12·1	13·0	13·8	15·7	15·5	14·0	12·3	9·0	6·7	6·5	6·7	7·3	7·6
Träindustriarbetareförb.	5·8	5·9	6·1	20·6	14·5	10·0	8·3	5·5	4·2	3·8	3·4	3·2	2·7	3·4
Typografförbundet	5·4	4·1	3·7	4·5	4·3	2·3	1·5	1·2	1·0	0·7	0·8	1·9	1·8	1·7
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	14·5	16·1	22·6	25·4	21·7	21·5	21·4	15·0	12·4	11·0	10·1	9·2	9·2	9·5
Samtliga	7·3	8·2	10·0	13·0	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·9	4·3	4·0	4·3	4·7

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av november 1942.*										
Stockholms stad	1	1 492	—	1 492	+ 120	—	+ 120	64·7	61·1	2·5
Stockholms	11	38	166	204	+ 6	+ 1	+ 7	77·5	61·8	0·7
Uppsala	4	50	11	61	+ 12	—	+ 12	59·0	52·5	0·4
Södermanlands	2	31	—	31	+ 9	—	+ 9	.	.	0·2
Östergötlands	2	74	—	74	+ 15	—	+ 15	66·2	47·3	0·2
Jönköpings	6	79	—	79	− 12	—	− 12	82·3	65·8	0·3
Kronobergs	5	10	25	35	+ 1	− 4	− 3	.	.	0·2
Kalmar	6	86	8	94	+ 9	− 2	+ 7	79·8	70·2	0·4
Gotlands	2	27	3	30	− 1	− 1	− 2	.	.	0·5
Blekinge	11	11	44	55	+ 5	− 18	− 13	87·3	70·9	0·4
Kristianstads	2	10	2	12	+ 10	—	+ 10	.	.	0·0
Malmö stad	1	238	—	238	+ 42	—	+ 42	80·3	65·5	1·5
Malmöhus i övrigt	4	74	—	74	+ 25	—	+ 25	79·7	66·2	0·2
Hallands	4	39	3	42	—	− 1	− 1	.	.	0·3
Göteborgs stad	1	1 456	—	1 456	+ 21	—	+ 21	75·4	49·0	5·1
Göteborgs o. Bohus i övrigt	35	233	1 235	1 468	+ 18	− 146	− 128	84·4	45·7	7·2
Älvsborgs	6	55	13	68	+ 21	+ 1	+ 22	66·2	50·0	0·2
Skaraborgs	2	3	1	4	—	—	—	.	—	0·0
Värmlands	8	40	92	132	+ 7	+ 10	+ 17	72·0	71·2	0·5
Örebro	1	56	—	56	− 6	—	− 6	66·1	62·5	0·2
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	2	13	3	16	− 2	—	− 2	.	.	0·1
Gävleborgs	4	64	1	65	+ 11	+ 1	+ 12	86·2	92·3	0·2
Västernorrlands	31	21	685	706	− 6	+ 36	+ 30	78·8	60·2	2·6
Jämtlands	1	1	—	1	—	—	—	.	.	0·0
Västerbottens	5	3	16	19	+ 2	+ 13	+ 15	.	.	0·1
Norrbottens	7	—	159	159	− 1	+ 98	+ 97	83·6	25·8	0·7
Summa	**164**	**4 204**	**2 467**	**6 671**	**+ 306**	**− 12**	**+ 294**	**75·6**	**54·8**	**1·0**
b) *Oktober 1941—November 1942.*										
							antal	%		
1941										
oktober	235	8 662	3 948	12 610	− 527	− 142	− 669	5·0	73·3	44·8	2·0
november	242	10 485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171	17·2	74·3	45·0	2·3
december	255	14 166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802	32·5	73·8	39·2	3·1
1942										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676	29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	− 331	+ 221	− 110	0·4	74·2	37·3	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	− 2 269	− 818	− 3 087	12·3	75·0	41·8	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	− 5 125	− 1 402	− 6 527	29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	− 3 729	− 1 746	− 5 475	35·2	75·8	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	− 1 814	− 305	− 2 119	21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	− 738	− 244	− 982	12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	− 245	− 65	− 310	4·5	77·8	54·2	1·0
september	168	3 672	2 747	6 419	− 41	− 189	− 230	3·5	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	+ 226	− 268	− 42	0·7	75·6	52·9	1·0
november	164	4 204	2 467	6 671	+ 306	− 12	+ 294	4·6	75·6	54·8	1·0

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. November 1942.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (—) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning . .	33	86	119	+ 7	+ 49	+ 56	42	35·3
Jordbruk	30	13	43	+ 6	+ 6	+ 12	13	·
Skogshushållning	3	73	76	+ 1	+ 43	+ 44	29	38·2
Industri och hantverk	2 427	2 007	4 434	+ 239	— 78	+ 161	3 307	74·6
Ingenjörsarbete och arbetsledning .	47	2	49	+ 4	—	+ 4	41	·
Malmbrytning	1	1	2	—	— 12	— 12	—	—
Metall- och maskinindustri	222	35	257	+ 10	— 10	—	187	72·8
Jord- och stenindustri	158	1 173	1 331	— 8	— 117	— 125	1 176	88·4
stenindustri	113	1 129	1 242	— 9	— 115	— 124	1 114	89·7
glasindustri	5	39	44	—	— 2	— 2	25	·
annan hithörande industri . . .	40	5	45	+ 1	—	+ 1	37	·
Trävaruindustri	129	271	400	— 1	+ 35	+ 34	246	61·5
sågverksindustri	103	269	372	+ 8	+ 36	+ 44	230	61·8
annan trävaruindustri	26	2	28	— 9	— 1	— 10	16	·
Pappersindustri	28	131	159	— 6	+ 30	+ 24	104	65·4
Grafisk industri	25	—	25	—	— 1	— 1	23	·
Livsmedelsindustri	82	9	91	— 2	+ 1	— 1	71	78·0
Textil- och beklädnadsindustri . .	48	3	51	+ 1	+ 1	+ 2	39	76·5
Läder-, hår- och gummivaruindustri	44	5	49	+ 8	+ 2	+ 10	31	·
skoindustri	18	2	20	+ 6	+ 1	+ 7	13	·
gummivaruindustri	1	—	1	— 1	—	— 1	—	—
annan hithörande industri . . .	25	3	28	+ 3	+ 1	+ 4	18	·
Kemisk-teknisk industri	52	2	54	+ 10	+ 2	+ 12	32	59·3
Byggnadsverksamhet	1 568	370	1 938	+ 222	— 10	+ 212	1 342	69·2
husbyggnadsarbete	1 489	159	1 648	+ 220	+ 8	+ 228	1 156	70·1
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	79	211	290	+ 2	— 18	— 16	186	64·1
Kraft- och värmeproduktion . . .	23	5	28	+ 1	+ 1	+ 2	15	·
Sjöfart och fiske	67	12	79	— 9	— 23	— 32	61	77·2
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	1 170	99	1 269	+ 25	+ 25	+ 50	985	77·6
Kontors-, affärs- och lagerarbete .	532	32	564	+ 15	+ 1	+ 16	453	80·3
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	186	14	200	—	+ 2	+ 2	176	88·0
kontorsvaktmästare m. fl. . . .	8	1	9	+ 4	— 2	+ 2	5	·
affärsförest., -bitr., agenter m. fl.	236	13	249	+ 4	+ 2	+ 6	191	76·7
lagerarbetare och förrådsbiträden	102	4	106	+ 7	— 1	+ 6	81	76·4
Landtransport	384	57	441	+ 26	+ 17	+ 43	321	72·8
hamn- och stuveriarbetare . . .	160	37	197	+ 24	+ 18	+ 42	143	72·6
chaufförer och åkeriarbetare . .	162	14	176	+ 2	— 4	— 2	128	72·7
övriga hithörande grupper . . .	62	6	68	—	+ 3	+ 3	50	73·5
Hotell- och restaurangrörelse . . .	85	1	86	— 1	+ 1	—	66	76·7
Litterärt och konstnärligt arbete .	117	7	124	— 13	+ 5	— 8	95	76·6
Förvaltning och undervisning . .	31	1	32	—	+ 1	+ 1	28	·
Sjukvård och hygien	21	1	22	— 2	—	— 2	22	·
Husligt arbete	28	1	29	—	+ 1	+ 1	22	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	479	262	741	+ 44	+ 14	+ 58	530	71·5
Summa	4 204	2 467	6 671	+ 306	— 12	+ 294	4 947	74·2
därav 16—25 år	175	80	255	— 25	+ 1	— 24		
26—50 »	1 576	1 181	2 757	+ 88	— 56	+ 32		
över 50 »	2 453	1 206	3 659	+ 243	+ 43	+ 286		

Tab. 18. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av november 1942.*										
Stockholms stad	1 148	206	3	264	251	—	—	296	16	112
Stockholms	137	62	—	—	15	—	—	42	7	11
Uppsala	34	—	—	—	4	—	23	—	—	7
Södermanlands	16	—	—	—	1	—	11	—	—	4
Östergötlands	44	—	—	—	5	—	—	23	3	13
Jönköpings	64	32	—	—	3	—	14	—	—	15
Kronobergs	32	19	—	—	1	—	—	—	1	11
Kalmar	40	7	—	—	2	5	26	—	—	—
Gotlands	23	—	—	3	—	—	20	—	—	—
Blekinge	47	43	—	—	1	—	3	—	—	—
Kristianstads	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Malmö stad	187	28	—	61	11	—	—	81	4	2
Malmöhus i övrigt	47	6	—	39	2	—	—	—	—	—
Hallands	31	—	—	—	—	4	18		—	9
Göteborgs stad	1 115	119	133	336	57	19	—	382	1	68
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 278	666	379	94	—	19	22	74	4	20
Älvsborgs	30	—	—	—	—	—	7	—	2	21
Skaraborgs	4	—	—	8	—	—	1	—	—	—
Värmlands	70	13	4	—	4	6	27	—	5	11
Örebro	42	4	—	23	7	8	—	—	—	—
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	16	—	—	—	2	—	14	—	—	—
Gävleborgs	30	—	—	26	3	—	—	—	—	1
Västernorrlands	485	76	225	69	2	27	56	—	3	27
Jämtlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens	3	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Norrbottens	21	—	—	—	—	—	—	—	9	12
Summa	4 947	1 281	744	918	378	88	244	898	55	346
därav städer	3 078	446	166	806	354	50	132	830	35	259
b) *Oktober 1941—November 1942.*										
1941										
oktober	8 969	1 878	1 289	1 326	263	151	652	2 427	206	782
november	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 539	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 702	1 448	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november	4 947	1 281	744	918	373	88	244	898	55	346

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942.

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	198	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114		
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemstalet)												
1935	22·8	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·3	8·3	11·1	17·3	10·3
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·3	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·9	4·3	4·0	4·3	4·7			
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671		

Tab. 15. Indextal för antalet sysselsatta arbetare. »Kedjeindex».

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	100·0	105·5	106·1	104·9
1936	104·5	110·5	112·0	110·2
1937	111·7	119·1	120·6	116·4
1938	114·7	117·9	117·8	116·8
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7	110·7	114·7	

Tab. 16. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1935	3·51	3·71	3·78	3·76
1936	3·71	3·82	3·91	3·97
1937	4·01	4·10	4·06	3·80
1938	3·45	3·51	3·58	3·68
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49
1942	3·38	3·66	3·78	

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 5—7 och 15—16. För november 1942 ha rapportkorten utsänts till omkring 14 600 företagare, av vilka c:a 8 500 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under oktober 1941—november 1942 med september 1939 som bas. Indextalen för november 1942 äro preliminära. Indextalen i tab. 6 ha beräknats med användande av månadsindextal, som visa arbetarantalets förändringar, om arbetare på semester räknas som sysselsatta. I tab. 15 ha enligt kedjemetoden beräknats kvartalsindextal (den mellersta månaden i varje kvartal) över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 16 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 8.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 14.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(November 1942.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

B[RUNIU]s, TH. Tvångssparande — den sista utvägen? Industria 1942, nr 23.

HIRDMAN, G. Levnadsstandard och kultur. Kooperatören 1942, nr 20.

SWÄRD, G. Samhällsvetenskapen och återuppbyggnadens problem. Industria 1942, nr 24.

SÖDERBÄCK, F., & ANDERSSON, GUNNAR. Det internationella socialpolitiska arbetets framtid. (Föredrag.) Mellanfolkligt samarbete 1942, nr 7—8.

Kapitalinvesteringar och konjunkturrörelser. Affärsvärlden 1942, nr 44.

Den paritetiska sjöfartskommissionens tolfte sammanträde sommaren 1942. Kommersiella meddelanden 1942, nr 11.

Sverige.

B[RUNIUS, A.] Inflationsbesvären. Industria 1942, nr 24.

[SÖDERLUND, G.] Gustaf Söderlunds ekonomiska program. Industria 1942, nr 24.

WELINDER, C. Kommunalskatteberedningens förslag till omläggning av kommunalbeskattningen. Sveriges landstings tidskrift 1942, nr 5.

WIGERT, A. Förslaget till förordning om värdestegringsskatt å fastighet. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 9.

WIGFORSS, E. Pris- och lönepolitik. S. A. P. information 1942, nr 21.

En betänklig beskattningsform. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 22.

Kampen mot inflationen. Finanstidningen 1942, nr 43.

Kring en P. M. [av G. Söderlund]. Metallarbetaren 1942, nr 47.

Reso — frihetens tjänare. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 47.

Sverige og Inflationsfaren. Arbejdsgiveren 1942, nr 24.

Tattareländet. Sunt förnuft 1942, nr 9.

Varför inte inflation? Fackföreningsrörelsen 1942, nr 45.

Vem har burit skatteökningen? Sunt förnuft 1942, nr 9.

Värdestegringsskatt å fastighet. Sunt förnuft 1942, nr 9.

Amerikas förenta stater.

Stabiliseringen i U. S. A. nu i gång. Kooperatören 1942, nr 20.

Finland.

Bruttoförmögenhetsbeskattningen i Finland. Industria 1942, nr 24.

Frankrike.

The french labour charter. International labour review mars 1942.

Italien.

CAMANNI, V. Das Streitverfahren in der sozialen Fürsorge beim Inkrafttreten des neuen Gesetzbuches. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1942, nr 3—4.

FERRANNINI, L. Das ärztlich-soziale Problem des Alters. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1942, nr 3—4.

Norge.

Försörjningsläget i dagens Norge. Sv. typografitidning 1942, nr 48.

Storbritannien.

Socialpolitik och arbetsrätt i England. Industria 1942, nr 23.

Tyskland.

FRÖDE, A.-P. Neue Bestimmungen zum eisernen Sparen. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 32.

MEYER, M. Der Ausbau der deutschen Gemeindestatistik. Revue de l'institut international de statistique 1942, nr 3/4.

Arbetarskydd.

SJÖSTRAND, T. Om den akuta gengasförgiftningens behandling. Sv. läkartidningen 1942, nr 45.

ULF, B. Säkerhetstjänsten. I. Signalen 1942, nr 45.

WELIN-BERGER, J. Koloxidfaran vid gengasdrift. I. Transportarbetaren 1942, nr 11.

Sverige.

COLLIN, S. Säkerhetstjänsten vid Avesta jernverks aktiebolag. Arbetarskyddet 1942, nr 10.

GRUNDSTRÖM, S. Industrins badfrågor. Arbetsledaren 1942, nr 22.

STARLAND, H. Aktuella arbetarskyddsfrågor under kristid. (Föredrag.) Arbetarskyddet 1942, nr 10.

Konferens ang. temperaturen i vissa försäljningslokaler. Arbetarskyddet 1942, nr 10.

Säkerheten främst. Kommentar till meddelande nr 3. Signalen 1942, nr 44.
Yrkesinspektionens verksamhet 1940. Arbetarskyddet 1942, nr 10.

Belgien.

Sécurité du travail dans les entreprises industrielles et commerciales. Revue du travail 1942, nr 8.

Danmark.

LARSEN, L. Forebyggelse af Ulykkestilfælde. Arbejderen 1942, nr 21.

Finland.

Yrkesinspektionen år 1941. Social tidskrift 1942, nr 9/10.

Tyskland.

NEDDEN, F. ZUR. Neuzeitliche Atemschutzgeräte im Bergbaurettungswesen. Der Vierjahresplan 1942, nr 10.
PILZ. Der Arbeitsschutz und die deutsche Arbeitsfront. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 32.

Arbetslön och arbetstid.

Die Erhaltung der Kaufkraft der Löhne. Sozialpolitische Weltrundschau okt. 1942.
Sozialpolitisches aus dem Auslande [die Löhne und die Kosten der Lebenshaltung]. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 31.

Sverige.

FLOOD, HULDA. Semester för husmödrar. S. A. P. information 1942, nr 21.
JONSSON, HENNING. Skogsarbetets avtalssystem. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 47.
LIEDSTRAND, E. Moderna utvecklingstendenser inom den kommunala pensioneringen. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 8.
LINGSTRÖM, GERTRUD. De kvinnliga bankanställdas löner. Hertha 1942, nr 11.
SVANBERG, LISA. Försäkringskvinnornas lönestandard. Hertha 1942, nr 11.
UHLÉN, A. Vanföreställningar om arbetslönen. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 46.
Industriens lönesumma. Finanstidningen 1942, nr 43.
Ortsgrupperade löner. Signalen 1942, nr 47.
Reservarbetares lön. Metallarbetaren 1942, nr 46.
Semesterlagen revideras. Industritjänstemannen 1942, nr 11.
Stockholms stads löneuppgörelse. Sunt förnuft 1942, nr 9.

Danmark.

The regulation of wages in Denmark. International labour review aug. 1942.

Finland.

VUORI, E. A. Den statsledda övervakningen av arbetslönerna i Finland. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 48.
Regleringen av arbetslönerna. Industritidningen 1942, nr 9.

Norge.

OTNÆSS, B. Ferierett. Sosialt arbeid 1942, nr 8.

Schweiz.

Die Anpassung der Löhne und Gehälter an die Lebenskosten (6. Teil.). Die Volkswirtschaft 1942, nr 10.

Tyskland.

HARPE, P. Der Leistungslohn im Baugewerbe. Arbeitertum 1942, nr 21.
LEY. Grundsätze des Leistungslohnes. Soziale Praxis 1942, nr 11.
LIVCHEN, R. Wartime developments in german wage policy. International labour review aug. 1942.
MROSS, M. Vereinfachung der Lohnabrechnung. Der deutsche Volkswirt 13 nov. 1942.
Die gebietlichen Unterschiede der Arbeitsverdienste im deutschen Reich. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 30.
Grosszügige Verbesserungen für den deutschen Bergarbeiter. Sozialpolitische Weltrundschau okt. 1942.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

B[RUNIUS], T. Arbetskraftsproblemet i utländsk belysning. Industria 1942, nr 24.
WAELBROECK, P. Labour redistribution for war industry. (Föredrag.) International labour review april 1942.
Arbetslöshetens avskaffande och demokratins fortbestånd. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 47.

Sverige.

ANDERSSON, GUNNAR A. Jordbrukets arbetskraft i kris- och krigstid. (Föredrag.) Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1942, nr 11.
GASSLANDER, HELENE. Flykten från hemvårdsyrket. Vår bostad 1942, nr 19.
HÖJER, E. W. Skogens behov av arbetskraft. Från departement och nämnder 1942, nr 21.
LILLIEHÖÖK, ELEONOR. Kvinnlig värnplikt, kvinnlig samhällstjänst. Husmodersförbundets medlemsblad 1942, nr 10.
MAGNI, E. Produktionsplikten och arbetskraften. Skogen 1942, nr 21.
NORDSTRÖM, G. H. Arbetslöshet i bottenläge — och därefter? Tiden 1942, nr 8.
— Arbetslösheten under krigsåren. Kooperatören 1942, nr 21.
STARRIN-REINDAHL, SVEA. Det husliga arbetet på arbetsmarknaden. Husmodersförbundets medlemsblad 1942, nr 11.
ÅKERMAN, G. Sveriges arbetsmarknadspolitik. I. Perioden 1939—1941. Sv. utrikeshandel 1942, nr 23.
— Sveriges arbetsmarknadspolitik 1942. Sv. utrikeshandel 1942, nr 24.
Bofors [kvinnliga reservarbetare]. Metallarbetaren 1942, nr 45.
Försäkrad arbetslöshet. Sunt förnuft 1942, nr 9.
Organisation des landwirtschaftlichen Arbeitseinsatzes [in Schweden]. Sozialpolitische Weltrundschau okt. 1942.

Danmark.

MELGAARD, P. Den danske Beskæftigelsespolitik. Industria 1942, nr 23.

Storbritannien.

The impact of war on long-term unemployment in Great-Britain. Appendix: The work of the review panels. International labour review mars 1942.

Tyskland.

BLAUM, K. Ältere Arbeitsreserven. Der deutsche Volkswirt 20 nov. 1942.

Labour redistribution in Germany. International labour review april 1942.

Recent aspects of the employment of women in Germany. International labour review mars 1942.

Befolkningsfrågor.

BISCHOFF, H. H. Gefährden die Grosstädte die Erhaltung der Volkszahl? Neue internationale Rundschau der Arbeit 1942, nr 4.

ZAHN, F., & HENNINGER, W. Die Langlebigkeit in der internationalen Statistik. Revue de l'institut international de statistique 1942, nr 3/4.

Bostadsförhållanden.

NORDLING, N., & GRUBB, I. Om buller, speciellt i bostäder. Hygienisk revy 1942, nr 11.

WRIGHT, C. M. Housing policy in wartime and reconstruction. International labour review mars 1942.

Sverige.

BERGVALL, L. Bostadshuset av år 1942. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 23.

ERIKSSON, AXEL. Byggnadsteknisk värmeekonomi. Byggnadsvärlden 1942, nr 48.

JOHANSSON, JOHN. Fastighetsekonomien under kristid. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 22.

ZETTERBERG, H. Lagstiftning om hyresreglering m. m. Sv. juristtidning 1942, nr 8.

Byggnadsverksamheten i Stockholm januari—september 1942. Statistisk månadsskrift 1942, nr 9.

Hyresstoppet. Fastighetsägareförbundet överklagar hyresrådets beslut. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 23.

Ännu mera bördor på fastighetsägarna. Sveriges fastighetsägaretidning 1942, nr 23.

Finland.

HARVIA, Y. Återuppbyggnadsproblem i Finlands städer. Sv. stadsförbundets tidskrift 1942, nr 9.

Bostadsproduktionen i städerna och köpingarna år 1941. Social tidskrift 1942, nr 9/10.

Ryssland.

PALLIN, H. N. En för-detta nutidsstad och dess förnyelse. Byggnadsvärlden 1942, nr 47.

Tyskland.

Eine Verordnung über die Vermietung freiwerdender Wohnungen. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 31.

Wohnungsbewirtschaftung. Soziale Praxis 1942, nr 11.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

BERGER, H. Tjänstereglemente — kollektivavtal? Kommunalarbetaren 1942, nr 11.

JONSSON, HENNING. Skogsarbetets avtalssystem. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 48.

KNUTSON, DAG. Läkarkårens fackliga organisation. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1942, nr 45.

LINDE, E. 25 års hyresgäströrelse. Hyresgästen 1942, nr 22.

ODHE, T. Lantbruksförbundet ett kvartsekel. Kooperatören 1942, nr 21.

Index- och avtalsförhandlingarna. Industria 1942, nr 24.

Indexförhandlingarna. Finanstidningen 1942, nr 45.

En uppblåst tjänstemannakonflikt. [Löneavtal för banktjänstemän.] Industria 1942, nr 24.

Danmark.

Lov om Arbejdsforhold. Arbejderen 1942, nr 21.

Tyskland.

NIKISCH, A. Arbeitsvertrag und Arbeitsverhältnis. Soziale Praxis 1942, nr 11.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

BRAHME, L. Samhället och läkaren. Sv. läkartidningen 1942, nr 45.

BROMAN, B. Förebyggande mödra- och barnavård. (Föredrag.) Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 11.

GAMSTEDT, E. Den förebyggande mödra- och barnavården och den medicinska folkupplysningen. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 11.

GULLSTRÖM, I. Vattenförsörjningen och avloppsförhållandena på landsbygden. Lantmannen 1942, nr 47.

STRÖM, J. Läkarens arbetsuppgifter inom den förebyggande mödra- och barnavården. Socialmedicinsk tidskrift 1942, nr 11.

Stockholms stads hälsovård 1941. Statistisk månadsskrift 1942, nr 9.

Tyskland.

PUNTIGAM. Blausäure — zur Kleiderentwesung? Reichsarbeitsblatt 1942, nr 30.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

BONOW, M. Jordbrukets inkomster och utgifter. S. A. P. information 1942, nr 19.

GREWIN, J. Landsbygdens byggnadskostnadsproblem. Byggnadsträarbetaren 1942, nr 11.
LINDBERG, E. Senaste tiders åtgärder för att skapa jordbruksegnahem. (Föredrag.) Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1942, nr 5.

Danmark.

JENSEN, H. Die dänischen landwirtschaftlichen Verhältnisse. Internationale Agrar-Rundschau 1942, nr 6.
Landbrugets Indtægtsforhold fortsat gunstige. Arbejderen 1942, nr 22.

Italien.

VÖCHTING, F. Das pontinische Siedelwerk. Weltwirtschaftliches Archiv B. 56, s. 381.

Tyskland.

TONNDORF, H. G. Tysklands jordbruk efter tre krigsår. Industria 1942, nr 23.

Kooperation.

THEDIN, N. Kooperationens samarbetsidé — ett ungdomsprogram. Kooperatören 1942, nr 20.

Finland.

LAAKSO, J. Kooperationen och prisregleringen i Finland. Kooperatören 1942, nr 21.

Kristidsfrågor.

Sverige.

DOMÖ, F. Bränsleförsörjningen. Allsvensk samling 1942, nr 11.
EGERLUND, R. Textilransoneringen. Från departement och nämnder 1942, nr 21.
Stark tillväxt av ersättningsvaror i år. Sv. affärsliv 1942, nr 23.
En svår operation [P. M. av dir. G. Söderlund]. Finanstidningen 1942, nr 45.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

GRÖNBERG, A. Alkoholistvården. Sv. läkartidningen 1942, nr 45.
SJÖHAGEN, A. Nykterhetsnämndssekretess och vittnesplikt. Sv. juristtidning 1942, nr 8.
ÅMAN, A. Oerhörd stegring av fylleriet. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 9.
Alkoholsjukdom. Reformatorn 1942, nr 46.
Beredskapen hotas [av det stegrade fylleriet]. Reformatorn 1942, nr 48.
Fylleriet under de tre första kvartalen 1942. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 11.
Landsbygdshotell säljer årligen 65 000 pilsner. Reformatorn 1942, nr 47.
Nykterhetsrörelsen kräver pilsnerförbud på grund av livsmedelsbristen. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 9.
Om skärpning av straffen för vissa försoelser mot alkohollagstiftningen m. m. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 11.
Spritcentralen under 25 år. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 11.
Öl ersätter mjölk endast i ringa grad. Reformatorn 1942, nr 46.

Finland.

Dryckenskapsförhållandena i städerna och köpingarna år 1939. VI—VII. Social tidskrift 1942, nr 9/10.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

BÖRJESSON, ARTUR. Tillvaratagande och konservering av slaktprodukter. (Föredrag.) Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1942, nr 5.
EGE, R., & DAM, F. Bælgfrugterne og deres Betydning for Ernæringen. Faglige Meddelelser fra Statens Husholdningsraad 1942, nr 11.
Movement of wholesale prices and cost of living (diagram). Monthly bulletin of statistics 1942, nr 10.

Sverige.

BERGVALL, J. Det provisoriska prisstoppets innebörd. Från departement och nämnder 1942, nr 21.
BOALT, CARIN. Har vi råd att ta ut ransonerna? Vi 1942, nr 46.
DÜRING, K. W. Dyrortsgrupperingen. Var finns den rätta lösningen? Sv. trafiktidning 1942, nr 48.
ERIKSSON, ERNST. Förslaget till dyrortsgrupperingen. Signalen 1942, nr 44.
HAMRIN, CH. P. Vår försörjning med fisk — nu och framdeles. S. A. P. information 1942, nr 20.
MÅRTENSSON, L. J. Den nya dyrortsgrupperingen. Sv. lärartidning 1942, nr 45.
OLSSON, HELMER. Prissättningen på jordbruksprodukter. Kooperatören 1942, nr 21.
ROSLUND, K. V. Dyrortsgrupperingen. Sv. trafiktidning 1942, nr 45.
SJÖBLOM, G. Dyrortsfrågan och landsorten. Sv. trafiktidning 1942, nr 47.
THORSLUND, E. Dyrortsgrupperingsförslaget. Folkskollärarnas tidning 1942, nr 44.
Dyrortsgrupperingen i stöpsleven. Tidning för Sveriges läroverk 1942, nr 21.
Prisutvecklingen i Sverige sedan krigsutbrottet. Industria 1942, nr 23.
Skärpt prisreglering. Kommersiella meddelanden 1942, nr 11.

Tyskland.

SCHMINCKE, H. Vereinheitlichung der Preisbildung im Handel. Der deutsche Volkswirt 6 nov. 1942.
Die Haushaltsverbrauch an Heizung und Beleuchtung. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 10.
Die Preise nach drei Kriegsjahren. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 10.

Socialförsäkring.

Sverige.

HOLMQUIST, I. Förslag till ändrad lag om bidragsförskott. Socialvårdskommitténs betänkande IV. Folkpensioneringen 1942, nr 8.

N[ETZÉ]N, G. De överåriga i sjukkassorna. Lantarbetaren 1942, nr 46.
Folkpensioner och barnbidrag. S. A. P. information 1942, nr 19.
Kungl. pensionsstyrelsens skrivelse till Konungen ang. förhandlingar i överförsäkringsfrågan. Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 11.
Pensionsstyrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet under år 1941. Folkpensioneringen 1942, nr 8.
Ändring i vissa delar av understödsföreningslagen. Folkpensioneringen 1942, nr 8.

Belgien.

CONSAEL, R. Quelques aspects de l'activité des entreprises d'assurances sur la vie pendant les années 1940 et 1941. Revue du travail 1942, nr 8.

Danmark.

Pensionsforsikringsanstalten 25 Aar. Tidsskrift for Industri 1942, nr 21.
Sozialpolitik in Zahlen. Sozialpolitische Weltrundschau nov. 1942.

Italien.

Die italienische Sozialversicherung. Die Krankenversicherung. Sozialpolitische Weltrundschau nov. 1942.

Tyskland.

LUND, O. Den tyske sosialtrygd. D. Oversikt over syketrygden. Sosialt arbeid 1942, nr 8.
REUSCH, H. Lebensversicherung in der Entwicklung der Kriegsjahre. Der deutsche Volkswirt 30 okt. 1942.
Zum heutigen Stand der betrieblichen Altersversorgung. Soziale Praxis 1942, nr 11.

Socialvård.

Sverige.

FLODH, E. Ungdomsfylleriets följeslagare: brott, alkoholism och prostitution. Reformatorn 1942, nr 48.
FORSGREN, E. Behovet av samarbete mellan mödrahjälpsverksamheten och den förebyggande mödra- och barnavården. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 11.
HAGMAN, VERNA. Svenska röda korsets barnkoloniverksamhet. Svenska röda korset 1942, nr 11.
HÖJER, K. J. Fördelningen av arbetsuppgifterna inom socialvården mellan förtroendemän och tjänstemän. II. (Föredrag.) Sv. socialvårds tidning 1942, nr 11.
LANNERBERTH, O. Är barnavårdsnämndens tillsyn över barnavårdsmannens verksamhet tillräckligt effektiv? Sv. socialvårds tidning 1942, nr 11.
LÖFVING, B. Skola och barnavård. Folkskollärarnas tidning 1942, nr 45—46.
RAYMOND, VIRGINIA. En återblick och framtida önskemål för yrkesutbildningen och annat inom vanförevården. Sv. vanföretidskrift 1942, nr 11.
SÖDERLING, B. Fastare vårdskydd för våra späda barn. Hertha 1942, nr 11.
SAMARBETSKOMMITTÉN FÖR PARTIELLT ARBETSFÖRA. S. F. P. A. uppvaktar socialministern. Sv. vanföretidskrift 1942, nr 11.
Statsbidragen till anordnande av pensionärshem väsentligt höjda. Folkpensioneringen 1942, nr 8.

Finland.

KEKKONEN, U. Avvecklandet av den förflyttade befolkningens vård. Social tidskrift 1942, nr 9/10.
YVE, H. Ensi Koti [finskt mödra- och barnhem]. S. A. P. information 1942, nr 20.

Norge.

Svenska röda korsets fadderbarnsverksamhet för Norge. Svenska röda korset 1942, nr 11.

Tyskland.

Die Leistungen des Kriegswinterhilfswerks des deutschen Volkes 1941/42. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 10.

Undervisning och yrkesutbildning.

MONTAN, K. Psykologi och yrkesval. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 45.

Sverige.

JACOBSON, LINNÉA. Från hembiträdesskolan [i Stockholm]. Husmodersförbundets medlemsblad 1942, nr 11.
NERLÉN, A. E. Reflektioner om verkstadsindustriens lärlingsutbildning. Verkstäderna 1942, nr 11.

Tyskland.

Die deutsche Lehrlingsausbildung im Kriege. Sozialpolitische Weltrundschau nov. 1942.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

APPARERKONOMISKA FORSKNINGSINSTITUTET VID HANDELSHÖGSKOLAN I STOCKHOLM.
Meddelande. Sthlm 1942.
11. Undersökning av specerihandelns ekonomiska läge åren 1938 och 1941.
12. Undersökning av sortimentsbokhandelns ekonomiska läge år 1940.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1942.
689. Building permit survey 1939.
691. *Williams, Faith M., & Weiss, Gertrude S.* Money disbursements of wage earners and clerical workers in 13 small cities 1933—35.
697. *Corcoran, Alice O., & Th. F.* Hours and earnings in the United States, 1932—40. With supplement for 1941.
701. Wages, hours, and working conditions of union street-railway employees, June 1, 1941.

BANKPERSONALENS ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDEN och Bfo:s personalbestämmelser. Sthlm 1942. (Bankernas förhandlingsorganisation.)

DANMARK. Arbejderbevægelsens Erhvervsraad.
Økonomisk Aarsoversigt 1941. Khvn 1942.

— Arbejds- og Fabriktilsynet.
Beretning. 1939—41. Khvn 1942.

— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1942.
Bd 117: H. 2. Færdselsuheld 1941.

GULLANDER, Å. Bönderna vakna. Glimtar från 1930-talets genombrott. Sthlm 1942.

GÅRDLUND, T. Industrialismens samhälle. Sthlm 1942. (Akad. avh.)

GÖTEBORGS STADS STATISTISKA BYRÅ.
Statistisk årsbok för Göteborg. Årg. 42 (1942). Gbg 1942.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
The international seamen's code. Conventions and recommendations affecting maritime employment adopted by the International labour conference 1920—36. Montreal 1942.

KROHN, MARIE-ELISABETH. Staat und Sozialversicherung in Grossbritannien und Deutschland. Berl., Lpz. & Wien 1942. (Schriften zum Arbeitsrecht. Reihe B: Bd 3.)

DE NORDISKA KRIMINALISTFÖRENINGARNA.
Årsbok 1940—41. Malmö 1942.

RIKSRÄKENSKAPSVERKET.
Budgetredovisning för budgetåret 1941/42. Sthlm 1942.

RÜLCKER, A. Socialmedicinska undersökningar av understödsklientelet i Stockholms fattigvårdsförvaltning. Enligt uppdrag av Stadskollegiets understödskommitté utförda. Sthlm 1942. (Stadskollegiets utlåtanden och memorial. Bihang 1942: 10.)

SKATTEBETALARNAS FÖRENING.
Meddelanden. Sthlm 1942.
77. Hur skatterna beräknas. (Upplaga utg. juli 1942.)
78. *Söderlund, G.* Produktionsviljans betingelser. Föredrag.

STATENS JÄRNVÄGARS PUBLIKATIONER. Sthlm 1942.
Teknisk-ekonomisk redogörelse för banavdelningens verksamhet år 1941.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942. Sthlm 1942.
42. Förslag rörande tillämpningsföreskrifter till lagen med särskilda bestämmelser angående stats- och kommunalmyndigheterna och deras verksamhet vid krig eller krigsfara m. m. Avg. [d. 11 juli 1942]. (S.)
43. Betänkande med förslag rörande veterinärinrättningens i Skara framtida användning m. m. Avg. . . . d. 20 okt. 1942. (Jo.)
44. Tillägg nr 1 till statliga cement- och betongbestämmelser av år 1934. (Statens off. utredn. 1934: 17.) . . . Fastställt av K. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen [m. fl.] d. 31 okt. 1942. (K.)
45. Socialvårdskommitténs betänkande 5: Statistisk undersökning angående barnhemmen. [Avg. i sept. 1942.] (S.)

STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1942.
1. Årsbok.
Statistisk årsbok för Stockholms stad. 73 (1942).
3. Hälso- och sjukvård. 1.
Stockholms stads hälsovård. 64 (1941).

SVENSKA BANKFÖRENINGEN.
Skrifter. Sthlm 1942.
72. Berättelse angående det ekonomiska läget av Svenska bankföreningens styrelse avg. till ordinarie bankmötet d. 29 okt. 1942.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1942.
Hälso- och sjukvård.
Allmän hälso- och sjukvård år 1940. Av K. medicinalstyrelsen.
Lantmäteri år 1941. Av K. lantmäteristyrelsen.

SÖDERLUND, G. Riktlinjer för den ekonomiska politiken. [Avg. till Finansdepartementet d. 5 nov. 1942.] Sthlm 1942. [Stencil.]

THUNBERG, I. T. Det brinner en eld. [Svenska landsbygdens ungdomsförbund 25 år.] 3 uppl. Sthlm 1942.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{21}/_{11}$—$^{30}/_{12}$ 1942 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI):

Departement		Daterad
Socialdep.	Ang. skrivelse från statens byggnadslånebyrå om viss utvidgning av det den 7 augusti 1942 givna undersökningsuppdraget (V)	$^{21}/_{11}$
»	Ang. innebörden av begreppet polismyndighet i olika författningar m. m. (III)	$^{24}/_{11}$
»	Ang. åtgärder för nedbringande av korttidsarbetslöshet (I)	$^{25}/_{11}$
»	Ang. ansökan från utlandssvenskarnas förening om statsbidrag (III)	$^{26}/_{11}$
Finansdep.	Redogörelse för bestämmelser ang. ersättning för kost och tvätt åt tjänstemän vid statens skyddshem (II)	$^{28}/_{11}$
Socialdep.	Ang. framställning om bidrag för vissa byggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Dagöholm (II)	$^{28}/_{11}$
Finansdep.	Ang. förslag till åtgärder för främjande av sjöfolkets utskyldsbetalning (III)	$^{30}/_{11}$
Försvarsdep.	Ang. förläggningsort för sjökrigsskolans personal (IV)	$^{2}/_{12}$
Finansdep.	Ang. livsmedelskostnaderna per 1 dec. 1942 (IV)	$^{9}/_{12}$
Socialdep.	Framställning av Värmlands fattigvårds- och barnavårdsförbund om understöd ur allmänna arvsfonden till de av förbundet drivna barnhemmen (II)	$^{11}/_{12}$
»	Framställning av Karlskoga stad om bidrag ur allmänna arvsfonden för inrättande av nytt barnhem (II)	$^{11}/_{12}$
»	Framställning av föreningen Nora stads- och bergsförsamlingars barnhem och föreningen Lindesbergs barnhem om understöd ur allmänna arvsfonden (2 särsk. skr.) (II)	$^{11}/_{12}$
»	Ansökan från mödrahjälpsnämnden i Stockholms län om anvisande av medel för av nämnden anordnade instruktionsmöten (II)	$^{12}/_{12}$
»	Ang. ytterligare medel för avlöning av icke-ordinarie personal vid skyddshem under budgetåret 1942/43 (II)	$^{12}/_{12}$
»	Framställning av Svenska stiftelsen för Frälsningsarmén om understöd ur allmänna arvsfonden till barnhemmet Vårlyckan i Malmö samt för om- och tillbyggnad av arméns barnhem i Malmberget (2 särsk. skr.) (II)	$^{14}/_{12}$
»	Framställning av Samariterhemmet, Uppsala, om bidrag ur allmänna arvsfonden för uppförande av nybyggnad för Kålleredhemmet (II)	$^{14}/_{12}$
»	Framställning av Valbo kommun om att få såsom egen upptaga en av stiftelsen Valbo barnhem till Kungl. Maj:t tidigare ingiven ansökan om bidrag ur allmänna arvsfonden (II)	$^{14}/_{12}$
»	Framställning av Norrbottens läns barnavårdsförbund om understöd ur allmänna arvsfonden för anordnande av nytt barnhem i Arvidsjaur (II)	$^{14}/_{12}$
Finansdep.	Ang. P. M. om skärpning av straffen för vissa förseelser mot alkohollagstiftningen m. m. (II)	$^{15}/_{12}$
Socialdep.	Hemställan om anslag för utlänningsförläggningar för tiden $^{1}/_{1}$—$^{31}/_{3}$ 1943 (överinsp. f. utl.-förläggn.)	$^{16}/_{12}$

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden $^{21}/_{11}$—$^{20}/_{12}$ 1942 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
869.	K. kung. om ändring i vissa delar av utrymningskung. den 28 juni 1941 (nr 588)	$^{13}/_{11}$
870.	K. kung. om ändrad lydelse av 10 § kung. den 30 juni 1942 (nr 693) med föreskrifter rörande tillämpning av allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena, m. m.	$^{23}/_{10}$
877.	K. kung. ang. prisrabattering å matfett och mjölk m. m.	$^{20}/_{11}$
878.	K. kung. om tjänsteplikt för män, födda år 1923	$^{13}/_{11}$
879.	K. kung. om allmän lönenämnd för tjänsteplikt	$^{13}/_{11}$
882.	K. kung. ang. lokala regleringar av handeln med livsmedel	$^{6}/_{11}$
889.	K. kung. ang. tillämpning av bestämmelserna om prisrabattering å mjölk i fråga om torrmjölk	$^{27}/_{11}$
892.	K. kung. om tillämpning å rismjöl och vissa färdigberedda maträtter av kung. den 31 augusti 1940 (nr 809) ang. reglering av brödsädsförbrukningen	$^{27}/_{11}$
896.	K. kung. ang. ändring i vissa delar av kung. den 26 nov. 1914 (nr 413) om uppgifter till straffregistret och om registrets förande	$^{27}/_{11}$
913.	K. kung. om bidrag och lån av statsmedel för anordnande av allmänna samlingslokaler	$^{11}/_{12}$
924.	K. cirkulär med föreskrifter ang. måltidstvång och kvantitetsbegränsningar m. m. vid utskänkning av rusdrycker	$^{5}/_{12}$
925.	K. kung. om arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m.	$^{11}/_{12}$
931.	K. instruktion för statens byggnadslånebyrå	$^{4}/_{12}$

Sakregister till årgången 1942.

(Siffrorna inom parentes angiva häftets nummer.)

Alkoholistvård. På alkoholistanstalter intagna under år 1941: s. 590 (7).

Arbetsavtal, se *Kollektivavtal.*

Arbetsblock, se *Jordbruk.*

Arbetsförhållanden. Storbritannien. Arbetsförhållandena i England år 1941 och början av år 1942: s. 758 (9).

Se även *Arbetslagstiftning, Husligt arbete.*

Arbetsförmedling, Sveriges offentliga, år 1941: s. 232 (3); *månadsstatistik* (tabeller): 1941, dec.: s. 67 (1); 1942, jan.: s. 169 (2); febr.: s. 258 (3); mars: s. 367 (4); april: s. 470 (5); maj: s. 544 (6); juni: s. 634 (7); juli: s. 717 (8); aug.: s. 779 (9); sept.: s. 874 (10); okt.: s. 961 (11); nov.: s. 1051 (12).

Den privata arbetsförmedlingen under år 1941: s. 594 (7).

Arbetsförmedlingens kretsorganisation: s. 868 (10).

Omorganisation av lärarförmedlingarna: s. 776 (9).

Statsbidrag till arbetssökandes resor m. m.: s. 631 (7).

Se även *Byggnadsverksamheten, Flyktingar, Torvindustrin, Sjuksköterskebyrderna.*

Arbetsgivareföreningen, Svenska, år 1941: s. 511 (6).

Arbetsinställelser i Sverige år 1941: s. 1034 (12).

Arbetskort, se *Arbetslösheten.*

Arbetslagstiftning. Socialstyrelsens utlåtande över förslaget angående semester för husmödrar: s. 815 (10).

Internationell arbetslagstiftning 1919—1939: s. 814 (10).

Frankrike. Arbetets organisation: s. 128 (2).

Norge. Förordning angående arbetsförhållanden och driftsinskränkning: s. 212 (3).

Arbetslöner. Lönenivån år 1941 och löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m.: s. 513 (6).

Kristillägg under första kvart. 1942 (beslut vid 1941 års riksdag): s. 4 (1).

Finland. Kontroll av löner och arbetsvillkor genom ett statligt lönenråd: s. 308 (4). — Ändrade bestämmelser för lönerådet: s. 512 (6). — Reglering av arbetslönerna: s. 1032 (12).

Schweiz. Riktlinjer för arbetslönernas anpassning till levnadskostnaderna: s. 1026 (12).

Se även *Arbetsmarknaden, Byggnadsindustrin, Jordbruk, Kollektivavtal, Skogsarbetare, Trädgårdsnäringen, Vägarbetare.*

Arbetslösheten inom fackförbunden under år 1941: s. 252 (3).

Arbetslösheten inom fackförbunden (tabeller): 1941, 30 nov.: s. 75 (1); 31 dec.: s. 177 (2); 1942, 31 jan.: s. 266 (3); 28 febr.: s. 375 (4); 31 mars: s. 478 (5); 30 april: s. 552 (6); 31 maj: s. 642 (7); 30 juni: s. 725 (8); 31 juli: s. 787 (9); 31 aug.: s. 882 (10); 30 sept.: s. 969 (11); 31 okt.: s. 1060 (12).

Hjälpsökande arbetslösa enligt statens arbetsmarknadskommission (tabeller): 1941, dec.: s. 77 (1); 1942, jan.: s. 179 (2); febr.: s. 267 (3); mars: s. 377 (4); april: s. 480 (5); maj: s. 554 (6); juni: s. 644 (7); juli: s. 727 (8); aug.: s. 789 (9); sept.: s. 884 (10); okt.: s. 971 (11); nov.: s. 1062 (12).

Arbetslösheten inom byggnadsfacken: s. 363 (4).

Hjälpåtgärder för arbetslösa musiker: s. 54 (1); s. 1047 (12).

Kurspremie för personer med korttidsarbete: s. 231 (3).

Nya bestämmelser för arkivarbeten och musikerhjälp: s. 868 (10).

Ändrade maximibelopp för dagunderstöd och hyreshjälp: s. 231 (3).

Danmark. De danska arbetskorten: s. 919 (11). Se även *Stenindustrin.*

Arbetslöshetsförsäkring. Erkända arbetslöshetskassor år 1941: s. 837 (10).

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna: 1942, jan.: s. 322 (4); febr.: s. 468 (5); mars: s. 542 (6); april: s. 632 (7); maj: s. 715 (8); juni: s. 777 (9); juli: s. 872 (10); aug.: s. 959 (11); sept.: s. 1048 (12).

Förslag till ändringar av arbetslöshetskasselagstiftningen: s. 746 (9).

Arbetslöshetskassor, se *Arbetslöshetsförsäkring.*

Arbetsmarknaden: 1941, dec.: s. 48 (1); 1942, jan.: s. 161 (2); febr.: s. 224 (3); mars: s. 355

(4); april: s. 458 (5); maj: s. 532 (6); juni: s. 622 (7); juli: s. 700 (8); aug.: s. 768 (9); sept.: s. 861 (10); okt.: s. 945 (11); nov.: s. 1039 (12).

Lönesumman inom industri och handel m. m.: år 1941, fjärde kvart.: s. 56 (1); år 1942, första kvart.: s. 364 (4); andra kvart.: s. 712 (8); tredje kvart.: s. 869 (10).

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission: s. 53 (1); s. 166 (2); s. 229 (3); s. 361 (4); s. 464 (5); s. 538 (6); s. 626 (7); s. 704 (8); s. 773 (9); s. 866 (10); s. 951 (11); s. 1045 (12).

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet: 1941, dec.: s. 51 (1); 1942, jan.: s. 164 (2); febr.: s. 227 (3); mars: s. 358 (4); april: s. 461 (5); maj: s. 535 (6); juni: s. 624 (7); juli: s. 702 (8); aug.: s. 770 (9); sept.: s. 864 (10); okt.: s. 948 (11); nov.: s. 1042 (12).

Anställande och entledigande av arbetskraft (tabeller): 1941, dec.: s. 74 (1); 1942, jan.: s. 176 (2); febr.: s. 265 (3); mars: s. 374 (4); april: s. 477 (5); maj: s. 551 (6); juni: s. 641 (7); juli: s. 724 (8); aug.: s. 786 (9); sept.: s. 881 (10); okt.: s. 968 (11); nov.: s. 1059 (12).

Sysselsättningen inom industri och handel m. m. enligt uppgifter från arbetsgivarna (månadsstatistik): 1941, dec.: s. 71 (1); 1942, jan.: s. 173 (2); febr.: s. 262 (3); mars: s. 371 (4); april: s. 474 (5); maj: s. 548 (6); juni: s. 638 (7); juli: s. 721 (8); aug.: s. 783 (9); sept.: s. 878 (10); okt.: s. 965 (11); nov.: s. 1055 (12).

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 1941, nov.—dec.: s. 67 (1); 1941, dec.—1942, jan.: s. 169 (2); 1942, jan.—febr.: s. 258 (3); febr.—mars: s. 367 (4); mars—april: s. 470 (5); april—maj: s. 544 (6); maj—juni: s. 634 (7); juni—juli: s. 717 (8); juli—aug.: s. 779 (9); aug.—sept.: s. 874 (10); sept.—okt.: s. 961 (11); okt.—nov.: s. 1051 (12).

Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942 (tabeller): s. 80 (1); s. 182 (2); s. 270 (3); s. 380 (4); s. 483 (5); s. 557 (6); s. 647 (7); s. 730 (8); s. 792 (9); s. 887 (10); s. 974 (11); s. 1065 (12).

Arbetskraft vid statliga och statsunderstödda anläggningsarbeten: s. 363 (4).

Frivilliga arbetslag: s. 166 (2).

Frågor angående arbetsmarknaden vid 1942 års riksdag: s. 657 (8).

Sveriges ungdomsberedskap: s. 466 (5).

Se även *Byggnadsverksamheten*, *Jordbruk*, *Skogsarbetare*, *Torvindustrin*.

Arbetsmarknadskommissionen, se *Arbetsmarknaden*.

Arbetsorganisationen, Internationella. En resolution om hjälp- och återuppbyggnadsåtgärder efter kriget: s. 127 (2).

Arbetstiden. Arbetstid och sysselsättning inom näringslivet i november 1941: s. 59 (1).

Arbetstidsfrågor vid 1942 års riksdag: s. 659 (8).

Undersökningen rörande övertidsarbetet inom industrin avslutad: s. 307 (4).

Arkivarbeten, se *Arbetslösheten*.

Arvsrätt, se *Utomäktenskapliga barn*.

Barnavård. Barnavårdsombudens anknytning till barnavårdsinspektionen: s. 916 (11).

Verksamheten vid sommarkolonier under år 1941: s. 998 (12).

Se även *Befolkningsfrågor*, *Socialvårdskommittén*.

Barnavårdsinspektion, se *Barnavård*.

Barnhem, se *Socialvårdskommittén*.

Barnrikehus, se *Bostadsförhållanden*, *Levnadskostnader*.

Befolkningsfrågor vid 1942 års riksdag: s. 661 (8).

Befolkningsutvecklingen: 1941, fjärde kvart.: s. 218 (3); 1942, första kvart.: s. 523 (6); andra kvart.: s. 765 (9); tredje kvart.: s. 1032 (12).

Kurser i spädbarnsvård och rationell matlagning i Norrbottens län (socialstyrelsens utlåtande): s. 27 (1).

Undersökning rörande låntagare till statens bosättningslån: s. 897 (11).

Finland. Befolkningspolitiska åtgärder och förslag: s. 310 (4).

Frankrikes befolkningsproblem: s. 29 (1).

Beredskapsmönstring, se *Försvarsberedskap*.

Bidragsförskott, se *Socialvårdskommittén*.

Bostadsfrågor vid 1942 års riksdag: s. 662 (8).

Bostadsförhållanden. Bostadsmarknaden i rikets städer: omkring den 1 april 1942: s. 520 (6); vid oktoberflyttningen 1942: s. 920 (11).

Fastighetsomkostnadernas förändring åren 1937—1941: s. 567 (7).

Outhyrda bostadslägenheter i Stockholm och Göteborg åren 1940 och 1941: s. 28 (1).

Socialstyrelsens undersökning rörande bostäder för mindre bemedlade barnrika familjer (i »barnrikehus»): s. 904 (11).

Utlåtande över förslag rörande bostadsförsörjningen: s. 214 (3).

Utredning angående värmekostnaden i hyreshus (med socialstyrelsens utlåtande): s. 301 (4).

Bostadsförsörjning, se *Bostadsförhållanden.*
Bosättningslån, se *Befolkningsfrågor.*
Brännvedsförsörjning. Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen: 1941, 31 dec.: s. 53 (1); 1942, 31 jan.: s. 166 (2); 28 febr.: s. 229 (3); 31 mars: s. 361 (4); 30 april s. 464 (5); 31 maj: s. 538 (6); 30 juni: s. 626 (7); 31 juli: s. 704 (8); 31 aug.: s. 773 (9); 30 sept.: s. 866 (10); 31 okt.: s. 951 (11); 30 nov.: s. 1045 (12).
Byggnadsfacket, se *Arbetslösheten, Byggnadsindustrin.*
Byggnadsfrågor, se *Byggnadsverksamheten.*
Byggnadsindustrin. Tyskland. Nya tariff- och löneförordningar för byggnadsfacket: s. 212 (3).
Byggnadskostnader, se *Byggnadsverksamheten.*
Byggnadsverksamheten i Sverige år 1941: s. 760 (9).
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under år 1941: s. 137 (2); under första kvart. 1942: s. 434 (5); under andra kvart. 1942: s. 684 (8); under tredje kvart. 1942: s. 923 (11).
Arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m.: s. 628 (7); s. 776 (9); s. 1047 (12).
Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1942: s. 512 (6); 1939—1 juli 1942: s. 758 (9); 1939—1 oktober 1942: s. 917 (11).
Byggnadskostnaderna på landsbygden åren 1931—1942: s. 424 (5).
Indexberäkningar rörande byggnadskostnaderna 1939—1942: s. 127 (2).
Företrädesrätt till arbetskraft för byggnads- och anläggningsarbeten: s. 774 (9).
Inventering av arbetskraft vid byggnads- och anläggningsarbeten den 15 juli 1942: s. 629 (7); s. 706 (8).
Utredning rörande landsbygdens byggnadsfrågor: s. 209 (3).
Dagunderstöd, se *Arbetslösheten.*
Driftsinskränkning, se *Arbetslagstiftning.*
Dyrortsgruppering. Levnadskostnadernas lokala olikheter år 1941: s. 397 (5).
Förslag till riktlinjer för eventuell ny dyrortsgruppering: s. 801 (10).
Levnadskostnadernas regionala olikheter: s. 913 (11).
Finland. Ortернas relativa dyrhet år 1941: s. 425 (5).
Dyrtidstillägg, se *Folkpensionering, Skiljedom.*
Ekonomisk politik, se *Kristidsåtgärder.*
Familjeavdrag, se *Skattelagstiftning.*
Familjebidrag, se *Försvarsberedskap.*
Fastighetsomkostnader, se *Bostadsförhållanden.*
Fattigvården år 1940: s. 130 (2).
Fattigvårdsberättelsen för åren 1938 och 1939: s. 751 (9).
Förslag till ändring i vårdtaxan: s. 126 (2).
Se även *Levnadskostnader, Sinnessjukvård.*
Flyktingar. Arbetsförmedling för norska flyktingar: s. 1047 (12).
Folkhälsan, se *Hälsovård, Näringsfrågor.*
Folkpensioneringen åren 1939 och 1940: s. 588 (7).
Dyrtidstillägg å folkpensioner (beslut vid 1941 års riksdag): s. 4 (1).
Folkpensionärernas levnadsförhållanden: s. 8 (1).
Folktandvård. Från folktandvårdens genombrottsår: s. 987 (12).
Fylleri. Fylleriförseelser och spritsmuggling: 1941, fjärde kvart.: s. 143 (2); under år 1941 och första kvart. 1942: s. 455 (5); under andra kvart. 1942: s. 690 (8); under tredje kvart. 1942: s. 942 (11).
Föreningsrätt. Den första skiljenämnden enligt 1936 års lag om förenings- och förhandlingsrätt: s. 756 (9).
Registrerade föreningar enligt förenings- och förhandlingsrättslagen: s. 1036 (12).
Författningar rörande sociala frågor: s. 86 (1); s. 188 (2); s. 276 (3); s. 386 (4); s. 492 (5); s. 531 (6); s. 653 (7); s. 736 (8); s. 798 (9); s. 894 (10); s. 982 (11); s. 1074 (12).
Förlikningsmän. Statens förlikningsmäns verksamhet åren 1939 och 1940: s. 519 (6).
Se även *Kollektivavtal.*
Försvarsberedskap. Beredskapsmönstring år 1943: s. 953 (11).
Ekonomi och livsmedelsförbrukning bland inkallades familjer: s. 201 (3).
Frågor angående försvarsberedskap vid 1942 års riksdag: s. 666 (8).
1942 års krigsfamiljebidragsförordning: s. 631 (7).
Socialstyrelsens utlåtande över förslag till ändrad krigsfamiljebidragsförordning: s. 422 (5).
Utlåtande angående utbildning av värnpliktiga och fast anställt manskap vid armén: s. 217 (3).
Utredning om tillgodoräkning av fortsatt värnpliktstjänstgöring för civil verksamhet: s. 210 (3).

Gatsten, se *Stenindustrin.*
Hembiträde, se *Husligt arbete.*
Hemgårdarnas sociala verksamhet (socialstyrelsens utlåtande): s. 27 (1).
Husligt arbete. Danmark. Hembiträdenas arbetsförhållanden år 1941: s. 682 (8).
Hyreshjälp, se *Arbetslösheten.*
Hyreslagstiftning. Hyresregleringslagens utformning (socialstyrelsens utlåtande): s. 283 (4).
Tillfällig inskränkning i rätten att uthyra bostäder: s. 208 (3).
Yttrande angående förslag till skapande av ökad trygghet för hyressökande familjer med barn: s. 215 (3).
Hyresreglering, se *Hyreslagstiftning.*
Hyresräkning. 1941 års partiella hyresräkning: s. 91 (2).
Hälsovård. »Friskt folk» en ny tidskrift för folkhälsans befrämjande: s. 28 (1).
Indexkompensation, se *Kollektivavtal.*
Indexreglerade arbetslöner, se *Kollektivavtal.*
Inkallad (i militärtjänst), se *Försvarsberedskap*
Jordbruk. Arbetsblockorganisationen inom jordbruket: s. 361 (4).
Arbetskraftåtgången inom jordbruket år 1941: s. 495 (6).
Löneläget inom jordbruket år 1941: s. 426 (5).
Åtgärder för överflyttning på frivillig väg av arbetskraft till jordbruket: s. 540 (6); s. 630 (7); s. 774 (9); s. 1046 (12).
Kollektivavtalen under fjärde kvart. 1941 och första kvart. 1942: s. 336 (4); under andra kvart. 1942: s. 597 (7); under tredje kvart. 1942: s. 820 (10).
Principavtal om indexreglerade arbetslöner under 1942 (ramavtal): s. 5 (1). — Indexreglering av lönerna under år 1943: s. 985 (12). — Utredning om enhetlig indexkompensation på svenska arbetsmarknaden: s. 1029 (12).
En amerikansk forskare om svenskt avtalsväsen: s. 1028 (12).
Konjunkturinstitutet. Konjunkturläget hösten 1941: s. 122 (2); våren 1942: s. 678 (8).
Konjunkturläge, se *Konjunkturinstitutet.*
Kooperation. Kooperativa förbundets och anslutna föreningars verksamhet år 1941: s. 422 (5).
Korttidsarbete, se *Arbetslösheten.*
Kretsorganisation, se *Arbetsförmedling.*
Kristidsåtgärder, statliga. Riktlinjer för den ekonomiska politiken: s. 918 (11).
Kristillägg, se *Arbetslöner.*
Kvinnor. Amerikas förenta stater. Kvinnliga förvärvsarbetare: s. 309 (4).
Se även *Moderskapsskydd.*
Landsorganisationen i Sverige år 1941: s. 307 (4).
Levnadskostnader 1942, den 1 jan.: s. 31 (1); den 1 april: s. 340 (4); den 1 juli: s. 604 (7); den 1 okt.: s. 846 (10).
Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll: 1941, fjärde kvart.: s. 327 (4); 1942, första kvart.: s. 439 (5); andra kvart.: s. 599 (7).
Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll: 1941, andra kvart.: s. 146 (2); fjärde kvart.: s. 524 (6); 1942, andra kvart.: s. 929 (11).
Metoderna för beräkning av levnadskostnadsindex under omprövning: s. 303 (4). — Utredning om nya grunder för levnadskostnadsindex: s. 816 (10).
Kostförhållanden inom vissa hushåll med understöd från Stockholms stads fattigvård: s. 18 (1). — Levnadsförhållanden inom hushåll med understöd av fattigvården: s. 577 (7).
Levnadsförhållanden bland familjer boende i »barnrikehus»: s. 739 (9).
Levnadskostnadsfrågor vid 1942 års riksdag: s. 667 (8).
Måltidsförhållanden bland industriarbetare: s. 111 (2).
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och vissa främmande länder: s. 191 (3).
Levnadskostnaderna i vissa länder första halvåret 1942: s. 754 (9).
Danmark. Ändring av levnadskostnadsindex: s. 681 (8).
Kanada. Levnadskostnadsindex och krigstillägg: s. 587 (7).
Se även *Arbetslöner, Dyrortsgruppering, Folkpensionering, Försvarsberedskap.*
Levnadskostnadsindex, se *Levnadskostnader.*
Litteraturöversikt: s. 81 (1); s. 184 (2); s. 271 (3); s. 382 (4); s. 485 (5); s. 559 (6); s. 648 (7); s. 731 (8); s. 793 (9); s. 889 (10); s. 976 (11); s. 1067 (12).
Livsmedelskostnaderna 1942, den 1 febr.: s. 144 (2); den 1 mars: s. 222 (3); den 1 maj: s. 456 (5); den 1 juni: s. 529 (6); den 1 aug.: s. 698 (8); den 1 sept.: s. 766 (9); den 1 nov.: s. 943 (11); den 1 dec.: s. 1037 (12).
Se även *Levnadskostnader, Livsmedelspriser.*
Livsmedelspriser. Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen år 1941: s. 219 (3).

Lärarförmedling, se *Arbetsförmedling.*
Löneråd, se *Arbetslöner.*
Minderåriga, se *Barnavård, Ungdomsvård.*
Moderskapsskydd. Handbok för mödrahjälpsverksamheten: s. 748 (9).
Musiker, se *Arbetslösheten.*
Måltidsförhållanden, se *Levnadskostnader.*
Mödrahjälp, se *Moderskapsskydd.*
Normalpris, se *Prisreglering.*
Nykterhetsfrågor vid 1942 års riksdag: s. 669 (8).
Se även *Rusdrycksförsäljning.*
Näringsfrågor. Kristidens inverkan på hälsotillståndet: s. 279 (4).
Näringsvärde, se *Livsmedelspriser.*
Olycksfall i arbete år 1939: s. 830 (10).
Ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete (vid 1941 års riksdag): s. 3 (1).
Omsättningsskatt, se *Skattelagstiftning.*
Pensionsreglemente, se *Statstjänstemän.*
Prisområden, se *Prisreglering.*
Prisreglering. Normalpriser på mjölk fastställda för hela riket: s. 209 (3).
Prisområden för vissa prisreglerade livsmedel i december 1942: s. 1018 (12).
Prisstopp å restauranger och andra näringsställen: s. 758 (9).
Provisoriskt allmänt prisstopp: s. 917 (11).
Prisstopp, se *Prisreglering.*
Ramavtal, se *Kollektivavtal.*
Ransoneringsåtgärder. Bränsleransoneringen skärpes: s. 589 (7).
Textilransoneringen: s. 26 (1).
Livsmedelsransonerna i Sverige och vissa främmande länder: s. 389 (5).
Riksdagen. Sociala frågor vid 1941 års riksdags höstsession: s. 3 (1); vid 1942 års riksdag: s. 657 (8).
Rusdrycksförsäljning. Finland. Ny höjning av vin- och spritpriserna: s. 818 (10).
Semester, se *Arbetslagstiftning.*
Sinnessjukvård. Ändring av omoderna fattigvårdsanstalter till sekundäravdelningar vid sinnessjukhus: s. 681 (8).
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1941: s. 595 (7).
Sjöfartskommission, se *Sjömansyrket.*
Sjömansyrket. Arbetstillgång under år 1941: s. 249 (3).
Internationella sjöfartskommissionens tolfte sammanträde: s. 814 (10).
Skattelagstiftning. Yttrande angående provisorisk höjning av de statliga familjeavdragen för barn: s. 215 (3).
Finland. Omsättningsskattebördans fördelning: s. 211 (3).
Skiljedom. Danmark. Skiljedom rörande arbetarnas dyrtidstillägg: s. 210 (3).
Skiljenämnd, se *Föreningsrätt.*
Skogsarbetare. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1941/1942: s. 318 (4).
Konferenser i skogsarbetsfrågor: s. 953 (11).
Omfattningen av skogsarbetares övergång till industri och anläggningsarbeten: s. 954 (11).
Undersökning beträffande möjligheterna att intensifiera skogsarbetet: s. 1048 (12).
Åtgärder för överflyttning på frivillig väg av arbetskraft till skogsarbete: s. 540 (6); s. 629 (7); s. 867 (10).
Skolbespisningen under år 1940/41: s. 507 (6).
Skyddshem, se *Ungdomsvård.*
Social utbildning. Behovet av högre socialvetenskaplig och social utbildning utredes: s. 681 (8).
Sociala frågor, se *Författningar, Riksdagen.*
Socialförsäkring inför 1942 års riksdag: s. 671 (8).
Storbritannien. Reformplan för den engelska socialförsäkringen: s. 1030 (12).
Socialstyrelsen. Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar: s. 87 (1); s. 188 (2); s. 276 (3); s. 381 (4); s. 491 (5); s. 563 (6); s. 653 (7); s. 735 (8); s. 798 (9); s. 894 (10); s. 982 (11); s. 1073 (12).
Socialvård. Danmark. De sociala utgifterna räkenskapsåret 1940/41: s. 424 (5).
Socialvårdskommittén. Barnhemmen och deras verksamhet: s. 1009 (12).
Bidragsförskottslagen under omarbetning: s. 757 (9).
Förslag om ändring av socialvårdens organisation samt riktlinjer för en socialvårdsreform: s. 1003 (12).
Sommarkolonier, se *Barnavård.*
Spritdrycker, se *Rusdrycksförsäljning.*
Spritsmuggling, se *Fylleri.*
Statstjänstemän. Nya allmänna tjänste- och pensionsreglementen (vid 1941 års riksdag): s. 4 (1).
Stenindustrin. Arbetslöshetshjälp åt arbetare vid de nedlagda statliga gatstensbeställningsarbetena: s. 630 (7).
Delegation för ärenden rörande inköp av gatsten för statens räkning: s. 705 (8).
Återupptagande av de statliga stenbeställningarna: s. 868 (10).

Tjänstereglemente, se *Statstjänstemän*.
Torvindustrin. Arbetsförmedlingstvång för torvindustrin: s. 540 (6); s. 1047 (12).
Inventering av arbetskraft vid torvindustriföretag: s. 231 (3).
Inventeringen av arbetskraft för torvindustrin: 1942, 30 april: s. 465 (5); 31 maj: s. 539 (6); 30 juni: s. 627 (7).
Trädgårdsnäringen. Trädgårdsarbetarnas löner år 1941: s. 833 (10).
Ungdomsvård. Förslag om eftergift av åtal mot minderåriga: s. 910 (11).
Skyddshemmens verksamhet år 1941: s. 312 (4).
Utlåningar i Sverige: s. 153 (2); s. 448 (5); s. 691 (8); s. 936 (11).
Utomäktenskapliga barns arvsrätt m. m. (socialstyrelsens utlåtande): s. 125 (2).
Ut- och invandring. Socialstyrelsens utredning om utlandssvenskarna: s. 24 (1).
Vårdtaxa, se *Fattigvården*.
Vägarbetare. Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1942: s. 823 (10).
Värmekostnad, se *Bostadsförhållanden*.
Värnplikt, se *Försvarsberedskap*.
Yrkesorientering. Att välja yrke: s. 467 (5).
Åtal, se *Ungdomsvård*.
Återuppbyggnad, se *Arbetsorganisationen*.
Övertidsarbete, se *Arbetstiden*.

Sakregister till Sociala Meddelanden 1933—1942.

(Siffror med fetstil angiva årgång, efterföljande siffror angiva sida, t. ex. **33**, 321 = årg. 1933, s. 321.)

Affärsanställda. Internationella arbetsbyråns rådgivande kommitté för frågor rörande anställdas: **33**, 321. — Sammanträde med internationella arbetsbyråns rådgivande kommitté för frågor rörande anställda: **38**, 341.

Alkoholistvård. Förslag till lag om behandling av förbrytare hemfallna åt alkoholmissbruk: **36**, 655. — Revision av alkoholistlagen: **38**, 485. — Besparingsförslag rörande länsnykterhetsnämnderna och rusdrycksförsäljningen: **41**, 911. — På alkoholistanstalter intagna under år 1941: **42**, 590.

Norge. Provisorisk lagstiftning om nykterhetsnämnder m. m.: **33**, 622.

Anställda, se *Affärsanställda, Priva anställda.*

Arbetarskydd. Viktmärkning av tyngre gods: **33**, 33. — Utredning angående arbetarskyddslagens bestämmelser om minderårigas arbetstid: **35**, 182. — Översyn av den svenska arbetarskyddslagstiftningen: **38**, 627. — Arbetarnas samaritförbund: **39**, 17. — Varsamhetskampanj på arbetsplatser och i hemmen: **40**, 632.

Internationella arbetsbyråns kommitté för förebyggande av olycksfall: **33**, 117; **35**, 31. — Internationella arbetsbyråns silikoskonferens i Genève: **38**, 623. — Sammanträde med internationella arbetsbyråns expertkommitté för upprättande av normalreglemente beträffande säkerhetsåtgärder i kolgruvor: **38**, 853.

Danmark. Förslag om förbättrat arbetarskydd: **39**, 667.

Lettland. Lag om arbetarskydd: **38**, 186.

Storbritannien. Ny lag om skydd mot ohälsa och olycksfall vid fabriksarbete: **37**, 700.

Se även *Olycksfall, Yrkeshygien, Yrkesinspektionen.*

Arbetarskyddsbyrån, se *Socialstyrelsen.*

Arbetartillgång, se *Jordbruk.*

Arbetsavtal, se *Kollektivavtal.*

Arbetsblock, se *Jordbruk.*

Arbetsbok, se *Arbetsmarknaden.*

Arbetsbyrån, Internationella. Publikationer: **33**, 28, 256, 322, 451, 781; **34**, 354, 430; **36**, 299; **37**, 139, 292. — Årsbok 1936—37 (jämte statistisk årsredogörelse): **38**, 337; — 1937—38: **38**, 787.

Styrelsesammanträden år 1933, febr.: **33**, 254; april: **33**, 396; — år 1934, sept.: **35**, 28; — år 1935, jan.: **35**, 195; april: **35**, 426; okt.: **35**, 775; — år 1936, febr.: **36**, 296; april: **36**, 472; november och år 1937, febr.: **37**, 234; maj: **37**, 444; okt.: **37**, 773; — år 1938, febr.: **38**, 118; april: **38**, 336; juni: **38**, 622; okt.: **38**, 851; — år 1939, febr.: **39**, 96; april: **39**, 347; juni, sept. och okt.: **39**, 803; — år 1940, febr.: **40**, 87.

Direktörsrapport: **33**, 518; **38**, 419; **39**, 459.

Frågan om utökning av medlemsantalet i internationella arbetsbyråns styrelse: **33**, 28. — Internationella arbetsbyråns nuvarande verksamhet: **41**, 272.

Se även *Affärsanställda, Arbetarskydd, Arbetslagstiftning, Arbetslöner, Arbetslösheten, Arbetsmarknaden, Arbetstiden, Jordbruk, Kvinnor, Textilindustri, Ut- och invandring.*

Arbetsfostran, se *Lösdrivare.*

Arbetsfred. Finland. Debatt i riksdagen rörande lagen om skyddande av arbetsfred: **38**, 351.

Se även *Arbetsinställelser, Arbetslöner, Bojkottlagstiftning.*

Arbetsfronten, den tyska: **33**, 637.

Arbetsförhållanden. Storbritannien. Arbetsförhållandena i England år 1941 och början av år 1942: **42**, 758.

Se även *Arbetslagstiftning, Husligt arbete.*

Arbetsförmedling, Sveriges offentliga, åren 1923—1932: **33**, 419; — år 1932: **33**, 84; — år 1933: **34**, 98; — år 1934: **35**, 82; — år 1935: **36**, 91; — år 1936: **37**, 111; — år 1937: **38**, 95; — år 1938: **39**, 102; — år 1939: **40**, 91; — år 1940: **41**, 296; — år 1941: **42**, 232.

Månadsstatistik i varje häfte.

De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1932: **33**, 436; — år 1933: **34**, 455; — år 1934: **35**, 449; — år 1935: **36**, 499; — år 1936: **37**, 484; — år 1937: **38**, 604; — år 1938: **39**, 488; — år 1939: **40**, 474.

Den privata arbetsförmedlingen under år 1932: **33**, 399; — år 1933: **34**, 432; — år 1934: **35**, 331; — år 1935: **36**, 477; — år 1936: **37**, 452; — år 1937: **38**, 539; — år 1938: **39**, 493; — år 1939: **40**, 346 — år 1940: **41**, 506; — år 1941: **42**, 594.

Lagen om offentlig arbetsförmedling: **34**, 451. — Arbetsförmedlingskonferensen den 14—16 november 1934: **34**, 821. — Arbetskraft till betfälten i Skåne: **36**, 530; **37**, 703. — Handbok för den offentliga arbetsförmedlingen: **36**, 531. — Den interlokala arbetsförmedlingen: **36**, 773. — Arbetsförmedlingens medverkan vid rekryteringen till försvarsväsendet: **37**, 276. — Uppmaning att utnyttja den offentliga arbetsförmedlingen: **39**, 730. — Statsbidrag till arbetssökandes resor: **40**, 583; **42**, 631. — Överflyttning av ungdom från Västernorrlands län: **41**, 294. — Instruktionskurs för arbetsförmedlingstjänstemän: **41**, 754. — Arbetsförmedlingen för folkhögskollärare: **41**, 880. — Omorganisation av lärarförmedlingarna: **42**, 776. — Arbetsförmedlingens kretsorganisation: **42**, 868.

Amerikas förenta stater. Arbetsförmedling och yrkesorientering: **38**, 154.

Finland. Ny arbetsförmedlingslag: **36**, 723. — Arbetsanskaffning åt överflyttad befolkning: **40**, 472.

Norge. Obligatorisk arbetsförmedling: **40**, 840.

Storbritannien. Yrkesorientering och arbetsanskaffning åt ungdom: **38**, 74. — Överflyttning av arbetslös ungdom: **39**, 77.

Tjeckoslovakien. Lag om arbetsförmedling: **36**, 725.

Se även *Arbetslöner, Arbetslösheten, Arbetsmarknaden, Byggnadsverksamheten, Flyktingar, Sjuksköterskebyråerna, Torvindustrin, Yrkesrekrytering.*

Arbetsgivareföreningen, Svenska, år 1932: **33**, 454; — år 1933: **34**, 476; — år 1934: **35**, 431; — år 1935: **36**, 480; — år 1936: **37**, 456; — år 1937: **38**, 433; — år 1938: **39**, 426; — år 1939: **40**, 375; — år 1940: **41**, 583; — år 1941: **42**, 511.

Se även *Kollektivavtal.*

Arbetsinställelser i Sverige år 1932: **33**, 744; — år 1933: **34**, 835; — år 1934: **35**, 826; — år 1935: **36**, 993; — år 1936: **38**, 91; — år 1937: **39**, 147; — år 1938: **40**, 191; — åren 1939 och 1940: **41**, 1010; — år 1941: **42**, 1034.

Se även *Bojkottlagstiftning, Medling i arbetstvister.*

Arbetskonferensen. Sjuttonde internationella arbetskonferensen i Genève: **33**, 513; — adertonde: **34**, 459; — nittonde: **36**, 134; — tjugonde: **36**, 719; — tjugotredje: **37**, 634; — tjugofjärde: **38**, 654; — tjugofemte: **39**, 725.

Internationell arbetskonferens i New York: **41**, 793.

Arbetsordningen för arbetskonferensens adertonde sammanträde: **34**, 353; — tjugonde sammanträde: **36**, 221.

Amerikansk arbetskonferens i Santiago-de-Chile: **36**, 30.

Panamerikansk arbetskonferens i Havana: **39**, 803.

Se även *Arbetsbyrån, Arbetslagstiftning.*

Arbetskonflikter, se *Arbetsinställelser, Medling i arbetstvister, Statstjänstemän, Tredje mans rätt, Vräkning.*

Arbetskonventioner, se *Arbetslagstiftning.*

Arbetskort, se *Arbetslösheten.*

Arbetslagstiftning. Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1932: **33**, 25; — under 1933: **34**, 47; — under 1934: **35**, 31; — under 1935: **36**, 35; — under 1936: **37**, 43; — under 1937: **38**, 23; — under 1938: **39**, 235; — under 1939: **40**, 194. — Internationell arbetslagstiftning 1919—1939: **42**, 814.

Semester för tjänstemän, anställda och arbetare i Sverige: **35**, 248. — Minderårigas användande till skiftarbete: **35**, 761. — Lag om semester: **38**, 365. — Semesterlönens beräknande: **39**, 184. —

Socialstyrelsens yttrande över ifrågasatt ändring av lagen om semester: **41**, 913. — Socialstyrelsens utlåtande över förslaget angående semester för husmödrar: **42**, 815.

Internationella arbetsorganisationen och svensk socialpolitisk utveckling: **38**, 445. — Semesterns reglering i internationella konventioner och ny utländsk lagstiftning (internationella arbetskonferensen): **37**, 293. — Sammanträde med internationella arbetsbyråns expertkommission för granskning av medlemsstaternas årsrapporter: **38**, 341.

Amerikas förenta stater. Reglering av arbetsförhållanden i upphandlingskontrakt vid leveranser till de federala myndigheterna: **36**, 601. — Nya förslag till lagstiftning rörande arbetarfrågor: **37**, 514. — Den föreslagna lagstiftningen rörande arbetstid och arbetslön samt barnarbete: **38**, 28. — Förenta staterna och de internationella arbetskonventionerna: **38**, 854.

Belgien. Lag om semester: **36**, 602. — Förslag till ändring av semesterlagen: **38**, 187. — Lagförslag angående yrkesorganisation och reglering av näringslivet: **39**, 39.

Danmark. Semesterlagstiftningen: **38**, 269.

Finland. Förslag till lag om arbetarsemester: **38**, 701. — Semesterlag i Finland: **39**, 350. — Bestämmelser om arbetsförhållanden: **40**, 167.

Frankrike. Förordning om tjänstefolks rätt till betald semester: **37**, 842. — Förslag till arbetslagstiftning: **38**, 190. — Arbetets organisation: **42**, 128.

Norge. Förslag om semesterns utnyttjande: **39**, 732. — Förordning angående arbetsförhållanden och driftsinskränkning: **42**, 212.

Ryssland. Åtgärder mot ombyte av arbetsplats i Sovjetunionen: **39**, 282. — Nya bestämmelser om arbetsförhållanden i Sovjetunionen: **40**, 473. — Tvångsförflyttning av arbetstagare i Sovjetunionen: **40**, 843.

Storbritannien. Kommittéförslag om arbetarsemester: **38**, 343. — Lagstadgad semester med lön: **38**, 700.

Tyskland. Den nya arbetslagstiftningen: **34**, 210.

Österrike. Näringslivets omorganisation: **34**, 674. — Den tyska arbetslagstiftningens utsträckande till Österrike: **38**, 267.

Se även *Jordbruk*, *Kvinnor*.

Arbetslöner. Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1932: **33**, 384; — åren 1913—1933: **34**, 406. — Lönenivån i Sverige år 1934 och arbetslönernas fluktuationer sedan år 1913: **35**, 372; — år 1935: **36**, 435; — år 1936: **37**, 429. — Lönenivån år 1937 och löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m.: **38**, 384; — år 1938: **39**, 435; — år 1939: **40**, 382; — år 1940: **41**, 589; — år 1941: **42**, 513. — Lönesumman inom industri och handel, se *Arbetsmarknaden*. — Lönestatistisk årsbok 1932: **34**, 50; — 1933: **35**, 34; — 1934: **36**, 38; — 1935: **37**, 48; — 1937: **39**, 40.

Löneutvecklingen för industriarbetare och för kommunalarbetare i Sverige 1860—1930: **34**, 167. — Banktjänstemännens lönestandard: **38**, 186. — Löneförhållanden bland industriarbetare inom vissa yrken år 1935: **38**, 223. — Försäkringstjänstemännens löneförhållanden: **39**, 425. — Sågverksarbetarnas arbets- och inkomstförhållanden i norra Sverige 1936—1938: **40**, 440. — Inkomstförhållandena för byggnadsarbetare 1938—1939: **41**, 136. — Anställnings- och lönevillkor för arbetsförmedlingspersonalen: **41**, 295. — *Socialstyrelsens yttrande angående stadsbudstaxan i* Stockholm: **41**, 796.

Löneutvecklingen i utlandet under 1932: **33**, 397. — Internationella arbetsbyråns statistik över löneutveckling och lönenivå i olika länder: **38**, 589. — Familjelönsystemet i vissa främmande länder: **40**, 380. — Lönepolitiska åtgärder i utlandet: **40**, 687.

Amerikas förenta stater. Lagstiftningen om minimilöner: **38**, 597.

Belgien. *Familjelönsystemet utvidgas*: **39**, 283.

Danmark. Lönestatistik: **33**, 453. — Löneförhållanden inom industrin: **37**, 839. — Indexreglering av avtalslönerna: **39**, 804. — Reglering av arbetslönerna: **41**, 273. — Särskilt prisindex för arbetslönernas *reglering*: **41**, 1004.

Danmark och Norge. Indexlöneregleringarna i Danmark och Norge: **40**, 620.

Finland. Ny statistik beträffande industriarbetarlöner: **37**, 596. — Industriarbetarnas löner år 1938: **39**, 667. — *Regeringsuttalande* om arbetsfreden och lönefrågan: **41**, 275. — Kontroll av löner och arbetsvillkor genom ett statligt löneråd: **42**, 308. — Ändrade bestämmelser för lönerådet: **42**, 512. — Reglering av arbetslönerna: **42**, 1032.

Frankrike. Dyrtidstilläggen till statstjänstemännen höjas: 37, 845.
Norge. Arbetslöner inom industri och hantverk: 37, 841. — Indexreglerade löner: 40, 35.
Schweiz. Riktlinjer för arbetslönernas anpassning till levnadskostnaderna: 42, 1026.
Tyskland. Löner och levnadsstandard: 38, 266.

Se även Arbetslagstiftning, Arbetsmarknaden, Byggnadsindustrin, Jordbruk, Kollektivavtal, Lärlingsutbildning, Privatanställda, Sjömansyrket, Skogsarbetare, Skogsbygden, Tjänsteplikt, Trädgårdsnäringen, Vägarbetare.

Arbetslösheten under år 1932: 33, 147; — år 1933: 34, 163; — år 1934: 35, 163; — år 1935: 36, 163; — år 1936: 37, 163; — år 1937: 38, 139; — år 1938: 39, 199; — år 1939: 40, 170; — år 1940: 41, 312; — år 1941: 42, 252.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna (fackförbunden): *Månadsstatistik i varje häfte.*

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet: *Månadsstatistik i varje häfte* t. o. m. april 1940.

Forts. av statistiken se *Arbetsmarknaden: tabeller till berättelserna i varje häfte.*

Utredning om beredskapsarbeten: 33, 114. — Socialstyrelsens utlåtande rörande beredskapsarbeten mot arbetslöshet: 33, 164. — Bostadsproduktion som arbetslöshetshjälp: 33, 157. — Arbetslöshetskommissionens sammansättning: 33, 643. — Utredning angående kommunal understödsverksamhet i anledning av arbetslöshet: 34, 536. — Arbetslöshetsutredningens betänkande II: 35, 233. — Ungdomsarbetslösheten: 35, 237. — De hjälpsökande arbetslösas fördelning på ålders- och yrkesgrupper den 31 oktober 1934: 35, 601. — Lag om kommunal kontantunderstödsverksamhet vid arbetslöshet: 36, 114. — Arbetslöshetsundersökningen den 31 juli 1935: 36, 365. — Ny undersökning av arbetslöshetsklientelet: 36, 604. — Arbetslöshetsundersökningen den 31 juli 1936: 37, 338. — Berättelse över arbetslöshetskommissionens verksamhet 1925—1934: 37, 450. — Ny arbetslöshetsräkning genom 1937 års arbetslöshetssakkunnigas försorg: 37, 597. — Arbetsförmedlingsåtgärder vid lokal arbetslöshet (Gimo och Harg): 37, 686. — Arbetslösheten bland medlemmar av byggnadsfackförbunden 1929—1934: 38, 253. — Preliminära resultat av 1937 års arbetslöshetsräkning: 38, 345. — Propositioner till årets riksdag rörande åtgärder mot konjunkturförsämring och arbetslöshet: 38, 346. — Arbetslösheten inom lantarbetareförbundet år 1938: 39, 192. — De arbetslösas fysiska och sociala belastning enligt 1937 års arbetslöshetsräkning: 39, 707. — De hjälpsökande arbetslösas åldersfördelning den 18 maj 1940: 40, 408. — Ändrade bestämmelser rörande hjälpverksamheten för arbetslösa: 40, 511, 919. — Upphävande av gällande avstängningsbestämmelser i fråga om statlig arbetslöshetshjälp till hamn- och stuveriarbetare: 40, 647. — Permitteringsregister: 41, 78. — Inventering av arbetsobjekt för arkivarbeten: 41, 78; — nya bestämmelser för arkivarbeten: 41, 671. — Kursverksamheten för arbetslösa: 41, 524. — Hyreshjälp under arbete med betskötsel: 41, 525. — Föreningarna för arbetslöshetens bekämpande bilda landsförbund: 41, 848. — Extra förmåner för vissa arbetslösa, som antaga betarbete: 41, 880. — Hjälpåtgärder för arbetslösa musiker: 42, 54, 1047. — Kurspremie för personer med korttidsarbete: 42, 231. — Ändrade maximibelopp för dagunderstöd och hyreshjälp: 42, 231. — Arbetslösheten inom byggnadsfacken: 42, 363. — Nya bestämmelser för arkivarbeten och musikerhjälp: 42, 868.

Nationernas förbunds enquête om allmänna arbeten: 35, 141. — Arbetslösheten i olika länder (internationella arbetsbyrån): 38, 342, 535. — Sammanträde med internationella arbetsbyråns kommitté för frågor angående offentliga arbeten: 38, 535. — Världsindices för sysselsättningen, arbetslösheten och den faktiska arbetstiden: 38, 623. — Arbetslösheten i världen: 38, 705. — Musikers m. fl. rättigheter inför internationellt forum (internationella arbetsbyråns expertkommitté): 39, 43.

Amerikas förenta stater. Uppskattningar av antalet arbetslösa: 33, 324. — Allmänna arbeten för arbetslöshetens bekämpande: 34, 38. — Offentlig understödsverksamhet och civilarbeten: 34, 265. — Arbetslöshetsfrågan: 36, 300. — Tilläggsanslag till nödhjälpsarbeten: 36, 604. — Officiell arbetslöshetsräkning planeras: 37, 638. — Arbetslösheten och åtgärder däremot: 38, 272. — Nya direktiv för arbetslöshetens bekämpande: 39, 877.

Australien. Arbetslösheten under andra kvartalet 1938: 38, 706.

Danmark. Den produktiva arbetslöshetshjälpen: 33, 370. — Arbetslöshetsräkningen den 30 juni 1934: 35, 420. — Centralorgan för arbetslöshetens bekämpande: 38, 626. — Dansk arbetslöshetsstatistik: 41, 374. — Ändrade grunder för arbetslöshetsstatistiken: 41, 849. — De danska arbetskorten: 42, 919.

Finland. Den produktiva arbetslöshetshjälpen: **33**, 374. — Ungdomsarbetslösheten: **35**, 424. — Nya direktiv för statsåtgärder till arbetslöshetens bekämpande: **37**, 140. — Särskilda bestämmelser om expropriation av mark för reservarbeten: **38**, 427. — Reservarbeten åt arbetslösa: **40**, 695.

Frankrike. Regeringsåtgärder till arbetslöshetens bekämpande: **35**, 629. — Lag om organiserande av offentliga arbeten: **36**, 663.

Japan. Ökad arbetslöshet: **38**, 626.

Kanada. Betänkande avgivet av den kanadensiska arbetslöshetskommissionen: **38**, 428.

Norge. Den produktiva arbetslöshetshjälpen: **33**, 373. — Förslag om en statens byggnadsfond: **38**, 122.

Storbritannien. Den produktiva arbetslöshetshjälpen: **33**, 367. — Förslag till ändringar i arbetslöshetslagstiftningen: **33**, 756. — Förslag till åtgärder mot arbetslösheten inom särskilda områden: **34**, 851. — Arbetslösas levnadsbeskrivningar: **35**, 23. — Temporärt upphävande av 1934 års understödsregler för arbetslösa: **35**, 198. — Regeringsförslag till åtgärder mot arbetslösheten inom vissa områden: **37**, 445. — Utlåtande av brittiska industriförbundet angående lokalisering av industriföretag: **38**, 427. — Arbetslösheten i december 1939: **40**, 88.

Tjeckoslovakien. Arbetsformationer för arbetslösa: **38**, 858. — Stora vägbyggnadsarbeten: **38**, 858.

Tyskland. Den produktiva arbetslöshetshjälpen: **33**, 355. — Nationalsocialismens arbetslöshetsprogram: **33**, 565. — Tillståndet bland arbetslösas barn: **33**, 582. — Arbetskraftens fördelning: **34**, 675. — Arbetslöshetsklientelets sammansättning: **37**, 844. — Arbetslösheten 1937, nov.: **38**, 31; — dec.: **38**, 121; 1938, jan.: **38**, 188. — Ändringar i lagen till arbetslöshetens minskande: **38**, 346. — Arbetslösheten januari—november 1938: **39**, 42.

Se även *Arbetsförmedling, Arbetsmarknaden, Arbetstiden, Ekonomiska hjälpåtgärder, Folkräkning, Intellektuella yrken, Levnadskostnader, Skogsarbetare, Steningustrin.*

Arbetslöshetsförsäkring. Erkända arbetslöshetskassor år 1935: **37**, 136; — år 1936: **37**, 811; — år 1937: **39**, 284; — år 1938: **39**, 576; — år 1939: **40**, 387; — år 1940: **41**, 498; — år 1941: **42**, 837.

De erkända arbetslöshetskassorna: **35**, 142, 264, 483; **36**, 38, 140, 603, 660, 722; **37**, 637, 776; **38**, 31.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna: *Månadsöversikt i varje häfte* fr. o. m. 1942, nr 4.

Arbetslöshetsförsäkringssakkunnigas promemoria rörande frivillig arbetslöshetsförsäkring m. m.: **33**, 107. — Socialstyrelsens yttrande rörande frivillig arbetslöshetsförsäkring m. m.: **33**, 183. — Förordningen om erkända arbetslöshetskassor: **34**, 387. — Handbok för erkända arbetslöshetskassor: **35**, 633. — Ny handbok för erkända arbetslöshetskassor: **38**, 188. — Utredning angående erkända arbetslöshetskassor: **39**, 355. — Förslag till ändringar i lagstiftningen om erkända arbetslöshetskassor: **41**, 145. — Ändringar i lagstiftningen angående den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen: **41**, 293. — Ledamöter för åren 1941—1943 i nämnden för den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen: **41**, 373. — Angående behörighet för personer, som åtnjuta daghjälp från erkänd arbetslöshetskassa, att hänvisas till beredskapsarbete: **41**, 423. — Den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringens förmåner utökas: **41**, 629. — Hyreshjälp till medlem av erkänd arbetslöshetskassa: **41**, 671. — Förslag till ändringar av arbetslöshetskasselagstiftningen: **42**, 746.

Amerikas förenta stater. Förslag till unionellt system för arbetslöshetsförsäkring: **34**, 276.

Belgien. Förestående omorganisation av arbetslöshetsförsäkringen: **33**, 33.

Danmark. De statsunderstödda arbetslöshetskassornas årsmöte år 1937: **38**, 14.

Kanada. Arbetslöshetsförsäkring: **41**, 378.

Norge. Ny lov om arbeidsløshetstrygd og lov om arbeiderfond: **38**, 727. — Ny förordning om arbetslöshetsförsäkring: **40**, 908.

Storbritannien. Arbetslöshetsförsäkringskommitténs slutbetänkande: **33**, 20.

Se även *Socialförsäkring.*

Arbetslöshetsindex, se *Arbetsmarknaden.*

Arbetslöshetskassor, se *Arbetslöshetsförsäkring.*

Arbetslöshetskommission, se *Arbetslösheten.*

Arbetslöshetsräkning, se *Arbetslösheten.*

Arbetslöshetsstatistik, se *Arbetslösheten.*

Arbetsmarknaden. *Månadsöversikt i varje häfte.*

Arbetstillgången enligt uppgifter från industriidkare m. fl., fjärde kvart. 1932: **33**, 67; — år 1933 (kvartalsstatistik): **33**, 291, 483, 675; **34**, 83; — år 1934: **34**, 307, 515, 707; **35**, 67; — år 1935: **35**, 297, 521, 737; **36**, 75; — år 1936: **36**, 331, 571, 755; **37**, 83; — år 1937: **37**, 331, 555, 739; **38**, 63; — år 1938: **38**, 299, 453, 735; **39**, 119; — år 1939: **39**, 356. — Sysselsättningen inom industri och handel m. m.: *Månadsstatistik* fr. o. m. oktober 1939.

Sysselsättningsvolym och arbetstillgång, fjärde kvart. 1938: **39**, 226; år 1939 (kvartalsstatistik): **39**, 362, 582, 805; **40**, 107; — år 1940: **40**, 333, 501. Forts. se: Lönesumman inom industri och handel m. m.: **40**, 724; **41**, 188, 424, 755, 881; **42**, 56, 364, 712, 869.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet: *Månadsöversikt i varje häfte* fr. o. m. maj 1940.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission *i varje häfte* fr. o. m. maj 1940 (viktigare meddelanden äro upptagna i detta register under resp. rubriker).

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden: *Månadsstatistik i varje häfte* fr. o. m. april 1940.

Arbetstillgång och arbetsförmedlingsåtgärder våren 1935: **35**, 403. — Arbetarantalets utveckling vid vissa industriella företag 1932—1934: **35**, 410. — Radioutsändning av riksvakanslistan: **35**, 779. — Arbetsförhållandena bland legitimerade sjukgymnaster: **36**, 3. — Utredning rörande anläggande av ett tackjärnverk i Norrbotten: **37**, 648. — Förekomsten av varaktig arbetsoförmåga: **39**, 424. — Tuberkuloseftervård — ett de partiellt arbetsföras sysselsättningsproblem: **39**, 668. — Arbetsmarknadens försvarsberedskap: **39**, 711. — Behovet av allsidiga undersökningar över arbetsmarknadens tillstånd och utvecklingstendenser: **39**, 785. — Förbättrad arbetsmarknadsstatistik: **39**, 802. — Arbetsmarknadens reglering under kristiden: **40**, 303. — Arbetsmarknaden sedan september 1939: **40**, 396; — sedan våren 1940: **40**, 860; — våren 1941: **41**, 597; — hösten 1941: **41**, 1016. — Uppgiftsskyldighet rörande anställande och entledigande av arbetskraft: **40**, 409, 512. — Förbättrad tuberkuloseftervård: **40**, 694. — Inventering av arbetsobjekt för beredskapsarbeten: **40**, 733. — Inventering av arbetskraft inom industri och hantverk: **41**, 293. — Angående uppskov för gengasutbildade verkmästare m. fl.: **41**, 423. — Omskolning av arbetskraft för verkstadsindustrin: **41**, 424. — Statsbidrag till lägerkurser (för att tillföra jordbruket arbetskraft): **41**, 524. — Uppgiftsskyldighet beträffande nyanställning av arbetskraft vid vissa statliga arbeten m. fl.: **41**, 525. — Anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.: **41**, 607. — Frivilliga arbetslag: **42**, 166. — Arbetskraft vid statliga och statsunderstödda anläggningsarbeten: **42**, 363. — Sveriges ungdomsberedskap: **42**, 466.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet: *Månadsstatistik i varje häfte* t. o. m. år 1939.

En internationell sysselsättnings- och arbetslöshetsindex (internationella arbetsbyrån): **38**, 460.

Amerikas förenta stater. Arbetsmarknadspolitiken i Förenta staterna: **39**, 192. — Amerikanskt betänkande om äldre arbetares sysselsättning: **39**, 478. — Arbetsmarknadsläget våren 1941: **41**, 587.

Japan. Arbetsförhållandena inom exportindustrierna: **35**, 139.

Norge. Sysselsättningsstatistik: **35**, 143.

Storbritannien. Omsättningen av arbetskraft i London: **39**, 348. — Arbetsmarknadspolitiska åtgärder: **41**, 376.

Tyskland. Arbetsböcker: **35**, 634. — Arbetsmarknaden under juni 1936: **36**, 605. — Danska arbetare i Tyskland: **40**, 635.

Se även *Byggnadsverksamheten, Intellektuella yrken, Jordbruk, Skogsarbetare, Torvindustrin.*

Arbetsmarknadskommission, Statens: **39**, 625. — Omorganisation av statens arbetsmarknadskommission: **40**, 164. — Statens arbetsmarknadskommissions råd: **40**, 511. — Ändringar i instruktionen: **40**, 646. — Arbetsmarknadskommissionens kansli: **40**, 735. — Arbetsmarknadskommissionens medelsbehov för budgetåret 1941/42: **41**, 523.

Se även *Arbetsmarknaden, Försvarsberedskap.*

Arbetsmarknadspolitik, se *Arbetsmarknaden.*

Arbetsmarknadsstatistik, se *Arbetsmarknaden.*

Arbetsoförmåga, se *Arbetsmarknaden.*

Arbetsorganisationen, Internationella, under 1939: **40**, 30. — Konferens och styrelsesammanträden i New York: **41**, 914. — En resolution om hjälp- och återuppbyggnadsåtgärder efter kriget: **42**, 127.

Se även *Arbetslagstiftning, Socialpolitik.*

Arbetsreserver, se *Yrkesutbildning.*
Arbetstagarföreningar, se *Föreningsrätt.*
Arbetstiden inom industrin i november 1932: **33,** 3. — Olika former för arbetstidsförkortning inom industrin: **33,** 151. — Arbetstidens förkortning inom näringslivet i november 1933: **34,** 129. — Sysselsättning och arbetstid inom näringslivet i november 1934: **35,** 169; — 1935: **36,** 172; — 1936: **37,** 90; — 1937: **38,** 170; — juli 1938: **38,** 742; — november 1940: **41,** 191; — november 1941: **42,** 59.

Arbetstidens förkortning som medel mot arbetslöshet: **33,** 11. — Socialstyrelsens undersökning av arbetstidsförhållandena inom detaljhandeln: **33,** 581. — Arbetstiden vid s. k. familjebagerier: **35,** 241. — Arbetstidsförhållandena vid yrkesbrandkårerna i Sveriges städer: **35,** 665. — Arbetstidens längd för kontorspersonal inom det enskilda näringslivet: **37,** 3. — Arbetstidsförhållandena för teknisk personal m. fl. grupper av anställda inom det enskilda näringslivet: **37,** 403. — Undersökning rörande vissa arbetstidsförhållanden inom bagerinäringen: **38,** 318. — Undersökning rörande vissa arbetstidsförhållanden inom hotell- och restaurangnäringen: **38,** 320. — Dispenser från allmänna arbetstidslagen: **40,** 318. — Övertidsarbetets omfattning inom industri m. m. under år 1938: **41,** 449. — Övertidsarbetets betydelse för arbetstagaren: **41,** 569. — Undersökningen rörande övertidsarbetet inom industrin avslutad: **42,** 307.

Internationell konferens rörande arbetstidsförkortning såsom medel mot arbetslöshet: **33,** 116. — Förslag till internationell konvention angående arbetstidens förkortning till fyrtio timmar i veckan: **36,** 265. — Arbetstidens reglering i krigförande och i neutrala länder (meddelande från internationella arbetsbyrån): **40,** 158.

Amerikas förenta stater. Arbetstiden i Förenta staterna: **39,** 877. — Åttatimmarslagen delvis upphävd: **41,** 850.

Belgien. Lag om 40-timmars arbetsvecka: **36,** 603.

Danmark. Lov om Forbud mod Overarbejde: **38,** 1.

Frankrike. Fyrtiotimmarsveckans införande i detaljhandeln: 38, 120. — Tillämpningen av fyrtiotimmarsveckan: **38,** 540.

Polen. Ny arbetstidslagstiftning: **33,** 449.

Storbritannien. Övertidsarbetet inom den engelska verkstadsindustrin: **41,** 377.

Se även *Arbetarskydd, Arbetslagstiftning, Arbetslösheten, Butikstängningslag, Jordbruk, Kolgruveindustrin, Kvinnor, Nattarbete, Sjömansyrket, Ungdomsvård.*

Arbetstidslag, se *Arbetstiden, Butikstängningslag.*
Arbetstillgång, se *Arbetsmarknaden, Intellektuella yrken, Jordbruk, Sjömansyrket.*
Arbetstillstånd, se *Utlänningar.*
Arbetstjänst, se *Tjänsteplikt.*
Arbetstvister, se *Medling i arbetstvister.*
Arkivarbeten, se *Arbetslösheten.*
Arrendelagstiftning. Utvidgning av sociala arrendelagen: **38,** 861.
Arvsrätt, se *Utomäktenskapliga barn.*
Arvsskatt, se *Skattelagstiftning.*
Asociala individer, se *Socialvård.*
Avbetalningsköp. Amerikas förenta stater. Åtgärder mot avbetalningsköp: **41,** 798.
Avlöningsreglemente, se *Försvaret.*
Avtalsförhandling, se *Medling i arbetstvister.*
Avverkning, se *Riksskogstaxering.*
Bagerinäring, se *Arbetstiden.*
Bankmannaföreningen planerar utredning av kreditväsendets organisation: **38,** 789.
Banktjänstemän, se *Arbetslöner.*
Barnantal, se *Folkräkning.*
Barnarbete, se *Arbetslagstiftning, Ungdomsvård.*
Barnaskydd. Storbritannien. Barnaskyddslagstiftningen: **33,** 454.
Barnavård. Socialstyrelsens utlåtande över förslag till lag om samhällets barnavård och ungdomsvård m. m.: **34,** 3. — Barnkrubbor och barnträdgårdar, deras nuvarande utbredning, beskaffenhet och föreliggande behov: **36,** 977. — Frågan om åtgärder till befordrande av barnträdgårdsverksamheten:

37, 285. — Samhällets barnavård år 1937: 41, 36; — Barnavårdsombudens anknytning till barnavårdsinspektionen: 42, 916. — Verksamheten vid sommarkolonier under år 1941: 42, 998.
Se även *Arbetslösheten, Befolkningsfrågor, Befolkningskommissionen, Fattigvården, Socialvårdskommittén, Ungdomsvård.*

Barnavårdsförbund, se *Fattigvården.*
Barnavårdsinspektion, se *Barnavård.*
Barnbeklädnadsbidrag, se *Befolkningskommissionen.*
Barnbidrag, se *Befolkningsfrågor.*
Barnhem, se *Socialvårdskommittén.*
Barnkrubbor, se *Barnavård, Befolkningskommissionen.*
Barnrika familjer, se *Bostadsförhållanden.*
Barnrikehus, se *Bostadsförhållanden, Levnadskostnader.*
Barnträdgård, se *Barnavård.*
Befolkningsfrågor. Befolkningsutvecklingen 1939, första kvart.: 39, 498; — andra kvart.: 39, 750; — tredje kvart.: 40, 48; — fjärde kvart.: 40, 280; — 1940, första kvart.: 40, 484; — andra kvart.: 40, 705; — tredje kvart.: 41, 53; — fjärde kvart.: 41, 384; — 1941, första kvart.: 41, 642; — andra kvart.: 41, 799; — tredje kvart.: 41, 1006; — fjärde kvart.: 42, 218; — 1942, första kvart.: 42, 523; — andra kvart.: 42, 765; tredje kvart.: 42, 1032.
Befolkningsrörelsen i Sverige under senare år: 39, 352. — Framställning i befolkningsfrågan: 41, 367. — Sakkunniga i befolkningsfrågan: 41, 796. — Kurser i spädbarnsvård och rationell matlagning i Norrbottens län: 42, 27. — Undersökning rörande låntagare till statens bosättningslån: 42, 897.

Amerikas förenta stater. Befolkningsfrågan: 38, 629.
Argentina. Befolkningsfrågan: 39, 479.
Australien. Ny ordning för barnbidrag: 41, 480.
Finland. Förslag i befolkningsfrågan: 41, 375. — Befolkningspolitiska åtgärder och förslag: 42, 310.
Frankrike. Befolkningsfrågan och understöd till familjeförsörjare: 38, 347. — Befolkningspolitiska åtgärder: 39, 872. — Enhetligt familjeunderstöd för löntagare med barn: 41, 479. — Frankrikes befolkningsproblem: 42, 29.
Italien. Familjelån och andra befolkningspolitiska åtgärder: 37, 777. — Nya befolkningspolitiska åtgärder: 38, 628.
Tyskland. Statliga bidrag till flerbarnsfamiljer: 41, 276.
Se även *Folkräkning.*

Befolkningskommissionens betänkande: i näringsfrågan: 38, 233; — angående barnbeklädnadsbidrag m. m.: 38, 306; — angående barnkrubbor och sommarkolonier m. m.: 38, 579; — i näringsfrågan samt angående barnbeklädnadsbidrag: 38, 666; — angående förvärvsarbetande kvinnors rätteliga ställning vid äktenskap och barnsbörd: 38, 676; — slutbetänkande: 39, 11.
Se även *Moderskapsskydd.*

Bensin- och oljenämnden, se *Kristidsinstitutioner.*
Beredskapsarbeten, se *Arbetslösheten, Arbetsmarknaden.*
Beredskapsmönstring, se *Försvarsberedskap.*
Besiktning, offentlig, se *Kristidsåtgärder.*
Betakötsel, se *Arbetsförmedling, Arbetslösheten.*
Bidragsförskott, se *Socialvårdskommittén.*
Blindvård. Socialstyrelsens utlåtande över förslaget om blindhetsersättning: 38, 750. — De blindas och dövstummas arbetsförhållanden: 38, 20.
Se även *Socialvård.*

Blockbildning, se *Hantverket.*
Bojkottlagstiftningen i Norge: 38, 560.
Bostadsföreningar, se *Kooperation.*
Bostadsförhållanden. Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1933: 33, 739; — 1934: 34, 827; — 1935: 35, 754; — 1936: 36, 765; — 1937: 37, 756; — 1938: 38, 776; — 1939: 39, 835; — 1940: 40, 849; — omkring den 1 april 1941: 41, 494; — inför oktoberflyttningen 1941: 41,

719; — vid oktoberflyttningen 1941: 41, 917; — omkring den 1 april 1942: 42, 520; — vid oktoberflyttningen 1942: 42, 920.

Behovet av en utvidgning av bostadsstatistiken m. m.: 33, 499. — Utredning om slumbostädernas utrensning: 33, 643. — Förslag till bostadsbestämmelser och bostadsövervakning å landsbygden: 34, 212. — Förslag till åtgärder för förbättring av städernas slumbostäder: 34, 355. — Ny bostadsundersökning: 34, 615. — Några huvudresultat av bostadssociala utredningens bostadsstatistiska undersökning: 35, 264. — Bostadsförsörjning för mindre bemedlade barnrika familjer: 35, 305. — Bostadssociala utredningens förslag rörande ändrad bostadslagstiftning och förbättrad bostadsinspektion: 35, 744. — Bostadssociala utredningens förslag till förbättring av bostäder för lantarbetare: 38, 761. — Tredje allmänna svenska bostadskonferensen: 38, 822. — Pensionärbostadssakkunnigas betänkande: 38, 859. — Lantarbetarnas bostadsstandard: 39, 34. — Bostadshyrorna i Stockholm 1937/38 och 1938/39: 39, 99. — Outhyrda bostadslägenheter i Stockholm och Göteborg åren 1937 och 1938: 39, 99; — åren 1938 och 1939: 40, 89; — åren 1940 och 1941: 42, 28. — Socialstyrelsens bränsleklausul: 40, 319. — Socialstyrelsens nya bränsleklausul: 41, 372. — Bostadstillgången å större orter vid slutet av år 1939: 40, 365. — Bostadsreserven den 15 november 1940 (preliminär rapport): 40, 902; — den 15 november 1940, I: 41, 14; — II: 41, 267. — Hyresförhållandena för vissa tjänstemän under hyresåret 1939/40: 41, 360. — Socialstyrelsens anvisningar rörande viss gottgörelse på grund av bränsleransonering: 41, 718. — Socialstyrelsens utlåtande rörande bostadsförsörjning för barnrika familjer: 41, 847. — Utlåtande över förslag rörande bostadsförsörjningen: 42, 214. — Utredning angående värmekostnaden i hyreshus: 42, 301. — Fastighetsomkostnadernas förändringar åren 1937—1941: 42, 567. — Socialstyrelsens undersökning rörande bostäder för mindre bemedlade barnrika familjer (i »barnrikehus»): 42, 904.

Internationella bostadskongressen i Paris i juli 1937: 37, 642.

Amerikas förenta stater. Bostadsproblemet: 34, 463.

Danmark. Förslag om slumsanering i danska städer: 39, 187. — Bostadsundersökning i fem landskommuner: 40, 633.

Finland. Bostadsförhållandena på landsbygden: 38, 541. — Biläggande av hyrestvister i Helsingfors: 40, 89. — Propositioner i bostadsfrågan: 40, 841. — Bostadsförhållandena i Finlands städer år 1938: 41, 47.

Storbritannien. Trångboddhetens utbredning: 37, 639.

Se även *Egnahemsverksamheten, Folkräkning, Hyreslagstiftning, Kooperation, Skogsarbetare.*

Bostadsförsörjning, se *Bostadsförhållanden, Byggnadsverksamheten.*

Bostadskonferens, se *Bostadsförhållanden.*

Bostadskongress, se *Bostadsförhållanden.*

Bostadslag, se *Byggnadsverksamheten.*

Bostadsmarknad, se *Bostadsförhållanden.*

Bostadspolitik, se *Byggnadsverksamheten.*

Bostadsproduktion, se *Arbetslösheten, Byggnadsverksamheten.*

Bostadsreserv, se *Bostadsförhållanden.*

Bostadssociala utredningen, se *Bostadsförhållanden, Hälsovårdsstadgan.*

Bostadsstandard, se *Bostadsförhållanden, Kooperation.*

Bostadstillgång, se *Bostadsförhållanden.*

Bosättningslån, se *Befolkningsfrågor.*

Brandkåren, se *Arbetstiden.*

Brännvedsförsörjning. Inventeringarna av arbetskraft för brännvedsförsörjningen: 1941, 22 okt. och 30 nov.: 41, 1027; — 31 dec.: 42, 53; — 1942, 31 jan.: 42, 166; — 28 febr.: 42, 229; — 31 mars: 42, 361; — 30 april: 42, 464; — 31 maj: 42, 538; — 30 juni: 42, 626; — 31 juli: 42, 704; — 31 aug.: 42, 773; — 30 sept.: 42, 866; — 31 okt.: 42, 951; — 30 nov.: 42, 1045.

Bränsleklausul, se *Bostadsförhållanden.*

Bränslekommission, se *Kristidsinstitutioner.*

Bränsleransonering, se *Bostadsförhållanden.*

Brödförsäljning, se *Kristidsåtgärder.*

Butikstängningslag. Förslag om arbetstidslag för detaljhandeln samt butikstängningslag: 38, 688.

Storbritannien. Ny lag om butikstängning å söndagar: 36, 660.

Byggnadsarbetare, se *Arbetslöner*.
Byggnadsfacket, se *Arbetslösheten, Byggnadsindustrin*.
Byggnadsfackförbund, se *Arbetslösheten*.
Byggnadsfond, se *Arbetslösheten*.
Byggnadsfrågor, se *Byggnadsverksamheten*.
Byggnadsförening för lantbrukare: **39**, 43.
Byggnadsindustrin. Sysselsättningsgradens säsongvariation inom byggnadsindustrin: **38**, 162. — Byggnadsindustrin i Sverige: Utredning och betänkande av 1934 års byggnadsindustrisakkunniga: **38**, 240; — socialstyrelsens utlåtande: **38**, 680. — Inkomster för byggnadsindustrins företagare och löntagare: **38**, 247.
Tyskland. Nya tariff- och löneförordningar för byggnadsfacket: **42**, 212.
Byggnadsindustrisakkunniga, se *Byggnadsindustrin*.
Byggnadskostnader, se *Byggnadsverksamheten*.
Byggnadskostnadssakkunniga, se *Byggnadsverksamheten*.
Byggnadskostnadsutredning, se *Byggnadsverksamheten*.
Byggnadsmarknad, se *Byggnadsverksamheten*.
Byggnadsverksamheten under år 1932: **33**, 681; — år 1933: **34**, 713; — år 1934: **35**, 377; — år 1935: **36**, 503; — år 1936: **37**, 488; — år 1937: **38**, 767; — år 1938: **39**, 499; — år 1939: **40**, 558; — år 1940: **41**, 727; — år 1941: **42**, 760.
Byggnadsverksamheten i vissa större städer år 1932: **33**, 245; — år 1933: **34**, 243; — förra halvåret 1934: **34**, 533; — januari—september 1934: **34**, 735; — år 1934: **35**, 97; — år 1935, kvartalsvis **35**, 303, 543, 759; — år 1935: **36**, 107; — år 1936 (kvartalsvis): **36**, 380, 598, 762; — år 1936: **37**, 127; — år 1937 (kvartalsvis): **37**, 351, 588, 752; — år 1937: **38**, 85; — år 1938 (kvartalsvis): **38**, 325, 521, 771; — år 1938: **39**, 133; — år 1939 (kvartalsvis): **39**, 376, 603, 830; — år 1939: **40**, 132; — år 1940 (kvartalsvis): **40**, 349, 563, 844; — år 1940: **41**, 160; — år 1941 (kvartalsvis): **41**, 489, 722, 921; — år 1941: **42**, 137; — år 1942 (kvartalsvis): **42**, 434, 684, 923.
Bostadsproduktionen under år 1932 inom Stockholm jämte förortsområde: **33**, 297; — år 1933: **34**, 419. — Undersökning rörande läget på byggnadsmarknaden hösten 1939: **39**, 693. — Bostadsbygge och bostadsförsörjning under kristiden: **40**, 17. — Läget på byggnadsmarknaden i februari 1940: **40**, 81. — Undersökning rörande byggnads- och tomtkostnaderna på landsbygden: **40**, 209. — Beräkningar rörande byggnadskostnadernas förändringar: **40**, 838. — Byggnadskostnadernas utveckling 1939—1940: **41**, 30; — 1939—1941: **41**, 372, 916. — Byggnadskostnadsutredningen: **41**, 133. — Socialstyrelsens utlåtande angående 1940 års byggnadskostnadssakkunnigas betänkande: **41**, 243. — Indexberäkningar rörande byggnadskostnaderna 1939—1942: **42**, 127. — Utredning rörande landsbygdens byggnadsfrågor: **42**, 209. — Byggnadskostnaderna på landsbygden åren 1931—1942: **42**, 424. — Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1942: **42**, 512; — 1939—1 juli 1942: **42**, 758; — 1939—1 oktober 1942: **42**, 917. — Arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m.: **42**, 628, 776, 1047. — Inventering av arbetskraft vid byggnads- och anläggningsarbeten den 15 juli 1942: **42**, 629, 706. — Företrädesrätt till arbetskraft för byggnads- och anläggningsarbeten: **42**, 774.
Bostadspolitik i krigstid (internationell): **40**, 155.
Amerikas förenta stater. Ny bostadslag: **38**, 349. — Bostadsbyggandet i Förenta staterna år 1938: **39**, 574.
Danmark. Byggnadsverksamheten: **33**, 644.
Finland. Bostadsproduktionen i städerna år 1934: **35**, 430. — Krigsskador å byggnader och bostäder: **41**, 51.
Tyskland. Bostadsproduktion och bostadspolitik efter kriget: **37**, 630. — Bostadsproduktion och bostadsförsörjning under senare år: **40**, 24.
Civilarbeten, se *Arbetslösheten*.
Civilförvaltningen, se *Statstjänstemän*.
Dagunderstöd, se *Arbetslösheten*.
Dekretlagar i Frankrike 1938: **38**, 834.
Se även *Medling i arbetstvister*.
Deltidsarbete, se *Kvinnor*.

Detaljhandeln. Omsättningen av kläder och skodon i detaljhandeln: **39**, 718.
Se även *Arbetstiden, Butiksstängningslag, Livsmedelspriser.*
Driftsinskränkningar, se *Arbetslagstiftning, Medling i arbetstvister.*
Driftsråd. Tyskland. Ny lagstiftning om driftsråd m. m.: **33**, 562.
Dyrortsgruppering. Dyrortsgrupperingsarbetets grunder: **33**, 547. — Insamling av hyres- och prisuppgifter för de nya dyrortsgrupperingarna: **33**, 611. — Ny dyrortsgruppering för de skattefria avdragen: **35**, 200. — Dyrortsgruppering för folkpensionerna: **37**, 621. — Förarbeten till 1941 års dyrortsgruppering: **39**, 190. — 1941 års dyrortsgruppering uppskjutes: **39**, 731, 804. — Förslag om ny dyrortsgruppering: **41**, 339. — Prisinsamling för undersökning av levnadskostnaderna å olika orter: **41**, 580. — Levnadskostnadernas lokala olikheter år 1941: **42**, 397. — Förslag till riktlinjer för eventuell ny dyrortsgruppering: **42**, 801. — Levnadskostnadernas regionala olikheter: **42**, 913.
Finland. Orternas relativa dyrbet år 1941: **42**, 425.
Tyskland. En ny dyrortsgruppering?: **41**, 915.
Dyrtidstillägg, se *Arbetslöner, Folkpensionering, Skiljedom.*
Dövstumsvård, se *Blindvård.*
Egnahemsverksamheten. Frågan om skydd för egnahemsbyggare vid kristillfällen: **37**, 278. — Förslag om nya riktlinjer för egnahemsverksamheten: **38**, 815.
Amerikas förenta stater. Kreditregleringsplanen för bostadsegnahem: **34**, 202.
Ekonomisk politik, se *Kristidsåtgärder.*
Ekonomiska hjälpåtgärder. Frankrike. Lag om kredit åt vissa företag: **36**, 661.
Schweiz. Krisunderstöd åt exportindustrin: **35**, 580.
Storbritannien. Ekonomiska hjälpåtgärder för vissa områden: **35**, 855. — Ekonomiska och sociala hjälpåtgärder för vissa områden: **37**, 297.
Ekonomiska stridsåtgärder, se *Tredje mans rätt.*
Ekonomiskt råd i Frankrike: **36**, 474.
Emigrant, se *Ut- och invandring.*
Exportindustrin, se *Ekonomiska hjälpåtgärder.*
Expropriation, se *Arbetslösheten.*
Fackföreningsrörelsen. Svenskt förbund för sadelmakare och tapetserare: **40**, 629.
Fackföreningsrörelsen i olika länder vid 1932 års ingång: **33**, 783.
Storbritannien. Antalet fackföreningsmedlemmar: **39**, 732.
Se även *Landsorganisationen.*
Familjeavdrag, se *Skattelagstiftning.*
Familjebidrag, se *Försvarsberedskap.*
Familjelån, se *Befolkningsfrågor.*
Familjelönsystem, se *Arbetslöner.*
Familjeunderstöd, se *Befolkningsfrågor.*
Fartygsanställda, se *Sjömansyrket.*
Fastighetsomkostnader, se *Bostadsförhållanden.*
Fattigvården i Sverige år 1935: **38**, 122; — år 1936: **39**, 140; — år 1937: **40**, 195; — år 1938: **41**, 157; — år 1939: **41**, 277; — år 1940: **42**, 130. — Konferens för representanter från städernas fattigvårdsstyrelser i november 1938: **38**, 828. — Konferens för representanter för länens fattigvårds- och barnavårdsförbund i Stockholm i oktober 1940: **40**, 839. — Förslag till ändring i vårdtaxan: **42**, 126. — Fattigvårdsberättelsen för åren 1938 och 1939: **42**, 751.
Se även *Levnadskostnader, Sinnessjukvård, Socialvårdskommittén.*
Fattigvårdsförbund, se *Fattigvården.*
Fiskkonsumtion, se *Kristidsåtgärder.*
Flerbarnsfamiljer, se *Befolkningsfrågor.*
Flyktingar. Flyktingarna i Sverige: **38**, 753. — Arbetsförmedling för norska flyktingar: **42**, 1047.
Sorge. Hjälp åt flyktingar från krigshärjade distrikt: **41**, 51.
Ntorbritannien. Flyktingarnas ekonomiska betydelse för Storbritannien: **39**, 672.
Se även *Utlänningar.*
Folkförsörjningsnämnd, se *Kristidsinstitutioner.*

Folkhushållningsdepartement, se *Kristidsinstitutioner*.
Folkhälsan, se *Hälsovård, Näringsfrågor, Reklamväsende*.
Folkomflyttningen i Blekinge län åren 1926—1934: **36**, 194. — Den inrikes omflyttningen: **36**, 464.
Se även *Jordbruk, Krigsförflyttade*.
Folkpensioneringen åren 1936 och 1937: **39**, 670; — åren 1938 och 1939: **41**, 584; — åren 1939 och 1940: **42**, 588. — Förslag om dyrtidstillägg åt vissa folkpensionärer m. fl.: **41**, 39. — Utlåtande över förslag om dyrtidstillägg å folkpensioner: **41**, 797. — Folkpensionärernas levnadsförhållanden: **42**, 8.
Folkpensionering i Amerikas förenta stater: **38**, 645. — Ny lagstiftning om ålderdomspensionering vid järnvägarna: **38**, 31.
Australien. Ny lag om allmän ålderdoms- och invaliditetsförsäkring: **38**, 796.
Finland. Lag om folkpensionering: **38**, 21.
Se även *Bostadsförhållanden, Dyrortsgruppering, Pensionsförsäkring, Socialvårdskommittén*.
Folkräkning. Arbetslösheten enligt 1936 års partiella folkräkning: **39**, 339. — Barnantalet inom olika befolkningsgrupper (enligt 1936 års partiella folkräkning): **39**, 777. — Familje-, hushålls- och bostadsförhållandena enligt partiella folkräkningen i mars 1936: **40**, 161. — Yrkes-, yrkesutbildnings- samt inkomst- och förmögenhetsförhållandena i Sverige: **40**, 369.
Finland. Lag om regelbunden folkräkning: **38**, 343.
Norge. Befolkningens yrkesfördelning: **34**, 676. — Barnantalet i norska äktenskap: **35**, 857.
Se även *Arbetslösheten, Bostadsförhållanden*.
Folktandvård. Sakkunniga för utarbetande av förslag rörande allmän folktandvård: **37**, 649. — Proposition angående folktandvård: **38**, 273; — propositionen behandlad av 1938 års riksdag: **38**, 434. — Från folktandvårdens genombrottsår: **42**, 987.
Fritiden. Fritidsutredningens betänkande med förslag angående reglering av strandbebyggelsen m. m.: **39**, 23. — Friluftslivets markfråga (med socialstyrelsens utlåtande ang. fritidsutredningens betänkande): **40**, 682.
Tyskland. Organisationen »Kraft durch Freude»: **37**, 699.
Främlingskontroll, se *Utlänningar*.
Främlingslagstiftning, se *Utlänningar*.
Fylleri. Fylleriförseelser och spritsmuggling fjärde kvart. 1932: **33**, 99; — år 1933: **33**, 304, 509, 704; **34**, 113; — år 1934: **34**, 349, 553, 737; **35**, 114; — år 1935: **35**, 325, 576, 769; **36**, 111; — år 1936: **36**, 383, 595, 770; **37**, 131; — år 1937: **37**, 354, 592, 760; **38**, 126; — år 1938: **38**, 352, 546, 795; **39**, 151; — år 1939: **39**, 380, 608, 841; **40**, 138; — år 1940: **40**, 348, 569, 854; **41**, 175; — år 1941: **41**, 514, 732, 939; **42**, 143; — år 1941 och första kvart. 1942: **42**, 455; — andra kvart. 1942: **42**, 690; — tredje kvart. 1942: **42**, 942.
Danmark. Fylleriförseelser i Köpenhamn: **33**, 455.
Fyrtiotimmarsvecka, se *Arbetstiden*.
Fängvårdsstyrelsen, se *Ungdomsvård*.
Föreningsrätt. Registrerade arbetstagarföreningar: **37**, 141, 240, 371, 456, 516, 599, 642, 778; **38**, 124, 432, 545, 793; **40**, 907.
Lag om förenings- och förhandlingsrätt: **36**, 214. — Förslag rörande förhandlingsordning för statstjänstemän: **37**, 32. — Förhandlingsrätt för kommunala tjänstemän: **39**, 44; — socialstyrelsens utlåtande: **39**, 195. — Utredning angående lagen om förenings- och förhandlingsrätt: **39**, 480. — Förhandlingsberättigade föreningar av statstjänstemän: **40**, 238; **41**, 911. — Förhandlingsrätt för kommunaltjänstemän: **41**, 477. — Registrerade föreningar enligt förenings- och förhandlingsrättslagen: **41**, 1012; **42**, 1036. — Den första skiljenämnden enligt 1936 års lag om förenings- och förhandlingsrätt: **42**, 756.
Amerikas förenta stater. Arbetarnas förhandlingsrätt: **34**, 677.
Föreningsväsen. Lagstiftningsförslag angående föreningsväsendet: **35**, 620. — Lagstiftning om ideella föreningar: **38**, 433.
Företagsräkning, 1931 års: **35**, 699.
Författningar rörande sociala frågor *i varje häfte*.
Förhandlingsrätt, se *Föreningsrätt*.
Förlikning, se *Medling i arbetstvister*.

Förlikningsmän. Statens förlikningsmäns verksamhet år 1932: **33**, 747; — år 1933: **34**, 837; — år 1934: **35**, 828; — år 1935: **36**, 995; — år 1936: **38**, 93; — år 1937: **39**, 149; — år 1938: **40**, 193; — åren 1939 och 1940: **42**, 519.
Förlikningsmannakonferens: **39**, 425.
Se även *Kollektivavtal.*

Försvaret. Utredning om försvarets demokratisering: **39**, 98. — Förslag till avlöningsreglemente för försvarsväsendets manskap: **40**, 31.
Se även *Arbetsförmedling.*

Försvarsberedskap. Det ekonomiska försvarsberedskapsarbetet på livsmedelsförsörjningens område: **39**, 399. — Familjebidrag åt värnpliktiga: **39**, 793. — Förslag om understöd vid utrymning m. m. (med socialstyrelsens utlåtande ang. sociala försvarsberedskapskommitténs betänkande): **40**, 11. — Familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring: **40**, 242. — Räntefria lån åt värnpliktiga: **40**, 630. — Statens arbetsmarknadskommission centralmyndighet för ärenden angående värnpliktslån: **40**, 645. — Statens arbetsmarknadskommission uppskovsbeviljande myndighet angående värnpliktstjänstgöring: **40**, 646. — Undantag från bestämmelser om karenstid för arbetslöshetsunderstöd efter värnpliktstjänstgöring: **40**, 647. — Kammarrättsutslag rörande familjebidrag: **40**, 735. — Konferens rörande värnpliktslånen: **40**, 735. — Förslag till ändringar i krigsfamiljebidragsförfattningarna: **40**, 869, 921. — Samordning av beredskapsåtgärder: **41**, 186, 670. — Förslag om dyrtidstillägg å familjebidrag m. m. för värnpliktiga: **41**, 187. — Förslag till ny luftskydds- och utrymningslagstiftning: **41**, 523. — Ändringar i bestämmelserna rörande krigsfamiljebidrag: **41**, 606. — Nya bestämmelser om krigsfamiljebidrag vid sjukdom: **41**, 753. — 1941 års krigsfamiljebidragskommitté: **41**, 754. — Uppgifter rörande värnpliktslåneverksamheten: **41**, 869. — Förslag angående soldatvårdens organisation: **41**, 1004. — Ekonomi och livsmedelsförbrukning bland inkallades familjer: **42**, 201. — Utredning om tillgodoräkning av fortsatt värnpliktstjänstgöring för civil verksamhet: **42**, 210. — Utlåtande angående utbildning av värnpliktiga och fast anställt manskap vid armén: **42**, 217. — Socialstyrelsens utlåtande över förslag till ändrad krigsfamiljebidragsförordning: **42**, 422. — 1942 års krigsfamiljebidragsförordning: **42**, 631. — Beredskapsmönstring år 1943: **42**, 953.
Bestämmelser om understöd till mobiliserades familjer i utlandet: **39**, 880.
Se även *Arbetsmarknaden.*

Försäkringstjänstemän, se *Arbetslöner.*

Försörjningsmöjligheter, se *Sociala hjälpåtgärder.*

Gatsten, se *Stenindustrin.*

Granitutredning, se *Stenindustrin.*

Gruvarbetare. Storbritannien. Förbättrade förhållanden för gruvarbetare: **38**, 706.

Hamnarbetare, se *Arbetslösheten.*

Handelskommission, se *Kristidsinstitutioner.*

Handelslicensnämnd, se *Kristidsinstitutioner.*

Hantverket. Blockbildning inom hantverket och den mindre industrin: **40**, 553. — Statens hantverksinstitut: **40**, 553. — Utredning om åtgärder för hantverk och småindustri: **40**, 906.

Hantverksinstitutet, se *Hantverket.*

Hantverkssakkunniga, se *Lärlingsutbildning.*

Hemarbete, se *Husligt arbete.*

Hembakning, se *Levnadskostnader.*

Hembiträde, se *Husligt arbete.*

Hemgårdarnas sociala verksamhet: **42**, 27.

Hemkonservering, se *Levnadskostnader.*

Hemkonsulenter. Utredning angående åtgärder för ordnandet av hemkonsulentverksamhet bland landsbygdens kvinnor: **37**, 649.

Hotell- och restaurangnäring, se *Arbetstiden, Kollektivavtal, Levnadskostnader.*

Hushållsarbete, se *Husligt arbete.*

Hushållskostnadsundersökning, se *Levnadskostnader.*

Husligt arbete. Arbetsförhållandena på det husliga arbetets område: **35**, 117. — Hembiträdesutbildningen: **38**, 407. — Rationellare hemarbete på landsbygden: **39**, 194. — Det husliga arbetet på

landsbygden: **39**, 262. — Förslag till lag om reglering av hembiträdenas anställnings- och arbetsförhållanden: **39**, 416. — Regleringen av hembiträdenas anställnings- och arbetsförhållanden: **39**, 657.

Hembiträdesförhållandena i norska och svenska städer: **39**, 40. — Lagförslag om hushållsarbete i Norge och Sverige: **40**, 21.

Danmark. Hembiträdenas arbetsförhållanden år 1941: **42**, 682.

Se även *Arbetslagstiftning.*

Huvudavtal, se *Kollektivavtal.*

Hyresavtal, se *Hyreslagstiftning.*

Hyresförhållanden, se *Bostadsförhållanden, Hyreslagstiftning.*

Hyreshjälp, se *Arbetslösheten, Arbetslöshetsförsäkring.*

Hyreslagstiftning. Förslag om ändrad lagstiftning angående hyra: **38**, 647. — Normalkontrakt för hyresavtal: **40**, 33. — Tillfällig inskränkning i rätten att uthyra bostäder: **42**, 208. — Yttrande angående förslag till skapande av ökad trygghet för hyressökande familjer med barn: **42**, 215. — Hyresregleringslagens utformning: **42**, 283. — Se även Sociala frågor vid riksdagen, Bostadsfrågor: **39**, 552; **42**, 662.

Frankrike. Revision av hyreslagstiftningen: **40**, 169.

Norge. Hyresregleringen i Oslo upphävd: **35**, 431. — Proposition om ny hyreslag: **38**, 858.

Storbritannien. Ny lagstiftning mot oskälig hyresstegring: **38**, 544.

Hyresreglering, se *Hyreslagstiftning.*

Hyresräkningen år 1933: **35**, 3, 101. — 1939 års allmänna hyres- och bostadsräkning igångsättes: **39**, 653. — Hyresräkningen år 1939: **41**, 101, 256. — 1941 års partiella hyresräkning: **42**, 91.

Hyresstegring, se *Hyreslagstiftning.*

Hyrestvist, se *Bostadsförhållanden, Hyreslagstiftning.*

Hälsovård. En socialhygienisk undersökning i övre Norrland: **34**, 598. — »Friskt folk» en ny tidskrift för folkhälsans befrämjande: **42**, 28.

Danmark. Hjälp- och rådgivningsbyråer för havande kvinnor: **39**, 427.

Hälsovårdsstadgan. Bostadssociala utredningens förslag till vissa ändringar i hälsovårdsstadgan: **36**, 201.

Ideella föreningar, se *Föreningsväsen.*

Indexberäkningar, se *Levnadskostnader, Livsmedelspriser.*

Indexkompensation, se *Kollektivavtal.*

Indexreglerade arbetslöner, se *Arbetslöner, Kollektivavtal.*

Industrin i Sverige år 1931: **33**, 309; år 1932: **34**, 323; — år 1933: **35**, 317; — år 1934: **36**, 440; — år 1935: **37**, 434; — år 1936: **38**, 401; — år 1937: **39**, 441; — Arbetskraften i industrin år 1938: **40**, 478; — år 1939: **41**, 643.

Utredningsorgan för industrin: **39**, 98.

Se även *Arbetstiden, Kapitalinvestering, Kvinnor.*

Industrikommission, se *Kristidsinstitutioner.*

Industrisakkunniga, se *Kristidsinstitutioner.*

Informationsbyrå, se *Kristidsinstitutioner.*

Inkallad (i militärtjänst), se *Försvarsberedskap.*

Inköpskort, se *Ransoneringsåtgärder.*

Inköpsmärken, se *Social hjälpverksamhet.*

Inköpsvanor i svenska stadsfamiljer: **41**, 905.

Intellektuella yrken. Undersökningar och förslag i anledning av tillströmningen till de intellektuella yrkena: **36**, 450.

Finland. Bekämpandet av arbetslösheten bland s. k. intellektuella arbetare: **40**, 87. — Arbetslösheten bland intellektuella arbetare hösten 1940: **41**, 274.

Internationella arbetsbyrån, se *Arbetsbyrån.*

Internationella arbetskonferensen, se *Arbetskonferensen.*

Intressekontor. Det första intressekontoret i Sverige trettio år gammalt: **38**, 855.

Invaliditetsförsäkring, se *Folkpensionering.*

Jordbruk. Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1932: **33**, 73; — år 1933: **34**, 89. — Arbetstillgång, arbetstid och arbetslön inom jordbruket år 1934: **35**, 73. — Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1935: **36**, 82; — år 1936: **37**, 103; — år 1937: **38**, 205. — Arbetartillgång och arbetslön inom jordbruket år 1938: **39**, 214; — år 1939: **40**, 260; — år 1940: **41**, 481. — Löneläget inom jordbruket år 1941: **42**, 426.

Förslag till lantarbetstidslag: **36**, 13. — Undersökning rörande löneläget och lönevariationerna inom jordbruket: **37**, 171. — Lönevariationerna inom jordbruket: **38**, 789. — Statlig reglering av minimilöner för lantarbetare: **37**, 763. — Utredning rörande lantarbetstidslagen: **38**, 790. — Särskilda sakkunniga för utredning rörande lantarbetstidslagen: **38**, 856. — Stöd åt mindre jordbrukare: **39**, 44. — Jordbrukets tillgodoseende med arbetskraft: **39**, 569. — Lantarbetstidslagen ur kraft i södra och mellersta Sverige: **40**, 238. — Jordbruksräkningen år 1937: **41**, 474. — Arbetsblockorganisationen inom jordbruket: **42**, 361. — Arbetskraftåtgången inom jordbruket år 1941: **42**, 495. — Åtgärder för överflyttning på frivillig väg av arbetskraft till jordbruket: **42**, 540, 630, 774, 1046.

Jordbrukets sociala problem under diskussion (vid internationella arbetsbyråns permanenta jordbrukskommissions sammanträde): **38**, 185.

Amerikas förenta stater. Produktions- och kreditregleringsplanen för jordbruket: **34**. 176. — Arbets- och produktionsförhållanden inom Förenta staternas jordbruk 1909—1938: **39**, 866.

Danmark. Jordbrukets arbetarfråga: **37**, 357. — Lantarbetarnas löneförhållanden: **37**, 836. — Säkerställandet av arbetskraft för jordbruket: **40**, 557.

Finland. Lantarbetarnas löneförhållanden: **37**, 701. — Omflyttning av karelska jordbrukare: **40**, 320. — Hjälpåtgärder för evakuerade jordbrukare: **40**, 377.

Norge. Lantarbetarnas löneförhållanden: **37**, 837. — Arbetstiden i Norges jordbruk: **39**, 879.

Se även *Arrendelagstiftning, Kollektivavtal, Levnadskostnader, Sociala hjälpåtgärder.*

Kapitalinvestering. Den svenska industrins kapitalinvesteringar åren 1937 och 1938: **38**, 788.

Karenstid, se *Försvarsberedskap.*

Kastrering, se *Socialvård.*

Kodlagstiftning, se *Återuppbyggnad.*

Kolgruveindustrin. Konferens mellan kolproducerande länder rörande samtidig ratifikation av kolkonventionen: **33**, 255. — En internationell rapport om kolgruveindustrins ekonomiska och sociala problem: **38**, 854.

Se även *Arbetarskydd.*

Kollektivavtal i Sverige år 1932: **33**, 550; — år 1933: **34**, 649; — år 1934: **35**, 692; — år 1935: **36**, 708; — år 1936: **37**, 746; — år 1937: **39**, 143; — år 1938: **40**, 189; — åren 1939 och 1940: **41**, 1007.

Kollektivavtalen under fjärde kvart. 1932: **33**, 16; — 1933, första kvart.: **33**, 232; — andra kvart.: **33**, 445; — tredje kvart.: **33**, 620; — fjärde kvart.: **34**, 3; — 1934, första kvart.: **34**, 256; — andra kvart.: **34**, 458; — tredje kvart.: **34**, 655; — fjärde kvart. 1934 och första kvart. 1935: **35**, 227; — andra och tredje kvart. 1935: **35**, 697; — fjärde kvart. 1935 och första kvart. 1936: **36**, 251; — andra och tredje kvart. 1936: **36**, 705; — fjärde kvart. 1936 och första kvart. 1937: **37**, 267; — andra och tredje kvart. 1937: **37**, 675; — fjärde kvart. 1937 och första kvart. 1938: **38**, 214; — andra och tredje kvart. 1938: **38**, 595; — fjärde kvart. 1938 och första kvart. 1939: **39**, 301; — andra kvart. 1939: **39**, 495; — tredje kvart. 1939: **39**, 750; — fjärde kvart. 1939 och första kvart. 1940: **40**, 273; — andra kvart. 1940: **40**, 568; — tredje kvart. 1940: **40**, 706; — fjärde kvart. 1940 och första kvart. 1941: **41**, 385; — andra kvart. 1941: **41**, 640; — tredje kvart. 1941: **41**, 851; — fjärde kvart. 1941 och första kvart. 1942: **42**, 336; — andra kvart. 1942: **42**, 597; — tredje kvart. 1942: **42**, 820.

Kollektivavtalsväsendets utveckling i Sverige: **33**, 14. — Lag om arbetsavtal (för privatanställda): **35**, 830. — Huvudavtal inom typograffacket: **38**, 125. — Huvudavtalet mellan arbetsgivareföreningen och landsorganisationen: **39**, 3. — Indexreglerade löner på arbetsmarknaden: **39**, 857. — Avtal för tjänstemän vid hotell och restauranger: **40**, 629. — Ny uppgörelse om indexreglerade arbetslöner: **41**, 9. — Principavtal om indexreglerade arbetslöner under 1942 (ramavtal): **42**, 5. — Indexreglering av lönerna under år 1943: **42**, 985. — Utredning om enhetlig indexkompensation på svenska arbetsmarknaden: **42**, 1029. — En amerikansk forskare om svenskt avtalsväsen: **42**, 1028.

Kollektivavtalen inom jordbruket i olika länder: **33**, 315. — Kollektivavtal i utlandet: **33**, 583. — Lagstiftning angående allmängiltighetsförklaringar av kollektivavtal i utlandet: **36**, 997.

Danmark. Den danska lagen om rättsförhållandet mellan arbetsgivare och privatanställda: **38**, 536. — Omröstnings- och samarbetsregler för danska fackorganisationer: **39**, 196.

Finland. Frågan om kollektivavtal vid statliga och kommunala arbeten: **38**, 434.

Kolnämnd, se *Kristidsinstitutioner.*

Kommunalarbetare, se *Arbetslöner.*

Kommunaltjänstemän, se *Föreningsrätt.*

Konjunkturförsämring, se *Arbetslösheten.*

Konjunkturinstitutets organisation och verksamhet: **37**, 595. — Konjunkturläget hösten 1937: **38**, 6; — våren 1938: **38**, 380; — hösten 1938: **39**, 20; — våren 1939: **39**, 421; — hösten 1939: **40**, 8; — våren 1940: **40**, 466; — våren 1941: **41**, 633; — hösten 1941: **42**, 122; — våren 1942: **42**, 678.

Det svenska näringslivets strukturella utveckling: **39**, 561.

Konjunkturläge, se *Konjunkturinstitutet.*

Konsumtion, se *Levnadskostnader.*

Kontantunderstöd, se *Arbetslösheten.*

Kontorspersonal, se *Arbetstiden.*

Kooperation. Kooperativ verksamhet i Sverige år 1931: **33**, 380; — år 1932: **34**, 411; — år 1933: **35**, 822; — år 1934: **36**, 715; — år 1935: **37**, 585.

Kooperativa förbundets verksamhet år 1932: **33**, 375; — år 1933: **34**, 414; — år 1934: **35**, 452; — år 1935: **36**, 446; — år 1936: **37**, 440.

Kooperativa förbundets och anslutna föreningars verksamhet under år 1938: **39**, 351; — år 1939: **40**, 376; — år 1940: **41**, 478; — år 1941: **42**, 422.

Bostadskooperationens lägenhetsbestånd och bostadsstandard: **35**, 818. — Aktuella arbetsuppgifter inom konsumentkooperationen: **38**, 630. — Bostadsföreningar i Sverige vid årsskiftet 1939/1940: **41**, 637.

Kooperationens utbredning i olika länder: **39**, 869.

Korttidsarbete, se *Arbetslösheten.*

Kostförhållanden, se *Levnadskostnader, Näringsfrågor.*

Kreditreglering, se *Egnahemsverksamheten, Ekonomiska hjälpåtgärder, Jordbruk.*

Kreditväsen, se *Bankmannaföreningen.*

Kretsorganisation, se *Arbetsförmedling.*

Krigsfamiljebidrag, se *Försvarsberedskap.*

Krigsförflyttade. Finland. Sociala åtgärder för de krigsförflyttade: **40**, 696.

Se även *Jordbruk.*

Krigsförsäkringsnämnd, se *Kristidsinstitutioner.*

Krigsskador, se *Byggnadsverksamheten.*

Krigstjänstgöring, se *Försvarsberedskap.*

Krislagstiftningen i Amerikas förenta stater: **33**, 554.

Krislagstiftning i Danmark: **40**, 378.

Se även *Ekonomiska hjälpåtgärder, Nödförordning, Återuppbyggnad.*

Krisnämnderna, se *Kristidsinstitutioner.*

Kristid, se *Levnadskostnader.*

Kristidsinstitutioner, Statliga. Bensin- och oljenämnd: **39**, 629. — Bränslekommission: **40**, 471. — Folkförsörjningsnämnd: **39**, 626. — Folkhushållningsdepartement: **39**, 728. — Handelskommission: **39**, 801. — Handelslicensnämnd: **39**, 628. — Industrikommission: **39**, 801. — Industrisakkunniga: **39**, 629. — Informationsbyrå: **39**, 631. — Kolnämnd: **39**, 630. — Krigsförsäkringsnämnd: **39**, 630. — Krisnämndernas samarbete: **39**, 631. — Komplettering av krisnämnderna: **39**, 729. — Livsmedelskommission: **39**, 800. — Priskontrollnämnd: **40**, 244. — Prissakkunniga: **39**, 627. — Sjöfartsnämnd: **39**, 629. — Transportkommission: **39**, 728. — Utrymningskommission: **40**, 85. — Vednämnd: **39**, 629.

Kristidsåtgärder, Statliga. Beslag å åtgärder: **39**, 730. — Förslag angående försäljning av bröd efter vikt: **40**, 33. — Aktiv hushållning: **40**, 554. — Åtgärder för tillvaratagande av bär, frukt och trädgårds-

produkter: **41**, 636. — Ökning av fiskkonsumtionen: **41**, 637. — Arbetskraft till nödfoderinsamlingen: **41**, 753. — Riktlinjer för den ekonomiska politiken: **42**, 918.

Danmark. Förslag om offentlig bespisning: **41**, 156.

Se även *Prisreglering, Ransoneringsåtgärder.*

Kristillägg, se *Levnadskostnader.*

Kvinnoarbetskommitté, se *Kvinnor.*

Kvinnor. Kvinnors och minderårigas användande inom industrin i Sverige år 1931: **33**, 311; — år 1932: **34**, 325; — år 1933: **35**, 319; — år 1934: **36**, 442; — år 1935: **37**, 436; — år 1936: **38**, 403; — år 1937: **39**, 443; — år 1938: **40**, 482; — år 1939: **41**, 645.

Gift kvinnas förvärvsarbete (kvinnoarbetskommitténs betänkande): **39**, 251, 329. — Deltidsarbete för gift kvinna inom industrin: **40**, 834.

Kvinnornas särställning i arbetslagstiftningen (internationella arbetsbyråns rapport): **39**, 875.

Amerikas förenta stater. Kvinnliga förvärvsarbetare: **42**, 309.

Se även *Befolkningskommissionen, Hemkonsulenter, Husligt arbete, Hälsovård, Moderskapsskydd, Måltidstimmar, Nattarbete, Tjänsteplikt.*

Landsbygden, se *Bostadsförhållanden, Byggnadsverksamheten, Hemkonsulenter, Husligt arbete, Levnadskostnader.*

Landsorganisationen i Sverige under år 1932: **33**, 258; — år 1933: **34**, 357; — år 1934: **35**, 333; — år 1935: **36**, 480; — år 1936: **37**, 708; — år 1937: **38**, 860; — år 1938: **39**, 426; — år 1939: **40**, 375; — år 1940: **41**, 373; — år 1941: **42**, 307. — L. O:s tolfte kongress: **41**, 794.

Finland. Landsorganisationens kongress: **40**, 842.

Se även *Kollektivavtal.*

Lantarbetare, se *Bostadsförhållanden, Jordbruk.*

Lantarbetareförbundet, se *Arbetslösheten.*

Lantarbetstidslag, se *Jordbruk.*

Lantbruk, se *Jordbruk, Lärlingsutbildning.*

Lantbrukare, se *Byggnadsförening, Jordbruk.*

Lastning, se *Arbetarskydd, Olycksfall.*

Levnadskostnader: fjärde kvart. 1932: **33**, 45; — år 1933 (kvartalsstatistik): **33**, 269, 463, 654; **34**, 59; — år 1934: **34**, 286, 492, 685; **35**, 43; — år 1935: **35**, 275, 500, 715; **36**, 48; — år 1936: **36**, 309, 547, 733; **37**, 58; — år 1937: **37**, 308, 532, 717; **38**, 40; — år 1938: **38**, 275, 548, 707; **39**, 53; — år 1939: **39**, 306, 505, 753; — år 1940: **40**, 49, 281, 485, 710; — år 1941: **41**, 58, 404, 649, 860; — år 1942: **42**, 31, 340, 604, 846.

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i februari 1940: **40**, 228; — i maj och februari 1940: **40**, 547; — tredje kvart. 1940: **40**, 825; — fjärde kvart. 1940: **41**, 54; — första kvart. 1941: **41**, 390; — andra kvart. 1941: **41**, 739; — tredje kvart. 1941: **41**, 934; — fjärde kvart. 1941: **42**, 327; — första kvart. 1942: **42**, 439; — andra kvart. 1942: **42**, 599. — Livsmedelsförbrukningens förändringar inom stadshushållen år 1940: **41**, 223. — Livsmedelskonsumtionen inom hushåll på landsbygden fjärde kvart. 1940: **41**, 547; — andra kvart. 1941: **42**, 146; — fjärde kvart. 1941: **42**, 524; — andra kvart. 1942: **42**, 929.

Sveriges riksbanks konsumtionsprisindex: **33**, 709. — Levnadsvillkor och hushållsvanor i städer och industriorter omkring år 1933: **34**, 787. — Den svenska folkkostens näringsvärde i städer och industriorter år 1933: **35**, 185. — Hushållsförbrukningen av smör och margarin: **35**, 256. — Levnadsvillkor och hushållsvanor för arbetare på landsbygden omkring år 1934: **35**, 361. — Levnadsvillkor och hushållsvanor inom småbrukar- och bondefamiljer år 1933/34: **36**, 338. — Levnadsförhållandena bland arbetslösa familjer i städer och industriorter år 1933: **36**, 354. — Levnadssätt och hushållsvanor bland familjer i Stockholm och Göteborg omkring år 1933: **36**, 691. — Ny hushållskostnadsundersökning: **38**, 192. — Matordningen inom svenska stadshushåll: **39**, 258. — Beräkningen av socialstyrelsens levnadskostnadsindex: **39**, 643. — Förslag till ändringar av socialstyrelsens levnadskostnadsindex: **40**, 669. — Kristillägg till statstjänstemän och nya direktiv för indexberäkningarna: **40**, 899. — Metoderna för beräkning av levnadskostnadsindex under omprövning: **42**, 303. — Utredning om nya grunder för levnadskostnadsindex: **42**, 816. — Konsumtionens förändringar under kristiden: **40**, 82. — Hemkonserveringens betydelse för kosthållet: **40**, 615. — Hembakning inom stadshushåll i maj 1940: **40**, 830. — Utvidgad hushållsbudgetundersökning:

41, 909. — Hotell- och restaurangprisernas stegring från år 1929 till september år 1941: **41**, 1001. — Kostförhållanden inom vissa hushåll med understöd från Stockholms stads fattigvård: **42**, 18. — Måltidsförhållanden bland industriarbetare: **42**, 111. — Levnadsförhållanden inom hushåll med understöd av fattigvården: **42**, 577. — Levnadsförhållanden bland familjer boende i »barnrikehus»: **42**, 739.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet: **33**, 138, 343, 538, 727; — **34**, 154, 375, 571, 777; — **35**, 154, 352, 592, 799; — **36**, 152, 424, 618, 809; — **37**, 152, 393, 609, 799; — **38**, 129, 356, 564, 800; — **39**, 158, 386, 615, 846.

Prisutvecklingen i utlandet och i Sverige under april 1937: **37**, 371. — Prisutvecklingen i de nordiska länderna och England: **37**, 643. — Jämförelse mellan levnadskostnaderna i Finland, Sverige och England: **37**, 645. — Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och vissa främmande länder **42**, 191. — Levnadsstandarden i olika länder: **38**, 631. — Levnadskostnaderna i vissa länder första halvåret 1942: **42**, 754.

Amerikas förenta stater. Amerikansk kostundersökning: **39**, 353. — Konsumtionsutgifter i Förenta staterna: **40**, 624.

Danmark. Hushållskostnadsundersökningen av år 1931: **37**, 360. — Kristidshänsyn vid beräkning av levnadskostnadsindex: **40**, 842. — Ändring av levnadskostnadsindex: **42**, 681.

Finland. Nya grunder för levnadskostnadsindex: **37**, 240. — Kristidsindex: **40**, 907.

Kanada. Levnadskostnadsindex och krigstillägg: **42**, 587.

Schweiz. Prisutvecklingen efter valutanedskrivningen: **37**, 778; — **38**, 125.

Storbritannien. De arbetslösas livsmedelsförsörjning: **35**, 200. — Hushållskostnadsundersökning: **37**, 844. — En undersökning av de engelska arbetarnas levnadskostnadsproblem: **38**, 82. — Hushållsutgifternas fördelning i England före kriget: **41**, 585.

Tyskland. Hushållskostnadsundersökning år 1937: **38**, 546.

Se även *Arbetslöner, Dyrortsgruppering, Folkpensionering, Försvarsberedskap, Kristidsåtgärder, Skogsarbetare.*

Levnadskostnadsindex, se *Levnadskostnader, Prisreglering.*

Levnadsstandard, se *Arbetslöner, Levnadskostnader.*

Litteraturöversikt *i varje häfte.*

Livsmedelsförsörjning, se *Försvarsberedskap, Levnadskostnader.*

Livsmedelskommission, se *Kristidsinstitutioner.*

Livsmedelskonsumtion, se *Levnadskostnader.*

Livsmedelskontroll. Sakkunnigeförslag om kvalitetsbestämmelser för livsmedel: **41**, 795.

Livsmedelskostnader. Jämförelse mellan livsmedelskostnaderna i olika länder: **41**, 789.

Se även *Levnadskostnader, Livsmedelspriser.*

Livsmedelslagstiftning, Svensk: **39**, 472.

Livsmedelspriser i Sverige: *Månadsstatistik i varje häfte.*

Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1932: **33**, 241; — år 1933: **34**, 319; — år 1934: **35**, 252; — år 1935: **36**, 261; — år 1936: **37**, 281; — år 1937: **38**, 229; — år 1938: **39**, 232; — år 1939: **40**, 197; — år 1940: **41**, 282; — år 1941: **42**, 219.

Detaljpriser och indexberäkningar 1913—1930: **33**, 259.

Se även *Dyrortsgruppering, Levnadskostnader, Livsmedelskostnader.*

Luftskydd, se *Försvarsberedskap.*

Lägerkurser, se *Arbetsmarknaden.*

Läkarutbildning. Utredning angående läkarutbildningens reformering: **38**, 630.

Länsarbetsnämnd. Konferens med länsarbetsnämnderna: **41**, 811.

Länsnykterhetsnämnd, se *Alkoholistvård.*

Lärarförmedling, se *Arbetsförmedling.*

Lärlingsutbildning. Utbildningstid och avlöningsförhållanden för lärlingar inom vissa yrken: **37**, 627. — 1936 års hantverkssakkunnigas betänkande angående lärlingsutbildningen: **38**, 831; — socialstyrelsens utlåtande: **39**, 267. — Lantbrukets lärlingsfråga: **40**, 553; — socialstyrelsens utlåtande: **40**, 905.

Se även *Yrkesutbildning.*

Lönefrågor, se *Arbetslöner.*

Lönepolitik, se *Arbetslöner.*
Löneråd, se *Arbetslöner.*
Lönestatistik, se *Arbetslöner.*

Lösdrivare. En psykiatrisk undersökning av tvångsarbetarklientelet: **39,** 93. — Lösdriverilagstiftningskommitténs betänkande: **39,** 632. — Förslag till lag om arbetsfostran m. m.: **40,** 755.
Finland. Centralregister över lösdrivare: **36,** 722.
Matordning, se *Levnadskostnader.*
Medling i arbetstvister. Varsel i arbetstvister år 1938: **40,** 241.
Amerikas förenta stater. Obligatorisk medling i arbetstvister: **34,** 214. — Konflikten rörande arbetarnas organisationsrätt: **34,** 344. — Ny lag om reglering av arbetstvister: **35,** 635.
Danmark. Den danska lagen om arbetstvister: **40,** 684.
Finland. Överenskommelse mellan parterna på arbetsmarknaden: **40,** 87.
Frankrike. Obligatorisk medling och skiljedom: **37,** 300. — Lag om obligatorisk medling och skiljedom: **38,** 274. — Dekret rörande förfarandet vid förlikning och skiljedom i arbetskonflikter: **38,** 350.
Island. Lag angående fackföreningar och arbetskonflikter: **38,** 545.
Norge. Förbud mot arbetskonflikter vid vinmonopolet: **33,** 583. — Bestämmelser om avtalsförhandlingar och driftsinskränkningar: **40,** 556.
Storbritannien. Bestämmelser om avtalsförhandlingar och arbetsinställelser: **40,** 557.
Minderåriga, se *Arbetarskydd, Arbetslagstiftning, Barnaskydd, Barnavård, Kvinnor, Ungdomsvård.*
Mobiliserade, se *Försvarsberedskap.*
Moderskapsförsäkring, se *Moderskapsskydd.*
Moderskapspenning, se *Moderskapsskydd.*
Moderskapsskydd. Moderskapsförsäkring och moderskapsunderstöd år 1934: **35,** 408. — Befolkningskommissionens förslag angående moderskapspenning och mödrahjälp m. m.: **36,** 277. — De nya bestämmelserna angående moderskapspenning och mödrahjälp: **37,** 706. — Mödrahjälpen år 1938: **39,** 337; — år 1939: **40,** 319; — år 1940: **41,** 582. — Konferens i Stockholm rörande mödrahjälpsnämndernas verksamhet: **38,** 763. — Socialstyrelsens utlåtande angående mödrahjälpen: **40,** 33. — Mödrahjälpen (socialstyrelsens utredning med förslag): **40,** 305. — Konferens i Stockholm med mödrahjälpsnämnderna: **41,** 991. — Handbok för mödrahjälpsverksamheten: **42,** 748.
Finland. Lag om moderskapsunderstöd: **37,** 707.
Musiker, se *Arbetslösheten.*
Måltidsförhållanden, se *Levnadskostnader.*
Måltidstimmar. Aktion för gemensamma måltidstimmar: **40,** 555.
Mödrahjälp, se *Moderskapsskydd.*
Nationalinkomst, Sveriges: **38,** 11.
Nationalsocialism, se *Arbetslösheten.*
Nationernas förbund, se *Arbetslösheten.*
Nattarbete. Verkningarna av ett utvidgat förbud mot kvinnors nattarbete: **35,** 246. — Kvinnors användande nattetid i industriella företag till annat än industriellt arbete: **35,** 323.
Fasta mellanfolkliga domstolens utlåtande rörande tolkningen av nattarbetskonventionen: **33,** 25.
Normalkontrakt, se *Bostadsförhållanden.*
Normalpris, se *Prisreglering.*
Nykterhetsfrågor. Förslag om nedsatt spritdryckstilldelning och andra nykterhetsfrämjande åtgärder: **41,** 717.
Se även *Riksdagen* (sociala frågor, under rubrik Nykterhetsfrågor: årligen), *Rusdrycksförsäljningen.*
Nykterhetsnämnd, se *Alkoholistvård.*
Näringsfrågor. Förslaget om ett statligt institut för folkhälsan: **37,** 828. — Statens institut för folkhälsan: **38,** 375. — Kristidens inverkan på hälsotillståndet: **42,** 279.
Näringsfrågor i internationell belysning: **37,** 831.
Norge. Mindre bemedlades kostförhållanden: **38,** 793.

Storbritannien. Rapport från folknäringsrådet: **37**, 779.
Se även *Befolkningskommissionen, Reklamväsende.*
Näringsvärde, se *Levnadskostnader, Livsmedelspriser.*
Nödfoderinsamling, se *Kristidsåtgärder.*
Nödförordningen i Tyskland av den 4 september 1932 upphävd: **33**, 32, 118.
Nödhjälpsarbeten, se *Arbetslösheten.*
Olycksfall i arbete år 1930: **33**, 630; — år 1931: **34**, 831; — år 1932: **35**, 626; — år 1933: **36**, 649; — år 1934: **37**, 624; — år 1935: **39**, 151; — år 1936: **39**, 895; — år 1937: **40**, 707; — år 1938: **41**, 802; — år 1939: **42**, 830.
Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1932: **33**, 446; — år 1933: **34**, 426; — år 1934: **35**, 416; — år 1935: **36**, 460.
Olycksfall inom sjömansyrket år 1932: **33**, 624; — år 1933: **34**, 671; — år 1934: **35**, 772; — år 1935: **36**, 652.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud: **33**, 121, 327, 521, 587, 711; — **34**, 217, 359, 477, 619, 761; — **35**, 202, 335, 487, 641, 783; — **36**, 231, 407, 533, 667, 793; — **37**, 242, 375, 517, 651, 784.
Olycksfallsriskens förändringar sedan 1918: **33**, 628.
Se även *Arbetarskydd, Yrkesinspektionen, Yrkessjukdomar.*
Olycksfallsförsäkring, se *Riksförsäkringsanstalten.*
Omskolning av arbetskraft, se *Arbetsmarknaden.*
Omsättningsskatt, se *Skattelagstiftning.*
Open Door Internationals femte konferens: **38**, 627.
Organisationsrätt, se *Medling i arbetstvister.*
Partiellt arbetsföra, se *Arbetsmarknaden, Socialvård.*
Pensionsförsäkringen år 1931: **33**, 35; — år 1932: **34**, 51; — år 1933: **35**, 35; — år 1934: **36**, 40; — år 1935: **37**, 50. — Förslag till lag om pensionering av i enskild tjänst anställda: **38**, 632.
Se även *Dyrortsgruppering, Folkpensionering.*
Pensionärbostadssakkunniga, se *Bostadsförhållanden.*
Permitteringsregister, se *Arbetslösheten.*
Planhushållning. Amerikas förenta stater. Planhushållningssträvanden: **38**, 855.
Pliktår, se *Tjänsteplikt.*
Prisindex, se *Levnadskostnader, Livsmedelspriser.*
Priskontroll, se *Prisreglering.*
Priskontrollnämnd, se *Kristidsinstitutioner.*
Prisområden, se *Prisreglering.*
Prisrabattering, se *Prisreglering.*
Prisreglering. Industri- och handelsorganisationernas prisövervakning: **39**, 729. — Reglering av prisbildningen på kol och koks: **39**, 729. — Prisregleringslag: **39**, 876. — Socialstyrelsens utlåtande över utkast till ny prisregleringslag: **41**, 272. — Förslag om prisrabattering å bränsle för mindre bemedlade: **41**, 582. — Normalpriser på mjölk fastställda för hela riket: **42**, 209. — Prisstopp å restauranger och andra näringsställen: **42**, 758. — Provisoriskt allmänt prisstopp: **42**, 917. — Prisområden för vissa prisreglerade livsmedel i december 1942: **42**, 1018.
Frankrike. Förbud mot oskälig prissteg ring: **37**, 599.
Norge. Den norska prisregleringspolitiken: **41**, 585.
Schweiz. Prisnivån: **36**, 606. — Priskontroll och levnadskostnadsindex: **40**, 635.
Prissakkunniga, se *Kristidsinstitutioner.*
Prisstatistik, se *Dyrortsgruppering, Levnadskostnader, Livsmedelspriser.*
Prisstopp, se *Prisreglering.*
Prisutveckling, se *Levnadskostnader.*
Prisövervakning, se *Prisreglering.*
Privatanställda. Utredning angående privatanställda: **35**, 546. — De privatanställdas löneförhållanden år 1935: **38**, 147. — Privatanställdas arbets- och lönevillkor: **38**, 267. — De privatanställdas ekonomiska och sociala problem: **39**, 666.
Se även *Affärsanställda, Kollektivavtal.*

Ramavtal, se *Kollektivavtal.*

Ransoneringsåtgärder, Statliga. Utdelning av inköpskort: **39,** 730. — Ransonering av matfett och tvättmedel: **40,** 318. — Vårt nuvarande ransoneringssystem för livsmedel m. m.: **40,** 431. — Ransonering av mjöl och bröd: **40,** 631. — Ransonering av fläsk: **40,** 694. — Större brödransoner till vissa befolkningsgrupper: **40,** 694. — Nya ransoneringsåtgärder: **40,** 837; **41,** 50, 371. — Livsmedelsransoneringen under andra krisåret: **41,** 781. — Textilransoneringen: **42,** 26. — Bränsleransoneringen skärpes: **42,** 589.

Livsmedelsransonerna i Sverige och vissa främmande länder: **42,** 389.

Raslagarna i Italien: 39, 43.

Rationaliseringsutredningens betänkande: **39,** 409; — socialstyrelsens utlåtande: **39,** 790.

Reklamväsende. Konferens för »Folkhälsa och reklam»: **38,** 861.

Resandefrekvens, se *Utlänningar.*

Reservarbete, se *Arbetslösheten.*

Riksbanken, se *Levnadskostnader.*

Riksdagen. Sociala frågor vid: 1933 års riksdag: **33,** 489; — 1934 års riksdag: **34,** 521; — 1935 års riksdag: **35,** 527; — 1936 års riksdag: **36,** 578; — 1937 års riksdag: **37,** 562; — 1938 års riksdag: **38,** 466; — 1939 års lagtima riksdag: **39, 97,** 190, 280, 348, 537; — 1939 års urtima riksdag: **40,** 3; — 1940 års lagtima riksdag: **40,** 533; — 1940 års urtima riksdag: **41,** 3; — 1941 års lagtima riksdag: **41,** 695; — 1941 års riksdags höstsession: **42,** 3; — 1942 års riksdag: **42,** 657.

Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1931: **33,** 36; — för 1932: **34,** 215; — för 1933: **34,** 756.

Riksskogstaxering. Sakkunniga för frågor rörande riksskogstaxering och avverkningsstatistik: **37,** 709.

Riksvakanslista, se *Arbetsmarknaden.*

Rusdrycksförsäljningen under år 1932: **33,** 785; — år 1933: **34,** 852. — Socialstyrelsens utlåtande över rusdrycksiagstiftningsrevisionens betänkande med förslag till spritdrycksförordning: **35,** 456. — Ny lagstiftning om rusdrycksförsäljningen: **37,** 580. —Höjning av tobaks- och spritdrycksbeskattningen: **39,** 802. — Skärpta åtgärder i fråga om rusdrycksförsäljningen: **41,** 351.

Finland. Ny höjning av vin- och spritpriserna: **42,** 818.

Se även *Alkoholistvård, Nykterhetsfrågor.*

Rusdrycksiagstiftning, se *Rusdrycksförsäljningen.*

Räntefria lån, se *Försvarsberedskap.*

Rättsförhållandet mellan arbetsgivare och anställda, se *Kollektivavtal.*

Sadelmakare, se *Fackföreningsrörelsen.*

Samaritförbund, se *Arbetarskydd.*

Samlingslokaler. Sakkunniga för utredning rörande behovet av och bidrag till allmänna samlingslokaler: **37,** 846. — Staten och de allmänna samlingslokalerna: **39,** 859.

Semester, se *Arbetslagstiftning.*

Silikoskonferens, se *Arbetarskydd.*

Sinnessjukvård. Ändring av omoderna fattigvårdsanstalter till sekundäravdelningar vid sinnessjukhus: **42,** 681.

Sjukförsäkring. Registrerade sjukkassors verksamhet år 1931: **33,** 235; — år 1932: **34,** 313. — Erkända sjukkassor enligt den nya sjukkassolagstiftningen: **34,** 579. — De erkända centralsjukkassornas ekonomiska ställning år 1933: **35,** 100. — De erkända centralsjukkassornas medlemsantal år 1934: **35,** 267. — Ändringar i sjukkasseförordningen: **37,** 692. — De erkända sjukkassornas verksamhet åren 1933—1938: **41,** 151.

Storbritannien. Prestationsminskning inom sjukförsäkringen: **33,** 260.

Tyskland. Ny förordning rörande sjukförsäkring: **33,** 325.

Se även *Socialvårdskommittén.*

Sjukgymnaster, se *Arbetsmarknaden.*

Sjukkassa, se *Sjukförsäkring, Socialvårdskommittén.*

Sjukkassebyrån, se *Socialstyrelsen.*

Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1932: **33,** 400; — år 1933: **34,** 433; — år 1934: **35,** 332; — år 1935: **36,** 479; — år 1936: **37,** 454; — år 1937: **38,** 538; — år 1938: **39,** 494; — år 1939: **40,** 347; — år 1940: **41,** 507; — år 1941: **42,** 595.

Sjöfartskommission, se *Sjömansyrket.*

Sjöfartskonferens, se *Sjömansyrket.*

Sjöfartsnämnd, se *Kristidsinstitutioner.*

Sjömansyrket. Arbetstillgången under år 1932: **33**, 96; — år 1933: **34**, 110; — år 1934: **35**, 94; — år 1935: **36**, 104; — år 1936: **37**, 124; — år 1937: **38**, 109; — år 1938: **39**, 116; — år 1939: **40**, 104; — år 1940: **41**, 199; — år 1941: **42**, 249.

Propositioner angående ny sjöarbetstidslag, ändringar i sjömanslagen m. m.: **38**, 268. — Ny sjöarbetstidslag: **38**, 492.

Den förberedande sjöfartskonferensen i Genève 1935: **36**, 31.

Internationella sjöfartskonferensens resultat: **37**, 46. — Internationella sjöfartskommissionens tolfte sammanträde: **42**, 814.

F i n l a n d. De fartygsanställdas löneförhållanden 1930 och 1931: **34**, 613.

Se även *Olycksfall.*

Skattegruppering, se *Dyrortsgruppering.*

Skattelagstiftning. Arvsskattekommitténs betänkande: **39**, 477. — Yttrande angående provisorisk höjning av de statliga familjeavdragen för barn: **42**, 215.

F i n l a n d. Omsättningsskattebördans fördelning: **42**, 211.

S t o r b r i t a n n i e n. Omsättningsskatt i England: **41**, 377.

Se även *Rusdrycksförsäljningen.*

Skiftarbete, se *Arbetslagstiftning.*

Skiljedom. D a n m a r k. Skiljedom rörande arbetarnas dyrtidstillägg: **42**, 210.

N o r g e. Lagförslag om tvångsskiljedom: **38**, 192. — Tvångsskiljedom i skogskonflikt: **38**, 862.

Se även *Medling i arbetstvister.*

Skiljenämnd, se *Föreningsrätt.*

Skogsarbetare. Löneförhållanden vintern 1932/33: **33**, 227; — 1933/34: **34**, 252; — 1934/35: **35**, 229; — 1935/36: **36**, 256; — 1936/37: **37**, 272; — 1937/38: **38**, 219; — 1938/39: **39**, 297; — 1939/40: **40**, 269; — 1940/41: **41**, 380; — 1941/42: **42**, 318.

Utredning rörande skogsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden: **34**, 121. — Undersökning av arbetslöshetens inverkan på skogsarbetarnas levnadsförhållanden: **36**, 627. — Förslag till förbättring av skogsarbetarnas härbärgen under avverkningstiden: **37**, 183. — Särskilda förmåner för icke yrkesvan arbetskraft, som anställes i skogsarbete: **41**, 670. — Överföring av arbetskraft från beredskapsarbete till skogsarbete: **41**, 753. — Inventering av skogsbrukets arbetskraft: **41**, 753, 812, 880. — Särskilda åtgärder för arbetskraft till skogen: **41**, 810. — Utökade förmåner för ovana skogsarbetare: **41**, 879. — Åtgärder för överflyttning på frivillig väg av arbetskraft till skogsarbete: **42**, 540, 629, 867. — Konferenser i skogsarbetsfrågor: **42**, 953. — Omfattningen av skogsarbetares övergång till industri och anläggningsarbeten: **42**, 954. — Undersökning beträffande möjligheterna att intensifiera skogsarbetet: **42**, 1048.

F i n l a n d. Löner och lönekontroll inom skogsbruket: **35**, 328. — Åtgärder för förbättring av skogsarbetarnas löner: **37**, 455.

Skogsbruk, se *Skogsarbetare.*

Skogsbygdens arbets- och försörjningsproblem: **33**, 753. — Utredning om skogsbygdens arbets- och försörjningsproblem: **34**, 607. — Arbetsperioder och kontantinkomster i skogsbygden: **35**, 809.

Socialstyrelsens undersökning angående skogsbygdens arbets- och levnadsvillkor avslutad: **38**, 343; — Sammanfattande redogörelser: I. Näringsförhållanden: **38**, 390; II. Sysselsättning under arbetsåret, arbetsmöjligheter och arbetslöshet: **38**, 498; III. Avlönings- och inkomstförhållanden: **38**, 515; IV. Levnadsstandard: **38**, 608.

Skogshärbärgen, se *Skogsarbetare.*

Skogskonflikt, se *Skiljedom.*

Skogsnäringens ekonomiska läge: **39**, 100.

Skolbespisningen under år 1940/41: **42**, 507.

Skolfrågor. Utredning om statsbidrag till landsbygdens ungdom för vistelse vid högre skolor: **37**, 782. — Förslag till undervisningsreformer: **39**, 732.

Skyddshem, se *Ungdomsvård.*

Slumbostäder, se *Bostadsförhållanden.*

Småindustri, se *Hantverket.*

Social hjälpverksamhet. Den samhälleliga hjälpverksamhetens organisation: **35**, 608.
Amerikas förenta stater. Fördelning av överskottsproduktionen genom inköpsmärken till behövande: **41**, 850.
Social utbildning. Behovet av högre socialvetenskaplig och social utbildning utredes: **42**, 681.
Sociala frågor, se *Författningar, Riksdagen.*
Sociala hjälpåtgärder. Västernorrlands läns försörjningsmöjligheter: **40**, 78.
Amerikas förenta stater. Nya organ för nödhjälpsåtgärder bland jordbrukare: **37**, 775.
Se även *Ekonomiska hjälpåtgärder.*
Socialförsäkring. Amerikas förenta stater. Lag om socialförsäkring: **35**, 636. — Förslag om reviderad socialförsäkring: **39**, 574.
Storbritannien. Socialförsäkringen: **40**, 243. — Reformplan för den engelska socialförsäkringen: **42**, 1030.
Tyskland. Prestationsminskningen inom socialförsäkringen: **33**, 18.
Se även *Arbetslöshetsförsäkring, Folkpensionering, Moderskapsskydd, Pensionsförsäkring, Socialagstiftning, Understödsföreningar.*
Socialhygien, se *Hälsovård.*
Sociallagstiftning. Ny upplaga av »Sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige»: **37**, 637. — Ny engelsk upplaga av »Sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige»: **38**, 120. — Fransk upplaga av Sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige»: **39**, 666.
Amerikas förenta stater. De sociala lagarna: **37**, 447.
Danmark. Socialreformen: **33**, 389. — Danmarks sociala lagstiftning 1891—1941: **41**, 848.
Finland. Krigstidens inflytande på sociallagstiftningen: **40**, 73.
Norge. Social handbok: **38**, 120.
Socialministermöte. Nordiska socialministermötet i april 1939: **39**, 347.
Socialpolitik. Svensk socialpolitik inför utlandet: **38**, 809.
Socialpolitikens förutsättningar under krigstid (meddelande från internationella arbetsorganisationens kriskommitté): **39**, 797.
Finland. Socialpolitik under och mellan krigen: **41**, 840.
Se även *Arbetslagstiftning, Sociallagstiftning.*
Socialregister, Stockholms stads: **39**, 531.
Socialstatistik. Den svenska socialstatistikens organisation: **41**, 971.
De nordiska statistiska mötena i Oslo i juni 1939: **39**, 477.
Internationella statistiska institutets 22:a session i London 1934: **34**, 611. — Internationella statistiska institutets kongress i Atén: **36**, 786. — Den femte internationella socialstatistiska konferensen i Genève 1937: **37**, 820.
Socialstyrelsen. Förslag till ny organisation av socialstyrelsen: **36**, 601; — socialstyrelsens utlåtande: **36**, 817. — Socialstyrelsens omorganisation: **37**, 475. — Arbetarskyddsbyrån och sjukkassebyrån lämna socialstyrelsen: **37**, 826. — Socialstyrelsens byråindelning: **38**, 19.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar *i varje häfte* fr. o. m. januari 1942.
Socialvård. Socialstyrelsens utlåtande över 1933 års förslag till steriliseringslag: **33**, 748. — Vårdanstalterna för asociala individer föremål för utredning: **38**, 700. — Arbetsberedning åt partiellt arbetsförmögna: **39**, 83. — Förslag till steriliseringslag: **39**, 862. — Nya utredningsförslag rörande sysselsättandet av partiellt arbetsföra: **41**, 847. — Socialstyrelsens utlåtande över förslag till lag om kastrering: **41**, 913.
Danmark. De sociala utgifterna räkenskapsåret 1940/41: **42**, 424.
Tyskland. De begränsat arbetsföras, särskilt de blindas utbildning och sysselsättning: **41**, 994.
Se även *Fattigvården, Socialvårdskommittén.*
Socialvårdskommittén. Översyn av socialvården: **38**, 28. — Ålderdomshemmens beläggning och vårdtagare: **40**, 605. — Folkpensionärerna och fattigvården: **41**, 43. — Rekryteringen till de erkända sjukkassorna: **41**, 149. — Fattigvårdens understödsverksamhet: **41**, 837. — Bidragsförskottslagen under omarbetning: **42**, 757. — Förslag om ändring av socialvårdens organisation samt riktlinjer för en socialvårdsreform: **42**, 1003. — Barnhemmen och deras verksamhet: **42**, 1009.
Soldatvård, se *Försvarsberedskap.*

Sommarkolonier, se *Barnavård*, *Befolkningskommissionen*.
Spritdrycker, se *Alkoholistvård*, *Rusdrycksförsäljningen*.
Spritsmuggling, se *Fylleri*.
Stadsbudstaxa, se *Arbetslöner*.
Stadsbyggnadskongressen, Internationella, i Stockholm i juli 1939: **39**, 99, 571.
Statsdepartementens organisation utredes: **39**, 38.
Statstjänstemän. Utredning av frågan om statstjänstemäns ställning vid arbetskonflikter: **38**, 861. — Statstjänstemäns ställning vid arbetskonflikter: **39**, 480. — Revision av tjänsteförteckningen för allmänna civilförvaltningen: **41**, 638.
Se även *Arbetslöner*, *Föreningsrätt*, *Levnadskostnader*, *Ämbetsmän*.
Statsverkspropositionen. Femte huvudtiteln: **39**, 38.
Stenindustrin. Förslag till fortsatt hjälp åt stenarbetare i Blekinge: **36**, 185. — Arbetslösheten inom stendistriktet i Göteborgs och Bohus län 1931—1936: **36**, 778, 1002. — Arbetslöshetens bekämpande inom stenindustrin (1937 års granitutrednings betänkande): **39**, 179. — Den svenska stenindustrins problem (socialstyrelsens utlåtande över granitutredningens förslag): **39**, 721. — Arbetslöshetshjälp åt arbetare vid de nedlagda statliga gatstensbeställningsarbetena: **42**, 630. — Delegation för ärenden rörande inköp av gatsten för statens räkning: **42**, 705. — Återupptagande av de statliga stenbeställningarna: **42**, 868.
Norge. Arbetsförhållandena inom stenindustrin: **40**, 168.
Sterilisering, se *Socialvård*.
Strandbebyggelse, se *Fritiden*.
Stuverlarbetare, se *Arbetslösheten*.
Sysselsättning, se *Arbetslösheten*, *Arbetsmarknaden*, *Arbetstiden*, *Byggnadsindustrin*.
Sysselsättningsindex, se *Arbetsmarknaden*.
Sysselsättningsvolym, se *Arbetsmarknaden*.
Sågverksarbetare, se *Arbetslöner*.
Tapetserare, se *Fackföreningsrörelsen*.
Terpentinskador, se *Yrkessjukdomar*.
Textilindustri. Internationella arbetsbyråns kommitté för undersökning av textilindustrin: **38**, 255. Textilindustrin i Kanada: **38**, 431.
Textilransonering, se *Ransoneringsåtgärder*.
Tjänstebostad. Riktlinjer för värdering av tjänstebostäder: **40**, 27.
Tjänsteförteckning, se *Statstjänstemän*.
Tjänstemannafrågor, se *Arbetslagstiftning*, *Föreningsrätt*, *Statstjänstemän*, *Ämbetsmän*.
Tjänsteplikt. Förslag om tjänsteplikt m. m.: **39**, 281. — Lagen om tjänsteplikt i begränsad tillämpning: **40**, 583.
Tyskland. Obligatorisk arbetstjänst: **36**, 470. — Obligatoriskt »pliktår» för unga kvinnor: **38**, 189. — Allmän tjänsteplikt och statligt reglerade maximilöner: **38**, 702. — Obligatoriskt »pliktår» för hela den kvinnliga ungdomen: **39**, 42. — Skärpta arbetsbestämmelser: **39**, 191.
Tobaksskatt, se *Rusdrycksförsäljningen*.
Tomtkostnader, se *Byggnadsverksamheten*.
Torvindustrin. Inventering av arbetskraft vid torvindustriföretag: **42**, 231. — Inventeringen av arbetskraft för torvindustrin: 1942, 30 april: **42**, 465; — 31 maj: **42**, 539; — 30 juni: **42**, 627. — Arbetsförmedlingstvång för torvindustrin: **42**, 540, 1047.
Transportkommission, se *Kristidsinstitutioner*.
Tredje mans rätt. Socialstyrelsens utlåtande om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter: **34**, 259. — Socialstyrelsens utlåtande över förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder: **34**, 583.
Trädgårdsnäringen, Löneförhållandena inom: **39**, 637. — Trädgårdsarbetarnas löner år 1941: **42**, 833.
Trädgårdsprodukter, se *Kristidsåtgärder*.
Tuberkuloseftervård, se *Arbetsmarknaden*.
Tvångsarbetare, se *Lösdrivare*.
Tvångsförflyttning av arbetstagare, se *Arbetslagstiftning*.
Understöd, se *Arbetslösheten*, *Befolkningsfrågor*, *Fattigvården*, *Socialvårdskommittén*.

Understödsföreningar. Ny lag om understödsföreningar: **38**, 323.
Undervisningsreformer, se *Skolfrågor.*
Ungdom, se *Arbetsförmedling, Skolfrågor, Värntjänstutbildning, Yrkesorientering.*
Ungdomsarbetslöshet, se *Arbetsförmedling, Arbetslösheten.*
Ungdomsberedskap, se *Arbetsmarknaden.*
Ungdomsbrottslighet, se *Ungdomsvård.*
Ungdomsvård. Förslag om utredning angående ungdomsbrottsligheten: **37**, 290. — Ungdomsbrottsligheten (fångvårdsstyrelsens utredning samt socialstyrelsens utlåtande): **39**, 272. — Utredning om ungdomsbrottsligheten och missförhållanden inom nöjeslivet: **39**, 573. — Skyddshemmens verksamhet år 1941: **42**, 312. — Förslag om eftergift av åtal mot minderåriga: **42**, 910.
Finland. De finska skyddshemmen under kriget: **41**, 11.
Tyskland. Lag angående barnarbete och arbetstid för ungdom: **38**, 424.
Uppehållstillstånd, se *Utlänningar.*
Utlandssvenskar, se *Ut- och invandring.*
Utlandstjänst, se *Ut- och invandring.*
Utlänningar i Sverige: **39**, 87; **41**, 168, 509, 733, 927; **42**, 153, 448, 691, 936.
Uppehålls- och arbetstillstånd för utlänningar: 1939, 1 januari: **39**, 176; — 1 april: **39**, 382; — 1 juli: **39**, 609; — Vistelsetillstånd för utlänningar 1 okt. 1939: **39**, 841; — 1940, 1 januari: **40**, 139; — 1 april: **40**, 354; — 1 juli: **40**, 570; — 1 okt.: **40**, 857.
Socialstyrelsens utlåtande angående övervakningen av utlänningar i riket: **34**, 656. — Dispens från arbetstillstånd för utländska montörer: **35**, 634. — Främlingslagstiftning och främlingskontroll: **36**, 386. — Förslag till revision av främlingslagen: **37**, 206. — Utlänningslagens tillämpning: **37**, 695. — Den nya utlänningslagen: **37**, 815. — Utlänningsräkningen: **39**, 198. — Preliminära resultat av utlänningsräkningen: **39**, 278. — Utredning om behandlingen av utlänningsärenden: **39**, 481. — Utlännings rätt att vistas i riket: **39**, 730. — Resandefrekvensen 1938 och 1939: **40**, 90. — Inresta utlänningar åren 1938 och 1939: **40**, 838.
Överenskommelse mellan Sverige och Frankrike rörande lättnader i avseende å främlingskontrollen för vissa svenska och franska medborgare: **34**, 558. — Nordisk konferens för utlänningsfrågor: **39**, 348.
Belgien. Utlänningarna i Belgien: **40**, 245.
Finland. Utländska medborgare år 1935: **37**, 141.
Tjeckoslovakien. Utlänningars rätt till uppehåll: **35**, 706.
Se även *Flyktingar.*
Utomäktenskapliga barns arvsrätt m. m.: **42**, 125.
Utrymning, se *Försvarsberedskap.*
Utrymningskommission, se *Kristidsinstitutioner.*
Ut- och invandring år 1932: **33**, 584; — år 1933: **34**, 615; — år 1934: **35**, 638; — år 1935: **36**, 665; — år 1936: **37**, 646; — år 1938: **39**, 671.
Utvandringen till främmande världsdelar år 1932: **33**, 105; — år 1933: **34**, 119; — år 1934: **35**, 137; — år 1935: **36**, 138; — år 1936: **37**, 134; — år 1937: **38**, 89; — år 1938: **39**, 154; — år 1939: **40**, 142; — år 1940: **41**, 166. — Kvartalsstatistik år 1933: **33**, 326, 519, 710; — år 1934: **34**, 358, 560, 758; — år 1935: **35**, 333, 581, 780; — år 1936: **36**, 405, 607, 789; — år 1937: **37**, 374, 600, 780; — år 1938: **38**, 352, 547, 797; — år 1939: **39**, 381, 504, 752; — första halvåret 1940: **40**, 633.
Institutet för svensk utlandstjänst: **35**, 143; — **36**, 141. — Socialstyrelsens utredning om utlandssvenskarna: **42**, 24.
Permanenta konferensen för emigrantskydd: **33**, 37. — Invandringsbestämmelser i olika länder: **33**, 567. — Internationella arbetsbyrån inkallar konferens för utvandringsfrågor: **38**, 26. — Internationella arbetsbyråns expertkonferens för utvandringsfrågor: **38**, 339.
Amerikas förenta stater. In- och utvandringen under år 1932: **33**, 208. — Amerikansk statistik rörande svensk in- och utvandring m. m.: **38**, 126. — Statistik rörande in- och utvandring: **39**, 101.
Storbritannien. Brittiska emigrationskommitténs betänkande: **34**, 677.
Sydafrika. In- och utvandringen i Sydafrikanska unionen: **33**, 110. — Invandringsrestriktioner: **36**, 789.

Varsamhetskampanj, se *Arbetarskydd*.
Vedsamund, se *Kristidsinstitutioner*.
Verkstadsskolor, se *Yrkesutbildning*.
Viktmärkning, se *Arbetarskydd*.
Vistelsetillstånd, se *Utlänningar*.
Vräkning. Lag angående skydd mot vräkning vid arbetskonflikter: **36**, 27.
Vårdtagare, se *Fattigvården*.
Vårdtaxa, se *Fattigvården*.
Vägarbetare. Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete sommaren 1933: **33**, 615; — sommaren 1934: **34**, 643; — sommaren 1935: **35**, 690; — sommaren 1936: **36**, 713. — Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1937: **37**, 678; — år 1938: **38**, 659; — år 1939: **39**, 734; — år 1940: **40**, 698; — år 1941: **41**, 853; — år 1942: **42**, 823.
Vägbyggnadsarbeten, se *Arbetslösheten*.
Vägtrafikolyckor under första kvart. år 1939: **39**, 751.
Värmekostnad, se *Bostadsförhållanden*.
Värnplikt, se *Försvarsberedskap*.
Värnpliktslån, se *Försvarsberedskap*.
Värntjänstutbildning för skolungdom: **41**, 155.
Yrkesfördelning, se *Folkräkning*.
Yrkeshygien. Yrkeshygieniska problem vid rationaliserat arbete: **38**, 641.
Yrkesinspektionens verksamhet år 1932, fjärde kvart.: **33**, 120; — år 1933 (kvartalsstatistik): **33**, 335, 520, 719; **34**, 144; — år 1934: **34**, 367, 561, 760; **35**, 144; — år 1935: **35**, 343, 582, 782; **36**, 142; — år 1936: **36**, 406, 608, 792; **37**, 142; — år 1937: **37**, 383, 601, 783.
Sammanträde med yrkesinspektörerna: **37**, 368. — Förslaget om effektivisering av yrkesinspektionen jämte socialstyrelsens utlåtande: **38**, 70. — Propositionerna angående yrkesinspektionens effektivisering bifallna av riksdagen: **38**, 423. — Yrkesinspektionen i Sverige 50 år: **40**, 893.
Andra nordiska yrkesinspektörsmötet i Köpenhamn: **37**, 699.
Se även *Arbetarskydd, Olycksfall*.
Yrkesorganisation, se *Arbetslagstiftning*.
Yrkesorientering. Centralt register för yrkesorientering: **39**, 171. — Yrkesorientering för ungdom: **39**, 781. — Att välja yrke: **41**, 423; **42**, 467.
Se även *Arbetsförmedling*.
Yrkesrekryteringen i Tyskland: **41**, 52.
Yrkessjukdomar. Terpentinskador hos svenska målare: **37**, 367.
Yrkesutbildning. Centrala verkstadsskolor: **39**, 27. — Särskild överstyrelse för yrkesutbildningen: **39**, 45; — socialstyrelsens utlåtande: **39**, 197.
Italien. Lagstiftning om yrkesutbildning: **38**, 863.
Ryssland. Statliga arbetsreserver i Sovjetunionen: **40**, 696.
Se även *Folkräkning, Hantverket, Lärlingsutbildning*.
Ålderdomsförsäkring, se *Folkpensionering*.
Ålderdomshem, se *Socialvårdskommittén*.
Åtal, se *Ungdomsvård*.
Återuppbyggnad. Amerikas förenta stater. Grunddragen av lagstiftningen om industriell återuppbyggnad: **33**, 762. — De första verkningarna av lagen om industriell återuppbyggnad: **34**, 12. — Diskussionen rörande återhämtningsprogrammet: **34**, 18. — Den industriella återuppbyggnadsverksamhetens läge: **34**, 329. — Monopoltendenserna och den mindre företagsamheten under kodlagstiftningen: **34**, 608. — Återuppbyggnadsverksamheten: **34**, 742, 839.
Finland. Återuppbyggnadsarbetet: **41**, 465.
Se även *Arbetsorganisationen*.
Åttatimmarslag, se *Arbetstiden*.
Ämbetsmän. Tyskland. Ämbetsmännens rättsliga ställning: **33**, 633.
Se även *Statstjänstemän*.
Övertidsarbete, se *Arbetstiden*.